Digitized by Google

Berkeley
LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

H/K

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

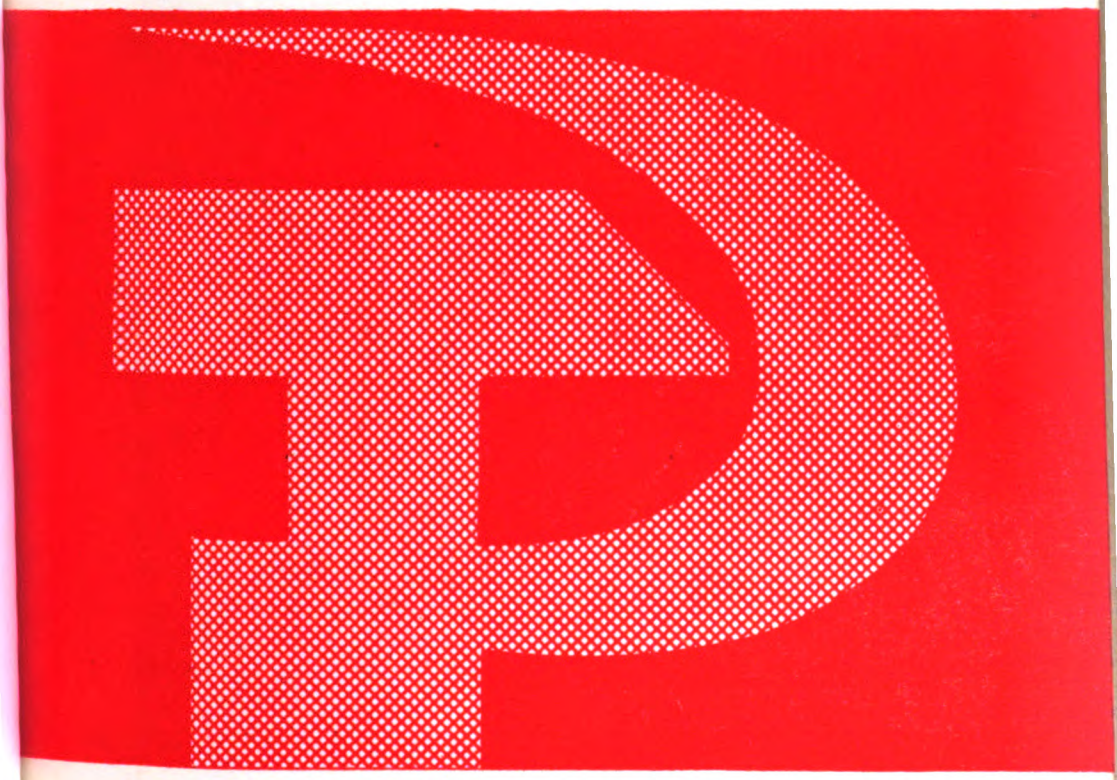

Partien zhivot

LIBRARY
MAY 9 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, МАРТ 1975 ГОДИНА 4

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 4
1975
МАРТ
☆
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Б. Велчев — По-нататъшното издигане на научното равнище на партийно-организационната дейност — важно изискване на Десетия конгрес на Българската комунистическа партия . . . 4

* — Доклади и изказвания от научно-практическата конференция 30

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

* — Творчески да развиваме теорията, по-дълбоко да обобщаваме практиката на партийното строителство 54

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

* — Комсомолски проблеми 61

К. Димов — Резервът 64

Д. Койнаков, Г. Котев — Помощните бригади 73

Р. Камбурова — Къде се ражда класата 77

Х. Шарлопов — Всекидневна партийна грижа 85

А. Горанова — Сърце за хората 90

Наша бележка

А. Огнянов — Мисли за авторитета и дистанцията 92

ПО СТРАНИЦИТЕ НА СП. „ПАРТИЙНАЯ ЖИЗНЬ“

П. Радев — КПСС и всестранното израстване на подрастващите . 93

Digitized by Google

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2359. Тираж 46 600 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 4. III. 1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

НА 6 И 7 ФЕВРУАРИ В СТОЛИЦАТА СЕ СЪСТОЯ ЗАКЛЮЧИТЕЛНИЯТ ЕТАП НА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАТА КОНФЕРЕНЦИЯ, ОРГАНИЗИРАНА ОТ ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ПАРТИЯТА НА ТЕМА: „ПО-НАТАТЪШНО ИЗДИГАНЕ НА НАУЧНОСТТА — ВАЖНО ИЗИСКВАНЕ НА ДЕСЕТИЯ КОНГРЕС".

В РАБОТАТА НА КОНФЕРЕНЦИЯТА УЧАСТВУВАХА ЧЛЕНЪТ НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП **АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ**, ЧЛЕНЪТ НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП **БОРИС ВЕЛЧЕВ**, КАНДИДАТ-ЧЛЕНЪТ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП И ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА ПАРТИЯТА В ПЛОВДИВ **ДРАЖА ВЪЛЧЕВА**, КАНДИДАТ-ЧЛЕНЪТ НА ПОЛИТБЮРО И ПЪРВИ СЕКРЕТАР НА ОКРЪЖНИЯ КОМИТЕТ НА БКП ВЪВ ВАРНА **ТОДОР СТОЙЧЕВ, СТОЯН КАРАДЖОВ** — ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦКРК НА БКП, **ВЛАДИМИР БОНЕВ** — ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ, ЧЛЕН НА СЕКРЕТАРИАТА НА ЦК НА БКП, ЗАВЕЖДАЩИ И ЗАМЕСТНИК-ЗАВЕЖДАЩИ ОТДЕЛИ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ, ОТГОВОРНИ ПАРТИЙНИ ДЕЙЦИ И АКТИВИСТИ ОТ ОКРЪЗИТЕ, ИЗТЪКНАТИ УЧЕНИ, ФИЛОСОФИ, ИСТОРИЦИ, СОЦИОЛОЗИ И ДРУГИ.

В КОНФЕРЕНЦИЯТА ВЗЕХА УЧАСТИЕ И ЗАМЕСТНИК-ЗАВЕЖДАЩИЯТ ОТДЕЛ „ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО" В ИНСТИТУТА ПО МАРКСИЗЪМ-ЛЕНИНИЗЪМ ПРИ ЦК НА КПСС ДОКТОРЪТ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ НАУКИ ПРОФЕСОР **ИВАН НИКОЛАЕВИЧ ЮДИН** И КАНДИДАТЪТ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ НАУКИ **НИКОЛАЙ ИВАНОВИЧ КОЛЧЕНКО**, СТАРШИ НАУЧЕН СЪТРУДНИК В ИНСТИТУТА ПО МАРКСИЗЪМ-ЛЕНИНИЗЪМ ПРИ ЦК НА КПСС.

КОНФЕРЕНЦИЯТА БЕШЕ ОТКРИТА ОТ ДР. **ДИМИТЪР ДИМИТРОВ** — ЗАВЕЖДАЩ ОТДЕЛ „ОРГАНИЗАЦИОНЕН" НА ЦК НА БКП.

ТЯ БЕШЕ ФОРУМ НА ЗРЕЛОСТТА, НА РЕВОЛЮЦИОННОТО И ТЕОРЕТИЧЕСКОТО МИСЛЕНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ КАДРИ. ЕДНА НАЦИОНАЛНА ТРИБУНА, ОТ КОЯТО АНАЛИЗЪТ И ОБОБЩЕНИЯТА, ПОРОДЕНИ ОТ БОГАТСТВОТО НА МНОГО НОВИ ИНИЦИАТИВИ, ФОРМИ И МЕТОДИ НА РАБОТА, ИМАХА СВОЕТО ОТПРАВНО НАЧАЛО — МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКОТО УЧЕНИЕ, ТЕОРЕТИЧЕСКОТО И РЕВОЛЮЦИОННОТО НАСЛЕДСТВО НА ПАРТИЯТА, НЕЙНИТЕ ТВОРЧЕСКИ РАЗРАБОТКИ В РЕШЕНИЯТА НА КОНГРЕСИТЕ И ПЛЕНУМИТЕ НА ЦК НА БКП И В ДОКЛАДИТЕ И РЕЧИТЕ НА ДРУГАРЯ ТОДОР ЖИВКОВ.

ИДЕИТЕ, ПРЕДЛОЖЕНИЯТА И НАСОКИТЕ, КОИТО БЯХА ДАДЕНИ НА СЪСТОЯЛИЯ СЕ НАЦИОНАЛЕН ФОРУМ, ОТРАЗИХА НОВАТОРСКИЯ ДУХ, РАЗГОРЯЛ СЕ В ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ, РАЗГЪРНАЛАТА СЕ ИНИЦИАТИВА И ТВОРЧЕСТВО ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ВАЖНИТЕ ЗАДАЧИ, ПОСТАВЕНИ В ОБРЪЩЕНИЕТО НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ — ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ПРЕИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ШЕСТАТА ПЕТИЛЕТКА, ЗА ДОСТОЙНО ПОСРЕЩАНЕ НА ЕДИНАДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНО ИЗКАЗВАНЕ НАПРАВИ ДР. **БОРИС ВЕЛЧЕВ**, КОЕТО ПОМЕСТВАМЕ.

Digitized by Google

ПО-НАТАТЪШНОТО ИЗДИГАНЕ НА НАУЧНОТО РАВНИЩЕ НА ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ — ВАЖНО ИЗИСКВАНЕ НА ДЕСЕТИЯ КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

БОРИС ВЕЛЧЕВ

член на Политбюро и секретар
на ЦК на БКП

I

Уважаеми другарки и другари,

Искам най-напред да отбележа, че идеята за тази конференция не възникна случайно. Нейното провеждане трябваше да отговори на една назряла потребност — тя да окаже съдействие за по-нататъшното издигане на научното равнище на партийно-организационната работа, която задача, както е известно, бе поставена с голяма острота от Десетия партиен конгрес.

Всички знаем, че по проблема за научния подход като една от най-важните черти на ленинския стил и методи на работа и ръководство особено през последните години много се пише и говори. И това е правилно, защото в съвременните условия самият обществен живот става все по-сложен и многостранен, което настоятелно изисква и Партията, като ръководна и направляваща политическа сила, непрекъснато да издига научното равнище на целокупната си дейност. Но това не означава, че проблемът за научния подход е нов проблем. Той, както изтъква др. Тодор Живков, е заложен в същността на Комунистическата партия като ръководна обществена сила, в дълбоката научност на марксистко-ленинската теория, с която тя е въоръжена.

Ако се опитаме най-кратко да изложим същността на научния подход в партийната работа, в това число и в партийно-организационната, то би могло да се каже, че в края на краищата тя се свежда до способността: задълбочено и всестранно да се изучават и правилно да се анализират обективните процеси и явления в различните области на общественото развитие; да се разработват и приемат на тази основа верни решения, които отговарят на действителните потребности на живота и отчитат реалните възможности; да се създава ефективна организация за осъществяването на тези решения, като за целта се подбират и използват средства, форми и методи, съответствуващи на характера на партийната работа.

Но за да се постига всичко това, от партийните кадри се изисква:

Digitized by Google

1. Дълбоко да познават марксистко-ленинската теория, която е научната основа и методологията на цялостната дейност на Партията. Защото без това не може да се овладяват законите на общественото развитие, да се дава вярна, класова оценка на фактите, събитията и явленията в живота, да се разкриват перспективите в развитието, да се определя главното звено в работата и конкретните пътища за успешното решаване на политическите, стопанските и културните задачи.

2. Да овладяват изкуството на политическото ръководство, за което е необходимо добре да са запознати по-специално с марксистко-ленинското учение за Партията и особено с теорията и практиката на партийното строителство. Това е неотменимо условие строго да се прилагат и творчески да се развиват ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство, ефикасно да се използва богатият арсенал от форми и методи на работа сред масите.

3. Да притежават висока професионална компетентност — компетентност, която винаги да бъде на равнището на съвременните постижения на науката и техниката, за да може всеки деец, малък или голям, добре да познава сектора или звеното, където работи, и успешно да се справя със задачите, които са му възложени.

4. Да организират своевременното обобщаване и най-широкото разпространяване на всичко ново и положително, което се ражда от опита на масите, защото тяхното колективно творчество е било и си остава могъщ ускорител на нашето движение напред.

Другари,

Ако се проследи историята на нашата партия, ще се види, че тя постоянно се е стремяла да изгражда и развива цялостната си практическа дейност на научни основи в съответствие с принципите на марксистко-ленинското учение и обективните потребности на революционната практика.

Ярко потвърждение за това е например ленинизацията на Партията след Октомврийската социалистическа революция. Именно под влиянието на ленинизма нашата партия постепенно успя да преодолее изоставането и недостатъците в своята идеологическа дейност, във вътрешния си живот и в организаторската работа сред масите, успя да се превъоръжи с теоретическите, политическите и организационните принципи на ленинизма, да се изгради и утвърди като партия от нов, ленински тип. А значението на този исторически поврат е общоизвестно. Той се яви онзи решаващ фактор, който помогна на нашата партия да израсне в изпитан и закален боеви авангард на работническата класа и всички трудещи се в България, успешно да ръководи революционните борби на масите против фашизма и капитализма и да ги доведе до победата на 9. IX. 1944 година.

Стремежът на Партията да засилва научния подход в своята дейност получи още по-широк простор в условията на социалистическото строителство. Той намери израз в творческото разработване на основните проблеми на нашето обществено-политическо, икономическо и културно развитие. Под ръководството на Георги Димитров за пръв път у нас бяха разработени теоретически и практически въпросите на народната демокрация като една от формите на пролетарската диктатура, бяха открити оригинални пътища и форми за превеждането на селското стопанство върху социалистически релси, внесени бяха редица нови моменти в борбата за индустриализация на страната, в осъществяването на социалистическата културна революция и пр. Благодарение на всичко това, въпреки голямата си изостаналост в миналото, нашата страна можа за кратки срокове да извърши коренни социа-

Digitized by Google

листически преобразования в града и селото, да изгради основите на социализма.

Образец на научен подход при решаването на назрелите проблеми на общественото ни развитие представляват решенията на историческия Априлски пленум на ЦК (1956 г.), априлската линия на Партията, разработена под ръководството и с активното участие на др. Тодор Живков. Със самия факт, че осъди и отхвърли култа към личността като чуждо, антимарксистко, антинаучно явление в живота на Партията, пленумът разкри широк простор за пълното възстановяване, творческото развитие и обогатяване на ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот, за издигането по-нататък ръководната роля на Партията, за най-пълното използване научните постижения в практиката, за нов възход по целия фронт на социалистическото строителство.

Достатъчно е да прегледа човек решенията на конгресите на Партията след Априлския пленум, както и основните решения на Централния комитет и на Политбюро, за да се убеди колко целенасочено, плодотворно и на последователна научна основа са разработени кардиналните проблеми на политическото, стопанското и културното развитие на страната, на социалното управление, на живота и дейността на обществените организации, на развитието на самата партия. Всичко това намери по-късно концентриран израз в новата партийна Програма, разработена по инициатива и под непосредственото ръководство на др. Тодор Живков, която представлява едно от най-забележителните теоретически постижения на нашата партия.

Следователно проблемът за издигане научното равнище на партийната работа винаги е бил предмет на най-голямо внимание от страна на Партията, проблем, който конкретно е решаван в зависимост от потребностите на различните етапи на общественото развитие и постиженията на марксистко-ленинската наука.

Какво наложи Десетият конгрес на БКП да постави специално задачата да се издига по-нататък научното равнище на партийно-организационната работа?

Това бе обусловено от няколко фактора.

Един от факторите е, че ние вече изграждаме развито социалистическо общество — общество, при което процесите и в политическата, и в икономическата, и в културната, и в социалната област протичат много по-динамично и интензивно, в много по-широки мащаби и при много по-сложни връзки и взаимоотношения, отколкото през периода на строителството на основите на социализма. И за да бъде на висотата на своето призвание, необходимо е Партията не само дълбоко да познава, но и съзнателно да направлява развитието на тези процеси в съответствие със закономерностите за изграждане на зрялото социалистическо общество. Това означава, че нейните действия следва да бъдат в най-голяма степен научнообосновани, съобразени с изискванията на новите обективни условия, че всестранната ѝ работа трябва да придобие и по-голям размах, и по-голяма перспективност, и по-целеустремен характер, за да се стеснява все повече сферата на стихийно протичащите непредвидени и неочаквани процеси. С една дума, това означава да се издига по-нататък ръководната роля на Партията като обективна закономерност.

Друг фактор — това е, че в общественото развитие сега непрекъснато нараства ролята на науката и особено на марксистко-ленинската наука. Както се отбелязва и в Програмата на Партията, науката през етапа на развитото социалистическо общество се утвърждава в непосредствена производителна сила, превръща се в сърце и душа на про-

Digitized by Google

изводството, и същевременно — в основа за ръководство на всички други социални процеси, т. е. превръща се в решаващ фактор за социален, икономически и технически прогрес. Целта, която си поставя Партията през този етап, е развитието на науката да достигне такова равнище, при което цялата дейност — политическа, икономическа, идеологическа, възпитателна, управленческа и пр. — да се осъществява изцяло върху научна основа, в съответствие с принципите на марксизма-ленинизма и постиженията на научно-техническата революция. А като ръководна сила Партията трябва да върви напред и да дава пример в това отношение, което може да се постигне само ако цялостната ѝ дейност се опира на науката и научните методи, ако се издига непрекъснато научното равнище на партийната работа.

Следващият фактор е, че и в самата партия се извършват съществени качествени изменения. Известно е, че като самодейна организация, тя се изгражда, функционира и се развива в съответствие с присъщите ѝ вътрешни закономерности, принципи и норми. Тяхното конкретно съдържание и форми на проявление обаче не са еднакви за различните периоди от живота и дейността на Партията. Например в сравнение с периода до Априлския пленум на ЦК (1956 г.) нашата партия сега има по-масов характер, огромната част от партийните членове са с по-висока политическа и обща култура, с по-големи професионални знания и по-богат опит в трудовата и обществената дейност. Същевременно значително се измени социалният състав главно за сметка на увеличаването на работниците в Партията и на интелигенцията из средата на инженерно-техническите кадри. Значително се развиха вътрешнопартийната демокрация и активността на комунистите. Всичко това създава условия и същевременно изисква с помощта на научния подход още по-успешно да се направляват вътрешнопартийните процеси, да се обогатяват и усъвършенствуват по-нататък принципите на партийното ръководство и нормите на партийния живот, средствата, формите и методите на партийната работа. Само така ще могат още по-пълно да се проявяват инициативата и самодейността на комунистите, партийните организации да бъдат действително боеви политически ядра и първообраз на трудовите колективи.

Ето това бяха главните съображения Десетият конгрес да постави с такава острота проблемите за издигане научното равнище на партийно-организационната работа, с каквато те никога дотогава не са стояли пред Партията. Затова и научно-практическата конференция се проведе в най-тясна връзка с борбата за изпълнение решенията на конгреса.

Както е известно, конференцията бе организирана и се проведе на три етапа. В нейната работа участвуваха около 2/3 от партийните членове и мнозинството от ръководните партийни кадри. През първия етап се проведоха повече от 34 000 събрания на първичните партийни организации и 1650 конференции, съвещания и срещи на партийните активи в заводски, общински, районен и градски мащаб. През втория етап, който се проведе в междуокръжен мащаб, на 5-те зонални конференции (в София, Пловдив, Бургас, Русе и Плевен) взехме участие към 3500 другари — предимно ръководни кадри на партийните комитети, на местните комсомолски, профсъюзни и отечественофронтовски организации, както и дейци на БЗНС. На тях бяха изнесени 19 доклада и се направиха 75 изказвания. Сега, на заключителния етап, ние с интерес изслушахме още 6 доклада и 14 изказвания.

Вярвам, че ще изразя общото мнение, ако кажа, че научно-практическата конференция и през трите си етапа общо взето премина на добро теоретическо равнище. В много отношения тя несъмнено е твърде полезна за кадрите, за партийните органи и организации в усилия-

Digitized by Google

та им за по-нататъшното издигане научността в партийно-организационната работа.

Преди всичко тя спомогна да се вникне още по-дълбоко в същността на най-актуалните задачи за издигане научното равнище на партийно-организационната дейност, очертани в документите на X конгрес, и да се конкретизират тези задачи, спомогна въпросът за научността да се осветли по-широко от позициите на съвременните изисквания на марксистко-ленинското учение за Партията. Тематиката на конференцията обаче в известна степен излезе от рамките на задачите, определени от конгреса, като обхвана и някои други въпроси на партийно-организационната работа, където също трябва да се издига научното равнище.

Конференцията спомогна също да се направи равносметка на извършеното след Десетия конгрес за засилването на научността, да се анализира и обобщи натрупаният опит в това отношение, да се разкрият причините както за плюсовете, така и за минусите в досегашната работа.

И най-сетне тя **спомогна по-добре да се набележат задачите в предстоящата работа** за издигане научността в партийно-огранизационната дейност с оглед да се поведе още по-енергична борба за осъществяване докрай решенията на Десетия конгрес в тази област.

Изобщо конференцията се превърна в една общопартийна школа за повишаване теоретическите знания на кадрите, за по-дълбоко вникване в същността на съвременните проблеми на партийното строителство. Тя беше една своеобразна среща на организационно-партийната теория с организационно-партийната практика.

II

Другари,

Какви са конкретните резултати от осъществяването на главните задачи, поставени от Десетия конгрес за повишаване научността в партийно-организационната дейност, така както те се очертаха по време на конференцията?

Първата задача, както знаем, е още по-настойчиво да се издига ролята на партийните органи като органи за политическо ръководство на масите, да се преодолява тесният практицизъм в тяхната дейност, да се усвояват новите задачи и сложното изкуство на политическото ръководство.

Фактите показват, че на този проблем конференцията отдели голямо внимание, посветени му бяха много доклади и изказвания. Във връзка с него повече или по-малко бяха засегнати почти всички страни от ръководната дейност на Партията, и то от позициите на практическото решаване на политическите, икономическите, социалните, идеологическите и културните задачи. Особено се подчертаваше, че политическата същност на партийното ръководство и на партийната работа е първият и най-важен критерий за тяхната научност, защото самата политика на Партията е научнообоснован синтез на прогресивните тенденции в развитието на обществото и на коренните интереси на работническата класа, на трудещите се, защото тя отразява потребностите на живота и реалните възможности за тяхното осъществяване. Това показва общо взето правилното разбиране на въпроса, че партийното ръководство е действително научно, когато то на практика се осъществява преди всичко като политическо ръководство, че като се издига ролята на партийните органи и организации като органи за политическо ръководство, в същото време се издига научното равнище на партийната, в това число и на организационната дейност.

Digitized by Google

В тази връзка по време на конференцията се разгърна широка дискусия по въпроса за разграничаването на функциите на партийните органи от функциите на държавните, стопанските и другите органи на социалното управление и ръководствата на обществените организации. И това не е случайно. Самият живот все повече убеждава партийните органи, че именно разграничаването на функциите е най-важната предпоставка те да се изявяват като пълнокръвни политически органи, да осигуряват научен подход в своята дейност. И трябва със задоволство да се отбележи, че след Десетия конгрес задачата за правилното разграничаване на функциите все по-успешно се решава. Тяхното освобождаване от несвойствени функции им позволява да внасят по-голяма проблемност и комплексност в своята работа, да съсредоточават вниманието си върху изучаването на процесите и явленията в обществения живот, разработването на решения, прогнози и концепции за развитието на окръзите, да проявяват по-голяма инициатива, творчество и оперативност в своята ръководна дейност, да засилват своята идейно-политическа и възпитателна работа сред хората. В това отношение положителен е примерът на Софийския градски комитет на Партията. Известно е, че още в края на 1970 г. Секретариатът на Централния комитет упражни критика на бюрото на градския комитет за смесване на функциите му с тези на изпълнителния комитет на столичния градски народен съвет, за прояви на неверие в силите на кадрите в съвета и вмешателство в тяхната оперативно-разпоредителска дейност. Оттогава изминаха четири години и в работата на комитета настъпиха вече съществени подобрения. Както по вертикална, така и по хоризонтална линия са установени правилни взаимоотношения между различните звена на градската партийна организация и съответните звена на градския народен съвет и другите органи за социално управление. Сега градският комитет на Партията значително по-добре поставя и решава актуалните проблеми на столичното стопанство като политически орган, с политически средства и методи той ръководи и направлява дейността на органите за социално управление и обществените организации, грижи се за правилното възпитание на техните ръководни кадри. И не е случайно, че след Десетия конгрес столичната партийна организация постигна много в сплотяването и мобилизирането на трудещите се за осъществяване на партийната политика.

Добри постижения в работата за издигане ролята на партийните органи като органи за политическо ръководство има във Варненски, Пловдивски, Ямболски, Благоевградски, Плевенски, Видински, Кърджалийски и други окръзи.

Напредък в осъществяването на политическо ръководство, в разграничаването на функциите, в преодоляването на тесния практицизъм ние виждаме и в работата на повечето градски, районни, общински, заводски и учрежденски партийни комитети, а също така и в една голяма част от първичните партийни организации. Съществена роля за този напредък са изиграли някои важни мероприятия, осъществени в периода след Десетия конгрес на БКП. Положителен ефект са дали например мерките на Ловешката, Хасковската, Силистренската, Пернишката, Ямболската, Кюстендилската, Пазарджишката, Софийската и Толбухинската окръжни организации за повишаване ролята на партийното събрание в живота и дейността на първичните партийни организации. Същността на тези мерки се свежда и до засилване проблемния характер на задачите, обсъждани на събранията, и до разширяване участието на комунистите в тяхното проучване, и до подготовката на научнообосновани партийни решения. Ефикасна форма за разгръщане дейността на първичните организации като политически ръководства се оказва и практиката на окръжните комитети на Партията

Digitized by Google

в Търговище, Велико Търново, Ямбол, Стара Загора, Михайловград и Русе периодично да утвърждават характеристики за положителните и отрицателните страни в работата на тези организации.

Въпреки безспорните успехи обаче, още не са преодолени докрай някои съществени слабости, които принизяват ролята на партийните органи и организации като политически ръководства. Редица примери бяха изнесени, от които се вижда, че не са малко партийните комитети, които вземат правилни, научнообосновани решения или утвърждават целесъобразни концепции и програми, но когато трябва да се осъществяват, те си служат с административни методи. А има и такива комитети, които със самите решения създават предпоставки да се опекунствува или да се изземват функции и оперативно-разпоредителски задължения на законно упълномощените органи и лица. Това откъсва партийните комитети от трудещите се, отслабва политическата работа сред масите и в същото време намалява дееспособността на съответните държавни и стопански органи, принизява тяхното чувство за отговорност.

Както и друг път е изтъквано, основната причина за това положение се корени във факта, че още има партийни комитети и дейци, които недостатъчно разбират същността на политическото ръководство и особено методите на неговото конкретно осъществяване, поради което продължават да работят по старому. Сред някои от тях съществува известен страх, че ако не съсредоточат почти всичко в свои ръце, може да отслабне силата на партийното въздействие върху държавните органи и обществените организации и затова те се вмесват в работата на другите органи и по най-дребни задачи, заблуждавайки се добросъвестно, че по този начин най-добре се осъществява партийното ръководство. Други търсят оправдание за дублирането и изместването в необходимостта да се преодолеят по-бързо някои трудности в икономиката, свързани например с нередовно снабдяване и пр. А има и такива, които, вместо да укрепят ръководствата на съответните предприятия, учреждения и организации с подготвени кадри, сами се нагърбват да вършат тяхната работа.

Вижда се, че трябва и занапред в духа на решенията на Десетия конгрес да се засилят още повече грижите за издигане и усъвършенствуване по-нататък ролята на партийните комитети и организации като органи за политическо ръководство, за да нараства непрекъснато тяхното направляващо въздействие върху съответните държавни, стопански и обществени органи и организации. Затова обаче е особено необходимо: те своевременно да дават вярна насока на дейността на тези органи и организации и правилно да координират техните усилия в общата борба за провеждане на партийната политика; да ги укрепват с добре подготвени кадри и да се грижат за тяхното обучение и възпитание; още по-системно да контролират тяхната дейност и да им помагат да подобряват своя стил и методи на работа, да проявяват инициатива, творчество и високо чувство за отговорност при изпълнението на възложените им задачи; да разгръщат широка идейно-политическа и организаторска работа сред трудещите се, за да се гарантира съзнателното им и активно участие в осъществяването на линията и политиката на Партията.

Втората задача е изследванията за изучаване на фактите, явленията и процесите, на общественото мнение да се превърнат в действително средство за усъвършенствуване стила и методите на работа, за подобряване на партийното ръководство.

Конференцията показа, че партийните органи и особено окръжните, градските и районните комитети повече или по-малко правилно оценяват голямото значение на тази задача. Изнесени бяха много факти, от

Digitized by Google

които се вижда, че след Десетия конгрес значително се засили стремежът да се организират повече и по-разнообразни по тематика изследвания в отделните области, като се привличат широк кръг специалисти и се използват различни форми — конкретни социологически изследвания, анкети, интервюта, анализи на информационни и други материали и пр. Нов тласък за развитието на изследванията дава решението на Секретариата на ЦК от миналата година за създаването на единна и направлявана от Партията система за координация и попълноценно използване на всички социологически изследвания в страната.

По непълни данни през последните 4—5 години например се провеждат средногодишно около 150 социологически изследвания, резултатите от които са използвани при подготовката на доклади, информации, решения и други документи за пленумите на окръжни и градски комитети, за заседания на техните бюра и т. н. За същия период само по проблемите на партийно-организационната работа в окръзите са организирани 64 изследвания. Заслужават внимание такива изследвания като тези за ефективността на партийно-организационната работа, извършени от окръжните партийни комитети в Пловдив и Русе: за вътрешнопартийната демокрация — в Пазарджик и Ловеч; за организацията на партийния контрол и проверката на изпълнението — в Хасково и гр. София; за ролята и мястото на първичната партийна организация в трудовия колектив — в Силистра, Толбухин, Смолян и София — окръга. Интересни са изследванията и на ОК — Варна за класово-партийното и патриотичното възпитание на младежта и трудещите се, за работното време на секретарите на партийните комитети, за социалното развитие на трудовите колективи, за социалистическото съревнование и други, въз основа на които са разработени конкретни мерки за подобряване на работата в тези направления.

Всичко това съдействува партийните комитети успешно да осъществяват своята ръководна дейност, да разработват и приемат реалистични, научнообосновани и комплексни решения, прогнози, концепции и организационни програми или мероприятия за тяхното изпълнение.

При използването на конкретните социологически изследвания за нуждите на Партията, обществените организации и ведомствата обаче се допускат увлечения и слабости, които на практика могат да обезценят тази добра форма за изучаване на обществените процеси.

У нас има съвършено ясно разбиране, че конкретните социологически изследвания в Партията не са и не могат да бъдат единственото, дори не основното средство за научния анализ на обществените процеси, толкова необходим за ръководната дейност на Партията. Абсолютизирането на ролята, която имат тези изследвания, вреди еднакво и на нашата работа, и на нашата социологическа наука. И въпреки това има другари, които считат, че е достатъчно само едно социологическо изследване, за да се пристъпи направо към приемане на едни или други решения по важни и сложни проблеми на партийната работа. Затова изследванията не всякога се съчетават със задълбочен анализ на многобройните данни от статистиката или от различните информационни материали, каквито обикновено има и в партийните, и в държавните, и в стопанските органи.

Има случаи, когато не се подбират правилно и въпросите, по които действително е необходимо да се правят проучвания, за да бъдат те полезни за практиката. Например правят се изследвания, по които вече са били извършвани такива от други комитети и други органи или за които има достатъчно данни и факти, натрупани в самата организационна дейност. Освен това понякога изследванията се правят и с цел да се получи достоверна информация, която да се използва като

Digitized by Google

основа за известни изводи, а за да се подкрепят с конкретни данни предварително изработени постановки. Все още преобладава анкетният метод в социологическите изследвания и се пренебрегват други основни методи като документалния социологически анализ, наблюденията, вторичната обработка на наличните данни и т. н. Забравя се, че към анкета трябва да се пристъпи едва тогава, когато необходимите първични данни отсъствуват.

Тези и други слабости и увлечения пречат на партийните комитети в усилията им да превърнат изследванията в ефикасно средство за издигане на научното равнище на партийното ръководство, в резултат на което по редица проблеми и въпроси продължават да се вземат необосновани решения, да се набелязват неефективни мерки, да се допуска субективизъм и едностранчивост в работата.

Ако се опитаме да потърсим причините за това, то трябва да кажем, че част от партийните комитети и партийните учреждения и институти все още не са вникнали докрай в същността и значението на изследванията като фактор за повишаване научността в партийната работа.

Очевидно налага се отделите на ЦК и ОК по-задълбочено да осмислят дейността си в тази област, да направят съответни изводи и да предприемат необходимото тя да се организира в пълно съответствие със съвременните изисквания. В тази насока те трябва да получат активно съдействие от Информационно-социологическия център на ЦК и секторите за социологически изследвания към ОК на БКП, на които, както е известно, Политбюро и Секретариатът на ЦК са възложили координацията и партийното наблюдение над всички социологически изследвания в страната. От своя страна институтите и отделите на АОНСУ и съответните звена в редакциите на партийните издания трябва по-активно да обобщават и в теоретическо, и в практическо отношение положителния опит в тази област на партийната работа.

Третата задача е наред с изпитаните в досегашната практика форми на работа по-смело да се търсят и използват нови, по-ефективни форми и средства на ръководство.

От конференцията пролича, че в духа на решенията на Десетия конгрес партийните органи и организации се заеха енергично да търсят и прилагат нови, по-действени форми, средства и начини на ръководство като моделирането, експериментирането, прогнозирането, перспективното планиране и др. По тези въпроси стана полезен разговор и през първия, и през втория етап на конференцията. Ние тук изслушахме с интерес доклада на др. Дража Вълчева за проблемността и перспективността в партийната работа. В него правилно се подчертава, че проблемите и задачите на многоотрасловата икономика в Пловдивски окръг и голямото разнообразие на неговия духовен живот не могат да се определят „на око“ или по интуиция, а с научен анализ и обобщения, което намира израз преди всичко в съставянето на прогнози, концепции, програми и перспективни планове. Тъкмо затова окръжният комитет и неговото бюро, както и другите ръководни органи в окръга, се стремят все по-пълно да развиват своята дейност върху основата на тези и други научни методи на работа. Разработването например на прогнози за развитието на селското стопанство и конкретни програми за поливното земеделие, за хидромелиоративното строителство, за развитието на техническия прогрес при напояването, за увеличаване производството на царевица, за концентрация и специализация на зеленчуковото производство, на трайните насаждения, на животновъдството и пр. помогна Пловдивски окръг да застане в челните редици на страната в този важен сектор на икономиката. И във-

Digitized by Google

сем естествено беше миналата година на проведеното в Пловдив заседание Секретариатът на ЦК да даде висока оценка за дейността на окръжната партийна организация по ръководството на селското стопанство и препоръча нейният опит да се изучи и прилага в цялата страна.

Може да се каже, че партийните комитети все по-широко прилагат и прогнозирането. Няма окръжен комитет, който да не е разработил едни или други прогнози, отнасящи се до икономическото, социалното и културното развитие на окръга. Такива прогнози са приети и от редица градски комитети за развитието на тяхното градско стопанство. Много окръжни комитети са утвърдили прогнози и за развитието на отделни страни на вътрешнопартийния живот. Например окръжните комитети на Партията в Бургас, Русе, Разград, Шумен и други са разработили прогнози за развитието на кадровия потенциал, както и за регулирането на партийния състав в съответствие с прогнозите за развитието и измененията в икономиката и социално-класовата структура на обществото. В редица доклади и изказвания по време на конференцията беше доказана недвусмислено ползата от прогнозирането като средство за внасяне на перспективност и целенасоченост в работата на партийните комитети и организации.

През последните години в партийните органи се възприе и утвърди перспективното планиране на партийната работа, което също говори за стремеж да се утвърждава научният подход. След Десетия конгрес всички окръжни, градски и районни комитети работят по перспективни планове за 2 или 3 години, в които намират конкретизация решенията на Десетия конгрес и решенията на съответните отчетно-изборни конференции. Практиката да се разработват перспективни планове повсеместно се възприема и от низовите партийни органи, и от по-голямата част от първичните партийни организации.

Освен това правят се опити на основата на утвърдените прогнози да се изготвят дългосрочни комплексни програми за осъществяването на основни задачи в областта на стопанското и културното строителство, в сферата на обслужването и пр. Така например окръжният комитет в Габрово един от първите разработи и прие на свой пленум програма за реконструкцията и модернизацията на промишлените предприятия в окръга. По неговия пример след това такива програми се приеха във всички окръзи. Окръжните комитети на БКП в Михайловград, Бургас и други разработиха комплексни програми за общественото обслужване.

Конференцията показа по-нататък, че такива нови методи като моделирането и експериментирането, които през последните години придобиват особена актуалност в социалното управление, започнаха успешно да се използват и в партийната работа. Те се оказаха твърде полезни за изработването и прилагането на различни системи, с които се внася и по-голяма рационалност, и по-висока ефективност в отделните насоки на партийната дейност. Само в окръжните комитети например са разработени, приети и се внедряват 64 системи или методики, от които 7 — за вземане на партийни решения и организация на тяхното изпълнение; 26 — за усъвършенствуване на партийната информация; 8 — за подобряване на политическата агитация; 7 — за обучението на кадрите; 3 — за обобщаването на положителния опит; 3 — за изучаване на предложенията и критичните бележки на трудещите се и др.

Смятаме, че е целесъобразно работата по създаването на едни или други системи да продължи и в бъдеще, без това обаче да се прави самоцелно, да се превръща в модно увлечение. Но за да не се изпада във формализъм и да има реална полза, трябва да се отстранят

Digitized by Google

някои съществени недостатъци, които сега се допускат. Има се предвид на първо място, че някои партийни комитети механически пренасят едни или други положения от теорията за управление, отнасящи се до държавните и стопанските органи, без оглед на спецификата на партийната дейност. Това неминуемо води до излишни усложнения, а оттам — до сковаване и изсушаване на партийната работа. Не бива да забравяме, че системност и научност в разностранната дейност на Партията внасят преди всичко партийният устав, решенията, инструкциите и указанията на Централния комитет и науката „Партийно строителство", която е съставна и неразделна част от марксистко-ленинското учение за Партията. Във всички случаи трябва да се отчитат особеностите на Партията като жив, постоянно развиващ се обществен организъм, както и спецификата на нейната дейност като ръководна и направляваща сила в обществото. Всички знаем, че Комунистическата партия и по характера на своите функции, и по съдържанието на своята дейност, и по стила, формите и методите на работа съществено се отличава от държавните и стопанските органи. Партийната работа в сравнение с дейността на тези органи в най-голяма степен е жива работа с хората, която постоянно се изменя и обогатява заедно с изменения на обстановката, на задачите, които се решават. Затова тя не може да се организира и води на основата на такива принципи и системи, които имат място в строежа и дейността на административните и стопанските органи, но са непригодни за Партията.

Ето защо налага се и тук отново да се подчертае, че използването на системи в никакъв случай не бива да води до схематизиране на партийната работа. Когато се прецени, че това е целесъобразно, те би могло да се създават по отделни проблеми и страни на партийната дейност, но не и за партийно-организационната работа като цяло.

Друг е въпросът, че едни или други постижения на теорията на социалното управление могат и трябва да се използват в партийно-организационната работа, разбира се, творчески, в съответствие с нейната специфика. Такъв е например случаят с програмно-целевия и комплексен подход.

Неговата същност и значение, както е известно, бяха конкретно обосновани в доклада на др. Тодор Живков пред Декемврийския пленум и особено в Тезисите на Политбюро за неговото последователно прилагане. Някои окръжни комитети вече се заеха да развиват отделни свои дейности на основата на този подход. Софийският градски комитет например го прилага в организацията на контрола и проверката на изпълнението на някои свои основни решения. Варненският окръжен комитет, използвайки програмно-целевия и комплексен подход, е разработил някои от най-важните проблеми, съдържащи се в Декемврийската програма на ЦК за повишаване жизненото равнище на народа.

Разбира се, всичко това е само едно добро начало. Главното, което сега възпрепятствува работата за по-широкото прилагане на програмно-целевия и комплексен подход в дейността на партийните органи, както за това говори и др. проф. Никола Стефанов, е, че липсва необходимата яснота доколко, в какви направления и как трябва да се прилага този подход. Публикуваните отделни разработки по тези въпроси по същество не въоръжават партийните кадри с необходимите теоретически и практически знания.

Необходимо е научните работници и специалистите по проблемите на партийното строителство и теорията на социалното управление да се заемат и да осветлят още по-пълно и конкретно мястото, функциите и обектите на програмно-целевия и комплексен подход в партийната работа. Очевидно при това не бива да се преувеличава и абсолютизира

Digitized by Google

неговата роля. Защото приложението на програмно-целевия и комплексен подход, откъснато от диалектическия метод, може да доведе до опростяване на действителността, до несъобразяване с изменеиията и противоречията на развитието. Винаги трябва да се помни, че нашият главен, универсален метод е диалектическият метод, а всички частни методи, като системния, програмно-целевия и комплексния, имат помощно значение в нашата работа.

Четвъртата задача е да се усъвършенствува системата на партийната информация и да се изгради тя изцяло върху съвременна информационна база.

Може да се каже, че проблемите на информацията бяха най-широко застъпени в дискусиите по време на конференцията. Изнесоха се много факти, които говорят за известни постижения в развитието на информацията и преди всичко в подобряването на нейната организация. Стана ясно, че преобладаващата част от партийните комитети са направили много за обогатяване на средствата, формите и методите при набирането, обработването и използването на информационните материали. В град София например е изградена единна информационна система. Нейното създаване доведе до обединяването на сектора „Партийна информация" и отдела за социологически изследвания към ГК, с което се цели да се рационализира работата на звената и кадрите в столичната организация, които се занимават с набирането и обработването на информация.

В Толбухинската окръжна партийна организация е изградена широка низова мрежа за партийна информация, която успешно функционира. Повече или по-малко разнообразни и оригинални форми в организацията и обработването на информацията има във Врачански, Сливенски, Ловешки, Великотърновски, Бургаски, Габровски и други окръзи.

Като постижение може да се смята също, че повече от две трети от окръжните партийни комитети ползват електронноизчислителна и машинносметачна техника при обработване на информационните материали.

В редица окръзи е постигнато добро сътрудничество между звената за партийна информация и информационните служби в държавните, стопанските и обществените органи и организации, с което се избягва излишното дублиране и паралелизмът в набирането на информация и същевременно по-рационално се използват информационните материали. В това отношение заслужава внимание опитът на окръжните комитети в Русе и Ямбол, където е създадена единна техническа база на информацията в лицето на окръжните електронноизчислителни центрове.

В резултат на всичко това все повече се утвърждава тенденцията да се увеличава обемът и да се подобрява качеството на информацията от низовите звена към по-горните партийни органи. В тях сега постъпва повече икономическа, социално-политическа, идеологическа и научно-техническа информация, както и информация за вътрешнопартийния живот.

С решение на Секретариата на ЦК са създадени и вече функционират автоматизирани информационно-търсещи системи за кадрова информация, за информация относно нарушенията на партийния устав, за оперативен анализ на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации, за анализ на жалбите на трудещите се до Централния комитет, постоянно действуваща система за изучаване на общественото мнение, които отделите на ЦК и ЦКРК съвместно с Информационно-социологическия център [illegible] вече използват. Важна особеност на тези системи е, че те са единни, т. е. обслужват както Цен-

Digitized by Google

тралния комитет, така и окръжните комитети на Партията, с което се съкращават много напразни усилия. Тези системи полагат основите и на единството в информационната дейност на Централния комитет и окръжните комитети на Партията по основните показатели на партийно-организационната работа.

В експериментално действие са още няколко информационни системи, а именно системите за справки по лекционната пропаганда в Партията, за научния потенциал в обществените науки, за творческата интелигенция, за структурата на партийните организации и др.

Следователно имаме основание да кажем, че усилията на партийните органи за изпълнение решенията на Десетия конгрес да се усъвършенствува цялостната система на информацията дават своите положителни резултати. И конференцията стана една трибуна не само за размяна на практически опит, но и за теоретическо изясняване на някои от проблемите, които съществуваха около структурата, организацията и характера на партийната информация. Партийните комитети, ръководните кадри сега по-добре разбират огромната роля на информацията в своята ръководна дейност особено в подготовката и приемането на решенията, в осъществяването на организацията, контрола и проверката на изпълнението.

Не може обаче да се смята, че всички въпроси са изяснени и са намерили своето разрешение.

Конференцията показа, че все още няма пълна яснота по такъв основен въпрос като въпроса за мястото и характера на партийната информация в единната система на социалната информация.

Социалната информация, както е известно, обхваща всички видове информационни материали, отразяващи живота и дейността на отделни хора, на отделни колективи и на цялото общество. Но това е най-общо определение, защото самият обществен живот е доста разнообразен и многопланов, т. е. с много относително самостоятелни аспекти — икономически, политически, идеологически, научно-технически и културен. Партийната информация обаче като част от социалната информация има свои особености:

Първата особеност е, че това е информация за самата дейност на Партията, за дейността на всички нейни комитети и организации. Тя е вътрешнопартийна информация, циркулира в самата партия, отразява нейната дейност и саморазвитие, информация, която главно и преди всичко интересува самите партийни органи. (Тук става дума за информация за поведението и настроението на комунистите, по въпросите на състава на Партията, на кадрите, на функциите на партийните органи, за приложението на нормите на вътрешнопартийния живот и пр.)

Втората особеност на партийната информация е нейният комплексен характер. Тя получава, обработва и предоставя на партийните органи информационни материали от другите сектори на обществения живот — за икономическото развитие, за научно-техническия прогрес, за социално-политическия живот, за дейността на държавните и обществените органи и организации, за идеологическия живот във всичките му аспекти и т. н. И това е естествено. Партията не е затворена в себе си организация, а политическа, ръководна и направляваща сила на цялото обществено развитие. Именно затова тя трябва да разполага и с информация, отразяваща всички съществени страни и дейности на обществото. (Това например не е задължително за едно отделно министерство или за една отделна масова организация.) Без комплексна информация, без информация за връзките между различните страни на обществения живот няма и не може да има пълноценно политическо ръководство, научно осъществяване на ръководната и направля-

Digitized by Google

ващата дейност на Партията. Затова именно партийната информация се обособява като особена, висша форма на социалната информация.

Някои другари предлагат да се измени сегашната информационна система в Партията, като в комитетите се създаде специален орган (център, отдел или бюро), който единствен да се занимава с информацията, освобождавайки по същество от тази дейност отделите и секторите в комитетите. Смята се също, че този специален орган трябва да поеме и социологическите изследвания, деловодната работа и техническите звена, свързани с информацията, както и да обхване работата по набирането и обработването и на икономическа, научно-техническа и на почти всякаква друга информация. Прокарва се и разбирането, че на този орган следва да се предоставят функции за упражняване на контрол по изпълнение решенията на пленумите и бюрата на комитетите.

Искам да подчертая, че съществуващата в нашата партия информационна система съответствува на ленинските разбирания за ролята и задачите на информацията в общата партийна дейност. В нея е отразен и опитът на Комунистическата партия на Съветския съюз. Партийната информация сега протича в и чрез отделите на комитетите. Това позволява на практика да се осъществява принципът на специализацията и концентрацията в областта на партийната информация. Специализацията в информационната дейност се извършва посредством различните отдели на комитетите, в рамките на тяхната компетентност, функции и задачи. Концентрацията, която се предопределя от централистичното начало, намира проявление в това, че по-съществената информация, която се набира и обработва в отделите, постъпва в съответните изборни ръководни партийни органи.

Съществуващата информационна система в Партията дава възможност посредством отделите да се осигурява необходимата информация и по партийни, и по икономически, и по социални, и по обществено-политически проблеми. Тя създава добри условия информацията да има комплексен характер във всички фази на единния информационен процес, като се започне от проучването на проблемите, обобщаването и анализирането на данните и фактите и се стигне до прилагането на комплексни мерки за решаването на възникващите проблеми.

Друг е въпросът, че трябва да се усъвършенствува сегашната информационна система в съответствие с научните постижения. В условията на изграждането на развито социалистическо общество увеличаването на потоците от информационните материали е обективна тенденция. Това още повече налага да се внедрява диференциран подход в организацията на информационната дейност. В окръжните, градските, районните и общинските партийни комитети трябва да постъпва такава аналитична информация по най-съществените проблеми, която да е най-тясно свързана с техните функции и задачи, като органи за политическо ръководство. По такъв начин те ще бъдат предпазени от натрупването на много и излишни информационни материали, които нямат особено значение за тяхната ръководна дейност.

Като пряка последица от бързото увеличаване на информационните материали възниква и проблемът за използването на съвременна техника за събирането и обработването на информацията. Опитът, натрупан от окръжните комитети на Партията след Десетия конгрес, свидетелствува, че онази част от информацията, която се поддава на количествени измерения, като данните за състава на Партията, за кадрите, за партийните събрания и други, може да се обработва по механизиран начин, което пести сили, време и средства.

Нужно е обаче да се има предвид, че не цялата информационна дейност, не всички информационни материали могат и е целесъобразно да се поставят на машинна обработка. По-голямата част например

Digitized by Google

от оперативната информация не може да се обработва машинно по простата причина, че на такава обработка не се поддават качествените показатели като дълбок анализ на фактите и явленията, компетентна оценка, съответни изводи и препоръки и др.

Има и такива увлечения — някои партийни комитети неоправдано определят много показатели, на които секретарите на партийните организации периодично трябва да дават отговор. Този начин на работа крие в себе си сериозна опасност партийните кадри да се откъснат от живата работа с хората, принуждава ги да свеждат богатия и разнообразен живот на организациите до тесните рамки на субективно създадени схеми и формули. Налага се този въпрос внимателно да бъде огледан, с цел да се намери най-целесъобразното му решение. Информационните системи, които Централният комитет създава за цялата партия, са добра основа в това отношение.

Конференцията показа, че усилията за усъвършенствуване на информационната дейност на Партията трябва да се насочат, от една страна, към повишаване ефективността на информацията, и от друга страна, към подобряване на информационната база за по-бързото обработване и използване на информацията в ръководната дейност на партийните органи и организации.

Що се отнася до използването на информацията като средство за възпитание, този въпрос фактически не беше засегнат по време на конференцията. В някои доклади и изказвания могат да се намерят само най-общи оценки и констатации, които обаче не са достатъчни нито да се изясни задълбочено същността и значението на въпроса, нито да се покаже как това става практически. А възможностите на информацията като важно средство за възпитание и на редовите комунисти, и на ръководните кадри на Партията са наистина големи. В информацията например, която постъпва от долу на горе, се съдържат много факти, данни и оценки за достойнствата или недостатъците на решенията на даден ръководен орган, за стила и методите в работата на неговите кадри и пр. Това помага на кадрите и партийните членове да се вгледат критично в своята дейност и в своето поведение и да вземат едни или други мерки за подобряването на работата. Информацията оказва възпитателно въздействие и чрез богатия разностранен опит, който се отразява в нея — опита на многобройните трудови колективи в предприятия, учреждения и институти, на стотиците хиляди комунисти и безпартийни. Както знаем, информацията е важно средство за контрол, отчет и оценка за изпълнението на задачите, което също така действува възпитателно върху кадрите. По такъв начин информацията, която идва от долу, се отразява положително върху съзнанието, работата и поведението на кадрите. Тя ги подтиква да проявяват творчество, да бъдат непримирими към консерватизма, застоя и нарушенията на морала, реда и законите на страната, помага им да усъвършенствуват своя стил и методи на работа и постоянно да укрепват своите връзки с масите.

Огромно е възпитателното въздействие на информацията от горе на долу. Преди всичко тя помага на низовите кадри и редовите комунисти да оценяват политически фактите и явленията в живота и да подхождат общодържавнически при решаването на различните проблеми и задачи, да преодоляват тесногръдието, местничеството и ведомствеността. Нейното възпитателно въздействие се изразява и чрез разясняването на отделните партийни решения, на партийната политика, което учи низовите кадри и комунистите да намират главното звено в своята работа, да гледат в перспектива, да свързват днешните задачи с утрешните големи цели, които чертае Партията. Голямата възпитателна роля на информацията от горе се проявява и чрез разпростра-

Digitized by Google

нването на обобщения положителен опит на трудещите се, който постоянно се заражда сред различните трудови колективи. Всичко това въздействува положително върху индивидуалното съзнание на отделния комунист, на отделния труженик и му помага да поставя своята дейност и поведение в съответствие с общественото съзнание и обществения морал.

Очевидна е необходимостта научните и учебните заведения на Партията и редакциите на партийните издания да се заемат с широкото осветляване на същността и значението на информацията като възпитателно средство, да обобщават практическия опит в това отношение и да оказват научна и методическа помощ на партийните комитети и кадрите за най-пълното използване възпитателното въздействие на информацията.

Петата задача е за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит.

На Десетия конгрес другарят Тодор Живков изтъкна, че положителният опит не се използва рационално. Често пъти хубави инициативи, плод на ума и дръзновението на хората, остават настрана от погледа на партийните комитети и организации. Или пък по тях се пошуми, а след това потъват в забрава. Като причина за това се отбеляза липсата на добра организация, ефикасен контрол и строга взискателност за широко внедряване на вече изучения и проверен в практиката опит. И затова той постави задачата — изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит да се превърне в едно от основните задължения на всеки партиен орган, на всеки ръководен деец.

По време на конференцията обаче не се отдели нужното внимание на този важен проблем. И през първия, и през втория етап сравнително най-малко доклади и изказвания бяха направени именно по организацията за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит.

Докладът на др. Кирил Иванов, който чухме тук, в много отношения ще помогне на партийните комитети и организации, но допуснатата празнота не може да се запълни само с един доклад.

Независимо от това всички знаем, че в нашата партия се прави не малко за подобряването на работата по изучаването и прилагането на положителния опит. Известно е, че Централният комитет и лично др. Тодор Живков държат този въпрос постоянно в центъра на своето внимание, насочват партийните комитети и непосредствено им помагат своевременно и задълбочено да вникват в инициативите и новите почини, които се зараждат сред трудещите се, да изучават техния челен опит и да се грижат за неговото масово разпространение. Не може да не се изтъкне, че след Десетия конгрес окръжните, градските и районните партийни комитети в една или друга степен се заеха по-енергично да усъвършенстват своята дейност и в тази важна област. Затова говори например фактът, че няма окръжен комитет, който да не се е занимал специално с въпросите за подобряване на работата по изучаването и прилагането на положителния опит било на заседание на бюрото, на съвещание на актива или на свой пленум. А Софийският и Търговищкият окръжен комитет, Благоевският РК в столицата и други са разработили сполучливи методически указания как да се изучава и разпространява положителният опит. За изучаването и прилагането на челния опит допринася и възприетата от редица партийни комитети практика да се планират специални мероприятия — организирането на научно-практически конференции, експериментирането и съз-

Digitized by Google

даването на образци и т. н. В това отношение значителна и полезна дейност развиват и кабинетите по партийно-организационните въпроси.

Редица почини и инициативи, които възникнаха във връзка с насрещните планове, с укрепването на трудовата дисциплина, с повишаването на производителността на труда, с подобряването на качеството на продукцията, зародили се сред трудовите колективи, получиха масово разпространение от страна на заводските, районните, градските и окръжните комитети на Партията. Става дума за инициативата на седемте бригади от завод „Васил Коларов" в София за работа със собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина; за почина на трудовите колективи в Пловдив за най-ефективно използване на материалите и енергийните ресурси; за инициативата на трудовите колективи в Ловешки окръг да произвеждат стоки за широко потребление от икономисани и отпадъчни материали и пр.

Всичко това е добре. Бедата обаче е в това, че в много случаи не се довежда докрай работата за най-широкото практическо внедряване на вече изучения и доказал своята ефективност челен опит, не се води последователна борба този опит да стане масова практика, както това е записано в документите на Десетия конгрес. И затова именно такива полезни почини като почина на кремиковските младежи за овладяване опита на първенците, на габровските работници да се изпълнява в срок и на високо качествено равнище договорираната продукция, на Петър Брайков за изпълнение на седмичната производствена програма за пет дни и пр. не намериха широко приложение.

Работата обаче не следва да се ограничава само с обобщаване и разпространяване на зародилия се опит сред масите. Много важно е партийните органи и организации да възглавяват и придават целенасоченост на стремежа на трудещите се да търсят нови образци и да се грижат за тяхното широко внедряване. И в наши дни с особена актуалност звучат думите на Ленин: „... Цялата работа е в това, да не се задоволяваме с умението, което е изработил у нас предишният опит, а да отиваме **непременно по-нататък**, да се стремим да постигнем **непременно повече, да преминаваме непременно** от по-леките задачи към по-трудните. Без това не е възможен изобщо никакъв прогрес, не е възможен и прогрес в социалистическото строителство."[1]

Както се вижда, задачата е изучаването, обобщаването и внедряването на челния опит да се превърне в една от основните черти на стила и методите на партийната работа и партийното ръководство. Това толкова повече се налага от обстоятелството, че в условията на изграждането на развито социалистическо общество, когато и мащабите, и сложността на задачите са много по-големи и когато за творческата енергия на масите се откриват още по-широки простори, обобщаването и внедряването на положителния опит става много по-важно, много по-необходимо.

Другари,

Известно е, че както при решаването на всички проблеми на нашето развитие, така и във връзка с издигането научността в партийната работа, нашата партия неизменно е следвала линия на изучаване и творческо използване опита на комунистическите партии от братските социалистически страни и преди всичко неизчерпаемия по своето разнообразие класически опит на КПСС. Това е обективен и закономерен процес, който се обуславя от интернационалната същност на марксистко-ленинското учение, което нашата партия строго следва. На време-

[1] В. И. Ленин, том 26, стр. 191—196.

Digitized by Google

то Фридрих Енгелс казваше, че всяка следваща революция ще бъде извършена по-мъдро, тъй като тя ще има опита на предхождащите я революции.

Опитът на КПСС, на съветската държава и на съветските обществени органи и организации е бил винаги за нас образец на революционен опит и в теорията, и в практиката — опит, който ни оказва неоценима помощ в социалистическото изграждане на нашата родина.

Кой у нас не знае, че още от първия ден след победата на социалистическата революция в България всички партийни органи — от Централния комитет до първичните организации и ръководните дейци в държавните, стопанските, културните институти и учреждения и в масовите организации, най-внимателно следяха и изучаваха опита на КПСС и на съветската държава и отчитайки конкретните условия у нас, се стремяха възможно най-пълно да използват този опит в своята практическа дейност!

Кой не знае, че под благотворното влияние на съветския опит у нас се изграждаха и укрепваха на легална основа партийните органи и организации, създадоха се органите на държавната власт и на обществените организации, че под негово влияние се зародиха и развиха такива масови прояви като бригадирското движение, ударничеството и рационализаторството; че под въздействието на този опит ние бързо и успешно осъществихме индустриализацията на страната, кооперирането на селското стопанство, културната революция!

Искам да припомня също, че особено масово и плодотворно ние започнахме да използваме богатия съветски опит след историческия Априлски пленум на ЦК (1956 г.). Именно през този период в резултат на взетите мерки се придаде по-голяма организираност и целенасоченост в изучаването и прилагането на съветския опит съобразно конкретните условия у нас. Предприе се системна размяна на групи за изучаване опита на място, както и провеждането на съвместни съвещания, конференции и симпозиуми за творческо обсъждане на едни или други проблеми на теорията и практиката на социалистическото строителство. Неколкократно бе увеличено изпращането на наши ръководни и изпълнителски кадри в съветската страна за подготовка и преподготовка по различни специалности, което също се съчетава с изучаването на съветския опит. Благотворният съветски опит прониква в различните сектори от нашето развитие и чрез помощта, която тук, на място ни оказваха и оказват съветските специалисти. Най-сетне постоянен източник за изучаването на богатия опит е масовото разпространение у нас на съветска литература — книги, списания и вестници, които може да се каже достигат до последното село и последното предприятие.

Ето защо винаги сме говорили и ще говорим с благодарност и уважение за този богат и неизчерпаем опит, който е бил и продължава да бъде за нас един от мощните стимули за ускореното изграждане на социалистическото общество в Народна република България.

Конференцията убедително показа, че след Десетия партиен конгрес усилията за изучаване и творческо прилагане на опита на КПСС в повишаването на научното равнище на партийно-организационната работа значително се увеличиха. Този опит лежи и в основата на онази наша широка дейност, която се разгърна за издигане ролята на партийните органи и организации като органи на политическото ръководство, за усъвършенстване стила и методите на работа и ръководството, за развитието на партийната информация, за осигуряването на по-съвършена организация на проверката на изпълнението, въобще за издигане равнището на всестранната партийна работа.

Един от важните фактори в тази насока са непосредствените връз-

Digitized by Google

ки и контакти между местните органи на БКП и съответните местни органи на КПСС, които все повече се разширяват. Понастоящем всички наши окръжни комитети поддържат такива връзки с 28 краеви и областни комитети на КПСС. Това оказва много положително влияние върху живота и дейността на нашите окръжни партийни организации, за което бяха изнесени не малко факти на конференцията.

Сега, след Юлския пленум на ЦК (1973 г.), най-дълбокото изучаване и творческото използване на съветския опит става една от основните цели и основните задачи на интеграцията и всестранното сближаване между НРБ и СССР, между БКП и КПСС.

Участието на отговорни работници от Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС в работата на нашата конференция е нов израз на дълбоките връзки и сътрудничеството между нашата партия и великата партия на Ленин, нов израз на постоянно разширяващия се обмен на опит между тях. Искам от името на Централния комитет да изкажа сърдечна благодарност на др. Юдин и Колченко за направените от тях съдържателни и интересни изказвания за опита в партийно-организационната работа на братската КПСС.

Вие знаете, че през миналата година в Москва се проведе съвещание на равнище секретари на Централните комитети на братските партии от социалистическите страни по актуални проблеми на партийното строителство. Това съвещание даде висока оценка на взаимното сътрудничество между тези партии и в областта на партийно-организационната работа. На него бе подчертано, че творческото прилагане на общите закономерности в областта на партийно-организационната дейност е съществен колективен принос в марксистко-ленинското учение за Партията. Тъкмо затова, както бе изтъкнато, братските партии трябва да се учат една от друга и все по системно да обменят натрупания опит в областта на партийното строителство. Ние трябва да продължим и разширим изучаването и използването опита на тези партии, за което трябва специално да се обмисли как конкретно да се подобри нашата работа в това направление.

Шестата и последна задача, която с особена острота постави Десетият партиен конгрес, е да се осигурява още по-съвършена организация на проверката на изпълнението.

На този въпрос по време на конференцията бе отделено голямо внимание. И това е напълно обяснимо. Защото контролът и проверката на изпълнението са един от най-важните елементи на партийното ръководство, една от сложните и отговорни функции в ръководната дейност на партийните органи и организации. Защото без контрол и проверка на изпълнението не може да се получи достоверна представа за състоянието на работите по места, за настроението, мнението и предложенията на трудещите се, не могат да се вземат необходимите решения и да се даде тласък на практическата дейност за тяхното изпълнение. Всеки ръководен деец и активист знае мисълта на Ленин, че проверката на хората и проверката на фактическото изпълнение на задачите са заложени в самата същност на партийнотс ръководство и са един от най-важните фактори за успешното осъществяване на това ръководство.

В хода на конференцията се изнесе разностранен опит на партийни комитети, бюра и организации в осъществяването на контрола и проверката, споделиха се мисли и предложения за по-нататъшното усъвършенстване на средствата, формите и методите за тяхното осъществяване. Например в докладите на ОК на БКП — Пазарджик и ГК на БКП — София се разказва за работата на тези комитети да се заемат превантивният характер на партийния контрол и за свързването

Digitized by Google

му със задачата за изучаването и разпространяването на положителния опит. В докладите на ОК на БКП в Пловдив, Стара Загора, Хасково и ГК на БКП — София се разкрива опитът в работата по използването на метода на режисьорския сценарий при организацията, контрола и проверката на изпълнението. В тази насока напредък има също в дейността на ОК на БКП във Видин, Плевен и Кърджали. Ние чухме тук и доклада на др. Т. Стойчев, в който се разказва за успехите на Варненската партийна организация по усъвършенстуването на контрола и проверката на изпълнението.

Искам да кажа няколко думи по повод метода на режисьорския сценарий. Идеята да се използват рационалните елементи на този метод принадлежи на др. Т. Живков. Ставаше дума при особено важни решения едновременно с приемането им да се разработват програми с конкретни и комплексни мероприятия за тяхното реализиране, които в много отношения да наподобяват работния режисьорски сценарий. Както показва опитът, главните рационални елементи на този метод са: целите и задачите да се формулират ясно, да се подредят логично и да се адресират точно към изпълнителите, тези цели и задачи правилно да се степенуват, като се отчита тяхната взаимна връзка и обусловеност от гледна точка и на изпълнителите от различните равнища, и на сроковете за тяхното изпълнение; да се предвиждат възможности за вземане на междинни (допълнителни или коригиращи) решения; да се разработва система от мероприятия за информация, отчетност, контрол и проверка на изпълнението.

През последните две години редица ОК, ГК и даже заводски комитети започнаха да разработват подобни сценарии за изпълнението на отделни решения вместо традиционните мероприятия. След това се сметна, че е по-целесъобразно да се говори за програми, а не за сценарии. Това обаче няма принципиално значение. По-важното е този нов метод на планиране организаторската дейност на Партията за осъществяването на едни или други решения да се усвоява правилно, за да се внася целенасоченост, комплексност и резултатност в борбата на партийните комитети и организации по изпълнението на тези решения.

Разбира се, това е ново дело и е невъзможно от един път да се усвои и да даде желаните резултати. За съжаление при разработването на програмите се допускат сериозни недостатъци. По-голямата част от тях представляват един усложнен сбор от раздробени задачи, срокове, изпълнители, взаимоотношения между задачи и изпълнители и пр., но без да се дават ясни указания как тези програми ще се прилагат в действие.

Независимо от всичко това работата в тази насока би трябвало да продължи с цел да се преодолеят увлеченията, да се разкрият и приспособят към партийната работа главни ефективни елементи на режисьорския сценарий, които биха способствували да се повишава равнището на организацията, контрола и проверката на изпълнението.

В редица доклади и изказвания бе засегнат и въпросът за самоконтрола, която задача беше специално поставена в Отчетния доклад пред X конгрес на БКП. Има основание обаче да се каже, че и по този въпрос не се постигна едно по-пълно изясняване какво всъщност означава самоконтролът и по какъв начин той се изразява на практика.

Бих искал да подчертая, че самоконтролът не е само някакъв саморазговор на ръководните и изпълнителските кадри със себе си, в който те си правят анализ и преценка на постъпките, на поведението, на резултатите от изпълнението или неизпълнението на задачите и сами решават какво да се предприеме по-нататък. В Отчетния доклад пред X конгрес самоконтролът се свързва със самокритиката. А това озна-

Digitized by Google

чава, че главната му форма на изразяване е личният отчет и критичният анализ, които всеки ръководен деец, малък или голям, трябва да прави пред даден колективен орган — бюро, колегиум, пленум, събрание, съвещание и пр., за своята дейност и поведение, за резултатите от възложената му работа. По такъв начин самоконтролът в същото време е и форма на контрол, упражняван от страна на съответните партийни органи по отношение на ръководните кадри и партийните членове. Работата е в това — добре да се организират отчетът, критиката и самокритиката в цялата партия, да се осъществяват те фактически, а не формално, да се осъществяват системно.

В желанието да се търсят нови средства и форми на контрол и проверка често се подценяват старите, изпитаните такива. Известни са не малко случаи например, когато в партийните комитети с дни и със седмици се задържат хора, за да разработват определени планове, програми, системи и други най-различни материали с цел да се подобрява организацията на контрола и проверката на изпълнението, а в същото време там където се решават задачите — в местните и низовите звена, все по-рядко се изпращат хора и все по-малко време се отделя да се извършва проверка на място, да се вниква в стила и методите на работа на кадрите, в резултатите от тяхната дейност и да се оказва практическа помощ. Въпреки че от ЦК често се напомня отговорните ръководители да се занимават непосредствено с контрол и проверка на изпълнението, това се прави недостатъчно. Едва ли е нужно да се убеждаваме, че най-старият, най-изпитаният и най-ефективният метод на контрол и проверка на изпълнението е контролът и проверката на място, живата връзка на ръководните кадри с местните ръководители и трудовите колективи, както и изпращането на групи или комисии за частични или комплексни проверки по дадени проблеми. Защото при такива именно контакти става плодотворен обмен на мнения, изясняване на задачите, разкриване на причините за неуспехите или слабостите в работата, запознаване с положителния опит и т. н., което позволява след това, ако е необходимо, да се коригират едни или други решения, да се правят целесъобразни кадрови промени и размествания и пр. Контролът и проверката на място са мощно средство за бързо и решително изменение на състоянието на нещата в положителна насока, за възпитанието на кадрите в процеса на работата.

Подценява се и такава изпитана форма на контрол и проверка като системното изслушване на информации, отчети и доклади от по-низовите партийни органи и организации пред по-висшестоящите.

И накрая искам да отбележа, че трябва на реална основа да се постави работата на партийните органи и организации за засилване **превантивния характер** на контрола и проверката на изпълнението. Този въпрос беше изрично поставен от Десетия конгрес, а след това и от Националната партийна конференция, но това не значи, че той е нов въпрос, че досега не е имало превантивност в нашата контролна работа. Не! Въпросът е да подчиним цялата наша дейност в това отношение, всички средства, форми и методи на контрола — стари и нови — на задачата контролът и проверката винаги да имат дълбоко превантивен характер. А това означава — **първо**, контролът и проверката да започват своевременно, т. е. веднага след вземането на решенията или поставянето на задачите; **второ**, те да бъдат системни, постоянни, а не от време на време; **трето**, те да бъдат повсеместни, като се поставят на масова основа, за да не остава нито един сектор или звено вън от техния обсег. Само при такива условия ще може навреме да се види дали са годни взетите решения, дали е създадена ефикасна организация за тяхното изпълнение, дали са подходящи кадрите, на които е възложено изпълнението, и евентуално да се вземат необходимите мерки за коригиране на

Digitized by Google

решения, за подобряване организацията на изпълнението и за оказване на конкретна помощ, за да се осигури успешно изпълнение на решенията.

И още нещо. Нужно е да се дава гласност на резултатите от проверката, на оценките, изводите и препоръките, които се правят за всеки отделен случай, за да може те да се използват от другите предприятия, организации, учреждения и отделни ръководни дейци, за да се засилва възпитателното въздействие на контрола и проверката, взискателността и чувството за отговорност за възложените задачи, за съдбата на партийната политика.

Вижда се, че и в областта на контрола и проверката независимо от постигнатия напредък предстои много сериозна работа, за да може с помощта на организационната наука и прилагането на положителния опит да се усъвършенствува организацията на контрола и проверката, да се засили тяхната ефективност, каквито са изискванията на Десетия партиен конгрес.

III

Другари,

Какви най-общи изводи могат да се направят от всичко изложено дотук?

Без колебание трябва да се каже, както това се потвърди и от научно-практическата конференция, че след **Десетия конгрес е извършено наистина много и са налице насърчителни успехи в издигане научното равнище на партийно-организационната дейност.** Повече от когато и да било партийните комитети и организации се заеха на широка основа да засилват и утвърждават научния подход като един от най-важните елементи на партийното ръководство.

Преди всичко налице е един всеобщ стремеж с помощта на научните методи да се вниква по-дълбоко в проблемите на икономиката — най-важната и най-сложната съставна част на партийната политика — и да се решават тези проблеми възможно по-компетентно и комплексно. Доказателство за това е нарастващото умение на партийните органи, както вече се отбеляза, да разработват перспективни програми за комплексно социално-икономическо развитие на съответните административно-териториални единици и на отделните трудови колективи, както и програми за модернизация и реконструкция на основните фондове, за повишаване техническото равнище на производството, за подобряване качеството на продукцията и пр. Същевременно партийните комитети и организации сега съумяват по-добре да организират и направляват усилията на трудещите се за разкриването и използването на вътрешните резерви за изпълнението и преизпълнението на държавните и насрещните планове, за ускоряването на научно-техническия прогрес, за увеличаването в крайна сметка на обществената производителност на труда.

Издига се научното равнище на партийната работа и в селското стопанство, което ние виждаме в резултатните усилия на партийните органи да се осъществява последователно концентрацията и специализацията в този отрасъл, да се утвърждават АПК, да се внедряват промишлените методи и технологии, да се издига културата на селското стопанство, да се увеличава и поевтинява селскостопанската продукция.

Става по-ефикасна и дейността на партийните органи и организации в научноизследователските и проектно-конструкторските институти и във висшите учебни заведения, насочена към интегриране на си-

Digitized by Google

лите в подготовката на кадри и в научноизследователската работа, както и към свързването на науката и обучението с материалното производство с оглед още по-пълно да се използва производителната сила на науката.

Научните методи по-успешно се използват и за изучаване вътрешнопартийните процеси, за издигане боеспособността и активността на партийните комитети и организации, което помага те да се укрепват и развиват като органи за политическо ръководство, а оттук за издигане ръководната роля на Партията в целокупния живот на страната.

Въпреки безспорните успехи, другари, ние в много отношения не можем да бъдем доволни от постигнатото. В хода на конференцията беше направен сериозен опит да се разкрият причините за слабостите и недостатъците в издигането на научността в партийно-организационната дейност. Но ако се опитаме да видим коя е все пак главната причина, трябва да се съгласим, че тя се корени в недостатъчните знания по партийно строителство на голяма част от нашите кадри от всички равнища на партийните органи и особено от низовите звена, тя се корени в края на краищата в подценяването му като научна основа на цялостната организационна дейност на Партията.

Къде трябва да се насочи сега вниманието, за да се разгърне още по-успешно работата за издигане научното равнище на партийно-организационната дейност, за да може на предстоящия XI конгрес на Партията да се явим с пълен успех в тази област?

Първо, необходимо е да се обръща още по-голямо внимание на **теоретическите аспекти на партийно-организационната дейност, да се издига, както казва Ленин, цялата партийна практика на висотата на теоретическото осветляване.** Такъв е единствено правилният път за успешна борба срещу примитивизма и опростенчеството в партийно организационната дейност, за повишаване на нейната научност и ефективност.

Това изисква да се преодолее преди всичко изоставането на партийното строителство от другите обществени науки, да се засили изучаването и разработването на неговите проблеми. Тази задача, която беше специално поставена от X конгрес, още не е решена. Като се изключат разработките в партийните документи — доклади, решения и др., — теоретическите разработки по съвременните проблеми на партийната работа и ръководство са малко на брой. Такива проблеми например като нарастването на ръководната роля на Партията в етапа на развитото социалистическо общество; усъвършенстването на формите, методите и средствата на партийното ръководство на икономиката и идеологията; прилагането на съвременните научни методи на ръководство и други се разработват недостатъчно. Доколкото има такива, те общо взето не се отличават с високо теоретическо равнище — в тях не се анализира и обобщава задълбочено партийната практика и не се правят необходимите теоретически изводи и препоръки. Сериозната критика и предложенията за подобряване на научноизследователската дейност по основните проблеми на партийното строителство, направени по време на конференцията, са напълно основателни.

За да може обаче успешно да се развива и обогатява партийното строителство, много важно е да се използват все по-пълно и постиженията на другите обществени науки — философията, политическата икономия, научният комунизъм, теорията на управлението, правните науки, социологията, психологията, педагогиката, да се използват също постиженията на кибернетиката и други, за което тук говориха другарите професори Асен Кътов и Гиргин Гиргинов. Основните положения и методи на тези науки за конкретни изследвания имат сега особено значение за по-пълното прилагане на научния подход в пар-

Digitized by Google

тинната работа и ръководството, за правилния анализ на фактите и явленията, за теоретическото обосноваване на практическата дейност на Партията. Разбира се, използването на техните постижения следва да става творчески, като се приспособяват те към специфичните, качествените особености на партийното строителство и на партийната дейност.

Разработването и широкото изучаване на проблемите на партийното строителство се налага не само от необходимостта да се издига научното равнище на партийно-организационната дейност, да се усъвършенстват стилът и методът на работа на партийните органи и организации, но и от потребностите да се засилва идеологическата борба срещу откритите и прикрити врагове на марксистко-ленинското учение за Партията. Трябва с още по-голяма непримиримост да се разобличават „левите" и десните ревизионисти, които преувеличават значението на националните особености и отричат общите закономерности на развитието на Партията като марксистко-ленински авангард на работническата класа и останалите трудещи се. В съвременните условия особено вредни са схващанията на маоистите за характера и ролята на Партията. Маоистите отричат ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот. Те подменят принципите на партийното строителство с военно-бюрократични концепции, с което фактически ликвидират Партията като марксистко-ленинска. „Левите" и десните ревизионисти не признават принципа на демократическия централизъм, противопоставят едната негова страна на другата и с това рушат основата за изграждане на идейното и организационното единство в редовете на Партията, ликвидират я като ръководна и направляваща сила в социалистическото общество.

Следователно по-нататъшното развитие на партийното строителство следва да бъде занапред една от първостепенните грижи на Партията. Това дебело бе подчертано и на проведеното м. г. в Москва съвещание на братските партии от социалистическите страни за обмяна на опит по актуалните проблеми на партийното строителство. В това отношение решително трябва да се засили и подобри дейността на всички органи и институти, които работят в областта на партийното строителство. Особено е необходимо да се издигне ролята на Академията за обществени науки и социално управление в създаването на благоприятни условия за широко развитие на партийното строителство, а така също за подготовка на научни кадри по тази дисциплина. Академията следва да организира целенасочена и системна научноизследователска дейност по проблемите на партийното строителство. За тази цел трябва да се създаде координиращ орган, който да обедини усилията на всички научни партийни звена. Информационно-социологическият център при ЦК трябва да осигурява още повече научна информация по основните процеси и явления в живота и в дейността на Партията и опита на КПСС и другите братски партии.

Необходимо е чувствително да се подобри работата в тази насока на списанията „Ново време", „Партиен живот", „Политическа просвета", „Политическа агитация", в. „Работническо дело" и партийното издателство, като те увеличат публикациите и повишат теоретическото им равнище.

Трябва също така да се засили ролята на окръжните комитети на Партията и по-специално на техните организационни отдели и кабинетите по партийно-организационната работа за изучаването и обогатяването на принципите на партийното строителство.

Второ, по-нататъшното засилване на научността и партийно-организационната работа трябва да се свърже най-тясно с усилията за повишаване подготовката на партийните кадри, особено по партийно

Digitized by Google

строителство. Защото и конференцията показа, че значителна част от тях не познават добре новите принципи и изисквания, че умеят да използват най-целесъобразните форми и средства за тяхното реализиране. А това води до неправилен стил и методи на работа, до принизяване ролята на партийните органи като политически ръководства.

Ето защо необходимо е да се осигурява такова обучение на ръководните кадри от всички степени, че те да добиват не само висока марксистко-ленинска подготовка и обща култура, да се въоръжават не само със знания по различните обществени науки, но добре да познават и партийното строителство. Сега повече от всеки друг път кадрите трябва да формират у себе си умение творчески да мислят, да анализират и обобщават фактите и явленията, правилно да си служат с методите на научния анализ, прогнозирането, експериментирането и т. н., без което е невъзможно да се заеме на висот характер на партийно-организ ционната дейност, да се изгражда ролята на субективния фактор, строго да се спаз ат и творчески да се раз вит и обогатяват ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот.

От друга страна научният подход изисква, както това силно подчерта Декемврийският пленум на Централния комитет (1972 година), кадрите постоянно да изучават потребностите на живота, да вникват в конкретните проблеми, да умеят да се опират на широките народни маси, да използват техния опит и тяхната мъдрост.

Актуална задача е също да се повишава културата, компетентността и деловитостта в работата на кадрите и на целия партиен апарат, за което тук говори др. Петко Русев. Това, както бе изтъкнато на Националната партийна конференция, означава добре да се познават въпросите и да се създава правилна организация за тяхното решаване; да се воюва против примитивизма, шаблона и консерватизма, против книжнината, времеядството и бюрократизма, още по-добре да се прилагат ленинският стил и методи на работа, да се проявява революционен размах и деловитост, да се овладява постоянно изкуството на политическото ръководство.

Като се грижат за усъвършенстването на научната организация, стила и методите на работа и културата в труда на своите кадри и своя апарат, партийните органи по такъв начин ще дават пример в това отношение на всички административни, стопански, културни и обществени органи и институти и по-успешно ще им помагат те също да издигат равнището на своята дейност в съответствие с новите постижения в областта на социалното управление.

Трето — необходимо е да се укрепва и развива по-нататък органическото единство на партийно организационната и идеологическата работа на партийните комитети и организации, по който въпрос вчера специално говори др. проф. Стоян Михайлов.

Наистина организационната и идеологическата дейности са относително самостоятелни, имат своя специфика на въздействие. В живота обаче те не се проявяват в чист вид, откъснати една от друга, а взаимно се допълват и обогатяват. Не съществува организационен проблем, който да няма идеологически аспект, както няма идеологически проблем, който може да се решава без активна организационна дейност.

Задачите, които постави например Февруарският пленум на Централния комитет (1974 г.) — да се измени подходът към възпитателната работа, да се отчита по-пълно въздействието на обществената среда, да се свърже най-тясно идеологическата работа с проблемите на съвременността, да се прилагат съвременни високоефективни мето-

Digitized by Google

ди в организацията и управлението на идеологическия процес — се решават от цялата партия, от цялостната нейна политическа, организационна и идеологическа дейност.

Изобщо реализирането на партийната политика е немислимо без разгръщането на широка и целенасочена организаторска и идейно-възпитателна работа сред комунистите и масите. Защото едната е насочена предимно към формирането на техния мироглед, към повишаването на съзнателността и убедеността им в правилността на партийната политика и на партийните решения, а другата — главно към мобилизиране на техните усилия и координирането на действията им в борбата за осъществяването на тази политика и тези решения.

Така че научното равнище на партийната работа зависи и се определя и от единството, и от действеността на организационната и идеологическата работа. Новите условия създават реални възможности за още по-дълбоко и всестранно осъществяване на тяхното единство И те трябва да се използват най-пълно в името на голямата цел — да се издига непрекъснато ръководната и направляваща роля на Партията.

Четвърто — в центъра на вниманието на партийните комитети трябва да стои и задачата да се засилва научният подход в дейността на първичните партийни организации. Конференцията показа, че в тези основни клетки на Партията напредъкът в това отношение е най-малък. Нужно ли е да се убеждаваме, че ако ние не постигнем прелом в издигане равнището на научния подход в първичните партийни организации, то ние не можем да постигнем пълен прелом в работата на Партията като цяло. Целесъобразно ще бъде местните партийни органи от всички равнища начело с окръжните комитети да продължат усилията за издигане на научността в работата на първичните партийни организации, като за целта се опрат по-широко на партийния актив, на кадрите, които имат по-солидна подготовка по проблемите на партийното строителство.

Другари,

В заключение искам да кажа, че сега цялата организаторска и политическа работа на партийните комитети и организации трябва максимално да съдействува за най-пълно мобилизиране на силите, енергията и знанията на комунистите и всички трудещи се в нашата страна за изпълнение докрай решенията на Десетия конгрес, за успешно осъществяване програмата на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за повишаване жизненото равнище на народа и решенията на Националната партийна конференция за висока обществена производителност на труда. Необходимо е, както това се изтъква в Обръщението на Централния комитет за изпълнението и преизпълнението на шестата петилетка, навсякъде да се създават условия за нарастване на политическата и трудовата активност на народа, за превръщането на 1975 година в година на най-високи трудови постижения, за достойно посрещане на Единадесетия конгрес на Партията.

На работа, другарки и другари, за нов подем в партийно-организационната дейност, за повишаване по-нататък ръководната роля на Партията в борбата за изграждане на развито социалистическо общество в нашата родина!

Digitized by Google

Пред конференцията бяха изнесени шест доклада и направени четиринадесет изказвания, които поместваме със съкращения. (Докладът на заместник-завеждащия отдел „Партийно строителство" в Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС д-р и. н. проф. И. Н. ЮДИН и изказването на к. и. н. Н. И. КОЛЧЕНКО, старши научен сътрудник в Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС, ще публикуваме в следващите броеве.)

Докладите:

ПРОБЛЕМНОСТ И ПЕРСПЕКТИВНОСТ

ДРАЖА ВЪЛЧЕВА
кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на Партията — Пловдив

Дълг на всички нас е дълбоко да усвоим урока, примера, който ни дават Централният комитет на Партията и неговият първи секретар — другарят Тодор Живков — творчески да изучаваме и обобщаваме процесите в Партията и обществото, да вървим в крак с новото, с изискванията и потребностите на днешния и утрешния ден, да воюваме с отживялото и консерватизма, с всичко онова, което задържа нашето движение напред, да овладяваме и прилагаме съвременните методи на работа и издигаме научното равнище в ръководната дейност на партийните органи и организации.

За нас партийната дейност е творческо дело. Тя е призвана най-бързо да реагира на измененията в живота, да ги осмисля и обобщава, да усъвършенствува съдържанието, формите и средствата, методите на работа, да насочва труда на народа съобразно станалите изменения на съвременността.

Сега когато оглеждаме изминатия път, ние със задоволство можем да отбележим, че главният отличителен белег в живота и дейността на окръжната партийна организация е стремежът да се усъвършенствува всестранно нейният стил на работа на основата на по-широко прилагане на научния подход.

Комплексният подход, новаторският дух, деловитостта, творчеството, взискателността, търсенето и приложението на нови, по-ефективни форми на ръководство стана характерна черта в стила на окръжната партийна организация. Прояви се голяма инициативност в търсенето и експериментирането на нови форми в партийната работа, които по-пълно да отговарят на настъпилите изменения в живота.

Порасна умението на партийните комитети и организации по-задълбочено да изучават явленията и процесите в живота на колективите, да преодоляват тесния практицизъм и усвояват нови знания. Внесе се по-голяма проблемност, оперативност и перспективност в работата. По-успешно се прилага перспективното планиране, прогнозирането и програмирането. Решителни изменения настъпиха и в разграничаването на функциите между партийните и стопанските ръководства.

Утвърждаването на проблемността и перспективността е в пряка връзка със стремежа на окръжния комитет на Партията и другите партийни комитети да прилагат в оптимална степен демократическия централизъм като основен ръководен принцип, като сърцевина на ленинските принципи на партийно строителство и дейност.

Digitized by Google

Практика е в дейността на окръжния комитет основните проблеми за развитието на Партията и окръга да се обсъждат от цялата окръжна партийна организация, да се поставят на вниманието на трудещите се.

Работата за по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, за последователното прилагане на демократическия централизъм доведе до повишаване на активността на комунистите, на творческата инициатива и трудовата активност на масите, до разширяване на тяхното участие в управлението на производството, повишаване ролята на трудовите колективи като основна клетка на нашето общество.

Намаляването на регламентирането в дейността на първичните партийни организации съдействува за разгръщане на по-пълна изява на техния самодеен характер, за по-добро определяне на основните проблеми и тяхното проявление в специфичните условия на отделните райони. Анализът на проведените събрания на първичните партийни организации в окръга през 1974 година показа системно нарастване броя на организираните и проведени събрания и обсъдени въпроси по инициатива на първичните партийни организации. Така от 29 608 събрания, проведени през 1974 година, 24 568 са по инициатива на партийните организации и само 17 на сто — по решения на Централния, окръжния и други партийни комитети. Тази тенденция продължава и през настоящата година.

Усъвършенстването на стила и методите на работа на партийните органи и на тази основа — издигането на по-високо ниво проблемността и перспективността в тяхната работа — е тясно свързано и зависи от по-нататъшното внедряване на програмно-целевия и комплексен подход. Неговото прилагане съдействува за отстраняване на дребното, незначителното в работата на партийните комитети и организации, помага им по-целенасочено да организират и ръководят разработването и изпълнението на основните задачи, да упражняват по-ефикасен контрол за постигане на крайната цел.

При решаването на предварително поставените проблеми ние се стремим да постигнем комплексно въздействие върху икономиката на окръга. Съгласно изискването на програмно-целевия и комплексен подход, при ясно формулирана цел в областта на икономиката, а именно — осигуряване на по-голямо количество качествена продукция и услуги, при най-малко разходи на материали и труд, т. е. — при висока обществена производителност на труда.

Научното прогнозиране намери широко приложение в нашата работа. Като изхождаме от анализа на обективните условия в окръга и решенията на Десетия партиен конгрес, бюрото на окръжния комитет на Партията съгласувано с министерствата разработи прогноза на промишлеността в окръга. В нея беше определено основното направление за преимуществено развитие на машиностроенето. Тази прогноза получи по-нататъшна разработка и конкретизация в приетите петилетни планове за развитието на отделните отрасли и предприятия. В резултат на вярно съставената прогноза през изминалите четири години в промишлеността на окръга настъпиха положителни структурни изменения. Относителният дял на машиностроителната продукция, в обема на цялата промишленост, от 16,4 на сто през 1970 година се увеличи на 28 на сто през 1974 година.

На основата на прогнозата за развитието на селското стопанство бюрото на окръжния комитет на Партията и изпълнителният комитет на окръжния народен съвет приеха конкретни програми за перспективно развитие, концентрация и специализация на растениевъдството и животновъдството за окръга и по райони на аграрно-промишлените комплекси до 1990 година.

Проблемността и перспективността, като съществени страни на научния подход, намират своята конкретизация и реализация в планирането на партийната работа, главно в перспективното планиране.

Digitized by Google

Него ние прилагаме във всички сфери на партийната работа — по ръководството на икономиката, на идеологическия фронт и вътрешнопартийния живот.

През 1973 и 1974 година Пловдивски окръг бе определен за комплексен национален първенец по изпълнение на селскостопанските задачи в областта на растениевъдството и животновъдството. За изминалите четири години ние преизпълняваме насрещните си планове във всички отрасли на материалното производство. Окръгът ни спечели над 300 преходни червени знамена на трудовата слава.

Постигнатото, разбира се, е още недостатъчно, то не ни задоволява. Стремим се да оценяваме по-реално успехите, да виждаме своевременно и по-критично нерешените въпроси, да преценяваме резултатите от работата от гледна точка на партийната линия и политика. А това не е малко, то поражда голяма енергия, инициативи, размах, творчество — с една дума — новаторско виждане и подход в работата на партийните ръководства и кадри от всички степени и звена.

Вдъхновени от Програмата на Българската комунистическа партия и новия етап на всестранно сближение и сътрудничество със Съветския съюз, трудещите се от Пловдивски окръг влагат ум и сърце, отдават сили и енергия във всенародното социалистическо съревнование за изпълнение Обръщението на Централния комитет на Партията и превръщане 1975 година в година на най-високи трудови постижения, за успешно реализиране на плана за шестата петилетка и достойно посрещане на Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

КОНТРОЛЪТ И ПРОВЕРКАТА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

ТОДОР СТОЙЧЕВ

кандидат-член на Политбюро на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на Партията — Варна

Развитието на политическите, организаторските и идейно-възпитателните функции на Партията е немислимо без непрекъснатото усъвършенстване на партийния контрол, който е съществен елемент на нейното ръководство. Цялостната дейност на ръководните партийни органи и кадрите, проблемите, които те решават, формите и методите, които използват, стилът на работата им е съдържание на партийния контрол.

Контролът е основен принцип на ръководство. Той се осъществява чрез система от наблюдения и проверки за измененията, които настъпват в резултат на изпълнението на решенията. Тази система помага да се установят навреме постиженията и отклоненията и причините, които са ги породили. Тя позволява да се открие, утвърди и стимулира новото в практиката и да се преодоляват слабостите.

Основно място в системата заема проверката на изпълнението. Обикновено проверката се осъществява върху отделни страни на партийната работа, докато контролът обхваща цялостната дейност, упражнява се от колективните партийни органи, които са компетентни да вземат решения за изменение насоките на развитие на тази дейност.

За усъвършенстването на контрола и проверката ние се ръководим от изискванията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция — главното в проверката да бъде **превантивността, а обобщаването на положителния опит**, неговото внедряване и **самоконтролът** да обогатяват съдържанието на партийния контрол.

Digitized by Google

I

Превантивността помага правилно да се поставят задачите, навреме и качествено да се изпълняват решенията. В този смисъл тя е най-верният път за предотвратяване на слабостите и грешките, нарушенията на партийната и трудовата дисциплина и на социалистическата законност. Когато се проверява навреме, най-добре се помага. Спестяват се много време, грижи, нерви и средства. Предпазват се кадрите от увлечения, субективизъм, стихийност в работата, съдействува се за тяхното правилно възпитание. Повишава се авторитетът на ръководните партийни органи.

Превантивността изисква проверката на изпълнението да съпътствува цялостната организаторска работа, да се проверява периодично всичко и всички, а не само по сигнали или когато неуспехът е очевиден. От своевременния контрол и помощ се нуждаят не само тези, които грешат, но и тези, които добре работят. Това определя необходимостта да се планира партийният контрол успоредно с организацията за изпълнение на решенията. Така се осигурява еднопосочност и взаимна обвързаност между тях, както и целенасоченост на контролната дейност.

Истински превантивен контрол може да се постигне само при наличието на няколко условия:

Първо, ако взетите решения са научнообосновани, пределно ясно формулирани и конкретни; **второ**, когато е посочено какви изменения трябва да настъпят както през отделни периоди в процеса на изпълнението, така и в крайния резултат; **трето**, когато решенията са правилно адресирани и навреме са получени от изпълнителите; **четвърто**, когато се проверява и се помага за подобряване стила и методите на работа.

При тези условия превантивният контрол може да даде обективна информация: за положителния опит, натрупан по време на изпълнението, и за подхода към решаването на задачите; за промените в обективните условия и действието на субективния фактор, които в някои случаи налагат да се вземат коригиращи решения; за отклоненията на всеки етап от изпълнение решенията и отрицателните явления, свързани с тях.

II

Ефективността на партийния контрол се измерва не с констатирането на слабостите и недостатъците, а със своевременната и действена помощ за положително изменение на нещата.

Като методи в партийната работа и ръководство, контролът и помощта са взаимно свързани и обусловени. Не може да се осъществява партиен контрол, ако не се оказва навременна и резултатна помощ. И помощта няма да бъде ефективна, ако не е насочена към положително изменение и към откриване и даване път на новото в практиката. „Обобщаването на положителния опит — подчерта др. Тодор Живков в Отчетния доклад пред Десетия конгрес — също следва да стане важен момент на проверката и на помощта за подобряване на работата“. Във връзка с това ролята на партийния контрол се разглежда от няколко страни. От една страна, правилно организираният и системен контрол дава възможност своевременно да се разкриват кълновете на новото. От друга, чрез партийния контрол се установява доколко се внедрява и се утвърждава положителният опит. От трета страна, партийният контрол спомага за повишаване отговорността и взискателността на кадрите за широкото разпространение на натрупания опит. Проверява се не само това, как се изпълняват партийните решения, но и доколко в процеса на изпълнението на тези решения се създава, подкрепя и утвърждава прогресивното във формите и методите на партийната работа. Новото, положителното се ражда в многообразната ежедневна практика на хората на основата на натрупан опит и творчество. Пътят за неговото разкриване започва с проверката, с контрола. Основателно Десетият

Digitized by Google

конгрес на Партията постави този проблем като момент на контрола и изисква категорично от контролиращите органи строга взискателност за широко внедряване на вече изучения и приложен в практиката опит.

Контролът и проверката на изпълнението при откриването и разпространяването на положителния опит се налагат и поради това, че все още не е изживяно шаблонното взаимствуване и копирането...

III

Усъвършенстването на партийния контрол предполага по-резултатно прилагане контролните функции на **първичната партийна организация.** Контролът и проверката на изпълнението заемат важно място в дейността на партийните органи, но за качественото изпълнение на задачите самоконтролът има решаващо значение. Самоконтролът е израз на дисциплинираност, самокритичност и осъзнато чувство за отговорност пред колектива и обществото. Затова основен въпрос тук е доколко успяваме да създадем верен критерий у кадрите за самооценка на извършената от тях работа. Без това е невъзможно да се извърши правилен самоанализ на дейността и не би могъл да се упражнява самоконтрол върху собствената работа.

Колкото и добре да е организиран контролът, ако той не съчетае проверката на фактическото изпълнение със самоконтрола на комунистите, ефективността на извършената работа няма да бъде на равнището на изискванията. Активното участие на комунистите в контролните функции на първичната организация води до развитието на вътрешнопартийната демокрация, до повишаване ефективността на ръководството на колектива и съдействува за развитието на самокритиката.

Главното в подхода на всеки орган и организация е творчеството, умението да се изгради такава система на контрол, при която да се утвърди и прояви най-последователно характерът и същността на политическото ръководство. Това изисква да се държи сметка за спазване ленинския принцип на строго разграничаване функциите на партийните органи от тези на органите в системата на социалното управление. Затова предмет на партийния контрол са най-важните въпроси, свързани с перспективното развитие на стопанската и административната единица, от които зависи изпълнението на директивите и съдбата на партийната политика...

ИЗУЧАВАНЕТО И ВНЕДРЯВАНЕТО НА ПОЛОЖИТЕЛНИЯ ОПИТ

проф. **КИРИЛ ИВАНОВ**

Десетият конгрес на Партията посочи главните направления за повишаване равнището на научността в партийната работа. Едно от тях е изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит.

Марксизмът-ленинизмът разглежда практиката като съзнателна, целенасочена дейност за създаване на блага в процеса и в резултат на която човекът все повече познава и изменя обективната действителност. Опитът произтича от практи-

Digitized by Google

ката, но не е цялата практика. Поради това и казваме, че придобиването на опит в партийната дейност предполага известно време да се работи в някой партиен орган, да се изпълняват конкретни задачи, свързани с неговия вътрешен живот. Най-пълно опитът се фиксира или излага в определени изводи, схващания, теоретически обобщения. Оттук и единството между практика, опит и теория.

Понятието положителен опит в партийната дейност бихме могли конкретно да определим така: всяко изменение на съдържанието, на формите или на методите и на средствата в партийната работа, които създават възможност за по-пълна изява на ленинските принципи и норми на партиен живот, при което се постига по-голям резултат в активизирането на партийните организации на комунистите в изпълнение политиката на Партията, издига се ролята им като политически ръководител на народа.

От това определение се вижда, че не всяка нова практика само на това основание, че е нова, може да се квалифицира като положителен опит. Всяка нова форма трябва да бъде съобразена с принципите, на които се изгражда и осъществява своята дейност Партията. Ленинските принципи на партиен живот отразяват закономерностите на развитието на Партията по възходяща линия. Те са неделими от характера на Партията като най-съзнателния и организиран отряд на работническата класа, нейна висша форма на организация.

Изучаването и внедряването на положителния опит е белег за научност в работата, защото това е процес, при който се осъществяват такива важни елементи на научния подход:

— изучаване и разкриване всестранните връзки и особеностите на новите явления в живота;

— сравняване, анализиране и обобщаване, осмисляне на стара и нова, собствена и чужда практика;

— реализира се делова критика на отрицателни и изживени форми и методи на работа, води се борба против консерватизма и застоя в работата; утвърждават се нови по-прогресивни форми на работа;

— положителният опит е форма на работа, която е доказала своите предимства в самата практика, която е главният критерий на истината.

Състоянието на науката партийно строителство е обстоятелство, което засилва необходимостта от изучаването на положителния опит в партийната работа. Въз основа на него ще се формират научнообосновани оценки и изводи за творческото приложение на ленинските основни организационни принципи в дейността на нашата партия, ще се очертаят тенденциите на развитието ѝ.

Решаващо значение за създаване на обстановка за разгръщане на инициативата, самодейността и творческото дръзновение на комунистите, на трудещите се има развитието на вътрешнопартийната демокрация, колективността, критиката и самокритиката в партийните колективи, внимателното отношение и поощряване на индивидуалните инициативи и предложения.

Положителната оценка е мощен стимул за довеждане докрай на новото, за нови творчески търсения. Следователно своевременно да се забележи, правилно да се прецени новото и да се привлече вниманието към него на обществеността е неотменим елемент на организационната работа.

Създаването на нов опит налага по-ефективно да се използват научните методи на моделирането и експериментирането. След X конгрес вниманието на партийните комитети е насочено към изучаване и създаване на нов опит по проблемите, свързани с: издигане научното равнище на партийно-организационната дейност; по-нататъшно укрепване и задълбочаване връзките на Партията с народа; усъвършенстване работата с кадрите.

Digitized by Google

Нов модел обаче следва да се създава само в случаите, когато се налага да се внасят съществени изменения в живота, формите и методите на партийните органи и организации по онези проблеми, които имат в момента най-голямо значение за съответния комитет.

Научната организация на изучаването и внедряването на положителния опит изисква да се обхванат, да се изучат всички негови страни, всички връзки и „опосредствувания", закономерностите на възникването и развитието. Само така може да се разкрият напълно различните страни на положителния опит като съставна част от цялата система на организацията на работата на съответния партиен орган.

Практиката показва, че една и съща форма на работа в отделни организации дава различни резултати, макар приложени по един и същи начин, което се обяснява с различието на конкретната обстановка. Ето защо при изучаването на положителния опит следва да се анализира и конкретната обстановка, в която той се е проявил и развил.

Друго изискване при изучаването и внедряването на положителния опит предполага този, който ще го изучава, да има необходимата теоретическа и практическа подготовка; предварително да се изучава задълбочено литературата, в която се третират проблеми, свързани с опита в тази област. За тази цел ОК на БКП — Ямбол, Ловеч и др. с помощта на кабинетите по партийно-организационни въпроси изготвят библиографски справки, организират изнасянето на лекции, съвещания за теоретическото и практическото изясняване на проблемите.

Съществено значение в работата по положителния опит има неговото анализиране и обобщаване. С това се завършва и процесът на изучаването на опита.

Обобщаването е сложен мисловен процес, при който се обхващат и преценяват всички преки и косвени връзки на опита, ръководейки се от характера и задачите на Партията, от основните принципи на изграждането и на дейността ѝ с тенденциите на нейното развитие.

В процеса на изучаване, обобщаване и внедряване на положителния опит най-големи са трудностите при внедряването му. Те са от различен характер: консерватизъм, самодоволство от успехите, изоставане на кадрите от съвременните изисквания, наличието на психологически барнери у някои кадри.

Не рядко на съвещания, заседания и събрания се дава информация за положителния опит, вземат се и решения, но след тях не се разгръща организирана работа за внедряването му. Както при изпълнението на всяка задача в процеса на внедряването на положителния опит изникват допълнителни трудности и следва за тяхното отстраняване да се осъществява своевременен контрол. Значението на контрола и търсенето на отговорност при внедряването на положителния опит е изтъкнато в Отчетния доклад на ЦК пред Десетия партиен конгрес. Конгресът изисква самата проверка на изпълнението да се свързва с изучаването и внедряването на положителния опит.

В много по-голяма степен, отколкото досега, на партийните комитети и организации трябва да се помага от страна на научните работници. Тяхната помощ е необходима и за оценката на новото и особено в анализа, обобщаването, изводите и препоръките на новата практика, в изработването на системи и методики.

Със съвместните усилия на хората от непосредствената практика и от научния фронт изучаването и внедряването на положителния опит ще може да бъде действителна предпоставка за подобряване на стила и методите на партийно-организационната работа, ще стане масова практика.

Digitized by Google

АКТУАЛНИ ФИЛОСОФСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА НАУЧНОСТТА В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

Проф. д-р на философските науки **АСЕН КЪТОВ**

Въпросът за научността в партийната работа има много аспекти, един от които е философският. Няма съмнение, че степента на научност на партийната работа е в зависимост от степента на развитие на самите науки и от умението на партийните функционери да прилагат научните достижения. Оттук и големите грижи, сили и средства за развитието на науката и за повишаване квалификацията на партийните работници. И все пак може науката да е на високо равнище и партийните функционери да умеят да прилагат нейните достижения и въпреки това успехите да са незадоволителни, ако не се разбира правилно специфичното място и роля на различните науки в партийната работа. Всякакви прояви на недооценяване на едни науки за сметка на надценяването на други води до подкопаване ръководната роля на Партията или намаляване ефективността в партийната работа.

Първото условие за точно определяне и дозиране ролята и значението на различните науки в обезпечаване на научността в партийната работа е създаването на обоснована класификация на науките относно нея. Ако за критерий на класификацията на науките се вземе партийната работа, тяхното специфично място и значение в нея, то науките следва да се класифицират в четири групи: марксизмът-ленинизмът, частните природни и обществени науки, кибернетиката и логико-формализуемите науки и накрая, но никак не на последно място, партийното строителство.

Какво е значението на марксизма-ленинизма?

Преди всичко няма по-дълбока научна основа на партийната работа от марксизма-ленинизма и това трябва да бъде не декларация, а убеждение, поведение, съзнателна и компетентна практическа дейност. Не може и да бъде иначе, защото марксизмът-ленинизмът е научна теория на пролетариата, а Комунистическата партия е негов преден отряд и висша форма на организация. Марксистко-ленинското учение за Партията, за нейната същност и историческо предназначение и пр. е не друго, а марксизмът-ленинизмът, отнесен и приложен СПЕЦИФИЧНО към Партията. И ако трябва да продължим тази логика и да охарактеризираме партийното строителство като част от марксистко-ленинското учение за Партията, то ще трябва да го определим като приложение на марксизма-ленинизма към специфичните организационно-структурни закономерности, принципи, функции, дейности и пр. на Партията. Органическото единство и в същото време относителната самостоятелност и взаимното влияние на тези три теоретически системи: марксизма-ленинизма, марксистко-ленинското учение за Партията и партийното строителство е важна характерна черта на всяка една от тях. Те са така неделими, както е неделим техният субект творец. Тук, според мен, стоят два проблема все още недостатъчно изследвани и решени както в научно-теоретичен, така и в приложно-практичен план: първо, как и защо пар-

Digitized by Google

тийното строителство не изчерпва, не е цялото марксистко-ленинско учение за Партията. В изследването и интерпретацията на този проблем има още много неизяснено и дискусионно, което безспорно затруднява научния подход в партийната работа. В това отношение марксистките теоретически работници са в дълг на партийната практика; второ, как по-конкретно марксизмът-ленинизмът и партийното строителство си влияят и обогатяват. Най-напред относно значението на марксизма-ленинизма за партийното строителство и партийната работа.

Необходимо е веднага да се подчертае, че значението на марксизма-ленинизма се осъществява едновременно в два плана: първо, като методология на партийното строителство и партийната практика и второ, непосредствено съдържателно.

Относно методологическото значение все още са налице някои нерешени и дискусионни въпроси. Преди всичко няма единство на марксистския фронт по определението на методологията. Има опити методологията да се търси навред, дори извън философията, да се определя значението на всяка наука за другите науки като методология, а философската методология да се отграничава от другите като най-обща. Тези опити, струва ми се, не са състоятелни, първо, защото отъждествяват методологията с взаимното значение и влияние на науките една за друга. Второ, несъстоятелен е и опитът да се определя философията като най-обща методология, защото вече са налице науки, които по своя предмет не са по малко общи от философията. Достатъчно е да споменем теория на системите или теория на информацията и пр., за да се уверим в това.

Нерешеността и дискусионността на този проблем безспорно задържат научното равнище на партийната работа. И все пак по-важно е друго, че далеч е недостатъчна методологическата помощ на марксистко-ленинската философия в разработката на теоретическите проблеми на партийното строителство. Особено наложителна е методологическата помощ за определяне предмета и теоретичната система на партийното строителство и неговото място в системата на науките. А това може да се реши само на метатеоретическо равнище, което и обосновава актуално-необходимото значение на марксистката философия за партийното строителство.

Но както в миналото, така и днес, и утре, за да бъде марксизмът-ленинизмът високо научно равнище и високо ефективно практическо съдържание на дейността на Партията, той трябва да бъде вечно нов, съвременен, творчески. А за това е абсолютно необходимо да се обобщават най-новите данни на науките и най-новият опит на историческата практика от позициите на историческите цели и задачи на Партията, за нейната мисия, на нейното оптимално и високоефективно функциониране като ръководна сила в общественото развитие към комунизма. Нуждите на Партията, на партийната дейност и партийното строителство са висш критерий и основа за истинността на марксистките идеи и тяхното по-нататъшно обогатяване и развитие. В това отношение особено голяма е отговорността на марксистко-ленинските теоретически работници и особено наложително е освежаване стила на тяхната научноизследователска работа по посока на по-непосредственото им свързване с нуждите и практиката на Партията.

И още нещо. Съвременното научно равнище на дейността на Партията зависи не само от теоретическото равнище на марксизма-ленинизма, но и от умението, способността, от изкуството, бих казал, на партийните функционери да го превръщат в живи дела. Затова е нужно най-добре да бъде познаван от тях, и то не зубрашки, талмодистки, повърхностно, а така, че да стане тяхно убеждение, тяхно верую, техен модел и стил на живот и работа, тяхна съдба.

Digitized by Google

ПРОГРАМНО-ЦЕЛЕВИЯТ ПОДХОД

проф. **НИКОЛА СТЕФАНОВ**
директор на Центъра по наукознание
при Българската академия на науките

За пръв път този подход е приложен от Ленин при разработването на ГОЭЛРО. Планът за електрификацията на съветската страна е първата в света целева научно-техническа програма, разработена с отчитане на програмно-целеви принципи на управление.

Програмно-целевият подход се характеризира с три изисквания: да се формулират целите; да се разработи програма за реализиране на целите; да се създаде съответна организация за изпълнение на програмата.

Практиката показва, че той се използва с успех и на фронта на научно-техническия прогрес, и на фронта на стопанското управление, и на фронта на дипломацията, и на фронта на идеологическата борба. Неговото използване в редица области е все още в началото си и е свързано с преодоляване на неизбежни методологически, методически и технологически трудности, но няма принципиални пречки за широкото му приложение. Въпросът опира до подготовка на съответната дейност, до разработване на специфична методология, методика и техника, до издигане равнището на кадрите.

Партийната работа е едно широко и благородно поле за успешно приложение и използване на програмно-целевия подход в неговия съвременен и най-съвършен вид. Това е така, защото дейността на Комунистическата партия е дейност творческа, преобразяваща, новаторска, устремена към прогреса, към новото, към бъдещето.

Тази творческа дейност на Партията се извършва на научна основа, на базата на марксистко-ленинската теория, която дава възможност тя да бъде научно организирана и насочвана към поставените цели.

Ние нямаме обаче никакви логически и методологически основания нито да подценяваме този подход, нито да го фетишизираме и издигаме в ранг на средство, с което могат да се решават всички въпроси.

В системата от методи, които се използват в партийната работа, програмно-целевият подход заема специфично място. Той е помощно средство, което се използва за формулирането на целите и организирането на партийната работа с оглед на тяхното реализиране. Както целите, така и средствата за достигането им се определят на основата на марксистко-ленинската теория и диалектико-материалистическата философия. Ленинските принципи и норми — ето нормативната система, на основата на която функционира и се развива Партията. Програмно-целевият подход изяснява конкретната технология и техника на формулирането на целите, изграждането на система от цели, разработването на програми и т. н. — в този смисъл той е помощно средство, много важен инструмент, но с подчинена роля по отношение на марксистката теория и методология.

Един от методологическите проблеми, който възниква във връзка с приложението на програмно-целевия подход в партийно-организационната работа, се отнася до езика, до терминологията, до съществените изменения, които настъпват в тази област. Не е тайна, че много че-

Digitized by Google

сто зад модерна терминология се прикрива старо съдържание, че с модерни термини се забулва голотата на това, което искаме да изразим. Модернизмът в терминологията е опасно явление особено в партийната работа. Ние имаме разработен богат терминологичен апарат още от класиците на марксизма. Този апарат е разностранен и широко популярен, известен, достъпен. Нямаме основание да го подлагаме на ревизия. В същото време новите термини не винаги са израз на модернизъм, на некомпетентен ентусиазъм. Новите термини като правило изразяват нови понятия, ново съдържание. Агресията на новите методи предизвика агресия и на нови термини и в партийната работа — термините „прогноза", „модел", „сценарий", „дърво на целите", „целева програма", „програмен потенциал" и т. н. са понятия, които вече заемат своето място и в лексикона на партийния работник. Затова бидейки реалисти, ние трябва да проявяваме едно творческо отношение към този въпрос.

Важен методологически проблем е и комплексът от изисквания, които се предявяват към партийния работник, решил да вземе на въоръжение този подход. Никак няма да бъде преувеличено, ако се каже, че програмно-целевият подход засяга всички основни страни от дейността на хората, на партийните работници в тяхната многостранна работа. Безспорно тук на първо място трябва да отнесем изискването за съответна подготовка — с други думи, този, който прилага подхода, трябва да го овладее, да го познава... В случая няма нищо по-опасно от опростителството, от примитивизма, от представата, че този подход може да се прилага без специална подготовка. Успешното използване на програмно-целевия подход предполага и други изключително важни качества — висока отговорност в кадрите, дисциплина, деловитост, стремеж да се реализират резултати и т. н. С други думи, тук още повече трябва да се развиват качествата, присъщи на ленинския стил на мислене и партийна работа. Програмно-целевият подход е свързан и с чисто оценъчни категории — висока нравственост, зряло политическо отношение.

Програмно-целевият подход позволява преди всичко да се постави на нови основи партийно-организационната дейност по това, какви цели се поставят в едно или друго предприятие, организация, институт, район, окръг и т. н. Въпросът не е само, че партийната организация носи особена отговорност за това, какви цели ще се изведат на преден план. Нейната роля се състои още в това, че тя участвува непосредствено в този процес, без да администрира или декретира. Във всеки случай партийната работа има решаващо значение, за да се поставят цели, които произтичат от общата стратегия и програма на Партията.

Могат да се формулират три основни изисквания към целите: първо — това е изискването за оптималност, т. е. целите трябва да водят към използване на всички възможности и да осигуряват най-доброто решение; второ — това е изискването за комплексност, т. е. целите трябва да осигуряват развитие и прогрес, като се отчитат и икономическите, и образователните, и управленческите, и идеологическите аспекти; тук диспропорцията между икономически и идеологически аспекти е опасна; трето — това е изискването за конкретност на целите, т. е. целите трябва да се дадат конкретно — какъв резултат ще се постигне, кога ще се постигне, как ще се постигне. Това може да стане както с качествени, така и с количествени измерители. Но и в партийната работа трябва да се гони всякаква мъглявост и неопределеност (от типа например „да се издига равнището на партийно-организационната дейност", „да се засилва критиката и самокритиката", „да се внедряват нови технологии" и т. н.). Когато се формулират цели, трябва да се каже точно какъв резултат се очаква и кога се очаква. Вече това изискване налага коренно преустройство в подхода и начина при разработване на плано-

Digitized by Google

вете и програмите в партийните организации и органи.

Въпросът, както се вижда, опира до проблема за ефективността на партийно-организационната работа. Утвърждаването на целевия подход поставя в центъра на вниманието борбата за достигането на целите и получаването на конкретни резултати. В такъв случай това се превръща в основен показател за ефективността на партийната работа. Едва ли е необходимо да се доказва, че всичко това изисква и специфичен стил, маниер, подход, изключващ самоцелните мероприятия, празния шум, парадността, заседателщината и т. н. Оценката и стимулирането на кадрите се поставят на нова основа — тяхната дейност се оценява не в зависимост от проведените мероприятия, а от степента на реализиране на целите. Както изтъква др. Т. Живков, на тази основа партийните органи и организации могат по-целенасочено да ръководят разработването и изпълнението на задачите, по-ефикасно да упражняват контрол за постигането на крайната цел.

ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО И ОБЩЕСТВЕНИТЕ НАУКИ

проф. **ГИРГИН ГИРГИНОВ**

I

Необходимостта от творчески съюз между науката „Партийно строителство" и другите обществени науки произтича от редица обстоятелства и факти, сред които ще спомена само няколко:

Цялата система от обществени науки може накратко да се характеризира като научно човекознание. Науката „Партийно строителство" заема твърде съществено място в системата на обществознанието. Неин предмет на изследване е марксистко-ленинската партия и в частност партийно-организационната и партийно-политическата дейност. А това е изключително сложен вид обществена дейност, главната специфика на която е, че представлява жива и непосредствена работа с хората. Толкова многостранни и динамични са връзките между Партията и хората, между ръководителите, Партията, работническата класа и народа, че само творческият съюз на науката за Партията и останалите обществени науки, а и с други науки е в състояние теоретически да ги осмисли и да даде оръжие на Партията за тяхното целенасочено ръководене и направляване.

В цялата неповторима по своята същност и многостранност система от обществени отношения марксистко-ленинската Партия, призвана да осмисля и ръководи тези отношения, е заставена да решава двуединна задача — от една страна, да изследва обществото като цяло и неговите подсистеми, научно-теоретически да интерпретира закономерностите, новите явления, процеси и тенденции на общественото развитие и от друга страна, да изучава себе си, все по-задълбочено и многостранно да се самопознава. Науката „Партийно строителство", като конкретен израз на самопознанието на Партията, не би могла да бъде истинска и пълнокръвна наука, ако не съобразява своите знания с постиженията на другите обществени науки.

Науката „Партийно строителство" е завоювала не малко успехи.

Digitized by Google

И въпреки това безспорен е фактът, че тази наука изостава както от потребностите на живота и на революционната практика, така и от другите напреднали в своя прогрес науки. Наличното изоставане на партийното строителство може да бъде успешно преодоляно чрез неговото съюзяване с другите, поне с най-напредналите отрасли на обществознанието.

II

Установяването и укрепването на творчески съюз между науката „Партийно строителство" и другите отрасли на обществознанието е извънредно сложна и трудна задача, за решаването на която се изискват много усилия от специалистите във всяка от двете страни на този съюз.

Преди всичко, ако се погледне строго научно, науката и практиката на партийното строителство се нуждаят от съдействието на целокупната наука и на всички нейни компоненти. За осигуряването на комплексност в научното изследване на Партията, на партийно-организационната дейност нарастващо значение имат не само класическите обществени науки (философия, политическа икономия, научен комунизъм, социология, психология, педагогика и др.), но и такива науки, които не могат без уговорки да се обявят за обществени, като например теорията на информацията, теорията за системите, кибернетиката и др. Нещо повече. За решаването на проблемите и на партийното строителство нарастващо значение имат науките математика, физиология на висшата нервна дейност.

Различните обществени науки съдържат богат обем от знания, които могат успешно да бъдат използвани от науката „Партийно строителство". Това обаче не може да стане автоматично, като се прибавят положения на една или друга обществена наука към учението на Партията. Необходимо е фундаменталните знания, формирани от различните обществени науки, да бъдат предварително допълнително обработени и приспособени към спецификата на областта, в която следва да бъдат приложени.

III

Голямо е значението на творческия съюз между науката „Партийно строителство" и други отрасли на обществознанието за комплексното разработване и решаване на някои извънредно актуални както в практическо, така и в теоретическо отношение проблеми.

Вътрешната логика за развитието на науката е такава, че нито една дисциплина не е в състояние сама, със собствени сили да опознае и научно-теоретически да осмисли себе си, своето място в системата на целокупната наука, да реши проблема за своя специфичен предмет, за особените закономерности, които изследва, за специфичните методи, с които си служи. За решаването на тези наглед чисто нейни въпроси всяка наука се нуждае от съюз и сътрудничество не само с марксистко-ленинската философия като всеобща методология на науките, но и от цяла редица други науки. Така е и с партийното строителство. Изясняването на предмета на тази наука, нейните задачи, категории, методи, принципи и закономерности, взаимоотношенията ѝ с другите науки изисква комплексен подход и съюз с цялата редица области на обществознанието. Само такъв съюз е в състояние да изясни например спецификата на партийната дейност в отличие от всички видове човешка дейност, като непосредствена работа с хората, като дейност за формиране на комунистическа съзнателност, използваща специфично партийния метод — метода на убеждението.

Съюзът между науката „Партийно строителство" и обществознанието е крайно необходим за марксистко-ленинското настъпление сре-

Digitized by Google

щу буржоазната идеология и ревизионизма.

Ние не можем да си представим успешна критиката на фалшификациите и атаките срещу идейно-теоретическите основи на Партията и партийната дейност без използването оръжието на диалектико-материалистическия и историко-материалистическия метод и методология, без анализа на социално-класовите и икономическите основи и смисъл на техните теории, концепции, „доводи" против нашите партии. Това от една страна. От друга страна, като правило концепциите на нашите противници, насочени против марксистко-ленинските партии и науката „Партийно строителство", имат комплексен характер (съдържат философски, икономически, социологически, психологически и други компоненти). Съответно на този им характер и критиката от страна на марксистко-ленинския идеологически фронт следва да бъде комплексна. А това предявява изискването за съюз между партийното строителство и обществознанието.

Могъщ фактор за усъвършенстуването и обогатяването на учението за Партията, на науката „Партийно строителство" е привличането на все повече научни области и постижения за комплексно изследване и теоретическо обобщаване на партийно-организационната практика, а също така за стимулиране на иманентните черти в развитието на науката „Партийно строителство". При това тази наука, за да се развива и обогатява, може и следва да се ползва както пряко от постиженията и мъдростта на останалите науки, така и косвено, чрез творческото овладяване на съществени моменти от техния стил на научно дирене, разбира се, след тяхното допълнително обработване и приспособяване.

Така например социалната психология и психологическата наука изобщо са вникнали в някои съществени страни на интимните психически процеси, в средствата и механизмите за въздействие върху човешкото съзнание и човешката душевност... Творческото използване опита и постиженията на психологическата наука може най-малкото да подскаже нови методи, форми, средства, прийоми за стимулиране и разгръщане творческата енергия на масите, за повишаване ефекта от взаимоотношенията между ръководители, партия, класа и народ.

Изказванията:

НА ТРИБУНАТА застана първият секретар на окръжния комитет на Партията в Кърджали **Георги ПЕТРОВ**. И някак съвсем естествено, непринудено и в същото време толкова задълбочено, компетентно заговори за един от твърде съществените проблеми на партийно-организационната работа — проблема **„За ръководната роля на Партията и разграничаване на нейните ръководни функции от дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации"**.

Всички го слушаха внимателно, съсредоточено. Защото не е възможно днес да се говори за повишаване на научността в партийната работа, за усъвършенствуване на партийното ръководство без правилно разбиране и решаване на този кардинален въпрос на нашата организационна практика.

В доклада на Деветия конгрес на БКП бяха изключително точно формулирани ръководните функции на Партията: „На практика това означава партийните комитети и организации да дават вярна насока и да се грижат за правилното провеждане на партийната политика от

Digitized by Google

съответните държавни, стопански и културни органи и организации, да ги укрепват с добре подготвени кадри, да полагат грижи за тяхното обучение и възпитание, системно да контролират държавните и стопанските органи; като изискват от тях да проявяват инициатива, да решават сами задачите и да носят отговорност за своята дейност. Заедно с това партийните комитети и организации трябва да осигуряват компетентно ръководство на всички сектори на живота, да разгръщат широка идейно-политическа и организаторска работа сред трудещите се за тяхното комунистическо възпитание, за успешното изпълнение на Директивите и решенията на Партията."

Проблемът за разграничаването на функциите има изключителна сила и значимост сега в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Голяма е ролята му за възпитанието на кадрите в духа на висока принципиалност, деловитост и отговорност.

— Като управляваща партия — заяви Г. Петров, — ние отговаряме вече за целокупния живот и сме длъжни на основата на марксизма-ленинизма да имаме ясна концепция за развитието на всеки участък и да насочим всяка държавна, стопанска организация да решава назрелите проблеми със своите специфични форми на работа.

Окръжният комитет на Партията полага непрекъснати усилия, проявява все по-големи изисквания за засилване самостоятелността и отговорността на държавните стопански органи, за разширяване на тяхната компетентност — важно условие за по-пълното им функциониране. „Не бива да се забравя, че и те натрупаха значителен опит в изкуството да управляват — продължи Г. Петров. — Че са наситени с политически зрели, опитни, квалифицирани кадри, което обуславя по-голямото доверие към тях, необходимостта да им се дава по-широка възможност за проява на инициатива и творчество."

На базата именно на такъв подход към проблема под ръководството на окръжния комитет през последните години формирането на насрещните планове и борбата за изпълнението им добиха нови измерения.

ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТОТО социалистическо общество зависи главно от непрекъснатото издигане на ръководната роля на Партията и уменето ѝ да поставя своята дейност на здрави научни основи. А това е свързано с **постоянното подобряване на нейния социален и качествен състав.** На този въпрос посвети изказването си **Господин КОРЦАНОВ** — първи секретар на окръжния комитет на Партията — Хасково.

Дълбоките качествени изменения, изтъкна той, които настъпват в социалната структура на обществото през етапа на изграждането на развитото социалистическото общество, определят общите тенденции в измененията на социалния и качествения състав на Партията. Да се разчита обаче само на отражението на обществените фактори означава процесът за регулиране състава на Партията да се развива стихийно и едностранчиво. Такъв подход би отслабил боеспособността и ръководната ѝ роля в обществото.

От една страна, социалният и качественият състав трябва да съответствуват на измененията на социално-класовата структура на обществото, а от друга, да се регулират така, че в редовете ѝ да бъдат приети най-съзнателните, най-достойните представители на работническата класа и на други слоеве, за да може Партията да изпълнява ръководната си роля. В такъв подход се заключава една от най-важните грижи за саморазвитието на Партията като жив политически организъм. Този непрестанен, динамичен и регулиран процес не е самоцел, а има ясно определени политически и организационни цели:

Digitized by Google

Първо, подобряването на социалния и качествения състав на окръжната партийна организация укрепва още повече нейното единство и сплотеност, издига нейния авторитет и повишава ръководната ѝ роля във всестранния живот на окръга.

Второ, положителните изменения в качествения състав се отразяват благоприятно и върху някои важни страни от вътрешнопартийния живот. Те способствуват да се повиши научното равнище на партийно-организационната работа и на компетентността на партийните ръководства.

Трето, положителните изменения в социалния и качествения състав допринасят да се подобрява научното ръководство на идеологическата работа, да укрепва още повече връзката на комунистите с трудещите се.

Главното направление в дейността за регулиране състава на Партията е да се засилва още повече работническото ядро, да се увеличи приемането на младежи и жени, да се привличат повече специалисти главно от сферата на материалното производство и в пълно съответствие с измененията в социално-класовата структура на обществото.

Внимателният анализ на измененията в социалната структура в етапа на изграждането на развито социалистическо общество и в условията на научно-техническата революция поставят на дневен ред проблеми, свързани с по-точното определяне на различните социални категории в Партията. Развитието и качествените промени в производителните сили, внедряването на механизацията и автоматизацията създават нови професии, които се различават от досегашните представи за традиционния работник.

ПО НЯКОИ ПРОБЛЕМИ НА КУЛТУРАТА НА ТРУДА говори **Петко РУСЕВ** — главен редактор на сп. „Партиен живот". Той подчерта, че партийната дейност е такова поле, където най-силно могат да се спорят теорията и практиката, да се получи такава интеграция между тях, без която е почти невъзможно да се говори за култура на труда в партийната работа. Творческата научна, изследователска работа да се слее с партийния живот. В най-тясно сътрудничество с научната мисъл да се програмира решението на някои основни въпроси, да се създават положителни варианти, които после да се разпространяват, да стават еталони. За тази цел предпоставките, условията са от благоприятни по-благоприятни.

— Разполагахме и разполагаме с теоретическото и революционното наследство на Партията, сред което партийното строителство заема много важно място. Една област, която за жалост все още не е изследвана, независимо че има много научни институти — сподели той. — Изучавахме и изучаваме ценното съкровище, съхранено в трудовете на др. Тодор Живков — докладите пред Деветия и Десетия конгрес, Тезисите за Комсомола, Решенията на Юлския пленум (1968 г.) и Националната партийна конференция и т. н. Те и останалите негови речи и документи на Централния комитет съдържат развитието на партийното строителство след светлия априлски ден, който стана начало на вечната пролет в Народна република България Окриля ни, дава ни перспективи вечно богатият, свежият опит на най-смелата и най-любима Партия — КПСС. С трепет следяхме дискусията по партийното строителство; с вълнение стояхме над материалите от научната конференция, посветена също на тоя проблем; четяхме с интерес първия учебник по партийно строителство. Към всичко това, ако прибавим нашата марксистко-ленинска зрелост и последователност, творческо дръзновение, упоритост и размах, ще стане още по-ясно как и защо напра-

Digitized by Google

вихме смели и оригинални стъпки за издигане научното равнище на партийно-организационната дейност, материализирани и в едно от крупните партийни мероприятия — теоретичната конференция, посветена на тая тема, за чийто успех орготделът на ЦК на БКП с всички партийни комитети и организации имат голяма заслуга, заслужават признателност. Измервайки, оценявайки извършеното досега, спокойно можем да кажем, че **партийното строителство след Десетия конгрес е отишло значително напред.**

Националната партийна конференция, когато разкрива същината на културата на труда, челно място отделя на **компетентността,** която следва да пронизва целия процес — от вземането на решението до неговото изпълнение.

Наложително е сериозно изменение в мисленето, в подхода към явленията, към процесите. Защото наистина са необходими мерки, които ще премахнат книжността и заседателщината, въобще времеядството, за да се увеличи ефективността на партийната дейност, да се разширят връзките на Партията с масите, защото, каквито и научни методи да се използват, каквито и системи да се създават, те са подчинени на едно основно изискване — **обогатяване и развитие на ленинските принципи и норми на партиен живот.** Изискването е да се съсредоточат преди всичко усилията върху **действената, изменящата, преобразуващата страна на стила.** Всичко, което се прави, да дава най-голям резултат. При подготовката на заседание, на пленуми **центърът на тежестта да се пренесе върху системата от мероприятия, които ще изменят положението, ще подобрят работата.**

Научността е неотменим белег на партийния стил. Тя не може да бъде на висота, ако добре не се разбере мястото и необходимостта от разните видове проучвания, които се извършват. Проучвания, които да дават възможност да се изготви и предложи най-преобразуващо, въздействуващо, ефективно решение.

Равнището на решението е изходната точка за съдбата на делото. За да бъде ефективно то, все повече трябва да придобива характер на **сценарий за бъдещата дейност.** Оттук необходимостта да се намери специфично приложение на програмно-целевия и комплексен подход при обсъждането и утвърждаването на решението, за да може да се отиде към овладяването на Лениновото изкуство да се определят няколко основни звена, да се прецени кои са решаващите фактори, техният специфичен принос, както подчерта Юлският пленум, и на тази основа **решението да се превърне в документ, който да интегрира, кооперира тези процеси за съгласуване, целево въздействие, за изменение на положението.**

Самото решение следва да съдържа и елементи на проверката. А тя иска наблюдение как протича изпълнението. Защото колкото и богато да е мисленето, въображението, колкото и да обхващат отражението от решението, всички конфликтни ситуации не могат да бъдат предвидени изцяло. А са възможни корекции и от самия живот. Основното в проверката е да предотвратява стихийно протичащите процеси. Тука е необходима голяма оперативност, подвижност и особено **изкуството да се регулира обратната връзка.** Ето това регулиране сега става тревога на проверката и по него също се съди за културата на труда в партийния комитет.

Върхов момент в проверката е размисълът върху получения резултат, дали той съответствува на очаквания, плод ли е на приложението на ленинските принципи и норми на партиен живот, как изпълнението на задачата е допринесло за издигане съзнателността и организираността на масите, какъв принос е дало за тяхното комунистическо възпитание.

Digitized by Google

Проф. Стоян МИХАЙЛОВ — завеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, разгледа в своето изказване актуалния въпрос **за единството на идеологическата и организационната работа на Партията**, за диалектическия процес на превръщане идеите на Партията в действия на масите.

— Диалектиката на партийната дейност е такава — подчерта той, — че не е възможно да решим каквато и да било политическа и идейно-възпитателна задача, без да използваме съответни организационни средства, така както не е възможно да се създаде ефективна организация на работата, без тя да е напълно съобразена с политическите цели и идеологическите последици.

Постигането на тези грандиозни цели, формулирани в Програмата на Партията, изискват комплексен подход към назрелите социални въпроси. А това предполага идеологическата и организационната работа да се разгърнат като единен комплекс от взаимно свързани и взаимно допълващи се политико-идеологически мероприятия и организационни средства, които в своята съвкупност и единодействие осигуряват изпълнението на задачите и постигането на поставените цели.

В процеса на реализацията на това взаимодействие обаче се допускат някои слабости и извращения на партийния стил. Особено опасни са проявите на технократизъм. Породени от логично задълбочаващата се тенденция към разделение на труда и специализация на партийните дейности и кадри, те се изразяват в недооценяване, а в някои случаи и в игнориране на политико-идеологическите аспекти на партийната дейност. От това следват нарушения на едно от основните изисквания — всеки партиен работник да бъде и политически деец независимо в кой сектор работи. Отстраняването на тези слабости и по-нататъшното засилване на връзката и взаимодействието между идеологическата и организационната работа предполага наред с всичко друго и активна дейност за системно повишаване на теоретико-идеологическата и политическата подготовка на партийните кадри.

Тук възниква и въпросът за съгласуваността между идеологическите и неидеологическите отдели на Централния комитет на Партията, както и на другите партийни органи.

Успехът зависи преди всичко от това — решаването на една или друга идеологическа задача да бъде подкрепяна от съответствуващата ѝ ефективна организационна форма, която може да осигури нейната реализация.

РОЛЯТА НА ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ за създаване на подходяща социално-психологическа обстановка в трудовия колектив — на тази тема говори **Иван ВАНЕВ** — първи секретар на Кирковския районен комитет на Партията — София. Той изтъкна, че основен фактор за създаване на благоприятна атмосфера в колектива е партийната организация. В центъра на нейната дейност стои грижата за непрестанното издигане боеспособността, активността на трудовите колективи. Партията гледа на колектива като на единна система, в която наред с производствените задачи следва да получат научно осветление и въпросите за морално-политическата обстановка, бита и здравното дело, да се развива творчеството на всеки труженик. Защото да се ръководи трудовият колектив не означава само грижа за производството, но и грижи за духовния живот, за бита на хората и за морално-политическото им единство. Защото борбата за повишаване обществената производителност на труда прави още по-ценни и обществено значими идейната убеденост, моралната устойчивост, осъзнаването на дълга пред обществото, пред колектива.

Digitized by Google

Основна роля за създаване на подходяща микросреда играят **комунистите и партийната група** в колектива. Те са ядрото, което трябва да блести с чистотата на взаимоотношенията и постъпките си и да увлича, да води останалите по своя път. Създаването на здрави колективи укрепва връзката на Партията с масите, спомага да се реализира основната задача в работата с безпартийните — повишаването на тяхната политическа и трудова активност.

От здравината на атмосферата в партийната организация, от сцеплението между комунистите, от принципиалността в действията им зависи сплотеността на колектива. Комунистът е активен фактор, който въздействува върху социалната среда. Въздействувайки върху нея, той обогатява, усъвършенствува и себе си.

Кадрите като субект на управление също формират социално-психологическата обстановка в трудовия колектив. Затова, когато районният комитет определя пътищата и формите за практическо участие на партийните организации в подобряване на атмосферата, се насочва към подготовката на кадрите.

Въпрос, тясно свързан с интересите и целите на личността и трудовия колектив, е перспективата, бъдещето на едно предприятие, институт или заведение. Неизяснената перспектива смущава колектива, демобилизира го, дори води до изтичане на специалисти в други сродни колективи.

Работата на партийната организация за комунистическото възпитание на трудещите се е друго основно направление за създаването на подходяща микросреда в колектива. Важна задача в това отношение е формирането на здраво обществено мнение.

За преодоляването на противоречията в трудовия колектив спомагат критиката и самокритиката. Чрез открити партийни събрания съществуващата в партийните организации обстановка на висока взискателност, критичност и самокритичност се пренася и в трудовите колективи.

Както при изпълнението на всички важни задачи, така и при създаването на подходяща социално-психологическа атмосфера в трудовите колективи партийната организация трябва точно да определя ролята и мястото на стопанското ръководство, на профорганизацията, Комсомола. И тук се налага ясно да се разграничат функциите, за да може партийната организация да упражнява ръководните и контролните си функции, а не да подменя обществените организации.

ОТ ИЗКАЗВАНЕТО на първия секретар на окръжния комитет на Партията в Бургас **Гани ГАНЕВ** делегатите добиха представа с какви средства, с какво усъвършенствуване на стила и методите е осигурено успешното изпълнение на петилетката през изминалите четири години. Освен пълната мобилизация на творческите сили и енергия на трудовите колективи това е постигнато с нов подход, с научното проникване и разработка на решаващите проблеми.

— Окръжният комитет на Партията, като взема предвид конкретните особености на окръга — изтъкна Г. Ганев, — голямото разнообразие на проблемите, винаги се е стремял да намери най-целесъобразните решения за тяхното развитие.

Сетне той сподели мисли по **прогнозирането и перспективното планиране в партийната работа.**

Та нима е възможно планирането на партийната работа без умението да се прогнозира. Да се постигне усъвършенстване ръководството на социалното развитие без именно на тази основа да се

Digitized by Google

предвижда бъдещият характер на събитията, процесите, явленията и действията на партийните органи и организации.

Един от съществените моменти при разработването на перспективни и оперативни планове е те да добиват характер на обоснована, комплексна програма за действие. Ето защо още при извършването на тази дейност окръжният комитет се стреми да се освобождава от несвойствените задачи и функции, предпазва се от увлечение по решаването на голям брой текущи задачи, които трябва да се изпълняват оперативно и със силите на другите органи.

С голям интерес бяха изслушани направените от него след това интересни разсъждения: „Докато прогнозите отразяват най-съществените качествени и количествени страни на процесите, явленията и дейността на Партията за прогнозирания период, то при перспективните и по-краткосрочни планове трябва по-детайлно да се отчитат задачите, условията, при които те се изпълняват, и средствата на партийното ръководство за тяхното постигане... Съществено значение при прогнозирането има познаването и анализирането на условията, при които протичат процесите и които влияят върху тях. Грешките при оценката на условията се отразяват пряко върху съдържанието на прогнозата. Затова строгата обективност, научната достоверност, избягването на субективизма при анализа и оценката на условията е важна предпоставка за успешното прогнозиране."

В изказването си той говори за стремежа широко да бъдат използвани завоеванията на обществените науки — социология, психология. За тези богати източници на знания, на култура, които помагат за по-лесно ориентиране в сложните социални проблеми.

Не е възможно да се направи обективна преценка на постигнатите успехи под ръководството на окръжния комитет, без да се изтъкне натрупаният известен опит и в областта на партийното строителство — при регулирането на количествения и качествения състав на Партията. Тук успешно се прилага специална методика от показатели.

ПО ПРОБЛЕМА за по-нататъшното усъвършенствуване на партийната информация говори **Теньо БОЗУКОВ** — секретар на ОК на БКП — Ямбол.

— Партийната информация е качествено ядро на социалната информация — подчерта той. — Тя съдържа онзи необходим поток от факти, сведения, наблюдения, анализи и обобщения, които се използват от партийните органи за вземане на правилни решения, за поставяне партийната работа на научни основи, за укрепване и разширяване връзките на Партията с народа, за постоянно усъвършенствуване формите и методите на партийното ръководство.

Разработената и утвърдена от бюрото на ОК на БКП „Система на партийната информация в Ямболската окръжна партийна организация" е помогнала да се решат успешно няколко проблема: да се изгради стройна система от информационни звена на всички равнища. Да се изяснят функциите и формите на работа на информационните звена. Да се разширят и обогатят източниците на информация. Да се рационализира ползването на информационните материали и да се засили техният действен характер и т. н.

Но за да се решат тези задачи, беше необходимо да се подобри преди всичко съдържанието на периодичната информация и особено нейната структура, при която по-успешно да се съчетаят изискванията за комплексност и аналитичност.

Сега главното в съдържанието на периодичната партийна информация се отнася до вътрешнопартийния живот и състоянието на окръж-

Digitized by Google

ната партийна организация, както и до работата на партийните органи и организации по ръководството на социално-икономическия, обществено-политическия и културния живот в окръга.

Получената и анализирана информация помага да се вземат по-правилни решения, да се подобри ръководството на многостранните социални процеси в окръга.

Освен като инструмент за ръководство партийната информация може ефикасно да се използва и като средство за контрол. Контрол както от страна на партийните органи, така и по отношение на тяхната дейност. Оттук произтича и другата нейна функция — възпитателната. От една страна като средство за самовъзпитание на комунистите в процеса на работата им по информацията и като възпитателно въздействие на вече набраната и обработена информация върху кадрите за издигане на тяхната отговорност и инициатива, съзнателност и дисциплинираност.

ГЛАВНОТО, което привлече вниманието в изказването на **Марин ЙОТОВ** — секретар на окръжния комитет на БКП — Ловеч, бе изцяло подчинено на проблема **„За изучаване фактите, явленията и процесите като средство за усъвършенстване стила и методите на партийните органи и организации в Ловешки окръг“.**

След Десетия конгрес е засилен стремежът за издигане научния подход в дейността на окръжния комитет. Все по-умелото използване на изследванията за изучаването на фактите, явленията и процесите в тяхната цялост, взаимна връзка и обусловеност допринася за усъвършенстване на партийното ръководство, на неговата ръководна и управленческа дейност.

— Последователното приложение на научните изследвания — заяви М. Йотов — дават възможност на окръжния комитет на Партията по-пълно и всеобхватно да се запознава със същността на нещата, с характера на процесите и влиянието на явленията. А това има голямо значение за разкриване главните направления и тенденции на тяхното развитие.

По този начин окръжният комитет своевременно предприема мерки, които противодействуват на евентуалните отрицателни резултати. От друга страна по пътя на научното изследване той достига и до научнообосновани решения, което е основно изискване на политическото ръководство.

Изключително важен момент е всестранният анализ да обхваща не само въпросите на техниката и технологията, на икономиката, на производството, но той да бъде непосредствено свързан и с практическото решаване проблемите на бита и живота на хората, тяхното комунистическо възпитание.

За да се осъществява по-нататъшно изпълнение на Декемврийската програма на Партията, окръжният комитет е извършил предварителни проучвания и анализи за резервите в промишлените предприятия с цел да осигури производството на повече стоки за народно потребление. По този начин са разкрити възможности да се оползотвори огромното количество технологически отпадъци и да се произведат редица дребни, но важни стоки за потребление. На тази основа окръгът пое задължение те да надминат сумата 9 млн. лева над държавния план.

Нима това не е хубав пример как компетентността пронизва целия процес — от вземане на решението до неговото изпълнение. Не доказва ли то творческия подход към използването на наличните ресурси, не опровергава ли често шествуващия мит на обективните труд-

Digitized by Google

ности за изпълнението на една или друга важна общонационална задача?

— Без да се счита, че сме изпаднали в самодоволство при използването на научните изследвания — продължи Йотов, — ние гледаме на досегашните резултати като на едно добро начало. И ще полагаме много усилия да го поощряваме, да го развиваме.

Проф. Костадин БАЙЧИНСКИ — заместник-директор на Института по история на БКП, се спря на въпросите: **партийното строителство и другите науки, моделирането в партийната работа и усъвършенстуване системата на социалното управление.** Той изтъкна, че проблемът за Партията може да се разглежда в два аспекта: как тя се развива като жив организъм, което е главен обект на науката „Партийно строителство", и като ръководна сила в цялата обществена система.

Партийното строителство като теоретико-приложна наука освен живота на Партията изучава и социалните процеси. Тя използва постиженията и на другите науки, но те имат подчинено, помощно значение. Например когато се използва педагогиката, трябва да се имат предвид и ленинските принципи и норми на партиен живот. Или информацията — не всички процеси могат да се механизират, защото същността на партийната дейност е работата с хората, необходими са и картони, и техника, но те не изместват партийния работник.

Изменения на социалната структура на нашето общество и укрепване на неговото единство; издигане ролята на работническата класа и нарастване политическата активност и съзнателност на масите, повишаване общообразователното и културното равнище на трудещите се и особено на младежта, подобряване социалния състав на Партията и нарастване интелектуалния потенциал на партийните организации, израстването на кадрите и обогатяването на техния опит в научното ръководство на социалните процеси и идейно-възпитателната работа налагат и определени изводи за усъвършенстуване на вътрешнопартийния живот и стила и методите на партийното ръководство. Партията и партийните организации така трябва да организират своя вътрешен живот, да прилагат демократическия централизъм, така да съчетават демокрацията и дисциплината, колективността и личната отговорност, широките партийни обсъждания с единните решения, политическия реализъм с революционната перспектива и размах, че да бъдат образец за всички държавни и обществени органи и организации.

Задачите на изграждането на развитото социалистическо общество, тяхната мащабност и сложност, тяхната комплексност и перспективност изискват още повече да се издигне авангардната роля на партийните организации и комунистите, особено в живота на трудовите колективи, които на дело претворяват партийната политика.

ПЪРВИЯТ СЕКРЕТАР на окръжния комитет на Партията във Враца **Иван СОКОЛАРСКИ** изказа своето дълбоко убеждение, задоволството на комунистите от Врачанската окръжна партийна организация че всеобхватният, задълбочен разговор по проблемите на научността в партийно-организационната дейност е създал творческа настройка за работа, повишил е значително умението и компетентността на кадрите. Помогнал е за утвърждаване на по-действен стил и методи на работа. Разбира се, предпоставките за това се коренят преди всичко в твърдостта на априлската политика на Централния комитет на Пар-

Digitized by Google

тията — политика на пълно приложение на ленинските принципи и норми на партиен живот, за използване неизчерпаемото съкровище — неоценимия съветски опит.

Който и проблем да се вземе сега от дейността на окръжния комитет, ще е едно потвърждение, че днес няма място за самоцелно многословие, защото властно, повелително се утвърждават конкретността и деловитостта. Примамливото увлечение по външното наблюдение върху явленията е отстъпило място на задълбоченото вникване в тяхната същност. А нима повелята **комплексно да се отчита влиянието на различните фактори,** мерило за всяка дейност днес да бъдат постигнатите резултати, ще остави напрегнатите делници да бъдат наводнявани от едностранчивостта, да бъдат затлачвани от опростителството? Не! В резултат именно на порасналото умение да се прилага научният подход, да се осигурява простор на творчеството и инициативата, да се насажда умение за най-ефективно използване на съвременните мощности, през юбилейната година промишленото производство в окръга е нараснало спрямо 1973 г. с 14 на сто, а обемът на селскостопанската продукция — 9 на сто. Направена е чувствителна крачка и към осъществяването на Декемврийската програма на Партията. И сега през м. януари трудовите хора на окръга доказаха, че с уверена крачка вървят към XI конгрес на Партията — значително преизпълняват насрещните планове, материализират дадените обещания.

Какво е измерението на всичко това ли? Повишена е авангардната роля на комунистите във всички области на живота. Те са здраво споени с трудовите колективи. Дават личен пример за рушенето на бариерите от всякакъв калибър — консерватизъм, шаблон, инертност... Не хубавите думи, а конкретните практически дела са на почит.

И още: за продължителен период главното акцентуване тук в прилагането на научния подход е насочено към усъвършенствуване на дейността по подготовката на партийното решение, по организацията на неговото изпълнение. И което е особено важно — умението да се използва неотразимата сила на системния, на превантивния, действения контрол.

Така става възможно да се активизира дейността на млади и стари, на партийните групи. В ярките отражения на процеса, изграждащ първичните партийни организации като първообраз на трудовия колектив, да се топят „мъртвите души".

— Научният подход изисква широко да се прилага ленинският принцип, че в многообразието от цели следва да се откроява главното, основното за даден етап — заяви И. Соколарски. — Реши ли се то, ще се придвижи напред цялата система...

НАУКАТА И ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ — това беше темата на изказването на завеждащия Информационно социологическия център на ЦК на БКП Елит **НИКОЛОВ** — доктор на философските науки. Той насочи вниманието на конференцията към необходимостта от правилно оценяване и използване на информацията, на възможностите на електронноизчислителната техника.

— Научно-информационната дейност ще облекчава партийното ръководство само тогава, когато го осигурява с комплексна информация, а съответните научно-информационни звена работят в пълно сътрудничество с целия партиен апарат — подчерта той. — Другите звена от партийния апарат от своя страна могат да имат полза от научно-информационните само ако ги подхранят всестранно, пълноценно и без ревност използват техните възможности.

Digitized by Google

Конкретните социологически изследвания, както и другите средства за набиране на обективна и оперативна социална информация, помагат на съответния орган да вземе ръководно решение. И тук остро се поставя въпросът за оптималността на информацията, за необходимостта да се оползотворява максимално, и то не само като количествена характеристика, а преди всичко като качествен подход. Това предполага задълбочен анализ на връзките и зависимостите между явленията, между теоретическите постановки и практическата дейност. Защото обществознанието, също както и всяко друго знание тръгва от контакта с реалната действителност, от непосредственото съзерцание към абстрактната мисъл и оттам отново към практиката, към действителността.

Партийно-организационата работа започва от първичните партийни организации. Там и завършва. Затова е жизнено необходимо да внедрим научния подход именно в тяхната ежедневна дейност.

— **НЕПРЕСТАННОТО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ работата на партийния апарат, на културата на труда и ръководството** се оказва един сложен проблем, върху който поставиха ударението Десетият конгрес и Националната партийна конференция — подчерта в своето изказване секретарят на ОК на БКП в Сливен **Стоян САВОВ.**

Първият въпрос, на който той се спря, е за използването и прилагането на комплексния подход.

— В нашия комплексен план ясно са откроени не само задачите, но и формите на организаторската работа за тяхното изпълнение, както и мястото и отговорността на отделите в окръжния комитет, органите на окръжния народен съвет, ръководствата на масовите организации.

Не по-малко важно е и непрекъснатото усъвършенстване на ленинския стил в работата и ръководството на политическия апарат.

Тук той се спря на необходимостта непрекъснато да се обогатяват обществено-политическите знания на партийните работници, задължително да се изучават проблемите на партийното строителство, психологията, социологията и педагогиката. Успоредно с това всеки партиен работник най-активно да се занимава с усъвършенстване на квалификацията по своята специалност. Така всеки пряко ще допринася да нараства все повече компетентността на партийното ръководство в различните сфери на обществено-политическия живот.

Съществен е и въпросът за творчеството, за личния почерк на отделния партиен работник в общата система на стила. В резултат на постигнатото на този етап ОК на БКП решава няколко конкретни въпроса: усъвършенстване вътрешнопартийната информация; подобряване системата на планиране и отчитане на командировките на апарата; повишаване квалификацията на партийния работник и създаване по-съвършена организация на изучаване, обобщаване и приложение на положителния опит.

Третият голям въпрос е свързан с усилията за създаване на най-рационална организация на работата в отделите на окръжния комитет, ефективно използване на работното време на всеки сътрудник. „Това ние ще постигнем със съдействието на някои научни институти. За нас е ясно, че без теоретично мислене, без използване научните методи в партийната практика не можем да вървим напред. И тук науката „Партийно строителство“ трябва да има най-голям дял, защото тя е синтез на обобщено теоретическо мислене и трезво обобщаване на положителния партиен опит.“

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКИ ДА РАЗВИВАМЕ ТЕОРИЯТА, ПО-ДЪЛБОКО ДА ОБОБЩАВАМЕ ПРАКТИКАТА НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Неотдавна в Москва се състоя съвещание, свикано от Института по марксизъм-ленинизъм заедно с Академията за обществени науки, Висшата партийна школа и Задочната висша партийна школа при ЦК на КПСС. На него бе обсъден въпросът за научноизследователската работа в областта на партийното строителство. В съвещанието взеха участие партийни работници, учени, преподаватели във висшите учебни заведения, сътрудници на научноизследователски учреждения, списания и издателства.

Съвещанието бе открито с встъпително слово от директора на Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС академик А. Г. Егоров. Доклад на тема „Състояние и задачи на научноизследователската работа в областта на партийното строителство" изнесе първият заместник-директор на ИМЛ при ЦК на КПСС докторът на историческите науки П. А. Родионов.

В разисквания по доклада взеха участие: ректорът на задочната висша партийна школа при ЦК на КПСС кандидатът на философските науки В. И. Спастин, секретарят на Минския областен комитет на Комунистическата партия на Белорусия Р. П. Платонов, заместник-ректорът на ВПШ при ЦК на КПСС докторът на историческите науки З. И. Ключева, заместник-председателят на обединения научен съвет на ИМЛ, Академията за обществени науки и ВПШ при ЦК на КПСС докторът на историческите науки Б. М. Морозов, директорът на Института по история на Партията при ЦК на Комунистическата партия на Украйна — филиал на ИМЛ при ЦК на КПСС, член-кореспондентът на Академията на науките на УССР В. И. Юрчук, завеждащият сектор при Института за социологически изследвания при Академията на науките на СССР кандидатът на историческите науки Н. Н. Бокарев, ръководителят на катедра „Партийно строителство" при Академията за обществени науки при ЦК на КПСС докторът на историческите науки В. А. Кадейкин, директорът на Института по история на Партията при ЦК на Комунистическата партия на Латвия — филиал на ИМЛ при ЦК на КПСС, А. А. Елвих, главният редактор на сп. „Вопросы истории КПСС" професор А. П. Косулников, научният сътрудник в Института по военна история кандидатът на историческите науки В. Г. Количев, ръководителят на катедрата „Комсомолско строителство" на Висшата комсомолска школа при ЦК на ВЛКСМ кандидатът на историческите науки Б. А. Ручкин, аспирантката в катедра „Партийно строителство" на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС А. С. Сорвина. В работата на съвещанието взеха участие заместник-завеждащият отдел „Партийно-организационна работа" на ЦК на КПСС Б. И. Моралев, заместник-завеждащият отдел „Наука и учебни заведения" на ЦК на КПСС Н. Ф. Кузмин.

Във встъпителното слово, в доклада и станалите разисквания се подчертава, че Комунистическата партия, всички нейни организации отдават голямо значение на теоретическата работа в областта на партийното строителство. И това е закономерно. Обективният процес на нарастване на ръководната роля на Партията в условията на развитото социалистическо общество се съпровожда с неотклонно пови-

Статията е преведена от сп. „Партийная жизнь", бр. 3, 1975

Digitized by Google

шаване на изискванията към равнището на политическата и организаторската дейност на партийните организации, на търсене на по-съвършени форми и методи на партийно ръководство на икономическия, държавния и обществения живот. Науката „Партийно строителство", цялата дейност на научноизследователските учреждения и учебните заведения, занимаващи се с изследвания в областта на партийното строителство, са призвани да помагат за решаването на тези задачи.

Като се основават на непоклатимите ленински организационни принципи, КПСС, нейният Централен комитет провеждат огромна, плодотворна теоретическа работа в областта на партийното строителство, на дълбоко научна основа решават назрелите задачи, които поставя животът, перспективите за развитието на обществото. Голям принос в теорията и практиката на партийното строителство внесоха XXIII и XXIV конгрес на КПСС. На основата на обобщения опит, на изискванията на времето те разработиха научнообоснована линия на ръководство на комунистическото строителство. Документите на партийните конгреси дълбоко разкриват жизнеността на най-важното положение на научния комунизъм за решаващата роля на марксистко-ленинската партия във всички преобразования, които се осъществяват в страната на победилия социализъм. Решенията на пленумите на Централния комитет, постановленията на ЦК на КПСС развиват постановките и изводите на конгресите на Партията по конкретни въпроси на партийното, държавното, икономическото и културното строителство, помагат на кадрите на Партията по-добре да разберат закономерностите в развитието на КПСС на сегашния исторически етап, по-пълно да се изяснят същността на ленинските норми на партиен живот, на принципите на партийно ръководство в различните сфери на материалния и духовния живот на нашия народ, да работят целенасочено, с познаване на работата.

Решенията на конгресите на Партията, на нейния Централен комитет утвърждават генералната линия на КПСС в областта на партийното строителство в условията на развитото социалистическо общество. Това е линия на усъвършенстване на методите на партийното ръководство на обществото, на строго съблюдаване на ленинските норми на партиен живот, на по-нататъшното организационно и идейно сплотяване на партийните редове, на всестранно укрепване на връзките на Партията с работническата класа, с целия съветски народ. Тя напълно отразява обективните потребности както на развитието на съветското общество при съвременните условия, така и на развитието на самата партия.

Образец на творчески подход към въпросите на партийното строителство е книгата на Л. И. Брежнев „Актуални проблеми на партийното строителство". В нея убедително са разкрити жизнеността, научната обоснованост и последователност на генералния курс на Комунистическата партия, тя внася голям принос в съкровищницата на марксизма-ленинизма. Партийният актив, всички комунисти, изучавайки проблемите на партийното строителство от трудовете на Л. И. Брежнев, достигат до цялата дълбочина на идейно-политическите и организационни принципи на ленинската партия, до значението на нейната разностранна дейност за създаване на материално-техническата база на комунизма, за усъвършенстване на обществените отношения, за възпитанието на новия човек.

В документите на КПСС, в изказванията на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И Брежнев намериха всестранна обосновка такива жизнено важни проблеми на строителството на Партията при съвременните условия като непрестанното нарастване на ръководната роля на Комунистическата партия в периода на строителството на комунизма; партийното ръководство на икономиката и социално-политическото развитие на обществото; кадровата политика; комунистическото възпитание на масите; развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепване на партийната дисциплина; регулиране състава на Партията и повишаване изискванията към встъпващите в нейните редове; усъвършенстване формите на организация и методите на партийната работа; издигане ролята на първичните партийни организации и др.

Разработвайки проблемите на партийното строителство, КПСС високо оценява достиженията на марксистко-ленинската мисъл в другите страни, използва ги в своята теоретическа и практическа работа. На свой ред братските партии творчески прилагат богатия опит в партийното строителство, натрупан от нашата партия. Състоялите се през декември 1973 г. и януари 1974 г. съвещания на секретарите на ЦК на комунистическите и работническите партии на социалистическите страни помогнаха за взаимното обогатяване на опита. Те подчертаха, че ръководната роля на комунистическите партии в строителството на социализма и комунизма успешно се осъществява, като неотклонно се съблюдават имащите всеобщ, интернационален характер ленински организационни принципи и норми на партиен живот.

Великият Ленин строеше нашата партия като партия на последователни пролетарски интернационалисти. Верна на ленинските завети и традиции, КПСС твърдо и непрушимо стои на позициите на интернационализма, показва пример на правилно съчетаване на националните и интернационалните задачи. От тези ленински завети и традиции се ръководят всички истински марксистки революционни партии.

Правилно ръководство на комунистическото строителство може да се осъществява само на основата на познаването на законите на историческото развитие. А това означава, че марксистко-ленинската мисъл трябва да обогатява всяка крачка на практическата дейност на нашите кадри.

Digitized by Google

Всестранният анализ на социалните процеси и явления на обществения живот, дълбоко обмисленият подход към решаването на назрелите проблеми на съвременността, органическото съединяване на теорията с практиката — ето пътя за постигането на нови върхове във всички участъци на нашата дейност. Идейно-политическата закалка на кадрите, равнището на тяхната теоретическа въоръженост са намират в пряка зависимост от състоянието на работата на теоретическия фронт, от творческото развитие на марксистко-ленинската теория. „Широко поставената теоретическа работа — сочи Л. И. Брежнев — е призвана като ярък маяк да осветява пътя на нашата партия. Партията разглежда по-нататъшното развитие на марксистко-ленинската теория като най-важна задача, като необходимо условие за успехите в строителството на комунизма"

В решенията на XXIV конгрес на Партията, в постановленията на ЦК на КПСС „За мерките за по-нататъшното развитие на обществените науки и повишаване тяхната роля в комунистическото строителство", „За задачите, структурата и щата на Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС", за работата на Висшата партийна школа при ЦК на КПСС се определят главните направления на научноизследователската дейност в областта на партийното строителство. Партията насочва научните кадри към разработката на актуалните теоретически проблеми и дълбокото обобщаване на опита в партийната работа. Конкретен израз на грижата на Партията, на нейния Централен комитет за развитието на партийното строителство като наука са проведените от Централния комитет организационни мероприятия, насочени към разширяване размаха и повишаване научното равнище на изследователската работа в тая област. По-конкретно през последните години бяха създадени отдел „Партийно-строителство" към Института по марксизъм-ленинизъм и съответни сектори в неговите филиали, катедра „Партийно строителство" към Академията за обществени науки.

Всичко това, изтъкнаха участниците в съвещанието, помогна за значително активизиране на научноизследователската работа в областта на партийното строителство. Институтът по марксизъм-ленинизъм и неговият отдел „Партийно строителство", филиалите на ИМЛ, Академията за обществени науки, ВПШ и ЗВПШ при ЦК на КПСС, републиканските и междуобластни висши партийни школи, катедрите по история на КПСС на много висши учебни заведения осъществяха редица сериозни разработки, публикуваха научни трудове, в които се анализират различните страни на живота и дейността на Партията, изследват се закономерностите на вътрешното й развитие, привлича се вниманието върху проблемите, изискващи по-нататъшно всестранно разглеждане. Важна роля в тази дейност, в творческата разработка на проблемите на партийното строителство, в обобщаването на опита в партийната практика играят списанията „Коммунист", „Партийная жизнь", „Политическое самообразование", „Агитатор", „Вопросы истории КПСС", републиканските партийни списания, централните и местни издателства. Списанията „Коммунист" и „Партийная жизнь" са открили специални рубрики, под които редовно се поместват статии из теорията и практиката на партийното строителство. Публикуваните под тези рубрики материали, бе отбелязано на съвещанието, съдържат богат и разностранен заряд, който помага на кадрите да овладяват такива форми и методи на работа, които отговарят на съвременните нарасналите изисквания. Особеност на много отпечатки в списанията е това, че в тях тясно се свързва теорията с практиката и това безспорно способствува да се повишава ролята на партийните комитети като органи за политическо и организационно ръководство, помага да се засилва влиянието на първичните организации, на всички низови звена на Партията сред своите колективи.

Участниците в съвещанието изказаха пожеланието партийните списания да вървят и занапред по пътя на задълбоченото разкриване спецификата, особеностите на партийната работа в съвременните условия, да привличат автори по партийно строителство както из средата на научните дейци, така и от практиката.

През последно време твърде много се разшириха специалните тематически изследвания. Голямо внимание се отделя на разработването на ленинското теоретическо наследство, което се отнася до вътрешнопартийните проблеми, до разкриването на всеобщия интернационален характер на ленинските организационни принципи и норми на партиен живот, сочи се как те се реализират в дейността на Партията в съвременните условия. Тези проблеми се осветляват в такива монографии и сборници като „Ленинските организационни принципи и въпроси на партийното строителство на съвременния етап", „Проблеми на партийното строителство" (подготвен от Института по марксизъм-ленинизъм), „Жизнената сила на ленинските принципи на партийно строителство" (ВПШ при ЦК на КПСС), „Въпроси на вътрешнопартийния живот и ръководната дейност на КПСС на съвременния етап", „Ленинското учение за Партията" (АОН при ЦК на КПСС) и др.

Значителен научен и практически интерес представляват учебните пособия по партийно строителство, издадени в центъра и по места. Учебното пособие „Партийно строителство", подготвено от авторски колектив под ръководството на Н. А. Петровичев, а също така учебното пособие, подготвено от колектив от ЗВПШ при ЦК на КПСС, излязоха вече в три издания. В последните издания на тези книги са взети предвид бележките и пожеланията на много читатели, партийни активисти, което, няма съмнение, способ-

Digitized by Google

ствува за по-нататъшното издигане на тяхното научно равнище.

Участниците в съвещанието отбелязаха полезността на инициативата на колектива на катедра „Партийно строителство" във ВПШ при ЦК на КПСС да издаде курс от лекции по партийно строителство. Читателите получиха първата книжка на това издание, включваща темите: „Строеж на Партията. Организационно-партийна работа."

Характерна черта на научноизследователската работа в областта на партийното строителство в наше време е концентрацията на силите и вниманието на научните и партийни работници върху кардиналните въпроси на теорията. За тяхната разработка се създават проблемни групи. Неотдавна създадените от катедра „Партийно строителство" в Академията за обществени науки проблемни групи работят върху три крупни теми: „Закономерности в развитието на КПСС и нарастването на нейната роля в комунистическото строителство", „Форми и методи на партийно ръководство на народното стопанство", „КПСС — ръководно ядро на държавните и обществените организации".

Днес голямо значение се отдава на изучаването и научното обобщаване на партийната практика. Нали ефективността на научните изследвания в областта на партийното строителство пряко зависи от това, на каква основа научните учреждения и учебните заведения осъществяват своята изследователска дейност, в каква степен те се опират на богатия практически опит на партийните комитети и първичните организации.

На съвещанието се отбеляза, че като положително явление трябва да се счита това, че към разработването на проблемите на партийното строителство все по-широко се привличат специалисти от другите обществени науки — партийни историци, философи, икономисти, социолози, психолози. Така например в разработката на много проблеми на партийното строителство в катедра „Партийно строителство" на ЗВПШ при ЦК на КПСС участвуват преподаватели и научни работници от катедрите по история на Партията, марксистко-ленинска философия, политическа икономия и други обществени дисциплини. Колективният труд на учени с различен профил позволява да се поставят на изследване широк кръг теоретически и практически проблеми, научните разработки да се издигат на по-високо равнище.

На съвещанието се отбелязва, че в науката за строителството на Партията са призвани да дават определен принос кандидатските и докторските дисертации. В последно време тематиката на дисертациите като правило стана по-актуална, повиши се тяхното научно-теоретично равнище. Появиха се нелоши книги, разработени върху основата на дисертациите на техните автори. Въпреки това не можем още никак да бъдем доволни от достигнатото. Научните институти, висшите учебни заведения, техните катедри са задължени и в бъдеще да засилват изискванията към качеството на дисертациите, да повишават тяхната теоретична и практическа значимост. И преди всичко необходимо е да се засили взискателността към дисертационните работи на теми по партийно строителство, тъй като тук компилативният, цитатническият подход е твърде често явление.

На съвещанието намериха отражение и въпросите на партийното строителство в Съветските въоръжени сили, говори се за ролята на политическите органи и партийните организации в цялостния живот на войсковите подразделения. Партийните работници, учените и изследователите на партийното строителство във въоръжените сили придават изключително важно значение на повишаването действеността на организаторската и идеологическата работа на Партията в частите и съединенията, на теоретическото обобщаване опита в партийната работа както в годините на Великата отечествена война, така и в следвоенния период, в наши дни.

Участниците в съвещанието отбелязаха, че и местните партийни организации започнаха да отделят значително по-голямо внимание на въпросите на теоретическото обобщаване практиката на своята работа. В Украйна например след XXIV конгрес на КПСС по проблемите на партийното строителство са публикувани 12 монографии, 12 сборника със статии, около 80 брошури. Сектор „Партийно строителство" в Института по история на Партията при ЦК на КП на Украйна и катедрата при Одеската висша партийна школа извършват своята изследователска дейност в тясна близост с партийните работници. Сега в Украйна в 25 областни комитети на Партията работят много кандидати на науките — хора, напълно подготвени за изпълнение на сериозни теоретически разработки. В съответствие с неотдавна прието решение от ЦК на КП в Украйна в републиката се създават редица авторски колективи, които ще правят изследвания по най-актуалните въпроси на партийното строителство.

В Латвия научноизследователска работа в областта на партийното строителство водят учени, които добре познават даденото предмет не само по книгите, но и по опита от своята активна дейност в партийните и държавните органи. За това се е погрижил ЦК на Латвия, укрепвайки с кадри съответния сектор от републиканския Институт по история на Партията.

През последните години в живота на местните партийни организации получиха твърде широко разпространение теоретическите и научно-практическите конференции. Тук се обобщават много важни страни от партийната практика. Конференциите помагат на партийните кадри да осъзнаят по-добре научните основи на дейността на Партията, съдействуват за повишаване общото равнище на работата на партийните комитети и първичните организации. Опитът убеждава, че конференциите минават годкова по-добре и резул-

Digitized by Google

готките от тях са по-големи, колкото по-предметно се определя тематиката на самите конференции, с колкото по-добро познаване на конкретната действителност се обсъждат на тях актуалните проблеми. Задачата е да се издигнат на още по-високо теоретическо равнище конференциите, да се популяризират най-добрите техни образци, да се привличат по-широко за участие в тях учени, преподаватели.

Отчитайки положителното, достигнато в развитието на партийното строителство като наука, участниците в съвещанието заедно с това посочваха, че в научноизследователската работа в областта на партийното строителство има още немалко нерешени въпроси и недостатъци. Сегашното състояние на нещата в тази област, твърдяха изказващите се другари, още не отговаря на високите изисквания, които поставя ЦК на КПСС. Макар че в научноизследователската дейност се забелязва определено предвижване, за което свидетелствува нарасналото количество публикации по теми на партийното строителство, все още не са малко недостатъците. В книгите, брошурите и статиите основните проблеми на партийното строителство понякога не толкова се разработват, колкото се изброяват. Някои автори се опитват да решат сложните въпроси по лесен начин: вместо задълбочено да проникнат до същността на явлението, прибягват до декларации, до повърхностно описване на фактите. Две крайности характеризират някои публикации по партийно строителство: от една страна, натрупване на цифрови данни, неумение да се обобщи и да се даде научен анализ на безценния опит, натрупан от отделни партийни организации, и цялостно от нашата партия; от друга страна, многословно повествование, откъснато от живата действителност, построяване на различни абстрактни схеми.

Типични недостатъци в много книги по партийно строителство са също така дублирането, ограничеността, а понякога и случайността в подбирането на тематиката. Не винаги читателят намира в тях достатъчно аргументирани обобщения, теоретически изводи и препоръки. Това говори, че е слаба тяхната ефективност. Примерно три четвърти от цялата литература по партийно строителство носи популяризаторски характер. Разбира се, такава литература е също нужна и полезна, но нужни са и дълбоки изследвания, истински теоретически трудове. А такива трудове засега са малко. Крайно важно е в книгите и статиите не просто да се описват фактите, а всестранно да се анализира практиката, да се разкриват закономерностите на явленията, да се формулират изводи, предложения и препоръки, насочени към обогатяване на съдържанието, усъвършенствуване формите и методите на партийната работа.

Сериозни претенции могат да се предявят към много работи, особено към сборниците със статии. Разбира се, има сборници, които съдържат интересни в научно и практическо отношение материали. Обаче често хубавите статии се губят в голямото количество слаби публикации.

Принципно важно е изследователят не просто да описва фактите, достигнатите резултати. Анализът на конкретната действителност, теоретическото осмисляне на практиката на партийната работа е най-същественото и главното в изследванията по партийно строителство.

На съвещанието се говори и за това, че в хода на голямата и сложна работа по идеологическото възпитание на трудещите се наред с достиженията има и недостатъци. На тези недостатъци обръща внимание постановлението на ЦК на КПСС „За работата по подбора и възпитанието на идеологическите кадри в партийната организация на Белорусия". В него се подчертава, че съвременното равнище на развитие на съветското общество, мащабността на стоящите задачи по строителството на комунизма, остротата на идеологическата борба на международната арена предявяват по-високи изисквания към работата на партийните организации по комунистическото възпитание на хората. А за това е необходимо да се преодолее известно изоставане в изследователската дейност. Изследването на проблемите на теорията и практиката на идеологическата работа все още изостава от нуждите на партийните организации, не успява да настигне непрекъснато развиващия се и усложняващия се обществен живот. Една от причините за това е, че у нас още малко се провеждат конкретни изследвания на идеологическата работа като цялостна система със строго установени научни критерии за нейната ефективност; малко са разработките с фундаментален характер, които биха разкривали тенденциите и закономерностите, механизма на идеологическия процес, биха предлагали нови концепции и препоръки за практиката. Нуждаят се от по-нататъшно научно осветляване въпросите на партийното ръководство на творческите колективи, литературата и изкуството, народното образование, висшите учебни заведения и научните институти.

Марксизмът-ленинизмът е теоретическа основа на политиката и на практическата дейност на КПСС и в същото време е методическа основа на научноизследователската работа. Главно място в изследванията по партийното строителство трябва да заема анализът на ония процеси, ония опит на Партията, които са определяли и определят постъпателното движение на нашето общество.

Важно е всеки изследовател, бил той учен или партиен работник, добре да владее методиката на научните изследвания. Тази методика, ако говорим за партийното строителство, има свои особености, които не може да не се отчитат. В частност става дума за прилагането в редица случаи на експериментиране, на социологически изследвания. Такива изследвания навлизат здраво в практиката и общо взето, оказват определена помощ на парти-

Digitized by Google

ните организации. За съжаление те невинаги се провеждат на нужното научно равнище и това влияе отрицателно на тяхната ефективност. Недостатъците в научното обобщаване на резултатите от социологическите изследвания се обясняват най-напред със слабо разработената методика за тяхното провеждане. Предстои да се направи много, за да станат социологическите изследвания ефективно средство за повишаване равнището на научната работа.

На съвещанието се отбелязва, че един от сериозните недостатъци в постановката на научноизследователската работа в областта на партийното строителство си остава твърде слабата ѝ кординация. Все още дават отражение дублирането на тематиката, разпиляването на научните сили. Даже такива институти като ИМЛ, АОН, ВПШ и ЗВПШ нерядко работят в областта на партийното строителство, изолирано един от друг, често същото става и по места. Слабо се контролира в мащабите на страната издаването от издателствата на литература по партийно строителство. Оттук, както се отбеляза, възникна поток от повтарящи се по тематика книги и брошури, при това не рядко посредствени.

Партията учи, че в съвременните условия, когато неотклонно нараства ролята и значението на Комунистическата партия като политически вожд на съветския народ, творческото усвояване великото теоретическо наследство на Маркс, Енгелс, Ленин, дълбокото изучаване партийната практика, изследването и осветляването проблемите на партийното строителство придобива все по-голямо значение. Предстои да се положат сериозни колективни усилия, за да се издигне партийното строителство като наука на нова, по-висока степен.

Съвещанието изработи препоръки, в които призова научните кадри, всички изследователи в областта на партийното строителство да съсредоточат усилията си върху всестранното повишаване идейно-теоретическото равнище на научните разработки, публикации. В препоръките се подчертава, че определящо условие за плодотворната разработка на теоретичните проблеми е неотклонното спазване принципите и изискванията на марксистко-ленинската методика, принципите на класово-партийния, конкретно-историческия подход към обществените явления. За това изискване още веднъж напомни известното постановление на ЦК на КПСС „За мерките за по-нататъшно развитие на обществените науки и повишаване тяхната роля в комунистическото строителство", и то естествено в пълна степен се отнася и към партийното строителство като наука.

Нарастването на ръководната роля на Партията в живота на съветското общество — тази най-важна закономерност, следва да определя изходните позиции, главното съдържание на научните изследвания в областта на партийното строителство. Съвещанието препоръча да се съсредоточат максимум научни сили за теоретическо осмисляне и разкриване пътищата и средствата за реализиране на тази закономерност. Следва обстойно да се изследват направленията, по които върви нарастването ръководната роля на КПСС в живота на страната, щателно и всестранно да се анализират проблемите, свързани с практиката на партийното ръководство на обществото на съвременния етап.

Актуален проблем на научноизследователската работа, с огромно теоретическо и практическо значение е партийното ръководство на държавните и обществените организации в съвременните условия, пътищата и формите за укрепване на връзките на Партията с масите и преди всичко с водещата сила на съветското общество — работническата класа.

Голямо място в научната работа трябва да заемат такива проблеми: единство на политическото и организационното ръководство; колективност в ръководството, съчетавана с личната отговорност за поръчаното дело; правилно разграничаване функциите между държавните и обществените организации; подбор, разпределение и възпитание на кадрите, проверка на фактическото изпълнение на директивите на Партията и Правителството, опора на масите; всестранно укрепване единството на Партията и народа и т. н. Важно е също така да се засили изследването на проблемите, свързани с ролята на Партията и нейните организации в усъвършенстването на икономическите методи на ръководство и научно управление на производството, с ролята на партийните организации в ускоряване на научно-техническия прогрес, укрепване връзката на науката с производството в борбата за повишаване на неговата ефективност и подобряване качеството на продукцията.

На партийните организации сега се налага да решават изключително сложни задачи, свързани с преминаването към по-интензивни методи на водене на стопанството. Усъвършенстването управлението на икономиката, създаването научно-производствени и производствени обединения, големи механизирани и специализирани комплекси, междустопански кооперативни и държавни обединения — всичко това влияе непосредствено на формите и методите на партийна работа, на структурата на партийните организации. Дълг на учените е дълбоко да изучат процесите, които се извършват в реалния живот, с оглед на новите социално-икономически фактори да изработят необходимите препоръки и предложения.

Необходимо е по-дълбоко да се изучат процесите на вътрешното развитие на КПСС и преди всичко да се съсредоточи вниманието на такива въпроси: членството в Партията, подобряване на нейния социален състав, повишаване взискателността към встъпващите в КПСС; специфика, съдържание, форми и методи на борбата за единство и сплотеност на Партията в условията на развитото социалистическо общество; дейността на Партия-

Digitized by Google

та по укрепване на всички нейни звена, за повишаване на тяхната боеспособност, за усъвършенствуване структурата на партийните организации и методите на вътрешнопартийната работа. При това важно е изследванията да съдържат конкретни препоръки, способствуващи за подобряване дейността на партийните организации.

Съвещанието счете за необходимо да обърне внимание на изследователите за по-дълбоко изучаване на такива кардинални въпроси като повишаване компетентността на партийното ръководство на различните участъци на стопанската и културната дейност; развитие на вътрешнопартийната демокрация; ролята на партийната информация в усъвършенствуване партийното ръководство и т. н. Сериозна задача е да се разкрие значението на обмена на партийните документи, проведено през 1973—1974 г., и да се обобщи положителният опит от работата на партийните организации, натрупан в хода на това важно организационно-политическо мероприятие.

Заслужават най-сериозен научен анализ проблемите за по-нататъшно усъвършенствуване идеологическата работа на партийните организации. В центъра на вниманието следва да се поставят въпросите, свързани с последователното осъществяване на ленинските принципи на идеологическата работа, усъвършенствуване на нейните форми и методи, повишаване на нейната ефективност, засилване борбата против чужди влияния, преживелици на миналото в съзнанието на хората.

В приетото неотдавна от Централния комитет на КПСС постановление за работата по подбора и възпитанието на идеологическите кадри в партийните организации в Белоруския, което има общопартийно значение, са определени дългосрочни задачи за създаване стройна система за идеологическа работа, в която хармонично ще се съчетават възпитателните функции на семейството, училището — на всички степени на трудовия колектив, средствата за масова пропаганда и информация, науките, литературата и изкуствата, партийните органи и организации. В съдържанието, във формите на идеологическата работа се появяват и се появява много ново и интересно. Важно е щателно да се обобщи този опит и на тази основа да се дадат препоръки за конкретните пътища и средства, които ще помогнат пропагандата на комунистическите идеали да стане по-активна, целеустремена и ефективна.

Едно от условията за по-нататъшно подобряване организацията на партийната работа е значителното повишаване ролята на социално-икономическото планиране, прогнозирането. Плановете и прогнозите трябва да бъдат постоянни методи на партийното ръководство. Това е толкова по-важно, защото ролята на перспективното планиране и прогнозиране нараства заедно с нарастването и усложняването на задачите, които решават партийните организации. Перспективните планове днес придобиват все по-комплексен характер, обхващат всички раздели на партийната работа. За по-нататъшното подобряване на перспективното планиране и прогнозиране, за по-тясна връзка на текущите планове с перспективните задачи, са необходими методически разработки, построени на базата на обобщения опит.

Сега, когато нашите идейни противници — ревизионистите, съвременните сталинисти се главно против ленинското учение за Партията, за нейното място и роля в обществото, най-важно направление на научноизследователската работа в областта на партийното строителство е разобличаването на буржоазните и ревизионистически нападки срещу КПСС и другите марксистко-ленински партии, разкриване на научната несъстоятелност на концепциите и постановките, развивани от явни и скрити врагове на марксизма-ленинизма.

Днес в научноизследователската работа все по-голямо значение придобива правилната координация на дейността на научните институти и учебни заведения с оглед да се отстранят рамки между тях, научните сили и дубирането на тематиката. Качеството на изследванията в областта на партийното строителство много зависи от тясната връзка на научните институти с партийните организации. Съвещанието призна за целесъобразно всяко научно и учебно заведение да има преки непосредствени връзки с партийни органи — републикански, обкомови, градски, районни, първични. Това ще даде възможност системно и дълбоко да се изучава многообразният опит в партийната работа, съсредоточено да се откликва на изискванията на живота. Заслужава разпространение практиката за разработване на крупни теоретически теми от партийното строителство да се създават проблемни изследователски групи, включващи представители от различни обществени науки и практически работници. Необходимо е по-често да се провеждат научни и научно-практически конференции с участието на учени и партийни работници.

В Партията и страната сега се разгръща подготовка за XXV конгрес на КПСС. Най-важната задача на научните институти, на всички учени, призвани да се занимават с въпросите на партийното строителство, е дълбоко и всестранно да обобщят опита на партийната работа, натрупан след XXIV конгрес, и с това да помогнат на кадрите на Партията още по-успешно да водят делото на партийното строителство.

Digitized by Google

КОМСОМОЛСКИ ПРОБЛЕМИ

Няма партиен документ, в който Комсомолът и младежта да не са заемали и да не заемат централно място. А животът показа, че **ако партийните работи вървят добре, то и комсомолските дела също вървят добре.** Слабо комсомолско дружество — това е признак, че партийната организация се е откъснала от младежта, не отделя достатъчно внимание за нейното идейно и организационно израстване. Извод, изстрадан, потвърден от богатата и многообразна практика. Оттук и основният урок — **решаващото за издигане равнището на комсомолската дейност е партийното ръководство, доколко то се преустройва в духа на Тезисите на ЦК на БКП за Комсомола и младежта, на решенията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция.**

1

В цялата страна завърши отчетно-изборната кампания в Партията и Комсомола. Беше направен преглед на изминатия път след Десетия конгрес на Партията и последният конгрес на ДКМС. Беше оценен натрупаният опит в комсомолския живот. Отчетно-изборната кампания разкри положителните и отрицателните страни в партийното ръководство на бъдещата смяна, постави на дневен ред редица въпроси, които очакват по-нататъшното си разрешаване. Един сложен и динамичен процес, който иска още по-отблизо да се следи и направлява от партийните комитети и организации.

2

Няма обект в социалистическото строителство, в който да не е вграден устремът на младото поколение. По скелите, на тракторите, в производствените цехове, научните институти, училищата — навсякъде младите синове и дъщери на нацията са дръзновители в социалистическото съревнование. Русенският комсомол отчете, че е национален първенец в рационализаторското движение, че стои на челно място в изпълнението на производствената програма. Негово дело е девизът: „Всеки младеж — рационализатор на работното място". Всяко дружество води на отчет как младите участвуват в осъществяването на Саратовската система.

В Пловдивски окръг младежта е боен отряд за изпълнението и преизпълнението на голямата инициатива за икономии на суровини и енергия. В София — знаменосец на почина на кремиковските металурзи, на василколаровци.

Digitized by Google

В разгърналото се под ръководството на партийните комитети и организации всенародно движение за достойна среща на Единадесетия конгрес Комсомолът навсякъде отговаря с нови обещания, които безспорно ще покрие с дела. Всичко това е голямо доказателство за политическата зрелост и гражданската доблест на младежта, за върховете на нейната отговорност, която носи пред Партията и нацията. България има своето бъдеще, украсено с комунистическите добродетели на неговите зидари.

Задачата сега е да се оказва всестранна подкрепа на младежките инициативи, да се създават навсякъде условия за тяхното процъфтяване. Решенията на Националната партийна конференция да се осигурява благоприятен климат на всяко работно място за повишаване обществената производителност на труда трябва **да намерят най-силен израз в обграждането с уважение и подкрепа на младежкото творчество.** Да се помогне на Комсомола да въведе по-добър ред в почините, да бъде навсякъде вестител на всеотдаен и градивен труд за по-качествена продукция, за по-големи икономии, за изпълнението на насрещните планове. Ето една от първостепенните задачи, която стои пред партийните комитети и организации.

3

Отчитаме успехи. Измерваме ги в проценти. Но те имат още един измерител — **порасналата съзнателност и организираност на българската младеж.** Те са плод на значителните изменения, които настъпиха в стила на партийното ръководство, на самите комсомолски органи. Последните години ще останат забележителни с тази безспорна тенденция. В цялата страна станаха пленуми на окръжните комитети на Партията, които оцениха своята дейност в духа на Тезисите на ЦК на БКП за Комсомола и младежта. Събрания на тази тема проведоха и първичните партийни организации. Само тези два факта говорят за промяна, за по-голяма грижа. Но заедно с това на отчетно-изборните комсомолски събрания и конференции пролича, че работите не са доведени докрай, все още Тезисите не са станали по целия фронт същност на комсомолската дейност. Несвойствените методи продължават да получават разрешителни за дългосрочно настаняване в комсомолския дом; понякога излишно се плаща данък на външната страна на нещата, парадността измества истинското състояние на организациите и т. н. Възпитателният процес не винаги е ритмичен и изпълнен с богато съдържание. Все още за изпълнението на решенията на Февруарския пленум не се е създала навсякъде стройна и ефикасна организация.

Основна причина за тези отрицателни страни, тенденции, показани и отчетени в отчетно-изборната кампания, се крие в недостатъчното преустройство на стила и методите на партийното ръководство. Все още то **не е превърнало в център на своята дейност и помощ вътрешния живот и боеспособност на Комсомола; все още не е издигнало на необходимата висота своя контрол, за да се види именно как самите комсомолски органи и дейци изменят своя стил, как чувствуват отговорността за собствената си организация.** Това е много голям проблем, тревога на партийните комитети и организации. Ето сега Националната партийна конференция иска настоятелно да се премахнат духовните напасти — времеядството, формализмът и пр. Не е тайна, че у доста младежки комитети тия слабости не са ликвидирани. Не е тайна също, че и партийни комитети проявяват търпимост към тях, не се заемат сериозно за тяхното премахване.

В своята реч пред Националната среща на средношколците — пър-

Digitized by Google

венци в ученето и труда, др. Тодор Живков каза: „За съжаление в някои ръководства на Комсомола попадат и такива младежи, за когто комсомолската дейност е не апостолско призвание и вътрешно убеждение, а преди всичко трамплин за уреждане на своето лично положение". Макар че тази прослойка сред организационните работници на Комсомола не е многобройна, тя също е повод партийните комитети и организации по-често и системно да надничат и направляват работата на Комсомола така, че тя постоянно да се строи върху непоклатимите ленински принципи и норми на живот. Защото непосредствените отговорници за работата сред младежта са нейните органи и организации Колкото грижите да са наложителни, ако те сами не са на висота, ако не преустройват своя стил, нещата няма да се изменят. В техни ръце е тяхното дело и отговорността им е голяма.

Задачата сега е на базата на изводите от отчетно-изборната кампания партийните комитети и организации по-смело да набележат мерки за сериозно изменение на положението, за по-нататъшно издигане самодейността и боеспособността на комсомолските комитети и организации, за усъвършенствуване на техния стил и методи на работа.

4

Дружеството е основата. Там протича животът, там се разрешават противоречията, там се дава тласък на новото и възпитават младите. **Дружеството в центъра на партийната грижа — такава е повелята!** Тук най-голямата слабост е, че задачите често стигат само до актива и доста трудно се превръщат в тревога и изживяване на дружествата. Да се занимават те с тях, да им дават отговор. **Да се стигне до всеки младеж, да се знае какво го вълнува, да се дава отговор на въпросите му — ето верния път.** Ето верния път за възпитанието на младежите и девойките, да се чувствуват те неразделна част от колектива, да носят отговорност за неговата активност и сила; дружеството също да отговаря, да защищава, да более за всеки свой член. И той да почувствува това, да се превърне то в могъщ морален стимул в неговата дейност. Не може дружеството да стои настрана, когато има отрицателни явления, чужди на нашия морал, когато „мамини синчета или момиченца" бягат от труда. Не може! В дружествата трябва да има разговори на тая тема, да се търси отговорност, нито един въпрос не бива да бъде оставен неразрешен. В негово лице всеки младеж трябва да вижда силна организация, която непоклатимо строи своята дейност на принципна основа и расте като авторитетен представител на младежта. **Дружеството — средище за комунистическото възпитание на младото поколение!** Партийните комитети и организации са длъжни да държат тоя въпрос винаги на преден план. **Те именно са призвани да не позволяват въпрос, който се отнася до младежите, да се разрешава извън или без комсомолското дружество.** С положението си на ръководно политическо ядро на трудовия колектив те са длъжни да възпитават в тоя дух всички останали органи и организации, да упражняват ефективен партиен контрол в това направление. Тогава наистина ще се създават ден из ден все по-благоприятни условия за развитието на комсомолските дружества като авторитетни и боеспособни младежки организации.

* * *

Обръщението на Централния комитет на Партията за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията даде нов тласък на социалистическото съревнование. Задачата е младежта да заеме почетно място в това всенародно движение, да внесе в него своя романтика, ентусиазъм и неукротима енергия.

Digitized by Google

РЕЗЕРВЪТ

Комсомолът! Каква благодатна тема. Потопиш ли се в нея, докосва те крилатият порив на дръзновението. Обзема те вдъхновението на младежкия устрем, гордостта от героичните дела на многохилядната армия млади строители на развитото социалистическо общество у нас. Защо е така ли? — Защото това е изворът, неизчерпаемото свежо попълнение на класата — творец на прогреса. Защото нейно верую е най-великата сила на епохата — марксизмът-ленинизмът, а мощно оръжие — Програмата на Партията. Защото тя има доверието, опората, възможността да работи рамо до рамо с българските комунисти.

Да, нашата партия непрекъснато обгражда младото поколение с грижи и обич. И в кардиналните си програми, и в решенията за тяхното практическо осъществяване тя винаги отрежда на боевия си резерв челна позиция, поставя го в участъка на стратегическото направление.

Комсомолът с делата си вече е доказал, че е достоен за това голямо доверие. Историци, философи и социолози, писатели и поети в своите творби и трудове пишат: достоен редник на Партията; един от решаващите субекти на управление, без който днес знаменателните петилетия не биха имали толкова големи исторически измерения.

Димитровград, ТЕЦ „Марица—изток", Кремиковци, Девня, Атомната централа Козлодуй... — ето най-ярките ориентири на младежкия дял в гигантските темпове и мащаби на градеж. Ето самоотвержения труд и мъжество на СМЯНАТА.

По кое ли време на социалистическото ни строителство младото поколение, неговият младежки съюз не са проявявали трудов героизъм. Но сегашният етап е забележителен с това, че целият си талант и дарование, всичките си възможности те са насочили за преизпълнение задачите на шестата петилетка. И то в главното направление, посочено от Националната партийна конференция — повишаване на обществената производителност на труда. Това днес е изворът и съдържанието на идеологическа закалка на всеки млад човек, за неговото класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание. Това е катализаторът за укрепване организационното състояние на комсомолските дружества, за усъвършенствуване стила и методите им на работа.

* * *

Както за Партията, така и за Комсомола е от изключителна важност неотменното изискване, подчертано от др. Т. Живков още на Юлския пленум, че **днес преустройството на виждането, на подхода, на стила и методите това означава чупене на „психологическите бариери", скъсване с ограничеността, едностранчивостта, консерватизма, формализма и даване пълен простор на дръзновението и реализма, на романтизма и приемствеността на новото...** Ето какво трябва да бъде в основата на характеристиката и оценката на комсомолската дейност, на някои от примерите, които тук ще изтъкна.

В разговора ми с един секретар на районен комитет от столица-

Digitized by Google

та стана дума за сега действуващата комсомолска информационна система. Откровено казано, не очаквах такова задълбочено познаване на този проблем и като теоретическа постановка, като съществен елемент на съвременния стил и метод на работа, и като жизнено необходимо практическо оръжие за извоюване на по-големи успехи. Комсомолът полага усилия за изграждане на стройна информационна система. Голямата полза от това не ще илюстрирам с факти. Но ще се спра на едно нещо, което ми направи силно впечатление. Смятам, че то заслужава вниманието на комсомолските ръководства на всички равнища. Въпросът е да се направи задълбочена преценка на регламентираната информация, протичаща от горе на долу, за оня връхлитащ поток от детайлизирани указания, справки, отчети. Да се види акумулира ли се той само от звената, за които е предназначен, достига ли само до съответните нива на управленческата комсомолска система или протича по един и същи канал. Набрал голяма инерция, не се отсейва в окръжните, градските, районните сита, а със страшна сила се стоварва, винаги достига до крайния адресат — секретаря на комсомолското дружество, низовия младежки колектив. И там доброто намерение с отправената от горе информация, вместо да подтиква към размисъл, да дава простор на творчеството и инициативата, да насочва — стъписва, сковава. Отприщва потока на самоцелността, изяжда цялото време за жива, непосредствена, организаторска работа с хората (чрез изготвяне на справки, събиране на сведения). „Всяка година даваме справки с данни по много показатели за кадрите до секретар на дружество включително — обясниха ми. — Към края на тази година отново си изпълнихме това задължение. Но тогава пристигна един нов информационен „шедьовър", в който освен вече дадените сведения имаше много нови графи — за членове на дружествени бюра и т. н. Аз съм първи секретар, но два месеца попълвах картони за градския комитет. И те там нямат отдих от непрекъснато идващите от горе нови варианти, образци, изискващи събиране на сведения, попълване на десетки графи, нанасяне на стотици цифри." Той потвърди, че Комсомолът трябва да познава своите кадри, но регистрирани данни досега в това отношение има само до ниво на секретар на дружество. А сега се иска пълна справка за кадрите до отговорници на групи включително. Какво означава това ли? — В един техникум да се събират данни за 200—300 души. Но колко време ще ангажира изпълнението на тази задача? Веднъж да се събират пълни сведения, включително и за най-низовия активист, после да се обобщят в заводския комитет, в ученическия комитет, сетне в районния, в градския комитет. А нали промените в състава на низовия актив са толкова динамични. Естествено се налага изводът, че с подобен род отчети е възможно да се справят специално изградени информационни звена с необходимия им брой хора. Как тогава „апаратът" да не набъбва? Това е само един пример, който алармира: „Внимание"! Преценявайте предварително всичко, което ще се отправя към комсомолските дружества и организации като искане, отчет или информация. Дайте зелена улица на живата, непосредствена организаторска работа — да се има предвид, че **всички процеси в комсомолската дейност, които в значителна степен технократизират атмосферата, нито са модерни, нито полезни.** Нека се знае, че младежкият съюз като жив социален организъм се нуждае от повече въздух в своето поле на действие. Въздух, в който озонът да бъде научният подход. Това означава още при подготовката и вземането на едно решение да се проникне в целия цикъл на неговото изпълнение, да се види ползата от него, отражението, което то ще даде в съзнанието на всички онези, за които е предназначено.

Digitized by Google

Разбира се, научната организация на информацията, социологическите изследвания са отличителен белег на научността в комсомолската дейност. Днес е наложително да се използват методите на различните науки на социалното управление — на педагогиката, на социалната психология... Но за да не се робува на наукообразността при разработката и изпълнението на важните проблеми, е необходимо да има действително научно направление на процесите. Кадрите, които го осъществяват, да са обладани от научна мисъл и въображение. Да горят в оня творчески процес, който ще им даде предварителна представа за цялата технология, за всички процеси, които ще протекат във връзка с поставената цел. По този начин самоцелността не ще има място. Книжността, времеядството ще бъдат възпрени. Ще изчезне сегашното неудовлетворение (породено от докладите и изказванията на някои комсомолски конференции), че Националната партийна конференция не се чувствува. Нейните жизнено важни решения — неизчерпаем извор за усъвършенствуване стила и методите на работа — остават на заден план.

На отчетно-изборната конференция на комсомолската организация от столичния район „В. Левски" не един и двама делегати говориха против неправилното използване на информацията в Комсомола.

Спас Сараски — делегат на управление „Заводски строежи", носител на народен орден на труда — златен: — „За нас главното в комсомолската ни дейност е индивидуалната работа с всеки младеж, тъй като младите ни строители са разпръснати на около 60 обекта. Но колко време губим, за да събираме сведения и да попълваме различни информации, които ни се искат. И то за съвсем кратки срокове — от днес за утре. Понякога те се дублират. Сами разбирате, че това е губене на време, пък и не е възпитателно."

Владо Радков — от комсомолската организация на Държавен комитет за планиране: — „Връзката ни с районния комитет е била предимно информативна. Като плановици ние разбираме значението на информацията. Но ползата от нея ще бъде толкова по-голяма, колкото по-рационална е нейната организация и използване."

Йордан Владов — делегат на възловата комсомолска организация от транспорта: — „За нас представлява особена трудност предаването на информацията. Няма да говоря за известната на всички ни лавина от справки, която в някои моменти ни затрупва, и за това, че вече имаме комплекси на страх. Сроковете често са светкавични. Това създава предпоставки за неточности в нея, разстройва работата."

Очевидно тревогата, която се бие, заслужава специално внимание първо от страна на Централния комитет на Комсомола, а после и от по-нискостоящите младежки комитети. Тази дейност трябва така да бъде организирана, че комсомолските дружества и организации да говорят за ползата от нея, а не че им пречи в работата. Наистина тя не бива да им връзва ръцете, да им изяжда времето за организаторска работа в комсомолските дружества. Не претендирам за компетентност, за да подкрепя изказаното мнение от някои първи секретари на районни комитети в столицата, че за установяване на по-голям ред в движението на младежките кадри и всички комсомолци е полезно да се възстановят някогашните картони. Те ще се явят оня базов пакет, който ще съхранява най-необходимите данни за тях. Ще е винаги налице, при необходимост ще бъде използван и от съответните партийни комитети.

Но въпросът не е само до информацията, а до това да се прави редовна преценка на стила и методите на работа. Изцяло подчинени ли са, насочени ли са те към преустройство в мисленето и подхода при решаването на задачите. Защото и редица други примери сочат, че все

Digitized by Google

още някои не разбират духа, творческия характер на Тезисите, не са вникнали дълбоко в забележителните речи на др. Тодор Живков на срещата със средношколците — първенци в ученето и труда, и на митинга в Жерково.

Имат ли сили и възможности за това комсомолските комитети? — Да! В районния комитет на Комсомола — район „В. Левски" от 28-те щатни сътрудници 13 са с висше образование и 10 вече дипломиращи се специалисти. 21 от тях са млади комунисти. Тези хора имат и низов опит, и разбирания, виждания, отговорност за същността на тяхната работа. Че това в никакъв случай не е да знаят само колко младежки производствени единици са изградени, какво процентно изпълнение на трудовите си задължения са постигнали. Не. По-важното е другото — да отидат и се срещнат с тях, да установят непосредствен контакт с младите творци на блага, с техните преки ръководители. Да опознаят конкретните условия, при които осъществява своята производствена дейност всяко от тях, установените традиции, опит, взаимсотношения вътре в тях, морално-политическата им устойчивост. И съответно да изпитат своя организаторски талант, като покажат как се прави комплексен план, да дадат пример как се организира изпълнението на важно партийно и комсомолско решение. Да помогнат за осигуряване на условия за още по-пълно разгръщане на творчеството и инициативата на всеки младеж. По такъв начин ще се даде предимство на напредничавото в организацията, то да се разпространява и внедрява без шум. Допущаната в някои случаи парадност ще отстъпи на комсомолската деловитост. Прилагането на научния подход и усъвършенстуването на стила и методите на работа ще се явят, ще се трансформират в ония невидими фактори за още по-голям дял на Комсомола във всенародното движение за повишаване обществената производителност на труда. Ето това е истинският критерий за ефективността на комсомолската работа днес.

В Отчетния доклад пред конференцията районният комитет, след като изтъкна постигнатите големи успехи, не премълча и недостатъците: „Съществува формализъм и опростенчески подход в организацията и ръководството на движението, подето от кремиковските металурзи". В разговора ми с първия секретар на районния комитет Георги Киселов той поде самокритично: „Миналата година не си свършихме работата. Сега ще разработим цялостна програма. Ще се постараем още по-успешно да използваме чудесната форма — комсомолския отчет пред Партията и приемането на личните комплексни планове. Така да се каже, с осъществяването на всеки етап от тях да се постига едно самозареждане с повече опит, умение, знания." Да не се върви към създаване на психологическата нагласа: „Аз вече свърших, каквото се искаше от мен, което обещах. Това е..." Не ще и съмнение, че с такъв подход ще се създаде още по-мобилизираща обстановка за всеки младеж.

* * *

Едва ли е възможно да се състави скала на жизнените ситуации, в които ежедневно младият творец на блага се отзовава и които имат отношение към неговата психологическа, емоционална и волева мобилизация за труд. Сам В. И. Ленин е изисквал всестранно да се отчита спецификата на младежите като социална група, да се изработва правилен подход към нея. Тъкмо затова, когато преценяваме ефективността на партийното ръководство на Комсомола, доколко се усъвършенствува стилът и методите на работа сред младежта, е редно да стане дума и за следното:

В редица доклади, изнесени пред отчетно-изборните събрания и

Digitized by Google

конференции на комсомолските дружества и организации, се дава предимство на количествените измерения. Вместо ударението да падне върху анализа на вътрешносъюзния живот, да се преценим — седем години след Тезисите — комсомолските дружества превръщат ли се в здрави, организационно сплотени ядра, способни да претворяват в дела Декемврийската програма на Партията и решенията на Националната партийна конференция. Разбира се, красноречивият език на цифрите е най-категоричен. Той е, така да се каже, пиедестал на трудовите подвизи, на младежкото творчество и дързост. Но заедно с това има случаи, в които именно те, цифрите, се явяват тежка завеса, зад която шефствуват инертността и шаблонът. Ето защо, когато от трибуната се чуе един доклад, обсипан с цифри, и от тях директно се скача на гордостта, трансформираща ги във високи успехи, се чувствува вакуум на нещо неказано, на нещо прескочено. А то е толкова важно, насъщно. Премълчава се името на негово величество Човекът, сътворил националното богатство. Не е разкрита неговата душевност на творец, на възторжен радетел на партийната директива. Когато чуеш няколко такива доклада, волю-неволю оставаш с впечатление, че съответните **комсомолски комитети твърде много акцентуват върху процентния дял на младежката организация в изпълнението на производствената програма**. А това е твърде относителна величина. Понякога може да носи белега на произволно сумиране: по известни причини един от столичните заводи вече три години не си изпълнява плана. Но в уводната статия на местната многотиражка комсомолците пишат: „Младежката организация си изпълни плана за 1974 г. 100 процента". Нито частица повече, ни по-малко от стоте процента (?!). Друг път, като не разкрива морално-политическата атмосфера, която активно би влияла на младежите за високопроизводителен труд, остава въпросителната дали високите проценти не са в резултат на стимулиращото въздействие на материалната заинтересованост. На изразходваните много повече от необходимите за съвременното техническо равнище на производството физически и умствени сили.

Повтарям, ако Комсомолът трябва да прави икономически отчети при степента на развитието на съвременната информатика, това няма да бъде трудно. Но е ненужно. По-важно е да се види извоюваният успех, в резултат на упоритата работа ли е на комсомолския комитет за преодоляване на инерцията, за излизане от шаблонните форми. Постигнат ли е чрез по-успешна организация за овладяване на необходимите знания, за добиване по-висока квалификация. А може би решаващо се е оказало сплотяването и укрепването на комсомолските дружества? В резултат на какво — да се разкрие новото в технологията на комсомолската дейност, в стила и методите на работа на съответното младежко ръководство — е постигнато приобщаване не само физически, но и по дух на младите производственици. Дали за това е съдействувало например едно чествуване на млад орденоносец, срещата с ветерани на труда от предприятието или осъществената вълнуваща инициатива по подготовката и приемането на младите работници в редовете на класата. Ето го портрета, ето ги ярките багри, с които се пресъздава истинският облик на комсомолеца. Добива реално измерение приносът му за осъществяване на величествената Декемврийска програма, за изпълнение жизнено важните решения на Националната партийна конференция.

В много комсомолски организации днес подходът е един и същ, измерванията на успехите — едни и същи, изразени в проценти. А всяка от тях има да решава такива проблеми и задачи, които са специфични само за нейните условия на учение, на производство. Поради това справедливо се налага и изводът, че унифицирането в подхода,

Digitized by Google

съществуващото досущ еднообразие на формите и съдържанието на комсомолската дейност не е атестат за творчески подход нито в дейността на младежката организация, ни за осъществяваното ѝ партийно ръководство.

Ще посоча един колкото трогателен, толкова и недостоен пример. Комсомолско дружество от ВУЗ, известно с добрия си успех в учението, пръсна толкова горчилка в душите на цял пионерски отряд, та едва ли през целия си живот сегашните малчугани ще забравят това. Как ли? Не можа да се събере дружеството на насроченото събрание за приемане в ДКМС трепещите в очакване, поруменелите от вълнение пред голямото събитие в живота им осмокласници. А успехът на дружеството е добър. Нищо чудно в някой доклад, от някоя трибуна то да е сочено за пример (?!).

Разбира се, споменатите дотук примери на самоцелно процентно измерение на комсомолската дейност в някои младежки единици не идва да отрече голямата полза от предварителното определяне на младежкия дял в насрещните планове. Защото това означава един процес на правилна оценка на възможностите, едно проникване с помощта на задълбочен анализ, създаване на условия за разработка на конкретни поръчения, поемането на обещания, съставяне на лични комплексни планове. А също така конкретизиране на дейността по квалификацията, по изучаването на челния опит: какви комисии, творчески секции и други помощни звена ще е полезно да се създадат. Или какво още е необходимо да се направи, за да има необходимата делова атмосфера. Ето това е вече белег на нов подход към решаването на тези проблеми. По такъв начин се поставя реална цел, която създава мобилизиращата атмосфера за всеки член на колектива. Става възможно около изпълнението на комсомолските задачи да не се въртят по всичко, навсякъде, неизменно едни и същи активисти.

Но възможно ли е това да става, ако директорът ръководи само като администратор и не се приобщи към голямата организаторска работа, извършена от обществените организации, ако не проявява нов подход в организацията на съвременното производство, не установява взаимодействие с Комсомола. Ако със своя размах и деловитост не се явява по същество и политически деец. Несъмнено не. Затова без ежедневно, непосредствено партийно ръководство на тези процеси, без осъществяване на единение в действията на различните субекти на управление това е невъзможно ползотворно да се реализира.

В отговор на Обръщението на Централния комитет се роди призивът на 50-те миньорски бригади от гр. Перник. Веднага седемте бригади от КЦМ „Д. Ганев" задълбочено анализираха възможностите за повишаване обществената производителност на труда при тях. Секретарят на комсомолската организация покани представители на районния комитет на Комсомола, ръководителите на Централния съюз на профсъюза на металурзите. Дойдоха зам.-министри и бригадирите обявиха разкритите възможности до 15 ноември да изпълнят производствения план за 1975 година. Директорът, който държи на почит младежката организация на завода, и сега помогна: „Важно е всичко да се предвиди, да се избегне изненадата от всякакви трудности". Обяснява в кои звена е възможно да станат аварии. Взема думата ръководителят на съответната бригада: заявява какво с неговите другари мислят по този въпрос. Как ще постигнат съкращаване на срока за ремонтите. В цялата тази ведрина от богатство на идеи, на реално постижими цели, на инициатива и творчество няма нито едно ръждиво зрънце от калибъра на скуката, на шаблона, на унифицирането, за което стана дума. Видени са и такива „дреболии", които и специалистите понякога не е лесно да предвидят. Приет е напрегнат,

Digitized by Google

но реален план, който не ще направи неговите творци пъшкащи, изнемогващи. Напротив, осигурена е перспектива и всички необходими условия в комсомолската организация определящ да бъде така нареченият от педагозите тон „мажор". Гарантирана е солидна база не за теоретизиране по създаването на най-подходящия социален климат в бригадата, а за действително другарство и творчески подход към изпълнението на Декемврийската програма и решенията на Националната партийна конференция. Това е ярък пример какво може да бъде участието на една комсомолска организация в съвременното ръководство на производството. Как се осъществява една от главните задачи, поставени в Тезисите — Комсомолът да стане истински изразител на всестранните интереси, потребности и въжделения на младежта, истински техен защитник. Многообразието и на още редица интересни по форма и богати по съдържание инициативи в тази организация потвърждава как в едно предприятие със съдействието на партийния комитет е възможно да се издигне още повече социалният престиж на комсомолската организация. Как, **ако Комсомолът правилно разположи силите си в своето поле на действие, ще е възможно заедно с възторга по правата, които получават младите хора, също така да поемат възторжено, всеотдайно своята отговорност.** Еквивалентът на радостта по дадените им права да бъде именно отговорността за усъвършенствуване на стила и методите на работа, за обогатяване на цялата комсомолска атмосфера. Тя да стане примамлива, задоволяваща интересите на всички, да оказва силно въздействие и върху оная част от младежите, които са в параграфа „несъюзна младеж".

Това е тайната за повишаване на обществено-политическата активност на всеки отделен комсомолец, за разкриване социалната значимост на поверената им работа, за морално-психическа нагласа, приобщеност към днешните напрегнати производствени програми.

* * *

Всеизвестна максима е, потвърдено от живота изискване е, че силата на Комсомола е в партийното ръководство и неговото постоянно усъвършенствуване. Хубавият опит на КЦМ „Д. Ганев", на фабрика „Кожухарска индустрия"... потвърждават, че **каквато обстановка, каквито условия и изисквания за труд и обществена изява създаде на младежката организация партийният комитет, такива ще бъдат и резултатите от усилията на комсомолците. Ще се формират съответно новите нравствени черти на строителя на развитото социалистическо общество — другарството, сътрудничеството, взаимопомощта. Беззаветна преданост към идеите, към Програмата на Партията.** Комсомолците например ще са проникнати от дълбока вяра, че най-верният път за повишаване обществената производителност на труда това е осъществяването на програмите за реконструкция и модернизация; че само с личния принос на всеки един от тях ще се достигнат световните образци по равнище и качество на производството; ще се убедят, че в тази битка днес за комунизъм те могат пълноценно да участвуват само с непрекъснато овладяване на съвременното знание, повишаване на квалификацията, чрез ежедневен новаторски подход в работата. Това е пътят те да се окичат с ореола на строители на нова, социалистическа България. Ето защо съществен момент в оказваната партийна помощ на комсомолските дружества и организации при определяне на критерия как се осъществява преустройството в работата им е **не само да се гонят количествени показатели, а да се види по пътя, извървян към тях, какво обогатяване на вътрешносъюзния живот се е получило, с какво са се усъвършенствували стилът и методите на работа,** кое е новото в организираното от тях социалистическо

Digitized by Google

съревнование. И всичко това има ли крайни измерения, отразено ли е в укрепването на комсомолските дружества, да се явят те естествен център и за онези, които по различни причини довчера са стояли извън тях. В края на краищата дали в центъра на вниманието е стоял младият трудов човек, грижата за неговото идейно, духовно и професионално израстване, за задоволяване на насъщните му потребности. И тогава с гордост да се изтъкват високите количествени показатели, процентите, станали следствие на този процес. По този начин се отива към непосредствено насочване, разгръщане на интересите, силите и дарованието на всеки младеж. Излиза се от схемата — има активен комсомолски комитет, актив, но младежката маса си стои години наред пасивен обект на въздействие.

В много партийни комитети е налице винаги готовността да заявят, че осъществяват добро партийно ръководство на Комсомола. Не се затрудняват да посочат едно-две заседания, на които е изслушана информация от комсомолците. Или да ги похвалят например за големия брой почини, които те поемат... Но съвсем законно изниква въпросът — това достатъчно ли е, за да покрие съдържанието на понятието партийно ръководство? Когато говорим за този дълг на партийните комитети, когато се оценява тази страна от тяхната дейност, трябва да има ясни критерии.

Един секретар на голяма партийна организация ни заяви: определено може да се каже, че ние осъществяваме ежедневно, действено партийно ръководство на комсомолската организация. После понахвали младежите, издокара ги — едва ли не те са вкарали вече в действие целия арсенал от най-силно въздействуващи идейни, организационни средства и методи. Но едно от изреченията му прозвуча твърде миньорно: „Няма случаи да е търсена отговорност на комсомолците, нарушаващи дисциплината, а те не са малко (?!)". После, като стана дума за младежките производствени единици, високо оцени и партийното ръководство на тази страна от дейността на младежката организация. А истината? Всичко е започнало и свършило с изграждането им. Това е важно, но е само началото. Това е само залагането на медната пита в кошера. Но трябва ли след това да се чака медоносният сезон, за да се извади налята, натежала от труда на хиляди пчелички. Умният, грижливият стопанин бди непрекъснато над тази благодатна лаборатория, подхранва я, когато е необходимо, предпазва я от паразити, когато се налага. Така е и в примера, за който разказвам — след изграждането на тези много прогресивни, низови производствени звена идва най-важното — създаването на условия за работа, за обществено-полезни изяви и взаимоотношения в тях.

Не ще и съмнение, че районният комитет на Партията в район „В. Левски" полага много грижи за своята комсомолска организация. Ако е въпросът за изтъкване на положителни неща в това отношение, ще се нанижат още много редове. Но от изключителна важност за умножаване на успехите е не да се оставяме в упойното люлеене на самодоволството, а неудовлетворението да ни целеустремява. Откъде в случая може да идва то? В Отчетния доклад, изнесен на конференцията на районната комсомолска организация, е записано: „Недостатъчно резултатна беше работата ни за опазване на трудовата и технологичната дисциплина от младите хора, за преодоляване на текучеството. Ето редица обезпокоителни факти: в района са допуснати 14 479 самоотлъчки, 15 475 човекодни поради трудови злополуки, 352 111 човекочасове, загубени поради текущ престой. Над 60 на сто от тези нарушения се падат на младежите. Във ВТК „Н. Иванов", Строително управление № 3 и др. ежедневно от работа излизат от 20 до 40 души с и без разрешение. Това обаче не буди необходимата тревога в комсомолския актив."

Digitized by Google

Очевидно е още колко много целенасоченост и действеност, какво широко поле за проявление има тук партийното ръководство. Не ще и съмнение, че **една от най-важните му страни е: по-близка помощ за засилване отговорността на Комсомола за усъвършенствуване на собствения му стил и методи на работа, за по-голям порядък, дисциплина и целеустременост във всяко негово звено**. Чрез все по-засилващо се организационно укрепване и формиране атмосфера на идейна убеденост да се създава любов у всички млади хора към труда. А за постъпилите вече в редиците на работническата класа — любов към професията. Защото не е малко значим фактът, че причисляването към работническия колектив променя целия довчерашен динамичен стереотип на младежа. За да протече тази промяна в неговия живот, естествено, от голямо значение е как ще постъпят към него старият майстор, началникът на цеха. Разбира се, извън възможностите на Комсомола за приобщаването му играят роля още много фактори — стопанският ръководител, изяснената икономическа и социална перспектива за развитието на предприятието и колектива. Затова е необходима съгласуваност в действията на всички субекти на управление. Но кой ще създаде климата на политическата синхронизация, на силно въздействуващата атмосфера, ще открие социалната значимост на съответното производство, ще научи младежите на класова принципност, упорство, ако не партийният комитет, партийната организация. Та нали първообразът на бъдещото състояние на трудовия колектив се явява тя, силната, извоювала си авторитет на дееспособен негов политически ръководител. Ето го процесът на действеното трудово възпитание. Ето как ще бъде преодоляно стъписването. Не ще се допусне разочарованието от монотонността и еднообразието в технологичния цикъл да хване за ръка младежа и го нареди във върволицата на отлъчващите се от работа, на напускащите. Да го причисли към повишаващия се процент на текучеството. Това означава творчески характер на партийното ръководство — да не се чакат специални заседания за оказване помощ и контрол на младите, а да се изучава ежедневие, постоянно работата им и се осъществява научно ръководство. Когато отличава комсомолската организация за постигнати високи производствени резултати, да придава важно значение на подхода, формите, стила и метода, с които те са постигнати. Това ще рече — каква убеденост, какво въздействие върху съзнанието на младите работници е оказано. Пренасят ли се златните зрънца на комунистическото възпитание в тяхната душевност, за да израсне от техните редици истински подготвен резерв на първообраза на колектива.

Успешното осъществяване на партийното ръководство на Комсомола в много случаи има своите, така да се каже, **педагогически аспекти.** „Ако първият секретар на районен комитет на Партията срещне и не поздрави инструктора от Комсомола, то младият функционер непременно ще сподели това със своите другари. И обратното — спре ли се, поговори ли с него — всички с интерес разпитват от какво се интересува най-много...“ В разговора ми с един от секретарите на районните комсомолски комитети, който направи тези разсъждения, се породиха още много ценни неща в това отношение. Че голямото доверие на партийния ръководител е от неоценимо значение. Ако той познава комсомолската дейност не само от инструкциите, от докладването на секретаря на Комсомола на ежеседмичните сбирки, а намери време за среща и разговор с него, то това е незаменим импулс в работата му.

Неотдавна един от старите партийни функционери разказа пред голяма младежка аудитория изключително ценен пример: „В онези дни на жесток терор Партията ме изпрати да се уча в Москва. Кога-

Digitized by Google

то изминаха трите години, преди завръщането ми в родината мъдрият Димитров в напътствието си особено много наблегна на следното: и не забравяй младежите, ремонтите. Макар че ставаш функционер на Партията, помагай им непрекъснато, съветвай ги..."

Не е възможно в една статия да се обхване, да се отрази проблемът „Партийното ръководство на Комсомола". Още повече сега, в атмосферата на всенароден отклик за изпълнение Обръщението на Централния комитет на БКП, на небивал подем за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията.

Коста ДИМОВ

ПОМОЩНИТЕ БРИГАДИ

Повече от петнадесет години вече помощните бригади се утвърдиха като една организирана система за оказване помощ на селското стопанство и преработвателните предприятия през кампанийните месеци. Те започнаха предимно с участието на учащи, а сега в тях се вливат колективите на работници и служещи. Това налага във всеобщата борба за повишаване на обществената производителност на труда да се вземе предвид и повишаването на производителността на бригадирския труд. За целта е необходимо да се изгражда правилно отношение към тази форма на участие в селскостопанското производство, да се използва целият арсенал от икономически, организационни и политически мероприятия. По този нов и актуален проблем редакцията на списанието проведе разговор със сътрудника от отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП ДИМИТЪР КОЙНАКОВ и с парторга на ЦК на БКП за Министерството на земеделието и хранителната промишленост ГОРЯН КОТЕВ.

— Как преценявате необходимостта от помощни бригади за селското стопанство?

Г. КОТЕВ: — На сегашния етап не може да се осигури прибирането на реколтата, а така също и навременното провеждане на някои технологични операции без помощни бригади. Без тяхната помощ и през следващите години няма да се отглеждат и прибират някои зеленчуци, плодове, груби фуражи и сена. Особено наложителна е намесата им при прибирането на продукцията. Сега контролните органи в нашата страна установяват, че когато има похабяване на готова продукция наред с някои вътрешни слабости в АПК за това допринася и неефективното използване на помощните бригади.

Някои аграрно-промишлени комплекси предимно в Софийски и Ловешки окръг развиха странични промишлени дейности. Ангажираните в тях кооператори са един важен резерв, който ръководствата на тези комплекси насочват в отделните кампании за прибиране на плодове, косене на сено от планинските ливади и други селскостопански дейности.

— Все пак какви тенденции се очертават за дела на бригадирския труд. Ще могат ли някога аграрно-промишлените комплекси сами да решат производствените задачи — изцяло или за отделни кампании?

Г. КОТЕВ: — Има предпоставки за намалението на дела на бригадирския труд. Предопределящата от тях е механизацията и химизацията на селското стопанство. Ето един пример: преди десетина години все още се използваше бригадирски труд за разреждането на царевица. Сега тази операция отпадна с въвеждането на сеялки за точна сеитба. Подобно е положението с окопаванията, които бяха заменени от хербицидите. Днес ние береме доматите ръчно, но в близките години продукцията за консервните фабрики изцяло ще се прибира от доматокомбайни. Бригадирският труд е в зависимост и от структурата на производството. Естествено е и в бъдеще да се прибира продукция за консумация в прясно състояние като десертно грозде, домати, ябълки и др., което ще изисква ръчен труд с всички организационни последици за тази дейност.

Digitized by Google

Д. КОПНАКОВ: — Когато става дума за оказване на помощ на селското стопанство, искам да добавя, че това не е някакво българско изобретение или резултат на някакви специфични организационни недостатъци на нашето селско стопанство и хранителна промишленост. Така е и в другите страни независимо дори от по-високата степен на механизация, която те имат. В Чехословакия прибирането на хмела става чрез всенародното участие. Дори тази кампания там е превърната в своеобразен национален празник. Много добре е организирано и участието на учащите се в селскостопанските кампании в Унгария. Аз имам лични впечатления от голямата грижа, която се отделя в тази страна за построяването на бригадирски лагери, за създаване на такива условия на труд и бит, които правят бригадирския труд производителен и приятен.

Г. КОТЕВ: — Аз съм бивал свидетел как в Съветския съюз в района на Подмосковието се прибира реколтата от картофи. През септември всяка година цяла Москва се вдига на крак. Всеки завод и учреждение си знае обекта, количеството на работата. Под ръководството на партийните и профсъюзните ръководства, с наличния си транспорт цели колективи заминават за обектите. Един завод със собствени камиони и с наличните си работници прибира, транспортира и съхранява картофите от стотици хектари.

— От кого се оглавява, организира и насочва това движение на всички нива и направления?

Д. КОПНАКОВ: — Бригадирската помощ, която се оказва на селското стопанство и хранителната промишленост от учащата се младеж, се организира и направлява от ЦК на Димитровския комунистически съюз чрез Централния бригадирски щаб. Бригадите от работници и служители се организират от окръжните народни съвети, където се изграждат окръжни бригадирски щабове:

Г. КОТЕВ: — В организаторската работа най-същественият момент е предварителното съгласуване и планиране използването на бригадирския труд. Министерството на земеделието и хранителната промишленост има добра връзка с Централния бригадирски щаб, на който е дало направление за изпращането на бригади. От своя страна АПК и окръжните народни съвети установиха добра връзка с учебните заведения, които им изпращат помощ. През миналата година министерството направи оценка за работата на своите поделения—управление „Земеделие" при ОНС, ръководствата на държавните стопански обединения и др. Такива доклади с оценки в някои окръжни съвети направиха много задълбочено. Например в Плевен добре е обмислено използването на бригадирския труд, а ДСО „Булгарплод" разработи програма, с която осигурява и необходимите средства за тази дейност. Утвърден бе и типов договор, който се сключва между заинтересованите страни още в началото на годината.

Д. КОПНАКОВ: — Значението на предварителната работа много добре е изразено в някои подотрасли на хранителната промишленост и най-много в консервните предприятия. И при тях кампанийният характер на производство не може да се избегне, поради което кампаниите трябва да се посрещат организирано, с точен разчет за трудовите ресурси. Предприятията, които всяка година приемат бригадири, предварително сключват договори с ръководствата на учебните заведения (в тия дейности се използва най-много трудът на учащите се), в които уточняват броя на хората, а така също и сроковете. В таблиците и схемите за организацията на труда се посочва каква част от дейността ще се извърши със свои работници и колко с помощен труд. Освен това, когато се знае откъде ще дойде помощта, определят се такива видове работа, които най-добре ще съответствуват на квалификацията и възможностите на бригадирите. Съшевременно учебните заведения, учрежденията и предприятията настройват така своята работа, изработват си такива календарни планове, щото откъсването на част или всички хора да не попречи на работата или на учебния процес.

Г. КОТЕВ: — Миналата година извърших проверка по тия въпроси в Пловдивски окръг, където се ползват най-много помощните бригади. Още с изработването на производствените планове там уточняват по АПК и консервни фабрики колко работници са им необходими допълнително, за кои видове работа и по кое време. В началото на годината предприятията от местната промишленост са си коригирали тримесечните планове, а така също са съобразили и отпуските на работниците. В района на Етрополе през юли и август се извършва коситбата на високопланинските ливади, но още през януари всяко предприятие от този район знае къде ще работи и отговаря за прибирането на сеното. Служителите от Министерството на земеделието и хранителната промишленост също така оказват помощ на селското стопанство. За целта ръководството му се е договорило с ръководството на Кюстендилски окръг, като са определени човекодните, които ще бъдат изработени в прибирането на черешите, ябълките и сенокоса. Всеки служител знае колко човекодни трябва да заработи и сам определя дали това ще стане през пролетната или есенната бригада. По този начин на много места е премахнато инцидентното сформиране на бригади, което дава сътресения в работата на предприятията и личния живот на хората.

— Вероятно това планиране и насочване на хората към подходящи видове работи, дългогодишната работа в едни и съ-

Digitized by Google

щи предприятия повишава тяхната производителност. Затова интересно е да се знае какъв е опитът на някои предприятия във въвеждането на сравнително ниско квалифицирани работници в това производство, без да пострада от това качеството на продукцията?

Д. КОПНАКОВ: — Бригадирската помощ в консервната промишленост е от дълги години, поради което там има натрупан опит, който дава възможност да се подобрява организацията и използването на труда. Преди всичко беше решен въпросът за създаването на битови условия, като всяка година се заделяха средства и се направи доста по изграждането на различни спални помещения, хигиенични столови. Едновременно с това стопанските и партийните ръководители на тия предприятия посрещат бригадирите вече с внимание, такова, каквото отделят на постоянните работници. Освен грижите трябва да се има предвид и нивото на хората, които отиват там. Това са предимно учащи се, които въпреки липсата на трудови навици имат висока степен на интелигентност, което при едно правилно първоначално обучение дава възможност бързо да се усвоят операциите от втори и трети разряд. Един пример: учениците от музикалното училище в Пловдив по време на бригадата си в Консервната фабрика в Асеновград са редовно преизпълнявали нормата за белене на домати с 5 до 10 процента. Те желаят всяка година там да бъдат изпращани на работа, а така също са желани от ръководството на фабриката. Разбира се, при въвеждането на хората при машините трябва много прецизно да се съблюдават нормите, които поставя правилникът за безопасността на труда.

Във върховите моменти консервните предприятия са принудени да вземат допълнително работна ръка, често пъти без да се съобразяват с качествата на работниците, тъй като продукцията бързо се разваля. За разлика от тия случаи работата на бригадирите е по-висококачествена, защото е организирана, а и възможностите на хората, особено когато това са работници от други клонове на промишлеността, са по-големи и бързо ги проявяват.

Голяма роля за повишаването на заинтересоваността изиграва обявяването в края на всеки ден в консервните предприятия на заработката, която имат бригадирите. След въвеждането на тази практика производителността се повиши с повече от 30 процента. Това е средно, но има предприятия, в които ръководството гледа на бригадирите като на свои работници и там редовно се преизпълняват нормите.

— С други думи, как ще бъде свършена работата в голяма степен зависи от предварителните мероприятия и организация на място. Затова изниква и въпросът какво е Вашето мнение за мероприятията, които приемат окръжните ръководства за прибирането на реколтата именно в този аспект?

Д. КОПНАКОВ: — През 1973 г. извършихме със съдействието на министерството проверка по тия въпроси в различни окръзи на страната. Обобщените данни показаха, че не навсякъде се познават документите, които регламентират бригадирския труд. Поради това не се полагат грижи, не се заделят средства, не се извършва конкретна работа за изграждането на нови или приспособяването на някои сгради за битови помещения. Незадоволително е вниманието, което се отделя на превоза, културното развлечение, храната, моралното и материалното поощрение. Има председатели на АПК, които не знаят, че имат право по силата на правителствен документ да отделят от собствените си средства награди за проявилите се бригадири. Ония окръжни ръководители, които обръщат недостатъчно внимание именно на тия фактори, търсят решение с фактора количество. Щом прибирането на реколтата се забави, те без да се интересуват защо и как се използва трудът на изпратените вече бригадири, трупат още хора, като правят заявки пред централните органи или оголват предприятията в окръга си.

Г. КОТЕВ: — Министерството утвърди на АПК два милиона лева лимит за подобряване битовите условия, за транспорт и др. Същевременно чрез окръжните народни съвети влезе във връзка с отделите „Търговия" за осигуряването навреме на необходимите хранителни стоки в някои селища, където през кампанията контингентът почти се удвоява. Такова взаимодействие е установено и с министерството на транспорта за осигуряването на превоз за разстоянията над три километра, както това е предвидено с постановлението. Естествено е, че не би могло да се изгради сега за година две нова база и може би това не е необходимо. Ние разполагаме в селищата с немалък фонд от обществени сгради. Да не забравяме, че с концентрацията на учебното дело много нови, хигиенични и солидни училищни сгради не се използват по предназначение. Важното е правилното отношение на местните ръководители, които могат с малко средства да създадат добри битови условия — стол да се открие, да се приспособи помещение за баня и др. Практиката на разквартируване в домовете на кооператорите е по-лека, но става една от главните причини за разхлабването на дисциплината. Не се провежда политиковъзпитателна работа, не се прилагат бригадирските ритуали в младежките бригади.

Работата на окръжните ръководства може да даде положителни резултати само когато е насочена в две направления. За производствените предприятия вече бе говорено, но не по-малко значение има и предварителният, бих казал подготвителен етап от предприятия и учреждения, които изпращат бригадирите.

Digitized by Google

Каквато и база да създаваме, ако там не отидат убедени хора, за да окажат съзнателна помощ, резултатите също ще бъдат лоши. А таива случаи има и предимно сред учащите се. Главната причина за това е криворазбраната родителска грижа. Има родители, които не могат да преодолеят психическата барнера, не могат да разберат, че трудът, който ще дадат техните деца, е необходим не само за обществото, но и за самите тях.

— Какви задачи стоят пред партийните ръководства в стопанствата, които ползват бригадирски труд, и предприятията, които изпращат бригадири?

Д. КОЙНАКОВ: — Главното задължение виждам в осигуряването на една битова база, която ще позволи на бригадирите да работят с желание. Разбира се, има и други организационни задачи, които не бива да подценяваме. Ние сме се натъквали на случаи, когато при бригадирите не отиват местните стопански и партийни ръководители, не се интересуват от проблемите им. Оправданията, че са прекалено заети, са неубедителни, защото в този момент именно прибирането на реколтата е главната им грижа. Има случаи, когато ръководителите на производствените единици не дават подходяща работа на бригадирите, като ги изпращат изключително там, където нормите се изпълняват по-трудно. И точно тук трябва да се намеси партийният ръководител и партиен комитет, защото става дума вече не само до производителността на труда, но и до формирането на отношение в хората към това мероприятия.

Г. КОТЕВ: — Настроението на хората, психическата нагласа за работа се формират от това, как ги посрещат, но не в помалка степен и от това, как ги изпращат. Ако директорът на завода или училището, партийният секретар и най-отговорните хора от един колектив застанат начело на тази бригада, то резултатите неминуемо ще са положителни. Затова говори и разликата в труда на бригадите от различни учреждения. Аз вече споменах за опита на московските предприятия, които излизат начело с ръководствата да прибират картофите. Много добри инициативи, с пряко отражение на работата могат да се осъществяват от партийните ръководители на бригадите и общинските партийни комитети. Така например в АПК гр. Кюстендил първичните партийни организации канят по време на кампанията на събранията си и комунистите от бригадите. Така съвместно те решават въпроси, които еднакво ги интересуват — навременното и качественото прибиране на реколтата с целия комплекс от причини и проблеми. Ние имаме много положителни примери на съгласуваност и дори оформила се дружба между АПК и промишлени предприятия или висши учебни заведения. В тях винаги се намират средства и за битови нужди, и за награди, и за културни мероприятия, затова и хората отиват да работят с желание.

При зам.-ректора на Софийския университет доц. КОЛЮ ПОТОВ: — Есенните бригади за прибирането на реколтата влязоха в живота на университета, затова ръководството гледа на тях като на част от учебния процес. Това се отнася за нагаждането на изпитните сесии и учебните програми, провеждането на някои политико-възпитателни мероприятия със студентите през тоя период. Например дните, прекарани от първокурсниците на село, използваме, за да ги запознаваме с живота на университета, изискванията и особеностите на учебния процес. През последните години особено внимание отделяме на заангажирането на преподавателския състав в организирането на бригадите и по-тясната връзка със студентите на обектите. Практиката да се изпращат студентите в един окръг е много положителна. Ние сега вече конкретизираме връзките между отделни АПК и факултети, дори има сключен договор между АПК—Вълчедръм и юридическия факултет.

Миналата есен академичният съвет за първи път проведе през септември свое заседание в Михайловград, където бе основната част от нашите студенти. Преди заседанието членовете на академичния съвет посетиха студентите, запознаха се на място с работата и проблемите им. Това позволи на заседанието, където присъствуваха и най-отговорните ръководители на окръга, да се разгледат всички въпроси, да се вземат ефективни решения.

* * *

В селското стопанство и преработвателната промишленост през 1973 г. са работили 945 хиляди бригадири, които са заработили над пет и половина милиона човекодни. Приблизително толкова са и през 1974 г.

Нашият народ, работници, служители, студенти, ученици се отзовават с пълно съзнание на повика на Партията и Правителството за подпомагане на селското стопанство и преработвателните предприятия през време на напрегнатите периоди по прибиране и преработване на селскостопанските суровини. Или въпросът да се организират и изпратят хората в помощ на селското стопанство, не е проблем. Сега най-важната задача в светлината на решенията на Националната партийна конференция за повишаване на обществената производителност на труда е да се създадат условия и подходяща организация със същите хора да се извърши навреме повече по количество и по-качествена работа.

В това отношение практиката е много различна и резултатите показателни за нивото на организационната работа. Щом на едни места бригадирите достигат изпълнение на две норми, а на други едва изкар-

Digitized by Google

ват, за да платят храната си, необходимо е да се прецени бързо работата на всички организации и ръководители, които имат отношение към техния труд.

Бригади ще има. Хората ще бъдат откъсвани за определен период от преките си задължения. А това значи, че се създава една нова форма на производствени отношения. Тя още не е изследвана, няма теоретическа обосновка. Но съществува. А това налага партийните органи и организации да оглавят това движение, да го наситят с политическо съдържание. Да не забравят, че хората работят тогава, когато знаят защо, когато виждат резултатите от труда си, когато им се създават необходимите условия, когато трудът им има признание. А това по същество е едно от главните изисквания на Февруарския пленум на Партията и в тази сфера на производствени отношения — обвързване на социално-икономическите с културно-идеологическите фактори за развитието на човешката личност.

Варненски окръг

КЪДЕ СЕ РАЖДА КЛАСАТА

Мнозина ще отговорят — разбира се, там където се създават материални ценности — в завода край машините, в рудника, на строителните скели, край корабните стапели. Но дали тогава не би било твърде късно!

Човешката личност, а още повече личността на човека работник се гради дълго — в семейството, в пионерската организация, в училището, в Комсомола. Продължителен и труден процес! Труден преди всичко за това, че трябва да се преодоляват десетки психически бариери — на родителите, на близките, на обкръжението, своите собствени. Защото все още на някои хора им е невъобразимо тежко да се примирят с мисълта, че синът или дъщерята ще трябва да заобикаля Университета или Политехниката, за да бъде всяка заран точно в 8 пред заводския портал вместо в топлата аудитория или в канцеларията.

Тези разсъждения се просмукват в съзнанието на детето, юношата, младежа. Перспективата „физически труд“ става за мнозина сякаш заплаха № 1. И оттук започват трудностите. Трудностите за комсомолското дружество, за партийната организация, за обществото...

НАЧАЛОТО — ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОРИЕНТИРАНЕ НА ПОДРАСТВАЩИТЕ

В Средното професионално-техническо училище по стъкларство в с. Белослав, Варненско, се обучават около 250 юноши и девойки. Всяка година 80 момчета и 25 момичета прекрачват неговия праг с не особено ясната цел — да станат или да не станат стъклопроизводители. Трите години обучение очевидно ще помогнат да се оформи отношението към професията, да се направи изборът за цял живот. Равносметката обаче е нерадостна — от 100 зрелостници диплома получават едва половината — 50 до 56 души. Една част от тях — младежите, отиват в казармата и след завършване на службата „никой не може да ги открие“. След 3-годишно обучение (през който период всеки ученик струва на държавата по няколко хиляди лева) от 105-те момчета и момичета само двайсетина влизат в цеховете на завода за стъкло като в свой дом.

Digitized by Google

За страничния човек много неща са неясни. Защо се получава така? Какво са правили училищното ръководство, педагогическият колектив, комсомолската организация? Къде е тук ролята и мястото на първичната партийна организация в училището като съставна част на заводската партийна организация? Въпросите са много и безкомпромисни. Отговорите им трябва да се търсят не на едно място.

По всеобща преценка професионалното ориентиране на подрастващите е един от най-острите проблеми в трудовото възпитание на младото поколение. Не че не се работи в това направление. Работи се, и то не малко, но не винаги ефективно. Провеждат се мероприятия, но често формални. Такива, които не достигат до сърцата и умовете на юношите.

Почти няма основно училище у нас, в което да не се отчитат множество прояви — проведена среща с първенец в труда, посещение на голям завод и запознаване с производството и перспективното му развитие, проведена анкета с учениците на тема: „Какъв желая да стана?" Посещават се заводи, слушат се първенци, пишат се изпозеди и накрая на редица места всичко е по старому. Не са много партийните организации в училищата, които имат разработени комплексни програми за работа по професионалното ориентиране на учащите се от VII–VIII клас, системно и целенасочено да следят развитието на децата, да направляват техните интереси. Колко са учителите комунисти, получили конкретни партийни поръчения да работят в тази толкова важна област? Колко са организациите, които периодически отчитат изпълнението на тези поръчения и крайния резултат от дейността на комунистите?

Диференцираният подход, индивидуалната работа с всеки юноша е абсолютно необходим елемент на възпитателния процес. При общуването с възпитателя, основано, разбира се, на взаимно уважение и доверие, най-добре може да се проникне в емоционалната сфера на подрастващите, да се формират сравнително устойчиви ценностни ориентации, да се въздействува и насочва правилно към избор на най-подходящо учебно заведение и професия. Това за съжаление често не се прави. Абитуриентите осмокласници, поели дипломата, тръгват „на лов" за средни училища, не водени от наклонностите и интересите си, а от ситуацията — през тази година това училище предлага по-благоприятни условия за постъпване — нисък бал, стипендия и т. н. И изборът е направен. Видимо подобен мотив води по-голямата част от учениците и в училището по стъкларство. Директорът инж. Найчо Иванов сподели: „Момчетата кандидати при нас са много малко, затова и критерият ни при приемането им е съвсем нисък. Това определя до голяма степен и успеха на цялата по-нататъшна подготовка на тези бъдещи работници специалисти."

В Тезисите на Политбюро на ЦК на БКП за работата с Комсомола и младежта се посочва като основно изискване към партийните органи и организации да познават много добре обстановката, при която живее и се развива младежта, задълбочено да изучават нейните проблеми и задачи.

Какво се получава обаче на практика в конкретния случай? Условията, при които протича учебно-производственият процес на учениците стъклари, са повече от неблагоприятни. От 5–6 години сградата на училището е отчуждена за разширението на канала Белослав—Девня. Сега занятията се водят в 5 от стаите на селската прогимназия. Няма кабинети, няма обстановка, която да респектира и да говори за бъдещата професия. Учебната работилница е закрита, производствената практика се провежда в неделя, когато предприятието почива. При това положение учениците нямат възможност да проследяват целия производствен цикъл, да видят крайния резултат от своя

Digitized by Google

труд. И това безспорно намалява ентусиазма и интереса им. Разбира се, никой няма основание да каже, че партийният комитет на завод „Ст. Ив. Пеев" стои настрана от тези проблеми, че съответните окръжни органи не са известени за ненормалните условия, които се отразяват зле върху качеството на учебно-възпитателната работа.

Действително тук съществуват обективни трудности — значителни строителни мероприятия, свързани с изграждането на Девненския промишлен комплекс. Но да се забави повече от 5 години създаването на съвременна учебно-производствена база за едно училище, което подготвя дефицитни засега изпълнителски кадри, съвсем не е оправдано. Не един випуск до този момент е с осакатена подготовка. У кого да се търси вината?

„Ако имаме по-добри условия за работа, ще се променят много неща — споделиха другарите от училищното ръководство. — Комплектуването на преподавателските кадри и подборът на учениците ще станат по-прецизни и подготовката на бъдещите майстори стъклари ще отговаря на съвременните изисквания." Тук възниква още един въпрос — по учебната програма и някои сериозни несъобразности в нея.

Главна задача на първичните партийни организации в училищата е да работят за творческото приложение на новата образователна система за решително преустройство на учебно-възпитателния процес, за изграждането на цялостни личности — с широк кръг знания и интереси, с добра идеологическа подготовка, обичащи и уважаващи труда.

В конкретния случай се получава нещо друго. Учебната програма, по която се води обучението, е остаряла и непригодна даже за съществуващата база в завода, а да не говорим за перспективите на това производство. Основната специалност, която училището дава, е за духачи — една твърде тежка професия. За нея се готвят и младежите, и девойките. Готвят се, но мнозина с предварителното убеждение, че няма да я практикуват. И както споменахме в началото, след казармата младежите се ориентират към други професии, а девойките стават декораторки в завода — нещо съвсем естествено и подходящо за тях. Естествено, но парадоксално — защото за 3-те години в училището те нямат предвидени в програмата часове по декораторско изкуство. Така вместо да се готвят за тази хубава професия, която отговаря на емоционалния строй на девойките и развива у тях естетическо чувство, те се занимават със значително по-чужди за тях неща. В интерес на истината трябва да кажем, че по предложение на партийното ръководство, неофициално и нерегламентирано, се провеждат по няколко занятия, но очевидно е нужна по-сериозна намеса, за да се решат генерално въпросите за подготовката.

От разговорите с ученици и с комсомолци от завода се потвърди още една стара истина — младежта се стреми към професии, свързани с развитието на техническия прогрес. „Не е интересно да работим така, както са работили прадедите" — подхвърли едно слабичко, с живи очи момче. И тук може да се търси обяснението на тревожния факт за известно застаряване на професията. Така ако преди 6—7 години в цеха за домакинска стъклария, която се работи ръчно, е имало 250 работници комсомолци, сега те са 15—20 души. А Дим. Стефанов — член на заводския комитет на Комсомола, сподели със загриженост: „В училището не обучават младежите специализирано — всеки да знае още от началото за какво се готви, да се формира у него здравото чувство на гордост за избраната работническа професия. Освен това в завода има няколко автоматизирани цеха. Но за тях няма подготвени работници. И нашият основен резерв — учениците, идват при нас с най-елементарна подготовка в това отношение. Налага се ние да поемем обучението им и по този начин учебният цикъл се увеличава нецелесъобразно."

Digitized by Google

Констатациите на др. Стефанов и на директора инж. Иванов, и на останалите другари, с които разговаряхме, са съвършено верни.

Но какво са предприели първичната партийна организация в училището, заводският партиен комитет и заводският комитет на Комсомола?

В края на учебната 1973/1974 година заводският партиен комитет е изслушал информация от директора на училището. В нея са изложени главните трудности, които среща училищното ръководство, усилията, които полага то при съществуващите условия за подобряване качеството на учебно-възпитателната работа. Правят се предложения за по-близко сътрудничество при решаване на проблемите. А решенията на комитета? Те се свеждат до следното:

— ЗПК препоръчва на ръководството на училището да подобри работата с изоставащите ученици.

— Заводският комитет на ДКМС да окаже конкретна действена помощ на ръководството на СПТУ за популяризиране дейността на клуба за техническо и научно творчество на младежта сред курсистите и за масовото им включване в неговата дейност.

Тези две точки безспорно не изчерпват сложните проблеми. Още повече, като се има предвид, че работата на партийната организация в училището не е често обект на разглеждане от заводския партиен комитет. Въпреки всичко тези решения дават известна насока. Особена стойност има второто решение. Неговото реализиране вече е започнало и по мнение на секретаря на първичната партийна организация Георги Колев резултатите са добри. По комсомолски дружества са проучени внимателно интересите на учениците, техните желания и предложения. В резултат на това са сформирани първите технически клубове по интереси, чиито ръководители ще бъдат млади специалисти от завода. Оформят се и темите за теоретико-приложни разработки, свързани със стъкларското производство. „Тези разработки може да нямат особена практическа стойност, но те безспорно ще изведат младежите от състоянието на незаинтересованост, ще активизират тяхното творческо мислене и в последна сметка ще укрепят вярата, че бъдещата им професия изисква много знания, а не „прадядовски методи“ — каза заместник-директорът Христо Петков. Така и любовта към професията ще стане реален факт, защото, без да обичаш работата си, не можеш да твориш. Установено е добро взаимодействие между първичната партийна организация, ученическата и заводската комсомолска организации. Съвместно се обсъждат и решават и въпросите на шефството между комсомолските дружества от училището и от завода.

Провеждат се срещи на учениците комсомолци с ветерани на завода, с възпитаници на училището — първенци в труда. Има тържествен ритуал за приемане в редовете на работническата класа. Всичко това е много положително и все пак крайният резултат не задоволява. Много ученици отпадат още в I и II курс, други не достигат до диплом, трети се отклоняват от договорните си задължения да работят в завода най-малко 3 години. Явно в някои звена от веригата има дефекти.

Но да се върнем към началото — **за ролята на семейната среда,** на родителите при формиране отношението към работническите професии у подрастващите, за полезността да се създават потомствени работнически фамилии в дадена професия. В стъкларското производство има условия за това. В с. Белослав още повече. Независимо че е близо до крупните промишлени центрове Варна и Девня, които привличат посилно младежите, с. Белослав с единственото свое предприятие — завода за стъкло „Ст. Ив. Пеев“ — при по-добра организация може ус-

Digitized by Google

пешно да включи значителна част от младото поколение във високоефективното и не безперспективно стъклопроизводство.

В училището никой не знае точно колко от учащите се са деца на стъкларски работници. В завода също не се използва във възпитателната работа този силен факт — родители—ветерани, деца—приемници на професионалните традиции.

А каква е позицията на родителите — работници стъклари? — „Ако децата им не са съвсем слаби ученици, изпращат ги другаде" — отговаря директорът на училището инж. Н. Иванов.

И тогава по асоциация изплуват данни, които говорят за сериозни слабости на нашата работа в това отношение, далеч не само в Белослав. Така от завършилите през 1974 г. 2168 души професионално-технически и средни професионално-технически училища във Варненски окръг 533 са се отклонили по един или друг начин от договорните задължения да работят три години в базовите предприятия. Съществуват нормативни документи, които предвиждат материални санкции за неустоялите на договора. Но има родители и младежи, които търсят пътечки да заобикалят закона. А всичко това би могло да се избегне, ако възпитателната работа с родителите се водеше по-системно и диференцирано, убедително и емоционално още много преди децата им да са избрали своя път.

Заинтересувахме се колко пъти този въпрос е поставян за разглеждане от градския и окръжния комитет на ДКМС, ГК и ОК на БКП. Несъмнено между тези 533-ма ученици има поне няколко десетки, чиито родители са комунисти. Колко партийни организации са разгледали отношението на тези свои членове към интересите на обществото? За съжаление не можахме да установим подобен факт. Няма наложени партийни наказания на бащи, които нанасят колкото материални, толкова и морални щети на обществото с лошия пример на безотговорност, който дават на децата си.

По този въпрос заслужава да се помисли по-сериозно.

Уязвимо звено са и начинът, и формите на взаимодействие между първичната партийна организация в училището и заводския партиен комитет за осъществяване на пълна приемственост в развитието на младежите.

Действително комсомолските активисти от СПТУ като правило продължават своята активна обществена дейност и в завода. Или както секретарят на първичната организация Г. Колев не без гордост направи равносметка: членовете на учкома стават членове на заводския комитет на Комсомола, 7 от секретарите на първични партийни организации и 4-ма от сменните ръководители в цех 3 са възпитаници на училището. И все пак има какво да се желае. Заводският партиен комитет и административното ръководство не са разгледали досега въпроса за материалното и моралното стимулиране на добри курсисти и активни комсомолци чрез отпускане на стипендия от завода. Първичната партийна организация и заводският партиен комитет не използват добрата възможност, опознавайки задълбочено младежите в тяхното развитие през 3-годишния период на обучение, да започнат отрано подготовката на най-добрите за бъдещ прием в Партията. Разбира се, след като докажат своите качества и в работническия колектив.

Секретарят на ЗПК Гроздан Стойков също е на мнение, че има много неизползвани форми за съвместна възпитателна работа с комсомолците випускници. Все още някои мероприятия и ритуали носят белезите на формалното отношение и затова не могат да изпълнят предназначението си. Не се използва напълно и богатият съветски опит в това отношение. Почитът на знатния съветски работник С. С. Витченко, който постави началото на едно забележително движение — на на-

Digitized by Google

ставниците, все още не е проучен и не е намерил мястото си във възпитателната работа на заводската партийна организация. А това би било най-доброто, което може да се направи, за да се доразвие у младите хора (дошли в завода по силата на различни мотиви) истинско чувство на гордост, че принадлежат към славната българска работническа класа. Всеки комунист, челник в труда, може да намери своето място в това високо благородно движение — да стане настойник, учител, възпитател на един или няколко млади работници. Това би бил и най-големият личен принос за предстоящия XI конгрес на Партията.

Сериозен проблем, с който са свързани всички останали, е идейно-политическото възпитание на младежта В случая на тази част от нея, която ще застане в авангарда на строителите на социализма и комунизма — работническата класа. От марксистко-ленинската закалка на младото поколение, от неговата идейна убеденост и комунистическа съзнателност зависи в какви ръце ще поверим нашето дело.

Идейно-политическото възпитание на младежта се обективира и в трудовото възпитание, и в упоритото и съзнателно овладяване на знанията, във високата обществена активност и дисциплина. Една от неговите форми — тази, която обединява в стройна система получените общи знания и ценностни ориентации, осмисля и обяснява теоретически натрупания социален опит, е изучаването на обществените дисциплини.

Как партийните органи, първичните партийни организации регулират и направляват този процес.

В средните политехнически и средните специални училища се преподава основи на комунизма — един учебен предмет, който оформя мирогледа на учениците, който предоставя богати възможности за творчески инициативи у преподавателите. Подобна реализация обаче не се получава навсякъде.

В края на учебната 1973/1974 г. под ръководството на ОК на БКП — Варна във всички средни училища на окръга бе направена проверка на обучението по основи на комунизма. Констатирани бяха редица слабости по подготовката на преподавателите и по начина на преподаване. Решенията, които вземат съответните органи — ОК на БКП и отдел „Просвета" на ОНС, са свързани с повишаване квалификацията на учителите. Но дали това е достатъчно? Ако се организират специални курсове с тези преподаватели, техните знания ще се повишат, но ако се преподава по традиционния начин, учениците едва ли ще възприемат повече отпреди. Тук нещата опират до два основни момента: задълбочено изучаване и познаване социално-психологическите особености на аудиторията, равнището на общотеоретичната подготовка и готовността да се възприема нова, по-богата информация; последователна работа на първичните организации в училищата за провеждане системен контрол върху качеството и ефективността на преподаването.

Една от формите на партийно ръководство на Комсомола е организирането на добра информираност на младежта по важни въпроси от стопански, политически и идеологически характер. Или, казано с други думи, свързване и обосноваване на теоретическите постановки в научната дисциплина „Основи на комунизма" с реалните процеси и явления, които протичат в обществото като цяло, както и в различните социални групи и слоеве.

Разбира се, първостепенна грижа на партийните органи и организации е да осигуряват високо квалифицирани лектори, които, съобразявайки се с конкретно историческия характер на целите и задачите, на проблемите и потребностите на младежта, да изясняват и новите явления в икономиката, политиката, идеологията. Да се организират разговори и дискусии, в които убедително и аргументирано да се раз-

Digitized by Google

яснява политиката на БКП. По този начин чрез една системна, целенасочена, диференцирана идеологическа работа знанията на младото поколение ще се превърнат в техни убеждения, в стимул за поведение и действие.

Но в този сложен и продължителен процес има още един изключително важен момент. Той може да се изрази с думите на др. Л. И. Брежнев пред XXIV конгрес на КПСС: „Наш дълг е да предаваме на новите поколения своя политически опит, опит в решаването на проблемите на икономическото и културното строителство".

Важна задача, която стои пред първичната партийна организация, пред комунистите, е да предават на комсомолските кадри своя организационен опит, своя класово-партиен подход при решаване на проблемите.

В какво се изразява тази грижа? На първо място — да се развива самодейността и самоинициативата на комсомолските организации, да не се допуска сковаваща дребнава намеса, опекунство и регламентиране в техния вътрешен живот. В средното специално училище, което готви работнически кадри — бъдещи млади комунисти, това е жизнено необходимо.

ПО ПОДБОРА НА РЪКОВОДНИТЕ ОРГАНИ НА УЧЕНИЧЕСКАТА КОМСОМОЛСКА ОРГАНИЗАЦИЯ

Идентични са становищата на Георги Колев, секретар на първичната партийна организация в СПТУ по стъкларство, и на Михаил Петков, партиен секретар на СПТУ по машиностроене във Варна, че при издигане кандидатурите за членове и секретари на дружествените бюра в първите курсове определящо е мнението на преподавателите. При формиране на преценките за най-подходящите те се опират на своите наблюдения, на характеристиките, с които юношите идват в училището, както и на поведението им по време на есенните бригади. В този случай обаче съществуват две опасности — от една страна, характеристиката може да съдържа голяма доза субективизъм и да не дава вярна оценка на личността. От друга страна, не познавайки ценностните ориентации на новосформиралия се колектив, преподавателят може да предложи положителна, но неподходяща за конкретните условия личност за ръководител. Макар и не много чести, има случаи, когато подобни наложени ръководители — иначе добри младежи и девойки, биват изолирани от колектива. Именно тук е най-необходимо непосредственото участие на партийното бюро и първичната организация като цяло. Да изучат по-задълбочено реалните социално-психологически, интелектуални и др. особености на дружеството, обособилите се неформални групи и тяхната роля в живота на колектива; интересите, целите, потребностите на младежите и девойките. Едва тогава да се направи предложението. Защото началото винаги е особено важно. Този подход би помогнал и на ученическия комитет на Комсомола да се ориентира правилно в подбора на своите кадри. Партийното бюро в СПТУ по машиностроене е решило сполучливо въпроса за оказване непосредствена помощ на комсомолските дружества в първите курсове.

Трима от членовете на партийната организация — секретарят Михаил Петков, комунистите Радев и Иванова, както и комсомолката инж. Божилова, имат постоянни поръчения да работят с отделните паралелки и дружества от I курс. Те са постоянно сред младежите, помагат им при планиране и провеждане на интересни извънкласни мероприятия. Създадена е творческа другарска атмосфера между комсомолци — ученици; комсомолци и комунисти преподаватели, която изключва грубото администриране и опекунство.

„На младежите трябва да се гласува повече доверие" — това е

Digitized by Google

мотото в работата на партийното и административното ръководство на училището, което изрази директорът Димитър Кузманов.

И все пак необходимо е да се оказва още по-конкретна помощ на ученическия комитет на ДКМС, чийто членове имат малък организационен опит. Не би било зле, ако по-често членове на партийното бюро присъствуват на заседания на Учкома, а когато обсъжданите въпроси позволяват, и комсомолските активисти да се канят на заседания на бюрото. Да се провеждат съвместни заседания, на които да се анализира стилът на работа на Учкома, при който да се учат комсомолските кадри да овладяват изкуството на политическото ръководство.

Тук обаче се налага да направим малък анализ на взаимовръзките, които съществуват между комсомолските органи в училищата, окръжния и градския комитет на ДКМС и партийната организация.

Запознаването с дейността на двете комсомолски организации в СПТУ по стъкларство — с. Белослав и СПТУ по машиностроене — Варна подсказва, че връзката на окръжните младежки органи с училищните организации е недостатъчна. От разговорите с ръководството на училището (партийно, административно, комсомолско) стана ясно, че другарите от ОК на ДКМС във Варна от доста време са забравили пътя към Белослав... не оказват достатъчно помощ при провеждане на просветните форми — лекционна пропаганда, обучение на актива и т. н. По този начин първичната партийна организация получава още една сериозна грижа. „Разбира се, не можем да допуснем комсомолската организация да бездействува в тази най-важна сфера!“ И се заемат членовете на първичната партийна организация да подготвят и изнасят политически лекции, да провеждат беседи... „Не че това е лошо и че на нас ни тежи — казва партийният секретар, — но друг е ефектът, когато дойде нов човек — лектор отвън. По различен начин възприемат учениците информацията, която им се поднася.“

Още един въпрос от стила на ръководство на градските и окръжни органи на ДКМС — **поставянето на задачите.** На едно от заседанията на Учкома в СПТУ по машиностроене секретарят Румен Венков „сне спуснатите“ от ГК на ДКМС 6 задачи за 6 мероприятия, които трябва да се проведат в един и същи ден. Оказа се, че на тях трябва да присъствуват същите хора — активистите, за които не е съвсем ясно колко часа следва да бъде денонощието, за да успеят във всичко.

Това води след себе си и до друга грешка. Не се включват всички комсомолци в активна обществена работа, не се ангажират при подготовката и провеждането на младежки мероприятия. Получава се един своеобразен затворен кръг — активистите подготвят, за активистите се провежда. А останалите? Тяхното свободно време? С какво се запълва вакуумът.

Могат да се посочат и други слабости по обучението на актива, по отчетността и контрола при изпълнение на поръченията и т. н.

Би било полезно окръжният и градският комитет на Партията във Варна по-често да обсъждат отделни страни от дейността на ОК и ГК на ДКМС и по конкретно по стила и методите на работа и ръководство в Комсомола. Защото в ръководните съюзни органи работят предимно млади комунисти. Те периодически следва да се отчитат пред Партията за своята цялостна дейност по възпитанието на младото поколение, като достоен строител на комунистическото общество.

И ако отново се върнем на въпроса „Къде и кога се ражда попълнението на класата създател?“, отговорът ще бъде един — навсякъде около нас, в дома ни, в училището, в организацията. И за това какво ще бъде качеството на това попълнение отговаряме всички ние — комунисти, честни трудови хора. Отговаряме със своя личен пример, с делата си, с труда си.

Румяна КАМБУРОВА

Digitized by Google

ВСЕКИДНЕВНА ПАРТИЙНА ГРИЖА

Има ръководители, които се оплакват, че се влошава възрастовият състав на кооператорите. В Айтовския аграрно-промишлен комплекс вече не е така. От 3600 работоспособни кооператори 1200 са младежи. И което е още по-важно, тези 1200 младежи са в решаващите производствени участъци. Съдете сами: 70 процента от механизаторите са на комсомолска възраст, цялото животновъдство в Карагеоргиево е поверено на младежите. Бригадата за промишлено зърнопроизводство в Мъглен е само от млади хора. Младежкото звено в Тополица представлява ядрото в тютюнопроизводството. В Пирне растителната защита е изцяло младежко дело. В малкото село Поляново всички трактористи са младежи, сформирано е и специално младежко лозарско звено. В Айтос младежкото звено в овощарската бригада вече се утвърди като надеждна сила. Овцефермата в града с бригадир Петър Желев е с най-добро изпълнение на плана за 1974 година — 128 на сто. Комплексната бригада с ръководител Мара Бакърджиева от Черноград е също първенец.

Мнозина ще кажат, че изминалата 1974 г. не бе благоприятна за селското стопанство. Младежите от Айтоския комплекс не се нуждаят от снизхождение. С труда си те допринесоха да бъде произведена обща продукция над държавния план за 4 087 000 лв. и над насрещния план за 1 850 000 лв. Селскостопанската продукция е в повече от държавния план с 1 555 000 лв. и от насрещния план с 1 269 000 лв. Това е едно от най-високите изпълнения в Бургаски окръг. В социалистическото съревнование в чест на тридесетгодишнината на социалистическата революция у нас колективът на АПК в Айтос спечели юбилейното знаме на Министерството на земеделието и хранителната промишленост и на Централния комитет на профсъюза на работниците от селското стопанство.

А беше време, когато кооператорите масово напущаха стопанствата, механизаторите — също. Само през 1972 г. от комплекса излязоха 36 механизатори и шофьори, предимно млади хора. Много от тях вече се завърнаха. Шофьорите Иван Танев и Георги Благоев от Пирне са отново на кооперативните камиони. В другите стопанства подобни случаи също не са изключение.

* * *

Законен е въпросът: как, в резултат на какво настъпи този обрат?

Отговорът можеше да бъде един: щом производствените резултати в комплекса зависят от младежта, те зависят и от работата, която се провежда с тия колективи; от партийната работа, от конкретните грижи и внимание на стопанското ръководство.

Преломът започна от втората половина на 1973 г. Съветът на секретарите на общинските партийни комитети при АПК реши да бъде проучен цялостно въпросът за механизаторските кадри: кои са причините за голямото текучество, колко механизатори ще бъдат необходи-

Digitized by Google

ми до края на шестата петилетка, къде ще бъдат те подготвени и т. н. И тъй като повечето от механизаторите са младежи, това означаваше по същество да се види цялостно работата с младите хора, да се изучат техните нужди и интереси.

Не че дотогава партийното ръководство не се занимаваше с работата на Комсомола. На свое заседание още в края на 1971 година — непосредствено след образуването на АПК и създаването на съвета на комсомолските секретари, съветът на секретарите на ОПК разгледа работата на Комсомола и даде вярна насока за дейността на съвета на секретарите на ДКМС, привличане на младежите за решаване проблемите на техническия прогрес, създаване на самостоятелни младежки производствени единици, възпитаване у децата любов към селскостопанския труд. Създаден бе съвет за техническо и научно творчество на младежта и децата, а към кооперативните стопанства бяха сформирани клубове за научно и техническо творчество. Трите секции към съвета: научно и техническо творчество, научно-техническа пропаганда и квалификация на кадрите и работа с пионерите, развиха добра дейност и успяха да привлекат много комсомолци към изучаване на техническите новости и решаване на някои практически въпроси в комплекса. Главният инженер на АПК Любомир Драгиев оглави първата секция и заедно с други младежи решиха успешно темите: „Водно почистване на оборския тор от кравефермите", „Направа на плугове с отклоняващо се задно тяло за окопаване на почвата около дърветата в овощните градини", „Приспособление към трактор „ДТ—54" за едновременно набиване на два реда циментови колове в лозята", „Разработване на технология за механизирано отглеждане на тютюневия разсад" и много други. За да се види какво полезно дело свършиха комсомолците от АПК в Айтос, достатъчно е да споменем, че разработената от тях и внедрена за първи път в страната нова технология за механизирано отглеждане на тютюневия разсад бе обявена за еталон от национален мащаб.

Инициативите на секцията за научно-техническа пропаганда след свършване на учебната година да се провеждат конкурси състезания за най-добър орач, берач и низач на тютюн, най-добър млад овчар и пр. обогати съдържанието на комсомолската дейност.

През 1972 година съветът на секретарите на ОПК прие специални решения за най-активно участие в Петия национален преглед за техническо и научно творчество на младежта и децата. И комсомолците от АПК в Айтос се представиха достойно на прегледа. На 10 юли 1973 г. партийното ръководство разгледа отново работата на Комсомола в младежките производствени единици и даде положителна оценка.

И все пак много младежи бяха с поглед към промишлените предприятия и строителните обекти; поради липса на механизатори част от тежките трактори и камионите не работеха на две смени. Защо? Формализъм ли бе обвил работата на комсомолските дружества и организации или имаше други причини? Този въпрос занимаваше съвета на секретарите на ОПК. Очевидно не в Комсомола бе причината. И тогава именно, към средата на 1973 година, се роди идеята цялостно да се проучи въпросът с механизаторските кадри, включително и формите на работа сред младежта, отговарят ли те на новите изисквания и т. н.

Не за ден-два, близо шест месеца продължи това проучване. Ангажирани бяха стопанското ръководство на АПК и много специалисти, съветът на комсомолските секретари и съветът на профпредседателите. Изучен бе опитът на някои колхози и совхози от Краснодарския край, най-добрият опит в Бургаски и други някои окръзи в страната.

Първият и най-важен извод, който властно се наложи още по време на проучването, бе, че много се пише и говори за решаващата роля на механизаторите, а на дело малко се прави, за да почувстват те самите това. Примери: изграждат се самостоятелни производствени единици от млади хора, от Комсомола се иска да върши сред тях възпитателна работа, да повишава тяхната трудова и политическа активност, но никой от стопанското ръководство не се сеща, че за първите шест месеца трябва да се утвърдят с 20 процента по-ниски норми за тези млади и неопитни още хора. А сред тях вече настъпва колебание. Кой е виновен — Комсомолът! Агитират комсомолските ръководители младежите да не напущат стопанствата, разкриват им романтиката на селскостопанския труд, който при новите условия се

Digitized by Google

превръща в разновидност на промишления, но ефектът от тази агитация е малък. Защо? Защото в нито едно стопанство не са създадени елементарни условия за механизаторите: съблекалня с шкафчета за работното и другото облекло, баня, столова, клуб. Организацията на работата в ремонтните работилници не отговаря на съвременните изисквания. В съвета на секретарите на общинските партийни комитети се утвърди убеждението, че работата сред младежите е не само комсомолско, а преди всичко важно партийно дело, че това е въпрос на въпросите, от който зависи утрешният ден на Комсомола.

Проучването показа, че ръководството на нито едно стопанство няма ясен поглед върху състоянието на механизаторските кадри. И което е още по-лошо — не е наясно как ще се измени необходимостта от тях с внедряването на промишлените технологии и откъде ще става попълнението. Нито едно стопанство не бе установило връзки със селскостопанските техникуми в окръга, за да види какви младежи от района учат там, да ги подпомогне и привлече след това на работа.

Как да се спре текучеството? За да се даде точен отговор, трябваше да се видят истинските причини. Знаеха ли се те? — Не. Мнозина от стопанските ръководители смятаха, че в заводите и на строителните обекти младежите получават по-високо възнаграждение. Анкетата показа, че текучеството има не материална, а социално-битова основа. Такъв бе отговорът на младежите. И данните го потвърдиха. В целия комплекс почти няма млад механизатор, който да получава под 200 лв. месечно възнаграждение.

* * *

Проучването бе направено, нещата се изясниха. Как да се промени работата, че да спре текучеството, да се потърси свежо попълнение на механизаторските кадри, не на думи, а на дело да се издигне ролята на механизатора като централна фигура в селскостопанското производство. На 15 декември 1973 година на съвместно заседание на съвета на секретарите на ОПК, оперативното бюро на АПК, съвета на комсомолските секретари и съвета на председателите на профкомитетите бяха обсъдени резултатите от проучването. Приети бяха и съвместни мероприятия. Ще спомена само някои от тях, за да се види колко конкретни са те и още по-ярко да се открои значението на тази инициатива на партийното ръководство в комплекса: до края на шестата петилетка да бъдат подготвени 120 младежи за тракторист-машинисти, 25 за работници в ремонтните работилници, 30 електроженисти и 15 механизатори за животновъдството. За целта ежегодно 70 младежи от завършилите основно образование да бъдат насочени към МТУ и ПТУ.

Хубаво решение, което се изпълнява. Сега ТКЗС в Пирне издържа в машинно-тракторното училище 28 младежи, ТКЗС в Айтос — 22, ТКЗС в Черноград — 15 и т. н. Подготвя се свежо попълнение на механизаторските кадри. Тези младежи се ползват не само с материалната поддръжка, но се радват и на изключително внимание от страна на ръководствата на ТКЗС. Всеки живее и учи с мисълта, че е необходим, че го очакват. В последните месеци от ученето те дори знаят на коя машина ще работят.

Едно от най-важните, струва ми се дори решаващо, бе решението за изграждането във всяко кооперативно стопанство на машинни дворове. Само оня, който знае как изглеждаха стопанските дворове на ТКЗС в Пирне, Черноград и Мъглен и види сега асфалтираните площадки, просторните ремонтни работилници, битовите сгради с баня, столова, клуб, би могъл да прецени какво означава това за хората, които работят там. Новата организация и заплащане на труда, за

Digitized by Google

която по-рано толкова се говореше сред механизаторите, можа да бъде въведена едва след завършването на машинните дворове. Организация, която по нищо не се различава от тази в промишлените предприятия: строг отчет за горивно-смазочните материали, за текущите прегледи и ремонти, за изразходването на резервни части. Една „лястовичка" за култиватор не може да получи механизаторът, ако не отчете повредената. Баня, столова, клуб. След работа, облечен прилично, младежът може да отиде направо на кино, театър или среща. Да, за младите хора и това е много важно. И те го почувствуваха веднага.

Специални задачи възложи съвместното заседание на съвета на комсомолските секретари. Едно от тях гласи: приемането на новопостъпващи механизатори да става по най-тържествен начин. За целта съветът на комсомолските секретари да предложи специален ритуал. По същия начин да става зачисляването и на новите машини. Правят го.

И още нещо: фото и киноклубът към съвета за научно и техническо творчество на младежта и децата да подготви цветен филм за живота на механизаторите. Направиха го и се радват на голям успех.

Дело на Комсомола е въвеждането от началото на 1974 година Паспорта на механизатора. Сега най-честият упрек, който механизаторите отправят към стопанското, комсомолското и профсъюзното ръководство, е, че не вършат чести проверки по качеството на работата. По-рано всеки гледаше да си изработи декарите мека оран и по-малко да го проверяват. Сега е обратно! Паспортът на механизатора е огледало за всеки един от тях. Оня, който работи добре, държи това да бъде отразено в паспорта. А кой млад човек желае да се оглежда в криво огледало.

Ще съобщя само един факт, който достатъчно убедително показва каква огромна промяна настъпи през 1974 година сред механизаторите: с почти същия брой селскостопански машини всички работи на полето бяха извършени по̀ навреме и по̀ качествено. Това бе констатирано от участниците в обществения преглед за културата на земеделието в комплекса. До 1974 година никой не бе виждал овощните градини и лозята на ТКЗС в Пирне грижливо обработени. Миналата година комисията се затрудни, когато трябваше да решава кому да отреди първото място — на овощарите от Айтос или от Пирне.

Укрепнаха и младежките производствени единици. Младежкото звено от село Тополица е сред най-добрите в страната. И през миналата, неблагоприятна година то постигна големи производствени успехи. При план да произведе обща продукция за 60 098 лв., то достигна 64 220 лв., а 100 кг тютюн струва на звеното 124,92 лв. при планирана себестойност 150,70 лв. Бригадата за промишлено зърнопроизводство в Мъглен изпълни плана си за общата продукция, въпреки че понесе щети от сушата.

Към младежките производствени единици са изградени самостоятелни комсомолски дружества. Това позволява дейността на дружеството изцяло да се свърже с производствената работа на бригадата или звеното, с духовните интереси на самите младежи. Няма формализъм в дейността на тези дружества. Всички мероприятия са продиктувани от нуждите на производството, съобразени са с желанията на членовете.

Интересни форми на работа използва дружеството на Комсомола при младежката бригада в село Мъглен. Още през пролетта стана ясно, че годината ще бъде сушава. Без да чака указание, дружеството на Комсомола свика събрание. С тревога и загриженост младежите обсъдиха състоянието на работата в бригадата и главно какво трябва да се направи, какви допълнителни резерви да бъдат потърсени, за да бъдат компенсирани загубите. Така се роди идеята и за устано-

Digitized by Google

вяване на по-тесен контакт с други младежки бригади, за да може да се обменя опит. Пък и не само опит. Младите хора имат нужда от общуване. Всяка среща ги обогатява, ободрява, окриля и спомага за засилване на тяхната политическа и производствена активност. Сега младежите от Мъглен се готвят да посрещнат своите другари от АПК — Поморие. Колко трепет, колко вълнения има у домакините! Те няма да говорят пред гостите само за своята производствена работа. Те ще споделят мисли за живота в дружеството, ще разменят мисли по онова, което ги вълнува. Ще се повеселят. И може би ще се роди някоя нова форма на дружба между младежките производствени единици от двата съревноваващи се комплекса.

* * *

С ново съдържание се изпълни и дейността на комсомолските дружества и организации. По-рано работата с пионерите имаше любителски характер. Сега тя е организирана и целенасочена с оглед правилното им професионално ориентиране и подкласждане любов към селскостопанския труд. Създадени са и условия за това. ТКЗС в Айтос е поело шефство над основното училище „Атанас Манчев" в града. Едно от решенията на съвместното заседание от декември 1973 година задължава: „Стопанските ръководства да предоставят техническата си база на учениците от местните училища".

Личният творчески план на младия работник внесе оная тъй желана конкретност в дейността на Комсомола, която може да се види и почувствува от всеки. Не агитация въобще, не общи обещания. Всеки младеж сега има личен принос в изпълнение на производствената програма, в борбата за техническия прогрес, в овладяване на новостите. Прегледах личните творчески планове на няколко младежи. Славчо Иванов и Енчо Милков са поели задължение да овладеят майсторството на Стефан Борисов. Но не въобще неговото майсторство, а операциите, които те извършват. Попитах председателя на съвета на комсомолските секретари при АПК Веселин Вутов как може да се види в каква степен е изпълнено това обещание. Той ми показа отчетната карта на челника в производството. Там ясно се вижда, че комсомолецът Славчо Иванов е обещал, учейки се от майстора Стефан Борисов, който прави прегледа на „ГАЗ—51" за 25 часа, да достигне 30 часа. Към края на 1974 година комсомолецът е само с три часа разлика от своя майстор. При прегледа на „ЗИЛ—130" Славчо Иванов е с 4 часа след майстора.

Срещнахме се с тримата: майстора в производството Стефан Борисов и комсомолците Славчо Иванов и Енчо Милков.

— Ще ме настигнат — каза с гордост майстора. — Хубави, старателни момчета са и ще успеят.

Срещнахме се и с Димо Димов и Георги Андреев, които се учат от майстора по ремонта на трактори Кирил Владимиров. На Георги Андреев, който е и заместник-секретар на комсомолското дружество в ремонтната работилница на ТКЗС в Айтос, вече е поверен ремонтът на нафтовите помпи — една от най-прецизните работи.

Нямах възможност да разговарям с всички челници — те са 22, и с всичките 60 млади механизатори, които са обещали да се учат от тях. Но почувствувах, че тази форма е изпълнила със съдържание работата на комсомолските дружества и организации. Какво по-хубаво от това в личния си творчески план сам младежът да посочи целта, която преследва в производството — в какъв срок и точно по кои операции да овладее майсторството на челника, какво да постигне за повишаване на своето образование, сам да упомене и задължението си за участие в обществения живот. В ремонтната работилница на ТКЗС

Digitized by Google

в Айтос всичко това е онагледено и всеки момент може да се види кой как е изпълнил обещанието си.

Слушах откровените слова и на майсторите, и на комсомолците, които са обещали да се учат от тях, и почувствувах онова дълбоко уважение, което хранят към своите учители младите механизатори, и оная вяра в тях от страна на майсторите. И си рекох: „Ето кое е нужно на младия човек, за да се чувствува винаги в полет. Ето кое е нужно и на по-възрастния и по-опитен производственик — уважението и признателността на по-младите, за да им помага от сърце".

Когато приключвах разговорите си с другарите от комплекса, др. Никола Ников, председател на съвета на секретарите на ОПК, каза:

— Нашият стремеж е не да отрупваме комсомолската работа с книжнина, а чрез някои по-интересни форми да въвличаме младежта в научното и техническото творчество. Да има търсене, да има спорове, да има състезания — това е привлекателното за младия човек. Мисля, че е намерен верният път за работа с младежите. Наша всекидневна партийна грижа е да ги насочваме към въпросите на техническия прогрес, за овладяване майсторството на челниците и постигане висока обществена производителност на труда. Постигнем ли това, постигнали сме най-важното.

А председателят на АПК Цоньо Панделиев добави:

— Печели оня, който е спечелил младежта. В нашия комплекс комсомолците са една трета от работната ръка, но са на ключовите позиции в производството. Затова моят поглед е винаги обърнат към тях.

В Айтоския аграрно-промишлен комплекс е намерено добро съчетание на различните форми на работа сред младежта. Грижите за младите хора са станали наистина всекидневна партийна грижа. Това окриля младежите, дава им реална възможност да се влеят в класата на селяните кооператори със свой облик, със свой принос, а не като една проста смяна на поколенията.

Христо ШАРЛОПОВ

СЪРЦЕ ЗА ХОРАТА

Къде да отиде по-напред: при Коста или при Валентин?

— Стояне! — обади се някой. — Терешковци изпълниха месечния си план преди един час, докато ти беше на съвещание. Трябва да ги поздравим!

Това, разбира се, ще стане, но имаше няколко спешни неща за деня.

Уважда бележника си.

Още снощи си записа: „Иван Маринов ще помогне на ботевци". Трябва да се монтират допълнително 1000 задни моста. Иван трябва да отдели пет души. Най-сръчните!"

Значи — ще иде първо при Иван!

Тръгна с широка крачка, променен в изпрана синя престилка, отпочинал. Понеделник е. Всичко трябва да започне добре в цеха за монтаж на задни и предни мостове за тежки товарни коли. Производството на мостове се държи предимно от комсомолците. Те не бива да се излагат тъкмо в началото на годината дори с един непроизведен мост. Дума са дали. Насрещен план съществува.

Хвърли един поглед на голямото отчетно табло.

Червенина обля лицето му — мургаво и младо — и той се засмя вътре в себе си.

Digitized by Google

„Ще победим! — помисли. — Друг път няма!"

Вече докато говореше с бригадира на монтьорите от бригада „Валентина Терешкова", разбра, че веднага трябва да се срещне и с Марин Златев, лектор по история на БКП.

След пет минути майсторът монтажник Константин Димитров видя секретаря на цеховата комсомолска организация Стоян Върбанов да тича през снега към компресорната станция и да маха усилено с ръка на някакви хора. Между тези хора беше и лекторът по история на БКП.

Константин погледа, погледа и рече:

— За нашия Стоян няма делник-празник! Кога ще почине? Кога ще седне на почерпка? Все бяга да оправя хорските работи!

Константин Димитров е съвсем прав.

Секретарят на комсомолската организация при механичния цех „ГАЗ" в автомобилния завод „Мадара" Стоян Върбанов бързо си спечели авторитет и уважение сред комсомолците с необичайното си трудолюбие, с енергичността и упоритостта си. Той живее в новия квартал на Шумен. И там кварталните го споменават с две-три благи думи: „Сърце за всички е наш Стоян. Отзивчива душа има. Остър му е умът."

Стоян Върбанов е млад комунист, още няма тридесет години. Коренът му иде от беден род. Стоян свикна на труд от малък, сетне се изучи. Техниката го привлече. И монтажът. А свикна да работи и на всички металорежещи машини. Беше първенец в Комсомола — поръчението си да изпълни, на другите комсомолци да помогне я в изготвяне на реферат или пък когато срещнат някоя трудност в производството. И другарите му го обикнаха. Единодушно го избраха за секретар на цеховата комсомолска организация. Нека я води.

Сега организацията на младите в този многолюден и най-важен сектор на автомобилния завод „Мадара" брои около 70 човека. Те са разпределени по линии — на производствен принцип — в две комсомолски дружества. Валентин Тиханов е секретар на едното комсомолско дружество, а Константин Димитров на другото.

Говорих и с двамата.

Константин ми каза:

— Стоян Върбанов умее да води след себе си хора, да ги сплотява. Той мисли и за времето след работа: Колективно ходим на излети, заедно посещаваме музеите на революционното движение в окръга, партизанските бункери.

Другият секретар на дружеството, Валентин, сподели:

— Работим по почина на кремиковските металурзи. И четирите бригади на двете комсомолски дружества осъществяват целия монтаж на задни мостове под девиза: „Да овладеем майсторството и да достигнем опита на челниците!" Стоян Върбанов лично ходи и изучи почина на кремиковци. Той разработи и основните мероприятия за неговото пълноценно и масово внедряване в нашия цех.

За Стоян говорят и другите комсомолци активисти, първенците в труда, груповите отговорници, ударниците по възлия монтаж. Говорят хората, защото за секретаря на цеховата организация могат да се кажат само достойни неща.

Стоян особено заляга на упоритата работа на участниците в двете звена от системата на политическата учебна година. Всички лекции, които изнася например Евдокия Денова по актуалните проблеми на световното революционно младежко движение, са онагледени с диаграми, диапозитиви, факсимилета или късометражни филми. Но това достатъчно ли е?

Преди месец Стоян събра комсомолците от двете учебни звена и започна направо:

— Струва ми се, че историята на БКП пък и историята на нашето младежко революционно движение не може да се научи само в залата за лекции, нали?

Минчо Костов отговори:

— То си е право. Тука се докосваме само до историческите дати, до теорията и записките.

— Тогаз да си направим план кои исторически обекти да посетим и кои музеи да разгледаме.

Планът беше съставен за два дена. За кратко време учебните звена успяха да посетят партизанските бункери в планинските околности на Шумен. Марин Златев заведе своите хора в окръжния музей на революционното движение. Там той им изнесе обширна лекция, обхващаща материал из историята на местната партийна организация. Комсомолците пък от бригада „Коста Тодоров" организираха посещение на лобното място на своя патрон край село Тръница.

Днес Стоян казва:

— Младежите се връщаха и от музеите, и от бункерите, и от епичните места на схватки и партизански битки освежени, с приповдигнато чувство, с неспокойни мисли. Аз държах сметка за настроението им, наблюдавах го. А и водех разговори с някои от тях как са прекарали излета. Мисля, че това е много важно за всеки комсомолски ръководител. Той трябва да знае какво е настроението на младежите в бригадите. Как са прекарали отдиха си в неделния ден. Какъв психологически климат е имало през първата работна смяна. Само така може да се построи по-точна и правилна тактика и стратегия за решаване на останалите организационни, производствени и политически задачи.

Стоян Върбанов е комсомолски секретар, какъвто ще срещнете във всеки завод. Той и отскоро е член на Партията. Но у този млад, мургав и доста тих, дори стеснителен човек има заложби на масовик. Те произтичат от самата му същност, затова е така инициативен и затова така умело, непринудено осъществява контактите си с всеки отделен комсомолец.

И още едно качество на секретаря на цеховата комсомолска организация — преди всичко Стоян е човек с фантазия и предприемчив дух. Инициативен е. Част от своята работа на комсомолски лесц той осъществява безспорно, изпълнявайки задачи-

Digitized by Google

те, които му се дават от заводския комитет на Комсомола. А за другата част идва на помощ именно неговата изобретателност и предприемчивост. Това се предава и на останалите комсомолци в цеха. Търсещи, неуморни, те все се събират и замислят нещо било рано сутрин, било в края на деня.

Мирчо Живков, председателят на заводския профкомитет, каза:

— Стоян бе между най-дейните, та проведе на равнище състезанията по професии. Измисли разни награди, стимули. Създаде чрез добри лични хрумвания атмосфера, сред която монтажниците се състезаваха съвестно, спортсменски, та можа да блесне и майсторството им. Комсомолският секретар успя за това да използва политическия плакат и лозунга, карикатурата и художествената рисунка. Намери и подходящи художествени четива. На някои производственици особено силно впечатление направи например разказът на Андрей Платонов „В прекрасния и гневен свят". В този разказ е показано с художествена сила как съветският човек обича професията си. Тези, които четоха разказа, бяха сетне и между първенците в труда и в състезанията. Такъв е той, нашият Стоян — сърцевед и инициатор в провеждане на всички комсомолски мероприятия.

Говорят хората за Стоян. Хвалят го. А той си е един и същ — човек, — попитате ли го нещо, говори за другите. Сутрин бяга по производствените звена с бележник в ръка. На обяд хапне надве-натри и отново е на крак. Събрание за плана трябва да се организира... Портретите на първенците бива да се окачат на още по-видно място...

И не спира да решава куп въпроси. И чак до тъмно. И не сеща умора, защото всичко му е по душа.

Антония ГОРАНОВА

НАША БЕЛЕЖКА

МИСЛИ ЗА АВТОРИТЕТА И ДИСТАНЦИЯТА

След като бяха отминали бригадирските дни, комсомолец-отряден командир запита:

— Дойдоха ни на проверка от щаба на бригадата. Прекараха при нас два дни. Накрая ни направиха сериозна критика, че се държим много близко, непосредствено с бригадирите. Посъветваха ни: „За да има авторитет, ръководителят трябва да се държи на дистанция от ръководените". Ние нямаме опит. Но се замислихме дали са прави. Вътре в себе си не бяхме убедени. При нас имаше задушевност, работата спореше. А когато си тръгвахме, бригадирите ни носиха нас, „ръководителите", на ръце чак до гарата. А в съседната група бригадири, където спазваха „дистанцията", дори прощалната вечеря мина някак строго, без веселби и ентусиазъм. Не е ли тази „дистанция" една от причините за неинтересната, вяла работа на някои комсомолски дружества?

Подобен на разказания от отрядния командир случай ни подчерта неотдавнашната комсомолска отчетно-изборна кампания. Комсомолски инструктор във Враца отива на комсомолско събрание, за което отговаря. То не е добре подготвено. Инструкторът става и назидателно започва упреците: „Как можахте да се явите с такъв слаб и неинтересен доклад на събранието и да се излагате. Това е безотговорност".

Съдил ги, а не погледнал към себе си. И с право един от комсомолците подхвърлил: „А ти защо не помогна, щом знаеш?"

Авторитетът на ръководителя не се изгражда с изкуствено създавана „дистанция", която отчуждава, нито със самочувствие, че „ръководителят" се отличава от другите и трябва да го демонстрира. Гласуваното доверие не издига ръководителя над другите. Младежите са много чувствителни към онези, които си „вирят носа". Общественият ръководител, особено младежкият, е толкова по-авторитетен, колкото му е по-голям опитът, находчивостта и близостта до онези, с които е в контакт. Колкото е по-богат на инициативи и умее да въвлича в тях останалите членове.

На такъв стил ни учи нашата партия.

Доколко намират място такива възгледи сред младежки ръководители, за които става дума в разказаните случаи, не носят ли отговорност за това и партийните комитети и техните дейци, секретарите, комунистите?

Ето един въпрос, над който заслужава да помислят те, когато приближават към отговорната си грижа да помагат на комсомолските ръководства, правилно да ги напътстват, учат и възпитават...

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

КПСС И ВСЕСТРАННОТО ИЗРАСТВАНЕ НА ПОДРАСТВАЩИТЕ

Вярна на заветите на Владимир Илич Ленин, Комунистическата партия на Съветския съюз с безпримерна настойчивост и умение ратува за последователното комунистическо възпитание, за всестранното развитие, обучение и съвременна най-висока квалификация на съветския нов човек и най-вече на младите, на подрастващите — тези утрешни строители и граждани на най-лъчезарното човешко общество, на комунизма. „Гордост за нашия народ е съветската младеж, за възпитанието на която ние не жалим сили и средства — отбелязва лично генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Леонид Илич Брежнев. — Тя активно участвува в строителството на комунизма."[1]

Многостранна и убедителна представа за усилията на организациите и ръководствата на КПСС за съвременното всестранно израстване на съвременния съветски млад човек читателят на сп. „Партиен живот" придобива от статията на заместник-ректора на Висшата партийна школа при ЦК на КПСС в Москва.[2] Тук спираме вниманието само върху някои много действени и конкретни страни от умно целеустремената работа в тази насока през последните години, почерпани от страниците на списанието на ЦК на КПСС „Партийная жизнь" от 1974 г.

1. ФАКУЛТЕТ ЗА ОБЩЕСТВЕНИ ПРОФЕСИИ

Под такова заглавие деканът на наскоро създадения факултет за обществени професии ФОП в Мелитополския институт за механизация на селското стопанство П. Вольнюк на драго сърце и многостранно споделя опита от дейността на тази нова и ефективна форма за най-отговорна и всестранна творческа подготовка на утрешните специалисти (кн. 1, стр. 64).

Създаден през 1965 г., **ФОП е призван да дава знания и опит за обществената дейност на студентите още през годините на тяхното следване и да допринася по-успешно да се включват във все по-активна и разнообразна обществена дейност.** Всеки от завършващите този факултет получава документ за правоспособност по някаква втора (обществена) професия, като „Млад лектор", „Ръководител на колектив за художествена самодейност", „Журналист общественик", „Художник оформител", „Спортен инструктор" и други. От основаването на ФОП до излизането на статията на П. Вольнюк факултетът е атестирал успешно завършилите го 1273 студенти, а през учебната 1973/74 г. в него са се обучавали още 661 студента — повече от една трета от всички студенти в курса за редовно обучение. Занятията в него на обществени начала провеждат 61 преподаватели, включително и 29 професори и доценти. Във ФОП студентите се записват, когато са в I или II курс.

Общото ръководство на всестранната работа на ФОП се осъществява от специален институтски съвет, председателствуван от ректора. Със заповед на ректора се назначава декан на факултета и ръководители на неговите отделения — девет на брой. Всички отделения провеждат занятията си в четвъртък. Слушателите са разпределени на групи от по пет и повече души. Провеждат се лекционни, семинарни и практически занятия.

Особено внимание се отделя на практическите занятия. Така всеки слушател от група в лекторското отделение под ръководството на преподавател разработва по една-две свои лекции, посещава лекциите на свои колеги и участвува във взаимното им рецензиране и обсъждане. През време на обучението си всеки слушател изнася по 5 до 10 свои лекции, от които няколко в присъствието и на съответен учебен ръководител. Така младият утрешен лектор получава своевременна и веща научнопроблемна и методическа помощ. Занятията се завършват с написването на изпитна работа, която слушателят защища пред преподавателите. По подобен начин е организирана работата и в другите отделения.

---

[1] Л. И. Брежнев, За актуалните проблеми на партийното строителство С. 1975. Партиздат, с. 14.
г. Издательство политической литератури, стр. 20.

[2] Вж. сп. „Партиен живот", кн. 9/1974 г., стр. 40.

Digitized by Google

Авторът споделя, че успешната дейност и постигнатото от факултета е резултат на съвместното отговорно ръководство от страна на ректората, на партийния и комсомолския комитет в института. С оглед по-добре да вникнат в работата и приноса на ФОП преди година те провели анкета сред неговите випускници и сред партийни и комсомолски дейци от предприятията, където те работят. Анкетата показва, че повече от младите специалисти по-активно, отговорно и опитно участвуват в обществената дейност, където са постъпили на работа — много от тях са избрани за членове на ръководствата и за секретари на партийни и комсомолски организации, за председатели и членове на профсъюзни и други обществени ръководства, за пропагандисти, ръководители на художествена самодейност и на спортни колективи.

От статията се вижда, че едновременно с всичко друго **ФОП твърде много допринася и да се подобрява цялостният живот на студентите в института.** Напр. благодарение на дейността на възпитаниците на художественото отделение по-добре се организира и протича свободното време на студентите. 16 от слушателите в това отделение ръководят художествени колективи в самия институт. В обществения живот на института много добре участвуват и слушателите от лекторското отделение на ФОП. През февруари 1973 г. създали група „Млад лектор" към първичната организация на дружество „Знание" и нейните членове излизат с лекции не само пред студентите, но и пред млади работници от града и млади колхозници от областта. Слушатели от отделението по журналистика издават стенвестници в института и пишат статии и други материали в районния и областния печат. Особено ценни инициативи има по нагледната агитация. Слушатели от всички отделения на ФОП са включени в системата на шефство над комсомолски организации от училища, предприятия, строителни обекти, колхози, совхози и учреждения. Всичко това разширява всестранната подготовка на утрешния специалист за живота, държи го близко до трудещите се.

Неуморно да подпомагат студентите да станат добри специалисти и общественици, всестранно развити съветски хора, пропагандисти и способни проводници на идеите на КПСС, идеите на комунизма в живота — така схващат и така отстояват благородната си задача ръководството на института, партийната и комсомолската организация, техните ръководства. За свой ръководен девиз са приели думите на генералния секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев: „Ние сме кръвно заинтересовани студентът да расте като човек с ярко изразено обществено чувство, да не може да се вижда вън от колектива!"

Чрез ФОП този девиз добре е намерил творческо и резултатно въплъщение.

2. ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И НАСТАВНИЧЕСТВОТО

В речта си пред XVII конгрес на ВЛКСМ другарят Леонид Илич Брежнев отбеляза: „В работническата класа се зароди ново забележително движение — движението на наставниците на младите работници. Наставниците са кадрови работници с високо майсторство и богат жизнен опит и бих казал, талантливи педагози. Те от добро желание и по повеля на сърцето си учат младежта на трудолюбие и майсторство, възпитават я в героичните традиции на нашата славна работническа класа."[1]

Окрилено от тези насърчителни думи, от партийната грижа за неговото укрепване и развитие, наставничеството в СССР бележи нови успехи. Сп. „Партийная жизнь" с неотслабващо внимание следи този процес и редовно информира за възмъжаването на това забележително движение на съветските хора за ефективно всестранно развитие и най-вече за производствената квалификация на подрастващите. Най-всестранно обобщена преценка на същността и ръководството на движението намираме в статията на кандидата на историческите науки А. Корольов „Партийните организации и наставничеството" (кн. 24, стр. 17). Първият раздел на тази си статия авторът посвещава на зараждането и развитието на наставническото движение в Съветския съюз.[2] Отбелязвайки, че това движение е свързано с името на комуниста бригадир в Осмия комсомолски младежки цех на главния завод на ленинградското предприятие „Електросила" **Степан Степанович Витченко**, той ни запознава с първите стъпки на този именит съветски новатор.

Научаваме, че преди десет години Витченко бил бригадир на прочута „офицерска бригада" от запасни офицери в „Електросила". По това време във връзка с преустройството на учебното дело в СССР много младежи и девойки за късо време навлизат в заводите и другите предприятия. Първоначално новопостъпилите в ленинградския завод бивали прикрепвани към по-стари работници, които поемали шефството над тях, а постепенно ги устройвали и на по-самостоятелна работа. Но тъй като младите са хора без опит и не умеели добре да организират работата си, скоро се натъкнали на трудности, интересът им към производството намалял и те започнали да напускат предприятието. Това обезпокоило работниците, партийното и стопанското ръководство на завода. Израз на безпокойство дал С. С. Витченко. На едно съвещание на актива той предложил да бъдат създадени специални младежки бригади начело с опитни производственици бригадири, които да станат наставници на младите. Скоро след това и самият Витченко поел ръководството [illegible]

[1] В. „Работническо дело", бр. 114 от 24 април 1974.
[2] По този въпрос виж и сп. „Партиен живот", кн. 18, 1974, стр. 37.

Digitized by Google

ела такова бригада. Бригадирите и младежи си поставчли задачата под ръководството на своя наставник младите работници за кратко време да овладеят тайните и тънкостите на професията и да развият и затвърдят любовта си към труда, да се приучат по-добре да организират работата си и да изяснят своите жизнени перспективи.

Самият Витченко така си спомня за тези дни „Видях се начело на колектив от дванадесет подрастващи. Всъщност това още не беше колектив. По-скоро напомняхме персонажа от известната басня на Крилов „Орел, рак и щука". Не си успял и да се обърнеш, а момчетата сякаш вятър ги е духнал. Замислих се как да се захвана с възпитателните задачи. И започнах да следя младежите никога да не остават без работа. Не забравях и голямото значение на личния пример. Само да изискваш, а ако държиш ръцете си в джобовете, нищо няма да излезе. Следователно и аз трябваше да участвувам във всяка работа на бригадата. А пък и намираше се от всичко по мъничко у нас тогава — и радост, и мъка, и възпитателни пропуски. Затова пък сега за всяко от момчетата ще кажа добра дума" (стр. 18).

Постепенно с постъпването на нови младежи в бригадата Витченко си изработва цяла система по-обстойно да се запознава с всеки и всички — и чрез лични контакти, и чрез колективни беседи да вниква в характера на всекиго, в неговите възгледи и убеждения, в интересите и стремежите му, в неговото поведение и мотивите, които го обуславят. Настойникът се интересува и как всеки възпитаник прекарва свободното си време, какво го вълнува, какво го тревожи. Така и на тази основа с негова помощ те усвояват и азбуката на комунистическия морал.

Следователно **наставничеството** под ръководството на С. С. Витченко още с първите си стъпки се утвърждава като **добър модел на своеобразна жизнена школа за млади работнически кадри,** в която съвместно се решават две големи задачи — **професионалното обучение и квалификацията,** от една страна, **и гражданското възпитание на младите,** от друга. В резултат от това младежът, който постъпва в бригадата на Витченко с характеристиката „безнадежден", за къс време става отличен производственик и уважаван в предприятието и живота човек.

Постепенно всеки член на бригадата си изработва и свой личен перспективен план. Бригадата една от първите се отзовава на почина на Ленинградския кировски завод под девиза: „Петдневните задачи — за четири дни!" А броят на настойниците в завода надхвърля 400.

Като съвсем логична последица от всичко това инициативата на Витченко била одобрена и препоръчана и от Ленинградския областен комитет на КПСС, а заедно с това бързо прекрачва зад пределите на областта и града и се ширна по цялата необятна съветска земя. Особено ревностни последователи се отзоваха от Москва и Киев, от Куйбишев, Донецк, Челябинск и т. н. Тази **най-добрите производственици,** майсторите на **действената пролетарска съветска работническа педагогика поемат върху себе си грижата за първите стъпки на младите хора в производството и живота,** грижата за тяхната съдба, за израстването им като нови хора. Движението премина и сред тружениците от другите отрасли на народното стопанство, прави първите си крачки и по местожителство.

По-нататък в статията си А. Корольов обобщава **опита от партийното ръководство на наставничеството като главен залог за неговите успехи.**

Партийни и стопански ръководства разработват и утвърждават Правилници за наставничеството. Паметка за наставника и за младия работник, в които се откройват основните изисквания към всеки участник в движението. Наставници сключват договори с млади работници за съвместна работа, поемат обещания, включват се в съревнованието „За най-добър наставник на младите". Стругарят М. Е. Захаров от Московска област излезе с призива **„Всеки кадрови работник — възпитател на младежите!",** а от Глуховския памукотекстилен комбинат проечаха думите **„Всеки млад работник — с производителността на труда на своя наставник!"** Откриха се школи и университети за наставниците, създадоха се първите съвети на наставниците и с тяхна помощ се вземат мерки за разнообразна производствена, организационна и идейно-политическа помощ за укрепването и развитието на движението.

В процеса на неговото разширяване се стигна до **колективното шефство,** когато група млади производственици се включват в състава на челна бригада и усвояват нейния опит. Засилва се грижата на наставниците и на производствените колективи за правилната професионална ориентация на младите. Особено внимание се отделя за правилния подбор на наставниците и за тяхната всестранна квалификация.

Сп. „Партийная жизнь" третира проблемите на наставничеството и в други материали на своите страници и по-конкретно във „Всестранно да поддържаме движението на наставниците" (кн. 10, стр. 9); „Наставници на младите работници" (кн. 16, стр. 35); „Университети за наставниците" (кн. 19, стр. 68).

3. ПОДГОТВИТЕЛНИТЕ ОТДЕЛЕНИЯ ПРИ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА

Подготвителни отделения за млади работници със средно образование в СССР се създават в изпълнение на решението на ЦК на КПСС и на Съвета на министрите в СССР от 20 август 1969 година. Техният задача да подпомагат постъпването във висши учебни заведения на младежи и девойки със средно образование, които работят непосредствено в производството

Digitized by Google

и имат добра идейна и трудова закалка, както и войници от редовете на съветската армия и флот. Опит от осъществяването на това решение в Московския институт за електронна техника споделя завеждащият подготвителното отделение в този институт П. Иполитов (кн. 17, стр. 55.)

В самия институт подготвителното отделение е създадено през 1970 г. и досега са го завършили четири випуска — общо 370 младежи от завършилите го са били приети в института. От тях 40 на сто са били челни работници от промишлените предприятия и совхозите и 50 на сто — бойци от съветската армия. При това 50 на сто от завършилите отделението вече са приети за членове на КПСС.

Обучението в отделението започва от 1 декември всяка година. Главна грижа на неговото ръководство и на партийните и комсомолски организации от предприятията, от които се набират младежите, е към обучение да биват насочвани най-добрите и най-достойните работници, дръзновени комунисти и комсомолци.

Още в първите дни на обучението в отделението се образува партийна група и тя си избира свой групов партиен отговорник, формира се и активът на комсомолците от подготвителното отделение и постепенно се създават комсомолска и профсъюзна организация. Партийната група в състав от 15 до 17 души се числи към партийната организация във Физико-техническия факултет. Тя е много добра опора на ръководството на отделението в цялостната учебно-възпитателна работа, особено в помощ на повечето от учащите се, които са прекъсвали образованието си поради постъпване на работа и в казармата, след като са завършили средното си образование. В резултат на това млади хора, които първоначално срещат големи затруднения, после успешно завършват и подготвителното отделение, и института. Авторът сочи за пример комунистите Александър Кузмичев и Лидия Перепелова.

Някои от преподавателите първоначално погледнали с недоверие на тази форма за подготовка на кандидат-студентите и на студентите, приети чрез нея. Но с добрите си постижения випускниците от отделението допринесли първоначалните съмнения да се преодолеят, а и за това дали своя принос и партийната, и комсомолската организация. Те обръщат по-голямо внимание и за по-активното включване на завършилите подготвителното отделение във всестранната обществена дейност в института.

В методиката на учебната работа се използват както урокът от общообразователното училище, така и лекционния и семинарния метод от висшето. Провеждат се и лабораторни и други практически занятия, учащите се приучават на по-самостоятелна работа с учебниците и други пособия, усвояват навика добре да конспектират изученото. Използват се и технически средства за обучение.

Слушателите имат добри условия за работа, учене и почивка в добре обзаведено общежитие. Около 20 до 25 на сто от тях получават повишена стипендия от предприятията, които са ги представили за обучение.

Проблеми на партийната грижа за студентската младеж се разработват и в подборката от пет материала под обобщаващото заглавие: **„Партийна грижа за идейното закаляване на студентите“** (кн. 8, стр. 54). В тази подборка Л. Топчий се спира на политическата информация сред студентите; Ф. Копилов, М. Хилченко и А. Кондрашин — на обществено-политическата практика на утрешните специалисти с висше образование; Б. Саприн — на трудовото възпитание през студентските години; Е. Федченко и А. Брусиловский — на необходимостта от засилено внимание към научните интереси и търсения на студентите; Г. Жуков — на възпитанието в дух на непримиримост срещу буржоазната идеология.

* * *

Посочените проблеми и заглавия съвсем не изчерпват широтата на погледа и дълбочината на тематичния обхват по проблемите на всестранното израстване на съветския млад човек, които намираме на страниците на сп. „Партийная жизнь“.

И по-конкретно не можем да не отбележим още и статията на първия секретар на Красноярския областен комитет на КПСС: **„Силата на Комсомола е в партийното ръководство“** (кн. 7, стр. 17), в която се обобщава опитът от т. н. „младежки“ Красноярски край, където младите хора под тридесет години са повече от 30 на сто от работниците в отраслите на народното стопанство и в различните сфери на културния живот. Краевата партийна организация има добри постижения в засилването на партийното ядро в Комсомола. Така в сравнение с 1968 г. през последните години броят на комунистите, членове на комсомолската краева организация, е увеличен почти три пъти, около 5000 комсомолски организации — към 62 на сто от всички комсомолски организации се оглавяват от комунисти. Заедно с това 83 на сто от комсомолските кръжоци се ръководят от пропагандисти комунисти. В резултат от това идейно-политическата дейност в Комсомола протича на високо идейно равнище. Добри постижения имат и в трудовото възпитание и участието на младежите в трудовата дейност.

И тъй списание **„Партийная жизнь“ непрестанно популяризира, обобщава и чрез това способствува да се обогатява практиката** на партийното ръководство на всестранното израстване на подрастващите в нейните най-широки и действени съвременни аспекти.

Петър РАДЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЖИЗНЕНО РАВНИЩЕ И СОЦИАЛНО УПРАВЛЕНИЕ

Тодор Божинов

Книгата е посветена на актуалния проблем за повишаване жизненото равнище на народа и на ефективността на социалното планиране и управление, на свързаните с неговото решаване социално-икономически въпроси. Наред с изясняването на системата на жизненото равнище като обект и субект на управлението в настоящото изследване се разработват и някои теоретико-методически въпроси на програмно-целевия подход. Голямо внимание авторът отделя за изясняване на същността, характера и принципите на този подход, като предлага конкретни решения за практическото му приложение в социалното управление.

ИЗУЧАВАНЕ И ФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

Димитър Ганчев

Авторът прави теоретически анализ на процесите, средствата и методите за изучаването и формирането на общественото мнение в социалистическото общество. Въз основа на действието на обективните фактори за формирането на обществено мнение са показани мястото и ролята на субективните фактори, ръководната роля на Партията, дейността на държавните органи и на обществените организации.

РЕГУЛИРАНЕ НА ДОХОДИТЕ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА РАЗВИТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО В НРБ

Никола Великов

В труда се разглеждат последователно: съдържанието на механизма за регулиране на доходите; ролята на производството, потребностите, разпределението и на икономическия механизъм за регулиране на общия доход; измененията в равнището и структурата на личните доходи на населението и тяхното регулиране чрез разпределението според труда, данъчните плащания от населението, разпределението чрез обществените фондове за лично потребление и цените на дребно. Въз основа на задълбочени проучвания и анализи на оригинални материали са формулирани важни за теорията и обществената практика оценки и научни изводи за регулирането на доходите през целия исторически етап на изграждането на развито социалистическо общество в нашата страна.

СНОБИЗЪМ, ЦЕННОСТИ, КУЛТУРА

Любомир Кавалджиев

Снобизмът в настоящата книга е представен с някои ярки негови прояви като противоположност на истинската прогресивна култура, като паразитно явление — резултат на общия упадък на реакционните класи. Показан е в историческите му корени и развитие като образ в художествената литература и като социално-психологическо понятие чрез множество факти от западната литература и периодичен печат. Това е една от книгите, които Партиздат ще публикува в откритата през 1974 г. поредица „ЕПОХА И КУЛТУРА". Задачата на тази поредица е чрез публицистични и научни произведения, посветени на актуални проблеми на съвременната култура, да запознава българския читател с по-значителни постижения на теорията на културата, със завоеванията на прогресивната култура в борбата срещу проявите на лъжекултурата, да съдействува за формите на социалистическия човек като всестранно и хармонично развита личност.

ЗАГАДКА ЛИ Е ОБЩЕСТВЕНОТО БИТИЕ!

Никола Николов

В каква взаимовръзка се намират отделните области от обществения живот? Кога, къде и в какъв аспект се проявяват отношенията на първично и вторично, определящо и определяно, материално и идеално? Какво е мястото и ролята на такива обществени явления като производителни сили, производствени отношения, държавна организация, правни и морални отношения и други? Какво в последна сметка се отнася към общественото битие? Какви изводи следват за практиката от различните възгледи за общественото битие? На тези и редица други интересни въпроси авторът се стреми да даде отговор, като се обръща с лице към обществения живот, към живата практика. Партиздат пусна тази книга от печат в новата поредица „ХОРИЗОНТИ — светът, науката и ние".

Digitized by Google

Л. И. БРЕЖНЕВ

ЗА АКТУАЛНИТЕ ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Под това заглавие Партиздат пусна от печат сборник от доклади, речи и статии на генералния секретар на ЦК на КПСС Леонид Брежнев. Книгата съдържа изказвания на Л. И. Брежнев по основните въпроси на партийното строителство през периода от 1964 до 1972 година. Поместените в сборника трудове на Леонид Брежнев осветляват важни проблеми, свързани със закономерностите на развитието на Партията и нейната ръководна роля, с принципите на вътрешнопартийния живот, с начините и методите на партийното ръководство на стопанското и културното строителство, с многостранната практическа дейност на КПСС по създаването на материално-техническата база на комунизма, усъвършенстването на обществените отношения, формирането на новия човек.

ИСТОРИЯ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ 1938—1958

Том пети

Петият том от „История на КПСС“ се състои от две книги. Първата книга обхваща периода 1938—1945 г., а втората — периода 1945—1958 година.

Първата книга на том пети има две части: „Нов етап в живота на Партията и страната“ и „Партията — организатор и вдъхновител на победата на съветския народ във Великата отечествена война“. Като взе курс към доизграждане на социализма, Комунистическата партия съсредоточи в предвоенния период усилията си за разширяване и усъвършенстване на материално-техническата база на социализма. Съобразно с третия петгодишен план за развитие на народното стопанство, приет на XVIII конгрес на Партията, растеше индустриалната мощ на страната, укрепваше социалистическото селско стопанство и се издигаше благосъстоянието на народа, увеличи се отбранителната способност на съветската страна. Във втората част на първата книга е отразена огромната работа, която Партията извърши, за да мобилизира всички сили за отпор срещу врага и да изкове победата над фашисткия звяр. В отделни глави се хвърля обилна светлина върху различните епизоди от грандиозната схватка с хитлеристките нашественици — провалът на „светкавичната война“, положението и борбата в окупираната от врага територия, показана е организаторската роля на Партията за военното преустройство на народното стопанство, идеологическата ѝ работа през този период, пълното освобождение на съветската родина, освободителната мисия на Съветския съюз в Европа и Азия и др.

Digitized by Google

20700

Цена 0,30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

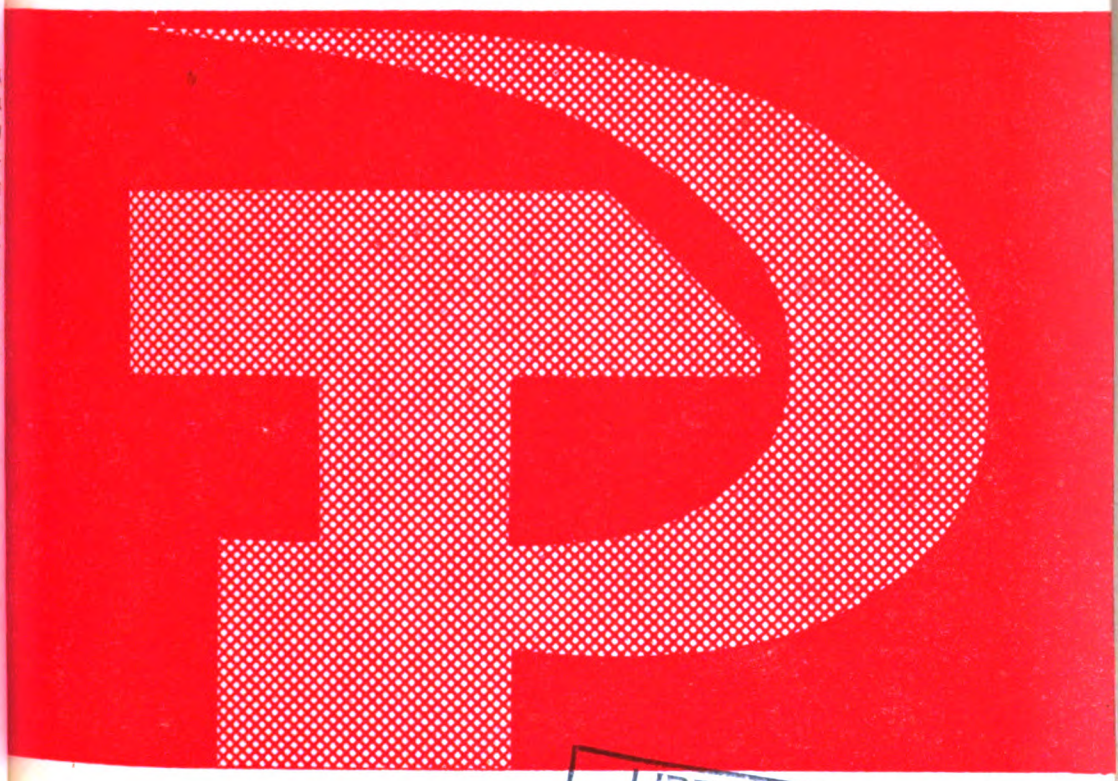

LIBRARY
MAY 19 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

(Partien zhivot)

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, МАРТ 1975 ГОДИНА 5

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 5
1975
МАРТ
★
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

КЪМ XI КОНГРЕС — ВДЪХНОВЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

Уводна — Декемврийската програма в действие 3
К. Караджов — Основното направление 10
П. Трендафилов — Трите аспекта 13
Х. Ферадов — Главното, решаващото... 17
Р. Рашков, И. Бочуков, Р. Конов — Завод—институт 21
К. Искров — Работата с кадрите от търговията 31
Д. Кралев — Битие — лично и обществено. 38
С. Желев — Реплика 40

30 ГОДИНИ ОТ РАЗГРОМА НА ФАШИЗМА

К. Косев — Победа, която учи и вдъхновява. 41

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Г. Златинов — Активността и творчеството в партийната работа като проблем за научно изследване 48
Г. Попов — Комплексна оценка и атестиране 59
Н. Иванов — Коментар. 65

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

А. Думачев — Човекът — за колектива, колективът — за човека . 67

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Й. Хаджиев — Партийните принципи — закон за всички . . . 71

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Н. Атанасова — В центъра на вниманието — съвременността . . 75

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

В. Илчев — Участието на младежта в социалното управление . . 78

Digitized by Google

НА ИДЕОЛОГИЧЕСКИЯ ФРОНТ

И. Петков — Конкретна реализация на обществено-държавното начало 84

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Я. Кокеш — Ръководна сила на общественото развитие в Чехословакия. 88

КРИТИКА И КНИГОПИС

К. Дилчев — Актуални въпроси на социалното планиране. . . . 91

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

М. Витков — Обещания и дела 94
С. Желязков — Отчет за постигнатото 95
М. Дакова — За достойна среща 96

ВЕСТИ 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов**, **Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев**, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**, **Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП Тел. номератор 84-01.
Годишен абонамент 4,60 лева Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2388 Тираж 46 600 екз Формат 70×108/16 Подписана за печат на 25.III.1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

КЪМ XI КОНГРЕС –
ВЪЗХОДНО, С НЕ-ГОЛЕМИ РАЗМАХ !

ДЕКЕМВРИЙСКАТА ПРОГРАМА В ДЕЙСТВИЕ

Отлитат една след друга петилетките Прелистват се славни страници на нашия икономически и социален възход. А това, което е вече отдавна изминал етап, само преди няколко години беше зашеметяваща перспектива. Ние добре помним проблемите, които Десетият конгрес постави с Програмата за изграждане на зрялото социалистическо общество у нас. Помним как беше определена там главната социално-икономическа задача на шестата петилетка: „... На основата на всестранно използване резултатите от научно-техническата революция, повишаване на обществената производителност на труда и бързия икономически растеж да се осигури комплексно и още по-пълно задоволяване на нарастващите материални и духовни потребности на народа и издигането на неговата социалистическа съзнателност."

Намираме се в последната, завършващата година на петилетката. Не е изминало много време, а колко големи изменения настъпиха. Волята на нашия народ да постигне за най-кратък срок онова, което други страни при други исторически условия са постигнали за столетия, се превърна в низ от трудови дела. Само една кратка равносметка дава достатъчно ясна представа и за високите темпове на растеж на нашата социалистическа икономика, и за дълбоките структурни промени, настъпили в нея, и едновременно с това — за бързите процеси на социално развитие на нашето общество.

* * *

В хода на социалистическото строителство и особено след Априлския пленум през 1956 година **Българската комунистическа партия винаги е съумявала да съчетае органически растежа на материалното и културното благосъстояние на народа с високите темпове на икономическо развитие.** Опитът на изминалите петилетки и особено на четирите години на последната петилетка още по-дълбоко ни убеждава в това, че за нашата партия няма друга цел освен щастието на народа, укрепването на мощта и разцвета на социалистическата ни родина. Борбата за всестранен обществен напредък се подчинява изцяло на завета на В. И. Ленин, който определи най-дълбокия смисъл на социа-

Digitized by Google

лизма, като осигуряване на „пълното благосъстояние и свободното всестранно развитие на всички членове на обществото".

За благото на човека Партията настойчиво и последователно се бори и осъществява непрестанно нарастване реалните доходи на населението. Само през миналата година те са се увеличили с 5 на сто в сравнение с 1973 година и са достигнали средногодишен размер 1146 лв. при предвидено по петилетния план 1085 лв. През текущата петилетка бяха отделени значителни средства за повишаване заплатите на ниско платените работници и служители, за изравняване на старите и новите и за увеличаване на ниските пенсии. Съществено се повишиха и доходите на трудещите се селяни.

За благото на човека от година на година се разширява производството на стоки за широко народно потребление. Обемът на промишлените услуги на населението е отбелязъл растеж само през миналата година 12,3 на сто. С 9,2 на сто е нараснал стокооборотът на дребно при планирано 8,5 на сто.

За благото на човека са насочени и усилията за разширяване на жилищното и културно-битовото строителство. Само през 1974 г. повече от 60 хиляди семейства получиха квартири или подобриха своите жилищни условия.

За благото на човека, за неговото хармонично и всестранно развитие през 1974 г. бяха създадени условия още 1 210 000 души да преминат на петдневна работна седмица. Двойно повече празници в живота на близо една осма от населението на страната. Двойно повече възможности за задоволяване стремежа на всеки труженик да навлезе в необятните богатства на знанието и прогреса, на изкуството и културата. Та нима това не изменя неговия облик и съдържание?

Необходимо ли е да доказваме, че тези всестранни успехи са невъзможни без правилния ленински курс на Партията, без съзнателния труд на народа, без всеотдайното сътрудничество на Съветския съюз? Малко повече от две години са изминали от Декемврийския пленум, а едва ли има труженик в нашата страна, който в една или друга степен да не е почувствувал реалността на неговата конкретна програма, силата на ясните му и категорични постановки.

Новите обществено-икономически условия, свързани с използване постиженията на научно-техническата революция и с изграждането на развитото социалистическо общество, обективно превърнаха единния план от горе до долу в план, с който се управляват не само производствено-техническите, но и всички останали процеси. Грижите и вниманието на партийните и стопанските ръководства са насочени не само към по-висока интензификация на производството, а и към органическото свързване на тези проблеми с непосредственото социално развитие на колективите. Ето какво споделя директорът на текстилния завод „Жеко Димитров" в Хасково: „Преди да приемем насрещния план за петилетката, ние направихме проучване за социално-битовите потребности на колектива. Анкетата особено ярко очерта нуждата от жилища. Затова по линията на Държавния план ние построихме три жилищни блока и шестетажно младежко общежитие, 215 семейства на текстилци са настанени в нови квартири. В „текстилното градче" построихме най-големия в окръга детски комбинат. В центъра на града имаме също единадесететажен жилищен блок, а в плановете са предвидени средства за ново строителство на жилища. От фондовете на завода построихме база в Черноморец, където през лятото почиват 250 текстилци, а стотици други прекарват отпуската си в Боровец и Велинград. В добре обзаведения стол три пъти дневно се дава храна с 25 на сто намалена цена. Даваме безплатна закуска на всички бременни жени. В завода е открит професионално-учебен център, в който се учат над 300 души.

Digitized by Google

Точни критерии за измерения на социално-битовите придобивки няма, но е безспорен фактът, че те спомагат за повишаване на обществената производителност на труда. Давайки повече за обществото, текстилците вземат и повече за себе си..."

Това е един от хилядите ярки примери, че политиката и всекидневната практика на Централния комитет, на всяка партийна организация и стопанско ръководство са проникнати от социалистически хуманизъм и дълбоко внимание към човека. Дали ще се решат проблемите за строителството на нови заводи и за напояването на хиляди декари земя, за производствения план на предприятието и на агропромишления комплекс или за повече производство на стоки за народно потребление в крайна сметка **всичко е подчинено на главната цел — подобряване живота на човека.**

* * *

Задачата сега е да се мобилизират творческите сили на Партията, на целия народ последната година от петилетката да се превърне в година на най-големи усилия и дела за извършване на **такава подготовка на Единадесетия конгрес на Партията, която да гарантира условия за по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество.**

Оттук произтича и едно от главните задължения на партийните организации и на стопанските ръководства — да бъдат отстранени някои слабости в досегашната работа, да бъдат преодолени трудностите. Вярно е, че една част от тях имат обективен характер. Свързани са с все още недостатъчното според изискванията на зрелия социализъм развитие на производителните сили, с изненадите от неблагоприятните природно-климатични условия, с кризисните явления в капиталистическия свят. Но немалка част от слабостите, от трудностите имат субективен характер. Те са свързани, както подчерта др. Т. Живков на честването на 30-годишния юбилей на социалистическата революция в България, с някои нерешени проблеми в сферата на материалното снабдяване, на битовото обслужване и транспорта, в жилищното строителство и при борбата срещу проявите на „малката правда".

Новият подход във формирането на производствените планове създаде условия за необходимата **стабилност на държавните задания.** През изминалите години на петилетката обаче една от най-големите трудности в изпълнението на плановете идваше от тяхното занижаване в първите месеци. Това създава ненужно напрежение в края на годината, води до щурмуване, до неритмично производство. А ако едно обединение не изпълни макар и само един месец своите задължения към други обединения, към други заводи, това значи да се разстрои целият организъм на нашата икономика. Затова основно задължение на партийните организации е да засилят своя контрол и влияние над стопанската и производствената дейност за точното спазване и изпълнение на задълженията по държавния план. Широкото производствено кооперираме и специализация, широките и сложни връзки между предприятията налагат и по-голяма динамичност и оперативност на партийната дейност, засилване на отговорността на всеки комунист, на всеки ръководител и работник за точно изпълнение на конкретните му задължения. А не са малко още случаите, когато цели производствени колективи са в престой дни наред, губят най-ценното от своя капитал — работното време, защото други колективи не изпълняват добросъвестно своите задължения. Нима някой може да компенсира загубите от това, че завод „Жити" в Русе през миналата година е бил в престой повече от 20 дни по вина на завод „Болшевик" — Габрово и стан „250" — Кремиковци. Или да заличи моралните и материалните огор-

Digitized by Google

чения на колектива от Завода за запаметяващи машини в Пловдив, който за м. януари тази година не изпълни плана си, защото не получи кооперираната продукция от завода за платки в Русе. Знаем, че често веригата на отговорностите не спира до един завод. Тя в много случаи продължава към други производствени, снабдителски и търговски звена. Но във всяко от тях има партийна организация, има комунисти. Издигнали ли са те своята политическа и организационна работа на равнището на сложните задачи, които начертаха конгресът и пленумите на Партията? Колко по-успешно, с колко по-малко усилия и понякога с неимоверно напрежение бихме изтеглили цялата верига на стопанския план, ако всяко предприятие и организация здраво хванат в ръцете си онова звено, за което те са отговорни. Примиримостта на партийните организации, а в някои случаи и безсилието им, водят до потъпкване на моралните принципи на нашето общество. Решително трябва да се борят те против отделни прояви като коригирането на плана в края на месеца или продължаване на изпълнението му в първите дни за следващия месец. Кому е нужно такова самозалъгване? Може би на някои недобре изпълнили своите задължения стопански ръководители, може би на онзи, които искат на всяка цена да получат премиите, независимо дали ги заслужават. Но във всеки случай то не е нужно на нашата социалистическа икономика. Не бива да се позволява на отделни стопански организации и предприятия да се крият зад средните показатели. Задачата сега е да се води борба по целия фронт за изпълнение на плана от всяко предприятие, ТКЗС, ДЗС и строителна организация.

Една от причините обаче за нарушаване на ритмичното и комплексно изпълнение на плана са недостатъците в текущата координация и организация от страна на държавните стопански обединения и отрасловите министерства. В тяхната дейност не е осигурена още такава организация, при която отговорните органи в центъра и по места своевременно да вземат мерки за преодоляване на трудностите при изпълнение на плана. Иначе не би се изпадало в такива положения, предприятията даже в едно и също обединение да не изпълняват взаимните си задължения. Тук не става въпрос за грубо опекунство от страна на централните ведомства, в което все още не рядко се изразява тяхната помощ и координация, а за създаване на такъв стил на работа у ръководителя на предприятието, че той сам да се справя със вътрешните трудности, да създаде такава организация на работа, че да не пречи на другите предприятия, а да улеснява изпълнението на плановете им. В такъв смисъл вредна е практиката на някои държавни стопански обединения и отраслови министерства да се превръщат в диспечери за осигуряване на кооперираната продукция. Често пъти техните отговорни работници тичат от завод на завод да „гасят пожари", да „спасяват" плана, застават до директора (или пред него) и се нагърбват да управляват пряко производството. И в крайна сметка какъв е резултатът от това? Умението на работника от централното ведомство, неговият опит на стопански деятел, служебните му възможности сигурно ще помогнат за изпълнението на плана. Но после, когато трябва директорът сам да се справя, ще съумее ли да застане твърдо на мястото си като ръководител или ще чака пак безпомощно „от горе" да му оправят работите. Ясно е, че въпросът се свежда не до стихийно гонене на текущите задачи и до създаване на неимоверно напрежение за някои стопански дейци, а за такава организация на работата в централните стопански ведомства, която ще осигури комплексно и планомерно изпълнение на задачите.

За наличието на тези нелреодолени слабости в стила на стопанските ведомства отговорност носят и техните партийни организации. Не-

Digitized by Google

обходимо е в това отношение те да засилят своята компетентност и още по-решително да съдействуват за правилната организация и методи на работа, за пълното използване на огромните резерви и възможности на производствения ни потенциал.

В борбата за решително подобряване на текущата координация и организация при изпълнението на плана с особена сила изпъква значението на почина на габровските предприятия — да работят така, че да не пречат на другите. Не всички партийни организации обаче са разбрали неговия дълбок смисъл и действена сила. На много места той е приет и признат за полезен, но не е станал същност на практическата дейност на колективите, средство за мобилизирането им за точно спазване и изпълнение на задълженията по държавния план.

Непрестанното намаляване разходите на суровини, материали, горива и енергия на единица продукция е друг нерешен въпрос в борбата за повече и по-евтино производство. В нашата страна те още далече не отговарят на достиженията в най-развитите държави. Вниманието на партийните и стопанските дейци в това отношение трябва да бъде насочено към комплексното и пълно използване на суровините, към повишаване рандемана, намаляване брака и материалоемкостта на продукцията.

Все още не сме успели да преодолеем дефицитността на редица стоки, за които имаме условия за производство у нас. Изостава се осезателно, количествено и качествено в развитието на битовите услуги, решаването на жилищния проблем и строителството на детски заведения.

Декемврийският пленум на ЦК на БКП през 1972 г. подчерта, че осигуряването на хранителни продукти трябва да се свърже с научната основа на храненето. От това се определиха конкретните критерии: през 1975 г. консумацията на глава от населението да достигне за месо — 55 кг, зеленчуци — 136 кг, плодове — 179 кг.

Какво предполагат тия задължения? Преди всичко е абсолютно необходимо изпълнението на плана по натурални показатели, производството на изобилие от растителна и животинска продукция.

Достигането на по-голям обем е възможно единствено при интензификацията на селскостопанското производство, при получаването на повече продукция от съществуващите производствени фондове. Да вземем преди всичко основното средство за производство — земята. Характерното за нея е ограничената площ, физическата незаменимост и присъщото плодородие. Не винаги обаче отношението към нея е правилно. Разхищава се при строителството, от година на година пустеят земи, на които по-рано са отглеждани селскостопански култури, които са изхранвали цели селища. Създаде се и укрепи в някои ръководни кадри и специалисти убеждението, че интензивното земеделие може и трябва да се осъществява изключително на равни терени. По този въпрос ясно и категорично бе заявено в заключителното слово на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция: „Индустриализацията на селското стопанство, неговата специализация и концентрация не ни дават никакво основание да оставиме тези райони като ничия земя. Тъкмо сега и занапред те трябва да намерят своите истински грижовни стопани и да станат източник на значителна и евтина животинска продукция."

В това направление през зимните месеци в много окръзи като Бургаски, Михайловградски, Ловешки бе извършена значителна работа, а други останаха предимно в сферата на разработването на проекти и търсене на материали.

Необходимо е да се обърне внимание и на друг специфичен фактор за селското стопанство — генетическият потенциал на сортовете и породите, продуктивните възможности, които те имат. Продуктивно-

Digitized by Google

стта на сортовете пшеница с които разполага нашето селско стопанство, дава гаранция да се получат по 400—500 кг хлебно зърно от декар. Някои окръзи вече доказаха това. Като цяло обаче в страната се реализира не повече от 70—80 процента от биологическия потенциал на сортовете. Подобно е положението и при царевицата. Не са използвани докрай и възможностите на животновъдството. Само отделни аграрно-промишлени комплекси засега получават онова количество мляко от кравите, което съответствува на породата. Независимо от значителните успехи има какво още да се желае и от активната част на основните производствени фондове — машините и оборудването. Енерговъоръжеността на 1000 дка обработваема земя надхвърли 150 к. с. Но практиката показва, че в някои окръзи се използват едва наполовина.

Тези и редица други недостатъци ние трябва да решаваме в неспирния процес на по-нататъшното изграждане на зрялото социалистическо общество у нас.

* * *

Главната насока на по-нататъшното развитие на нашата страна е да се осигури значително **повишаване на жизненото равнище на народа, което да съответствува на научните норми за потребление.**

Какво означава на практика това? Какви са пътищата за осъществяване на непосредствената перспектива за постигане на по-високо жизнено равнище? Тези въпроси вълнуват сега всеки труженик в нашата страна, всеки активен участник в изграждането на още по-щастливото ни бъдеще.

Основното изискване, което налага по-нататъшното осъществяване на Декемврийската програма, е успешното изпълнение на решенията на Националната партийна конференция за **все по-ускорено развитие на народното стопанство** предимно върху основата на цялостно и комплексно използване на всички ресурси и национални богатства. А за това е необходимо още по-пълното мобилизиране и използване на факторите на интензивния растеж. Изграждането и усъвършенстуването на материално-техническата база на социализма в нашата страна и повишаване благосъстоянието на трудещите се може да се постигне само по пътя на все по-интензивното развитие на икономиката. Това става все по-необходимо и е в непосредствена зависимост от развитието и изискванията на световната научно-техническа революция и ограничаване на възможностите на екстензивните фактори.

Интензивното развитие на народното стопанство трябва все повече да се свързва с **усъвършенстуването на неговата структура,** защото само прогресивните структурни изменения ще осигурят хармоничност на икономиката ни.

Бързото развитие на народното стопанство става все по-зависимо от ускорените процеси на **специализацията и концентрацията на производството,** на неговата **комплексна механизация и автоматизация.** Да се съкрати номенклатурата на произведената продукция, да се увеличи ефективността на изделията, да се постигне най-рационално използване на всички суровини и оползотворяване на страничните продукти и отпадъците, това са едни от решаващите фактори, които ще осигурят успеха на нашето движение напред. Разширяването на мащабите на електрификацията и химизацията, производството и внедряването на нови оръдия на труда, каквито са изчислителната и кибернетичната техника, радиоелектрониката, ще допринесат безспорно за бързото нарастване на техническата въоръженост и подобряване условия-

Digitized by Google

та на труда, а заедно с това и до нарастване интензификацията на производството.

Главна грижа на партийните комитети и организации и занапред трябва да бъдат проблемите за **модернизацията и реконструкцията** на производството. Възможностите на съществуващите производствени мощности могат да бъдат използвани изцяло, само ако се осигури **по-голяма оптимизация на производството,** ако се повиши техническото му равнище, ако се обновят и се използват принципно нови технологии. Широката **модернизация и реконструкция** на производството не е доведена до необходимото равнище. Пред партийните организации стоят още много барниери на неразбиране и недооценяване огромната роля на тези процеси за бързото развитие на народното стопанство. С тяхното преодоляване те трябва решително и настойчиво да се заемат.

Най-ярък изразител на интензивното развитие е повишаването на **обществената производителност на труда.** В нея се отразяват всички качествени промени, които настъпват в производството. Към комплексното влияние на различните фактори за повишаване производителността на труда трябва да бъдат насочени усилията на стопанските и партийните органи и организации, на целите работнически колективи. Въпрос на комунистическа съвест и дълг е за партийните дейци да организират най-строг контрол за непрестанното и още по-ефикасно изпълнение на тази основна задача. Особено наложително е да се осъществи такава степен на **дисциплина на труда,** която да съответствува най-пълно на съвременните изисквания за развитие на производителните сили. Тя трябва да съдействува за създаването на такива връзки между хората, които да водят до другарско сътрудничество и взаимопомощ, до подчертани отношения на колективизъм.

Повишаването на научно-техническото равнище, **на** културата на производството е немислимо без **засилване връзките на науката с практиката, без бързото внедряване на научните постижения.** От партийните организации в научните институти и в производството сега зависи правилното насочване и обединяване силите и възможностите на научния потенциал и заводските колективи за съкращаване продължителността на процеса „изследване — внедряване".

Българската комунистическа партия винаги е отдавала първостепенно значение на силата на действието на **субективния фактор** за ускореното обществено-икономическо развитие на страната. Създавала е условия за неговото по-пълно проявление. По-нататъшното издигане **ролята на трудовия колектив и на трудещите се в управлението,** непрестанното повишаване на неговите знания и квалификация до равнището на новите насоки на развитието на страната е неотменна задача на всички партийни органи и организации. От тях се изисква сега повече от всякога да формират у трудещите се **черти на акуратност, прецизност, инициатива и висока техническа и организационна култура.**

Мощен ускорител и опора в решаването на сложните проблеми на бързото развитие на народното стопанство е интеграцията със страните от социалистическия лагер и особено всестранното, братско сътрудничество с великата Съветска страна. Непрестанното разширяване на **икономическата интеграция със СССР и другите братски социалистически страни** е и ще бъде и занапред главно съдържание на нашата външноикономическа политика.

Естествено е, че тези задачи ние ще решаваме не само тази година, но и през следващата петилетка. Главното е всички комунисти и всички труженици да разберат жизнената важност на проблемите и да мобилизират силите си **да превърнат предконгресната 1975 година в решаваща основа за още по-светли перспективи през следващата петилетка, за още по-високо материално благосъстояние на народа.**

Digitized by Google

ОСНОВНОТО НАПРАВЛЕНИЕ

КОНСТАНТИН КАРАДЖОВ
секретар на партийния комитет в Завода за телефонна и телеграфна техника — София

Основното направление за повишаване на обществената производителност на труда, а оттам и за изпълнение на Декемврийската програма са реконструкцията и модернизацията на завода, за което сме разработили комплексна програма. Нейното осъществяване е главното съдържание на партийната ни работа. Опитът от реконструкцията на инструменталния цех през 1974 г. показа, че тя правилно е разработена, обхваща най-важните проблеми от развитието на завода, които ще осигурят неговата специализация в рамките на държавното стопанско обединение „Респром".

През 1975 г. изграждаме нова поточна автоматична линия за никелово покритие, от която очакваме да повишим обществената производителност на труда с 20 процента. Партийната организация в цеха утвърди план за партийно-политическа работа в условията на извършваната реконструкция и модернизация. Задачата е, без да нарушаваме поточността на производството, без да създаваме сътресения в монтажните цехове, да въведем тази линия в експлоатация, в резултат на което ще се освободят около 30 работника, заети в производството, свързано с вредни за здравето вещества. Това за нас е важен проблем за реализиране на Декемврийската програма — да извършваме автоматизация и модернизация най-напред там, където трудът за човека е вреден.

Вторият етап от реконструкцията обхваща цеха, който произвежда лицензни изделия от типа „Кроспойнт". В него сега оборудването не позволява да създадем висока култура на труда, да спазваме технологията. Необходими са нови производствени мощности и ние ги създаваме. Същевременно стремежът е машините, които са високопроизводителни и струват скъпо, да се използват на двусменна работа.

В третия етап ще се извърши реконструкция и модернизация на двата спомагателни цеха — енергетичния и механичния, тъй като при наличието на нови мощности те не могат занаятчийски, примитивно да работят.

Второто направление на нашата дейност е икономическата област. Заводският партиен комитет през декември утвърди програма за въвеждане на вътрешнозаводската стопанска сметка. В нея се предвижда обучение на партийните секретари, членовете на бюрата, стопанските ръководители. Организирахме курсове със стопански кадри, задължихме партийната организация при икономическите отдели да осъществява подготовката. Крайният срок за внедряването на системата е 1 юли. От този срок няма да отстъпим. Реални възможности сме създали, така сме и записали в обещанието за 1975 г. и водим борба за неговото изпълнение. Заводският партиен комитет следи дейността на различните отдели и на комунистите по внедряването на системата. Изучава опита на други сродни предприятия и го използва. По негова инициатива се въведе ден на вътрешнозаводската стопанска сметка, на който всяка

Digitized by Google

седмица икономическата дирекция заедно с партийната организация докладват на съвещание при директора или в заводския партиен комитет за извършената работа.

Това е другият път, по който увеличаваме обществената производителност на труда, намаляваме разходите на овеществен труд, материали и енергия.

Какви са нашите практически действия за осъществяване на програмата за социалното развитие на колектива?

През 1974 г. започна изграждането на две детски къщички със 120 места за деца от 3 до 7-годишна възраст, които пред 1 май ще бъдат готови. Това е една сериозна придобивка за нашия завод, защото около 66 процента са жени. По този начин ще стабилизираме работната сила, ще отговорим на нуждите, ще създадем условия да намалеят закъсненията.

Със силите на колектива и с помощта на другарите от промишлено строителство, които сега извършват реконструкция в термичното отделение и строят нова складова база, се готвим да изградим младежки клуб. Така ще подобрим условията за развиване на художествената самодейност.

Във връзка с годината на жената сме разработили мероприятия, в които се предвижда да обзаведем нови стаи за хигиена на жената, да реконструираме баните.

С изпълкома на районния народен съвет преговаряме да използваме морските лагери през есенно-зимния и ранно-пролетния сезон. Собствена почивна станция нямаме. В Пещера с наши средства ремонтираме почивната станция на районния народен съвет и от есента ще започнем целогодишно да я използваме.

През тази година ще направим значителни изменения и подобрения в заведенията за обществено хранене в завода. Като използваме опита на ЦИИТ, ще създадем условия да се предоставя на хората и суха храна, и аламинути, и манджи. Това ще бъде нов модел работнически стол, който в чест на 1 май ще открием.

В завода ведомствени жилища нямаме, но тази година около 120 семейства се настаниха в нова жилищна кооперация.

Сроковете за реализирането на всичко, за което споменах, са къси и това изисква от заводския партиен комитет особена грижа. В разговорите, които сега се водят: „Душите и делата на комунистите не са личен въпрос" и „Самоотчетът на комунистите", се стремим да превърнем 1975 година в година на незапомнена взискателност. Защото такава напрегната програма не може да се изпълни, ако начело не стоят комунистите, заводският партиен комитет и ако те не изискват така, че всички срокове да се спазват. И друг път сме приемали планове, определяли сме и срокове, но не са реализирани, защото не сме създавали организация за изпълнение на собствените си решения, не сме били достатъчно взискателни.

Кое е новото сега в организацията?

Първо, на всеки две седмици в заводския партиен комитет и в партийните бюра правим оценка как се изпълняват мероприятията за достойна среща на Единадесетия партиен конгрес. А в тях са записани задачите и по реконструкцията и модернизацията, и по вътрешнозаводската стопанска сметка и пр. Новото през 1975 г. е на основата на добрите решения да се създаде организация за тяхното изпълнение. Разбира се, основното е работата с отделните комунисти, с първичните партийни организации.

Заводският партиен комитет отчете, че една от причините за забавяне на сроковете за въвеждане на вътрешнозаводската стопанска сметка, а така също и по реконструкцията и модернизацията е нереши-

Digitized by Google

телността и бездействието на някои другари от стопанското ръководство на завода. Извикахме ги, предупредихме ги, че не може да съществуват добри програми, добри намерения и в същото време да не се внедрят. Някои заместник-директори не съгласуват своите действия за изпълнението на хубави решения и програми, за това че имат различни становища. Нека си имат свое мнение по въпроса, но щом е взето решение, те са длъжни да го изпълняват. Сложността на нашето производство налага внимателно да се обсъждат някои въпроси. В партийния комитет обърнахме внимание, че изпускаме редица държавни срокове, поради това че сме нерешителни, защото няколко души от ръководството на завода са на друго становище. Първо, едва ли ще стигнем до пълно единодушие при решаване на сложни технически въпроси, тъй като има многовариантност за решаване. Всеки от вариантите има и положителни, и отрицателни страни. Един пример. На 28 януари заводският партиен комитет разгледа нова структура за управление на завода. Предложени бяха три варианта, спряхме се на втория. И досега обаче се срещат ръководители, които казват, а те се поддържат и от някои хора от обединението, че точно този вариант не бил най-добрият, че могло да се приема първият или третият вариант. В крайна сметка приет е един и той трябва да се изпълнява. Его по този въпрос заводският партиен комитет сериозно се намеси. Вторият вариант беше съгласуван с районния комитет, с ръководството на обединението, тъй като принципно се решава един въпрос — откройване от началото докрай проблемите и работата по лицензните изделия: разделя се производството на завода на две — координатни стъпкови централи и централи по лицензия тип „Кроспойнт". Това е важно, принципно решение.

Нашият завод ще се превръща в крайно монтажно предприятие, все повече и повече ще се кооперира с други заводи, което също води до повишаване на обществената производителност на труда. Това е правилно. Но специализацията на заводите изисква да се осъществява синхронизация в тяхната дейност, за да се осигурява ритмичност в работата. Ако те не работят като единен организъм, тяхната дейност ще се затруднява.

Установихме, че една от големите трудности във връзка със специализацията идва от това, че в комплектуването на изделията не можем да осъществим ритмичност поради наши недостатъци и на предприятията, създадени да ни помогнат. Настройваме производството за изработване на определени видове централи, създаваме организация, водим разяснителна работа, подготвяме профгрупите за съревнованието, но не ни се доставят очакваните материали, идват други, които за момента не ни влизат в работа. Складираме ги и вместо да намаляваме свръхнормативните запаси, увеличаваме ги, а в същото време не можем да изкараме на пазара готова продукция. Често не можем да усвоим и планираната работна заплата за месеца, което пречи да се разгръща партийно-политическата работа, съревнованието.

През тази година много мислихме как да решим този въпрос. Заводският партиен комитет изпрати призив до 60 предприятия, с които сме кооперирани. В него описахме какви са нашите трудности, проблеми и им предложихме как да ни помогнат. От седем предприятия получихме отговор. От тази наша инициатива очакваме голям политически и икономически ефект. Нейното реализиране води до създаване ритмичност в работата, а ритмичността ще ни позволи по-добре да построим политическата дейност, съревнованието, ще можем да увеличим и обществената производителност на труда.

Друг основен проблем в дейността на заводския партиен комитет е обучението и квалификацията на работниците, тъй като нашето производство е сложно. В завода сме изградили професионално-учебен цен-

Digitized by Google

тър. В него се обучават общо 570 души — предимно млади хора
През декември 1974 г. в партийния комитет разгледахме и дадохме добра оценка на извършената работа. Разбира се, все още има млади хора, които не са обхванати, тъй като нямаме помещения, където да разгърнем професионално-учебния център. Обучението и квалификацията на хората става и по желание, и по наше предложение. Преценяваме кои производства изискват висока квалификация и насочваме работниците да се учат. Например в инструменталния цех, където новите машини изискват точност до няколко микрона. Такава прецизност в работата може да се постигне с добра техническа подготовка, техническа култура и ние я създаваме чрез професионално-учебния център.

ТРИТЕ АСПЕКТА

ПЕТКО ТРЕНДАФИЛОВ
секретар на заводския партиен комитет
в обувния завод „9 септември" — София

Задачите, произтичащи от Декемврийската програма за нашия завод и заводската партийна организация, виждаме и решаваме в три взаимно свързани аспекта:

Първо, в приноса на нашето предприятие и колектива за ускорено и ефективно развитие на икономиката и общественото производство в страната, без което повишаването на жизненото равнище на народа е невъзможно.

Второ, в решаването на конкретните задачи, непосредствено произтичащи от Декемврийската програма за нашия завод като предприятие, което произвежда предмети за народно потребление и има определен дял за задоволяване на материалните потребности на хората.

Трето, в работата за подобряване условията на труда и бита на заводския колектив, за по-бързо и комплексно решаване на неговите социално-битови нужди като предпоставка за засилване на ролята и активния му принос в осъществяването на общонационалната социалноикономическа задача, а и като конкретна грижа за повишаване жизненото равнище на самия колектив.

Към такова комплексно осъществяване на Декемврийската програма на Партията е насочил своята практическа дейност заводският партиен комитет, а под негово ръководство партийните бюра и организации, стопанските кадри, масовите организации и целия колектив на завода.

- Какви са конкретните резултати?

През 1974 г. нашият колектив произведе около 2 650 000 чифта обувки на стойност 22 400 000 лв., което представлява ръст от 31 на сто спрямо 1970 г., или средногодишният темп на нарастване на производството в стойност е 7,8 на сто. Целият прираст е за сметка на увеличената производителност на труда.

Насрещния план за четирите години на шестата петилетка заводският колектив изпълни 19 дни предсрочно. Производителността на труда на едно лице от промишлено-производствения персонал нарасна от 8708 лв. през 1970 г. на 11 633 лв. през 1974 г., или със 33 на сто.

Непрекъснато се увеличава и обществената производителност на

Digitized by Google

труда средногодишно с 8,7 на сто. Това позволи на заводския колектив да изпълни плана по този показател за четирите години на петилетката 2 месеца предсрочно.

Тези резултати бяха постигнати на основата на осъществяваната през последните две години програма за ускорена модернизация на производството, на работата за икономично използване на суровините и материалите, на масовото социалистическо съревнование, сърцевина на което е борбата за висока производителност на труда.

През 1973 г. и 1974 г. в нашето предприятие беше доставена нова високопроизводителна техника, през 1975 г. процесът на модернизацията ще се разшири, ще бъдат внедрени над 120 нови машини. Заедно с това през последните години бяха разработени и усвоени редица прогресивни технологии за производство на различни видове обувки и съвременни методи за закрепване — монтажен метод, директно леене на ходила от поливенилхлорид и полиуретан. Тези нови методи спомагат за по-добра организация на производството, създават условия за по-пълноценно използване на материалите. За четирите години на шестата петилетка са реализирани икономии на лицеви и твърди кожи, текстил и други спомагателни материали и енергия за над 1 450 000 лв. Повишени се използваемостта на някои основни материали — телешки бокс, гьон и други. Успешно се заменят някои дефицитни и скъпи материали с изкуствени: изкуствени кожи, синтетични конци и хастар, ходила от полиуретан, поливенилхлорид, изкуствен каучук и други. Тази линия е правилна не само за реализирането на икономии, преодоляването на недостига от естествени суровини, който съществува в световен мащаб, но се отразява благоприятно и на самата изработка и върху качеството на продукцията.

Затруднява ни работната ръка. Този проблем не е от вчера, дълго време ни смущава. Неговото решаване заводският партиен комитет и партийната организация виждат в модернизацията на производството, във въвеждането на нова високопроизводителна техника, която да замени физическия труд.

Обувното производство се развива, представите за някогашното занаятчийство нямат нищо общо с днешното производство. Въведена е нова модерна техника с електронно устройство, което изисква висока квалификация. Затова партийните и стопанските органи, Комсомолът са се насочили към повишаване квалификацията на колектива. В професионално-учебния център на завода се учат над 250 души.

В Декемврийската програма специално за нас е адресирано да се произвежда не какво да е и как да е, а онова, което отговаря на нуждите, на потребностите на населението.

Какво сме постигнали?

Въпросът опира първо, до асортимента, второ, до качеството на продукцията.

За разнообразяване на асортимента на производството с оглед по-пълното задоволяване на потребностите на населението заводът постига добри резултати. Ако през 1971 г. е имало 37, 1972 — 41, то през 1974 г. има 51 вида различни обувки: мъжки половинки с гьон или с гума, с изкуствени ходила, с естествено или изкуствено лице и пр. Този богат асортимент се произвежда в различни модели: 1971 г. — 348, 1974 г. — 362 модела.

Качеството на продукцията. Разглеждаме го в два аспекта: като план на завода, който обикновено се изпълнява, и качество на обувките като потребителна стойност и оценка, която обществото дава. В това отношение не сме решили проблема с качеството, въпреки че продукцията с оценка „1" от 30 на сто през 1973 г. нарасна на 42 на сто през 1974 г. Оценка „2" намалява, през 1974 г. тя е 6 на сто от обща-

Digitized by Google

та продукция. Миналата година за пръв път един наш асортимент получи оценка „К“ — мъжките обувки с полиуретанови ходила. Това е успех за завода и задачата сега е не само да запазим постигнатото, но и да се борим и други асортименти да достигнат до такова качество и техническо равнище.

Как заводският партиен комитет и партийната организация осъществяват своите задачи и дейност за достигането на тези резултати и за тяхното подобряване?

За партийния комитет и за заводския колектив по-важна задача от подобряването на качеството на продукцията няма. Ето защо миналата година на три пъти разгледахме въпросите на модернизацията и реконструкцията на производството от гледна точка на това, как именно чрез тях ще издигнем техническото равнище и качеството на продукцията.

Партийният комитет прие мероприятия за партийно-политическо обезпечаване осъществяването на модернизацията и реконструкцията на производството. Той разгледа дейността на едно цехово ръководство, партийното бюро докладва за извършената партийно-политическа и организаторска работа — как партийната организация и другите обществени организации са съдействували за въвеждането в строя на новата техника, за по-бързото й овладяване, за квалификацията и подготовката на хората. Възложили сме партийни поръчения на комунисти и комсомолски поръчения на млади хора по внедряването на техниката и за достигане на капацитетните й възможности. Усвояването на новата техника се води на партиен отчет и всеки месец на заседание на партийния комитет и в някои партийни звена се прави оценка докъде са изпълнени задачите, защо не са изпълнени, вземат се мерки за подобряване на работата. Заводският партиен комитет възложи на комсомолската организация да поеме шефство по внедряване на новата техника предвид на това, че тя се усвоява и обслужва предимно от млади хора със средно техническо образование. Освен това по решение на партийния комитет стопанското ръководство разработи специална програма за квалификация и преквалификация на работниците. Програмата се състои от няколко раздела: за хора, които ще обслужват тази техника, за хора, които ще я поддържат, за технолозите и моделиерите. Тя е утвърдена и в професионално-учебния център се организират курсове. Партийният комитет през ноември 1974 г. направи оценка как се осъществява подготовката и преподготовката на хората. Констатирахме някои слабости по осигуряването на предвидените хора за курсовете, обърнахме внимание на две от цеховите ръководства за това, че не съдействуват на ръководството на професионално-учебния център за нормалното провеждане на занятията.

През януари т. г. заводският партиен комитет обсъди комплексна програма за решително издигане качеството на продукцията. Това е една цялостна, конкретна, детайлизирана програма, която обхваща два раздела: от една страна, задачите и задълженията на стопанското ръководство и инженерно-техническите кадри, отделите и службите, и цеховите ръководства, от друга — задачите на партийните организации, профорганизациите и комсомолските дружества за решителен прелом в работата за повишаване качеството на продукцията.

Важна задача, която партийният комитет осъществява, е укрепването на трудовата и технологична дисциплина. Колективът на нашия завод един от първите откликна на почина на василколаровци. Бригадите разработиха собствени кодекси, но на практика не се изпълняват. Заводският партиен комитет направи оценка и задължи профкомитета да допълни василколаровската инициатива така, че да се свърже по-конкретно с борбата за повишаване качеството на продукцията.

Digitized by Google

Преди няколко години в завода бяхме внедрили Саратовската система за бездефектна продукция. От тази система обаче някои неща се позабравиха. Сега партийният комитет наново постави въпроса пред ръководството на завода и пред профорганизацията за връщане, и то на по-високо равнище, към Саратовската система, т. е. тя да се свърже със собствените кодекси на бригадите. Такъв проект се разработва и в скоро време партийният комитет ще го утвърди.

В повишаване качеството на обувките сме постигнали резултати, но темповете, с които се движим напред, са недостатъчни и засега не можем да отговорим на порасналите потребности. Причините за това са в пропуските от ръководството и специалистите, в пропуските от колектива като изпълнител. И ако те съществуват, главната причина за това са слабата взискателност, слабият партиен контрол, недостатъчната възпитателна работа сред колективите. За да изменим това състояние, възложили сме на партийните бюра да повишат контрола и взискателността, да търсят лична отговорност от оння кадри, които не изпълняват своите задачи, сами стават причина за влошаване на качеството.

За решаване социалните проблеми на колектива партийният комитет, стопанското ръководство, профкомитетът положиха много грижи. В последните няколко години се увеличиха средствата за културно-битови нужди, през 1971 г. са изразходвани от фонд „Социално-битови и културни мероприятия" 133 000 лв., а през 1974 — 166 000 лв., и то за мероприятия с траен характер, допринасящи за подобряване на цялостните условия на бита, на труда в завода. Като посочвам тези цифри, не значи, че всичко сме решили. За хигиена, охрана и безопасност на труда също отделяме средства, през 1971—1973 г. са изразходвани 215 000 лв., а само за 1974 г. — 100 000 лв.

Особени грижи полагаме за бъдещите майки, за тяхното устройване, осигуряваме им безплатна закуска и редица други придобивки. Изграден е клуб на младото семейство. В него се изнасят консултации, лекции, прожектират се подходящи филми.

Не малки средства отделяме и за задоволяване културните потребности на хората. В завода имаме културен дом, салон с триста места, киномашини, зала за репетиции на четирите самодейни състава, които сме сформирали. Всяка седмица провеждаме кинолектория, поддържаме връзки с националната филмотека, с киноцентъра, осигуряваме филми, свързани с лекциите.

Що се отнася до заплащането на труда, не само като икономически, но и като социален проблем, не е решено. Трудът в завода по своя характер е тежък, поточната организация на производството е свързана с много напрежение на работника. Затова в насрещните планове винаги залагаме по-голям ръст на работната заплата в сравнение с предвидения по държавния план, но не успяваме да го осъществим по редица причини. Осигуряването на по-голям ръст на работна заплата за нас е важна задача, но това може да стане на основата на цялостното подобряване на стопанската дейност и оттук натрупване на повече средства във фондовете на завода, а оттам нарастване на работната заплата.

Жилищният проблем. Заводският партиен комитет, стопанското ръководство и профкомитетът полагат много усилия, но досега не успяват да постигнат по-значителни резултати. Заводът, сложил началото на обувната промишленост, с 2000 души колектив, няма нито една ведомствена стая за задоволяване нуждите на хората. Причината за това не е в липсата на средства. Средства имаме. За седмата петилетка са отпуснати над 1 400 000 лв. за построяване на жилищен блок. Не успяваме да заставим, да убедим инстанциите, от които зависи строителството, че трябва да се строи. През 1967—68 г. беше образувана жилищно-строителна кооперация, в която първоначално бяха включени 80 души от завода. Заместник-секретарят на партийния ко-

Digitized by Google

митет беше председател на кооперацията, много усилия се положиха и едва тази година ще бъде довършена. Но от 80 души, първоначално включени, сега са останали около 35 човека, защото, докато се премине през всички инстанции, все се налагаше едни да отпадат, за да се включат други. При нас в партийния комитет постоянно идват хора с искания да им помогнем, че жилищните им условия са лоши. В профкомитета като крайно нуждаещи се са се картотекирали 100 души.

За почивното дело заводът отделя средства, осигурява условия. Тази година ще открием профилакториум в Пчелинските бани на бунгала за около 30 души на смяна. С това ще задоволим известна част от нуждите.

Детски домове нямаме. В момента завършваме ремонта на една стара къща, която ни предостави районният народен съвет. В нея ще настаним две групи с около 40 деца. От две години сключваме договори с една детска градина и едни детски ясли от района, поддържаме ги с парични средства, извършваме ремонти, а те осигуряват места за децата на нашите работници.

ГЛАВНОТО, РЕШАВАЩОТО...

ХАКА ФЕРАДОВ

секретар на общостроителния партиен комитет при СМО „Инжстрой" — София

Преди да пристъпи към изпълнението на Декемврийската програма, партийният комитет съвместно със стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство разработи мероприятия, които изпратихме в районните ръководства, в първичните организации.

За да се изпълни Декемврийската програма, преди всичко беше нужно да се запознаят работниците, да разберат откъде ще дойде подобряването на благосъстоянието. Главното е да се повиши обществената производителност на труда.

Партийният комитет обсъди този въпрос и насочи вниманието първо към колективите. Поставихме задача на комунистите, профорганизациите и Комсомола да водят борба за икономии на материали и горива, да повишават качеството на строително-монтажните работи, да укрепват дисциплината.

Разработихме специален доклад, който внесохме в градския комитет на Партията и в градския народен съвет с искане да се увеличат фондовете. Построихме нова съвременна асфалтова база на Гара Искър, доставихме високопроизводителни багери, бетон-помпи, бетоновози, самосвали и друга строителна механизация.

Успоредно с механизацията пред нас стоеше задачата да повишим квалификацията на работниците. Организирахме курсове за обучаването на механизатори, монтьори, машинисти и шофьори. Те не ни задоволиха и през 1974 г. открихме професионално-учебен център. Сега разполагаме с добра материално-техническа база и необходимите преподаватели и специалисти. През учебната 1974—1975 год. ще подготвим 430 нови работници шофьори, машинисти, монтьори и други. Ще повишат квалификацията си 300 работника и 200 инженерно-технически и икономически кадри.

Digitized by Google

Нашата строителна организация е единствената, която благоустроява София и все още не може да задоволи изискванията, тъй като те са много големи. Партийният комитет и стопанското ръководство през 1974 г. стигнаха до извода, че възможностите на СМО „Инжстрой" са по-големи и вместо възложените 33 милиона лв. поискахме и ни дадоха 47, а усвоихме 48 млн. лв.

По инициатива на партийния комитет през четвъртото тримесечие ще проведем научно-практическа конференция на тема: „Пътищата за повишаване на обществената производителност на труда в строителството". За конференцията разработихме програма, в нея ще се включат всички икономисти и инженерно-технически кадри. Подобряването на стопанската дейност и партийно-политическата работа са свързани до голяма степен с проектно-сметните документации. Ако не се дават навреме, не се разчистят терените, цялата партийно-политическа работа увисва. Затова с конференцията целим да ангажираме и проектанти, и инвеститори.

Въведохме картотека за контролиране изпълнението на решенията. Те се адресират до определен човек, в картоните се вписва срокът за реализиране и съдържанието на решението. Единият картон остава в партийния комитет, а другият се връчва на изпълнителя Следим как се изпълняват. Ако едно решение не се изпълнява, отговорникът трябва да докладва защо.

За да се повиши обществената производителност на труда, партийният комитет реши освен внасянето на техника, преди всичко да се въведе ред и дисциплина сред самите работници. Годишно първичните партийни организации най-малко два пъти се занимават с дисциплината. След поемане почина на василколаровци първоначално въведохме следното: при самоотлъчване на работник от бригадата в присъствието на директора, секретаря на партийния комитет, председателя на профкомитета и секретаря на комсомолската организация той изясняваше кои са причините да отсъствува.

Партийните организации възлагат поръчения на комунистите да бъдат не само добри производственици, но с дисциплината си да служат за пример на останалите работници, да бъдат и организатори. Проорганизациите във всяка бригада проведоха специални събрания за дисциплината, на които работниците разказаха как виждат дисциплината в самата бригада, как тя влияе за повишаването на обществената производителност на труда. Така дисциплината се подобри, нарушенията са сведени до минимум. В бригадите сега стои въпросът не за друго, а да се създават условия, организация на работа, навреме да се доставят материали и пр. Ролята на партийния комитет и на партийната организация е с партийно-политически средства да мобилизират хората активно, съзнателно да се трудят. В разстояние на няколко години особено през 1973 и 1974 г. успяхме да въведем двусменна работа. А в строителството да се създаде двусменна работа е много трудно. Двусменната работа, която създадохме, даде добри резултати за изпълнението на задачите, спомогна и за повишаване на обществената производителност на труда. Ето някои цифри: обществената производителност на труда на 1 лице през 1970 година е била 3822 лв., а през 1974 г. 4917 лв., или се е увеличила с 28,65 на сто. Средната изработка на 1 лице през 1970 г. е била 10 266 лв., а през 1974 г. — 12 180 лв., нарастнала е с 18,64 на сто. Средната работна заплата на едно лице през годините след Декемврийския пленум бележи непрекъснат ръст, през 1970 г. тя е била 2193 лв., а през 1974 — 2504 лв., или 114,64 на сто. Това са цифри, които говорят как нашите работници изпълняват решенията на Декемврийската програма и ползват нейните плодове.

Digitized by Google

При нас 90 на сто от работниците са обхванати и работят по различни почини — на василколаровци, на Стоян Радев, на кремиковските младежи, което също спомага за изпълнението на задачите. За проявен трудов героизъм над 150 души са наградени с високи държавни отличия, а механизаторът Трендафил Стоименов стана герой на социалистическия труд. Нашата строителна организация е носител на ордена „Народна република България" — първа степен. Сега водим разяснителна работа за прилагане метода на съветския строител Николай Злобин, който за строителите е от голямо значение. По инициатива на партийния комитет във всички специализирани райони партийните и стопанските ръководства събират груповите ръководители и разглеждат в кои бригади, в кои групи може да се приложи методът на Злобин. Вече в седем-осем бригади създаваме такава организация на работа. Това също ще доведе до увеличаване на обществената производителност на труда.

Всичко това дава възможност да растат и отчисленията за отделните фондове на строителната организация. Ако вземем за база 1970 г., фондовете нараснаха както следва: РТУ — с 324 на сто, СБКМ — 151 на сто, ДМС — 204 на сто, нови производства — 106 на сто, рационализации — 224 на сто, временно строителство — 486 на сто.

Натрупаните фондове позволяват да осъществяваме крупни мероприятия: да внедряваме нова механизация, да подобряваме организацията и условията на труда. Със средства от фонд СБКМ и временно строителство решихме редица въпроси в областта на социалната политика. Подобрихме условията в общежитията, в които живеят 900 човека. През тази година ще бъде завършена още една сграда за общежитие с 300 легла и 14 гарсониери. През седмата петилетка ще построим общежитие с 1200 легла и спортен комплекс в квартал „Модерно предградие".

До 1970 г. строителната организация разполагаше с четири жилищни блока с 85 апартамента, а сега с 326 апартамента, в които живеят наши работници със семействата си. През тази година са в строеж 7 жилищни блока с 341 апартамента. До края на годината ще бъдат завършени три от тях със 104 апартамента. По плана за социалното развитие на колектива за седмата петилетка се предвижда да бъдат завършени останалите четири блока и да се построят още 5 с 296 апартамента.

Какъв дял има партийният комитет в строителството на тези жилища? По негово предложение създадохме специална група за жилищно строителство. Преминахме и към друго, започнахме предварително да раздаваме апартаментите на хората. Така те знаят, че след една или две години ще се настанят в определено жилище. Разбира се, не може да се каже, че изцяло сме решили жилищния въпрос, тъй като нашият колектив преди години беше 3000 души, а сега е 4896.

Друга придобивка за нашите работници и служители е подобряването на условията за хранене и храната в столовете. Открили сме пет стола, в които се хранят над 2400 души. На по-големите обекти разкрихме временни столове, а на всички останали обекти с четири транспортни коли се извозва храна за работниците. Крупна придобивка за колектива е поевтиняването на храната с 25 на сто за сметка на фонд „Социално-битови и културни мероприятия".

Преди години по нашите обекти имаше, сега са рядкост, малки дървени бараки, в които работниците през почивките отсядаха. Решихме и ги сменихме с фургони. През последните три години са до-

Digitized by Google

ставени 137 фургона, 50 фургона тип „Русалка", а на по-големите обекти са построени временни бараки.

Полагаме системни грижи, много средства отделяме за опазване здравето и осигуряване почивките на трудещите се и техните семейства. В строителната организация има един лекарски кабинет и един зъболекарски, през тази година ще се открие още един зъболекарски кабинет. Със собствени средства през 1973 г. завършихме строителството на профилакториум в Поморие с 400 легла на смяна. Имаме почивна станция в Обзор в бараки с 90 места на смяна, в Банкя – 20 легла и пионерски лагер с 30 легла в Герман. През седмата петилетка предвиждаме да изградим профилакториум в близост до София. Тези придобивки са създадени по предложение и инициатива на партийния комитет и на партийните организации.

От фонд „Социално-битови и културни мероприятия" се заделят значителни средства и за укрепване здравето на работниците и служителите. Организираме и провеждаме различни физкултурни и туристически мероприятия. Макар че нашата организация е строителна и е пръсната на много места, създали сме отбори по футбол, волейбол, лека атлетика, борба, ски, тенис на маса и др. При нас активно спортуват около 1000 души. Много от тях са не само добри спортисти, но и най-добрите производственици. За тях отделяме специални грижи, пращаме ги на почивка в Поморие. По този начин ги стимулираме и когато искаме от тях повече работа, те се отзовават, не жалят своя труд.

Партийният комитет се стреми да пренася работата в партийните групи за създаване на благоприятен психически климат. Всички производствени въпроси, преди да се приеме насрещният план, се обсъждат в партийната група. Отговорникът на партийната група се занимава не само с производството, но и с проявите в колектива. На събранията на партийните групи и на съвместните събрания с профгрупите винаги присъствува член на партийното бюро или на партийния комитет и представител на стопанското ръководство — главният инженер или началникът на района. Когато се поставят административни въпроси, директорът и главният инженер ги решават. Ако се отнасят до партийната работа, партийното бюро решава.

В работата с хората използваме и така наречените „приятели на бригадите". Това са предимно административни ръководители или служители. Например в подземния район „приятели на бригадите" са плановикът, главният счетоводител, служителите от производствено-техническия отдел. Те поддържат тесни връзки с работниците. От тях най-често получаваме обратната информация при провеждане на мероприятията. Ако се наложи работник да дойде в управлението за някаква лична работа, за да не се откъсва от производството, „приятелят на бригадата" идва в ръководството и я свършва. Те осигуряват билети за кино и театрални представления. По този начин свързваме служителите с работническата класа. Партийният комитет организира обмяна на опит между „приятелите на бригадите". Една жена от счетоводството каза: „Преди да стана „приятел на бригадата", не знаех що е багер, що е булдозер, изчислявах нормите, без да знам за какво се отнасят. Сега, като ми кажат какво работи дадена бригада, с какво се занимава, с какво изпълнява задачите, ясно ми е и компетентно решавам въпросите."

Digitized by Google

ЗАВОД—ИНСТИТУТ

„Трябва максимално да се съкрати пътят от научната лаборатория до завода, от научното откритие до неговото внедряване в производството, в практиката. Научните постижения трябва да се внедряват най-ефективно.“

ТОДОР ЖИВКОВ

Полезна и резултатна е инициативата на Софийския градски комитет на Партията по примера на ораторка Москва за правилно насочване и обединяване силите и възможностите на научния потенциал и заводите в борбата и конкретните дела за съкращаване продължителността на процеса „изследване—внедряване“, в борбата за успешно изпълнение на петилетката, за реализация на насрещните планове.

Споделяме опита на Софийската градска партийна организация.

СЪЮЗЪТ НА НАУКАТА С ПРОИЗВОДСТВОТО

РАШКО РАШКОВ

секретар на Софийския градски комитет на Партията
телеграфна техника — София
за наука, технически прогрес и висше образование при ГК на БКП

От високата ефективност на научноизследователската и приложната дейност, от решителното издигане качеството на подготовката на млади специалисти с висше образование в решаваща степен зависи днешният и утрешният успех на борбата за повишаване обществената производителност на труда. Това обстоятелство налага силен отпечатък върху работата и отговорностите на Софийската градска партийна организация за постоянно усъвършенствуване на партийното ръководство на научния фронт. Както подчерта др. Т. Живков на Националната партийна конференция, наред с най-пълноценното използване на световните научни и технически постижения сега е особено важно „правилно да организираме и направляваме нашия собствен научен фронт, за да внася своя принос в повишаване производителността на труда, в изграждането на развито социалистическо общество у нас“. Изпълнението на тази трудна и високоотговорна задача в най-голяма степен зависи от непосредственото и компетентно партийно ръководство. Ето защо градският комитет извърши преустройство в работата на партийните и комсомолските органи в сферата на науката и висшето образование с оглед укрепването и разширяването на връзките на науката с производството и подготовката на кадри. Създаден беше градски съвет за наука, технически прогрес и висше образование. Засили се ролята на районните комитети в

Digitized by Google

осъществяване на партийното ръководство на академиите, ВУЗ и организациите за внедряване.

Новата структура вече оправдава очакванията. Районните комитети на Партията успяха в редица направления да развият, да обогатят, да внесат нещо ново и по-конкретно в дейността на научните заведения.

Преди всичко бяха положени усилия за създаване на по-добра организация на работа в самите районни комитети на Партията. В своята дейност по ръководството на науката, техническия прогрес и висшето образование те широко използват нещатни сътрудници, изграждат временни и постоянни комисии.

На партийните комитети в БАН, СУ „К. Охридски", ВМЕИ „В. И. Ленин", МА и СА „Г. Димитров", оглавяващи многобройни партийни организации, са предоставени права на районни комитети. Усъвършенствува се и партийното ръководство на единните центрове за наука и подготовка на кадри (ЕЦНПК), като се изградиха дееспособни съвети на партийните секретари и се изясниха правата, отговорностите и формите им на работа.

Стремежът на районните комитети сега е решително да се насочи тематиката на научноизследователската дейност към проблемите на практиката, да се засили контролът върху главните задачи от плана за внедряване. А това неминуемо ще доведе до рязко повишаване на ефективността и възвръщаемостта на направените разходи за науката и техническия прогрес. Предстои на партийни събрания и съвещания да се обсъди анализът на постигнатото в това отношение и да се утвърдят ефективни мерки за прелом в дейността на научните и внедрителските звена. Ролята на науката като непосредствена производителна сила се осъществява чрез дружните усилия на всички участници в процеса „изследване—производство". Във връзка с това изискване е наложително да се създаде умение най-пълно да се използват възможностите на научните работници, специалистите и студентите във всяко дело, с което се заемат трудовите колективи.

Оттук произтича другата основна задача на районните комитети — активно да съдействуват за органическото обвързване развитието на науката и обучението на студентите с проблемите на столичния град. И това изискване трябва все повече да отчитаме още при планирането, в контрола, при обобщаването на опита.

Широката организаторска и политическа работа, която се извършва по изучаването, разясняването и внедряването на 39 постановление на ЦК на БКП и МС, на документите за неговото приложение, следва по-директно да отчита изискванията за решителна интензификация на столичното стопанство. Тази дейност трябва още по-добре да се програмира, да се насърчава положителният опит, ясно и конкретно да се предявяват критериите за икономическа ефективност в дейността на ВУЗ, академиите и организациите за внедряване. Още поцеленасочени грижи трябва да положат Коларовски, Кирковски и Димитровски районен комитет на Партията да превърнат в истински образец четирите ДСО: ЗММ, „Балканкар", „Респром" и „Фармахим", които са определени като еталонни за бързо внедряване на научно-техническите постижения в практиката. Това е много необходимо, тъй като механизмът за ускорено внедряване все още трудно се налага и използва в практиката за всички етапи и звена от цикъла „изследване — производство". Опитът показва, че възпитанието на кадрите, политическата и организаторската работа, взискателността и контролът за изпълнение на собствените решения по-ефективно се осъществяват на основата на създадения положителен пример.

Под непосредственото ръководство на районните комитети на Партията се направиха значителни изменения в насочването научния потенциал на ВУЗ и академиите

Digitized by Google

към нуждите на производството и обществената практика. Столичните висши учебни заведения и БАН вече решават съществени икономически и технически проблеми на металургичното производство в Кремиковци. ВЛТИ, ВМГИ, ВМЕИ, ЕЦНПК по математика и механика и други работят по съвместни насрещни планове със заводи и предприятия. Селскостопанската академия „Г. Димитров" и район „9 септември" внедряват по съвместна програма постижения на научни работници и колективи.

Насърчителни са резултатите от свързването на някои факултети от Софийския университет „Кл. Охридски" със средните училища. Голям брой научно-преподавателски кадри разработват и внедряват актуални научно-технически проблеми в столичните предприятия. Коларовски РК на БКП активно използва ВИИ „К. Маркс" във всестранната си дейност. Тук се роди инициативата „ВУЗ — район". Безспорна е ефективността на усилията на Димитровски, Ленински, Коларовски РК на БКП за създаване на съвместни колективи от научни работници и специалисти. Тези и редица други примери потвърждават правилността на организаторските усилия на партийните организации и районните комитети. Но ние още далеч не сме оползотворили възможностите на научния потенциал от ВУЗ и академиите.

Процесът на свързване ВУЗ и академичните институти с практиката в столичните райони е съпроводен с редица трудности. Много от тях се пораждат от недоброто съчетаване на интересите в осъществяване на цикъла „изследване — производство". Това може да бъде преодоляно само със съвместните усилия на партийните и стопанските органи и ръководствата на научните организации.

Досегашният принос на потенциала от научноизследователската и развойната дейност в осъществяването на реконструкцията и модернизацията на столичната икономика не е максимален. Това с по-голяма сила важи за някои ВУЗ и БАН, където по планов или договорен път рядко се решават комплексни проблеми, имащи по-непосредствено отношение към този процес. Назряла е необходимостта да се родят и нови организационни форми, съответстващи на високите цели и сложност на провежданата реконструкция и модернизация. В това отношение е полезен опитът на „изнесените секции" и едниите партийни организации между Научноизследователския проектно-конструкторски институт по радиоелектроника и завод „Кл. Ворошилов".

По-нататъшното усъвършенстване на партийното ръководство на науката и висшето образование в столицата е немислимо без още по-активното и дружно насочване на усилията към решаване на специфичните проблеми на интеграцията на науката с производството без органическото обвързване на науката, подготовката на кадри и обществената практика.

Силата на науката е в нейния здрав съюз с практиката. Научно-техническата интеграция със Съветския съюз и страните от социалистическата общност дава неограничен простор за използване на достиженията на съвременното знание. Съюзът на научноизследователската и развойна дейност с непосредствените производствени задачи е сигурна опора на трудещите се от столицата в борбата за достойно посрещане на Единадесетия конгрес на БКП.

Digitized by Google

ИЗСЛЕДВАНЕ—ВНЕДРЯВАНЕ

ИЛИЯ БОЧУКОВ
заместник-председател
на Съвета за наука, технически прогрес и висше образование
при Софийския градски комитет на БКП

В отговор на Обръщението на ЦК на БКП трудещите се от столицата в своето Обещание за предсрочно изпълнение на плана за 1975 година и шестата петилетка в чест на предстоящия Единадесети конгрес на Партията поеха високи задължения. Предвижда се: целият прираст на промишлената продукция и обемът на строително-монтажните работи за 1975 г. да бъде за сметка на увеличената обществена производителност на труда, която ще нарасне с 2,5 на сто над планираното; да се икономисат материали, суровини и електроенергия на обща стойност 20 милиона лева; да се снижат разходите на 100 лв. стокова продукция с 0,40 лв. над планираното. За изпълнение на дадената дума пред Партията особена важна и решаваща роля има приносът на учените и специалистите от академиите, висшите учебни заведения и организациите за внедряване. Ето и реалното покритие на това задължение: за сметка на съкращаване цикъла „изследване—производство", е записано в Обещанието на софийските трудещи се, ще се разработят и внедрят допълнително 408 задачи над определеното по Държавния план. Възвръщаемостта на един лев, вложен за научноизследователска и развойна дейност, ще нарасне най-малко с 30 на сто спрямо постигнатото през 1974 година. Научните работници и специалисти ще участвуват активно в реконструкцията и модернизацията на повече от 30 столични промишлени предприятия, в реализирането на 770 инженерни проекта, ще се внедрят 158 разработки по комплексната механизация и автоматизация на производството, труда и управлението и над 587 нови и усъвършенствувани изделия и технологии. В насрещните планове на организациите за внедряване, научните институти и ВУЗ нараства относително делът на разработките, свързани с реконструкцията и модернизацията на производството, с икономията на материали, суровини и енергия.

Постигнатите резултати, натрупаният опит потвърждават действената сила на насрещните планове като сполучлива форма за разгръщане творчеството и самоинициативата на трудещите се. Тя получи своето по-нататъшно развитие в съвместните насрещни планове на научните институти и производствените колективи.

В края на 1973 година по примера на Московския институт за строително и пътно машиностроене и завод „М. И. Калинин" колективите на Института за топлотехническо и енергетическо машиностроене и КЗ „Г. Кирков", на Института по химико-фармацевтична промишленост, Базата за развитие и внедряване, Химико-фармацевтичният завод и фабрика „Арома", институтите по радиоелектроника и по съобщителна техника, СЗ „Кл. Ворошилов" и ЗТТТ първи в столицата приеха инициативата „институт — завод: съвместен насрещен план".

Бюрото на градския комитет на Партията високо оцени и подкрепи тази действена и конкретна форма за обединяване усилията на научните и заводските колективи в изпълнение на Обещанието на трудещите се от столицата. Съветът за наука, технически прогрес и висше образование съвместно с районните комитети на Партията извърши значителна организаторска и политическа работа за популяризирането и използването на този ценен опит на братска Москва. Многобройни семинари, срещи за обмя-

Digitized by Google

на на опит, информационни материали бяха насочени към разкриване същността на инициативата и творческото ѝ прилагане.

Коларовски и Димитровски РК на БКП оказаха непосредствена помощ на ръководствата на няколко предприятия и институти за преодоляване на организационните пречки и приемането на задълбочени и конкретни съвместни насрещни планове. В тях бяха включени важни и комплексни задачи по внедряването на нови технологии и изделия, по модернизацията и реконструкцията на основните производствени фондове.

Проведеният държавно-обществен преглед на обществената производителност на труда и разработените инженерни проекти и мероприятия създадоха нови предпоставки за формирането на насрещните планове на научните, учебни и внедрителски звена, за избягване на самоцелните договори, дребнотемието и разпиляването на силите. Откриха се допълнителни възможности и канали за внедряване на научно-техническите достижения в производството.

В резултат на извършената работа през 1974 година между заводи, институти, ВУЗ и бази за развитие и внедряване се сключиха и изпълняваха с малки изключения успешно 60 договора за съвместни насрещни планове, чието реализиране продължава и през 1975 година. В началото на 1975 година се подготвиха нови 30 договора.

За жизнеността на съвместните насрещни планове вече говорят реалните резултати. В изпълнение на съвместните насрещни планове между Института за химико-фармацевтична промишленост, Базата за развитие и внедряване и Химико-фармацевтичния завод в София са внедрени с оценка „К" производството на амидофен с икономически ефект 240 хил. лева и прениламинактат—субстанция.

В КЗ „Г. Кирков" от внедрените 6 задачи, обект на съвместния насрещен план на завода и Института за топлотехническо и енергетическо машиностроене, са спестени 2[illegible]0 т[illegible] на черни метали.

Редица институти и организации, като „Енерг.опроект", „Минпроект" и др., изпълняват съвместни насрещни планове с предприятия извън столицата. Институтът по месопромишленост например работи по 28 задачи, включени в съвместни насрещни планове с различни предприятия. От тях 11 са вече завършени и внедрени, от което е реализиран ефект над 500 хил. лева. Особено висока бе оценката на разработената от института комплексна програма за реконструкция и модернизация на месопромишлеността в страната. За повишената възвръщаемост от вложените средства за научна и развойна дейност особено показателен е примерът за внедряването на една задача от съвместния насрещен план между Института за строителна кибернетика и Домостроителен комбинат № 1, където при направени 7 хил. лева разходи е реализиран ефект в размер на 137 хил. лева.

Много интересни са инициативата и опитът на партийните и стопанските ръководства на ЦНИРД при ДСО „Респром" за по-нататъшно непосредствено интегриране усилията на институтите и заводите в усвояването на лицензии, в извършването на модернизацията и реконструкцията на производството. За изпълнение на насрещния план бяха създадени целеви научно-производствени колективи от Института по радиоелектроника, Института по съобщителна техника, СЗ „Кл. Ворошилов" и Завода за телефонна и телеграфна техника. На основата на съвместните творчески колективи бяха изградени временни партийни и обществени организации, които се оказаха за конкретните условия добра и гъвкава форма за въздействие и контрол при усвояването на пробните серии, за подчиняване на политическата и организаторската работа на основната задача на колектива. Разбира се, тези форми на обединени динамични звена трябва според нас да се използват преди всичко за крупни и сложни задачи.

Digitized by Google

Друга важна страна за свързване на науката с практиката е сътрудничеството между промишлени предприятия и ВУЗ. Ежегодно в столицата се изпълняват стотици договори по линия на научноизследователските сектори.

Това сътрудничество крие обаче още много неизползвани резерви. Те са преди всичко в подбора на тематиката, във внедряването на разработките, в разширяване и задълбочаване на съвместната дейност и взаимопомощ. Опитът на Висшия лесотехнически институт, на ВИИ „К. Маркс" и др. показва, че съвместните насрещни планове са подходяща организационна форма за правилно насочване и ръководство на тази дейност.

Така например завод „Фурнир—паркет" и Горскопромишленият комбинат поеха задължения да подпомогнат Висшия лесотехнически институт в практическото обучение на студентите, а институтът се зае с решаването на важни задачи за реконструкцията и модернизацията, за подобряване на технологията и организацията на производството. Много важно е да се отбележи, че сключените договори са дългосрочни, като за всяка година се уточнява работна програма. Научните кадри участвуват на обществени начала при внедряването на готовите разработки, при провеждането на консултации. Редица задачи, разбира се, влизат в плана на научноизследователския сектор и следва да се обвързват ресурсно с предприятията. Тяхното бързо и ефективно внедряване обаче се осигурява чрез мероприятията, съдържащи се в съвместния насрещен план.

Инициативата за съвместни насрещни планове намира подкрепа и в някои единни центрове за наука и подготовка на кадри от комплекса Българска академия на науките — Софийски университет. Единният център по химия ще помогне на предприятието „Красная звезда" до 1980 година да утрои производството и повиши два и половина пъти обществената производителност на труда.

Значителни възможности за изява и творчество в тази инициатива се откриват за младежките конструкторско-технологически бригади, студентските форми за научна дейност, цялото движение за техническо и научно творчество на младежта.

Опитът потвърди, че съвместните насрещни планове са действена форма за свързване на науката с производството.

Съвместните и съгласувани насрещни планове като постановка и механизъм за изпълнение въплъщават в себе си предимствата на програмно-целевия и комплексен подход и отговарят на духа и изискванията на Националната партийна конференция и 39 постановление на ЦК на БКП и МС за ускореното внедряване на научно-техническите постижения в производството.

Инициативата „институт—ВУЗ—завод: съвместен насрещен план" открива в рамките на цикъла „наука—производство" нови възможности за усъвършенствуване на партийното ръководство и контрол, за повишаване ролята и отговорността на стопанските и обществените организации.

В хода на изпълнение на съвместните насрещни планове се проявиха известни трудности и недостатъци. Не са задоволителни все още мащабите за разпространяване на тази сполучлива форма за свързване на науката с производството. Партийните комитети и бюра и стопанските ръководства в отделни случаи подходиха формално и не създадоха необходимата организация за работа и контрол. Съвместните насрещни планове не са намерили необходимата грижа и подкрепа в много партийни комитети и административни ръководства на обединенията, ведомствата и министерствата. Особено е необходима тяхната помощ в преодоляването на някои възникнали трудности в контрола, обвръзката и механизма на реализиране на съвместните и съгласувани насрещни планове.

Профсъюзните органи и организации трябва по-активно да свър-

Digitized by Google

зват творческото сътрудничество между научните работници, специалистите и трудовите колективи с формите на разгръщане на социалистическото съревнование за изпълнение на насрещните планове.

В своята ярка реч пред столичния партиен актив на 6 януари т. г. др. Тодор Живков постави в областта на научното обслужване на производството задачата да се направи решителна крачка напред за повишаване ефективността на научноизследователската и развойна дейност. Партийните комитети и организации от София отговарят на тази задача със своите усилия за бързото преустройство на научния фронт, за подобряване на партийното ръководство в тази област. На основата на дълбокото осмисляне на досегашната работа и предстоящите задачи във всички столични организации за внедряване, научни институти и ВУЗ се провежда задълбочен анализ и оценка на ефективността от научноизследователската и развойната дейност, набелязват се комплексни мерки за нейното бързо повишаване.

Съветът за наука, технически прогрес и висше образование, районните комитети на Партията разбират, че за по-нататъшното успешно развитие на съюза на науката с производството, намерил конкретен израз в приемането и изпълнението на съвместни насрещни планове, са потребни още много внимание и грижи. Необходимо е да се засили партийният контрол, организаторската и политическата работа за разширяване на тази форма на работа сред повече катедри, факултети, институти и лаборатории на ВУЗ и академиите, за внасяне в съвместните договори с предприятията по-голяма системност и перспективност, за обхващане на по-широк кръг от взаимни задължения. Това ще бъде предпоставка съвместните и съгласувани насрещни планове да се превърнат в още по-активна форма за мобилизиране на всички сили за изпълнение обещанието на трудова София.

ДОГОВОРЪТ

РУСИ КОНОВ
инструктор в отдел „Наука и технически прогрес"
на Софийския градски комитет на БКП

Процесът на внедряването на нови или усъвършенствувани изделия и технологии е двупосочен. Той включва в себе си елементи и от науката и материалното производство с цялата сложност на функционалните им и структурни връзки, което определя общата сложност на внедряването като процес.

Договорът за съвместен насрещен план „Институт — ВУЗ—завод" определя ясно целите и задачите, които си поставят колективите, пътищата за постигането им, мероприятията, които обезпечават реализирането им, дела на участието, начина на контрола. Този договор се различава от традиционния. Той съдържа в себе си качествено нови елементи, които издигат на по-високо равнище заангажираността на участвуващите в изпълнението му.

От само себе си се разбира, че подготовката на договорите е свързана с определена предварителна съвместна работа. Необходимо е преди всичко задълбочено и точно изясняване на задачите и мероприятията, ресурсното им осигуряване, обвръзката на сроковете и внимателното формиране на колективите. Именно тук най-ярко се проявява инициативата на стопанските ръководители. В този етап е необходима настойчивостта и помощта на партийните комитети и бюра за създаването на творческа обстановка за реална преценка на компонентите

Digitized by Google

на програмата. Непрекъснатите контакти, разменените „гостувания" в етапа на предварителното обсъждане и уточняване, създаване атмосфера на деловитост, са съществен момент в психологическата нагласа за следващите плодотворни усилия за изпълнение на договора.

Договорът е съставен от няколко части или раздела.

В първата част се посочват целите, които си поставят колективите, сключващи договор за съвместен насрещен план. Без да се спираме на многообразието, ще посочим само част от договора на колективите на Института за изчислителна техника и Завода за изчислителна техника—София, в който наред с другите основания се посочва „... с общите усилия на двата колектива ще допринесем за интензифициране на производството. Като се възползваме от постиженията на научно-техническия прогрес, ще внедрим нови високоефективни технологии, ще подобрим качеството на изделията с цел Заводът за изчислителна техника да се превърне в образцово социалистическо предприятие."

Задачите, които решават колективите чрез договорите за съвместни насрещни планове, са многообразни. Тяхното изпълнение обаче е подчинено на главната цел — повишаване на обществената производителност на труда. Те намират ефективно реализиране в усвояването на лицензни изделия и провеждане на модернизация и реконструкция (СТ „Кл. Ворошилов"—Института по радиоелектроника; Института по хладилна техника и ХЗ „А. Иванов"): в подобряване конструкцията на изделията и икономия на суровини и материали (Института по топлоенергетическо машиностроене и КЗ „Г. Кирков"); в подобряване на технологията, повишаване на качеството на изделията и снижаване на себестойността (Института и Базата по химико-фармацевтична промишленост, Химико-фармацевтичния завод и фабрика „Арома"; Висшия лесотехнически институт и завод „Фурнир—паркет"); в повишаване квалификацията на заетите в производството и свързване на обучението на студентите с практиката. (Катедра „Изчислителна техника" — ВМЕИ „Ленин" и Завода за изчислителна техника и т. н.)

Във втората част на договора се формират конкретните научно-производствени задачи и очакваните резултати от тяхното изпълнение. Ето как се формулирани те в договора за съвместен насрещен план между Института по химико-фармацевтична промишленост (ИХФП), Базата по ХФП, Химико-фармацевтичния завод и фабрика „Арома" — София:

„. . . . . .

1. Производство на аналгин—субстанция.

По производство на аналгин—субстанция нашата страна, респективно ХФЗ—София е най-големият производител в света.

За достигане на световното равнище ще бъдат проведени ускорени научноизследователски работи . . .

. . . Икономическият ефект от подобряване качеството на аналгина ще бъде съответно 90 хил. лв. за 1974 г. и 180 хил. лв. за 1975 г. спрямо 1973 г., като се включи и снижение на себестойността, ще се постигне ефект от 360 х. лв. за цялото производство . . . и т. н.

2. Производство на амидофен—субстанция.

. . . ще се получава от отпадъчни луги при производството на аналгин.

. . . ще се постигне годишен икономически ефект за 1974 г. 240 х. лв., а за 1975 г. — 450 х. лв. спрямо 1973 г.

3. Производство на прениламин — лактат

. . . . Произвежда се по патентно защитена технология . . технологичната разработка и произвежданият продукт имат държавна оценка „К" . . . ще се разработи и внедри наша никел-алуминиева сплав, която ще замени вносната . . . ще се реализира годишен икономически ефект 246 х. лв.

Ръстът на производството ще бъде увеличен 5 пъти през 1974 г., 10 пъти през 1975 год. и 50 пъти през 1980 г. . . .

. . . Производителността на труда на 1 работник ще се увеличи близо 2 пъти . . . общ икономически ефект само от снижение на себестойността . . . 64,7 хил. лв. за 1975 г.

. . . . . ."

Digitized by Google

От приведените съвсем кратки откъси се вижда ясното формулиране задачите, чрез решаването на които се постигат посочените резултати.

Третият раздел съдържа мероприятията и колективите, съставени от ръководители, специалисти и работници от института и завода и сроковете за изпълнението им.

По такъв начин за всяка отделна задача, решаването на която допринася за постигането на конкретни резултати, е определено какво ще се извърши, в какъв срок и кой ще отговаря. А чрез съвместните работни групи, формирани за определена задача, по същество целта се превръща в единна за колективите на научноизследователското звено и завода.

В последния четвърти раздел от договора са формулирани партийно-политическата и организаторската работа, която ще извършат партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства в двата колектива Създаването на подходяща творческа обстановка чрез многотиражките, радиоуредбите, съвместни чествувания. Задълженията на профкомитетите за разгаряне на социалистическото съревнование и съвместното отчитане на резултатите от него. Задачите на комсомолските организации за привличане комсомолците чрез техническото и научното творчество и младежките конструкторско-технологически бюра в решаване на отделни или общи задачи, включени в договорите.

Ето как са поставени някои от тези мероприятия в договора на института и завода за изчислителна техника.

„1. Партийните комитети на ЗИТ и ЦИИТ да упражняват контрол върху изпълнението на съвместния насрещен план, като периодично провеждат общи заседания с участието на стопанските ръководства на двете организации, на които да се анализира извършената работа и се вземат съответните решения.

Срок края на всяко тримесечие.

2. Профсъюзните и комсомолски ръководства на ЗИТ и ЦИИТ да разработят програма за съвместно провеждане на обществено-политически мероприятия, целещи сближаването на колективите.

3. Партийните комитети на ЗИТ и ЦИИТ да поставят партийни поръчения на комунистите, отговарящи за изпълнението на конкретни задачи от съвместния насрещен план. Периодично да се отчита приносът на комунистите и безпартийните за постигнатите резултати, като отличилите се бъдат награждавани материално и морално.

4. Посредством формите на наглядната агитация да се популяризират резултатите от изпълнението на съвместния насрещен план."

Проблемът за по-близко свързване на науката с практиката намира своята конкретна и специфична изява в договорите за съвместна дейност между висшите учебни заведения и заводите. Ще разгледаме договора, сключен между катедра „Изчислителна техника" от факултета по радиоелектроника на ВМЕИ „Ленин" и Завода за изчислителна техника — София.

Какви са единните цели, които си поставят двата колектива?

„1. Подготовка на инженери и научни кадри за проектиране, настройка и поддържане на изделията ЕС—ЦЕИМ, произвеждани в Завода за изчислителна техника.

2. Подобряване на материално-техническата база на обучение на студентите от специалността „Изчислителна техника".

3. Повишаване научната квалификация на специалистите от завода чрез организиране на специализации, следдипломни курсове и аспирантури.

За постигане на целите двата колектива приемат конкретни задължения. Така напр. катедрата се задължава: темите за дипломна работа на 20 студенти да се зададат от завода и да са пряко свързани с неговото производство; да приеме за обучение 5 специализанти; да поеме ръководството на 3-ма аспиранти и т. н. Заводът от своя страна се задължава: да осигури необходимото оборудване на лабораториите на катедрата; да съдействува за изработване на лабораторни макети; да изпрати висококвалифицирани специалисти за хонорувани преподаватели и асистенти и за изнасяне на лекции пред кръжока в катедрата; да осигурява приемането на съответен брой дипломанти на преддипломен стаж и т. н.

Възлага се на работна група от представители на двата колектива да определи теми и задачи, свързани с производството на завода, за които да се сформират съвместни колективи и се сключат договори по линия на НИС за разработка и внедряване през 1975—1977 год."

Digitized by Google

Посоченият договор отразява специфичния характер и задачите на двата колектива. В него ясно са определени целите и пътищата за тяхното постигане. Може би още трябва да се помисли за разширяване на мероприятията, за засилване на единните действия по изпълнението на всяка задача. Това ще се допълни и обогати от практиката на съвместната работа.

Досегашният опит по изпълнение на съвместните насрещни планове налага да се поясят някои предпоставки, които трябва да се имат предвид при подготовката и сключването на договорите.

Преди всичко задачите от съвместния насрещен план са части, елементи от насрещния план на завода или научноизследователското и развойно звено. Това означава, че те ресурсно са гарантирани и обвързани по срокове с разчетите на насрещния план и обещанието на съответния колектив.

По инициатива и предложение на районните комитети на Партията с оглед развитието на инициативата „институт—завод" със заповед на генералния директор на обединението колективите, които решават задачи по договорите за съвместни насрещни планове, се стимулират от целевите фондове на Държавното стопанско обединение. Заповедта за целевата премия се изпълнява само при доказано осъществяване на задачите и постигане на ефекта, посочен в договора за съвместния насрещен план.

Такова стимулиране се извършва и при отчитане на социалистическото съревнование, в което активни участници са единните колективи.

За внедрените разработки в зависимост от ефекта им колективите се премират съобразно нормативните документи на 39 постановление на ЦК на БКП и МС (1973 г.).

Внимателният анализ на договорите за съвместни насрещни планове показват, че те внасят някои нови моменти в обещанията и съревнованието на колективите.

На първо място разширява се обхватът на комплексния характер на насрещните планове. Те излизат извън рамките на завода и института и целия цикъл изследване—производство. Все по-често се съчетават усилията за решаване не само на производствените, но и на социалнобитовите задачи, особено когато научноизследователското и развойното звено (НИРЗ) и заводът се намират на една територия. Тези проблеми и съвместната партийно-политическа и възпитателна дейност могат да се разработят още по-пълно.

Договорите придобиват характер на конкретни програми, обединяващи усилията на колективите за постигане на цели в един по-продължителен период, като ежегодно се отчита степента на изпълнението им, уточняват се предстоящите задачи. Това внася перспективност и устойчивост в съвместната работа на ръководствата и колективите.

Характерно за инициативата „институт—ВУЗ—завод" е, че участващите в нейното реализиране са обществено заангажирани. Те получават партийни или комсомолски поръчения. Цялата работа по изпълнението на договорите протича под най-близкия и непосредствен контрол на комитетите, бюрата и организациите, на районните комитети на Партията.

Особено ефикасен е партийният контрол на изпълнението на договорите за съвместните насрещни планове, осъществяван от смесените временни партийни организации и групи, партийно-административни съвети и групи, регулярните съвместни заседания на партийните комитети и бюра, единните графици за проверка и контрол на общите задачи.

Digitized by Google

РАБОТАТА С КАДРИТЕ ОТ ТЪРГОВИЯТА

КОНСТАНТИН ИСКРОВ

Декемврийският пленум на ЦК на БКП (1972 г.) подчерта, че проблемът за кадрите в търговията и общественото хранене следва да се реши по нов начин. Тази крупна задача може да бъде осъществена само чрез упоритата работа на партийните органи и организации, с тяхното умело политическо ръководство.

КОЛИЧЕСТВЕНИЯТ И КАЧЕСТВЕНИЯТ АСПЕКТ

Пленумът даде насока при разработването на динамичните нормативи „да се увеличат издръжката и броят на заетите в търговията, за да се осигури рязко повишаване на културата на обслужването". Преди това още в Отчетния доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията се обоснова необходимостта от увеличаване през шестата петилетка общата численост на персонала в отрасъла с около 60 000 души. Целта – да се повиши културата на обслужването и се намали времето за извършване на покупки. През настоящата година 10 000 души от населението ще се обслужват от 245 търговски работници при 197 за 1970 г.

Не случайно в партийните документи се подчертава важността на проблема за броя на кадрите в търговията. Сега в страната те са два пъти и половина повече, отколкото през 1952 г. Като се има предвид състоянието на баланса на трудовите ресурси в родината ни и широките възможности за повишаване производителността на труда в тази сфера, не е необходимо броят на търговските работници и стокооборотът да дребно да се увеличават с един и същи темп. Въпреки това и нарастването на стокооборота и главно — новите изисквания към културата на работата налагат да има повече търговски работници. Още повече че по относителен дял на заетите в търговията към общия брой на работещите в народното стопанство нашата страна с 6,6 на сто е чувствително след ГДР — 10, Чехословакия — 9,4, Унгария — 8,4. Причините за това състояние не могат да се ограничат само в сферата на съществуващото в миналото подценяване на отрасъла. Те отразяват главно степента на обществената производителност на труда. Още на времето Карл Маркс е отбелязал, че колкото е по-висока производителността на труда в материалното производство, толкова е по-голяма възможността обществото да отделя повече работници за непроизводителната сфера (в това число и за търговията).

Разбира се, ефективността на работата с кадрите в търговията зависи и от много други фактори, предимно с интензивен, качествен характер, които партийните комитети и организации в своята дейност всестранно разработват. Ръководно начало в тяхната дейност е Декемврийската постановка: „Трябва да се преодолее подценяването на търговската професия чрез развиване на ново съдържание в нея. Търговският работник, работникът в общественото хранене следва да бъде помощник и съветник на трудещите се в задоволяването на техните

Digitized by Google

потребности."[1] Това означава преди всичко работещите в тази сфера да бъдат хора с висока култура: идеологическа, психологическа, морална.

Не ще и съмнение, че решаваща роля в това отношение има **съвременното социалистическо образование.** То е основен фактор за цялостното усъвършенствуване на вътрешната търговия. Неговото сегашно равнище обаче не отговаря напълно на съвременните потребности. През 1972 г. 2,20 на сто от търговските работници (в търговията на дребно) са били без начално образование, 11,8 — с начално, 51,47 на сто — с основно, 31,75 на сто — със средно, 3,56 на сто — с висше и полувисше образование. Като се съпоставят тези данни с относителния дял на отделните степени образование, изискващи се за заемане на съответните длъжности в тази сфера (основно образование — 30,9 на сто, средно специално — 30,0 на сто, средно общо — 28,4 на сто, професионално — 7,4 на сто и висше — 3,3 на сто), става ясно защо обстановката тук изисква особени грижи. Това състояние на практика обуславя отрицателното становище по въпроса: отговарят ли напълно образованието на търговските труженици на съвременните изисквания? Показателно е освен това, че още през 1959 г. 37,8 на сто от готвачите и 53,4 на сто от сервитьорите в СССР са били със средно образование, а в ГДР цензът за сервитьорите, майсторите готвачи и управителите на ресторанти е полувисше специално образование.

Въпреки увеличаващите се възможности за повишаване образованието в нашата страна специализираните учебни заведения подготвят ежегодно за търговията и услугите едва 3500 души вместо необходимите 8500.

Ниско е образованието на най-непосредствените ръководители на търговията — управителите на магазини и заведения за обществено хранене, които в много случаи не се различават по нищо от обикновените търговски работници. В Ленински район на столицата например 52 на сто от управителите в търговията на дребно и 62,2 на сто от управителите в общественото хранене са с основно образование. В столичните супермаркети — тази перспективна форма на търговия — се допусна в началото да няма специалисти с висше образование, само 6 търговски работници бяха със средно, а 274 с основно или начално.

Правилно постъпват редица партийни комитети, които задълбочено изучават и анализират причините за това състояние. Чрез едно социологическо и икономическо изследване, извършено в страната ни, се разкриват редица мотиви за непродължаване на образованието. От анкетираните 6131 души 24 на сто изтъкват, че това са грижите за домакинството, 13,3 на сто — грижите за децата, 14,1 на сто заради напреднала възраст, а 18,9 на сто заявяват, че не е необходимо да продължават образованието си (!) ...

Съвсем основателно и Софийският градски комитет на Партията и много други комитети предявяват по-големи изисквания за усъвършенствуване училищната подготовка на търговските кадри, защото освен че излизащите от съответните техникуми и професионално-технически училища специалисти не задоволяват нуждите, но и далеч не всички от тях започват работа в отрасъла. Например през 1971 г. от 184 специалисти, завършили техникумите в столицата, само 83 са постъпили в търговията. Не на последно място причината за това е в липсата на действена връзка между търговските предприятия и учебните заведения, подготвящи необходимите им кадри. Малък е още броят на

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа. Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП, Партиздат, София, 1972, с. 118.

Digitized by Google

договорите, сключвани между предприятията и младежи, желаещи да се посветят на не леката професия (срещу предоставяне на стипендии до завършване на образованието). В това отношение заслужава внимание опитът на „Обществено хранене" — Михайловград, където са сключени вече 47 такива договори. Всъщност това е пътят за създаване на собствени кадри, за подобряване на образователния състав.

Много ценна помощ и действен контрол оказват редица партийни комитети, като се намесват активно тогава, когато учебното съдържание на материала, преподаван в училищата, подготвящи търговски кадри, не отговаря напълно на новите изисквания. Изясняват се причините защо не се застъпват предмети, свързани с трудовото, нравственото и естетическото възпитание на младежите. Затова през учебната 1973—1974 година в Техникума по обществено хранене — Кюстендил беше предвидено изучаването на дисциплините психология на търговията, основи на гражданското, трудовото, финансовото и наказателното право, етика на обслужването, основи на икономическите знания, основи на естетиката и рекламата.

Квалификацията на кадрите в търговията е в пряка връзка с тяхното образователно ниво. Партийните органи и организации, без да игнорират постигнатите успехи, самокритично анализират съществуващите слабости в това отношение. Безусловно този въпрос в отрасъла не е решен задоволително. Малко са системните грижи за запознаване на търговските работници с новостите в търговията, за създаване на свой стил и методи на работа. Допуска се текущите задачи да изместват проблемните и перспективните. И отново недостатъчно внимание се обръща на главните фигури в търговските обекти — управителите. През 1972 г. например в София в системата на подготовка са били обхванати 14 от всичко 183 управители на клон „Топливо", 175 от всичко 600 управители на „Обществено хранене и хотели", 100 от 1414 в клон „Хранителни стоки" и пр.

Причината? Несъмнено тя се корени в липсата на единна, стройна система за квалификация на кадрите, в неизползването на съвременни активни форми на обучение, в несъобразяването на учебните програми с най-новите тенденции и достижения в отрасъла. И най-вече, защото няма единен център за методическо ръководство и разработване на нови програми и форми на обучение. Съществуващата досега напълно децентрализирана система довежда на практика до редица несъобразности, произтичащи от различните критерии и изисквания, от различния подход (понякога формален и без практическа стойност).

Стопанските ръководства и организации все повече се убеждават от самата практика, че до централизирането на този въпрос повишаването на квалификацията трябва да се организира много по-добре със собствени сили. С тази цел в Михайловградски окръг са разработени модели и програма за повишаване квалификацията на кадрите, по които само през 1971—1972 г. са обучени повече от половината търговски работници. Програма за същата цел е изработена и в Кърджалийски окръг. В Ленински район на столицата (към СД „Търговия") функционира школа, в която се подготвя значителен брой от работещите в отрасъла. В Ямбол на основата на приетите еталонни изисквания в заведенията за обществено хранене е създадена постоянно действуваща школа за квалификация и преквалификация, в която се извършва преподготовката на нарушаващите ги.

Декемврийският пленум постави въпроса за вземане на решителни мерки за по-нататъшно подобряване условията на труда. „Този проблем има непосредствено отношение към жизненото равнище на хо-

Digitized by Google

рата, към тяхното физическо и духовно развитие, към продължителността на живота"[1].

Постоянното подобряване условията на труда на търговските работници е дълг на партийните и стопанските ръководства. Само на базата на благоприятна трудова обстановка се създават условия за повишаване на образованието и квалификацията, на културата на обслужването.

Пряка е връзката на условията на труда с текучеството сред търговските работници, чийто размери в някои организации от отрасъла са твърде големи.

Партийните органи и организации водят недостатъчна борба против текучеството — един от най-сериозните проблеми при решаването на всички други задачи в търговията, поради което част от опитните кадри освобождават място на такива без всякаква подготовка. Налага се много обекти да се затварят временно или да работят с намален състав. Поради това у някои ръководства се наблюдава неоправдан либерализъм, търпимост към нарушенията. Текучеството в предприятията за хранителни стоки и в обществеото хранене на столицата се движи около 38 на сто, във Варненски окръг — 20 на сто и пр. Анализът на причините изтъква незадоволителната психическа подготовка за труд в тази професия, страха от голямата материална отговорност, неудобното работно време (в почивни и празнични дни, късно вечер), недостатъците във възпитателната работа, общо малкото всестранни грижи от страна на стопанските ръководства, ниското трудово възнаграждение. Но основното си остава лошите условия на труд в обектите, поради което много от търговските работници напускат или са в процес на търсене на друга работа. В някои магазини (за мляко, хляб, газирани напитки) на търговския работник дневно се пада да пренася от 2 до 3 тона стоки. Налага се обмисляне и приемане на комплекс от мерки за излизане от това състояние. Точно затова в Димитровски район на София е приета програма за задоволяване на социално-битовите и културните нужди на търговските работници.

Друг важен аспект, свързан с усъвършенстването на системата от обществени отношения, е правилното, социалистическо взаимоотношение между държавните органи и институции и отделния гражданин. „От характера на тия взаимоотношения зависи всъщност дали се осъществява на практика единството на обществените и личните интереси, тяхната еднопосочност. Това единство няма да бъде постигнато, ако не освободим гражданите от лошите отношения на бюрократите, които смятат, че гражданинът консуматор, посетител, клиент или пътник има само задължения и фактически никакви права във взаимоотношението си с дадената търговска и стопанска организация или държавна институция."[2]

Сравнително ниското образование и квалификация, незадоволителните условия на труд и свързаното с тях текучество, редицата нерешени въпроси в търговията обуславят причините за нарушенията на законността при обслужване на гражданите.

В огромното си мнозинство работниците и служителите в системата на търговията са честни и трудолюбиви хора, достойни труженици в нашето общество. Но несъвършенствата на системата за работа с хората, недостатъчната работа за издигане на тяхното съзнание, обща и професионална култура и пр. създават обстановка известна част от

[1] Т. Живков. За последователно изпълнение на решенията на X конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа. Доклад пред Декемврийския пленум на ЦК на БКП. Партиздат, София, 1972, с. 95—96.

[2] Пак там, с. 133.

Digitized by Google

тях да нарушават твърде често правилата за търгуване: да надвземат и надписват при продажбата на стоки и при консумация в заведенията, да имат неприветлив вид и грубо държане, недобросъвестно отношение към работата.

Партийните комитети и организации носят отговорност за тези нарушения. Многото нерешени въпроси от организационен, икономически и възпитателен характер не са добър атестат за стила и методите на някои ръководства, както и за зависещия до голяма степен от тях подход към проблемите от страна на стопанските дейци. Съществена причина за отрицателните явления е и липсата на обществена непримиримост към нарушителите. Редица данни красноречиво потвърждават, че борбата против негативните прояви в много случаи е обща, не целенасочена. Нима се отделя достатъчно внимание на такива действени форми като беседата на прекия ръководител с провинените? Или на голямата роля, която при добра подготовка могат да играят обсъждането на производствено съвещание или събрания, порицанието чрез вестника или радиоуредбата, разглеждането на груби нарушения от другарските съдилища, по-активното използване възпитателното въздействие на колектива?

А има много придобит положителен опит, който може да стимулира партийните органи и организации, стопанските и административни ръководства към използването на най-подходящи форми за борба против негативните явления. Добри резултати са постигнати от работата на създадените в София комитети за проверка на кадрите. За системните нарушители в СГНС се води специална картотека. Значителни усилия се влагат за по-близко партийно ръководство на работата на комисиите за народен контрол, за ликвидиране липсата на системност и последователност в работата им. Създадена е убеденост, че от тяхната настойчивост и насоченост към основните проблеми до голяма степен зависи усъвършенстуването на стила на работа на онези стопански ръководители, които не винаги вземат мерки по техните сигнали и с това ги обезверяват, намаляват активността им.

Неоправдано е в част от партийните организации в отрасъла само да се говори за борба с нарушенията, а да не се създава атмосфера на нетърпимост към тях. Неефективни в много случаи са превантивните мерки. Проявява се известен либерализъм. Не е достатъчен личният пример на комунистите, тяхната индивидуална възпитателна работа обикновено няма тежест на дейност с решаващ характер. За всичко това партийните органи не търсят достатъчно отговорност.

От изключителна важност е по-нагатъшното развитие на възпитателните функции на колективите. Въпреки постигнатите сериозни успехи не може да се каже, че идейно-възпитателната работа в отрасъла отговаря напълно на изискванията на Декемврийския и Февруарския пленум на ЦК на БКП. Слабостите в тази дейност поставят често търговските работници в такова положение, че те се оказват неинформирани, неподготвени в политическо отношение. Идеологическата работа често се оказва откъсната от икономическите задачи, при това просветителският й характер отговаря и на друг недостатък — тя е и твърде обща. Подценяват се някои от утвърдените, резултатни пътища за формиране на висока идейност, комунистически морал и нравственост у кадрите. В пропагандистката дейност се проявява формализъм и опростенчество, подценява се самостоятелната работа.

Разбира се, и в борбата за повишаване политическото съзнание на търговските работници съществува ценен опит, който може нашироко да се използва, да се обогатява. Освен традиционните дейности — партийната просвета, просветните събрания и др., сега повече се отделя внимание на оформянето на политически витрини, организират се разговори (в Кюстендил — „Изпълнението на насрещните планове и кул-

Digitized by Google

турата на обслужването на населението — в центъра на масово-политическата работа"), тематични вечери, трудови ритуали, събрания на въпроси и отговори, вечери на професията... Разнообразието на тези форми и най-важното техният идеологически заряд повишават политическата съзнателност на търговските работници. Всичко това е от изключителна важност, като се имат предвид съществуващите обективни причини, неблагоприятствуващи идейно-възпитателната работа: редицата особености на търговската професия, разпокъсаността на кадрите в многобройни и на значително разстояние обекти.

Идеологическата работа особено след Февруарския пленум на ЦК от 1974 г. заслужава много по-обстойно разглеждане поради нейното изключително значение за цялостната работа на отрасъла. Няколко щрихи, дадени тук само поради връзката им с третирания проблем, подсказват, че тя заслужава отделно разглеждане.

НАСОКИТЕ

Разгледаните досега въпроси, естествено, налагат изводи, които очертават и бъдещото развитие на проблема за кадрите в търговията.

Най-прекият и най-резултатният път за подобряване работата с кадрите е навлизането в търговския отрасъл на повече **младежи**, притежаващи по-високо образование и поради това с по-големи възможности за бързо повишаване на квалификацията.

В последно време партийните комитети и организации се занимават много по-обстойно и резултатно с младежките проблеми в отрасъла. Засилва се партийното ядро в комсомолските организации, издига се идейно-политическата подготовка на новопостъпилите, създават се младежки производствени единици. Засега обаче попълнението в търговията е недостатъчно, често броят на постъпилите младежи и девойки в отделни предприятия е равен на броя на напусналите. Това се дължи на недостатъчните грижи на партийните и стопанските ръководства за утвърждаване на тези търговски труженици. С тях не се води целенасочена работа за издигане на морално-волевите им и делови качества. Затова в много случаи окончателното напускане на професията е придружено с разочарование и обиди. Вместо да им се даде възможност да видят перспективите за себе си, години наред работят с по-възрастни свои колеги, без да им се гласува доверие за самостоятелна работа. Освен това много управители на обекти без желание приемат младите хора и още от началото им възлагат най-тежката работа. Тези неблагополучия съответствуват обаче и на недоброто организационно състояние на редица комсомолски дружества, водещи анемичен живот — без интересна идейно издържана и емоционална дейност. Подобни случаи не може да не тревожат комсомолските комитети, които носят пряка отговорност за тях. Тук повече от всичко се налага чрез внимателен и задълбочен преглед на общото състояние да се откриват онези основни лостове, чрез които може в кратък срок да се стигне до съществени подобрения. С това комсомолските органи ще отговорят на гласуваното им от Партията високо доверие.

Духовните и материални стимули са мощен лост за подобряване и стабилизиране на кадровия състав на отрасъла. Тяхното правилно съчетаване обаче си остава сериозен проблем и всичко полезно, направено в това направление, ще бъде крачка, съдържаща в себе си ефект с многократна възвръщаемост.

В последните години постигнатите успехи са обнадеждаващи. Утвърждава се системата на заплащане на труда в зависимост от изпълнението на показателя „Култура на обслужването". Тук обаче все още не достигат редица неща. Преди всичко недостатъчна е диференциа-

Digitized by Google

цията между продавачите и управителите на магазините при премирането. Относителният дял на премията за култура на търговското обслужване през 1973 г. за работниците от системата на СД „Търговия" в страната е 9,5 на сто от основните им заплати по щатна таблица, а за тези от системата на Комитета за отдих и туризъм — от 5 до 10 на сто. Явно тези средства са недостатъчни за материално стимулиране, те не създават нужната заинтересованост у търговските работници. Тревожни са изводите на Благоевски районен комитет на БКП в София, който на основата на анализ на данни за прогресивно намаляване относителното тегло на премията за културата на търговското обслужване изтъква не само повишените изисквания към последната, но и ограничения размер на средствата, опасенията за евентуален преразход на фонд „Работна заплата" и пр. От друга страна създадено е убеждение, че тази премия едва ли не е неотменно право на търговските работници, което предизвиква конфликти между тях и контролните органи при пълното или частично лишаване от нея. В чести случаи това води до компромиси, които далеч не са в интерес на работата.

Тази обстановка контрастира с многото положителни моменти в съревнованието сред търговските работници. Сега постигнатата масовост е на твърде високо ниво. През 1973 г. в него са участвували 91,73 на сто от заетите работници и служители в отрасъла — 127 246 с лични обещания и 111 068 с колективни. Сключени са 35 330 индивидуални и 11 665 колективни договора, както и 1163 за дружба и сътрудничество между търговски и производствени колективи. По почина на кремиковските младежи работят 18 247 работници, а на габровските предприятия — 17 613. В движението за образцови обекти участвуват 28 060 души от магазините, заведенията и складовете на едро.

Под ръководството на първичните партийни организации са разработени модели за водене на съревнованието. Организирано се изучава челният опит, като за целта се картотекират първенците (София, Перник и др.). Все повече се утвърждават конкурсите по професии, викториите, прегледите, движението за висока култура на обслужването и за образцови обекти. Все по-голямо внимание се отделя на моралните стимули — учредяват се преходни знамена и флагчета, връчват се грамоти и значки, изпращат се благодарствени писма до семействата на първенците, за заслужилите ветерани се организират вечери портрети, добре се използват средствата за масова информация при популяризиране на успехите.

За усъвършенствуване на кадровата работа голяма роля играе и издигането авторитета на търговския работник, обществената значимост на неговата професия. Сега твърде често, особено чрез средствата за масова информация, за търговията се говори предимно в критичен дух (и не без основание), но в същото време рядко се подчертават нейните успехи, добрите резултати на първенците, които с чест изпълняват своята трудна и отговорна задача. По този начин се пречи на правилния подбор за свежо младежко попълнение. За създаване у него на високо самочувствие, настроение, съзнание за пълноценност.

Когато анализираме състоянието на партийната работа в отрасъла, още веднъж е наложително да се подчертае голямата необходимост от по-нататъшното повишаване активността и инициативността на комунистите, неотменното изискване непрекъснато да се издига боеспособността на първичните партийни организации.

Днешните условия изискват подобряване на качествения състав на комунистите, особено тяхното образователно ниво. Това ще се постигне чрез приемане на повече младежи в Партията и правилно съчетаване работата със стопанските ръководства — да се избягва дублирането и да се издига принципът на единоначалието, да се създават по-добри условия за развитието на вътрешнопартийната демокрация. Безуслов-

Digitized by Google

но качеството следва да бъде в единство с количеството, но не винаги партийното ядро е достатъчно за даден колектив или пък ако е достатъчно, разпределението му по отделните обекти е неравномерно и т. н. Общо малък е броят на комунистите — управители на магазини и заведения за обществено хранене. В такъв типичен търговски град като Варна от 262 управители само 84 са комунисти (32,4 на сто), в потребителните кооперации на окръга този въпрос също не е намерил задоволително решение.

Налага се изводът, че е необходим **нов подход** в работата с кадрите в търговията. В основата му следва да залегне положението за дълбоко политическия и идеологическия характер на системата за вътрешнотърговско обслужване. Повишаването на социалистическата съзнателност на търговските труженици трябва да бъде основното за издигане обществения авторитет на професията. Това ще се постигне най бързо, като се компенсира все още малкото число търговски работници (в сравнение с другите страни) с тяхното стабилизиране и повишаване на професионалното им майсторство. А също колкото по-бързо се създаде атмосфера на обществена нетърпимост към разхитителите на социалистическата собственост, за изкореняване на остарелите навици, за култивиране на социалистическо съзнание и култура на поведение. Затова е нужно много добре да се познават причините за сегашното неблагоприятно състояние в тази област, които в чести случаи се свързват със стила и методите на ръководствата на търговските организации по изпълнението на правилните, ясни и категорични партийни решения, с ниската квалификация и култура, с малките възможности на някои ръководни и изпълнителски кадри в отрасъла, с недостатъчната ефективност на партийната работа и понижената боеспособност на някои партийни организации.

Отправната точка за решително подобряване сегашното състояние на кадрите в търговията е укрепването на първичните партийни организации в отрасъла, чувствителното подобряване на тяхната роля като политически ръководители на колективите.

БИТИЕ — ЛИЧНО И ОБЩЕСТВЕНО

Битието на социалистическия труженик при социализма се промени в смисъл на добруване и разхубавяване. И не случайно, когато търсим примери или правим сравнения, се спираме да българското село. Защото помним добре как изглеждаше селската къща, двор и улица. Между двора пред къщата и двора зад къщата почти нямаше разлика, ако пък на улицата имаше две педи кал, в двор бе с една педя повече.

Сега дворовете са утъпкани, изравнени застлани с плочки, ако не целите, то поне пред стълбището и пред стаите на долния етаж. Още от пътната врата те среща и води широка и удобна циментена пътека, около която през трите топли сезона на годината се вият герданите на цветя — дъхави и красиви. Цветя те срещат от пътя, цветя те изпращат. Над цветята хвърлят шарена сянка асми и кордони с натежали грозде. В границите пред стълбищата, в дворовете с циментените пътеки, около къщите с две или три чупки се полюляват короните на сливи, ябълки, липи, череши, орехи, по които се катерят синове и внуци. Цветята пред къщата цъфтят и препъфтяват, без да бъдат стъпкани или изтръгнати от корен. Плодовете зреят и презряват, без някой да ги обрули още зелени. Цялото лично стопанство на селянина кооператор е оградено с тухли, дялани камъни, винкелно желязо и решетки с причудливи форми. Към дворовете водят широки врати от дебела ламарина или от горено дърво, а над повечето от тях са приковани емайлирани табелки с надпис „Образцов дом". Колко уморителен, дълъг и труден, но обветрен с оптимизъм е пътят, извървян от разградения двор с по-

Digitized by Google

рутена кирпичена постройка до табелката с надпис „Образцов дом" В някои селища по решение на местната власт и на обществените организации наименованието „Образцов дом" дават на онези къщи, които имат не само красивия стъклбища но и в които се набъркват стотина тома художествена и обществено политическа литература, чийто стени са украсени с репродукции от стари майстори на четката, оригинални платна на съвременни художници Някои пък се увлекоха дотам, че в името на кръворазбрана красота ликвидираха домашните животни и високоценни чудни критерии за ред и естетика без живата природа

Естествено, първопричината за порийното навлизане на хигиената, удобствата и красотата в дома на селе стопанския труженик е стабилното, растящото материално благосъстояние, навлизането в голяма

вече не малко асфалтирани стопански дворове, бани, където след работа топлата вода смъква черилката и умората и много други придобивки. В тия селища населението не застарява. В тях ръководителите рядко се тюхкат, че хората напускат селскостопанските обекти въпреки високото възнаграждение, защото решават главния въпрос: въпроса за свързване на икономическото със социалното планиране — главен проблем в комплексното развитие на трудовия колектив, на личността в него.

Димитър КРАЛЕВ

РЕПЛИКА

Когато говорим за измененията и успехите в развитието на българското село и на селското ни стопанство, ние не можем да не подчертаем, че най-голямото завоевание, най-големият успех — това е новият човек на село, съвременният селскостопански труженик и неговият нов живот, това е новото българско село.

Труженците на нашето ново, социалистическо село, с новото социалистическо съзнание и отношение, което имат към обществената собственост и социалистическата държава, с опита, който натрупаха в строителството на социализма, с квалификацията, която придобиха и пр., израснаха с цял век над равнището, на което бяха преди тридесет години.

Сега около 100 хиляди от селскостопанските труженици в ТКЗС, ДЗС и АПК са механизатори и шофьори, над 150 хиляди са животновъди, десетки хиляди са тези, които се утвърдиха като постоянни, висококвалифицирани работници в зеленчукопроизводството или овощарството и пр. Досега за активно участие и високи достижения в общественото стопанство близо 30 000 труженици от нашето ново село получиха правителствени награди и отличия. Между тях 107 са герои на социалистическия труд и 351 носители на орден „Георги Димитров". Така от безформената и от никого незачитана в миналото селска маса се оформиха и все повече се утвърждават различните професии на селскостопанския труд; израснаха героите и знатните хора на село, класата на селяните кооператори, носещи почетното звание — **труженик на социалистическото селско стопанство.** Тия изменения доведоха и до новите изисквания по отношение на бита и условията на труда, до критерии присъщи на гражданин на социалистическото общество.

Независимо от колосалните изменения, все още в някои селища съществуват несъответствия между личния и обществения бит.

Причините са много. Някои от тях може би са и обективни. Основната по наше мнение е подценяването на тези изключително важни въпроси от някои местни селскостопански и държавни деятели. А въпросите, свързани с комунално-благоустройственото, битовото, културно-просветното и пр. обслужване, имат пряка връзка с основната функция, която трябва да изпълнява съвременното село.

На съвременното социалистическо село не трябва да се гледа само като исторически формирало се място, населението на което се занимава предимно със селско стопанство. На него трябва да се гледа като на сложен социален организъм, изпълняващ определена социална функция в обществото — функция, обезпечаваща оптимални условия за всестранното формиране и развитие на личността на селското население. Неговите размери, социалната му структура, архитектурното му оформление и благоустройството на всеки етап от общественото развитие трябва да се определя от тази функция.

Всичко това предполага по-широко и по-задълбочено да се прилага в практиката **социалното планиране на селото.** Приетата от нашата партия Национална програма за повишаване на жизненото равнище изисква комплексно решаване на всички въпроси, свързани с всестранното развитие на човека. Нейното изпълнение трябва да бъде непрестанна грижа за партийните и стопанските ръководители на село.

к. ф. н. **Стефан ЖЕЛЕВ**
сътрудник в ЦК на БКП

Digitized by Google

ПОБЕДА, КОЯТО УЧИ И ВДЪХНОВЯВА

генерал-полковник **КИРИЛ КОСЕВ**
началник на главното политическо управление на Народната армия

Вероломното нападение на фашистка Германия над СССР през юни 1941 година сложи началото на Великата отечествена война на Съветския съюз. Най-крупна и жестока измежду всички войни, преживени от човечеството, безкомпромисно стълкновение на първата в света социалистическа държава с ударния отряд на империализма, **Великата отечествена война бе изключителна по своите размери и значение. В нея се решаваше не само съдбата на победилия в съветската страна социалистически обществен строй, но и съдбата на световния революционен процес, бъдещето на цялата човешка цивилизация.**

Дълъг и труден, пътят към победата над фашизма премина през епохални битки, в които съветският народ прояви невиждано мъжество и храброст, предаността и верността си към великите идеи на комунизма, изпълни своя висш патриотичен и интернационален дълг.

Неимоверните трудности не сломиха бойния дух на съветските воини, не разколебаха безграничната вяра в победата на правото дело, в неизчерпаемите възможности на социалистическия строй.

Започвайки войната, Хитлер и неговите генерали разчитаха на мълниеносни успехи, както при военните действия на Запад. Но ходът на събитията на съветско-германския фронт още в началото показа, че фашистка Германия, предприемайки „източния поход", се е обрекла на поражение. Героичното отстояване на всяка педя земя в приграничните сражения, безпримерната отбрана на Брест, Ленинград, Киев, Одеса, Севастопол, нарастващата с всеки изминат ден съпротива на Съветската армия свидетелствуваха за високия морален дух, организираността и дисциплината на съветските хора за пламенната любов към социалистическата родина, за твърдата решимост на един многомилионен народ под ръководството на своята комунистическа партия да извоюва победа в трудната и жестока война.

Историческата битка и разгромът на хитлеристките войски при Москва сложи началото на прехода на Съветската армия от стратегическа отбрана към стратегическо настъпление.

Контранастъплението на съветските войски при Сталинград, боевете за Кавказ, гигантското сражение при Курск и следващите крупни операции се превърнаха в последователни стъпала към окончателната победа над хитлеристка Германия. В летописа на Великата отечествена война блестят епохалните победи при Ленинград, в Прибал-

Digitized by Google

тика, Украйна, Белорусия, Молдавия, в резултат на които хитлеристките окупатори бяха изгонени извън държавната граница на СССР. Съкрушителните удари на съветските войски срещу фашистките пълчища в Източна Прусия, Западна Полша, Чехословакия и най-голямата по своите мащаби Берлинска операция завършиха разгрома на фашистка Германия, изправиха я пред безусловна капитулация.

Победата на Съветския съюз над хитлеристка Германия бе велик подвиг на целия народ, на неговите славни въоръжени сили. На огромния фронт от Баренцово до Черно море през 1418-те дни и нощи на свещената война, в дълбокия тил и във временно окупираните райони съветските граждани, воините от Съветската армия проявяваха невиждан героизъм, желязна воля за победа. Като висша изява на обществената отговорност и идейната убеденост на съветските хора, героизмът още в началото на войната стана масов и всенароден. В 04,15 часа на 22 юни 1941 година летецът Димитрий Кокарьов извърши първият въздушен таран. На 24 август 1941 година край Новгород доблестният червеноармеец Александър Панкратов закри с тялото си вражеския ДЗОТ. Защитниците на Брестката крепост водиха неравен бой в обкръжение близо месец, но нито един не се предаде.

Навсякъде, по всички фронтове съветските хора се сражаваха до последна капка кръв. За победата над фашизма, за спасяването на своята социалистическа родина бойци и партизани извършваха подвиг след подвиг. Повече от 200 безстрашни воини повториха безсмъртния подвиг на Александър Матросов. Над 70 герои подобно на Николай Гастело, жертвувайки себе си, хвърлиха своите горящи самолети върху бойната техника и живата сила на врага. Под ръководството на нелегалните партийни комитети самоотвержено воюваха срещу немскофашистките окупатори многочислените партизански отряди и нелегални организации, обединяващи стотици хиляди патриоти. Под техните непрестанни удари се рушеше фашисткият тил, създаваха се непоносими условия за врага.

Най-характерна черта на съветския героизъм бе неговата съзнателност. Това по съвсем конкретен начин изрази съветският разузнавач П. Кузнецов, който преди смъртта си написа в своя дневник: „Аз обичам живота, аз съм още много млад. Но когато Отечеството, което аз обичам като своя майка, изисква от мен да пожертвувам живота си в името на освобождението от немските окупатори, аз ще направя това." Така мислеха милиони и затова Великата отечествена война влезе в историята като легендарна епопея, като безпримерен подвиг на цял народ в борбата против фашистката чума.

През военните години героизмът беше неотделим спътник и в делата на съветските хора в тила, повечето от които бяха старци, жени, юноши и момичета. Възхищение и дълбока признателност предизвикват техните подвизи в труда. Често пъти под открито небе в суровите сибирски условия те организираха наново производството на оръжие и муниции за армията. Така бе преодоляно превъзходството на врага в областта на военната техника и значително бе надмината военната продукция на хитлеристка Германия, осигурени бяха фронтът и тилът с необходимото продоволствие и суровини.

Основата на духовните сили на съветския народ в неговата борба против немскофашистките завоеватели съставляваха комунистическата идейна убеденост, пламенният патриотизъм и пролетарският интернационализъм, монолитната сплотеност около Партията на Ленин.

Партията въоръжи народа с конкретна програма за действие, насочена към разгрома на врага. В хода на войната тя решаваше всички принципни въпроси по ръководството на страната и на въоръжената борба, провеждаше титаническа военноорганизаторска и идео-

Digitized by Google

логическа дейност. През целия период на войната Комунистическата партия на Съветския съюз бе поставена в положението на истинска воюваща партия. Организирайки силите на народа, Партията сама беше там, където бе най-трудно, където се решаваше успехът. Повече от половината от нейния състав включително и по-голямата част от Централния комитет и другите ръководни органи се намираха тогава във въоръжените сили. Към пролетта на 1945 година всеки четвърти воин бе член или кандидат-член на КПСС. Комунистите вървяха в първите редици, с личния си пример и пламенни слова вдъхновяваха воините за героични дела. Два милиона членове и кандидат-членове на Партията отдадоха живота си в името на победата над врага. Милиони беззаветно предани бойци, членове на Ленинския комсомол, също бяха образец на мъжество и героизъм.

Великият патриотичен и интернационален подвиг на съветския народ, на неговите въоръжени сили играеше всемирноисторическа роля. Той вдъхновяваше антифашистката въоръжена борба на поробените от хитлеризма народи, способствуваше за разширяване на съпротивителното движение, правеше го действителен фронт на борбата срещу фашизма. А съветската държава стана организатор и ведуща сила в антихитлеристката коалиция.

* * *

Успехите на съветските войски оказваха огромно влияние за засилване на въоръжената антифашистка борба и на българския народ, подета веднага след вероломното нападение на фашистка Германия по призива на Партията. През цялото време на Великата отечествена война той беше на страната на своите съветски братя, подкрепяше тяхната борба, вдъхновяваше се от техните победи, споделяше вярата и надеждата за разгрома на фашистките сили. Затова и етапите на развитието на въоръжената борба са функционално свързани с победите в най-крупните операции на Съветската армия, всяка от които приближаваше деня на нашата свобода.

Непосредствените условия за освобождаването на България от хитлеристката окупация и фашизма бяха създадени от победата на Съветската армия в Яшко-Кишиневската операция. Извършвайки подготовката за навлизане в нашата страна, съветското командуване отчиташе революционната ситуация, създадена у нас в началото на септември 1944 година.

Настъплението на Съветската армия принуди немските войски да напуснат нашата територия, неутрализира действията на фашистките сили в България, предотврати идването на англо-американски войски в нашата страна. То стана сигнал за вдигането на народа под ръководството на Партията на масово въоръжено въстание, което благодарение на решаващата помощ на Съветската армия увенча с победа многолетните борби на трудещите се против фашизма.

Въстаналият народ както преди 67 години посрещаше своите освободители по стар славянски обичай с хляб и сол, с тържествена музика и знамена, със спонтанен изблик на братски чувства на признателност и благодарност.

В хода на въстанието се създаваше и Българската народна армия, което позволи почти веднага след освобождението нашата страна да се включи във войната за окончателния разгром на хитлеристка Германия.

Бойните действия на нашата Народна армия в годините на Отечествената война са една от най-светлите страници в героичната история на българския народ. Младата българска армия, взаимодействувайки с Югославската народоосвободителна армия, заангажира сре-

Digitized by Google

щу себе си значителни сили на противника, с което облекчи войските на Трети украински фронт.

Участието на нашата армия в историческия двубой с най-зловещите сили на империализма породи вдъхновението от възвишените идеали на Освободителната война, сля в едно патриотичния и интернационалния дълг, изпълнението на който бе съпроводено с изумителен героизъм. Нашата армия за първи път воюваше рамо до рамо с непобедимата Съветска армия срещу най-злия враг на човечеството — хитлеризма, ръководена от калената в класовите битки Българска комунистическа партия.

Участието на нашата армия в Отечествената война имаше огромно политическо и военно значение за България. То извади страната ни от международната изолация, издигна нейния авторитет, укрепи международното й положение. Защитени бяха свободата, националната независимост и териториалната цялост на страната, както и революционните завоевания на народа, постигнати с победата на Деветосептемврийското въстание.

В антихитлеристката война укрепна морално-политическото единство на трудещите се под ръководството на Българската комунистическа партия, спои се от съвместно пролятата кръв бойната дружба между българския и съветския народ, между армиите на двете братски страни. В ожесточените боеве с врага Българската народна армия придоби значителен боен опит, превърна се в сигурен страж на свободата и националната независимост на страната.

Победният марш на Съветската армия донесе свободата и на още редица народи в Европа и Азия, които след войната тръгнаха по пътя на социалистическото развитие. Разгромът на фашизма предизвика коренно изменение на политическата карта на света, раздвижване на огромни народни маси, ускоряване на социално-политическото развитие на много народи. Именно за това и военните действия на съветско-германския фронт имаха особено важен социален смисъл, носеха интернационален освободителен характер. Такава беше и една от целите на борбата на съветските народи. Това се вижда от факта, че още в началото на Великата отечествена война върховният главнокомандващ на съветските въоръжени сили от името на Комунистическата партия и съветското правителство заяви, че целта на величавата борба е не само ликвидиране на опасността, надвиснала над съветската страна, но и да се помогне на народите от Европа, стенещи под ярото на фашизма. Великата освободителна мисия на Съветската армия закономерно произтичаше от природата на съветския обществен строй, от марксистко-ленинската идеология и политика на съветската държава, от нейните интернационални задължения. И съветският народ, и неговите въоръжени сили положиха неимоверни усилия за осъществяване на тази своя историческа мисия, в резултат на което, воювайки рамо до рамо с борещите се за своята свобода народи, бяха освободени в Европа страни с обща територия 1 млн. кв. км и население над 113 млн. души.

Стъпвайки на територията на другите страни като освободители, верни на своя интернационален дълг, далеч от своята родина съветските воини се сражаваха със същия героизъм и себеотрицание, както и за своите градове и села. В огнените схватки с врага, в боевете за освобождението на европейските народи паднаха повече от един милион храбри съветски бойци.

* * *

Победата във Великата отечествена война има епохално, световноисторическо значение. Тя доведе до коренно изменение на съотношението на силите в света в полза на социализма. След войната цялата

Digitized by Google

система на капитализма се оказа значително отслабена. От нея отпаднаха страните в Централна Европа, които тръгнаха по пътя на социалистическото развитие. В редица страни в Азия се извършиха революции и техните народи, след решаването на определен обем общодемократически задачи, пристъпиха към осъществяването на социалистически преобразования. Резултат от победата във Великата отечествена война бе образуването на световната социалистическа система, превърнала се по-късно в главен фактор за развитието на човечеството и решаваща сила в антиимпериалистическата борба.

Така победата на Съветския съюз над фашизма оказа огромно влияние върху съдбата на цялото човечество.

В историческия двубой между силите на социализма и прогреса и най-реакционните сили на империализма, с техния ударен отряд — германския фашизъм, социализмът защити своите завоевания, показа жизнеността и превъзходството си над капитализма не само в социално-икономическо, политическо и идеологическо, но и във военно отношение.

Военният разгром на държавите от фашистката коалиция и създаването на световната социалистическа система дадоха мощен тласък на националноосвободителното движение на народите, в резултат на което бяха унищожени колониалните империи и се създадоха повече от 70 нови суверенни държави, част от които тръгнаха по пътя на некапиталистическото развитие.

Победата над фашизма показа, че последователен интернационализъм, пламенен патриотизъм и масов героизъм е присъщ на работническата класа, на трудовото селячество и прогресивната интелигенция, когато са обединени и ръководени от Комунистическата партия. Поради това след войната рязко нарасна авторитетът на Комунистическите партии, многократно се увеличи техният брой, засили се международното комунистическо и работническо движение.

Бляскавата победа на Съветския съюз над фашистка Германия и резултатите от тази победа издигнаха на небивала висота авторитета на съветската страна, засилиха привлекателността и влиянието на социализма и на комунистическите идеи. Затова идеолозите на империализма превърнаха историята за разгрома на фашизма в арена на остра идеологическа борба, в която се стремят да омаловажат значението на борбата и победите на Съветския съюз и неговите въоръжени сили, да отрекат историческата истина, че Съветският съюз изигра решаващата роля за победата над фашизма.

Историята на войната обаче показва, че през цялото време на воденето ѝ главен, основен, решаващ за нейния ход и изход беше съветско-германският фронт; че всяка крупна операция на Съветската армия имаше дълбоко социално-политическо значение. Разгромът на фашистките войски при Москва бе най-крупното поражение на хитлеристите във Втората световна война, което окончателно провали техния план за мълниеносна война и разпръсна мита за непобедимостта на хитлеристката армия.

Победата на съветските войски при Сталинград и в Северен Кавказ доведе до коренен прелом във Втората световна война, предизвика в Германия дълбока вътрешна криза, разтърси зданието на фашисткия блок, накара Япония и Турция да се въздържат от встъпване във войната на страната на Германия срещу СССР, укрепи военната коалиция между Съветския съюз, САЩ и Англия.

В ожесточените сражения при Курск, Орел и Белгород бе окончателно пречупен гръбнакът на фашистката армия, завърши преломът в хода на Втората световна война. Безвъзвратно бе отнета стратегическата инициатива на вермахта, което облекчи десанта на англо-аме-

Digitized by Google

риканските войски в Италия, ускори разпадането на фашисткия блок, постави хитлеристка Германия пред неизбежна катастрофа.

Разгромът на немските войски при Ленинград, Белоруската, Яшко—Кишиневската и многото други блестящи битки на Съветската армия изиграха изключително важна роля за ускоряване победата над фашисткия блок, за изгонване на немските окупатори от западните съветски републики, за освобождаване на народите на Полша, Чехословакия, Югославия, България, Румъния, Унгария, Австрия, Северна Норвегия.

Най-грандиозната в историята на Втората световна война — Берлинската операция, в хода на която бе нанесен окончателен, смъртоносен удар върху хитлеризма, достойно увенча победата на Съветската армия и на антихитлеристката коалиция във войната.

За решаващата роля на Съветската армия при извоюване на победата над хитлеристката коалиция говори и фактът, че в течение на войната въоръжените сили на Съветския съюз разгромиха и плениха 607 дивизии от фашисткия блок, докато англо-американските войски извадиха от строя само 176 дивизии, и то главно в края на войната. Фашистка Германия изгуби всичко 13,6 милиона убити, ранени и пленени. От тях 10 милиона на съветско-германския фронт, който през цялото време беше главен, определящ хода и изхода на войната. В боевете със съветските войски хитлеристката армия изгуби три четвърти от своята авиация, по-голямата част от артилерията и танковете, 2500 бойни и транспортни кораби.

Всичко това ярко свидетелствува за несъстоятелността на опитите на буржоазните фалшификатори да омаловажават ролята на СССР и на Съветската армия в разгрома на ударните сили на империализма във Втората световна война.

Обективната марксистко-ленинска оценка за ролята на Съветската армия в разгрома на фашизма и нейното широко пропагандиране играе важна роля в съвременната идеологическа борба. Тя способствува за дълбоко осъзнаване на безценния опит, придобит във Втората световна война, който в голяма степен определя действията на хората, тяхното отношение към съвременната действителност, към делата на реакционните империалистически сили, които и днес, в условията на намаляването на международното напрежение, с нарастващи темпове продължават материалната, идеологическата и психическата подготовка за война, засилват надпреварата във въоръжаването и неговото качествено усъвършенствуване.

* * *

Три десетилетия ни делят от великата историческа победа на Съветския съюз над хитлеристка Германия. Изминалите години ни позволяват още по-ярко да видим величието на тази победа, която продължава да оказва огромно въздействие върху целия ход на световното развитие, на характера и решаването на най-важните проблеми на нашата съвременност.

Опитът от Великата отечествена война ни учи, че сигурна гаранция за запазването на мира и за отстояването завоеванията на социализма е военната мощ на великата съветска страна — главната политическа, икономическа и военна сила на световната социалистическа система, способна да обуздае агресивните стремежи на империализма. Тази поука, извлечена с цената на милиони жертви и неимоверни лишения, народите на социалистическите страни никога не ще забравят. Те знаят, че в съвременните условия успешната защита на социалистическите завоевания и мира е възможна, само ако на агресивните сили на империализма се противопоставят колективните уси-

Digitized by Google

лия на социалистическите държави, тяхната обединена военна мощ. Затова в съвременната сложна и противоречива международна обстановка КПСС и Съветското правителство, страните от братската социалистическа общност като отчитат, че империализмът не е изменил своята хищническа природа, че в капиталистическите страни все още има влиятелни сили, които се опитват да отслабят и спрат процеса на намаляване на напрежението, да върнат годините на студената война, съчетават конструктивния подход към международните проблеми с готовността всеки момент да дадат съкрушителен отпор на империалистическата агресия.

Споменът за всемирноисторическата победа на съветския народ и неговата легендарна армия и днес е фактор с огромно значение. Той повишава творческата енергия на трудещите се, активизира техните усилия в строителството на социализма и комунизма, в борбата срещу империализма, за укрепване на мира. Той е действен фактор и за развитието на Съветските въоръжени сили, на армиите на страните от социалистическата общност, фактор за повишаване на тяхната боеспособност и бойна готовност.

Двадесетгодишното съществуване на Варшавския договор потвърждава историческата необходимост от бойното сътрудничество на народите от социалистическата общност за отстояване на извоюваната във Великата отечествена война свобода, за защита завоеванията на световната социалистическа система, за предотвратяване на военнолюбивите намерения на империализма и запазване на мира.

Великата победа над фашизма вдъхновява и зове съвременните поколения самоотвержено и мъжествено да отстояват делото на мира от посегателствата на реакцията, призовава и трудещите се в нашата страна да посветят всички свои сили и творческа енергия за укрепване мощта на нашата социалистическа родина, на делото на строителството на развитото социалистическо общество и неговата защита. Затова Съветският съюз, нашата страна, народите от страните на братската социалистическа общност отделят неотслабващо внимание на повишаване боеспособността и бойната готовност на своите въоръжени сили, най-важната гаранция за защита завоеванията на социализма. Благодарение на успехите на социалистическата икономика, на достиженията на съветската наука и техника въоръжените сили на СССР и армиите на останалите страни — членки на Варшавския договор, разполагат с всички съвременни средства за воюване. Могъщата техника и оръжие се намират в ръцете на воини, безпределно верни на Комунистическата партия, възпитани в духа на социалистическия патриотизъм и интернационализъм, в духа на революционните и бойни традиции на героите от Великата отечествена война.

Незабравимият урок на историята, победата над фашизма във Великата отечествена война е предупреждение за империалистическите агресивни сили, за милитаристичните кръгове, които не престават да разпалват военни пожари в различните краища на света.

В навечерието на тридесетгодишнината от победата над фашизма човечеството с признателност и любов си спомня за съветските богатири, преминали през огнените пътища на войната, извоювали с безпримерния си подвиг свободата на поробените от фашизма народи. Съветската армия и армиите на обединените във Варшавския договор въоръжени сили посрещат Деня на победата единни и сплотени, безпределно предани на идеите на комунизма, верни на своя патриотичен и интернационален дълг, въоръжени с най-съвременно оръжие и бойна техника, отлично подготвени и решени докрай да отстояват делото на мира и прогреса, целостта и независимостта на братската социалистическа общност.

Digitized by Google

АКТИВНОСТТА И ТВОРЧЕСТВОТО В ПАРТИЙНАТА РАБОТА КАТО ПРОБЛЕМ ЗА НАУЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ

ГЕОРГИ ЗЛАТИНОВ

Развитието на активността и творчеството е един от основните ленински принципи на партийно ръководство. Неговата роля в етапа на изграждане на развито социалистическо общество нарасна неимоверно много. В наши дни инициативата, активността и творчеството в партийната и социално-икономическата сфера стават все повече характерен белег на стила и критерий за дейността на всеки партиен орган, комунист и труженик на социализма.

АКТУАЛНОСТТА НА ПРОБЛЕМА

Българската комунистическа партия винаги е отчитала мястото и ролята на революционната активност и творчество на народа в борбата за социализъм и комунизъм. В редица документи и решения на ЦК на БКП, особено след Априлския пленум от 1956 г., този проблем се разработва принципиално и перспективно, осигуряват се условия, атмосфера за издигане на активността и творчеството на партийните органи, на комунистите и безпартийните в борбата за изграждане на развито социалистическо общество. На Десетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция проблемът се поставя с нова сила. Тази потребност е продиктувана от живота, от бурното развитие на науката и техниката, от размаха и деловитостта, с които се решават задачите, свързани с победния ход на социалистическата революция. „Днес се формира гражданинът на зрялото социалистическо общество, изгражда се новата комунистическа личност — обществено-активна, социално-заангажирана, самостоятелна и творческа, знаеща и можеща, личност всестранно развита.“[1]

Що е активност и творчество? Каква е дълбоката същност на мотивите за активност и творчество в партийната и стопанската дейност?

[1] Т. Живков, Надежда и вяра в утрешния ден, изд. „Н. младеж“, С., 1974, стр. 27.

Digitized by Google

Какъв следва да бъде подходът, ако искаме те да се проявяват в партийната работа? Какви са зависимостите между инициативата, активността и творчеството? Кои са факторите и условията, които благоприятствуват или пречат да се проявяват те? Какви са критериите за оценка и методите за изучаване и изследване на тяхното проявление? Тези и редица други въпроси вълнуват и все повече привличат вниманието на партийните работници, специалистите по партийно строителство, социолозите, психолозите, педагозите и други учени.

Всъщност с какво и кога започва активността и творчеството? С дълбоката убеденост в правилността на политиката на Партията, с неподправената вяра във възможностите на хората, пълното доверие и топлота в отношението към кадрите? С натрупването на много знания или пък с умението компетентно и всестранно да се изучават и анализират процесите и явленията в живота? Може би с повишеното съзнание за дълг и чувство за отговорност? Със страстта и амбицията, която се влага в работата, и постоянното чувство на неудовлетвореност от постигнатото? Или на преден план е стремежът да се търси винаги нещо ново и необходимо за успешното реализиране на партийната политика? На тези въпроси точен и обективен отговор може да се даде, ако широко и задълбочено се изучи или изследва проблемът за активността и творчеството в партийната работа.

Възможно ли е да се изучи или изследва проблемът за активността и творчеството в партийната работа? Не само че е възможно, но е и необходимо! Едно социологическо или социално-психологическо изследване заедно с изпитаните партийни форми и методи ще позволи, от една страна, да се осигури задълбочена, всестранна и обективна количествена и качествена информация по проблема, и от друга — ще даде основание и възможности по-смело и уверено да се търсят и намират нови форми и средства за разгръщане на активността и творчеството в партийната работа, за усъвършенствуване на стила, оперативността, организираността и инициативата на партийните органи.

ПОДГОТОВКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Подготовката и провеждането на едно изследване на активността и творчеството в партийната работа е сложно и трудно дело. В своята цялост този проблем е социологически. В същото време той има социално-психологически, социално-педагогически, етически, юридически и др. аспекти. Това изисква чрез комплексна методика да се разкрие същността на активността и творчеството на партийните органи и организации във тясна връзка с цялостната социологическа и социална структура на нашето общество. Когато разкриваме влиянието на социалните фактори за развитието на активността и творчеството, държим сметка и отчитаме влиянието, връзката и ролята на някои психологически, педагогически и други фактори. А това е много трудно, защото още нямаме пълна научна разработка на същността и съдържанието на основните понятия. Липсва все още единно разбиране за критериите, източниците на информация и методиката на регистрация на данните и т. н.

Ето защо не може да се пристъпи към изучаване или изследване на проблемите за активността и творчеството в партийната работа, ако предварително не се изяснят и осмислят отправните теоретико-методологически положения, разкриващи същността на явлението. Основните изходни положения могат да бъдат:

— **Марксистко-ленинското положение за дейната и активна същност на човека.** Известно е, че историята на обществото не е нищо дру-

Digitized by Google

го освен история на човешката дейност. Човекът е активно същество, което твори историята, обществото и себе си по силата на обективната необходимост. Степента на неговата активност и творчество са в зависимост от обективните жизнени условия, от заобикалящата го среда, от атмосферата и климата, в които той живее, работи и твори. При това активността и творчеството не са механически реакции на външните въздействия. Те са израз на дълбока осмисленост, предварителна политическа ориентация и психологическа нагласа. „Човекът — пише Маркс — произвежда не само под властта на физическата потребност, а и като се освободи от нея, защото тъкмо свободната съзнателна дейност съставлява родовия характер на човека."[1]

— Общественият характер на човешката дейност и обществено-историческата обусловеност на мотивите за тази дейност. В условията на социализма трудещите виждат и се убеждават от собствен опит, че развитието на общественото производство се осъществява от тях и е за тях. Социалните мотиви, цели, интереси и потребности имат решаваща роля за активността и творчеството в дейността на хората. Те са продукт на социалната среда, на начина на производство, т. е. на социалната дейност, на социалните факти, явления и събития в живота на хората. И ако ние искаме да изучим или изследваме активността и творчеството на партийните органи в ръководството на партийната работа, трябва да се ръководим от разбирането, че те произтичат и са тясно свързани с цялостната социологическа структура на нашето общество. Те са черти и свойства, присъщи на цялостната система на политическо ръководство и социално управление на нашата страна.

Активността и творчеството в партийната работа са основни черти на ленинския стил на работа и ръководство, висша форма на политическа и трудова съзнателност. „Живото творчество на масите — заяви В. И. Ленин — ето основния фактор на новата общественост... живият, творческият социализъм е съзидание на самите народни маси."[2]

Ето защо нашата партия с такава сила, яснота и последователност поставя задачата да се изучава и внедрява ленинският стил на работа и ръководство, ако искаме да разгръщаме инициативата, активността и творчеството на трудовите маси в изпълнение на стопанските и политическите задачи. „Важна социологическа страна на управленческата работа — заяви др. Т. Живков — е умението да се направлява творчеството и инициативата на масите, на производствения колектив, на всеки труженик в една насока — реализирането на поставената цел"[3]

Активността и творчеството в дейността на партийните органи се определя и от самия характер на партийната работа, която е работа с хората, с колективите. Човекът днес е главна социална ценност. От неговото съзнание, от неговите действия зависи развитието на обществото. Ето защо и партийната работа с човека по своята дълбока същност трябва да бъде творческа дейност.

Основа на активността, инициативата и творчеството в партийната работа са всестранната научнообоснована политика на БКП, изискванията на Програмата и Устава, на решенията на конгресите и пленумите на Партията, личният пример, който дава ЦК на БКП за творческо отношение към всеки проблем. Идейно-теоретическата основа с вечно живото, развиващо и обогатяващо се марксистко-ленинско учение, което е чуждо на застоя, консерватизма и догматизма. Ленинските принципи и норми на партиен живот трасират направлението и границите на всяко организационно творчество.

---

[1] К. Маркс и Фр. Енгелс, Из ранных произведений, М., 1956, стр. 566.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 26, стр. 283.
[3] Т. Живков, Младежта е нашето бъдеще, 1972, стр. 92.

Digitized by Google

Тези са само някои от изходните теоретико-методологически положения, от които следва да се ръководим при изучаването и изследването на активността и творчеството в партийната работа. „Без методологията не може да се даде убедителен отговор на въпроса, какво ще се изследва, доколкото програмата на изследването е негов начален и решаващ пункт, чрез нея методологията влияе и върху останалите му елементи."[1]

Важен момент при подготовката на всяко изследване е изясняване на понятийния апарат.

СЪЩНОСТ И СЪДЪРЖАНИЕ НА ПОНЯТИЯТА АКТИВНОСТ И ТВОРЧЕСТВО В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

На пръв поглед, когато се поставя въпросът за същността и съдържанието на тези две актуални понятия, може да се помисли, че се чука на отворена врата. В действителност обаче нещата не стоят така просто.

Активността и творчеството са много широки понятия. Тяхното съдържание включва в себе си много явления от реалната действителност. Те синтезират редица комунистически добродетели. В литературата се срещат философски, психологически, педагогически и други определения. Независимо от това досега тези понятия не са получили повече или по-малко еднозначно и общопризнато определение.

Без да претендираме за пълно и самостоятелно дефиниране на понятията, ще се опитаме да дадем работни определения, които да подпомогнат изучаването и изследването на активността и творчеството в партийната работа. При това ще ги разгледаме поотделно.

В ежедневието най-често активен човек се нарича онзи, който е особено деен, енергичен, инициативен, настойчив и т. н. В този смисъл активността като комплексно качество и проява на човека представлява дейно участие в дадено начинание или полезна дейност. Много автори определят активността като дейност на човека или пък дейността на човека определят чрез неговата активност. Например Э. С. Маркарян определя дейността на човека като насочена активност, възникваща на основата на неговото отношение към окръжаващата го среда[2]. С. Л. Рубинщайн под човешка активност разбира усилена човешка дейност[3].

Както е известно, активността бива: производствена, обществено-политическа, художествена, научно-техническа и т. н. Ние отнасяме активността в партийната работа към обществено-политическата активност, тъй като тук става дума за дейно отношение и участие в решаването на обществено-политически мероприятия, задачи и проблеми. По този начин активността в партийната работа е онази осъзната и осмислена, усилена, енергична и целенасочена дейност, която комунистите (редови и ръководители) проявяват при изпълнение на задачи, поставени от висшестоящите партийни и държавни органи, при подготовката, приемането и изпълнението на свои решения, активно участие в други обществено-политически прояви и дейности.

Постоянни спътници на активността в партийната работа са инициативата, настойчивостта, рискът, дългът и отговорността. Така активността в партийната работа е израз на единството на чувства,

[1] С. Михайлов, Емпиричното социологическо изследване, стр. 58.
[2] Э. С. Маркарян, „Вопросы философии", кн. 10/1972.
[3] С. Л. Рубинштейн, Основы общей психологии, М., 1946, стр. 571.

Digitized by Google

мисли, воля, израз на действената роля на психиката, волята, идеите, убеждението. Ето защо с пълно основание може да се приеме активността в партийната работа като превърната форма и мяра на съзнателността.

Възниква законният въпрос: измерима ли е активността в партийната работа? Как при изучаването и изследването на активността на партийните органи ще се установи връзката — при това достатъчно еднозначна — между самото понятие и фактическите данни, които ще се събират? Какви са проявите и белезите в работата на тези органи, по които може да се съди за тяхната активност?

За по-голямо улеснение при изучаване на активността показателите могат да се дадат в три основни групи:

Първата група обхваща съзнателната и усилена енергична, системна и целенасочена дейност за ефективното изпълнение на решенията и указанията на висшестоящите партийни и държавни органи, както и резултатното изпълнение на собствените си решения.

Втората група обхваща степента на съзнание за необходимостта от риск, дълг, отговорност и тяхното проявление на дело при решаването на определени проблеми и изпълнението на дадени задачи.

Третата група обхваща активността, оперативността, настойчивостта, принципността, проблемността и перспективността в поставянето, обсъждането и решаването на ежедневните задачи.

Нашият опит показа, че използвайки методите на социологията, социалната психология и педагогика, може да се събере сравнително пълна обективна, достоверна, конкретна информация за яснотата на целите в работата и живота на различните категории партийни работници и ръководни колективи, за тяхната компетентност и култура и за уменето им при изработването на годишните и перспективните планове да очертават основните задачи, съобразявайки се с конкретните условия, възможности и нужди. Правилно ли са определили средствата и методите за постигане на целите. Има ли приемственост, последователност и завършеност в мероприятията. По пътя на наблюдението и беседите може да се изучи как партийният орган осигурява организацията на проверката на изпълнението. Уредено ли е предаване на взаимна информация между ръководен и роководещ орган, осигуряваща еднопосочност в действията и единство на въздействието. Кое преобладава в работата на тези органи — изчакването на указания от висшестоящия орган или инициативата, активността, творчеството. Колко от проведените мероприятия са по указания „от горе" и колко по собствен почин? Може да се наблюдава активността на комунистите в партийните събрания и т. н. Изобщо в самото изучаване и комплексно изследване може да се прояви максимална инициативност и активност.

Как стои въпросът за творчеството в партийната работа? Каква е неговата същност? Какви са основните етапи на творческата дейност в партийната работа? В какво да търсим неговите прояви?

Понятието творчество обикновено се употребява в двояк смисъл:

— като резултат от определена дейност, която е довела до създаването на нови материални или духовни ценности с обществено-практическа значимост;

— като по-широка или по-тясна характеристика на дейността на отделния човек или даден колектив.

Във всекидневието творец наричат създателя на нещо ново, на духовни културни, материални и други ценности.

Изниква въпросът, ако творчеството се среща само при създаване на принципно нови материални и духовни ценности, няма ли опасност една голяма част от трудовата дейност, в която се създават ценности, но не принципно нови, да се освободи от творчески елементи? Такава

Digitized by Google

опасност е реална. Ето защо ние споделяме становището на някои автори, които твърдят, че човек е творец както при конструкцията на „принципно нови неща, така и при тяхното серийно производство". Когато се създават „принципно нови неща", творчеството е свързано с качествени преходи от едни материални и духовни ценности към други. Но всеки качествен преход се осъществява от количествени изменения. В този период творчеството в трудовата дейност също е необходимо.[1]

В такъв случай какво е творчеството в партийната работа? Това е дейност не по шаблон и схема, а творческо мислене, дирене. Това е процес на създаване, експериментиране и внедряване на нови модели и форми в партийната работа, които се налагат като логично полезни, по-ефективни и перспективни. Това е уменето да се усъвършенстват съществуващите форми и методи, да се обобщава и прилага в практиката най-подходящият начин в даденият момент.

Творчеството в партийната работа като активна дейност на партийните органи може да се изяви главно в три насоки:

а) В процеса на създаване и експериментиране на по-съвършена организация на работа, на нови модели и форми на партийна дейност, които разкриват и утвърждават ленинските основи и принципи на партийна работа и ръководство.

б) При усъвършенстване на стари форми и привеждането им в съответствие с новите задачи и изисквания.

в) В етапите на обобщаване, популяризиране и внедряване на положителния опит.

Използвайки научни методи, може сравнително пълно и точно да се изучат или изследват проявите на творчество от различните категории партийни органи. Ако вземем за обект партиен комитет, вниманието при изследване на неговото творчество може да се насочи към следните проблеми:

— Изучаваме как и в каква степен той познава и реализира ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот. Пронизана ли е неговата дейност от изискванията за класовост и партийност. Каква организация е създал и какви са неговите субективни възможности и умение постоянно, организирано и целенасочено да изучава новостите в теорията и практиката на партийното строителство, теорията за управление и ръководство на социално-политическите, организационните и идеологическите процеси. Как осмисля и усъвършенствува своя стил и практика на ръководна и изпълнителска дейност.

— Изучаваме способността на партийния комитет да вижда и възприема новостите и води борба със закостенелостта, формализма и бюрократизма. Каква е неговата дейност да създава нови форми и методи на работа, умее ли да прогнозира, експериментира и моделира в партийната работа.

— Отделяме специално внимание на използваните от него процедури при вземане на ръководно решение и при планиране на ефективни и целесъобразни мероприятия за изпълнение на задачите. В тази връзка следва да се изучи как и в каква степен се спазват основните етапи и изисквания при подготовката на решения: възникване на проблема и уменето да се долови и оцени; откриване на идеи за неговото решаване; разработка на идеята в съответни организационни мероприятия, реализирането на тези мероприятия в практиката и т. н.

Изучаваме дълбочината на познанията за принципиалните изисквания — теоретически и приложни, на програмно-целевия и комплек-

[1] Д. Бантутов, сп. „Армейски комунист", кн. 5/1968.

Digitized by Google

сен подход в партийната работа. Как и в каква степен партийният комитет използва обективна информация? При определяне на целите, задачите, етапите на тяхното реализиране основава ли се на точен и конкретен анализ на реалните процеси и възможности? Съответстват ли тези задачи на потребностите? Отговарят ли те на политическото съзнание и възможности за изпълнението? Има ли обективност, реализъм и оптималност при набелязването им? При тяхното определяне и реализиране има ли страх, неувереност, разумен риск, презастраховане и т. н.

— Каква е организацията и системата на колективното обсъждане на проблемите. Умее ли партийният комитет да се опира и с какви форми използва творческата активност и инициативата на целия апарат, особено на специалистите.

— Под какви форми се проявява творчество в организаторската работа, помощта, контрола и изпълнението на взетите решения. Има ли умение да се съчетава контролът с помощта, взискателността с уважението и зачитането достойнството на изпълнителя. При контрола и помощта има ли системност, навременност, обективност, компетентност и прецизност в работата.

— Как и в каква степен се проявява творчество от партийния комитет в издигането на съответните партийни органи като политически ръководители. Как се разграничават функциите и се осъществява единството между политическите и служебните задачи.

— Каква е „селективната ориентация" при подбора, издигането и назначаването на кадри в различните сектори на партийната работа. При комплектуването на партийните органи има ли съчетание по възраст, стаж, характер, волеви качества, делови и творчески възможности, влечение към партийната работа и предпочитания към някои от нейните сектори.

Когато изучаваме или изследваме тези страни, следва да имаме предвид, че творческите способности на партийните работници се проявяват в различни степени и аспекти. Едни партийни работници са „хора на творческите идеи". Други не са в състояние да „раждат много идеи", но са добри организатори, проявяват организационен усет при разработване на средствата за тяхното използване и внедряване. Има и такива, които са силни и в „раждането" на идеи, и в организирането на тяхното материализиране.

В разсъжденията съзнателно разглеждаме поотделно активността и творчеството с оглед на по-голяма дълбочина и конкретност. В практиката те се изучават и изследват в единство.

Предложеният модел, или както се изразяват „концепционна схема", дава възможност да се установи степента на активност и творчество в работата на съответните партийни органи, тръгвайки от наличността на понятийните показатели и стигайки до емпиричните, като конкретни прояви, качества и т. н. При това във всички случаи при анализа е необходимо да се отчитат някои зависимости. Например:

— зависимостта между активносттта и творчеството, т. е. дали активността винаги се съпровожда с творчество; и обратно — дали творчеството предизвиква активност;

— зависимостта на активността и творчеството от успешната борба срещу „духовните напасти" в партийната работа, в това число бюрократизма, шаблона, формализма, либерализма, опекунството;

— зависимостта на активността и творчеството от състоянието на вътрешнопартийната демокрация, от атмосферата, при която се работи,

— зависимостта на активността и творчеството от мирогледа, теоретическите и политическите знания и практически опит на партийните работници;

Digitized by Google

— зависимостта на активността и творчеството от инициативата като способност да се действува разумно по собствен почин;

— зависимостта на активността и творчеството от личните качества на партийния работник, от неговото отношение към партийната работа, от това, какво търси в нея — удовлетворение, признание или уреждане на своя живот, прогрес в кариерата;

— зависимостта на активността и творчеството от умението на ръководителя правилно да ръководи изпълнителите, от изградените взаимоотношения между тях.

Могат да се изредят още зависимости, но това не е необходимо.

От казаното дотук е видно, че проблемът за изучаване или изследване на активността и творчеството в партийната работа е широк, дълбок и сложен. Редица автори[1] съвсем справедливо подчертават, че научният подход и творчеството са неделими. Това е съвсем естествено. И най-мъдрите, конкретни и навременни съвети на науката не могат да заменят онази самостоятелност, активна и творческа мисъл, която преследва навсякъде, и в труда, и в съня, партийния работник, когато изучава и решава даден проблем.

ФАКТОРИ И УСЛОВИЯ, СПОСОБСТВУВАЩИ ИЛИ ПРЕЧЕЩИ ЗА РАЗГРЪЩАНЕТО НА АКТИВНОСТ И ТВОРЧЕСТВО В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Развитието на активността и творчеството е процес, протичащ под въздействието както на обективни, така и на субективни фактори. Те са в диалектическо единство.

Решаваща роля за развитието на активността и творчеството играят обективните фактори и условия социалистическият обществен строй, социалистическият начин на производство, социалистическите производствени отношения, комунистическата идеология, морал и политика, социално-политическото и идейното единство на народа и т. н.

За активността и творчеството в партийната работа наред с тези общи фактори и условия голямо значение играят и някои по-конкретни и специфични обективни и субективни фактори и условия.

Към специфичните фактори отнасяме: непосредствената социална среда и обкръжение; атмосферата в партийния орган; състоянието на вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, умелото разграничаване функциите на партийните органи с тези на административно-стопанските ръководства; състоянието на научността в планирането, контрола и помощта; научният подбор на кадрите и правилната работа с тях; системата на моралното и материалното стимулиране труда и проявите на отделни партийни работници; организацията и формите на социалистическото съревнование и т. н.

Към специфичните субективни фактори отнасяме: марксистко-ленинските знания, комунистическият мироглед, идеал и морал, културата, както и цялостната психологическа нагласа на работниците в съответния партиен орган; организаторските способности, стила и тона в работата на съответния ръководител на партийния орган и социално-психологическата атмосфера, която той създава в колектива; общественото мнение и настроение в партийния орган; идейните, моралните и други взаимоотношения в него; степента на съзнанието за дълг и чувството за лична отговорност за изпълнение на поставените задачи; яснотата на целите и задачите; удовлетвореността от работата; умението да се съчетават личните с обществените интереси и т. н.

Определяща роля за развитието на активността и творчеството, ес-

[1] П. Русев, Творчество в партийната работа, сп. „Ново време", кн. 7/1967, М. Марков, Партията и научното управление на обществото, Изд. на БКП, 1969.

Digitized by Google

тествено, принадлежи на общите и на специфичните обективни фактори. При определени условия и ситуации решаваща роля могат да играят и субективните фактори.

Да вземем за пример стила в работата на секретаря, неговото умение да изгради правилни взаимоотношения със сътрудниците в апарата. Има голямо разнообразие на взаимоотношения, едни от които стимулират активността и творчеството, а други сковават, изсушават, пречат. Към първата група ние отнасяме следните отношения на партийния ръководител към сътрудниците от апарата:

— Отношението на твореца. Ръководителят има авторитета и имунитета не само на длъжността, а и на твореца, на знаещия, можещия, виждащия. В отношението към сътрудниците той държи преди всичко за развитието на тяхната творческа индивидуалност, старае се да ги въведе в съвременните достижения на науката, да им помогне да получат собствени завоевания в работата, да събуди техните творчески интереси и възможности, да ги подготви за самостоятелна работа и т. н.

— Отношението на специалиста, на „майстора" към ученика. Ръководителят умее да определи проблема, задачата, да даде главните насоки за тяхното решаване, творчески да подпомогне изпълнителите в подбора на средствата и формите при тяхното реализиране и разумно да се вмесва в непосредствената им работа и им оказва помощ и подкрепа за преодоляване на евентуални съмнения, колебания и други кризисни състояния.

— Отношението на организатора. Ръководителят разпределя задачите, координира действията, организира и осигурява съгласуваност в работата на отделните сектори и сътрудници, но друга квалифицирана помощ не може да окаже.

Разгледаните три вида положителни отношения между ръководител и ръководен не са единствени. При това те не се срещат в чист вид. В цялото си многообразие обаче те са фактори, които действуват като подбудители, стимулатори, които мотивират активността и творческия подход в партийната работа.

Към втората група отнасяме:

— Отношението на дребнавия педант и постоянния опекун. Ръководителят при поставянето на задачите и осъществяването на контрола за тяхното изпълнение стига до такива подробности и педантизъм, които ограничават самостоятелността, инициативата и творчеството в партийната работа. При тези отношения ръководителят се интересува само от стриктното и срочното изпълнение на задачите. За него подчиненият е само манипулационен елемент, необходим за постигане на определените цели. Той не се интересува от качествата на ума и творческата индивидуалност на ръководения, а главно от неговата изпълнителност и обща дисциплинираност.

— Отношението на карериста и егоиста. При тези отношения ръководителят третира своите сътрудници като инструмент за постигане на лични цели, личен напредък, лична кариера. Този вид отношения създава подлизурството, формира конформисти, хора, които вървят по утъпканите пътища, бягат от новото, борят се срещу новаторите и творците и старателно се застраховат.

— Отношение на антипатия, подозрение и страх. При него ръководителят вижда във всеки инициативен и творчески помощник свой потенциален конкурент, съперник, претендент за длъжността.

Следва да се отбележи, че изброените отношения от втора група също не са единствени и че в крайните им форми се срещат рядко, а в различни оттенъци — много често. В единия и в другия случай те създават лош социално-психологически климат, предизвикват конфликти, огорчения, минират проявите на активност и творчество в работата.

Digitized by Google

Налага се да подчертаем необходимостта за разграничаване отношенията между ръководител и ръководени и отношенията между отделните членове в дадения колектив. Всички наши изследвания потвърждават извода, че извън сферата на действие на ръководителя, в съответния партиен орган като колектив стават много важни явления и процеси, които пряко и косвено влияят върху развитието на активността и творчеството. Колективът със своите официални и неофициални отношения е в състояние да утвърждава и развива у своите членове едни или други отношения, да формира интереси, амбиции, стремежи и т. н. Ако той създава атмосфера на творчески стремежи, на сътрудничество, на поощрение и подкрепа на инициативата, активността и творчеството в работата, тогава дребнавият педантизъм, постоянното опекунство, кариеризмът и егоизмът, антипатията и подозрението, равнодушието и мързелът ще отстъпят място на политическата съзнателност, творческото горене и безпокойство в работата, другарското сътрудничество и изследователския подход в решаването на проблемите.

Задачата е чрез научното изследване или изучаване на факторите правилно да се оцени ролята на обективните и субективните фактори, да се разкрият вътрешните психически и обществени механизми, действуващи в партийните колективи, и тяхното влияние върху разгръщането на инициативата, активността и творчеството в партийната работа.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НАЛИЧИЕТО НА АКТИВНОСТ И ТВОРЧЕСТВО В РАБОТАТА НА ЕДИН ИЛИ ДРУГ ПАРТИЕН ОРГАН

Това е един изключително важен проблем, който следва предварително да се реши при подготовката на изследването за активността и творчеството. В практиката много често не се прави разлика между понятията показатели (за които ние вече говорихме) и критерии.

Партийната работа е разнообразна и комплексна политическа творческа дейност. Активността и творчеството в нея не може да бъдат оценени с произволни критерии, които не са свързани с онези белези и признаци, които характеризират тази дейност.

Понятията показател и критерий не са синоними. Те имат различно съдържание и предназначение. Показателят е вид, елемент, явление, което разкрива взаимовръзките в даден процес, дейност, личност. Критерият е мярка за оценка на тази дейност, мерило на степента на проявление. В нашия случай показателите ще ни разкрият цялостната съдържателна характеристика на явлението активност и творчество в партийната работа, а критерият ще оцени резултатите по всеки показател. За дадена личност не може и не бива да се съди по нейните „помисли" и „чувства", а главно по действията на тази личност и резултатите от тези действия. „По какви признаци можем да съдим за реалните „помисли и чувства" на реалните личности? — съветва В. И. Ленин. — Ясно е, че такъв признак може да бъде само един: действията на тези личности — а тъй като става дума само за обществени „помисли и чувства", то следва да се добави още: обществените действия на личностите, т. е. социалните факти."[1]

Ленинският подход в оценката на социалната активност трябва да бъде в основата на критерия при определяне на активността и творчеството в партийната работа. А това означава, че критериите трябва, от една страна, да фиксират динамичното състояние на изследвания су-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 1, стр. 428.

Digitized by Google

бект, неговата активност и творчество в организаторската и политическата работа по изучаването, разясняването и внедряването в живота партийните и правителствените решения; достигането и надминаването на челния опит в партийната работа; експериментирането и внедряването на нови методи и форми, усъвършенстване на старите и т. н. От друга страна, критериите следва да носят информация доколко цялата тази дейност има самодеен и дълбоко осмислен характер. Дали активността и творчеството се проявяват в интерес на партийната работа, в името на социализма и са подчинени на комунистическото строителство или имат други подбуди и мотиви.

Критериите за активност и творчество следва да характеризират количествените параметри на това явление, да говорят за интензивност или екстензивност в резултатите от тяхното проявление. Те следва да обхващат всички страни от дейността на партийните органи. Един показател се оценява винаги с повече от един критерий. Оттук изводът — колкото повече критерии използваме за оценяване на един показател, толкова по-точна и по-вярна ще бъде нашата оценка за активност и творчество в работата на един или друг партиен орган или отделен комунист. Вижда се сложността на проблема и трудността на неговото изучаване и изследване. Главен обект при изследването на активността и творчеството в партийната работа е човекът ръководител или редови член на Партията и безпартийният труженик на социализма. А изучаването на човека е трудна дейност. „Човекът е една динамична система, в която постоянно се извършват изменения. Не винаги има съответствие между неговото съзнание и поведение. В някои случаи човекът прикрива мислите и намеренията си. В други случаи отлага за неопределено време практическото приложение на възгледите и влеченията си... При това човек е поставен в сложна и противоречива социална среда, която му влияе в различни направления."[1]

Предотвратяването на евентуални грешки или субективизъм при изследването може да стане, ако правилно се използват източниците за информация и умело се приложат методите за регистриране на тази информация. Когато се изучава дадено явление, много често тези две понятия се смесват.

В нашия случай кои са източниците? Това са постъпките и действията на партийния работник като личност и партийния орган като колектив. Това е съзнанието на хората, които изследваме или изучаваме, техните цели и мотиви за активност и творчество в работата, тяхното психо-физиологическо състояние и нагласа, взаимоотношения в колектива, семейството, приятели и близки и т. н. Това са различните документи — характеристики, дипломи, трудови книжки, писма, статии, доклади и др., в които е заложен някакъв резултат, някаква информация за изследваното явление.

Какви могат да бъдат методите на регистрация? Такива методи могат да бъдат наблюдението, беседата, изучаване на различни документи, бюджета на времето на партийния работник, провеждането на пряко и косвено допитване и други социологически и социално-психологически методи. При това те не бива да се използват поотделно, а да се приложат комплексно. Така ще се събере разностранна, достоверна и обективна информация, която след научен анализ ще помогне да се вземат редица ръководни решения за още по-пълното качествено и перспективно изпълнение на конгресното решение — за разгръщане на по-голяма активност, инициатива и творчество в дейността на партийните органи в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество.

---

[1] Ст. Михайлов, Емпиричното социологическо изследване, Партиздат, София, 1973, стр. 180—181.

Digitized by Google

КОМПЛЕКСНА ОЦЕНКА И АТЕСТИРАНЕ

н. с. ГАНЧО ПОПОВ

Научното обслужване на производството, на изграждането на материално-техническата база на развитото социалистическо общество, на комплексното решаване на неговите главни цели Партията издига като стратегическо направление на своето политическо ръководство на съвкупния научноизследователски и развоен фронт.

В Постановлението на ЦК на БКП и МС на НРБ от 1973 година е подчертана необходимостта от конкретна политическа и организаторска работа на партийните комитети и бюра, способна да мобилизира дейците от този фронт да осмислят и изцяло възприемат партийния подход към внедряването на научно-техническите постижения в практиката. Да създадат обстановка, при която всеки комунист и специалист ясно да види своето място и своята отговорност за осъществяване на партийната политика в своя сектор на дейност. Стои задачата още повече да се засилват партийният контрол и взискателност; да се възлагат конкретни поръчения, да се създава принципиална оценка и да се търси строга лична отговорност от всеки научен работник, който не изпълнява срочно и ефективно поставените му задачи, не преустройва своята култура, стил, методи на работа. Грижите и контролът към дейците от сферата на развойната дейност придобиват значението на изключително важна задача на партийните органи и организации. Работата с кадрите става определящ фактор и ускорител на процеса за свързване на научно-техническия прогрес с предимствата на социалистическия обществен строй.

Партийното ръководство на развойния фронт е въоръжено с научен инструментариум, с разработена технология на процедурите за формиране на оценките и атестирането на кадрите, който, ако бъде правилно усвоен и принципиално прилаган, ще изиграе мощна стимулираща роля.

Кои са главните етапи и процедури от предстоящия процес на оценяване и атестиране на кадрите, върху които ще се концентрират силите и вниманието на партийните и служебните органи? В какво се изразяват те?

Експерименталната и изследователската работа за изграждане на система за периодична комплексна оценка на кадрите се провежда от няколко години от Научния център при КНТПВО. Миналата година експериментът обхвана 10 организации за внедряване. Резултатите дават основание експериментираната и потвърдена от практиката система да бъде приложена във всички организации за внедряване.

При разработването на системата за оценка широко е използван богатият опит на СССР и на останалите социалистически страни. Основните положения за формирането на оценката, формулирани в методическите указания, са широко и задълбочено обсъждани на редица научно-координационни съвещания на страните — членки на СИВ.

Прогресивният опит даде възможност да бъдат заимствувани при разработване на системата най-новите световни постижения в теорията и практиката по оценка на кадрите.

Разработените методически указания за периодична комплексна

Digitized by Google

оценка на научните работници и специалистите с висше образование в организациите за внедряване целят:

— да се установят единен подход и единни критерии при оценката на кадрите;

— да се утвърди единен механизъм, ред и начин на оценяване;

— да се разкрият възможностите за съставяне на обективни оценки;

— да се утвърди демократическият принцип при управлението на кадрите.

Оценката по своята същност отразява степента на съответствие за реалния принос на оценявания според изискванията на заеманата от него длъжност. Това съответствие се отнася до резултатите от неговата трудова дейност, за нивото на професионалната му квалификация, за нравствено-политическите, интелектуалните и морално-волевите качества, чертите на характера, поведението в колектива, мотивацията в труда, за обществено-политическата му активност и т. н.

Оценяването се извършва с помощта на определени критерии и показатели за оценка.

Критериите и показателите за оценка на отделните категории кадри са подбрани по аналитичен и експертен път и са съобразени с ленинските принципи за работа с кадрите. С тях се оценяват действително изявените делови и политически качества, които се изискват за определена категория сътрудници с оглед на характера на извършваната от тях дейност.

Сътрудниците, които са обект на оценката в организациите за внедряване, според характера на техния труд се разпределят в три групи:

а) конструктори, технолози, проектанти и др. специалисти с висше образование, заети с изследователска или внедрителска дейност;

б) научни сътрудници;

в) ръководители на научно-производствени звена и на комплексни програми.

Показателите, характеризиращи даден критерий, имат различна значимост в рамките на същия, която се определя чрез коефициент на тежест, а коефициентите на тежест на критериите показват тяхната значимост за общата комплексна оценка. Коефициентите на тежест са определени по аналитичен и експертен път. В предложените Методически указания е прието те да варират от 0,00 до 1,00, като сумата от коефициентите на отделните показатели в рамките на даден критерий или на критериите в рамките на интегралната оценка да бъде равно на 1,00.

Оценката по всеки показател се извършва в пет степени, означени с А, Б, В, Г и Д.

При оценката на степените на даден показател ще се подхожда творчески, като се съблюдава основното изискване:

Оценка А — по даден показател се дава, когато са постигнати високи резултати по отделните параметри на показателя, ярко откроява-щи се над постиженията на болшинството сътрудници. Тази оценка се дава за резултати, очаквани от най-талантливите сътрудници, значително по-високи от изискванията на заеманата от тях длъжност. Това е оценка, значително над изискванията.

Оценка Б — по даден показател се дава, когато постигнатите резултати са над изискванията на изпълняваната работа, т. е. оценка между А и В. Това е оценка над изискванията.

Оценка В — тази, която удовлетворява изискванията по отделните параметри на показателя в съответствие с изпълняваната работа.

Digitized by Google

Това е **оценка, удовлетворяваща изискванията, подходящи за длъжността.**

Оценка Г — тази, която не удовлетворява изискванията по отделните параметри на **показателя** за изпълняваната работа. Това е **оценка под изискванията.**

Оценка Д се дава за изява, която явно не удовлетворява и е значително под изискванията на извършената работа. Това е **слаба оценка.** Неподходящ за длъжността.

Оценката като кратка характеристика включва добре изявените силни и слаби страни на оценявания, неговите способности и възможности, амбиции; доминиращи качества, пригодността за длъжността, която изпълнява, и т. н.

За да се избягнат грешки и недоразумения, се използват двете форми за оценяване на сътрудниците, т. е. интегралната числена оценка се придружава с кратка характеристика.

Резултатите от дейността на сътрудниците в значителна степен зависят от условията, при които те работят.

Тези съображения диктуват необходимостта от преценка на организационно-техническите и социално-битовите условия на техния труд.

Преценката за **организационно-техническите условия на труда** в основни линии включва:

— осигуреност с апаратури, прибори, материали и др., необходими за изпълнение на задачата;

— научна и методическа помощ от ръководителите;

— информация в съответната област, като документация, библиотека, превод на литература и др.;

— изучаване на чужд опит чрез командировки, специализации, участие в симпозиуми и др.;

— условия за изпълнение на утвърдения от ръководството индивидуален план за повишаване на квалификацията;

— оказване помощ при внедряване на резултатите в практиката.

Преценката на **социално-битовите условия** на труда включва: битови условия на работното място; обществено хранене; почивно дело; детски градини и др. подобни; жилищен проблем; кадрова политика в организацията.

Преценката за организационно-техническите и социално-битовите условия на труда, при които работят оценяваните сътрудници, се дава в границите от 0,00 до 1,00, т. е. 0,00 е преценка за липса на елементарни условия, а 1,00 — преценка за наличие на много добри (оптимални) условия за изследователска или внедрителска работа.

Процедурите по оценяването протичат в следната последователност:

1. Подлежащите на оценка се подготвят за насрочения разговор събеседване с техния ръководител. През това време те подлагат на задълбочена самооценка своята дейност през разглеждания период по реда на показателите от методиката. Взимайки отношение към дадените им оценки, те ще могат обосновано, с конкретни факти и примери от своята съвкупна изява да защитят самооценката си по всеки отделен показател.

Заедно с това подлежащият на оценка задълбочено анализира обективните и субективните условия в организацията и звеното, психологическия климат в колектива, където работи, като посочи своето място и предложи пътища и мерки за тяхното подобряване. Той очертава перспективата си в организацията и средствата за нейното постигане.

Digitized by Google

2. Оценяващ е ръководителят на стационарното звено, в което е работил подлежащият на оценка сътрудник през атестационния период.

В разработената от него програма е определено времето и мястото за провеждане на разговора събеседване с всеки подлежащ на оценка сътрудник.

Оценката по отделните показатели се поставя след критичен анализ на изявата на сътрудниците през съответния период. Тя е всестранно обоснована с конкретни факти, а не с общи впечатления.

За обективността на оценките е целесъобразно ръководителят на комплексна програма или на проблемен колектив да стане основен източник за информация при формиране на оценките на сътрудниците в ръководения от тях колектив.

Оценката по критерия „Обществено-политическа активност" се формулира от партийния орган, който отчита становището на комсомолския и профсъюзните отговорници на звеното. Оценката се изгражда по следните показатели: конкретна реализация на партийната политика в своя сектор на дейност; усвояване опита на СССР; социалистическо отношение към обществените ресурси; активно участие в обществено-политическия живот на колектива и вън от него.

Към края на събеседването ръководителят и сътрудникът изготвят съвместно **индивидуален план за развитие** и квалификация на оценявания.

В него се посочват перспективите на развитие и направленията, в които следва да се повишава индивидуалната квалификация. Посочват се формите и методите за това.

3. Оценката, приета от ръководителя и оценявания след разговора събеседване, се подлага на обсъждане в трудовия колектив на сътрудника. В случая това може да бъде колектив, работещ по програмна задача от комплексна програма. В обсъждането на оценката вземат участие колегите на оценявания, с които той непосредствено работи през периода. Колективното мнение се отразява в протокола за оценка.

4. В състава на комисията по оценяването участвуват по принцип: зам.-директорът по научната част, секретарят на научно-техническия или техническия съвет, партийният секретар, секретарите на профсъюзната и комсомолската организация и авторитетни учени или специалисти от организацията. Тези лица влизат и в състава на комисията по атестирането.

Протоколите за оценка се докладват от оценяващия. Комисията анализира оценките по всеки показател. Тя може да намали или завиши дадената оценка, като се обоснове пред оценявания и оценяващия, изслушва техните възражения и ги убеждава в правилността на решението си.

При същата процедура се утвърждава и преценката за условията на труда.

5. Звеното „Работа с кадрите" или отговорникът по атестирането организира целия цикъл от действия, ръководи и контролира неговото протичане според утвърдената програма и оказва всестранна методическа помощ както при подготовката, така и при провеждане на оценката.

То организира мероприятия за изясняване на целите и същността на оценката, както и технологията на нейното изграждане пред сътрудниците, които ще бъдат оценявани, и пред ръководителите, които ще поставят оценките. Звеното „Работа с кадрите" изгражда организационната структура на системата. То осигурява необходимата документация и нейното движение; анализира резултатите от оценката, обобщава предложенията за подобряване на работата в отделните

Digitized by Google

звена; изготвя обобщаващ доклад за резултатите от оценяването с изводи и предложения за решение и го представя на ръководството на организацията. Протоколите за оценка на сътрудниците, които подлежат на атестиране, се предават в атестационните комисии.

6. На основата на получената информация ръководството взема решение за усъвършенстване управлението на кадрите и за подобряване на цялостната работа. Ръководството утвърждава и индивидуалните планове за развитие и повишаване квалификацията на оценяваните сътрудници.

7. Сътрудниците дават оценка за своите ръководители по определени показатели, които са в тяхна компетентност. Тази информация служи на висшестоящия ръководител.

Оценката на ръководителите от страна на сътрудниците се провежда с помощта на анкетния метод. Информацията се обработва и резултатите се предават на оценяващия от по-горна йерархия.

Получените резултати се използват от ръководителите да изградят обективни и убедително обосновани от тях оценки.

Крайната информация служи за приемане на обосновани решения за усъвършенстване управлението на кадровия потенциал в следните насоки: общо подобряване на работата в звеното и организацията; подобряване на организационно-техническите и социално-битовите условия на труда; идейно-политическо образование и възпитание на кадрите, повишаване квалификацията на сътрудниците, служебното им развитие и издигане; разместване и освобождаване; формиране на резервни ръководни кадри; подобряване на климата в колектива, стимулиране и др.

Комплексната оценка на научните работници и специалистите с висше образование служи за основа на тяхното атестиране. На базата на оценъчната информация, получена при оценяването, в съответствие с разгледания подход, атестационните комисии формулират предложения до научните съвети съгласно т. 13 от Правилника за атестиране на научните работници и специалистите с висше образование. Атестационните комисии дават предложения до научните съвети:

— за откриване на процедура за получаване на по-високо научно звание;

— за разрешаване на творчески отпуск при разработване на дисертационен труд;

— за изпращане на специализация в страната или в чужбина;

— за преназначаване в по-висока категория научна длъжност и други стимули от подобен характер, които помагат за тяхното по-бързо развитие и издигане;

— за устройване на друга работа;

— за освобождаване от длъжност с или без отнемане на научното звание.

Въпреки добрите резултати, получени при ограниченото внедряване на системата за оценка през миналата година, въпросите за оценяването на кадрите са от особено деликатна област. Върху този процес оказват влияние фактори като: културата на подлежащия на оценяване и на оценяващия ръководител; социално-психологическия климат в колектива; общественото и политическото съзнание на ръководители и сътрудници и т. н. Всяко отклонение от партийните принципи за работа с кадрите води до пряко противоположни резултати.

Всеобхватното включване и участие на партийните и обществено-политическите организации в системата за управление на кадрите са условие за нейната висока ефективност.

Ролята и функциите на партийната организация при изграждане

Digitized by Google

на комплексната оценка на кадрите и при тяхното атестиране практически се изразява в следните основни направления:

— В етапа на подготовката за оценяване.

В този етап партийното ръководство приема план за действие. Организира и провежда мероприятия, с които изяснява целите и съдържанието на оценъчния процес пред колектива. Създава политическа обстановка, психологическа нагласа у хората. Това може да стане на открити партийни събрания, а където се окаже целесъобразно, може да организира обсъждане по звена. Особено положителна роля могат да изиграят личните беседи със сътрудниците, подлежащи на оценка.

Дейността на партийната организация в първия етап е съсредоточена към една цел — да бъде създадена атмосфера на висока критичност, принципност и самокритичност в оценъчния процес. Подлежащите на оценка да възприемат оценяването като вътрешна потребност и средство, което им помага да повишават резултатите от своята дейност при еднопосочност на личните и общонародните интереси. Посочва се ясно мястото и ролята на партийната организация при поставяне на оценките.

— В етапа на формиране на оценките. Партийният отговорник съвместно с профотговорника, представител на ДКМС и ръководителя на оценявания формулират оценката по критерия „Обществено-политическа активност". Особена отговорност носи партийната организация за отношението на нейните членове, участвуващи в обсъждането на оценката на сътрудниците в първичния трудов колектив. На задълбочен анализ и творческа критика тук се подлага изявата на сътрудниците по всеки показател, по който те се самооценяват и оценяват. Към субективистичните, тенденционните оценки на ръководителите следва незабавно да се реагира и партийно, и административно. Дейността на партийната организация в този етап на оценяването е насочена преди всичко към съзнанието за висока отговорност към формиране на обективни оценки.

— При утвърждаване на оценките. Партийната организация в лицето на секретаря или друго лице, упълномощено от бюрото, участвува в работата на комисията, утвърждаваща оценките. На този важен етап представители на административното ръководство, на партийната, профсъюзната и комсомолската организация обсъждат и оценяват съвкупната изява на сътрудниците. С компетентното си и принципиално мнение пълномощникът на партийната организация оказва решаващо влияние върху съдържанието на крайната оценка. Тук се реализира практически колективният подход при оценяването на кадрите. Целесъобразно е в определени случаи при необосновани оценки партийният орган да изрази своє категорично становище.

— В етапа на изготвяне на предложения до научните съвети от атестационните комисии. Като член на комисията по атестирането, партийният секретар изразява лично или колективно становище при формулиране на предложенията до научните съвети.

— След приключване на целия цикъл от процедури по атестирането целесъобразно е партийните органи да обобщят резултатите и да разработят конкретна програма на партиен контрол и отчет на приетите комплексни мерки за развитието на кадрите и подобряване условията на техния труд.

С процедурите по формирането на комплексната оценка и изготвянето на предложенията от атестационните комисии до научните съвети се създава механизъм, чрез който партийният орган най-активно се включва в осъществяването на кадровата работа в съответната организация.

Digitized by Google

КОМЕНТАР

Методиката, на която се позовава авторът на статията, разработена от Научния център по организация, управление и икономика на науката, техническия прогрес и висшето образование, определя главните елементи на системата за оценяване и атестиране на научните работници и специалистите с висше образование в организациите за внедряване. В сегашния си вид тя ще бъде използвана като един от механизмите за практическата реализация на партийната политика в тази област. Много положения от нея са оригинални по съдържание и явно носят белезите на несъмнен принос в оценъчния процес на научно-приложния фронт. В указанията има обаче отделни моменти, които будят сериозно възражение. Кои са те?

Методиката въвежда понятието „комплексна оценка", която се изразява в „интегралната" характеристика на деловите и политическите качества на оценяваните. Тази оценка се изгражда от сума частни оценки по редица критерии и показатели, които според документа са определени въз основа на ленинските принципи за работа с кадрите. Когато се позоваваме на определени принципи, логично би било да разкрием тяхното съдържание, правилно и пълно да ги реализираме в известни норми и изисквания. Без ленинските принципи, без единство на деловите и политическите качества подходът към оценяването и развитието на кадрите не може да бъде комплексен. Силата на нашите научни кадри се изразява не само в това, че те притежават и непрекъснато издигат своите специални знания и творчески умения — това, което в националната партийна конференция е наречено висока компетентност (познания за проблемите, методология за приложението им, организация на практическото разрешаване) и рационалност — с най-малък разход на средства, сили и време да постигнат максимална ефективност и рентабилност. Силата на кадрите от социалистически тип е в тяхната висока партийност, идейност, комунистическа устременост, преданост към интересите на народа, намерили въплъщение в Програмата на Партията. Политическите качества на научния работник от социалистически тип, съчетани с компетентността и деловитостта и с останалите изисквания към културата на труда и ръководството, обосновани в доклада на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция, дават висок научен заряд на огромния творчески потенциал на страната за изпълнението на задачите за етапа: вниманието и усилията да се съсредоточат в основните направления на курса за кооперираие и интеграция със СССР и социалистическите страни; за бързото усвояване на научно-техническите постижения в най-напредналите страни; трудът на всеки научен колектив и на всеки специалист да стане високоефективен и рентабилен; успехите на приложните, научноизследователските и развойните звена да се измерват с ефекта от внедряването на научните резултати; творчеството в тази област да се стимулира с предпочитание...

Като поставя на преден план въпроса за действително творческите качества на кадрите от звената за внедряване на научните знания в практиката, като очаква от тях значително да скъсят пътя между научната идея и реалния резултат, като иска от всеки висока компетентност и организация на научноизследователския и приложен труд, с това Централният комитет нито игнорира, нито оставя на заден план идеологическите и политическите качества на дейците от научния фронт. Разликата между високата култура на дейците от капиталистическата фирма и социалистическото предприятие и организация е преди всичко в класовоосъзнатите идеи и мотиви на техния труд. Без такава съзнателност, идейност и активност трудно ще свържем научно-техническата революция с предимствата на социалистическия обществен строй. Осъществявайки тази органическа връзка, научните дейци и специалистите участвуват съзнателно и активно от класови, идейни-политически позиции в историческото съревнование между двете противоположни системи.

Когато разглеждаме от класово-партийна позиция системата от критерии за оценка, а заедно с това и за направляване развитието на кадрите, утвърдени в методиката, неизбежно стигаме до мисълта за сериозни технократични елементи в нея. Кои са основанията за такава мисъл?

В методиката са изградени по аналитичен и експерген път шест основни критерия за трите групи научни работници и специалисти. Всеки критерий е разчленен на отделни показатели. Критериите и показателите имат съответен коефициент на тежест. Най-висок коефициент на тежест в общата оценка обосновано е даден на резултатите от трудовата дейност. По важност следват останалите показатели: професионална квалификация, организация на труда, интелектуални и морално-волеви качества, поведение в колектива и на последно място — критерият за обществено-политическа активност. Обществено-политическата активност на конструкторите, технолозите, проектантите, на специалистите с висше образование, на научните сътрудници и на ръководителите на научно-производствени звена и на комплексни програми, според Методиката за оценяване и атестиране, има най-ниска обществена значимост. Нейният коефициент за тежест е четири пъти по-малък от резултатите на трудовата дейност. Сравнен с другите критерии, които относително сполучливо формулират отделните показатели, критерият за обществено-политическата активност представлява механически сбор от

Digitized by Google

няколко момента, които не разкриват същността на понятието.

Така например отношението и практическото реализиране на партийната политика в изследователската дейност е сведено в частен показател за обществено-политическата активност на личността. Това, което би следвало да бъде крайно качествена оценка — обобщаващ извод от резултатите по другите показатели и критерии, е превърнато в частен момент. Нима оценката по този показател може да бъде самостоятелна, независима от оценката на показателите за резултатите от трудовата активност?!

Буди недоумение и друго. Защо дейността на научния работник за изучаване и използване опита на СССР и на другите социалистически страни трябва да бъде превърната в оценка на частен показател от обществено-политическата активност? И второ, когато дейността на личността в това генерално направление за нашето обществено развитие се оценява с такъв нисък коефициент, определен за критерия, това формално означава, че оценката на усилията в това направление съвсем необосновано се свежда до значението, което се отрежда за качеството „контактност и способност за сработване в колектива"!! Може да се възрази, че в първия по значение критерий „резултати от трудовата дейност" фигурира показател „използване на прогресивния наш и чужд опит в работата" Но какво пречи тази формулировка да се изтълкува, че под „чужд" опит се разбират постиженията на капиталистическите страни И ако това е така, би се получил още по-странен парадокс с оценките. Постановките са твърде смътни и всеки може да ги тълкува произволно.

Най-фрапиращото обаче е „изобретението", плод на аналитични и експертни капацитети, които при разработка и обсъждане на методиката са открили истината, че при социалистическото общество участието на научните работници и специалистите в обществено-политическия живот на страната и в колектива, в неговите органи за управление и самоуправление и пр. има „най-малка" социална значимост. В скалата за оценяване политическата изява в живота на колектива е сведена за специалистите с висше образование до значението, което се прилага за владеенето на един чужд език. При научните сътрудници положението още повече се изменя. Надделява оценката на чуждия език пред значението на обществените връзки и отношения, чрез които научният работник се реализира като активна социалистическа личност...

Погрешните постановки разрушават диалектическото единство на деловите и политическите качества и черти на личността и не съответствуват на ленинските принципи за работа с кадрите. Подценяването на политическата активност не е случаен факт. Методиката е била разглеждана и разисквана на различни научни равнища. Въртяла се е в сферата на оценка на партийни органи. И въпреки това навсякъде е надделяло мнението, че обществено-политическата активност на научните работници заслужава най-малко внимание и има минимално значение за тяхното развитие. Във всеки технократичен подход към кадрите ще открием зачатието на аполитизма! Но човекът определя своето обществено поведение съобразно нормите и критериите на обществото, на колектива, на непосредственото му ръководство. Защото освен оценка и атестиране методиката играе ролята и на механизъм, насочващ развитието му към онези социални ценности, които на дадения етап имат най-висока тежест, които заедно с това накланят служебните везни към желаната от него перспектива. От импулса се определят мотивите — поведението. В дадения случай коефициентите за тежест на критериите и показателите играят ролята на социални импулси.

Комплексната оценка за научния работник и специалист не може да бъде интегрална характеристика, ако в нея не е даден точен отговор на такива първостепенни по тежест показатели:

— В какво се изразява неговата преданост към класата и Партията?

— Дали разбира, творчески прилага и воюва за реализацията на партийната политика: владее ли марксизма-ленинизма като теория и методология, осъществява ли по навик и с убеждение партийните и правителствените решения, има ли стабилни мирогледни позиции и устоява ли ги в борбата с идеологическата диверсия в науката и техниката; има ли високи морално-политически качества, воюва ли срещу инертността, консерватизма и паразитизма в непосредственото си обкръжение, като участвува с постоянни или времени обществени поръчения в колектива, сред обществото и др.

Като изразяваме свое гледище, считаме, че опитът в атестирането ще помогне критически да се преосмисли и усъвършенствува системата за оценяване и атестиране на кадрите от тези звена.

Николай ИВАНОВ

Digitized by Google

ЧОВЕКЪТ – ЗА КОЛЕКТИВА, КОЛЕКТИВЪТ – ЗА ЧОВЕКА

Из опита на партийната организация в Ленинград

Преди около осем години в Ленинград по инициатива на областния комитет на КПСС беше направен първият опит да се обвържат в един документ икономическите и социалните проблеми на развитието на производствения колектив.

Сега повече от 600 предприятия, учреждения и совхози, всички административни районни ръководства в Ленинград и Ленинградска област работят по комплексни социално-икономически планове.

Специален пленум на Всесъюзния централен съвет на професионалните съюзи препоръча опитът на Ленинград да бъде разпространен и в другите райони на страната.

Какво представлява планът за социално-икономическото развитие? Какво постигаме чрез него? Как партийните организации, областният комитет и партийните групи участват в съставянето и осъществяването на комплексните планове за социално икономическото развитие?

По молба на редакцията на сп. „Партиен живот" за всичко това кореспондентката на АПН Н. Ямполска разговаря със секретаря на Ленинградския градски комитет на КПСС др. АНАТОЛИЙ ДУМАЧЕВ.

По своята същност комплексният социално-икономически план като всеки план е поглед в бъдещето. Той се нарича комплексен, защото обхваща всички страни от живота на колектива: и производствените, и социалните. КПСС и Съветското правителство са обръщали и обръщат най-сериозно внимание на социалните преобразования на съветското общество на всички етапи от развитието на Съветския съюз, на създаването на икономическите и социалните предпоставки за прехода към най-висшия тип обществени отношения — комунистическите. Основа на всичко това е плановостта в ръководството на народното стопанство. Още през първите години на съветската власт В. И. Ленин изтъкна, че „не можем да работим, ако нямаме план, предвиден за дълъг период и за сериозен успех."[1]

Особено широк кръг мероприятия за планиране на социалните процеси се предвиждат през последните години. За това твърде много допринася преминаването към новата система на планирането на народното стопанство, тъй като тя създава много добри предпоставки едновременно с мероприятията от социално естество, осъществявани централизирано, все по-широк кръг социални проблеми да се решават със силите и средствата на отделните предприятия. В общия държавен план не е възможно да бъдат отчетени специфичните особености на всяко предприятие. Това може да се направи в съвсем конкретните планове, които се разработват по места, и разбира се, като се държи сметка също за основните положения на държавния план.

Не малко влияние в това отношение оказва научно-техническата революция. За обществото е твърде важно не само да предвиди социалните последици от нея, но и да предопределя тяхното развитие в необходимата насока. Не може да се забрави и обективната диалектическа закономерност: от една страна, научно-техническият прогрес заставя работника да повишава

[1] В. И. Ленин, Собр. соч., т. 31, стр. 527.

Digitized by Google

своето културно и общообразователно равнище, а от друга — научно-техническият прогрес в условията на социализма сам по себе си създава могъщи стимули за ускоряване процеса на техническите усъвършенствувания, като едновременно съдействува трудещите се най-пълно да развиват своите творчески възможности, намалява различията между физическия и умствения труд.

За първи път комплексен план за социално и икономическо развитие на производствения колектив беше разработен и утвърден през 1967 г. в Обединението за електронно приборостроене „Светлана".

Първият раздел на този план така се наричаше: „Мероприятия по техническия прогрес и намаляването на социално-икономическите различия между работниците на физическия и умствения труд". В него се предвиждаха мероприятия, които целяха съществено да бъде намален относителният дял на квалифицирания труд, усвояването на нови професии от работниците и повишаването на тяхната квалификация.

Вторият раздел беше „Мероприятия за подобряване на трудовите условия, за ликвидиране на професионалните заболявания, за намаляване на производствените травми и подобряване здравето на трудещите се". На основата на тези мероприятия реконструкцията на цеховете се провежда по комплексни планове, като се вземат предвид мнението и предложенията не само на инженери, но и на лекари, психолози и художници.

Третият раздел — „Социално-културни мероприятия", включва инициативи по повишаването на общообразователното и професионалното равнище, по подготовката на кадри, по строителството на жилищни домове, спортни комплекси, детски заведения.

Каква е ефективността на такъв план, какво даде той на обединението „Светлана"?

През годините на предишната петилетка обемът на производството в обединението беше увеличен почти двойно и 90 на сто от прираста беше за сметка на нарастване на производителността на труда. Повече от 80 на сто от продукцията бе на равнището на най-добрите световни образци. Създадени бяха около 100 нови съвременни прибори. Въведени бяха 50 поточно-механизирани линии. Почти половината от работниците повишиха своята квалификация и овладяха втори професии. Ето такъв е икономическият ефект от социално-икономическото планиране в обединение „Светлана".

Много сериозни промени настъпиха в живота на колектива и в социално отношение. Средната работна заплата се увеличи с 30 процента. Широко разпространение получиха новите методи на управление и организация на производството, въведена беше научна организация на труда, използва се техническата естетика. Само за сметка на нецентрализирани средства и кооперативно строителство беше въведена в експлоатация над 30 хил. кв. м жилищна площ. Трудещите се от обединението всяка година получават до 4 хил. карти за почивка — всяка пета е за санаториум и всяка десета — за почивен дом, и се дават безплатно на работниците и служителите. В експлоатация беше въведен нов лечебно-профилактичен корпус, построен беше санаториум в Карпатите и почивен дом на брега на Черно море.

Бюрото на областния комитет на КПСС своевременно обобщи опита на обединението и предложи на всички ленинградски предприятия да си разработят подобни планове за деветата петилетка (1971—1975 г.). Утвърдени бяха базови предприятия за разработване на методика за социалното развитие на колективите и за организиране на социологически изследвания. Обкомът привлече Научноизследователския институт за комплексни социологически изследвания при Ленинградския държавен университет, Ленинградската висша партийна школа, Института по история на КПСС при областния комитет на КПСС, работници от други висши учебни заведения. Скоро след това комитетът свика в Ленинград научно-практическа конференция по въпросите на комплексното планиране, в която участвуваха производственици, учени и партийни работници.

Плановете за социалното развитие на предприятията станаха определящи ориентири за усъвършенстването на конкретната низова партийна работа. За да бъде създаден здрав колектив, ръководителите трябва да имат определени знания по педагогика и социална психология. С оглед на това Василеостровският районен комитет на Партията организира в много предприятия в района специални семинари за началниците на цехове и техните заместници по методиката на комунистическото възпитание. Районният комитет разработи двегодишна програма за изучаване основите на педагогиката и социалната психология. Програмата е пригодена специално за секретари на първичните партийни организации.

Разработването и осъществяването на плановете за социалното развитие на колективите дава възможност на партийните работници и организациите непрестанно да подобряват своята политическа и възпитателна работа. Всичко това се ръководи и координира от областния комитет на КПСС. За тази цел комитетът създаде специален съвет на обществени начала и му възложи да се занимава с комплексното социално-икономическо планиране. В съвета са оформени различни специализирани групи. Такива съвети бяха създадени и в градските и районните партийни комитети.

По инициатива и с активната помощ на областния комитет бяха проведени три научно-практически конференции по проблемите на комплексното планиране.

Общата структура на „светлановския план" през последните години беше повторена в стотици планове на крупни научно-производствени обединения, в предприятия, в най-различни учреждения и сов-

Digitized by Google

хозн. Но както в природата няма съвършено еднакви хора, така няма и напълно идентични колективи. Всяко предприятие се различава от другите не само по характера на своята производствена дейност и материално-техническите си средства, но и по социалната и демографската структура на работниците, по трудовите и битовите условия, по размерите на доходите, по психологическия климат и редица други признаци, които влияят върху задоволяването на материалните и духовните потребности на хората.

В плановете за социално-икономическото развитие на машиностроителните предприятия например голямо внимание се отделя на намаляване на трудните и ръчните операции, на усвояването на прогресивни технологии. В завода, който произвежда медицинска апаратура, на всички работници следва да се дават специални знания и едновременно да се предостави възможност по-широк кръг лекари да я изучат. В текстилните и шивашките предприятия, където работят предимно жени — до 80 на сто — несъмнено главното внимание се съсредоточава върху подобряването на трудовите и битовите условия.

С една дума, **комплексният план за социално-икономическото развитие на всеки отделен колектив има своя специфика.** Но за всички планове неизменно си остава **най-важната идея,** която произтича от принципите на социалистическата система на стопанисване, а именно: **всички членове на колектива да получават блага според резултатите от собствената си активна работа, насочена към усъвършенствуване на производството.**

Скоро след като започнаха да действуват комплексните планове за развитието на производствените колективи, на преден план излезе и проблемът за **разработването на комплексни планове на административните райони.**

На първо време обаче беше поставен въпросът: необходими ли са въобще такива планове? Та нали от примера на всеки район в Ленинград, от целия град, от цялата страна много добре се вижда социалният прогрес, осъществен през годините на съветската власт. Той се основава на общодържавното планиране на икономическото и социалното развитие на Съветския съюз. Въпреки това ленинградските партийни организации стигнаха до заключението, че такива комплексни планове са необходими. Много проблеми на трудовите колективи, особено на по-малките, не могат да бъдат решавани успешно само в пределите на предприятията без връзка с развитието на района, без да се държи сметка за перспективите на отраслите, а често и за развитието на съседните предприятия. Това с най-голяма сила се отнася до проблемите на жилищното и комуналното строителство, търговията, общественото хранене, битовото обслужване...

Комплексният социално-икономически план на района дава възможност по-пълно **да се отчитат местните условия и назрелите** социални проблеми, да се намират допълнителни начини и средства за тяхното разрешаване. Например като се обединят парични средства от няколко предприятия, би могло в района да се построят Дом на културата, стадион, детски градини. **Прогнозирането в мащаба на района позволява да се обединяват усилията на отделните организации, прави тяхната работа по-целенасочена.**

Сега комплексни планове за социално-икономическо развитие имат всички райони в Ленинград. А всеки от тях има своя специфика. Тя задължително се взема предвид при изработването и осъществяването на плана.

Да вземем например **Октомврийския район** на Ленинград. Той е в центъра на града, застроен е плътно, и то още през миналия век. Красиви и богато обзаведени на времето „господарски" домове, дворци, чуждестранни посолства, неповторими ансамбли на руската архитектура — Адмиралтейството, Сенатът, Синодът, Исакиевският събор. Тук има и много стари къщи, които се нуждаят от ремонт. Сега от този район към районите на новите строежи, където са създадени прекрасни жилищни условия, се преселват хиляди хора. Но едновременно с това много предприятия от района губят част от своите кадри. Като се преместват в нов район, далеч от центъра, хората често сменят и работата си. Ето защо в комплексния план за социално-икономическото развитие на Октомврийския район е отделено особено внимание на движението на населението. Ръководството на района се стреми своевременно и добре да бъдат ремонтирани жилищните домове и в тях да бъдат настанявани трудещи се от предприятията в района.

В Московския район пък, който е създаден от 15—20 години, особено внимание се отделя на съответствието между високите темпове на жилищно строителство и състоянието на комунално-битовото обслужване, търговията и благоустрояването.

С една дума, всеки район е исторически сложил се комплекс от икономически, културни и битови условия. Затова пък работата над комплексния план винаги се предхожда от съставянето на **„паспорт"** на района — територия, граници, население, кратък исторически очерк, анализ на резултатите от осъществяването на плана за предишната петилетка, основни проблеми за предстоящия планов период. Но общо взето в плановете на всички райони има и някои общи раздели:

— Икономическото развитие на района и неговото влияние върху социалния прогрес;

— Изменението на социалната структура на колективите под влияние на научно-техническия прогрес;

— Архитектурно-териториалното преобразяване на района и неговото влияние върху комунално-битовите условия;

Digitized by Google

— Развитието и усъвършенстването на медицинското и битовото обслужване;

— Комунистическото възпитание на трудещите се в района.

Може да възникне и такъв въпрос: а не подменя ли този план работата на партийната организация? Опитът показа, че не я подменя.

Перспективният план за работата на районната партийна организация се прави за отчетния период — от една конференция до друга. Планът за социално-икономическото развитие на района е комплексна програма за работата на всички съветски и обществени организации и на стопанските органи, които се намират на територията на района. По начало този план се изработва за по-продължително време, обикновено за една петилетка.

Какво постигна Ленинградската партийна организация чрез социално-икономическото планиране?

Пред научно-практическата конференция по комплексното социално-икономическо планиране през 1973 г. първият секретар на Ленинградския областен комитет на КПСС др. Григорий Романов каза: „Ако направим общ извод от извършената работа по икономическото и социалното планиране, трябва да подчертаем, че партийните организации започнаха по-дълбоко да вникват в многообразните проблеми на икономическото и социалното развитие, насъбраха опит в разработването и изпълнението на комплексните планове, по-вярно определят насоките и пътищата за повишаване ефективността на производството.

Едновременно с това сега се намираме на такъв етап на развитие, когато вече не могат да ни удовлетворяват отделни, дори значителни успехи, тъй като на дневен ред пред всички ни сега е задачата за по-нататъшното усъвършенстване на цялата работа. А това изисква да мислим и правим всичко за все по-пълното, все по-ефективното използване на наличните резерви, което ще ни даде възможност не само да разширим, но и значително да подобрим цялата наша работа по икономическото и социалното развитие на производствените колективи и районите в Ленинград и Ленинградска област като цяло.

Всичко това най-настоятелно изисква разработването на единен комплексен план за икономическото и социалното развитие на Ленинград и Ленинградска област като единен социално-икономически организъм. Именно такава задача постави пред събранието на актива на Ленинградската областна партийна организация по повод на Ноемврийския (1971 г.) пленум на ЦК на КПСС лично генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Леонид Илич Брежнев."

Сега партийните организации в Ленинград продължават да търсят нови пътища и методи за най-ефективно развитие на икономиката и градското стопанство. На завършване е Единен комплексен план за икономическото и социалното развитие на Ленинград и Ленинградска област за 1976—1980 г. и за още по-далечна перспектива.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ПАРТИЙНИТЕ ПРИНЦИПИ — ЗАКОН ЗА ВСИЧКИ

Годишното отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация при „Енергоснабдяване" — Преслав протича делово, от общо 12 комунисти 10 се изказват. Аналитично, критично обсъждат едногодишната си дейност: изтъкват положителни страни, критикуват пропуски и слабости в партийно-организационната, масово-политическата и производствената работа; дават препоръки, чертаят пътищата на бъдещата си дейност. Първа точка от дневния ред приключва.

Втора точка — избор на ново ръководство. Предложението е да бъде преизбрано досегашното бюро.

Основания!

Доволни са от работата му, добре се е справяло със задълженията си, проявявало е инициативност, оперативност, настойчивост за изпълнение на партийните решения; водило е съдържателна идейно-възпитателна работа.

Несъгласия по изнесените мотиви от членовете на партийната организация няма.

Изведнъж представителят на градския комитет на Партията Дочко Делев — заместник-председател на градския народен съвет, става и предлага нов човек на мястото на досегашния секретар на първичната организация.

Съображения!

Като началник на ВЕЦ „Тича" Иван Симеонов бил откъснат от комунистите и не бил в състояние непосредствено да наблюдава, организира и ръководи тяхната дейност.

Събранието не приема тези съображения за целесъобразни. Нещо повече. За работата на секретаря се изказват ласкави думи: опитен, делови, взискателен, инициативен, добър пропагандист.

Дочко Делев обаче е настойчив и за да доведе докрай „решението" на бюрото на градския комитет, заявява пред събранието, че срещу Иван Симеонов имало сигнали, макар и непроверени, и той нямал морално право да бъде избран в състава на новото партийно бюро.

Един комунист възразява, казва, че щом сигналите не са проверени, могат да го изберат, а когато се докаже, че е виновен, нищо не им струва да го сменят, дори да го изключат от редовете на Партията.

Но и това не помага. Семето на съмнението е хвърлено, кълновете на недоверието пробождат, оживеното допреди няколко мину-

Digitized by Google

ти събрание потъва в тягостно мълчание. Всеки свежда глава в недоумение и чака развръзката.

Иван Симеонов, член на Партията отпреди 20 години, дългогодишен секретар на първична партийна организация, сътрудник на бившия околийски комитет в Преслав, дисциплиниран, става и нарушава мълчанието: „Другари, аз не знам в какво ме обвиняват. Три дни, докато пишех материалите за събранието на пишещата машина в градския комитет на Партията, двама от секретарите ме видяха, нищо не ми казаха. Сега щом срещу мен се отправят упреци, аз съм принуден да си направя отвод."

И така съставено е ново бюро без Иван Симеонов. Събранието приключва. Остава недоумението, съмнението у партийните членове; остава да тегне обидата, да пълзи мълвата...

ПОДХОДЪТ

Партийното събрание е висш орган на първичната партийна организация. За водене на текущата работа то избира партийно бюро, което се утвърждава от висшестоящия партиен орган. Това е напълно в изискванията на основния организационен принцип в строежа на Партията — демократическия централизъм.

В практиката се е утвърдило предварително членовете на бюрата и сътрудниците от апарата на комитетите да посещават първичните партийни организации, където предстоят отчетно-изборни събрания и намясто да се запознаят с дейността на комунистите, с тяхното влияние сред колектива, как изпълняват уставните си задължения и решенията на партийната организация и на висшестоящите партийни органи. Така те имат възможност компетентно да се намесват в подготовката на събранието — да дават полезни съвети на докладчиците, да внасят целесъобразни предложения по проекторешенията. В такъв подход няма нищо необичайно. Защото членовете и пълномощниците на висшестоящите органи са в състояние да помагат на секретарите на първичните организации, на комунистите.

Така ли е постъпил градският комитет на Партията в Преслав?

В подготовката на събранието на първичната партийна организация при „Енергоснабдяване" е участвувал сътрудникът на градския комитет Ангел Патлеев. Неговата помощ се свежда до участието му в разработването на доклада и проекторешенията. Съставът на ново партийно бюро не е обсъждан. В последния момент, когато Д. Делев тръгва за събранието, му казват, че становището на градския комитет е досегашният секретар да бъде сменен.

— Най-напред имахме предвид за секретар на партийната организация да си остане Иван Симеонов — сподели Добри Кулев — секретар на градския комитет, — но първият секретар на градския комитет другарят Вълбан Вичев викна мен и Маринчев и ни каза, че срещу Иван имало сигнали и трябва да го сменим. Срещнахме голямо затруднение при подбора на нов секретар, тъй като в партийната организация няма достатъчно добре подготвени кадри.

Кратка, недвусмислена процедура. Няма заседание на бюрото, няма обсъждане, няма оценка. С един замах в „най-оперативен" порядък се решава съдбата на един секретар на първична партийна организация. На пръв поглед като че ли се действува в духа на Националната партийна конференция, която ни задължава да издигаме културата на труда и ръководството — да се борим против заседателщината и времеядството, против формализма и бюрократизма, да проявяваме размах, инициативност и деловитост в партийната работа

Digitized by Google

и пр. Значи ли това, обаче, да нарушаваме основни организационни принципи и норми на партиен живот? — Не. Защото там където те не се спазват, няма култура на труда и ръководството. Без проверка, анализ и обобщение на фактите няма оперативност, няма деловитост. Там се шири безпринципността, субективизмът, формализмът и бюрократизмът. Какъв по-голям формализъм от това — да се решават кадрови въпроси, без да се изяснят обстоятелствата, без да се проучат нещата? От две години Иван Симеонов не е викан пред бюрото на градския комитет да оценят дейността му. И не само той. Единственото заседание, на което бюрото се занимава със секретарите на първичните партийни организации, е след приключването на отчетно-изборните събрания, за да ги утвърди.

Друго, бюрото на градския комитет обсъжда преценка как са протекли първите годишни отчетно-изборни събрания. Тя е положителна и за събранията, и за дейността на представителите на градския комитет, участвували в тяхната подготовка и провеждане. Високо е оценена работата и на Дочко Делев.

— На събранието се е получило лошо — заяви първият секретар на градския комитет Върбан Вичев. — Виновен е Дочко Делев, не си е свършил добре работата, трябва да го накажем!

Кое е вярно? Твърдението на Върбан Вичев или становището на бюрото! Щом Д. Делев не си е свършил добре работата, защо бюрото на градския комитет я оценява положително и обратно, щом е изпълнил възложената му задача, защо ще трябва да го наказват!

Странна логика! Човек не знае за какво могат да го похвалят и за какво — да го накажат!

„ПРЕВАНТИВНОСТ“

Градският комитет, вместо да провери и изясни как стоят нещата, се застрахова да не би сигналите да излязат истина. А те могат да са и от клеветник, който търси начин да дискредитира един комунист, който по някакъв повод се е сблъскал и е осуетил нечистите намерения на истинския престъпник.

Пет години назад. През 1970 година Иван Симеонов организира група пенсионери, вика и ученици от горните класове на училищата и прокарва канал, по който отвежда водите на близката рекичка във ВЕЦ „Тича“, с което увеличава дебита на водата за електроцентралата — извършва едно народополезно дело. По сигнали за злоупотреба с държавни средства той е подведен под съдебна отговорност. Докато продължава съдебното дирене, партийната организация му налага наказание — строго мъмрене с предупреждение. Съдът го оправдава. Партийната организация отменя наказанието. След този инцидент от 1972 година Иван Симеонов е избиран за секретар на първичната партийна организация. През тези години срещу него няма упреци, няма сигнали, дава се положителна оценка на организаторската и пропагандистката му работа. И сега отново „непроверени сигнали“.

Да допуснем, че Иван Симеонов в процеса на работата е сгрешил, стъпил е на гнило. Кой ще му потърси отговорност, кой ще му подаде ръка да го изведе на правия път? Къде са грижите на градския комитет за комунистите, за кадрите?

Да заявиш на всеослишание, че някой е сгрешил, без да кажеш в какво, това не е помощ, не е търсене на отговорност, а най-безотговорна клевета, която е чужда на марксистко-ленинския, на априлския дух на нашата партия. В Програмата на БКП е записано: „Комунистът отговаря за Партията, както Партията е отговорна за все-

Digitized by Google

ки комунист". На нашата партия е чужд "моралът на господарите", кратко формулиран от Ничше: „Който пада — блъсни го!" У нас „грижата за човека чрез грижа за цялото общество — заяви др. Тодор Живков пред Десетия конгрес — и грижа за обществото чрез грижа за отделния човек — ето какво трябва да характеризира и занапред работата на нашата партия, нейната многостранна дейност за изграждането на социалистическото общество у нас." Градският комитет на Партията в Преслав не се е съобразил с тези изисквания. Той е предпочел да се презастрахова, вместо да вникне в същността на нещата, да анализира фактите, да потърси корените, причините на явлението.

РЕПЛИКИ

„Правеше впечатление, че Иван Симеонов, за разлика от другите секретари на първичните организации, много често посещаваше градския комитет."

Подтекстът: щом се натрапва, значи нещо не е в ред!

Опасни реплики! Градският комитет не е параклис, в който богомолците идват в определени дни да хвърлят метани, за да им се опрощават греховете. Всеки комунист по право и съвест, когато е необходимо, когато почувствува потребност, когато го повикат, е длъжен да прекрачи прага на градския комитет и да информира, да сигнализира, да потърси помощ, да даде препоръка — да бъде в услуга на Партията. Откъде другаде, ако не от ръководния партиен орган той ще получи вярна ориентировка за събитията, точни указания за предстоящите задачи; в труден момент на кого ще се опре, на кого ще изнесе радостната вест за постигнатите високи трудови успехи, ако не на него! Да се търси нечиста преднамереност в потребността на един секретар на първична партийна организация да контактува с градския комитет е неоснователно, вредно. Та нали една от задачите на ръководните органи е да научат секретарите на партийните организации да търсят помощта им, да се съветват с тях, да установят непосредствени, близки връзки, за да могат по-компетентно и своевременно да решават проблемите.

Ръководни дейци, редови комунисти в Преслав са единодушни: неправилно са постъпили спрямо Иван Симеонов, сгрешили са в подхода, оскърбили са го.

Така е. А защо никой повече от три месеца след събранието не намери у себе си морални сили да се извини, да стане открито, по партийному да защити истината? Когато Партията наказва провинил се комунист, тя държи сметка не само за своята чистота, принципиалност, последователност, но и за човека, когото санкционира, за възпитателното въздействие върху него и останалите комунисти. С. М. Киров подчертава, че ако някой бъде наказан, то той трябва да разбере защо е наказан, за да се научи друг път да не изпада в подобно положение, да се поправи. Това и ще бъде болшевишко възпитание на членовете на Партията.

Случайна ли е грешката с Иван Симеонов?

Не! Не е случайна. Тя е резултат на неправилен подход, на проявите на субективизъм и формализъм в работата на градския комитет, срещу които той самият е задължен да води непримирима борба.

Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО — СЪВРЕМЕННОСТТА

„Театърът е неотделима част от строителството на новия живот. И това е моята радост, моята гордост и моята младост".

К. С. Станиславски

Големите цели на театралното изкуство се реализират в резултатите от неговата творческо-производителна работа. И толкова по-голямо е нашето задоволство, когато се срещаме с голямо талантливо изкуство, което сътворява художествени образи, живеещи с пулса на епохата. Богатото цялостно използване на театъра за пределно изпълване с бойки, интересни герои и проблеми с наш социалистически морал, със съвременно чувство за отговорност и дълг пред народ и Партия се откриват зад напътствените думи, записани в решенията на Февруарския пленум така: „Да се осъществи докрай преустройството на идеологическата дейност върху основата на решенията на Десетия конгрес и Програмата на Партията — това сега се откроява като жизнена предпоставка за издигане на социалистическата съзнателност на трудещите се, за физически калени, обществено активни личности с високо съзнание за дълг и отговорност пред социалистическото общество, за разгръщането и обогатяването на нашата социалистическа духовна култура". Всъщност в тези думи се конкретизират задачите, стоящи пред театралното изкуство, показват се основните направления, към които трябва да се насочи изпълнението на тези решения.

Ако се вгледаме само в годините на изтичащата петилетка, ще открием особена активност в осъществяването на пиеси с тематика, която Февруарският пленум изисква да се задълбочи, да се масовизира, да се увеличава по обем и значимост.

Нека в тази насока да огледаме работата на народния театър „Иван Вазов".

Афишът на театъра е показателен за играните тук пиеси. В „Единственият свидетел" на Ариадна и Пьотър Тур са поставени редица проблеми на нашата социалистическа нравственост. Със съпоставката на обективните и субективните примери режисьорът народният артист проф. д-р Кръстю Мирски иска да насочи общественото мислене на зрителите. Та нали проблемите за градивното начало в живота, за мястото на творческия и организаторския талант, за величието на смисленото ежедневие, отдадено на служене на хората, за стойността на любовното чувство, за настъпващото еснафство и неговите застрашаващи размери... са толкова значими и постоянни проблеми на нашите дни! В чудесната пиеса на съветския драматург Йон Друце „Птиците на нашата младост" в лирико-поетичен план се разглежда

Digitized by Google

проблемът за смисъла на човешкия живот в тясна връзка с историческото развитие... Списъкът е непълен, но той е показателен за онази насока в репертоара, която отговаря на девиза на Партията „за всестранно сътрудничество и сближаване на НРБ със СССР". Навярно театърът има още по-сериозни намерения за задълбочаване и разширяване на тази насока за неговата дейност. Така например в решенията на партийната организция, взети непосредствено след провеждането на Февруарския пленум на ЦК на БКП, е изразена категоричната готовност „двадесетдневните гастроли в съветската страна да бъдат свързани с нашата пряка партийна работа".

Високата оценка, която получи нашето театрално изкуство в СССР по време на този гастрол, внесе дух на освежаване и ободряване на творческия дух в колектива. И това е радостно за партийната организация в театъра, защото комунистите допринесоха за него не само със своя талант, но и със своя принос от организационно-обединяващо естество.

С постановката на „Всичко в градината" от Олби (режисьор заслужилият артист Енчо Халачев) театърът отговаря на повелята за „борба срещу буржоазната идеология и морал".

Нашите театрални дейци помнят добре думите на К. С. Станиславски: „Няма „наше" сега, ако движението е от вчера към утре". Затова те разбират колко отговорно дело е не само да изберат няколко заглавия за своя репертоар — изборът би могъл да доведе дори до спорове, ако се използва целият драматургичен материал, създаден през многовековната история на театъра. Но за „да се свърже плътно идеологическата работа с проблемите, които животът всекидневно поставя пред Партията и страната", е необходимо на сцената да се поставят обществени, граждански, дори лични въпроси на обсъждане, на дискусия.

Времето на Февруарския пленум съвпадна с най-усилните дни на подготовката на Петия национален преглед на българския театър. Това до голяма степен определи генералните усилия на народния театър „Иван Вазов", който за целта подготви две пиеси: „Пътуване до истината" на Лозан Стрелков (режисьори заслужилата артистка Димитрина Гюрова и Николай Савов) и „Тази малка земя" от Георги Джагаров (режисьор заслужилият артист Енчо Халачев).

Творческият колектив вложи много усилия и амбиции в претворяването, в обогатяването и взискателността по отношение на съвременната проблематика. Основното внимание беше отправено към образа на нашия съвременник. И то в сферата на неговите нравствени качества — с тяхната романтична страна, стоицизъм, издръжливост на духа, вяра в тържеството на правдата и разбира се, грешките и колебанията — така реални, зрими и познати на всички, въпреки външната решителност и безкомпромисност.

Историята на Антон Дабев — героят на Лозан Стрелков в „Пътуване до истината" — е живото развитие на цяла епоха. Той създава и сам дава оброк на нейната правда. Задачите са така много, че той няма време да мисли за себе си дори. И постепенно забравя заради кого е приел единоборството с врага — честният, утруден и изтерзан народ. И тогава Партията го призовава на съд. Мъчително, с болка комунистите, неговите бойни другари, произнасят присъдата „изключване". Младото и темпераментно сърце на Андрей Вадински извиква от болка: „Падна другар... Падна в битката по пътя към комунизма... Не издържа... Не му достигаха сили... И помощ не поиска. А той сам по себе си беше добър човек, добър другар... Беше и герой..." Беше. Не! Такива като Антон Дабев са ни нужни. И авторът знае това. Затова Дабев отново се връща при своите съселяни:

Digitized by Google

„...онова, което беше, забравете го! Забравете го! А аз ще го помня... за да не го повтарям“.

Георги Джагаров доведе в нашата драматургия съвременния герой от по-нови времена — професор Борислав Радев работи върху проблема за „опазване на околната среда“, на земята.

Опазването на околната среда е конкретната теза, около която се разгръща действието в пиесата. Джагаров съумява да предаде алегоричен смисъл на редица проблеми, които в пиесата имат конкретни връзки с действието. Тази двуизмерност на проблемите, съчетани умело, ги прави зрими, подплатени с реално съдържание, без излишно интелектуално остроумие. Проф. Радев — главният герой на „Тази малка земя“ — е едно сложно съчетание от първична народна сплав, проницателен ум, интелигентност, обществена активност и смелост, принципиална нравственост, гъвкавост и неподкупност. С неговото сътворяване Георги Джагаров трасира нови пътища в драматургията. Усложняването на новия герой е както закономерно, така и необходимо явление за този етап от развитието на нашия театър.

Разбира се, този диалектичен процес между живата действителност и изкуството трябва да продължава. И особено осезателно той трябва да се провежда в народния театър „Иван Вазов“, който е най-изтъкнатият наш театър и към чиято продукция и методи на работа са отправили поглед всички сродни институти в страната.

Едни от най-основните и ползотворни начини за заздравяване връзките на Народния театър с трудещите се са залегнали в решенията на партийната организация. Ето каква равносметка прави бюрото за изпълнението им: „Тази дейност не трябва да приключи в рамките на театъра. Тя трябва да се изнесе и вън от него. Положителен пример в това отношение е шефството, което Народният театър пое над Софийски окръг и театрите в Силистра и Благоевград. Но нашата работа не трябва да се ограничи само с гостуванията на театъра. Нужно е партийното бюро и партийната организация да набележат цикъл от мероприятия, свързани с тези гостувания. Общуването и взаимната полза от срещите на театралния колектив с трудещите се и младежта са ясни и неоспорими, трябва да се намери онзи подход, който ще направи тези гостувания и тези срещи действително полезни, който ще отговори на изискванията на Февруарския пленум.“

В изпълнение на тези решения театърът проведе множество мероприятия. Така например народните артисти Ружа Делчева и Любомир Кабакчиев гостуваха с постановката на „Единственият свидетел“ в Силистра. Това изпълни зрителите с ентусиазъм и радост. В пресата обаче се появиха твърде малко материали, и то предимно информационни. Основна причина за това беше недооценяването на този значим факт за връзка на творците с живота, осъществяващ на дело изискването на Десетия конгрес за обратната връзка с трудещите се.

Гостуването на народния театър „Иван Вазов“ във Велико Търново и окръга не се изчерпваше само с представленията на театъра, а бяха проведени няколко срещи на актьори с младежки и работнически колективи от производствени предприятия, където се изнасят цели концертни програми.

За гостувания в различни селища на Софийски окръг се подготвят специални постановки. Техните премиери се провеждат извън столицата. Така в Ботевград се състоя първото представление на „Дългото мълчание“ от Михаил Величков. Това е вариант, специално подготвен от литературното бюро на театъра, работейки продължително с автора над неговата пиеса „Ножът“. И трябва да кажем, че тази работа е била една сложна задача, защото пиесата притежава твърде болезнена вместо тънка чувствителност. В Ботевград през 1923 г. ста-

Digitized by Google

ват събития, аналогични на тези от пиесата. Това е един от аргументите да бъде поставена тя.

Основното внимание на автора се насочва към страданията на сина, присъствувал при убийството на своя бивш учител. Мълчанието го изпепелява нравствено и той постепенно, още преди започването на пиесата, се превръща в обществено неполезно същество. Представлява ли този герой обект за претворяване от театъра? И дали съображенията за избора на тази пиеса са били изцяло творчески?

Въпреки увереността, с която са започнали да се разширяват връзките на народния театър „Иван Вазов" с трудещите се, партийната организация не се успокоява, провежда отново събрание. Преценявайки всички усилия и резултати, то завършва с решение, съгласно което партийната организация възлага на масовите организации в театъра — съюзна и комсомолска — да разработят свои планове за подобряване на дейността в тази насока — разширяване на връзките с трудещите се, за приобщаването им към изкуството на Народния театър.

Пред ръководството на Народния театър стоят множество проблеми, в чието решение партийното бюро и партийната организация трябва да играят особено активна роля. Такива са например редица кадрови въпроси, особено онези, които подпомагат бързото запознаване на младите актьори с традициите на театъра, проблемите около заздравяване на микроклимата и т. н. Повишената интензивност в дейността на всички идеологически звена след Февруарския пленум, която е характерна и за народния театър „Иван Вазов", дава основание да се вярва, че тези проблеми ще бъдат решавани проникновено.

Надежда АТАНАСОВА

ПАРТИЯТА, КОМСОМОЛЪТ, МЛАДЕЖТА

УЧАСТИЕТО НА МЛАДЕЖТА В СОЦИАЛНОТО УПРАВЛЕНИЕ

ВАСИЛ ИЛЧЕВ

Пред младото поколение от нашата страна се разкрива все по-широко поле за активна изява в сферата на социалното управление. Това особено ярко се почувствува след Тезисите на ЦК на БКП по работата с младежта и Комсомола и последвалата ги политическа и организаторска дейност.

Голяма роля в тези процеси имат партийните комитети. Как фактически ще се реализират възможностите на младите хора активно да участвуват в управлението зависи в решаваща степен от тях.

• • •

Участието на младежта и Комсомола в социалното управление намира израз в решаването на три групи проблеми: проблеми на цялостното развитие на обществото, специфичните проблеми на подрастващото поколение и проблеми, свързани с управлението на комсомолската дейност.

Кои са най-обобщаващите количествени показатели за участието на нашата младеж в социалното управление?

В социалистическото общество, в най-

Digitized by Google

висшия орган на държавна власт — Народното събрание — младото поколение на България винаги е имало свои представители, при това с тенденция за нарастване на техния абсолютен брой. Така например в Първото народно събрание, избрано на 18. XII. 1949 г., представителите на младежта са били 3-ма души, сега в Шестото Народно събрание 43 от всичко 400 народни представители са на възраст до 30 години (или 11 на сто).

Значително се увеличават през последните години абсолютният брой и относителният дял на младежите в народните съвети. В сравнение с изборите от 1966 г. през 1971 година представителите на младежта в тези органи са увеличени два пъти.

Резултатите от проведените на 13. I. 1974 г. избори за народни съвети показват ново чувствително увеличение на абсолютния брой и относителния дял на представителите на младежта. От общо 52 450 избрани народни съветници 13 279 са до 30-годишна възраст[1]. Твърде красноречиви са данните за избраните представители на младото поколение в изпълнителните комитети на народните съвети. След изборите от 1971 г. в тези органи на социално управление те са два пъти повече в сравнение с предшествуващия мандат.

Бихме могли да добавим още, че 1055 млади хора (до 30-годишна възраст), от които 480 мъже и 575 жени, днес изпълняват отговорни функции в системата на социалното управление като народни съдии, съдебни заседатели, прокурори и следователи[2]

Сами по себе си всички тези факти са много сериозен показател за широките възможности, които разкриват нашата партия и държава пред младежта и Димитровския комсомол за все по-активно участие в системата на социалното управление.

Разбира се, има още много други общи характеристики (предимно количествени) за мястото на младежта в социалното управление.

В редовете на ръководната и направляващата сила на обществения живот Българската комунистическа партия — главен субект на социалното управление в страната, членуват над 115 000 комунисти до 30-годишна възраст, което представлява повече от 16 на сто от общия брой на членовете на БКП.[3] Това е един голям отряд, който непосредствено и активно се включва в обсъждането и решаването както на общите въпроси на развитието на нашето общество, така и на специфичните проблеми на подрастващото поколение.

Представителите на младото поколение имат голяма роля в ръководствата на Отечествения форит, в профсъюзните ръководства, в съветите за изкуство и култура, в читалищните ръководства, в творческите съюзи.[4]

• • •

Тези количествени измерители говорят, че през последните години в резултат на правилната политика на Българската комунистическа партия младежта и Комсомолът все по-активно се включват в сферата на социалното управление Разбира се, количествените и качествените изменения не са изолирани едни от други, а се намират в диалектическо единство. Настъпилите количествени промени в тази област са своеобразен показател и за настъпили качествени промени. Сами по себе си обаче тези (и някои други) изменения не решават изцяло всички проблеми на участието на младежта в управлението, поне що се отнася до неговия качествен аспект.

Например не е изяснен проблемът колко от представителите на младежта участвуват в два, три и повече от посочените органи и колко от младежите не са включени в такива органи Освен това самият факт на включване на младежите в органите на социално управление не дава отговор на въпроса за тяхната роля във функциите на управление, за ефективността от управленческата им дейност

В такъв смисъл може да се каже, че значителното увеличение на броя на представителите на младежта в различните органи на социално управление трябва да се разглежда не толкова като показател, а като една необходима предпоставка за активното участие на младежта в управлението.

По-активното участие на младежта и Комсомола в управленческата дейност не се свежда само до предоставяне на все нови и нови права, макар че много младежки дейци и активисти го възприемат именно така. С пълно основание може да се каже, че никога досега младото поколение

---

[1] Изчисленията са направени въз основа на данните за изборите в Държавния съвет на НРБ; виж също в. „Работническо дело" от 16. I. 1974.

[2] Изчисленията са направени въз основа на справочника „Младежите в НРБ", ЦСУ, С., 1972, с. 61.

[3] Напр. в началото на 1972 г. от общо 716 204 членове на БКП 115 707 са били на възраст до 30 год. (виж. „Младежите в НРБ"), ЦСУ, С., 1972 с. 61.

[4] За периода 1969—1972 г. членовете на ръководствата на Отечествения фронт на възраст до 30 години са увеличени до 25 000 души. (Дейността на ОФ в цифри. Изд. на НС на ОФ, 1972); 24 на сто от избраните членове на профкомитетите са младежи и девойки (сб. „В челните редици на изграждане на развито социалистическо общество", Профиздат, С, 1972, с. 180—181). Броят на младежите, членове на ръководствата на БСФС и БТС в периода от 1967 до 1972 г., се е увеличил три пъти. 51 315 младежи и девойки са включени в комсомолски контролни щабове, комсомолски контролни постове, комитети за държавен контрол, комисии и групи за народен контрол.

Digitized by Google

и младежкият съюз у нас не са се ползвали с толкова широки права и възможности в това отношение. Грижата за младежта е грижа на цялото общество. В Конституцията на страната е записано, че младежта се ползва с особена закрила. На всички младежи и девойки, навършили 18 години — без разлика на пол, народност, раса, вероизповедание, занятие, служебно или обществено положение и имотно състояние, — е осигурено правото да участвуват в избирането на представителните органи в сферата на държавното управление. Това право например осигури възможност над един милион и седемстотин хиляди млади хора от цялата страна на възраст от 18 до 30 години да участвуват като избиратели в последните избори за народни съвети. Навършилите 18-годишна възраст у нас са не само избиратели, но и избираеми.

Много широки възможности за участие във всички сфери на социалното управление у нас получи младото поколение чрез Димитровския комсомол Сега ДКМС в лицето на неговия Централен комитет има конституционно право на законодателна инициатива. Партията предостави на Комсомола широки права да контролира работата на държавните и обществените органи, организации и институти в областта на труда, образованието, възпитанието и отдиха на младежта; предостави възможност ДКМС да ползва цялата материална база за културно-масова, спортна и туристическа, военно-техническа и друга възпитателна дейност сред децата и младежта. Особено значение има предоставеното на Комсомола и на неговите органи и организации право да внасят предложения в партийните органи и организации по всички основни въпроси на общественото развитие. Това положение осигурява на младежта неограничени възможности за самоинициатива и активно проявление в сферата на социалното управление.

След Тезисите на ЦК на БКП и в резултат на дейността за тяхното изпълнение настъпиха много изменения в правната нормативна система за участие на младежта и Комсомола в управлението на нашето общество — изменения, които обхващат съответните норми в Конституцията, в закони и други нормативни актове.

Фактите доказват безспорно, че тенденцията към постоянно разширяване на правата и възможностите за участие на младежта в системата на социалното управление се проявява не само на най-високо ниво — равнището на централните органи, но и на всички останали нива и сред всички слоеве на младежта Тя намери например израз и в такива факти като осигуряване на широки възможности за участие на представители на младежта в управлението на държавните стопански обединения и предприятия чрез привличането им в съответните органи на управление — общо събрание на работниците и служителите или събрание на пълномощниците, стопански комитет, стопански съвет и др. Сега секретарите на комсомолските организации и други активисти по право участвуват в дейността на педагогическите съвети в средните училища и техникуми, във факултетните, вузовските и академичните съвети и още много други органи.

• • •

Според нас на сегашния етап главният проблем за участието на младежта в социалното управление на НРБ не се свежда до количественото разширяване на дела на младежта и Комсомола, на броя на представителите и на формите за проявление, а до проблема за практическото действено участие в управлението, за неговите качествени характеристики.

Младите хора са над два милиона души Очевидно необходимо е да се вземе под внимание какво е проявлението на младежта като цяло, на всички нейни слоеве и групи в системата на социалното управление.

По думите на др Т. Живков „... нито едно предишно поколение като цяло, в масата си, не е навлизало в живота с такова ясно съзнание за дълг и отговорност и с такава подготовка за големите дела, които го очакват"[1]. Нашето общество дава всичко, което е по силите и възможностите му за своята младеж. И тъкмо поради това то не може да си затваря очите пред някои отрицателни явления сред известна част от нея.

Известно е например, че някои младежи бягат от физическия труд. Такива млади хора, както посочи др. Живков в речта си на 31 август 1974 г пред Националния младежки събор в м. „Жерково", си представят живота като една безкрайна ваканция. Нашето общество не може да допуска, особено сега, когато се очертава недостиг от работна ръка, „... млади, здрави, нормални физически и умствено хора да се шлеят по улиците, да седят със скучаещ вид по кафенета и ресторанти по чикое време и да се ползват от благата, които нашето общество предоставя на своите граждани"[2].

Безспорно проблемът за работата с тези младежи стои пред обществото и системата на управление като цяло. Но той е и трябва да бъде проблем преди всичко в работата на Комсомола и на самата младеж, защото тези хора израстват в средата на сегашното младо поколение и ще живеят с него още десетилетия. Ако не се създаде младежко обществено мнение против тези и други отрицателни явления, такива хора ще тровят и занапред здравата обществена атмосфера в нашата страна.

А за съжаление, както посочи др. Живков, не се чувствува сред младежките среди и в Комсомола необходимата непримиримост към тях, революционна непримиримост към рецидивите на чужди влияния у отделни млади хора.

---

[1] В „Работническо дело", бр. 244, 1. IX. 1974 г.
[2] Пак там, стр. 1.

Digitized by Google

Комсомолът трябва да бъде този, който води открита и непримирима борба против паразитизма, кариеризма, страстта към самоуреждане, фетишизирането на вещите, против буржоазните и дребнобуржоазните влияния, срещу пушенето и пиенето, прояви на неморално поведение и антисоциални постъпки.

В това отношение особено голяма е отговорността на всяко комсомолско дружество и на всеки член на ДКМС за състоянието на работата в него. Какъв ще бъде обликът на младежкия колектив — това зависи от участието на всеки негов член в самоуправлението на всестранната му дейност.

Животът се развива така, че в определен смисъл социалната отговорност на всяко следващо поколение нараства в сравнение с отговорността на предшествуващите поколения. Днешната младеж не е отговорна само за себе си, а и за съдбата на борбите, жертвите и труда на всички предшествуващи поколения, както и за съдбата на бъдещите поколения.

Другарят Т. Живков не един път е посочвал, че заедно с огромните постижения в социалистическото развитие на България в нашето общество съществуват слабости и недостатъци, нерешени проблеми. С някои от тях по-възрастните поколения в общи линии успяха да се справят, а за преодоляването на останалите е необходимо и младежта да даде своя принос.

За активното участие на младежта в социалното управление, за повишаване на нейните качествени показатели от особено значение е работата на младежките дейци и активисти. Безспорно положителните страни в преустройството на работата сред младежта през последните години се дължат на упорития труд на хиляди предани млади кадри и активисти.

В същото време обаче ще бъде груба грешка, ако в сегашната и бъдещата работа на ДКМС не се вземе под внимание критиката, отправена от др. Т. Живков в неговата реч пред срещата със средношколците — първенци в ученето и труда: „За съжаление в някои ръководства на Комсомола попадат и такива младежки, за които комсомолската дейност е не апостолско призвание и вътрешно убеждение, а преди всичко трамплин за уреждане на своето лично положение"[1].

Очевидно, макар и да става дума за малка част от комсомолските работници, Партията и обществеността не могат да бъдат равнодушни към такива факти. Не може да бъде равнодушен към тях и Централният комитет на Комсомола, който — по думите на др. Живков — недооценява вредата, нанасяна от тези пришълци в комсомолските ръководства.

На всеки младеж и девойка у нас и особено на комсомолските дейци и активисти са предоставени широки права и възможности за участие в управлението на обществото. Но да се говори само за това не е достатъчно.

Карл Маркс посочва, че няма задължения без права, както и няма права без задължения[2]. Правата и задълженията на младежите в социалното управление трябва да се разглеждат в тяхното диалектическо единство и взаимообусловеност.

Разширяването на правата на младежта и Комсомола за участие в различните органи и звена на социално управление е преди всичко поемане на висока политическа отговорност и на задължения пред обществото и подрастващото поколение. Очевидна е необходимостта от още по-мащабна активност в процеса на реализиране на предоставените управленчески функции. В това отношение досега няма изградена стройна система на ръководство и контрол, въпреки че има известни постановки за това. През последните години тези въпроси не са били достатъчно обект на обсъждане от ръководните органи на ДКМС, а тъкмо в тази област се очертават сериозни слабости и нерешени проблеми.

* * *

Сега и в бъдеще все по-голямо значение ще придобива въпросът как представителите на младежта участвуват във сферата на социалното управление. А това във все по-голяма степен зависи и ще зависи от тяхната подготовка за управление, от тяхната компетентност в определената област и от уменията, които имат в осъществяването на управленческите функции. Ако младеж или девойка, включени в някой орган на държавно управление, нямат необходимите познания за дейността на този орган, за неговите цели, задачи и компетенции, както и необходимите умения, то фактическото им участие в управлението ще бъде формално. Ето защо подготовката на младите хора за ръководна дейност има особено голямо значение.

Една от най-съществените характеристики на младежта като социална категория е това, че нейното участие в различните сфери и области на обществения живот се определя от относително най-равностойното протичане на процесите на подготовка и включване в социалната практика. Това напълно се отнася и за сферата на социално управление. Онова, което отличава младежта от децата, е сравнително по-активното включване в социалната практика, а от възрастните — това, че при младежта все още по-интензивно протича процесът на нейната социална подготовка.

Следователно за участието на младежта в управлението са характерни и процесът на подготовка, и процесът на включване в социалната практика, при което

[1] Т. Живков, Надежда и вяра в утрешния ден, С., НМ, 1974, стр. 21—22.
[2] К. Маркс и Ф. Енгелс.. Избрани произведения. т. I, С., Изд. на БКП, 1950, стр. 436.

Digitized by Google

по принцип — за разлика от по-старото поколение, участвуващо в управлението — специфичното за младежта е това, че тя се намира в интензивен процес на подготовка за управление на обществото.

Това не означава, че подготовката на младежта за управлението се свежда само до усвояване на опита на по-възрастните. Тя има по-широко значение в смисъл на усвояване на много научни знания, които позволяват всяко следващо поколение не само да възприеме натрупания опит, но и да развива по-нататък системата на управление, нейното съдържание, структура и функции; да се готви и с оглед на управлението в по-далечно бъдеще. Освен това всяко поколение натрупва и свой собствен опит.

Самото участие на младежта в управлението може да се разглежда като сложен диалектически процес на подготовка и включване в обществената практика. Това е така, защото, за да участвува младежта пълноценно в практическата дейност по управлението, тя трябва да се подготвя за това и участвувайки в практическата дейност по управлението, тя същевременно трябва да разширява и обогатява своята подготовка. А всестранната подготовка предполага съчетание на общообразователни и специални (в областта на управлението), теоретически и практически познания.

В такъв смисъл трябва да оценим като много положително явление проявените през последните години от Партията и Комсомола грижи за обучението и подготовката на основните кадри на младежкия съюз по проблемите на социалното управление. В Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, във Висшето учебно заведение, както и в краткотрайни специализирани курсове на Центъра за усъвършенствуване на ръководните кадри преминават голям брой комсомолски работници, които наред с всичко друго изучават задълбочено и редица основни въпроси на социалчото управление. С такива въпроси в определен аспект се запознават и много комсомолски дейци и активисти в различните курсове на филиалите на академията в страната.

Вече трета година, макар и в ограничен брой часове, в едногодишния и краткотрайните курсове на Централната комсомолска школа „Г. Димитров" се чете цикъл от лекции по проблемите на социалното управление. Характерен е големият интерес, който проявяват комсомолските работници към тези проблеми, желанието да получат повече познания в тази област и което е особено важно — съществува стремеж на основата на получените знания по-добре да се осмисли практическата дейност в комсомолските дружества и организации. За първи път през м. юни 1974 година в школата се организира краткотраен специализиран курс „Младежта и Комсомолът в системата на социалното управление на НРБ" със секретарите на ОК на ДКМС по организационните въпроси.

На много места в страната под ръководството на партийните комитети комсомолските кадри и активисти също организирано и системно се запознават с проблемите на социалното управление. В Софийски окръг тази година в отделен факултет към тригодишния окръжен партиен университет по марксизъм-ленинизъм щатните организационни работници на Комсомола ще изучават марксистко-ленинската теория за научното управление на обществото. В занятията, които се провеждат всеки трети понеделник от месеца по 6 часа дневно, са предвидени лекции, семинарни занимания, реферати. Те се водят по специално утвърдена за целта програма.

Разбира се, всичко това говори, че партийните органи създават условия и възможности за обучение. По-важното обаче е в каква степен младежките кадри овладяват необходимите знания в тази област и доколко овладените знания намират приложение в практическата дейност по управлението. Ето защо на извършеното досега трябва да се гледа поскоро като на едно необходимо и добро начало.

Когато говорим за кръга от знания, които развиват управленческите умения на комсомолците, трябва да подчертаем необходимостта от основно и задълбочено изучаване на марксизма-ленинизма, проблемите на партийното строителство, теорията и методиката на комсомолската работа; необходимостта от придобиване на съответни познания по психология, педагогика, социология и т. н.

• • •

Фактическото реализиране на предоставените права на Комсомола да участвува активно в управлението до голяма степен зависи от това, доколко партийните органи правилно ръководят младежките организации, каква грижа проявява младото поколение да се подготвя и резултатно да участвува в ръководните органи.

В последните години редица окръжни комитети на Партията в страната — Сливен, Благоевград, София и други, на свои пленуми обсъдиха различни проблеми от работата с младежта и Комсомола.

През 1974 г. окръжният комитет на БКП в София проведе пленум, най-непосредствено свързан с участието на младежта в управлението: „За по-нагатъшно подобряване работата и грижата на Софийската окръжна партийна организация за комсомолските кадри и комсомолския актив".

Бе посочено, че значително са подобрили стила и методите на партийното ръководство на Комсомола градските комитети в Ботевград, Елин Пелин, Своге, Сливница, Пирдоп, минният комитет — Бухово, медодобивният комбинат „Г. Дамянов", общинският комитет — Вакарел и др. В същото време дейността в ня-

Digitized by Google

ни комитети ни е достигнала нивото на изискванията.

В Софийския окръг има много първични партийни организации, под чието непосредствено ръководство и грижи работят активни и боеспособни комсомолски дружества, в които израства достойна утрешна смяна. Постоянна грижа към дружествата на ДКМС проявяват например ППО при ДПП „Орлин" в Пирдоп, в ТКЗС — гр. Костенец, в Приборостроителния завод в Правец, в ТКЗС — Ихтиман и др.

Основната форма за работата и тук е партийното поръчение. И именно защото партийните бюра са поставили на здрава основа работата по поръченията, са постигнати и положителни резултати. Например в първичната организация при ДПП „Орлин" — Пирдоп основа за успеха са конкретността на поръченията, постоянният контрол върху тяхното изпълнение и начинът на отчитането им. На събранията на организацията комунистите се отчитат лично. Преценка прави и партийното бюро. Така изпъква личният принос на всеки за работата на комсомолското дружество.

Очевидно всичко това съдействува на младите хора да усвояват повече знания и опит, съответни умения за участие в обществения живот и социалното управление.

Положителна практика в партийната работа е и организирането на срещи с комунистите, които работят с поръчения в Комсомола.

Положително отражение върху партийното ръководство на Комсомола е значителното увеличение на партийното ядро сред секретарите на комсомолските дружества Ако през 1968 г. 37 на сто от секретарите на дружества на ДКМС са били членове на БКП, то през 1974 г. този процент е около 51. В партийната организация в Етрополе този процент е 72, в Долна Ваня — 70 на сто, в Своге — 63 на сто.

Разбира се, като посочваме тези примери, това не означава, че с тях се изчерпва работата на Софийската окръжна партийна организация по ръководството на дейността сред младежта и Комсомола. На пленума на окръжния комитет бяха посочени още много положителни страни, както и редица слабости.

Тук ще отбележим само това, че бяха поставени важни и съществени проблеми. От тях с оглед на нашето изложение специално трябва да подчертаем проблема за мястото и ролята на комсомолските кадри в системата на социалното управление и грижите на партийните, държавните и обществени органи за тяхното израстване и укрепване.

Наред с всичко друго бе подчертано, че е необходимо комсомолските комитети и организации да проявяват повече грижи за активното участие на представителите на Комсомола в другите органи и организации. Окръжният комитет на ДКМС и неговите поделения да изработят цялостна система за възлагането и изпълнението на комсомолските поръчения, отчитане дейността на кадрите и актива, представляващи ДКМС в други органи и организации, за тяхното обучение, квалификация и израстване.

Много уместно се очертава необходимостта комсомолският отряд от близо 600 млади окръжни, градски и общински съветници под ръководството на ОК на ДКМС да проучи задълбочено и да внесе за обсъждане на сесии такива въпроси като: потребностите на младите жители в града (селото) — културни, битови и др.; степента на квалификация на младите работници и възможностите за нейното повишаване; възможностите за спортна и туристическа дейност на младите хора в условията на петдневната работна седмица и др.

Всичко това е непосредствено свързано с активизиране на участието на младежта в управлението на нашия обществен живот.

• • •

Въпросът за активното привличане на младежта в социалното управление на нашата страна има важно политическо, икономическо и възпитателно значение. Ето защо грижата за издигане и по-нататъшно усъвършенстване на участието на младежта в управлението трябва да бъде основна грижа на цялото общество.

Digitized by Google

КОНКРЕТНА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩЕСТВЕНО ДЪРЖАВНОТО НАЧАЛО

В развитието на българската художествена култура на съвременния етап съветите за изкуство и култура, избрани на големи представителни конференции, заемат определено място и реализират важни социални функции на своята територия. Затова с пълно основание Четвъртият пленум на Комитета за изкуство и култура констатира, че особено убедителна и плодотворна реализация обществено-държавното начало намира в изграждането и дейността на местните органи за управление на културата — окръжните, градските, районните, координационните и общинските съвети за изкуство и култура.

Съветите за изкуство и култура са качествено нови обществено-държавни управленчески звена за регионално ръководство и управление на културния фронт. Тук, в този единен социален организъм, обществено държавното начало се намира в диалектическо единство. В този случай не се касае до проценти паритет, степени, а за едно взаимно проникване.

Свързването на общественото с държавното начало е органически присъщо на нашето социалистическо развитие. В съветите за изкуство и култура държавното начало — тяхната неразделност от народните съвети — осигурява единство и пълен организационно-методически синхрон. То намира опора и черпи свежи сили от общественото начало. Същевременно държавното начало създава подходящи условия и с могъщ тласък съдействува за по-голяма социална активност и ефективност в дейността на различните творчески организации и институти. По този начин се реализира в значителна степен и културно-възпитателната функция на нашата социалистическа държава.

В своята функционална същност съветите за изкуство и култура решават редица въпроси по начин, от който произтичат конкретни права и задължения от правов характер, като действуват от името на държавата и със своите разпоредби я ангажират. Социалистическият демократизъм обаче е чужд на властническо бюрократичния подход и поради това повелително изисква да се разгръщат в най-висока степен инициативите на широките народни маси. Като се опират на различните обществени слоеве, на активността, на общественото начало, съветите за изкуство и култура получават многократно увеличени живителни сокове, реализират мащабни културни изяви. Чрез общественото начало съветите въвличат на дело в управлението и в живата производствена практика художествено-творческата интелигенция. При това общественото начало съдействува държавният апарат по-ускорено да се чисти и освобождава от бюрократично канцеларски методи и да пуска дълбоки корени сред широките народни маси по пътя на социалната еднородност на обществото.

Като формулираме, че държавното и общественото начало е едно единно диалектическо цяло, където няма паритет, в същото време трябва да отбележим, че в практическото решаване на сложните и многостранни социални и творчески проблеми, в различните етапи на по-предна позиция излиза или общественото, или държавното начало. При защитата на паметниците на културата, при борбата с упадъчното изкуство и търговията с художествени ценности превес в даден момент може да има държавното начало. Чрез издаването на нормативни актове със задължителна сила и налагането на съответни наказателни санкции съветите за изкуство и култура активно регулират и привеждат в синхрон инициативи, явления, дейности и осигуряват точна и правилна реализация на отделни страни на партийната и държавната политика в духовната сфера. В други случаи при създаването на художествени произведения, организирането на културния отдих, при естетическото възпитание на народа държавното начало в съветите за изкуство и култура отстъпва на по-заден план и чрез общественото начало на широка ос-

Digitized by Google

нова се осъществява културно-масовата и творческо-възпитателната дейност. Всякога обаче и двете начала са неразривно, плътно свързани в едно единно органическо цяло и тяхната сила, ефективност и потенциални предимства се заключават именно в това.

Традиция стават вече срещите на председателството на Комитета за изкуство и култура с бюрата на окръжните комитети на Партията в различните окръзи. На тях се разискват и решават най-важните проблеми в областта на културата на територията на съответния окръг. Особено ефективни резултати дадоха станалите през последните две години срещи в Смолян, Кърджали, Ямбол, Перник и другаде. На тях бяха обсъдени и приети разгърнати дългосрочни програми за развитие на художествената култура и нейната материална база. В програмите са включени двустранни конкретни задължения, в които участвуват всички поделения на Комитета за изкуство и култура и на съответния окръжен народен съвет. Неотдавна председателството на Комитета за изкуство и култура след щателна проверка направи оценка на изпълнението на приетите решения в Перник, в Софийски окръг и в Кърджали. Констатирана беше голямата ефективност от практическото приложение на съвместните документи и общия подем на културния фронт. Същевременно бяха набелязани допълнителни мерки, които се реализират в съответните окръзи под ръководството и с близката помощ на окръжните партийни комитети.

Съвместни заседания на председателството на Комитета за изкуство и култура и на бюрата на окръжните комитети на Партията в Благоевград, Русе, Пловдив и др. ще бъдат осъществени в близките месеци.

Ползотворни са и срещите, които бюрата на окръжните комитети на Партията в почти всички окръжни градове правят с художествено-творческата интелигенция. Основна тема на разискванията са най-актуалните задачи, които стоят пред дейците и творците на изкуството, произтичащи от решенията на Десетия конгрес на Партията, от Втория конгрес на българската култура, от Февруарския пленум на ЦК на БКП по проблемите на идеологическата работа и от Четвъртия пленум на Комитета за изкуство и култура за по-нататъшното усъвършенствуване системата на ръководство на художествената култура. Всичко това повишава ефективността и инициативността на съветите за изкуство и култура.

Кратка е организационната и творческата биография на съветите за изкуство и култура, но дори когато тя се измерва само с осем години, това е достатъчно да се изявят предимствата на обществено-държавния принцип.

В какво по-конкретно се проявява обществено-държавното начало в дейността на тези органи?

Отличителна черта на метода на съветите за изкуство и култура е приложението на принципа на колективността. Основните проблеми от дейността на 1300 съвети се обсъждат и решават на конференции, пленуми, в заседания на бюрата. Така всяка година окръжните съвети за изкуство и култура заседават средно по три пъти със своя изборен състав. По десет пъти средно свикват на заседания и техните бюра. В съветите за изкуство и култура са избрани около 18 000 души — дейци на изкуството и културата, видни творци, обществени деятели, различни други специалисти, работници и кооператори. Това позволява на отговорни форуми да се поставят на обсъждане най-зрелите проблеми от сферата на духовната дейност на човека, възможност за комплексно ръководство на целия културен живот в съответната териториална единица. Тук се проявяват колективният ум и мъдрост, води се успешна борба срещу субективизма и неправилните индивидуални увлечения. В същото време в хода на обсъждането и решаването на основните проблеми, при размяната на мнения се формира единна линия и разбиране, особено необходими в управленческата дейност. Съзнанието, че участниците, които са предложили, които са се изказали, които са участвували в творческата дискусия, са сътворили нещо общо и свое, е предпоставка за по-голямата им активност, когато тези постановки, планове и решения трябва да се претворят в живи творчески дела. Утвърждаващата и водещата тенденция в дейността на съветите за изкуство и култура е, че избраните състави все по-активно, с чувство на растяща отговорност участвуват в контрола и организацията на изпълнението на взетите решения. Всичко това разкрива сериозните предимства, които дава приложението на принципа на обществено-държавното начало.

Характерна черта в дейността на съветите за изкуство и култура е тяхната растяща компетентност. В българското социалистическо село например са налице сложни демографски и миграционни процеси. Бурното развитие на производителните сили води до бързо разместване на работната сила, до специализация и механизация на производството. Създаването на нови икономически агломерации — АПК, ПАК и появата на работническа класа на село, масовото навлизане на радиото и телевизията в българския дом, всичко това влияе на критерия и вкуса на хората, изменя се тяхната душевност. Това изисква по верен, научен път да се разкриват и определят културните потребности на трудещите се, компетентно и с вещина те да се обсъждат и удовлетворяват.

Откликвайки на това важно съвременно изискване, редица съвети за изкуство и култура след Втория конгрес на българската култура приеха свои дългосрочни програми, концепции и други научни разработки. Системи и програми за комплексното обществено обслужване в сферата на духовния живот разработиха окръжните съвети за изкуство и култура в Бургас,

Digitized by Google

В. Търново, Враца, Михайловград и Русе. Дългосрочни програми за разпространение на културни ценности и задоволяване потребностите на трудещите се в условията на петдневната работна седмица приеха съветите в Габрово, Ст. Загора, Перник, Кюстендил, Ямбол, Плевен и други. Пример за разработки в областта на изкуството и културата, на дългосрочни прогнози и концепции окръжният комитет на Партията в Благоевград даде още през 1970 година.

Съветите за изкуство и култура, в състава на които са включени видни творци и дейци на културата, различни други специалисти, имат възможност да откликват точно на назрелите обществени потребности, да ги изясняват компетентно от позициите на социалистическия реализъм.

Делниците и празниците на съветите за изкуство и култура се запълват все повече с решаването на по-конкретни въпроси от областта на изкуството. Някои окръжни съвети за изкуство и култура, като тези в Пловдив, Варна, Разград, Силистра, с помощта на окръжните партийни комитети с голяма вещина и упоритост разработиха дългосрочни програми и свои регионални виждания по естетическото възпитание. Само по себе си това убеждава в правилното функциониране и в предимствата на един качествено нов управленчески орган.

В съвременните условия у нас се осъществяват различни инициативи, свързани с разпространението на културни ценности. Някои от тях обаче понякога затъват в тесноведомствен подход, поради което силите и средствата се разпиляват. В този случай те не се насочват към най-основното, към решаващото звено, не може и най-рационално да се използва и наличната материална база. В това отношение съветите за изкуство и култура са призвани да осъществяват така необходимата координация, да изработват и осигуряват единна линия и ръководство, да обединяват силите. Със създаването на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация" те стават единен орган за координация, ръководство и комплексно обхващане и организиране на цялостния културен живот в съответния окръг или селище. Координацията се осъществява чрез приложението на най-различни форми и методи. Разработват се единни планове, осъществяват се национални културни изяви съвместно с обществените организации и групите на творческите съюзи.

Обединяването на силите и средствата, прилагането на принципа на обществено-държавното начало дава възможност на съветите за изкуство и култура да бъдат организатори на разнообразни и мащабни културни изяви Правилното възпитание на трудещите се и на младежта в духа на революционните идеи на марксизма-ленинизма може да се осъществява с мащабни, силно въздействуващи, с високи художествени достойнства инициативи. Това не е по силите само на една организация и на един отделен културен институт. Чрез обединяване на силите в териториалния духовен комплекс тези възможности получават реално покритие. Досегашният положителен опит, живата практика показват насоката на бъдещите тенденции. Когато дружно се действува, получава се по-голяма ефективност, делата са по-мащабни.

Наскоро Софийският окръжен партиен комитет организира голямо съвещание за обсъждането на някои проблеми, които произтичат от Постановлението на Централния комитет на БКП и Министерския съвет „За по-нататъшното усъвършенстване ръководството на културния живот у нас" и от работата на Четвъртия пленум на Комитета за изкуство и култура. Градският комитет на Партията в Казанлък на свой пленум обсъди въпросите, свързани с естетическото възпитание на трудещите се, и прие програма за тяхното реализиране. Кърджалийският окръжен комитет на Партията заедно с окръжния комитет за изкуство и култура стана организатор на голяма теоретическа конференция по проблемите на културата. Редица окръжни народни съвети, като тези в Разград, Толбухин, Плевен и други, направиха специални сесии по въпросите на развитието на художествената култура Всичко това повишава ролята и отговорността на съветите за изкуство и култура, вярно и правилно ги насочва към мащабни културни дела, извисява ги като качествено нови управленчески звена, с неизмеримо големи възможности и предимства.

На основата на партийните постановки, разработени в документите на Десетия партиен конгрес, и на решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП по проблемите на идеологическата работа партийните комитети осъществяват конкретни мерки, спомагащи за утвърждаването на съветите за изкуство и култура като нови специализирани обществено-държавни управленчески звена. Система става вече в заседанията на партийните комитети съветите за изкуство и култура да отчитат изпълнението на своите задачи и да правят предложения за подемането на нови дръзновени дела.

Във всички случаи приложението на принципа на обществено-държавното начало в дейността на съветите за изкуство и култура води до разумно използване на материалната база, до растяща активност, до постоянно увеличаваща се ефективност във всички сектори на културния фронт. Тук не прозира опасност от бюрократично декретиране на културния фронт. Получиха се както никога досега в историческото развитие на страната възможности за осъществяването много по-пълноценно правилното възпитание на трудещите се. Сега съветите за изкуство и култура с многостранната си дейност насочват целия културен фронт на своята територия в определените от Десетия партиен конгрес координати, към по-голяма целе-

Digitized by Google

насоченост в развитието на българската художествена култура. Те реализират все по-богати по съдържание дела за претворяване в живота на великите предначертания, залегнали в партийната програма. На тази основа се обединява и художествено-творческата интелигенция и със своето подчертано участие в многостранната дейност на съветите за изкуство и култура тя дава достойна дан за тяхната активност, за извисяване на обществената значимост.

Четвъртият пленум на Комитета за изкуство и култура поставя нови отговорни задачи пред съветите за изкуство и култура за още по-голямо разширяване на сферата на приложение на принципа на обществено-държавното начало и изпълването му с реално съдържание. Някои положителни тенденции, както констатира пленумът, преди бяха спъвани както поради недостатъчната организационна укрепналост на някои съвети, така и поради някои други причини. Такива са например не докрай изяснените взаимоотношения с онези културни институти и дейности в окръзите, които се намират на централно подчинение на Комитета за изкуство и култура, Комитета за печата, Комитета за телевизия и радио, Комитета за отдих и туризъм и други; ограничеността на компетенциите и управленческите възможности на съветите за изкуство и култура в сегашната структура на народните съвети; съществуващата на отделни места недооценка на ролята на окръжните, градските и общинските съвети за изкуство и култура, на тяхното ново положение като единни обществено-държавни органи за управление на културата.

Някои дейци и досега продължават да разглеждат съветите за изкуство и култура съвсем опростенчески, като обикновени отдели в системата на окръжните народни съвети. Те не вникват във факта, че това са качествено нови обществено-държавни управленчески звена. И както добре се подчертава и ясно се разбира тяхната неразделност от народните съвети, така трябва да се разбира пределно ясно, че те са изборни органи. На отделни места все още съветите за изкуство и култура продължават съвсем механически да пренасят и копират всички форми и методи на работа и ръководство на обществените организации, докато те би трябвало само да се учат от богатия опит на масово-политическите организации, без да се игнорира фактът, че те не са обществени организации в точния смисъл на думата, а обществено-държавен орган на управление. В техния подход, решения, указания ще има своеобразна гъвкавост. В дадени моменти те ще се приближават повече до императивното решение, до заповедта, а в други случаи ще гравитират към формите на решенията и подхода на обществените организации. Това е същевременно един творчески орган, който работи в духовната сфера. Неговото своеобразие идва и от това, че сам той — съветът за изкуство и култура — ръководи една такава обществена културно-просветна организация, каквито са народните читалища.

С решение на Министерския съвет от 20 декември 1974 година окръжните съвети за изкуство и култура се утвърждават като управление първа категория, с примерна структура от четири отдела и един самостоятелен сектор. Въз основа на този документ сега Комитетът за изкуство и култура, окръжните партийни комитети и окръжните народни съвети обсъждат структурата на съветите за изкуство и култура. Този документ още един път показва колко големи са грижите на партийното и държавното ръководство за усъвършенстването на ръководството и управлението на културния фронт. С това съветите за изкуство и култура в пълна степен се утвърждават като единни органи за координация, ръководство и комплексно обхващане и организиране на цялостния културен живот в съответния окръг, район или селище.

Илия ПЕТКОВ

Digitized by Google

РЪКОВОДНА СИЛА НА ОБЩЕСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ В ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Развитието на социалистическа Чехословакия в периода след XIV конгрес на ЧКП, както и опитът на партийните органи и организации и на всички ръководни звена на нашата политическа система, неопровержимо доказват правилността на една от основните идеи на Ленциновото учение за Партията: **колкото повече растат задачите и мащабите на строителството на новото общество, толкова повече излиза на преден план ръководната роля на Комунистическата партия, на нейната политическа, организаторска, идеологическа и теоретична дейност.**

Учението за ръководната роля на Комунистическата партия е един от основните въпроси на революционното движение и изграждането на новото общество. Именно затова, защото то е основен въпрос на победата на социалистическата революция и успешното развитие на социалистическото общество, ленинското учение за ръководната роля на Партията е обект на нападки от дясно и от „ляво".

Сега, когато страните от социалистическата общност, ръководени от своите марксистко-ленински партии, постигнаха забележителни успехи в областта на политиката, икономиката, културата и науката, и когато социализмът стана определящ фактор на световното развитие, нападките срещу революционните партии се засилват все повече. Браговете на социализма си дават сметка, че тъкмо **съществуването на революционни партии на работническата класа е гаранция за успешната борба на трудещите се за смъкване на капитализма, а след това гаранция и предпоставка за укрепване и развитие на придобивките на трудещите се, за по-нататъшния им напредък към социализма и комунизма.**

Партията е вдъхновител и организатор на социалистическата революция, на изграждането на социализма и комунизма. Гаранция за социалистическото развитие, констатират „Поуките от кризисного развитие в Партията и обществото след XIII конгрес на ЧКП", „...може да бъде единствено Комунистическата партия, която стои здраво върху принципите на марксизма-ленинизма, партия, ангажирана в класовата борба срещу враговете, очистена от всякакви влияния на опортюнизма и ревизионизма, партия, която със своята ясна и реална политика изразява най-благородните стремежи и цели на трудовия човек".

Мащабите и сложността на новите задачи на социалистическото развитие поставят все по-големи изисквания за равнището на политическото и организационното ръководство на обществото. Същевременно новите задачи изискват да се развива по-нататък творческата активност на трудещите се. С това е тясно свързана и потребността от по-нататъшно развитие на социалистическата демокрация, засилването на ролята на обществените организации и на органите за самоуправлението.

Всички тези аспекти, които определят мястото и ролята на Комунистическата партия в развитието в настоящия етап, до значителна степен се влияят и стимулират също така от съвременната революция в науката и техниката. Тази революция има характер на комплексно явление и се извършва не само в производството и потреблението, но и в другите сфери на живота на нашето общество.

Изграждането на социалистическото и комунистическото общество е сложен исторически процес, който включва сферите на материалното производство, на социалните отношения и на общественото съзнание. **Да се решат правилно всички въпроси на изграждането и развитието на социалистическото общество е възможно само върху основата на марксистко-ленинската наука.** Расте значението на научния комунизъм, на неговото творческо развитие, на комунистическото възпитание на трудещите се.

Нашият собствен опит, опитът на братските партии от социалистическите страни и най-вече на ленинската Комунистическа партия на Съветския съюз категорично потвърждават, че ръководната роля на Комунистическата партия като политически ръководещ център на социалистическото

Digitized by Google

общество непрекъснато расте. Резолюцията на XIV конгрес на ЧКП подчерта, че историческата необходимост на ръководната роля на Комунистическата партия „... расте все повече заедно с новите задачи и потребностите на строителството на социализма. Чехословашката комунистическа партия е отново способна да изпълнява своята ръководна роля във всички области, тя е политически, идеологически и ръководен център на обществото. Тя е гаранция за връзката на нашето строителство с интернационалните усилия на общността на социалистическите страни, със Съветския съюз и с революционната борба на международното комунистическо и антиимпериалистическо движение."

XIV конгрес на ЧКП през 1971 г. оцени нарастването на ръководната роля на Комунистическата партия, нейната дееспособност, засилването на влиянието на Партията сред широките маси на трудещите се. Пленумите на Централния комитет, които последваха XIV конгрес на ЧКП, обсъждания в областните и районните партийни организации, а и решенията на общите събрания на първичните партийни организации през миналата година потвърждават системния подем на политико-организационната и масово-политическа работа на партийните органи и организации.

Партийните органи, особено областните и районните комитети на Партията, усилиха значително своята **помощ за първичните партийни организации** и полагат всестранни усилия за развитие на пълнокръвен вътрешнопартиен живот в духа на решенията на XIV конгрес на ЧКП, за засилването на готовността на партийните кадри да изпълняват новите задачи, за издигане отговорността на комунистите за работата на Партията и на Партията — за всеки неин член. В тази връзка неизмеримо перспективно значение за Партията и цялото наше социалистическо общество има успешното изпълнение на директивите на ЦК на ЧКП за системно подобряване на качествения членски състав на Партията.

Партията, нейните органи и организации постоянно укрепват връзките си с трудещите се, което намира конкретен израз в успешното изпълнение на задачите за развитието на народното стопанство, в растящата политическа и производствена активност на трудещите се. Вярата на трудещите се в политиката на Партията и готовността им да вземат активно участие в осъществяването на решенията на XIV конгрес на ЧКП бяха документирани ярко от протичането и решенията на откритите партийни събрания, станали през миналата година, и от развитието на социалистическото съревнование през този период.

Във връзка с постигнатите резултати в изпълнението на решенията на XIV конгрес на ЧКП и с укрепването на ръководната роля на Комунистическата партия в нашето общество не бива да изпускаме и благотворното влияние на съвременното международно положение, което се характеризира с растеж на силите на социализма в световен мащаб и е резултат от обективното движение напред на всички съставни части на антиимпериалистическия фронт, на социалистическата общност, на международното революционно работническо движение и на националноосвободителното движение.

Положителната оценка на резултатите, постигнати в укрепването на идейното и организационното единство на Партията и нейното единодействие, в засилването на нейната ръководна роля в обществото и здравата ѝ връзка с безпартийните, не означава, че не е нужен критичен поглед върху съществуващите проблеми в живота и работата на Партията, особено с оглед на бъдещите, далеч по-сложни задачи, които ЧКП като цяло и отделни организации ще решават през следващия период.

Партията е жив и постоянно развиващ се сложен организъм. Като авангард на работническата класа и ръководна политическа сила на социалистическото общество тя трябва **преди всичко сама да преодолява в цялата си дейност всичко онова, което пречи за по-нататъшното, още по-дълбоко и по-цялостно изпълнение на нейната историческа роля.** Въпреки положителното развитие качеството на работата на част от първичните партийни организации до този момент не отговаря на съвременните изисквания, не всички районни комитети на Партията постигат необходимите резултати във всички аспекти на ръководството на тези организации. Затова освен другите задачи, произтичащи от условията, в които работят, те до значителна степен се ориентират към оказване на помощ на послабите организации, изкарват на преден план принципа за диференцирано, а също така конкретно и съвсем непосредствено ръководство на първичните организации. С това те до значителна степен ликвидират продължаващите и досега прояви на формализъм в партийната работа.

Партийните органи, областните и районните комитети на Партията при конкретните свои условия решават редица сложни и често пъти специфични задачи, чието изпълнение и решаване засилва дееспособността на партийните организации в кръга на тяхната компетентност. Става дума например за такива проблеми като системното подобряване на членския състав на Партията и свързаното с това обучение и възпитание на новите кандидат-членове, грижите за засилване активността на комунистите, за възпитанието и правилното разпределение на кадрите. Значително внимание се обръща на дейността на партийните групи, на работата на бюрата на първичните организации, на съдържанието на партийните събрания, а също така на партийната просвета, на масово-политическата работа и др.

Основните задачи, които произтичат от решенията на XIV конгрес на ЧКП и на пленумите на ЦК на ЧКП, са общовалидни и задължителни за всички партийни органи и организации. Впрочем те се изпълняват в конкретните, специфичните условия на съответните партийни организации и затова и подходът към тяхното решаване, и

Digitized by Google

методите на изпълнението им могат и често пъти са различни — според силата и типа на организацията, според способността и подготовката на кадрите, според конкретните политически и икономически условия, в които работят партийните организации.

Обща задача за всички партийни органи и организации е да продължат да повишават ефективността на цялата партийна работа, да издигат равнището на ръководната дейност на Партията, да направят така, че всички задачи, които произтичат от решенията на XIV конгрес на ЧКП, а също и от решенията на пленумите на ЦК на ЧКП, да бъдат решени въз основа на научен, перспективен, програмен подход.

Този комплекс от въпроси беше и си остава един от най-актуалните. Комунистическата партия е партия на научния комунизъм. Всички досегашни успехи, които е постигнала ЧКП в своята история, в борбата против капитализма и в областта на изграждането на новото общество, станаха възможни благодарение на това, че в цялата своя дейност тя се е ръководила от учението на марксизма-ленинизма, че е черпела от богатия опит на КПСС и че е прилагала творчески в зависимост от нашите условия тази теория и опита на световното комунистическо движение. Част от опита на нашата партия в борбата за завоюване на властта и за изграждане на социализма в една промишлено развита страна допринесе за обогатяване на опита на братските комунистически партии.

Практиката от социалистическото изграждане в нашата страна също така напълно доказа, че всяко занемаряване на теорията на марксизма-ленинизма, всяка отстъпка пред субективизма, всяко недостатъчно обобщаване на практиката и опита на трудещите се, всяко изпреварване на развитието, всяко нарушаване на принципите на демократическия централизъм непременно водят до сериозни последици.

Документът „Поуки от кризисното развитие в Партията и обществото след XIII конгрес на ЧКП" набляга, че „процесът на развитие на социалистическата революция в условията на съществуването на световна социалистическа система има свои обективни закони и основни критерии, които — при зачитане на националните особености — определят характера на социалистическата власт и обуславят системното резолюционно развитие на обществения прогрес. Нарушаването на тези закони вреди сериозно на интересите на социализма, а ако те бъдат изцяло погазени и отхвърлени, по своята същност подобни действия се превръщат след това в антисоциалистически и контрареволюционни".

Същността на научния подход, който е важна черта на ленинския стил на работа, се състои в това — дейността на Партията, на всяка нейна организация и на всеки неин член да отговаря на потребностите на живота, на обективните закони на развитието на обществото и на самата партия. Поради това цялата партийна дейност трябва да бъде изградена върху проучването на законите, на прогресивните тенденции в развитието на обществото и Партията, върху опита на трудещите се. Историческа заслуга на ръководството на ЧКП, което дойде след Априлския пленум на ЦК на ЧКП през 1969 г. начело с генералния секретар др. Густав Хусак, е, че то ориентира цялата партия и обществото към постепенно решаване на жизнено важните, обективно съществуващи проблеми, че то постави сериозни, но реални и отговарящи на обективните потребности цели, чието последователно изпълнение представлява чудесна победа на теорията и практиката на социализма.

Осъществяването на научния подход в партийната работа е твърде сложно и многостранно и засяга всички сфери на живота на социалистическото общество — развитието на икономиката, свързано с цялата проблематика на научно-техническата революция, политическото ръководене на обществото, сложните проблеми на идеологическата работа и възпитанието на трудещите се в духа на социализма, идеологическата борба в международната област, въпросите на ръководството на науката, техниката и културата. Нашата партия, както и другите братски комунистически партии, обръща огромно внимание на системното и всестранно укрепване на социалистическата общност, на развитието на нейното сътрудничество във всички области. Всяка от тези сфери на обществения живот и области на дейност имат свои особености, които едновременно определят съдържанието на партийната работа, нейните форми и методи.

Основни изисквания за повишаването на ефикасността на партийната работа са: тясно свързване с живота, с конкретната ситуация, единство между теоретическата и практическата дейност на Партията, разработване на реална, научнообоснована политика и пътища за нейното осъществяване, системен и комплексен подход към решаването на задачите и умение да се намери главното звено, научният анализ на реалната действителност, на обективното състояние на партийната работа, пълна и правдива информация, творчески подход към усъвършенстването на формите на организация и методите на партийната работа, умение правилно да се подбират и разпределят кадрите, да се държи здрава връзка с народа, да се овладява ленинското изкуство на работа сред масите. За Комунистическата партия творческото осъществяване на такъв подход към партийната работа има голямо значение. Неговото осъществяване на всички степени на партийното ръководство води към по-нататъшно подобряване на партийната дейност, към повишаване и задълбочаване на ръководната роля на Партията във всички области на нашия живот, към сериозно повишаване на ефикасността на партийната работа.

Ярослав КОКЕШ

Digitized by Google

АКТУАЛНИ ВЪПРОСИ НА СОЦИАЛНОТО ПЛАНИРАНЕ

Социалното планиране има вече своя история. Започнало със съставянето на първия в СССР план за социално развитие в ленинградското предприятие „Светлана" през 1966 год., то получи за един кратък период изключително широко разпространение в практиката. В настоящия момент може да се каже, че няма предприятие в Съветския съюз, което да няма свой план за социално развитие и да не работи за неговото изпълнение.

У нас пионер в социалното планиране е текстилното предприятие „Станке Димитров" в гр. Мездра. В това предприятие през 1969 г. с помощта на редакцията на сп. „Партиен живот" беше изработен първият в нашата страна план за социално развитие. Въпреки широкото си разпространение и развитие социалното планиране на някои места все още не е преминало фазата на експеримента. Плановете за социално развитие в отделни предприятия са твърде несъвършени и не могат напълно да изиграят своята роля за планомерното регулиране, развитие и усъвършенстване на производствените отношения, за всестранната изява на трудовите колективи и разгръщане на тяхното творчество.

„Сегашните планове за социално развитие на колектива — изтъква другарят Тодор Живков в доклада си пред Декембрийския пленум на ЦК на БКП (1972 г). — са твърде примитивни. Те не осигуряват комплексен подход и не регулират правилно онези процеси и фактори, от които зависи зрелостта на трудовия колектив и пълната изява на неговите възможности."[1]

Една от причините за това състояние е, че все още липсват достатъчно теоретически разработки по въпросите за социалното планиране. Теорията в тази насока значително изостава от практиката.

„В настоящия момент — посочва съветският социолог В. Г. Подмарков, — когато плановете за социално развитие в един или друг вид са разработени в много предприятия, и по такъв начин практиката, както често се случва, изпреварва теорията, настъпва времето за сериозни изследвания."[2]

В този смисъл трудът на Петко Ганчев „Социалното планиране" се явява като един от първите опити у нас за теоретическо осветляване на проблема. Монографията съдържа пет глави и заключение, а именно: „Законът за планомерното развитие на обществото" (гл. I); „Капиталистическото програмиране и теорията за „социалното планиране" (гл. II); „Методологически въпроси на социалистическото социално планиране" (гл. III); „Научно-техническата революция и социалното планиране" (гл. IV); „Социалните отношения и планиране на социалното развитие на трудовите колективи" (гл. V), и заключение — „Социалното планиране и човекът".

Както се вижда от съдържанието, П. Ганчев прави опит да обхване въпроса за социалното планиране в неговата цялост. При анализа на всеки проблем авторът изхожда твърдо от позициите на марксизма-ленинизма. Той убедително показва несъстоятелността на различните буржоазни теории за социалното развитие, доказва, че „своето действително разрешение социалните въпроси получават в условията на социализма..." (стр. 132).

В книгата се поставят за разрешаване

Петко Ганчев, Социалното планиране — историко-материалистически анализ, Партиздат, 1974, стр. 200.

[1] Т. Живков, За последователно изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП за повишаване жизненото равнище на народа, С., 1972, стр. 166.

[2] В. Г. Подмарков, Введение в промышленную социологию, М., 1973, стр. 264.

Digitized by Google

и се разрешават в една или друга степен редица важни проблеми на социалното планиране, като въпроса за характера на закона за пропорционалното и планомерното развитие на социалистическото общество. Авторът аргументирано защищава постановката, „че планомерността не е категория само на политическата икономия на социализма, а категория и на историческия материализъм и законът за планомерното развитие не е само икономически, но и преди всичко историко-материалистически закон" (стр. 19).

И действително, практиката на социалистическото строителство у нас доказа, че планомерно се развива не само икономиката, но и културата, духовният живот, измененията в мирогледа на новия човек и т. н. Организирано, планомерно се развива и нашата партия.

В монографията обаче не е разграничена ясно планомерността като обективен закон и планирането като субективна дейност, дейността, която трябва да отразява обективните закони, но не винаги ги отразява (както показва практиката), тоест не е разграничена планомерността като закон от планирането като метод. Според П. Ганчев „срещат се и автори, според които планирането представлява метод на управлението", а това значи, „че то ограничено се тълкува", „и се изпуска цялото богатство на този вид дейност" (стр. 55). По-нататък на стр. 57 в монографията се казва: „Планът... представлява не управленческо решение, нито пък функция, елемент или метод на социалното управление, а *основна форма на социалното управление, на управленческия процес*".

Получава се впечатление, че в монографията се смесват три неща: планомерността като обективен закон, планирането като метод и планът като форма.

Но П. Ганчев разглежда въпросите на социалното планиране, затова в следващия момент се спира на понятието „социално". Тук той привежда двете основни виждания по този въпрос — социално в „широк" смисъл, което значи обществено, и социално в „тесен" смисъл, свързано с класите, съсловията, нациите и народностите, професиите, семействата и т. н. Авторът прави опит да отиде по-нататък в изясняването на този въпрос. Конкретно определение на „социалното", респ. „социалните отношения" той не дава, но посочва някои негови белези. Първи белег — социалните отношения се свързват с признака „взаимност", „съвместност", тоест отношения, възникващи в резултат от съвместна дейност. Но по-нататък се казва, че „признакът „взаимност", „съвместност"... притежават и останалите обществени отношения: икономически, политически, управленчески, духовни и др." (стр. 130). Следователно този белег не е достатъчен за разграничаването на социалните отношения от останалите обществени отношения, затова като втори белег се посочва, че „социалното, респективно социалните отношения, изпъкват като обществено формиращи, обществено образуващия аспект на цялата система от обществени отношения" (стр. 130).

С този белег трудно можем да се съгласим. Класиците на марксизма-ленинизма показват, а практиката го потвърждава, че в основата на обществените отношения лежат производствените отношения.

Правилно е, когато се разглежда въпросът за „социалното", да се изхожда от вече съществуващите планове за социално развитие. А те съдържат и политически мероприятия, и задачи за духовното и културното развитие на колективите и техните членове, и задачи, свързани с усъвършенстването на управленческите отношения. Плановете за социално развитие съдържат и определени икономически задачи. (Разбира се, икономическите задачи влизат в производствения, в икономическия план, но и в плана за социално развитие намират място някои икономически задачи — най-вече свързани с въвеждането на поточни линии, механизация, автоматизация, нови технологии, облекчаващи характера на труда и повишаващи неговата култура.) Ние не отричаме „социалното" в тесен смисъл, но когато се разглеждат въпросите на социалното планиране, е неуместно да се утвърждава, че социалното не е нито „икономическо", нито „политическо", нито „идеологическо". Плановете за социално развитие разглеждат именно въпроси от такъв характер. Тук трябва дълбоко да се вникне в следната мисъл на другаря Тодор Живков, която се съдържа в доклада му пред Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.): *„Държавният план следва да се превърне в единен социално-икономически и политически документ, който не само с цифри, показатели и нормативи, а и с концепции и програми очертава развитието на обществото като цяло за даден период"*.

Друг момент, който би трябвало да се засегне по-обстойно, е въпросът за причините за появата на плановете за социално развитие. В монографията този проблем не е разгледан изчерпателно. Авторът се спира само на две главни причини — развитието на самото социалистическо общество и научно-техническата революция. А би трябвало да се потърси връзка между плановете за социално развитие, от една страна, и от друга — преминаването от екстензивно към интензивно развитие на икономиката, развитието на науката за социалното управление и решенията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1968 г., развитието на другите обществени науки, най-вече психологията, социологията и педагогиката, тяхното все по-тясно обвързване с практиката, засилването на ролята на трудовия колектив като един от най-главните фактори за комунистическото възпитание на трудещите се. Причина за появяването на плановете за социално развитие конкретно за нашата страна е и голямото влияние на съветския опит в областта на социалното планиране.

С основание авторът насочва вниманието си на съществения въпрос за опреде-

Digitized by Google

ляне целта на плана за социалното развитие. Тук трябва да отбележим аргументираното му становище, че на настоящия етап на общественото развитие главната цел на плана за социално развитие е тясно свързана с главната социално-икономическа задача — задоволяване на материалните и духовните потребности на трудещите се на основата на бързото развитие на производителните сили. Това е залегнало и в Програмата на Партията, приета от Десетия конгрес на БКП.

Трябва да се подчертае, че има автори, които виждат в плановете за социално развитие на трудовите колективи само средства за подобряване на икономическите показатели, а решаването на социалните задачи да става в рамките на цялото общество[1]. Правилно е, както в рамките на цялото общество, така и в отделния колектив да се решават определени социални задачи. Разбира се, тези задачи са различни както по обхват (обем), така и по съдържание.

Прилагането на програмно-целевия и комплексен подход в социалното планиране е друг актуален проблем в настоящия момент. Авторът отделя цял параграф за програмно-целевия метод и социалното планиране, но не разрешава въпросите изцяло. На стр. 180—181 П. Ганчев говори за тясната връзка между икономическите и социалните задачи, но не поставя въпроса за единен план за социално-икономическото развитие на колектива, защищава гледището за отделен план за социално развитие. Такова виждане не може да се приеме като най-правилно в настоящия момент. Съществува социален раздел в единния план на предприятието, съществува социална част в насрещния план — тяхна цел е разрешаването на социалните задачи на колектива. Необходим ли е допълнителен план за социално развитие?

Наистина в Съветския съюз плановете за социално развитие се появиха като самостоятелни. Те съществуват в голяма степен и сега, но в последните години социалните планове, изработвани от самия колектив, все повече влизат като съставна част на единния комплексен план. На миналогодишната всесъюзна конференция по проблемите на научната организация на управлението на социалистическата промишленост вече беше популяризиран опитът на Ростовския химически завод „Октомврийска революция", където планът за социално развитие е включен като органическа (интегрална) съставна част на единния план. А това и у нас вече е утвърдена практика.

Следователно актуален е въпросът за разработката на социалните раздели на единния и насрещен план и за неговото усъвършенстване, така че да обхваща всички стоящи за разрешаване пред колектива социални задачи.

Известен спор все още се води и по това, кой трябва да изработва плановете за социално развитие. В монографията се казва: „...когато става въпрос, кои органи осъществяват ръководството на процеса на подготовката, изработването и осъществяването на плановете за социално развитие на трудовия колектив, то очевидно, че това следва да бъде партийното ръководство на съответното предприятие..." (стр. 175). И действително — политически ръководител не може да бъде никой друг освен партийната организация. Петко Ганчев правилно посочва, че „непосредственото събиране на данни при подготовката, изработването и контролирането на всички етапи от неговото реализиране се осъществява от профорганизацията на колектива..." (стр. 175). Без да подценяваме ролята и мястото на профорганизацията в социалното планиране, трябва да подчертаем като недостатък на монографията, че в нея не е отделено място за ролята на административното и стопанското ръководство, което от гледна точка на съществуващите в настоящия момент нормативи е отговорно не само за изпълнението на икономическите задачи, но и за решаването на социалните въпроси в трудовите колективи. Непосредствената разработка на плана за социално развитие на трудовия колектив се осъществява именно от стопанските, профсъюзните, комсомолските и други обществени органи в предприятието, а партийният комитет или партийното бюро освен че формулират целите на плана и разработват някои негови части, насочват и координират тяхната работа.

В недостатъчна степен е разгледан и въпросът за ролята и мястото на самия трудов колектив в процеса на изработването и изпълнението на плановете за социално развитие, а така също ролята на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство за развитието на инициативата на колектива при социалното планиране.

Независимо от посочените недостатъци и пропуски трудът на Петко Ганчев „Социалното планиране" е полезен. Несъмнено един по-широк анализ на практическия опит и засилване на практическата насоченост на изводите биха направили книгата още по-полезна за партийните, стопанските и профсъюзните деятели в тяхната работа по социалното планиране в трудовия колектив.

Константин ДИЛЧЕВ

---

[1] Виж „Ленинизм и управление социальными процессами при социализме" М., 1973 г. стр. 377.

Digitized by Google

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

ОБЕЩАНИЯ И ДЕЛА

Драго ти става, когато се намираш сред хората от овцефермата във с. Войница, Видински окръг. При първата среща те грабва силата на един малък колектив, който години наред се радва на хубави успехи.

Срещнах се с Божин Ценков Божинов — бригадир, отговорник на партийната група и член на партийното бюро.

Какво сподели той?

— През 1974 г. на окръжната среща в края на май фермата ни бе обявена за окръжен първенец. За нас това бе награда и същевременно голямо задължение. Запретнахме още повече ръкави и заработихме с нови сили.

Какво е положението сега?

Обръщението на ЦК на БКП за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията намери отклик и сред нас. В него потърсихме своето място. Искаме достойно, с открити чела да посрещнем партийния конгрес. Още е много рано, но отсега се вижда, че достиженията ни радват всекиго.

Доскоро от 226 овце имахме 362 агнета, като 13 родиха по 3 агнета. Ние вярваме, че през настоящата година ще предадем над 1000 агнета. Дали сме обещание при план 50 т мляко да получим 55 т и по 4 кг вълна от овца.

Това са цифрите. На какво се дължат те?

Ви трябвало човек да вникне повече в живота на колектива, за да узнае истината, за да види, че зад всеки факт стои човек. Трима са комунистите, но със своите дела те са за пример и умеят да увличат останалите. Партийната група не остава извън погледа си по-важните въпроси. Целият колектив всеки месец разглежда икономическия анализ на фермата, отчита съревнованието и при мило тържество се връчва преходно флагче на овчар първенец.

Хората живеят задружно. По различни поводи се събираме заедно било във фермата или в домовете на отделни членове на колектива. Това ни кара да се чувствуваме като много близки хора.

В лицето на секретаря на първичната организация Панто Иванов чувствуваме близката подкрепа на партийното бюро. Системно на партийни събрания обсъждаме дейността на фермата ни, като ударението пада върху работата на всеки комунист, на неговия принос за изпълнение на плана му. Естествено, това ни кара винаги да сме нащрек, да не почиваме на минали лаври, да се стремим колкото се може повече да множим успехите си. Близостта на стопанското и партийното ръководство с нас ни помага да сверяваме часовниците по много въпроси и по-добре да решаваме задачите.

Определено трябва да се изтъкне, че мнението на специалистите, на учените при нас намира богата почва. То ни помага да сме в крак с науката, да вървим по-смело напред.

Ние сме внедрили метода на проф. Братанов, който се състои в ранно вапложване на шилетата, когато са на шест месеца. Приплодът не е много едър, но като резултат добиваме много повече месо, отколкото преди.

За нашия колектив съревнованието не е къс хартия, които остава сама за себе си. То е частица от всекиго, който е вложил своето име или чест. То е стимул за благородна надпревара, за по-големи резултати, за повече радост на отделния овцевъд. Когато се събираме и го отчитаме, ние не говорим само за цифрите. Стремежът ни е заслужено всеки да види своето място, своя принос и същевременно да създадем импулс у хората за достигане на желаната цел.

Тече 1975 година — последната на шестата петилетка. Трудно е отсега да се гадае какво ще получим в края на годината. У нас обаче няма съмнение, че ще надминем миналогодишните си успехи. Вярваме в силите си, в хората, които са гордост за аграрно-промишления комплекс. С чест ще отрапортуваме скромния си дар пред партийния конгрес.

Мирон ВИТКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот" за Видински окръг

Digitized by Google

ОТЧЕТ ЗА ПОСТИГНАТОТО

Повече от година и половина Сливенската окръжна партийна организация работи по обявения от окръжния комитет на БКП преглед „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив".

Неотдавна се състоя среща на бюрото на окръжния комитет на Партията със секретарите на първичните организации в окръга, където бе отчетен първият етап на прегледа.

В доклада, изнесен от Георги Раев — завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, бе отчетено, че под ръководството на градските, районните и общинските комитети на Партията нараства ролята, влиянието и отговорността на партийните бюра и първичните организации в целокупния обществено-политически живот на окръга. В дейността на първичните организации по-широко място намират въпросите на вътрешнопартийната демокрация, партийната дисциплина, контролът и проверката на изпълнението на партийните решения, по-задълбочено се работи за подобряване стила и методите на работа на партийните и стопанските кадри. В окръжната партийна организация стават задълбочени разговори за личния пример на комуниста в трудовия колектив.

В резултат на подобрената партийно-политическа работа са постигнати значителни успехи за израстването и възпитанието на хората.

В изказването си Стоян Савов — секретар на окръжния комитет на БКП, се спря на три проблема: мястото и ролята на първичната партийна организация в изпълнение решенията на Десетия конгрес на Партията и Националната партийна конференция; мястото и ролята на партийните бюра и секретарите за израстването на първичните организации; компетентно и обективно ръководство на първичните организации от страна на партийните комитети.

В изказванията си партийните секретари споделиха положителен опит в тяхната работа.

Бюрото на окръжния комитет на БКП даде положителна оценка на дейността, извършена в първичните организации по време на прегледа. То реши резултатите от втория етап да се отчетат в навечерието на Единадесетия конгрес на Партията.

За активна дейност в прегледа „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив" тридесет партийни секретари бяха наградени с екскурзия през 1975 г. до Тернополска област на Украинската съветска социалистическа република, окръг Гера — ГДР и окръг Бараня — гр. Печ, Унгария, за изучаване положителен партиен опит. С тези области Сливенски окръг има дружески връзки.

На тази среща бюрото на окръжния комитет на БКП прие и решение „За издигане ролята на секретаря на първичната партийна организация". С осъществяването му ще се повиши авторитетът на комуниста, който е в центъра на много инициативи и начинания, който живее с грижите на трудовия колектив.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Сливенски окръг

ЗА ДОСТОЙНА СРЕЩА

Кирковската районна партийна организация в столицата отива към Единадесетият конгрес на БКП с хубави дела. Годината 1974 бе изпратена с предсрочно изпълнение на промишлената продукция, като до края на годината бе получено в повече производство за 3650 х лв. Найголям е приносът на колективите в: Цигарената фабрика, ТПК „Художествен амбалаж", „Балкантон", завод „Пролетарий", ТПК „Вапцаров" и др., които през цялата година работиха ритмично и преизпълняваха насрещните си планове.

Голям дял за добрите стопански резултати се пада на челниците и първенците. Величка Фудолска от завод „Пролетарий", която е носителка на орден „Г. Димитров", изпълни предсрочно петилетния си план за повече от година и половина. В дните през юбилея на свободата това бе осъществено от още 9 работнички от завод „Пролетарий", 12 предачки от завод „България" и много други.

В районната промишленост е постигнат ръст на производителността на едно лице от промишлено-производствения персонал през 1974 г. спрямо 1970 г. 25,8 на сто, или с 3,2 пункта повече от планирания. Поетото обещание за реализирането на 1,59 на сто икономии от общия обем на материални и енергийни разходи за годината от района бе изпълнено за деветте месеца на миналата година.

В отговор на Обръщението на ЦК на БКП за превръщането на 1975 година в година на най-високи трудови постижения, за преизпълнението на шестата петилетка и за достойно посрещане на Единадесетия конгрес на БКП районната партийна организация още в първите дни на годината

Digitized by Google

заработи под девиза: „Шестата петилетка — предсрочно"! Настъпва решителен период за изпълнението на насрещните планове, което изисква много усилия, творчески търсения и дръзновения. В приетото обещание е записано обществената производителност на труда да се повиши с 16,1 на сто спрямо постигнатото през 1974 г., печалбата да се увеличи с 15,9 на сто, разходите да се снижат на 100 лв. стокова продукция с 2,76 лв.

Още в първите дни на годината в колективите от района особено внимание се обръща на социалистическото съревнование. В челните редици застанаха комунистите. Работниците и служителите от комбинат „Българска коприна" на сбирки на партийните групи — по цехове, участъци и на събрания, обсъдиха Обръщението на ЦК на БКП и анализираха своите задачи за 1975 г. Поети бяха много лични и колективни обещания за разкриване на резервите, за икономия на материали, електроенергия и горива за преизпълнението на плана, за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията. Колективът обеща да изпълни VI петилетка с 38 дни предсрочно, а планът за годината на 26 декември. Ще се извърши модернизация и реконструкция на апретурния цех „Млада гвардия", с което ще се увеличи обемът на производството и производителността на труда 2 пъти. Приета бе програма за квалификация на кадрите и стабилизация на работната сила. Младежката бригада от разкройвачния участък на завод „6-ти септември" обеща да увеличи производителността на труда с 15 на сто в сравнение с 1974 г., да се икономисат 300 тона черни метали, а годишният план да бъде изпълнен 10 дни предсрочно. Те обявиха съревнование на всички младежки бригади в района. Иванка Михайлова — шивачка от завод „Пролетарий", в чест на партийния конгрес ще изпълни годишния си план през юни. В обещанията си колективите от района уверяват, че предсрочно ще преизпълнят поставените им задачи и с чест ще посрещнат Единадесетия конгрес на БКП.

Мария ДАКОВА

кореспондентка на сп. „Партиен живот" за Кирковски район на столицата

ВЕСТИ

●

Градският комитет на БКП в Раднево на разширен пленум разгледа въпроса за ефективното използване на основните средствата като условие за повишаване производителността на труда.

В доклада, изнесен от Иван Бакоев, председател на аграрно-промишления комплекс „Тракия", бе изтъкнато, че през годините на шестата петилетка основните фондове са нараснали с 5 758 000 лв. Капиталовложенията за машини са се увеличили с 54,4 на сто. Тенденцията и за в бъдеще е за по-бързо нарастване на активните основни фондове.

●

Окръжният комитет на БКП в Хасково свика съвещание, на което бе обсъдено как се изпълняват решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и предстоящите задачи на идеологическия фронт в окръга. В доклада, изнесен от Динко Атанасов — секретар на окръжния комитет на Партията, бе отбелязано, че има подобрение в съдържанието, организацията и провеждането на учебния процес, увеличен е броят на звената с икономическа проблематика. Изтъкнато бе също, че в някои звена пропагандистите нямат умение да преподават живо, увлекателно, не свързват пропагандния материал с живота, ударението не се поставя върху практическата дейност за изпълнението решенията на Февруарския пленум на ЦК на Партията. Посочени бяха редица недостатъци и в учебните заведения. Някои учители не използват ефективно учебното съдържание за целите на комунистическото възпитание, не се работи активно за свързването на обучението с производителния труд, за интегрирането на училищата с предприятията. Успехи има в областта на културата и изкуството. Съветите за изкуство и култура обаче още не са се превърнали в компетентни ръководни органи на цялостния културен живот.

●

Градският комитет на БКП в Толбухин на своя пленум се занима със състоянието и използването на машините в промишлеността В доклада, изнесен от Борислав Пейчев — секретар на комитета, бяха посочени редица случаи, където машините не се използват рационално. Има предприятия като „Метал", „Старт", „Маяк" и др., където на ниско квалифицирани работници са възложени производствени операции от висок разряд. Съществуват не малко аномалии в нормирането на труда, в организацията на производството, труда и управлението.

Пленумът задължи ръководствата на промишлените предприятия да създават прогресивна структура на основните производствени фондове, да осигуряват интензивно използване на машините и съоръженията.

●

Градският комитет на БКП в Русе на съвещание със секретарите на заводските и учрежденските комитети на Партията разгледа състоянието на партийната информация.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ОБЩЕСТВЕНАТА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА И РАБОТАТА НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Добри Чобанов

Изхождайки от ленинските принципи на партийно ръководство на икономиката, авторът разглежда задачите, които стоят пред партийните комитети и организации, пред стопанските органи във връзка с изпълнението решенията на Националната партийна конференция и преди всичко с повишаването на обществената производителност на труда като главно условие, решаващ фактор за претворяване в живо дело предначертанията на Деветия конгрес на Партията. Отделено е специално внимание на ежегодния обществено-държавен преглед на производителността на труда. Книгата е предназначена предимно за партийните работници и стопанските ръководители от всички равнища.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО СЪРЕВНОВАНИЕ НА СЪВРЕМЕННИЯ ЕТАП

В. К. Фединин

Обобщавайки на научна основа опита в Съветския съюз по организацията на съревнованието, съветският автор В. К. Фединин разкрива и неговите нови черти, обусловени от особеностите на съвременния етап в развитието на икономиката. Той показва ролята на социалистическото съревнование за ускоряване на научно-техническия прогрес, за повишаване на производителността на труда, в процеса на привличане на трудещите се за все по-активно участие в управлението на производството, развитието и усъвършенстването на социалистическата демокрация и култивирането на комунистическа трудова дисциплина. Разгледани са и някои проблеми във връзка с по-нататъшното усъвършенстване организацията на социалистическото съревнование.

ОБЩИНСКА ПОЛИТИКА НА БКП 1891—1944

Сборник

Във всестранната работа на Партията за спечелване на трудещите се за делото на социалистическата революция важно значение имаше и нейната общинска политика в изборните общински и окръжни съвети и училищните настоятелства. В петте глави на книгата последователно се проследява борбата на Партията за спечелване на общините, характерът и работата на първите комуни в България през периода 1891—1918 г., дейността на Димитър Благоев, Георги Кирков и Георги Димитров в Софийската община; практическата дейност на БКП (т. с.) в комуните през периода 1919—юни 1923 г.; усилията на БКП за проникване в местните изборни органи през 1924 — 1931 г.; общинската политика на БКП през управлението на народния блок (21 юни 1931 — 19 май 1934 г.) и през периода на откритата монархо-фашистка диктатура (19 май 1934 — 9 септември 1944 г.).

ВЪЗПРОИЗВОДСТВО НА РАБОТНАТА СИЛА В ПРОМИШЛЕНОСТТА НА НРБ

Кирил Спасов

В книгата се разглеждат редица теоретико-методологически проблеми на възпроизводството на работната сила при социализма. Направен е анализ на количественото производство на работната сила в промишлеността, на повишаването на културно-техническото ѝ равнище, на нейното планомерно, отраслово и териториално разпределение, на движението и текучеството на работна сила, на екстензивното и интензивното ѝ използване и други. Специална глава е посветена на въпроса за материалното и моралното стимулиране на възпроизводството на работна сила в промишлеността. Този труд ще се ползва от партийни, стопански и икономически кадри, научни работници и други.

Партиздат пусна от печат и следните актуални книги: **„Хегел и Гьоте — съвата на Минерва“ от Хенрих Волков** от поредицата „Хоризонти — светът, науката, ние“; **„РО-2 — отделението на смъртта“** — документална книга от **Виктор Барух** за зловещата дейност на разузнавателното отделение—2 при щаба на царската армия в България; **„Не се признавам за виновен** (спомени от защитника)“ от **Асен Кантарджиев; „Бунтовна есен“** — документален разказ за Септемврийското въстание през 1923 г. в Розовата долина — от **Петър Калайджиев** и последната — 12 книжка от библиотека „Международна политика“ под заглавие **„Боговете, революцията и мирът“** от **Иван Кирилов.**

Digitized by Google

ДРУЖБА

Сборник

Публикуваните в сборника 18 интервюта с унгарски политически и културни дейци, взети от Стоян Радев — дългогодишен кореспондент в Унгария на български централни вестници, осветляват важни области от социалистическото развитие на братска Унгария и въпросите, които решава унгарският народ под ръководството на Унгарската социалистическа работническа партия в сегашния етап. Широко място в материалите е отделено на българо-унгарските исторически връзки, както и на съвременните двустранни и многостранни отношения на братско сътрудничество в съюзния Варшавски договор и в Съвета за икономическа взаимопомощ. По-голямата част от интервютата и разговорите се публикуват за първи път у нас. Изданието е посветено на 30-годишнината на Унгарската народна република.

ИЗВЕСТИЯ

на Института по история на БКП

32

Настоящият том на „Известия" започва с „Непубликувани радиограми на Георги Димитров и ЦК на БРП (к) (август — декември 1944 г.)" Следват студиите и статиите: „Социалистическият работнически интернационал и българската социалдемокрация (9 юни 1923 — 1931 г.) от Боян Григоров; „Българският земеделски народен съюз (9 септември 1944 — 1948 г.)" от Йордан Зарчев; „БКП и материално-техническата база на ТКЗС след прелома в кооперирането (1951 — 1955 г.) от Минка Трифонова и „Политиката на БКП и ръководната роля на работническата класа в представителните органи на държавната власт (1948 — 1958 г.)" от Атанас Атанасов. В „Научни съобщения се публикуват материалите: „Класовата борба в България през 1924—1925 г., отразена в централния съветски печат" от Г. И. Чернявски и „Организационната и масово-политическата работа на БКП за възстановяването и развитието на железопътния транспорт (9 септември 1944 — декември 1948 г.)" от Цветана Алексиева.

В раздела „Местна история" Асен Георгиев прави преглед из живота на Чипровската партийна организация през периода от 1894 до 1907 година, Здравко Мицов пише за антифашисткото народно въоръжено въстание в Плевен на 11 юни 1923 г., а Иван Каркелев — за ролята на ятаците и помагачите от Пиринския край в народоосвободителната борба (1941—1944 г.). В „Дискусии и обсъждания" Петко Баев публикува статията „Към въпроса за началото на ленинизацията на БКП" и Анета Стоилкова — „Третият пленум на ЦК на БКП и някой въпроси от борбата срещу „лявото" сектантство". Следват рецензии и отзиви за книги, библиография и други.

20700

Digitized by Google

Цена 0,30 лева

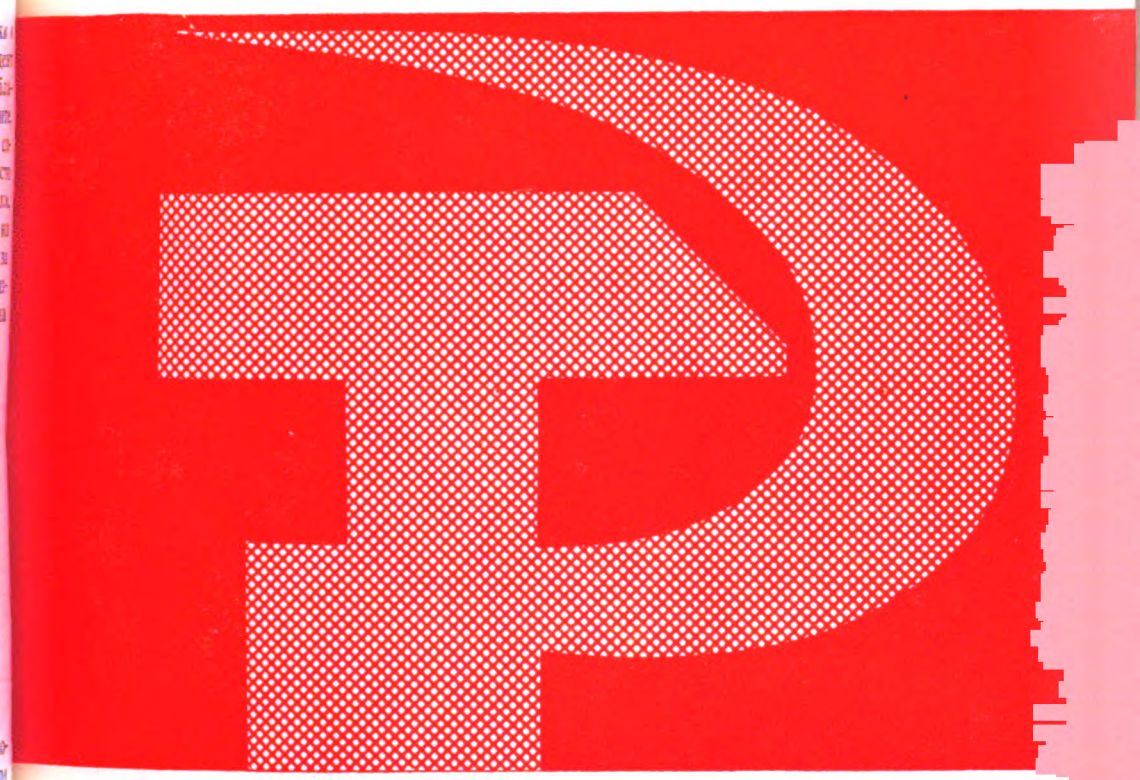

LIBRARY
JUN 5 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

Partien Zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

1976 1975:6

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 6
1975
АПРИЛ
☆
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

КЪМ XI КОНГРЕС — ВДЪХНОВЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

Т. Стойчев — Проблеми на партийното ръководство на икономиката . . . 3
П. Русев — Повелята 11
Д. Рангелов, П. Стамов — Инертният потенциал 19
К. Димов — Времеядство 26
Л. Керачев — Идеологическата работа и обществената производителност на труда 31

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

Н. Иванов — Развитие на партийното събрание като ръководен политически орган 34

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Д. Петков — Размишления от инструкторския стол 42
Л. Канева — Заседанието против „заседателщината" 49
Д. Станоев — По следите на решенията 55
* — Къде се плоди книжнината 63

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

М. Ралчева — Най-делничен сюжет 73

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

И. Юдин — Нарастването и укрепването на партийните редове . . . 80

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

А. Стамболиев — За двата заека и... 85

30 ГОДИНИ ОТ РАЗГРОМА НА ФАШИЗМА

Д. Колева — Героичен подвиг 85

Digitized by Google

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

М. Басмаджиева — Безсмъртни, легендарни 89

• • •

С. Величкова — Демократическият централизъм и атаките на опортюнистите 92

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов**, **Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев**, **П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева**, **И. Рачев**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **Г. Цонков**, **Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията София, ЦК на БКП Тел. номератор 84 01
Годишен абонамент 4,60 лева. Отделна книжка 0,30 лева
Пор № 2420. Тираж 48 000 екз. Формат 70×108/16 Подписана за печат на 15. IV 1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

КЪМ XI КОНГРЕС — ВЪЗХОВНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

...ИСТОРИЧЕСКИЯТ ХОД НА НАШАТА ПАРТИЯ И СТРАНА ТАКА СЕ ПОДРЕДИ, ЧЕ ПРОЛЕТТА СТАНА СИМВОЛ НА ОБНОВИТЕЛНИ СЪБИТИЯ И ПРОЦЕСИ. В ТАКАВА ПРОЛЕТ ПРЕДИ ЕДНА ГОДИНА СЕ СЪСТОЯ И НАЦИОНАЛНАТА ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИЯ — НАЙ-КРУПНОТО СЪБИТИЕ СЛЕД ДЕСЕТИЯ КОНГРЕС. ОСТАНА ТЯ ПАМЕТНА С ДОКЛАДА НА ДР. ТОДОР ЖИВКОВ, С ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ОСНОВНИЯ ПРОБЛЕМ НА НАШАТА ДЕЙНОСТ — ПОВИШАВАНЕ ОБЩЕСТВЕНАТА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА. ЩЕ ОСТАНЕ НЕЗАБРАВИМА С ЦЕЛИЯ РЕД ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С КУЛТУРАТА НА ТРУДА В ПАРТИЙНАТА РАБОТА, С ОНЯ НЕПОВТОРИМ ЗАРЯД В БОРБАТА ПРОТИВ УПРАВЛЕНЧЕСКИТЕ ЗЛИНИ — ФОРМАЛИЗМА, КНИЖНОСТТА, ЗАСЕДАТЕЛЩИНАТА И ПР. С КАКВА ПРОСТОТА И СИЛА КОНФЕРЕНЦИЯТА ИЗКАРА НА ПРЕДЕН ПЛАН ОТГОВОРНОСТТА НА ВСЕКИ ПАРТИЕН ОРГАН, ОРГАНИЗАЦИЯ ИЛИ ДЕЕЦ ДА УСТАНОВЯВА НА ВСЯКО РАБОТНО МЯСТО КОМПЕТЕНТНОСТ В ЦЕЛИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИ ПРОЦЕС! ДА СЕ ОВЛАДЯВА ИЗКУСТВОТО ПРАВИЛНО И НА НАУЧНА ОСНОВА ДА СЕ РЪКОВОДЯТ ПАРТИЙНИТЕ ДЕЛА — ТАКАВА Е ЕДНА ОТ ПОВЕЛИТЕ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА.

ИЗМИНА ЕДНА ГОДИНА. НАТРУПАХМЕ МНОГО ОПИТ, ПРОДЪЛЖАВАМЕ ДА РАЗМИШЛЯВАМЕ И ТЪРСИМ. СЛОЖНИ ВЪПРОСИ, КОИТО ИСКАТ ПО-БОГАТО МИСЛЕНЕ, РАЗМАХ И ДЕЛОВИТОСТ. ВСИЧКО ОЩЕ НЕ Е НА ОНОВА РАВНИЩЕ, КОЕТО КОНФЕРЕНЦИЯТА ОПРЕДЕЛИ, НО СТЪПКИТЕ СА УВЕРЕНИ, ПО СИГУРЕН ДРУМ...

ПРОБЛЕМИ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ТОДОР СТОЙЧЕВ
кандидат-член на Политбюро и първи секретар
на ОК на БКП — Варна

Изработването на политическа линия за развитието на икономиката и мобилизирането на трудещите се за претворяване в дело на тази линия заема най-голямо място в дейността на Партията.

От Петия конгрес до Националната партийна конференция много са жалоните на създателния творчески процес, ръководен и направляван от Българската комунистическа партия, който в кратки срокове осигури на нашата страна небивал разцвет. Взетите решения на партийните форуми са най-категоричното доказателство за научния подход на Партията в ръководството на обществено-икономическия живот в родината ни.

Digitized by Google

В Отчетния доклад пред Десетия конгрес на БКП др. Тодор Живков заяви:

„... Научният подход към проблемите на обществения живот е в същността на Партията като ръководна обществена сила. Но големите и сложни задачи, които Партията решава на сегашния етап, изискват още по-задълбочено да се изучават процесите и явленията в обществения живот, непрекъснато да се издига научното равнище на самото партийно ръководство."

Това изискване на конгреса се превърна в мощен стимулатор, който разкри и насочи творческите възможности на партийните органи и организации.

* * *

Основните изисквания, които характеризират научността на ръководството на икономиката, са пълного изучаване на конкретните условия и верните оптимални решения за развитието на процесите съобразно достиженията на световната наука.

За бурния подем на Варненски окръг особена роля изигра идеята на другаря Тодор Живков за изграждане на промишлено-транспортната и селищна агломерация Варна—Девня—Провадия. Осъществяването на тази отговорна задача даде отражение върху развитието на икономиката в окръга. Окръжният комитет съсредоточи вниманието и усилията на научните дейци, на специалистите, на партийните организации и на целите трудови колективи към разкриване на регионалните възможности и свързването им с големите национални задачи, които се решават на сегашния етап на социалистическото строителство. Това спомогна да се изучат основно конкретните условия в окръга и да се определят главните насоки за развитие на икономиката: суровинна промишленост в двете й направления; тежка химия и строителни материали, енергетика, машиностроене и по-специално корабостроене; хранителна промишленост, транспорт — при определящо място на водния; многоотраслово селско стопанство с направления зърнено производство, трайни насаждения и животновъдство; стопански туризъм.

Проучванията показаха, че морето и езерата, съединени с плавателен канал, близостта на съветските черноморски пристанища, богатите залежи на сол, на почти чист варовик и мергели, както и съществуващите предприятия могат да послужат в Девня да се изгради мощен химико-суровинен център. Само за изпълнение замислите на агломерацията по шестия петгодишен план бяха отделени над един милиард и 800 милиона лева капитални вложения за създаване нови производствени мощности и за развитие инфраструктурата на транспорта.

Нашата строителна история не познаваше такова крупно съсредоточаване на средства, техника и хора на такава малка територия и при толкова напрегнат темп, както това стана в Девненската низина през трите първи години на петилетката.

Централният комитет и Правителството отделиха на Девненския строителен комплекс изключително голямо внимание. С редица решения и нормативни актове бяха създадени всички обективни условия за изпълнение на тази огромна национална задача.

* * *

В съответствие с решенията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция окръжният комитет набеляза **конкретните пътища за ускореното развитие на основните направления в икономиката на окръга.**

Digitized by Google

В своята практическа работа партийните и стопанските органи и организации се съобразяват с изискванията, които налагат научно-техническият прогрес и световните постижения в производството. Ето защо едновременно с голямото строителство започна и **реконструкцията и модернизацията** на основната част от съществуващите производствени мощности.

Към кои отрасли се насочихме?

Преди всичко към машиностроенето. В Корабостроителния завод например се изгради нова поточна линия за производство на плоски корабни секции, която осигурява висока производителност на труда и даде възможност да се намали с около 1000 души броят на работниците. Коренната реконструкция на моторостроителния завод „В. Коларов" и внедряването на нова техника и технологии позволи да се започне производството на дизелови двигатели на най-високо съвременно равнище. Старият и изостанал завод „Метал" се реконструира в много кратки срокове, като цялото производство премина на конвейер с прецизни машини и се внедри електронноизчислителна техника при управлението му.

В процес на преустройство са почти всички предприятия на леката и хранително-вкусовата промишленост. Това е в духа на високите изисквания на Декемврийската програма за повишаване жизненото равнище на народа, за задоволяване непрестанно растящите му потребности от разнообразни и висококачествени стоки.

Ярко доказателство за резултатите от реконструкцията и модернизацията са коренните изменения в асортимента и качеството на произвежданите изделия. Просто несравними величини са произвежданите в края на миналата петилетка десет хиляди тонните сухотоварни кораби и сегашните тридесет и осем хиляди, двадесет и пет хиляди и осем хиляди тонни и строящият се сто хиляди тонен танкер, съоръжени с електронна техника и дистанционно управление. Дизеловите двигатели по лиценз на „Перкинс" са многократно по-съвършени от произвежданите преди мотори. В леката и хранителната промишленост започнаха да се произвеждат стоки за широко потребление, които по своите потребителски качества, широка номенклатура, конструкция и външен вид рязко се отличават от досега произвежданите.

Непосредствено след Десетия конгрес окръжният комитет на БКП поде инициатива под девиза **„Чрез комплексна механизация и автоматизация, инициатива и творчество — за висока ефективност на производството"**. Към тази инициатива бяха насочени усилията на градските и заводските комитети на Партията. В резултат на тяхната организаторска и политическа работа тя се превърна в широко движение на специалистите и работниците от окръга и допринесе за масово внедряване достиженията на техническия прогрес в производството. За четири години в промишлените предприятия са внедрени над 300 нови технологии, подобрени са близо 500 и са ликвидирани 195 остарели

За реконструкция и модернизация бяха изразходвани 13 на сто от огромните капитални вложения при относително големия дял на строителство на нови производствени мощности. В сравнение с 1970 година степента на механизирания и автоматизиран труд нарасна от 48,8 на сто на 53,4 на сто. Броят на новите автоматични линии се увеличи 2 пъти, а относителният дял на продукцията, произвеждана от поточните линии, достигна 60 на сто.

През втората половина на петилетката в процеса на реконструкцията и модернизацията на машиностроителните предприятия на територията на окръга пред корабостроителния завод „Г. Димитров" например възникнаха сложни проблеми, които са резултат на високите темпове на развитие, както и на линията на специализация. Неза-

Digitized by Google

висимо от това, че се създадоха условия за интензификация, остро се почувствува недостигът от квалифицирана работна ръка и от специализирани предприятия, които да подготвят редица корабни съоръжения на съвременно техническо равнище. Изходът от създалото се положение е в тясното обвързване на машиностроителните предприятия с водещия подотрасъл — корабостроенето. Затова две от специализираните предприятия в град Варна преминаха под ръководството на ДСО „Корабостроене". В една или друга форма останалите предприятия от машиностроенето, електрониката и приборостроенето могат да приемат значителен обем от производствените задачи на корабостроенето. Високи резултати в този подотрасъл могат да се постигнат, когато се развива солиден корабостроителен тил както на собствена територия, така и по пътя на подетайлно и агрегатно кооперираме със социалистическите страни и преди всичко със Съветския съюз.

Нашата практика показва, че не може да се развива ефективно производство при наличието на многоотраслова структура и широка номенклатура. Налага се от територията на окръга и особено от град Варна да бъдат изнесени дейности и цели предприятия, които не са свързани със структуроопределящите отрасли. От друга страна е крайно необходимо да се намали номенклатурата в предприятията от машиностроенето. Това ще допринесе **значително да се повиши производителността на труда и да се подобри качеството на продукцията.**

Един от основните фактори за повишаване обществената производителност на труда е **пълното използване на производствените мощности.** Към решаването на този проблем се насочихме чрез увеличаване сменността в онези участъци, които лимитират производството. Вследствие на това коефициентът на използваемостта на металообработващите машини нарасна с 9,8 пункта и достигна 60 процента, а на ковашко-пресовите с 10,8 пункта и достигна 52,7 на сто. Все още големи възможности се крият в организацията на труда и производството, както и в материално техническото снабдяване.

За повишаване ръста на селскостопанското производство ОК на БКП провежда линия на **специализация и концентрация** на производството в направление на зърнено-фуражните култури, цвеклопроизводство, трайни насаждения, зеленчуци и животновъдство. Това позволи да се внедрят нашироко промишлените методи, да се прилагат достиженията на съвременната агрохимическа наука и да се внедряват по-високодобивни сортове и продуктивни животни.

В резултат на съвместните усилия на окръжния комитет и ръководството на БЗНС за възпитанието на специалистите и за непрестанното внедряване постиженията на науката и техниката селското стопанство в окръга се развива с високи и устойчиви темпове. За това красноречиво говори фактът, че през изминалите години на петилетката, които са характерни с високото напрежение в строителството и преустройството на промишлеността, селското стопанство винаги заемаше едно от челните места в страната.

Бързо развиващата се промишленост в окръга оказа силно влияние върху селското стопанство. То не може да се развива със съответствуващи темпове, ако не се полагат непрестанни грижи за приближаване условията на труд, на живот и на отдих до тези в промишлеността, транспорта и строителството. Само механизираният труд и високоефективното производство могат да осигурят на селските труженици съответствуващо заплащане и да се задържат на село образовани и квалифицирани млади кадри. Именно затова окръжният комитет на Партията отделя такова голямо внимание за изграждането на цялостната селищна система на територията на окръга като единен организъм с удобна пътна мрежа и ефективна система на обслужване.

Digitized by Google

В областта на селското стопанство нашето внимание е насочено към още по-ефективното използване на основните производствени фондове и преди всичко земята като главно средство за производство. Анализът показва, че разликата в добивите и продуктивността на животните между отделни стопанства и АПК, които дори са съседи по територия, варира в големи граници. Не е решен проблемът за съответствие между растящия брой на животните и площите, заделени за производство на фураж. Затова сега ОК полага грижи ръководствата на АПК и стопанствата да увеличат фуражните култури и да осигурят пълното им използване „от корена до върха".

* * *

Влизането в действие на новите производствени мощности в Девня, както и увеличаването външнотърговския стокообмен предизвикаха още в средата на 1974 година известно несъответствие между стоките, предназначени за транспортиране, и пропускателната възможност на транспортния възел. Това създаде сериозни затруднения на икономиката на страната.

Окръжният комитет на Партията правилно оцени опасността тази диспропорция да се задълбочи и възложи на научни работници и специалисти да проучат **възможностите за ускоряване развитието на транспорта.**

На пленум на окръжния комитет се обсъдиха предложенията за увеличаване пропускателната способност на възела при сегашната материална база, като решително се подобри координацията между отделните видове транспорт и товаро получателите. Приета беше програма за бъдещото развитие на транспорта в окръга. Тя предвижда да се ускори строителството на специализирани пристанища с развито железопътно обслужване и складова база, морският флот да се снабди със съвременни кораби, да се създадат условия за широко използване на контейнерите в корабите от типа „Ро-ро". За да се повиши ефективността на железопътния транспорт, се налага да се развие такава коловозна мрежа, която да достига до предприятията, които са най-големи товародатели и товаро получатели. По този начин се съкращава необходимостта от автомобилен транспорт и свързаните с него претоварни операции.

Един от нерешените проблеми в областта на транспорта е осигуряването на бърз и удобен пътнически транспорт както по оста на агломерацията Варна—Девня—Провадия, така и за град Варна. Като изхожда от голямото значение на този вид транспорт за повишаване производителността на труда, окръжният комитет постави задачата пред ОНС в близко време със съдействието на Министерството на транспорта да се изясни концепцията за пътническия транспорт, за да се пристъпи през следващата петилетка към постепенно решаване на този проблем.

Основният въпрос, който стои постоянно на вниманието на партийните и стопанските органи от предприятията от транспорта, е координацията. Въпреки големите усилия все още не може да се намери най-верният път за ефективно използване на транспортните средства, защото по-голямата част от товарите идват извън окръга или са предназначени за други окръзи. Очевидно налага се намесата на централните органи по транспорта, за да се реши успешно проблемът за най-пълно използване на съществуващите транспортни средства и съоръжения.

Ръководството на икономиката се осъществява главно чрез **компетентни и оперативни стопански и административни органи.** Окръжният комитет на Партията отделя особено внимание на проблемите за

Digitized by Google

организацията на управлението на производството и на кадрите. За по-близко и ефективно управление на производството на територията на окръга бяха прехвърлени ДСО „Корабостроене" и „Воден транспорт" и се създадоха ДСО „Девня", „Химическо машиностроене" и ДСК „Отдих и туризъм". Това улесни партийните органи и им даде възможност да се заемат с решаването на главните въпроси в отделните отрасли на производството.

Особено характерен е примерът на ДСО „Девня". По инициатива на др. Тодор Живков то се обособи като самостоятелен орган на управление на териториален принцип. Това беше в разрез с възприетия в страната принцип за вертикално изграждане управлението на промишлеността, но неговото създаване се налагаше от живота.

На ДСО „Девня" се възложи да насочи своите предприятия към пълна, цялостна и в дълбочина разработка на суровините, материалите и отпадъците, като осигури комплексното използване на енергийните ресурси, създаде единна система за подготовка на кадрите, използва по-пълно научния потенциал, развойните бази и изчислителната техника; да поеме отговорност за опазване на околната среда и да създаде необходимите битови условия за работниците.

При приближаване на управлението непосредствено до производството се оказа възможно съкращаването почти наполовина на административно-управленческия персонал, като много от специалистите се насочват за ръководство на низовите производствени звена, т. е. там където работата им ще даде най-голям ефект. Плод на творчеството на специалистите от ДСО „Девня" и заводите са идеите и разработките за производството на цяла поредица от ценни химикали от отпадъци.

Наличието на държавни органи за управление на производството по вертикална линия — ДСО и по хоризонтална — народните съвети, постави въпроса за координиране на тяхната дейност и за насочване вниманието им към специфичните за всеки орган проблеми. Окръжният комитет насочи тяхното внимание към създаването на по-добра организация на труда, производството и управлението, към благоприятни условия на работа, за отдих и за живот.

Едновременно се положиха усилия за разграничаване функциите на тези държавни органи и за определяне на техните задачи. В резултат на това партийните органи на територията на окръга осъществяват по-конкретно ръководство на сложните процеси на производствената дейност, по своевременно и непосредствено се намесват при решаването на някои противоречия, които възникват между ръководствата на заводите и на държавните стопански обединения. Всичко това създаде условия **окръжният народен съвет по-успешно да решава въпросите на производството и на обслужването на трудещите се,** като координира своите усилия с Държавните стопански обединения.

Една от основните грижи на окръжния комитет, свързана с ръководството на икономиката, е **повишаване равнището на подготовката на управленческия апарат.** Основна форма за обучение на стопанските кадри е партийният университет. По специална програма през университета преминават почти всички стопански дейци. Окръжният комитет на БКП прие специална програма за повишаване квалификацията им чрез краткотрайни курсове. По важни проблеми на производството като механизацията и автоматизацията на процесите, повишаване качеството на продукцията, дизайнерските решения и други Научно-техническите съюзи организират курсове, лектории и консултации със специалистите от различните области на производството. Голяма част от стопанските ръководители се обучават в Центъра за усъвършенствуване на ръководните кадри.

Digitized by Google

Цялата тази система за подготовка и обучение на кадрите допринася за издигане теоретическите и практическите знания на стопанските дейци, помага им да бъдат в крак с изискванията на съвременното управление на производството.

Грижа на окръжния комитет на БКП за подготовката на стопанските кадри е едно от **основните условия за привеждане организацията на производството, труда и управлението в съответствие с изискванията на новата техника и технологии.**

През годините на шестата петилетка на територията на окръга в областта на промишлеността са въведени нови основни фондове за около 800 милиона лева. Това са предимно високопроизводителни машини и апарати на съвременно техническо равнище. Тяхното управление изисква да се повишава квалификацията на работниците и специалистите и строго да се спазва технологическата и трудовата дисциплина на всяко работно място и от всеки работник и специалист. Опитът в Девненската низина по усвояването на крупните производствени мощности и за овладяването на техниката ни показа, че това е много сложен и отговорен процес, който изисква координация на усилията на всички органи и организации както в предприятията, така и в целия окръг. Именно затова окръжният комитет насочи вниманието на партийните и стопанските органи към повишаване квалификацията на работниците, специалистите чрез система от курсове, школи и изучаване опита на първенците; към подобряване на трудовата и технологическата дисциплина; към издигане ролята и авторитета на майсторите и към изграждането на дееспособни трудови колективи.

Научната организация на управлението в този решаващ момент за окръга ще изиграе огромна роля за комплексното използване на суровините, материалите и трудовите ресурси и оттам за рязко повишаване на обществената производителност на труда.

* * *

В огромната преобразователна дейност основна политическа задача на окръжната партийна организация е да въвлича комунистите и цялото население на окръга на всеотдаен труд за претворяване в дела решенията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция. Нашите политически възможности за решаване на големите и отговорни задачи за интензивното развитие на икономиката на окръга се заключават в това, още по-високо **да издигаме ролята на ППО в производството,** като се опират на инициативата и съзнателността на трудещите се, те да разгърнат всеобщо социалистическо съревнование за успешното изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Особено много в това отношение помогна проведеният преглед в окръжната партийна организация на тема: „ППО — първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи".

Окръжният комитет на БКП отделя голямо внимание за изучаването, обобщаването и разпространяването на **опита на първенците за повишаване ефективността на производството.** Практиката на челните колективи показва, че икономическият ръст се осигурява там, където те се заемат с интензивните фактори, с техническия прогрес и с организацията на производството.

През годините на петилетката са внедрени близо 14 хиляди рационализаторски предложения и 60 изобретения с общ икономически ефект над 23 милиона лева. Починът на стругаря Петър Брайков — герой на социалистическия труд, за изпълнение на седмичния план за пет дни се превърна в масово движение на работниците в страната

Digitized by Google

Благодарение на широката организаторска и политическа работа, свързана с този почин, стана реално изпълнима задачата за преминаване на предприятията на 5-дневна работна седмица и намалено работно време. Още от 1 октомври 1973 година на петдневна работна седмица преминаха над 60 на сто от трудовите колективи от промишлеността и обслужващата сфера в окръга.

В строителството голямо влияние за увеличаване производителността на труда оказа инициативата на девненските строители за седмично-дневното планиране и починът на съветския строител Николай Злобин.

В пристанищната дейност, която е тясно свързана с работата на Одеското черноморско параходство и съветските пристанища на Черноморието, успешно се пренесоха два от големите съветски почини: на бригадира от Иличевското пристанище — Анатолий Барановски и примера на Одеското пристанище и Одеско-Кишиневското железопътно управление за синхронно съгласуване на всички видове транспорт. Това допринесе много за преизпълнение плановете на варненските пристанища и за ускореното превозване на редица важни за народното стопанство стоки.

Селскостопанските специалисти при пълното взаимодействие на партийните и дружбените ръководства в селата подеха съвместни инициативи за превръщането на трайните насаждения и животновъдството във високодоходни отрасли. В лозарството на основата на преустройството на старите насаждения и създаването на широкоредови и високостеблени лозя почти всички процеси са механизирани с изключение на резитбата и брането на гроздето. В резултат на това през последните няколко години производителността на труда в този подотрасъл се увеличи повече от два пъти. През миналата година въпреки сушата животновъдите от окръга изпълниха плана за общата продукция със 124,2 на сто, за общия доход 146,8 на сто. На държавата бе предадено в повече от плана 3200 тона мляко, 3 милиона и 800 хиляди яйца, 36 тона месо и над 100 тона вълна.

При пълната подкрепа и инициатива на трудещите се се осъществиха огромни задачи, които в началото на петилетката за мнозина изглеждаха неосъществими. За четири години се усвоиха капитални вложения за един милиард и 500 хиляди лева, което се равнява на инвестициите на страната за 1962 година. Темповете на нарастване на общественото производство в окръга са стабилни и устойчиви. Промишлеността бележи ръст, който само за 1975 година е три пъти по-висок от средния темп за страната.

Производителността на труда в промишленото производство се увеличи с 16,5 на сто, а в селското стопанство — 38,2 на сто.

Във Варна се изградиха великолепни жилищни масиви, които се превърнаха в еталон на градското строителство. По инициатива на трудовите колективи в предприятията се създадоха десетки нови учебни, детски и здравни заведения.

Постигнатите успехи на трудещите се от Варненски окръг в изпълнение решенията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция са ярко доказателство за правилността на априлската линия на Българската комунистическа партия при изграждането на развитото социалистическо общество в нашата страна. Все по-високите върхове на икономическо и социално развитие, към които нашата партия непрекъснато се стреми, новите жалони, които ще постави Единадесетият конгрес, ни задължават да осъществим на дело девиза на трудещите се от окръга **„Всеки ден от предконгресната година — с преизпълнени задачи“.**

Digitized by Google

ПОВЕЛЯТА

ПЕТКО РУСЕВ

Изживяхме първата година от Националната партийна конференция. Триста шестдесет и пет дена на творчески търсения, на градивен труд, на достойни постижения! Времето не достигна, за да получат пълна реализация замислите, инициативите, за да бъдат цялостно удовлетворени ритъмът и ентусиазмът в ръководната дейност на партийните комитети и организации. Не достигна! Но започнатото, съграденото продължава да търси и осъществява своите нови измерения и мащаби, за да се яви на Единадесетия конгрес с достоен и богат рапорт.

I

Да, времето беше малко! Но и то беше достатъчно, за да се почувствува полъхът и зарядът на новото, на по-съвършеното, което внесе Националната конференция в арсенала на партийното изкуство да се ръководят и управляват социалните процеси, да се дава по-широк простор и по-умело да се организира народното творчество. Само това е достатъчно! То се изрази в по-голямата грижа за издигане равнището на вътрешнопартийния живот, на цялото социално управление; в усъвършенстването на партийния контрол; в правилното направляване на сложния и динамичен диалог между партийната организация и трудовия колектив, в по-широкия размах на социалистическото съревнование и пр. — проблеми, станали характерни за пленумите на партийните комитети, за събранията на партийните организации, които израснаха много в ръководството на трудовите колективи за изпълнението на производствените планове.

В същото време изстрадахме богатството от мисли, от обобщен опит и научнообосновани идеи, с които ни дари Националната конференция, посветена на научността в партийно-организационната дейност — незабравим форум на **партийното строителство**, развито и достигнало нови върхове в априлските десетилетия на Партията.

В същото време радост ни донесоха и конференциите, които обсъдиха **свързването на пропагандата с живота** — широка трибуна, където научни работници, пропагандисти изказаха своето мнение за изпълнението на решенията на Февруарския пленум, разкриха неизчерпаемите резерви, които стоят още непокътнати в областта на идеологическата дейност.

Да се изброяват факти, постижения, доказателства повече не е необходимо. Националната партийна конференция, докладът и заключителното слово на др. Тодор Живков действително внесоха своя принос — ценен, силен, за по-нататъшното изменение и развитие на партийното ръководство и управление, за по-задълбочен прелом в мислите, в подхода и в стила. Тя, конференцията, толкова навлезе в нашето битие, та трудно е да си представим, че можем да съществуваме без нея.

Трудно!

Digitized by Google

2

Да се управлява е наука и изкуство.

Наука, защото изисква ръководството да се строи на солидни основи, върху познаването на законите на развитието, на достиженията на науката.

Изкуство, защото знанията, културата се материализират в многообразието от форми, средства, размах и деловитост, които им дават живот, превръщат ги в реалност, в нова действителност.

Тези основни положения винаги са пронизвали партийния стил. Те са ни помагали добре да се ориентираме в гората от проблеми, да намираме най-правия път. Били са прожектори в партийната работа. Именно и в тази светлина ролята и значението на Националната конференция изпъква още повече. Защото тя ни даде **образец как да си служим с научните методи, за да обясняваме събитията и същевременно да умеем да отделяме решаващото, основното, което, като решим, ще се получи настъпление по целия фронт на социалистическото строителство.** Проблеми, задачи дал бог, колкото искате. Но др. Тодор Живков определи решаващото звено на веригата — **повишаване обществената производителност на труда като въпрос над въпросите.** Той ни даде пример какво означава да се свързват научните изследвания с конкретните задачи, които изпълнява Партията; въоръжи ни със знания и с първообраз как да прилагаме комплексния и системния анализ, ясно да обосноваваме целите и факторите, които ще осигурят тяхното постигане. Не само да се подредят факторите, но и какви изменения следва да настъпят в техния стил, срещу какви и от каква порода отрицателни явления следва да се борим. **Ето защо Националната партийна конференция има и ще има огромно методологическо значение за партийните комитети и организации, за всеки ръководител, няма значение на какво равнище се намира.**

3

Като имаме предвид тази постановка, лесно ще обясним и същината на едно от основните противоречия в дейността на ръководни органи — **те не са се преустроили докрай в тоя дух, пронизващ решенията на конференцията.** Дребнавото, ограничено мислене не е слязло още от сцената, а някъде партийно и държавно ръководство губят време по несвойствени въпроси и изоставят главното — мерките за издигане обществената производителност на труда. Нека споменем само някои факти, които в една или друга светлина могат да се срещнат тук или там.

В отделни предприятия, учреждения, стопанства близо 50 на сто от въпросите не е било необходимо да се обсъждат. Те са се отнасяли до второстепенни неща, по които или има решение, или биха могли да се оправят „на крак", оперативно, делово. Просто да се извикат хората, от които зависи изпълнението на задачите, да се провери тяхната работа, да им се помогне. И тогава колко заседателски часове и книжнина биха станали излишни! Този стил следва да пронизва цялата наша дейност. И пример са призвани да дават по-горните органи и ръководители. В техни ръце е съдбата на делото. Те именно са длъжни не само първи да започнат преустройството, което ярко да се изрази в премахването на заседателщината, на книжността, **но да израстват и като образец за подчинение**, как те следва да организират управленческия процес. Тук сега е разковничето на проблема. Защото стотици, хиляди са дейците, които проявяват размах, деловитост, но

Digitized by Google

понеже по-горни органи продължават по старому, не си мърдат и пръста, то процесът се затруднява, не получава пълен простор. Догматичното и консервативното мислене задържа преустройството на стила, нанася непоправими вреди. Ето кое следва да се превърне в сърцевина на партийния контрол във всичките му форми, да се обсъжда на заседания на партийните комитети и бюра, на събрания на партийните организации — **всеки орган или ръководител смело ли изменят своя начин на работа, така както задължава конференцията**. Без силна партийна ръка на всеки трудов участък няма да се даде гласък на изменението в стила. Партийните комитети и организации са длъжни системно да анализират измененията, да преценяват кой как се развива, да дават гласност на своите решения, да създават барнери против отрицателните явления. Размисълът над постигнатото, над завоеванията и натрупания опит показва, че в това отношение има много да се прави.

Да вземем само програмираното време. Има автори, които обичат да говорят за времеядството извън планираните заседания, събрания и пр. Неправилно! Други мислят, че заседанията, съвещанията едва ли не са излишни. Тази теза поддържат ония, които са чужди на колективния принцип. Също неправилно! Заседания, събрания е имало и ще има. Те са регламентирани от Устава. Въпросът, който постави Националната партийна конференция, е друг — **как да ги подготвим, организираме, за да не губим часове, за да намалим техния брой, да ги сведем до необходимия минимум**. Да постигнем оня връх, при който в заседанията ще се внасят компетентни проекти и всеки, който се изказва, да прави рационални, конкретни предложения, а не да го усуква и да мисли, че прави добро впечатление. За жалост все още има хора, които предпочитат на сватби, по мачове да си придават важност, да са сериозни, да мълчат, а по заседания, като започнат да разтягат локуми, иде ти да се откажеш от всичко. За жалост някъде такива хора минават за сериозни, получават добра бележка. По-добре по сватбите пей, играй, но на заседанията се явявай подготвен, говори кратко, конкретно. Милион пъти ще бъде по-полезно...

Можем да възприемем такъв вариант:

— Преди да насрочиш заседанието, помисли необходимо ли е, има ли нещо ново, което очаква партийно становище. Чак тогава кажи думата си.

— За всяко заседание или съвещание преценявай кои хора трябва да присъствуват. Тези, които не са необходими, освобождавай! Колко време губим на ръководители, които стоят по съвещания, където се обсъждат въпроси, към които те нямат никакво отношение. Толкова ли е трудно да премахнем тая слабост?

— Готов ли си с компетентен проект за решение или не. Чак като си отговориш на тоя въпрос, тогава определи датата

Такъв маниер на работа действително би допринесъл много за издигане **културата на труда** — въпрос централен в Националната конференция.

4

Националната партийна конференция, когато разкрива същината на **културата на труда**, челно място отделя на **компетентността**, която да произвя целия процес — от проучването и вземането на решението, та чак до неговото изпълнение.

На практика обаче работите се оказаха доста трудни. Защото, както вече посочихме, е наложително сериозно изменение в мисленето, в подхода към явленията, към процесите.

Digitized by Google

Става дума да съсредоточим преди всичко усилията си върху действената, изменящата, преобразуващата страна на стила. Да няма глуха оран. Всичко, което се прави, да дава най-голям резултат. Това е решаващото, за неговата победа ни зове Националната партийна конференция.

* * *

При подготовката на заседание, на пленуми **центърът на тежестта да се пренесе върху системата от мероприятия, които ще изменят положението, ще подобрят работата.** Без да отричаме достигнатото, тая страна все още се поставя на втори план. Повече сили се хвърлят върху написването на доклада, на информацията, а към решението се подхожда с по-лека ръка, стил, който следва да се измени коренно. Не сме против докладите, против информациите, но при един такъв подход, за който споменахме по-горе, докладът ще придобие все повече характер на мотивировка, на аргументиране, ще обосновава защо се предлага един или друг вариант, една или друга програма.

Опитът показва, че именно при този маниер на работа книжността и заседателщината неминуемо ще започнат да намаляват. Колективният ум ще бъде насочен преди всичко върху подобряването на проекта за решението и няма да се губи време да се четат информации, от които понякога нищо ново не се научава. Изменениятa в организацията на работата в това направление са много наложителни. Защото знаем, че след като завършим доклада по даден проблем, започваме да чистим натрупаните материали. И тогава обичаме да казваме: „Защо сме ги събирали, когато те сега не са ни нужни?" Тези изрази са познати на множина. Познато е също така колко време, сили са изхабени, за да се достави тая информация, когато от нея няма полза. Не бива да забравяме, че простотата, разпоредителността в партийната работа минава, още по-точно започва **от абстрактното, от сложното мислене, от момента на моделирането на бъдещото събитие.** Този, който не знае точно какво ще прави, не бива да иска да се вършат изследвания, да се събира информация и пр. Преди да искаш от хората, обрисувай им най-напред бъдещото явление, за да знаят те какво да правят.

* * *

Равнището на решението е изходна точка за съдбата на делото. За да бъде ефективно то, все повече трябва да придобива характер на **сценарий за бъдещата дейност.**

Има хора, които се страхуват от тая дума. Страхът им идва не от думата, а от недостатъчното вникване в същината на проблема и се подхранва от застоялостта в мисленето, от консерватизма. Ще бъде по-полезно със задружни усилия да намерим **специфичното приложение на програмно-целевия и комплексен подход при обсъждането и утвърждаването на решението.** А то означава, че все повече трябва да отидем по-смело към **овладяването на Лениновото изкуство да определяме няколко основни звена, да преценим кои са решаващите фактори, техния съгласуван специфичен принос, както подчерта Юлският пленум, и на тази вече основа решението да се превърне в документ, който да интегрира, кооперира тия приноси за съгласувано, целево въздействие, за изменение на положението.**

Като пример можем да посочим системата от мероприятия на Секретариата по изпълнение решенията на Февруарския пленум; комплексният план на партийния комитет в транспортния комплекс; опитът на

Digitized by Google

пловдивчани и сливенци. След като беше изучен опитът на КПСС, особено на ленинградчани, у нас смело се отива где с грешки, где по-успешно към по-системно прилагане на комплексния подход при планирането както вътре в рамките на един комитет, така и на територията на града, окръга и пр. Как бяха проведени теоретичните конференции за научността в партийно-организационната работа? При специфично използване на програмно-целевия и комплексен подход. Да, така е! Имаше цел, наред с постоянно действуващите органи бяха изградени и временни, които след завършване на конференциите се разтуриха.

Както виждате, успехите са обнадеждяващи, добри. Те показват, че този научен метод, след като трезво се отчитат особеностите на партийния живот, след като се осъдят всички видове увлечения, може да се прилага, използва и той допринася за издигане научното равнище на партийната работа. Понякога някои излишно си придават важност, плашат с „научни термини", а като погледнеш в живота, виждаш, че научните понятия съществуват по-просто, по-разбираемо. И тогава става още по-ясно, че е вредно да се бяга от научните категории, обратно, трябва да ги изучаваме и прилагаме. Ако е наложително да бягаме от някого, то те са ония, които си придават важност и омотават в кукувича прежда проблемите. Практиката е критерий на истината — максима, която никога не бива да забравяме. Защо например особено по важни въпроси да не прилагаме системния анализ и комплексен метод при вземане на решенията, за да могат те да придобиват характер на сценарии. **В тях точно, ясно** да е очертано кой фактор каква роля ще играе на обществената сцена, в кой момент с каква реплика ще се яви и пр.? Защо по важни въпроси да не отиваме към целеви програми, в които много добре е подреден процесът, специфичната дейност на всеки фактор, времето, в което той следва да даде своя дял и с какви средства. Сега например успешно се правят такива програми за развитието на първичните партийни организации като първообраз на бъдещото състояние на колектива, за подготовката и обучението на кадрите и пр. Това при всички случаи иска сложно мислене, но то отново и отново ще осигури простота и яснота в бъдещата дейност и най-вече в проверката на изпълнението.

* * *

Да, в проверката на изпълнението. Именно в тази посока днес сме призвани да съсредоточим още повече нашите сили. Защото става дума за приложението на комплексния подход при осъществяването на този ленински принцип. Наред с всичко, което имаме като опит, от който не бива да се отказваме, трябва да направим още няколко крачки.

Елементи на проверката да се съдържат в самото решение. Да бъдат негова съставна част. Този, който взема решение, да притежава, нека така се изразим, управленческо въображение. Въз основа на събраната информация, на логическото мислене, на познаване на конкретната обстановка да е способен още в зазоряването на управленческия процес да вижда пътя на изпълнението, социалното отражение от него, каква ще бъде реакцията, да предвиди на кои „кръстовища" и от кои фактори могат да изникнат трудности, кой ще се опита да попречи или, както казва народът, „да те удари в гърба". И ето още при създаване и утвърждаване на решението да се програмират мерки с комплексен характер, които, преди да е нанесен ударът, ще се намесят, ще обуздаят ръката. Това е то превантивност, за която говори Десетият конгрес. Изпълнението няма да протича нормално, ако не се

Digitized by Google

осигури сложно и комплексно мислене още в ранните часове на ръководния процес. А то ще разчисти пътя за по-голяма целенасоченост в работата, ще ни освобождава от празни ходове.

* * *

Проверката иска наблюдение как маните възприемат решението, как се отнасят към него. Колкото да е богато мисленето и въображението, всички конфликтни ситуации не могат да бъдат предвидени цялостно. А са възможни и корекции от самия живот. Основното в проверката е да предотвратява стихийно протичащите процеси.

Възможно е предвиденият момент за комплексна намеса да стане излишен. Тогава не бива да се провеждат мероприятия само защото имаме решение. Типичен формализъм, който и комсомолски дейци с младежки жар още отсега усвояват. Възможно е да изникне трудност от друг род. Тя следва да се преодолее, нищо че не съществува в решението, в плана. Тука е необходима голяма оперативност, подвижност и особено **изкуството да се регулира обратната връзка.** Ето това регулиране е тревога на проверката и по него също ще се съди за културата на труда в партийния комитет. Този момент е един от най-драматичните в партийната дейност. Драматичен е, защото у всеки един от нас се сблъсква новото и старото, смелостта към самокритика със сладостта от спокойствието. Възможно е делото да се натъкне на бюрократизма, на формализма в едно или друго учреждение, които не са готови бързо да се преустроят в духа на промените в условията. Не е нужно да даваме примери, но призванието на проверката в тоя етап на нейното пътешествие е да сломява без компромис и колебание тия отрицателни явления.

* * *

Върхов момент в проверката е размисълът върху получения резултат. Още при вземането на решението сме определили неговите рамки и характер, предвиждали сме какво отражение ще даде върху конкретната обстановка и пр. Абсолютно вярно! В досегашната практика картотекираме решенията, следим за срока и после ги снемаме или не от отчет. Положителна страна на нашия стил, но тя не е достатъчна. В съвременните условия, когато научното мислене е тъй богато и сложно, нам са ни необходими още няколко неща:

а) **Дали полученият резултат отговаря на модела в решението,** т. е. дали сме получили онова, което сме желали или не. Оценъчната дейност тук е задължителна, иначе няма да има прогрес в партийната работа, а самоанализът, самокритичното вглъбяване не ще бъдат ефикасни. Този въпрос следва да заеме все по-сериозно място в дейността на партийните комитети и организации, защото, осъществен правилно, той се превръща в начало на нов подем.

б) **Дали постигнатото е плод на приложението на ленинските принципи и норми на партиен живот.** Защото не става дума за каква да е проверка, а за проверка в марксистко-ленинската партия, която ще позволи да се направи анализ на стила и методите на съответните органи и организации, на ръководните дейци. То ще бъде много полезно и възпитателно за тях. Проверяваме кадрите в работата, за да видим как растат те като комунистически дейци, как се изявяват както при обсъждането, така и при реализацията на взетите решения. Ние сме противници на технократизма, защото той отрича класово-партийното виждане на явленията, защото е чужд на политическия подход при изпълнението на стопанските, културните и други задачи. Нам са

Digitized by Google

ни необходими нов тип ръководители, чийто облик беше отчетливо обрисуван на Декемврийския пленум. Можем ли да постигнем тая цел, ако не вникнем, ако не разкрием как те познават и прилагат ленинските принципи и норми на партиен живот? Не е възможно!

в) **Как изпълнението на задачата е допринасяло за издигане съзнателността и организираността на масите, какъв принос е дало за тяхното комунистическо възпитание.** Ние сме партия на трудещите се с ясна класова линия и за нас не е безразлично как те посрещат нашите действия. Именно тука е необходима цялостна, задълбочена оценка на формите и средствата, които сме използвали. Били ли са те най-пригодни за конкретните условия, способни ли са били да разгърнат творческите сили на масите — все важни въпроси, които чакат отговор от проверката. Ето и тази задача е длъжна да реши проверката и чак тогава да постановим, че взетото решение е „снето от отчет", че контролът е бил на равнище.

Както виждаме, проверката е сложен процес, в който оценъчната дейност все по-властно следва да излиза на преден план.

5

Живеем във време, когато априлският курс на Партията достигна своята зрелост и победи във всички сфери на обществения живот. Днес, когато отново е пролет, всеки един от нас си спомня за оня априлски ден на 1956 г., когато ледовете започнаха да се топят. Но пълното тържество на спасителната априлска линия, рожба на марксистко-ленинската мъдрост на нашата партия, на нейния Централен комитет начело с др. Тодор Живков, още не означава, че всякакви противоречия са отстранени. Защото все още има хора, които не са я осмислили докрай, не са заживели с нея като своя партийна съдба. Не успяват да приведат своите действия, постъпки съобразно духа на нейните изисквания. Априлската линия е богата и тя не понася бедното, ограничено и консервативно мислене и подход. Тя иска многообразие в творчеството, дръзновение и реализъм, смелост, отговорност, чувство към новото — тъй драгоценни качества за комуниста. Понякога в тая сфера и честността не спасява положението, защото и тя става опасна, когато зад нея се прикрие изостаналостта. И още нещо. Ако преди 5–10 години можеше да се говори, че все още има време „да се преустройваме" и не знаем още какво, то днес този израз е несъвместим с духа на епохата. Днес вече са нужни повече от всякога дела, реалности, които да доказват, да показват, да утвърждават, че сме на височината на априлските партийни претенции. Ето по кое главно направление следва да се оценява нашата дейност. За жалост все още се срещат случаи, когато при решаването на отделни въпроси или работата на даден деец се подхожда без достатъчно изучаване на фактите, без спазването на партийните принципи, без да се оценява дали органът или деецът със своите дела осъществяват априлската линия. Сега не може да се постъпва така, както през петдесетте години! Неотдавна Централната контролно-ревизионна комисия изнесе данни за наличието на сериозни нарушения на партийната линия от отделни ръководители. А самият факт, че решенията на Националната партийна конференция не се изпълняват докрай, говори също, че трудностите в тая област не са изчезнали. Оттук изводът — **всеки партиен комитет и организация трезво да отчитат тия противоречия, да ги разрешават навреме, да наливат своите дела със соковете на априлската пролет, да пазят нейните потоци чисти, да не позволяват никой да ги мъти или пресушава.**

Това от една страна.

Digitized by Google

От друга страна Десетият конгрес, Националната партийна конференция и Февруарският пленум **поставиха задачата да се създаде творческа обстановка във всеки колектив,** да се стигне до всеки човек, да се обгражда с грижи той, да се дава отговор на вълнуващите го въпроси. Тази дейност не може да не се натъкне на носителите на отрицателните явления — като се почне с ходатая, та се стигне до подлеца и клеветника. При това положение са възможни конфликтни ситуации. Кой трябва да ги вземе в свои ръце и да ги решава в интереса на Партията, на народа?

Ако оставим ходатая или клеветника да вземат инициативата, те могат да нанесат непоправими вреди в развитието на трудовия колектив, да попречат на комунистическото възпитание на новия човек. Можем ли да приемем тая теза? Никога! Ние сме партия, която високо е провъзгласила своя девиз „Всичко за човека, всичко в името на неговото благоденствие". В не една своя реч др. Тодор Живков подчертава, че творците на социализма трябва да бъдат главен обект на партийната грижа, за да растат като субективен фактор в общественото развитие, обагрен със съзнателност, организираност и дисциплина. Но тази цел може да бъде постигната само когато **инициативата за разрешаването на конфликтните ситуации винаги, всякога и навсякъде стои здраво в ръцете на партийните комитети и организации.** И те да ги разрешават в името на трудещите се, да издигат железни препятствия против дразнителите, които смущават взаимоотношенията в колектива. Това е принципиален въпрос, защото от неговото правилно разрешаване зависи много оптимистичното настроение, бодрост, увереност и пр. у хората в процеса на производството. Зависи как те ще прекарат и свободното си време след работа, дали ще се тормозят от лоша дума, от неправилно отношение или нарушение на закона и пр. — типично времеядство. Защото вместо в това време човекът, освободен от всякакви тежки мисли, да се отдаде на културни занимания, на приятно прекарване на часовете и пр., той се яде отвътре, чуди се при кого да отиде утре, за да възстанови правдата. И в това отношение нещата пак опират до стила на партийните, държавните, профсъюзните и други органи и организации, които са длъжни да творят ведра атмосфера в колектива, да защищават честния строител на социализма, да го бранят от вестителите на малката правда, и то така, че той да е уверен в тия техни действия. Тогава вече ще бъдем горди, че прилагаме партийната линия в цялото нейно богатство. В тази насока е полезно да се издига ролята и значението на партийната организация и на партийната група. Тяхното мнение да се има предвид при решаването на въпросите, свързани със сплотяването на колектива. В редакцията се получават сигнали, че отделни ръководители се опитват да правят кадрови промени във смени, цехове и бригади, без да се съобразяват със становището на комунистите, и не държат сметка, че с това проявяват субективизъм, нарушават грубо партийните норми. От такива дейци ще бъде полезно да се търси политическа отговорност и решението на партийната организация да се съобщава на колектива. Никой не може да се поставя над партийното ядро на трудовия колектив, нито да мисли, че може да го управлява без опората в партийната организация и партийната група.

Националната партийна конференция, конкретизирайки решенията на Десетия конгрес, на партийната програма, ни очерта верния път — **с всички средства победа на новото, на прогресивното, всестранна обич към човека, ненавист и презрение към отрицателните явления.** Повеля, които, ако осъществим както трябва, нашите успехи ще бъдат много по-големи.

Digitized by Google

ИНЕРТНИЯТ ПОТЕНЦИАЛ...

Потенциалът на нашето селско стопанство е голям. Преди всичко е заключен в благодатната земя кърмилница, която доказа, че може да се отплаща пребогато на грижите. Заключен е в торовете, водата, механизацията и електрификацията, в новите сортове и породи. Много важно е, че той не се намалява, а расте. Нека да си припомним: през 1960 г. нашето селско стопанство разполагаше с 40 309 трактора, приравнени към 15 к. с., а днес те са вече 123 190; енерговъоръжеността на труда достигна 150 к. с. на 1000 дка обработваема земя. Увеличиха се торовете от 3,2 кг/дка на 12 кг/дка активно вещество. Поливните площи от 14,8 на сто днес обхващат 23 процента от обработваемата земя. Би могло да се изредят и редица сравнения за капитални вложения в трайните насаждения, животновъдството и други обекти, свързани със съвременните промишлени технологии.

Или да вземем постиженията на т. н. „зелена революция", която, съединена с предимствата на социалистическия строй, дава богати резултати. Хибридната царевица, хибридното животновъдство, прекрасните съветски и наши сортове пшеница, винени и десертни лозя и зеленчуци станаха източник на изобилие от селскостопански продукти.

С други думи в нашите АПК е заложено огромно богатство. Едно богатство от основни и оборотни средства, което може да се изчислява по различни начини: към 1000 дка обработваема земя, в левове на един зает в производството и пр. Най-точният начин обаче остава един — размерът на произведената обща продукция.

Целесъобразността на фондовете, вложени в селското стопанство, се заключава в тяхната ефективност. Сега, когато науката навлезе навсякъде, стана могъща производителна сила, дава своя принос в усъвършенстване на производствените отношения, **планирането на производството трябва да става на базата на програмирането.** А това значи при определени разходи да се постигат определени резултати. Естествено е, че тук думата разходи има по-относително значение — т. е. става дума не само за разход на труд, семена, торове, препарати, а преди всичко **за основното и специфичното за селското стопанство — биологическия потенциал, заключен в почвата, породата и сорта.**

Този потенциал е многообразен и едва ли някога ще бъде унифициран. Лошото е, че подходът към използването му е различен. Ако сортовете наброяват стотици, породите и категориите земя — десетки, то вариантите на творческо отношение, на стопанския подход и деловитост са хиляди. А това вече налага да се говори за ролята на субективния фактор не като важен или основен, а като предопределящ, който на едно място се изявява по-пълно, на друго — средно и на трето — все още е в различна степен на потенциално състояние.

Какво би спечелило народното стопанство, ако раздвижиме този потенциал. Изчисления няма, но има точни данни какво е получено за всяка изминала година и от първенците, и от изоставащите. Има и формирани средни показатели. Планът сам по себе си е също един среден показател, чието постигане от всички означава десетки и стотици хиляди тонове повече селскостопанска продукция, милиони национален доход. Но и тези показатели не се постигат в цялата страна Само от слънчогледа през последните години страната губи по над 30 х. т

Digitized by Google

семе годишно. Подобно е положението с гроздето и плодовете, от които ежегодно не се осигуряват по 300—350 х. т продукция, макар че са налице всички условия планът да се изпълнява и преизпълнява. Не малко са загубите и от допускането на разпиляване при прибирането на реколтата, от нейното неправилно заготвяне, следствие на което се намалява качеството и изкупната цена. Характерен пример за това е прибирането на слънчогледа, пшеницата, царевицата. При тези култури поради недобре подготвена прибираща техника и работа на по-високи скорости се разпиляват от 20 до 30 кг зърно от декар, а при царевицата значително повече. В национален мащаб това представлява десетки хиляди тонове готова продукция, невлязла в складовете на АПК, намалила, разбира се, и доходите на кооператорите.

А какво бихме спечелили, ако накараме всички да заработят с повече усърдие, да дадат това, на което са способни, и да вземат от земята всичко, което тя ражда! Нима не е възможно получаването от всички АПК и бригади на непретенциозния среден добив от захарно цвекло 3000 кг от декар. Само това ако стане, у нас ежегодно ще се осигурява на всеки гражданин на републиката по 4—5 кг захар годишно в повече.

Подобни сравнения биха могли да се направят и в животновъдството: средният млеконадой от фуражна крава у нас се движи редица години около 2600 л. Скромна цифра в сравнение с развитите в говедовъдно отношение страни. Да вземем само един окръг — Видински, където броят на дойните крави варира около 18 000 глави годишно. Средният млеконадой там се движи в границите между 2200—2400 л. Да се поставят задачи за постигане на генетическия потенциал на породата „Симентал" 3500—4000 л, естествено, ще бъде пресилено преди всичко за психическата нагласа на ръководители и производители. Но ако млеконадоят се повиши само с 300 л, това значи окръгът и страната да получават допълнително 5400 т мляко ежегодно. Следователно най-лекият начин за постигане на тази цел е да се увеличи броят на кравите с 2000, от които ще се компенсира 5400 т мляко. Две хиляди крави, за всяка от които ще се изразходват по 2000 лв. — стойността на едно скотомясто!!...

Страната губи и от вноса на соев шрот. Не защото не можем да си го произведем, а защото все още се срещат ръководители, които считат, че за нашите условия соята е неподходяща култура. Естествено е, че от един път не може да се иска всички да произвеждат по над 250 кг от декар зърно както в АПК — Павликени и ТКЗС — Завет, Разградско. Ако добиваме обаче по 200 кг от дка, това значи от засетите площи да се получи значително повече суровина за фуражната промишленост.

Може да се посочи за пример как се решава в някои окръзи и стратегическото за нашето селско стопанство царевично производство. Михайловградски окръг има силно развито животновъдство, което осигурява 48 процента от цялата селскостопанска продукция. Същевременно това животновъдство е с по-ниска продуктивност от средната за страната. И това е обяснимо. По добивите от царевица окръгът е на едно от последните места. За четирите години на шестата петилетка получи средно по 300 кг от декар, значително по-малко от средното за страната. Произведени бяха за този период по-малко от плана 207 хиляди тона царевично зърно. Разбира се, не всички работят лошо. Високи добиви получават в ТКЗС — с. Василовци, ДЗС — с. Сливата и други от ПАК — Лом. Добрите обаче са малко и се оказа на практика, че когато се разчита само на няколко първенци и когато техният опит не става масова практика, средният добив от царевично зърно не може да надхвърли 250 кг от декар за 1974 г. Тази

Digitized by Google

цифра основателно предизвика недоумение, още повече че половината от площите, засети с царевица, са поливни. Но не може да бъде положението друго, щом ТКЗС — Брусарци получи миналата година по 123 кг от декар! В ПАК — Лом работи и бригадата с ръководител агрономка Будинка Александрова, която има постижения от национална величина. Но както и да повишава добивите от царевица, тази бригада в никакъв случай сама няма да реши зърненофуражния проблем, докато останалите получават добиви, характерни за годините преди кооперирането.

Подобно отношение съществува и към активната част на основните производствени фондове. Примерите са много, но може би най-фрапиращ е използването на енерговъоръжеността. Сега е време да си зададем въпроса, впрягаме ли в работа тия 150 конски сили. Практиката показва, че в някои окръзи те се използват едва наполовина. Показва още, че високата производителност на техниката се намира в пряка връзка с високата култура на земеделие.

* * *

Когато не се изпълняват плановете, има стопански ръководители, които се оправдават единствено с обективните фактори и като правило винаги търсят изход от създадената обстановка в овеществения труд. Те не са доволни от труда, създал трактор „ДТ—54": искат „К—700". Не са доволни от труда на научния работник, създал породата „Софийско кафяво говедо" — искат „Черношарено говедо" и прочие, и прочие. Същевременно методите на управленческия им труд са по-стари и от най-старите използвани породи, сортове и марки машини. Те не си задават въпроса с тия методи и подход какъв ще е резултатът и търсят усилено най-новото и съвършеното, за да направят с него не революционен скок, а само една крачка — тази крачка, която е необходима, за да ги нареди в златната среда, там където най-рядко падат административни гръмотевици.

Без новостите, без техническия прогрес не може да се върви напред. Но само с тях и като се разчита изключително на тях, т. е. когато не се отчита комплексът от фактори, прелом в работата не може да се постигне. Практиката е пълна с примери.

Редица години Кюстендилски окръг изпраща специалисти в чужбина за изучаването на чуждестранния опит в областта на овощарството. Редица години в аграрно-промишлените комплекси се внедряват нови подложки, сортове, изпитват се технологии; осъществява се реконструкция на насажденията, с която се обяснява отчасти и по-ниското производство. Дейност има, има нови сортове, технологии, реконструкция и прочее, но производството, в името на което се върши всичко това, се задържа на сравнително ниско равнище и не позволява на окръга да възвърне старата си овощарска слава. Вярно, че торовете за овощарството са крайно недостатъчни, но те са толкова, колкото и за други райони на страната.

Ролята на Министерството на земеделието и хранителната промишленост в това отношение е голяма и тя трябва все повече да нараства с направляващото си значение. Практиката показва, че новият сорт, порода или технология могат бързо да бъдат утвърдени, само ако се насочат в онния АПК, стопанства и бригади, които имат висока култура на земеделие и правилно отношение. Преди няколко години започна изпитването на новата формировка в овощарството — „грузбек". Само за две години АПК — Първенец, където бе проведен експериментът, доказа предимствата ѝ, стана център за изучаване на опита. По същия начин Хасковски окръг се утвърди като внедрител

Digitized by Google

на новите технологии в тютюнопроизводството. Това по недвусмислен начин показва, че **съдбата на всяко ново начинание трябва да се поставя в сигурните ръце на челниците, на хората с новаторски дух и дръзновение, доказали вече своите възможности.**

През есента на миналата година за първи път у нас беше проведен държавно-обществен преглед на нивото на обществената производителност на труда. Намериха се обаче на някои места специалисти и ръководители, които „откриха", че главният недостатък е породата, остарялата техника и пр. В такива проекти почти не се споменава за организация на производството, за технологична дисциплина. И понеже на всеки е известно, че от един път не може да се извърши превъоръжаване, че ако за един сорт са необходими две-три години, то за породите и машините този срок е вече пет-десет години, идва успокоението от открития главен недостатък, вън и независещ от нас.

* * *

Една от причините за голямата пъстрота в използването на факторите на производството е в оформилия се подход на някои ръководни кадри и институти към различните производствени единици. Един стил, утвърждаван с години, който създаде за критерий възможностите на ръководителя. Така полека-лека се очертаха челни стопанства и голямата група „други". Изучава се опитът на челните стопанства — правилно; залагат се модели в челните стопанства — правилно; понеже са показали възможностите, от тях се иска все повече и повече — правилно. Но на практика се оказва, че колкото и да залагаме само на тях, особен ръст на производството не се получава. Защото все още те са единици. Така е и в рамките на окръзите, във всеки от които има поне по един АПК челник, така е вътре в АПК и отделното стопанство. Ако Пловдивски окръг постигна високи успехи, това не се дължи единствено на АПК — Първенец, успехите на който са безспорни, **а на общото ниво на селското стопанство в окръга.** А това налага извода, че е необходимо вече да се измени подходът и да се премине от общите мероприятия към конкретните, да се анализира работата на всеки обект, на всеки колектив. Да се създаде обстановка да се гони целта над средното равнище...

Партийните и стопанските дейци у нас имат ясните и стратегически решения на Националната партийна конференция, на Ноемврийския пленум за повишаването на културата на селското стопанство. Как обаче тия решения стават програма за действие. Навсякъде, без изключение навсякъде бяха разработени мероприятия за превръщането на науката в непосредствена производителна сила. За съжаление на много места по един образец и с един критерии. Някои партийни комитети и управителни съвети разработиха прогнози, перспективни планове, концепции за развитието на отраслите. След това решиха, че работата е свършена. И тя в действителност за мнозина беше свършена, защото и производствената им база, и организацията им, и настройката им са далече от изискванията на партийните документи. Тука трябва да цитираме мисълта на др. Т. Живков на митинга по случай пребиваването на чехословашката партийно-правителствена делегация: **„Успехът се крие не само в правилните констатации и в изпълнението на плановете за утре, а преди всичко в труда на днешния ден".**

В тоя „труд на днешния ден" се крие голямото богатство на деловитостта. Той налага да се надникне във всяко производствено звено и да му се постави задачата съвсем конкретно, съобразно фактическите му възможности. За някои това ще бъдат постижения над

Digitized by Google

световното равнище, за други — свързване по-тясно с науката, а ще има и такива като АПК — Бойчиновци, които сега трябва първо да усвоят още някои азбучни истини от технологията, без които няма да получат от царевицата на поливни площи повече от 278 кг зърно — толкова, колкото отчетоха през 1974 г.

Не става дума тук за пренебрегването на мероприятията за превръщането на науката в непосредствена производителна сила. Категорично не за това става дума, а за нещо друго: **за борба с формализма.** Защото чист формализъм е да губиш времето на група научни работници в една ферма, където получават по три литра мляко дневно от крава (има и такива), там където на първо време е необходима конкретната работа на един зоотехник със средно земеделско образование. **Защото само при достигането на съответно ниво може да се премине към по-високо качествено състояние.**

Това правило са разбрали в общинския комитет на Партията в с. Морава, Великотърновско. В доклад, разгледан през октомври м г., четем: „Пред нас стои сериозно въпросът за усъвършенствуване на породата, тъй като „Сименталът" не отговаря на големите изисквания. Обаче към друга порода трябва да вървиме преди всичко чрез подобряване на условията. Кръстоските, които създадохме от наши крави с бици от породата „Айршир", развиха по-висока продуктивност само когато подобрихме тяхното хранене. Още по-голяма шеше да бъде тяхната продуктивност, ако като телета и юници те бяха поставени при по-пълноценно хранене. В скоро време ще започнем кръстоски с породата „Канадско черно-шарено говедо", което налага да обърнем голямо внимание на грижите." И резултати неминуемо ще има, защото в това стопанство тръгват от базата на изчерпания генетически потенциал — 3500—4000 л мляко от крава, а не от базата 1900 литра среден млекопадой, какъвто получават някои стопанства от АПК — Кула, Видинско.

Конкретността на работата трябва да се види и в най-малката производствена единица — бригада, звено, агрегатна група, ферма, защото в тях се залагат основите на успеха. Кравефермата в с. Обеля, Софийско, именно поради конкретността в работата с всяка група и животновъд редица години е национален първенец. Животновъдите имат собствен кодекс: те знаят с колко ще бъде намален млекопадоят, ако фуражът се даде със закъснение, ако се наруши балансът на предписаната дажба, ако се наруши спокойствието на животните.

* * *

Високите производствени резултати са плод на добре обмислена научна организация на труда, на здрава технологична дисциплина, на оптимално и целенасочено съчетаване на субективните и обективните фактори.

В това направление важна и решаваща може да се окаже навременната намеса на партийните комитети. Една от формите е оценката на кадрите по ефективността на производството. Но това не изчерпва задачите. Важно е също така да се види развитието в перспектива и да се създаде онази система и обстановка, която ще определи методите и стила на работа, ще съдействува за непрестанното повишаване на ефективността. За пример може да послужи работата на окръжния комитет на Партията в Пловдив. Всяка година там се планира залагането на опити в различни производствени единици на АПК. За тяхното провеждане следят съответните партийни комитети. През есента под ръководството на ОК на БКП се провежда подвижен семинар с

Digitized by Google

партийния и стопанския актив, който оценява резултатите на място. **Положителният опит, доказал своето предимство, става задължителна технология за всички аграрно-промишлени комплекси.**

Не само подобрение, но и прелом в работата може да се получи, когато за конкретното дело се заловят партийните комитети. Допреди 4—5 години Ямболски окръг бе на едно от последните места по добив от пшеница. Окръжният комитет на Партията, без да измества стопанските органи, даде верни насоки за развитието на това производство. Вече са известни научно-производственият съвет в окръга, оперативните съвети от специалисти в АПК, личните творчески планове на специалистите. В резултат на организационната и разяснителната работа производството нарасна с 24 на сто, въпреки че площите за тази култура бяха намалени с 60 хиляди декара. Окръгът застана твърдо начело в производството на пшеница, освободи земи, на които сега успешно решава зърнено-фуражния проблем. В тия два окръга наред с някои други най-добре може да се види **какво значи челен опит задължително да се превръща в производствена практика.**

Някъде опитът предварително се планира и грижливо усъвършенствува, на друго място той е плод на инициативата на трудовите колективи, някъде може и да не е обобщен, осмислен, научнообоснован. Но опит има. Остава едно — да се превръща в масова практика, да не се търпи успоредно в един окръг, АПК или стопанство да съжителствуват две организационни форми, два подхода, две системи на технологична дисциплина — в последна сметка два резултата, коренно различни помежду си. Време е да се скъса с изучаването на челния опит като самодейност, а понякога и като повод за екскурзии из страната. **Челният опит е система, която трябва целенасочено да се изучава и задължително да се внедрява съобразно конкретните условия.**

От пресата през миналата година стана известно постижението на агрегатната група на съветския комбайнер Николай Бочкарьов. С четири комбайна „Колос" звеното прибра за 23 часа 800 т пшеница, а за цялата кампания над 10 хиляди тона. Това бе постигнато благодарение на добрата предварителна научна организация: създаване на прибиращо-транспортно звено, което позволи пълно синхронизиране на операциите и натоварване на машините. Този опит бе подробно изучен, разпространен, подхванат и обогатен от хиляди бригади и прибиращи звена в Съветския съюз. Безспорно, че и у нас има подобни примери в различни области. Трактористът машинист Иван Маринов от с. Криво поле, Хасковско, от редица години се е специализирал в тютюнопроизводството: от засяването на разсала до прибирането. Със своя трактор и разсадопосадъчна машина той редовно засажда по 500—600 дка ориенталски тютюн за сезон при средно за страната натоварване на една машина 230—300 дка. Хасковски окръг не случайно е на едно от първите места по производството на тютюн. Неговият опит всяка година се изучава. Но оказва се, че изучаването остава в сферата на общата култура за някои окръзи. Така например в същото време, със същите разсадопосадъчни машини и трактори в Русенски окръг за един сезон средно с една машина са засадени 23 дка, а в Пазарджишки — 72 дка. Благодарение на новите технологии в Хасковски окръг сега получават двойно по-високи добиви при висока себестойност от тютюна. През 1971 г. там е получено средно на зает в производството 562 кг, а през 1974 г. по 912 кг тютюн. **От съветския опит трябва да се научим как само за една кампания постиженията на първите стават критерий за работата на хиляди за да се получи в крайна сметка значителен икономически ефект.**

Да се използват в максимална степен всички възможности за уве-

Digitized by Google

личаването на производството, необходимо е по наше мнение да се усъвършенствува и системата за воденето на социалистическото съревнование. Има цели АПК, има производствени колективи и отделни производственици, които са станали традиционни първенци. Защо? Често пъти заради това, че критериите, по които се оценяват, са ниски или тяхната висота идва от това, че в далния район няма по-високи. Но и въвеждането на най-добрите показатели за много се оказват бариера преди всичко от психологически характер.

Първенци не могат да бъдат всички. Това е ясно. **Но всеки може и трябва да получи оценка и признание за успеха си.** Състезателят от която и да било спортна дисциплина не става направо заслужил майстор на спорта. Той минава дългия път през разредите до спортния Олимп, но на всеки етап има близка, достижима цел, има и някакъв стимул към нея. А състезателността е една от отличителните черти на социалистическото съревнование, затова и в производството е необходимо да се отличават усилията на всеки, да се насърчава всяка крачка напред. Интерес представлява в това отношение експериментът, който провежда Биржайския районен комитет на Комунистическата партия в Литва за съревнование **на базата на сравняването производствените възможности с действително получените резултати.**[1] Експериментът продължава, но двете големи цели вече се очертават в него: **да се обърне изцяло внимание на колективите не към борбата за ниски планови показатели, а към цялостното пълноценно използване на предоставените им от обществото и природата възможности; съревнованието чрез цялостната класация да се превърне не само в празник на победителите, а в двигател за всички.**

С нарастването на фондовъоръжеността на единица площ се увеличава общата продукция и чистият доход, нараства производителността на труда, освобождават се трудови ресурси от селското стопанство за другите отрасли и се създава необходимата предпоставка за увеличаване на селскостопанската продукция. **Въпросът в последна сметка е тия предпоставки да се използват най-пълно, да не се допуска разпиляването на народното богатство, заключено в земята, машините, продуктивните животни.**

Важна роля в това направление се пада на селскостопанските специалисти. Те са хората, които трябва да свържат научните постижения с практиката, да извлекат в максимална степен тяхната ефективност. Немислимо е използването на високоефективната машина, порода и сорт без непосредственото ръководство на специалиста, без постоянното повишаване квалификацията на изпълнителските кадри. Затова сега важно значение придобива въпросът къде са специалистите, как е организиран и стимулиран техният труд. В редица АПК се забелязват тенденции на откъсването на специалистите предимно с висше образование от производствените звена и съсредоточаването им в центровете. Наскоро на страниците на в. „Работническо дело" бяха изнесени обезпокояващи факти за раздуване на управленческия апарат в някои АПК на Сливенски окръг. Необходимо е сега конкретно, компетентно, непосредствено ръководство на всички производствени звена. Пълното мобилизиране на живия и овеществен труд, конкретните дела ще формират резултатите в предконгресната година.

Дафнис РАНГЕЛОВ
Петко СТАМОВ

[1] Виж статията на К. Батилас в кн 18 на „Партиен живот" — 1974 г.

Digitized by Google

ВРЕМЕЯДСТВО

Разлиствам страниците на моя бележник и си мисля за времеядството — тема привидно позната, вече коментирана. Връщам се към многобройните срещи и разговорите, които водих, и отново чувам тежката присъда на това уродливо явление в живота ни, безпощадната критика към неговите носители. Защото то е пълен антипод на непрестанния напредък на нашата социално-икономическа действителност на новаторския дух, на творчеството и инициативата, разгорели се в трудовите колективи.

Всеки ден сме в пряк контакт с времеядството. Убедени сме, че явно или замаскирано то поглъща най-скъпо национално богатство. Ето защо борбата против това негативно социално явление не може да има еднократен, кампаниен характер. Тя трябва да се води всекидневно, повсеместно — да се превръща в един непрекъснат процес, в мощно средство за изпълнение решенията на Националната партийна конференция.

ДОСТОВЕРЕН СЛУЧАЙ

И сега още недоумявам защо заместник-министърът на леката промишленост Недялко Христов така неприязнено се отнесе към моето представяне и желание да присъствувам на съвещанието, ръководено от него. Знаеше ли той, предчувствуваше ли, че то ще протече така хаотично, толкова безцелно, ще бъде един типичен пример на времеядство?

И така още в ушите ми звучи ироничният нюанс на репликата му.

— Ха, какво общо може да има „Партиен живот" с едно служебно съвещание. Какъв интерес за него могат да представляват кооперираните доставки? (?!) . .

Не. Разбира се, не! Няма място един „външен" човек да се меси в „интимния" живот, в работите на повереното му звено. Няма право да „подслушва" и след това да ги „раздрънква" — така ми прозвучаха и още няколкото допълнителни реплики, изразяващи по същество несъгласието му да присъствувам на съвещанието.

Но... добре, че останах, за да представя дословно атмосферата на времеядството, за да привлека вниманието на читателите към един неправилен стил на работа.

Той поведе съвещанието авторитетно, строго. Събраните директори на всички шивашки предприятия от страната, получаващи платове от ТК „Марица" — Пловдив, посрещнаха това с одобрение. И с голямо доверие: най-после — лично министерството се намесва, ще се сложи край на нескончаемите телефонни разговори, на командировките до града на тепетата, на тревогата, че утре машините могат да замлъкнат.

Винаги съм си представял, че едно съвещание на такова равнище ще протече стегнато, делово. Резултатно. И то наистина не продължи с часове. Още в началото заместник-генералният директор на ДСО „Рила" призова: „Изказвайте се кратко, та за всички да има време, защото другарят заместник-министър бърза". Но жалкото е, че накрая освен разочарованието, което това съвещание пръсна в сърцата на присъствуващите, то нищо не реши, с нищо не ги подпомогна.

И все пак ето някои моменти от атмосферата в залата:

Представителят на завод „Витоша" — София: — Към днешна

Digitized by Google

дата ТК „Марица“ не ни е доставил 50 хиляди метра плат — заговори той. — По-голяма част от 26-те хиляди метра шлиферна тъкан пък, които получихме, са некачествени и известно количество върнахме.

Заместник-министърът: — Нямаме време да ви слушаме. Вие правите компромисите по качеството... Изказването ви е компетентно, но всички бележки по качеството ги направете официално(?!)

Директорът на „Т. Каблешков“ — Панагюрище: — До момента сме получили по-малко от половината необходим ни плат. Работим кампанийно, накъсваме технологичния цикъл. Много ценно време тече непроизводително.

. . .

Съвещанието преполовяваше. Като градушка в залата се изсипаха остро поставени, нерешени проблеми.

Заместник-министърът: — Води ли някой стенограма? Кой води протокол? (?!)

Разбира се, никой. Единствен аз, журналистът, дословно записвах всичко. От тоя момент нататък „се взеха мерки“ за протоколчик, който някъде към края на съвещанието влезе в залата.

. . .

Заместник-министърът: — Да въведем ред. Ние по-лесно се оправяме с другите министерства, а в нашата система... Не ме карайте да издаваме заповеди. Трябва да тръгнем по обратен път и да накажем виновниците. Не може така примитивно да се работи. Не може един да ходи да подписва договор, а друг да го изпълнява...

Тези реплики дойдоха в ответ на казаното преди това, че търговската организация (на подчинение към същото министерство, т. е. към същия заместник-министър, който отговаря по тези въпроси) е подписала неизпълним договор.

С шеметен бяг по белите страници на тефтерчето ми химикалката регистрира още: „Аз считам, че трябва да се разкрият причините за допусканото лошо качество на платове, които получаваме...“ — би тревога един; „Не пасват изискванията на БДС за текстилите и за конфекцията“ — обади се втори. После — трети, четвърти, пети...

Заместник-министърът, като прекъсна поредния изказващ се: — Ела застани на моето място... Ясно, че ти си виновен, ако не си изпълнил плана.

Не мога да кажа, че кулминационната точка на съвещанието бяха миговете на кипнали страсти, когато и заместник-министърът говореше, и директорите говореха. Всеки изкарваше себе си прав и не слушаше другия. Тогава в отговор на някои реплики на заместник-министъра се родиха и бисерите като: „Да не сравняваме вол с кокошка, другарю заместник-министър“. „Вие, ДСО „Текстил“ и ДСО „Рила“ ни завъртяхте в такава шайба, че не можем да се оправим. .“

Дойде най-отговорният момент на съвещанието. Дългогодишният директор на текстилния комбинат „Марица“, ръководителят на трудовия колектив, завоювал преди толкова успехи, награден с най-високи отличия, Трайков с болка на сърцето сподели:

— Да, всичко е вярно. Но сами ние със силите на предприятието изход не можем да намерим. Имаме модерна, мощна техника, но напълно не я използваме. Не ни достигат много работници.

И изведнъж в залата властно се всели разочарованието, неудовлетворението. Не знаеше ли заместник-министърът положението, в което е изпаднал комбинатът, най-голямото предприятие в системата на леката промишленост. Нима не е бил информиран?! Защо не е съдействувал тази трудност да бъде преодоляна, а е дошъл тук да провежда това безплодно съвещание? Пък и представителите на двете обединения с репликите си: „Изненадва ни изказването на др. Трай-

Digitized by Google

ков за това състояние на комбината"...; „Аз съм разтревожен от изказването на др. Трайков, че няма да си изпълнят плана..." не са ли най-точна характеристика за неумение да се ръководи непосредствено, действено, оперативно, резултатно?

Изниква законно въпросът: защо се шири мнението, че повечето от срещите, съвещанията са едно губене на време. Защо има съвещания, от които се прави „коктейл" и никакъв ефект не се получава? Отговорът е: това идва от слабата подготовка на съвещанията от страна на онези, които викат подчинените си — губят и своето и тяхното време. Затова и когато си тръгнах, един от директорите отрони:

— Трудно е положението ни сега, но ако чакаме министерството и обединението да ни помогнат... — поклати глава.

Всичко това буди и още мисли: феноменът „обективни причини", изяждащ времето, спъващ повишаването обществената производителност на труда на някаква степен на управленческата система, не се ли демаскира като чист субективизъм? Не разкрива ли неправилен стил на работа или неудовлетворително изпълнение на поверени от Партията отговорни функции? Истинският ръководител днес е онзи, който свързва дейността си непосредствено с трудовите колективи, които вижда измерение на компетентността си в способността да оказва влияние за фактическо решаване на проблемите, който с такъв подход печели доверието и уважението на подчинените си. Не е възможно сега да се изпълняват напрегнатите стопански програми само с контролно-разпоредителска дейност. Не! Необходимо е преди всичко тя да е и правилно планираща, оперативно координираща, умело обобщаваща и вземаща решения за начините и средствата за постигане на поставената цел. Това е критерият и за политическата оценка дали стопанският ръководител, комунистът изпълнява с чест доверието, възложено му от Партията.

А ТОВА ЕФЕКТИВНОСТ ЛИ Е?

И в следните редове ще се отправим НА ТОЧЕН АДРЕС, който дешифрира понятието времеядство.

. . . ...№ 1

Нека да се спрем на един неопровержим пример. Въпросът е за несъгласуваност, за противоречиви решения, взети от ръководни планиращи и координиращи органи.

Действието се развива досущ в сегашни дни.

Създадена е трудност, объркване, несигурност в предприятията към Министерството на електрониката и електротехниката. И то в хода на един важен етап — планирането на материално-техническото снабдяване за първата година на идещата петилетка. Невероятно — но факт: в разстояние само на един месец по един и същ въпрос се получават три указания от висшестоящите органи — едно от Министерството на електрониката и електротехниката, друго — от Министерството на снабдяването и държавните резерви. И третото — от поделението на това министерство — ДСО „Радиостат". Три различни в принципно отношение директиви по отношение на това, в какъв размер да се планират металите. Най-напред Министерството на електрониката и електротехниката разпорежда: да се работи на база лимитите от 1975 година с ръст на 105 процента, от който да се специфицират **60 процента за първото полугодие.** По-късно идва указанието на по-високо министерство. То повелява: да се работи на база лимита от 1975 година **без ръст (забележете тук е на 100 процента (!) и да се** специфицират 60 процента за първото полугодие. Възможно е именно това да е по-правилно. Но въпросът е, че „горе" на министерско равнище

Digitized by Google

няма съгласуваност. А в разликата на времето, през което са получени двете указания, „долу“ машината е задвижена. Веднага след първото указание в обединенията са викани кадри от подведомствените предприятия от цялата страна. Получили и директивата, и разяснение по нея те си замисляли и започнали трескаво да работят. Идва второто разпореждане и тогава машината се пренастроява — започва преработката на вече извършеното. Но тогава пък идва едно трето указание (?!) на ДСО „Рудметал“, което е поделение на Министерството на снабдяването и държавните резерви. В него недвусмислено се сочи в приложения списък към нашето указание са упоменати материалите, които трябва да планирате на база 100 процента, но равномерно по тримесечия. Вече не се разрешава специфицирането на 60 процента в първото полугодие. Сигурно и затова компетентните лица ще намерят оправдателен отговор.

Загубата на време е невъзвратима. Всякаква друга загуба може да подлежи на компенсация, но пропуснатото време като фактор в системата на производството е невъзвратимо. Загубеният час, ден, седмица после се догонва, но с цената на форсираното изпълнение на плана, с понижени качествени измерители, с излишно напрежение в трудовите колективи.

Анализът и на други подобни примери сочи, че много от въпросите излишно са дадени на двойно, тройно, четворно подчинение. Търсен е начин проблемът да бъде обхванат от всички страни, но в много случаи добрите намерения не са намерили своята ефективна реализация. И тъкмо затова сега при разглеждането на проблема за времеядството поставяме въпроса — да не се робува на статуквото. Под ръководството на партийните комитети и организации да се води непрекъсната борба, да се полагат усилия за усъвършенствуване, за рационализиране на ръководната дейност в различните звена. Огромните резултати, които се постигат чрез организиране на едно действително ново социалистическо съревнование в трудовите колективи, чрез държавно-обществения преглед, да имат своето измерение и тук. Разбира се, има проблеми, които не е възможно да са от компетенцията само на едно министерство, обединение. Има такива въпроси. Обаче често срещаното се несъвършенство в организацията на управленческата дейност повелява и в тези случаи установените взаимоотношения да бъдат прекарани през ситото на комплексния анализ. Да се създаде атмосферата на взаимодействието и съгласуваността, още когато се подготвят изходните документи. Именно там да бъде основата, върху която се координират, упражняват правата на заинтересованите институти. Въпросът е да се осъществява комплексен подход и в подготовката, и в оценката на изходния документ — колко компетентно е изготвен, има ли баласт в него, който трябва да отпадне, кои са факторите, които ще го осъществят.

Колкото и парадоксално да звучи, но в този случай съвсем редно е анализът да има и следния аспект: не се ли затормозва оперативно-координиращата дейност на някои ръководни звена поради наличието на един раздут, тромав апарат, който в едни случаи прави функционалните връзки и взаимодействието да се разминават, в други — да се самоизключват. Или така разпокъсано да се допълват, че резултатите от тоя труд по същество да се поставят на обратната страна на везната, измерваща степента на повишаване обществената производителност на труда. Всичко това е възможно, защото доста дълго време този апарат си е създавал свой „обоснован“, традиционен стил на работа с непрекъснато усложняващ се механизъм на действие, със съответно непрекъснато допълващи се, обвързващи се, в края на краищата застраховащи някои отговорник образци, нормативи, указания.

Digitized by Google

Ако тоя апарат се запази в рамките на действително обществено необходимия труд от този характер, то явно самата тая работа, ръководните процеси трябва да се рационализират. Да, един по-малоброен, гъвкав, оперативен апарат ще бъде принуден закономерно да рационализира работата, да я опростява и прави по-ефективна. Това е задължителната логическа последица.

... № 2

Тихо, да не прекъсваме вглъбилия се в своята работа директор. Кой ли? Все едно и този случай има достоверен адресант, но ще се спестя названието му. Възможно е пък в него да се познаят и други негови колеги, да се поразмислят.

И така: той е много зает, но не цени времето — и собственото, и на другите. Обича да събира на съвещания по много хора. Поставя практическия проблем, който следва да се третира, обаче неумението му да проведе деловото стегнато обсъждането води до ненужно многословие, излишни реплики. „Защо не установи такъв стил, който изисква ефективно докладване" — заяви един от подчинените му. Наистина защо? Нещо, което може да се обсъди за 10—20 минути при него понякога продължава по час, два, три. Отговорът? В маниера му е да се отклонява от основния проблем или да скача от тема на тема. Да разказва и спомени, да прави аналогии. През това време непрекъснато води телефонни разговори, излиза от кабинета, влиза. Веднъж, като прекъсна докладващия му подчинен, цели 35 минути не изпусна телефонната слушалка. И накрая: само шега ли е това, което казват за него някои от подчинените му специалисти: „Той е неадекватна личност".

Струва ми се, че коментарът за такива случаи е излишен. И все пак дотолкова, доколкото те съществуват, съответните партийни комитети и организации трябва безкомпромисно да ги разобличават, да воюват за ведра атмосфера.

... № 3

Читателю, ако и след много месеци ти се случи да попаднеш на този адрес, влез да се полюбуваш на един рядък експонат на времеядството. Как е сътворен ли?

Окръжният комитет на Партията бил тревога пред съответното министерство, че предприятието, изградено на негова територия със съвременно модерно оборудване, закъсвало. И откликът не закъснял: Голям брой висококвалифицирани министерски специалисти разнищили причините докрай, разкрили най-дребните камъчета, дето катурват колата. И всичко това систематизирали много пъти в 30 страници протоколи — в този именно експонат. Депозирали по един екземпляр в окръжния комитет на Партията — взаимно го подписали — като неопровержимо свидетелство, че се предвиждат спешни мерки, че се прави всичко, каквото е необходимо.

30 страници протоколи!

Дали е стигнало времето поне на един от 9-те директори, сменени оттогава досега — за близо две петилетки — да ги прочетат? И десетият ли ще стане жертва на тази писменица, останала само в папките?

Тук и най-неосведоменият ще види широко отворените порти за триумфално преминаване на времеядството. Че в случая то опира в неефективността, в неразумността да правиш протоколи, а след тях безотговорността да ти вържат ръцете — нищо да не извършиш за правилно построяване на работата, за действително усъвършенстване на производството.

А самият факт, че толкова директори са сменени, говори, че са

Digitized by Google

вървели по най-лекия път. Че истинските причини имат съвсем друг адрес, опират до други проблеми, които чакат своето решение.

Времеядството понякога свива гнездо и във формулата „научен подход". Така е, защото има случаи, в които за решаването на даден проблем се създава група от трима, четирима и повече човека, които разработват проект за решения само на основата на едностранно проучване на проблема — от неговата икономическа, техническа или социална страна — без умело да използват комплексния анализ, програмно-целевия подход, да направят всестранно оглеждане и набележат ясна цел, конкретни оперативни решения и действен вариант — с правилно разпределение на задачите между различните фактори — за практическото им осъществяване. Затова съществуват звена, чиито ръководители създават впечатление, че в тях много се работи. Разработват методики в колосални мащаби — понякога невъобразими лабиринти, било за изчисляване на проценти и др., — които никой не може да разбере, вместо да се създаде максимално опростена система — пределно ясна за всички, направляваща усилията към непосредствено повишаване обществената производителност на труда.

* * *

Видно е, че твърде често около нас дефилират инертността и шаблонът, заседателщината и бюрократизмът, тези верни воини на времеядството. Като скобават творческия подход, те създават илюзорната представа у отделни стопански дейци, че компетентно, оперативно ръководят повереното им звено. Като им отнемат най-мощното оръжие — политическия подход, лишават ги от ежедневната връзка с трудовите колективи, в които всички проблеми се материализират, оживяват, предлагат им съблазанта на кабинетния уют.

Ето защо непрестанните грижи, действената помощ и контрол, които партийните комитети и организации оказват на стопанските ръководители, са от изключителна важност. И Уставът на Партията повелява всеки комунист, независимо какво отговорно място му е поверено, да се отчита, да отговаря пред своята партийна организация за резултатите от своята дейност. Още повече че званието началник, директор ... не са синоним на безпогрешност.

Коста ДИМОВ

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И ОБЩЕСТВЕНАТА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА

Завод „6-ти септември" в столицата е рожба на българо-съветската дружба и международното разделение в системата на социалистическите страни—членки на СИВ. Той е най-крупният производител на електрокари в Европа и има голямо национално значение за развитието и престижа на родното машиностроене. Това налага партийната организация в най-голяма степен да се стреми да превърне в реални дела решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП за най-тясно свързване на идеологическата работа в завода с преките задачи на колектива, тя да намери материализиран израз в увеличаването обществената производителност на труда.

Digitized by Google

* * *

В щастливо съвпадения цех на завода изискванията на Февруарския пленум на Партията намират най-пълно приложение в ръководната роля на първичната партийна организация, в стремежа ѝ идеологическата работа да бъде близко, непосредствено до хората, да се получи тази сложна сплав от трудови дела, идеи и възпитание, която нарежда колектива в челните редици на завода. Но как да стане това? Какъв механизъм да се изгради, че ефективността от идеологическата работа да има висока практическа значимост. Как да се използва възпитателното въздействие на колектива, как да се възпитава самият колектив, какви форми и методи да се прилагат? Ето въпросите, които вълнуват партийното бюро на цеха, партийната организация. Анализите идват на помощ. Сухите цифри за образователното равнище, степента на квалификация, сложността на техническите операции, богатата гама от специфични производствени особености за всяка бригада посочиха, че е необходим индивидуален подход към работата на бригадите. Кое налага това? Нима във всяка бригада е необходима индивидуална работа? Та нали цехът е на едно от първите места в завода?

Внедряват се полуавтоматите за електрозаварка в среда от CO_2. Нова сложна техника, изискваща по-високо квалификация, нови професионални навици. Заменя се един класически, дългогодишен, конвенционален начин на електрозаварка с принципно нов, неизвестен досега в завода. Това създава психологическа бариера, породена от страх пред неизвестното — какво ще стане с трудовите норми, как ще се усвоят новите технологични изисквания, как да се повиши квалификацията. Води се зрима борба между новото и старото. И в тази борба на предни позиции е партийната организация. Вместо теоретическа очакваното увеличение производителността на труда в началото се получава обратното. Как да се преодолее психологическата бариера? Може ли това да стане само по пътя на администрирането или е необходимо масова разяснителна и възпитателна работа? Решението на партийното бюро е категорично — индивидуална работа с всеки работник; всеки ръководител — политически организатор, вдъхновител на увереност и решимост при усвояване на новото. Бюрото дава на всички комунисти, ръководители в цеха, партийни поръчения за конкретна работа с всяка бригада. Началото поставя началникът на цеха Петър Алексиев. Той повежда пръв разговори с електрозаварчиците от бригада „Мачта подвижна". На работниците комунисти с по-високи разреди и квалификация разяснява защо внедряването на новата апаратура увеличава практическите възможности за повишаване производителността на труда. Най-добрите електрозаварчици започват работа на новата техника и на практика показват нейните възможности пред старата. Работниците с по-малка квалификация се включват в специални курсове. Към всеки работник се подхожда индивидуално. На един се посочва, че са му необходими повече знания, на друг — нови производствени навици, на трети — повишено внимание. Разкриват се предимствата на новата апаратура и реалната възможност за много по-висока лична заработка. Творческият колективен дух се поддържа от партийните групи, от профгрупите, комсомолските групи и бригадите. Повишава се увереността на всеки член на колектива. Той разбира, че да създаваш хиляди детайли с най-добри качества за хиляди електрокари, разнасящи славата на българските машиностроители по света, всеки час, всеки ден скромно и упорито трябва да преодоляваш трудности, понякога дяволски заплетени, и да останеш неизвестен — това е подвиг на обикновен велик трудов човек.

По време на държавно-обществения преглед за повишаване обществената производителност на труда всеки работник от цеха бе запознат със задачата на цеха, с необходимостта от ново творческо отношение към делничните неща, създаващи материално богатство — икономия на метал, жив и овеществен труд. Бригадири, началници на участъци, отговорници на партийни групи — всеки разговаря с отделен работник, пояснява, насочва, но често и сам научава значими за него неща. Резултатът е много добър — осемдесет писмени предложения, много от които имат рационални идеи, със значителен икономически ефект. Така сред хора и машини непосредствено до великото тайнство на съзнанието, словото — този пълководец на човешката мисъл, окрилено от големите задачи на Партията — ражда успеха. Работниците почувствуваха, че става въпрос за нещо ново, което колкото по-бързо се усвои, толкова по-добри резултати ще се получат не само за завода, но и за самите тях. Едноносочността на обществените и личните интереси стана събирателният поток, който придвижи колектива към успехите.

Умението на ръководителя на бригада „Шлосери" Ивко Митев да сплотява хората в едно мощно звено, да създава добра трудова дисциплина се крие не само в личния му пример, но преди всичко в това, че е успял да повиши взаимната взискателност. Нито едно закъснение, нито една самоотлъчка. Думата на всеки работник от бригадата се слуша. Колективният дух на работа и мислене се е породил от възможността на всеки член от бригадата за индивидуална изява. Това е голямата и проста тайна на успеха — индивидуална изява от всеки в името на колективните интереси, в името на бригадата. И няма нищо чудно, че всеки член на тази бригада има личен влог към успехите на бригадата. А те са забележими. През 1974 година производителността на труда беше увеличена с 15 на сто, а през 1975 година цехът ще се бори да увеличи този процент до 18 на сто.

Съзнателно отношение към труда, чувство за дълг пред колектива — това са

Digitized by Google

крайните резултати от умението да се води сърдечен, дружески разговор, да се показват трудностите в цялата им същност, но да се посочат и пътищата за тяхното преодоляване. Ето кое успяха да направят комунистите от цех „Шасийно-заваръчен" по пътя на личния разговор. Може би и това допринесе цехът да бъде удостоен с голямата държавна награда — Народен орден на труда — златен.

* * *

Идеологическата работа в пресово-разкройвачния цех протича в дух на свързване на решенията на Националната партийна конференция за увеличаване обществената производителност на труда с конкретните производствени задачи на цеха. Партийното бюро, партийните групи, почти всички бригади от цеха поведоха резултатна работа с всеки работник за запознаването му с целите и задачите на държавно-обществения преглед за увеличаване обществената производителност на труда. Партийното бюро правилно прецени, че далеч не е достатъчно да се информира колективът и постави задача — най-активно творческо отношение на всички бригади и работници за пълно разкриване на резервите. Цехът извършва основните разкройвачни работи и ежедневно през машините му минават десетки тонове метал, за да се превърнат в различни детайли. И най-малкото рационализиране на процесите, на разкройката, и най-малката икономия на метал, отнесена към хилядите тонове метал за годината, дава значителни резултати.

С помощта на заводското ръководство цехът разработи програма за икономия на метал, за намаляване себестойността на продукцията. В нейното изпълнение се включи целият цехов колектив.

С едно открито партийно събрание, колкото и добре да е подготвено то, не могат да се решат въпросите за активно включване в борбата за висока обществена производителност на труда, да се разкрие възпитателната роля на колектива, да се получи максимум ефективност. Събранието безспорно е полезно — то е форум на колектива, от него може и се получава богата информация, но как да се материализират идеите по-нататък? Партийното бюро прецени: необходима е ежедневна, системна връзка с всеки човек. В цеха работата е тежка, шумно е, съществуват и организационни трудности. Повечето от хората са със средна квалификация и различна степен на образование. Затова се реши: по един низов ръководител с партийно поръчение да помогне на всяка бригада да си изработи колективно предложение за икономии от метал и увеличаване производителността на труда. Партийният секретар и началникът на цеха също активно се включиха в това дело. Всеки ден посещават няколко бригади, разговарят с работниците, изслушват предложенията им. Не липсват и остри критични бележки към ръководството на цеха, но главната цел е — повече икономисан метал.

Партийното бюро стана щурман за осъществяване на набелязаната цел. Разговори с всеки комунист, с всеки работник, набелязване на конкретни практически задачи, въвеждане на строга отчетност, даване на широка гласност на първите резултати. Това създаде в колективa атмосфера на сериозна трудова инициатива за пълно разкриване на всички възможности. В челните редици на тази борба се оказа бригадата „Разкройка" с ръководител Евтим Христов. Тя първа в завода получи знамето на трудовата слава — малко тържество за постигнати високи производствени резултати с връчване на награди лично от директора на завода и издигане на знамето в присъствието на заводския колектив. Радостта от успеха беше всеобща и заслужена, защото от петстотинте тона икономисан метал от бригадата условно могат да се изработят 200 еле трокара. Колко труд, воля и рационална мисъл изисква това, може да ни каже технологът на цеха Живко Антов, с чието съдействие всички остатъци от основната разкройка се използуват за други детайли. В тази борба не остана назад и техническата мисъл. Листовата ламарина за количките от повдигателната уредба се замени с профилирана плоска стомана — в резултат 15 килограма икономия на метал от количка.

Кое е главното в тази благородна надпревара за икономии? Преди всичко колективната мисъл, целенасочеността на партийната организация, конкретната работа с всеки работник. Затова уважението към труда на бригада „Разкройки" от заводския колектив е заслужено. Два дни в месеца бригадата работи с икономисани материали — конкретно решение на задачите, поставени от Националната партийна конференция.

* * *

Колко гордост и радост има в това, че хората от електрокарния завод правят не само отлични машини, но и водят богат духовен живот.

Любомир КЕРАЧЕВ

заместник-секретар на партийния комитет при ЕКЗ „6-ти септември" — София

Digitized by Google

РАЗВИТИЕ НА ПАРТИЙНОТО СЪБРАНИЕ КАТО РЪКОВОДЕН ПОЛИТИЧЕСКИ ОРГАН

НИКОЛАЙ ИВАНОВ

Нарастването на ръководната роля на първичната партийна организация и разгръщането на социалистическата демокрация в колектива е **двуединен процес.** Социалистическата демокрация в колектива се разгръща под много организационни форми, но висша политическа форма, която органически съединява ръководната роля на Партията с народовластието, е **партийното събрание.** По-нататъшното развитие на събранието като ръководен орган на комунистите и на трудовия колектив поставя редица проблеми. Партийното събрание с активното участие на безпартийния актив или на всички работници — което обсъжда и решава важни въпроси, каквито са годишният отчет, насрещният план и други общи проблеми, е съвършена политическа и организационна форма за развитието на колективното самоуправление. Посредством нея особено резултатно политическите цели на работническата класа, изразени в Програмата и решенията на Партията, стават цели и задачи на трудовия колектив, а партийната демокрация придобива значението на еталон на социалистическата демокрация в колектива.

Като колективен орган на висшата форма на политическа организация на трудещите се партийното събрание закономерно нараства и като орган за политическо ръководство на трудовия колектив. Такава е основната тенденция.

* * *

Този процес на сегашния етап протича в няколко основни направления:

Първото направление се заключава в усъвършенстване на формите и методите, посредством които се разширява активното участие на всички комунисти и безпартийния актив в изработването и обсъждането на партийната политика. Тенденцията да се преодоляват съществуващите ограничения на човешките сили, реално участвуващи в ръководния процес, разширява колективността, вътрешнопартийната и вътрешноколективната демокрация. Щом проблемът възникне и бъде включен в плана за обсъждане, изграждат се временни групи и комисии, които по съгласуван с бюрото работен план изучават фактите и

Digitized by Google

явленията, собственият и чуждия положителен опит, общественото мнение и внасят в бюрото обобщена политическа оценка и проект за решение, отразяващи собствените изводи, становището, мнението и предложенията на широкия партиен и безпартиен актив на колектива. Така например в някои окръзи в началото на годината, след годишните събрания, партийните бюра въз основа на приетите резолюции разработват разгърнати перспективни планове с обозначени: проблемите по месеци, групите за изследване на всеки проблем и етапи, през които ще протече подготовката на събранията. В работните групи се включват голям брой специалисти и изтъкнати производственици, комунисти и безпартийни.

Новият момент в това направление се свежда до следното: събранието се превръща в **непрекъснат процес**, който започва веднага след утвърждаването на перспективния план. В хода на този процес, преди събранието, до приемането на решението не само се събира информация, а част от неотложните задачи се изпълняват. Събранието дава оценка на комунистите и на извършената дейност, утвърждава положителния опит, чертае направленията и задачите за превключване на силите в следващия етап — реализация на решенията. При този подход изпълнението на взетото решение приема значението на **етап** от непрекъснатия процес на възникване и решаване на проблема, чиято актуалност е била установена с приемането на перспективния план. Партийната организация като колективен ръководен орган започва едновременно да работи и решава всички основни задачи от своя перспективен план. Комунистите участвуват във вътрешното разпределение на силите по отделните проблеми с временни или постоянни поръчения, като привличат около себе си огромен безпартиен актив. Регулиращ организационен механизъм на събранието като непрекъснат процес е **перспективният план. Има вече опити той да се съставя като план от отделни програми по главните проблеми.** Дейността по проблема е оперативно програмирана. Целта е очертана в самата формулировка на въпроса — като направление на работа в етапа на подготовката на събранието. Очертани са главните етапи от единния процес на решаване на проблема. Примерно през месец ... ще се оцени ролята на комунистите като ръководители, организатори и възпитатели на трудовия колектив. До събранието се предвиждат: първи етап — самооценка на комунистите в партийните групи; втори етап — оценка; трети етап — събранието, което обобщава резултатите и поставя следващите задачи (определят се конкретните дейности, които следва да предшествуват и съпътствуват подготовката на събранието) примерно: комплексно да се проучи общественото мнение за сегашното и бъдещото състояние на проблема, съставят се работните групи, които ще организират и реализират предвидените дейности. Посочват се контролните мерки на бюрото, секретаря или на отговарящия от бюрото и т. н. При такъв подход събранието започва, колкото и парадоксално да звучи, няколко месеца преди да бъде официално открито. И събитията се ускоряват, и време се печели!

* * *

Второто направление в разгръщането на партийното събрание като колективен орган на първичната партийна организация и като ръководен политически орган на колектива се изразява **в постепенното привличане и включване на безпартийния актив в етапите на събранието.** В този процес намира пълно проявление ленинският принцип за Партията като въплъщение на връзката между предния отряд и широките народни маси.

Digitized by Google

В Програмата на Партията е посочено, че връзките на Партията с народните маси ще продължават да се развиват и обогатяват. Това означава: трудовият колектив да бъде в курса на политиката на партийната организация; партийната организация да отчита специфичните потребности и интереси на членовете от колектива; да води откровен разговор с тях по всички масови проблеми и задачи; да ги привлича в своята дейност; да усъвършенствува организационните форми на диалога и взаимоотношенията си с масите и колектива.

Комплексните изследвания показват, че около $^{3}/_{5}$ от проблемите, които се обсъждат на партийни събрания, пряко или косвено засягат интересите и се реализират с усилията на трудовите колективи. Обект и субект на изпълнението на решенията са комунистите и безпартийните. Същевременно се вижда, че само 10 процента от събранията, на които се обсъждат и решават въпроси на колектива, протичат с прякото участие на неговите членове. Провеждат се предимно открити просветни събрания, посветени на политически и юбилейни събития... Друго обстоятелство сочи, че една част от комунистите производственици под въздействието на временни причини (по-ниско образование, по-малка компетентност и други психологически бариери) относително по-ограничено участвуват в разработването и обсъждането на проблемите в първичните партийни организации. Срещаме следната картина. В членския състав на някои организации — от град Сливен делът на класата е 62 процента . През 1974 г. на събрания са се изказали средно по 5 комунисти, от които само 1 е работник. От докладчиците 3 процента са били работници. Видно е, че в тези първични партийни организации, в челния политически авангард на колектива революционно-преобразуващият дух и непримиримостта на класата не преобладава в колективната политическа мисъл и воля на събранията и решенията. С друго не може да се обясни отрицателната тенденция, която се проявява в тях, към снижаване равнището на критиката и самокритиката, на непримиримостта към недостатъците и отрицателните прояви в партийния и трудовия колектив. Това негативно явление е чуждо на природата на работническата класа.

Очертава се потребността от курс на постепенно разширяване кръга на партийните събрания с участието на безпартийни, от издигане на тяхната роля в политическия ръководен орган на колектива. Да го усъвършенствуваме като важен организационен механизъм, способен да неутрализира последиците от недостатъчното пряко участие на работниците и кооператорите при формирането на конкретната политика на първичните партийни организации към главните процеси от развитието на колективите. Защото този път по-пряко води до желаните резултати, заради които свикваме събрания и вземаме решения. Разширяването на вътрешнопартийната демокрация с активното участие на безпартийния актив в изучаването и обсъждането на отделни проблеми способствува за развитието на партийната организация като политически образец и първообраз на бъдещото състояние на колектива.

Изложената теза се подкрепя с опита на КПСС. През 1969 година Централният комитет на КПСС излезе с постановление „За практиката на провеждане на партийни събрания в Ярославската градска организация". То възлагаше на Ярославската областна и градска организация да концентрират вниманието си за създаване на положителен опит в организацията на събранието и решението. Какви са реалните успехи, постигнати от Ярославската областна организация за четири години. Ще се позовем на някои данни[1], които могат да служат за критерии при един сравнителен анализ.

[1] Вж. Ф. И. Лощенков, „Вопросы истории КПСС", кн. 12/1974.

Digitized by Google

Особен интерес предизвиква устойчивата тенденция за издигане ролята на партийното събрание в живота на организацията и на колектива, израз на която е броят на откритите партийни събрания. Те укрепват и разширяват преките връзки и влияние на първичните партийни организации върху всички страни от живота на колективите. На тези събрания безпартийните преминават политическа школа за принципиалност и непримиримост към недостатъците, придобиват вярно политическо отношение към фактите и събитията, формират у себе си стил, навици и отговорност за управление и самоуправление. Чрез тях колективите постепенно се превръщат от обекти в субекти на управление. Колективното мнение, становище и предложения влизат в оценките на партийните директиви. Участието на безпартийния актив на събранията разширява границите на партийния контрол върху комунистите. Превръща се в контрол на масите, **всенароден контрол**. В Ярославска област 60 процента от партийните организационни събрания са открити. Досега на тях са се изказали над 14 хиляди безпартийни работници, колхозници и служители. Разширен е кръгът на въпросите, които посредством партийните събрания се поставят по същество на **всенародно обсъждане.** Те се отнасят до съревнованието и изпълнението на личните и колективните обещания на трудещите се, до повишаване ефективността на производствения и трудовия процес, до икономията на веществени и енергийни ресурси, социалистическата дисциплина, организацията на труда, социалните проблеми на трудовия колектив и др. Като поставят на колективно обсъждане коренните въпроси на трудещите се, на основните социални процеси в предприятията и учрежденията — първичните партийни организации оказват директно въздействие — те приобщават и възпитават безпартийните като активни проводници на партийните решения, правят ги съпричастни за тяхната съдба. Решението на организацията придобива значението на колективно разработена политическа директива за колектива, а събранието — на висш орган в живота на комунистите и на колектива.

Очевидна е необходимостта от поврат в подхода към съществуващата практика, от внимателен курс, водещ до постепенно и конкретно привличане на безпартийния актив за участие в процеса на партийните събрания. Вниманието на първо време заслужава да се съсредоточи към активните възрастови групи и социални отреди на класите, които се намират в решаващите направления на трудовата и производствената дейност. Този безпартиен актив, който ще има променлив състав, става главен обект за индивидуално въздействие на комунистите преди и след събранието. Неговото мнение и отношение е необходимо на всяка партийна организация. Защото той е способен да изрази типичното отношение на основните извънпартийни сили по разглежданите проблеми, без което не може да се изгради правилна политика. Заедно с това се постига и друга цел — безпартийният актив става активен организатор и поборник за реализация на задачите в сферите на непосредствено влияние. Безпартийният актив изпълнява функцията на канал за влияние в колектива. Много бюра имат положителен опит за работа с най-авторитетните лица от него, който се отнася главно до етапа на практическата реализация на решенията. При правилна постановка на работата безпартийният актив е в състояние да формира обществено настроение и социална нагласа за действие или противодействие в определеното от партийната организация направление, особено по решения и задачи, свързани с временно накърняване (жертви) на личните или груповите интереси. За това най-активното и авторитетното безпартийно ядро се приобщава най-близо до партийните форуми.

Digitized by Google

ции и косвено — чрез общественото мнение и отношение на безпартийните към практическите стъпки на организацията.

Решението, което логически произтича от политическата оценка, приема значението на директива за комунистите и за колектива, ако носи политически характер. В него се определят главните цели и конкретните задачи на комунистите като възпитатели, организатори и ръководители на безпартийните. Чрез тях обществените организации на колектива в границите на своите пълномощия и специфичните си методи го трансформират в конкретни съгласувани действия. Целите и задачите, които разработва и колективно приема партийната организация, са политически по съдържание и методи на реализация и не могат да се формулират като производствено-технологически и технически операции. Адресирани са до партийния и трудовия колектив, главно до комунистите. Практиката е обаче твърде различна. Един фрагмент от масово явление. В партийния протокол пише: „Предвид настъпващата зима и подранилия студ събранието реши: (Следват точки с имена и технически задачи по зазимяване, остъкляване и др.). Една от тях гласи: „задължава началника на цеха да остъкли работното хале".

На събранието са разгледани въпроси от социалната програма на Партията за създаване на благоприятни условия за трудовия колектив. Но решенията са административни! Събранието вместо политически контрол е упражнило служебни функции и методи. А същите задачи, приведени на политически език, могат да се изразят като политическа оценка за стила и отношението на определени комунисти към съществуващата обстановка, която предизвиква политическа реакция, понижава производителността на труда и уврежда здравето на хората. Отношението към класата е преди всичко политическо отношение и изисква политическа оценка.

Решението придобива материална сила, щом завладее съзнанието на комунистите. Ето защо докладът на събранието, разисквания-та и решението, което се приема, трябва да бъдат идеологически обосновани, да създават единомислие с логически доводи. Идеологическата обосновка на всяка цел и задача е отличителен белег на политическото ръководство, на партийното събрание като висша форма на демократизъм в управлението и самоуправлението на вътрешно и външнопартийните процеси и явления.

• • •

Актуален проблем — свързан с разгръщането на вътрешнопартийната демокрация — е овладяването от кадрите на **организационното изкуство на политическото ръководство.**

Научният подход в организационната работа изисква освен познания и широка компетентност практически усет и умение за действие, органическа връзка между науката и изкуството на политическото ръководство. Способността да се ориентираш в обективно възможните организационни варианти за работа и да избереш най-оптималния ред от форми и методи, с които за минимално време и с най-малко сили можеш да постигнеш трайни резултати, е главен критерий за наличието на висока култура и изкуство на политическото ръководство.

Процесът на събранието и процесът на изпълнението на решенията съдържат неизползвани резерви за висока ефективност. Става дума за такова творчество и изкуство, което е подчинено на политическата дейност на Партията и обогатява приложението на ленинските принципи и норми. Организационният схематизъм, прикрит с мнима вярност към основните принципи и норми, е не по-малко зло от опитите

Digitized by Google

да се ревизират тези принципи и норми под прикритието на псевдотворчество. Абсолютизирането на веднъж създадените форми на организация и методи на дейност е признак на догматизъм в мисленето и действието. Политическият анализ и политическото решение на сложните и динамични процеси, протичащи в обществото и в колектива, изискват умения и усет на организационното изкуство. А признаци за организационен консерватизъм в партийната практика има. Най-релефно те се очертават в етапа на подготовката и провеждане на партийното събрание. Данните от някои локални изследвания в 2 окръга показват, че близо 50 на сто от материалите за събранията се подготвят все още от секретарите на ППО. Една четвърт от решенията се формулират по време на събранията. Твърде голяма част от комунистите изразяват мнение, че в подготовката на решенията участвуват само партийните секретари. Дневният ред те научават на събранията или няколко часа преди тях и само 17 на сто (главно из средите на партийния и стопанския актив) знаят въпросите, които ще се обсъждат няколко дни преди събранието. Има сериозни опити да се разчупи шаблонът и традиционализмът. Експериментират се различни организационни варианти на събранията, като се разместват ролите на бюрата, докладчиците и комунистите, създават се проблемни ситуации. Плод на организационно изкуство в тези организации е повишената активност, съзнателност и отговорност на комунистите за политиката и решенията по назрелите проблеми.

Съдържанието на въпросите определя последователността от организационни форми и методи за тяхното решаване. Ако проблемът е комплексен (например перспективите за социалното развитие на трудовия колектив) и организацията разполага с достатъчно сили (наброява 40—50 души), целесъобразно ще бъде да се предвиди разгърнат технологичен ред от действия по етапи, да се формират работни групи или комисии, а докладът и решението предварително да се обсъдят в партийните групи с или без участието на първичните колективи. Решението ще се разработи като план за изпълнение.

Ако въпросът е частичен (например — влошаване на трудовата и технологичната дисциплина) и като временно явление изисква бърза политическа реакция, може да се използва опростен вариант на събрание. Бюрото излиза с кратка характеристика на явлението и политическа оценка на последиците, а предоставя на комунистите сами или колективно предварително в партийните групи да обсъдят причините и мерките за неутрализирането му, а на събранието да излязат и защитят гледище и конструктивна позиция.

Ако на организацията се възлага да организира практическото изпълнение на задачи, поставени в решение на горестоящ орган, и не се налага обстоен анализ, ще се наложи друг вариант — бюрото или натоварена от него група да предложи на предварително обсъждане в партийните групи мотивиран план — решение, което на събранието се разглежда и окончателно утвърждава.

Могат да се конструират множество варианти от организационни форми и методи. Въпрос на изкуство, на диалектическо мислене, на творчески подход, подчинен на принципа, издигнат от Националната партийна конференция — да се съкращава пътят от идеята до крайните резултати, да се „интензифицира“ партийното ръководство, като се повишава неговата научна обоснованост и сила на въздействие върху всички страни от живота на трудовия колектив.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

РАЗМИШЛЕНИЯ ОТ ИНСТРУКТОРСКИЯ СТОЛ

1

Тази седмица бе особено напрегната за градския комитет в Перник. Наред с текущата работа той трябваше да прави оценка на своята дейност след Десетия конгрес. Затова инструкторите бяха потънали „до гуша" в работа. Едни готвеха проекта за оценка, други работеха над някакви справки и информации, трети отиваха по работа в предприятия и се връщаха, четвърти пък пишеше речта на един от секретарите за предстоящо заседание. Динамично всекидневие на партийния апарат. Просто нямаше с кого да поприказваме спокойно „като колеги". Обикалях от стая в стая, търсех събеседници. И размислях над предстоящата реч на секретаря, която инструкторът пишеше. Щеше да излезе на заседанието с чужди мисли. Аргументът да се постъпи така беше важен. Речта щеше да изрази мнението на комитета и затова бе поверено на инструктор да я напише, за да я обсъдят след това секретарите. Така се сблъсках с първия факт, който ме караше да се замисля над организацията на труда в комитета. Не е неправилно да се подготвят справочни материали за секретаря от инструктора, най-добре познаващ проблема. Но защо той сам да не се подготви? Дори защо трябва да пише непременно своята реч? Нима не може да набележи един кратък план и конспективно да формулира основните оценки и факти, които ще използва, а да излезе и да говори свободно и аргументирано? Не е ли тази практика един от каналите за проникване на скуката на сесии и заседания и същевременно един от пътищата за времеядството на основните кадри, които извършват живата работа с организациите и хората? А това е една практика, с която се сблъскваме на много места и по която мнозина могат да размислят.

2

Кирил Найденов може би единствен от инструкторите нямаше конкретно поръчение по спешните задачи през тези дни. Той отговаря в отдел „Пропаганда и агитация" за партийната учебна година, която обхваща над 10 000 обучаващи се. Динамичен, разсъдлив, той се въл-

Digitized by Google

нуда не само от сектора, за който отговаря. Прекрасно качество за партиен работник. В разговора ни в комитета и при посещания извън него ми направиха впечатление размишленията за регламентиране дейността на първичните партийни организации.

— Горките секретари — отзова се той за дейците в първичните партийни организации, — как се справят! Току завършиха годишните събрания и започна преглед на идеологическата работа, после по друг, по трети въпрос. От близо половин година нямат време да се съсредоточат самостоятелно върху никакъв актуален проблем и да го решат. Не им остава време дъх да си поемат.

Когато трябваше да разкрие причините, той свърза това явление с тясната специализация. Един ги дърпа за едно, друг за друго.

— Уж съгласуваме дейността помежду си, но нали аз отговарям за просветата, по тази линия изисквам, друг отговаря за друго и той иска от същите хора по своята работа.

Когато попитах:

— Добре, а как може да се избегне това неудобство? — той вдигна рамене.

Наскоро след това с инструктора от стопанския отдел Пенчев отидохме в Завода за феромагнити. Заседаваше партийното бюро, за да обсъди подготвената равносметка за измененията в работата на организацията след Десетия конгрес. Интересно беше да се види как инструкторът от специализиран отдел ще помогне на бюрото,тъй като докладът обхващаше всички страни на партийната дейност. Да се види удобството и неудобството на специализацията в работата.

Заседанието почна в 15 часа и приключи в 19. Четири часа. Наистина много. Заседанието можеше да бъде и значително по-кратко, но комисиите, натоварени да разработят отделните проблеми, бяха се постарали подробно и по-задълбочено да ги изяснят.

На практика видяхме едно съществено изменение в дейността на организацията, което бе подчертано и в самия отчет — в разработката на отделни проблеми участвуват повече комунисти, което значително е активизирало дейността и е издигнало ролята им в подготовката на решенията. Предложената оценка от комисиите съдържаше добър анализ на цялата работа на организацията. Слушайки предложенията на комисиите и дискусията на членовете на бюрото, млади и добре подготвени комунисти, човек не можеше да не изпитва чувство на задоволство и радост за равнището на бюрото в завода.

Каква бе позицията и ролята на инструктора от градския комитет? Пенчев не само добре познаваше дейността на организацията, нейните кадри, но твърде активно участвуваше в обсъждането на всички раздели, даваше компетентни препоръки за заострване и задълбочаване на аналитичната оценка, на изводите. Не можеше да проличи къде той беше по-уверен. В първия раздел за партийното ръководство на икономиката основната му бележка беше да се открият и оценят специфичните средства и методи за ръководство на икономиката, които е приложила партийната организация. Когато се обсъждаха измененията в организационната дейност, със същата вещина даваше препоръки. Личеше, че умее да види и постави в центъра на вниманието политическия подход, че познава партийната работа. Накрая пожела след преработка да види още веднъж доклада, за да помогне да се усъвършенствува. Искаше специално да разбере доколко бюрото е съумяло въз основа на добрата оценка на сегашното състояние да направи още една съществена крачка, да изясни какво да се прави, за да се издигне ролята на организацията и на комунистите в бъдеще. Макар и не така отчетливо, но все пак бе доловена необходимостта да се отн-

Digitized by Google

де от констатацията към деловите изводи за бързо изменение на нещата. Ако това не беше направено, инструкторът щеше да остане в позата на лекар, който констатира недоброто състояние, но не препоръчва мерки за лечение.

Заседанието мина делово. В разисканията участвуваха всички, участието на инструктора в него и конкретната помощ бяха много полезни.

Съпоставих разговора с инструктора Найденов и наблюдението на подхода на Пенчев в конкретната работна ситуация. И размислях по това, как е по-добре да се организира работата с първичните организации. Известно е значението на специализацията в партийната работа. Тя позволява с по-висока компетентност да се пристъпва към един или друг проблем и е един от източниците на научността в партийния подход. Тази специализация се реализира още в разпределението на работата на партийното бюро. Колкото се отива към по-висшестоящите партийни комитети, толкова повече специализацията се задълбочава. Същевременно изискването за комплексност в подхода, за единство в организационната, идеологическата и стопанската работа налага те да се проявяват в дейността на отделния партиен работник. Неправилно е той, независимо каква специалност в областта на частните науки има, да няма втората специалност (впрочем за него тя е първата) — по партийното строителство. Това единство и тази комплексност се реализират в дейността на секретаря на първичната организация. Особено наложително е то и за онези партийни дейци, които всекидневно като трансмисии задвижват сложния механизъм на партийната дейност и спомагат за реализиране на партийната ръководна дейност. Между тях на първо място са инструкторите и особено в онези комитети, които непосредствено ръководят организациите. Правилно е в тези звена специализираните отдели и инструктори да се занимават преди всичко с партийната работа в дадения сектор — училищата, промишлеността, селското стопанство, обслужването и пр. Главната ръководна дейност на организациите в дадената сфера е свързана с тяхната специалност и те най-компетентно могат да помогнат как да се подходи политически и същевременно високонаучно към специфичните проблеми. Тяхната конкретна помощ в организацията на заседания и събрания, на срещи с колективите, на занятия на учебните звена може да бъде по-резултатна. Впрочем често самият живот налага в тези комитети хората да се разпределят и да отговарят за отделни организации цялостно. Не може ли да се направи още една крачка — те да отговарят цялостно за партийната работа в дадения сектор. Тогава значително ще се ограничи дублирането и регламентирането. За да се приложи този подход, се изисква всеки сътрудник в комитета непременно да получи (ако няма) теоретическа подготовка по партийно строителство и практически стаж в низови звена. Това не противоречи на изискванията за по-тясна специализация на сътрудниците по определени проблеми, които да разработват, да обслужват комитета и практиката, да формират определен опит и пр. Не противоречи и на нуждата да има някои други строго специализирани звена с проблемно и методическо значение — партийни кабинети и пр.

Струва ми се, че този подход е по-подходящ за онези комитети, които непосредствено ръководят първичните организации.

3

Отидохме на съвещание на актива на рудник „Иван Гарванов". Щяха да правят равносметка за изпълнението на петилетния план и да обсъдят току-що излязлото Постановление на ЦК на БКП и Мини-

Digitized by Google

стерския съвет за разгръщане на съревнованието в чест на XI конгрес на Партията.

Заседанието започна. На него дойдоха 40—50 миньори и ръководите ли направо от обектите и други, които веднага щяха да постъпят на работа втора смяна. Директорът на рудника инженер Шевченко прочете доклада, подготвен с помощта на двама инженери от минното управление. За мене като гост бяха интересни изнасяните факти — за четирите години на петилетката планът бе преизпълнен с близо 5 на сто, производителността е нараснала с по-бърз темп от предвидения в насрещния план и изпреварва увеличението на работната заплата, която е по-голяма с 16,3 на сто. За два месеца на 1975 г. са изкопани 11 х. тона въглища над плана. Много добре.

Въпреки това имаше известен критичен поглед по някои въпроси — непълно се използват мощностите и работното време, има възможности за по-голяма икономия на енергия и подпорни материали, за затягане на дисциплината.

Целият този разговор завърши с предложение годишният план да се изпълни с 20 дни предсрочно, а петилетният — до 1. X. 1975 г. Също добре.

След това председателят на профкомитета изясни основните моменти на постановлението по съревнованието, съобщи колко миньори от рудника са получили ордени и други почетни награди и препоръча да се анализира дейността във всеки участък и се засили гласността на резултатите.

Разисквания почти нямаше.

След това с инструктора и представителя на минното управление разговаряхме доколко тази среща бе полезна.

Да се отрича всяка полза от нея би било погрешно. Но всичките факти, които бяха изнесени, сигурно са известни на присъствуващите. Като изключим гласуването на допълнителното обещание, останалото можеше да се раздаде на всички и да им послужи за разяснителна работа сред миньорите. Попитахме инженера от минното управление какво са помогнали, щом като тези факти могат да се извадят от всеки отчет, включително от информацията на обединението? Той се затрудни.

Ако трябва да направим точна оценка на съвещанието, напразно бе изгубено времето на 40—50 активисти. Те почти нищо ново не научиха, не бяха подтикнати да мислят по никакъв проблем. Наистина работата в рудника върви добре. Но проблеми има. Един миньор само постави въпроса за по-добра организация на транспорта, защото сега много време губят да чакат коли. И толкоз.

Дори новите допълнителни обещания не бяха обосновани. Дали резервите не са още по-големи?

Такива именно заседания имаше предвид другарят Тодор Живков, когато говореше за заседателщината и времеядството. Ако трябваше да се прави анализ, той трябваше действително да наведе хората на размисли как да подобрят работата си. Ако нямаше какво да каже, не биваше да ги събират, а по друг, по-прост начин да им съобщят тази информация.

С нищо не можех да осъдя ръководителите на рудника. Те изпълняваха едно указание и разговаряха по въпроси, по които неведнъж са дискутирали. Виновни бяха тези, които бяха дали указанието. Ето пример на ненужна регламентация! Виновни бяха и тези, които помагаха — а те са двама висококвалифицирани специалисти. Инженерите са известни като делови хора. А тука бяха си загубили напразно времето — своето и на още толкова хора.

Digitized by Google

4

За целесъобразността на едно или друго мероприятие разсъждавахме и след заседанието на бюрото на минния партиен комитет, и след заседанието на бюрото на градския комитет.

В дневния ред на заседанието на минния комитет имаше две точки, които предизвикваха размисъл.

Изслушваше се отчет за изоставането на рудник „Иван Русев". Информацията бе представена предварително. Директорът на мината др. Стоименов постави един въпрос, без чийто отговор въобще не биваше да се внася тази информация.

— Било каквото било, но не е ясно какво ще правим, за да излезе рудникът от това състояние?

Чак тогава устно началникът на рудника разказа как вижда изхода. Явно това бе най-нужната и ценна информация.

След обсъждането секретарят на минния комитет др. Казаков предложи следното решение: „Възлага се на партийния комитет и на стопанското ръководство да набележат мерки за по-бързо ликвидиране на изоставането, да се води работа с всеки човек с оглед да се заздрави дисциплината".

Веднага изниква въпросът: „Нима само за това трябваше да се разглежда тази точка в заседанието? С какво колективният ум ще помогне да се измени положението?"

Веднъж ръководителите е трябвало да готвят отчет и да го обсъждат, и то за това, което вече не може да се поправи, защото е минало. След това стана известен разговор по работата им на едно заседание, без с нещо реално да им се помогне. И след това отново трябва да разработят мерки за преодоляване на изоставането, да заседават, за да ги приемат. Не се ли върви по обратен път? Ами ако мерките се окажат безрезултатни?

И още една точка в дневния ред на комитета будеше известно недоумение. По начало проблемът бе много важен — за реконструкцията и модернизацията на Централната обогатителна фабрика. Но как да се върви по най-рационалния път, с най-малко загуба на време?

Работата е в това, че много от въпросите са по характер такива, че е достатъчно да се разгледат и решат от стопанското управление на мината. Има задръжка в изпълнение на задачата, но тя не е по вина на партийното и стопанското ръководство. Ако работата не вървеше и се налага да се упражни контрол над стопанското ръководство, нужно бе да се постави въпросът. И също ако трябва да се извърши някаква партийно-организационна работа.

По тези два въпроса стана дума на заседанието, но те бяха второстепенни.

Приетото решение също е в друга посока: „Да се направи доклад до бюрото на ГК и ОК на БКП да помогнат с оксиженисти и електроженисти, когато започне реконструкцията. Да се изслуша отчет за извършеното от партийния комитет". И една препоръка: „Да се упражнява контрол как в другите поделения на мината се помага на реконструкцията".

Предложението да се създаде щаб за ръководство на реконструкцията се оказа излишно, защото фактически той съществува.

От важния въпрос не се получи нито някакво що-годе солидно решение, нито контрол над стопанското ръководство — такъв бе резултатът, видян от позицията на инструкторския стол. Явно, че нещо не беше в ред.

Digitized by Google

Не можеше ли по първия въпрос например, още когато се иска докладната, да се възложи на ръководителите на мината да обмислят и мерките за излизане от трудното положение и именно тях да докладват, за да се оцени доколко те действително ще осигурят нужния прелом. По-добре би било да им се окаже помощ, и то реална, на място. Заседанието, колективният метод е за приемане на решения. А тука повече се налагаше деловият подход — да се свърши работата.

Кой е по-рационалният стил по втория въпрос?

Можеше да се помисли кога и как да се постави той.

Нима не е преголям разкош да се обсъжда въпрос на събрание на първичната организация, на заседание на рудничния партиен комитет, на заседание на минния комитет, че след това да се обременява дневният ред и на бюрата на ГК и на ОК на БКП?

Другарят Казаков, секретарят на минния комитет, упорито защищаваше тезата, че правилно е поставен въпросът в минния комитет. Може би има известно право. На мене обаче ми се струва, че разглеждането на двата проблема на заседанието не предвижи особено реализацията им. Във втория случай бе нужна помощ от горните ръководства. Но тя трябва да се иска не с подготовка на нови докладни, с трупането на книжнина, а просто, делово — с едно конкретно предложение до един от секретарите на градския комитет и там да се уточнят и да поискат помощта на онези звена, които могат да я дадат. А това можеше да направи и направо минното ръководство, ако се налагаше.

Заседанието на бюрото на градския комитет пък продължи 5 часа и половина. Дълъг беше списъкът на разглежданите въпроси. Дълги бяха и повечето от материалите — 16—17 страници. За да се подготвят по тях, на участниците в заседанието трябваше най-малко един работен ден. При разпокъсаното време очевидно това става вечер. А колко време е отнето на тези, които са ги готвили?

След заседанието останахме със секретарите на градския комитет на разговор. Всички бяхме единодушни, че заседанието е твърде дълго, уморително. Вярно, че два часа бяха отделени за разискване на деликатни въпроси за съдбата на отделни комунисти, на някои кадрови промени. Бюрото се отнесе към тях отговорно, внимателно. По останалите въпроси, макар и добре подбрани, материалите можеха да се подготвят предварително по-добре. Твърде много и обстойни бяха в тях отчетите, малко бяха позитивните изводи, които се уточняваха фактически на самото заседание.

От двете заседания се налагаше изводът, че много по-добре щеше да се разгледат някои въпроси, ако предварително беше подходено по съвсем друг начин. Да се иска от съответните дейци и комитети да внасят за разглеждане предложения за решения по въпросите от компетенцията на съответния орган, като предварително решат онова, което е в тяхната власт. А обосновката да бъде направена устно на самото заседание от вносителя, и то кратко, ясно заедно с информация за своите решения. Така би могло да се постъпи поне по половината от въпросите. И тогава щеше да се мисли повече как да се изменя положението към по-добро. Тогава и заседанието ще се съсредоточи към онези въпроси, които изискват наистина колективната мисъл.

5

Когато разговаряхме с другаря Асенов, първи секретар на градския комитет, направи ми впечатление претрупаността на неговата лична програма. Времето му бе запълнено със заседания, съвещания, сесии, конференции. Седмицата бе наистина особена, за да могат от

Digitized by Google

нея да се правят заключения — имаше две заседания: на бюрото на ОК и на ГК на БКП, на които не можеше да не присъствува. По тях бе нужно и да се готви обстойно. Имаше още сесия на градския народен съвет и отчетно-изборна конференция на Комсомола, където се налагаше да отиде. Четири дни от седмицата бяха заети плътно. А ако се вземе и подготовката за някои от тях — заета бе цялата седмица. Но той имаше още няколко срещи, и то все с актива. Само една от срещите му бе с граждани. Реших да отида и аз на нея. Но другарят Асенов не можа да дойде. Бе зает другаде. В нея участвува секретарят Кюркчийски.

Срещата се организираше от градския народен съвет по повод едно решение на неговата сесия за участието на гражданите в жилищното строителство. Честно казано, считах участието на първия секретар (и даже и на секретар) за излишно, защото в нея щяха да участвуват отговорни ръководители от съвета — все политически лица. Но се оказа, че присъствието на представителя на градския комитет е правилно. Нещо повече, събранието на гражданите показа колко са нужни такива срещи и как недостатъчно се готвим за тях. Явно беше, че трябва решително да съкращаваме времето на онези заседания и срещи, в които участвува тесен кръг ръководители и активисти и същите тези хора да отидат да разясняват на хората решенията, да ги мобилизират за тяхното изпълнение.

Поканените граждани на събранието вече бяха известени, че получават жилища в два новостроени блока. По решение на съвета в духа на призива строителството да стане общонародно дело те трябваше да участвуват с труда си за тяхното довършване. Решението е: за 2 кв. метра жилищна площ да работят един ден. Интересът бе голям. Но събранието мина лошо и едва не се провали. При това много от хората си отидоха недоволни, неубедени от дадените им разяснения. Считаха се измамени. Те поставиха съвсем законни въпроси. Тъй като са платили апартаментите, ще им се плати ли трудът, който ще вложат, и как да си осигурят необходимото за участие в строителството свободно време. Другите въпроси бяха от по-обикновено естество.

Отговорът на тези два въпроса е много лесен. Съществува нормативен акт на Министерския съвет от 10. VIII. 1973 г., съгласно който работещите могат да участвуват в строителството до 45 дни, като им се даде служебен отпуск и едновременно получават обикновената си заплата и заработеното възнаграждение в строителството. Следователно гражданите не само с нищо не са ощетени, но тъкмо напротив — те са значително облагодетелствувани. Дали в Перник не знаят това разпореждане? Но отговориха съвсем по друг начин: Трудът няма да се заплаща (кой не работи, когато строи свое жилище?). А за да участвува в строителството, всеки трябва да си вземе домашния отпуск и ако не стигне — неплатен. Затова опитът да бъдат убедени с различни, недомислени и нелогични доводи не бе успешен. Само другарят Кюркчийски, вземайки накрая думата, явно виждаше, че има нещо нередно в отговора на представителя на градския съвет и даде уклончив отговор — на специалистите ще трябва да се плати, а за другите ще се обсъди въпросът. Явно и той не бе напълно подготвен за срещата. Но там беше директорът на Домостроителния комбинат, който също взе думата? Нима той смята, че трябва да вземе от гражданите пълната сума за апартаментите и да използва безплатно труда им? С други думи да платят на комбината и своя труд и да увеличават незаслужено печалбите му!

Не може човек да си обясни тази нелогична позиция, която трябваше да се защищава с авторитета на Партията. Дори ако нямаше решение по този въпрос, трябва да се постъпи според социалистическия

Digitized by Google

принцип — вложен е труд, справедливо е да се заплати. А тука бяха взели решение и не бяха се постарали така да го съобразят със законите и наредбите, че да получи най-широк благоприятен отклик сред гражданите, чиито интереси засягаше.

Ние много пишем за научността в нашите решения. И обикновено мислим за подготовката на проекти за заседания, пленуми. А какво струва научността, ако тя не се приложи преди всичко в контакта с трудещите се. Именно когато отиваме при тях, трябва добре да се готвим, да бъдем аргументирани, убедителни. Тогава ще спечелим подкрепата им за нашите решения, ще ги привлечем в тяхното изпълнение. Ако това липсва, тогава се изправя другият въпрос — правилно ли е приложен политическият подход от дадения орган, ръководител за способността им да реализират умно и правилно политиката на Партията, която е в интерес на народа.

Ето какъв въпрос изникна на това събрание.

* * *

Партийната практика е многостранна. Но именно поради това всяко действие трябва да бъде добре обмислено, за да носи максимални резултати. За производството искаме строго да се пресмята влагането на всеки труд — жив и овеществен, да се икономисва максимално във всичко. Това е пътят за увеличаване обществената производителност на този труд. Колко много това изискване важи и за обществения труд. А то може да се приложи, когато винаги, преди да се предприеме нещо, се постави въпросът: Нужно ли е? Какъв ще бъде резултатът? Как най-икономично да се свърши?

В това е и духът, и буквата на дълбоките размишления, станали на Националната партийна конференция.

Димитър ПЕТКОВ

ЗАСЕДАНИЕТО ПРОТИВ «ЗАСЕДАТЕЛЩИНАТА»

Ще започнем с думите на секретарката на заводския комитет в ДИП „Ернст Телман" Николина Иванова:

— Понякога излизам от заседание удовлетворена. Чувствувам, че въпросите решихме добре, че след нашето обсъждане ще настъпи необходимото и нужно изменение на състоянието в завода. В други случаи продължава да ме измъчва мисълта, че не всичко предвидихме, че не намерихме най-верния път.

Ето с какво измерва резултатите от своите заседания Николина Иванова — с евентуалното „необходимо изменение" на процесите, с откриването на „най-верния път", т. е. с онова въздействие, което решенията на заседанието ще окажат върху обществената практика. Когато това въздействие не настъпи, заседанието не е изпълнило своята роля.

Заседанието като форма на ръководна дейност е свързано със сложното изкуство на политическото ръководство. Необходимостта партийните органи да овладяват това изкуство Юлският пленум свърза с издигане на тяхната ръководна роля. Националната партийна

Digitized by Google

конференция подчерта, че за повишаване обществената производителност на труда ролята на субективния фактор нараства изключително много. Без преувеличение можем да кажем, че организирането на резултатни делови заседания пряко влияе върху ръководните функции на партийните органи, върху техния стил, върху ефективността от партийната дейност. Той е един елемент от технологията на ръководния цикъл, рационализирането на който благоприятствува процесите на обществената производителност на труда.

Заседанието е форум, който концентрира колективната мисъл, знания, компетентност, практически опит, за да се получи от тях правилна оценка на състоянието, за да се очертаят най-верните координати на изменението. Ако не изпълни тази своя основна задача, заседанието е съвсем безпредметно. То се превръща в своя антипод — в заседателщина, която е синоним на времеядство, на безцелно загубено време на специалисти, ръководители, работници. И което е още по важно: като не влияе съществено върху обществените процеси, т. е. като оставя наболелите въпроси нерешени или неправилно решени, „заседателщината" забавя общественото развитие, пречи на обществения прогрес.

Разграничаването на тези две понятия — на заседанието и „заседателщината", понятия с коренно различно съдържание и противоположни социални функции, има съществено значение за партийната дейност. Защото на пръв поглед нормално протичащи заседания по своята ефективност, по своите резултати не отиват по-нататък от обикновената заседателщина. Какво друго, ако не като заседателщина бихме определили такова обсъждане на дневния ред в партийния комитет, когато просто се споделят не винаги обмислени мнения или се правят недостатъчно компетентни предложения, когато не се обхващат комплексно разглежданите процеси или не се взимат конкретни научнообосновани политически решения.

Ще се спрем на някои страни от работата на партийните комитети, които усъвършенствуват заседанието като форма на ръководна дейност.

КАКЪВ Е ПОДХОДЪТ

Националната партийна конференция обърна особено внимание на такива качества на ръководната дейност като компетентност, познаване на проблемите, висока култура на труда. Как се повишава компетентността на заседанието на партийния комитет?

Ще започнем от най-елементарното — от подготовката на материалите за дневния ред. Това е фактор твърде познат, твърде известен за практиката. Предварително подготвеният материал задължава и този, който го внася в заседание, и онези, които ще го обсъждат. Задължава ги да отидат на заседание с добро познаване на въпроса, с лично мнение и становище, с виждане за най-правилното му решаване. Безспорно това е предпоставка, условие, което повишава компетентността на участниците.

Предварително написаният доклад изисква активно участие, но и до известна степен направлява мисълта на заседаващите. Той е основата, върху която се срещат мненията, върху която се формира колективната позиция.

„Ако докладът не поврдина „проблеми", ако не очертава тесните места, ако не посочва къде трябва да се намеси партийният комитет, заседанието до голяма степен е обречено на провал." До такъв извод

Digitized by Google

е стигнала Н. Иванова в резултат на дългогодишната си партийна практика.

По какъв път се подготвят материалите, които получават членовете на заводските комитети?

В повечето случаи докладва ръководителят на звеното, цеха или организацията, в чиято компетентност е разглежданият проблем. Ако разгърнем протоколите на заводския комитет в „Осми март", ще установим, че по производствените въпроси докладва главният инженер или началникът на отделен цех; за квалификацията на работниците — административният отговорник, за изпълнението на тримесечния план — главният счетоводител или икономическият директор.

Такава е възприетата практика. Докладва най-компетентният, този който направлява дейността на определеното звено или отговаря за дадено направление от дейността на трудовия колектив. Но в тази преценка винаги се крият по-големи възможности за субективизъм, защото това е самооценка и на собствената дейност. От друга страна тя се прави от „равнището" на проблемите на съответния ръководител. Обикновено той насочва вниманието към някои икономически или други обективни причини, по които участниците в заседанието изказват мнението си. В свое заседание от 1974 година партийният комитет в обувния завод „9-ти септември" разглежда качеството на продукцията. Повечето от решенията имат чисто производствен характер. Техните текстове започват така: „Задължава производствената дирекция...", „задължава търговската дирекция...". Само едно решение предвижда организирането на открито партийно събрание. Може би по същия начин, със същите разисквания ще протече разглеждането на качеството на продукцията в дирекционен или стопански съвет.

Партийният комитет заседава като ръководен орган на политическата организация. Партийната организация направлява целокупния живот на производствения колектив. Тя има функции, различни от административното ръководство или от профсъюзната организация. Тези функции изискват от партийния комитет не тясно ведомствен подход, а зад отделните факти да се оценят тенденциите в развитието на проблемите в национален мащаб, в цялата тяхна сложност и многообразие, анализът да се извиси до степента на политическо обобщение. Ако партийният комитет се занимава с несвойствени въпроси, ако изпадне в плен на грубо администриране, часовете на заседанията се увеличават, а ръководната дейност на колектива се затруднява.

Когато разглежда качеството на продукцията в определено звено заводският комитет не бива да оставя настрана ролята на комунистите, контрола върху дейността на техническото ръководство, някои аспекти на разяснителната работа, ако се налага дори да разгледа и ролята и способностите на определени ръководители.

Такава оценка не може да внесе в заседанието началникът на цеха или директорът по производствените въпроси. Такава оценка е трудно да се направи импровизирано от членовете на заводския комитет на самото заседание единствено на базата на техническа или производствена информация. Тук се поражда и друг проблем. Изискваме заседанието непременно да обсъди решението, пътищата на изменение на процесите. Но кой и в какъв материал ще формулира предварително решенията на заводския комитет например по проблема за подобряване качеството на продукцията?

В памукотекстилния завод „Ернст Телман" заводският комитет обикновено така формулира темите за дневния ред: „Преценка за политическата и организаторската работа в ППО „Подготвителен цех" за използване суровините, материалите и електрическата енергия", или: „Преценка за политическата работа на ППО в цех „Рин-

Digitized by Google

гове" по укрепване на трудовата и технологичната дисциплина — единството и взаимопомощта в цеха". Но когато качеството катастрофално се влошава или мероприятията по модернизацията и автоматизацията не се изпълняват, заводският комитет изслушва съответния ръководител, като непременно внася в своето заседание и съдоклад на комисия, оглавявана от член на заводския комитет. Тази комисия в своя материал не остава на производствено равнище. Тя използва компетентността на специалисти, опита на работници и прави политическа оценка на съответния икономически или производствен проблем. Разглежда всички негови аспекти, отражението, което той дава върху другите сфери от живота на колектива. Тя анализира процесите от гледна точка на целите, функциите и задачите на партийната организация. Практиката с формирането на комисии не е нещо ново в партийната работа. Но когато комисията действително изпълни ролята си, тя непременно повишава компетентността в решаването на проблемите.

През 1974 година заводските комитети в „Е. Телман" и „Осми март" разгледаха квалификацията на работниците. И на двете заседания докладваха административните отговорници за квалификацията. В „Е. Телман" втори съдоклад изнася комисия, оглавявана от Ягодена Василева, агитпроп на заводския партиен комитет. Обсъждането по двата проблема и решенията на двете заседания са коренно различни.

В „Осми март" участниците в заседанието говорят за голямата полза от Професионално-учебния център (за което никой не биваше да се убеждава) и за все още лошата материална база, подобряването на която в момента не е във възможностите на заводския комитет.

В „Е. Телман" обсъжданията стават по доклада на представителя на заводския комитет, защото той е резултат на конкретни проверки, защото е установил безпричинно провалени занятия, защото е проверил „фактическото" състояние на нещата. Именно тази преценка и нейните проекторешения стават предмет на колективно обсъждане в заседанието на заводския комитет.

Ягодена Василева, член на заводския комитет в „Е. Телман", си спомня, че когато разглеждали състоянието на реконструкцията и модернизацията, докладите на директора по производствените въпроси и на комисията на заводския комитет, са имали някои почти противоположни оценки. По изпълнението на плановете за модернизацията привидно всичко е добро, а сложните проблеми на колектива, свързани с модернизацията и реконструкцията, са оставали нерешени. Заводският комитет взима решения по наболелите въпроси на реконструкцията и модернизацията. Този пример особено ярко илюстрира ролята на комисията, която обхваща комплексно процесите, очертава развитието, което трябва да направлява партийната организация като политически ръководен орган на колектива.

В не малко случаи, дори когато се разглежда работата на Комсомола или профорганизацията, докладва комсомолският секретар или профпредседателят. Те са членове на партийния комитет, но въпреки това те оценяват работата си от гледна точка на ролята и задачите на своите организации. Нерядко в такива заседания дори не става дума за партийното ръководство на Комсомола, за стила, формите и методите на работа на комунистите с младежта.

Има случаи дори в заседание на партийния комитет да се внасят чисто информативни материали. Между редовете им се чувствува стремежът да се отчете добра дейност, а нерешените проблеми като че не са в обсега на тези материали.

Digitized by Google

Може би за информативните доклади трябва да се издигне истинска бариера. Информацията не е материал, който може да се внася за обсъждане. Той е само основа за по-нататъшна работа, за анализ, за оценки, за изводи. Ако докладът просто ще информира само за сведение, не е нужно да се внася в заседание. Ако въпросът ще се решава в заседание, тогава информацията трябва да се превърне в анализ на процесите от партийни позиции, от партийни критерии, които са единствената основа, която ще подскаже направлението на необходимото изменение.

Взискателността на заводските комитети към внасяните за заседание материали трябва да расте. Секретарката на партийния комитет в „Е. Телман" Николина Иванова неведнъж обсъжда с автора на доклада аспектите на разглеждания проблем, търсят ролята на комунистите, на партийните групи и организации в неговото решаване. Този подход е най-добрата основа за правилно разграничаване на функциите, за повишаване на компетентността, той води до онази „собствена територия", която трябва да намери за себе си всеки ръководен орган, за да влее успешно усилията си заедно с другите в постигането на социалните и политическите задачи, които е очертала Партията в настоящия период. Всичко това спомага да се издига ролята на партийната организация като политически ръководител на колектива, който успешно направлява дейността на другите звена за социално управление, без да администрира, а напротив — като активизира тяхното творчество и самодейност.

ОТГОВОРНОСТТА ДА ЗАСЕДАВАШ

Заседанието е форма на ръководна дейност, основното предназначение на която е да утвърждава колективния метод, да издига прегради пред субективизма, да спомага за правилно направляване на социалните процеси от гледна точка на интересите на работническата класа. Един от важните фактори, за да изпълни тази своя задача, е фигурата, ролята, участието, отговорността на всеки член на партийния комитет, на всеки заседаващ. Това е отговорност преди всичко към тези, чиито представител е той — пред комунистите от своята организация, пред своята класа. Те са му делегирали правата да има свой дял в ръководството на общите проблеми, права, които за отделната личност са и задължения за правилна, компетентна, политическа позиция.

В края на миналата година в „Осми март" бе организиран преглед разговор по партийни групи. Прегледът, осъществяван в районен мащаб, намира особено резултатна реализация в завода. Активността на комунистите е нараснала. Получила се е атмосфера на откровеност, на самооценка, породили са се много мисли за активизиране работата на партийните групи. Това е обективното състояние, което намира отражение в доклада за заседание на заводския комитет. Всъщност всичко това е известно на всеки член на комитета, защото той сам е участник в разговорите на няколко партийни групи. Мнението на членовете на заводския комитет подкрепи изнесения в доклада и предварително известен на всички факт: сбирките са минали на добро равнище, при висока активност. Но нито внесеният за заседание материал, нито изказванията отговориха на въпросите: постигната ли е целта на прегледа, подобрило ли се е организационното състояние на групите, нараснала ли е авангардната роля на комунистите; ако началото е добро, какво следва по-нататък?

Трудно е да се каже, че членовете на заводския комитет в „Осми

Digitized by Google

март" не са проявили достатъчно отговорност при разглеждането на този проблем. Но в изказванията не се почувствува лична загриженост за по-нататъшната работа по прегледа, стремеж постигнатото добро начало да бъде основа за бъдещи конкретни резултати.

В „Е. Телман" заседанието фактически започва няколко дни преди обявения час. Ягодена Василева, агитпроп на заводския комитет, разказва: „Материалът, който получавам предварително за заседание, е една добра основа. Но за мен е важно да се убедя, че всяка оценка, всяко предвидено решение е най-правилното. Често сама проверявам някои факти, водя разговори с работници." Ето и мнението на друг член на комитета Монс Рубенов: „Стремя се да вляза в заседание с аргументирано становище. Никога не очаквам да се изкажат другите, че тогава да се ориентирам и да определя моето мнение. Стремя се предварително да достигна до една позиция, която е мое вътрешно убеждение, убеждение, което съм в състояние да отстоявам и защищавам. Не по-малко важно е да мислим и върху най-добрите организационни форми за изменение на определено състояние."

Всеки член на партийния комитет в „Е. Телман" преценява задълбочено проблема през своето виждане. Една своеобразна втора преценка, второ преосмисляне, което на самото заседание формира вярна колективна позиция, правилни политически решения.

Не е пресилено, ако се каже, че централна фигура в заседанието е секретарят на партийния комитет. Неговата взискателност, отговорност, подготовка, преценка и позиция непременно се отразява на характера на материалите, на отговорността на участниците, на тяхната позиция. Той може да допуска или да не допуска на заседанието некомпетентни, необмислени общи изказвания, да създава атмосфера, в която ще расте или ще намалява отговорността. Тази именно атмосфера издига прегради пред заседателщината, засилва действието на онези фактори, които превръщат заседанието в ефективна форма за политическо ръководство.

ОБСЪЖДАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО ИЛИ НА ИЗМЕНЕНИЕТО

Естествено е да възникне въпросът: като изискваме предварително да се разработят един, дори два доклада, не увеличаваме ли възможностите за набъбване на книжнината, не претрупваме ли с много справки, разработки, материали заседанието на партийния комитет. Тогава каква трябва да бъде структурата на внасяните материали?

Един измерител за ефективността на заседанието са неговите решения. Те са резултатът, крайната цел, фокусът, който концентрира мъдростта на колективната мисъл, за да направлява по най-верния път действията на неговите изпълнители.

Ако приемем, че решението като фактор, насочен пряко към изменение на практиката, е главната цел на по-голяма част от заседанията, то и центърът в тяхната дейност, центърът на обсъжданията трябва да бъде как да се изменят нещата, в какво най-резултатно направление да се насочат усилията на хората, кои са най-добрите организационни пътища за постигане на целта.

Малко заседания могат да се намерят, в които главно се обсъждат решенията по разглежданите проблеми. Все още заседаващите главно чувствуват необходимостта да изложат своята позиция, своето мнение, своето отношение. Фактически много време се отделя за

Digitized by Google

изясняване на позициите и малко за това, как да се измени състоянието, как да се разпределят хора, средства и сили за това.

Ето защо внасяните материали трябва да придобиват характер на обосновани проекти за решения и най-ефективна организация за тяхното изпълнение. По този начин центърът на тежестта в заседанието ще се премести от обсъждане на състоянието върху необходимото резултатно изменение на практиката.

Това изискване поставя пред подготовката нови, много по-важни функции. Тя предполага участието на повече комунисти в изясняването на проблемите, в подготовката на проектите за решения. Възникват нови възможности по-широки кръгове комунисти да взимат участие в ръководната дейност. Всичко това разширява колективната основа на взетите решения.

Самото заседание по необходимост повишава своята деловитост. Обсъжданията непременно са по същество, конкретни. Място за общи разсъждения, за некомпетентност въобще не съществува. Работата на заводския комитет след заседанието придобива характер на конкретна програма, в която всичко е предвидено, координирано, проектирано.

• • •

Компетентността, по-високата отговорност на участниците, борбата с времеядството и „заседателщината", като поставят все по-големи изисквания към ръководната дейност, в известен смисъл изменят съдържанието на заседанието. На преден план излизат онези негови черти, качества, функции, които повишават ефективността от ръководната дейност.

Лиляна КАНЕВА

ПО СЛЕДИТЕ НА РЕШЕНИЯТА

Десетият конгрес на Партията изтъкна, че в съвременните условия значително нарасна ролята на градските партийни комитети. От тях се изисква да осигуряват компетентно ръководство над многостранния живот в града. Това налага да се усъвършенстват подходът, стилът и методите на работа, да се повишава ефективността в цялостната им дейност.

УПОРИТОСТ, ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ, ВЗИСКАТЕЛНОСТ

Когато човек се запознава с работата на ГК на БКП в Пещера, когато разговаря с хората, с работниците на комитета, когато прегледа документите и решенията, взети от пленумите или бюрото, достига до неминуемия извод за една тиха, безшумна и скромна дейност, че много работа се е свършила, и то главно от страна на петимата щатни оперативни политически работници — двамата секретари и тримата инструктори.

Digitized by Google

Няма да правя цялостен анализ на дейността на ГК на Партията. Иска ми се да се спра на един въпрос, който е твърде характерен и който по същество представлява обобщен израз на стила и методите на един партиен орган — как той воюва за изпълнението на собствените си решения.

ГК на БКП в Пещера свиква съгласно Устава на Партията по едно пленарно заседание на 3 месеца. Провежда и по едно заседание месечно на бюрото. Прави впечатление, че решенията, които той е вземал, са ясно и добре формулирани, със съответните срокове и отговорници, което е важна предпоставка за тяхната реализация. А много са проблемите, които са стояли пред градския комитет. Те са толкова разнообразни, колкото разностранна е и дейността на Партията.

В градската организация се прилагат всички форми на контрол и проверка на изпълнение, като се започне с индивидуалната и се стигне до комплексната проверка. Твърде разпространено явление са срещите разговори на бюрото, на нещатните отдели с отделни дейци и ръководства, полудните на партийния секретар, срещите с актива и пр.

За усъвършенстване организацията и проверката на изпълнението градският комитет на Партията е приел и специална план-схема, в която е направен опит да се изгради известна система в помощ на борбата за довеждане на решенията докрай. Заедно с картотеката за решенията тя помага да се засилва не само контролът въобще, но особено неговата превантивност.

Най-добре и най-ярко стилът на ГК, неговата борба за изпълнение на решенията изпъква, когато го поставим в неговата естествена среда — в партийната организация, сред комунистите.

Какво бие най-много на очи?

Решенията не само са предхождани от редица проверки и помощ на място, но особено голяма е насочеността, последователността и упоритостта за тяхното осъществяване.

Прелиствайки протоколите от заседанията на бюрото за 1974 г., изпъква фактът, че неведнъж пред неговото внимание са стояли най-различни проблеми на най-голямото предприятие в града — обувното предприятие „Васил Мулетаров“: производителността на труда, използването на обществените фондове и стопанската сметка, класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта.

Въпросът за обществената производителност на труда, на който главно място отдели Националната партийна конференция, е поставен на заседание на бюрото, след като са изминали не повече от два месеца от конференцията. На пленума през август отново партийното и стопанското ръководство на завод „Васил Мулетаров“ се отчитат как решават този проблем.

Този факт е само един от показателите колко непосредствено, както често се казва, изкъсо следи ГК дейността на това основно предприятие и набелязва мерки за нейното цялостно подобряване.

Може на пръв поглед да се стори, че много често ГК се е зачимал с работата на предприятие „Васил Мулетаров“.

Разбира се, регламент тук не може да има, не може да се определи колко пъти и кога трябва да се занимава един ръководен орган с работата на колектив, който ръководи. Целият въпрос се свежда до действителната ефективност от работата на заседанията, за това те да не се превръщат в самоцел, в основно или единствено средство на проверка на изпълнението. Фактите говорят, че главната проверка

Digitized by Google

ГК е извършвал на място, в самите предприятия, там където се решава съдбата на плановете, на всички задачи.

Никакви заседания, изслушвания на информации, справки, доклади, които са много важни средства за проверка, не могат да заменят живия, непосредствения контрол. Така е постъпвал ГК и с предприятие „В. Мулетаров". То не е далеч от ГК. Дели ги само една рекичка и един площад. Разбира се, териториалната близост не винаги е гаранция за преки и близки отношения. Но тук те съществуват.

— Почти няма седмица — отбелязва секретарят на заводския партиен комитет Христо Джаров — поне два-три пъти да не бъдем посетени от работник на градския комитет на Партията. Най-малко на 10—15 дни идва и първият секретар на комитета Борис Пиринчиев, секретарката на комитета Радка Илиева. Да не говорим за другарката Фанка Колешикова, отговорничка по организационните въпроси, която много често е при нас.

Другарите проверяват как се изпълняват решенията не само на ГК, но и на висшестоящите органи. Те присъствуват на заседания на заводския комитет и бюрата, на събрания на първичните организации, беседват с актива, с комунистите, с останалите трудещи се. Изобщо проверката е съпроводена с помощта на място, и то по проблеми, по които често предприятието само не би могло да се справи, където са необходими помощта, компетенциите и авторитетът и на ГК на Партията.

За да се решат някои важни въпроси, с най-непосредствената помощ на ГК на БКП са били организирани срещи със секретаря на ЦК на БКП Пеню Кирацов, с генералния директор на ДСО „Пирин" Александър Дионисиев и пр.

Прегледах всички протоколи и решения на ГК за изминалата 1974 година. Някои от тях задължаваха пряко заводския партиен комитет в завод „В. Мулетаров", други имаха по-общ характер и се отнасяха до всички или до голяма част от партийните комитети, бюра и организации. Прочетох протоколите и на заводския комитет. Правеше впечатление, че той е взел отношение по тези решения, набелязал е не само свои мероприятия, но е водил и борба за тяхното изпълнение. Да вземем въпроса за Комсомола. Този проблем, по който е имало специално задължение от ГК, е станал така популярен, че вече е практика дори майсторите да напомнят на комсомолците, че ще имат събрание, и да ги подканят да отидат.

През миналата година ГК организирал и комплексна проверка в предприятието по съревнованието, проблем, на който е отредено голямо място в решенията му. Участниците в проверката предварително изучили въпроса, провели специален семинар. В проверката взели участие и секретарите на ГК, и председателят на ГС на профсъюзите. Там те разглеждали не само документи, но и фактическото състояние на нещата както в производствената сфера, така и на цялостната партийно-политическа и организационна работа.

Разбира се, така е не само с предприятие „В. Мулетаров". Така е и с всички основни предприятия в града и особено с ония, които срещат сериозни затруднения, които се нуждаят от действена помощ или които се явяват възлови.

В резултат на активната дейност на ЗПК и стопанското ръководство на обувното предприятие, на правилното ръководство и активна помощ на ГК на БКП предприятието рапортува в ГК, че изпълни плана си за 1974 година на 26 декември и обеща да изпълни петилетния си план на 30 ноември 1975 година.

Digitized by Google

Една от големите грижи на ГК на БКП в Пещера е работата с Комсомола. На него той е отделял много сили и внимание. Дори и при един непълен анализ на работата на ГК не може да не се стигне до извода, че особено през последните години Комсомолът е бил в центъра на неговата дейност. Няма да бъде преснлено, ако се каже, че в дейността си с Комсомола ГК на БКП най-ярко е изявил себе си, своя стил и методи като политически ръководител. Той най-последователно и упорито е давал насоки, помагал и проверявал силата и действеността на своите решения и помощ.

Няма да отиваме далеч. Да започнем от пленума на ГК на БКП от 27 декември 1972 г. за подобряване на партийното ръководство на градската организация на Комсомола, на комсомолските организации и дружества в духа на решенията на Декемврийския пленум на ЦК на БКП за работата с Комсомола и младежта, на тезисите на Политбюро и решенията на Десетия партиен конгрес.

Под непосредственото ръководство на ГК на БКП решенията на пленума са били обсъдени както от партийните, така и от комсомолските комитети и организации, набелязани са били навсякъде разгърнати мероприятия.

Трудно обаче са преодолявали редица вкоренили се слабости както по отношение на партийното ръководство на Комсомола, така и в работата на самите комсомолски органи. Неведнъж, особено след пленума на ГК, бюрото се е занимавало със стила и методите на ГК на ДКМС. На свое заседание, състояло се на 31 май 1973 г., то направило цялостен анализ как ГК на ДКМС изпълнява решенията на пленума. То отбелязало, че са настъпили не малки подобрения в дейността на ГК на Комсомола, на неговото бюро и пленум, на помощните му органи. По-добре се планира и осъществява тяхната дейност, виждат се и до голяма степен се решават основните проблеми.

Бюрото обаче остро критикувало ГК на ДКМС за редица допуснати слабости и нерешени въпроси. И след това заседание подобрения настъпвали, но продължавали да се ширят редица съществени недостатъци в стила и методите на ГК на ДКМС. Независимо от конкретната помощ, оказвана на ГК на ДКМС, бюрото на ГК на БКП отново на свое заседание, състояло се през март м. г., обсъдило как се изпълняват решенията на пленума и на заседанието на бюрото от 31 май 1973 г. То взело разгърнати решения за по-нататъшното подобряване на стила и методите на ГК на ДКМС, за укрепване на дружествата на ДКМС. На заседанието е отправена остра, но другарска, градивна критика към ГК на ДКМС, към неговия секретар Здравко Кехайов. Заслужено те се критикуват, че допускат сериозни нарушения на стила на работа и ръководство, грубо нарушават колективността, нередовно се свикват самостоятелни заседания на пленума на ГК на ДКМС, лоша е обстановката и дисциплината в комитета.

Не само на пленума и заседания на ГК на БКП е обект на внимание дейността на ДКМС. Първият секретар на комитета Борис Пиринчиев, секретарката на комитета Радка Илиева, отговорничката по организационните въпроси Фанка Колешикова са често сред младежите, присъствуват на техни заседания, събрания и пр., постоянни са техните срещи с работниците на Комсомола.

Наистина с Комсомола трябва да се работи упорито, последователно, непосредствено. Той е боеви резерв и смяна на Партията, от него тя главно черпи и ще черпи своето попълнение На младежта са присъщи обаче някои недостатъци поради липсата на житейски опит, на организационни навици, недостатъчна политическа и идейна укрепналост и пр.

Digitized by Google

В своята работа ГК на БКП в Пещера с Комсомола среща редица трудности, пред които не се стъписва, а последователно преодолява. Струва ми се обаче, че тая помощ в някои отношения трябва да бъде още по-целенасочена, по-действена и конкретна, да се всова за всеки пункт на решенията, да се довеждат докрай.

ГК на ДКМС в редица случаи е подхождал формално към решенията на ГК на БКП, не се е заемал с присъщия на младежите ентусиазъм и деловитост за тяхното изпълнение. Вярно, не малко е направил ГК на ДКМС за укрепване на градската комсомолска организация, но фрапиращи са два факта, които говорят за един подчертано неправилен подход.

След заседанието на бюрото на ГК на БКП от 31 май 1973 година ГК на ДКМС е разгледал неговите решения и приел мероприятия. От протоколите трудно може да се заключи как са обсъдени тия решения. Но ако могат да се правят изводи от дневния ред на заседанията на ГК на ДКМС, може да се добие една сравнително ясна представа за „задълбочения" и „творчески" подход. На същото това заседание ГК на ДКМС е разгледал и още следните въпроси: информация за участието на комсомолците в изпълнение на насрещните планове; приемане мероприятия за изпълнение решенията на IV пленум на ЦК на ДКМС; приемане на мероприятия за изпълнение решения на ОК на ДКМС; приемане план за II полугодие на бюрото на ГК на ДКМС; участие на младежите в социалистическото съревнование; информация за дейността на сектор физкултура и спорт и др.

И между целия тоя поток от информации и мероприятия са приети и мероприятия за изпълнение решенията на бюрото на ГК на БКП за подобряване стила и методите на работа на ДКМС.

Разбира се, да се приемат мероприятия, да се гласува за тях това не е трудно. Но нали е нужно, преди да се приемат, да се постави на задълбочен анализ работата, да се направи конкретна самокритика за допуснатите слабости, да се изживее всичко това и да стане лично убеждение на всеки комсомолски деец, за да може да води борба за неговото претворяване в живота. А сега — минало, заминало. Може би не по-добра е съдбата и на решението от март 1974 г. На заседание на бюрото на ГК на ДКМС първият секретар на ГК на БКП Борис Пиринчиев информирал бюрото на ГК на ДКМС за тия решения, но по-нататък от това не се отишло. Няма мероприятия от страна на ГК на ДКМС, не е информиран дори и активът. Наистина. Секретарят на ГК на ДКМС Здравко Кехайов заяви: „Заседанието на бюрото на ГК на Партията беше сериозна школа за нас. Мероприятия по тях не сме приели, но много от това, за което ни критикува, ние сме изпълнили."

Вярно е. По тези решения е работено. Въпросът обаче е да научи комитетът на правилен стил на работа, да се научи да гледа на решенията на партийния орган като на закон за своята дейност. Колко по-големи щяха да бъдат резултатите, ако тези решения бяха станали достояние на целия комсомолски актив, на цялата градска комсомолска организация и като цяло тя се заемаше с тяхното изпълнение. Тук и взискателността на ГК на БКП трябва да бъде по-голяма.

В работата си за подобряване дейността на Комсомола ГК на БКП не се е задоволил само с непосредствената си работа с него. На редица свои заседания, при посещенията на неговите работници по места е проверявано как партийните комитети и организации, комунистите в другите обществени организации — профсъюзите, Отечествения фронт и пр., изпълняват решенията за работата с Комсомола

Digitized by Google

и младежта. И наистина това е похвално. Почти няма заседание, на което да не се поставя в една или друга светлина проблемът за партийното ръководство на Комсомола в отделни предприятия и организации.

Благодарение на цялостната дейност на ГК на БКП, на партийните организации, на ГК и дружествата на Комсомола трябва да се каже, че са постигнати немалко завоевания. Има известни подобрения и в стила и методите на ГК на ДКМС, увеличава се комунистическото ядро в изборните органи и организации на градската комсомолска организация. Сериозни мерки се вземат за обучението на актива, радващи са постиженията за развитието на младежкото творчество. Въведена е по-добра отчетност по провеждане на събранията.

Подобрява се работата с Комсомола и на административните и стопанските ръководства, на обществените организации.

Ще приведа само един много показателен факт. В едно свое решение пленумът на ГК е задължил ГНС и директорите на обувна фабрика „В. Мулетаров", комбинат „Чико", предприятие „Антон Иванов" и др. да изградят градски спортен комплекс и спортна база към горепосочените предприятия. В резултат на неколкократни обсъждания на този въпрос, благодарение на упоритостта на ГК на БКП вече се работи по изграждането на спортния комплекс, създават се спортни площадки в редица предприятия.

И ВСЕ ПАК НЯКОИ РЕШЕНИЯ НЕ СЕ ДОВЕЖДАТ ДОКРАЙ

Касае се за отделни, важни, продиктувани от живота решения, които ГК на БКП е взел, но не е направил всичко необходимо, за да ги доведе докрай.

През април м. г. бюрото на ГК на БКП изслушало секретаря на заводския партиен комитет в завода за микробиални препарати Симеон Търпов как комитетът организира и осъществява контрола и проверката на изпълнението на решенията. На заседанието др. Търпов отбелязал, че много рядко заводският комитет взема превантивни мерки, които да осигуряват навременното и точно изпълнение на решението. „Получава се така, отбелязва той, че се вземат добри решения, но не винаги си набелязваме конкретни мерки за тяхното най-ефективно изпълнение."

Добра самокритика, след която, естествено, се очакват сериозни мерки за подобряване на работата. Още повече като се има предвид решението на бюрото на ГК, което обръща внимание на секретаря на заводския партиен комитет за незадоволителна работа по организацията и проверката на изпълнението и го задължава да вземат мерки.

Но на практика това не се е получило. Секретарят се задоволил дори и по това важно решение само да информира комитета, без да се набележат никакви мерки. Според секретаря комитетът запознал секретарите на първичните организации и поставил задачата да се занимаят с този въпрос. Оказа се обаче, че например първичната партийна организация в администрацията не се е занимала изобщо с него. От ГК на БКП се задоволили да запитат само дали е разгледан проблемът за проверката на изпълнението, на което било отговорено утвърдително. И с това минало.

Едно решение не е доведено докрай, отговорност не е потърсена, и по-нататък следват и други пропуски.

В едно свое решение от август м. г. бюрото на ГК задължава за-

Digitized by Google

водските партийни комитети и партийните бюра до края на ноември да направят задълбочен анализ на трудовата и обществената дисциплина на ръководните кадри и да вземат мерки за издигане на по-високо равнище дисциплината и авангардната роля на комунистите в обществения живот.

Към края на февруари заводският партиен комитет в завода за микробиални препарати не бе изпълнил това решение на ГК. Оправдания — срокът бил продължен до декември, после до януари. През февруари още не бе направено нищо, но ни бе съобщено, че за март вече е планирано и непременно ще бъде осъществено. От ГК също не бе проверено изпълнението на това решение и не бе потърсена отговорност. Може би заводският комитет и неговият секретар са били много претрупани и не са могли да проведат това важно решение?

Това не е оправдание. Промкомбинат „Чико" се състои от 13 цеха, разпръснати из целия град. Има десет първични партийни организации. Не се намери нито един въпрос, адресиран до заводския комитет, по който той да не е взел отношение. Явно е, че тук се касае до партийна дисциплина, до спазване изискванията на основния организационен принцип в строежа на Партията — демократическия централизъм.

За дейността на промкомбината не се съди само по документите, прегледно и актуално водени. Това е всеобщо мнение и на работниците на ГК на БКП.

С много и най-различни актуални проблеми се е занимало бюрото и първичната партийна организация в държавния дървопреработвателен завод „Антон Иванов" — обществената производителност на труда, въпросите, поставени от Февруарския пленум на ЦК, насрещните планове, вътрешнопартийни проблеми и пр.

И все пак.

Не е обсъдено от партийното бюро, не е разгледано от партийно събрание решението на бюрото на ГК от 30 август м. г. относно трудовата и обществената дисциплина на ръководните кадри и за посещаемостта на партийните събрания от страна на комунистите.

Но интересно, че и тук контрол не е упражнен, не е проверено какво се прави за изпълнението на това решение, което има конкретна насоченост и адресат, конкретни срокове.

Няма да бъде излишна книжнина и губене на време, ако работниците на градския партиен комитет, обръщайки се към документите, към решенията, проверяват периодически, съобразно сроковете, как те се изпълняват, ако проявяват по-голяма взискателност и търсят отговорност, когато се допускат нарушения. Това има и своето възпитателно значение. Щом органът, който е взел известни решения, не следи за тяхната реализация, не ги уважава, това дава основание на ръководените органи също така да се отнасят с пренебрежение към тях, да гледат на тях формално.

В някои партийни организации с охота разказват с какви въпроси са се занимали, където ги боднат — всичко наред... Няма изпуснати въпроси, няма опущения, няма нарушения.

А когато все пак потърсиш документ да видиш, както се казва, черно на бяло, как се изпълняват решенията на висшестоящите органи, какви проблеми са поставени, с каква дълбочина, какво вълнува комунистите, оказва се, че такъв няма.

В заседанието си от април 1974 г. бюрото на ГК критикува и бюрото на първичната организация в дървопреработвателния завод „А.

Digitized by Google

Иванов" за незадоволителното състояние на проверката на изпълнението и го задължава да вземе мерки за нейното подобрение.

Партийният секретар Стефан Тонев твърдеше, че са се занимали с този въпрос, но протокол нямат. Твърдеше също така, че в редица заседания на партийното бюро и в делови порядък е обсъждана работата на Комсомола, но протоколи нямат.

Запитах партийния секретар защо все пак нямат редица протоколи. Той отвърна:

— Често пъти нямаме време да пишем протоколи. — Като помисли малко, продължи: — С писането не сме добре, не ни се пише.

А партийният секретар е млад, енергичен и културен човек. Пък и не само той е в бюрото, в първичната организация. Въпросът е до стила на работа, до контрола и взискателността.

Може би нямаше да поставям въпроса за протоколите, ако не бях се натъкнал на един още по-фрапиращ факт.

Разговаряхме с Георги Атанасов, секретар на първичната партийна организация в ДИП „Тютюнева промишленост". Разказа и доста хубави неща, посочи и редица недостатъци в дейността на предприятието, на първичната партийна организация. Отбеляза, че у тях има сериозен стремеж да отговарят на високите изисквания на Десетия конгрес, на Националната партийна конференция и Февруарския пленум и пр.

Хубаво говори партийният секретар. И все пак, за да обогатя още повече впечатленията си за работата на партийната организация, да добия още по-точна и конкретна представа за това, как се изпълняват решенията, попитах секретаря би ли ми дал да прегледам протоколите. Той с удоволствие се съгласи. След това бръкна в чекмеджето си, намери една папка, порови в нея и ми я подаде. В нея имаше само два протокола от 1974 г. — за януари и февруари. Запитах секретаря:

— А къде са протоколите от другите събрания?

— Ние сме провеждали редовно събрания, но протоколи не сме правили.

— А от ГК на БКП не ви ли е правена забележка за това, че не правите протоколи?

— Правена ни е.

В разговора се намесва др. Колешикова.

— Винаги, когато дойдем в предприятието и поискаме протоколите, партийният секретар ще рече: „Стига тая книжнина". Малко е немарлив в това отношение.

Партийният секретар конфузно се усмихна:

— Правилно ме критикувате, че нямаме протоколи, но и аз съм много лош „книжовник". — След като замълча малко, някак си виновно продължи: — Де да ми е минало през акъла, че някога ще дойде и „Партиен живот" да ме проверява. Но това ще ми е обица на ухото. Друг път без протоколи няма да ни сварите.

Вярвам, че това обещание ще бъде изпълнено. Иначе секретарят е енергичен, опитен, по всичко лично не лош организатор.

Наистина това е въпрос, който можеше много, много отдавна да се реши.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

КЪДЕ СЕ ПЛОДИ КНИЖНИНАТА

Наскоро в редакцията се състоя среща разговор на тема: „Къде се плоди книжнината?" В нея взеха участие Георги СИМЕОНОВ, секретар на ОК на БКП в Русе, Димитър ВАСИЛЕВ, секретар на ГК на БКП в Плевен, Стоян СЪБЕВ, секретар на РК на БКП в София, и Никола ТОМОВ, секретар на първичната партийна организация в управление „Пътни строежи" — София. Срещата ръководи Димитър СТАНОЕВ, завеждащ отдел „Организационен" на списанието.

Димитър СТАНОЕВ: — Въпросът за борбата срещу излишната книжнина е въпрос на повишаване на научността в работата, на създаване на рационална, научна организация на труда, на издигане културата на труда и ръководството. Повишаването на научното равнище на партийната работа, на нейната ефективност е неразривно свързано с усъвършенстването на формите на организация и методите на работа.

Ясно е, че когато ние говорим против книжнината, разбираме не въобще книжнината, без която не може, а излишната книжнина, която пречи, спъва нашата творческа дейност и инициатива.

Въпросът за борбата срещу книжнината е един много сложен, голям въпрос в нашата партийна работа, в нашата практика, в нашата дейност. Известно е, че той не за първи път се постави на Националната партийна конференция, той е поставян неведнъж от редица конгреси на Партията, от редица пленуми на ЦК. С нашия разговор на тема: „Къде се плоди книжнината" ние няма да разкрием всички източници, всички корени и причини на тая духовна напаст, както я нарече др. Тодор Живков. Но ние ще направим известен опит да бръкнем в раната, ще разменим някои мисли, ще повдигнем някои въпроси и пр. На Националната конференция др. Т. Живков постави особено остро въпроса за така наречената инфлация на решенията. Той там подчерта, че не е рядка практиката да се взимат по няколко пъти решения по един и същи въпрос, че се взимат решения, по които има вече решения, или такива не са потребни. Редица ръководители, бягайки от лична отговорност, вместо да изпълняват взети решения, предпочитат да се крият зад колективната отговорност. Вместо да се търси отговорност за неизпълнение на дадено решение, по-лесно е да се вземе ново. Това е особено важен въпрос, който често пъти изпъква на нашите отчетни конференции, на пленуми на партийните комитети. Има случаи да се проявява стремеж към максимализъм, да се вземат решения по всичко, като често пъти се повтарят известни уставни задължения и пр., вместо да се спира вниманието върху главните, нерешените въпроси. Сериозна напаст, която също така посочи Националната партийна конференция, това е страстта към информации и справки. Известно е, че Ленин жестоко воюваше срещу пустословието, срещу излишните решения, лозунги и пр. Той подчертава „Отново и отново най-празно „производство на тезиси" или изсмукване от пръстите лозунги и проекти вместо внимателно и грижливо запознаване с нашия собствен практически опит". Той остро воюваше срещу ония самохвалци комунисти, готови всяка минута на деня и нощта да напишат „тезиси", да издигнат лозунги, да поднесат голи абстракции. Излишната книжнина се излива още чрез най-различни други форми, залива ни, както се казва, един опасен книжен поток. Вчера имахме един семинар, на който говори министърът на труда и социалните грижи Кирил Зарев. Той изтъкна един много интересен въпрос, един много характерен пример. Др. Зарев отбелязва, че там се подготвял един документ, върху който работили дълго време редица отговорни служители на министерството и написали над 30 страници. Когато всичко било готово и прегледали тоя документ, станало ясно, че не са необходими повече от две точки по разработвания въпрос, които могат да се поберат в не повече от една-две страници. Ясно е, този пример недвусмислено говори за една насока към максимализъм, към стремеж всичко да се впише в един такъв документ. Наскоро аз бях в Пещера в градския комитет на Партията. Между другото прегледах редица документи, не само издадени от ГК, но и получени от окръжния комитет на Партията в Пазарджик, от други органи и организации. Там ми попадна едно много характерно писмо, получено от окръжния комитет. В него се съобщава, че на 4 март 1974 година вестник „Работническо дело" е публикувал редакционна статия под заглавие „Насрещните планове — боева програма за ударен труд". В същото писмо се изтъква, че тази статия на 5 март е препечатана във всички останали централни вестници. След това се разказва какви въпроси третира статията и се препоръчва на градските и общинските партийни комитети да направят необходимото, щото партийните, държавните, стопанските, професъюзните и комсомолските органи и организации да се запознаят със статията и на тази основа да набележат мерки за своята по-нататъшна работа за изпълнение на насрещните планове. Но нима има секретари на градски и общински комитети, които като видят една такава важна, основна статия, поместена в пар-

Digitized by Google

тийния орган, няма да обърнат внимание и според своите конкретни условия да набележат мерки? Струва ми се, че в случая окръжният комитет на Партията се е престарал. Трябва в това отношение да се гласува по-голяма свобода на партийните комитети, да се оставят те сами да си решават отделните въпроси, а окръжният комитет да упражнява контрол, да търси отговорност, независимо от това, че тази задача той конкретно не е поставил. Задачите, проблемите, които се поставят чрез печата, и особено от партийните органи, имат също задължителен или насочващ характер и всеки ръководен орган и деец е длъжен да се съобразява с тях.

В партийните комитети, естествено, се ражда не малко излишна книжнина, пишат се често много информации, справки, решения и пр. Не по-малка слабост според мене обаче е и това, че нерядко и самите партийни комитети се заливат с много излишни писма от други органи, които са компетентни сами да решават своите въпроси. Пак ще се позова на своето посещение в Пещера.

С писмо от миналата година ОКС се обръща към градския комитет на Партията — Пещера, да помогне да се намери главен счетоводител за Хранително-вкусовия комбинат в Пещера. Може някой да каже: защо един окръжен орган да не поиска помощ да се намери един такъв служител за промкомбината. Но нали можеше промкомбинатът да положи повече усилия, за да реши този въпрос, а и от окръжния кооперативен съюз също можеха по-сериозно да помислят, да се разтичат повече, да излязат с предложения. Защо трябва непременно за всичко да се обръщат до градския комитет на Партията, който и без това има толкова много задължения? Окръжният комитет на бойците против фашизма и капитализма се обръща също към градския комитет на Партията в Пещера и иска в срок от 10 дни да му се изпрати сведение за извършената работа от активните борци против фашизма и капитализма по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта. Но той си има орган. Вярно е, че в изпълнението на тази задача са взели дейно участие под ръководството на партийните организации и Комсомолът, и активните бойци против фашизма и капитализма. Дейност е извършена, тя трябва да се отчете, да се знае, но за това е нужно да следи съответният орган, който участвува и със свои специфични форми. И това е особено характерно за работата на активните бойци с Комсомола. В тоя ред на мисли могат да се посочат и други такива документи. Попаднах и на писма, изпратени от някои органи до съответните висшестоящи органи с копия до градския комитет на Партията. Защо е тази неправилна практика, за застраховка или за да се заеме и ГК с нейното изпълнение? Вярно е, ГК отговаря за всичко на територията на града, но затова има съответни органи, има партийни организации, има комунисти, които са длъжни да се заемат с изпълнението на стоящите пред тях задачи. Към ГК да се обръщат, когато това е нужно, когато са изчерпани всички възможности или въпросът опира непременно до неговите компетенции.

Въпросът е и в това, да се учат другите органи и организации сами да решават проблемите си, да им се помага да подобряват своя стил и методи, да създават стройна организация на работа. Нужно е да се повишава тяхната отговорност за изпълнение на задачите, да се подобряват, както отбеляза Националната партийна конференция, културата на труда и ръководство, компетентността в работата. Разбира се, много са източниците, много са корените, много са насоките, в които се изразява и в които тече тоя поток от книжнина. Аз изтъкнах само някои от тях. Вие, които се сблъсквате с много проблеми, ще може да помогнете много за разкриването и изкореняването на това зло. Вярвам, че и други партийни дейци чрез страниците на списанието ще споделят свои мисли и предложения по този от огромна важност въпрос.

Стоян СЪБЕВ — Считам, че преди да пристъпим към разглеждането на проблема, трябва да си дадем отговор на три въпроса:

Първо, дали е възможно да се говори изобщо за премахване на писмената работа в практическата партийна дейност? Аз мисля, че не! Партията е ръководна и направляваща сила в нашето общество, тя изработва линията за неговото постепенно преустройство и оценява изпълнението ѝ. А това са сложни социално-икономически явления и процеси, които не могат да се възприемат и решават елементарно, примитивно. Нужно е да се събира, обобщава и анализира информация, която да служи като изходно начало за оформянето на решенията; трябва по-нататък да се обработва информация и за хода на изпълнението; нужна е и оценка на изпълнението — отчет за извършеното и т. н.

Освен това е необходима и документация, задължителна за съществуването на такъв сложен и при това висш ръководен политически организъм, какъвто е Партията. Имам предвид вътрешнопартийната документация. Не може да не съществува например финансовата отчетност, протоколите от заседания и събрания, книгата за състава на Партията, отчетът за движението на комунистите и други подобни.

Очевидно задачата на днешната среща не е отричането на необходимото, разумното натоварване с писмена работа, а да се определи онова, което е излишно, ненужно, да се очертаят проблемите, корените, които го пораждат, и, разбира се, да се предложат пътища за преодоляване на тази напаст в партийната работа.

На второ място, трябва да се подчертае значението на този проблем и във връзка с борбата срещу времеядството, за икономия на време. Въпросът не е само да се премахне книжнината, но да се рациона-

Digitized by Google

лязира и необходимата писмена работа. Главното е решително да се измени съотношението на времето, отделяно от партийния работник за жива, практическа работа и за писане в полза на първото.

На трето място. Партията е образец за организация на обществото не само със своите принципи и норми на партиен живот, но и по практическата организация на труда и на политическото ръководство, осъществявано от нея. Разговорът трябва да служи на тази цел — да съдействува за повишаване деловитостта в партийната работа, за по-нататъшното подобряване организацията и културата на труда на партийния работник, за пълно изкореняване проявите на бюрократизма и формализма, на любовта, която и в партийните органи тук и там може да се прояви към административно-отчетническа дейност. С една дума въпросът е да се издига авангардната роля, примерът на Партията и в организацията на труда и управлението в цялото общество.

Кои са източниците, от които може да набъбва книжнината и в които могат да се търсят резервите за нейното съкращаване?

Без да ги подреждам по значимост от гледна точка на фонда на работното време, което отнемат на партийния активист, мисля, че могат да се сведат най-малко до четири:

Първо, това са материалите, подготвяни за бюрото и пленума, за съвещания, заседания и пр. Намаляването на заседателщината е най-голям резерв за ограничаване на книжнината. Именно заседанията пораждат най-много нуждата от писане, от информации и доклади. Тези два проблема са неразривно свързани. За заседателщината другарят Тодор Живков точно и ясно говори на Националната партийна конференция. Искам само да подчертая, че времето се губи не само в заседания и „мероприятия", но и в тяхната подготовка, в материалите, които се пишат за тях и след тях. Мисля си дори, че книжнината за тези съвещания е не по-малко зло от самото им провеждане.

Още нещо. На практика се получава така, че най-голямо внимание се отделя на доклада и по-малко на решенията. Да вземем например отчетните събрания — преобладаващата част дори и от изказванията са за доклада, около него, а по решенията обикновено се говори малко. Това е вредно не само от гледна точка на значимостта на решението като основа за бъдещата дейност, но и поради това, че се е насадило в практиката разбирането докладът да е обширен, изчерпателен. Възприятието за материала е психологическа бариера, която увеличава книжнината и намалява деловитостта. Впрочем последното се отнася и до решенията. На всяка цена се стремим те да са „разгърнати", а ако не са — не се приемат добре, смятат ги за несериозно подготвени. И всеки се стреми да пише много и дълги доклади и решения, да покаже компетентност.

Въпросът има и друга страна: като приеме някое партийно ръководство дадено решение, в него непременно се вписва: „да се разработят мероприятия...". Често дори без самото това ръководство да е разработило преди всичко своите задължения. И започват всички партийни ръководства и организации след него да „разработват мероприятия". А малко ли са случаите, когато и техните „мероприятия" не са нищо друго освен едно повторение на такова общо задължение? Получава се въртене на празен ход. Вместо конкретни мерки — задължения да се разработят мерки. Такива общи указания обикновено пораждат верижна реакция от купища подобни решения. И второ, в самите си решения най-често формулираме задължения за информации, доклади и пр. И тук се развива верижна реакция. Ето защо се получава понякога, че ценим работата си не по това, какво на дело работим, а по това, има ли мероприятия и информации, какви са те, как са написани. Това е също сериозна психологическа бариера, която за съжаление сме вкоренили в своята практика. От друга страна, за да са „добри" писмените материали, по които в голяма степен се извършва оценката, в много случаи се копира стилът на Централния комитет, вместо конкретно и последователно да се набележат необходимите мерки. В тях нашироко се описват постановката, обстановката, цитатите и пр. И докато се стигне до същината, страниците набъбнали. Всичко това води до замяна на живата организаторска и идейно-възпитателна работа с писането на мероприятия, информации и пр.

Напоследък много се говори за комплексния подход и в някои случаи при писането на материалите той намира своеобразно и странно приложение. Някои другари считат, че ако по дадения проблем се пише за всичко — това е вече комплексен подход. Може и така да е, но то става за сметка на много страници, на притъпяване вниманието към основните звена от веригата, които ще решат проблема. Трябва ли например при подготовката на пленум да се пише за всичко около разглеждания проблем или е по-разумно да се анализират и решат основните въпроси, от които зависи най-много осъществяването на целите? Впрочем, понеже стана дума за научни методи, ще споделя следното: в някои отношения дори и проблемът за издигане научното равнище на партийно организационната дейност повече обличаме в книжнина, отколкото в практически усилия за изменения на стила на работа. Да вземем например контрола и проверката. Считаме едва ли не за успех, ако сме разработили система за тази цел, въвели сме картотеки и т. н., макар че може да не сме се погрижили да преодолеем недостатъци в непосредствената проверка на място.

Все с оглед да допрем до всичко, проявяваме максимализъм още в планирането на своята дейност, където се регламентират по голямата част от задълженията за писане. Не е ли факт например, че на заседанията

Digitized by Google

на бюрата обикновено се разглеждат 4—5 и повече основни въпроса? Колко разпилени сили и средства за това и разбира се, за сметка на качеството! Но важното е, че по всички проблеми има информация, има решения. Така се получава, защото все още в много случаи главно по това се оценява работата. А правилно е да се възприеме практиката: в бюрата да се обсъждат 1—2 най-много 3 основни въпроса. Другото, ако е нужно — да се предостави на отделите, а там да се мисли дали всичко да се пише и описва. Въобще проблемът за издигане ролята и отговорностите на отделите е пряко свързан с намаляването на книжнината.

На Националната партийна конференция другарят Тодор Живков посочи корените на съществуващата инфлация на решенията. Няма да се спирам на този въпрос, защото едва ли би могло да се каже нещо повече. Въпросът е за пътя, който трябва да възприемем, за да излезем от това състояние. Това е според мен и най-общо казано пътят на решително утвърждаване на политическия подход, на строгото разграничаване на функциите и отговорностите, подобряване стила на нашата работа — утвърждаването на научен подход в организацията на партийната работа, изменяне на дело критерия за оценката на дейността.

Вторият източник за набъбване на книжнината са исканите от висшестоящите партийни ръководства информации и други материали. И тук ще подчертая: не може да не се дават информации за по-горните партийни органи, да не се подготвят справки и други материали. Не е това, което тежи. Тежи ни, първо, когато пишем информации и справки за едно и също нещо по няколко пъти; второ, когато подготвяме материали, а е съвсем разумно и правилно те да се искат от държавните и стопанските органи и организации; трето, когато тези писмени материали се искат в нереално кратки срокове.

Случва се понякога — нужни са данни. Събирани са, има ги, но по-лесно е — вместо да се търсят — да се разпореди на висшестоящите партийни ръководства да ги дадат отново.

Много правилно др. Т. Живков посочи, че се търси информация независимо от обстоятелството, че е създадено специално министерство за тази цел. Четох в сп. „Партиен живот" статията на секретар на окръжен комитет, който пише, че се е създала ненормална обстановка плановите органи на окръжния народен съвет да търсят данните в окръжния комитет на Партията, а не обратно. И при нас това явление се среща. Не са редки случаите — особено при планирането, когато разлаваме и събираме от организациите различни планови и отчетни форми.

Създадоха се различни системи за подаване необходимата за Партията информация, разнообразят се нейните източници и направления, но ми се струва, че е дошло време този въпрос да се обсъди сериозно от гледна точка на организацията на набирането и обобщаването, на правилното взаимодействие на партийните органи и държавните звена, които трябва да я събират, на точното разграничаване функциите на партийните органи и на държавните, стопанските и обществените звена и конкретизиране на техните задачи. Въобще на тази страна от проблема за разграничаването на функциите — организацията на информацията, необходима на Партията, което също е и въпрос на политическия подход, следва да се обърне повече внимание. Това според мен е голям резерв за намаляване на книжнината.

Ще се спра и на два други въпроса, които често са причина за много и ненужно писане. Първият е за координацията на работата между отделите. И не въобще по този проблем, а по-конкретно — при исканията на информации и справки. От липсата на съгласуваност понякога се налага едни и същи материали да се искат няколко пъти. Това също опира до организацията на вътрешнопартийната информация, на нейното съхраняване и използване.

Вторият въпрос е за влиянието на структурата на партийния апарат върху увеличаването или намаляването на книжнината. Сам по себе си проблемът за структурата е голям и сложен и аз нямам намерение да го разглеждам. Но има неизменно правило: колкото са повече хората, толкова по-голямо разделение на задачите има и всеки от тях поставя въпроси, иска информации, пише решения. Далече съм от мисълта, че в Партията има раздут щат. Това не е така, напротив, съществува дори пренатоварване, но ми се струва, че неравномерно е разпределението вътре в щата. Мисля, че структурата трябва да бъде такава, че най-много да са работниците, които пряко работят с първичните организации и по-малко там, където в по-голяма степен се пише. В партийния комитет не бива да има работник, който да не работи пряко с партийните организации. Ако това стане, ще намалеят и исканията на справки и информация, писането на много решения за сметка на живата работа.

Друго, което също крие резерв за съкращаване на времето за писане! Когато се възлага някакъв материал, да се уточнява предварително какво и как да се засегне в него, ако е необходимо, и тезис да се обсъди, план и пр. В много случаи възложим например на инструктора да подготви материал, без да му обясним какво се иска от него, и след като хвърли немалко труд, започваме „да му даваме бележки", от които едва тогава стават ясни нашите замисли, и разбира се, материалът се пише наново. Нямам предвид такова даване на бележки, което е чисто формално, просто за да се отчете участие. Срещат се случаи и на некомпетентно „даване на бележки", което също не допринася, а напротив — утежнява писането на материали.

Третият източник са разработките, системите и други, които се пишат.

Нуждата от подобряване организацията

Digitized by Google

на работа, от внедряването на научен подход бороди естествен стремеж във всички партийни органи да разработват системи, основни положения по различни страни от дейността си. И трябва да признаем, че много труд се хвърля, много се пише, докато излезе на бял свят една система. Бедата не е в това, че се създават системи, че се въвежда порядък например в контрола и проверката, в отчета на критичните бележки, мнения и предложения и т. н. Бедата е в дублирането. Колко комитети едновременно разработваха системи за контрола и проверката, а и редица други системи! Мисля, че ще се спести много труд на комитетите, ако тази дейност получи известна централизация. Има Академия за обществени науки и социално управление, партийни издания и др., в които работят висококвалифицирани специалисти. Те заедно с работници от практиката биха могли да подготвят единни методически разработки на основата на партийното строителство и достиженията на другите съвременни науки. А на партийните органи да им остане приспособяването към условията и кой ретото прилагане. Ние дори не правим и по-малкото — като са създадени в някои ръководства такива разработки, да уведомим останалите, за да ги ползват. И затова всички пишем едни и същи неща. Напълно приложимо е в случая онова, което др. Т. Живков каза на Националната партийна конференция по повод най-ефективното използване на научните достижения: „... колкото по-добър механизъм за използване на чуждите научно-технически достижения на световно равнище създадем, толкова ... по-бързо ще укрепне и ще се развива социалистическият строй". В партията, между отделните ръководства това би трябвало да стане. То ще намали книжнината, ще ни освободи от излишен труд да създаваме наново съществуващото и ще ускори внедряването, а ще бъде и на по-високо равнище. И още нещо: сегашните разработки трябва да дадат по-голяма възможност и за единно въвеждане на високоефективна управленска техника, която да намалява от своя страна книжнината. Мисля, че и с въвеждането на управленска техника в партийната работа изоставаме в сравнение с останалите сфери на социалното управление и още само доказваме това, което е ясно, че тя не бива да замени живата работа с хората. Нуждата от нея е именно за това, защото искаме да освободим апарата от писане, от въртене на телефони и да го изправим сред хората. За такава техника трябва да говорим преди всичко, тя имам предвид. Колко например време ще спести една телексна връзка или диспечерска уредба, или диктофонът, на който може в значително по-кратки срокове да „разкажеш" нужната информация и пр. В тази връзка искам да добавя и нещо към въпроса за структурата на партийния апарат. От много писменост би се освободил политическият работник, ако се измени съотношението на технически и политически работници в полза на първите. Това е назрял проблем, но и той, разбира се, трябва да се решава разумно, след проучвания, дори и след експериментиране в различни партийни органи.

Четвъртият източник е писането по различни жалби, изложения, сведения и други. Този род преписки имат своето място в нашата работа, те съдействуват за по-добро вникване в климата на колективите, а тяхното справедливо решение повишава авторитета и боеспособността на Партията, на отделната партийна организация, отстраняват се пропуски, слабости и грешки. Това е така, но има и друга страна на въпроса. Не знам дали е навсякъде подобна картината, но при нас потокът от жалби и изложения е много голям и все повече се увеличава. И покрай сериозните сигнали има и просто невероятни жалби. А всичко трябва да се проучва, да се описва, да се отговаря. За годините след конгреса в нашия районен комитет регистрираните изложения, жалби и искани сведения са около 1700, със заведени преписки. Средно по 400 на година! А само за 2 месеца на т. г. са над 80! Едно обсъждане при нас показа, че немалка част от времето на партийния работник е ангажирано по тях. Някои от тях са ясни, има мнение и все пак трябва да се проучва, да се пише, обобщава и отговаря. Тежат и анонимните, които са много и създават най-големи трудности при проучванията, а резултатите в повечето случаи не се покриват с положените усилия. Този въпрос сам по себе си се нуждае от проучване и изясняване. Мисля, че именно тук трябва най-първо да прилагаме онова „уреждане в практически порядък, незабавно, с усилията на този, комуто е възложено"... — за което говори др. Т. Живков на Националната партийна конференция. Пак подчертавам — не говоря за сериозните, съществените сигнали, а за такива, при които това е напълно възможно. А на практика и за най-дребната жалба създаваме документация. И това е, защото има доста хора, които, недоволни от нашето решение, всъщност пишат „не-горе" и ние трябва да ходим, да обясняваме, да подкрепяме с документи своето решение. В някои случаи дори влизаме в ролята на виновните и трябва да се защитаваме пред жалбоподателя. И тук има място въпросът за разграничението на функциите, макар и по-трудно, защото щом човекът е решил, че само Партията може да помогне, трябва да се защити това доверие, да не се прехвърля преписката на другите органи.

Опитах се да изтъкна някои негативни явления, свързани с книжнината, но не те определят основната характеристика в работата на партийните работници, на партийните ръководства. Този кадри вършат голяма организаторска и политическа работа за претворяване на партийните предначертания в живота и достойно изпълняват своя комунистически дълг. Не може също така да не се отбележи, че се полагат постоянни усилия, непрекъснати грижи за преодоляване на недостатъците. В дъл-

Digitized by Google

бката преданост и всеотдайност на партийните кадри, в техния богат опит и подготовка, във вниманието, което се отдава сега на този проблем, трябва с оптимизъм да видим и реалните възможности, предпоставките за изкореняването на книжнината в нашата работа.

Георги СИМЕОНОВ: — В заключителното си слово пред Националната партийна конференция др. Тодор Живков подчерта, че ни сполетя една беда, една напаст и тази напаст не е природна, а тя е един вид духовна напаст.

След X конгрес на БКП грижата за последователното внедряване на научния подход в партийно-организационната работа все повече започна да се превръща в характерен белег на дейността на окръжния комитет на Партията Създадена е обстановка за широка творческа дейност в партийните органи и организации, за търсене, експериментиране и прилагане на нови ефективни методи, форми и средства на организационната работа

В тази насока главен принос има проведеният през 1974 г. пленум на ОК на БКП на тема. „Задачите на партийните органи и организации за издигане отговорността, културата на труда и ръководството — важни фактори за повишаване обществената производителност на труда".

Във връзка с повишаване културата на труда и ръководството пленумът вмени в дълг на партийните органи и организации да работят за:

— повишаване компетентността, която да се изразява в познаване на проблемите и в организацията на тяхното изпълнение;

— да воюват против консерватизма, да проявяват размах, инициатива и деловитост, самодисциплина и контрол, организираност, системно да организират проверка на изпълнение на решенията,

— да водят борба против формализма и бюрократизма, против орнеталщината, против времеядството.

Тези основни черти в стила и методите на работа и ръководство пленумът счита, че представляват огромен резерв за изпълнение на социално икономическите планове, за висока обществена производителност на труда

Постави се задачата партийните комитети и организации да създават такава атмосфера, че всички да бъдат включени в ударен труд. Чувството за отговорност постоянно да расте, да върви по възходяща линия, а не вълнообразно.

Пленумът направи анализ и на причините за трите напасти, за които говори др. Т. Живков в заключителното си слово пред Националната партийна конференция.

За първата напаст — инфлацията на решенията — пленумът счита, че бедата е в погрешното разбиране, че колективността в ръководството може да се изчерпи само с вземане на решения.

Причините за инфлацията на решенията в нашия окръг могат да се сведат към няколко момента:

— Не се спазва правилото — взема решение този, който е компетентен и може да изпълни решението. Така е, защото разграничаването на функциите в различните звена на системата на социално управление не е на необходимото равнище.

— Не се вземат решения само по въпроси, които изискват партийно становище, по които трябва да се даде оценка, да се определи насоката за работа в съответствие със специфичните особености на държавните и обществените органи и организации.

— Често пъти партийните комитети вземат решения по текущи въпроси, които трябва да се решават в оперативен порядък от номенклатурните кадри. Но тези кадри ги внасят в партийния комитет, за да се застраховат при неуспехи.

— Партийните комитети проявяват либерализъм към номенклатурните кадри, когато се налага да се търси отговорност за неизпълнение на взети партийни решения. В много случаи се провежда „тактиката" вишестоящият партиен орган да направи организационните изводи, а когато се внесе въпросът там, започват ходатайства за снизхождение от различни страни.

— Не е ефективна системата на организацията и проверката на изпълнението на решенията: изясняването на целта, смисъла и съдържанието на решението; изясняване на формите, методите, средствата, подхода, които ще се ползват при организацията на изпълнението на решенията. Няма практика да се снемат от отчет решенията, които са изпълнени от органа, който ги е взел.

— Проблемите, които сега решаваме, често пъти изпреварват равнището на подготовката и начина на мислене на редица ръководни кадри. Техният стил и методи на работа влизат в противоречие с различните на производителните сили. Това повече от всякога налага да се следи в процеса на работата развитието на кадрите, да се правят целесъобразни размествания и да се вземат мерки за повишаване на тяхната квалификация.

По втората напаст — информацията. Др. Тодор Живков обърна внимание, че съществува страст към информация и справки. По наша преценка тук причините могат да се сведат до две:

— Окръжното статистическо управление събира главно икономическа информация, а за партийното ръководство се налага да се анализира животът на колективите на основата и на социална информация.

— С информациите и справките се прекалява най-много при разработване на концепции, модели, прогнози и системи Те често пъти не са ефективни и носят любителски характер, защото в разработването им често не участвуват или епизодично участвуват научни работници и колективи, специалисти в дадената област.

След пленума на окръжния комитет на Партията се взеха сериозни мерки. Информации и справки да не се искат и да не се дават без разрешение на ръководите-

Digitized by Google

ля на даденото ведомство или неговия заместник. Ако се иска информация, то непременно тя да съдействува на апарата на партийните, държавните и обществените органи и организации да бъде по-често сред хората, да опознава действителната обстановка и на тази основа да се набира информация, която да служи като инструмент за ръководство, средство за контрол и възпитание, да бъде своевременна, аналитична, комплексна, обективна — така както изисват решенията на X партиен конгрес. В това отношение сме въвели и командировъчни отчети на работниците от апарата, които се обобщават и периодически докладват на първия секретар и в бюрото на ОК на БКП.

По третата напаст — времеядството.

Оглеждайки критично работата си, в това отношение може да се направят няколко основни извода за причините на времеядството в окръга:

— Планират се много пленуми, заседания и съвещания. На тях често се правят дълги изказвания по известни и второстепенни неща в доклада, а на главното — проекта за решение, с което трябва да се измени състоянието на работата в съответствие с партийната политика, се обръща недостатъчно внимание. Работата по изпълнението на решенията след това общо взето не е на нужното равнище.

— Правят се много и продължителни съвещания. Погрешно се счита, че като се проведе съвещанието, всичко се изяснява и автоматически ще последват положителни изменения по поставените проблеми. На практика съвещанията, особено когато са многолюдни, нерядко са форма за бягане от отговорност и от връзките с хората по местожителство и месторабота. Не са малко случаите, когато съвещанията не се подготвят добре и ефектът от тях е слаб. А това е чиста загуба на време на много хора.

— Викането на отговорни партийни, стопански и обществени ръководители в ОК, ГК и РК на БКП при секретарите и завеждащите отдели не е синхронизирано и не са редки случаите, когато някои другари се викат до обед в един отдел или комитет, а след обед при други и не им остава време да вършат работата, за която отговарят.

В заседанието си от 29. I. т. г. бюрото на окръжния комитет на Партията направи анализ на резултатите от работата за намаляване на загубите от работно време. Бюрото оцени, че след Националната партийна конференция в окръжната партийна организация се води борба против времеядството и книжнината и за повишаване отговорността и дисциплината. Взетите мерки след пленума на окръжния комитет на Партията доведоха до намаляване на съвещанията и заседанията, до тяхното поделово провеждане, до засилване на ежедневния контрол по изпълнение на решенията, до пряка жива връзка с трудовите колективи.

За да се подобри оперативността в работата на бюрото на широк фронт, по предложение на първия секретар на окръжния комитет на Партията Ангел Бобоков беше направено разпределение между членовете на бюрото на основните задачи, свързани с непрекъснатото повишаване обществената производителност на труда.

Става практика ОК, ГК и РК на БКП да организират най-много по едно съвещание на месец с партийния и стопанския актив.

Въпросите за всяко съвещание се разработват комплексно, за тяхната подготовка се ангажират партийните, стопанските, държавните и обществените органи и организации. Тежестта на съвещанията се поставя на обмяната на положителния опит и изпълнението на решенията.

Регламентирано е окръжният, градските и районните комитети на Партията, ръководствата на съответните съвети и обществени организации да провеждат свои заседания — пленуми, сесии, съвещания, само в първите два дни от седмицата, и то след 14 часа.

Изменен е и правилникът за работата на бюрото и апарата на ОК на БКП: регламентирано е, с изключение на материалите за пленуми и конференции, докладите да не са повече от 6—8 страници, информациите — 3—4 страници, докладните записки и справките — 1—2 страници. В бюрото на ОК на БКП да се внасят за разглеждане два до три основни въпроса. Апаратните съвещания да се провеждат един път в месеца и да продължават не повече от 90 минути. За всяко заседание да се прави часов график за всеки основен въпрос и да не се викат много хора. При оценяване дейността на всички категории кадри ще се дава оценка от съответните партийни органи как те воюват против времеядството и осигуряват ли време за спокойна и творческа работа в колективите, които ръководят. При утвърждаване на тримесечните планове и мероприятия да се дава кратка справка как апаратът на ОК, ГК, РК, ЗПК и ОПК участвува в живота на първичните партийни организации и помага за подготовката на пленумите на градските и районните комитети и за провеждането на общински и заводски партийни събрания.

Стремим се към такъв стил на работа. Не можем да кажем, че всичко при нас е в ред, но напредък има, има немалко подобрение, което за нас е насърчаващо

Димитър ВАСИЛЕВ: — Искам съвсем накратко да се спра на някои източници на книжнината и на времеядството. Според мен те са главно три. На първо място — **подходът** на някои ръководни органи. Не са изолирани случаите, когато по някои въпроси, разглеждани от по-висшестоящи партийни органи, изводите, направени за състоянието на проблема в дадена организация, механично се пренасят във всички останали. Решенията, които се вземат, вместо да предвиждат каква конкретна помощ ще се окаже, вместо ясни и точни **указания, обикновено задължават всички**

Digitized by Google

партийни комитети и организации, за които отговаря определен партиен орган, да изслушват информации, да приемат оценки, да набележат мероприятия. Получава се една верижна реакция, която задействува целия партиен апарат. И още нещо — обхваща ни стремеж да пишем указания и писма по въпроси от вече взети решения. Увличаме се и пишем. Получаваме писма от по-висшестоящите органи в такъв дух и отново се залавяме да пишем. Всичко това се събира при партийния секретар, очаква неговата оперативна намеса и изпълнение. Секретарите, като ръководители, намиращи се най-близо, най-непосредствено до производството, трябва да решават много от тези въпроси, които им даваме в писмена форма. А ние доста често прекаляваме с искане на писмени документи.

Другият източник е в планирането на дейността на партийните органи и организации. По създадена традиция в някои комитети тримесечно, на полугодие и годишно се залагат периодично едни и същи въпроси, често несъществени, не налагащи се в момента от обстановката, от състоянието на нещата. Но за да се внесе за разглеждане в партийния орган, е необходимо набиране на допълнителни сведения, искане на информации от партийните бюра и т. н., което затруднява твърде много кадрите. Ние решихме да анализираме изпълнението на взетите от бюрото на ГК на БКП решения в зависимост от техния характер. И какво се оказа? Че още при планирането и ние в градския комитет на Партията, и заводските комитети, и партийните организации залагаме неща, които не са свойствени за нашата работа, за които има създадени специализирани държавни, стопански и други органи и организации. Ако анализираме дневния ред на редица наши заседания, ще видим колко много въпроси включваме за разглеждане, които са в компетенциите на съвета и на някои други органи, създадени именно за да ги решават. Или друг случай. Внася се информация — независимо дали от отдел на ГК или от държавен орган. И започваме да умуваме, да говорим и протоколи ame, докато накрая запишем решението: „Приемаме информацията за сведение" или „Бюрото оценява като правилна работата на..." и т. н. Каква полза има от всичко това? Разбира се, няма полза! Ето защо още при планирането трябва да се предпазваме от такава излишна книжнина, която по-късно ни дави и души и се чудим как да излезем от това състояние. В тая връзка може да се посочи още една слабост, която подхранва и друго отрицателно явление — времеядството.

Ние като че ли не сме се научили да обсъждаме делово въпросите, които са включени в дневния ред на нашите съвещания и събрания. Има другари, които при разискване на даден въпрос считат, че непременно трябва да вземат отношение по всичко и да направят разбор на внесения документ. Това е само губене на време.

Вместо да се теоретизира излишно по информацията, много по-полезно би било да се обсъждат задълбочено проекторешенията, които ще станат програма за действие. Това е главното и към него трябва да насочим вниманието си. То ще ни предпази от губене на време и от излишна книжнина.

Третият източник според мен се съдържа в разграничаването на функциите на партийните органи от функциите на останалите държавни, стопански и други органи. Не е тайна, че значителна част от своето време партийните кадри отделят за осигуряване изпълнението на една или друга задача (която е задължение и е в компетенциите на други органи), и то не с политически, а с административни мерки. Ако избегнем това, ще се освободим от една голяма книжност, от едно затрупване на партийните органи с несвойствени задачи. А времето, икономисано от това, ще можем да употребим за оказване конкретна помощ на комитетите, на бюрата, на организациите, на колективите. Ще открием възможност за по-непосредствени контакти и с изпълнителските кадри, с работниците, със служащите в учрежденията, в предприятията. В това отношение има сериозни слабости, с които трябва да воюваме. Но войната трябва да бъде тотална, от горе до долу и да се води с общи усилия.

Понякога твърде много време ни отнемат някои централни стопански органи. Често те търсят за съдействие не съответните държавни институции, а преди всичко партийните. В това, че уведомяват за своите задачи партийния орган, няма нищо лошо, но работата не свършва само с уведомяването, а с „възлагането" на несвойствени задачи на партийните органи. Не искам да бъда голословен. Когато трябваше да се оформят насрещните планове в края на миналата и началото на тази година, бюрото на окръжния комитет реши — срещите с генералните директори по формиране на плановете на нашите предприятия към съответните ДСО да стават в окръжния народен съвет, разбира се, с участие на наши представители. Какво се получи на практика? Нито един генерален директор не дойде на насрочената дата и час в окръжния народен съвет. И се наложи бюрото отново да влезе във връзка с държавните стопански обединения, с генералните директори и да насрочи нови дати, но не в съвета, а в комитета, и то при първия секретар. Това трябва да се отстранява, да се усъвършенствува съвместната работа със стопанските и други органи.

Напоследък страдаме от още едно увлечение — пристрастяване към пространни описания на модели, сценарии и т. н. Струва ми се, че ние просто не сме разбрали добре идеята за създаване на сценарии. Пишем толкова много неща, губим толкова много време, за да ги напишем. Бихме могли според мен да икономисаме време и писане. Как? Като изпълняваме указанията на Централния комитет на Партията: решенията да бъдат истинска решения — конкретни, оперативни, обосновани, точно

Digitized by Google

адресирани както по отношение на изпълнителите, така и на изпълнението. Сценарият да бъде много кратък и ясен. Той трябва да каже с какви средства да се изпълни решението. А не да се преповтаря то, както ние правим понякога. В това отношение също трябва да се мисли.

В най-непосредствена връзка с всичко това е проблемът за дисциплината. Мисля, че в нея е разковничето. Отова, за което трябва да се заловим, за да се отървем от много книжнина и от многократното разглеждане на един и същ въпрос. Ако ние внедрим строга, съзнателна дисциплина, ако създадем обстановка да не може да не се изпълнява решението или поръчаното дело, няма да се принуждаваме да викаме някои ръководители по един и същи въпрос няколко пъти — например по изпълнението на годишния план или по насрещния план, по качеството и т. н. В градския комитет на Партията сме въвели практика — всяка година поставяме за решаване по един основен въпрос, по който не сме много добре. Тази година за цялата градска партийна организация това е въпросът за дисциплината. Да се издигне тя на много по-високо равнище, да отговаря на изискванията, които предявяват X конгрес, Националната партийна конференция и редица пленуми на Централния комитет. Не решим ли този въпрос радикално, и догодина и по догодина ще се занимаваме с едни и същи слабости.

Да вземем въпроса за изпълнение на насрещния план. Не се изпълнява от някои предприятия! И отиваме на място, и се занимаваме с всичко. Не само с партийно-организаторска, но и със стопанска, и със снабдителска дейност. А това е задължение на директора, на стопанското ръководство, на заводския партиен комитет. Ако снабдителният отдел или друго звено, което отговаря за тази дейност, не си гледа работата, да се потърси отговорност, да се вземат мерки — стопански, партийни, политически! Има толкова организации. Освен партийного ръководство има профсъюзно, комсомолско. Всички те могат да вземат съответни мерки срещу хората, които не си изпълняват задълженията. Ясно е едно, няма ли дисциплина в кадрите, не си ли изпълняват те задълженията, ще се занимаваме и с тяхната, несвойствена за нас, а задължителна за тях работа и с редица други въпроси.

За това главното в нашата работа си остава изменението в мисленето, в подхода.

Да превърнем в осмислена практика онзи момент от доклада и заключителното слово на др. Тодор Живков пред Националната партийна конференция, които изискват от всички нас култура на труда и ръководството, компетентност при проучването и изпълнението на задачите.

Партийните комитети и организации да формират лична отговорност в процеса на труда, да създават такива условия, при които всеки деец да осъзнава необходимостта да отдаде своите сили за изпълнение докрай на поръчаното дело.

Никола ТОМОВ: — Ще споделя като секретар на първична партийна организация как виждам книжнината.

Напоследък започна да се говори за машинна обработка на материалите, за план сценарии и т. н. Всичко това, вместо да подобри работата, може би поради грешно схващане, поради неправилно прилагане я влошава. В първичните партийни организации започнахме да разработваме също план сценарий. И стана смешно, нарочително да се казва, че е разработен план сценарий за някакво събрание, на което отговорникът, който трябва да отключи салона, не идва и то се проваля. Мисля, че това увлечение трябва да намери граница, да се знае докъде да е живата работа с хората, докъде — писмената.

Когато питаме нашите работници за организацията на труда и управлението, те отговарят — много началници! При нас например: министерство, главно управление, държавно стопанско обединение, управление, район, група, ръководител на обекта — работник. Тези много звена се виждат от работниците. Миналата година, когато работихме на пусковите юбилейни обекти, на един от подлезите на бул. „Ленин" веднъж се получи следната картина — 4 работника работят, а 14 началника наблюдават. Ако попитате нас, секретарите на първичните партийни организации, няма да поставим така въпроса. Ние искаме жива работа с хората, а ни се пречи. Толкова много време се губи за писмена работа, че не ни остава време да отидем при работниците, да почувствуваме онзи социално-психически климат, за който говорим. Има дни, в които се събират по две-три съвещания. Тази седмица например не съм бил нито един ден сред работниците, зает от извънпланови задачи. В една тетрадка си записвам всички извънпланови задачи, събират се около 30 на месец. А и планираните не са малко: план на първичната партийна организация, който на практика секретарят изготвя; план на профорганизацията, за изработването на който трябва да се окаже помощ; план на Комсомола; план за обществения преглед; план за обществената производителност на труда; план за ударния трудов ден; план за достойно посрещане на Единадесетия конгрес на Партията; стопански план, без който не може; насрещен план и пр. Понеже плановете стават много, казват ни: „разработете мероприятия! Те пак са си планове. И започват: мероприятия за цялостно изпълнение решенията на Десетия конгрес; мероприятия за по-нататъшно изпълнение решенията на Февруарския пленум; мероприятия за превръщане строителството в общонародно дело; мероприятия за подобряване работата на комисията за народен контрол и пр.

Губим време да даваме отчети, справки: справки за районния комитет, какъв ще бъде примерно икономическият ефект от трудовия ден; сведение за всяко проведено събрание — кога е било, колко са присъствували, колко са отсъствували, на

Digitized by Google

колко е потърсена отговорност, колко са се изказали; партийна информация; сведения за абонаментите; предложения за награди, за ордени, за медали, отчитане на членския внос; справки за наказани комунисти, за състоянието на масово-политическата работа; информация за изтигане ролята на партийните групи; отчети за строителната дейност. Справките, отчетите и информациите са много, мога да изброя, колкото искате! И става така, че от много книжнина не си вършим работата както трябва.

Миналата година извършихме проверка на профсъюзната работа и снехме един председател на профорганизация. Той всичко бе изработил „прекрасно", за всяко нещо имаше папка, за всяко нещо — планче, мероприятие и пр. Проверяват го профсъюзни органи — всичко на място! Но когато попитали работниците за съревнованието, нищо не знаели, поели обещания, а не знаели за какво! Партийното бюро излезе с предложение, че този човек не е подходящ за тази работа, много книжно гледа на нея, а фактически нещата не вървят добре. Голяма съпротива срещнахме от някои висшестоящи профсъюзни органи, които считаха, че той е много добър работник. С новоизбрания се получава същото, което показва, че бедата не е само в отделния човек, а и в многото книжнина.

Партийният работник предпочита да е сред хората, оттам получава вдъхновение. По-приятна му е живата работа с хората, отколкото писмената. Трябва да се търси къде е главната причина за книжнината, която извънредно много нараства. Основно да се прегледа работата по планирането и отчетността и да се види кое е нужно и кое — не. И от ненужното да се освободят секретарите на партийните организации, за да могат да вършат партийно-политическа работа сред хората.

Книжнината се поражда и от неправилно организиране на контрола и проверката. Поставям този въпрос повече за контрола чрез справки и информации, а не за проверките на място, от които може да се почувствува духът на организацията, а и комунистите да видят представител на партийния комитет. Защото представители на ръководните партийни органи — окръжен, градски, районен комитет, от две-три години насам не са идвали при мен, а това показва, че партийният стил на работа се е влошил.

Не зная дали в другите райони е така, но в нашия е въведена такава практика: възлага се на секретари на партийни организации, понеже апаратът на районния комитет не стига, да правят проверки в предприятията. Сами се проверяваме, районният комитет не ни проверява. А ние имаме полза от непосредствен, жив контакт с работниците от районния комитет. От деня на партийния секретар се връщам с пълна чанта справки, информации, сведения. Нямаме полза от тази книжнина, защото тя ни ограничава, откъсва ни от колектива.

Какво трябва да се направи, за да се избегне книжнината? От горе до долу — от окръжния, градския, районния комитет до първичната партийна организация да се помисли върху планирането, отчетността, вземането на решенията, живата работа с хората. Много голяма нужда изпитваме да се засили непосредственият контрол за подобряване на партийно-политическата работа на първичната партийна организация, да се окаже помощ за превръщането в в първообраз на трудовия колектив. Необходима е помощ от страна на висшестоящите органи, какво и как да се направи на място. Това е много важна, жива работа, която трябва да се върши. Тя е съвсем конкретна за всяка първична организация, за всеки колектив. Да се обобщава и популяризира положителният опит в партийната работа. Малко се прави и по този въпрос. Да се засили контролът във връзка с някои сигнали и неблагополучия. Какво имам предвид? На нас ни се прави пренебрежка доколко редовно отчитаме членския внос, дали даваме информации, справки и т. н. Доколко провеждаме събрания. И щом сме провели събрание — добре сме! Щом сме дали справките и сводните навреме — добре е! Това е формализъм. Не може да се съди само по книжната работа, без проверка.

От това, от което се опла ваме ние, се оплаква и работникът от районния комитет. Не може да те посрещне, не може да ти се усмихне, много често са заключени вратите на отделите, на инструкторите. Отидеш един ден, втори, трети, не можеш да ги намериш. По телефона — също! Работят, подготвят материали за заседание или нещо друго. В края на краищата може това, което работят, да е важно, но какво по-важно от това да приемат един секретар на първична партийна организация, който се пече на огъня и иска помощ. Имам впечатление, че те са по-натоварени и от нас, защото при тях голяма част от работата е книжна. Ние отделяме време и за работа с хората, не можем да кажем, че само с писане се занимаваме. Половината от работата ни е с хората и искаме главно тя да бъде с тях. При партийните работници от района е по-тежко. Какво значи с години да не се отива в една организация. Даже на годишното отчетно събрание изпращат човек не от районния комитет, а негов нещатен сътрудник. В районния комитет държат на контрол преди всичко най-големите организации, решаващите, а за другите, които са по-незначителни от гледна точка на районното стопанство, по-малко внимание отделят.

Накрая, ако този разговор завърши само с това, мисля, че няма да се получи пълна, ясна представа за книжнината. Инициативата на списание „Партиен живот" е хубава, но да се помисли и се даде трибуна и на други другари да се изкажат по този въпрос. Просто разговорът да послужи като начало за по-широка дискусия и да стигнем по-близо до истината как да преодолеем книжнината.

Digitized by Google

НАЙ-ДЕЛНИЧЕН СЮЖЕТ

Вече петнайсет години (от март — 1960) няма месец, през който колективът на Ремонтно-механичния завод от Химкомбината в Стара Загора да не е изпълнил плана си. Статистиката на успехите, знамената и званията тук е твърде сложна. За тези хора могат да се напишат великолепни празнични неща, за чиито заглавия биха подхождали думи от ранга на височина, настъпление, завоевание. Но, както се знае, победата обича усилието.

Разказваме за делничността на този „завод в завод", както го наричат тук, за ролята на неговата първична партийна организация като мобилизатор на усилията на колектива за достигане на положителни резултати, за извисяване на чувството за отговорност у хората.

МЯРА НА ЗРЕЛОСТТА

На едно от неотдавнашните събрания на първичната партийна организация бе снето наказанието на заместник-директора на Ремонтно-механичния завод Димитър Митов.

Организацията го е наказала веднъж за груби обноски с работниците, преди да изтече едното наказание се е стигнало до второ — пак по същата причина — и сега, след като всичко се бе променило след година, порицанието отпадаше. Гласуването си бе гласуване, но комунистите изискваха, наставляваха, като че отново ще наказват. Стори ни се твърде добра тази взискателност и разбрахме, че тя е изграждана постепенно.

Бюрото обстойно се заело да мери постъпките на хората според изискванията на деня.

— „Много сте стриктни!" — чули се отначало реплики, които скоро били заменени със самокритично вглеждане в собствените си прояви и в поведението на околните.

Започнали разговори в партийните групи на тема: „Ти и уставът". Преминалн после към темата: „Комунистът отговаря за Партията, както Партията е отговорна за всеки комунист!" Изискването на Десетия конгрес към партийните членове, по чието поведение, дейност и облик трудещите се пряко съдят за политиката на Партията, тук не само е адресирано към всеки комунист лично, но е направена и строга равносметка за неговото изпълнение. Равносметка, изключваща опрощаването на грешките или омаловажаването им поради служебния ранг. Преодоляват се неудобствата от йерархически характер. Случаят със заместник-директора, обсъжданите в бюрото

Digitized by Google

и на събрания прояви на някои началници на смени или на бригадири потвърждават това.

...Заместник-директорът се разгневил много, смятайки, че бюрото и събранието „пресилват" нещата, че всичко се прави, за да се „развали" неговата предстояща делова оценка на управленчески кадър. Минало събранието, написана била после и характеристиката и нещата — обективни и строги — заели своите места. Заместникът дълго се разкайвал, а в партийните групи разговорите за отговорността станали още по-сериозни.

„Щом с Митов се постъпи така строго, какво остава за нас" — казали си някои бригадири. „Щом с Митов се постъпва така, значи партийната организация е на мястото си" — рекли си повечето от хората. Този коментар, изказан съвсем спонтанно, бе направен от един началник на смяна, който ни показа своя психографическа схема за изучаване личността на работника. Заинтригува ни разделът „Отношение към хората", в който началникът бе отбелязал с кръгчета следните точки: характер на отношението към заобикалящите ме — склонност да се идеализират хората, склонност да се критикуват; интерес (или безразличие) към хората; предпочитание на равни или на неравни по служебно положение или по интелектуални данни; склонност да властвуват или да се подценяват.

В два следващи пункта той бе определил формите на отношение към хората въобще: дружелюбно, формално, пренебрежително, и в частност — към членовете на своя колектив.

Явно случаят Митов беше послужил за назидание, макар да не е била преследвана точно такава цел, бе накарал ръководителите на производството да преоценят своето поведение спрямо подчинените си.

Бюрото не бяга от конфликтните ситуации, напротив — намесва се в решаването им. Понякога към един въпрос се връща по няколко пъти.

Случаите не са един и два. Много хора, много характери...

Изострили отношенията си бригадирът Методи Диамандиев и един негов подчинен. Подчиненият бил „фактор на обществени начала вън от завода" и пренесъл цеховите неща на квартална територия. Етнодомци, тези хора започнали да се разправят твърде често. Стигнало се до намесата на бюрото. Двамата враждуващи си стиснали ръцете, но помирението не било задълго.

Сега бригадирът внасяше отново докладна записка в партийното бюро. Секретарят на бюрото Иван Недев с основание заключаваше, че в такива случаи нещата никога не могат да свършат с едно ръкостискане. И колкото по-малко парадности, толкоз по-добре. Той се гневеше на наивното помирение, в което бе повярвал. Предстоеше грижливо търсене на причините, търпение, обективност, време. И никакви обещания, че „от утре"...

А тези хора имаха много плюсове в работата си, награждавани бяха с екскурзии, с флагчета. Но какво значеше всичко това само за себе си? Нали нещата никога не носят изолирано своята стойност? Големи или малки, красиви или грозни ги правят отношенията, които ги съпътствуват, взаимните зависимости, които ги изграждат.

Бригадир от ранг, Методи Диамандиев не искаше да се саморазправя, а свадите на съседа му зачестяваха. Обиден, той преглъщаше огорчението, дори когато работите преливаха.

В бригадата долавяха терзанието на Методи, но никой не се намесваше. Позицията им бе такава: по-рано бюрото се занима с враждуващите, сега то ще ги оправи пак. Ако пък секретарят и другите не се намесят отново, значи така трябва. Пък и бригадирът нали има

Digitized by Google

права, нека ги използва, нека се защити сам... Това бяха негласните становища. Лошо. И Диманданев започна да премисля качествата на предишните си бригади, които изведнъж му се сториха много по-добри. Бригадирът написа до бюрото, че желае да напусне завода.

МОНОЛОГЪТ НА ДИРЕКТОРА

Неспокойна личност, директорът на Ремонтно-механичния завод Христо Тонев е човек, минал през „основите" на Димитровград, както всъщност значителна част от старозагорските химици.

Член на общокомбинатския партиен комитет и на партийното бюро в Ремонтно-механичния завод, носител на не едно и не две отличия, този човек е съхранил ведно със синята си работна дреха духовната бодрост на бригадирските дни.

Слушахме на заседание на бюрото негов самокритично написан доклад, следяхме неговото отношение към отправените му бележки, но остана да ни тревожи до тоя миг вълнението, което ни предаде директорът в своите размисли на глас вън от всякакви заседания. Поводът бе случаят с Методи.

— Тревожи ме безразличието у отделни хора към заобикалящото ги. Слагат себе си в центъра на всичко. Бих се заел да изследвам причините на всяка отделна проява на егоизъм и себичност. Откъде иде безразличието, кое го подхранва? Никак не приемам фразата: „Говорете, аз съм свикнал с критиката!" Критиката трябва да е нещо, с което не се свиква. Реакцията да е: „Аз търся пътища", а не „Аз съм свикнал". Отпуснеш ли ръце, свършен си. Движение, действие трябва. Инак всеки застой е пагубен — „унищожените клетки" трудно се възстановяват...

След пауза Тонев продължи:

— Две думи за ограждането със свои хора, за кланянето на началници. Слушах скоро беседа за ограждането, после дръпнах настрана лектора и му казах: „Аз например се ограждам с работници"... „Думата ми бе за хора, които се ограждат с лица, от които зависят" — поясни той. „Именно с такива лица се ограждам аз. Именно работниците са хора, от които завися. Всичките работници от завода!"

Не пропуснахме да запомним факта, че директорът посещава и просветните събрания, както бяхме забелязали и поведението му в понеделник вечерта. С учебник в ръка той отиваше на семинар, отлагайки за сутрината нашата беседа и обяснявайки, че партийната организация е приела програма за обучението на комунистите за осем години и че тази програма се изпълнява стриктно.

НЕЩО, КОЕТО ТРЯБВАШЕ ДА СЕ КАЖЕ ПО РАНО

Първичната партийна организация, която е обект на нашия материал, обхваща една пета от работещите в Ремонтно-механичния завод на Химкомбината, а в един от цеховете — електроремонтния — всеки втори човек е комунист.

По от числеността ли зависи безспорното влияние на първичната организация в заводските дела, или обратното — числеността е следствие на нарасналия авторитет на организацията?

Всъщност кое главно определя този авторитет?

— Първото между условията за издигането на ролята и влиянието на нашата първична организация в завода е укрепването на дис-

Digitized by Google

циплината и развитието на вътрешнопартийната демокрация — каза секретарят Иван Недев. — Няма да бъда многословен. През последните години ние направихме много за издигане равнището на партийното събрание. Разглеждаме основните проблеми от развитието на организацията и колектива, издигаме нивото на критиката и самокритиката, създаваме творческа атмосфера, предразполагаща към откровеност и активност. Присъствието на хората на събранията отдавна не е проблем, който ни занимава, нашето главно внимание насочваме към подготовката на решенията. Към бюрото са изградени пет комисии с по няколко участници, които проучват проблемите и внасят проектите за решения: по партийно-организационната дейност, по въпросите на идеологическата работа, по стопанските проблеми, по работата на профорганизацията и по комсомолската дейност.

Материалите, които се внасят за обсъждане на събранията, предварително се разглеждат в партийните групи, бюрото изисква от тях предложения по въпросите, които те биха искали да поставят на вниманието на организацията. Твърде добър е контролът, който се упражнява тук върху съдбата на всяко предложение.

А предложения тук се правят от най-различен характер и вниманието към работническата инициатива е закон. Преди време по желание на колектива тук е била предизвикана среща с председателя на изпълкома на градския народен съвет и с други отговорни хора. Събраните от петте пощенски кутии над триста въпроса са били групирани в няколко направления: въпроси към окръжния и градския комитет на БКП, към окръжния и градския народен съвет, към ръководството на комбината, към ръководството на завода. Периодически са отчитани изпълненията на задачите, произтекли от тази среща. И макар че са извършени крупни неща, все още въпроси като течащия покрив на котелно-сварочния цех, отоплението на големите халета, изрененія под в механичния цех остават нерешени.

Предстоеше нова равносметка. А таванът се набиваше в очите повече от всичко. Някой в бюрото се опита да сметне какво представлява необходимата поцинкована ламарина за покрива в сравнение само с час по-бързо спасена аварийна ситуация... При плановите ремонти мобилизациите на силите на този завод е пълна. Тази седмица например с три дни предсрочно е бил поправен компресор, от чието спиране на час се губят по четири хиляди лева.

— Авторитетът на партийната организация? — каза заместник-секретарят на бюрото Койчев. — Той проличава и в голямото, и в дребното, и в мащабното, и в делничното. За мен например да видя един работник от цеха в президиума на комбинатско събрание не е по-малко важен факт от това да го видя участник в група, подготвяща решението на нашето поредно организационно събрание. А при нас винаги се обсъждат възлови неща и всеки доклад завършва с проект за решение. Самоцелност няма, има необходимост от това. Партийната организация в завода става все по-авторитетна, все по-осезателно тя влияе на всички дела в колектива.

КОГАТО ГОВОРИМ ЗА БЕЗПАРТИЙНИ ХОРА...

В партийния комитет често идват комсомолци, безпартийни, за да поставят различни вълнуващи ги въпроси. В системата на партийната учебна година се обучават наред с комунистите безпартийните низови ръководители на производството. Една част от най-високосъзнателните членове на колектива, носители на ордени, медали, звания,

Digitized by Google

значки за отличие, не са партийци. Не членуват в БКП 10 от 38-те орденоносци например.

За какво, ако не за нравствено извисяване на колектива говори всичко това, за заразяващия пример на комунистите, за тяхната роля на мобилизатори, за това, че те не само умеят устремно да вървят напред, но и уверено да водят след себе си останалите. Налице е потвърждение на тезата от оня пасаж в доклада на Десетия конгрес на нашата партия, в който се казва: „...когато говорим за безпартийни хора, ние имаме предвид аполитични и още по-малко равнодушни към социалистическото строителство, към делото на комунизма личности. Ние имаме предвид тези млади хора из средите на трудовия народ, които израснаха и растат в нашите условия, възпитавани са в редиците на Комсомола, верни са на делото на Партията и по една или друга причина не са нейни членове. Ние имаме предвид безпартийните комунисти, с каквито сега е достатъчно богата българската земя."

Тук са масово очаквани периодическите срещи на бюрото на първичната организация с целите колективи на отделните звена и участъци.

Водят се на точен отчет работническите идеи и предложения, отнасящи се до различните проблеми на завода.

Върху конфликтните ситуации в отделните бригади по правило се разисква на самото място на произшествието в присъствие на всички, до които се отнася случаят — и комунисти, и безпартийни.

Повишена е и ролята на откритото партийно събрание. То е обстойно подготвяно, с животрептяща тема, преминаващо активно.

Секретарят Иван Недев умее да подкрепя идеите на комсомолците и безпартийните. Някой ще предложи да се отбележи с беседа некръгла годишнина на поета Гео Милев и да се изпълни нещо от „Септември", друг ще рече да се посети музей, да се направи снимка на бригадата... Недев не отминава тези неща. Напротив. Умее да ги изтъкне, да им придаде значимост, да огради автора им с внимание и любезност. Той например не обича да дава съвети — предпочита да ги получава, да отсява доброто от тях, да търси перспективността в най-обикновеното нещо, да отделя махленския факт от съществения. Тук, в цеховете, той не само всекидневно доучва своите лекции по управление на социално-политическите дейности (това е неговата специалност на студент задочник), но и постоянно държи своите изпити.

Съумява ли винаги да ги вземе?

— И тъй, ние говорехме за безпартийните хора...

Отговорът на Недев:

— Когато говорим за безпартийните, трябва да имаме предвид авторитета на комунистите, който пряко влияе на поведението на останалите. Защото, както се знае, хората съдят за политиката на Партията не само по решенията на нейните конгреси и пленуми, а и по непосредственото поведение на комунистите — в бригадата, в цеха — навсякъде. Няма да говорим за положителните образци. Те са преобладаващото, типичното. Но изключенията, колкото и рядко да са срещани, предизвикват едно продължително ехо, проникващо вън от завода до домовете. Напусна тукашната си работа например бившият комсомолски секретар...

ЕДИН КОМСОМОЛСКИ СЕКРЕТАР НЯМА ПРАВО

да разполага изцяло със себе си. Това бе категоричното становище и на Иван Недев, и на още двамата души от бюрото, които обсъждаха

Digitized by Google

случая. Изтекъл бе срокът на наложеното на комсомолския секретар наказание и нещата трябваше да се преразгледат. Но от комсомолеца Иванов, комунист и предишен секретар на организацията на ДКМС в Ремонтно-механичния завод, нямаше и следа. Той бе отишъл надалеч. Някои твърдяха, че мечтаел да стане локомотивен машинист и се насочил към железниците, други се мъчеха да търсят корена на това бягство в обидата, залегнала у Иванов след наказанието, което му наложила партийната организация за незадоволителна работа в Комсомола.

— Понякога усилията на бюрото не са достатъчни — каза Недев. — И при най-добро желание да се помогне на даден човек, ефектът може да бъде обратен.

— Поговорката казва, че на човек можеш да му вземеш, но не можеш да му дадеш насила...

— Именно — продължи Недев. — Не успяхме много неща да му дадем насила въпреки стараението си. Може би бяхме прекалено взискателни — искахме да направим от него добър младежки ръководител. Предпоставки за това имаше. Момчето е добре възпитано, с отличен произход, син на активен борец е. С работата се справяше както трябва. Изпратихме го да се учи в междуокръжната партийна школа, помагахме му в работата. Една от грешките ни е именно в прекомерната помощ, която му оказвахме... Вероятно това го е потискало.

— А може би причините са другаде. Може от любов към железничарската професия да го е направил. Човекът просто се е стремил към странствуванията, към локомотивния писък. Как беше казал Норберт Винер? „Човекът е стрела, устремена във времето"...

— Че е стрела, стрела е, но дружеството остана без секретар — въздъхна Недев. — Хора за секретари имахме много, но изгубихме точно този, на когото разчитахме. Просто дойде, отчисли се и замина. Като че ли никаква отговорност не е поемал преди това. Съвсем не бях очаквал...

Ден по-късно, в някакъв обеден получас, попаднахме в комсомолската стая на РМЗ. Множеството купи и фотоапарати, протъканите пепелници и свалените по пода шахфигури подсказваха едно безпокойство, едно леко обтягане на лъка. Може би Иванов се бе преуморил. Вече бяхме видели по цеховете част от стопаните на тази стая. Уверени и дръзки, те както на много други места преизпълняваха дневните си норми, учеха се в производствено-учебния център и се връщаха след казармата на предишните си фрези и стругове. Техен сегашен секретар бе станал фрезистът Иван Желязков. За разлика от множина други Желязков смята, че един комсомолски секретар като всеки човек има право да смени професията си.

Макар че на себе си не го пожелава.

Изрече тази мисъл и после се подкрепи:

— Някога Плутарх е казал: „Аз съм жител на малък град и не го напуснах, за да не стане още по-малък". Ние младите от Ремонтно-механичния завод сега пък мислим така: „Химкомбинатът е голям, на него му трябват много хора. Толкова много, че все не достигат. И ние трябва да сме тук, за да посрещаме новопристигащите."

— Разбира се, и за да докладвате понякога в партийното бюро — намеси се шеговито Недев.

— Пишем я, пишем я информацията...

Digitized by Google

„А МОЖЕ БИ...“

Някои наричат взискателността на бюрото и първичната организация в РМЗ „нравствен максимализъм“, други определят тази ярка съвременна черта като прекомерен стремеж към самоусъвършенстване.

— Не ви ли се струват много 11 наказания за една година в организация, сочена за пример в много доклади на пленуми на окръжния и градския комитет?

— Не намирате ли, че само за отсъствие от едно общокомбинатско мероприятие не трябва да се получава мъмрене? Без друго при нас отсъствия толкова рядко се случват...

— Поощренията са преобладаващи, но случи ли се нещо лошо, бюрото не пропуска да го анализира...

Тези реплики, взети от нашите разговори в електро-ремонтния цех на завода, бяха приключени с думите на началника на цеха Недко Орешков:

— Мисля, че бюрото върши своята работа, без да се спира пред преградите, които се изпречват на пътя му.

— Управлението на възпитателните процеси е сложна и трудна работа — каза партийният отговорник Слави Паунов. — Ние не разчитаме само на въздействието на средата, а систематически организирано въздействуваме на отделните личности, както това прави и бюрото, и организациите. Стремим се да не изпадаме под опеката на дребните неща, да търсим мотивите на постъпките. Ето и сега...

И Слави разказа накратко за поведението на електромонтьора Димо Зюмбюлев, един от новоприетите млади комунисти в цеха. Димо е „дежурният обект“ на критика в бригадата и въпреки всичко... Ще се запътят към фотото за обща снимка, той ще отсъствува и ще се снима после, „допълнително“ сам. Ще тръгнат на поклонение за някой паметник, той ще изпусне автобуса, после ще обясни, че бил в това време в детския дом, креватчета пренасял... Случи ли се обаче да се бърза за труден обект (в цеха идват само машини, които подлежат на демонтиране, а се поправят и други) — Димо тръгва пръв. По всяко време. Но не тръгва със същата охота за изпитите си в техникума. Все ги отлага, все нещо изчаква... Вече търсят баща му. (Бащата Зюмбюлев е в същата партийна организация — прецизен, дисциплиниран, шапка да му свалиш). „Леха цветя — казват тук, — и те не са еднакви, камо ли двама Зюмбюлевци, пък били те баща и син?“

Хора. Партийните групи и бюрото на организацията работят с всеки от тях поотделно. Воюват за всякиго поотделно. И търсят в характерите определящото.

— Ние в бюрото обичаме да разсъждаваме — каза Недев — не заради самия процес, а за да противопоставяме становища, да стигаме до истината. И добре е, че между седмината, отговарящи за работата на организацията, няма унили трансформатори на готови мисли. Тъкмо сметнеш, че всичко е ясно, и някой ще каже: „А може би...“

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

НАРАСТВАНЕТО И УКРЕПВАНЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ РЕДОВЕ

проф доктор на историческите науки **И. Н. ЮДИН**
завеждащ сектор „Партийно строителство"
в Института по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС

Ленинското учение за Партията от нов тип, историческият опит и сегашната практическа дейност на КПСС, на братските комунистически и работнически партии свидетелствуват, че в техните редици се концентрира като във фокус колосална революционна и творческа съзидателна мощ. Във всекидневната и цялостната им работа, посредством членския състав се материализират и осъществяват в живота ленинските принципи на Партията като челен, съзнателен и организиран, истински последователен интернационален отряд на работническата класа, като висша форма на политическа организация и т. н.

Качественият състав на партийните редици предопределя и равнището на вътрешнопартийния живот и допринася правилно да се разрешават най-важните проблеми на партийното строителство. От непрекъснатото подобряване на състава в значителна степен се определя както идейната и организационната сплотеност на Партията, така и нейната монолитност, непримиримостта ѝ срещу всякакви десни и „леви" опортюнисти, срещу прояви на тесногръд национализъм.

Съставът на нашите редове оказва решаващо влияние, за да се издига непрекъснато равнището на колективността в ръководната дейност на Партията, на нейните местни органи и организации.

От това, доколко съставът на редовете ни отговаря на изискванията на революционната партия от нов тип, доколко той синтезира в себе си марксистко-ленинската идейност и организираност, се предопределя и влиянието на Партията върху масите и обществените процеси, нейната способност да изпълнява на дело ролята си на ръководна и направляваща сила в строителството на социализма и комунизма.

Опитът показва, че случайно промъкналите се понякога в партийните редове чужди нам и на комунистическия идеал хора неведнъж са ставали причина или са били източник за допускани сериозни грешки и отклонения в една или друга партия, за понижаване равнището на ръководната ѝ дейност в обществото.

Както е известно, В. И. Ленин изтъкваше, че не численият, а преди всичко качественият състав, идейно-политическият и моралният облик на комунистите, твърдостта и чистотата на редовете на Партията определят нейната сила и боеспособност. Той не само призоваваше непрестанно и високо да се издига значението на званието член на Партията, но разработи принципите и нормите за членството, чрез които се поставиха надеждни прегради срещу домогванията на недостойните и чуждите елементи да се промъкнат в нейните редове. Ленинските изисквания за подобряването на качествения състав на членовете на КПСС си остават непреходни и основни положения за нейния вътрешен живот.

Огромният авторитет на КПСС в съвременните условия, нейната отговорност пред народа за настоящето и бъдещето на

Изказване пред научно-практическата конференция в София по научността в партийната дейност. Отпечатваме го със съкращения.

Digitized by Google

съветското общество повишават още повече изискванията по отношение на състава на партийните редове и към всеки комунист поотделно. В документите на XXIV конгрес отново се подчерта, че най-важната грижа на Партията и занапред трябва да бъде подобряването на качествения състав на нейните редици: „Силата на КПСС е във високата идейност, активност, самоотверженост на нейните членове"[1].

Марксизмът-ленинизмът, както и цялата практика на партийното строителство нагледно показаха, **че на качествения състав на редиците ни оказват огромно въздействие следните фактори:** на първо място **социално-икономическата обстановка,** която обуславя състоянието и развитието **на социалната база на Партията в обществото.**

В развитото социалистическо общество, на което са присъщи социално-политическо и идейно единство, **социалната база** значително се разшири и затвърди. Така тя допринася да се множат постоянно редиците на КПСС както за сметка на количественото и качественото нарастване на работническата класа, като се повишава непрекъснато нейната политическа и трудова активност, а също така и на останалите трудещи се маси, които изцяло и на практика са възприели марксистко-ленинската идеология и комунистическите идеали. Партийните редове непрекъснато се попълват за сметка на челните, съзнателните представители на всички класи и социални групи на съветското общество

В нашата страна успешно се осъществява последователно заличаване на класовите различия. Това не означава обаче, че е намаляла необходимостта от класов подход в процеса на разрастването на нашите редове или че са достатъчни грижите за класовата издръжливост и високата отговорност на партийните организации за подобряване на техния социален състав. Най-сигурен източник за нарастваща сила и монолитност на Партията В. И. Ленин виждаше в работническата класа, чиято мощ и велика преобразуваща роля се предопределя не само от числеността, но и от нейната съзнателност, организираност и сплотеност, от историческата и мисия като гробокопач на капитализма и строител на новото общество, от нейното ръководно положение в системата на обществеността производство. Качественото подобряване на членския състав Ленин закономерно свързваше преди всичко с **правилните взаимоотношения на политическия авангард с работническата класа,** виждайки в нея социалната среда, основната маса, която образува, излъчва, **подхранва Партията.**[2]

КПСС и сега се ръководи от тези указания на своя създател.

Съставът на партийните редици зависи на второ място и от способността на Партията да го регулира, от нейното умение да подбира от всички желаещи да станат комунисти само действително достойните да носят това високо звание. Регулирането на партийните редове, както показва и практиката, е сложен и многостранен процес. Той е неразривно свързан с дейността на партийните организации за укрепване на връзките на Партията с масите, за създаване на широк безпартиен актив около нея.

И на трето място качественият състав на нашите редове се осигурява от целенасочената дейност на партийните органи и организации за марксистко-ленинското възпитание и идейната закалка на членовете и кандидат-членовете на КПСС.

Това предполага всяка първична организация да осъзнае дълбоко същността на факторите, от които зависи качественият състав на Партията, да вниква в тяхната взаимна връзка и обусловеност, която съставлява съдържанието на научния подход към процесите на нарастването и подобряването на състава на нашите редици.

Издигнатият от XXIII и XXIV конгрес на КПСС курс за повишаване на изискванията към комунистите и на отговорността на партийните органи и организации за правилния подбор на новото попълнение стана основа за разгръщане на голяма работа за укрепването на нашите редове.

Какви са основните тенденции на развитието на състава на Партията?

КПСС сега се насочва не към ускорение приемането на нови членове, а **да се засилва още взискателността както към новопостъпващите, така и към всички комунисти.** „Прекомерното увлечение в приемането на нови членове, непридирчивостта в тази работа, която за съжаление още се среща в отделни организации, противоречи на ленинските принципи на партийно строителство"[3] — се казва в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXIV конгрес на Партията.

Съвременната практика показва, **че първичните организации по-внимателно и целенасочено подхождат към въпросите на членството в Партията и го осъществяват в съответствие с изискванията, които предявява сегашният етап на общественото развитие.** В резултат на това броят на новоприеманите в КПСС в известна степен намалява, така, докато в периода от XXII до XXIII конгрес средногодишно бивяха приемани по 760 хил. кандидат-членове, то между XXIII и XXIV конгрес тази цифра спадна на 600 хиляди, а след това на 470—480 хил. годишно.

Нашата партия сега съсредоточава вниманието си **към попълването на своите редове из средата на работниците, колхозниите и служещите, заети в материалното производство.**

В резултат от провеждането на този курс относителният дял на работниците в партийното попълнение расте непрекъсна-

[1] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, С., 1971, Партиздат с. 291.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 19, с. 404.
[3] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, С., 1971, с. 131.

Digitized by Google

то. Така, докато през 1965 г. работниците бяха 44,2 на сто от приетите за кандидат-членове на КПСС, а в 1970 г. — 55,4 на сто, то през 1974 г. — 57,7 на сто. Работниците съставляват 41 на сто от всички членове на КПСС.

Но работата не е само в това, да се увеличава броят и да се повишава относителният дял на работниците в състава на Партията. В. И. Ленин предупреждаваше, че съществува опасност от такова негативно явление, каквото е попълването на Партията с лица, които случайно или за кратко време са се превърнали в работници, които не са преминали ни най-малка школа в едрата промишленост.[1] Ето защо, когато става дума за попълването на нашите редове с работници, партийните организации отчитат добре **из средите на кои категории работници да става именно това нарастване**: какво е равнището на тяхната политическа и професионална подготовка; какъв е производственият опит на новоприетите и колко продължително работят те в даден трудов колектив? При подбора на кандидатстващите за встъпване в редовете на Партията първичните организации се грижат преди всичко за това, да ги попълват с работници, преминали през школата на производството и на обществено-политическата дейност, които са се изявили в трудовия колектив и са готови да се проявяват като надежни бойци в комунистическото строителство, да служат за пример в труда, бита и обществено-политическия живот. Данните показват, че три четвърти от работниците, които са приети за кандидат-членове на КПСС, са заети в промишлеността, строителството, транспорта и съобщенията. Множина от тези млади комунисти работят в решаващите участъци на тежката промишленост, или с други думи там, където преди всичко се решават задачите за ускоряване на научно-техническия прогрес и създаване на материално-техническата база на комунизма. Работникът комунист се отличава сега с високо равнище на общообразователната и професионалната си подготовка, има и богат житейски опит.

Като се бори да претворява в живота комунистическите идеали и като спазва най-строго линията на укрепване на работническото ядро в своя състав, Партията в същото време проявява голяма грижа и за това, в нейните редове рамо до рамо с работническата класа да се борят за комунизма **и най-добрите представители на колхозните селяни и на социалистическата интелигенция.**

Между XXII и XXIV конгрес на КПСС в нейните редове са приети 835 000 колхозници. И тук се проявява същата тенденция: с повишаването на техническата въоръженост на селското стопанство и с превръщането на селскостопанския труд в разновидност на индустриалния, попълването на колхозните и совхозните партийни организации става от средите на заетите в решаващите производствени участъци, в това число трактористи, комбайнери и други механизатори. Докато през 1956 г. между колхозниците, приети за кандидат-членове на Партията, механизаторите възлизаха на 19,8 на сто, през 1972 г. те достигнаха 34 на сто. А общо в началото на 1973 г. комунистите колхозници наброяваха 2 170 000, или 14,7 на сто от всички членове на Партията.

На новото попълнение и общия социален състав на Партията сериозно влияние оказват и изменеиията, които настъпват в средите на **интелигенцията.** С увеличаването на числеността и повишаване ролята на социалистическата интелигенция във всички области на стопанския и културния живот в СССР през периода на комунистическото строителство все повече се увеличава притокът на нейни представители в Партията. Това увеличение се осъществява преди всичко за сметка на инженерно-техническата интелигенция, на специалистите в селското стопанство, икономистите, архитектите, научните работници, деятелите на образованието, литературата, изкуството и здравеопазването. От приеманите всяка година за кандидат-членове в КПСС из средите на служещите над две трети са измежду инженерно-техническите кадри и други специалисти от различните отрасли на производството и науката. Така в началото на 1973 г. броят на комунистите специалисти с висше и средно специално образование нарасна на повече от 6 мил. души, а сред тях 16 000 имаха научната степен „доктор" и 133 000 — „кандидат на науките".

Партията обръща много голямо внимание и на подбора в своите редове на челни представители от такива обществени групи от съветското общество като **младежите и жените,** което се обуславя не само от това, че всяка от тези групи представлява над половината от населението на нашата страна, но и от огромната им роля в нашия обществен живот, в строителството на комунизма. Така през 1974 г. комсомолците бяха 68,8 на сто, а жените — 29,2 на сто сред новоприетите кандидат-членове на КПСС.

Комунистическата партия на Съветския съюз олицетворява нерушимата дружба, единството и сплотеността на съветските народи. Тя беше и е Партия на ленинци интернационалисти не само по своята идеология, политика и изграждане; но и по своя състав, доколкото включва в редиците си **най-добрите представители на всички национални**ности от нашата многонационална страна, обединили се в утвърдилата се нова историческа общност от хора — съветския народ.

Важна особеност в развитието на КПСС е, че всички нейни организации се превръщат в още по-многонационални и че в партийните организации на съюзните и автономните републики, на **национални**те

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 33, с. 248.

Digitized by Google

области и окръзи непрекъснато се увеличава броят на комунистите от основната националност, повишава се относителният им дял в новото попълнение.

Тези две тенденции обективно отразяват успехите на ленинската политика в развитието и усъвършенстването на националните отношения: от една страна, разцвет на икономиката и културата, повишаване на политическата съзнателност на трудещите се маси от всички нации и народности в СССР, а от друга страна, процес на тяхното сближаване, единството и дружбата на съветските народи.

Нарастването на ръководната роля на Партията, силата на нейното въздействие върху обществения живот в значителна степен зависят от теоретическата и политическата подготовка на комунистите, от тяхната съзнателност и убеденост.

В КПСС функционира стройна система на партийно-политическо обучение с три степени — начална, средна и висша. Партията непрекъснато усъвършенствува тази система в съответствие със съвременните изисквания, равнището на подготовката, интересите и стремежите на комунистите. Главното, на което се обръща внимание, е изучаването на идейно-мирогледните науки, дълбокото усвояване на идейното наследство на класиците на марксизма-ленинизма, на политиката и историята на Партията в тясна връзка с насъщните проблеми на комунистическото строителство, с конкретните задачи, които решава всеки трудов колектив.

В системата на партийната просвета сега се обучават над 16 млн. комунисти и безпартийни активисти, работят десетки хиляди опитни, висококвалифицирани пропагандисти.

В развитието на Партията много важна е ролята на изискването: всеки комунист добросъвестно и неотклонно да изпълнява високите си задължения, като преди всичко бди за единството и сплотеността на нашите редове.

Тези ленински идеи са били и си остават основни за КПСС в нейната широка и разностранна работа за по-нататъшното издигане боеспособността на нашите редове, за тяхната идейна и организационна сплотеност. Партията се стреми всеки комунист, като частица от нея, добросъвестно и активно да участвува в осъществяването на политиката и на конкретните й решения, да проявява висока дисциплинираност, неотклонно да спазва нормите на партиен живот. Сега в нашата партия както отбелязва пред XXIV конгрес генералният секретар на ЦК на КПСС Л. И. Брежнев, царят повече от всякога „единство и сплотеност, дух на действително дружна работа, към който така настойчиво призоваваше В. И. Ленин и който прави нашата партия могъща и непобедима."[1]

Ново звучене и още по-дълбок смисъл за целия съветски народ се придобива ленинският призив: „... Да работим безспирно за създаване на дисциплина и самодисциплина, за укрепване навсякъде на организираност, ред, деловитост, хармонично сътрудничество на общонародните сили..."[2]

Естествено, Партията може да изпълнява своята роля на боеви авангард на народа в процеса на комунистическото строителство само при условие, че нейните редове са монолитни и сплотени. Изпълнявайки ролята си на ръководител, на координиращ център в цялата политическа система на съветското общество, КПСС придава на работата на тази система целенасоченост, съгласуваност, единен ритъм. Значението на единството следователно надхвърля рамките на вътрешнопартийния живот. Неговата роля е твърде голяма и за осигуряване на единство в действията на целия сложен социален организъм, какъвто е социалистическото общество.

Укрепването на идейното и организационното единство е едно от най-важните изисквания на Устава на КПСС. Укрепването на единството и сплотеността на Партията на съвременния етап — това преди всичко означава и изисква да се повишава идейно-политическото равнище на нейните членове, тяхната организираност и деловитост, непримиримостта им срещу проявите на аполитичност, равнодушие, недисциплинираност и други престъпки, които петнят светлото име на комуниста, да се засилва отговорността, активността и целеустремеността на всеки комунист.

КПСС не изпуска от вниманието си и друга важна съставна част от процеса на регулиране състава на своите редове — необходимостта да се очиства от онези, които не оправдават високото звание комунист.

Заслуга на Партията е и това, че като прилага творчески определена съвкупност от средства, тя винаги се опира на последователната ленинска методология и в това отношение. В развитото социалистическо общество отдавна изчезнаха много явления, които по-рано се проявяваха в поведението на някои комунисти. Но от това съвсем не следва, че за партийните организации вече е отпаднала необходимостта да се грижат за чистотата на собствените си редове.

В своята всекидневна дейност партийните органи и организации правят всичко необходимо, за да се повишава взискателността към комунистите и особено спрямо онези от тях, които нарушават нормите на партиен живот както и на социалистическата законност. Непримиримото отношение към случаите, когато отделни комунисти допускат нарушение на ленинските принципи и норми на партиен живот или не спазват правния порядък и правилата на социалистическото общежитие, доведе до известно увеличение на броя на изключените и отпадналите от КПСС.

---

[1] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, С., 1971, с. 152.
[2] В. И. Ленин, Съч., т. 27, с. 46.

Digitized by Google

XXIV конгрес на КПСС наново подчерта, че „и занапред не бива да допускаме примиренческо отношение към хората, които се държат неправилно"[1].

Партията все по-умело си служи с богатия арсенал от средства, форми и методи, които й дават възможност да укрепва единството на възгледите и действията на комунистите. Най-важна роля за успешно решаване на този проблем играе неотклонното осъществяване на изискванията на принципа на демократическия централизъм. КПСС счита за свое неотменно задължение и всекидневна грижа да се създава във всяка партийна организация такава обстановка, за която са характерни високата взискателност и отговорност, принципността.

Тези благоприятни условия допринасят да се възпитават последователно комунистите към прилагането на политически подход при решаването на всички въпроси на партийния и държавния живот, да се засили у тях чувството им на стопани и активни бойци в собствената си организация, да се повишава ефективността и възпитателната роля на критиката и самокритиката, на сигналите, критичните бележки и предложенията на трудещите се.

Боеспособността на нашите редове и пълното единство във възгледите и действията на комунистите зависят преди всичко от **укрепването на партийната дисциплина и повишаването на отговорността на всеки комунист.**

Най-голямо внимание се отдава сега на беседите, които активистите и ръководните кадри водят с редовите комунисти, на проверката на изпълнението и контрола на решенията и поръчиния, а също така на изучаването на актуалните проблеми на партийното строителство в системата на политическа просвета, обсъждането на тези проблеми от комунистите на своите събрания и съвещания. Все повече се утвърждава в практиката на много партийни организации обсъждането на проблеми като: „Партийна демокрация и дисциплина", „Права и задължения на членовете на КПСС", „Комунистът и производството", „Изискванията на Устава на КПСС — закон за комуниста", „Комунистът — политически деец на Партията" и др. Тези и много други въпроси са свързани с повишаване на ръководната роля на КПСС, със спазването на нормите за партиен живот и на принципите на ръководство.

За по-нататъшното укрепване на партийните редове много допринесе проведеното в съответствие с решението на XXIV конгрес на КПСС най-важно организационно-политическо мероприятие през последните години — обмяната на партийните документи. На Майския (1972 г.) пленум ЦК на КПСС всестранно разработи практическите мерки, свързани с осъществяването на това мероприятие. Целта на организационната и идейно-политическата работа за успешното изпълнение на това решение беше да се допринесе в максимална степен за подобряване на всестранната дейност на всички партийни организации и ръководители.

Подготовката и особено самата обмяна на партийните документи допринесоха много, за да настъпят положителни изменения в цялостната дейност на всички партийни органи и особено на първичните организации. По-съдържателна и по-конкретна стана тяхната организаторска и политическа работа сред масите, повиши се равнището на партийното ръководство на стопанското и културното строителство. В същото време обмяната на партийните документи протече като строга и взискателна проверка за това, как отделната първична организация изпълнява решенията на XXIV конгрес на КПСС. Всичко това допринесе **индивидуалната работа с комунистите да придобие много широк размах.** Особено ефективни се оказаха беседите с комунистите, които все още не служат за пример в производството, не участвуват достатъчно активно в обществения живот или имат наложени някакви партийни наказания. Опитът показва, че по-голямата част от комунистите, с които се проведоха такива беседи, вече повишиха изискванията към себе си.

Като се стремят да повишават активността и отговорността на комунистите, партийните организации укрепват дисциплината в своите редове, усъвършенствуват организаторската и политическата си работа сред масите, активизират целия вътрешнопартиен живот.

---

[1] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, С., 1971, с. 131.

Digitized by Google

За двата заека и...

Фейлетон

Една стара пословица казва, че който гони два заека — и двата изпуща. Може да е така. Не знам. Не съм ловджия, не тичам по зайци. Виж, по заседания и съвещания — тичам, и още как! Нали съм секретар на първична партийна организация в един от цеховете ни. Това що сме ръководители у нашия завод, от малки до големи, всички тичаме по заседания и съвещания, та пушек се дига. И горната пословица хич не подхожда за нас. Особено за мен. В преносен смисъл, разбира се. О, о, де да бяха зайци заседанията и съвещанията, в които участвувам! Колко много щях да ловя наведнъж! Та ние в месеца правим не по две, а на десет места по две заседания. Кое от кое по-дълги. А има случаи да насрочим и по няколко на ден. Как иначе? Нали в това ударно време всеки се стреми да се прояви в нещо — един в производството, друг, като нас, в заседаване. Особено пък сега в последната година на шестата петилетка.

Ех, що не водим съревнование помежду си ние, секретарите на първичните, по броя и особено пък по продължителността на заседанията и съвещанията! Обзалагам се, че по тия показатели ще бъда на едно от челните места в окръга. Да не кажа голяма дума — и на първо място! Ако нямате нищо против, хайде заедно да преценим. Факти ли? Колкото щете.

Така... Да видим сега в какви заседания, съвещания и други там, от тоя род дейности, и по колко време участвувам аз като секретар на първична партийна организация. И като член на заводския партиен комитет. И на заводския профкомитет. И като... А да не слагаме в сметката ходенето ми на сбирките на домсъвета и в събранията на кварталната ОФ организация. Да се спрем само на тия в завода.

Всеки понеделник в осем часа сутринта отивам на оперативка в заводския партиен комитет. В нея взимат участие, разбира се, и другите секретари на първични организации в завода, директорът и неговите заместници, председателят на профкомитета, секретарят на комсомолския комитет и главният счетоводител — все ръководящи кадри. В месеца това са четири заседания. А има месеци, като март и юни, с по пет понеделника. Но както и да е, ще ги сложим четири на месец... На всяка оперативка директорът ни запознава най-малко десет минути (често пъти и повече) с основните седмични задачи на цеховете. Още толкова време секретарят на заводския комитет ни посочва каква обществено-политическа работа предстои през седмицата. Като вземат думата и други другари — отидоха кажи-речи тридесет и няколко минути. Това прави средно в месеца кръгло два часа!

По-нататък. Веднъж в месеца (понякога и два пъти) ходя на заседание на стопанския комитет. Тези заседания траят най-малко час и половина. Казвам най-малко, защото има и такива, които продължават по три, пък и по четири часа. Особено когато приемаме тримесечните и полугодишните отчети за изпълнението на производствения план. Или пък отчитаме съревнованието през тези периоди. Конкретен пример ли? Ето.

Миналия месец в стопанския комитет разгледахме вътрешните правила за премиране труда на майсторите в производството. Наистина по това комитетът бе взел вече (преди два месеца) решение, но сега видя, че това решение не е баш доизкусурено и взе ново. Така е! Спорим, предлагаме, вземаме решения, отхвърляме ги, пак вземаме... Здравата заседаваме, не се шегуваме! Стараем се да прилагаме колективния метод на ръководство!...

Понякога производството ни зове, вика, крещи да съкратим заседанията. Иска да ни подяжда, знаеш! Но и ние не му оставаме длъжни — крадем му от времето минута след минута, час след час и пак си провеждаме заседанията, както си знаем. И най-радостното е, че този наш заседателен опит вече се пренася успешно и в самите цехове. Майсторът на инструменталния ни цех е един от ревностните му последователи. Да речем, че ня ой от работниците в този цех започне често да нарушава трудовата и технологическата дисциплина. Някъде смятат, че оправянето на

Digitized by Google

такъв род нарушения е задължение преди всичко на прекия началник, на майстора. Най-напред той трябвало да прояви инициатива... Ами-и! Откъде-накъде? Нашият майстор съвсем не се чувствува задължен за това. И правилно. За лекуването на такава болка той си има сигурен цяр — търси на помощ колективния метод. Зли езици в завода говорят, че зад широкия гръб на колективността той бил прикривал бягството си от отговорност. Имат много здраве те! Майсторът е съвършено прав. Защо трябва да влиза в спор с тогова или оногова, когато може да си бъде добър с всичко! За какво са профорганизацията и комсомолското дружество? Нали са за това — да се събират, да заседават, макар и всеки ден, но те да оправят тия неща.

Сега да сложим и заседанията на заводския партиен комитет, където също съм един от най-редовните. И тук сме царе по времетраенето. От час до час и половина продължават. А понякога, като ни засърбят езиците, удължаваме ги и до три часа. Абе, не може иначе? Въпроси... въпроси — ни лиат като гъби след дъжд. Нали знаете, въпросът въпрос ражда. Да! Целият ноември мина в разглеждане поведението на един наш партиен член. Четири заседания едно след друго. Таман вземем решение, и някой от комисията по проучване на случая току се сети за нещо „Чакайте — казва, — има още за доуточняване!" И изгоним ново заседание... Няма как! В интерес на колективността не четири, а ако се наложи и четиринайсет пъти ще заседаваме!

Къде още участвувам? Да! В двете заседания в месеца на профкомитета. Тук вече сме по-зле. По-малко от час заседаваме! Трябва да вземем мерки да ги удължим.

Не сме добре и със заседанията на партийното ни бюро! И те са два пъти в месеца, но ги правим много кратки. За това вината си е лично моя. Какво да правя? Нали гледам като секретар да остане време през месеца поне за едно организационно събрание на партийната ни организация и да направим барем по едно просветно в тримесечието. Пък и всеки месец трябва да съм на производствено събрание в цеха, което се свиква по профлиния. Освен това в първия и третия понеделник на месеца се уча в просветното звено по основи на комунизма. А съм длъжен да посетя поне веднъж-дваж и занятията и на останалите учебни звена по партийна просвета. Казъв секретар на първична организация ще бъда иначе!

Да не пропусна и срещите ми с агитаторите. Ние ги веднъж-дваж трябва да им правя най-редовно за разглеждане въпросите по резгръщане на съревнованието, и прочие, и прочие...

Накрая да прибавим нещо и за градския комитет на Партията. И той не ни забравя. И той всеки месец иска от нас, секретарите на първичните, сведения за проведените събрания, за другите масово-политически мероприятия. За утвърждаване на партийни членове също нас търси. Аз съм секретар на първична организация в завода от шест години. Карам седмата. По-рано градският комитет ни търсеше всеки месец, задачи да ни поставя лично — я във връзка с изпълнението на производствения план, я за работата ни с агитаторите, по подготовката на годишно-отчетните събрания и за още други неща. А! Да не забравя за обучението ни без откъсване от производството! Ходехме на тия курсове всяка седмица в продължение на месец-два...

Изобщо ние, секретарите на първичните организации в нашия завод, сме потребни на всекиго. Ако не върви работата на туристическото дружество или на комисията за народен контрол — къде е партийният секретар? Закъсаме ли нещо по кръводаряването — пак нас, секретарите търсят. Без нас не може делегатско събрание на профсъюза да се проведе, нито пък заседание на другарския съд...

От време на време ме гложди мисълта: „Гледам ли си достатъчно добре работата аз като партиен секретар, от толкоз многобройни и дълги заседания и съвещания и прочие ангажименти? Успявам ли да бъда близко до хората, до всеки човек от нашия колектив и съответно да въздействувам благотворно върху неговото творческо дръзновение, върху настроението му, изобщо върху желанията, намеренията и мечтите му..." И друг въпрос ме яде! „Защо да не съм това, което бих могъл да бъда като производственик — в редиците на най-първите?!" Па си кажа: „Нали има заводски партиен комитет и административно ръководство. Нека те мислят по тези въпроси!"

Те това е! Да теглим чертата с калема, за да видим колко време и в какви заседания, съвещания и други обществени дейности съм зает. Няма нужда ли? Добре. Както кажете. Важното е да се съгласите, че за мен не важи пословицата за двата заека. Ако пък искате да сте още по-уверени в това, попитайте някой от секретарите на първичните партийни организации в завод „Електроакустика" в Михайловград. Те по същия начин могат да оборят пословицата. Стига да ги улучите, когато не са в заседание...

Ангел СТАМБОЛИЕВ

Digitized by Google

30 ГОДИНИ

ОТ РАЗГРОМА

НА ФАШИЗМА

Това се случило през последната нощ на войната. Над райхстага вече се веело червеното знаме, а за завземането на имперската канцелария — бърлогата на Хитлер, 301 и 243 стрелкова дивизия водили ожесточен бой. Есесовците изживявали последните си часове и в своята предсмъртна агония яростно се отбранявали.

В тази страшна нощ особено смело действувала старши инструкторката на политотдела на Девети стрелкови корпус майор Анна Владимировна Никулина.

ГЕРОИЧЕН ПОДВИГ

— Майор Анна Никулина на телефона! — чул се гласът на свръзката.

Анна поела слушалката и веднага разбрала, че говори с началника на политотдела. Заповедта била кратка и ясна: „Комунистите напред! Настъпи последният решаващ щурм. Червеното знаме трябва да се развее и над имперската канцелария."

— Ясно, готови сме за атака! — отговорила майор Анна.

Нямало нужда от дълги разяснения. Бойците, минали през огъня на страшни сражения, преодолели хиляди километри от бреговете на Черно море и Волга до Берлин, били готови да изпълнят самоотвержено своя дълг пред родината.

— След мен, другари! Напред! — прозвучал с грохота на оръдията гласът на старши политинструкторката.

Тя се хвърлила стремително към мрачното сиво здание на имперската канцелария. Под прикритието на комсомолския секретар на батальона Силиджи Алимов Анна проникнала в сградата.

Първият и вторият етажи са завзети. На третия се завързал ръкопашен бой. Алимов паднал ранен. Никулина разбрала, че време за губене няма. Вече не чувала грохота на оръдията, изстрелите на укрилите се в зданието фашисти, а само ударите на сърцето си. Още малко и тя е да покрива. Бързо измъкнала изпод кожената куртка червения плат и с парче от телефонен кабел го завързала на железния прът.

Знамето се развяло, затреперило. Известило победата. И чак тогава Анна усетила, че силите ѝ я напускат. Отпуснатата на студения покрив, тя слушала долитащото от улицата възторжено „Ура!". И видяла как в пламъците на изгряващото слънце още по-релефно изпъквали развалините на победения Берлин. Нещо стиснало гърлото ѝ. Сълзите сами потекли от очите ѝ. Майор Анна заплакала от радост.

Настъпил паметният втори май на 1945 година. В 15 часа на този ден замлъкнали последните ордейни изстрели в Берлин.

Така завършила за Анна Никулина Великата отечествена война.

Сега в Москва, в Музея на Въоръжените сили на Съветския съюз се пази документ със следното съдържание: „В боевете за завземането на град Берлин на майор А. В. Никулина беше поръчано да издигне корпусното знаме на победата над Берлин."

Поставената задача беше изпълнена, за което др. Никулина се награждава с ордена „Червено знаме".

* * *

Чаят, който любезната домакиня ми поднесе, отдавна беше изстинал, но аз съвсем не обръщах внимание на това.

С разказа си Анна Никулина ме поведе по пътищата на своя труден и героичен живот.

Четиринадесетгодишна тя остава сираче. Белогвардейците обесили баща ѝ — първият председател на комуната в село Баталпашинск, сега град Черкаск, Ставрополски край. Шестнадесетгодишната Анна е първата комсомолка в селото. Следващата година е вече секретар на районния комитет на Комсомола. Не след дълго зачислили младата комсомолка в ЧК да се бори с враговете на революцията. След това постъпила в Абхазския областен комитет на Комсомола. Съкровената мечта на Анна била да се учи. Постъпила в Саратовския комунистически университет. Там се срещнала със смелия комунист Николай Виноградов, с когото по-късно свързала съдбата си завинаги.

Кратко било щастието ѝ след раждането на сина ѝ Володя. Мъжът ѝ бил зверски убит от контрареволюционери няколко месеца преди да се роди дъщеря им Лиля. Но това не сломило духа на младата комунистка. Винаги е там, където я изпрати Партията и всякога с чест изпълнява възложените ѝ задачи. Тя е любима преподавателка по политическите дисциплини в Партийната школа и в курсовете с трактористите в град Налчик. Завежда женотдела в окръг Нагори в Кабардино-Балкарска АССР. След това е студентка в Ростовския

Digitized by Google

политехнически институт. Завършва го и се отдава на партийна работа. По жаждата за повече знания я кара отново да седне на студентската скамейка — този път в Академията по воден транспорт в Ленинград.

Когато над съветската страна се разнася тревожната вест — война — Анна Никулина е призована в армията като военен комисар.

— Анна Владимировна, откъде започна бойният Ви път?

— Той е много дълъг — казва тя. — От Северен Кавказ до Берлин минах пътят Девети стрелкови корпус, в който бях зачислена като старши инструкторка на политотдела. Още първите дни ни се наложи да водиме тежки боеве. Минаха много години оттогава, а всичко така ясно се е врязало в паметта ми. Може ли да се забрави това, к ето преживяхме през онези страшни години?

Споменът я връща в Кубан, в селю Казачий Ерик.

Фашистите се отбранявали и не искали да отстъпят. В тази жестока схватка паднал пронизан от вражески куршум командирът на ротата. Над неговия гроб Анна Никулина заклела бойците да отмъстят за любимия си командир. Изтеглила заредения автомат и ги призовала:

— Да отмъстим за него! Напред, другари!

Бойците я последвали. До колене в студената вода, под град от куршуми червоармейците не преставали да преследват врага. Издържали в тежкия бой и победили.

А в битката за освобождаването на село Лепилино Анна окончателно спечелила любовта и доверието на своите бойни другари. Тя д шла преди важната операция при десантчиците танкисти. Напътствувала ги, призовавала ги към безстрашие, говорила им за дълга пред родината. Започнала атаката. И сред първите, най-безстрашните, които влезли в селото, била майор Анна. Прогонили врага и от село Балтийски работник.

Много години след войната Никулина гостувала в совхоза „Балтийски работник". Посрещнали я като скъп гост. Повечето от селяните помнели нейния смел подвиг. Поплакала заедно с тях на братската могила, където лежат костите на много от бойците, които тя водила в атака. Цялото село излязло да я изпроводи. От тази среща тя запазила един документ, който за нея е скъп спомен. На него е написано: „За ознаменуване бойните заслуги на Никулина в боевете за совхоза „Балтийски работник" селесъветът реши:

1. Назовава на нейно име една от новите улици.

2. Присвоява на др. А. В. Никулина званието „Почетна гражданка на село „Балтийски работник".

Първото бойно отличие — орден „Отечественa война" — I степен Анна Никулина получила за смелостта, която проявила в боя при Казачий Ерик. За достойно изпълнен воински дълг по време на Яшко-Кишиневската операция майор Анна Никулина получила орден „Червена звезда". После се прибавила наградата за форсирането на река Одер, а за героичния й подвиг при последния щурм на Берлин на гърдите й заблестял орденът „Червено знаме".

— Никак не ми беше леко на мене, жената политработник, да мобилизирам силите на бойците — продължи разказа си Анна Никулина. — Нито за минута не съм забравяла, че трябва да спечеля доверието на хората само с личния си пример. И затова вървях с тях в боя — там където бивaше най трудно. Когато ставаше най-страшно, мисълта за децата, за тяхното щастливо, мирно бъдеще удвояваше моите сили, правеше ме още по-издръжлива в тежките фронтови условия. Дочаках победата и бях много щастлива, но в същото време мъка разкъсваше сърцето ми. Знаех, че моята дъщеря е при сестра ми, но все още нямах никакви вести за моя Володя... Незабравима ще остане за мен паметната 1945 година. За парада на победата в Москва бяха дошли и курсанти от Военно-морското училище в Ленинград. Може да се стори някому като в приказките, но сред тези момчета аз открих моя син.

Започнал мирният живот за Анна Никулина. Нова работа, нови грижи. Децата пораснали, появили се и внуци. Сега тя е пенсионерка, но времето, както и преди, не й стига. Активно работи в Комитета на ветераните от войната. Среща се с пионерски отряди, с младежки бригади. Посещава военни поделения. Лектор е по атеистична пропаганда. Неуморно работи за военно-патриотичното възпитание на младежите в квартала, където живее. Всеки, който е слушал нейните увлекателни разкази за тежките години на Отечествената война, за героизма на съветските воини, не може да остане равнодушен. В квартирата й постоянно идват хора, често звънят по телефона.

Digitized by Google

И близки, и непознати. Едни споделят своите жалби, други търсят съвета ѝ. В нейното горещо, благородно сърце на комунист има място и за радостите, и за скърбите на тези, които живеят около нея.

Пишат ѝ да им разкаже за своя боен път и българските пионери от Интернационалния клуб в гр. Попово, искат ѝ материали за войната от Музея в Сливен. Крепка дружба я свързва с младежите от ГДР, Полша и Чехословакия.

Анна Никулина току-що е завършила своите спомени за Великата отечествена война. В тях тя описва подвизите на своите другари по оръжие, които дадоха живота си в борбата против фашизма. Разказва за ветераните, с които е лягала рамо до рамо тежкия път на войната и сега заедно изграждат комунистическото общество на Съветския съюз. С тях тя поддържа сърдечна дружба. Радостите им са и нейна радост, грижите им — и нейна грижа.

Нищо че на плещите на тази мила, сърдечна, жизнерадостна жена тежат седемдесет години, за нейните бойни другари тя си е останала комисарката Анна. На Девети май — славния юбилей на 30 годишнината от разгрома на фашистка Германия, те пак заедно ще отдадат почит на тези, които не се завърнаха от фронта. Ще склонят бойните знамена пред техния безсмъртен подвиг.

...Любезната домакиня ме изпрати сърдечно, по сестрински. С особено вълнение стиснах ръката ѝ. Тази същата ръка, която преди тридесет години развя победното знаме над имперската канцелария в Берлин.

Деля КОЛЕВА

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

БЕЗСМЪРТНИ, ЛЕГЕНДАРНИ

50 години от априлския терор

Навършват се 50 години от чудовищния кървав погром, който фашистката реакция извърши над антифашисткото движение у нас. Априлските кланета, разстрели, изгаряния, безследни изчезвания на хиляди комунисти и земеделци, на поборници за работническо-селско единство и народна демокрация ще останат завинаги в паметта на нашия народ.

В дългите като вечност нощи сновяха полицейските камионетки с натоварени на тях арестувани, грабнати внезапно от домовете им, а по-късно обявени за безследно изчезнали. Полицейските управления, участъците, военните комендантства, затворите, казармите, училищата се препълваха с работници, селяни и интелигенти — комунисти, земеделци — единофронтовци, безпартийни патриоти — антифашисти. От тези същински средища на ада се разнасяха писъци и стенания. Част от пленените герои фашистките злодеи избиваха там, а другите в полунощ или призори извеждаха и разстрелваха в планински усои, дерета, край шосета, железопътни линии, по селските мегдани и градските площади. Стотици други комунисти и антифашисти паднаха в неравни сражения и престрелки с врага.

В онези далечни дни загинаха изтъкнати кадри на БКП.

В София убийците от трета секция на Министерството на войната удушваха с примки от кабели и кожени каиши или разстрелваха коварно в гръб по време на разпит своите жертви в мрачните зимници и складове на Първи пехотен, Четвърти артилерийски, Гвардейския полк и Военното училище.

Кошмарните априлски и майски дни и нощи на 1925 година погълнаха навеки такива народни синове като Иван Манев, Коста Янков, Христо Коджейков, Жеко Димитров, Ламби Кандев, Петко Енев, Тодор Атанасов, Темелко Ненков...

• • •

Иван Манев — политически секретар на ЦК на БКП.

Роден в легендарна Копривщица, от детство закърмен с бунтовния дух на дей-

Digitized by Google

ците на Възраждането. В тясна дружба с революционната руска емиграция, като студент по социални и икономически науки в Швейцария, прегръща идеите на марксизма. Завърнал се в родината, той се нарежда в предните редици на борбата. Под негово ръководство секцията на търговските служители в София израства като мощна синдикална организация.

Цял ден Манев води ожесточено сражение с обкръжилите го в нелегалната му квартира в София войска и полиция. Стрелбата стихва едва когато изстрелва последния куршум в себе си. Преди това със стичащата се от раните му кръв той написа върху лист от стихосбирката на Ботев: „Да живее Българската комунистическа партия!" „Комунизмът ще победи!"

Коста Янков и Христо Коджейков. Първият член на ЦК на БКП, вторият — член на ръководството на Тайната военна организация при ЦК на БКП. Запасни офицери.

Верни на революционната си клетва, до сетни сили те се сражават в дома на Христо Коджейков в София с въоръжена до зъби полиция и изгарят в запаления от палачите дом.

Син на опълченец, потомък на славната Райна Княгиня, отрасъл в средите на пловдивския пролетариат, в кипежа на неговите борби, Коста Янков се нарежда под знамето на Партията. Захвърлил след края на Първата световна война офицерския мундир, той изцяло се посвещава на делото на революцията. Редактира нелегалния вестник „Народна армия". Като завеждащ военния отдел на ЦК на БКП е в стихията си.

Иван Недялков (Шаблин). Представител на ЦК на БКП в Коминтерна през 1920—1921 г. Телеграфо-пощенски служител.

Син на бедно, трудово семейство, Шаблин намира своето място в светлата фаланга на Димитър Благоев и неговите съратници. Сътрудничи на в. „Работнически вестник" и сп. „Ново време", а по-късно става помощник-редактор на партийния орган. Пребродил великата Съветска страна, след завръщането си в България във вълнуващи лекции и беседи той популяризира мероприятията и постиженията на съветската власт. След погрома на Септемврийското въстание от 1923 г. с апостолски пламък работи за възстановяване на Партията на нелегални основи. Участвува в списването на трудовия печат.

Жеко Димитров — заместник-секретар на Общия работнически синдикален съюз (ОРСС). Работник, Жеко Димитров отрано поема пътя на суровата пролетарска борба. През 1903 г. решително застава на революционните позиции на Димитър Благоев. Активно участвува в основаването на организацията на тесните социалисти в Хасково. Оценил революционните му добродетели и качества на талантлив пролетарски водач, ЦК на БКП го излига на поста — помощник на Георги Димитров в ОРСС. В дълбока нелегалност през 1923—1924 г. Жеко Димитров работи за възстановяване профсъюзите. За кратко време те се превръщат в здрава опора на Партията.

Ламби Кандев. Възтержен ръководител на младежкото и учителското революционно движение. Депутат на БКП в парламента и столичен общински съветник. Народен учител. Светлия си живот Кандев завършва като пламенен пропагандатор на единния работническо-селски фронт в борбата против фашизма.

Николай Грамовски. Виден деец на Партията и революционните синдикати Забележителен пролетарски революционер интернационалист. Журналист.

През януарските дни на 1919 г. като студент той се сражава на барикадите в Берлин, а по-късно участвува в революцията в Унгария. В Будапеща основава Българска комунистическа група и редактира нейния орган в. „Червено знаме". Признателният унгарски народ го избира за депутат в Будапещенския съвет на работническите, селски и войнишки депутати. След поражението на революцията Грамовски се завръща в България, където себеотрицателно работи и се бори за делото на Партията, за тържеството на социализма в своята родина.

Петко Енев. Безсмъртен народен герой. Член на Висшия партиен съвет при ЦК на БКП. Адвокат.

В бойните редици на Партията той разгръща неукротимата си енергия, революционния си талант и буквално изгаря в бурите и пламъците на народните битки с фашизма.

Петко Енев е славният водач на Септемврийското въстание от 1923 година в Нова Загора, а след потушаването му — войвода на чета в Балкана. Неговият живот е вълнуващо на могъщия устрем на трудовите хора за свобода и щастие. Врагът го разстрелва из засада в Стара Загора на път за изпълнение на бойна задача.

Тодор Атанасов. Секретар на Върховната военно-революционна колегия при ЦК на БКП. Ръководител на централната комисия за комунистическо представителство в изборните учреждения. Адвокат.

Заживял от ученическата скамейка с идеите на революционния социализъм като студент в Женева сред руската революционна емиграция повишава марксистката си подготовка. Солидните му теоретически знания, съчетани с рядък революционен жар, определят мястото му на изтъкнат деец на БКП.

Тодор Атанасов развива широка и енергична дейност за създаване здрава опора на Партията в армията. Стои на предна линия в подготовката на Септемврийското въстание в София.

Васил Мулетаров. Изтъкнат партиен функционер. Комунистически народен

Digitized by Google

представител и столичен общински съветник. Адвокат.

Възприел социалистическите идеи от Димитър Благоев, като негов ученик в Пловдивската гимназия, Мулетаров влага всичките си сили и бляскави способности в служба на революционната борба. От трибуната на парламента той страстно защищава интересите на работническата класа, сочи спасителния път на социализма. С него за свободата на трудовия народ загива и по-малкият му брат Спас Мулетаров — предан и юначен син на Партията и народа.

Анна Маймункова. Любима ръководителка на женското комунистическо движение, секретарка на Централната женска комунистическа комисия. Учителка. Превъзходна публицистка — редакторка на комунистическите вестници „Равенство" и „Работничка".

Първите си уроци по марксизъм тя получава в Пловдивската гимназия в социалистическия кръжок, ръководен от преподавателката Вела Благоева. До края на живота си Анна Маймункова остава самоотвержена и неуморна народна борчиня. Неизчерпаемата ѝ енергия, богатата ѝ душевност, огненото ѝ перо оставят неизлитими следи в летописа на Партията.

Атанас Стратиев. Един от основателите и ръководителите на БКМС. Активен сътрудник на ръководството на тайната военна организация.

Интелектуално надарен, проникнат от остро социално чувство, Стратиев бързо израства като известен и всеобщо обичан комсомолски деец. След края на Първата световна война, като студент в София, той организира и ръководи комсомолски дружества, създава мрежа от комсомолски ядки в казармата Трескаво набавя оръжие за нуждите на наиращото въоръжено въстание. „Слънчевият живот ще бъде извоюван" — са сетните му думи.

Темелко Ненков. Секретар на Рудничарския съюз. Обаятелен водач и трибун на пернишките миньори.

Израсъл в недрата на работническата класа, той се калява в нейните борби и се оформя като високосъзнателен борец. Животът му е кратък, но изключително съдържателен и буреи. До последния си дъх Темелко Ненков ръководи героичните стачни борби на миньорските работници, вдъхва им вяра и желязна решимост за борба до победен край. Неговото име и присъствие предизвикват смут и объркване сред враговете.

* * *

В дългата колона на заслужили борци, паднали за великото комунистическо дело, за народна свобода и демокрация през кървавата пролет на 1925 г., ще светят с вечен блясък и имената на Иван Минков и Марко Фридман — членове на ръководството на Тайната военна организация, Никола Габровски — ветеран на социализма в България, съратник на Димитър Благоев, Владимир Зографов — предан до смърт деец на Партията, ръководител на чета в Балкана, Александър Боримечков, Владимир Благоев (син на Димитър Благоев), Тодор Димитров (брат на Георги Димитров) — сътрудници на Тайната военна организация, лекарите Нено Царвуланов и Васил Иванов — ръководители на профсъюза на медико-санитарните работници.

От попрището на литературата, изкуството и културата през 1925 година врагът изтръгна и редица талантливи творци като прекрасния революционен поет Гео Милев, поетите комунисти Христо Ясенов и Васил Карагьозов, певецът на селската неволя земеделецът единофронтовец Сергей Румянцев, художниците комунисти Гиню Писков и Димитър Грънчаров, безпартийният патриот антифашист, редактор на прогресивни вестници Йосиф Хербст.

„Този кървав стълб от бляскави имена — високо издигна глас на протест Антон Страшимиров — ще ужасява поколенията. Ние сме шепа народ. Стига жертви!"

Варварствата на българския фашизъм отекнаха дълбоко потресаващо, предизвикаха бурно възмущение в средите на световната комунистическа и прогресивна общественост. Крупните и авторитетни представители на световната комунистическа и прогресивна мисъл, наука и литература, бележитите хуманисти Анри Барбюс, Ромен Ролан, Алберт Айнщайн, Максим Горки разобличиха дивата, мракобесническа същност на фашизма в България, приковаха го на позорния стълб.

Трагичната гибел на хилядите борци покруси трудещите се в България, но под ръководството на БКП те възправиха снага за нови, славни битки. Предстояха решителни схватки.

н. с. Магдалена БАСМАДЖИЕВА

ПОПРАВКА

В книжка 5 на списанието по вина на печатницата на стр. 21 е допусната груба техническа грешка. Вторият ред след Рашко Рашков да се чете: „и председател на съвета".

Digitized by Google

ДЕМОКРАТИЧЕСКИЯТ ЦЕНТРАЛИЗЪМ И АТАКИТЕ НА ОПОРТЮНИСТИТЕ

СТАНКА ВЕЛИЧКОВА

Силно обезпокоени от нарастващата мощ на светогната социалистическа система, ревизионистите от всички разновидности насочват своя стратегически удар към управляващите комунистически партии, въплътили в себе си ленинските организационни принципи и норми на партиен живот. Те показват поредната си сервилност към монополистическата буржоазия, като се обявяват против обективния характер на демократическия централизъм. Според тях демократическият централизъм като организационна основа на Партията е изкуствено създаден, „наложен на Партията отвън", поради косто не представлява закономерност в изграждането и развитието на пролетарската партия. Така Р. Гароди, Шик, Джолити, Фишер, Свитак, Р. Росанда и др. твърдят, че принципът на демократическия централизъм е плод на субективните желания на Ленин да установи своята власт и воля в Партията и следователно не е формулиран на основата на анализа на революционните борби на световния пролетариат и на идеите на Маркс и Енгелс.

Това обяснение десните и „левите" ревизионисти използват единодушно като доказателство за „необективния" характер на организационните основи на Комунистическата партия и най-вече на демократическия централизъм. Другият техен „аргумент" в тази насока е, че в съвременността комунистическите партии на социалистическите страни и най-вече КПСС поради приложението на ленинския принцип на демократическия централизъм са „остарели" и „не отговаряли" на потребностите на общественото развитие.

Историята на международното работническо и комунистическо движение показва, че няма логическо противоречие и несъвместимост между марксизма и борбата на Ленин за създаване на партия в Русия. Марксистките организационни принципи, и по-специално формулираният от Маркс и Енгелс принцип на демократическия централизъм, залегнал в Устава на Съюза на комунистите от 1847 г., намери своето понататъшно развитие в ленинското учение за партия от нов тип, в партийните документи на Тамерфордската конференция на болшевиките (XII. 1905 г.), в Устава на РСДРП (април 1906 г.). Така че Маркс и Енгелс, които първи обосновава необходимостта от партия като политически вожд на пролетариата в борбата му за успешното провеждане на социалистическата революция, поставиха и за първи път въпроса за организационните основи на Партията, за непреходното значение и характер на демократическия централизъм.

Въз основа на теоретическото наследство на Маркс и Енгелс, с помощта на марксическата методология Ленин показа, че принципът на демократическия централизъм е в пълно съответствие с развитието на материалните и обществените условия, в които работническата класа реализира историческата си роля и поради това той най-пълно отговаря на характера и целите на борбата на пролетариата. Така Ленин посочи демократическия централизъм като закономерна обективна необходимост за Комунистическата партия.

В стремежа да игнорират ленинските организационни принципи десните и „левите" ревизионисти се стремят да покажат, че демократическият централизъм е само една „комбинация на несъвместими, взаимноизключващи се фактори". Затова според тях демократическият централизъм „пречел за търсенето на нови пътища в социалистическото развитие", „спъвал" творческите изяви на партийните членове, „спомагал" за превръщането на Партията във „военизирана йерархична организация". За Р. Гароди принципът на „демократическия централизъм, ръководната роля на Партията и недопускането на опозиция"[1], са основа на „бюрократичното израждане" на КПСС, на всички комунистически партии в социалистическия лагер.

Ревизионистите като Браун (Австрия), Джолити (Италия) и др. в стремежа си да

[1] R. Garaudy. Pour un modèle français du socialisme. P., 1968, p. 124.

Digitized by Google

обосновват невъзможността в една партия да се прилагат едновременно демократизмът и централизмът изглеждаха искането на малцинството да се даде правото да се организира в групи, противодействуващи на решенията на болшинството.

Теоретиците на „левия" ревизионизъм си служат с друга обосновка: абсолютизират значението на централизма в Партията, което довежда до командуване, до насаждането на действително бюрократично партийно ръководство. Именно неправилното приложение на принципа на демократическия централизъм в ККП доведе до изолачаване ролята на Конгреса като върховен орган на Партията. Конгресът бе подменен от Централния комитет. От 1956 до 1969 г. не бе проведен нито един конгрес на ККП. Но и самият Централен комитет не е действувал като колективен орган. Неговите функции са иззети от Политбюро, а тези на Политбюро — от „пролетарския щаб" начело с Мао. За това, че в последните години в ККП изцяло се утвърдиха методите на йерархичния автократизъм, говори и следното изявление на сп. „Хунци": „Пролетарският щаб начело с председателя Мао... вече е единственият ръководен център на цялата партия"[1].

Пътят на маоистите следват и идеолозите на „Ил Манифесто". Един от тях, Л. Магри, говори за несъвместимостта" между демокрацията и централизма в ленинския организационен принцип. Поради това той издига предложението да се ликвидира принципът на демократическия централизъм като основен организационен принцип и да се оформи Комунистическата партия като „интелектуален колектив".[2]

Антикомунистическите концепции на десните и „левите" ревизионисти и особено на Гароди намират пълно признание сред съвременните троцкисти, които с не по-малка настървеност от своя „идеен баща" се борят против ленинското учение за партия от нов тип, против съвременните комунистически партии. Както заявява Лео Фигер, троцкистите атакуват демократическия централизъм като важен организационен принцип „с помощта на същите методи и аргументи, които най-много използват десните елементи от типа на Гароди. Ето защо троцкистите открито съжаляват, че дейността на Гароди не е намерила широка поддръжка в компартията и не е станала оръдие за разкол на нейните редове"[3]. По подобие на Гароди троцкистите отправят клевети и хули спрямо всички комунистически партии. И те считат, че принципът на демократическия централизъм е главната причина да „няма" например в САЩ „истинска марксистко-ленинска партия"[4]. Безспорно под истинска марксистко-ленинска партия троцкистите в никакъв случай не разбират Партията, създадена и действуваща върху основите на ленинските организационни принципи и норми на партиен живот.

Независимо от различните искания за „чиста" и „истинска" демокрация, за „свобода на критиката", за ликвидиране или абсолютизиране на централизма във вътрешнопартийния живот, ревизионистите в еднаква степен пледират да се измени същността на демократическия централизъм, да се премахне неговото ръководно начало. Критиката на десните и „левите" ревизионисти на демократическия централизъм е всъщност съзнателен опит да се насади или бюрократически централизъм, или дребнобуржоазна разпуснатост и анархизъм в Партията.

Враждебността към ленинското учение за партия от нов тип е продиктувана и от теоретическата капитулация на ревизионизма пред буржоазното обществознание и по-специално пред буржоазната философия и социология. Върху голяма част от философско-социологическите концепции на ревизионизма се чувствува влиянието на теориите за „единното индустриално общество" и „конвергенцията" на двете обществени системи, за „деидеологизацията" и „социалната стратификация". Отстъплението на десния ревизионизъм от диалектическия и историческия материализъм на практика означава опит да се лиши Комунистическата партия от научна методология за изработване на вярна стратегия и тактика, отказ и от марксическата теза за гибелта на капитализма и неизбежния преход на всички страни към социализма.

Десните и левите ревизионисти отричат в еднаква степен един от най-големите приноси на Ленин във философията — теорията на отражението. Техните съзнателни атаки в това направление са предназначени да отхвърлят ленинския етап в развитието на марксистката философия, а оттам и ленинизма в епохата на империализма и социалистическите революции. Така от позициите на субективния идеализъм ревизионизмът ражда своите идеи за деформиране и претопяване на комунистическите в дребнобуржоазни партии. „Ние сме за демократически централизъм — пише Ленин. — И трябва ясно да се разбере колко много се отличава демократическият централизъм от една страна, от бюрократическия централизъм, от друга страна — от анархизма."[5] И като акцентува, че в демократическия централизъм демокрацията и централизмът са органически обединени, той подчерта зна-

---

[1] Кубешова Марцела, Маоистката ревизия на марксистко-ленинската теория и практика на партийното строителство, Информ. бюл. на ЦК на БКП, година 25, април 1974, стр. III.

[2] L. Magri. L'Etat et la Révolution aujourd'hui. Les temps modernes. 1968' № 266—267.

[3] Борьба коммунистов против идеологии троцкизма. М. 1973, стр. 80.

[4] Towards an American socialist Revolution. A Strategy for the 1970. N. Y., 1971, p. 175.

[5] В. И. Ленин. Съч., т. 27, стр. 195.

Digitized by Google

чението на борбата на комунистите за отстояване на централизма. Ленин показа, че като отстояват централизма, комунистите се борят за запазване на демократическия централизъм.[1]

Следвайки указанията на Ленин, КПСС разгроми групата „децисти", отричащи строгата централизация, разобличи и изключи от редовете си троцкистите, представителите на „работническата опозиция" и всички други, които се опитваха да натрапят дребнобуржоазните си идеи на Партията.

Днес комунистическите партии проявяват безкомпромисно отношение към бюрократическия централизъм, показват недвусмислено, че той свежда демокрацията до една формалност, ограничава инициативата, изявата, свободата на действие на отделния комунист. В съвременния етап марксистко-ленинските партии водят непримирима борба и срещу анархизма, който с призивите си за премахване на централизма, за „неограничената свобода" подлага на унищожение всяка организираност и единодействие.

В зависимост от конкретната обстановка и политическите задачи комунистическите партии винаги са държали сметка и продължават да отчитат проявлението на двете страни на демократическия централизъм. Историята на световното комунистическо движение показва, че на различните етапи на революционната борба и социалистическото строителство една от страните на демократическия централизъм може да бъде доминираща. Ленин твърдеше, че в нелегални условия Комунистическата партия трябва да издига на първи план централизма. Но когато тя има, макар и малка възможност, да осъществява по-широко изборно начало, необходимо е веднага да бъде разширена вътрешнопартийната демокрация.

Комунистическите партии отхвърлят всякакво абсолютизиране на една от двете страни на принципа на демократическия централизъм. На своите последни конгреси комунистическите партии от социалистическия лагер отново подчертаха, че ще развиват принципа на демократическия централизъм в две насоки: „...по пътя на обогатяването на формите на проявление на неговите две страни и по пътя на максимално разгръщане съдържанието на всяка една от формите на проявление на демократическия централизъм"[2].

Принципът на демократическия централизъм и формите на неговото усъвършенстване намират концентриран израз в Устава на Партията. Спазвайки Устава на БКП, всяка първична организация трябва да провежда ежемесечно най-малко едно събрание. Окръжните, градските, районните и общинските партийни организации трябва да провеждат конференции на 2—3 г. веднъж, а партийните конгреси се свикват на 5 г.

Голямо внимание БКП отделя на разгръщането на вътрешнопартийната демокрация. За нашата партия демокрацията е важно условие за издигане престижа и ролята на партийната организация, гаранция за вземане на най-правилни решения и укрепване връзките на Партията с широките народни маси.[3] В приетата Програма на своя Десети конгрес Партията подчерта, че тя „смята за свое първостепенно задължение да съблюдава и прилага ленинските принципи и норми на партиен живот, да разгръща вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, неотклонно да осъществява колективността в ръководството, да не допуска отрицателни явления, които биха довели до злоупотреба с властта, до нарушение на социалистическата демокрация и революционна законност, до субективизъм и волунтаризъм".[4] Противно на различните опортюнистически изявления БКП показва чрез своята дейност практическото разширяване на вътрешнопартийната демокрация. Така например въз основа на чл. 35 от приетия на Десетия конгрес Устав се даде правото на ЦК на БКП да свиква по целесъобразност Национална партийна конференция. Организираната Национална партийна конференция през м. март 1971 г. по проблемите на обществената производителност на труда показа, че БКП действително се стреми да разширява участието на всички партийни членове в изработването на партийната политика. Израз на развитието на демократизма в Партията е приетото на Десетия партиен конгрес установено положение за създаване на общоселски партийни комитети, които да третират специфичните въпроси от общоселски характер. За утвърдилия се в Партията колективен метод на ръководство говори и фактът, че само след IX конгрес на БКП са проведени 26 пленума и 12 национални съвещания на партийния, държавния и стопанския актив.[5]

КПСС, БКП и всички марксистко-ленински партии не разглеждат и не третират разширяването на партийната демокрация като фактор, който ще стесни и отслаби централизма и партийната дисциплина. Успоредно с развитието на вътрешнопартийната демокрация комунистическите партии максимално укрепват централизма, създават условия той да се проявява както в безусловната задължителност на решенията на по-висшестоящите органи за по-низшестоящите, така и в правото на партийните органи да утвърждават решенията на партийните организации по приемането и изключването на партийните членове. Установените взаимоотношения

[1] Ленин, Съч., т. 20, стр. 32.

[2] Партийно строителство, Партиздат, С., 1972, стр. 57.

[3] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, Партиздат, 1971, стр. 147.

[4] Програма на БКП, С. 1971, стр. 114.

[5] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 135.

Digitized by Google

между различните звена в комунистическите партии също илюстрират действието на централистическото начало в тях. Това показва и Уставът на БКП, според който за изграждането на една първична партийна организация се взима разрешение от по-горестоящ ръководен партиен комитет. Във връзка с утвърждаването на централизма компартиите изграждат Централния комитет като най-авторитетен, оперативен, ръководен орган. След Априлския пленум на ЦК на БКП бяха взети мерки за подобряване количествения и качествения състав на ЦК. Както отбелязва др. Тодор Живков, сега ЦК е едно сполучливо съчетание на зрялата мъдрост и опита на най-старото с енергията на младото поколение.[1] Съставът на ЦК показва, че в него влизат най-изявените представители на работническата класа, селските кооператори, най-добрите специалисти от различните сфери на знанието и културата.

Като съблюдават последователното прилагане на централизма, комунистическите партии се стремят да укрепват дисциплината в партийните редици. Те считат, че централизмът в Партията трябва да се основава на съзнателната, а не на механичната дисциплина. Партийната дисциплина е задължителна за всички партийни членове независимо от мястото, което заемат в Партията.

Ето защо принципът на демократическия централизъм никога не е означавал „комбинация на несъвместими фактори", никога не е бил механическо съчетание на демократическите с централистическите начала в дейността на комунистическите партии. Успехите на комунистическите партии в социалистическото строителство са доказателство, че демократизмът и централизмът взаимно се проникват, че са две органически, неразривно свързани страни на единен принцип.

Обвиненията на ревизионистите за „съществуващата мнима изборност" в комунистическите партии са друг опит да се отхвърли принципът на демократическия централизъм, да се отрече необходимостта от изборност на всички ръководни органи на Партията от долу до горе и строгата задължителност на решенията на по-висшестоящите органи за по-низшестоящите. Те са нова спекулация, чрез която ревизионистите се стремят да противопоставят ръководствата на комунистическите партии на широките партийни маси, да разбият организационното единство и да създадат борещи се и враждуващи помежду си групи. Радетелите на „радикалната демократия" повтарят отдавна дискредитираните мисли на Троцки, който на времето твърдеше, че ръководните органи на Болшевишката партия са „господстуващите касти", превърнали Партията от авангард на пролетариата в „политическа организация на бюрократията".[2] На тази основа те предлагат „модел" на организационен живот, който цели да се ликвидира съществуването на принципа на демократическия централизъм, да се даде пълна автономия на низшестоящите партийни организации, да им се предостави право да провеждат опозиционна политика по отношение най-вече на ЦК. Така чешкият ревизионист И. Фибих, взел участие в „създаването" на „нов модел" на ЧКП, твърдеше, че „всяка партийна организация трябва да има свои автономни неотнимаеми права, по които не може да се докосне даже и ЦК".[3]

Тези антикомунистически предложения са най-добрата илюстрация на фалшивата същност на всички изявления за изборността в комунистическите партии. Идеите им за автономност нямат нищо общо с действително съществуващата автономност на партийните организации. Ако се обосновем на установената практика в БКП, ще видим, че по силата на чл. 16 от партийния устав партийните организации имат право да решават местни въпроси, без това да противоречи на партийната политика. Тази автономност е израз на проявлението на демократическото начало в границите на централизма.

БКП счита изборността за един от най-ярките показатели на нейната демократичност. В устава й са посочени сроковете в които се провеждат избори, както и начинът за избиране на ръководни органи чрез тайно гласуване. Демократичността при изборите се постига чрез възможност партийните членове да обсъждат всяка кандидатура, да я издигат или да се изкажат против нея. След такова обсъждане на листата се пристъпва към гласуване. Така нашата партия не допуска възможности за необективност, безотговорност и анархия при избирането на партийните органи.

Социалният състав на партийните органи е още едно доказателство за правилното прилагане принципа на изборността в Партията. На своя X конгрес БКП подчерта необходимостта „най-добрите представители на работническата класа с политическа закалка и изявени организаторски способности по-смело да се издигат в ръководствата на партийните и масови организации, да се издигат на ръководна държавна и стопанска работа"[4].

Десетият партиен конгрес избра в състава на ЦК 147 души, 13 от които работни-

---

[1] Т. Живков. Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 150.

[2] Вж. цит. по Пр. Враницки, История марксизма, стр. 158—161.

[3] Ц. Василева, Работническата класа, социализъм, ревизионизъм, Профиздат, 1972, стр. 173.

[4] Т. Живков. Отчетен доклад на ЦК на БКП пред X конгрес на Партията, стр. 150.

Digitized by Google

ци — герои на социалистическия труд, първенци в производството.[1]

Практиката показва, че управляващите комунистически партии продължават тенденцията постоянно да се опират на партийните маси, да създават условия те все по-широко да участвуват в работата на изборните органи. А това спомага непрестанно да се усъвършенствува изборността в Партията, да се изключва възможността от създаването на изкуствено насадени партийни ръководства.

Един от твърде разпространените „аргументи" на ревизионистическото отрицание на ленинските организационни принципи е, че демократическият централизъм „ограничава" и „спъва" свободата, инициативността и творческия дух на партийните членове. За десните ревизионисти например не чрез демократическия централизъм, а само „чрез физическото унищожение на комунистите може да се придобие свобода, демократически социализъм и хуманизъм". С изтъкнатите искания за „свобода и демокрация въобще" ревизионистите всъщност прикриват своето ликвидаторско отношение към ръководната роля на комунистическата партия в социалистическото общество. Те третират свободата като условие за извращаване на марксизма-ленинизма, за неподчинение на решенията на ръководните органи, за неспазване на партийния устав и програма. Според ревизионизма критерият за издигане на партийните членове на ръководна работа вече не е спазването на „дисциплината като автоматическо съгласие с решенията от горе", а техните „творчески способности". Под „творчески способности" десните ревизионисти разбират нарушенията на партийната дисциплина и неизпълнението на решенията на висшестоящите ръководни органи. Като робуват на метафизическото противопоставяне на централизма и демокрацията, ревизионистите не могат да видят, че принципът на демократическия централизъм е отражение и на марксистко-ленинската концепция за свободата на личността, за съотношението между свободата и необходимостта в обществото, за ролята на народните маси в обществеността развитие. Всъщност принципът на демократическия централизъм е синтезиран израз на марксистко-ленинската идея за свободата на личността като общозначима, социална ценност. Този организационен принцип показва, че според марксизма-ленинизма няма и не може да има свобода въобще, че абстрактна свобода на личността не съществува, че конкретната определеност на свободата на личността е обусловена от закономерностите на природата и обществото. На лозунгите за „свобода въобще" марксизмът-ленинизмът противопоставя тезата, че не може да има свобода в смисъл на някаква въображаема независимост от природната и обществената необходимост. Практиката показва, че във всяка комунистическа партия, изградена на основата на демократическия централизъм, на партийните членове се дава правото да избират и да бъдат избирани, да изказват своето мнение по различните въпроси от дейността на организацията, да бъдат носители на новаторски дух при материализирането на съответните задачи. А това безспорно е свободно проявление на волята на партийния член, на неговото собствено аз. В същото време силата на демократическия централизъм се проявява и в това, че поставя свободата на действие на партийния член в рамките на целите на организацията, които са продиктувани от конкретните исторически условия. Извън тези граници свободата се превръща в анархия и произвол, които пречат за реализирането на целите на Комунистическата партия.

Изложените концепции са част от ревизионистките нападки и изопачения на Лениновото разбиране за партийно строителство, на ленинския принцип на демократическия централизъм. От тяхното съдържание следва, че десните и „леви" ревизионисти на съвременния етап „възраждат меншевишко-троцкисткия тезис за свободата на фракциите и групировките, действуват за подмяна на комунистическите партии с някакви конгломерати от разнородни организации и елементи: марксисти и немарксисти, комунисти и социалдемократи, католици и протестанти"[2].

* * *

Борбата на комунистическите партии в социалистическите страни срещу всички опити на ревизионистите да вулгаризират ленинското учение за Партията, да извращават принципа на демократическия централизъм е двуосочна. От една страна, комунистическите партии воюват непримиримо и безкомпромисно за разобличаване на антикомунистическия идеен арсенал на ревизионизма, показват погрешната му методология, неговата псевдонаучност, неприкрит антисъветизъм и политическа тенденциозност. От друга страна, те работят за непрестанното усъвършенствуване на принципа на демократическия централизъм, търсят нови пътища и още по-резултатни форми за проявлението на демократизма и централизма. Те свързват борбата за ненакърнимостта на демократическия централизъм, за по-нататъшното укрепване на партийните редици с необходимостта от повишаване боеспособността на партийните членове. Такъв е смисълът на осъществяваната от комунистическите партии „дълбока проверка на комуниста, на неговото разбиране как, къде и кога превръща своя марксизъм в действие"[3]. Така борбата за творческото приложение и развитие на ленинския принцип на демократическия централизъм допринася за нарастване ръководната роля на комунистическите партии, на тяхната сила и мощ.

---

[1] X конгрес на БКП, Стенографски протокол, стр. 637.

[2] П. А. Родионов, Ленинските организационни принципи и съвременността, сп. „Партиен живот", кн. 1, 1974, стр. 39.

[3] Пак там, стр. 41.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИДЕОЛОГИЯТА

Характер и закономерности на развитие

Васил Иванов

В новия си труд проф. В. Иванов разкрива същността и основните черти на идеологията, нейната структура и функции. Най-голямо внимание той обаче отделя на характера и закономерностите на развитие на комунистическата идеология, на нейния сегашен етап и нови проблеми. В своя предговор към изданието академик Тодор Павлов изтъква, че книгата е написана „в дух на последователна и непримирима борба против буржоазната идеология, против десния и „левия" ревизионизъм... Особено голямо внимание е отделено за разобличаване на антимарксистката същност на маоизма, на неговия антинароден, антисъветски, хегемонистически и националистически характер". Книгата е интересна и ценна за всички дейци на идеологическия фронт, научни работници, преподаватели, студенти и други читатели.

ХРИСТОМАТИЯ ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

Първо издание

Съставителският колектив разработва в седем глави на книгата следните теми: „Ръководната роля на комунистическата партия"; „Основни организационни принципи за изграждане на Партията"; „Строеж и организационна дейност на Партията"; „Подбор на кадрите и проверка на изпълнението"; „Идеологическата работа на Партията"; „Партийно ръководство на икономиката" и „Партийно ръководство на масовите организации". Христоматията ще ползват преди всичко изучаващите партийно строителство в системата на партийната просвета.

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА БОРБА

Методологически проблеми

Димитър Цеков

Монографията разглежда важна тема на съвременния идейно-политически живот — методологически въпроси на идеологическата работа. Въз основа на изследване идейно-теоретическото наследство на Маркс, Енгелс и Ленин, на документите на съвременното световно комунистическо движение, решенията на БКП и КПСС и речите на Тодор Живков и Л. И. Брежнев по тези въпроси са формулирани основните марксистко-ленински принципи на идеологическата борба. Книгата ще представлява интерес за научните кадри, за идеологическите работници и пропагандисти в системата за политическа просвета в Партията и масовите организации, за широк кръг читатели.

КЪМ НОВО, ДЕМОКРАТИЧНО ОБЩЕСТВО

Алвару Кунял

Книгата съдържа политически речи и интервюта на генералния секретар на Португалската комунистическа партия и държавен министър във временното правителство на Португалия Алвару Кунял, произнесени след историческата дата за португалския народ — 25 април 1974 година. Централно място в публикуваните речи на др. Кунял заемат въпросите за единството като решаващо условие за изграждането на нова, демократична Португалия. Съществено място ръководителят на ПКП и виден деец на международното комунистическо движение отрежда и на проблемите на външната политика, на дружественото отношение на португалските комунисти към Съветския съюз и други.

* * *

Партиздат пусна от печат и следните актуални издания: **„Политическата сатира на Георги Кирков" от Петко Тотев; „Двубой в ефира — 1941—1944 г."** — интересна книга от **Филип Панайотов** за „ръкопашните схватки в ефира" на **Станке Димитров** чрез предаванията си против лъжите на фашисткото радио в царска България; **„Свои, а не чужди"** — второ преработено и допълнено издание на книгата на **Владимир Арденски** за помохамеданчените българи; **„Новият свят"** — избрани страници от **Шарл Фурие**, и **„Япония — съвременни проблеми и дилемата" от Тодор Петков.**

Digitized by Google

В КРАК С ЖИВОТА

УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

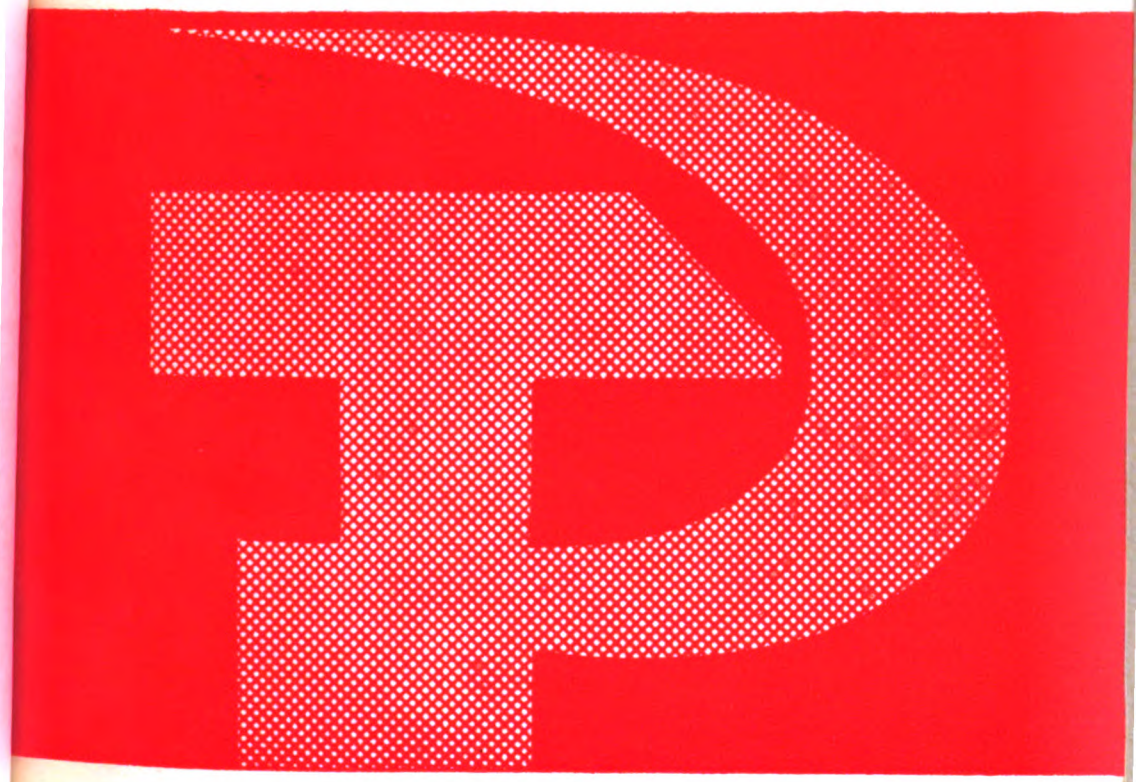

Partien zhivot

LIBRARY
NOV 27 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

ПАРТИЕН ЖИВОТ

Digitized by Google

СОФИЯ, МАЙ 1975 ГОДИНА 7

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 7
1975
МАЙ
☆
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

КЪМ XI КОНГРЕС — ВДЪХНОВЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

К. Колев — Фактори за интензификация 3
И. Христов — Единен фронт на науката с практиката 8
Д. Катранов — С поглед към трудовия колектив 15
Р. Радославов, М. Миланов, М. Михайлов — Взаимна отговорност 18

• • •

В. Палин — Варшавският договор — щит на мира и безопасността на народите 22

30 ГОДИНИ ОТ РАЗГРОМА НА ФАШИЗМА

В. Иванов — Историческата победа и комунистическите партии . 31

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

С. Михайлов — Единство на идеологическата и организационната работа 39

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

К. Малинов — Организатори и ръководители 46
Д. Бояджиев — Културата на труда 51

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

А. Стамболиев, И. Новаков — По-голяма деловитост и творчески дух 59
Р. Йорданова — Възпитателното въздействие на социалната среда 65

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Мазирин — Икономическото обучение на трудещите се 69

• • •

Й. Цонев — Писател, боец, вдъхновител 74

Digitized by Google

КОМУНИСТЪТ

И. Трайков — „И друг щеше да направи същото..." 78

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

С. Стоименов — Димитрина Ананиева 81

РЕПЛИКА

Д. Димчев — Сведението 82

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

В. Генов — Младежкият бунт срещу капитализма 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Т. Хайер, Х. Торек — Идеологическата работа и борбата за по-висока производителност на труда 89

КРИТИКА И КНИГОПИС

Т. Левашки — Централен проблем 92

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

М. Младенов — Нейната ефективност 95
К. Янушев — Обучението им 96

ВЕСТИ 80

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2456. Тираж 48 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 8 V. 1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

КЪМ XI КОНГРЕС –
ВЪЗХВАНЕНИ, С НО-ГОЛЕМИ РАЗМАХ !

ФАКТОРИ ЗА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

КРАЧУН КОЛЕВ
инструктор в отдел „Селскостопански" на ЦК на БКП

Въпреки безспорните успехи животновъдството все още изостава от изискванията за оптималното хранене на нашия народ. В основата на това изоставане е незадоволителният ръст на обществената производителност на труда. За изтеклите осем години (1965—1972 г.) производителността на труда в животновъдството, измерена с произведената чиста продукция на един зает, е нараснала със 74,1 на сто в говедовъдството, с 86,4 процента в овцевъдството, с 59 процента в свиневъдството и с 12 процента в птицевъдството. Въпреки това разходът на труд за производството на животински продукти в страната е все още много висок.

Опитът на развитите страни и нашите челни ферми и АПК показват, че висока производителност на труда в животновъдството може да се постигне по пътя на интензификацията, т. е. като се използват с предимство интензивните фактори за увеличаване производството на животински продукти. Този подход ще ни позволи да повишим ефективността на производствените фондове, на материалните и трудови разходи и да създадем условия за непрекъснато ускорено нарастване на производителността на труда във фермите и на тази основа да увеличим производството на месо, мляко, яйца и вълна.

Интензификацията на животновъдството ще се извършва чрез осъществяване на цял комплекс организационни и зоотехнически мероприятия: подобряване на фуражната база, рационално използване на фуражите и осигуряване пълноценно научнообосновано хранене, ефективна племенна работа, концентрация и специализация, комплексна механизация и внедряване на индустриални методи на производство и промишлени технологии, усъвършенствуване организацията и заплащането на труда. За решаването на тези задачи сега в АПК са създадени необходимите условия и предпоставки.

Интензивното използване на земята за производство на фураж има първостепенно значение за увеличаване на животинската продукция. Обстоятелството, че 41,5 процента от обработваемата площ в АПК, използвана за производство на фураж, осигурява чрез животновъдството само 34—35 процента от общата и 13—15 процента от чистата продукция, показва, че тази земя не се използва ефективно. Основната при-

Digitized by Google

чина е все още в екстензивния характер на фуражното производство, неефективната структура и в крайна сметка ниските добиви от единица площ.

Наред с решаването на стратегическата задача за производство на повече фуражно зърно не бива да се изпускат от вниманието и другите фуражи: тревни, сочни, силажи, сено, които са около 55—65 процента от фуражния баланс на страната. Следователно резултатът от животновъдството ще зависи от правилното използване на всички фуражни площи, на всичко, което ражда земята от корена до върха. Указанията на др. Тодор Живков, дадени на срещата в Ямбол, за прилагането на нови, по-ефективни технологии при прибирането, съхраняването и използването на фуражите и особено на грубите, разкриват големи резерви за осигуряване пълноценно хранене на животните и получаване максимална продукция от единица фуражна площ.

В това отношение голям интерес представлява опитът на Разградски окръг по прибиране, съхранение и преработка на грубите фуражи и по целорастенийното прибиране и консервиране на царевицата и ечемика. Той е интересен и като доказателство, че с грубите фуражи могат да се изхранват и високопродуктивни животни (окръгът е на едно от първите места в страната по развитие на животновъдството: по 3320 л среден млеконадой от фуражна крава и 7,5 кг вълна средно от овца).

След всестранен анализ окръжният партиен комитет установи, че поради организационни и технологически причини произведените фуражи и особено грубите се използват крайно неефективно — около 30—40 процента от тяхната хранителна стойност се похабява. Затова в АПК—Лозница беше експериментирана нова технология за прибиране и съхранение на фуражите, предназначени за говедата и овцете. По тази технология бяха прибрани през 1974 г. 57 000 тона груби фуражи.

Под ръководството на ОК на БКП—Разград опитът на АПК—Лозница беше изучен от всички специалисти и ръководители на АПК в окръга. Приети са конкретни програми за масово внедряване на новата технология през настоящата година — за прибиране продукцията от 47 000 дка царевица, 5000 дка ечемик и на 124 000 тона груби фуражи. Опитът на АПК—Лозница трябва да намери широко приложение още тази година във всички АПК в страната. Ако се прибират само 500 000 дка от царевицата за зърно по тази технология, ще се осигурят за животновъдството допълнително 100 млн. кръмни единици ценен фураж. Затова е необходимо партийните комитети да изискат от стопанските ръководства на АПК да пренесат бързо, без забавяне опита на Лозница; да търсят партийна отговорност за забавянето, защото там бе проведено национално съвещание и практически няма неизяснени въпроси.

Друг резерв за увеличаване производството на фураж, който има отношение към интензификацията на селското стопанство, са ливадите и пасищата, особено в планинските и полупланинските райони. В нашата страна те заемат около 12 млн. дка, т. е. една пета от селскостопанската площ, която за съжаление се използва по крайно екстензивен начин. Средно от декар се получава годишно по 120—150 кръмни единици от ливадите и по 100—120 кръмни единици от пасищата, което е една трета от възможното. Причините за това са преди всичко организационни. Тези площи не се прикрепват към производствените единици. За тях не се влагат почти никакви инвестиции и труд. От тях не се планира и отчита добив и доход. Създадоха се необосновани концепции у някои специалисти за несъвместимостта на интензивното животновъдство с използването на пасищата, особено в планинските и полупланинските райони.

Digitized by Google

Опитът на редица европейски страни показва, че на основата на пасищата може да се развива високопродуктивно и рентабилно животновъдство. Опитът на научните институти и на някои стопанства у нас доказва, че когато за ливадите и пасищата се полагат грижи, както за другата обработваема земя — торене, поливане, почистване, подсяване и др., те се отплащат много добре и сегашните добиви могат да се утроят. В ТКЗС—Златица за ливадите и пасищата се полагат системни грижи — торене, поливане, почистване, и редовно получават от ливадите по 550—600 кг сено.

Основа за поврат в използването им е 8-то постановление на Министерския съвет от 19. II. 1974 г., с което се решават редица организационни и материални въпроси за развитие на животновъдството в планинските и полупланинските райони. Ежегодно държавата ще предоставя средства за създаване на пасищни комплекси, като само за настоящата година са предвидени за тази цел 8 млн. лева. За пасищата ще се предоставят изкуствени торове, тревни семена и др.

Няма съмнение, че тези мероприятия на Правителството ще дадат резултат, обаче няма да се получи нужният ефект, ако партийните комитети не окажат необходимата помощ и не дадат насока за действие на аграрно-промишлените комплекси за преодоляване подценяването на пасищата и ливадите; за създаване необходимата организация и материални стимули; за провеждане ежегодно и системно мероприятия с оглед непрекъснато да се увеличават добивите от тях.

* * *

В сложния комплекс от проблеми, обуславящи високата производителност на труда в животновъдството, първостепенно значение има повишаване степента на концентрация и специализация и приложението на новите промишлени технологии при производството на животински продукти.

Курсът, утвърден от Априлския пленум (1970 г.) на ЦК на БКП за концентрация и специализация на селското стопанство, извежда нашето животновъдство на челно място в света по размери на фермите и създава обективни предпоставки за рязко увеличаване производителността на труда до равнището в напредналите страни.

Концентрацията и специализацията се отразяват благотворно не само върху повишаването на производителността на труда. За животновъдството важно значение има ефективната племенна работа. Практиката в редица АПК показва, че когато за младите животни не се полагат достатъчно грижи, когато те са пръснати във всички селища, когато заплащането на животновъдите е обвързано единствено с прираста, понижава се продуктивността на бъдещото основно стадо, увеличава се безплодието. Затова окръжният комитет на Партията в Плевен постъпи предвидливо, като даде насока за концентрация на младите разплодни животни. В специализирания за тази цел АПК—Долен Дъбник сега се отглеждат 12 000 юници с перспектива през близките години в този комплекс да се отглежда разплодният материал за целия окръг. Сформирането на големи едновъзрастови групи животни позволява да се осигури диференцирано хранене и грижи според изискванията на зоотехническата наука. Така се съчетава по-високата производителност на труда с отглеждането на по-качествени разплодни животни.

Първостепенно условие за повишаване производителността на труда в животновъдството е засилване техническата въоръженост на фермите и механизиране на трудоемките процеси. Въпреки че в това отношение беше извършено не малко, въпреки наличната техника, все

Digitized by Google

още много трудови процеси по обслужване на животните се вършат ръчно.

За механизация на животновъдните ферми са полагани много грижи. В обществените ферми има над 4000 доилни машини, 3500 транспортни ленти, 150 000 автопоилки; 300 раздаващи ремаркета и др. Внедрените машини и създадената организация във фермите позволиха механизираното доене на кравите да достигне 78 процента, храненето 47 процента, почистването на тора — 60 процента.

Общият икономически ефект от механизацията обаче е незадоволителен, тъй като механизацията засягаше отделни процеси и операции и не носеше комплексен характер. Анализът на работата показва, че простото насищане на животновъдните ферми с техника, без принципно изменение на старата технология и организация не води до висока производителност на труда.

Изследванията на научните институти и особено опитът на челните стопанства и ферми потвърдиха голямото предимство на комплексната механизация, съчетана с нова организация и технология. Само на тази база в кравефермата на ТКЗС—Попово, където за механизацията се полагат добри грижи и е създадена съответна организация, бе сведен разходът на труд за 1000 литра мляко на 44,8 часа. Ако работата в нашите кравеферми се организира както в АПК—Попово, което е напълно възможно, то трудът на животновъдите ще стане по-производителен, а във фермите ще постъпят квалифицирани кадри. Сега поради организационни и технически причини наличната техника в животновъдството се използва нерационално. Капацитетът на доилните агрегати общо за страната се използва 70—80 процента, а в някои окръзи и по-лошо. Почти така се използва и другата техника, поради което трудът на животновъдите е нископроизводителен.

Особено внимание отдели Националната партийна конференция на реконструкцията и модернизацията във всички отрасли на народното стопанство с оглед бързо повишаване обществената производителност на труда. Тази задача важи с особена сила за животновъдството. Повече от петдесет процента от материалната база на този отрасъл е стара и животните в тях се отглеждат с голям разход на ръчен труд и ниска производителност. Нагледен пример за ефекта от реконструкцията и модернизацията на старата материална база в животновъдството ни дава опитът на редица АПК в страната и на едно от първите места АПК—Попово (Кардам — телеугоителното стопанство, Светлен — кравефермата за мляко, Ломци — птиците).

Големи възможности за увеличаване производителността на труда в бройлерното и яйценосното птицевъдство предлага реконструкцията на вентилационната система и особено внедряването на клетъчната система при отглеждането на всички птици — от пилето до стоковата носачка. След реконструкцията на птицекомбината за яйца в Бохот край гр. Плевен на клетъчна система производителността на труда нарасна почти два пъти, като разходът на труд за 1000 яйца се намали от 13,44 човекочаса на 4,88 човекочаса.

Един от непосредствените ефекти върху повишаването на обществената производителност на труда е намаляване разхода на фураж за единица продукция. Така например при крави с годишна млечност 1500 литра са необходими за един литър мляко 1,77 кръмни единици фураж, а при 3500 литра — 1,11 кръмни единици. Като се има предвид, че в обществените ферми има около 100 000 крави, които са дали под 2000 литра мляко, може да се види какъв голям резерв за повишаване ефекта от фуражите и увеличаване на продукцията има сега в нашето животновъдство. Поради ниската продуктивност и екстензивното хранене в АПК преразходват големи количества фураж и оскъпяват получената продукция. Ефективното използване на фуражите е в

Digitized by Google

ръцете на животновъдите, на производствените колективи. А тяхната практика е различна. На редица места, та дори в едни и същи АПК, могат да се намерят ферми, където фуражът се пилее, където не се спазват дажбените таблици или животните се хранят едностранчиво. Успоредно с тях има и такива, които грижливо, по стопански се отнасят към фуража. В тях не се изхранва необработен фураж — нещо повече, доячките познават продуктивните възможности на всяка крава и като изхранват диференцирано концентрата, успяват да балансират недостига и едновремено с това да изпълняват плана за млеконадоя.

У нас все повече се утвърждава практиката да се изграждат отделни първични партийни организации, в които членуват комунистите, работещи в този важен отрасъл. Тази относително по-голяма еднородност на членския състав дава възможност (и тази възможност трябва да се използва цялостно) тия въпроси да се разглеждат от комунистите, да се набелязват решения, които да превръщат опита на най-добрите в масова практика; да се води борба с партийни методи за строг режим на целесъобразни икономии, икономии, постигнати на базата на повишеното професионално майсторство.

* * *

Ефективното използване на промишлените технологии в животновъдството поставя големи изисквания пред първичните партийни организации. Преди всичко следва да се помисли още сега за повишаване квалификацията и техническите познания на изпълнителските кадри. Съществени недостатъци има при подготовката на средните кадри. При сегашната система няма връзка между стопанствата и подготвящите се кадри, поради което след завършване по-голямата част не отиват на работа по съответния профил. В техникумите следва да се изпращат младежи от нуждаещите се стопанства на тяхна издръжка при съответни договори.

По-голямо вниманние е нужно за учебните програми в техникумите, като в тях се отдели повече място по приложението на индустриалните методи в животновъдството, модернизацията, механизацията и автоматизацията на фермите.

Изискванията към квалификацията на животновъдите днес се повишават именно поради бързото навлизане на техническия прогрес в този отрасъл. Традиционната професия животновъд сега все повече се диференцира: днес има професии, които се обособиха под въздействието на отделните технологични операции, а отговорността пред тях нарасна неимоверно. Така например научноизследователските институти в Съветския съюз са установили, че нарушаването на режима (става дума за режима, а не за намаляване на дажбите) снижава млеконадоя с над 15 процента. Ако се повреди вентилационната система, нарушава се топлинният режим и аерацията, следствие на което до 25 процента от младите животни и птици заболяват, прирастът намалява с около 14 на сто, а носливостта на кокошките спада с 15 процента. И още нещо: често пъти при условията на голямата ферма тия проценти стават положителна или отрицателна реалност само вследствие възможностите на един човек.

Задачата за подобряване храненето на животните, за създаване на високопродуктивни ферми и интензивно използване на всяка бройка от основното и оборотното стадо е от първостепенно значение пред партийните организации на село, от които зависи решаването на задачата за нарастване на производителността на труда и получаване на повече мляко, месо и яйца.

Решаването на задачата за повишаване обществената производителност на труда в животновъдството ще зависи преди всичко от ни-

Digitized by Google

вото на организаторската и политическата работа на партийните органи и организации. Борбата за висока производителност на труда трябва да стане осъзната необходимост за всеки животновъд, да прерасне в движение, в школа за висока съзнателност и инициативност.

Една от формите за привличане трудещите се в това дело е държавно-общественият преглед на нивото на обществената производителност на труда. Целта на прегледа е не само да се направят констатации, но да даде реална представа за състоянието на всеки обект преди изготвянето на насрещните планове. През миналата година този преглед бе проведен в съответствие с изискванията само в големите животновъдни комплекси. В други по-малки обекти преглед не бе направен или не бе постигната комплексност в оценката на факторите. Някъде видяха недостатъците единствено в техниката или в недостигащия фураж. Сега отново предстои да се изготвят инженерни проекти, да се изгражда насрещният план за следващата година. Ето защо тази голяма и отговорна задача, която постави Партията, трябва да се подхване навреме от партийните комитети и организации в аграрно-промишлените комплекси. Необходимо е партийните органи да направят оценка на прегледа от миналата година, да отчетат слабите страни, да дадат навременни насоки както на първичните организации, така и на стопанските ръководства. Тия задачи могат да се поставят на обсъждане и на открити партийни събрания, да се доведат до знанието на тружениците в животновъдството. По такъв начин ще се насочи правилно и вниманието на ръководители, специалисти, изпълнители към субективния фактор за повишаване на обществената производителност на труда. Да се прецени защо все още средно за страната не се постига 15—20 процента от генетичния продуктивен потенциал на животните; да се оцени научната организация на труда във всяка ферма; да се дадат конкретни отговори защо при еднаква технология производителността в сродни обекти е различна. В организацията на провеждане на предстоящия държавно-обществен преглед всеки партиен комитет, всяка партийна организация могат да намерят специфичните си задачи, всеки комунист — специалист и производственик, да вземе активно участие, да увлече с активността си безпартийните, за да се впрегне в работа колективният ум — гаранция за успеха на всяко дело.

ЕДИНЕН ФРОНТ НА НАУКАТА С ПРАКТИКАТА

ИВАН ХРИСТОВ

Развитието на научно-техническата революция все повече утвърждава науката като непосредствена производителна сила, като ускорител на социалния, икономическия и техническия напредък. Пред Националната партийна конференция др. Т. Живков заяви, че „без науката, без нейните постижения, без тяхното бързо и ефективно внедряване в производството е немислим ускореният растеж на обществената производителност на труда, немислима е нито една крачка напред, в която и да е област в обществения живот".

След Десетия партиен конгрес административните ръководства и партийните органи и организации в академиите, научните звена и ВУЗ

Digitized by Google

в Ленински район — София извършиха широка организаторска и политическа работа за преустройството на науката и висшето образование. В резултат на това се създадоха условия за изграждането на единен фронт на научните изследвания, техническия прогрес, подготовката на кадри и връзката им с практиката и производството. Направени са успешни стъпки за изпълнение на 39 постановление на Партията и Правителството за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството.

През този период усилията на Ленинския РК на БКП, на партийните ръководства и организации бяха насочени към осъществяването на основния замисъл на преустройството, а именно — да се създадат възможно най-добри условия за превръщане на науката в непосредствена производителна сила, да се повиши качеството на подготовката на специалистите с висше образование, да се издигне неговата роля в системата на социалния организъм, за научно-технически и социално-политически изградени творчески личности. От това произтича и голямата отговорност, грижи и внимание, които се отделят на проблемите на науката и образованието, на тяхното управление и повишаване ефективността на научноизследователската дейност. Високият прираст на чистия доход към разходите за научна и развойна дейност е конкретният отговор на решенията на Десетия партиен конгрес за превръщане на науката в непосредствена производителна сила, в основен лост за интензификация на народното стопанство по всички направления.

В изпълнение решенията на Десетия партиен конгрес и задачите, поставени от Националната партийна конференция, партийните органи и организации насочиха усилията на научните работници и специалистите към разработка и внедряване на електронноизчислителни машини и средства за автоматизация, модернизация и реконструкция на съществуващите производствени мощности, нови технологии и организации.

С активната помощ на партийните комитети и организации успешно се осъществява интеграцията между БАН и Софийския университет „Кл. Охридски". В областта на селскостопанската наука се извърши концентрация на научния потенциал. Частично бяха реорганизирани някои звена в техническите висши учебни заведения. Направени бяха и редица структурни изменения в организацията за внедряване. Тези изменения бяха подчинени на задачата за повишаване на обществената производителност на труда, на непрекъснатата връзка на науката с производството и за обратна информация относно нуждите на производството и актуалността на научноизследователската проблематика. Много от тези въпроси бяха обект на обсъждане на пленарни заседания на партийните комитети, на заседания на бюрата и събрания на първичните партийни организации.

На пленуми партийните комитети в БАН и СУ „Кл. Охридски" разгледаха въпроси като: „Изпълнение на обещанието на научните работници, специалистите и преподавателите, дадено пред ЦК на БКП", „Състоянието на учебно-преподавателската работа в Софийския университет" и др.

На свои пленуми партийният комитет в СА „Г. Димитров" обсъди доклади на тема: „По някои най-важни задачи от дейността на Академията", „Идеологическото възпитание на студентската младеж". Бюрото на комитета разгледа следните въпроси: „Усъвършенстване на микроструктурата на Академията", „Изпълнение на задачите, които произтичат от решенията на пленума на ЦК на БКП за селското стопанство", „Учебният процес в научно-учебното обединение по агрономство". Съвместно с бюрото на РК на БКП — район „9-ти септември", бе обсъден проблемът за издигане културата в селскостопанската дейност на АПК „Средец".

Digitized by Google

Партийните органи и организации взеха активно участие в разработката на макро- и микроструктурите на организациите за внедряване на научните постижения. Създадени бяха Институтът за изчислителна техника, Институтът за микроелектроника, а Институтът за металокерамика получи статут на научно-производствено предприятие. Въпреки някои трудности партийните ръководства правилно оцениха преустройството и активно съдействуват за неговото осъществяване. Сега тяхното внимание е насочено към изпълване на новите форми с необходимото съдържание, за формиране на новата комплексна тематика на институтите и ликвидиране на дребнотемисто. Така в Института за изчислителна техника с помощта на партийния комитет и организации бе преразгледан планът и свалени някои задачи с маловажно значение. Подобни мероприятия бяха проведени и в други научни звена.

В района е съсредоточен голям научен потенциал. Само в БАН, СА „Г. Димитров" и седемте висши учебни заведения работят над 10 000 научни работници и помощен персонал. Друга значителна част е заета в организациите за внедряване. Този научен потенциал е водеща сила в науката на страната и дава своя реален принос в практиката. В това отношение РК на БКП, партийните органи и организации се стремят чрез разнообразни форми и средства да насочват усилията на тези колективи към стоящите пред тях задачи за довеждане докрай целия цикъл „изследване—производство".

За тази цел те полагат сериозни усилия за въвеждането на програмно-целевия метод при планиране на научната дейност. В резултат на това нарасна делът на БАН и СУ „Кл. Охридски" в решаване на проблемите на единния план за развитието на страната. Във Висшия инженерно-строителен институт подготвят целева програма за комплексно проучване и решаване на проблема за жилищното строителство. Във Висшия химико-технологически институт бе рязко намален броят на стихийно възникващите задачи за сметка на основните проблеми, свързани с развитието на народното стопанство. В Института по металокерамика е разработена концепция за развитие на металокерамичното производство до 1990 г. Положителни резултати са постигнати и в СА „Г. Димитров" в другите научни звена.

За да се повишава още повече ефективността на науката, необходимо е отрасловите министерства и ДСО да проявяват по-голяма оперативност при утвърждаването на плановете за научна и развойна дейност. Формирането на тематичния план да се извършва при използване на социалните, техническите и икономическите критерии, да се превръща в дело на целите колективи.

За развитието на науката и икономиката от голямо значение е как се използва опитът на другите страни. С особена сила това се отнася за научно-техническите резултати на съветската наука. Без да се подценяват собствените научни изследвания, ударението сега се поставя върху най-широкото изучаване на световния опит, на внедряването на най-ценните научно-технически постижения. Така например, опирайки се на опита на съветските научни учреждения и учебни заведения, са разработени съвместно във Висшия минно-геоложки институт 11 теми, във Висшия лесотехнически институт — 3 теми, в Института по микроелементи — 7 теми и др. В това отношение се разширява и напредва сътрудничеството между партийните органи и организации, но това е все още едно добро начало.

Важен фактор за преустройството на научния фронт и висшето образование е създаването на здрав микроклимат. Тази задача зависи в максимална степен от ролята на партийните органи и организации. Един от важните показатели за състоянието на колектива е дисциплината в най-широкия смисъл на този проблем.

Digitized by Google

Под ръководството на РК на БКП бе проведен преглед на дисциплината в партийните организации и трудовите колективи. На събранията бяха приети собствени кодекси за социалистическата дисциплина. Добре бяха разработени те във ВМГИ, някои факултети на СУ „Кл. Охридски", СА „Г. Димитров", Института по металокерамика и др. В БАН бе проведен семинар на тема: „Създаването на нравствен кодекс на научните работници — актуална задача на БАН", който ще помогне да се изработи такъв кодекс. В някои научни звена механично бе пренесен починът на СТЗ „В. Коларов" за дисциплината и с това го обрекоха на формално съществуване, вместо да го превърнат във важен фактор за повишаване отговорността и самодисциплината в колективите.

Качеството на научноизследователската дейност е най-тясно свързано с равнището на научната критика. Този проблем многократно е поставян на вниманието на партийните органи и организации. Въпреки това и сега той продължава да трови климата на редица научни колективи. Нужна е атмосфера на нетърпимост към подобни слабости и тя трябва да се създава преди всичко от партийните комитети и организации, от всички комунисти.

За превръщането на науката в непосредствена производителна сила от голямо значение е правилното формиране и изпълнение на насрещните планове и обещания в научните звена и организации за внедряване. Под ръководството на партийните комитети и бюра във ВХТИ, ВМГИ и ВЛТИ и др. правилно в насрещните планове и обещания се поставят задачите за бързото внедряване на научно-техническите постижения в производството, повишаване на техническата въоръженост, механизацията и автоматизацията, изпълнението на програмите за реконструкцията, модернизацията и др.

Интерес в това отношение представлява опитът на вузовския партиен комитет и организация във Висшия лесотехнически институт. Разработването на насрещния план там започва в катедрите под ръководството на партийните групи. В тях се уточняват проблемите, които представляват интерес като научни разработки, непосредствено обслужващи и ползващи практиката. Като правило набелязаните проблеми и научни разработки са най-тясно свързани с повишаване обществената производителност на труда. В мероприятията се посочват отговорници и срокове за изпълнение. Набелязаните проблеми се предлагат за обсъждане и съгласуване в ръководствата на предприятията, с които институтът е в договорни отношения. След това под ръководството на партийния комитет, с помощта на профкомитета и ръководството на ДКМС те се обобщават и приемат на общо събрание на колектива на института. Изпълнението на насрещния план се отчита както от едната, така и от другата страна. Подобна практика съществува и в дейността на партийните ръководства и организации в Минно-геоложкия, Химико-технологическия институт и др.

Резултатите, постигнати през 1974 г., показват, че колективите на академиите, ВУЗ и организациите за внедряване успешно изпълняват своите насрещни планове. Създава се благоприятна обстановка да се упражнява партиен контрол върху работата на административните ръководства, на отделните звена на колективите. Това в крайна сметка влияе благоприятно за изпълнението на партийните решения и задачи.

Заслужава да се отбележи и опитът на партийните организации в научните звена и организациите за внедряване по проблемите на столичното и районното стопанство, за внедряване на Московския почин „ВУЗ (институт) — завод — насрещен план". Приети са съвместни насрещни планове между СА „Г. Димитров" и АПК „Средец", между Висшия лесотехнически институт и завода „Фурнир-паркет", между

Digitized by Google

Института за изчислителна техника и Завода за изчислителна техника и др. По такъв начин ВУЗ и научните институти намират своето място в решаване на проблемите на столичната промишленост и стопанство. На тази задача е подчинена и програмата за съвместна дейност между Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, от една страна, и ГК на БКП и СГНС — от друга.

Досегашният опит показва, че съвместните насрещни планове са вътрешна необходимост за решаване на проблемите както на производството, така и на науката. Те допринасят да се свързва по-добре науката с практиката, да се повишава отговорността на партийните органи и организации и от двете страни за ускорено внедряване на научно-техническите постижения. Сега в чест на XI конгрес на БКП партийните ръководства и организации активизират още повече своята дейност за системното разработване и приемане на съвместните насрещни планове за постигането на още по-големи успехи.

В резултат на извършеното преустройство на висшето образование беше осъществена нова структура, което създаде предпоставки да се усъвършенствува съдържанието на учебно-възпитателния процес. От началото на 1973/74 учебна година започна и прилагането на новите учебни планове и програми.

Изминалият период от внедряването на новите учебни планове и програми, а паралелно с това и на правилника за приложение на закона за висшето образование, са солидна основа за анализи на резултатите, за оценка както на положителното, така и на онова, което не достига и обективно спъва успешния ход на преустройство на висшето образование.

В тези условия въпросът за по-нататъшното повишаване ролята на партийните органи и организации като политически щабове за преустройство на висшето образование добива особена важност и актуалност.

Сега техните усилия се насочват към разкриване, изясняване и измерване на онези главни за преустройството на висшето образование фактори, които фактически очертават основните насоки за действие на партийните организации.

На първо място това е работата за усъвършенствуване съдържанието на учебния процес посредством пълното и стриктно внедряване на новите учебни планове и програми. Разработването и внедряването на новите учебни планове и програми за първи и втори курс във ВУЗ се осъществява под непосредственото ръководство и активното съдействие на партийните органи, организации и отделните комунисти.

Значителни успехи при разработването на учебните планове постигнаха партийните ръководства и организации във ВИСИ, ВМГИ, ВХТИ, някои факултети на СУ „Кл. Охридски", като Физическия, Химическия, Юридическия, Единния център по математика и механика и др. На заседания и събрания в партийните групи те осигуряват широко, задълбочено и творческо обсъждане на учебните програми и способствуват да се повишава тяхната научна стойност, да се свеждат до минимум шаблонът, голословието, абстрактността. Партийните групи в катедрите оказват също така активно съдействие на ръководствата при обсъждане на учебните помагала, в резултат на което са постигнати добри резултати в усъвършенствуване на учебния процес, засили се изследователският елемент в подготовката на студентите, създаден е постоянен фонд от учебници и учебни помагала в студентските читални, повече научни работници участвуват в обучението на студентите.

Проведеният районен преглед за „Ролята на партийното събрание

Digitized by Google

като висш орган на партийната организация" потвърди, че основните проблеми, които са стояли на вниманието на първичните организации, са били свързани с комплексното и ефективно решаване на въпросите в областта на подготовката на специалисти с висше образование.

Извършеният в края на първото полугодие и края на миналата учебна година от съответните партийни органи и организации анализ на състоянието на обучението във ВУЗ, наред с разкриването на безспорните успехи, показа и редица слабости и пропуски в това отношение на партийната работа. Почти навсякъде в една или друга степен се разкрива административният характер на извършената организаторска и изпълнителска работа, и то за сметка на непосредствения партиен контрол, който трябваше да помогне за ликвидирането на редица слабости. В резултат на това в някои ВУЗ се допусна преподавателите да четат твърде разгърнати и подробни лекции по дисциплини с намален хорариум, т. е. да четат лекциите си по старите програми. Така се четоха лекциите например по математика, физика и химия в някои технически ВУЗ. В Биологическия факултет на СУ „Кл. Охридски" по дисциплината ботаника при намален почти с $^2/_3$ хорариум лекциите се четат в стария, прекалено разгърнат обем.

Анализът разкри и някои слабости на учебните планове. Повечето от тези слабости се изразяват в нарушаването на последователността при изучаване на учебните дисциплини. Така например във ВХТИ при специалността „Автоматизация на производството" изучаването на органична химия предхожда изучаването на неорганична химия. В редица ВУЗ, като ВХТИ, ВМГИ, СУ—Биологически и Геолого-географски факултет, физиката съвсем неправилно се преподава преди математиката. В Историческия факултет на СУ учебната дисциплина средновековна история се преподава преди дисциплината стара история.

Второто главно направление за насочване усилията на партийните органи и организации е активно съдействие за подобряване и внедряване на нови методи и форми на обучение.

Подобряването на работата във ВУЗ и тяхното преустройство предполага да се осъзнае необходимостта да се внедряват нови прогресивни методи в обучението, да се усъвършенстват прилаганите досега технически средства, да се насища учебният процес със съвременни технически средства. Това е сложна и трудна задача. Нейното изпълнение изисква да се прилага умел, конкретен и диференциран подход към различните курсове, специалности и дисциплини. Необходима е и съответна за това психологическа нагласа както на преподавателите, така и на студентите.

Задачата за усъвършенстването на старите и внедряването на нови методи и форми на обучение не би могла да се реши без направляващата и координиращата роля и участие на партийните органи и организации. Извършеният анализ доказва, че в преобладаващото си болшинство партийните органи и организации както в плановете, така и в дейността си се задоволяват с общи формулировки и пожелания в това отношение, като не намират сили за конкретна работа. Така например заложеният опит за интензификация на обучението в СА „Г. Димитров", без да е цялостно анализиран и оценен, бе изоставен. Няма ясна оценка за опита за програмирано обучение и във ВМГИ; не е популяризиран опитът във ВХТИ за засилване индивидуалната работа със студентите по време на упражнения, а в опита на Единния център за наука, подготовка на кадри за математика и механика се търсят специфичните особености, които са неприложими за други специалности.

Не работят активно и РК на БКП и Съветът за висше образование при КНТПВО за разпространяване на положителния опит при обуче-

Digitized by Google

нието във ВУЗ. Така например проведената от ВМГИ методическа конференция по този въпрос не бе достатъчно популяризирана, в резултат на което споделеният на нея опит, включително и от чуждестранни специалисти, не получи широко разпространение.

Производствената практика на студентите е неразделна и все повече засилваща се по значение част на учебния процес.

Анализът на състоянието на учебния процес във ВУЗ показа, че полаганите от партийните и административните ръководства грижи за оптимизиране на учебната практика не са достатъчни и резултатни. Допусканите при сключването на договорите за учебна практика слабости водят до нейното формално провеждане. Няма изменения в поведението на стопанските органи по отношение на провежданата от студентите в техните предприятия и учреждения учебна практика. По правило всички директори на заводи и партийни секретари имат определени претенции към новопостъпващите при тях специалисти и респективно към ВУЗ, но твърде малко спомагат при провеждането на учебния стаж и практика. Интерес се наблюдава само тогава, когато стажантите носят за предприятието някаква стопанска изгода. От друга страна някои административни и партийни ръководства на заводи и учреждения дават конкретни предложения за подобряване на учебната практика, но инертността на ръководствата на чякои ВУЗ е пречка за тяхното реализиране.

В условията на внедряването на новите учебни планове и програми и на новия правилник за приложение на Закона за висшето образование от особена важност е рационалното организиране на самостоятелната работа на студентите. В това отношение има много да се желае. Не може да се твърди, че с формално обявените часове за консултации на студентите, които често никой не посещава, ще бъде изчерпан въпросът за самостоятелната работа с тях. За съжаление голяма част от преподавателите не организират сполучливо извънаудиторната заетост на студентите и не умеят да я контролират и направляват.

За да се осъществява успешен контрол и помощ върху дейността на всяка студентска група и курс, значително ще съдействува ефикасното организиране на апарата на курсовите и груповите отговорници и преподаватели. Тази форма на работа, възникнала в миналото като инициатива на партийните организации, има опасност да се превърне в административна функция. Назначаването на тези отговорници трябва да става със съгласието на партийната група в съответното звено. По този начин това административно задължение ще се превърне в партийно поръчение.

Решаващо значение за повишаване ефективността на обучението има системното усвояване на знания от студентите и периодичният контрол и проверка за измерване степента на това усвояване.

Опитът на съветските висши учебни заведения, характерен с висок процент на преминаване на студентите в по-горен курс — 85 на сто, показва по безспорен начин предимството от използване на текущия контрол за усвояване и оценка на знанията по време на незавършилия семестър. Това се потвърди и от едногодишните резултати с първите курсове на ВУЗ в района.

Анализът на резултатите от работата с първи курс през учебната 1973/1974 г. показва, че независимо от слабостите, приложението на новата система за текущия контрол дава добри резултати. За илюстрация ще посочим, че сега процентът на отпадащите студенти е 17,1 на сто, процентът на прекъсналите обучението си по административни причини е 10,5 на сто и т. н.

Друг фактор, който решително влияе върху повишаване качеството на обучение във ВУЗ, е свързан с подобряването на организацията и управлението на учебния процес. Новите изисквания към ВУЗ, възник-

Digitized by Google

калите допълнителни задължения към преподавателите и управленческия апарат на ВУЗ изискват нова организация и нов подход към работата. На практика това означава правилно и равномерно разпределение на правата и задълженията на управленческите и изпълнителските звена; оперативност и принципност при отстраняването на едни или други неблагополучия; съгласуваност и синхронизация в дейността на управленческите звена; способност за бързо и адекватно реагиране и т. н., и т. н.

Партийните органи и първичните организации трябва да проявяват по-голяма настойчивост и по-строг контрол при преустройството на управленческата дейност на ВУЗ. Те трябва да изискват и да дават пример за внасяне на научен подход при провеждането и управляването на учебната дейност.

Една от най-важните задачи, която стои пред партийните комитети, организации и бюра, е създаването и укрепването на единните центрове за наука и подготовка на кадри. Тяхното организационно изграждане бе съпроводено с една изключително напрегната работа на партийните органи и организации.

Качествено новите звена — единните центрове, поради редицата си особености на сегашния етап на развитие не позволяват да се изграждат единни партийни организации. В същото време се почувствува остра нужда да се координират усилията на отделните партийни организации в рамките на центъра. Поради това по решение на бюрото на ГК на БКП се изградиха специфични партийни органи — съвети на партийните секретари. От тези органи сега в значителна степен зависи функционирането на единните центрове. С тази отговорна задача успешно се справят съветите на партийните секретари на единните центрове за наука и подготовка на кадри по физика, право и правни науки, геология и геологически проблеми, химия и химико-технологически проблеми и др. Сериозни затруднения в работата имаше Единният център по език и литература, чийто съвет на партийните секретари положи големи усилия за преодоляването им.

Обща слабост за всички единни центрове е все още незадоволителното преустройство в работата на по-малките звена — секторите. Тези новосъздадени структурни единици не се изпълват със съдържание и все още вегетират. Обща слабост е и незадоволителната работа на по-голяма част от центровете и на съответните съвети на партийните секретари по ръководството и организацията на учебния процес.

Наложително е Координационният партиен съвет на БАН и СУ да оказва по-системна помощ и контрол върху работата на административните и партийните ръководства на единните центрове.

При анализа на състоянието на учебната дейност във ВУЗ се констатира, че участието на студентските организации и преди всичко на ДКМС при управлението на тази дейност е незадоволително. Участието на Комсомола в организирането и контролирането на учебната дейност е все още ограничено, спорадично, дори може да се каже символично. Причините за това са много и разнообразни. Те не могат да бъдат обхванати в рамките на тази статия, понеже заслужават самостоятелно и специално проучване и разглеждане. Тук ще отбележим само факта, че в повечето академични, факултетни и катедрени съвети недостатъчно се стимулира правото и задължението на Комсомола да участвува в управлението на учебния процес и дейност. Безпокойство предизвиква обстоятелството, че много партийни организации се примиряват с това ненормално положение и започват да го приемат като естествено, неизбежно и едва ли не закономерно. С допускането на тази слабост от една страна се ограничава израстването на комсомолците студенти като добри бъдещи специалисти и като всестранно и хармонично развити личности.

Digitized by Google

Оптимизирането на учебния процес, преустройството на учебната дейност във ВУЗ в духа на изискванията на времето, уловени и регистрирани във важни партийни и правителствени документи, е възможно само като се осъзнава необходимостта от това преустройство и като се мобилизират всички сили за издигане на учебната дейност до равнището на научната дейност, за нейното органическо свързване с теорията и практиката. Важен дял в това преустройство заемат субективните фактори. Тъй като те са в основата на успеха, следва, че успехът и съдбата на това начинание е в ръцете на партийните органи и организации.

С ПОГЛЕД КЪМ ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

ДИМИТЪР КАТРАНОВ

Трудовата летопис на пивоварния завод „Загорка" край Стара Загора датира от април 1958 г. Първите стъпки са трудни, мъчителни. Идеята за отваряне вратите на старата фабрика и бързото организиране производството на бира сплотява неколцина местни общественици и работници. Погледите се отправят към тогавашните бирени фабрики в страната. Група производственици заминават на стаж в Търново. Там те откриват добър опит както в организацията, така и в овладяването на технологическия процес. След завръщането си в Стара Загора тия хора, окрилени от сегашния директор на пивоварния завод Генчо Станчев — герой на социалистическия труд, се заемат с голяма любов и ентусиазъм за преустройството и развитието на предприятието.

Партийната организация и ръководството на фабриката правилно насочват усилията на колектива. Осъществяват се смели начинания, предприемат се активни действия за нейното преустройство, за увеличаване на производството. Сплотеният колектив преодолява много трудности и бързо усвоява технологическия процес, за да мери сили с най-добрите производители на бира у нас.

И резултатите не закъсняват. С всяка измината година заводът изменя своя облик, колективът натрупва опит, расте обемът на промишлената продукция. Първоначално тук се добиват 12 милиона литра бира, а сега се произвеждат 62 милиона литра, от които 10 милиона специално пиво „Загорка" — носител на златен медал. Тенденцията е този обем да нарасне още при разширен асортимент и още по-високо качество.

Пивоварният завод бе реконструиран няколко пъти. Последното преустройство през 1973 година бе най-радикалното от направените досега подобрения. То се почувствува от целия колектив, решително се отрази върху производствената дейност. Внедрена беше високопроизводителна технология, създадена бе по-прогресивна организация на труда, съществено се измениха условията на работа.

Характерна черта в дейността на стопанското, партийното и профсъюзното ръководство са грижите за усъвършенстване планирането на социалното развитие на колектива. Наред с разширяване на предприятието, увеличаване на производството, подобряване качеството на продукцията в широки мащаби се разгръща целенасочена дейност за изменение на условията, при които се трудят хората.

През декември стопанското ръководство разгледа изпълнението на насрещния план за 1974 година и шестата петилетка. Наред с отчета за производствената дейност и хубавите резултати бе направен анализ и на работата за социалното развитие на колектива. Този проблем задълбочено бе обсъден и на годишното събрание на първичната партийна организация. На него бяха поканени и много от изказванията в профгрупите и на профсъюзното събрание за разглеждане Обръщението на ЦК на БКП за достойна среща на Единадесетия конгрес, при приемане на насрещния план и обещанието на предприятието за 1975 година.

Първото, което прави впечатление в програмата за социално развитие на колектива, е грижата за изменение на социалната му структура — повишаване на общата и специалната подготовка на работниците, изменение характера на труда, намаляване социално-икономическите различия между хората на физическия и умствения труд. Сега в предприятието работят общо 223 постоянни и 70 временни производственици, 77 инженерно-технически работници. През 1970 година в курсовете за квалификация се обучаваха 75 членове, а през 1974 г. — 90. Техният брой през тази година ще достигне 110. В динамика, макар и с не много големи изменения, се разглежда и ре-

Digitized by Google

шава проблемът за повишаване на общото и специално образование на членовете на трудовия колектив. Вече 15 човека са с висше образование. Ще се увеличи броят на хората със средно образование, а ще се намалява този с по-ниско образование.

В предприятието се работи и в друго направление. Новопостъпващите работници и инженерно-техническите работници са предимно млади хора. По този начин се внасят чувствителни подобрения за изменение на възрастовия състав на колектива.

Системно и целенасочено се осъществява програмата за подобряване условията на труда и грижата за отдиха и здравеопазването на членовете на колектива. Непрестанно нарастват социалните придобивки. След реконструкцията и модернизацията на завода почти всички операции бяха механизирани, а някои и автоматизирани. Премахнат е тежкият ръчен труд при товаро-разтоварните работи. Сега на хората им е по-леко и по-приятно да се трудят.

Над 90 на сто от членовете на колектива получават сутрин и обед в заводския стол евтина и питателна храна. За това спомага помощното стопанство, което има предприятието — кравеферма и свинеферма, зеленчукова градина, трайни насаждения. Повече от 10 години то е добър източник за снабдяване с продукти на заводския стол.

С всяка измината година се разширява базата за отдих и лечение. В курортния комплекс на Старозагорските минерални бани е изграден модерен профилакториум, в който 60 човека на смяна за по един месец възстановяват силите си. Край профилакториума е изграден пионерски лагер, където през летните горещи дни 25—30 деца на работници лагеруват за по 15—20 дни.

С големи привилегии се ползват рационализаторите и новаторите, първенците, най-добрите производственици. Те получават безплатни карти за почивка в балканските, морските и балнеолечебните курорти.

В заводския двор се намира и детската градина, където 76 деца растат и се възпитават под грижите на своите възпитателки.

И не само това. В предприятието има магазин за хранителни стоки, бръснаро-фризьорски салон, лекарски и зъболекарски кабинети, хигиенни бани, душове, пералня, гладачна. Всички, които се трудят в завода, получават работно облекло. Положено е началото за изграждане на ведомствен жилищен фонд. Досега са осигурени жилища за 26 семейства.

Не само заводските помещения са чисти и приветливи. Не само те предразполагат към полезотворен труд. Години наред тук се осъществяват мероприятия за опазване на околната среда и поддържане на зелени площи. Заводският двор е истинска градина с много декоративни храсти и цветни алеи.

Под ръководството на партийната организация профсъюзната и комсомолската организация реализират много и интересни начинания и инициативи за духовното израстване на колектива, за възпитанието на хората в патриотичен и интернационален дух. Слава спечели битовият хор — лауреат на Четвъртия републикански фестивал, носител на златен медал. И тук работата е построена на широка основа, с масовото участие на работниците и служителите. Във вътрешния преглед на художествената самодейност участвува 90 на сто от колектива. Тази масова дейност се разгръща с успех повече от 10 години.

Организират се много и добре подготвени „двубои", рецитали, теоретични конференции, обсъждат се книги и филми. Изградена е хубава спортна база, създадени са добри туристически традиции. Всяка година се устройват вътрешнозаводски състезания, които завършват със спортен празник в живописната местност край профилакториума на Старозагорските минерални бани.

Всичко това импулсира колектива за труд, за участие в обществено-политическите мероприятия. Грижите и вълненията на ръководството на завода за изпълнение на производствената програма са грижи и вълнения на целия колектив. През годините на шестата петилетка в техническото творчество се изявиха 16 души. Решително расте броят на рационализаторите. В сравнение с 1970 година в края на петилетката те ще бъдат в повече с 15 човека.

Гордост за предприятието са орденоносците Генчо Станчев, Минка Иванова, Трайко Тумбаков, Моньо Марков, Димитър Георгиев.

Може определено да се каже, че заводското ръководство няма проблеми за стабилизиране на работната ръка. Тук текучеството не е популярно явление.

А за качеството на бирата могат да се чуят само хубави думи. Старозагорската „Загорка" е търсено и желано питие. Продукцията има оценка „1". Колективът се бори през 1975 година да завоюва оценка „К".

С развитието на завода расте и неговата продукция. Обемът на промишлената продукция през 1970 година бе за 4 766 000 лева, а се предвижда в края на шестата петилетка да достигне 8 365 000 лева. Бързо расте и производството на малц.

Секретарят на партийната организация Милчо Милчев говори с увереност и оптимизъм за колектива, за работата през 1975 година. Предприятието изпълни плана за миналата година близо един месец предсрочно. То навреме отправи поглед към задачите, които има да решава през тази година. С приключване на прегледа за обществената производителност на труда се откроиха още по-ясно проблемите, които има да решава заводът през 1975 година. Колективът разполага с цялостна икономическа информация за постиженията през 4-те години на шестата петилетка и за онова, което предстои да се извърши за предсрочно изпълнение на производствената програма през 1975 година. Всеки работник има лични предложения и мнения

Digitized by Google

го подготовката на насрещния план и мероприятията за неговото реализиране. На прицел са поставени главно няколко проблема: откликване с трудови дела на Обръщението на Централния комитет на Партията; постигане на висока производителност на труда — да нарасне с 800 лв. на едно лице от промишлено-производствения персонал; най-ефективно използване на суровините и материалите; с три месеца по-рано да се изпълни насрещният план за шестата петилетка.

И в цялото това многообразие от задачи и проблеми са вплетени като жива тъкан въпросите за социалното развитие на трудовия колектив. Последователното им решаване е следствие на ежегодното преизпълнение на плановете — материализиран пример на лозунга: „Както работиме днес — така ще живеем утре".

ВЗАИМНА ОТГОВОРНОСТ

В редакцията се получи писмо от партийния секретар на завод „ЖИТИ" — Русе инж. Рачо Радославов, в което се посочват затрудненията по прилагане на габровския почин — „Всяко предприятие да работи така, че да създава условия за висока производителност на труда и в другите предприятия, които използват неговата продукция". В него са цитирани ИЗ „Болшевик" — Габрово и МК „Кремиковци" — Стан 250 — София с партийните секретари и стопанските ръководства на които другарите от завод „ЖИТИ" неднократно са се срещали и са правили опит да се създаде по-нормална обстановка на производствено взаимодействие. Списанието се обърна с молба към партийните секретари на посочените предприятия да отговорят на въпросите, които с такава тревога поставя инженер Радославов. Ние търпеливо изчакахме повече от два месеца отговора на партийния секретар на Стан 250 при МК „Кремиковци" и тъй като положението не се е особено изменило, поместваме писмото и получените отговори.

ПИСМО ДО РЕДАКЦИЯТА:

„Другари,

Завод „ЖИТИ" — Русе произвежда скрепителни елементи до 8 мм, тел и телени изделия.

Нормалната работа на завода зависи изключително от ритмичното доставяне на метчици — производство на ИЗ „Болшевик" — Габрово, и валцдрат от МК „Кремиковци" чрез ДСО „Рудметал" — София. Тези предприятия обаче не винаги изпълняват в срок и качествено договорните си задължения към нашия завод.

Ето защо колективът на завода посрещна с голяма радост инициативата на трудещите се от Габровски окръг: „Всяко предприятие да работи така, че да създава условия за висока производителност на труда и в другите предприятия, които използват неговата продукция".

Под ръководството на заводската партийна организация тази инициатива беше разяснена подробно пред всички цехови колективи. Създаде се организация за ежедневно наблюдение и изпълнение графика на материалите, необходими за завод „Найден Киров", фабрика „Изкуство" — Русе, „Ихтиманска комуна" — гр. Ихтиман и др.

Внедряването на тази инициатива се осъществи, като приложението ѝ е вече главно условие за участие на цеховите колективи в социалистическото съревнование.

В същото време колективът на ИЗ „Болшевик" — Габрово не изпълняваше графика за доставка на метчиците за завод „ЖИТИ" и това създаваше големи затруднения по изпълнението на производствената ни програма.

Какво беше положението през изминалата 1974 година?

По план за цялата година ние трябваше да получим 25 000 бр. метчици М4 × 165, а сме получили само 15 284 броя, като до края на м. ноември бяхме получили 11 413 броя — следователно за м. декември трябваше да получим 13 587 броя, което е повече от половината за цялата година. Подобно е положението и с другите видове.

В началото на 1975 година положението също не се измени в положителна насока.

Това неритмично подаване на метчиците създаде условия за големи трудности в нашата работа. Партийното и стопанското ръководство на нашия завод два пъти са предлагали на ръководствата на ИЗ „Болшевик" — Габрово да сключим договор за другарска взаимопомощ, обаче и двата пъти ни е отказано. На една от срещите ние предложихме доставянето на метчици по плана да става по десетдневки.

Digitized by Google

Това те категорично отказаха. Предложението ни това да става в рамките на месеца също беше отхвърлено. Съгласиха се доставянето да става по тримесечия, обаче и това, както показват горните данни, не се изпълнява.

За приложение на инициативата на Габровски окръг ние сключихме договор с колектива на МК „Кремиковци" — Стан 250 за периода от април 1973 г. до декември 1975 г. Според този договор колективът на Стан 250 се задължава:

1. Да доставя ритмично договорените количества катанка Ø 6,5 мм и Ø 8 мм и стомана КВС № 15 КП Ю 6,5 и 8 мм на завод „ЖИТИ" съгласно изискванията на БДС.

2. Да спазва изискванията на БДС за качество на доставения материал.

3. Да се ускори разработването и внедряването на сорбитизация с оглед намаляване процентното съдържание на окалината в материала.

4. Да експедира продукцията за завод „ЖИТИ" по плавки и асортимент. Да се търсят възможности за експедиция на продукция в големи количества със специални влакови композиции и т. н.

Договорът беше подписан от ръководствата на двата колектива. За съжаление обаче Стан 250 не изпълнява своите задължения.

Така например валцдрат Ст1 по план за 1974 г. трябваше да получим 50 000 тона, обаче до края на м. ноември ние получихме 23 836 тона, като за м. декември остана да получим 26 109 тона. В същото време до края на м. ноември МК „Кремиковци" преизпълни доставката на Ст2 и Ст3 съответно с 6769 тона и 9361 тона, което стана не по наше желание, а беше наложено от факта, че ние или трябва да спрем за Ст1, или да работим с такъв материал, какъвто ни се изпраща. Подобно е положението и с някои видове стомана, които получаваме от МК „Кремиковци". Независимо от асортимента на материала ние до края на м. ноември не получихме 1200 тона, което беше причина заводският колектив за пръв път от години наред да не изпълни насрещния план за м. ноември с 220 000 лв.

През 1974 година нашият колектив беше в престой поради липса на материал 4 пъти по 2—3 дни, а през м. ноември колективът престоя 8 дни. Или през 1974 година бяха загубени около 20 работни дни. Това предизвикваше голямо напрежение в края на всеки месец с влагането на много извънреден труд.

От скромните факти, които съобщаваме, смятаме, че достатъчно ясно се вижда какви големи затруднения в работата на целия заводски колектив причинява неритмичното доставяне на договорираните материали. Създават се ненормални условия в производствената дейност, като се повишава напрежението в края на месеца, тримесечието и годината.

Ние сме уверени, че починът на габровските предприятия ще съдействува за усъвършенстване на производствените връзки, ще помогне да се осигури ритмичност в осъществяването на договорните отношения между предприятията, срочно, качествено и комплексно да се изпълняват плановете за кооперираните доставки.

Целта на инициативата на Габровски окръг е да се усъвършенствува социалистическото съревнование, да стане то помогъща сила, всенародно движение за постигане на значителни и трайни резултати в изпълнението на решенията на Десетия конгрес, Декемврийския пленум и Националната партийна конференция.

Това налага обаче всеки колектив да се включи в съревнованието за осигуряване на нормални договорни отношения за осъществяване на практика на лозунга „Всяко предприятие да работи така, че да създава условия за висока производителност на труда и в другите предприятия, които използват неговата продукция."

инж. **Рачо РАДОСЛАВОВ**
секретар на партийния комитет
при завод „ЖИТИ" — Русе

...ОТГОВОРЪТ на Стан 250—МК «Кремиковци»:

„Партийното, профсъюзното, административното и комсомолското ръководство на Стан 250 разгледаха писмото и се отнесоха самокритично и с безпокойство към състоянието на договорните ни отношения със завод „ЖИТИ" — Русе. Набелязахме допълнителни мероприятия за подобряване на работата и изпълнение на поетите задължения.

Действително през второто и третото тримесечие на 1974 година производството ни беше затруднено. Производствената си програма Стан 250 не изпълняваше поради редица слабости, допуснати от ръководството, както и поради нарушения на трудовата и технологичната дисциплина. Авариите и престоите се отразиха също зле на производството и качеството на продукцията.

Наред с тези слабости от субективен характер, които са причина за неизпълнението на производствената ни програма и на договорите по кооперирането, с което затруднихме другарите от ИЗ „ЖИТИ", съществуват и фактори, които не зависят от ръководството на Стан 250.

Digitized by Google

Движението на метала в МК „Кремиковци" се планува от производствения отдел на комбината. Стан 250 валцува такива марки стомана, каквито се подават съгласно графика на производствения отдел. Затова и преобладават стомана Ст2 и Ст3, а е по-малко Ст1.

По въпроса за сорбитизацията (технологично усъвършенстване) можем да отговорим следното: техническото състояние на стана е такова, че ръководството му не може сега да реши този проблем. За въвеждането на сорбитизацията е необходимо да ни бъде оказана помощ от Института по черна металургия и ръководството на МК „Кремиковци".

Стан 250 — производство дребен сорт — експедира метала по марки и асортимент чрез „Рудметал" и пласмента. Това става съгласно техните предварителни заявки. През месец ноември на миналата година нашият стан произведе 32 000 тона продукция. Това е рекордно, върхово постижение от неговото пускане в експлоатация до момента. За осемдневния престой на завод „ЖИТИ" — Русе през същия месец не можем да дадем отговор.

Мерките, които ръководството на Стан 250 е набелязало, независимо от изброените външни фактори, ни дават основание да вярваме, че занапред ще изпълняваме редовно договорните си задължения.

Михаил МИЛАНОВ
партиен секретар на Стан 250

...и на ИЗ «Болшевик»:

„Трудовият колектив на инструментален завод „Болшевик" работи по габровския почин от 1973 година. Изпълнението на договорните ангажименти към другите заводи е наша първостепенна задача. Независимо от проявения стремеж не винаги обаче сме устоявали на поетите задължения. Най-често това е ставало по независещи от колектива причини.

Такъв е случаят със завод „ЖИТИ" — Русе. Данните, изнесени в писмото, отговарят на действителното изпълнение

Сега ние полагаме усилия да доставим договореното количество. Доставките сме уговорили да стават тримесечно. Не можем да приемем по-къси срокове за изпълнение по две причини: в такива срокове ние получаваме материали от нашите снабдители и се стремим да укрупняваме поръчките и повишаваме производителността на труда за по-пълно задоволяване нуждите на народното стопанство.

По изложените причини заместник-директорът по производствените въпроси и началникът на производството не са приели предложението на завод „ЖИТИ" да бъде сключен договор за другарска взаимопомощ. Но независимо от това поддържали сме постоянни контакти с тях и винаги сме проявили разбиране към нуждите им. Считаме, че завод „ЖИТИ" — Русе също трябва да проявява разбиране към нашите трудности.

Михаил МИХАЙЛОВ
секретар на партийния комитет
при завод „Болшевик"

КОМЕНТАР

И писмото, и двата отговора са съвършено ясни. Но въпреки това на нас ни се иска да продължим диалога с комунистите от Стан 250 и от ИЗ „Болшевик" и да поразмишляваме по онова, което е останало зад или между редовете.

В едно сме всички убедени: че тревогата на партийния секретар на завод „ЖИТИ" е основателна, че тя не е породена от един единствен, случаен факт, а е резултат на вредна практика на производствени взаимоотношения. Правилно постъпва партийната организация в завода, като се заема преди всичко с проблемите на организацията на труда и производството в собственото си предприятие и търси онези пътища за решаването им, които ще мобилизират всички сили на стопанското ръководство и на обществените организации. И тези пътища комунистите от „ЖИТИ" намират главно в прилагането на почина на габровските предприятия. В него те разкриват една от онези ефективни, взаимообвързващи форми на съревнование, която ще съдействува за своевременното решаване на сложните положения, възникнали при кооперирането на предприятията. Задължително условие при приложението на тази инициатива обаче е двустранната отговорност на предприятията. Тя не може да се осъществи с усилията само на една партийна организация, на един заводски колектив.

Така ли са постъпили стопанското и партийното ръководство на ИЗ „Болшевик" и на Стан 250. Ние не се съмняваме в усилията на двата колектива и на техните ръководства за срочното и ритмично изпълнение на производствените планове, не се съмняваме и в желанието им да изпълнят задълженията си към завод „ЖИТИ". В

Digitized by Google

отговорите си те правят опит да разграничат субективните и обективните причини за нерадостната действителност във взаимоотношенията им със завод „ЖИТИ". И като че ли е трудно да се прецени кое надделява. Но внимателният анализ на макар и оскъдните и най-общи данни натрапват извода, че и двата завода са дали твърде голяма възможност техните собствени недостатъци да задушават производствената им дейност. С откровение другарите от Стан 250 говорят, че производствената си програма особено през второто и третото тримесечие на 1974 година не са изпълнявали „поради редица слабости, допуснати от ръководството, както и поради нарушения на трудовата и технологичната дисциплина..." Особено тревожен е фактът, посочен в писмото на ИЗ „Болшевик", че цялото количество метчици от определен размер при термообработката е похабено и бракувано.

Спираме се само на тези два факта, като считаме, че те са достатъчно доказателство за това, колко много проблеми имат стопанските и партийните ръководства на тези два завода да оправят преди всичко в собствения си дом. И с основание пред нас застава въпросът — защо се допускат те? Не говори ли това за слабости в подхода, в стила и методите на тяхната работа? Достатъчно ли са направили за формирането на високи морални качества у ръководството, у колективите, за развитие на другарска взаимопомощ, за комунистическо отношение към труда в производството?

Като посочваме, че субективните причини са основни за неправилната организация на производствените взаимоотношения, ние сме далеч от мисълта, че не трябва да се отдава заслуженото и на външните причини. Още повече, колкото и дълга да е веригата на взаимовръзките в сложната система на икономиката, във всеки случай за определен колектив те са все пак субективни.

Без да претендираме, че можем да направим пълна и най-вярна оценка на тези въпроси, искаме да споделим някои мисли, които поражда тази своеобразна кореспонденция. Преди всичко се налага въпросът — използвали ли са партийните ръководства и организации всички резерви за изпълнение решенията на Десетия конгрес и Националната партийна конференция? Особено ясно и с неопровержима последователност тези пътища бяха посочени в речта на другаря Тодор Живков, произнесена в Перник, пред първенците и орденоносците. В нея беше подчертано, че съревнованието трябва да се организира върху основата на синхронизация в действията и условията на колективите и организациите, укрепване на взаимната кооперация, взаимното доверие, повишаване чувството за отговорност на един колектив пред другия за срочно и качествено изпълнение на взаимните задължения по кооперираните доставки, по изграждане на производствените мощности, по реализация на продукцията. Тези точни и дълбоки по своя смисъл постановки на Централния комитет дадоха нов тласък и повишиха ролята на съревнованието за осъществяване на партийната политика. Непрекъснатият трудов подем и творчество на работническата класа извикаха на живот много полезни инициативи. Сред тях с особена значимост се откроява габровският почин.

Кое е особеното в този почин? Преди всичко той носи в себе си чертите и особеностите на основното производствено отношение при социализма — другарската взаимопомощ и сътрудничество. Отговаря на изискванията на нашата икономическа система като огромен кооператив, всяко стопанско звено в който се намира в планомерно и синхронно единство. Габровският почин цели да осигурява най-ефективната връзка в този кооператив, като гарантира максимална икономия на време.

Не случайно този почин бе приет с такова очакване и разбиране от десетки предприятия в страната. Безспорно главното в практическата дейност и конкретната изява на почина е високата и образцова социалистическа дисциплина в най-широк аспект. А това означава здраво чувство за отговорност, висока съзнателност, взаимен постоянен и ефективен контрол, овладяване на всестранен партиен стил на работа. Ето защо когато разглеждаме конкретните факти на нарушения на синхронизацията в производствените отношения, какъвто е случаят със завод „ЖИТИ" и неговите партньори — Стан 250 и ИЗ „Болшевик", ние не можем да не припомним изискванията на габровския почин: най-напред да се изпълняват задълженията към другите. И ако ти си виновен за създадените трудности, ти ще носиш и най-големия дял от последиците. Ако в този дух се възпитават ръководствата и колективите, можем да си представим колко излишни физически и морални напрежения, колко ценно време ще бъдат спестени.

Затова и в писмото до партийните секретари на завод „Болшевик" и Стан 250 редакцията постави въпроса: „Заводският колектив работи ли по габровския почин и как ще обясните фактите, които посочва партийният секретар на завод „ЖИТИ" — Русе?" От отговорите се вижда, че завод „Болшевик" работи по габровския почин от 1973 година. Би трябвало да се очаква, че неговият колектив вече има натрупан опит в това отношение. Ние считаме, че тази преписка може да продължи още по реда на взаимната обвързаност на звената и ще бъдем доволни, ако получим и други писма и предложения.

Digitized by Google

ВАРШАВСКИЯТ ДОГОВОР — ЩИТ НА МИРА И БЕЗОПАСНОСТТА НА НАРОДИТЕ

генерал-полковник **ВЕЛКО ПАЛИН**
завеждащ отдел „Военен" на ЦК на БКП

Успехите на социалистическите държави в изграждането на новото общество и ефективността на техните действия на международната арена в голяма степен зависят от развитието на отношенията между братските страни, от здравината на връзките им във всички области на политическия и икономическия живот. Страните от социалистическата общност в Европа разполагат с такива ефективни форми на междудържавно икономическо, политическо и военно сътрудничество като Съвета за икономическа взаимопомощ и организацията на Варшавския договор, която в продължение на 20 години неизменно способствува за защита на революционните завоевания на страните от социалистическата общност, за успешното провеждане на техния съвместен външнополитически курс, за осигуряване мира и безопасността на народите.

• • •

Образуването на организацията на Варшавския договор бе начало на нов етап в съвместната борба на социалистическите държави за мир и безопасност.

Разгромът на фашистка Германия и милитаристична Япония във Втората световна война, решаващата роля за който принадлежи на съветския народ и неговите героични въоръжени сили, доведе до неимоверно увеличаване мощта и политическия авторитет на Съветския съюз в Европа и света, до победата на социалистическата революция в редица страни на Европа и Азия и образуването на световна социалистическа система, до разрастване на работническото и националноосвободителното движение. Народните маси в капиталистическите и колониалните страни усилиха борбата си за социално и национално освобождение.

Всичко това разтревожи буржоазните правителства на западноевропейските капиталистически страни и Съединените американски щати. Те нарушиха единството на антихитлеристката коалиция, изградено в годините на войната против фашизма. Така започна „студената война" срещу Съветския съюз и другите социалистически страни.

В изпълнение на политическите и военностратегическите си планове САЩ засилиха своята намеса във вътрешните работи на западно-

Digitized by Google

европейските страни, изградиха редица агресивни блокове, създадоха ГФР, на която отреждаха особена роля в осъществяване на своите намерения, разположиха в Европа 300-хилядна армия, снабдена с ядрено оръжие, изградиха многобройни бази и създадоха непосредствена заплаха за мира и сигурността на социалистическите страни.

Подписаният на 4 април 1949 г. Североатлантически пакт ознаменува създаването на агресивния блок НАТО. С помощта на тази организация нейните основатели създадоха военно-политически механизъм за подготовка на империалистическа агресия против Съветския съюз и другите социалистически страни, за укрепване господството на САЩ над западноевропейските държави и използване на техния потенциал за постигане на тази цел.

Образуването на НАТО доведе до напрежение в Европа и в целия свят, до засилване надпреварата във въоръжаването, до влошаване на отношенията между западните и социалистическите страни.

Включването през 1955 г. в НАТО на Германската федерална република, в която при съдействието на американския империализъм отново надигнаха глави милитаристите и реваншистите, още повече засили агресивния характер, антисъветската и антисоциалистическата насоченост на този съюз. Стана ясно, че политиката на империалистическите държави, независимо от техните заявления за „отбранителния" характер на НАТО, е в противовес на задълженията, поети от тях през време и след Втората световна война и в явно противоречие с принципите на Устава на ООН, приети от всички държави. Така възникна нова обстановка, изключително опасна за Европа и целия свят. Тя именно наложи създаването на организацията на Варшавския договор. „Трябва ли отново да се подчертава — казва др. Т. Живков — че... Варшавският договор бе създаден в отговор на създаването на НАТО; че в оня ден, когато НАТО бъде ликвидиран, Варшавският договор ще престане да съществува, защото ще престанат да съществуват причините за неговото съществуване."[1]

Създаването на организацията на Варшавския договор бе логическо следствие от последователната борба на Съветския съюз и другите социалистически страни за запазване на мира, за пораждане на благоприятни международни условия за изграждането на социализма и комунизма.

До и след изграждането на НАТО Съветският съюз чрез различни външнополитически акции изобличаваше опасния за световния мир агресивен характер на този военно-политически блок. Той предупреждаваше, че образуването на НАТО ще доведе до разпадане на антихитлеристката коалиция, ще постави под заплаха основните принципи на ООН, че „Североатлантическият договор няма нищо общо с целите на самоотбраната на държавите — участнички в договора, които никой не застрашава и които никой не се готви да напада. Напротив, този договор има явно агресивен характер и е насочен против СССР, което не скриват даже официалните представители на държавите — участнички в договора, в своите публични изказвания."[2]

Съветският съюз освен това заявяваше, че обстановката, създадена от империалистическите държави, заставя да се усили борбата за мир.

През октомври 1950 г. социалистическите страни на съвещание в Прага обърнаха вниманието на народите и на всички миролюбиви сили в света, че със създаването на НАТО опасността от нова агресия, от нова военна авантюра в Европа изключително много нараства.

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 6, стр 155.
[2] В. „Правда", 1 април 1949 г.

Digitized by Google

В ООН Съветският съюз също води последователна борба против империалистическата политика на изграждане на агресивни военни блокове и предлагаше на световната организация широка програма за борба против опасността от нова световна война.

През 1954 г. Съветският съюз предложи на САЩ, Англия и Франция проект за Общоевропейски договор за колективна безопасност в Европа, предвиждащ такава система на безопасност, която да се основава на развитието на отношенията между всички европейски държави с цел намаляване опасността от агресивни действия и предприемане на колективни мерки за пресичане на всеки опит за нарушаване мира в Европа. САЩ, Англия и Франция не приеха това предложение.

Агресивният характер на НАТО, насочен против мира в Европа, стана още по-ясен, когато западните държави през есента на 1954 г. отклониха предложението на СССР да бъде обсъдено неговото участие в Северноатлантическия договор, за да бъде лишен този договор от антисоциалистическа насоченост.

Непрестанната борба на Съветския съюз, съгласувана с другите социалистически страни, против тази агресивна, заплашваща мира и безопасността на народите политика, още веднъж показа, че социализмът и мирът са неделими и че Съветският съюз е главната опора на мира.

След като капиталистическите страни отклониха всички миролюбиви предложения, в края на 1954 г. бе свикано първото съвещание на социалистическите страни за запазване мира и безопасността в Европа, в което участвуваха 8 европейски страни и КНР като наблюдател. На него бе обърнато внимание върху това, че с осъществяването на парижките споразумения ще се стигне до сериозно влошаване на международните отношения и се предложиха конкретни мерки за създаване на система за колективна безопасност в Европа, в която да участвуват всички държави, независимо от техния обществен и държавен строй.

Тези предложения на социалистическите страни изразяваха волята на техните народи за мир, отговаряха на принципа за уважаване суверенитета и независимостта на всички европейски държави и бяха насочени към установяване в отношенията между социалистическите и капиталистическите страни на принципите на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй.

Независимо от това западните държави продължиха своята авантюристична политика. От 5 май 1955 г. парижките споразумения влязоха в сила и ГФР стана член на НАТО. Това изостри още повече обстановката в Европа. Въпросът за осигуряване на мира стана още по-настоятелен. Със своите действия империалистическите държави показаха пред целия свят, че не желаят заедно със Съветския съюз и с другите социалистически страни да участвуват в създаването на система за колективна безопасност. Нещо повече, те изразиха своята решимост да засилват агресивната си политика против Съветския съюз и другите социалистически страни.

В тези условия социалистическите страни бяха принудени да предприемат съответни мерки. В името на своите национални интереси, в името на интересите на международното комунистическо и работническо движение, в името на национаноосвободителното движение, в името на световния мир и прогреса на човечеството социалистическите страни създадоха организацията на Варшавския договор.

От 11 до 14 май 1955 г. във Варшава се проведе ново съвещание на правителствени делегации на европейските социалистически страни и КНР в качеството на наблюдател по въпросите на мира и безопас-

Digitized by Google

ността в Европа, на което бе направен дълбок анализ на международната обстановка, възникнала след встъпването в сила на парижките споразумения.

Държавите, представени на съвещанието, отчитайки политиката на западните държави, приеха необходимите мерки, за да се изгради обединената мощ на социалистическите страни в интерес на запазване на мира, в интерес на всички народи.

На 14 май 1955 г. те подписаха Варшавския договор, чиято цел е да се координират външнополитическите действия в борбата за съвместно осигуряване безопасността на участвуващите държави, за запазване и укрепване мира и безопасността в Европа и целия свят; да се осигури тясно сътрудничество във военната област за колективна защита на техния суверенитет и независимост и най-ефективен отпор на всякакви агресивни опити на империализма.

Заедно с предприемането на мерки за защита на своята безопасност и за осигуряване на мира в Европа държавите — участнички при сключването на договора, имаха предвид и своите задължения — да направят всичко за запазването на мира в целия свят. В договора те изразиха своята готовност да участвуват във всички международни действия, имащи за цел осигуряването на световния мир и безопасност, и се задължиха да дадат всичките си сили за осъществяване на тази цел. Тяхното схващане е, че собствената безопасност, а така също мирът и безопасността в Европа са тясно свързани със запазването на мира в целия свят. Затова с подписания договор държавите участнички поеха задължението да се консултират помежду си по всички важни международни въпроси, представляващи общ интерес, ръководейки се от интересите на международния мир и безопасност. Още тогава страните — членки на Варшавския договор, заявиха, че ще се стремят към съглашение с всяка друга държава, която пожелае, за всеобщо съкращаване на въоръженията и забрана на оръжията за масово унищожаване. С това ясно бе изразена принципната разлика между НАТО и Варшавския договор. НАТО и другите подобни на него империалистически организации имат за главна цел не разоръжаването, а засилване на надпреварата във въоръжаването.

Характерът на Варшавския договор се определя от миролюбивата същност на социалистическия обществен строй. Това се проявява и в сътрудничеството по военните въпроси. То се развива между тях за защита мирния труд на техните народи, за гарантиране неприкосновеността на техните граници и територии и за осигуряване защитата на своите страни от всяка възможна агресия. Затова те приеха задължението, че в случай на въоръжено нападение в Европа на една или няколко държави — участнички в договора, от страна на която и да била друга държава или група държави, всяка от тях ще окаже помощ отделно или заедно с другите държави.

Варшавският договор не е насочен против интересите на която и да е държава. В него може да се включи всяка друга — независимо от нейния обществен строй, стига тя да е готова да се бори за запазване мира и безопасността в Европа и света. Социалистическите страни не се отказаха от борбата за изграждане на колективна безопасност в Европа и след подписването на Варшавския договор. В него е записано: „В случай че в Европа бъде създадена система за колективна безопасност и за тази цел бъде сключен общоевропейски договор за колективна безопасност, към което неотклонно се стремят договарящите се страни, настоящият договор ще изгуби своята сила от деня на влизане в действие на Общоевропейския договор“[1]. С този текст на-

[1] Българо съветски отношения 1948—1970 г., Партиздат, 1974 г., стр 89.

Digitized by Google

гледно и убедително е показан мирният характер на Варшавския договор. Социалистическите държави още веднъж доказаха, че в своите отношения с капиталистическите страни в Европа те се стремят към мирно съвместно съществуване. Договорите, лежащи в основата на НАТО и другите империалистически блокове, не съдържат подобни положения.

Варшавският договор въплъщава в себе си стремежа на народите към мир и безопасност. Той е израз на последователната миролюбива политика на Съветския съюз и другите социалистически страни, които дадоха милиони жертви и понесоха неизмерими загуби в годините на Втората световна война. Чрез създаването на организацията на Варшавския договор те положиха основите за успешна борба на народите за мир, показаха на всички, че социализмът е водеща сила в тази борба.

Организацията на Варшавския договор играе голяма роля за съгласуване международната дейност на страните от социалистическата общност. Нейното образуване е обективна необходимост, произтичаща от закономерностите на развитието на света. В съответствие с тези закономерности комунистическите и работническите партии, а така също правителствата на страните от Варшавския договор на основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм осъществяват всестранно сътрудничество с цел максимално да използват преимуществата на социалистическия обществен строй в интерес на отделните социалистически страни и на цялата социалистическа общност и да изпълнят своя интернационален дълг като главна съставна част на световния революционен процес.

В основата на действията на марксистко-ленинските партии и правителствата на страните от социалистическата общност лежи общата външнополитическа задача за осигуряване на благоприятни международни условия за изграждането на социализма и комунизма. Във връзка с това техните външнополитически действия са насочени към постоянно укрепване единството и сплотеността на социалистическите страни, тяхната дружба и братство, към поддържане комунистическите и работническите партии, а така също революционното работническо движение в капиталистическите страни и националноосвободителното движение, към всестранното сътрудничество с младите развиващи се страни, към последователно отстояване принципите на мирното съвместно съществуване на държавите с различен социален строй, към даване решителен отпор на агресивните сили на империализма, за да избавят човечеството от нова световна война.

Организацията на Варшавския договор е най-важният и изпитан инструмент за осъществяване на тази политика. „Като главен център за координиране външнополитическата дейност на братските партии служи и ще служи организацията на Варшавския договор“[1] — се казва в Отчетния доклад на XXIV конгрес на КПСС.

Съгласуваната външна политика на държавите от Варшавския договор неотклонно води към положителни резултати, съдействува преди всичко за нормализиране на обстановката в Европа. В тази връзка следва да отбележим такива важни събития като подписването на договорите между СССР, Полша и ГДР с ГФР, съглашението между четирите държави за Западен Берлин. В рамките на общия процес на нормализация едновременно се решават задачи, отнасящи се до отделни социалистически страни. Така се достигна до ликвидирането на дипломатическата блокада на ГДР, която получи широко международно

[1] Материали на XXIV конгрес на КПСС, М., 1973, с. 7.

Digitized by Google

признание, до признанието на Мюнхенското съглашение от 1938 г. за недействително и др.

Усилията на организацията на Варшавския договор, насочени към свикване на съвещание по безопасността и сътрудничеството в Европа с цел отслабване на напрежението, не отидоха напразно. Сега в Женева се провежда вторият етап на това съвещание, представляващо уникално явление в световната политика. Особено важно значение ще има неговият трети, завършващ етап, който вероятно ще се проведе през близките месеци на най-високо равнище.

За разработването и провеждането на съвместния външнополитически курс на страните — членки на Варшавския договор, огромно значение има в сегашните условия Програмата за мир, приета на XXIV конгрес на КПСС. Опирайки се на нея, Съветският съюз и другите братски страни последователно, целенасочено и гъвкаво провеждат конструктивен курс в европейската политика за осигуряване на най-благоприятни международни условия за строителство на социализма и комунизма. Този курс дава положителни резултати.

В наши дни укрепват и се разширяват взаимоизгодните връзки и деловото сътрудничество между държавите с различен обществен строй. За това спомогнаха разговорите на Л. И. Брежнев с ръководителите на главните капиталистически страни.

Свой дял за тези резултати има и външнополитическата дейност на нашата партия и държава, която е насочена към укрепване дружбата и сътрудничеството със социалистическите страни и преди всичко със Съветския съюз, към укрепване единството на световното комунистическо и работническо движение, към поддържане борбата на всички свободолюбиви и миролюбиви сили, към укрепване мира и безопасността на Балканите.

Независимо от известното разведряване на международната обстановка, при засилващото се въоръжаване на империалистическите държави социалистическите страни считат, че военното сътрудничество между тях трябва да се развива и укрепва още повече.

Военната организация на Варшавския договор се създаде за осигуряване колективна защита на социализма, чието изграждане става при едновременното съществуване на капитализма, който с всички разполагаеми средства се опитва да го унищожи.

Тъй като тази заплаха е насочена срещу всички социалистически държави, то и отпорът, който трябва да им се противопостави, следва да бъде колективен. Социалистическите държави могат да отговорят на тези обективни изисквания само в случай че те са в боен съюз със Съветския съюз — главната сила на социализма, способен да осигури безопасността на всички социалистически държави.

Сплотеността на социалистическите държави около Съветския съюз в рамките на една социалистическа военна организация създава най-благоприятни възможности за бързо и най-ефективно използване на неговия опит в борбата срещу империализма. Необходимостта от военен съюз на социалистическите държави и тяхната сплотеност около Съветския съюз произтича и от изискванията на научно-техническата революция, от усъвършенстванията на средствата за водене на въоръжената борба, където той има ведуща роля.

Създаването и постоянното укрепване на социалистическия отбранителен съюз произтича и от интернационалните задължения на социалистическите държави към световното комунистическо и работническо движение.

Военната организация на Варшавския договор е отбранителен съюз на равноправни и суверенни социалистически държави, който служи на интересите на мира и безопасността на народите. „Варшавският

Digitized by Google

договор — подчертава др. Тодор Живков — е главното препятствие пред антисоциалистическите и реваншистките сили, главният страж на мира в Европа."[1] С неговото създаване за първи път в историята на човечеството военната мощ на няколко социалистически държави и мирът се сляха в едно неразривно цяло.

Същността на военната политика на държавите — участнички във Варшавския договор, се определя от социалните, икономическите, политическите и идеологическите основи на социалистическия обществен строй, а така също от обективно обусловената роля на световната социалистическа общност като главна сила на световния революционен процес.

Стратегическата цел на държавите от Варшавския договор в областта на външната политика се заключава в осигуряване мира, за да могат трудещите се в техните страни под ръководството на марксистко-ленинските партии да изпълнят стоящата пред тях задача — изграждането на социализма и комунизма. Най-важна задача на братските армии е да осигурят надеждна защита на революционните завоевания на народите от социалистическите страни от всякакво посегателство на врага. Те са и опора на всички революционни сили в света, борещи се против империализма.

Съветската армия и другите братски армии представляват наймощната сила, която противостои на агресивните намерения на империализма. „Организацията на Варшавския договор надеждно служи на мирните интереси на братските страни, спомага за насочване хода на събитията в най-благоприятното за народите русло, боевото братство на Съветската армия, и... въоръжените сили на другите страни — участнички във Варшавския договор, са и днес един от най-важните фактори, охлаждащи ума на агресорите, един от факторите, способствуващ за запазването на мира."[2]

Под ръководството на марксистко-ленинските партии в рамките на Варшавския договор хармонично се съчетават националните задачи на братските армии за осигуряване безопасността на своите страни с интернационалната им мисия, за защита интересите и достиженията на цялата социалистическа общност. „Той (Варшавският договор — В. П.) отговаря не само на коренните интереси на световното революционно движение, не само на интересите на световната социалистическа система и на Съюза на европейските социалистически страни като цяло, но и на интересите именно на нашата национална независимост и суверенитет. Поради това ние... даваме и ще даваме своя принос за укрепване единството и сплотеността на страните — членки на Варшавския договор, за развитието на тяхната отбранителна мощ."[3]

Варшавският договор действува като стабилна и неделима отбранителна система на социализма. Материална основа на военната мощ на Варшавския договор е икономиката на братските страни и преди всичко икономиката на Съветския съюз, който разполага с високо развита промишленост и неизчерпаема енергийна база. Съветският съюз произвежда всичко необходимо както за мирновременни нужди, така и за отбраната, като се започне от най-дребните части и се стигне до гигантските турбини, ракети, космически кораби и др.

Социалната структура и идейно-политическото единство на народите на братските социалистически страни е друг главен елемент на военната мощ на Варшавския договор и основа за високата боеспособност на техните армии.

---

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 6, стр. 155.
[2] Л. И. Брежнев, Ленинским курсом, т. 3, М., 1972, с. 465.
[3] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 6, стр. 155.

Digitized by Google

Най-важният елемент на военното могъщество на Варшавския договор са неговите Обединени въоръжени сили, които са неделима част от своите народи, живеят с техните стремежи и служат на техните интереси. Главният източник на тяхната сила е ръководството им от марксистко-ленинските партии.

Гръбнакът на отбранителната система на социалистическата общност е непобедимата Съветска армия. Възникнала в огъня на първата социалистическа революция и в борбата за защита на първата държава на работниците и селяните, тя обладава славни революционни традиции и богат опит в борбата с класовите врагове. Създадена от В. И. Ленин, тя на всеки етап от своя боен път надеждно защищаваше революционните завоевания на съветския народ. Тя служи за образец на всички други социалистически армии. Тя е въоръжена с най-съвременно оръжие и бойна техника и е калена в тежки боеве и кръвопролитни сражения. В хода на големите съвместни учения съветските въоръжени сили показват своята огромна бойна мощ.

Българската народна армия, създадена, въоръжена и възпитана от Българската комунистическа партия в дух на социалистически патриотизъм и пролетарски интернационализъм, е здраво звено във въоръжения щит на социалистическата общност. Тя постоянно изучава и усвоява опита на Съветската армия и на другите братя по оръжие и непрекъснато повишава своята бойна готовност, в състояние е да води успешни бойни действия срещу всеки враг.

Пред страните от Варшавския договор се поставят големи и отговорни задачи, които те изпълняват с чест. Непрекъснато се увеличават техните отбранителни усилия в интерес както на отделните социалистически страни, така и на колективната въоръжена защита на социалистическата общност. Нашите армии постоянно се възпитават в дух на братска дружба и бойно сътрудничество.

Все по-широко се развиват непосредствените контакти между военнослужещите на държавите от Варшавския договор. Взаимните посещения, съвместните учения и другите форми на взаимодействие водят до постоянно укрепване на братството по оръжие.

За сътрудничеството на социалистическите държави — членки на Варшавския договор, е характерно това, че те се придържат към единни гледища по основните въпроси на военното изкуство, на строителството на въоръжените сили и на военното обучение. Затова много спомагат изградените органи на Варшавския договор. Общите въпроси, отнасящи се до постоянното издигане отбранителната способност на страните — участнички, се обсъждат в Политическия консултативен комитет, който приема съответни решения. В съответствие с подписания на 14 май 1955 г. договор е създадено Обединено командуване на въоръжените сили. То действува в съответствие със съвместно установените принципи. Подчинените му Обединени въоръжени сили се определят по съгласуваност между страните — участнички.

Образуван е Военен съвет на Обединените въоръжени сили, в който влизат представители на всички държави от Варшавския договор.

Разположението на Обединените въоръжени сили на териториите на страните от Варшавския договор се осъществява в съответствие с нуждите на колективната отбрана чрез съгласуване между тях. Обединеното командуване и щабът на Обединените въоръжени сили са постоянно действуващи органи.

Дейността на всички военни органи на Варшавския договор се осъществява в дух на разбирателство и единодействие.

Структурата на органите на Варшавския договор осигурява висо-

Digitized by Google

ка ефективност, отговаря на нейния политически и военен характер и постоянно се усъвършенствува.

Социалистическото бойно сътрудничество постоянно укрепва. В Обединените въоръжени сили се утвърди хубава практика за провеждане на съвместни съвещания, заседания и конференции на ръководните кадри. Те служат за взаимни консултации по проблемите на строителството и военното обучение на братските армии.

Особено значение за всестранната подготовка и за поддържането на висока боеготовност на Обединените въоръжени сили, за тяхното взаимодействие и интернационално възпитание на воините имат съвместните учения от различни степени. Тези учения демонстрират единството и сплотеността на братските армии. На тях се потвърждава, че командирите, щабовете и политорганите на съюзните армии владеят изкуството да организират и управляват бойните действия на войските в сложни условия, че Обединените въоръжени сили на Варшавския договор превъзхождат армиите от империалистическите агресивни блокове и са в състояние да им нанесат унищожителен удар, в случай че предприемат агресия.

Партийните и държавните ръководства на страните — участнички във Варшавския договор, изхождайки от обективно съществуващата обстановка, непрекъснато провеждат необходимите мероприятия за повишаване бойната готовност и бойната мощ на братските армии, постоянно усъвършенстват разнообразните форми на сътрудничество. Братските армии на страните от Варшавския договор разполагат с всички необходими средства за успешно водене на бойни действия по суша, във въздуха и по море.

• • •

Комунистическите и работническите партии, както и правителствата на страните — членки на Варшавския договор, на основата на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм са тясно сплотени около Съветския съюз. Те са готови при всички условия и във всякаква обстановка да изпълнят своя национален и интернационален дълг по защитата на своите граници и осигуряване мира и прогреса в света. Сътрудничеството в рамките на Варшавския договор представлява най-същественият принос към делото за изпълнение на световноисторическата мисия на социалистическата общност. То отговаря на изискванията на строителството на социализма и защитата на мира.

През изминалите двадесет години организацията на Варшавския договор израсна и укрепна като сигурен инструмент за защита на мира и социализма. За този сравнително неголям период от времс политическите проблеми на Европа, които Политическият консултативен комитет на Варшавския договор разглеждаше, постепенно се превърнаха в дело. Това са безспорни и значителни успехи, които потвърждават както силата на нашата марксистко-ленинска политика, така и значението на нашето единство при нейното провеждане.

Няма никакво съмнение, че през следващите години организацията на Варшавския договор ще продължи да се развива и укрепва и ще бъде надежден щит на мира и безопасността на народите.

Digitized by Google

ИСТОРИЧЕСКАТА ПОБЕДА И КОМУНИСТИЧЕСКИТЕ ПАРТИИ

ВЪЛО ИВАНОВ

В историята и борбите на световното комунистическо движение на отделните комунистически партии периодът на Втората световна война е време на проверка и изпитание, на укрепване и разширяване на връзките с работническата класа и най-широките народни маси, на израстването им като марксистко-ленински авангард в борбата против най-злия враг на народите и културата — фашизма. Обобщавайки оценката за мястото и ролята на комунистическите партии през Втората световна война, в Постановлението на ЦК на КПСС във връзка с 30-годишнината от победата над хитлеристка Германия се казва: „В авангарда на борбата против най-опасния враг на човечеството вървяха комунистическите и работнически партии. Комунистите се проявиха като истински патриоти и интернационалисти, последователни борци за свобода и независимост на народите.“[1]

Втората световна война заема изключително важно място в историята на човечеството. Тя бе разпалена от хитлеристка Германия, фашистка Италия и милитаристична Япония, страни агресорки, обединени в „антикоминтерновски“ пакт Берлин—Рим—Токио. Но за нейното пламване значителна вина носят и правителствата, монополистическите кръгове и буржоазните политически партии на Англия, Франция и САЩ, чиято политика, дълго време преди хитлеристка Германия да нападне Полша, се характеризираше с отстъпки и поощрения на тази тройка, на която възлагаха големи надежди като ударен юмрук против Съветския съюз и класово-революционното работническо движение, против комунизма въобще в Европа и в света.

Но техните надежди не се оправдаха. Втората световна война се разрази като война между двете империалистически групировки — Германия, Италия и Япония, от една страна, и Англия, Франция, а малко по-късно и САЩ, от друга. Агресор, подпалвач на Втората световна война бе съюзът на страните с фашистки, тоталитарен режим.

[1] Сп. „Коммунист“, бр. 3, 1975, стр. 7.

Digitized by Google

С нападението на хитлеристка Германия върху Съветския съюз на 22 юни 1941 година Втората световна война встъпи в решително нов етап — нов по характер, мащаби на военните действия, динамика, пространственост и значение.

Втората световна война продължи цели шест години. Тя струва на човечеството около 4000 милиарда долара военни разходи, над 110 милиона души мобилизирани, 50 милиона убити. Ако ги сравним с Първата световна война (260 милиарда долара военни разходи, 80 милиона мобилизирани и 10 милиона убити), ще се убедим, че унищожението на хората, да, буквално унищожение, разрушенията на материални и духовни ценности бяха невероятно по-големи, особено в района на военните действия и в окупираните страни и територии.

Историците и изследователите, особено буржоазните, правят често пъти сравнения между Първата и Втората световна война — относно причините, характера, развитието, средствата, последиците, значението и т. н. Наистина основание за такова сравнение има и то представлява несъмнен интерес. Но буржоазните автори не от познавателен интерес се залавят с този въпрос. Те съзнателно изпускат изпредвид, че за двадесетте години, изминали след завършване на Първата световна империалистическа война, до започване на Втората световна война в Европа и в света станаха значителни изменения. Преди всичко израсна и укрепна като велика сила първата в света социалистическа държава — Съветският съюз — в икономическо, политическо, научно-техническо и военно отношение, като последователен борец за мир и сигурност, против империализма, колониализма и войната, надеждна опора на народите. Тя придоби огромна притегателна сила за народите, спечели доверието на трудовите маси. И друго! Работническата класа и най-широките народни маси под влиянието и дейността на комунистическите партии си изработиха активно, съзнателно отношение по въпросите на мира и войната. Достатъчно е да кажем, че в навечерието на Втората световна война (1939 г.) международното комунистическо движение се представляваше от 60 комунистически партии, с 4,2 млн. членове, обединени в Третия комунистически интернационал.

Голямо теоретическо постижение на марксистко-ленинската мисъл, на комунистическите партии бе направеният и обоснован извод в решенията на Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, че е възможно да се предотврати Втората световна война, че тя не е фатално неизбежна. Най-пълно този извод бе обоснован в доклада на Георги Димитров пред Седмия конгрес „Настъплението на фашизма и задачите на Комунистическия интернационал в борбата за единството на работническата класа против фашизма", а после в редица негови статии в качеството му на генерален секретар на Комунистическия интернационал. „Нашият конгрес — заяви Георги Димитров — решително отхвърля фаталистическите гледища за империалистическите войни, гледища, навеяни от старите социалдемократически възгледи.

Вярно е, че империалистическите войни са продукт на капитализма, че само събарянето на капитализма ще сложи край на всички войни, но вярно е също така, че трудещите се маси със своите боеви действия могат да попречат на империалистическата война.

Светът сега не е такъв, какъвто беше в 1914 г."[1]

Като главни фактори за възможността да се предотврати Втората световна война комунистическите партии изтъкваха съществуването, силата, политиката и растящия авторитет на първата в света социалистическа държава — Съветския съюз; единството и единодействието

[1] Г. Димитров, Съч., т. 10, стр. 181.

Digitized by Google

на международната работническа класа против фашизма и войната в лицето на двете най-големи обединения на работническата класа — Комунистическия интернационал и Социалистическия работнически интернационал, и членуващите в тях партии; съвместната политика и действия между Съветския съюз и така наречените западни демокрации (Англия, Франция, САЩ), против държавите агресорки — хитлеристка Германия, фашистка Италия и милитаристична Япония, при условие че техните правителства проявеха необходимия реализъм и отидеха честно на сътрудничество със Съветския съюз против разпалването на войната.

Правилността, верността на този извод се признаваше и от някои буржоазни дейци по онова време. Самият Уинстън Чърчил след Втората световна война бе принуден да каже, че предотвратяването на войната бе една от сравнително най-леките задачи при желание, реализъм и смели действия от страна на силите — противници на хитлеристката агресия. Но ръководителите на правителствата на Англия, Франция и САЩ проявиха не само липса на реализъм и далновидност, но и престъпно безгрижие главно поради своята антисъветска и антикомунистическа политика и надеждата, че страните агресорки ще насочат първо и главно своите удари против Съветския съюз. Водените преговори в Москва между делегациите на Англия и Франция, от една страна, и Съветския съюз, от друга, за сключване на отбранителен съюз за запазване на мира в Европа потвърдиха това.

Вторият голям извод и задача, поставени от Седмия конгрес на Комунистическия интернационал, бе, че и борбата против фашизма и войната, за мир и огромната организаторска работа сред масите се свързва и следва да се свързва с борбата за социализъм. Цялото развитие и тогавашната обстановка потвърдиха ленинското положение, че мирът е най-надежден съюзник на социализма. „**Борбата за мир** — писа Георги Димитров, — **това е борба против фашизма, борба против капитализма, борба за победата на социализма в целия свят!**“[1] Комунистическият интернационал и комунистическите партии направиха настоятелни предложения до Социалистическия работнически интернационал и социалдемократическите партии за съвместни действия против фашистките агресори и войната. Но ръководителите на Социалистическия работнически интернационал и социалдемократическите партии не можаха да преодолеят антикомунистическите си предубеждения и настроения, не проявиха елементарен реализъм по този съдбоносен въпрос и отклониха направените им предложения.

Независимо от това антивоенната дейност на Комунистическия интернационал и комунистическите партии, техните действия в национален и международен мащаб по разобличаване на фашистките агресори, характера и опасността от приближаващата се война сред най-широките слоеве на народите даде несъмнено положителни резултати. Това бе важен момент в подготовката им за изпитанията и борбата през годините на войната, укрепи доверието и връзките им с работническата класа, трудещите се, народните маси.

Възможността да се предотврати Втората световна война не се превърна в действителност. Когато тя започна, комунистическите партии в редица страни предложиха на своите правителства да организират на по-широка основа съпротивата на народа. Но правителствата на почти всички държави в Европа предпочетоха да капитулират пред германо-италианско фашистките агресори при лошо организирана съпротива и при преследване на комунистическите партии (Франция, Белгия, Холандия, Югославия, Гърция). Така почти цяла Европа бе

[1] Г. Димитров, Съч., т. 1, стр. 265.

Digitized by Google

окупирана от хитлеристка Германия и фашистка Италия. Бе установен така нареченият „нов ред“ в Европа — режим на пълно премахване на националния суверенитет и независимост, на жестоко преследване и изтребление на комунисти, антифашисти и демократи, на ограбване, на глад. Европа бе превърната в огромен концлагер. Създадени бяха и лагери на смъртта.

Като сложи ръка без особени усилия на почти цяла Европа, хитлеристка Германия извърши най-голямото херостратовско дело — нападението върху Съветския съюз на 22 юни 1941 г., и постави в служба на тази най-разбойническа война целия икономически и военен потенциал на Европа.

След нападението на хитлеристка Германия върху Съветския съюз Изпълнителният комитет на Комунистическия интернационал и лично неговият генерален секретар Георги Димитров извършиха огромна дейност по ръководството на комунистическите партии — изпращане на кадри, решаване конкретни въпроси по изработване и уточняване на тактиката; на линията на отделни комунистически партии, по тяхното подпомагане във всички области при новата сложна и трудна обстановка. Под ръководството на Георги Димитров още на 22 юни 1941 г. след срещата му с ръководителите на Комунистическата партия и Правителството на Съветския съюз се свиква заседание на ИККИ. На това заседание Георги Димитров прави информация и характеристика на настъпилите изменения в цялата международна обстановка и поставя задачи на ИККИ и комунистическите партии. Оформи се група в състав Георги Димитров, Д. Мануилски и Палмиро Толиати, която да направлява организаторската работа и придобилата извънредно важно значение пропаганда и агитация. Създадоха се национални радиопредавателни станции — всичко 28, като „Христо Ботев“ (за България), „Тадеуш Костюшко“ (за Полша), „Лайош Кошут“ (за Унгария), „Германски народен предавател“ (за Германия), „Свободна Югославия“ и др.[1] В националните радиопредавания бяха ангажирани най-авторитетни дейци на комунистическите партии и Комунистическия интернационал. Издадена бе и централна редакция начело с Георги Димитров, която осъществяваше общо ръководство на радиопропагандата.

Комунистическите партии в капиталистическите страни при тази рязко изменила се обстановка трябваше да работят при различни сложни условия. Едни — в страните агресорки и с фашистки режим: Германия, Италия и Япония и техните сателити — Унгария, Румъния, Финландия и България; други — при условията на окупационен режим в Европа, установен от страните — фашистки агресори, и при помощта на сателитните страни (Полша, Чехословакия, Норвегия, Дания, Белгия, Холандия, Франция, Югославия, Гърция, Албания и др.); трета група — съставляваха партиите от страните, принадлежащи към антихитлеристката коалиция, или запазили се извън орбитата на войната, или пък далече от нейните бойни театри. Но всички, здраво сплотени под знамето на марксизма-ленинизма, верни на пролетарския интернационализъм, се изявиха като най-последователно патриотични и интернационалистични.

Между комунистическите партии през Втората световна война изключително място заемаше Комунистическата партия на Съветския съюз. Тя бе естествен и авторитетен авангард на световното комунистическо движение, която се изправи в целия си ръст при сложните международни и вътрешни условия както при защитата на съветската страна в годините на гражданската война и чуждестранната империа-

[1] Георги Димитров, биография, стр. 467.

Digitized by Google

листическа интервенция, така и в строителството на социализма в СССР. През годините на Великата отечествена война тя застана начело на съветския народ като ръководител, организатор и вдъхновител на фронта, в тила, във временно окупираните съветски територии, в борбата му за разгрома на хитлеристка Германия и нейните съюзници, за изпълнение на патриотичния и интернационален дълг, за извоюване на световноисторическата победа на 9 май 1945 г., за освобождението (пряко или косвено) на европейските народи и за разгрома на Япония. Ето защо през цялото време на войната Комунистическата партия на Съветския съюз бе вдъхновяващ пример, опора и надежда на другите комунистически партии.

Решаващата роля на Съветския съюз и на неговата армия, на организираната работа на КПСС се вижда в светлината на следната равносметка: на съветско-германския фронт бяха разгромени, унищожени и пленени 607 дивизии на хитлеристка Германия и нейните сателити срещу 176 дивизии, унищожени и пленени от армиите на САЩ и Англия в Северна Африка, Италия и Западна Европа. От всичко убити, ранени и пленени 13,6 млн. души на хитлеристка Германия — 10 милиона се падат на съветско-германския фронт. На този фронт бяха унищожени 64 000 германски самолети срещу 37 000 по другите фронтове. През годините на Великата отечествена война Съветският съюз произведе около 490 000 оръдия, повече от 100 000 танка и 143 000 самолета, докато доставките на САЩ и Англия за Съветската армия възлизат на 3600 оръдия, 10 800 танка и 18 700 самолета. Редица държавни и политически дейци, военни ръководители — Рузвелт, Чърчил, крал Георг VI (Англия), Де Гол, Айзенхауер и Монтгомери бяха принудени да признаят решаващата роля на Съветския съюз и Съветската армия, които под ръководството на Комунистическата партия извършиха световноисторически подвиг, нямащ равен на себе си в цялата човешка история. В годините на войната Рузвелт писа: „Руската армия и руският народ в своята продължаваща борба против нацистките завоеватели носят основното бреме на съсредоточените сили на нацисткия натиск и несравнимият героизъм на руската армия и руския народ служи като символ на решимост и неотслабваща воля." А У Чърчил в своето приветствие до Съветската армия през февруари 1942 г. писа: „Аз предавам на целия личен състав на въоръжените сили на Съветския съюз израз на възхищение и благодарност, с които всички народи на Британската империя следят за техните подвизи и увереност в победоносното завършване на борбата, която ние водим заедно против общия враг".

Комунистическите партии в Европа, Азия и други континенти работеха и се бореха според конкретните условия, съчетавайки решаването на близките, непосредствените задачи с по-далечните, крайните цели, на патриотизма и интернационализма, обусловени от конкретните проявления и изисквания на световния революционен процес. В окупираните страни на Европа те станаха инициатори и в повечето случаи създатели на националноосвободителни фронтове, в страните на Азия и другаде — на антиимпериалистически фронтове. Тези фронтове в различните страни носеха различни звания (Национален съвет на съпротивата във Франция, Национален фронт в Чехословакия, Народен фронт в Югославия, Народоосвободителен фронт (ЕАМ) в Гърция, Отечествен фронт в България и т. н.). Независимо от различните наименования те се явяваха на този етап най-подходящо, най-сполучливо обединение на всички антифашистки, патриотични и демократични сили. В този смисъл те представляваха и продължение на идеята, политиката и тактиката на Ленин за единен фронт, получила своето развитие и обогатяване в идеята и тактиката за народен фронт, разработена и възприета от Седмия конгрес на Комунистическия интернационал. В

Digitized by Google

отделните страни според конкретните условия и съотношението на силите, реализма и честния подход на различните политически сили тези фронтове получиха различна реализация и изява.

На много места комунистическите партии станаха организатори и ръководители на въоръжената борба в своите страни против чуждестранните окупатори и техните помагачи. Тази борба се изрази в широко партизанско движение, а някъде прерасна в истинска партизанска война, в която бяха освободени цели райони и територии. Антифашистката въоръжена съпротива влезе в новата история на съответните страни като една от най-славните страници от героичната им летопис. Комунистическите партии натрупаха богат опит на революционно творчество и тактика. Те използваха в сравнително големи мащаби партизанското движение и участвуваха в него. Те оказаха ценна помощ в това отношение на Съветската армия, която изнасяше основната тежест и задържаше до края на войната средно 65—75 на сто от всички въоръжени сили на хитлеристка Германия и нейните съюзници. Партизанското движение в окупираните европейски страни оказа значителна помощ на западните съюзници — САЩ и Англия, при техните действия срещу общия враг при десантните операции на континента и след това. То внесе реален принос в освобождението на собствените си страни.

Най-близък помощник на комунистическите партии в тяхната организаторска роля и участие в народоосвободителната антифашистка борба бяха младежките комунистически съюзи.

В редица страни ръководители, дейци и обикновени членове на комунистическите партии и младежките комунистически съюзи влязоха в историята на своите народи като национални герои за проявените от тях подвизи и саможертва в битката против чуждестранните окупатори и техните наемници. Народите ги обкръжиха с вечна любов и признателност. Хиляди и десетки хиляди членове на комунистическите партии и младежките съюзи загинаха в този гигантски двубой. С право французите нарекоха Френската комунистическа партия „партия на разстреляните", затова че тя загуби в борбата срещу германофашистките окупатори и френските колаборационисти 70 000 убити.

Безспорно резултатите от високопатриотичната и революционната дейност на комунистическите партии биха били несравнимо по-големи, ако някои дейци на социалдемократически и на други демократически партии и национални движения проявеха по-голяма готовност и последователност за честно сътрудничество и особено ако не беше разколническата политика на буржоазията и нейните емигрантски правителства в Лондон и Кайро и враждебното отношение на правителствата на Англия и САЩ към антифашистката съпротива.

Народоосвободителната антифашистка и антиимпериалистическа борба в Европа и други континенти имаше подчертано интернационален характер. Никакво интернационално единодействие и взаимодействие дотогава между комунистическите партии, между народните маси от всички страни не е придобивало такива размери, дълбочина и богато съдържание. Това се обуславяше от общността на интересите на народите; от общия враг — фашизма, най-вече в лицето на хитлеристка Германия като идеология, политика и практика; от това, че начело на тази борба стоеше Съветският съюз, най-великата и последователна сила в борбата против общия враг, от неговата политика и идеология, обусловени от социалистическия обществен и държавен строй, от политиката на неговата Комунистическа партия; интернационализмът между комунистическите партии и народите в Европа се изрази още в участието на комунисти и патриоти интернационалисти от едни страни в борбите на народите в други страни. А съветските хора се сражаваха в редовете на партизанското движение на всички евро-

Digitized by Google

пейски страни. В някои държави бяха създадени и самостоятелни партизански отряди от съветски хора. Така в Полша се сражаваха повече от 12 000 съветски партизани, организирани в 80 формирования, в Словакия — 3000 съветски партизани. Съветски партизански отряди имаше и във Франция. Съветският съюз оказа пряка помощ на въоръжената борба на редица страни против окупаторите, предоставяйки въоръжение, бойна техника и боеприпаси (Югославия, България, Полша, Чехословакия).

Комунистическите партии през годините на Втората световна война провеждаха голяма по мащаби и съдържателна идеологическа работа: разобличаваха престъпните планове, политиката и жестокостите на страните агресорки, разясняваха справедливия характер на войната, която води Съветският съюз, неговата историческа освободителна роля, необходимостта от единство на антихитлеристката коалиция, характера и перспективите на освободителната борба на всички народи, възпитаваха всички трудещи се в дух на патриотизъм и пролетарски интернационализъм. И тази идеологическа дейност даде резултати, защото нейната правота се потвърждаваше от развитието на събитията и революционната практика на самите комунистически партии и преди всичко на КПСС.

На фона на дейността и борбите на комунистическите партии през Втората световна война се откроява и борбата на Българската комунистическа партия. Вярна на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, един от предните отряди на световното комунистическо движение, нашата партия на всички етапи се бори против подготовката и разпалването на Втората световна война, против въвличането на България в нея. Тя разобличаваше истинските причинители, подпалвачите на войната и разкриваше нейния характер. Осъди агресорите и се солидаризира с народите, жертва на агресията. А когато хитлеристка Германия нападна Съветския съюз, тя изцяло застана на страната на първата социалистическа държава и възприе курс на подготовка и провеждане на въоръжена борба против монархофашистката диктатура и нейните хитлеристки господари. Партията сплоти всички патриотични и демократични антифашистки сили под знамето на Отечествения фронт, организира широко партизанско движение. Създаде народоосвободителна армия (НОВА), подпомагана от хиляди ятаци и помагачи. По такъв начин народните маси под ръководството на Българската комунистическа партия не допуснаха фашистките правителства да въвлекат България във военните действия против Съветския съюз. Тя водеше широка дейност и сред царската армия както във вътрешността, така и в окупираните чужди територии, разлагаше армията, подкрепяше и участвуваше в борбата на югославските и гръцкия народи. При това трябва да се има предвид, че антифашистката въоръжена борба у нас се развиваше при значително различни условия от тези в другите окупирани след военно поражение балкански страни — Албания, Югославия, Гърция. Капиталистическа България бе сателит на фашистка Германия, в която фактическата окупация, разпореждане и ограбване се прикриваха с формалната независимост и самостоятелност на българското правителство и администрация. Българската администрация не само бе изцяло запазена, но и значително увеличена. И единствено в България от сателитите, обвързани с неравноправни договори, се развиде истинска народоосвободителна въоръжена борба с единно военно и политическо ръководство от страна на Партията. Тази борба при условията на решаващата роля на Съветската армия освободителка се увенча с победата на нашата социалистическа революция на 9 септември 1944 година.

На заключителния етап на войната Отечественофронтовска България участвува с 450-хилядна армия в състава на Третия украински

Digitized by Google

фронт под общото командуване на маршал **Ф. И. Толбухин. През** първата фаза на Отечествената война тя даде своя принос за изгонване на германските войски и за освобождението на Балканите. През втората фаза на Отечествената война Първа българска армия води битки за освобождението на Унгария. Българската народна армия се сражаваше рамо до рамо със Съветската армия и народната армия на СФР Югославия. Тя даде повече от 30 000 убити. Този принос получи висока оценка от правителството на СССР и Главното командуване на Съветската армия, от правителствата на другите социалистически страни.

В редица страни на Югоизточна и Източна Европа и Югоизточна Азия с помощта на Съветската армия победиха народнодемократични антиимпериалистически революции, които разрешиха основния въпрос на социалистическата революция — за политическата власт, и откриха пътя за социалистическо развитие. Така се постави началото на световната социалистическа система. В други страни, ако и народоосвободителната борба да не завърши с очакваните и в интерес на народите преобразования, комунистическите партии умножиха своите революционни и демократични традиции. Тяхната численост, влиянието им сред масите значително нараснаха.

След войната комунистическите и работническите партии от страните на социализма и капитализма поставиха своя опит, влияние, авторитет в служба на мира, против възкресяване на германския милитаризъм и реваншизъм, за колективна сигурност в Европа и мир в света, против новите претенденти за световно господство и подпалвачи на война. Верни на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, те обосноваха най-хуманния и в същото време революционен извод за възможността да бъде предотвратена нова световна война, която, ако бъде разпалена от империалистите, ще донесе чудовищно разрушение на света. Гаранция за запазване на мира са световната социалистическа система, борбата на работническата класа и трудещите се от капиталистическия свят и националноосвободителното движение. В разпалените от империалистите 39 малки войни след Втората световна война те претърпяха морално, политическо и военно поражение. Най надеждният щит на световния мир са силите на Варшавския договор, икономическата, политическата, научно-техническата и военната мощ на Съветския съюз.

Вече тридесет години комунистическите и работническите партии съчетават борбата против войната за мир с борбата против империализма и колониализма, за национална независимост, социален прогрес, демокрация и социализъм.

Digitized by Google

ЕДИНСТВО НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА И ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

проф. **СТОЯН МИХАЙЛОВ**
зав. отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

Маркс и Енгелс посочиха, че основният фактор, способен да реализира революционните цели и идеи на пролетариата, е неговата политическа организация—Партията. Обосновавайки значението на съзнателността на пролетариата, В. И. Ленин научно доказа, че **диалектическият процес на превръщането на идеите на Партията в действия на масите тръгва от теоретическата работа, минава през пропагандата и агитацията и се реализира чрез организаторската работа.** Тъкмо за това единството на идеологическата и организационната работа се обуславя от самия характер на Партията и нейното историческо предназначение. По своя характер тя не е нито само идейно течение, нито само организация на практици, а политически вожд и боеви щаб на работническата класа, който организира и ръководи борбата против експлоатацията и капитализма, за социализъм и комунизъм.

Може да се приеме, че развитието на съотношението между идеологическия и организационния аспект в партийната дейност преминава два главни етапа:

Първият етап обхваща периода на борбата против капитализма — до социалистическата революция. Характерно за него е, че Партията не ръководи непосредствено производството и другите сфери на обществения живот. Нейните главни усилия са насочени към политическа и идеологическа работа сред масите за формиране и издигане на тяхната марксистко-ленинска съзнателност, за разобличаване на буржоазната идеология и пропаганда, за предотвратяване влиянието на буржоазните идеи сред работническата класа и другите трудещи се. В условията на капитализма по силата на самата обективна обстановка Партията се изявява преди всичко на политико-идеологическото поприще, подготвяйки и организирайки работническата класа за нейната историческа мисия като гробокопач на капитализма.

Вторият етап от развитието на единството между идеологическия и организационния аспект в дейността на Партията обхваща периода на социалистическото строителство. Тук настъпва качествено измене-

Digitized by Google

ние. След като е завоювала политическата власт, постепенно Партията започва да ръководи развитието на всички главни области на обществения живот и преди всичко на материално-производствената дейност, да ръководи развитието на цялото общество като единен социален организъм. Тя става ръководител и организатор на всестранната дейност на масите.

Това обуславя вътрешното разделение на труда в Партията — между нейните органи и дейци и поставя по нов начин осъществяването на органическо единство между организационната и идеологическата работа.

Изобщо диалектиката на партийната дейност е такава, че не е възможно да се реши каквато и да било политическа и идейно-възпитателна задача, без да се използват съответни организационни средства, така както не е възможно да се създаде ефективна организация на работа, без тя да е напълно съобразена с политическите цели и идеологическите последици.

Поради всичко това нашата партия, учейки се непрестанно от богатия опит на КПСС и в тази област, се стреми да осигурява органическа връзка и резултатно взаимодействие между идеологическата и организационната работа. Особено благоприятни условия за пълноценно приложение на този основен принцип се разкриха след Априлския пленум на ЦК на БКП, който даде силен тласък за повишаване научното равнище на цялостната ръководна дейност на Партията. В доклада на др. Т. Живков пред Десетия партиен конгрес и в Програмата на Партията са поставени основните задачи за по-нататъшно усъвършенстване на идеологическата и организационната работа, за подобряване на тяхното взаимодействие.

Постигането на грандиозните цели, формулирани в Програмата на Партията, усъвършенстването на системата на социалното управление, все по-пълното задоволяване на материалните и духовните потребности на народа в съответствие с Декемврийската програма изискват комплексен подход към назрелите социални въпроси. Този подход наред с всичко друго предполага разгръщането на идеологическата и организационната работа като единен комплекс от взаимно свързани и взаимно допълващи се политико-идеологически мероприятия и организационни средства, които в своята съвкупност и единодействие осигуряват изпълнението на задачите и постигането на поставените цели.

ТРУДНОСТИТЕ

По пътя на органическото свързване на идеологическата и организационната работа на Партията обаче се изпречват проявите на технократизъм. Технократизмът в конкретния случай е израз на нарушено единство между идеологическата и организационната работа. Неговите прояви се наблюдават в различни области на обществения живот и при различни социални дейности. Те се допускат от някои стопански и държавни органи, от обществени организации и др. Тук ще се огранича с разглеждането на някои технократични увлечения, допускани вътре в Партията, чиито носители са отделни комунисти, партийни кадри и дейци.

Както е известно, при социализма все повече се задълбочава тенденцията към разделение на труда. То логично прониква и в партийната дейност, като намира отражение в структурата на партийните органи. В тях се създават относително обособени сектори, в които работят специализирани кадри. Едни от тях се занимават с оперативното ръководство, наблюдение и контрол на определени обществени дейности

Digitized by Google

и явления (значителна част от които сами по себе си нямат идеологически характер). Наред с това в Партията съществуват и други относително обособени структурни звена, които специално и непосредствено се занимават с проблемите на идеологическата дейност. При тези условия се появяват възможности за откъсване на отделни сектори и на отделни партийни дейци от идеологическите задачи, което на свой ред създава предпоставки за прояви на технократичен подход.

Технократичният подход се изразява в недооценяването, а в някои случаи и в игнорирането на политико-идеологическите аспекти на партийната работа. При организирането и ръководството на една или друга обществена дейност — материално-производствена, битова, здравеопазна и т. н. — не се отделя необходимото внимание или изобщо се забравя за политико-идеологическата страна на тази дейност. В такива случаи не се държи сметка за нейното отражение върху формирането на социалистическата съзнателност на трудещите се, нито пък се взема предвид обратното влияние на съзнателността за успешното ѝ извършване.

По този начин проявите на технократизъм се превръщат в слабост, характерна в по-голяма или по-малка степен за част от партийните дейци. Те нанасят вреди не само на идеологическата, но и на организационната дейност на Партията, на нейната ръководна роля в различните области на обществения живот. При това е необходимо да се отбележи, че в нашето обществено развитие, както и във вътрешнопартийното развитие действуват тенденции, които подхранват проявите на технократизъм.

Преди всичко това е отбелязаният вече процес към по-нататъшна диференциация на нашия обществен живот, който неизбежно поражда необходимост от вътрешна специализация на партиината дейност и структура, както и на партийните кадри. Стремежът да се привличат в Партията специалисти по различните въпроси в определени случаи може да доведе до засилване на технократическите прояви при положение, че тези специалисти нямат необходимото идеологическо възпитание и партийно-организационен опит, че у тях не е създаден вкус към политическите проблеми и умение да разбират смисъла и значението на тези проблеми, да им отделят нужното внимание в хода на своята непосредствена партийна дейност.

От друга страна необходимостта да се поддържа на ниво специалната подготовка и претрупаността със специфични задачи не винаги дава възможност на партийните кадри, работещи в „неидеологическите" сектори на партийните органи, да обръщат необходимото внимание и да отделят съответно време за своята идеологическа подготовка.

Най-сетне наличието на специализирани идеологически отдели и звена в Партията в някои случаи се използва от останалите сектори да отхвърлят от себе си отговорността за слабостите в политическата и идейно-възпитателната работа, считайки, че това са проблеми, за които те не отговарят. Разбира се, това не е нищо друго освен липса на правилен политически подход към най-важните принципи на партийната дейност.

Като комунисти и партийни дейци ние понякога нарушаваме единството на идеологическата и организационната работа и поради увлечения в администриране, поради допускането на формализъм, на неправилен стил и методи на организация и ръководство. Има случаи, когато добре замислени идеологически и политически начинания не дават желаните резултати, а понякога дори водят до отрицателни ефекти тъкмо защото някои партийни работници не виждат или не оценяват идеологическия смисъл на тези начинания и не използват възможно най-добрите организационни форми и средства, адекватни на целите, които сме си поставили с тях.

Digitized by Google

Ярки примери на администриране имаше напоследък при кампанията за всенародна подписка за построяването на дома паметник „Бузлуджа". Известно е, че група партийни дейци, предимно ветерани на революционното движение в нашата страна, през лятото на миналата година направиха предложение построяването на дома паметник „Бузлуджа" да се превърне във всенародно дело, за да стане всеки комунист, всеки труженик съпричастен на този израз на дълбока почит към великото дело и историческите заслуги на нашата партия. Тази инициатива беше подкрепена от Централния комитет.

За съжаление на някои места в страната — в редица окръзи, в това число и в София — към тази преди всичко политико-идеологическа кампания беше подходено административно и формално, без отчитане и съобразяване с нейния идеологически замисъл, с преследваните възпитателни цели и задачи. На много места беше направено разпределение на сумите, като предварително бе изчислено какви вноски трябва да дадат отделните работници и служители, без преди това да са запознати със смисъла на кампанията, със значението на дома паметник; без предварителна разяснителна масово-политическа работа. С други думи към една чисто идеологическа задача беше подходено административно и технократично. Този факт е фрапантен. Щом наши партийни кадри решават с административни средства един такъв идейно-възпитателен и политически въпрос, какво да кажем за въпросите, които сами по себе си нямат идеологически характер. Това е сериозен сигнал, че е нужно да се изменят редица представи и страни в мисленето, стила и методите на работа на част от партийните кадри. Цялостното и радикално изкореняване на проявите на технократизъм и администриране е една от задачите, без изпълнението на която ние не можем да формираме новия подход в идеологическата дейност, обоснован от Десетия конгрес и конкретизиран в материалите на Февруарския пленум. Без това ние не можем да установим органическа връзка на идеологическата работа с живота и да издигаме нейната ефективност.

НАСОКИТЕ

В редица основни партийни документи въпросът за необходимостта от непримирима и решителна борба против проявите на технократизъм са поставяни най-отговорно и със загриженост. Както е известно, др. Тодор Живков в доклада си пред Юлския пленум на Централния комитет през 1968 г. отдели специално внимание на някои слабости, свързани с тясната специализация на част от партийните кадри, които не притежават необходимите политико-идеологически и партийно-организационни качества. Този въпрос беше поставен отново в документите на Десетия конгрес. Той намери обобщен израз в партийната постановка, че всеки партиен, държавен и стопански работник трябва да бъде и възпитател, и политически деец, да отговаря и за морално-политическото състояние на ръководените от него трудови колективи и слоеве от населението. В материалите на Февруарския пленум на ЦК и по-конкретно в доклада на др. Ал. Лилов бе поставена задачата за идеологизация на всички обществени дейности. Идеологизацията на обществените дейности всъщност означава решително намаляване и пълно премахване проявите на технократизъм.

Като изхождаме от партийните постановки и от съществуващия положителен опит в дейността на партийните органи и организации, можем да очертаем няколко главни насоки за по-нататъшно всестранно задълбочаване на единството между идеологическата и организационната работа на всички равнища на партийната дейност.

Digitized by Google

Преди всичко необходимо е да се отчита идеологическият аспект на всяка партийна дейност независимо от кой сектор, от кой отдел, от кой партиен деец се извършва тя. Това може да бъде дейност по ръководството на производството, по ръководството на младежта или спорта, на обслужването и търговията, на изкуството и т. н. Независимо от спецификата на различните обществени сфери и дейности всички те имат определени политико-идеологически и възпитателни аспекти, защото създават предпоставки, пряко или косвено влияещи върху мисленето, върху емоционалния свят и духовния кръгозор, върху оценъчните системи на хората. Следователно всяка дейност трябва да бъде оценявана и през призмата на това, как тя и като процес, и като резултат ще се отрази върху възпитанието и поведението на трудещите се, какви ще бъдат нейните идеологически последици.

От друга страна извършването на всяка обществена дейност предполага определена съзнателност, предполага, че се разбира нейната същност и необходимост от онези кръгове трудещи се, които ще я реализират със своята практическа енергия. Следователно съществена предпоставка за успешното извършване на всяка дейност в нашата страна — това е предварително трудещите се, които ще бъдат въвлечени в изпълнението й, да бъдат всестранно запознати с нейната същност, смисъл и значение, за да осъзнаят добре поставените предстоящи задачи, за да станат те мисъл, убеждение и мотив за съзнателни и активни действия. Именно тук се съдържа една от най-важните гаранции за осъществяването на различните дейности с висока резултатност. Това означава, че още когато планираме дадена дейност, във всички случаи ние трябва да помислим за предшествуващата, съпътствуващата и последващата политико-разяснителна и идейно-възпитателна работа сред съответните слоеве от трудещите се.

Понякога се извършват отделни дейности, които влизат в противоречие или могат да увредят до известна степен в едно или друго отношение интересите на възпитателната работа. Това налага още когато планираме съответната дейност, да вземеме мерки за успешно предотвратяване или неутрализиране на възможните отрицателни възпитателни последици.

Нужна е и пълна реализация на принципа всеки партиен работник да бъде преди всичко политически деец, независимо в кой сектор от партийната дейност работи. Засега в тази насока все още съществуват сериозни проблеми. Много често е явлението работниците в неидеологическите сектори на Партията, когато проверяват работата на наблюдаваните ведомства и институти, на партийните органи и организации, да не се интересуват от политическата и възпитателната дейност сред комунистите и трудещите се, от морално-политическото състояние на трудовите колективи. По този начин някои партийни дейци подменят партийно-политическия подход и стил на работа и ръководство с административен, а понякога и с технократичен подход и стил. Между другото в общите акции на партийните комитети винаги се включват работници от идеологическите сектори, те участвуват например в проверките на изпълнението на стопанските задачи и т. н. Това е съвършено правилно. Неправилно е обаче, че обратното явление — да се включват останалите политически сътрудници по задачи на идеологическите сектори — е рядко събитие.

В това отношение ние трябва да изменим самия подход в нашата работа, така че всички партийни кадри от неидеологическите сектори да проявяват интерес към проблемите на идеологическата дейност на партийните организации. Необходимо е всеки партиен работник, когато отива в партийните организации, когато проверява тяхната работа по проблемите, за които непосредствено отговаря, същевременно да се ин-

Digitized by Google

тересува и от състоянието на политико-разяснителната и идеологическата дейност и сам лично да участвува в нея. Само в такъв случай ние ще възпитаваме правилно кадрите и всички комунисти от по-ниските нива в партийната структура, ще съдействуваме с личния си пример за преодоляване на технократизма и администрирането в тяхната дейност. Между другото в това е и една от големите резерви за издигане ефективността на партийната работа изобщо.

Тук възниква и въпросът за съгласуваността между идеологическите и останалите отдели на Централния комитет на Партията, както и на другите партийни комитети. Дали това, което се прави от отдел „Промишленост и транспорт" или пък от отдел „Планово-икономически", е съгласувано с отдел „Пропаганда и агитация" или „Наука и образование", дали се разработват предварително съответните политико-идеологически аспекти на техните мероприятия? Това са твърде важни въпроси. За съжаление в редица случаи съгласуваността е съвършено недостатъчна. Естествено, това се отразява върху идеологическата осигуреност и разработка на някои мероприятия и решения, вземани от различни стопански или държавни органи и ведомства. То неизбежно води до откъсване на организационната от идеологическата дейност и обратно. Нужно е при всяко по-съществено мероприятие да се осигурява пълна съгласуваност, за да могат да се вземат комплексни мерки още при подготовката му за съответната масово-политическа, разяснителна и пропагандна дейност, както и за пълноценно използване на възпитателните възможности и на резултатите от нея.

Особено важна роля за постигането на диалектическо единство между идеологическата и организационната работа имат пленумите на партийните комитети, заседанията на ръководните партийни органи и събранията на партийните организации, вземаните от тях решения. Дали партийният комитет и неговото бюро като цяло обръщат достатъчно внимание на идеологическите проблеми, отделят ли необходимите грижи за тях, търсят ли строга отговорност от всички, които подценяват тази страна в партийната работа? Ето един изключително важен въпрос, от чиято правилна постановка и решение в много голяма степен зависи по-нататъшното засилване на единството между идеологическата и организационната работа.

Огромно значение в това отношение има примерът на първите секретари на окръжните комитети, на районните, градските и общинските комитети. Първият секретар е онази ръководна политическа личност, която олицетворява в себе си единството на всички насоки на партийната дейност, която е персонификация на цялостната партийна линия. Ето защо необходимо е първите секретари на партийните комитети, както и секретарите на първичните партийни организации да дават личен пример на задълбочено и всестранно вникване и разбиране на идеологическите задачи, на идеологическите аспекти на всичко онова, което вършат партийните комитети и първичните организации.

Трябва със задоволство да отбележим, че след Десетия конгрес и Февруарския пленум на ЦК на БКП в отношението на партийните комитети и техните бюра, на първите секретари на партийните комитети към проблемите на идеологическата работа настъпиха много сериозни положителни изменения. Силно се повиши интересът и вниманието към тази дейност. Заедно с това обаче все още на редица места не са преодолени напълно стари слабости, някои от които са съществени. Отстраняването на тези слабости и по-нататъшното засилване на връзката и взаимодействието между идеологическата и организационната работа предполага наред с всичко друго и активна дейност за системно повишаване на теоретико-идеологическата и политическата подготовка на партийните кадри. Дали тази подготовка се поддържа на

Digitized by Google

необходимото равнище, дали нашите кадри четат нужната литература, дали преминават съответни курсове, дали участвуват в обсъждане на теоретически проблеми? Тези въпроси имат много важно значение, защото дори и при най-добро желание и правилно отношение, без необходимата ерудиция и подготовка даден партиен активист не може да се проявява като политически и идеологически деец, като възпитател. Заедно с това изключително важен е и въпросът за придобиването на нужните организационни качества и умения от кадрите на идеологическия партиен фронт, за овладяването и приложението от тях на ленинските принципи и изисквания, стил и методи на организация и ръководство.

Успехът на работата ни изключително много зависи от това, дали при решаването на една или друга идеологическа задача съумяваме да създадем адекватна организация, дали всяка идеологическа задача е подкрепена от съответна ефективна организационна форма, която може да осигури нейната реализация в живота.

Напоследък извънредно сериозно се поставя въпросът за усъвършенствуване на планирането в идеологическата дейност. Тук пред нас стоят големи проблеми. След Февруарския пленум идеологическите отдели на ЦК правят сериозни усилия за разработване проблемите на планирането на идеологическата дейност, като се стремят да внедрят качествено нови моменти в него. Този процес се оказва извънредно сложен и труден. За съжаление той се спъва от това, че не сме намерили и създали необходимите организационни форми. Пред нас стои задачата по-добре да обобщим и осмислим съществуващия положителен опит, да експериментираме някои нови организационни форми, да създадем специализирани кадри по планирането, а също така и творчески да приложим при нашите условия богатия опит на КПСС в тази насока.

Осъществяването на диалектическо единство между идеологическата и организационната работа е изключително отговорно и трудно дело. То предполага конкретизиране и трансформиране в практически действия на партийните принципи и норми, проблеми и задачи в съответствие с политическата линия и цели на Партията във всеки етап от нейното развитие и развитието на нашето общество. Това дело изисква да се използват и прилагат научнообосновани форми и методи на работа, да полагаме много по-големи грижи за развитието и овладяването на науката партийно строителство и теорията на идеологическата работа.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ОРГАНИЗАТОРИ И РЪКОВОДИТЕЛИ

КИРИЛ МАЛИНОВ

Общинските партийни комитети заемат важно място в организационната структура на Партията. Тяхното създаване бе продиктувано от обективните потребности и новите задачи, които възникнаха у нас с окрупняването на общините като единни административни, икономически и политически единици.

Изграждането, укрепването и утвърждаването на общинските партийни комитети като органи за политическо ръководство и непосредствени организатори и ръководители на трудещите се съвпада с най-динамичния и плодоносен следаприлски период от развитието на нашата партия и страна. Тяхната многостранна и непосредствена организаторска и политическа дейност е вградена в сътворените през този период от Партията и народа велики дела във всички области на обществено-политическия, икономическия и културния живот на страната. Общинските партийни комитети и сега продължават да бъдат активни проводници на партийната политика, непосредствени организатори и ръководители на партийните организации и трудовите колективи в борбата за изграждане на развито социалистическо общество.

Функциите и задачите на общинските партийни комитети са определени от Устава и Програмата на Партията. Но като партийни звена характерът и същността на общинските партийни комитети, техните функции и основни задачи, стилът, методите и формите на тяхната работа най-пълно и ярко са разкрити в забележителните доклади на др. Т. Живков пред съвещанието със секретарите на ОПК през януари 1960 г. и Априлския (1970 г.) пленум на ЦК на БКП. Изводите, постановките на насоките в тези два документа представляват неизменна теоретическа и практическа основа за дейността на общинските партийни комитети като политически органи.

* * *

В зависимост от характера на проблемите и задачите, които са стояли на преден план пред тях, в развитието и дейността на общинските партийни комитети условно могат да се разграничат три периода. Първият период обхваща времето от уедряването на ТКЗС до изграждането на аграрно-промишлените комплекси. Вторият период за-

Digitized by Google

почва със създаването на АПК и обхваща времето на тяхното развитие и превръщане в основни икономически единици в селското стопанство. И третият период едва-що настъпва. Той се характеризира с постепенното преминаване на отраслов принцип на ръководството и вливането дейността на ТКЗС и ДЗС изцяло в АПК и изградените специализирани предприятия към тях. Доколкото темповете на специализацията и концентрацията на производството ще бъдат различни и вливането на ТКЗС и ДЗС в АПК няма да става едновременно в отделните окръзи, райони и комплекси, вторият и третият период от дейността на общинските партийни комитети взаимно ще се преплитат.

Общинските партийни комитети изпълниха с чест главната задача, която бе поставена пред тях през първия период: укрепването на трудово-кооперативните земеделски стопанства и на партийните организации, разгръщането на силите и активността на комунистите и кооператорите за увеличаване на селскостопанското производство и повишаването на неговата ефективност. Те извършиха огромна организаторска и идейно-възпитателна работа за преодоляване на местническите тенденции и повишаване на социалистическата съзнателност на кооператорите и работниците от ДЗС. Под тяхното непосредствено ръководство и близка помощ израснаха и натрупаха голям опит хиляди селскостопански кадри — специалисти, бригадири, зав. ферми, които сега решават новите значително по-сложни задачи в селското стопанство. Добри кадри израснаха и в другите сфери на обществено-политическия и културния живот на общините. Общинските партийни комитети допринесоха твърде много за сплотяването на кадрите и трудещите се и за превръщането на общините в единни административно-политически и икономически единици, за развитието и благоустрояване на населените места, за подобряване системата на общественото обслужване и др. Благодарение на всичко това те се утвърдиха като дееспособни, боеви и уважавани партийни органи, влязоха в бита на първичните партийни организации и трудещите се.

Голяма бе ролята на общинските партийни комитети и през периода на изграждането и развитието на аграрно-промишлените комплекси. Създаването на съветите на секретарите като координиращи органи в рамките на комплексите доведе до известно своеобразие в дейността на общинските партийни комитети, но тяхната роля като непосредствени политически ръководители на трудещите се и отговорността им за цялостния живот на територията на общините се запазиха. Те осъществяват партийно ръководство над дейността на ТКЗС, ДЗС и останалите териториални и производствени звена на АПК. Наред с това общинските партийни комитети оказват активно съдействие на висшестоящите партийни и стопански органи за правилното функциониране на комплексите и превръщането им в основни икономически единици. Със своята всекидневна работа и близка помощ те допринесоха извънредно много за бързото преодоляване на колебанията и съмненията сред отделни ръководства и кадри в ТКЗС при изграждането на АПК, за поставяне на преден план общите интереси и основните проблеми и задачи.

С изграждането и развитието на аграрно-промишлените комплекси и задълбочаването на хоризонталната и вертикалната интеграция настъпват дълбоки качествени изменения във всички сфери на живота на село. Изграждат се крупни масиви от еднородни култури, животновъдни комплекси и специализирани отраслови предприятия, които надхвърлят границите на отделните стопанства. Основните спомагателни дейности като материално-техническото снабдяване, ремонта на техниката, транспорта и др. постепенно се съсредоточават в АПК. Внедряват се автоматизирани системи и съвременни технически средства за

Digitized by Google

управление, които дават възможност много от функциите и задачите на ръководствата на стопанствата и предприятията да се поемат направо от съответните органи на комплексите. По този начин задълбочаването на концентрацията на производството обективно води до все по-голямо ограничаване и стесняване сферата на дейност на ТКЗС и ДЗС и до постепенното превръщане на АПК в основни икономически звена в селското стопанство. В резултат на това в някои окръзи и райони, където е постигната по-висока степен на специализация и концентрация, кооперативните и държавните земеделски стопанства преустановиха своята юридическа самостоятелност и се вляха напълно в АПК. Значителни изменения настъпват също в системата на търговията, учебното дело, здравеопазването и др.

Естествено е всички тези дълбоки качествени изменения в обществено-икономическия, политическия и културния живот в районите на АПК и общините да предизвикват съответни изменения и да предявяват нови изисквания към организационната структура, функциите и задачите на партийните органи и организации в областта на селското стопанство, в т. ч. и на общинските партийни комитети. Трябва да се отбележи, че много полезен се оказа подходът и придобитият през последните години опит от експериментирането на различни форми на организация и структура на партийната работа в АПК. Сега у нас има натрупан добър опит и богата информация за преимуществата и недостатъците на изпитваните форми, върху анализа на които могат да се правят изводи и предложения за по-нататъшното подобряване и усъвършенстване на партийната работа в селското стопанство.

• • •

Концентрацията и специализацията в селското стопанство и превръщането на АПК в основни стопански звена неизбежно води до известно ограничаване общинските партийни комитети в ръководството на икономиката. Много от проблемите на икономиката и организацията на селскостопанското производство, които по-рано бяха предмет на системно проучване и решаване от общинските комитети, все повече преминават към компетенциите на партийните и стопанските ръководства на комплексите. Такива са например основните въпроси на специализацията и концентрацията на производството, разширяването и модернизацията на материално-производствената база, разпределението на доходите и формирането на фондовете, организацията и заплащането на труда и др.

Тези обективни изменения в икономиката предизвикват повишен интерес и подтикват към размисъл за положението на общинските партийни комитети, за налагащите се изменения във функциите и задачите, които стоят пред тях на сегашния етап. В своя доклад пред Априлския (1970 г.) пленум на ЦК на БКП др. Т. Живков обърна внимание, че... „Изграждането на аграрно-промишлени комплекси в никаква степен не намалява отговорността на общинските партийни комитети за цялостния живот на територията на съответната община. Както в периода на изграждането на АПК, така и след това в периода на тяхното функциониране и развитие, общинските партийни комитети са задължени да организират още по-ефикасна партийно-политическа работа за изпълнение на всички задачи на територията на общината." Няколкогодишният опит напълно потвърди правилността на тези указания. Резултатите от изпитването на различни форми на структура и организация и от цялостната партийна работа в селското стопанство показват, че независимо от ограничаването на някои функции и задачи ролята и значението на общинските партийни комитети като дееспо-

Digitized by Google

собни и боеви политически органи не намаляват. При това перспективите за по-нататъшното развитие и дейност на общинските комитети в никакъв случай не трябва да се свързват само със запазването или не на юридическата самостоятелност на ТКЗС, а с целия комплекс от социално-икономически, политически, демографски, културни и други фактори и проблеми на територията на общините.

В някои райони на страната се преминава към отраслова структура на производство в АПК, което постави проблема за партийното ръководство на създадените предприятия. В някои комплекси на Пловдивски, Търговищки и др. окръзи се преминава към изграждането на отраслови партийни комитети. Те осъществяват по-конкретно и компетентно партийно ръководство на икономиката в съответните отраслови и обслужващи предприятия и дирекции. Успоредно с това практиката показва, че могат да поемат изцяло функциите на съответните общински партийни комитети с цялата гама от проблеми на селата и възпитанието на трудещите се извън отрасловите предприятия. Така е например в АПК — Първенец, Пловдивско. Там са изградени отраслови комитета към отрасловите предприятия. Те са на територията на бившите общински комитети и поемат част от техните досегашни функции. По този начин партийните организации и комунистите могат да участвуват в изпълнението на всички социално-икономически, политически и културни задачи в съответните селища, независимо в кое предприятие или отрасъл работят.

Трябва обаче да се има предвид, че досегашният опит за партийно ръководство на отрасловите предприятия в АПК е все още недостатъчен и поради това не могат да се правят окончателни изводи и препоръки, валидни за всички комплекси и предприятия. Затова този въпрос би следвало да се решава много внимателно върху основата на териториално-производствения принцип.

• • •

При новите условия общинските партийни комитети до голяма степен се освобождават от несвойствените за тях задачи и функции при наличието на ТКЗС, премахват се обективните условия и предпоставки за дублиране и изместване на цялото им внимание и сили върху непосредствената организаторска и политическа работа в бригадите, фермите и сред цялото население. В това отношение интерес представлява опитът на Толбухински окръг. Тук е осъществена сравнително висока степен на специализация и концентрация в селското стопанство. Вече минава втора година, откак ТКЗС преустановиха своята дейност и се вляха напълно в АПК. Ръководството на бригадите и фермите се осъществява направо от УС на комплексите. Партийното ръководство на територията на АПК се осъществява от съответните градски и районни комитети на БКП. Независимо от всички тези изменения общинските партийни комитети в окръга продължават да действуват като пълнокръвни политически органи и непосредствени ръководители и организатори на трудещите се в общините. Те ръководят първичните партийни организации в бригадите за промишлено производство и животновъдните ферми и комплекси, където в крайна сметка се реализират на практика всички проблеми и задачи на концентрацията и специализацията на производството и привеждането на селското стопанство върху промишлена основа.

Като ръководни политически органи, които стоят най-близо до производството и хората, общинските партийни комитети провеждат всекидневна организаторска, масово-политическа и идейно-възпитателна работа сред трудещите се за успешното решаване на всички сто-

Digitized by Google

пански, политически, социални и културни задачи на територията на общините. Те непосредствено насочват дейността на народните съвети и обществените организации и осъществяват постоянен партиен контрол за изпълнението на решенията и указанията на висшестоящите партийни органи. Благодарение на всичко това общинските партийни комитети и при новите условия си остават авторитетни и дееспособни партийни органи, които има да играят важна роля за по-нататъшното комплексно развитие на районите на АПК и общините. Комунистите и трудещите се търсят общинските партийни комитети, обръщат се към тях за съвет и помощ по всички въпроси, които ги вълнуват, уповават се на тях при изпълнението на партийните решения и поставените задачи. По този начин общинските партийни комитети спомагат за засилване на идейно-политическото единство на трудещите се, за укрепване на връзките на Партията с масите.

Необходимо е да се отбележи, че оценявайки правилно ролята и мястото на общинските партийни комитети, окръжните комитети на БКП полагат постоянни грижи и внимание за подобряване и усъвършенстуване на тяхната работа като органи за политическо ръководство. В съставите на общинските партийни комитети са избрани едни от най-подготвените, авторитетни и опитни комунисти в общините, добри специалисти и челници в производството и обществено-политическия живот. Сега 35,9 на сто от секретарите на ОПК са с висше образование. В Търговищки окръг 55,6 на сто от секретарите са с висше образование, в Пловдивски — 54,2 на сто, Благоевградски — 50 на сто. Варненски — 45,7 на сто и др. Същевременно някои окръжни комитети не обръщат достатъчно внимание за издигане в ОПК на комунисти с по-висока общообразователна и специална подготовка. В Пернишки окръг само 17,4 на сто от секретарите на ОПК са с висше образование, в Хасковски — 20,5 на сто, Шуменски — 24 на сто, Габровски — 25 на сто. В същите окръзи има и най-много секретари с основно образование.

Окръжните, районните и градските комитети на БКП следят отблизо дейността на общинските партийни комитети, опират се на тях и им помагат във всекидневната практическа работа. Секретарите на общинските партийни комитети се информират редовно по най-важните партийни решения и произтичащите от тях задачи. В почти всички окръзи се провежда системна работа за повишаване на тяхната подготовка и запознаването им с по-характерните моменти и новите изисквания към партийната и стопанската работа и др.

Наред с това в работата на окръжните, градските и районните комитети с общинските партийни комитети има още какво да се желае. Недостатъчно се изучава и обобщава опитът в тяхната работа. На общинските партийни комитети се възлагат много и от най-различен характер задачи, но не всякога им се оказва близка и конкретна помощ за подобряване на стила и методите на работа, за усъвършенстуване на тяхната дейност в условията на АПК. Сред отделни партийни кадри в някои окръзи съществува убеждение, че със задълбочаването на специализацията и концентрацията на селското стопанство общинските партийни комитети все повече изчерпват своите функции и в резултат на това намалява тяхната роля като политически органи. На много места щатни бройки на ОПК се трансформират в други длъжности в окръзите, като за секретари на същите се избират другари на обществени начала. Има ръководители на АПК, които недостатъчно се опират и вслушват в мнението на общинските партийни комитети. Всичко това дава неблагоприятно отражение върху самочувствието и активността на кадрите и на практика води до принизяване ролята на общинските партийни комитети и намалява ефективността от тяхната работа.

Digitized by Google

Тези схващания са резултат на прибързани изводи от провежданите експерименти в отделни райони и общини, без да се вземе под внимание опитът на всички окръзи в страната. А този опит показва, че независимо от структурно-организационните изменения в АПК характерът, мястото и ролята на общинските партийни комитети като непосредствени организатори и ръководители на масите запазват напълно своята сила. Затова те трябва и занапред да се укрепват като дееспособни и боеви оперативни органи, да им се оказва още по-близка и конкретна помощ за успешно изпълнение на поставените пред тях задачи.

КУЛТУРАТА НА ТРУДА

ДРАГОМИР БОЯДЖИЕВ
първи секретар на градския комитет на Партията — Ст. Димитров

Националната партийна конференция ясно постави за разрешаване един изключително значим проблем — да се издига културата на труда и ръководството като важен фактор за повишаане на обществената производителност на труда, а оттам за подобряване благосъстоянието на народа. За градския комитет на Партията в Ст. Димитров това означаваше упорита и последователна работа за изменение преди всичко начина на мислене у някои административни и стопански ръководители, секретари на заводски партийни комитети и организации; нов подход в работата на самия апарат на градския комитет; насочване усилията на трудещите се към главните нерешени проблеми в областта на икономиката, обществения и културния живот в града и пр.

* * *

В какво се изразяват нашите практически мерки за довеждане докрай повелята на Националната партийна конференция в осъществяването на партийното ръководство в града?

Най-напред направихме преценка на кадровия потенциал, на хората, с които ще решаваме проблемите. Разполагаме с кадри, които упорито, всеотдайно, компетентно работят и творят, своевременно изпълняват задачите. Наред с тях имахме и такива, които предизвикваха само шум около себе си, създаваха впечатление, че непрекъснато са в трудово напрежение, ангажират ненужно времето на други кадри, а редица въпроси чакат отговор. По решение на бюрото на градския комитет тях освободихме. Такива бяха директорът на промкомбинат „Бунчук", директорът на „Хлебна промишленост", ръководителите на градския съд и прокуратурата, зам.-директорът на „Обществено хранене" и др. На годишните отчетно-изборни събрания от 139 секретари на първичните партийни организации 34 не бяха избрани. На тяхно място бяха издигнати млади кадри, с добра теоретическа подготовка, с изявени организаторски качества, с подчертано умение да работят с хората и правилно да ръководят трудовите колективи.

В отделите на градския комитет на Партията са издигнати хора с висше образование и има добро съчетаване на кадри от всички по-

Digitized by Google

коления. Принципната взискателност от секретарите на градския комитет, разбирането на кадрите създава добра атмосфера в работата на апарата на комитета, а това помага да се засили другарството, взаимопомощта, да се даде размах на творчеството и знанията на всеки. Между отделите има единомислие и колективност в работата. На практика в много случаи работник на градския комитет свежда, изпълнява и контролира задача, която не е специфична за отдела. Така кадрите се изграждат като истински организационни работници, а не като тесноградни специалисти — компетентни по отделни направления от партийната работа.

Отделите и целият апарат със своята дейност допринасят градският комитет и партийните организации да се издигат като политически ръководители, да осигуряват победата на партийната политика, да укрепват и разширяват връзките на Партията с масите. По утвърдената структура в двата отдела „Организационен" и „Пропаганда и агитация" има завеждащ отдели и по един инструктор, а за „Промишлено-стопанския" само завеждащ отдел. За да може отделите по-пълно да участвуват в целия ръководен и организиращ процес — от подготовката и приемането на решението до неговото изпълнение, към всеки от тях сме привлекли по 11 нещатни сътрудници. Освен това сме изградили и комисии: към отдел „Организационен" две комисии — една от 5 души по контрола и проверката на изпълнението на решенията и друга от 21 активни борци против фашизма и капитализма по приемането на млади комунисти; „Пропаганда и агитация" — една комисия от 9 души по работата с учебните заведения, друга от 11 души по партийната просвета; „Промишлено-стопански" — съвет от 12 души и съвет по икономическия анализ и проблеми от 13 души. Тези комисии помагат да достигаме всеобхватност и конкретност в работата. Особено полезна е комисията от активни борци против фашизма и капитализма. Те живеят в различни квартали на града, което им позволява да познават добре произхода както на кандидата за встъпване в редовете на Партията, така и на неговите родители и близки. Комисията след разглеждане на документите излиза с предложение пред бюрото на градския комитет. Активните борци, авторитетни и опитни повечето от тях бивши организационни работници, със своята помощ спестяват много време на нашите работници и съдействуват за опазване чистотата на партийните редове.

Положителни изменения има и в състава на градския комитет — от общо 69 члена 47 на сто са с висше и полувисше образование, а със средно и средно специално 40 на сто. Това са предимно представители на трудовите колективи, непосредствено заети в материалното производство и в управлението на стопанския, обществения и културния живот. Те сериозно повлияха за задълбоченото обсъждане и решаване на задачите докрай.

Задължихме членовете на пленума да отговарят за работата на по една първична организация, привличаме ги в подготовката на общоградски мероприятия. Все още отчетът за изпълнението на поставените задачи обаче не е системен. В бъдеще дейността на всеки ще се отчита на полугодие на пленарно заседание.

За по-добро съгласуване в работата на отделите до всяко 25-то число на месеца издаваме календарен план за общоградските мероприятия за следващия месец, което ни позволява да премахнем дублирането. За апарата на градския комитет издаваме сведения на 15-дневки за това, какви въпроси ще се разглеждат в събранията на първичните организации и в заседанията на заводските партийни комитети и партийните бюра. Техническите средства, които сега въвежда-

Digitized by Google

ме, ще позволяват да се наблюдава животът на партийните организации. За всяка ще има отделна папка. Когато работник на градския комитет посещава организация, ще попълва фиш, в който ще отразява кога е бил, какво е установил, какво участие е взел на партийно събрание, какви задачи е поставил, за кои лично е помогнал да се изпълнят, какви проблеми остават нерешени и др. Така, когато някой отива в партийните организации, ще може да се запознае със състоянието им, не ще губи свое време и на останалите за поставяне на задачи, които вече са известни, а ще започне оттам, където е завършил неговият колега.

Градският комитет повиши своя критерий за организирането на мероприятията, проявява по-голяма взискателност и не допуска формално да се провеждат. С онези мероприятия, на които той е организатор, стремежът е да се развива ново отношение, ново виждане на задачите, на обективните и субективните възможности за изпълнението им. От тях търсим определен резултат, целим да възпитаваме и учим субективния фактор да вижда и възприема задачите от позициите и критерия на органа, който ги поставя.

Задачите се решават добре, когато са в ръцете на компетентни кадри. За обогатяване знанията и повишаване компетентността на хората от апарата на градския комитет организираме беседи по партийно-организационни въпроси, изнасят се лекции по най-важните вътрешно и външнополитически събития.

Към градския комитет функционира вечерен партиен университет с два факултета, в който обучаваме общо 90 партийни секретари, стопански дейци, ръководители на културни институти, директори на училища и др. Във факултетите даваме политически и икономически знания на кадрите. Една част от по-младите се учат в 45-дневен курс в Междуокръжната партийна школа. Ежегодно изпращаме курсанти в Академията за обществени науки и социално управление. Умело в границите на необходимото използваме изпитаните и проверените от практиката форми: семинари, курсове, срещи, научно-теоретични конференции, полуден на партийния секретар и др.

Бюрото на градския комитет се стреми да развива самостоятелността в работата на кадрите. Без да опекунствуваме над тях, системно им помагаме да се отърсват от примитивизма и страха от отговорност в работата, да изпълняват партийните решения, без да търсят за всичко допълнителни указания. Макар че все още не сме постигнали пълни образци, защото за това се иска сравнително по-продължителен период, различен за отделната личност, можем да кажем, че по-голяма част от кадрите проявяват творчество, въображение, активност и инициативност в работата, съзнават своя дълг и отговорност.

Друга основна задача, която си поставихме, беше да се освободим от дребните и второстепенните въпроси, които водят до съвещания и заседания. Сега в бюрото предлагаме за разглеждане главно онези, които имат решаващо значение. Това ни помогна да провеждаме заседания с по-кратък дневен ред, което, естествено, ангажира по-малко време.

Преди Националната партийна конференция в дневния ред включвахме 7—8 въпроса, сега разглеждаме 4—5. Тази необходимост възпитаваме и в останалите партийни и стопански кадри и ръководители на масовите организации. Някои въпроси сега се разглеждат в отделите делово и оперативно. Изслушват се информации за работата на първичните организации и ръководителите на отделни колективи. Така подобрихме и превантивната работа.

Digitized by Google

Но ако успешно решаваме въпроса за спасяване на кадрите от излишна заседателщина и освобождаваме някои от прекалена заетост за сметка на други, все още много време се губи за информации, справки, доклади. За градския комитет се стремим да искаме по-малко такива материали. От нас обаче се иска много писмена информация и понякога в изключително кратки срокове. Това къса от времето на апарата и е за сметка на живата работа с хората.

Националната партийна конференция обърна внимние и на умението правилно да се вземат решения и да се организира действен контрол за тяхното изпълнение. Започнахме от намаляването на решенията. По-голямо внимание отделяме на предварителната им подготовка. Апаратът на градския комитет извършва проверки на място, което улеснява бюрото да взема оптимални решения. По някои основни въпроси, разглеждани в бюрото, отделите предлагат проекторешения. Така стигнахме до по-конкретни, ясно формулирани, с реален срок за изпълнение решения. Ето какво показа един анализ за последните девет заседания на бюрото на градския комитет за 1974 година: няма неясни и никого не задължаващи решения и общи, неподлежащи на контрол призиви — една слабост, която се допускаше; приетите решения отговарят на потребностите на живота на града в съответствие със задачите, които поставят Централният и окръжният комитет на Партията; решенията имат строго определени срокове и отговорници за тяхното изпълнение.

Наред с това обаче още се срещат и такива формулировки: „да се повиши", „да се засили" и т. н.

Предстои ни да анализираме решенията по продължителността на срока, по партийни организации, за които се отнасят, и по тематична обвързаност с решенията на Централния и окръжния комитет на Партията. На тази основа ще можем да изясним колко от взетите решения са коригиращи, т. е. допълват или видоизменят по съдържание или срок предишни решения, което ще допринесе за намаляване на инфлацията на решенията.

Колкото и оптимално да е едно решение, то остава обречено на провал, на съществуване само в папките, ако не се организира правилно неговото изпълнение. Утвърдихме система за контрол и проверка на изпълнението на взетите решения, която значително подобрява обратната информация за тяхното изпълнение, виждат се и последиците, обективните и субективните страни в процеса на реализирането им. Всеки месец ще се изготвя сигнален лист до първия секретар на градския комитет за изпълнението на поставените задачи и взетите решения.

За контрол и проверка сме утвърдили следните форми:

— изслушване информации, отчети и преценки за работата на отделните кадри и звена;

— отчетен картон, който партийните секретари попълват и изпращат три дни след провеждането на събранието. Това ни позволява да знаем за всяка партийна организация в месеца проведено ли е партийно събрание, колко души са присъствували, какви решения се вземат и как се изпълняват, има ли наказани комунисти и с какъв вид наказания;

— периодически комплексни проверки в различни предприятия, в които участвуват представители на градския общински народен съвет, градския съвет на профсъюзите, градския комитет на Комсомола и др.;

— личния контрол на място от работниците на градския комитет.

Digitized by Google

В края на всеки месец работниците от апарата на градския комитет правят отчет колко партийни организации и предприятия са посетили, в какво се изразява помощта им за решаването на дадена задача, на какви по-важни мероприятия са присъствували.

Друг въпрос, на който обърнахме сериозно внимание, е максималното използване на работното време и подобряване културата на работното място. Бюрото има критерий за кадрите — приносът им в решаването на задачите. Отделяме по-голямо внимание и държим сметка за личния труд, защото с лоша техника и неправилни методи не се организира добре работата, а се стига до лутане. Въпросът за техниката на личната работа сега добива твърде голямо значение в борбата за икономия на време, за ефективното му използване от щатния апарат и партийния актив. Ежедневието ни подсказа, че трябва да подобрим координирането и планирането на личното време, обстановката и условията за труд, техническите средства за лична работа, да усъвършенствуваме някои елементи на деловия стил. Човек не може да работи по новому, ако не рационализира собственото си време и дейност. По този въпрос не сме търсили рецепта, защото трудно би могла да се определи. Обърнахме внимание на по-силната страна — апаратът на градския комитет и кадрите да осъзнават важността на проблема.

В бъдеще ще отделим по-голямо внимание за успешно внедряване на личното планиране както на щатния апарат, така и на другите управленчески звена от града. Стремежът е да превърнем седмичния и дневния план не в бреме, а в навик.

Времеядството като управленческа злина има вече обществена присъда. След Националната партийна конференция борбата срещу него стана всекидневна задача. Стремим се всякакви заседания, съвещания, оперативки да започваме навреме, на тях да говорим по същество, да ангажираме само онези хора, които са необходими. Все още обаче някои кадри не могат да разберат какъв страшен, порочен навик е закъснението, а винаги изтъкват обективни причини и обстоятелства, които са повлияли на точността им.

Като цяло въпросът за времето все още не е решен. Изходът ще търсим в следното: всички мероприятия, които провеждаме и ще провеждаме, да започват точно в определеното време. Съвещанията и събранията, като спътник на партийно-организационната работа, ще стават все по-малко. Когато имаме възможност, ще раздаваме предварително материалите. Ще засилим взискателността да не допускаме общи изказвания, фразьорство, шаблон и щампи при вземане на думата.

Преустройството на нашата дейност в духа на Националната партийна конференция е немислимо без засилване отговорността и укрепването на дисциплината, без издигане на по-високо равнище самовзискателността и самодисциплината, която да предизвиква вътрешно активно отношение, да влияе за собственото поведение. За целта в края на 1947 г. проведохме пленум, на който обсъдихме „Дисциплината като фактор за повишаване обществената производителност на труда и дейността на партийните, държавните, стопанските органи и организации от града по укрепването ѝ".

Подготовката и провеждането на пленума позволи да оценим дисциплината на различните органи и организации, да осъдим равнодушието и потребителското отношение към живота у някои кадри, да порицаем онези, които не са се освободили от разбирането да гледат на държавата и обществото като на вечни длъжници. Пленумът спомогна да стесним границите на разпуснатостта, да се засили личният пример и принципната взискателност от страна на ръководните кадри.

Digitized by Google

* * *

В цялата градска партийна организация провеждаме разговор „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Бюрото гледа на тази задача не кампанийно, а като на основен, многостранен и постоянен процес. За практическото му реализиране под ръководството на градския комитет и активното участие на отделите проведохме и провеждаме система от мероприятия. Разговорът се води на три етапа. Първият започна през юни 1974 г. и завърши в началото на февруари 1975 г. През този етап се изясни теоретически проблемът. Анализира се състоянието на първичните партийни организации и се приеха конкретни мерки за подобряване на работата. В партийните групи се обсъдиха въпросите: „Комунистът — пример в труда, ученето и обществената дейност", „Сътрудничество и взаимопомощ между комунистите и между комунистите и другите трудещи се", „Личният пример на комунистите", „Комунистически добродетели" и др. В партийните организации, в които няма партийни групи, тези въпроси бяха разгледани на събрания.

Градският комитет на Партията само подсказа темите, по които да се води разговорът. Отдел „Организационен" изготви библиографска справка, която значително улесни разработването на теоретичните постановки. Нашето указание беше конкретизирано на място в зависимост от специфичните особености на съответния колектив и първичната партийна организация.

Сериозна практическа работа през първия етап от разговора бе извършена в партийните организации в Химико-фармацевтичния завод, Завода за инструментално оборудване, фабрика „Марек", завода за дихателна и наркозна апаратура „Хо Ши Мин", консервна фабрика „Рилска малина", Търговия на дребно, Техникума по механотехника, СПТУ по облекло и обувки, Хигиенно-епидемиологическия институт и др.

Вторият етап започна от февруари т. г. и ще завърши през септември 1975 г. със задача: „Усъвършенствуване на насрещните планове", и ще очертае процесите на по-нататъшното съзряване на трудовите колективи като основна клетка на развитото социалистическо общество.

През този етап ще се изучи състоянието на трудовите колективи и ще проведем събрания на партийните организации на тема: „Партийната организация и трудовият колектив". Партийните бюра ще направят оценки по следните въпроси: авангардната роля на комунистите за изпълнение на насрещните планове чрез повишаване на обществената производителност на труда; отговорността на комунистите за формиране на колектива; социално-психологическият климат; мястото на критиката и самокритиката в живота на организацията и колектива; партийните бюра и организации като политически ръководства; разграничаване на функциите между партийните и стопанските органи и организации; проверката на изпълнението; перспективното и оперативното планиране в дейността на партийните организации и плановете за развитието на трудовите колективи и др.

Третият етап обхваща времето от октомври до декември 1975 г. През този етап заводските партийни комитети на общи събрания ще обсъдят темата: „Първичната партийна организация — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив". Разговорът ще завърши през декември 1975 г. с научно-практическа конференция на същата тема.

Digitized by Google

С разговора целим още по-точно да се спазват изискванията на Програмата и Устава на Партията, да излигнем още повече ръководната роля на градската партийна организация, по-здраво да укрепим нейното единство и връзката ѝ с масите, да разгръщаме вътрешнопартийната демокрация и засилваме партийната дисциплина, да подобряваме социалния и качествения състав, така че първичната партийна организация в най-голяма степен да отразява цялостните интереси на трудовия колектив. Трудно е да се определи резултатът от първия етап на разговора, защото с него са посети само „семената", а плода в пълна зрелост ще „берем" след завършването на третия етап. На основата обаче на постигнатото през първия етап градският комитет прави такова разграничение: от 139 първични партийни организации 26 са много тясно свързани с трудовите колективи. В тях непрекъснато се разгръща вътрешнопартийната демокрация, засилена е дисциплината. Работи се за системното подобряване на социалния и качествения състав. По-голямата част от комунистите са пример в труда, ученето и обществената дейност. Колективите имат добри производствени резултати. Откроява се със съзнателност и колективизъм.

Сто и седем първични организации водят редовен организационен живот, комунистите не нарушават уставните задължения. В една част от плановете им обаче не се актуализират някои нови моменти, държи се само на писаното в тях. Колективите са единни и с добри производствени достижения.

Шест първични организации са с незадоволителна дейност. Те са заведени на отчет към отдел „Организационен". Активността и инициативността у тях е занижена. В отделни случаи някои от задачите се изпълняват непълно и формално.

Това разграничение определя бъдещата ни работа с тях.

По утвърдени от бюрото проблеми в градската партийна организация е заложен опит в ЗПК при ЗДНА „Хо Ши Мин", ЗПК във ф-ка „Марек", политехническа гимназия „Хр. Ботев" и Районна болница по издигане ролята на партийното решение, проверката на изпълнението; в консервна фабрика „Рилска малина", ОТПК, училище „Отец Паисий" — издигане ролята на партийното събрание; в ЗПК в Завода за инструментално оборудване, фабрика „К. Петров", Асансьорен завод — работата с младите комунисти и подготовката за приемане на нови членове и др. През т. г. в две от най-големите предприятия — ХФЗ и ЗИО организирахме срещи за обмяна на опит. В ХФЗ по разговора — „Първичните партийни организации — първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив" от общоградски мащаб и в ЗИО „За свързване на масово-политическата работа с обществената производителност на труда" от окръжен мащаб. Трайни са връзките ни за обмяна на опит със съседните градски комитети — в Перник — по перспективното планиране и организацията на провеждания разговор; в Кюстендил — по работата на партийните групи и др.

На разменна основа изпращаме делегации за обмяна на опит по партийно-организационната дейност с градския комитет на КПСС в Брянск, с който имаме стари дружески връзки. Редица техни новости са въведени в практическата работа на комитета и градската партийна организация: работата на партийните групи, самоотчетът на комунистите и личната организация на работата. Предстоящо е изпращането на наша делегация за изучаване опита по издигане равнището на партийното събрание и ръководството на масовите организации.

Digitized by Google

* * *

Равносметката за една година от Националната партийна конференция е: настъпили са положителни изменения в стила и методите на нашата партийно-организационна работа. Този поврат помогна на бюрото да не се създава самоуспокоение и самодоволство у кадрите от постигнатото, а да ги мобилизира да търсят нови пътища за високи резултати в обществено-икономическото развитие на града.

Трудовите колективи под ръководството на градския комитет на Партията през юбилейната година изпълниха годишния план за общата промишлена продукция 20 дни предсрочно и дадоха на народното стопанство надпланова продукция за 7 515 000 лв. Три наши предприятия — фабрика „Коста Петров", Заводът за ремонт и нестандартно оборудване и СПП „Тих труд" изпълниха петилетните си разчети.

Значителни са резултатите в строителството, транспорта и съобщенията, търговията, здравеопазването и културата. Строителните организации на територията на града преизпълниха своите програми, нещо което не бе постигано през последните няколко години. Предадоха се важни обекти за експлоатация — модерен хлебозавод, детски ясли със 120 легла, жилищни блокове със 176 апартамента, реконструирани са основни предприятия, построен е паметник на Коста Петров и други благоустройствени мероприятия. Разширена е мрежата на градския и извънградския транспорт, повишена е и културата на обслужването. С 1000 поста е разширена автоматичната телефонна централа. Въведено е целодневно амболаторно-поликлинично обслужване на населението. Раждаемостта на територията на града е 18,31 на хиляда. В Химико-фармацевтичния завод открихме работнически амболаторно-поликлинически комплекс.

Значително е подобрен и успехът в училищата. Радват ни и резултатите от четвъртия републикански фестивал, лауреати на който станаха представителният мъжки хор „Марек", смесеният хор „Рилски звуци", пионерският хор при училище „Кирил и Методий", битовият състав при Тютюнева промишленост, съставът за художествено слово, индивидуални изпълнители и др.

Градският комитет на Партията в бъдещата си работа все повече и повече ще издига културата на труда и ръководството, за да се множат нашите успехи в обществено-икономическото развитие на града, за превръщане на 1975 г. в година на най-високи трудови постижения, за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията.

Digitized by Google

ПО-ГОЛЯМА ДЕЛОВИТОСТ И ТВОРЧЕСКИ ДУХ

Задачата непрекъснато да се усъвършенствува дейността на първичните партийни организации, да се издига тяхната роля и значение като ръководно политическо ядро на трудовите колективи, както и активизирането на всеки партиен член е една от постоянните и най-важни грижи на окръжния комитет на БКП в Плевен, на цялата окръжна партийна организация. Тази грижа придоби още по-голяма сила и значение след Десетия конгрес на Партията, Националната партийна конференция и Февруарския пленум, където бе подчертано задължението, че всяка първична партийна организация трябва още по-плътно да заживее с проблемите на трудовия колектив, с целия комплекс от въпроси, свързани с труда и бита на хората, да се превърне тя, както и отделният комунист в истински ръководител, в политически вожд на колектива, на масите.

Народът казва, че какъвто е домакинът, такъв е и домът му. Осъвременена, тази народна мъдрост може да звучи със същата сила и така: „Какъвто е бригадирът, такава е и бригадата" или „Какъвто е секретарят, такава е и първичната организация".

Отчитайки правилно фактора ръководител, партийните комитети и организации в Плевенски окръг отделят все по-голямо внимание на подбора, разпределението, възпитанието и обучението на хората, които ръководят първичните организации. Все повече вниманието на партийните органи е насочено към укрепването на партийните бюра с подходящи кадри, които имат опит и знания, виждат проблемите, търсят и прилагат новото, положителното, незабавно реагират срещу ходатайството, еснафщината и недисциплинираността, проявяват творчество в работата си. Показателен факт в тази насока е обстоятелството, че сега в партийните бюра хората със средно, полувисше и висше образование представляват 71,24 на сто, докато през 1971 г. този процент е бил 67 на сто. В сравнение с периода до Десетия партиен конгрес сега броят на секретарите на ПТО със средно, полувисше и висше образование се е увеличил с над 5 процента.

Правилният подбор на партийните бюра и на секретарите, системната и целенасочена помощ към тях, грижата за тяхното обучение, обобщаването и разпространяването на положителния опит в партийната работа са неотменни предпоставки за формирането на оне-

Digitized by Google

зи вътрешни сили, които гарантират активността и самоинициативността на първичните организации. От голямо значение е секретарят и партийното бюро навреме да бъдат запознавани с проблемите, които има да се решават, непрестанно да се допълват и разширяват техните знания и политическа подготовка. Добра работа вършат в тази насока градските и районните комитети, Междуокръжната партийна школа, окръжният партиен университет. Всеки месец градският комитет на БКП в Плевен организира ден на партийния секретар. В този ден наред с инструктажа по текущите задачи секретарите имат възможност да обсъждат и други интересуващи ги проблеми, да се запознаят с важни решения на бюрото на комитета, да изслушат лекции по партийно-организационни въпроси, по международното положение и други. В окръга е въведена практиката отговорниците на партийните групи да се обучават по районите на инструкторите.

Изпитана и твърде резултатна форма на работа на градските и районните комитети с партийните секретари и бюра е помощта, която те им оказват на място. Членовете на комитетите лично участвуват в заседания на бюрата, водят делови разговори със секретарите, помагат в изработването на плановете на ППО, при подготовка на решения, при изготвяне на оценки, при осъществяване на контрола и проверката. Всички тези начини и форми на помощ бият в една цел — да се подобрят стилът и методите на работа, да се внесе повече научност в дейността на първичните организации, по-точно да се спазват ленинските принципи на ръководство и норми на партиен живот.

В последните години партийните органи в окръга се стремят да упражняват още по-системен и близък контрол върху живота на първичните организации, по-целенасочено да им помагат в осъществяването на комплексен подход при решаване на основните проблеми. Само през 1974 г. окръжният комитет на БКП организира шест комплексни проверки в първичните организации: по организационното им състояние, по работата на ППО в бригадите за промишлено производство, по 61-то министерско постановление, по зеленчукопроизводството и други. Тези проверки винаги завършват със срещи по райони, където ръководствата на първичните организации научават резултатите от тях, запознават се със слабостите и пропуските, които са допуснали в своята работа, изясняват си пътищата за тяхното отстраняване. Основната задача на всяка проверка е да повишава способността на първичните организации самостоятелно и правилно да решават стоящите пред тях задачи. Наред с помощта на място в бюрата на партийните комитети се обсъждат въпроси, които пряко се отнасят до дейността на отделни първични организации. През 1973 и 1974 година бюрото на окръжния комитет е обсъдило по този начин работата на над двадесет първични организации, бюрото на градския комитет в Плевен — на четиридесет и две, на районния комитет в Белене — на деветнадесет, районните комитети в гр. Левски и Червен бряг — по осемнадесет, районният комитет в Никопол — на шестнадесет организации.

В дейността на първичните партийни организации се забелязва още един положителен факт — те все по-настойчиво се стремят да не дублират своите функции със задълженията на държавните и стопанските органи. Това те постигат, като подпомагат държавните и стопанските органи и ръководства, както и обществено-политическите организации правилно да изработват своите планове за работа, укрепват ги с подходящи кадри, упражняват контрол за правилното провеждане на партийната политика. Голямо значение в това отношение има и поведението на самия стопански или административен ръково-

Digitized by Google

дител. Ако в неговия стил и методи на работа съществуват дори отделни нотки на незачитане, на подценяване на партийното ръководство, на пренебрежително отношение към дейността на ППО, то вече е налице една сериозна причина за нарушаване активността и самодейността на партийната организация. Ето защо на близката работа с административните ръководители на трудовите колективи Плевенският градски комитет обръща голямо внимание. Инициативите на комитета в тази насока са най-разнообразни: срещи, разговори, семинари, обмяна на опит по въпроси, свързани с работата на ППО, по изпълнение решенията на пленума или бюрото на комитета. На такива срещи се прави оценка на дейността на съответния стопански ръководител, възлагат му се поръчения, за изпълнението на които той е задължен да се отчете пред събрание на първичната организация.

Важна предпоставка за повишаване дееспособността на първичните организации е изучаването, обобщаването и прилагането на положителния опит в партийната работа. По този важен проблем бюрото на окръжния партиен комитет има специално решение, което по същество представлява една разгърната програма, в осъществяването на която са възложени специални задачи на три градски и на четири общински комитети и на единадесет първични организации.

Концентрацията и специализацията на производството, прилагането на програмно-целевия и комплексен подход в планирането, структурата и механизмът на социалното управление оказват влияние, предизвикват изменения в живота и структурата и на първичната партийна организация. След Априлския пленум на ЦК на БКП от 1970 година в окръга се осъществи концентрация и специализация в селското стопанство на отраслов принцип. Създадоха се крупни организации за селскостопанско производство, в които участвуват по десет-дванадесет селища с по 180—250 хиляди декара земя. Това е солидна предпоставка за най-пълно използване капацитета на машините, за по-правилното прилагане труда на ръководните кадри и специалистите. Измениха се и условията на работа в отделните производствени единици. Масовото навлизане на техниката значително намали броя на заетите кооператори в селскостопанското производство. Сега един сравнително малък отряд от механизатори обработва над 80 на сто от земята. Тези изменения налагат значително да се повиши компетентността на партийните организации и активността на комунистите, да се засили партийният контрол. За осъществяване на правилно партийно ръководство, за повишаване дееспособността на първичните организации, за привеждане партийната структура в съответствие с настъпилите социално-икономически изменения Плевенската окръжна партийна организация положи много усилия. През периода 1971—1974 година партийните организации в селското стопанство се увеличиха от сто шестдесет и девет на двеста и осемдесет. Сега в четиридесет и девет бригади за промишлено производство, в четиридесет и седем животновъдни ферми, в шестнадесет бригади за трайни насаждения и двадесет и четири зеленчукови градини има първични партийни организации. Изграждането на партийни организации в производствените единици дава възможност на комунистите по-компетентно и активно да участвуват в живота на първичната организация, в управлението на производството, да осъществяват навременен и действен контрол в изпълнението на задачите.

За непрекъснатото повишаване ролята на първичната партийна организация като политически ръководител на колектива все по-голямо значение придобива активното участие на отделния комунист в дейността на своята организация, в труда и цялостния обществено-

Digitized by Google

политически живот, в израстването му като политически вожд в средата, в която живее и работи. Живата връзка на Партията с народа — това са нейните членове. Чрез комунистите Партията се свързва с хората, узнава тяхното настроение, мнението им за своята политика. Посредством комунистите Партията формира политическата обстановка, бори се срещу отрицателните явления, разяснява своите замисли и мероприятия, възпитава, организира, води масите. От своя страна трудещите се съдят за политиката на Партията не само от решенията на конгресите и пленумите, но и по моралния облик, поведението и дейността на тези, които са всекидневно сред тях — на партийните членове, на комунистите.

Това обстоятелство изисква от партийните органи и организации постоянно да търсят, да обновяват, да допълват и прилагат такива ефективни форми и методи на работа, които да осигуряват най-активното участие на всеки комунист в партийния живот, за да служи той за пример в изпълнението на обществено-политическите и стопанските задачи. Напоследък в Плевенски окръг наред с другите средства в партийната дейност много действена и резултатна форма на работа с партийния член за неговото активизиране, за издигането на авангардната му роля сред колектива се оказаха самоотчетът и атестатът на комуниста. Този начин на работа, разбира се, съществува в окръга от по-рано. Но сега, при новите условия и по-големи изисквания, тя се прилага в по-широк диапазон, изпълнена е с по-богато съдържание. Това е творческо прилагане опита на партийните органи и организации в Ростовска област по използване самоотчета и атестата на комуниста.

Какво представляват самоотчетът и атестатът на комуниста?

По същество това е отчетът на комуниста пред своята първична организация за изпълнението на възложените му поръчения и съответната оценка, която той ще получи за това от партийното събрание. Самоотчетът на комуниста се изгражда върху неговото поръчение. И колкото тези два елемента — поръчение и самоотчет, са по-тясно свързани със самоинициативата, със самодейността на комуниста, толкова тази форма на работа ще е по-действена, по-резултатна. За да има прегледност и плановост във възлагането и отчитането на поръченията, партийното бюро издава на всеки комунист специална карта атестат, в която се вписва името на притежателя, рождената му дата, образованието, какво работи в предприятието, какви поръчения има за тримесечието и срокът за тяхното изпълнение. На срещуположната страница пък се отбелязва на коя дата комунистът е отчел поръченията си пред партийното събрание и каква оценка е получил за това.

Ето примерно какъв вид има картата атестат на Борис Генов — отговорник на партийната група при кравефермата в село Асеновци в района на гр. Левски, за първото тримесечие на 1975 година. На първата страница на картата след името на този комунист е вписано, че той е роден през 1945 г., има основно образование и пр. Следват поръченията: първото — да работи и отговаря за дисциплината в партийната група. Второто — да води политическа и организаторска работа сред колектива за преизпълнение на производствения план и получаване и предаване само на първокачествена продукция. И трето — да поддържа в ред клуба на животновъда и отговаря за наглядната агитация.

Срещуположната страница на картата носи заглавието „Контролен лист". На нея е отбелязано, че поръчение № 1 е отчетено на съб-

Digitized by Google

рание на първичната организация, състояло се на 31. I. 1975 г. Оценката на поръчението е: „Партийната група е ръководена добре през този период". Поръчение № 2 е отчетено на същото събрание и срещу него е вписано следната оценка: „През тримесечието е предадена само първокачествена продукция. Кравефермата е преизпълнила плана си за млякото със 7 тона." Самоотчетът и на третото поръчение е станал на това събрание. Оценката е също положителна: „Добре поддържа клуба, грижи се за нагледната агитация".

В с. Асеновци тези данни ги попълва лично секретарят на първичната организация в животновъдството Кольо Чемширов, който е ветеринарен лекар в агропромишления комплекс. На други места в окръга тази работа се възлага на някои от членовете на партийното бюро.

Самоотчетът и атестатът на комуниста получиха още веднъж потвърждение и положителна оценка като резултатна форма на работа с отделния партиен член на семинара в гр. Левски, състоял се в началото на април тази година. Такъв семинар и същевременно среща за обмяна на опит между секретарите на градските и районните комитети в окръга и с председателите на съветите на секретарите на БКП при АПК, организиран от бюрото на окръжния комитет на БКП, за пръв път се провежда с методическата помощ на окръжния партиен кабинет по организационните въпроси. Семинарът бе един истински творчески разговор между партийните ръководители в окръга по въпроса за издигане дееспособността на ППО и активността на всеки партиен член, за ролята и значението на самоотчета и атестата на комуниста. В своите изказвания и размяна на мнения и опит всички бяха единодушни, че от две години насам тази форма на работа все по-нашироко навлиза в живота на първичните организации в окръга. С нейното правилно прилагане тя спомага преди всичко да се повишава трудовата и политическата активност на комунистите, и то не само в ППО и колектива, но в цялостния им живот и дейност. След като партийният член знае, че са му възложени конкретни поръчения (той ги вижда всеки ден в своята карта атестат), че те са съобразени с неговите възможности и са тясно свързани с неговите производствени, обществено-политически и културни интереси, с неговото поведение в колектива, в обществото и семейството, след като знае, че идва датата за самоотчет пред другарите му в първичната организация или партийната група — той просто заживява с тях, мобилизира силите си да ги изпълни колкото се може по-добре. Другарите изтъкнаха в срещата, че много от пасивните партийни членове, така наречените „мъртви души" в организациите, сега със самоотчета и атестата се активизирали на събранията не само за да дадат отчет как са изпълнили своите поръчения, но вече вземат отношение и по работата на другите комунисти. Всеки комунист знае, че нанесените оценки в картата му за поръченията, с положителните и отрицателните му прояви, са един атестат за него, за неговата производствена и обществена дейност, за неговия облик като комунист. И затова той се стреми атестатът му да има положителна окраска. Той, атестатът, го съпровожда навсякъде — дори и когато се премести в друга първична организация.

Другарите изтъкнаха още, че с помощта на самоотчета и атестата се повишава личната отговорност на комуниста за поръчаното дело, самоинициативността му, засилва се взаимният контрол, критиката и самокритиката. Защото на събранието, в което партийният член прави самоотчет как е изпълнил поръченията си, за него се изказват и други комунисти, посочват положителното в работата му, в поведението му, отправят му, ако трябва, и критични бележки. Така се попълва със съдържание, оформя се правилната оценка за неговата дей-

Digitized by Google

ност и поведение през този отчетен период. Като спомага за повишаване активността и авангардната роля на комуниста, самоотчетът и атестатът играят положителна роля за издигане на ППО като политически ръководител на колектива. Първичните партийни организации започнаха все по-успешно да направляват решаването на икономическите проблеми в отделните предприятия. Под тяхното ръководство се осъществиха редица ценни инициативи, които съдействуват както за изпълнението на производствените планове, така и за възпитанието на трудещите се. Особено резултатна е в това отношение работата на първичните организации при Авторемонтния завод, Завода за резервни части, ТПК „Димитър Благоев", кравефермата в с. Българене, животновъдството в с. Трънчовица и други.

Правилно някои от участниците в семинара отбелязаха да не се забравя, че самоотчетът и атестатът на комуниста са само една от многобройните форми на партийната работа. За да стане обаче тя още по-ефективна, необходимо е непрекъснато да се развива и усъвършенствува, като придобива още по-цялостен и комплексен характер. А това означава, че в партийното поръчение и атестата наред с производствените задължения трябва да намират място и обществено-политическата дейност на комуниста, връзката и работата му с масите, моралната му чистота. Изобщо в тая връзка все по-цялостно и всеобхватно трябва да се подхожда към работата с отделния комунист. Хубаво ще е, ако при всеки по-важен въпрос, който се обсъжда на партийно събрание, да се прави и оценка върху приноса на комунистите, да се види кои са работили добре по изпълнение на поставените задачи, кои служат за пример и кои дърпат назад. По тоя начин все повече се пренася партийната работа в първичната организация, доближава се още по-тясно до масите, засилва се връзката между комитета, актива и колектива. А това е един от верните и сигурни пътища за решаване на въпроса за превръщане ППО в първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив. Това е един от пътищата за регулиране, така да се каже, диалога между ППО и колектива, за да може първичната организация да стигне чрез своята дейност до всеки човек на този колектив.

Самоотчетът и атестатът на комуниста спомагат, както подчерта в своя доклад на семинара секретарят на градския комитет на БКП в гр. Левски Владимир Борисов, както за активизиране на отделния комунист, за издигане неговата авангардна роля, така и за подобряване стила и методите на работа на първичните организации в окръга, на самите партийни комитети, на цялата градска и на районните партийни организации.

Постоянното и непрестанно повишаване дееспособността и инициативността на първичните партийни организации е сложен, труден процес. При неговото направляване следва да се използват разнообразни форми на работа според конкретните условия и задачи, непрестанно да се развиват и обогатяват тези форми в съответствие с новите изисквания, които Партията поставя в периода на изграждане на развитото социалистическо общество.

Ангел **СТАМБОЛИЕВ**
Иван **НОВАКОВ**

Digitized by Google

ВЪЗПИТАТЕЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА СОЦИАЛНАТА СРЕДА

Последователното изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП, на Декемврийския (1972 г.) пленум на ЦК на БКП, на Пленума по въпросите на образованието (юли 1969 г.), на Февруарския (1974 г.) пленум на ЦК на Партията, на V пленум на ЦК на ДКМС и VII пленум на ЦС на ДПО „Септемврийче" във връзка с усъвършенстване на социално-икономическите функции на образованието като съществен фактор на материалния и духовния прогрес налага днес повече от всякога училището да отговаря на потребностите на производството, да бъде по-близо до живота. Никога преди този въпрос не е поставян с такава повелителна необходимост както сега. Той е продиктуван от потребностите на обществото, от грижата за квалификацията на младото поколение — строителите на новото общество. Това предполага по-широко да се използват възпитателните възможности на трудовите колективи за комунистическото възпитание на чавдарчета, пионери и комсомолци, изисква нов подход във възпитателната работа, да се изнига дейността в областта на трудовото възпитание на качествено нов етап.

Днес все повече на училището се гледа като на сериозен трудов резерв и важен икономически фактор за развитието на народното стопанство.

Въпросът за възпитателното въздействие на социалната среда, който беше и е обект на внимание на партийната организация и педагогическия колектив в 25-то основно училище „Г. С. Раковски" — гр. Варна, не е нов. Днес този проблем обаче има подруго съвременно звучене и следва да се изпълва с ново съдържание, за да бъде правилно решен въпросът за социализиране на личността.

Голямо внимание в материалите на Февруарския пленум на ЦК на БКП се отделя също и на въпроса за въздействието на социалната среда върху човека, което е различно върху отделните личности. Едно е нейното въздействие върху нас, възрастните, а друго е то върху нашите възпитаници — учениците от основното училище, тъй като имат малък жизнен опит и техните познания за обективните закономерности на общественото развитие токущо започват да се оформят като наченки на мироглед. Процесът на социализация на нашите възпитаници е свързан с изучаване на социалната среда, което налага учениците по-отблизо да я опознават. А това ще стане чрез непосредствен контакт с трудовите колективи, с работниците, майсторите, техниците, специалистите и т. н. По този актуален въпрос педагогическият колектив под прякото ръководство на партийната организация вече работи от няколко години. През настоящата учебна година ППО си постави задачата да ръководи, контролира и пряко да подпомага дейността на масовите организации за усъвършенстване и обогатяване на взаимоотношенията на чавдарчета, пионери и комсомолци с трудовите колективи, за да се осъществява непосредственото възпитателно въздействие на производствената социална среда върху формиране на ученековата личност. Подготвихме и утвърдихме система на работа по този въпрос. Дейността ни започна с претворяване в дела на решенията на годишното отчетно партийно събрание. Едното от тях, включено в резолюцията, бе именно относно разширяването и обогатяването дейността на ДПО и ДКМС в училище в тази насока. Отделни комунисти получиха конкретни партийни поръчения във връзка с насочването и координирането на процеса за изграждане на интеграционни връзки на училището с предприятията. Оформи се комисия по интеграцията с представители на всички масови организации и с председател един от заместник-директорите — член на БКП. Комисията проучи състоянието на установените дотогава интеграционни връзки, както и възможностите за тяхното разширяване и по-нататъшно задълбочаване през последната и решаващата година на текущата петилетка и през годините на следващата.

Взаимоотношенията между нашето училище, производствените предприятия и ВУЗ са регламентирани в договори. До началото на тази година училище „Г. С. Раковски" имаше установени взаимоотношения със завод „В. Коларов", с ТЕЦ „Девня", с районния дом на учителя, с моторен кораб „Раковски" и с ВМЕИ.

Предвид разнопланите интереси на учениците през настоящата година училището сключи договор за интеграционни връзки с още 5 предприятия: ДЗС „Г. Петлешев" — с. Аксаково, завод „Метал", завод „Дружба", Базата за развитие и внедряване и Кораборемонтния завод.

Още при планирането на работата партийната организация прояви своето ново виждане. Поставиха се основите на подългосрочно планиране и договориране в това отношение. Договорите се разработиха за периода 1974—1980 година, като ежегодно ще се отчита тяхното изпълнение от двете заинтересовани страни и ще се внасят нови моменти, които се налагат от живота и самото производство в съответното предприятие.

Digitized by Google

Нашата цел е задълбочаване и разширяване процеса на взаимното обвързване на училището с производствените предприятия, което, от една страна, подпомага учебно-възпитателната ни работа и от друга страна, дава възможност да възникне и се поддържа трайна любов към отделните професии, да се подготвят нашите възпитаници за трудова дейност в един или друг отрасъл на стопанския и обществения живот. Стремим се да формираме у подрастващите чувството на принадлежност към работническата класа и тружениците от полята и фермите, готовност за труд и активно участие в социалистическото строителство. Накратко казано, стремим се да решаваме творчески генералния за нас въпрос: трудовото възпитание и професионално ориентиране на учащите се.

В политическия семинар, чийто пропагандист е директорът на училището, както и в методическите обединения задълбочено се проучват от всички членове на педагогическия колектив и творчески се прилагат решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. На семинарно занятие по темата „Социалната среда и възпитанието на новия човек" преподавателите обосноваха научно въпроса за социализиращото въздействие на средата, като си послужиха с примери от практиката, за да се изтъкне закономерната връзка между обществената среда и идеологическото възпитание.

Партийното бюро подпомогна отблизо комисията по интеграцията, за да се извършат някои социологични проучвания, както и да се обобщят тези материали. Оценките и изводите, с които педагогическият съвет беше запознат своевременно, както и теоретичните постановки в докладите се подкрепяха с конкретни примери от живота на нашето училище. Анкетирани бяха всички ученици от Va и VIIIa клас. Изследването се извърши по два въпроса: 1) Приятно ли ти е да ходиш в шефствуващото предприятие и защо? 2) Кой влияе най-силно върху развитието на твоята личност? И в двата класа учениците 100 на сто сочат, че им е интересно и имат полза от посещенията в предприятията, защото, макар и още недостатъчно привикнали, с труда си те дават своя малък принос за успешното изпълнение и преизпълнение на производствените планове, защото произведената от техните повъзрастни другари и наставници продукция има предназначение да задоволява определени човешки материални и духовни потребности. Ето какво написал един от осмокласниците, който има добър успех: „Отивам с желание, защото, когато поработя, и хлябът ми е по-сладък, а и се чувствувам полезен на държавата".

По втория въпрос учениците отговарят, че най-силно въздействие върху формирането им като личност оказва семейната, училищната и другарската среда, т. е. социалната микросреда.

За извършената дейност по интеграцията работната група подготви информация оценка, която се обсъди на партийно събрание. Всички комунисти взеха активно участие и дадоха полезни препоръки за обогатяване на работата ни в бъдеще. Прие се конкретно решение за периодичното обсъждане на този въпрос съвместно с представители на предприятията и на кварталната общественост. Осъществи се и едно от предложенията на комунистите: да сключим договор за интеграционни връзки и между самите първични партийни организации (в училището и в Базата за развитие и внедряване).

С всяко от предприятията, които поеха шефство над училището, освен производствените екскурзии в тях имаме и друга специфична форма на взаимоотношения. Става дума за това, че с момичетата от осмите класове се организира кръжок по шев в завод „Дружба", а занятията там се провеждат редовно всяка седмица.

Научният ръководител на клуба за техническо и научно творчество на младежта в училището, който е член на БКП, има за задача да обвързва неговата дейност с тази на клубовете по ТНТМ в съответните шефствуващи предприятия, за да се засилва възпитателното въздействие и практическата насоченост на цялостната научно-техническа самодейност, за творческото развитие и професионалното насочване на пионерите и комсомолците. Под ръководството на два от клубните съвети в училището и този в завод „Васил Коларов" втора година вече функционира курс по стругарство с ученици от VII и VIII клас. Занятията, които се водят в завода, са редовни. След цикъл от теоретични лекции се пристъпва към практическа работа; учениците се запознават с частите на струга, как става неговото задвижване, след което те се учат да стругуват дървени и метални детайли. Тук с радост и нескрита гордост нашите ученици обичат да се спират пред струга на героя на социалистическия труд Петър Брайков.

Разширяват се взаимоотношенията на училище „Г. С. Раковски" с вузовския комитет на ДКМС при ВМЕИ. Ръководството на този институт и Комсомола осигуряват ръководители за всички отреди в пионерската дружина, а също така и за техническите кръжоци по радиотехника, фотодело, автомоделизъм, корабомоделизъм. Състоя се и съвместно съвещание на партийното, административното и комсомолското ръководство на двете заинтересовани страни, на което се реши институтът да предостави за ползване от кръжоците част от неговата техническа база. Това допринася да се достигне не само високо равнище на кръжочната дейност, но и да се осъществят успешно задачите на трудовото и политехническото възпитание на нашите ученици.

Разширяват се и още повече се задълбочават интеграционните връзки с районния дом на учителя, който оказва компетентна методическа и научна помощ в организацията и самото протичане на извънкласната дейност на учениците. Съвместно с дома на учителя се подготви един голям празник, който не фигурира в календара, но се очаква с голяма радост от уче-

Digitized by Google

ниците — Седмицата на детската книга.

За да се засилва и разпространява нашироко възпитателното въздействие на трудовите колективи и на производствената среда върху учениковата личност, особено важно е правилното отношение към това благородно дело от страна на партийните, стопанските и комсомолските ръководства в предприятията. Такова именно отношение и разбиране прояви общинският партиен комитет в с. Аксаково и ръководството на ДЗС „Г. Петлешев", като откликнаха на нашите нужди и искания. Така по взаимна договореност в района на стопанството беше учредено наше, пионерско стопанство, където работят без прекъсване и досега 200 пионери. Дълго умувахме с ръководството на ДЗС „Г. Петлешев" по отношение на структурата на управление на това микростопанство, което носи същото име. Възприехме почти същата структура, тъй като по този начин подобре, и то практически запознаваме пионерите с основните сфери на социалното управление Пионерите, които работят в нашето ДЗС, са разделени в 7 трудови бригади. Най-ползотворни бяха техните усилия през есенния сезон. Пионерите заменяха кооператорите в някои от трудовите операции, участвуваха в прибирането на гроздовата реколта, брането на плодове и други полски работи, т. е. ръководството на пионерското ДЗС контролираше и регулираше изпълнението на производствения план. Прекъсване на дейността се допускаше само през студените зимни месеци (януари и февруари), а в останалото време редовно през седмицата наши трудови бригади имаха производствени екскурзии до оранжерията, в ремонтно-машинната работилница, в животновъдните ферми. Наскоро предстои да се свика съвместно заседание на двата стопански съвета, на което пионерите работници, които участвуват в управлението, ще се учат как да контролират и регулират задачите по изпълнението на утвърдения вече производствен план.

Ръководството на пионерското стопанство тържествено приветствува трудовия колектив на ДЗС „Г. Петлешев" — с. Аксаково по случай деня на лозаря. Изказаха се искрени благодарствени думи по повод на сърдечната и трайна дружба между двата колектива.

На тази среща директорите на двете стопанства обмениха мисли във връзка с предстоящата реорганизация в структурата на стопанското ръководство и по-нататъшната дейност на ДЗС „Г. Петлешев", което си остава като клоново в системата на АПК — Варна, без да има юридическа и икономическа самостоятелност.

Партийното бюро в училището и комисията по интеграцията оказват помощ и съдействие за извършването на тази реорганизация и в нашето пионерско стопанство — в структурата на ръководството и по-нататъшната му трудова дейност.

С голяма отзивчивост и с чувство за отговорност се отнесоха партийното и стопанското ръководство на Кораборемонтния завод. Два от нашите пионерски отреда приеха шефството на съответни техни комсомолски трудови бригади. Посещенията в завода и контактите с работниците оказват огромно възпитателно въздействие, тъй като нашите ученици се запознават с характера и особеностите на кораборемонтното производство. От своя страна работниците създават у тях интерес и ги насочват към необходимите за нашия морски град професии. Предвиждаме създаването на секция по „Ветроходен спорт" към „Водно-строителния комплекс" на завода. Клубовете по ТНТМ ще съгласуват и обвържат своята дейност.

С необходимата сериозност и загриженост се отнесе партийното, стопанското и комсомолското ръководство в завод „Метал". Тъй като в този завод работят и ученици от V гимназия, ние вече сме осъществили връзката трудов колектив — комсомолско дружество — пионерски отряд. Осигурени са 30 работни места за нашия пионерски отряд, който работи по 2 дни в месеца (тъй като заводът е доста далеч, а учениците са третокласници). В продължение на една година малките труженици ще помагат на комсомолците, а след това ще застанат вече и на техните работни места.

След това се състоя съвместната среща на представителите на тези предприятия и институти с педагогическия колектив и с пионерския и комсомолския актив. На нея другарите споделиха своите впечатления от установените взаимоотношения. Освен това те разказаха за характера и особеностите на производството в съответното предприятие. Нашите преподаватели от своя страна споделиха впечатленията си за въздействието и големия ефект, който оказват тези взаимоотношения върху учебния процес. Целта е да се разширява и обогатява жизненият опит на учениците, с което се подпомага до голяма степен учебният процес.

За по-пълното изясняване на ролята на социалната среда и нейното възпитателно въздействие, а също така и доколко установените вече връзки съдействуват за разширяване и задълбочаване на знанията, партийното бюро и комисията по интеграцията поведоха разговори с отрядните съвети, с ръководството на пионерското ДЗС, с преподаватели и устроиха анкета с родителите на учениците от IVв клас. Допитването бе по следния въпрос: влияят ли положително интеграционните връзки на училището с производствените предприятия върху знанието на учениците? Над 94 на сто дадоха положителен отговор, а от останалите 6 на сто не успяхме да получим никакъв отговор. Ето някои от по-характерните отговори на родителите: 1) „Дъщеря ми се запознава с Девненския промишлен комплекс, с героите на социалистическия труд, с грандиозните строежи в Девненската низина". 2) „Интеграционните връзки на дъщеря ми с града на голямата химия имат положително въздействие в няколко насоки:

Digitized by Google

разширяват кръгозора на учениците въобще;

получават известни знания, представа за състоянието на строителството и експлоатацията на функциониращите вече заводи; връзката на класа с бригади от Девненските заводи води до подобряване успеха на учениците на базата на техните взаимни обещания;

добиват представа за трудната, но отговорна и полезна дейност на строителя, възниква у тях любов и уважение към него, получават по-нагледна представа за мащабите на строителството в този най-голям обект на шестата петилетка и се подготвят за живота."

Почти всички ученици от детската градина до VIII клас са приели шефството на производствени бригади. Интересна в това отношение е работата на VIIIа клас и Va клас, чиито класни ръководители са комунисти. Например учениците от Va клас начело с класния си ръководител Керка Михова сключиха договор с цеха за бебешка конфекция в ТПК „Мир", който пое шефство над тях. Пионерите работят по 2 часа ежеседмично в цеха, с което подпомагат предприятието при изпълнението на производствените му задачи. Работата протича в благородна трудова надпревара. В края на работното време всеки от участниците в съревнованието предава своята продукция на пионера качествен контрол. Има случаи, когато качественият контрол връща продукцията за дообработка.

В навечерието на Новата година учениците изработиха за един ден толкова кутии за опаковка, че успяха да поберат в тях над 1000 кърпи за храпене и 615 пелени. Те своевременно бяха опаковани и транспортирани в ДЕТМАГ.

Характерно за този отред е и това, че неговият съвет не допуща на работа в цеха онези ученици, които имат слаба оценка. По този начин техният брой през първото полугодие в Va клас бе сведен до минимум, а в края на първия срок в отреда имаше само една слаба оценка.

През второто полугодие нашите ученици ще посетят работния цех на Va клас пионерския цех в училището, който е в процес на устройване, и ще се обмени опит между класните ръководители на педагогическия съвет по въпроса за възпитателното въздействие на трудовите колективи и производствената среда за формирането и изграждането на личността на ученика.

Вече изтъкнахме, че направените проучвания сред учители, родители и ученици доказват възпитателното въздействие на социално-трудовата среда. Ето защо ролята на училището като основен, координиращ фактор е огромна и под ръководството на политическото ядро на колектива то активно съдействува за поставяне на научни основи и на още по-високо ниво работата по установяване и поддържане тесен контакт с производствените предприятия и институтите.

Нашата цел е учениците да се адаптират към морално-психическата атмосфера в трудовите колективи и да станат неделима част от тях. Стремим се в учебно-възпитателната работа да популяризираме успехите и трудовите подвизи на героите и челниците в труда от шефствуващите предприятия, да запознаваме учениците с успехите на производствените колективи при изпълнение на социално-икономическите планове.

Ето кое налага тази нова страна в осъществяването на образователната реформа да се обогатява с качествено нови елементи в дейността на училището и производствените предприятия.

Досегашният ни опит в тази насока е едно отправно начало в творческото търсене от страна на първичната партийна организация и целия педагогически колектив по въпроса за осъществяване на интеграционните връзки с производствените предприятия и тяхното възпитателно въздействие.

Радка ЙОРДАНОВА
зам.-директор на 25-то училище — Варна

Digitized by Google

ИКОНОМИЧЕСКОТО ОБУЧЕНИЕ НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

ВИКТОР ПЕТРОВИЧ МАЗИРИН
завеждащ отдел „Пропаганда и агитация"
на Свердловския областен комитет на КПСС

В резолюцията на XXIV конгрес на КПСС е записано: „Конгресът счита, че на съвременния етап на комунистическото строителство с неговите високи темпове на научно-техническия прогрес първостепенно значение придобива икономическото обучение на всички кадри, на широките трудещи се маси".

Ръководейки се от това указание на XXIV конгрес на Партията, ЦК на КПСС в своето постановление „За подобряване на икономическото образование на трудещите се" дълбоко анализира състоянието на икономическото обучение и определи конкретна програма за неговото понататъшно усъвършенствуване.

В Свердловска област се отделя постоянно внимание на марксистко-ленинското, на икономическото обучение на трудещите се. Областният комитет на КПСС насочва и контролира работата по партийното образование, обобщава положителния опит, организира подготовката на пропагандистките кадри.

И до постановлението на ЦК на КПСС търсехме форми и методи за организиране на икономическото образование на трудещите се. Правехме много експерименти. Едни форми се утвърждаваха, други отмираха.

За да се води икономическото обучение целенасочено и да отразява потребностите на определени категории работници и отрасловите особености на производството, домът за политическа просвета на областния комитет на КПСС съвместно с учени и практически работници разработваха програми, подготвяха учебна и методическа литература, занимаваха се с подготовката на пропагандистки кадри.

През октомври 1969 г. съвместно с „Икономически вестник" проведохме областна научно-практическа конференция „Икономическата подготовка на кадрите в условията на стопанската реформа". Приетите на тази конференция препоръки и програмите за икономическо обучение на различните категории работници легнаха в основата на създаването на система за икономическото обучение на трудещите се в областта.

Още през 1971 г. партийните организации в областта пристъпиха към разработката на перспективни планове за икономическото обучение на кадрите през деветата петилетка. В предприятията тези планове бяха разработени от администрацията съвместно с партийните, профсъюзните и комсомолските организации. През деветата петилетка в икономическите звена ще бъдат обхванати основните категории работници преди всичко от материалното производство — повече от 1 350 000 работници и колхозници, 340 000 инженерно-технически работници и специалисти в народното стопанство, повече от 10 000 ръководители и главни специалисти на предприятия и организации.

Такива планове са съставени по предприятия, организации, а също така сборни на градове, райони и за цялата област.

Перспективният план, утвърден на областната научно-теоретична конференция „Икономическото образование на трудещите се в условията на научно-техническия прогрес", съдържа четири раздела:

Написана специално за сп. „Партиен живот"

Digitized by Google

Първи — форми на партийно обучение: политшколи; школи по основи на марксизма-ленинизма; теоретични семинари; школи за партийния актив; икономически факултети в университетите по марксизъм-ленинизъм.

Втори — форми на комсомолска политическа просвета: кръжоци, школи, семинари.

Трети — масови форми на пропаганда: школи за комунистически труд; икономически, технико-икономически университети; лектории по икономически въпроси.

Четвърти — форми за технико-икономическо обучение: курсова система по производства; икономически школи и кръжоци за работниците; агрозооветеринарни школи; семинари за производствените майстори, курсове за ИТР и специалистите в селското стопанство.

Въз всички тези форми икономическото обучение е построено по обем и съдържание в съответствие със съществуващите типови програми.

В промишлените предприятия с разработването на плановете за икономическото обучение се заангажират и методическите съвети, в състава на които влизат специалисти от планово-икономическата служба, от отдела за техническо обучение и работници от партийните и профсъюзните комитети.

С организацията и съдържанието на икономическото обучение непосредствено се занимават стопанските ръководители и профсъюзните организации.

Още през 1972 г. в повечето предприятия на областта в социалистическите обещания на колективите бяха включени конкретни показатели по икономическото обучение на кадрите. Те са съставна част от колективните договори и планове за социално развитие на колективите.

В повечето колективи на областта организацията на икономическото обучение на кадрите се утвърждава със заповед на стопанските ръководители (съгласувано с партийните организации и профкомитета). Този документ определя състава на слушателите по форми на обучение, дни и място на занятията, отговорници за организирането на занятията, пропагандисти.

На края на годината стопанските ръководители съвместно с партийните комитети и профкомитетите правят изводи за обучаващите се, поощряват успешно завършилите курса, също и най-добрите пропагандисти и преподаватели.

В съответствие с перспективния план през изминалата учебна година в различни форми изучаваха икономическа теория, икономическа политика и практика, въпроси на икономиката на производството почти 700 000 души. В икономическите форми на обучение бяха обхванати повече от 20 000 ръководни партийни, държавни, профсъюзни, комсомолски работници и стопански ръководители, 130 000 ръководители от подразделенията и специалисти от народното стопанство, повече от 530 000 работници, колхозници, служащи.

За провеждане занятията в икономическите школи, семинари и курсове в предприятията и учрежденията, в колхозите и совхозите има 264 икономически кабинета, 174 икономически къта, 2342 аудитории и кабинети. За същата цел се използват и технико-икономическите кабинети и технико-икономическите библиотеки. Голяма помощ оказват и областният дом на техниката, домът за научно-техническата пропаганда при Свердловския железопътен възел, Уралският научноизследователски институт по селско стопанство, тръстът „Оргстрой", главната кантора по киноразпространение. Те са превърнати в научно-методически центрове за икономическо обучение на трудещите се.

В съответствие с типовите учебни планове и програми за икономическо обучение на трудещите се министерствата и ведомствата разработват допълнения към тях с оглед спецификата на отраслите; методически съвети се разработват и в съответните учебни планове за работниците, колхозниците, за ръководителите от средното звено за управление и специалистите в народното стопанство, за ръководните кадри. В тези планове се отделя особено внимание на прилагането на активни методи в занятията, на органическата връзка на икономическите знания с практическите задачи на производствените колективи, на уменето да се прилага наученото в практическата работа. Така в примерния учебен план за двегодишната икономическа школа за работници от промишлеността и други отрасли по „Основи на икономическите знания" по всяка тема се препоръча прилагане на метода на практическите задачи, на метода на „колективния пропагандист", нагледни пособия и технически средства.

Голяма помощ оказва на пропагандистите и слушателите от областната телевизия, радио и печат. По областната телевизия се излъчват телевизионни предавания занятия: за слушатели, изучаващи „Основи на икономическите знания" — първа година (първия понеделник на всеки месец), втора година (втория понеделник на всеки месец), „Основи на икономиката и управлението на производството" — първа година (третия понеделник на всеки месец). Тези занятия се водят от учени икономисти от Свердловск. С прилагането на телевизионни занятия предавания работят повече от 1000 икономически школи и семинари, в които се занимават около 20 000 слушатели. Освен това по областната телевизия бяха проведени няколко предавания по обмяна на опит в икономическото обучение.

Работи и областна радиошкола за пропагандистко майсторство — един път в месеца. Пред микрофона излизат партийни, профсъюзни и стопански работници, пропагандисти по най-актуални въпроси на методиката и практиката на икономическото обучение. Тези предавания се слушат колективно от около 7,5 хиляди пропагандисти в областта.

Много внимание на икономическата пропаганда отделя областният вестник „Уралски работник".

В помощ на пропагандистите и слушателите в икономическите школи и семина-

Digitized by Google

ри в областта са подготвени и издадени много методически материали: „Икономическа библиотечка на работника", написана повече върху материали от областта, която се състои от 8 брошури: кино-икономическо обучение (тематичен каталог за използване на кинофилми в икономическото обучение в системата на партийната просвета и масовата пропаганда); каталог от кинофилми в помощ на икономическото обучение (в съответствие с типовите учебни програми в системата на икономическото образование); книга „Икономически знания за всички", където е обобщен опитът на областната партийна организация по икономическото обучение на трудещите се; „Икономическа библиотечка за работника от селското стопанство" и „Икономическа библиотечка за майстора".

Важна роля за методическа помощ на пропагандистите в пропагандата на икономически знания играят брошурите и листовките за опита от икономическото образование на трудещите се, които пускат домът за политическа просвета на областния комитет на КПСС, домовете и кабинетите за политическа просвета на градските и районните комитети на КПСС и партийните кабинети в предприятията; центърът за научно-техническа информация и пропаганда; „Оргстрой"; областното управление по селско стопанство; дружество „Знание".

Системно се работи с кадрите пропагандисти икономисти.

Постоянно действуващите областни семинари за ръководителите на секции за градските и районните семинари с пропагандистите от системата на партийната просвета и комсомолската политическа просвета се събират в дома за политическа просвета 4 пъти през учебната година. На тези семинари наред с ръководителите на секциите се канят и ръководителите на теоретични семинари по актуални икономически проблеми.

В навечерието на учебната година се провеждат отраслови семинари за ръководителите на заводските секции за семинарите с пропагандисти от системата на икономическото образование на трудещите се и ръководителите на икономическите семинари за средното звено на управление. Тези семинари се провеждат от съответните отраслови отдели на областния комитет на КПСС, от стопанските управления, от отрасловите областни комитети на профсъюзите и отрасловите икономически катедри във вузовете.

Постоянно действуващите градски и районни семинари с пропагандистите в градските и районните комитети на КПСС се провеждат един път в месеца. В селските райони — един път в два месеца.

Постоянно действуващите семинари при партийните комитети в предприятията, колхозите, совхозите се събират всеки месец. Едновременно периодически се събират на семинари и съвещания всички пропагандисти от предприятията, колхозите, совхозите, където ги запознават с положението в производствения колектив, въоръжават ги с необходимите конкретни материали, методически пособия.

Всяка година се провеждат областни курсове за пропагандистите за икономическите форми от системата на партийната и комсомолската просвета. Освен това проведохме 20 областни (отраслови) курса за ръководителите на семинарите и пропагандистите за средното управленческо звено.

За ръководителите и пропагандистите от двегодишните икономически школи в големите и средните предприятия курсове се провеждат непосредствено в предприятието; ръководителите и пропагандистите на икономическите школи в колхозите и совхозите се учат в курсове при управленията по селско стопанство на районните и градските изпълнителни комитети; ръководителите на икономическите школи в малките предприятия — в районни и градски курсове, които се провеждат от градските и районните комитети на КПСС.

При вечерните университети по марксизъм-ленинизъм на Свердловския и Нижнетагилския градски комитет на КПСС работят факултети за подготовка на пропагандисти икономисти.

За да се подобри работата на партийните, профсъюзните, комсомолските организации и стопанските органи по изпълнение постановлението на ЦК на КПСС „За подобряване икономическото образование на трудещите се", областният комитет на КПСС съвместно с областния съвет на профсъюзите през март 1972 г. проведе областна научно-методическа конференция на тема: „Икономическото образование на трудещите се в условията на научно-техническия прогрес", където са определени конкретните мерки по практическото претворяване задачите, произтичащи от постановлението на ЦК на КПСС.

През септември 1972 г. бюрото на областния комитет на КПСС обсъди въпроса „За работата на областния комитет на профсъюза на работниците от строителството и промишлеността на строителни материали по икономическото образование на трудещите се", а през януари 1973 г. беше одобрен опитът от работата на пропагандиста в школа по основи на икономическите знания в Богдановичския огнеупорен завод В. Г. Новичев.

Към областния комитет на КПСС и областния съвет на профсъюзите вече четвърта година работи обществен съвет по икономическото обучение на трудещите се, където са представени партийни, профсъюзни и комсомолски работници, учени, стопански ръководители, пропагандисти икономисти. Съветът изслушва съобщения от ръководители на партийни, профсъюзни и комсомолски организации, от ръководители на предприятия, учреждения и др за организацията и съдържанието на икономическото обучение; обсъжда учебни планове и учебно-методическа литература, прави препоръки по организацията, съдържанието и методиката на икономическото образование. (За оперативно координиране работата на стопанските, профсъюзните и обществените организации, за

Digitized by Google

оказване организационна и методическа помощ и контрол за изпълнение препоръките на съвета при областния съвет на профсъюзите е създаден **методически кабинет** по икономическото обучение на трудещите се.)

Такива съвети са създадени при 23 отраслови областни комитета на профсъюзите и при всички градски и районни комитети на КПСС, а също и в много предприятия, колхози и совхози в областта.

Тези съвети съсредоточават своите усилия към това, въпросите на икономическото образование да бъдат предмет на постоянна грижа на майсторите, бригадирите, началниците на цехове, отдели, управляващите отделения, партийните, профсъюзните, комсомолските организации. В допълнение към отрасловите учебни планове и програми те разработват в помощ на ръководителите на школи, семинари, курсове препоръки, методически и нагледни пособия, въоръжават ги с местен фактически материал, организират обмен на опит.

Първостепенно значение в организацията на учебния процес по икономическо образование на трудещите се придобиха **отделите за технико-икономическо обучение в предприятията.** В областта такива отдели има в около 500 предприятия, а в 400 по-малки (с по-малко от 500 работници) има **организатори** по технико-икономическото образование.

Голяма роля в икономическото образование на трудещите се играят организациите за научно-техническо творчество на трудещите се — ВОИР и НТО. Широкото привличане на членовете им към пропаганда е чувствителен принос в подобряване икономическото обучение на трудещите се.

Към областната, градските и районните организации на дружество „Знание" работят 32 секции по технически прогрес и челен опит; 28 секции по икономика и НОТ; 23 секции по технико-икономически знания.

Търсят се най-ефективни пътища и методи органически да се съедини икономическото обучение със задачите на трудовите колективи, с активното участие на слушателите в борбата за подобряване икономическата работа в предприятията.

Практиката показа, че най-ефективно е икономическото обучение, когато пропагандисти и слушатели знаят добре задачите, които стоят пред областната, градската, районната партийна организация и трудовите колективи в предприятията, на решаването на които трябва да бъде подчинено икономическото обучение.

Областният комитет на КПСС постави в числото на основните икономически и политически задачи пред пропагандистите и слушателите реализацията на постановлението на ЦК на КПСС „За опита на Свердловската партийна организация по увеличаване продукцията за сметка на реконструкцията на действуващите предприятия с минимални капитални вложения". Този въпрос беше подробно разгледан на областен семинар с ръководителите на секциите на градските и районните семинари с пропагандисти, на градските, районни и заводски семинари с пропагандистите, на занятия по всички икономически школи и семинари.

Как тази работа се осъществи в предприятията показва примерът на Нижнетагилския металургически комбинат. Тук беше проведен специален семинар с пропагандистите. Беше им разказано за задачите на колектива на комбината по изпълнение постановлението на ЦК на КПСС. Пропагандистите получиха методически препоръки и справочния материал „За реконструкцията на цеховете и действуващите агрегати на металургичния комбинат „В. И. Ленин". Тези материали бяха използвани от пропагандистите при изучаване съответствуващите теми от учебните планове в икономическите школи и семинари, а в някои от тях проведоха допълнителни занятия по темата „Реконструкцията — ефективен път". В хода на занятията слушателите в школите и семинарите направиха 134 предложения, насочени към усъвършенствуване работата по реконструкцията на действуващите цехове и агрегати в комбината. Много от тези предложения намериха допълнително място в мероприятията по реконструкцията.

Характерна особеност на изминалата учебна година беше творческото търсене от пропагандистите пътища за активизиране на слушателите, за практическо прилагане получените от слушателите икономически знания. Затова в учебния процес в икономическите школи и семинари получиха по-широко приложение активните методи (метод на практическите задачи, защита на реферати и курсови работи, участие на слушателите в издирване резерви за производството, в творчески бригади на НОТ и т. н.).

В някои предприятия проведоха изследвания за ефективността на икономическото обучение.

Така в Уралелектротяжмаш и в Свердловския завод за гумени технически изделия в икономическите школи за работниците и школите за комунистически труд, където се изучаваше курсът „Основи на икономическите знания", половината от слушателите направили рационализаторски предложения, взели участие в изобретателства. Повече от половината направили по едно предложение по подобряване организацията на производството, а 30 процента — по няколко предложения. 70 процента използвали челен опит, 45 процента правили това няколко пъти, 80 процента участвуват в обсъждане стопанската дейност на работническите събрания, а 40 процента правят това постоянно. Почти 60% вземат конкретно участие в социалистическото съревнование и т. н.

Тези данни показват, че повечето от слушателите в икономическите школи и школите за комунистически труд умело използват получените знания за подобряване икономическата работа в предприятието.

Голямо внимание на занятията в много икономически школи и семинари се отделя на изучаването и разпространяването на челния опит, на най-добрите примери

Digitized by Google

и методи в труда. В школата в металургическия цех в Кировградския меднолеярен комбинат системно се изучава челният опит на най-добрите формовчици не само в цеха, но и на най-добрите металурзи в областта на страната. Челният опит се проверява непосредствено на работното място.

В резултат на овладяването на челния опит се повиши производителността на конвертора, подобри се качеството на медта и т. н.

Още един пример. В школата по основи на икономическите знания в Качканарския рудоремонтен завод пропагандистът Г. Инязев на едно от занятията разказал за достиженията на челните колективи в страната по подобряване качеството на електроремонтните работи. След това по предложение на слушателите била организирана екскурзия до Свердловския електроремонтен завод, където има добър опит по спойването на колекторите за постоянен ток. Като обсъдиха опита на свердловчани, слушателите от школата разработили конкретни мероприятия по внедряването на този опит в своето предприятие. И ето резултата: ако по-рано за спойка на един колектор са били нужни 2—3 работни смени, сега само 30 минути.

Голяма роля в пропагандата на икономически знания и в практическото им прилагане играят икономическите и научно-практическите конференции.

Последните 2—3 години в редица предприятия получи широко разпространение интересната и ефективна учебна форма „ленински уроци". Същността ѝ е в това, че слушателите в школите и семинарите изучават някое произведение на В. И. Ленин и през призмата на ленинските идеи анализират положението в цеха, в предприятието, в организацията, а след това се събират заедно, обсъждат тези въпроси и правят конкретни предложения по отстраняване недостатъците, по подобряване работата на дадения цех, предприятие.

През изминалата учебна година в много икономически школи и семинари в школите за комунистически труд се организираха „ленински уроци" на такива теми: „В. И. Ленин за възпитаването на социалистическа дисциплина на труда", „В. И. Ленин за производителността на труда като най-важното и най-главното за победата на новото общество", „В. И. Ленин за социалистическото съревнование" и др.

Важно значение за повишаване ефективността на икономическото обучение има разгърналото се в областта съревнование между икономическите школи и семинари за достоен принос на техните слушатели в изпълнение на задачите на петилетката.

Един от активните и ефективни методи на икономическо обучение на трудещите се е разработването от слушателите **реферати, курсови работи и защитата им пред авторитетна комисия.** В предприятията на Чкаловски район е практика груповата разработка на рефераги по предварително определена тема (над която работят 2—3 души). Това е сериозна, всестранна разработка на темата, с дълбоко икономическо и научно-техническо обосноваване, обмислени практически препоръки по внедряване данните от разработките в производството в цеха, в предприятието.

Така в икономическия семинар по курса „Основи на икономиката и управлението на производството" в заводоуправлението на Свердловския завод за гумени технически изделия слушателите писали и защитили реферати по актуални теми за усъвършенстване управлението на производството, провели научни изследвания, разработвали препоръки. Внедряването на препоръките дава на предприятието икономически ефект 150 000 рубли, повишава производителността на управленческия труд с 20 процента, дава икономия на фонд „Работна заплата" 40 000 рубли.

Организирайки икономическото обучение на трудещите се, ние постоянно чувствуваме неговото благотворно влияние върху нарастването на политическата съзнателност, организираност и активност на трудещите се. Под влияние на икономическото обучение в процеса на овладяване и дълбоко усвояване икономическата теория, икономическата политика на КПСС и икономиката на производството в трудовите колективи на нашата област възникват нови начинания с огромно социално-политическо и икономическо значение.

Именно в процеса на икономическото обучение възникна движението за научна организация на труда. Под негово влияние беше всестранно обосновано и положено началото на реконструкцията на действуващите предприятия с минимални капитални вложения. В мартеновия цех на Северския тръбен завод беше положено началото на движението за колективна морална и материална отговорност за всяко нарушение на трудовата, производствената дисциплина и обществения ред от членовете на колектива.

Опитът свидетелствува, че не може набързо да се организира икономическото обучение и да се проведе като кампания, разчитана на 3—4 години. Като правило то се организира добре, провежда се съдържателно и дава ефект там, където е създадена учебно-материална база, където с икономическото образование системно и компетентно се занимават партийните и профсъюзните организации и ръководителите на предприятията.

Затова за областния комитет на КПСС и за партийните организации икономическото образование на трудещите се не е кратковременна кампания, а постоянен процес, който е съставна част на цялата идеологическа, политическа и стопанска работа, разчетен за много години.

Digitized by Google

ПИСАТЕЛ, БОЕЦ, ВДЪХНОВИТЕЛ

70 години от рождението на М. Шолохов

Още в началото на тридесетте години българската прогресивна общественост долавя голямата идейно-художествена сила на Михаил Шолохов като писател и прави усилия да го представи по възможност по-цялостно пред нашия читател. И ето вече почти половин век големият художник на словото дружи с българските ценители на изкуството.

Около десетилетие и половина продължава началният етап от битката за Шолохов в България. В нея гонителите на съветския писател и защитници на стария ред са въоръжени със закони и правилници, на тяхна страна са прокурори и полицаи, тъмничари надзиратели и жандармеристи. Михаил Шолохов за тях е „опасната" истина за социалистическата революция и гражданската война, той е „зловредната" правда за колективизацията. Подобни истини не трябва да достигат до хората. И бариерите са различни: запоседи за инкриминиране, изземване, а когато това е недопустимо — цензурка намеса и опит за осакатяване на произведението.

Но срещу гонителите на Шолохов се изправя цялата наша прогресивна общественост, ядрото на която са комунистите. Михаил Шолохов е нужен, голяма е познавателната и възпитателната сила на „Тихият Дон" и „Разораната целина". Писателят трябва да намери път към умовете и сърцата на хората. Неговите книги трябва да бъдат преведени, за да вдъхнат на тружениците бодрост и вяра, да закаляват волята за близките или вече започналите боеве.

Сложни, многостранни и богати са перипетиите на битката за Шолохов у нас. За пълното им разкриване може би липсват все още някои сведения, но и известното е достатъчно, за да покаже багрите на една ярка и вълнуваща картина.

Партийната преса (в. „РЛФ", в. „Неделно ехо") дава първите откъси от „Разораната целина" през 1933 и 1934 г., „Тихият Дон" също се появява отначало върху страниците на един от прогресивните вестници през 1934 г. (в. „Ново време"). В продължение на около 4 месеца тук се помества в превод една голяма част от втория том на романа.

Отпечатаните фрагменти от „Тихият Дон" и „Разораната целина" допадат на читателите. Творчеството на новия съветски писател се оказва съзвучно с вълненията на прогресивните хора. Това насърчава преводачи и писатели.

През 1934 г. един екземпляр от „Разораната целина" попада в ръцете на писателя Марко Марчевски. Той успява да получи разрешение от цензурата за превод на книгата и през 1936 г. първият том на този роман излиза на български език като издание на „Нов свят".

В какъв вид се явява „Разораната целина" пред българските читатели?

По всяка вероятност произведението е било доста внимателно прочетено от „контрольорите по печата". Преди всичко са задраскани онези места, където се говори за комунизма, за Комунистическата партия в Съветския съюз и за водачите ѝ. Отстраняван е и изразът „съветска власт", както и думата „революция".

И тъй от началото намесата на цензурата е вървяла най-често по една съвсем опростена линия. Целяло се е да се отстранят отделни думи и изрази. Но и тази намеса не е докрай последователна. Така например отначало се задраска навсякъде думата „партия" и „другар", но в по-нататъшните глави те, макар и като изключение, се появяват. Замъглено е яркото съдържание на романа, отпаднали са на редица места ясните езикови формулировки, но неговата партийност не е унищожена.

Digitized by Google

От особено значение е вмешателството на цензурата по линията на сюжетното развитие, на общия строеж. Тук е проявено истинско варварство. Първото българско издание на „Разораната целина" завършва с глава XXXIII. Останалите седем глави са изцяло отпаднали. Не е трудно да се разбере защо тъкмо там е сложен финалът.

Събитията, които обхваща поменатата XXXIII глава, са интересни и особено важни за цялостното сюжетно развитие — бунт на жените, тежък побой, нанесен на Давидов, и разграбване на колхозния хамбар, — но като ги взима изолирано, цензорът цели да покаже една антиколхозна тенденция.

Добило ли е пълна или поне задоволителна реализация това намерение?

Не изключваме възможността някои читатели да са се поддали на цензурните впущения. Но мнозинството от читателите не са могли да бъдат заблудени. Защото романът „Разораната целина" и в този си вид, с всички съкратени глави, пасажи и изрази е произведение, в което се долавя патосът на утвърждаването на колхозното строителство, на новите хора и новите човешки отношения. Намесата на цензурата е груба, механическа — не е съобразено, че художественото произведение има свое звучене, свой патос, произтичащ от цялостното развитие на действието.

Освен това конкретно и ясно е посочено във финала на романа, че това е край на първия том. И така ни е показано, че историята на гремячинския колхоз продължава, че отношенията между Давидов и селяните ще се развиват и по-нататък. А за читателя не е трудно да долови какво ще бъде развитието. По такъв начин първото българско издание на „Разораната целина" въпреки фарисейството на цензурата, въпреки намесата на цветния молив общо взето изиграва своята роля.

През 30-те години (1934, 1938 г.) излизат и първите три тома на романа „Тихият Дон" с преводачи Г. Бакалов и Г. Жечев под редакцията на Г. Бакалов. И тук се получава неизбежното вмешателство на цензурата и отпадат както някои политически заострени пасажи като цитата от статията на Ленин (т. II, ч. IV, гл. I на романа), така и отделни „опасни" изрази. Дори се достига до временна забрана на вече отпечатани томове. И само енергията, проявена от такива скромни партийни членове като печатаря Стоичко Василев, спасява книгата от унищожаване, след като вече е получено разрешение за отпечатването ѝ.

С издаването на „Разораната целина" и „Тихият Дон" не се изчерпват грижите на нашата прогресивна общественост по отношение на Шолохов. Не по-малко и не по-маловажна е задачата нелезлите книги да получат вярна оценка от литературната ни критика, авторът да се утвърди като един виден съветски писател, който дава задълбочено художествено отражение на действителността.

Мобилизират се силите на най-добрите литератори комунисти и съчувственици. В такива издания като „Нова литература", „Кормило", „Лик", „Литературен глас", „Жар", „Заря" и др. с отделни статии, рецензии и анотации излизат Г. Бакалов, Г. Караславов, М. Марчевски, Кр. Григоров, Л. Станчев и др.

Бакалов дава много висока оценка на „Тихият Дон". Той определя романа като „една от най-четените и заслужено четените книги от целия свят", в която се дава широка „картина от казашкия живот отпреди войната, революцията и след нея". Тази сложна и отговорна задача Шолохов решава с голяма вещина, с рядко художествено майсторство. Рецензентът сродява младия съветски писател с Лев Толстой и Шекспир. Бакалов за пръв път у нас измерва автора на „Тихият Дон" с мярката на световната литература.

Караславов, Марчевски, Кр. Григоров, Л. Станчев, като разглеждат „Разораната целина", тръгват преди всичко от величието на събитието (колективизацията), което е намерило отражение в романа. Според тях в започналото мирно строителство на съветското село се крие залогът за решаване на един проблем, който много години е стоял открит. Заедно с това посочените автори разглеждат, макар и накратко, някои страни от белетристичното умение на писателя, като показват, че у него няма идеализация на героите, че той се стреми към съдържаност и простота... Чрез рецензията на Марчевски се утвърждава и вярната мисъл, че партийността не се противопоставя на жизнената правда, а напротив, помага за още по-силното ѝ изявяване.

Тиражите на „Разораната целина" и „Тихият Дон", измерени с днешна мярка, не са били големи. Но забележително е това, че всеки екземпляр от няколкохилядния тираж е достигнал до своето предназначение, че много и много хора, жадни за истината, която разкрива Шолохов, поемат тези книги в своите ръце.

Независимо от полицейската бдителност, от ограничителните мерки новият за тогавашното време съветски писател попада навсякъде. Той се появява в читалищата, в ремсовите библиотеки, промъква се в затворите, достига до партизаните.

Много факти документират дружбата на Шолохов с нашата народна младеж от това време, жадна да узнае истината за социалистическата революция, копнееща за жизнената правда на големия художник на словото. Така например Шолохов гостува на борческата младеж в Бургаската търговска гимназия през втората половина на 30-те години и заедно с Горки, Фурманов, Серафимович, Ал. Толстой и др. е един от най-четените писатели (Сборник спомени за борбата на Бургаската партийна организация. С., Изд. на БКП, 1964, с. 250). Видно място заема М. Шолохов сред книгите на ремсиста В. Иванов, ученик от Плевенската мъжка гимназия през периода 1934—39 г. (Съветската литература в България, т. III, Изд. на БАН, С., 1969, с. 115).

Романът „Тихият Дон" е любима книга на жадния за революционна истина Георги Конярски—Жаров от Кюстендилската гимназия (Съв. литература в България, т. II. Изд. на БАН, с. 290). Шолохов е един от онези автори, с които живее младият революционер Тончо Стаевски от Троян, затова той в своя списък на съветски писатели го поставя на едно от първите места след Горки (Тончо Стаевски „Стихотворения, дневник". Троян, 1966, с. 41). Видинският ремсов ръководител Боян Чонос, както свидетелствува баща му, проявява особена ревност в разпространението на книгите на Шолохов сред своите другари. Той се интересува и от онази критична литература, която е посветена на съветския писател. С голяма енергия разпространява изобщо съветската литература и по-специално книгите на Шолохов и Стоян Едрев от Ловчанския край („В борба с фашизма". С. 1966, с. 445).

Редица документи сочат, че Михаил Шолохов, както и други наши и съветски писатели, съумява да проникне и през железните врати на Старозагорския, Сливенския, Софийския и други затвори и да подаде ръка на политзатворниците.

Никола Алексиев пише: „В Софийския централен затвор... една от най-любимите книги беше „Тихият Дон" от Михаил Шолохов. Там видях да четат томовете на този прекрасен роман работници и селяни, които никога в живота си не бяха чели... (в. „Труд", бр. 43 от 3. XI. 1947). Подобна картина за Старозагорския затвор рисува Ал. Гърчев: „... Едно от най-увлекателните ни занимания бе четенето на художествена и научна литература. Трите тома на „Тихият Дон" и първият том на „Разораната целина" на Шолохов... обикаляха от килия в килия, от ръка в ръка (Съветската литература в България, т. II, С., Изд. на БАН, с. 346).

Най-героичните и вълнуващи страници от историята, разпространението и въздействието на Михаил Шолохов у нас са свързани с неговата дружба с партизаните.

Когато през 1941 г. Партията приема курс на въоръжена борба против фашизма и почват да се формират партизанските отряди, не малко екземпляри от „Разораната целина" и „Тихият Дон" биват свалени от полиците на личните и обществените библиотеки и поемат път към планините.

Богати са сведенията за проникването на книгите на Шолохов сред партизаните. Едва ли е имало партизанска чета, отряд или бригади, в които да не са притежавали единия от двата или двата едновременно романа, където да не са ги чели било индивидуално или колективно. Така например Иван Гинчев—Йонко, в своята книга „Партизани", посветена на бойния път на отряд „Хаджи Димитър" от VI Ямболска оперативна зона, споменава, че той и неговите другари са обсъждали колективно „Тихият Дон" (стр. 105). Романът „Разораната целина" се намира в библиотеката на II част от партизанския отряд „Гаврил Генов" (ОИМ, Враца, КРРДВ, инв. № 101), а също така е и сред книгите на антониивановци, на партизаните от отряд „Васил Левски" от Плевенския край и др.

Ето какво си спомня и Моис Аврамов от отряд „Коста Петров" в Благоевградския край: „... Но да отворим раницата на най-младия партизанин от нашия отряд — Станой. Той беше библиотекар на отряда. Тя беше пълна предимно с преводна руска литература: „Разораната целина", „Чапаев", „Майка"... Книгите се четяха и пазеха най-ревностно, обсъждаха се най-живо. Те осмисляха живота на партизаните, облекчаваха тежестта на суровия партизански живот, правеха тяхната вяра в победата непоколебима..." (Съветската литература в България, т. I, Изд. на БАН, С., 1971, с. 269).

Романът „Разораната целина" попада и в Габровско-Севлиевския отряд. Така Иван Ст. Брачев в своята книга „Светли страници от революционното минало на Габрово", пише: „Времето си в база „Козалан" партизаните прекарали в усилени бойни и политически занятия. Пред партизаните се изнасяли лекции по марксистко-ленинското учение и военната стратегия и тактика... Прочетена била книгата „Разораната целина" от Шолохов (Ив. Райков, Балванската битка. Спомени, Сп. „Български воин", 1952, кн. 4).

Голямо е както идейно-тематичното, така и образното богатство на творчеството на Шолохов. И през всеки етап от нашето обществено-политическо развитие от последните няколко десетилетия определени теми и герои от него получават особен акцент, добиват специфична актуалност. През периода, когато революционното ни движение е в рязък подем, Михаил Шолохов се възприема преди всичко като писател, който разкрива героизма на революционните воини и утвърждава тяхната доблест и мъжество.

Тъкмо така можем да си обясним голямата популярност в партизанското движение на двамата комунистически ръководители от „Тихият Дон" — Бунчук и Щокман.

Иля Бунчук е един от онези образи от големия роман, който никога не се забравя. Човек с неукротима омраза към класовия враг и с кипяща революционна енергия, той е не само безумно смел картечар и незаменим организатор, но и пламенен революционер агитатор. И много от партизаните от различни отряди, когато трябва да добият ново име, да намерят подходящ псевдоним, решават, че Бунчук може да бъде техен вдъхновител. Бунчуковци има почти във всеки партизански отряд, във Видинския, Старозагорския, Габровско-Севлиевския, Горноджумайския, Ямболския и др. В някои отряди дори има по няколко бунчуковци. И както подчертава Г. Георгиев в своята статия „С името на Шолоховите герои" (в. Литературен фронт, г. XXI,

Digitized by Google

бр. 21 от 20. V. 1955) „нито един от българските бунчуковци в напрегнатото всекидневие или почти неспирни схватки и боеве не е хвърлил сянка върху високого име „четник на НОВА".

Тежък е боят, който води през януари 1944 г. Видинският отряд във Вълчешки дол. И само закаленият боец, хладнокръвният и съобразителен командир може да запази своите другари, да ги изведе от обръча на смъртта. Такъв е Бунчук. Подобно на литературния герой на Шолохов той не изгубва присъствие на духа, съумява да устрои контразасада на врага, който атакува, обръща го в бягство и спасява партизаните. Достоен за своето име е Бунчук от Габровско-Севлиевския отряд (Цанко Ганчев Цанков). Сред грохота на вражеските самолети, които сеят бомби, косят с картечници, сред огъня на минохвърлачките той извежда шестдесет свои другари от обкръжение. А съотношението между сражаващите се е почти едно към сто.

Заместник-командир на Дупнишкия партизански отряд е Никола Чуковски (Бунчук). Не случайно този буден народен син, преминал през участта на ратая и работника и издигнал се в очите на другарите си като работнически организатор, носи името на казака комунист.

В партизанските отряди са известни и няколко души, които са носили името на комуниста организатор — Щокман.

Ако е истина, че партизанското име трябва да съответствува на човека, че той напълно трябва да го оправдава, едва ли е имало по подходящ псевдоним от Щокман за един от първите партизани в района на Средногорието — Дечо Петров Бутев. Роден в с. Чехларе в бедна селска среда, той отрано става работник във фабриката. РМС отваря очите му, Партията повдига духа му, повишава борческата му готовност. Човек с рядка смелост, със завидна енергия, той става сътрудник на военната комисия при ЦК на Партията и укрива полковник Цвятко Радойнов. Завърнал се в родния си край, той се вслушва в новия призив, грабва оръжие и влиза в отряда „Христо Ботев". Тук Дечо Петров проявява всички свои най-добри качества на скромен, честен и добър другар и същевременно упорит боец, който питае страстна омраза към враговете. С някои свои прояви той напомня легендарните организатори на Априлското въстание. И в него гори пламъкът на неуморим апостол, затова скоро отряд „Хр. Ботев" избира за свой командир Дечо Петров — Щокман. А когато в този край се формира новият отряд „В. Левски", решават, че за него няма по-подходящ командир от Щокман. Но не само животът сближава литературния герой и българския партизанин. Сродява ги и героичната смърт. И двамата са покосени от куршумите на врага.

Когато по-късно, след социалистическата революция, започна изграждането на трудово-кооперативните земеделски стопанства и трябваше да се разбиват предразсъдъците и да се дава решителен път на новото, Михаил Шолохов чрез „Разораната целина" отново се притече на помощ. Неговите герои изиграха своята положителна роля. Големият писател скъси пътищата на търсенето чрез своята дълбока жизнена правда, изобразена ярко в произведението му.

* * *

В продължение на няколко десетилетия Михаил Шолохов закалява характерите, повдига духовете. Писателят комунист изпрати своите най-смели и чисти герои сред нашите ремсисти, те заживяха в килиите на политзатворниците ни, залягаха въз веригите на партизаните и стреляха против ненавистния враг. Те, същите мъжествени и доблестни герои, заедно с нашите партийни дейци разбиваха по-късно частнособственическите предразсъдъци, за да поставят основите на новия живот на село.

Вяра за вяра, дружба за дружба. Така Шолохов стана вдъхновител на българските революционни поколения.

Йордан ЦОНЕВ

Digitized by Google

„И друг щеше да направи същото...“

Ако човекът, за когато се разказва подолу, трябва да попълни никаква анкетна карта или служебен формуляр, те биха изглеждали така:

Име, презиме и фамилия: Христо Велев Стоев

Месторождение и местожителство: село Златна Панега, Ловешки окръг.

Години 67.

Месторабота. Циментов завод в Златна Панега, парокотелен цех, мазутно стопанство

Партийна принадлежност: член на Българската комунистическа партия.

Към това анкетьорьт или служителят може би ще отбележи още: „Слабичък. Подвижен. С млади очи. Особени белези няма“

А онези, които го познават, могат да допълнят „Ентусиаст. Рядко ще го видите намръщен. Говори бързо и отривисто. Добрак.“

• • •

И така: живее си човек на име Христо Велев Стоев, тъпче, както се казва, земята повече от шест десетилетия (дано да я тъпче още толкова!), труди се честно и почтено, познава хората около себе си, познават го и те, но малцина виждат у него повече от това, което би било записано в анкетната карта, или онова, което казват познатите му. И така би вървяло всичко, ако един ден...

— Как стана ли?... Ами че знам ли как стана?... Ей така, изведнъж...

Както обикновено става с хората, които не са свикнали да бъдат обект на специално внимание, Христо Велев е малко смутен, и от вълнение не знае къде да дене ръцете си.

Сега е смутен, но тогава, в оня решаващ ден, не се смутил и добре, че е било така. А на станалото той като че ли не обръща голямо внимание и го смята, че е „в реда на нещата“.

— Я дай още една от твоите — казва и протяга ръка към кутията.

Може би в момента не му се пуши, колкото му е необходимо да върши нещо. Той набързо пали, пуска дълга струя дим и започва да се оглежда встрани, като че ли всичко, което го заобикаля, не му е познато до най-дребната подробност: кой знае — може в тия десетина минути, откакто е завършила смяната му, да е станала някаква промяна.

— И в другите заводи ли е като при нас? — пита, вместо да отговори на въпросите. — Идва тука комисия от окръга, гледа, първа награда ни даде... После идваха и от други заводи, да се поучат. Хубаво беше...

Мазутното разтоварище заслужава да се види. Да не повярва човек, че е в Циментовия завод в Златна Панега, че над него комините бълват облаци дим като истински вулкан, че наоколо всичко — и земята, и дърветата, и покривите — е покрито с дебел пласт прах. Разтоварището е пометено като двор пред празник, линиите блестят — тук е закон след изтичането на мазута площадката да се помете, а релсите да се избършат. Не се ли направи това, следващата смяна отказва да поеме работата. Който иска да се сърди, на когото не харесва — да върви другаде. Затова дори и с лупа да търси човек, няма да намери нито петънце разлят мазут, нито разхвърляни инструменти или неподредени съоръжения.

Digitized by Google

Работникът Христо Велев „парува" тук шест пъти в седмицата по осем часа на ден и макар да е най-възрастният в цеха, което би могло да накара значително по-младите му другари да не „забелязват" някои негови пропуски, нито един път не се е опитал да се възползва от това. Неговата смяна е винаги изрядна и служи за пример, за което е уважаван още повече.

— Колко време работя в завода?... Ами че трябва да има пет-шест години... На някого може и да не харесва точно този труд, но на мен ми е добре, погаждам се с другарите, а и работата ми е хубава... По-рано четиринадесет години съм работил в Златнопанежката бензиностанция, та я познавам. Познавам и бензина, и нафтата, и мазута... И никога, ама вярно нито един път, не съм си имал неприятности с тях... Само тогава...

Само „тогава" неприятностите му създал „най-мързеливият" от неговите „приятели" — мазутът.

...Когато Христо Велев дошъл на работното си място, на разтоварището всичко било нормално: шест шестдесеттонни цистерни с мазут чакали на коловозите, за да бъдат източени. Позната грижа. Както обикновено, старият работник отпратил предшественика си по живо по здраво да си отпочине и да бъде спокоен: всичко ще се направи както се следва.

Дотук — добре. Не един и не два пъти е вършил той тази работа, не един път денят му е започвал така.

Но... тоя път не станало както обикновено. Една от цистерните била дефектна и когато развъртал крана, един от клапаните не издържал на напъна отвътре, изхвръкнал и тъмната маслоподобна течност бликнала навън и отхвърлила човека встрани.

(Една техническа подробност: за да се осигури изтичането на мазута от цистерните, горивото се нагрява до 60—70 градуса.)

И на по-млад, и на по-силен човек да се случи такова нещо — ще се уплаши. А работникът Велев както е известно вече, е и възрастен, и слабичък. Сепнал се. Първата му реакция била да избяга колкото се може по-далече. Хукнал.

— Бях побягнал, но се сетих: мазут е това, а разлят мазут — готов пожар. Малко огън отвсякъде и ела гледай какво ще стане... ще експлодира цистерната, ще прехвърли огъня и върху другите... цяла бомбардировка... И хора могат да пострадат, а и да не стане най-лошото, докато отида до помпената станция — вярно, не е далече, но и моите крака не са млади — докато се обадя по телефона за помощ, докато дойдат да го „хванат", ще изтече цялата цистерна... За едното чудо ще изтече...

Размишлявайки светкавично, Христо Велев решително тръгнал в обратната посока. В движение свалил работната си престилка, навил я на топка и я сложил върху изхвръкналия клапан. А за да бъде още по-сигурен, я натиснал с... гърдите си.

— Натискам аз и викам за помощ, а наоколо, като за беля, не се мярка нито един човек. Натискам, викам, няма никой и започвам да си мисля, че няма да мога да издържа много... Защото и тая пущина, дето беше вътре, и тя напъва, иска да излезе... Краката ми почнаха да се поогъват, усещам, че се плъзгам надолу, но продължавам да се държа... А става от лошо, по-лошо... топлото пробива през престилката, през ризата ми и започва да ме пари... Главата ми забуча, пред очите ми започнаха да проблясват някакви светлинки — аха ще падна, а още никой не идва... Ще падна, ама знам ли дали ще мога да стана веднага, дали няма да ме залее, да ме изгори... Изби ме пот само когато си помислих за това... И пак натискам, натискам, натискам... И викам... Колко време е продължило това, не зная.

Много. И нищо чудно да му се е сторило, че е минала цяла вечност, докато дойдат хора. После установили, че е затискал отвора повече от половин час.

Но издържал! Дотичали, помогнали. Мазутът, укротен, тръгнал по тръбите. И опасността, и загубите били предотвратени благодарение на съобразителността и смелостта на работника Христо Велев Стоев. А той, макар и поуплашен, и уморен, останал и доработил смяната си така, както си я доработва всеки ден...

След пауза моят събеседник пали нова цигара, а на устата му цъфва усмивка — същата усмивка, с която го познават всички:

— Жилава душа човешка, стара, ама й се живее... А по едно време съвсем се бях отписал... Особено когато главата ми забуча и краката ми започнаха да се подгъват... „Свърши с мене" — помислих и ме изби студена пот. А после стиснах зъби: „Трябва да издържа, трябва... Ще чуят другарите, ще дойдат..."

* * *

Тук ще последва едно отклонение на автора, но не да коментира постъпката на Христо Велев — тя не се нуждае от коментар, — а нещо друго.

Основателен е въпросът: какво е станало по-нататък? Очакваното предположение е: обкръжен от внимание, Христо Велев става обект на особени грижи от страна на ръководството на завода. Неговата героична постъпка се обсъжда в партийната организация или в колектива, в заводския вестник пишат за него, по радиоуредбата му изпращат музикален привет. Всички го поздравяват, радват му се, съобщават на семейството му...

Това би било и редно, и правилно, но... не е станало нищо подобно. Нито административното ръководство, нито профкомитетът, нито който и да е е направил нещо Христо Велев да получи необходимото и напълно заслужено признание. Невероятно, но факт — в завода не знаят за случая. Не знаят директорите, не знаят в профкоми[illegible]... Его защо не се е намерил нито един от ръководството, е изклю-

Digitized by Google

чение на началника на цеха Алия Монаков, който да стисне ръката му, да му каже едно „благодаря", да го потупа по рамото... Обяснението, че не са знаели, не е и не може да бъде оправдание — нима такива неща стават всеки ден?

Още по-голямо недоумение буди поведението на ръководството на завода след намесата на обединението. Указанието човекът да бъде награден със златна значка на ДСО „Цимент и строителна керамика" и парична сума от 80 лева и това да стане при подходяща тържественост, не бе изпълнено — подходящият момент заводската профсъюзна конференция — бе „пропуснат", а паричната награда — намалена е повече от половината.

Друг на мястото на Христо Велев Стоев навярно би се обидил от такова отношение. Добре, че той не е от тях. Заговори ли му някой за станалото, усмихва се смутено и казва:

— Че какво пък съм направил чак толкова? Аз се случих на смяна, затова... И друг да беше на моето място, и той щеше да направи същото...

Той е убеден, че е така.

Иван ТРАЙКОВ

ВЕСТИ

● В Лом се състоя пленум на градския комитет на БКП, на който присъствуваха и секретари на заводски комитети на Партията и на първични организации. Лидия Първанова, секретарка на ГК на БКП, изнесе доклад на тема: „Работата на градския комитет на Партията за по-нататъшното изтигане ръководната роля на първичните партийни организации".

● В Дългопол бе организиран съвместен пленум на градския комитет на БКП с изпълнителния комитет на градския народен съвет, градските комитети на Отечествения фронт и ДКМС и градския съвет на Българските професионални съюзи.

Пленумът приеме програма за решаването на важни въпроси, които са свързани с комплексното обслужване на населението.

● Заводският комитет на Партията към дирекция „Промишленост" в промишлено-аграрния комплекс „Д. Благоев" в Русе на среща с отговорниците на партийните групи в предприятие „Странични дейности" отчете резултатите от извършения преглед.

В докладите и в изказванията бе подчертано, че с личния си пример и с организаторската си работа комунистите са увлекли целите колективи в борбата за икономии на суровини и материали, за изпълнението на насрещните планове. Сега усилията са насочени за достойно посрещане Единадесетия конгрес на БКП.

● Окръжният комитет на БКП в Кюстендил организира среща за обмяна на опит по масово-политическата агитация, която се състоя в завода за инструментално оборудване „Рила" в Станке Димитров. Присъствуваха политически и стопански дейци от промишлените предприятия на окръга.

Недю Аладжов, заместник-секретар на партийния комитет в завод „Рила", в доклада си разказа за техния опит по обсъждания въпрос.

В заводския колектив има здрава морално-политическа и психологическа атмосфера. Усилията са насочени към малките колективи — бригадите, отделите, смените. С нисшите ръководители е водена голяма разяснителна работа.

В изказването си Станко Димитров, първи секретар на окръжния комитет на БКП, подчерта, че масово-политическата работа в завода осигурява непосредствена близост с колектива.

В последната година на шестата петилетка — масово-политическата дейност максимално трябва да помага за мобилизиране на колективите в изпълнението на задачите и достойно посрещане на XI конгрес на БКП.

● В Бургас в продължение на два дни бяха организирани диференцирани курсове с организационните и идеологическите работници и административните ръководители. Бяха изнесени лекции: „За диалектиката между общество, колектив и личност", „Собственост, интереси, поведение и противоречията при социализма", „За програмно-целевия и комплексния подход в планирането", „Някои въпроси на критиката на теориите на съвременния антикомунизъм", „Използването на икономическите закони в изграждането на развито социалистическо общество и някои въпроси на международното разделение на труда", „Икономическата интеграция на капитализма". Пред административните кадри бе изнесена беседа за прилагането на закона за собствеността. По някои от лекциите имаше и съдоклади.

Digitized by Google

КАКВИ Е ДЕЦА РАЖДАЛА...

Димитрина Ананиева

На 24 май 1944 г. група жандармеристи от Кюстендилското околийско управление пристигат с камиони в землището на с. Червеняно, сгушило се в Коньовската планина, на криволичещия стръмен път към София. Те смъкват от камиона една млада, висока и стройна девойка със завързани ръце и измъчено, но красиво лице.

— Давам ти пет минути, помисли си и ни кажи всичко, за което те попитаме. Иначе младостта ти ще отиде ей в тая долина — изръмжал жандармерийският началник.

— Няма какво да казвам. Като ме унищожите, няма да се свършат партизаните. Други ще дойдат. Идва — тя повишава със сетни сили своя глас — вашият край, мръсници! Народът ще победи!

Пушечен залп. И крехкото тяло на девойката се свлича в урвата.

В тая ранна утрин, в светлия празник на просветата, фашистките злодеи отнеха живота на Димитрина Ананиева Костадинова, още ненавършила 21 години, печатарска работничка, активна ремсистка от София.

• • •

Бедно живее семейството на Анани Костадинов в столичния работнически квартал „Коньовица". Тук той дошъл от Радомир с надежда по-добре да устрои живота на семейството си. Набързо издига една малка къщичка в бедняшкия квартал, става зарзаватчия.

Съпрузите Костадинови създават многодетно семейство. Димитрина е първото им дете.

През 1937 г. Димитрина завършва прогимназия. И тя, и родителите ѝ копнеят от желание да продължи образованието си в гимназия. Уви! Доходите на бай Анани не стигат дори за препитанието на семейството, камо ли за учение. И решават Димитрина да започне работа, за да добавя по нещо в оскъдния семеен бюджет.

По това време голямо нещастие сполетява семейството. Съсипан от труд, несгоди и неприятности, бащата умира.

Едва достигнала 16-годишна възраст, Димитрина поема заедно с майка си цялата издръжка на семейството. През 1939 г. постъпва на работа в литография „Звезда", където за първи път среща комунисти, които ѝ посочват правилния път в живота. След това работи в различни печатници, навсякъде е добре приемана от работниците.

Влиза в редовете на РМС. През първите години на войната тя работи в книговезкия отдел „Тетрадки" на крупното книжно производствено-търговско предприятие „Сам Патак" на бул. „Дондуков". Под прикритието на официалния Български работнически съюз активна дейност в това предприятие развива професионалната организация на работниците и младежката група към нея, която служи за прикритие на РМС. Димитрина е секретарка на младежката група. През страшните години на войната тя изпълнява старателно и безстрашно всички отговорни задачи, които ѝ поставят РМС и Партията. Нейните другари я помнят като високо дисциплиниран боец на РМС, скромна и изпълнителна, решителна и безстрашна в борбата комунистка.

Digitized by Google

— Чете много, хубаво пее, дейно участвуваше в хора на печатарските работници „Гутенберг" — спомня си синдикалният деятел Стефан Дойчев.

През пролетта на 1944 г. Партията развива голяма дейност в столицата за набиране предимно на млади хора, които изпраща в партизанските отряди. Димитрина без колебание се включва в групата, съставена от печатарски работници ремсисти, която поема пътя за Трънско. След като преодолява големи препятствия, групата стига до гара Земен, а оттам през бакри и чукари младежите достигат до партизаните в трънския край.

След кратко военно обучение в с. Кална, под връх Тумба, където е съсредоточена Първа софийска народоосвободителна бригада, образувана в първите дни на май, на 8 май бригадата поема тежък поход за Рила планина. Там трябва да се свърже с действуващите в този край партизански части за създаване на свободна територия. По пътя си бригадата води тежки боеве с врага. Особено жесток е бой при с. Углярци, Радомирско. Тук Димитрина е тежко ранена, пада в несвяст. Намерена от фашистките изверги, тя е подложена на „енергичен разпит", за да им каже състава, задачите и целите на бригадата, ятаците и помагачите. Димитрина не разкрива нищо. Изпращат я в Кюстендил с надежда опитните полицейски следователи в Държавна сигурност да изтръгнат от нея ценни сведения. И тук тя се ръководи от правилото: „По-добре смърт, отколкото признания".

Убедили се, че нищо не могат да „откопчат" от нея, фашистките палачи я натоварват на камион, който потегля към с. Червеняно...

* * *

Животът и дейността на Димитрина, високосъзнателната дъщеря на работническата класа, вдъхновява и учи младото поколение на преданост към родината и на непоколебима вяра в победата на великото дело на комунизма.

Стоян СТОИМЕНОВ

РЕПЛИКА

СВЕДЕНИЕТО

В районния комитет на БКП в район „Васил Левски" — София се получи сведение от общинския комитет на Партията в с. Осенец, Разградски окръг. То е подписано от Б. Костадинов — секретар на комитета, и се дава по повод кандидатствуването за член на БКП. Документът завършва така: „Дъщерята на П. не познаваме, но като изхождаме от произхода, миналото и настоящето на родителите ѝ, смятаме, че А. може да бъде приета за член на Партията".

Какво прави силно впечатление, когато прочетеш този документ.

Дава се категорично мнение лицето А да бъде прието в БКП, като се изхожда единствено от дейността на родителите или по-точно от миналото на бащата и неговия брат. И то за периода до 1951 година. Фактически сведението служи като препоръка, без да се познава човекът, който се препоръчва.

Отбелязваме този факт, защото той не е маловажен и заслужава много сериозно внимание и правилен, партиен подход. Подобни грешки и нарушения не са единични. Те се допускат и на други места без да се обмисля и осъзнава какво се върши в тези случаи. Забравя се, че това е в грубо противоречие с много партийни указания и документи.

Няма да даваме съвет как е трябвало да постъпи общинският комитет на БКП в с. Осенец. Защото той е задължен да познава и строго да съблюдава Устава на Партията и съответните инструкции, които третират въпроса за приемането на нови партийни членове. Ще ни се обаче да напомним само едно. В никакъв случай не трябва да се оглежда повърхностно, да се пренебрегват съответните изисквания. Защото става дума не за друго, а за чистотата на нашата партия!

В Устава на БКП, чл. 4, буква „б" е записано, че приемането в Партията става след внимателно проучване. Именно в известна степен това изискване е оставено на по-заден план, позабравено е от общинския партиен комитет в с. Осенец. Определено в сведението е трябвало да се запише, че данните са само за съответните лица, и то за даден период от време, но без да се обобщава. В никакъв случай не бива да се дава обвързващото мнение, което посочихме по-горе.

Какво се получава?

Дъщерята не познават и изведнъж категоричното заключение: „Смятаме, че А. може да бъде приета за член на БКП".

Да се спрем и на друг момент.

Въпросният документ е изпратен до София с писмо от окръжния комитет на БКП в Разград. И там е погледнато формално. Къде е бедата? Редно е било той да бъде върнат на общинския партиен комитет, да се допълни и прецизира, но в този вид да не се дава ход на сведението. Явно, че то има празноти. И най-важното. В него има заангажиращо мнение, без да е налице съответната аргументация. Наред с това то би могло да послужи за сигнал, по който да се поговори с ръководителите на партийните комитети и организации.

Окръжният комитет на БКП е ръководен орган. Неговото задължение е да изправя пропуските, да не допуска повърхностен подход от подчинените му към дадени въпроси, пък ако ще те и да са от по-дребно естество. А в случая става дума не за какво да е, а за съществен момент — за приемането на нови партийни членове.

Димитър ДЧМЧЕВ

Digitized by Google

ЗА ВАС, ПРОПАГАНДИСТИ!

МЛАДЕЖКИЯТ БУНТ СРЕЩУ КАПИТАЛИЗМА

ВЕСЕЛИН ГЕНОВ

Във века на научно-техническата революция въпросът за квалификацията на подрастващото поколение работници придобива първостепенно значение за капитализма. Този въпрос интересува жизнено и двете класи — и капиталисти, и работници. На капиталиста, от една страна, му е необходим квалифициран млад работник, но от друга — вламтежа за по-високи печалби се стреми да замрази работната заплата, с което прави трудно, а в някои случаи невъзможно квалификацията и образованието на работническата младеж на нивото, което се налага от научно-техническата революция. Това се вижда от следните данни. В Англия имат възможност да се учат в гимназия една пета от учащите се, в Италия на 100 ученика, постъпили в първи клас, начално образование получават 37, а едва 19 продължават образованието си по-нататък. Успоредно с това расте и броят на младите хора, които не могат да си намерят работа поради засилващата се безработица, резултат от обстоятелството, че научно-техническата революция заедно със споменатите процеси изпраща все повече младежки отряди в излишното население на земята. Така например в Англия, ако безработицата между гражданите на възраст от 14—19 години е 8,7 на сто през 1962 г., се удвоява на 16,4 на сто през 1972 г.; във Франция безработните от 14 до 19 години са два пъти повече, отколкото над 30 години; в Италия безработните младежи са от една четвърт до една трета от общото число на безработните в страната. Така в резултат от научно-техническата революция и нейните социални последици голяма част от работническата младеж няма възможност да се включи в редиците на пролетариата.

Много сериозни сътресения настъпват в положението на дребнобуржоазната и селската младеж. За дребните собственици става все по-трудно да устоят натиска на монополите. Навлизането на постиженията на научно-техническата революция в селското стопанство засилва в големи мащаби процеса на масовото разслоение. В САЩ от 1950 г. до 1967 г. относителният дял на населението, заето в селското стопанство, е спаднал от 12,5 на сто на 5,2 на сто; в ГФР картината е същата — от 24,6 на сто на 10,4 на сто; във Франция процентът на заетите в селското стопанство е спаднал от 26,1 на сто за 1954 г. на 17,5 на сто за 1966 г. Дребното стопанство се превръща в анахронизъм на съвременния капитализъм. Ликвидирането на дребното стопанство и следващата го концентрация на производството се превръща в държавна политика на редица капиталистически страни. Този процес засегна най-остро подрастващото поколение. То не е в състояние да намери място в учебните заведения, монополите го лишават от правото на работа. А тази част от децата на трудещите се, която успява с много усилия да продължи образованието си, се сблъсква с високите такси в университета, с лошите битови условия, с липсата на средства за ефективно обучение, със закостенялата система на образование и др. За студентите не е трудно да разберат, че тези специфично студентски въпроси са отражение и резултат на антисоциалната същност на империализма и затова борбата на студентската младеж не се ограничава само в искане за реформа в образователната система, а е борба против социалната същност на империализма.

* * *

Когато говорим за състоянието на младежките движения, налага се да отчитаме и други фактори, които обуславят социално-политическото поведение на младежта. Общо прието е за младежка възраст да се считат годините от 14 до 24—25. На тази възраст младежът получава образова-

Digitized by Google

ние и необходимата квалификация, проява и съответно оформя своя характер, изявява своята душевност, оформя своя мироглед или придобива всички качества, необходими да бъде полезен за себе си, за поколенията и на обществото.

По силата на всички тези обстоятелства младежката възраст има определено преходен характер особено по отношение на съзнанието. Сложните процеси на развитие на душевността на младите хора не се извършват лабораторно под стъклениця, а чрез непрекъснато взаимодействие с обкръжаващата ги среда. Свойственият за младежта начин, по който тя реагира на обкръжаващата я среда, се използва от буржоазните идеолози, за да я квалифицират като единна самостоятелна обществена група. Съзнанието на младежта обаче се формира на основата на социалнокласовата среда, в която се развива, т. е. общественото поведение на младите хора е отражение на обществената среда, в която те живеят, пречупено през призмата на тяхната намираща се в процес на развитие душевност.

* * *

В границата на така наречения „младежки бунт" се създаде голямо разнообразие на форми и начини на младежки протести: битници, хипита, нова левица (Маркузе, маоисти, троцкисти) и др. Цялото това многообразие се роди от богатото въображение на младежката психика, но съответно беше моделирано идеологически от стратезите на империалистическата буржоазия, така че да не бъде опасно за обществения строй и същевременно, ако може да бъде полезно. Буржоазните учени (социолози, психолози, юристи; икономисти и др.) със забележителна последователност се помъчиха да отклонят младежта от социализма.

Появи се хипи движението като протест, породен от дълбоките противоречия на съвременния капитализъм. Хипитата демонстрираха своя протест по твърде необичаен начин. На първо място чрез своето поведение и облекло те демонстрират съзнателното си отпадане от обществото, срещу което протестират. Такъв протест, разбира се, е твърде приемлив за капитализма. Следователно чрез дрехите младежите могат да си протестират, колкото си искат, и буржоазията превърна дрехите на протеста в екстравагантност на модата.

По-нататък техният интерес беше насочен към Изтока с нескончаемите потоци от автостоп туристи. В източните религии — будизъм, даоизъм, ламаизъм, зенбудизъм и др., те тръгнаха да търсят компоненти за своята идеология. Очевидно е, че буржоазните идеолози насочват вниманието на протестиращите към изпитаните средства на християнското подчинение. Очевиден е стремежът им да моделират такава идеологическа алтернатива, която стои колкото е възможно по-далече от идеите на социализма. Страхът на буржоазните идеолози от завои във възгледите на протестиращите в посока към идеите на социализма е толкова голям, че те стигнаха до чудовищния компромис с вредното въздействие на наркотиците върху здравето на младежта и някои почнаха дори да проповядват тяхната употреба.

Но въпреки усилията на буржоазните идеолози напоследък разочарованието на младежта от хипсероманията става все по-очевидно. По голямата част от младите хора на Запад излязоха на обществено-политическата сцена, незаразени от социално-патологическото влияние на хипитата. В основната си част младежта разбра, че нещата могат да се променят с действие, с борба срещу капитализма. Но за пъстроцветното по своя социален състав студентско и младежко движение се оказа трудно да се ориентира в сложната идеологическа обстановка, създадена от различните „революционни" концепции, свободно пропагандирани на Запад.

* * *

Стратезите на буржоазната идеология снизходително отстъпиха идеологическия периметър за теории като тези на Херберт Маркузе, на маоизма, троцкизма, анархизма и др. Всяка от тях съдържа необходимата доза антикомунизъм и антисъветизъм, с което купи правото си на свободно разпространение. Всички тези „революционни" концепции се оказаха особено приемливи, дори необходими за империалистическата буржоазия, най-вече в ролята им на идейни препятствия между младежките движения, от една страна, и работническата класа и марксизма-ленинизма, от друга.

Известна е мисълта на Ленин, че „главното в ученето на Маркс това е изясняване световноисторическата роля на пролетариата като строител на социализма"[1]. А споменатите теории се развиха на основата на отричане на работническата класа в борбата срещу капитализма. Според Маркузе например ролята на революционната сила днес принадлежи на „аутсайдерите" в обществото: студентите, младежта, негрите, гражданската беднота, угнетените народи от слаборазвиващите се страни и т. н., защото тези социални групи не били интегрирани в капиталистическото производство и разпределение.

През последните години маоизмът изцяло застана на позициите на буржоазния радикализъм и прикривайки се зад марксистка фразеология, стигна до отричане историческата мисия на работническата класа. Оценката на Мао, че развитите капиталистически страни са вече „зона на затишие", а „работническата класа се е обуржоазила", по нищо не се отличава от тази на Маркузе и съвременните троцкис-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 18, с. 598.

Digitized by Google

ти. Начинът, по който Мао използва китайската младеж в хода на „културната революция" за разправа с политическите си противници, беше издигнат в теорията за „особената революционна роля на младежта" и се използва от маоистките групировки на Запад за разпространение на тяхното влияние сред младежките движения. Тези теории бяха съответно подплатени със злостни нападки срещу Съветския съюз и социалистическите страни.

Разпространението на маоизма на Запад върви успоредно и заедно с троцкизма по силата на удивителното сходство, което съществува между тях. Интересно е по повод на това да се цитира изказването на един от съвременните троцкистки лидери — Посадас, който заявява от името на IV интернационал: „Всички въпроси, които китайските другари поставят, вече бяха поставени и за тяхното разрешаване се води борба в течение на много години. За това и съществува IV интернационал. Китайски другари, вие не можете да твърдите, че всички въпроси, които поставяте като революционни изводи, са резултат само от ваши теоретически и политически заключения. Това са наши изводи. На IV интернационал. Това са изводи, разработени от нас." Неговите китайски другари се опитаха да излязат от неудобното положение с няколко ругатни по адрес на Троцки.

На идейната основа на маркузианството, маоизма и троцкизма днес сред някои младежки организации рецидивират стари и отдавна опровергани от историята ултралевичарски теории. Тезата за „големия отказ", за „голямото отрицание" се съчетава с абсолютизиране на една форма на борба и отричане на другите. Троцкистко-маоистко подтикване на революциите чрез преки и незабавни действия заедно с пренебрежителното отношение към работническата класа станаха основни тактически прийоми на левоекстремистките студентски младежки организации. Най-голямата опасност за младежта дойде оттам, че без необходимите организации, без ясна програма екстремистите започнаха да реализират своите концепции, въвличайки в непосредствени действия невинни със своята идеологическа неподготвеност млади хора. Според концепциите на ултралевите в Латинска Америка акции, организирани в градовете, ще стимулират партизанската война в селата. Тези акции могат да бъдат обири на банки, отвличане на политически дейци и дипломати, конфискуване на транспортни средства. В Парагвай професионалните провокатори и „левите" опортюнисти издигат лозунгите „Всичко или нищо", „Да победим веднъж или да умрем", „Революция при всяко положение". Всички тези чужди на марксизма-ленинизма лозунги се поддържат най-много от маоистките елементи в страната. В Уругвай съвременното ултралевичарство е известно с действията на нелегалната организация „Таупамарос". Те действуват героично, не жалят своя живот, обявяват себе си за единствен авангард, за революционен елит и т. н. Но към всичко това масите остават безучастни. Кой в крайна сметка има полза от една такава екстремистка тактика? Очевидно империалистическата буржоазия, след като нейните политически агенти насърчават и подготвят подобни акции. Типичен в това отношение е примерът на предателя Оскар Крайд, който много години стоеше начело на Парагвайската комунистическа партия. На практика този полицейски агент успя да ликвидира комунистическата младежка федерация, която днес с огромни трудности се възстановява. Групата на О. Крайд, изключена преди няколко години от Партията, днес застана на позициите на маоизма — обективен резултат от нейното предателство.

Независимо от условията, в които се разигра тази политическа трагедия на студентското движение, резултатите са едни и същи навсякъде, а именно: последователната класова борба на пролетариата и революцията, като закономерен резултат от тази борба, се подменят и прикриват със субективистки и волунтаристки конструкции, лесно уязвими, удобни за използване от буржоазните политици за техните цели. За вредата от „левия" опортюнизъм говори още Ленин. Както всяко „левичарство" и "левият" ревизионизъм е израз на неспособността да се организира търпелива и обмислена революционна дейност. „Разбира се — пише Ленин, — има левичарство, което е „детската болест" на комунизма, което е теоретическа грешка на революционера, но има и такива вредни и опасни отклонения, които се прикриват зад левичарска фразеология, а в действителност влизат в съюз с класовите врагове на социализма."[1]

Появата на движения от рода на бигнци, хипстери и ултралеви беше една идейно-политическа аномалия, причините за която се крият в социално-политическата обстановка на съвременния капиталистически свят. По своята същност това е младежки протест на „побеснелия" от ужасите на капитализма дребен буржоа. Това явление беше една дребнобуржоазна стихия, която заля младежкото движение през последното десетилетие.

Най-високата точка, до която тези движения достигнаха в социално-политическата си изява, беше бурната 1968 г. Тази година на остри класови стълкновения показа кой е истинският революционен колос — пролетариатът! Единствен той е в състояние със своите организирани действия да респектира световния капитализъм и да бъде хегемон на всички революционни сили в борбата срещу империализма. От този момент растящи отпив в ултралевичарските настроения на младежта и студентите. Философията на Маркузе беше опро-

[1] В. И. Ленин, Полн. соб соч., т. 44, с 61.

Digitized by Google

вергана от забележителните класови прояви на пролетариата във Франция, Англия, Италия, Чили, Аржентина, Испания, Португалия и др. Маоизмът загуби също от първоначалната си привлекателност. Някогашните успехи на китайската революция въодушевяваха младите „леви", защото революцията преобрази основно лицето на Китай. Но последните събития в Китай и разколническата политика на маоизма отвориха очите на младежите. Какво остана от трите големи „М", под знака на които се бориха ултралевите? Мао и Маркузе бяха опровергани от действителността. Рухна тяхното обаяние. Остана само Маркс — забелязва находчиво австрийският социолог Йозеф Хинделс.

* * *

Сензационното място, което хипстерите и новите „леви" заемаха на страниците на буржоазния печат, не отговаряше на тяхното действително влияние сред младежта в капиталистическия свят. Голяма част от работническата класа, голям брой студенти, млади интелектуалци и други стоят твърдо на позициите на марксизма-ленинизма. И под ръководството на комунистическите партии и техните младежки организации водят трудна и мъжествена борба както срещу империализма, така и срещу дребнобуржоазния натиск на ултралевите сред младежта. Комунистическите партии в капиталистическите страни устояха на ляворадикалната стихия благодарение на единствено правилната марксистко-ленинска методология при изучаване характера на така наречения „младежки бунт". Без да подценяват младежките особености на социално-политическото поведение на ултралевите и хипитата, комунистическите партии отчитат и обстоятелствата, че по своята социално-класова природа „младежкият бунт" е бунт срещу капиталистическия обществен строй. И независимо от вредните идейни направления с помощта на работническата младеж и здравите марксистко-ленински сили сред студентите и младежта комунистическите партии в капиталистическите страни водят борба да изведат младежта на правилния път в борбата срещу империализма, което е в интерес на младите хора от всички трудещи се класи.

Изходна позиция в политиката на комунистическите партии сред младежта е констатацията, че обективните условия, които станаха причина за така наречения „младежки бунт", не предават непременно революционно направление на младежкия протест и борба. По този повод Г. Хол отбелязва: „идеологическият разрив с капиталистическото мислене още не означава преминаване на младежта към научен мироглед"[1]. Затова изучаването опита на младежките движения постави пред комунистическите партии необходимостта творчески да разширят по отношение на младежта ленинското разбиране за „стихийността на масите и съзнателността"... съзнателността на международното комунистическо движение, неговата стратегия и тактика в борбата срещу империализма на съвременния етап. Оттук и необходимостта от „стратегия на въвличане" на младежта в борбата за социализъм. Необходимостта от такава стратегия се налага и от обстоятелството, че стратезите на империалистическата буржоазия водят политика не само на „отвличане" вниманието на младежта по посока на псевдореволюционни теории, но имат и собствена тактика на „въвличане" в лабиринта на буржоазната безпътица. „Либерално-демократическата партия — предупреждава Х. Нуматa, член на ЦК на ЯКП — развива активна дейност в регионалните младежки организации, въвлича младото поколение в провеждане на младежки фестивали, предприема национални кампании за подобряване хранването на младежта и т. н."[2] Подобна тактика в най-различни варианти виждаме в политиката на всички буржоазни правителства. Стратегия на въвличане на младежта и посочените факти недвусмислено се асоциират с мислите, изказани от др. Тодор Живков. Стара истина е, че бъдещето принадлежи на онези идеи, които са станали идеи на младите поколения. Именно поради това днес борбата между двата свята и техните идеологии е най-ожесточена на фронта на младежта.

Комунистическите и работническите партии в капиталистическите страни, които се срещнаха най-непосредствено със сложния и противоречив характер на младежкото движение, натрупаха огромен опит и с най-голяма сериозност се отнесоха към социално-политическата активност на младежта и нейните проявления. По най-безспорен начин се налага изводът, че псевдореволюционните явления сред младежта получиха най-широко разпространение там, където влиянието на комунистическите партии е слабо и работата им сред младежта е недостатъчна. За това на Международното съвещание на комунистическите и работнически партии — 1969 г. се посочи необходимостта от политика на „въвличане" младежта по правилния път на борбата редом с работническата класа чрез идеите на научния социализъм. Сега от 75 компартии, действуващи в несоциалистическите страни, 71 имат нови програмни документи, в които се излага политиката им към младежта, 45 партии имат специално разработени документи, съдържащи оценки и изводи по въпроса за младежта. Необходимостта от програмни документи на комунистическите партии, тре-

[1] Г. Хол, Нови моменти в младежките движения в кап. страни и комунистите, „Проблеми на мира и социализма", кн. 1, 1972, с. 130.

[2] Х. Нуматя, Социалната активност на младежта и комунистите — научно-теоретична конференция, „Проблеми на мира и социализма", кн. 9, 1974, с. 74.

Digitized by Google

тиращи специално работата сред младежта, се наложи както поради засилване на младежката активност като цяло, така и поради пъстрия ѝ социален състав. Комунистическите партии имат пред себе си младеж, която е работническа, но и дребнобуржоазна, селска, интелигентска и т. н. Следователно „стратегията на въвличане" трябва да бъде диференцирана и конкретно съобразена. Първостепенно място в работата на комунистическите партии заема въпросът за работническата младеж. Тя е свързващо звено между работническата класа като хегемон в борбата срещу империализма и цялото младежко движение, като възрастов феномен на демокрацията в съвременните условия. „Именно тези млади работници — отбелязва Г. Хол, — много от които са били до неотдавна учащи се, образуват свързващото звено между студентството и работническата класа".[1]

Работата на комунистическите партии сред работническата младеж има две страни. От една страна, необходимостта от внасяне на марксистко-ленинско съзнание сред младите работници, организирани в съюзи и организации, намиращи се под влияние на комунистическите партии. И от друга страна, единодействието с работническата младеж, която не е организирана политически или е попаднала в организации, които се ръководят от социалреформистки партии. За тази цел особено благоприятен е фактът, че младите работници от реформистките младежки организации и профсъюзи със своето политическо поведение явно се ориентират наляво и често влизат в конфликт със старото поколение социалреформисти и профсъюзни лидери. Това е очевидно дори и за социолози с явна социалдемократическа ориентация. „Младата левица — пише споменатият вече Позеф Хиндел — не е изоставила своите идеи и продължава критиката си към опортюнизма на някои работнически организации... младите социалисти остават в социалдемократическите партии, за да ги поляризират наляво, а ако е възможно, да влияят и на профсъюзите". Следователно работите на комунистическите партии сред младите работници е едно съвременно в младежките условия третиране на димитровската политика за „единен фронт" в борбата срещу империализма. Въпросът за работата сред работническата младеж за комунистическите партии днес е същевременно и част от общия въпрос за младежта.

Младежите независимо от своята класова принадлежност се бунтуват срещу империализма, срещу неговите недъзи, срещу неговата глобална политика. Младежкият протест е срещу бедността, безработицата, реакционната диктатура. Тя реагира остро на расизма, на войната във Виетнам, на заговорите и убийствата на ЦРУ. Тя се разбунтува и срещу прехвалената буржоазна демокрация. Всички тези проблеми на младежките движения са в пълно съответствие с интересите на работническата класа и политиката на комунистическите партии. Освен това днешните поколения млади хора станаха съвременници на реално съществуващата световна социалистическа система, която се наложи със своите предимства пред капитализма. При социализма няма безработица, бедност, войни, расизъм, наркомания и т. н. Със своите предимства социализмът влияе силно върху съзнанието и идеалите на младежта. Това е принудено да признае, макар и с много уговорки, американското списание „Тайм", което писа, че младите хора са склонни да сравняват капиталистическата действителност с комунистическото общество. „Не е учудващо, че капитализмът остава на второ място при това сравнение — констатира горчиво списанието. — Въпреки просперитета на Западна Европа на много места бедността е все още един тъжен призрак"... (Тайм, бр.19, 1973).

За комунистическите партии младежкото движение е бурен революционен поток, който се движи успоредно с работническата класа и другите антиимпериалистически и демократически движения, но този революционен поток се нуждае от правилна политическа перспектива. Младежта сама не е в състояние да си изработи такава перспектива и със своите „самостоятелни" действия не е в състояние да реши нито един от въпростите, които я вълнуват. Революционен дълг за комунистическите партии стана задачата да внесат комунистическа съзнателност в младежките движения, да създадат идеологическо правилно съдържание на младежката борба. Задача, която беше обобщена в документите на Московското съвещание през 1969 г. така: „Комунистите високо ценят подема на младежкото движение и активно участвуват в него. Те разпространяват сред неговите редове идеите на научния социализъм, разясняват опасността от различните псевдореволюционни идеи, които могат да повлияят на младежта, стремят се да ѝ помогнат да намери правилен път в борбата против империализма, в защита на нейните интереси. Само тясната връзка с работническото движение и неговия комунистически авангард може да открие пред младежта действително революционна перспектива."[2]

Опитът на редица комунистически партии показа необходимостта от създаване на организационен механизъм за работата с младежта, който трябваше да бъде съобразен с конкретните особености на младежкото движение в различните страни и младежки отряди. В основата на

---

[1] Г. Хол, Международно съвещание на комунистическите и работническите партии, Москва, 1969 г. Изд. на БКП 1969, с. 533.

[2] Международно съвещание на комунистическите и работническите партии, 1969 г Изд. на БКП, С., 1969, стр. 28.

Digitized by Google

организационната работа за въвличане на младежта застанаха младежките комунистически организации с периметър на действие в различни младежки отряди. ФКП отбелязва големи успехи в работата си с младежта благодарение на факта, че в условията на най-големия ултралевичарски натиск тя разполагаше с организации като Съюза на комунистическата младеж, Съюза на момичетата, Съюза на студентите комунисти и Съюза на селската младеж. Тези младежки организации, всяка в своята среда, изхождайки от специфичния характер на проблемите, които вълнуват младежта в различните нейни отряди, осъществяват най-ефикасно политиката на ФКП.

За ролята на организацията в осъществяването „стратегията на въвличане" особено показателен е опитът на ГКП. Студентската комунистическа организация „Спартак" успя в кратко време чрез своите ядки в университетите да засили своето влияние дотам, че за председатели на най-големите университети в Западна Германия — Хамбургския и Булонския — бяха избрани комунисти. Комунистите спартаковци имат солидни фракции във всички студентски комитети в Западна Германия. Благодарение на единодействието със социалдемократическия съюз на висшите училища, който се зароди и укрепна въпреки съпротивата на ръководството на ГСДП, членовете на „Спартак" устояха съществуването на единна студентска организация в страната (ФГС), която сега има повече от 300 000 члена. Борбата се водеше на два фронта, против правителството и против ултралевите от разни сортове.

Успехите на споменатите и много други комунистически партии се дължат на факта, че политиката на въвличане на младежта беше творчески подчинена на ленинските принципи за единство на политическата, идеологическата и организационната работа съобразно конкретните условия във всяка страна.

Днес мнозинството от младите хора на нашата планета поемат пътя на борбата срещу империализма. Най-вярно отражение на положителните промени, които настъпват сред младежките движения, е обстановката, която съществуваше по време на X световен фестивал на младежта в Берлин през 1973 г. Световната демократична младеж в лицето на болшинството от своите представители на фестивала недвусмислено показа своите предпочитания и заинтересованост към една политическа линия, която е в пълно съответствие с генералната линия на международното комунистическо движение. Показателна е и оценката на влиятелния вестник „Монд", който писа: „Берлинският фестивал е успех на концепцията за мирно съжителство, издигната от социалистическите страни". Даже Шпрингеровият печат трудно прикриваше злобата си, когато говореше за „комунистическата насоченост" и „антиимпериалистическия характер" „на деветдневната пропагандна среща" („Ди Велт", 28 юли 1973 г.), за „гигантското комунистическо мероприятие" („Ди Велт", 6 август 1973 г.) и т. н.

Буржоазната пропаганда очевидно не може да скрие разочарованието си от факта, че берлинският фестивал отрази действителното положение на идейно-политическото израстване на младежта в целия свят. За империализма отшумя „доброто старо време" от 60-те години, когато неговите идеолози можеха да „манипулират" със съзнанието на младежта, както им беше угодно.

„И без съмнение — отбелязва др. Т. Живков — световната демократична младеж ще бъде и занапред единна и сплотена в авангарда на тази борба, сред тези, които вървят най-бодро с най-широки и най-уверени крачки."[1]

[1] Т. Живков. Приветствено слово пред Деветата асамблея на СФДМ, в „Народна младеж" от 11. XI 1974 г.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И БОРБАТА ЗА ПО-ВИСОКА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА

През годината, която предхождаше основаването на ГДР, един комунист с образцовото си отношение към труда привлече всеобщото внимание: Адолф Хенеке, въглекопач в каменовъглена мина. За една смяна, която този работник беше подготвил по-добре от всеки друг път, той превози такова количество въглища, което представляваше 387 на сто от дневната му норма.

Днес, **четвърт столетие по-късно, оптимизъм и доверие в собствените сили определят действията на трудещите се в ГДР.** А Адолф Хенеке го наричат с любов „Баща на активистите". Неговият пример последваха през тия години хиляди и милиони. Всички те заедно с трудовите колективи допринесоха много, щото равносметката, която се направи навсякъде в ГДР през юбилейните дни, да бъде толкова успешна. А най-важно при това е развитието на самия човек.

От тази равносметка изхождаме ние, комунистите в ГДР, когато в партийната работа, както ни насочва ГЕСП, онагледяваме взаимовръзките между постигнатото и бъдещите цели, между високото изпълнение на плановете и засилването на световния революционен процес. И при това ние непрекъснато се стараем да предадем и такива основни поуки от най-новата история като: **25 години ГДР — това е резултат от постиженията на работническата класа и нейните съюзници под ръководството на марксистко-ленинската партия и от здравия съюз със СССР и другите братски социалистически страни.**

Целенасочената идеологическа работа на Партията допринесе за порастване доверието на трудещите се в собствените им сили, а голямата им гордост, че са съзнателни строители на социализма, се превръща в извор на творческа активност.

Пресата, радиото и телевизията ежедневно съобщават за нови инициативи на трудещите се в **социалистическото съревнование.** Особена активност се проявя във връзка с 25-годишнината от основаването на ГДР. Достойното посрещане на този юбилей според преценката на партийното ръководство се превърна в истинско народно движение. Да посочим само една от вдъхновителните инициативи по време на непосредствената подготовка на юбилея, които служат за пример. Комунистът **Гюнтер Фритч** от Завода за килими в Оелзниц обяви на профсъюзно събрание на предприятието в края на м. юли с. г., че вижда работническата си чест в това, да използва всички резерви за повишаване на постиженията си и да заработи по плана за 1975 г. Другарят Фритч се задължи да увеличи дневната си норма от 1120 кв. м на 1220 кв. м, като запази и подобри качествените показатели. Съответно той преизпълни своя личен план за повишаване на производителността на труда и изпълнява образцово задачите, които е поставил пред себе си. Само две седмици след изявлението на този работник 62 трудещи се в различни предприятия на града застанаха на класова позиция в дискусията по плана, поеха също съответни задължения и преизпълниха своите лични творчески планове за повишаване на производителността на труда. След още две седмици движението стана масово, а само 25 години преди за това щяха да са нужни месеци и години.

Днес, както и във всеки етап на социалистическото строителство, ГЕСП подтиква и подпомага многобройните инициативи на трудещите се и задължава комунистите да застанат начело на техните колективи, да дават добър пример. Та нали ученето на Ленин, че производителността на труда е решаваща за победата на новия обществен строй, при изграждането на развитото социалистическо общество не е помалко важно, отколкото по времето, когато **миньорът Хенеке извърши своя подвиг.**

Digitized by Google

ПО-ВИСОКАТА ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ НА ТРУДА — ЦЕНТРАЛЕН ВЪПРОС

С него се занимават комунисти и безпартийни на партийни или профсъюзни събрания, по време на партийната учебна година, в икономически кабинети, в школите за социалистически труд, при обсъждане на вестници и при много други случаи. Изхождайки от получените при това нови познания, те поставят **повишаването на производителността на труда в центъра на социалистическото съревнование.** Това още веднъж доказва, че теорията става материална сила, щом завладее масите.

През последните три години производителността на труда в промишлеността на ГДР се повиши с 16,2 на сто. Всяка стотна част растеж на производителността в мащабите на републиката означава днес допълнителна продукция на стоки за 2,2 млрд. марки.

От това ясно се вижда, че всяка стотна част допълнителна производителност разширява материалната база, върху която продължава да се осъществява основната задача, поставена на VIII конгрес на ГЕСП — да се повишава материалното и духовното равнище на народа.

При осъществяването на социално-политическата програма на Партията тази успехи като завършването на почти 400 000 новопостроени или модернизирани жилища от 1 януари 1971 г., както и значително по-добрият избор на стоки при стабилни цени и повишено качество, по-високи заплати и по-продължителен отпуск за многобройни групи професии, а и значителните социални подобрения за пенсионери и многодетни семейства карат отделния гражданин да почувствува все по-ясно, че **по-високите постижения носят по-голямо благоденствие на отделния човек и на цялото общество.**

Всяка допълнителна производителност допринася за това (което Партията убедително доказва в своята идеологическа борба) — **да се изменя съотношението на силите в света в полза на растящата мощ на социализма** и затова е **интернационален дълг** на социалистическите производители в борбата за мир, демокрация и социализъм.

На проведеното в началото на юли 1974 г. заседание на ЦК на ГЕСП др. Ерих Хонекер, първи секретар на нашата партия, подчерта отново, че **централен въпрос за по-нататъшното непрекъснато развитие на нашето народно стопанство е растежът на производителността на труда и на ефективността на производството.** Основни точки при това са подпомагане на научно-техническия прогрес, подобряването на икономиката, усвояването на инвестициите по определените в плана цели и срокове и преизпълнение на плановете за експорта.

ЦК разясни на всички комунисти, партийни организации и ръководства целта и съдържанието на всекидневното политическо ръководство на социалистическото съревнование. Тази насока е в сила и за съревнованието до 8 май 1975 г., когато ще отбележим 30-годишнината от освобождаването на германския народ от фашизма благодарение на победите на Съветската армия.

Добри инициативи за осъществяването на указанията на Партията за политическото ръководство на съревнованието има във всеки окръг, във всяка област на нашата република, така също и в Майсен, а за тях ще разкажем по-нататък.

КАК РАБОТНИЦИТЕ ОТ МАЙСЕНСКИЯ ТУРБИНЕН ЗАВОД ПРИСТЪПИХА КЪМ РАБОТА

Много граждани на републиката ни и гости от социалистическите братски страни познават Майсен (окръг Дрезден) преди всичко със световноизвестния порцелан, така нареченото бяло злато. Тук ще се спрем само на **опита на партийната организация в Турбинния завод.**

Комунистите от този завод критично анализираха досегашния начин на водене на съревнованието, макар че нямаше трудности при изпълнението на плана. Колективът на завода изпълнява от години образцово народностопанския план. Произвежданите тук технически съоръжения за кораби, електроцентрали, превозни средства, работни помещения и модерни селскостопански работилници са търсени в страната и чужбина. В началото на миналата година този завод беше отличен с орден „Карл Маркс". Работниците от Турбинния завод съзнават все по-голямата си отговорност като членове на властвуващата класа. Те изхождат от трудните задачи, приети на VIII конгрес, и от това, че тяхното изпълнение и крачещата напред социалистическа икономическа интеграция изискват още по-голяма инициативност и творческа сила от отделния човек.

Преди ръководството на тази първична организация през май 1974 г. да предложи на заводския колектив, на профсъюзната организация и на административното ръководство действен начин на водене на съревнованието, целият партиен колектив обсъди въпроса: **При какви предпоставки може да се разгърне напълно съзнателната, дисциплинирана и планомерна работа за изпълнение и преизпълнение на народностопанския план за 1974 г. и как могат още сега да се създадат най-благоприятни стартови условия за народностопанския план за 1975 г.**

Партийното ръководство на Турбинния завод обобщи резултата на това обсъждане в 22 партийни групи и 5 партийни организации в следните заключения за по-нататъшното водене на съревнованието, а именно:

По новому да се постави въпросът за изучаването, обобщаването и усвояването опита на най-добрите в целия завод. Партийното ръководство да изисква от всеки комунист да подпомага политико-възпитателната работа по време на съревнованието в своя трудов колектив. Това означава

Digitized by Google

да се поощряват такива прояви, които характеризират социалистическата личност като: твърда класова позиция, образцова работа, готовност за действие, другарство и отговорност за целия колектив.

ДА СЕ РАВНЯВАМЕ ПО ПЪРВИТЕ

Да се спрем на първото от условията. Да се приведат всички работници на нивото на най-добрите. Това не е нова мисъл. И досега имаше много усилия и много успехи в тази насока. Но партийната организация не се задоволява с постигнатото, защото между производителността на труда на най-добрите и тази на всички останали отделни работници и колективи има съществени различия. И точно тук се крият големи резерви. **Обмяната на опит и тук е най-евтина инвестиция.**

Постоянно се сравняват достиженията на отделни работници и отделни колективи. Най-добрите демонстрират на колегите си методите на работа, с които постигат по-висока производителност. Партийната организация подтиква комунистите да служат за пример и в това отношение, да отстраняват всички уговорки и резерви, да оценяват реално положението, да изучават най-производителните методи на работа и да ги прилагат в най-къс срок. В ръцете на партийната организация е и контролът на това, доколко се е удало всички да достигнат нивото на най-добрите.

Друг изпитан метод да се повиши производителността на труда в Майсенския турбинен завод са **инициативните смени.** Най-същественото в тези инициативни смени е това, че те се подготвят особено старателно и в смисъл на научна организация на труда. Стремежът е това да се постига всеки ден. И наистина много колективи на завода по време на инициативните смени достигат 12 до 15 на сто по-висока производителност на труда. При подготовката на една такава инициативна смяна всички членове на колектива начело с ръководителя внимават за това работата да протича без аварии, всички съоръжения да са готови за действие и да се спазват всички качествени изисквания. Утвърдило се е също така в тези смени да се въвеждат добре проучени новаторски предложения и съветски опит.

Като инициатори на тези смени комунистите провеждат обсъждания. Някои трудещи се са на мнение, че такава основна подготовка и концентрираната работа на целия колектив е възможна само в особени случаи. Членовете на Партията търпеливо и упорито доказват в ежедневните политически разговори, че **постиженията в производството са част от всеобхватната класова борба между социализма и капитализма.** Оттук те извеждат и обосновката защо е необходимо тази основна подготовка на инициативните смени да се практикува ежедневно. А комунистите обсъждат в своите партийни колективи как могат и в това отношение да бъдат за пример.

Нека да изтъкнем още един опит на партийната организация в Турбинния завод за повишаване на производителността на труда. Тази партийна организация **засили политико-идеологическата и възпитателната работа сред научно-техническите кадри,** изхождайки от указанията на партийното ръководство, **че производствените успехи утре и в други ден израстват от работата по плана за внедряване на науката и техниката днес.** Това доведе до резултати, които досега се считаха за невъзможни. Сега се разпространява движение, подето от комунистите, според което всеки инженерно-технически работник от завода със своите предложения си поставя целта **да спести допълнително над план 300 до 400 технологични работни часове за годината.** Началото на този почин за повишаване на производителността на труда постави отговорният инженер за техника на заваряването другарят **Фолкер Цшау.** От началото на годината той отчита редовно в завода своето задължение да спести запланувани 1000 часа заварочни работи чрез прилагане на нови почини и методи.

Както инженерно-техническите кадри, така и всички ръководители на колективи, като се започне от директора на завода и се стигне до бригадира, преминаха към **по-системно и сериозно разглеждане на въпросите на научно-техническо развитие** на съответната им област, на дейността на новаторите и на качествената работа на всички трудещи се. В съответствие с предложенията на партийната организация и на профсъюзите по примера на ленинградските предприятия и опита на други братски страни се възприемат изпитани средства, форми и методи на производствената пропаганда и на сравняване на достиженията.

Тези мероприятия целят да се повиши производителността на труда и да се приобщят всички към най-добрите успехи. Утвърди се много добре и съветският метод да се поставят в лични или колективно-творчески планове допълнителни задачи за повишаване на производителността на труда.

Всички първични организации на нашата Германска единна социалистическа партия съзнават своята отговорност за внедряване на науката и техниката, чрез което да се повиши производителността на труда с 60 на сто. За това все по-голям брой партийни организации се грижат за **по-нататъшното развитие на социалистическото сътрудничество между работници и техническа интелигенция** и считат, че всички работници в завода трябва да са запознати толкова добре с плана за наука и техника, колкото и с производствените планове. Централният комитет на Партията настойчиво ориентира първичните организации и към това, да поемат под свой контрол изпълнението на плановете за наука и техника.

Терезе ХАЙЕР
Хелмут ТОРЕК

Digitized by Google

ЦЕНТРАЛЕН ПРОБЛЕМ

Националната партийна конференция през 1974 г. определи повишаването на обществената производителност на труда като кардинален проблем в икономическото развитие на страната. На този проблем са посветени редица трудове, включително и новоизлязлата книга на Добри Чобанов „Обществената производителност на труда и работата на партийните организации".

Авторът осветлява по един спретнат начин основните направления в дейността на партийните органи и организации, а така също стила и методите на тяхната работа за осигуряване на висока обществена производителност на труда. На основата на партийните документи в книгата са разкрити актуалните задачи на партийно-политическата работа, постигнатите успехи, а също така и съществуващите слабости. Посочват се основните насоки за подобряване организационната и политическата работа на партийните организации с оглед успешното изпълнение на поставената от Партията национална задача — рязко повишаване на обществената производителност на труда.

Авторът най-напред отговаря на въпроса, защо **повишаването на обществената производителност на труда е основна грижа на Партията.** Като се позовава на В. И. Ленин, че по-високата производителност на труда е най-важното условие и решаващ фактор за победата на новия обществен строй, Д. Чобанов доказва, че неотклонното повишаване на производителността на труда е един от обективните икономически закони на социализма. „В условията на изграждането на развито социалистическо общество — пише авторът — високата производителност на труда се диктува от необходимостта да се задоволяват нарастващите потребности; да се изтегли жизненото равнище на народа; от все по-голямото участие на нашата страна в световното разделение на труда; от социалистическата икономическа интеграция; от икономическите връзки с напредналите капиталистически страни" (стр. 11). Привеждат се данни, от които се знижда, че през 1973 г. 63,5% от националния доход на страната се формира под въздействието на международното разделение на труда, а в края на седмата петилетка тази цифра ще достигне 68—70%. Това налага нашите стоки да бъдат конкурентоспособни, да се увеличава непрекъснато националният доход от вноса и износа, решително да се повишава производителността на труда, да се подобрява качеството на стоките.

Бързото повишаване на обществената производителност на труда, изтъква авторът, е основен фактор за постигане на високи и устойчиви темпове на развитие, увеличаване икономическия потенциал на страната, създаване прогресивна структура на общественото производство, увеличаване националния доход и в края на краищата издигане благосъстоянието на народа.

В този раздел на книгата Д. Чобанов се спира на **предпоставките, условията и факторите, които оказват пряко или косвено влияние за повишаване производителността на труда.** По-конкретно той разглежда използването на основните производствени фондове, предметите на труда (суровините, материалите, горивата, електроенергията) и работната сила.

От гледна точка на условията и пътищата за повишаване производителността на труда авторът изяснява въпросите за концентрацията и специализацията на производството, използване постиженията на научно-техническия прогрес, органичното свързване на научната дейност с потребностите на производството, подобряване качеството на продукцията, своевременното завършване на строителните обекти и пълното усвояване на производствените мощности, подобряване ръководството и управлението на икономиката, борбата за висока трудова дисциплина и др.

Използването на наличните предпоставки, условия и фактори за повишаване производителността на труда изисква да се повишава научното ръководство на иконо

Добри Чобанов, Обществената производителност на труда и работата на партийните организации, С., Партиздат, 1974, с. 124.

Digitized by Google

микатa, да се подобрява преди всичко организаторската и политическата работа на партийните комитети и организации.

Вторият раздел на книгата е посветен на въпроса за приложението на ленинските принципи на партийно ръководство на икономиката като решаващо условие за повишаване обществената производителност на труда. Тези принципи, намерили най-концентриран израз в богатия опит на КПСС, са изходно начало в работата на цялата наша партия. Те са „доказа изпитано средство, на основата на което партийните комитети и организации могат да създадат най-голяма целенасоченост, организираност и ефективност в своята всестранна организаторска и политическа работа... най-пълно да осъществяват своята ръководна и направляваща роля за ефективно развитие на икономиката" (стр. 19).

След като се спира на изработваната от конгресите и пленумите на ЦК на БКП политическа линия за развитие на икономиката, авторът подчертава, че в своята практическа работа, особено след Априлския пленум (1956 г.), Партията проявява творчески, новаторски подход. Използват се разнообразни политически, организационни и стопански форми и методи на работа. Създават се такива държавни, стопански и обществени органи и организации, които най-пълно да отговарят на демократичния характер на социалистическия строй и най-ефикасно да съдействуват за стопанския разцвет на страната.

Споменавайки за основните направления в политическата линия на Партията на стопанския фронт, авторът заключава, че реализацията на икономическата политика на БКП е възможна благодарение на огромната организаторска и партийно-политическа работа на партийните комитети и първичните партийни организации. Особено голяма е ролята на окръжните, градските, районните, общинските и заводските партийни комитети, а така също и на първичните партийни организации за мобилизиране трудещите се за изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП и Националната партийна конференция в областта на обществената производителност на труда.

Характерът и съдържанието, средствата и методите на партийното ръководство на стопанската дейност не се определят произволно. Те зависят от потребностите на живота и са свързани преди всичко с конкретните икономически задачи, спецификата на отрасъла, на трудовия колектив и т. н.

Основният принцип при управлението на социалистическата икономика е принципът на демократическия централизъм, който изисква съчетаване на централизираното планиране с развитието на инициативата на трудещите се. Спазването на този принцип налага партийното ръководство да се осъществява както при формирането, така и при изпълнението на решенията. А това означава да е налице не общо описателност на нещата, а съдържателни изследвания и анализ на процесите, не общи инструкции, а конкретни, научнообосновани решения, които практически да се осъществяват. На тази основа авторът стига до въпроса за издигане научното равнище на партийното ръководство на икономиката.

Изтъква се, че сега е жизнено необходимо да се прилагат научни методи и средства за анализ на икономическите и социалните процеси, да се използват най-новите постижения на кибернетиката, математиката, икономическите и другите обществени науки.

При всички случаи е нужно да се спазват някои основни принципи на партийно ръководство на икономиката, които според автора са следните: единство и неделимост на политическия и научния подход при формиране и провеждане на икономическата политика; съчетаване на стопанската и политическата дейност; разграничаване функциите на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации; подбор, възпитание и разпределение на ръководните стопански кадри; партиен контрол на дейността на държавните и стопанските органи; най-широко привличане на народните маси в управлението на производството.

Като се позовава на конкретни примери от нашата действителност, авторът разглежда поотделно всеки един от тези принципи и заключава, че тяхното усвояване и широко прилагане ще осигурят най-резултатно въздействие върху развитието на икономиката и повишаване на нейната ефективност. Нещо повече, то ще засили нашата възпитателна работа, ще доведе до още по-тясно сплотяване на всички слоеве на народа около политиката на Партията, ще издигне политическата и трудовата активност на масите.

В третия раздел на книгата се разглеждат задачите на партийните комитети и организации в борбата за повишаване обществената производителност на труда. Тези задачи на първо място са свързани с ежегодното провеждане на държавно-обществения преглед, с който се цели да се разкрият и максимално използват всички резерви за повишаване обществената производителност на труда. Без да изместват държавните и стопанските органи, вниманието на партийните комитети и организации следва да се насочи към решаването на такива въпроси като модернизацията и реконструкцията на основните производствени фондове, ефективното използване на капиталните вложения, своевременното въвеждане в строя на планираните производствени мощности, разгръщането на социалистическото съревнование за изпълнение на насрещните планове, всестранното използване на науката и техническия прогрес и др.

В новите условия възникват по-големи изисквания и задължения на партийните органи и организации в ръководството на стопанския живот в борбата за по-висока производителност на труда. Затова творческият подход, основан на задълбочен анализ и точна икономическа сметка, конкретното обосноваване и формулиране на задачите, системната проверка на изпълнението

Digitized by Google

на решенията, най-точният отчет и широка гласност на постигнатите резултати, своевременното и правилно прилагане на материалното и моралното стимулиране — пише авторът — трябва да бъдат сърцевината на партийната работа. Нужно е основно познаване на фактите, прилагането на нов системен подход, конкретна организаторска и идейно-възпитателна работа. Съществено изискване към партийните организации, особено в материалното производство, е да осигуряват органическо единство на политическата със стопанската дейност, конкретно и действено свързване на политическата работа с изпълнението на задачите, които има да решава даден грудов колектив.

Особено внимание авторът отделя на диференцирания подход в организаторската и политическата работа, на необходимостта да се усъвършенстват формите и методите на индивидуалната работа с хората. Изтъква се, че в центъра на партийната работа следва да се постави човекът с неговите творчески планове, вълнения, изисквания и потребности. Помощта и грижите на първичните партийни организации трябва да способствуват да се повишава ролята на специалистите, да се възпитава у тях чувство за лична отговорност за възложената работа. Голямо внимание заслужава работата с новаторите и челниците в производството. Партийните органи и организации са призвани да подхващат и разпространяват новите почини и инициативи, да подкрепят новаторите и челниците, да разгръщат творчеството и инициативата на масите. В това отношение Д. Чобанов е посочил интересни примери от живота.

Във връзка с борбата за висока обществена производителност на труда авторът отделя специално внимание на дейността на партийните органи за повишаване ролята на обществените организации (Профсъюзите, Отечественият фронт, Комсомола, БЗНС, научно-техническите съюзи) за подобряване на социалните условия в трудовите колективи, за издигане културата на труда и ръководството, за укрепване на трудовата дисциплина. Според автора това са важни условия, предпоставки и фактори, за да се осигури бърз икономически растеж, за да се изпълнят успешно решенията на Националната партийна конференция.

Важен момент в осъществяването на политическото ръководство на Партията е **партийният контрол,** на който въпрос авторът се спира подробно. Партийният контрол и проверката върху дейността на държавните, обществените и стопанските органи са сигурна гаранция за изпълнението на поставените задачи, за спазването на социалистическата законност и дисциплина. То е сигурно средство за борба срещу празните обещания и безстопанствеността, които могат да се срещнат на едно или друго място в работата на отделни ръководители, предприятия и др. Не може да има висока производителност на труда там, където е намалено чувството на отговорност, **където липсват контролът и взискателността.** Затова „създаването и поддържането на обстановка на повишена взискателност, пише Д. Чобанов, трябва да стане неотменима характерна черта в работата на партийните организации" (стр. 117).

Наред с успехите и положителния опит в книгата се разглеждат и някои недостатъци, които се изразяват в липсата на компетентно ръководство, неумение да се проведе необходимата организаторска и политическа работа, наличието на формализъм, принизена отговорност, заседателщина, слаб контрол, липса на политически подход и т. н. Тези слабости свидетелствуват, че все още се срещат партийни организации и комитети, които недостатъчно прилагат ленинските принципи на партийно ръководство на икономиката. Авторът изтъква, че по-нататъшното развитие на ленинските принципи, разработването на формите на тяхното приложение, обогатяването на съдържанието на всестранната дейност по тяхното приложение при конкретни условия в различните сфери на материалното производство се явява като едно от основните задължения на партийните органи и организации в борбата за изпълнение на новите задачи. Сега главното е наред с идеологическата и масово-политическата работа да се усвоява нов стил на работа, да се дава личен пример от комунистите, да се повишава взискателността. Повишаването на обществената производителност на труда зависи изключително много и от това, до каква степен партийните органи и организации ще създадат обстановка на нетърпимост към нарушителите на дисциплината, към онези, които със своята безотговорност, безразличие, либерализъм и разпуснатост пречат на усилията на Партията за повишаване ефективността на икономиката.

Към рецензираната книга биха могли да се направят и някои критични бележки. Слабо е засегнат в нея въпросът за деловитостта в работата на партийните и държавните органи, както и за личния пример на комунистите, за тяхната авангардна роля. Малко е казано за идеологическата дейност на Партията в борбата за изпълнението на стопанските задачи. Книгата щеше още повече да спечели, ако беше по-подробно анализиран положителният опит в дейността на различните партийни органи и организации, свързана с разкриването на резервите и мобилизацията на трудещите се в борбата за по-висока обществена производителност на труда.

Независимо от тези бележки оценката на книгата може да бъде само положителна. В нея са разкрити почти всички главни страни на партийната работа в борбата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Посочен е ценен опит, подсказани са важни мисли и идеи, които могат да обогатят дейността на партийните органи и организации в борбата им за повишаване обществената производителност на труда. Всичко това прави книгата интересна за всеки партиен работник.

Тодор ЛЕВАШКИ

Digitized by Google

НЕЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ

Окръжният комитет на БКП в Перник организира научно-практическа конференция на тема: „Ефективността на партийната просвета и повишаване обществената производителност на труда". В основния доклад, изнесен от Мария Миленова — секретарка на комитета, бе подчертано, че след X конгрес на БКП в окръжната партийна организация се извършва преустройство на идеологическата работа, постигнати са успехи в комунистическото възпитание на трудещите се и младежта.

Идеологическата дейност активно съдействува за мобилизирането на трудовите колективи в осъществяването на икономическата политика на Партията, за формирането на марксистко-ленински знания у трудещите се, засилва се класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание. По-конкретна и целенасочена е политическата работа с хората. Подобрени са структурата, обхватът и съдържанието на партийната просвета. Осъществява се диференциран подход в марксистко-ленинската подготовка на комунистите, на работническата класа, на селяните кооператори, на ръководните кадри и интелигенцията.

След X конгрес на БКП партийните комитети и организации по-умело свързват идеологическата си дейност със задачите за осъществяването на икономическата политика на Партията, за изпълнението на насрещните планове, повишаването обществената производителност на труда, реконструкцията и модернизацията на промишлените предприятия в окръга, икономията на суровини и материали, за укрепването на трудовата дисциплина, подобряването качеството на продукцията и снижението на нейната себестойност.

В окръга в 692 учебно-практически занятия са обсъдени пътищата за бързото повишаване на обществената производителност на труда в отделните предприятия, цехове, бригади, ТКЗС и др. Създаден е добър опит за свързването на теорията с проблемите, които решават трудовите колективи. Завоювани са нови, по-високи постижения в икономическото, социалното и културното развитие. Голям дял за това се пада на партийната пропаганда, която е деен фактор в решаването на тези задачи. За четири години на шестата петилетка е произведена надпланова продукция за 34 295 х. лв.

Христо Бонин — секретар на окръжния комитет на БКП, изнесе доклад на тема „Социално-икономическото развитие на Пернишки окръг и задачите през 1975 г.".

Съгласно приетия насрещен план за 1975 година обемът на общата промишлена продукция за окръга възлиза на 450 мил. лева, като се обезпечава ръст 7,1 на сто спрямо отчета за 1974 година. Този темп е два пъти по-висок, отколкото средногодишния темп на нарастване на общата промишлена продукция през годините на петата петилетка.

Сега пред партийните организации и колективите се поставят следните задачи: ускорено внедряване в действие на по-усъвършенствувани машини и съоръжения, по-прогресивни технологии и научна организация на производството и управлението. Да се засили работата по реконструкция и модернизация на съществуващите производствени мощности.

Необходимо е да се разширят капиталните вложения и да нарасне фондовъоръжеността на труд при съществуващата техника и технология. Обемът на капиталните вложения за 1975 година възлиза на 75 811 х. лв. при 65 441 х. лв. през 1974 година. През тази година ще продължи реконструкцията на металургичния комбинат „Ленин", заводите „Струма" и за гокоизправители, клон „Търговско обзавеждане".

Пред трудовите колективи се поставя задачата да се повиши качеството на труда и по-пълноценно да се използва работната сила.

Сериозен проблем за промишлеността в окръга е вътрешноотрасловата структура и териториалното разположение на производителните сили. Поради нейното едностранчиво развитие се стигна до несъответствие в производствената заетост на населението. През 1975 година с изпреварващи темпове ще се развива машиностроенето и металургията.

Пред селското стопанство стоят отговорни задачи. Основните проблеми, които трябва да се решават през тази година, са

Digitized by Google

бързо внедряване на нови промишлени технологии и методи в производството. Провеждането линия на специализация и концентрация.

На конференцията се изказаха **Иван Романович Акентиев и Анна Владимировна Гапонова, проф. Димитри Жданов** — гости от Ворошиловградска област — СССР. Те споделиха опит за по-тясното свързване на теорията с практиката и за по-пълното отчитане на обществената среда във възпитателния процес за формирането на комунистически мироглед.

Работата на конференцията продължи по секции. Изказалите се споделиха опит за свързването на теорията с проблемите на обществената практика. Там бяха разгледани проблемите: „Обществената среда в Пернишки окръг — фактор за комунистическото възпитание на трудещите се", „Свързването на придобитите знания в учебното звено по научен комунизъм с производствените задачи на трудовия колектив", „Икономическото образование на населението и участието му в обществената производителност на труда", „Учебната работа в звената по политическа икономия и изпълнението на Призива на пернишките орденоносци и първенци", „Единството между усвоените знания и практическата дейност на участниците в партийната просвета за изпълнението на насрещните планове в МЗ „Струма", „Работата на градския комитет на БКП в Брезник за повишаване ефективността на партийната пропаганда", „Ефективността на политическото обучение на комсомолците в средните политехнически училища", „Ролята на професионалната просвета за разгарянето на всенародното социалистическо съревнование".

На конференцията бе изтъкнато, че наред с постигнатите успехи съществуват някои трудности по преустройство на партийната пропаганда в светлината на изискванията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Кои са те?

В някои случаи при свързването на теорията с практиката не се отчита въздействието на обществената среда върху съзнанието и поведението на отделната личност, заобикалят се трудните проблеми на нашето развитие. Не всички пропагандисти познават реалните процеси и явления в трудовия колектив, не винаги се изясняват аргументирано факторите, които обуславят отрицателните явления в нашия живот. Има занятия, в които се допуска абстрактно теоретизиране. Недостатъчен е броят на практическите занятия.

Съществуват и някои слабости в партийното ръководство на учебната година. Не винаги партийните комитети и първичните организации изграждат звената съобразно потребностите и възможностите на колективите. Партийните комитети и организации трябва по-смело и системно да експериментират, популяризират и прилагат положителния пропагандистки опит за свързването на теорията с практическите задачи.

Милко МЛАДЕНОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Пернишки окръг

ОБУЧЕНИЕТО ИМ

Окръжният комитет на БКП в Толбухин организира петдневен курс за обучението на ръководните партийни кадри от окръга — секретари на градските, районните, общинските, общостопанските комитети на Партията и политическия апарат на окръжния комитет.

Бяха изнесени следните лекции: „Реконструкция и модернизация на материалното производство и работата на партийните комитети и организации в тази насока" от Пеню Кирацов — секретар на ЦК на БКП.

„Някои актуални въпроси на партийното ръководство на образованието" от сътрудника на отдел „Наука, образование и технически прогрес" на ЦК на БКП Стефан Чернев и „Партийното ръководство на икономиката" от Илия Вълков — зам.-зав. отдел „Организационен" на ЦК на БКП.

Докторът на философските науки Стойко Попов говори по въпросите на социалната среда и идеологическия процес, а Васил Ванков — ректор на ВИНС „Д. Благоев" — Варна, „Марксистко-ленинската методология — основа на социалното управление". Подчертан интерес предизвикаха и лекциите: „За комплексно-целевия подход в партийната работа" от Иван Делеев, „Анализът и обобщението в партийната работа" от Николай Колев и др.

Професор Иван Чипев — ректор на ВИТИЗ „Кр. Сарафов", след словото си за най-актуалните въпроси на културата и изкуството изнесе поетичен рецитал.

На курса беше обменен и опит в партийно-политическата работа. Няколко часа бяха отделени и за разглеждане на Девненския промишлен комплекс.

Кирил ЯНУШЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Толбухински окръг

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛИСТИЧЕСКА ДЪРЖАВА

Пейко Славов

В монографията се разработват обстойно основните проблеми, свързани с възникването, етапите, закономерностите и перспективите на развитие, основните задачи и основните функции на българската социалистическа държава. Разглежданите проблеми са групирани в четири раздела: „Същност и създаване на Българската социалистическа държава"; „Българската социалистическа държава през преходния период от капитализма към социализма": „Българската социалистическа държава през етапа на изграждане на развито социалистическо общество" и „Социалистическата общонародна държава".

ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОБЛЕМИ НА МОДЕРНИЗАЦИЯТА И РЕКОНСТРУКЦИЯТА В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Иван Дочев

Авторът изяснява същността на модернизацията и реконструкцията и тяхното място при осъществяване на техническия прогрес. Отграничаването на модернизацията от новото строителство и разширението на производството е не само теоретичен проблем, но има и голямо значение за практиката от гледна точка на планирането, финансирането и организацията на производството. В книгата се разработват проблемите на планиране и избор на обектите, възможностите за едновременно провеждане на модернизацията и ремонта, предпоставките за по-пълно използване на финансово-кредитните ресурси. При изследването на поставените въпроси авторът отразява и огромната работа, която се провежда през последните години под ръководството на ЦК на БКП за осъществяване на модернизацията и реконструкцията, проявил е стремеж да отрази богатата съветска практика и възможностите за приложението ѝ в нашата страна.

ООН И БЪЛГАРИЯ

Матей Карасимеонов

Организацията на обединените нации съществува вече тридесет години. Положителната роля, която ООН играе днес в международните отношения, е важно завоевание на демократичните и прогресивните сили. Дейността на социалистическите страни в ООН показва на фона на 30-годишнината на организацията, че политиката на мирно съвместно съществуване е неделима част от борбата на народите срещу империалистическата агресия, за национално освобождение и независимост. В настоящата книга е очертан приносът на България във всички основни области от дейността на ООН както от политически и икономически, така и от социален, културен и международноправен характер.

ПСИХОАНАЛИТИЧНАТА ТЕОРИЯ В ОЦЕНКАТА НА ФРЕНСКИ МАРКСИСТИ

К. Клеман, П. Брюно, Л. Сев

Написан от един психолог и двама философи, настоящият труд разкрива отношението на френските марксисти към психоанализата. Освен възгледите на Фройд и някои от неговите основни концепции са разгледани и първите разновидности на психоанализата — възгледите на Адлер, Юнг, Райх и Ференци. Специална глава е посветена на „Фройдомарксизма" на В. Райх и Х. Маркузе и опитите да се модернизира фройдизмът, за да се приспособи към съвременните условия. Върху конкретен и задълбочен анализ на фройдисткото разбиране за индивида и личността се разкрива научната му несъстоятелност и се отстоява марксисткото разбиране на трудовата и социално-историческата природа на човешката личност.

* * *

Партиздат пусна от печат и следните актуални книги: за системата на партийната просвета — *„Христоматия по политическа икономия" първо издание, „Марксистко-ленинска естетика" — първо издание и „Марксистко-ленинска етика"*; От новата поредица *„Хоризонти — светът науката, ние", „Дарвин и Хъксли"* от Уйлям Ървин и *„Евангелски легенди, чудеса и мироглед"* от *Атанас Райнов; „Години на изпитания"* от Йордан Катранджиев. *„Диалози с Гвинея—Бисау"* от Йосиф Давидов и *„Бразилия — „чудо" и реалност"* от Божан Йорданов.

МАРКС, ЕНГЕЛС

Том 36

Тридесет и шестият том от Съчиненията на К. Маркс и Ф. Енгелс съдържа писмата на Енгелс от април 1883 до декември 1887 година. След смъртта на Маркс Енгелс поема сложните и многообразни задачи по ръководството на международното работническо движение, които по-рано се изпълняват от двамата основоположници на марксизма. Публикуваните в тома писма ярко отразяват цялата многостранна теоретическа и практическа дейност на Енгелс през този период. За свой първостепенен дълг Енгелс смятал продължаването и завършването на недовършените от Маркс трудове. Придавайки извънредно голямо значение на разгръщането на пропагандата на икономическата теория на марксизма, Енгелс организира и сам редактира превода на I том на „Капиталът" на английски език, с радост дава съгласие за превеждането му на полски език, внимателно следи разпространението на книгата в разните страни. Значителна част от неговите писма подробно отразяват работата му по подготовката за печат на икономическите ръкописи на Маркс за II и III том на „Капиталът". Писмата на Енгелс в този том са проникнати от дълбоко уважение към паметта на Маркс.

Енгелс гледа на своя труд „Произход на семейството, частната собственост и държавата" като на задължение към Маркс, който възнамерявал да напише подобна работа, като използва книгата на прогресивния американски учен Морган „Първобитното общество". Много свои работи „Към историята на Съюза на комунистите", „Към историята на пруските селяни", „Работническото движение в Америка" и др. Енгелс написва през тези години като предговори към нови издания и преводи на някои важни произведения на Маркс и на собствени книги. В някои писма Енгелс засяга характеристиката на бъдещото комунистическо общество.

В. И. ЛЕНИН

ИМПЕРИАЛИЗМЪТ КАТО НАЙ-ВИСОК СТАДИЙ НА КАПИТАЛИЗМА

Този труд на В. И. Ленин е пряко продължение и по-нататъшно развитие на „Капиталът" на К. Маркс. В него с гениална прозорливост, обобщавайки огромен исторически материал, натрупан след излизането на „Капиталът", и прилагайки блестящо метода на диалектическия материализъм, В. И. Ленин прави всестранен анализ на най-високия стадий на капитализма. Обект на анализа е световното капиталистическо стопанство в началото на XX век, в навечерието на Първата световна война. Вождът на световния пролетариат и основател на съветската държава разработва всички необходими теоретически основи на открития от него закон за неравномерното икономическо и политическо развитие на капитализма в епохата на империализма и формулира същността на империализма като загниващ, умиращ капитализъм, като навечерие на социалистическата революция.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

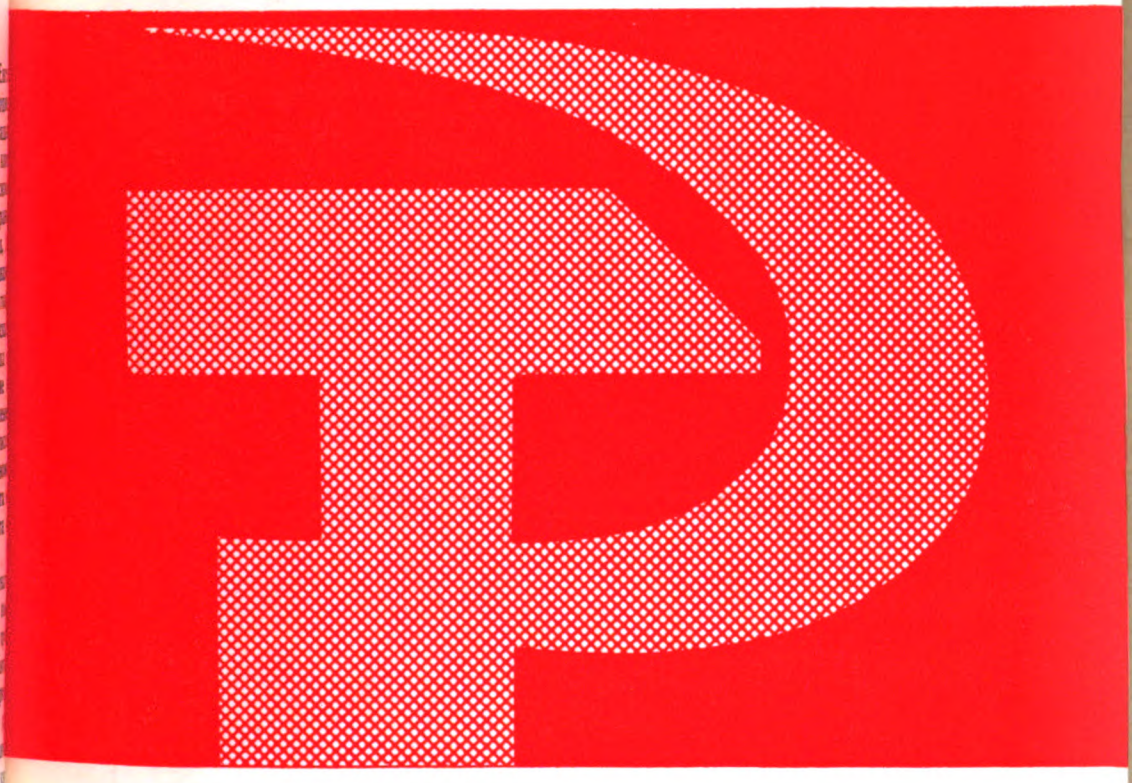

Partien zhivot

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
JUL 22 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

СОФИЯ, ЮНИ 1975 ГОДИНА 8

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 8
1975
ЮНИ
☆
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

Решение на Политбюро на ЦК на БКП за подобряване работата в областта на партийното строителство 3

КЪМ XI КОНГРЕС — ВДЪХНОВЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

Уводна — Низовият ръководител 9
Т. Йорданова — Умел организатор 13
П. Василев — Непосредствен възпитател 20
И. Иванов — Фактор за ведра атмосфера 26
* — Творци на колектива 30
С. Желязков — Мисли от трибуната 37
З. Лалова — Пътища, които сродяват 39

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

И. Захариев — Наставничеството 42
* — Богатството на ленинския стил 49

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

К. Байчински — Основни закономерности в развитието на Партията 53

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Кадейкин — Идейно-политическите и организационните основи на марксистко-ленинската партия 66
* — Личен план за работата на инструктора 70

МЕЖДУНАРОДНА ГОДИНА НА ЖЕНАТА

Г. Симеонов — Грижи за движението на жените 73

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

И. Хаджиев, П. Стамов — С проблемите на новата стопанска структура 78
В. Лесички — Борбата срещу отрицателните явления 85

НАША БЕЛЕЖКА

Л. Огнянов — Тържества и програми 89

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

П. Трендафилова — Куба пред Първи конгрес 90

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — „Защитници" 93

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

М. Витков — Изучаването на документите 94
И. Мичев — Преодолява се шаблонът 95
Ц. Ковачева — Майсторът — в центъра на вниманието 96

* * *

* — Среща в редакцията 52
* — По следите на нашата критика 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Ивонов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева — Отделна книжка 0,30 лева
Пор. № 2478. Тираж 48 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 28. V. 1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев"

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦК НА БКП ЗА ПОДОБРЯВАНЕ РАБОТАТА В ОБЛАСТТА НА ПАРТИЙНОТО СТРОИТЕЛСТВО

Партийното строителство, като неделима съставна част от марксистко-ленинското учение за Партията, винаги е било и си остава научната основа на строежа и вътрешния живот на Комунистическата партия, на организацията, формите и методите на нейната практическа дейност.

Задълбоченото познаване и творческото разработване и прилагане на основните положения на партийното строителство е важно условие, за да се развива успешно Партията като жив политически организъм, да се издига нейната ръководна роля, да се усъвършенствува работата на партийните органи и организации във всички сектори на обществено-политическия, стопанския и културния живот на обществото. Затова нашата партия постоянно се грижи партийното строителство, като важна обществена наука, да се изучава и овладява от комунистите и в същото време то да се обогатява и развива на основата на нашия опит, опита на КПСС и на другите братски комунистически партии.

Ролята и значението на партийното строителство пораснаха особено много след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година, когато бяха възстановени ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство. В документите на състоялите се след това партийни конгреси и редица пленуми на ЦК, както и в трудовете на др. Тодор Живков, бяха разработени важни теоретически и практически въпроси на партийното строителство, обогатиха се по-нататък ленинските норми на партиен живот и принципи на партийно ръководство, с което се създадоха нови предпоставки неотклонно да се подобрява ръководната дейност на Партията.

Партийните органи и организации започнаха да проявяват по-голям интерес към проблемите на партийното строителство, засилиха своя стремеж да разработват и експериментират нови форми, средства и методи за повишаване ефективността на партийната работа.

Академията за обществени науки и социално управление и отделните партийни издания, повече или по-малко, също полагат усилия системно да се изучават и пропагандират основните въпроси на партийното строителство и да се изследват и разработват важни актуални въпроси на организационната и идеологическата работа на партийните комитети и организации.

Независимо обаче от безспорните постижения изучаването и разработването на въпросите на партийното строителство, както това беше

Digitized by Google

посочено на Десетия конгрес на Българската комунистическа партия, изостава от другите обществени науки, което оказва отрицателно влияние върху работата на кадрите и на партийните ръководства и организации.

Не се разгръща в необходимите мащаби системна и целенасочена работа за изучаването и пропагандирането на партийното строителство. Неговите проблеми заемат недостатъчно място в планозете и програмите на различните степени учебни звена за марксистко-ленинска просвета. Подценява се тяхното голямо значение не само за идейно-теоретическата подготовка и политическата закалка на комунистите, но и за овладяването на изкуството на партийната работа, особено от ръководните кадри в партийните органи.

Все още не се отделя полагащото се място на партийното строителство в програмите на Академията за обществени науки и социално управление, на междуокръжните партийни школи и на вечерните партийни университети. При това в учебния процес недостатъчно се осветлява новият опит в живота и ръководната дейност на Партията и не се обръща необходимото внимание на учебната практика.

Редица проблеми на партийното строителство, които имат важно теоретическо и практическо значение, като: закономерностите на развитие на Партията в социалистическото общество; взаимоотношенията на Партията с различните органи в системата на социалното управление; партийното ръководство на икономиката, науката, литературата и изкуството и пр. не се разработват задълбочено върху основата на системни научни изследвания и обобщения на опита на партийните органи и организации. В статиите, брошурите и лекциите по партийно строителство в повечето случаи не преобладава главното — от научни позиции да се обобщава опитът, да се обосновава новото в партийната работа и да се посочват пътищата и средствата за неговото утвърждаване и масово прилагане в практиката.

Изучаването и разработването на проблемите на партийното строителство в голяма степен става откъснато от другите науки. Незадоволително се използват по-специално постиженията и методите на марксистко-ленинската философия, политическата икономия, на научния комунизъм, на историята на БКП, на социологията, педагогиката, психологията, на теорията за управлението и на други науки, които са приложими в изследванията и разработването на въпросите на партийното строителство и в дейността на партийните органи и организации.

В резултат на тези основни слабости и недостатъци сегашното състояние на партийното строителство не отговаря напълно на потребностите на живота, недостатъчно спомага за неотклонното издигане научното равнище на многостранната партийна дейност, за преодоляване елементите на емпиризъм и примитивизъм в работата на кадрите, за правилното обучение и възпитание на комунистите.

Главната причина за незадоволителното състояние на изучаването и разработването на проблемите на партийното строителство е съществуващото от години наред подценяване в една или друга степен тази важна научна област от партийните органи на всички равнища, както и от АОНСУ и повечето партийни издания.

Както се подчертава в Програмата на Партията, етапът на изграждане на зрялото социалистическо общество се характеризира и с по-нататъшното нарастване на ръководната роля на Партията. Ефективността обаче на ръководната й дейност зависи в решаваща степен от състоянието на самата партия, на нейния вътрешен живот. Като ръководна и направляваща сила тя е длъжна да бъде образец в изработването и прилагането на най-съвършени средства, форми и методи на работа, с което оказва огромно въздействие върху живота и развитието на обществото. Затова сега повече от всякога е недопус-

Digitized by Google

тимо каквото и да било подценяване на партийното строителство като научна и учебна дисциплина. Творческото овладяване и прилагане в практиката на неговите конкретни принципи и положения е едно от главните условия да се усъвършенствуват стилът и методите на партийното ръководство на обществото, строго да се спазват и да се обогатяват ленинските норми на партиен живот, да се сплотяват потясно партийните редове, да се укрепват още по-здраво връзките на Партията с работническата класа, с целия народ.

Като взема под внимание всичко това, Политбюро на ЦК на БКП

РЕШАВА:

1. Задължава отделите на Централния комитет на Партията, окръжните партийни комитети, ръководството на Академията за обществени науки и социално управление и редакциите на партийните издания на основата на настоящото решение да направят преценка на своята дейност и да предприемат енергични мерки решително да се преодолее подценяването на партийното строителство, да се повиши неговата роля в издигането на научното равнище на практическата дейност на партийните органи и организации и в обучението и възпитанието на кадрите и всички комунисти.

2. Да се създадат необходимите предпоставки през следващите една-две години изучаването и пропагандирането на проблемите на партийното строителство да се поставят на широка основа. Във връзка с това:

а) Отделите „Пропаганда и агитация“ и „Организационен“ на ЦК на БКП, съгласувано с АОНСУ и окръжните комитети на Партията, да осигурят изготвянето на учебни планове и програми, подбирането и обучението на необходимите пропагандистки кадри, написването и издаването на учебни и методически помагала по партийно строителство за диференцираното му изучаване от комунистите в системата на партийната просвета.

б) В помощ на изучаващите партийното строителство:

— редакциите на сп. „Ново време“, „Партиен живот“ и „Политическа просвета“, на в. „Работническо дело“, на Издателството на БКП и на окръжните вестници да набележат конкретни мероприятия за системна и разнообразна печатна пропаганда по партийно строителство, като обърнат особено внимание на идейно-теоретическото равнище на материалите и на обобщаването и разпространяването на положителния опит в работата на партийните органи и организации;

— Централното и окръжните ръководства на Дружеството за разпространение на научни и политически знания „Георги Кирков“ да предвидят в своята тематика и лекции по основни проблеми на партийното строителство, като най-добрите от тях се издават в отделни брошури.

3. Да се разшири и подобри обучението по партийно строителство на кадрите от всички равнища на партийната номенклатура. За целта:

а) Ръководството на Академията за обществени науки и социално управление да направи анализ и оценка на учебната работа по партийно строителство в академията и нейните филиали и да вземе съответни мерки с оглед:

— да се определи оптимален размер на часовете и се внесат необходимите изменения в програмите по партийно строителство, за да се изучава то по-широко и в още по-тясна връзка с практическата дейност на Партията;

— да се издигне научно-педагогическото равнище на учебно-преподавателската работа, като се повишава квалификацията на пре-

Digitized by Google

подавателите и научно се разработват въпросите на методиката на учебния процес;

— да се въведат през последната година на обучението диференцирани занятия със студентите в академията съобразно тяхната бъдеща дейност и се разшири практиката на възлагане дипломни работи по проблеми на партийното строителство.

б) Окръжните комитети на Партията със съдействието на Академията за обществени науки и социално управление да внесат необходимите изменения в учебните планове и програми на междуокръжните партийни школи и вечерните партийни университети с цел да се разшири изучаването на партийното строителство. Същевременно за преподаватели в тях по тази дисциплина да се привлекат квалифицирани работници, за да се издигне равнището на учебния процес.

в) Окръжните комитети на Партията периодически да организират семинари — диференцирано за работниците в партийните комитети, за секретарите на първичните партийни организации по сектори на работата и за ръководителите на обществените, държавните и стопанските органи и организации — по важни актуални въпроси на партийното строителство с научно-практическа насоченост. Да продължи и да се подобри провеждането на курсовете с новоизбраните секретари на първичните партийни организации по основни проблеми, свързани с научните основи на партийното строителство и с практиката на партийната работа.

г) В учебните планове и програми по научен комунизъм на Научноизследователския институт по профсъюзни проблеми при Централния съвет на Българските професионални съюзи, на Централната школа при Централния комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, както и на висшите учебни заведения да се предвидят теми по основни въпроси на партийното строителство.

4. Да се осигури целенасочена, системна и на високо идейно-теоретическо равнище научноизследователска работа по проблемите на партийното строителство, за да се обогатява и развива то в съответствие с потребностите на живота. В научноизследователската работа неотклонно да се следва марксистко-ленинската методология като определящо условие за успешното разработване на проблемите на партийното строителство.

Необходимо е по-конкретно:

а) Да се създаде Център по партийно строителство към АОНСУ, в който да се включат отдел „Партийно строителство" и другите звена на академията, които сега се занимават с тези проблеми. Центърът да се развие като научно-учебно звено, в чиято дейност занапред да получат превес научните изследвания с тенденция той да се превърне в научна база на Централния комитет по въпросите на партийното строителство.

В своята работа центърът тясно да си сътрудничи с институтите към АОНСУ и към единните центрове за обществени науки при БАН, като се организират и съвместни изследвания и разработване на важни проблеми на партийното строителство. Същевременно той да установи и поддържа най-тесни връзки със съответните звена на учебните и научни учреждения при ЦК на КПСС и на другите братски партии с цел да се обменя взаимна информация и се организират съвместни симпозиуми и конференции, изследвания и разработване на актуални проблеми на теорията и практиката на партийното строителство.

б) Редакциите на списанията „Ново време", „Партиен живот" и „Политическа просвета", на в. „Работническо дело" и Издателството на БКП да увеличат своя авторски колектив и да осигурят публикуването на повече научно-теоретически статии, монографии и брошури по партийното строителство.

Digitized by Google

в) Информационно-социологическият център при ЦК на БКП да обслужва и Центъра по партийно строителство при АОНСУ, списание „Ново време", „Партиен живот" и „Политическа просвета", вестник „Работническо дело" и Издателството на БКП, като своевременно им предоставя информации от неговия и на партийните комитети изследвания по проблемите на вътрешнопартийния живот и ръководната дейност на Партията.

г) Да се укрепят кабинетите по партийно-организационната работа към партийните комитети, да се превърнат те в пълноценни помощни органи за повишаване знанията на кадрите и комунистите по проблемите на партийното строителство, за изучаването, обобщаването и внедряването на положителния опит в дейността на партийните органи и организации, за моделирането и експериментирането на нови форми, средства и методи на работа, за изследването и разработването на проблеми на вътрешнопартийния живот и пр.

5. В центъра на изучаването, пропагандирането, научното изследване и разработване на историята, теорията и практиката на партийното строителство да се поставят:

— теоретическото наследство на класиците на марксизма-ленинизма в областта на учението на Партията, въпросите на предмета, методологията, основните категории на науката партийно строителство и нейните взаимоотношения с другите науки;

— решенията на конгресите на Партията и на пленумите на ЦК на БКП;

— проблемите, поставени в партийната Програма за нарастване ръководната роля на Партията през етапа на изграждане на зряло социалистическо общество и за постепенното ѝ превръщане от партия на работническата класа в партия на целия народ; за издигане ролята на партийните органи като органи за политическо ръководство и усъвършенствуване на техния стил и методи на работа; за ролята и мястото на първичните партийни организации като политически ядра и първообраз на трудовите колективи; за по-нататъшното повишаване на научното равнище и ефективността на партийно-организационната и идеологическата работа; за подобряване на партийното ръководство на икономиката, културата, науката и образованието; за взаимоотношенията на Партията с държавните и обществените органи и организации и за укрепване на нейните връзки с масите;

— теоретическият и практическият опит на КПСС и на другите братски партии в областта на партийното строителство;

— общите закономерности и националните особености в партийното строителство и борбата против извращенията на марксистко-ленинското учение за Партията и на основните положения за партийното строителство от „левите" и десните ревизионисти и опортюнисти.

6. В научноизследователската работа по партийно строителство да се използват най-пълно постиженията и методите на другите науки и особено на марксистко-ленинската философия, политическата икономия, научния комунизъм, историята на БКП, на КПСС и на международното комунистическо и работническо движение, социологията, психологията, педагогиката, на теорията за управление и пр.

Институтите за обществени науки към БАН и АОНСУ и идеологическите катедри към ВУЗ да смятат като свое задължение разработването и на определени основни проблеми по партийно строителство.

7. Отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация", „Наука и образование" на ЦК и ръководството на АОНСУ да вземат необходимите мерки за подобряване на състава, подготовката и разпределението на кадрите, работещи в областта на партийното строителство.

Затова е особено необходимо:

— да се уточни структурата и щатът на Центъра по партийно

Digitized by Google

строителство и да се комплектува той с подходящи научни работници, преподаватели и други сътрудници с оглед характера и задачите на неговата бъдеща дейност;

— да се направи преценка на щата и състава на кадрите, работещи по партийно строителство в домовете за политическа просвета и кабинетите по партийно-организационна работа, в междуокръжните школи, в партийните издания на ЦК, в Издателството на БКП и в редакциите на окръжните вестници, и да се вземат мерки за целесъобразни изменения в щатовете и за укрепването на тези звена с добре подготвени кадри;

— да се приемат повече редовни и задочни аспиранти по партийно строителство в АОНСУ и да се изпращат такива в Академията за обществени науки към ЦК на КПСС;

— да се организира към АОНСУ постоянно действуващ курс за подготовка и преподготовка на лектори, консултанти, зав. кабинети, журналисти и други кадри по партийно строителство.

8. Главното политическо управление на Народната армия, Политическото управление на Строителните войски, Политотделите на Граничните и Железопътните войски да приведат в съответствие с новите изисквания изучаването на партийното строителство от кадрите във въоръжените сили, преподаването му във военните учебни заведения и разработването на неговите проблеми в условията на армията.

9. При Академията за обществени науки и социално управление да се създаде научно-методически съвет по партийно строителство с основни задачи:

— да координира дейността на различните звена по изучаването, преподаването, научното разработване и пропагандирането на проблемите на партийното строителство;

— да съгласува перспективните планове за научни изследвания и проблематиката за монографии и дисертационни трудове по партийно строителство;

— да има инициативата за създаването на проблемни изследователски групи, съставени от представители на различните обществени науки и работници в партийните комитети за разработването на особено важни теоретически въпроси на партийното строителство;

— да съдействува за организиране на теоретически конференции, симпозиуми и дискусии по важни проблеми на теорията и практиката на партийната работа и ръководство;

— да дава мнение по плановете за подготовка и преподготовка на кадрите по въпросите на партийното строителство;

— да прави оценка на състоянието на науката партийно строителство и когато възникне необходимост, да предлага мерки, за да не изостава тя в своето развитие от изискванията на живота.

Научно-методическият съвет да се състои от представители на Центъра по партийно строителство и на институтите към АОНСУ, на отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация" и „Наука и образование" на ЦК, на списанията „Ново време", „Партиен живот" и „Политическа просвета", на в. „Работническо дело", на Издателството на БКП, на партийни комитети от различни степени, на Главното политическо управление на Народната армия, на съответните институти по обществени науки към единните центрове при БАН.

Научно-методическият съвет се възглавява от председател, който се утвърждава от Секретариата на ЦК на БКП.

В своята работа съветът се опира на апарата на Центъра по партийно строителство при академията.

10. Отделите „Организационен", „Пропаганда и агитация" и „Наука и образование" на ЦК на БКП и АОНСУ в края на 1976 година да информират Централния комитет за резултатите от изпълнението на настоящото решение.

Digitized by Google

КЪМ XI КОНГРЕС –
ВЪЗХОДЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ !

НИЗОВИЯТ РЪКОВОДИТЕЛ

Ще разсъждаваме върху ролята и отговорността на низовия ръководител — началник на цех, на смяна, на обект, бригадир или майстор. Многохилядна армия всеотдайни зидари на социалистическото дело, които се трудят там, където се решава съдбата на партийната линия — в основните звена на производството. Под ръководството на партийните организации те носят материална, морална и политическа отговорност за състоянието на трудовите колективи. От тяхното изкуство да ги ръководят и управляват зависи в голяма степен изпълнението на задачите.

I

Съвременните условия на работа предявяват много по-големи изисквания към низовите ръководители. **На висота са онзи от тях, които са ги осъзнали, осмислили и създават стройна организация за тяхната реализация.**

Началникът на цеха, на обекта или на смяната не е сиря ръководител на своя участък, който помним от малките, самостоятелни промишлени предприятия с остарялата и наследена от миналото техника. Днес той стои начело на отделни звена в големи, кооперирани, специализирани предприятия, наситени с нови машини, с нови технологии, където науката е навлязла с пълната си сила. Самият този факт обективно определя несравнимата по мащаби роля и отговорност. Определя необходимостта от по-голяма култура на труда. Сега да си началник на цех, на обект и пр. означава да притежаваш специална квалификация, да си вещител на най-новите научни завоевания, да бъдеш организатор на техническия прогрес. Означава да бъдеш новатор и творец на положителния опит, да въвеждаш навсякъде научна организация на труда. **Ето го един от основните белези за политическата зрелост на низовия ръководител.** Този от тях, който изостава на тоя фронт, е далеч, далеч назад от развитието на живота. А изоставащият не може да управлява трудовите хора в духа на партийната линия, да организира съревнованието, да повишава производителността на труда, качеството, да изпълнява плана.

Днес ръководителят на бригадата за промишлено ръководство в селското стопанство не е бригадирът, който помним от първите години на кооперативните стопанства, даже от времето на тяхното обединение в по-едри селскостопански предприятия. Достатъчно е да споменем, че той по същество на много места замести бившия председа-

Digitized by Google

тел на ТКЗС. Та той със своя колектив отговаря за 20, 30 и 40 хиляди декара земя! Достатъчно е да добавим, че на негово разположение е огромна техника, че производството му е специализирано, за да се разбере още по-добре наистина качествената промяна, която е настъпила в понятието бригадир на село. Той вече по характер на своя труд, по познания, по отговорност и пр. се е изкачил на стъпалото на началник на цех в промишлеността.

Отчитайки тия нови условия в целия наш живот, партийните комитети и организации правилно се ориентират и издигат за ръководители на най-низовите звена хора с висше образование, компетентни организатори. Днес Партията благодарение на своите всестранни грижи разполага с хиляди прекрасни специалисти, които оправдават нейното доверие, влагат своите знания и талант в делниците на социалистическото строителство.

2

Съвременният ръководител на бригадата, на обекта, на цеха или майсторът не са технократи. Не е човек, който само знае, може, има специална квалификация, познава технологиите. Не! Той, както определи още Майският пленум на ЦК на БКП от 1964 г., е **политически деец**. Той, както подчерта др. Тодор Живков в своя доклад пред Декемврийския пленум, освен познаването на производството е длъжен да вниква в същината на априлската линия на Партията, да умее да работи с хората и да ги сплотява, да бъде носител на комунистическите добродетели — сътрудничество, другарство, взаимопомощ, достойнство, чест и пр. Той е длъжен да помни, че му е гласувано доверие от Партията, от народа, че е техен син и представител. Негово първостепенно задължение е да не забравя своя дълг към тях. Никога и за нищо на света! Класово-партийната му култура и подход е венецът на неговия образ като политически деец.

Като изреждаме тия мисли, веднага трябва да се спомене, че в процеса на тяхното претворяване в живота се съдържа и едно от основните противоречия в дейността на низовия ръководител. Противоречие, което се изразява най-ярко в неуменето да се изгражда **единството между целия комплекс от изисквания, за които той отговаря, длъжен е да осъществява — или се дава преднина на специалните знания, или се подценяват те.** Има дейци, които не умеят да работят с хората, държат се високомерно към тях, не вникват в конфликтните ситуации, не ги разрешават в името на принципиалната и творческа атмосфера в колектива; срещат се ръководители, които можем да наречем добряци, беседват с работниците и кооператорите, но не са способни да въведат ред, дисциплина, да създадат научна организация на труда и пр. И в двата случая се нарушават партийните решения за обучението и възпитанието на кадрите, за техния подбор и разпределение. Не се разбира призванието на стопанския, на държавния ръководител и организатор като политически деец.

Първостепенна задача на партийните комитети и организации е да разрешават правилно това противоречие, да осигуряват комплексна оценка за ръководните дейци в бригадите, цеха, обекта и пр. Тя да бъде сърцевина на партийния контрол. **С еднаква сила да се държи на специалната подготовка и на политическия подход.** Да не се откъсват и противопоставят те. Да се издигат и възпитават кадри, които действуват с познаване на нещата, с култура и същевременно най-строго спазват ленинските принципи и норми, навсякъде водят борба за изграждането на сплотени и дееспособни колективи, дават пример

Digitized by Google

на хора с комунистически добродетели. Ето един от главните моменти в ръководната дейност на партийните комитети и организации.

Но като имаме предвид решенията на Десетия конгрес на Партията, не бива да се забравя и **самоконтролът** — как самите ръководители сами се учат да правят анализ на своите постъпки, отношения и поведения; как се стремят самокритично да се отнасят към това, което правят, и пр. Ако сам не си способен да прецениш стойността на всяка твоя стъпка, помощта на другарите няма да бъде ефикасна и полезна! При това положение партийният и общественият контрол ще се съединят със самоконтрола, което като цяло ще възпитава и издига кадрите.

Те могат да възпитават колектива само когато сами са образец на възпитани люде; те ще обучават трудещите се само когато са пример на образовани хора, когато са еталон на принципиалност, на скромност, на справедливост, на дисциплина, на уважение и зачитане на чуждото мнение и пр. Нашето общество не търпи демагозите, не понася разминаването на думите с делата, презира празнодумството, особено когато не можеш и един гвоздей да забиеш. Културата и претенциите на широките народни маси са израснали извънредно много — истинска наша гордост! Те добре различават къклицата от житото. Победоносното тържество на априлския курс облагороди целия начин на обществен живот, човешкото мислене и по широта, и по дълбочина. В съвременните условия ръководител с бедно и ограничено политическо мислене трудно би се справил с възложените му задачи.

3

Да ръководиш означава да владееш изкуството да управляваш — компетентно, делово. Да въвеждаш ред, законност, да даваш верни отговори и решения, да се намесваш и да помагаш навреме. Да има простота в работата и като започнеш нещо, да не спираш, докато не го завършиш. Националната партийна конференция постави отговорната задача да очистим управленческото поле от бурените на времеядството. Бихме поставили въпроса така: **то не бива да съществува даже и в най-малката степен в работата на низовия ръководител.** Да се намалят до минимум книжнината, стоенето в канцеларите, заседанията и съвещанията. Основното да бъде работата с отделния човек, грижата за него, за целия колектив. Пълна подкрепа, защита на честните, трудолюбивите и здрава ръка за носителите на отрицателните явления! Без осмислянето на тия изисквания низовият ръководител няма да постигне успех.

Но тук има и нещо друго — сериозно преустройство в ръководната дейност на по-горните органи. Независимо от ясните и категоричните постановки на Националната конференция под формата на „научна" информация низовите ръководители се затрупват с книжнина, с излишно попълване на формуляри, с чести викания по съвещания и заседания. Това ги откъсва от огнището на тяхната работа, не им позволява пълно да упражняват управленческите и възпитателните си функции. На тая слабост час по-скоро трябва да се сложи край, да се оставят ръководителите да бъдат през по-голямата част от времето си в бригадата, в цеха, на обекта да изучават настроението на хората, да дават отговор на техните вълнения. Ето кое сега трябва да заеме също полагаемото му се място в партийния контрол — **как се преустройва стилът на низовите дейци, как управляват те колектива, как вземат верни решения и организират проверката на изпълне-**

Digitized by Google

нието. Това сега е важно, съществено. То ще предотвратява провалите в работата, ще превръща думите в дела, ще издига самодейността и активността на трудовите колективи.

4

Естествено, ръководната политическа роля принадлежи на комунистите, организирани в партийни организации или групи. Те носят отговорност за състоянието в бригадата, цеха, смяната, обекта и пр. **Главно в тяхната ръководна дейност и контрол трябва да бъде грижата за укрепване и издигане името и авторитета на началника на цеха, на бригадира и т. н.** Не може да има силен и сплотен колектив, ако начело на него не стои силен и авторитетен ръководител. Да осигури, да издига, да възпитава такива дейци е първостепенна грижа на партийната организация.

Авторитетът на ръководителя е голямо нещо. Той именно допринася да има по-голяма организираност и целенасоченост в творчеството на тружениците на социализма.

Но авторитетът не е само грижа на партийната организация или колектива. Той трябва да стане съдба на всеки, който иска да бъде деец от социалистически тип. Тук основното е ръководителят да се възпитава и самовъзпитава в навици, да уважава, да търси, да зачита комунистите, да се опира на тях при осъществяване на своите замисли, начинания, постижения. Някъде свеждат това принципно положение само до **отчета** пред партийната организация. Не е достатъчно! Трябва да се създаде такъв стил, щото бригадирът или началникът на цеха да **свикват** сами да търсят партийната организация, когато има да решават важни въпроси! Ето така се гради авторитет! В редакцията се получава сигнал, че на много места именно този **свещен** принцип не се спазва. Наивни са онія низови ръководители, които се поставят над или извън партийния колектив. Наивни! Тях не ги очаква успешно развитие като организатори на социалистическото производство. Всяка надменност, високомерие или отчужденост са чужди на комунистическите добродетели.

За жалост на отделни места партийните комитети не се намесват навреме, за да премахнат слабости от тоя род. Неотдавна градският комитет във Враца сам отчете грешката си, че не е взел навреме мерки, за да оздрави колектива в едно болнично заведение, където ръководителят се е самозабравил, партийната организация е проявила безпомощност, пренебрегнала своите уставни права и оставила колектива да се разяжда от интриги.

Взаимоотношенията между партийна организация и ръководител трябва да се изграждат здраво на уставна, на принципиална база! Това е важен партиен въпрос.

* * *

Живеем в дните на предконгресната година. Година, която съвпада и с двадесетгодишнината от Априлския пленум. Партията ясно е очертала задачите, които трябва да разрешим. Да разгръщаме обществената производителност на труда, да развиваме социалистическия демократизъм, да укрепваме трудовата дисциплина...

Възможно ли е да се разрешат тия големи проблеми без таланта, себеотрицанието и организаторского изкуство на низовите ръководители?

Не е възможно!

Digitized by Google

УМЕЛ ОРГАНИЗАТОР

ТАЛИМКА ЙОРДАНОВА
председател на окръжния съвет на БПС—Сливен

При изпълнението на решенията на Националната партийна конференция — за осигуряване високи темпове на растеж на обществената производителност на труда — в Сливенски окръг се отделя особено внимание за активизиране дейността на огромната армия от непосредствени командири в производството. Благотворно въздействие върху усилията ни за повишаване тяхната роля оказа Постановление № 1 от 2. I. 1974 година на Централния комитет на Партията, Министерския съвет и Централния съвет на Българските професионални съюзи. След него бяха утвърдени „Основни положения за функциите, задълженията, отговорността и правата на преките ръководители"; повишиха се заплатите им; измени се системата за премирането; решават се още цял комплекс от въпроси и се създават реални условия да се използват по-пълно големите възможности на майсторите.

В нашия окръг работят над 2730 бригадири, групови и секционни майстори, технически ръководители. Те представляват 60 на сто от всички инженерно-технически работници. Очевидно е, че от тях зависи много напредъкът в икономическото ни развитие. Ето защо партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства считат за своя първостепенна задача грижата за израстването на преките ръководители, за повишаване на тяхната политическа зрелост, квалификация и умение да ръководят поверените им творци на блага в съвременните условия.

Това потвърждават и фактите. В мазаческата бригада на героя на социалистическия труд Калчо Митев работят 11 души. Те изпълняват производствените си норми средно със 150 на сто. Задружни и сплотени — от 7—8 години с непроменен състав, — те още в средата на миналата година се поздравиха с достойно изпълнен дълг за цялата шеста петилетка. Ами бригадата за промишлено зърнопроизводство в село Коньово? И тя начело със своя бригадир — героя на социалистическия труд Руси Русев, изпълни петилетния си план за четири години: произведе в повече 602 т хлебно и фуражно зърно, реализира 25 000 лева икономии от резервни части, 93 т горивни и смазочни материали. Главните достойнства на двамата бригадири са предприемчивостта и инициативата, уменето да работят с хората, стремежът им да създадат такава атмосфера в колектива, която в най-голяма степен способствува за разкриване възможностите на всеки човек, помага да расте творческата активност.

Известни станаха имената на още стотици преки ръководители, чиито производствени звена изпълниха петилетния си план за четири години. Между тях са: Веселин Димитров — бригадир настройчик в завод „Динамо", Димитър Христов — бригадир в СЗ „Васил Коларов", Влайо Михов — секционен майстор в завод „Добри Желязков", Дяко Великов — секционен майстор във ВТК „Георги Димитров", Васил Атанасов — бригадир на лозарска бригада в с. Младово, Петко Златев — бригадир на овцеферма, и др.

Добър атестат за политическите и деловите качества на този отряд от творци в материалното производство е заслуженото признание, което те получават — 222 от тях са наградени с високи държавни отличия, 716 са носители на званието „Ударник", 158 — „Най-добър в професията", 478 — „Първенец"...

Digitized by Google

Мнозина преки ръководители са дейни изобретатели. Само от едно предложение на Лука Луков — началник на цех в завод „Добри Желязков", за изменение на разстилъчните устройства при производството на нетъкани текстилни материали са реализирани 64 000 лева икономически ефект. Повече от 60 на сто от всички рационализатори в нашия край са бригадири, майстори — ръководители на производствени единици. Да, всичко това характеризира тяхната порастнала компетентност, творческо отношение към организацията на труда и производството.

Все по-активно е участието на майсторите в управлението на производството, в обществено-политическия живот на своите колективи: 505 от тях са членове на стопански комитети, 770 са избрани в ръководствата на политическите и масовите организации. С повишена инициатива и творчество преките ръководители участвуват при съставянето и изпълнението на насрещните планове, при организацията на социалистическото съревнование. Те изявиха своите големи възможности и с направените повече от 3000 предложения по време на държавно-обществения преглед за повишаване на обществената производителност на труда. С тяхното активно участие за 1975 година по бригади и цехове се приеха повече от 28 880 колективни обещания, сключиха се над 1880 договора.

НО ЗА ДА МОГАТ да решават с успех сложните задачи в производството, да прилагат съвременните достижения на науката и техниката, да повишават ефективността на стопанската дейност, **преките ръководители преди всичко е необходимо да бъдат високо квалифицирани специалисти в професията си,** познаващи добре организацията, технологията и планирането на производството. С увереност да пристъпват към стратегическите задачи, поставени от Партията за реконструкция и модернизация на съществуващите фондове, за използване на всички фактори за интензификация на производствения процес, за създаване рационална организация на труда, за бързо и ефективно приложение на челния опит. Съвременният майстор е наложително да познава теорията на управлението. Той не може да усъвършенствува управленческите си качества без минимум икономически знания. Особено важно е да владее изкуството за координация, контрол и материално стимулиране, да разбира конкретното въздействие на икономическия механизъм. И още: опитът е показал, че майсторът не е просто администратор или производственик, а по същество **политически деец, притежаващ високи морални и волеви качества.**

В духа на тези изисквания ние целенасочено съсредоточаваме нашите усилия, провеждаме разнообразни по форма и богати по съдържание дейности.

Срещата на бюрото на окръжния комитет на БКП и ръководството на Централния съвет на БПС с майсторите потвърди готовността на майсторите, бригадирите да се включат в още по-активна обществено-политическа и възпитателна дейност в своите колективи. Направи се равносметка на стореното по изпълнение на утвърдените документи за повишаване ролята на преките ръководители.

По време на продължителната, задълбочена подготовка за тази среща под ръководството на окръжния комитет на Партията ние изучихме, анализирахме и обобщихме най-ценното в досегашната ни дейност по: подбора, повишаване на деловите качества, компетентността, образованието и квалификацията на майсторите; подготовката им като възпитатели на труловия колектив; разширяване общественото признание на техния труд, на положителния опит... Като подложихме на

Digitized by Google

критична оценка съществуващите отрицателни страни, още по-ярко очертахме неотложните задачи, които различните фактори в окръга — стопанските ръководства, профсъюзните и комсомолските организации — следва със специфичните им форми и средства да решават. Най-ярко потвърждение за това е и приетата специална програма на бюрото на окръжния комитет на БКП. В нея са отразени стремежът и новият подход за непрекъснато повишаване професионалната подготовка и възпитанието на низовите ръководители.

ЕДИН ОТ ОСНОВНИТЕ въпроси, който окръжният комитет на БКП постави с голяма острота пред нас, това е **образованието и квалификацията на непосредствените командири в производството.** Какво е положението сега? Тяхната квалификационно-образователна структура показва следната картина: 1295 преки ръководители са със средно специално образование, 335 — със средно, 1097 — с основно. Голямата част от този отряд творци в материалното производство са политически зрели, умни, авторитетни, опитни ръководители, познаващи добре своята работа.

Дългогодишните традиции на Сливен в текстилната промишленост са оставили следи и в това направление. Във ВТК „Георги Димитров", завод „Добри Желязков", ВТК „Съби Димитров" проблемите на образованието и квалификацията на майсторите са успешно решени. От тях 85 на сто имат средно специално образование — едно много важно условие за осъществяване компетентно ръководство в низовите производствени звена. В този факт няма нищо случайно. Вече 90 години Текстилният техникум е ковачница на кадри за отрасъла в нашия край и страната. Професията на секционния майстор завоюва голямо уважение и популярност. Не рядко цели фамилии — бащи, деца, внуци, намират в нея благодатно поле за изява. Непресъхващ извор за резервни кадри — непосредствени ръководители в производството — са и най-добре изявяващите се, тачени работници, които ние грижливо насочваме да продължават образованието си.

Машиностроенето е сравнително нов отрасъл в икономиката на Сливенски окръг, обаче и тук в основни линии производството се ръководи от квалифицирани специалисти. От всички преки ръководители 74 на сто притежават средно или средно специално образование. Това е свързано с планомерната подготовка на кадрите в техникумите и средните професионални училища, които са профилирани по специалности съобразно нуждите и изискванията на съответните предприятия.

Безпокойство внасят обаче данните в някои от другите отрасли. Все още голяма част от преките ръководители в горската и дървообработващата, в хранително-вкусовата и топливната промишленост, в селското стопанство са с основно образование. Ние ценим и дълбоко уважаваме натрупания с годините богат опит и умение от майсторите практици. Нареждаме ги в почетните редици на творците на блага. Но техническият прогрес, механизацията и автоматизацията, които навлизат неудържимо в производството, поставят неотменни, високи изисквания и пред тях. Нима е възможно само 102 души от окръга ни да се учат в професионално-учебните центрове и средните специални училища? Ето защо действеното решение, прието от окръжния комитет на БКП, ни оказва неоценима помощ и в това отношение. Ние вече имаме ясно очертана перспектива, добре разработена система за повишаване на техните технически и икономически знания; за непрекъснато издигане квалификационно-образователното им равнище. И разбира се, те да разполагат с една богата информация за челния опит от отрасъла в страната и чужбина.

Digitized by Google

Сега във всички предприятия партийните, стопанските и профсъюзните ръководства набелязват свои конкретни мерки преките ръководители до 35-годишна възраст да продължат образованието си в професионално-учебните центрове или в средни специални учебни заведения. Това е една трудна задача. Към нея пристъпваме с реализъм, без илюзии, че с магическа пръчка нещата ще се променят. Най-важното обаче е, че този процес е започнат, осъзната е необходимостта от неговото провеждане, има стремеж за нов подход при подбора и подготовката на тази категория кадри.

ДОСТАТЪЧНО ЛИ Е обаче само техническата квалификация на преките ръководители, за да управляват правилно производството, за да бъдат възпитатели на малкия колектив? Очевидно — не. **Те се нуждаят и от минимум управленчески, психологически и икономически познания.**

Острата необходимост да се полагат системни грижи за обучението на майсторите застави окръжния съвет на профсъюзите да потърси нови форми и средства за работа с тях. Така се родиха някои интересни начинания. Вече няколко години към междусъюзния дом на културата „Съби Димитров" действува университет за обучение на преките ръководители в производството. Към него в по-големите предприятия са разкрити 12 факултета. С помощта на Централния съвет на БПС и Научноизследователския институт по профсъюзни проблеми „Георги Димитров" — София висококвалифицирани лектори изнасят лекции по педагогика, психология на труда, социално управление, икономика. Провеждат практически упражнения, обменя се положителен опит. Учебната година ще приключи с научно-практически конференции по изучавания материал. Този начин на обучение оставя трайни следи в подготовката на майсторите. Стремежът ни сега е да разширим дейността на университета. Търсим пътища за по-тясно свързване на заниманията със специфичните въпроси в работата на преките ръководители от различните отрасли на материалното производство.

Съществен принос за обучението на майсторите има системата за политическа просвета, курсовете за квалификация. След излизането на Постановлението на Централния комитет на БКП за повишаване ролята на преките ръководители като организатори на производството и възпитатели на трудовите колективи в голяма част от предприятията по производства се разработиха конкретни длъжностни характеристики за техните права и задължения. Във ВТК „Георги Димитров", ВТК „Съби Димитров" и др. в професионално-учебните центрове се организираха курсове с всички низови ръководители. След завършването се положиха изпити и на основата на оценките се издадоха нови заповеди. По този начин се направи опит да се внесе подобрение в състава на майсторите.

Какво обаче ни смущава при обучението и квалификацията на непосредствените командири в производството?

Програмите, по които се обучават, не са напълно издържани методически, не са достатъчно съобразени с изискванията за една по-тясно изразена практическа работа. Темите са общи, по-скоро дават информация, а не задълбочени знания. От друга страна не достигат лектори по психология на труда, педагогика и социално управление. А някои от изнасящите лекции са с не добра теоретическа подготовка, не умеят компетентно да изясняват проблемите и да ги свързват с практиката. Това в много случаи превръща обучението в самоцел, изсушава добрите намерения още в техните кълнове. В оскъдната литература тези въпроси са разработени главно в теоретически аспект.

Digitized by Google

Липсват и помагала, с помощта на които прекият ръководител да затвърди преподавания материал.

Неотменното изискване да се познават новостите в техниката и технологията, световните постижения в отрасъла е също елемент от тяхната квалификация. На практика обаче нашите усилия не се обединяват от единен подход в това отношение. Веднъж месечно по съветски опит в предприятията се провежда ден на майстора, който се използва за оперативна работа, за запознаване с техническите новости и актуални въпроси на вътрешния и международен живот. Опити за една по-последователна информираност се правят в текстилната промишленост. Тези епизодични мерки не могат да се считат за особено резултатни. Очевидно е, че трябва да се изгради система за техническа информация в рамките на съответното обединение и за неговите поделения, която да стига до всеки пряк ръководител в производството.

Ние вече придобихме не малък опит по подготовката и квалификацията на преките ръководители. Смущава ни обаче твърде самодейният характер на този процес. Многообразието от форми и средства, с които той се осъществява, пречи за най-точното и правилно адресиране на знанията. Просветителството измества задълбоченото изучаване на проблемите. Може би следва да се разработи система, която да изяснява цялостно механизма на обучението в съответния отрасъл, периодически тази категория кадри да се усъвършенствува с откъсване от производството.

Да погледнем на проблема и от друга страна. Нима трябва да издигнем на ръководна работа съответния специалист и тогава да го учим да управлява и възпитава? Може би е вече време минимумът от управленчески знания и научни основи за работа с хората и ръководството на колектива да се преподават в техникумите и висшите учебни заведения. Ефектът от обучението там би бил несравнимо по-голям. Това би съдействувало и за още по-добро професионално ориентиране на младежите.

Във връзка с това окръжният комитет на БКП предложи на Министерството на народната просвета и то вече да утвърди програма за факултативно изучаване организацията на управлението на низовите производствени единици. Тя ще се внедри експериментално в Текстилния техникум, Техникума по механотехника и Техникума по електротехника — Сливен.

ОЩЕ РЕДИЦА ПРОБЛЕМИ са в противоречие с високите изисквания, които предявяваме към майсторите като организатори на производството и възпитатели на трудовия колектив. Сега се поставя остро въпросът за подбора на тези кадри. Обаче и тук няма единни практически принципи. Това се отразява отрицателно на цялостната работа по издигането на преките ръководители.

В приетите неотдавна решения окръжният комитет на БКП обърна внимание и вмени в дълг на партийните и стопанските ръководства да повишават взискателността си при подбора на майсторите, да засилват партийното ядро сред тях, по-смело да издигат жени и младежи. Като взе предвид съществуващите слабости, предложи на Министерството на труда и социалните грижи да разработи система за техния подбор, оценка и стимулиране, която да се експериментира в няколко предприятия на Сливенски окръг.

Някои предприятия от леката промишленост и машиностроенето правят опити да се създаде система за подготовка на резервни кадри. Нашата потомствена работническа класа е огромен, богат кадрови

Digitized by Google

потенциал, от който при изяснени критерии може да се черпи основното попълнение на низовите командири на производството.

Утвърдените нормативни документи дават допълнителни права на преките ръководители, касаещи трудовата дисциплина, материалното и моралното поощрение за добри производствени резултати на изпълнителските кадри. В редица трудови колективи като ВТК „Георги Димитров", ВТК „Съби Димитров", завод „Добри Желязков" и др. се взема мнението на майсторите при назначаване, разместване, повишаване и санкциониране на работниците. Приемат се техните предложения за материално и морално стимулиране.

В някои трудови колективи като например във ВТК „Георги Димитров", ВТК „Съби Димитров", завод „Добри Желязков" и др. приложението на цеховата стопанска сметка дава възможност на началниците на цех, смяната и на секционните майстори да имат собствена сметка във фонд „Допълнително материално стимулиране" за награди и регулиране заплащането на изпълнителските кадри. За да може да се прилага обективност при материалното стимулиране, се утвърждават условията, при които следва да се дават награди. Те се знаят от работниците и със силата на обществения контрол се осъществява по-голяма справедливост при оценяване приноса на отделния производственик.

Известно е обаче, че в редица случаи внедряването на вътрешностопанската сметка стига едва до цеха и като изключение до бригадата. Поради това средства за поощрение се предоставят само на това равнище. На много места майсторите и бригадирите са лишени от тези права.

От друга страна бавно се осъществяват и някои регламентирани изисквания от стопанските ръководства. И досега например в отделни предприятия не са разработени длъжностни характеристики, не се създават навсякъде комплексни условия за осъществяване на възложените функции на майсторите. Недостатъчно се зачита тяхното мнение. Все още рядко този форум от командири в производството се събира организирано, за да се обсъдят с него определени въпроси по организацията на труда и производството, трудовата и технологичната дисциплина. Това принизява активността и творчеството на прекия ръководител, ограничава го само в сферата на малкия колектив, възпитава у него чисто административен подход. Такова отношение понижава самочувствието му като организатор на производството, изсушава в него стремежа към търсене и творчество.

Възможността на майстора да бъде пълноценен организатор на производството се намалява и от редица негативни моменти в материално-техническото снабдяване и кооперираните доставки, от слабата организация и ниската техническа култура на производството, от недостатъци във вътрешнозаводското планиране. За тези неприсъщи функции той губи най-малко 30—40 на сто от работното си време. В тъкачните цехове на ВТК „Георги Димитров", завод „Петко Енев" само неритмичното снабдяване с вътък, а понякога и зареждането с основа отклонява 15—20 на сто от времето на секционния майстор. Често той е принуден да влага допълнителни усилия и поради различни пропуски в работата на спомагателните работници.

Нерационалното използване работното време на прекия ръководител му пречи да се заеме пълноценно с важни въпроси от неговите задължения: научната организация на работното място, повишаването производствената култура, контрола по използване производствените мощности. . .

Твърде сложни са взаимоотношенията на майстора, бригадира с другите структурни звена в предприятието. Той поддържа преки функ-

Digitized by Google

ционални връзки с цеха, получава плана, дава заявка за доставка на материали и контролира снабдяването, изпълнява предписаната технология, спазва техническата документация, обсъжда трудовите норми с нормировчиците и т. н. Често този широк спектър на дейности му позволява да открие, да види и най-добре почувствува редица слабости в работата на функционалните отдели на предприятието. Та нали понякога е принуден да изпълнява и несвойствени за него канцеларски работи.

Тези въпроси сега са в центъра на нашето внимание. Под ръководството на партийните комитети и организации стопанските и профсъюзните ръководства търсят пътища за създаване комплексни условия за приложение труда на преките ръководители.

ВЕДРИЯТ СОЦИАЛНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИ КЛИМАТ в малкия колектив има свой дял в похода за повишаване на обществената производителност на труда. В него се събират и срещат хора с различни характери и съдби. Поражда се сложна гама от преживявания и отношения. Сред този пъстър по своя състав човешки колектив **обединяващата, организираща фигура е майсторът.** Той ръководи производството. Със своя правилен стил на работа влияе за ново отношение към труда и социалистическата собственост, да се създава обстановка за здрава трудова и технологична дисциплина.

Възпитателната функция на преките ръководители е тясно свързана с **наставничеството,** което под ръководството на окръжния комитет на БКП е поставено на добра основа. Група партийни и профсъюзни дейци изучиха съветския опит в завод „Електросила" — Ленинград. Гост на Сливен беше и самият Степан Витченко. Предварителната работа създаде условия да се потърси конкретното приложение на неговия подход при нашите условия. Сега в предприятията ни работят над 400 наставници, които се грижат за обучението и възпитанието на повече от 850 млади работници.

Опитът показа, че с наставниците първичната адаптация на новопостъпващите върви много по-бързо. Превръщането на довчерашния ученик в работник — това не е само овладяване на определени производствени навици. Той влиза в малкия колектив, в него има установени взаимоотношения, определен климат. Колкото по-топло и грижливо се отнасят към него, толкова по-бързо идва приобщаването.

Стореното досега за приложение на наставничеството вдъхва надежда, че са налице всички условия да се разширяват редиците му. Под ръководството на окръжния комитет на БКП профсъюзните органи и организации вече обобщават натрупания опит. Главната им грижа сега е да се пристъпи към широко приложение на тази форма във всички сфери на материалното производство, да се подбират внимателно наставниците, да им се помага търпеливо, за да търсят те ключа към душата на младите работници. По тематичен план, подготвен с помощта на Института по профсъюзни проблеми „Г. Димитров" — София, по отрасли се организира обучение на тези избраници. При прилагането и на този чудесен съветски опит внимателно се изучават специфичните условия, проявява се творчество и инициатива. Особено грижливо се подхвана това движение в строителството. То се свързва тясно с укрепването на трудовата дисциплина, намаляването на текучеството, повишаването на квалификацията на работниците.

Партийната повеля за по-нататъшно повишаване ролята на майсторите като организатори на производството и възпитатели в малкия колектив наложи да търсим и други форми и средства. Може да се твърди, че вече има стремеж за една постоянна и целенасочена дейност, която е адресирана към различни страни в работата с тях. След

Digitized by Google

продължителна подготовка окръжният съвет на БПС проведе научно-практическа конференция за мястото на майстора в организацията на производството и възпитанието на малкия колектив. Организират се срещи по отрасли, обменя се положителен опит. С помощта на Централния съвет на БПС и на Централния комитет на профсъюза на работниците от леката промишленост ние възложихме на група научни работници да направи изследване и разработи система за организация и управление на трудовото възпитание във ВТК „Георги Димитров". Извършеното досега дава интересен материал за майстора като ръководител и възпитател в секцията. Убедени сме, че това начинание ще подскаже полезни неща и за практическата работа на другите профсъюзни ръководства.

От богатия съветски опит се родиха и **съветите на майсторите** — интересна форма за еднопосочно обединяване на усилията за работа с този отряд творци от материалното производство. Сега в почти всички големи предприятия съобразно конкретните условия съветите на майсторите имат своя изява. Правят се опити да се изпълва тяхната дейност със съдържание. Струва ни се обаче, че самодейността в работата тук не отговаря на високите изисквания, които предявяваме за издигане ролята на майстора. Намираме, че е необходимо, както това стана вече в Съветския съюз, да се обобщи натрупаният опит досега и най-вече да се разработи статут, който да изясни насоките за дейност в съветите.

Съвременното производство поставя високи изисквания към низовия ръководител. Да проявява творчество и инициатива в борбата за непрекъснато повишаване обществената производителност на труда. Но оттук произтича и голямата отговорност на стопанските дейци от всички равнища на планиращите и координиращи органи максимално да усъвършенстват управлението на производството. Под ръководството на партийните комитети и организации да осигуряват най-благодатни условия, за да се утвърждава на всички равнища, във всички звена социалистическият стил на управление.

НЕПОСРЕДСТВЕН ВЪЗПИТАТЕЛ

Някога майсторът беше онзи представител на занаятчийството у нас, който олицетворяваше традициите на нашето еснафство. Сега само тук-там ще срещнем ръчната изработка като сувенирна продукция или като произведение на приложното изкуство. А думата майстор в условията на социалистическата организация на производството, на внедряване най-съвременни високопроизводителни технологии доби качествено нови измерения. Той е непосредственият ръководител на първичния колектив, организатор и възпитател на неговите членове, един от решаващите фактори за повишаване производителността на труда, за подобряване качеството на продукцията.

И действително няма по-важна фигура в първичния трудов колектив от **майстора!** Той е най-добрият познавач на техниката и технологията на производството, незаменим другар, съветник и приятел на работниците, активен обществен деец. Тъкмо със своите делови, политически и личностни качества изпъква и се налага като творец на блага, умело организиращ и направляващ дейността на низовото звено.

Digitized by Google

БУРНО ПРОТИЧАЩАТА научно-техническа революция и все повече усилващият се технически прогрес изискват от всеки работник, нежели от майстора, постоянно професионално усъвършенствуване, повишаване квалификацията и непрекъснат устрем към новото, прогресивното в производството. Ето защо партийните ръководства толкова много изискват от професъюзните и комсомолските организации този проблем постоянно да бъде в центъра на вниманието им. Да създават условия майсторът да се утвърждава като главна фигура в малкия трудов колектив, заедно с органите на самоуправление да се грижат за все по-творческата му дейност по овладяване на новите технически въведения и технологии, на новите почини. И разбира се, успехите в това отношение са налице — и в София, и в Сливен, и във Видин. . .

Едно изследване за ролята на непосредствения ръководител, за неговия личен пример, проведено сред работници от транспорта в София, показа, че болшинството от анкетираните оценяват високо своите низови ръководители като майстори специалисти и познавачи на производството. Така например 73 на сто от работещите в столичния ж. п. транспорт, 75 на сто от автотранспорта и 70 на сто от градския пътнически транспорт посочват, че техните непосредствени ръководители убедително им въздействуват, извършват целенасочена работа за повишаване тяхната квалификация.

В една среща с изтъкнати майстори от Видин Донка Цолова, успешно прилагаща почина на Степан Витченко, каза: „За мен е дълг, но и призвание да помагам на младите, да ги уча и насърчавам, да ги съветвам и убеждавам. Индивидуалната работа с всяка девойка дава своите резултати въпреки първоначалните трудности. Когато поех 22 работнички, които имаха ниска производителност и дисциплина, безспорно не всичко тръгна леко. Но аз не се уморявах да им разкривам „тайната" на професията, да им предам всичките си умения и знания. . . " С нейната опитност и майчинска обич тя успяла да създаде у тях именно вкус към новото, прогресивното в производството, непрекъснат стремеж за професионално усъвършенстване. И сега десетина от тях са много добри в професията, редовно изпълняват своите норми.

А за майсторката пък в партийния комитет на предприятието разказват: „Помага ѝ убеждеността, че съвременното производство, непрекъснато насищано с технически нововъведения, все повече изисква интелектуализация на самия производствен процес. Първо тя се стреми да бъде най-квалифицираната, най-компетентната сред работничките, най-знаещата и можещата."

РАБОТАТА ПО КВАЛИФИКАЦИЯТА на работниците е тясно свързана с грижите за тяхното трудово възпитание. Гъкмо майсторът е най-добрият пример и възпитател на истинско социалистическо отношение към труда, на чувство за работническа чест и достойнство, на съзнателна дисциплина и отговорност. Ето защо ще предам още един интересен пример от изказването на Донка Цолова: „Много от младите работнички — казва тя — нямат навици да се трудят системно. Аз упорито и настойчиво се мъча да ги приуча на прилежност в работата, да им вдъхна увереност в силите. Имах случай с едно младо момиче, което изпълняваше едва 30—40 процента от дневната си норма. Много пъти съм разговаряла с него. То ми каза, че баща му го издържа и не му трябват пари, затова не работи. Аз обаче не се отказах, не престанах да му внушавам каква гордост е днес да си умел производственик, колко важно е да се оформи като самостоятелен човек, че не трябва да тегне на своите родители. И сега, не ще е преувеличено да заявя, че се гордея с тази производственичка."

Digitized by Google

А ето какъв интересен случай от своята работа като възпитател на 12 млади девойки разказва Бонка Алексиева: „В моята бригада имаше и едно момиче от Враца, което обичаше много да скита по барове, а сутрин не можеше да работи. Неведнъж разговаряхме с него, критикувахме го. Накрая решихме да го отстраним от малкия ни колектив. Известихме за това и родителите му. Но когато разбрахме, че баща му го е изгонил от дома, ние отново го обградихме с другарство и грижи. Един ден със сълзи на очи то помоли да го приемем при нас. И заработи много добре. Сега преизпълнява нормите си."

Стремежът на всеки майстор да създаде у подчинените си чувство на гордост от труда е много важен момент в процеса на възпитанието. Но затова е необходимо системно и тактично, по достойнство да бъдат оценявани техните постижения. По този проблем майсторът Лалов от Химкомбината в гр. Видин, заяви: „Моят опит недвусмислено сочи, че за да сплоти поверения му колектив, прекият ръководител трябва да проявява много голяма справедливост именно при оценката на извършеното от неговите подчинени. Производствениците най-добре се спечелват, когато се отнасяме с тях честно и прямо. Затова аз не се уморявам да ходя по цеха и да наблюдавам, да помагам и насърчавам. Особено важно е да гласуваме доверие и на онези, които са с най-малък принос в изпълнението на общата задача. . . Работникът винаги може да каже, че нормите са високи, а парите малко. Но майсторът със своята ежедневна принципиална оценка на труда е в състояние най-добре да докаже кой се справя добре и кой зле с работата си, да направи така, че всеки да се гордее с произведените от него блага."

Тази страна от работата на майстора действително има огромно значение не само за трудовото, а изобщо за цялостното комунистическо възпитание на работниците. Ръководителят на малкия колектив не може да изпълни дълга си в това отношение, ако се насочи само към конкретна техническа, технологическа и професионална помощ. Той е длъжен да се интересува от техните всестранни интереси, склонности, ценностни ориентации и да въздействува — чрез поведението си, чрез разговори, организиране на богат, идейно-съдържателен живот в повереното му звено — те да се множат. А това е немислимо да стане без тясно взаимодействие с партийната, профсъюзната и комсомолската група, ако не се използва личният пример на комунистите за правилно идейно-политическо, патриотично, естетическо и физическо възпитание на тружениците.

Активното участие на майсторите в обществено-политическия живот на колектива е задължително условие за формирането на техния авторитет. Там където те са и добри агитатори, пропагандисти, възпитателното въздействие е най-силно. Ето защо съвсем правилен е стремежът на първичните партийни организации в заводите и предприятията низовите ръководители да се включват, колкото се може повече, в масово-политическата работа. Хубав пример в това отношение е, че 50 на сто от началниците на цехове, майсторите по производството и началниците на смените в град Видин работят активно в партийните, профсъюзните и комсомолските организации. „Но критерий за отчитане на възпитателните функции на стопанските кадри — обясниха ми в градския комитет на Партията — не е само тяхното лично участие в идеологическата дейност, а и цялостният им облик и поведение в обществото, качествата, които проявяват в своята практическа работа."

БЕЛЕЖИТИЯТ СЪВЕТСКИ педагог Макаренко казваше: „Няма дребни неща във възпитателната работа". Тъкмо в междуличностните отношения се формира новият мироглед. А тези отношения в цеха,

Digitized by Google

в бригадата са всекидневни, ежеминутни. Затова **атмосферата в малкия производствен колектив, умелата работа и примерно поведение на майстора са от изключителна важност**. „Опитът на партийната и стопанската работа убедително показва, че успешното решаване на всякакви задачи в значителна степен зависи от умението на ръководителя да подхожда към хората честно, да им разказва за трудностите, заедно с тях да търси пътища за преодоляването им".[1]

Контактите с хората са първа грижа на всеки ръководител, на всеки майстор. Точно така мислят и мнозина от майсторите, с които разговарях. На основата на своя собствен опит Тошко Лалов заявява: „Производствениците най-добре се спечелват за всяка работа, когато с тях се говори откровено, прямо. Разбира се, **наред с доверието, другарството, голямото уважение** не забравям **взискателността, постоянния контрол**. Когато има допусната нечестна постъпка, проявено незачитане достойнството на колектива, на собствената работническа чест, аз ставам твърд, безкомпромисен."

Наистина майсторът Лалов е влиятелен, убедителен в своето въздействие, защото умело беседва с подчинените си не само по производствено-техническите въпроси, но и по политически, културни, социално-битови. Защото сам най-активно участвува в живота на целия колектив.

Интересен пример разказва и Марин Прокопиев от РМЗ на Химкомбината. В бригадата му постъпва младеж в предказармена възраст. Той работи добре и се учи във вечерния техникум, но свободното си време пилее по барове, прахосва всичките си припечелени пари. Усилията на майстора и другарите му да го убедят в злината на този порок, да промени това свое поведение не дали резултат. Тогава неговият непосредствен ръководител решава да постъпи по следния начин: сам му изважда спестовна книжка и всеки месец при получаване на заплата внася в негово присъствие част от заплатата му. Сега и двамата са доволни — младежът, че е спестил пари, а ръководителят му, че е спечелил още един свой възпитаник.

От изключителна важност е също така и умението, дългът на майстора още в началото да надникне в психиката на новопостъпилите и особено на дошлите от селата, да направи всичко възможно те да се адаптират към колектива. „Да, именно тези от селата — обърна се към мен един от събеседниците. — Защото тъкмо за тях промяната в социално-психологическата обстановка е огромна. На село те са свикнали, като отиват на работа в кооператива, по пътя поне десет души да ги поздравяват „Здрасти, Иване, Стояне. . .". А тук изпадат в една огромна маса от работници и никой никакво внимание не им обръща, чувствуват се като капка в морето. И ако не бъдат обградени с грижи и внимание в бригадата, в цеха, трудно изживяват прехода от селото в града."

Почти всички низови ръководители, с които разговарях, отделиха голямо внимание, поставиха много сериозно въпроса за приобщаването на новопостъпилите работници и ролята в това отношение на майстора. Така например Бонка Алексиева подробно говори за това, колко трудно привикват с новата обстановка момичетата, дошли от далечни села. Че, за да бъдат спечелени за трудовия колектив, се изискват постоянни грижи, другарство. „Аз по цял ден не преставам да ги съветвам, да им помагам, даже да извършвам част от трудната за тях работа, която изисква сръчност. Затова често се налага да се лишавам от много неща. Миналото лято имах карта за почивка на море, но с момичетата решихме да отидем заедно на екскурзионно лету-

[1] Н. Г. Корытков, Руководитель — организатор и воспитатель, М., 1973, стр. 17.

Digitized by Google

ване в планината. Така и направихме. Сега пак ме питат: „Лельо Бонке, тази година къде ще ходим?“

Тези думи убедително говорят колко важно значение има подходът, социално-психическата атмосфера в трудовия колектив. Защо е задължително да се познават проблемите за социалния статут и социалните роли, които играе и трябва да играе човекът. Още първите стъпки на работника трябва да бъдат съпроводени с внимание от страна на майстора. Топлото майчино или бащино отношение към новака е от изключително значение да заживее той в колектива както в своя роден дом. Много интересен в това отношение е и случаят, който ми разказа един от видинските майстори. Той успял да приобщи дошъл от трудововъзпитателно общежитие непокорен младеж. Разговарял с него „мъжки“. Знаел, че е буйна глава, но за сметка на това сръчен и оперативен, здрав и издръжлив. Много ценял тези му качества, изтъквал ги пред всички. Това повлияло на недисциплинирания по-силно от всякаква критика за неговите буйства, пиянства и пр. По този начин го превърнал дори в свой близък помощник. И станал той за пример на другите. Сега няма поръчения, които да не изпълни. „Да не говорим, че е вече челник с 200 процента преизпълнение на нормата“ — гордо заявяват и ръководителите, и другарите му.

НАИСТИНА КОЛКО много педагогически патос има в тези думи! И колко важен е въпросът за доверието и **опирането върху положителното в личността!** За съжаление и споменатото вече изследване в редица трудови колективи от столицата и промишлеността на град Хасково доказа, че не всички майстори добре разбират и спазват този важен макаренковски принцип. Вместо позитивните, по-често използват негативните методи на въздействие. Ето някои данни, които потвърждават това: на въпроса „Води ли Вашият непосредствен ръководител борба с кръшкачите, мързеливците, недисциплинираните“? — оценките достигат от 71 до 99 процента. Но запитани: „Поощрява ли Вашият непосредствен ръководител трудолюбивите, настойчивите“, същите тези работници за същите ръководители дават значително по-ниски оценки.

Всеки човек има две основни социални потребности — от общуване и от утвърждаване в даден колектив (бригада, клас и т. н.), в който най-пълно се изявява. Ето защо той може да се чувствува много добре било в художествения състав (заводски, районен, градски) или в туристическата, футболната, спортната група. Защото обича даденото вид спорт, другарите си от отбора. А те го зачитат и уважават като играч. Колкото в повече положителни референтни социални групи — онези, в които е най-привързан и най-добре изявява своите дарования и способности — участвува човек, толкова по-богат и разностранен е неговият живот.

Но все пак за обществото най-важно е всеки труженик да има като основна референтна социална група своя първичен трудов колектив. А в това отношение ролята на майстора е незаменима. И тъкмо затова той е задължен да спазва принципите за търсене положителното в личността, за постоянна взискателност и уважение, които ще помогнат всеки да намери своето място в колектива, да се привърже към него, да проявява творчество и инициатива за преизпълнение на възложените му производствени задачи.

Като анализираме практиката, оценяваме успехите и недостатъците в прилагането на **принципа за високо доверие към всеки член от малкия колектив,** стигаме до извода за голямото значение на жизнения опит и привичките, които са си изработили отделните майстори. Така

Digitized by Google

например Донка Цолова, без да е учила специално педагогика и социална психология, е сплотила поверените ѝ производственички в здрав, задружен колектив. „Аз не се уморявам — разказва тя — както да съветвам, така и да помагам на младите. Проявявам взискателност, без да нахоквам. Винаги гледам майчински да се обърна към тях, да разберат, че им мисля доброто. Напомням им, че и аз имам дъщеря, майка съм като тях. Старая се да ги разбера, винаги да споделям радостите им, в отделни случаи да схвана какво ги мъчи и да им помогна." Колко убедително, правдиво звучи и разказът на героя на социалистическия труд, лауреат на Димитровска награда, майстора с 39-годишен стаж във фабрика „Тракия" — Стара Загора Нено Балев: „Още от първия работен инструктаж аз се старая да помогна на новопостъпилия да опознае машината, да усвои основното в производствения процес, да обикне работата. Разказвам му за историята на фабриката, в която работя от 14-годишен, за трудностите, през които сме минали, за славните традиции на големия ни работнически отряд, за гордостта, която днес изпитваме, че даваме нашия достоен принос за изпълнение решенията на историческия X конгрес. Като потомствен работник и низов ръководител се старая да предам своя опит на всеки, без да жаля време, спокойствие, нерви. Нещо повече, стремя се да запаля у тях творчески огън и преданост към работата, към работническата класа. Даже когато водя курсове за квалификация, лекциите изнасям на самото място, опита си предавам тук при машините. Така съумявам да направя и най-сложната ни техника достъпна за новата работничка, да вдъхна увереност в нейните сили, да увлека всички в съревнованието. В тясно взаимодействие с партийната и профсъюзната група създаваме обстановка всеки да милее за комбината, всеки да го чувствува свой."

Да, основното в работата на майстора е да привлече работника и го окрили, да му вдъхне вяра в собствените сили и възможности. А за това, опитът показва, е необходимо внимание и търпение, отзивчивост и другарска помощ, зачитане и уважение достойнството на всеки член на колектива. Следователно позитивните методи на въздействие трябва да доминират над негативните. Вярно е, че всеки работник може да има пропуски в работата си, отрицателни черти в характера и поведението си, които безспорно да заслужават критика. Но не бива да се забравя, че винаги са налице положителни качества. Разказаните примери недвусмислено сочат, че тъкмо за тях трябва да се залови майсторът, да ги открие и насърчи, да ги посочи пред всички. А в такава обстановка и взаимоотношения неотразимо въздействие ще оказва и критиката. Тя лесно ще бъде възприемана.

СЕГА КОГАТО ИЗУЧАВАМЕ опита на примерните низови ръководители, още повече се убеждаваме в неотменното изискване на **принципа за единство на педагогическото въздействие.** Той повелява всички майстори с еднаква сила да предявяват необходимите изисквания. Когато в един цехов колектив има разнобой в това отношение, тогава започва и понижаване на възпитателния ефект от работата даже сред тези, които изискват. Там вирее безпринципността, разстройва се дисциплината, трудно се изпълнява насрещният план.

„Ако не се търси отговорност по цялата йерархична стълба от всеки ръководител — разказва Т. Лалов, — ако не се спазва принципът на единоначалието, не може да има и добра възпитателна работа. . . Най-лошо влияе неразбирателството между самите ръководители."

Като сподели много ценни страни и от своята работа, един от другарите на Лалов добави:

Digitized by Google

„Аз определям само наградите и поощренията, разбира се, на основата на извършената по количество и качество работа. А наказанията оставям да ги определи колективът. Даже такива тежки социално-битови въпроси като разпределяне на квартири искам да се решават чрез обсъждане и гласуване."

Малкият производствен колектив не бива да се разглежда „само като икономическа категория" казва др. Т. Живков, а и като „крупен възпитателен фактор, в който у човека се формират всички качества, присъщи на социалистическия строй: и трудова дисциплина, и взаимопомощ, и висок морал и т. н."[1] Ето защо изключително голяма е отговорността на партийните, профсъюзните и комсомолските ръководства, дългът им да полагат непрестанни грижи за обучението и възпитанието на майсторите. В това отношение е налице вече много ценен опит. Създават се „Клуб на майстора", „Съвет на майстора", „Статут за работата и ръководството на съвета на секционните майстори", специален план за системна подготовка на непосредствените ръководители на производството. На много места в нашата страна се осъществяват конкретни стъпки за изпълнение Постановлението на ЦК на БКП от 5. I. 1974 година за повишаване ролята и подготовката на низовите стопански ръководители. Проведоха се редица курсове, в които се отделя място и на педагогическите и психологическите проблеми на ръководната дейност. Но смело можем да заявим, че всичко извършено досега е само начало. Тепърва има да се работи системно и организирано — за издигане ролята на майстора в производството като непосредствен ръководител на първичния производствен колектив, като организатор и възпитател на трудещите се.

Петър ВАСИЛЕВ

ФАКТОР ЗА ВЕДРА АТМОСФЕРА

Какво показа едно изследване

Голямото внимание, което се отделя от нашата партия на проблемите на трудовия колектив, на развитието на неговите функции, налага обективната потребност от изучаването на онези социални, икономически и социално-психологически механизми, необходими за научното му управление. Не случайно в доклада на др. Ал. Лилов пред Февруарския пленум на ЦК на БКП се подчертава, че „трудовият колектив — това сега е онзи все още недостатъчно овладян терен и фактор на нашата идеологическа, възпитателна и културна дейност, който съдържа в себе си извънредно богати резерви и възможности за целенасочено формиране на човешката личност, за нейного многостранно развитие"[2].

В структурата на трудовия колектив особено място заема майсто-

[1] Т. Живков, Широк размах на всенародното социалистическо съревнование, Партиздат", 1972, с. 49.

[2] А. Лилов, Да издигнем идеологическата работа на висотата на задачите, поставени от Десетия конгрес и новата програма на Партията за изграждане на развито социалистическо общество, С., Партиздат, 1974, с. 43.

Digitized by Google

ът. От компетентността на майстора, от умението му да работи с хората зависи до голяма степен ефективността от тяхната дейност.

В доклада на др. Т. Живков пред Националната партийна конференция се посочва, че решаването на задачите във връзка с обществената производителност на труда зависи преди всичко от „субективния фактор — от кадрите, от подготовката на ръководните и изпълнителски кадри, от тяхната съзнателност и отговорност".

Какво е положението на майстора в колектива на завод „Осми март" — София? Как работниците виждат неговото място и роля за създаване на благоприятен социално-психически климат? На тези въпроси искахме да си отговорим чрез проведеното изследване. На работниците бе предложено да оценят анонимно с трибална оценка (много важно, важно, не е важно) редица фактори, които оказват влияние върху социално-психическия климат, в това число и отделни качества и умения на майсторите.

В таблица 1 представяме средните данни, отнасящи се за значимостта на качествата на майстора.

Таблица 1

Значимост на някои управленчески умения на майстора за благоприятния социално-психически климат (в %)

Управленчески умения, степен на важност	Много важно	Важно	Не е важно
1. Поставяне на реални задачи за изпълнение	53,9	43,2	2,9
2. Добро разясняване на задачите от страна на ръководителя	66,3	29,7	4,0
3. Правилно разпределение на производствените задачи между членовете	66,0	30,0	4,0
4. Личният пример на ръководителя при изпълнение на своите задачи	70,0	25,5	4,5
5. Правилно разпределение на материалното възнаграждение	65,1	31,5	3,1
6. Обективна оценка на членовете от страна на ръководителя	62,2	32,6	5,2

Данните за изследването показват, че работниците оценяват като най-значим за социално-психическия климат личния пример на майстора при изпълнението на своите непосредствени задачи. Разбира се, тази висока оценка е напълно закономерна. Не може един ръководител да изисква от членовете на колектива да изпълняват образцово своите задължения, да спазват трудовата и технологичната дисциплина, да бъдат принципни в отношенията помежду си, ако той със своето поведение не бъде образец за това. И когато такъв ръководител изисква, то несъответствието между думи и дела прави много уязвим неговия авторитет.

Личният пример на майстора е свързан с наличието на определени качества, знания, умения и навици. Обективните изисквания на задачите, които има той да изпълнява, се явяват под формата на очаквания спрямо него от обществото като цяло и в частност — от членовете на колектива. Затова при ръководителя трябва да е налице съответствие между управленческото му поведение, свързано с изискванията на производствените задачи, от една страна, и очакванията на чле-

Digitized by Google

новете на колектива, от друга. Установено е, че колкото даден майстор по-добре се справя със своите задачи, толкова по-добри са отношенията му с ръководените от него, толкова по-голяма възможност има той да влияе върху тяхното поведение.

Именно от позицията, която майсторът заема в колектива, може чрез механизмите на влияние да оказва формиращо и регулиращо въздействие върху поведението на членовете, върху социално-психическия климат в колектива през различните етапи на неговото развитие. Това влияние най-често се осъществява чрез социално-психологичния механизъм идентификация. Тя може да бъде определена като съзнателно подражание. Съзнателно подражавайки на поведението на майстора, работниците започват да се идентифицират с него. Доказано е от изследвания, че управленческата функция се изпълнява най-добре от лица, които могат да служат за обект на идентификация, а степента на тяхното въздействие като ръководители зависи от това, доколко членовете на дадения колектив могат да се идентифицират с тях.

Висока оценка от страна на работниците в завод „Осми март" са получили и такива управленчески умения, като добро разясняване на задачите от страна на ръководителя, посочено от 66,3 на сто от изследваните като много важно условие за благоприятния социално-психически климат. А също така и правилното разпределение на производствените задачи между членовете на колектива, посочено от 66 процента като важно условие. Ако разгледаме значението на тези умения за социално-психическия климат, ще установим, че те отразяват степента на педагогическата подготовка на ръководителя и оказват влияние върху взаимоотношенията му с подчинените, давайки косвено отражение и върху взаимоотношенията помежду им.

Умението да разяснява производствените задачи е особено необходимо за по-младите работници, които все още нямат достатъчен производствен опит. Правилното разпределение на задачите съобразно способностите и опита на всеки член на колектива оказва благоприятно влияние върху индивидуалната производителност на труда и води до постигане на по-голяма удовлетвореност от извършваната работа.

Като твърде значими за добрия социално-психически климат изследваните посочват и справедливото разпределение на материалното възнаграждение между членовете на колектива, резултат на обективната оценка за дейността на всеки член от колектива.

Значението на управленческите умения на прекия ръководител за климата в колектива се вижда и от таблица № 2, където представяме оценките на работниците за влиянието на други фактори (стр. 29).

От нея се вижда, че най-голямо значение (80,6 на сто) работниците отдават на добрите взаимоотношения с прекия ръководител.

Тъй като взаимоотношенията в колектива оказват твърде съществено влияние върху социално-психическия климат, една такава оценка от страна на работниците свидетелствува за голямата роля на майстора в процеса на непосредствената трудова дейност. Няма никакво съмнение, че за осигуряването на добри взаимоотношения между ръководител и ръководени решителни се оказват качествата на ръководителя. Изследваните правят оценка на качествата на майстора, на неговата позиция в структурата на колектива.

Всички останали фактори от таблицата, макар и твърде високи, отстъпват на управленческото умение на майстора и на значението, което то има за благоприятния социално-психически климат в колектива. Посочените резултати се явяват ново потвърждение за значението и ролята на непосредствения ръководител при формиране и регулиране на климата в колектива. Роля, която се обуславя преди всичко от неговите качества, от степента на тяхното проявление.

Digitized by Google

Таблица 2

Значимост на някои от факторите, влияещи върху социално-психическия климат в колективи (в %)

Фактор, степен на важност	Много значим	Значим	Не е значим
1. Възможност за професионално израстване	50,0	34,6	15,4
2. Удовлетвореност от работата	57,6	34,3	8,1
3. Лично участие в обсъждане плана и отчета на предприятието	44,7	41,6	13,7
4. Лично участие в обсъждане плана и отчета на цеха	52,8	38,2	9,0
5. Лично участие в обсъждане плана и отчета на бригадата	63,0	32,9	4,1
6. Лично участие в обсъждане нормите на работа	65,7	24,6	9,7
7. Добри взаимоотношения с прекия ръководител	80,6	19,1	0,3

Особеното място, което заема майсторът в колектива, неговото значение за създаването на благоприятен социално-психически климат изисква от ръководствата на предприятията да полагат постоянни грижи и внимание към подбора, подготовката и усъвършенстването им. В това отношение за пример може да служи административното и партийното ръководство на завод „Осми март" — София. Като правило тук секционните майстори се издигат из средата на работниците, които са показали необходимите делови и политически качества. За тяхното професионално израстване се провеждат курсове за квалификация, а по линията на политическата просвета те са включени в специално звено, изучаващо икономиката на България. Секционните майстори участвуват активно в лекторията, организирана по професъюзна линия. Тук те се запознават с редица правни проблеми, свързани с тяхната непосредствена управленческа дейност.

Смело може да се каже, че от подготвеността на майсторите — не само като специалисти в даденото производство, но и като организатори, като хора с най-голям авторитет сред подчинените, зависи в най-голяма степен изпълнението на производствените програми. В техни ръце се намират все още недостатъчно добре използваните механизми за повишаване обществената производителност на труда, свързани с разгръщане активността и творчеството на членовете на колективите. Теорията и практиката убедително показват, че в колективи, където цари творческа атмосфера, прояви на другарство и взаимопомощ, там се постигат най-високи трудови резултати, там се създават условия за висока обществена производителност на труда.

Грижата за израстването на майсторите като истински командири на производството е първостепенна грижа на партийните организации. Както посочи др. Т. Живков в доклада си пред Националната партийна конференция във връзка с повишаване ролята на партийната организация за осъществяване контрол върху дейността на стопанските органи: „Партийната организация е длъжна да търси отговорност от всеки свой член, който не изпълнява задълженията си, спъва усилията на колектива, задържа внедряването на новото и прогресивно-

Digitized by Google

то, проявява либерализъм и равнодушие към обществените интереси, към нуждите и съдбите на хората".

Особено необходима е помощта на партийната организация към младите и с недостатъчен опит майстори, на които най-често липсва увереност в собствените сили за успешното изпълнение на управленческата функция. Всеки комунист трябва да се чувствува задължен да помага според силите си, постоянно да работи за укрепване авторитета на майстора като необходимо условие за успешната дейност на колектива. По инициатива на партийното бюро в завод „Осми март" се провеждат редовни срещи със секционните майстори, на които се обсъждат важни за тях проблеми. По този начин партийното бюро осъществява постоянна връзка с преките ръководители и може най-добре да оказва необходимата помощ.

Особено действена трябва да бъде помощта на партийната организация по предотвратяване на недоразумения и конфликти както между майстора и колектива, така и между отделни членове. А в случаите, че все пак възникват такива недоразумения, партийната организация трябва да направи всичко възможно за най-скорошното им ликвидиране, за премахване обстановката на несигурност и недоверие, която травматизира психиката и се отразява отрицателно върху здравето и работоспособността. Само по този начин с общите усилия на административните ръководства и партийните организации ще се спомогне за издигане културата на ръководство на непосредствените ръководители, като необходимо условие за повишаване обществената производителност на труда — основна задача на настоящия етап от нашето развитие.

Иван ИВАНОВ

ТВОРЦИ НА КОЛЕКТИВА

Низовият ръководител и колективът — това бе темата на разговора в съвета на партийните секретари към АПК в Йордим — Плевенско, организирана от редакцията на сп. „Партиен живот". На нея споделиха своя опит, натрупан в дългогодишната работа с производствените колективи, бригадири, секретари на първични партийни организации; дадоха своята положителна оценка председателят на АПК Христо Хинов и председателят на съвета на партийните секретари Коста Панчев.

ГЕОРГИ ЦВЕТКОВ — ръководител на бригада за промишлено зърнопроизводство в с. Обнова: — Аз съм разбрал от собствен опит, че колективът е в състояние да изпълнява поставените задачи, само когато се допитваме до него. Обратно, когато хората не се зачитат, създават се предпоставки за слухове и превратни тълкувания. Това става, защото те не са информирани, не са насочени в едно направление, към голямата цел, и нищо друго не им остава, освен да действуват всеки за себе си, на когото както му прилягa. Друго е, когато предстоящите задачи, организационните форми и прочие се обсъдят в партийното бюро, после в партийното събрание; когато в решението взема участие бригадният съвет или ако се наложи, да се проведе общобригадно събрание. Тогава неминуемо резултатите ще бъдат положителни. Имаме случаи, когато задачата се възлага само по линията на прякото разпореждане. В последствие въпреки изпълнението сме отчитали известна инертност, липса на творчески дух и ентузиазъм. Това е особено опасен момент в развитието на рационализаторската дейност, при внедряването на редица новости в технологията — въобще там, където се иска творческо отношение. И ако ние сме на едно от първите места в окръга, то е до голяма степен резултат на творческото търсене на колектива като цяло.

От практиката твърдо съм се убедял, че един непосредствен ръководител на производствена единица може да разчита на

Digitized by Google

здрав, ооеспсобен колектив, само когато се обляга на него, когато изпитава ума и възможностите на всички да вземане на правилно решение, когато уважава колектива.

За нивото на производствения колектив голямо значение има и професионалното майсторство, на което държим изключително. Осемнадесет трактористи машинисти при нас са с първи клас. Само през 1974 г. първи клас придобиха осем души и ако сега имаме хора с по-нисък клас, това се дължи не на ниското им професионално майсторство, а само на факта, че още нямат необходимия трудов стаж. Всички обаче могат да работят на различните марки трактори и машини, с които разполагаме. Голяма помощ оказва и бригадният съвет. Той е колективен изборен орган. Състои се от девет човека, подбрани от различни звена и дейности в бригадата с цел да бъде по-компетентно участието на колектива в управленческия процес, да бъде на професионална, организационна и политическа висота.

ЛЮБКА МАРКОВА — секретарка на първичната партийна организация в бригадата за промишлено зърнопроизводство в с. Обнова: — Партийното бюро и аз като дългогодишен секретар сме се стремили да виждаме в лицето на низовия ръководител не само организатор на производството, изпълнител на преките трудови задачи, но и градивно начало за нравственото израстване на хората. От обикновените човешки качества на ръководителите на бригадата: бригадира, бригадните механици, зависи до голяма степен психологическият климат в колектива.

Дисциплината на ръководителя има своята равностойност — активността, отговорността за изпълнение на задачите, които се предават на всички. Георги Цветков — ръководител на бригадата, Тодор Цветанов — бригадир, и бригадните механици Борис Трифонов и Радослав Генев всяка сутрин идват на работа половин час преди определеното време. Механизаторите, след като знаят, че ръководителите им са преди тях на работа, сериозно се замислят дали да закъснеят.

По инициатива на общинския партиен комитет за всички низови ръководители се приеха оценки от партийното бюро. Оценките се подготвят от партийния секретар и се обсъждат в партийното бюро в присъствието на низовия ръководител. Основни моменти в тях са: как ръководителят е организирал през годината производствените задачи, как се проявява като възпитател на колектива, който ръководи, как решава конфликтните въпроси, как участвува в обществените мероприятия.

Партийното бюро направи пълна характеристика на низовите ръководители: изясни социалните им качества, образование, възраст, квалификация, възможности. За това ни помогна редовното водене на атестата на комуниста, където се отразяват поставените поръчения, личният принос и бележки по отчитане на изпълнението.

Изводът е: какъвто е низовият ръководител, такъв е и колективът, който ръководи.

А колективът на промишлената бригада е колектив, който служи за пример. Години наред при най-трудни климатични условия изпълнява насрещния си план. В съревнованието винаги се нарежда на едно от първите места в АПК, а по някои показатели и в окръга. В клуба на бригадата са поставени на лично място наградите и отличията за висока производителност на труда: телевизор, радиограмофон, транзисторен телевизор, грамоти, вимпели и др. Почти всички механизатори са награждавани с екскурзия до СССР или други социалистически страни.

Партийното бюро се стреми да укрепва авторитета на низовите ръководители. Ако между тях и механизаторите се появят спорни въпроси, те се решават бързо. Спорове се пораждат, когато без заповед някой механизатор ползва инвентара на друг. Случва се обещани премии за преизпълнен план да не се дадат, тогава настъпва недоволство, което, макар и за кратко време, се отразява на работата.

Преди години някои механизатори по време на жътва отказаха да работят с редови жътварки, защото бяха намалени премиите. Цялото партийно бюро помогна на ръководството да разясни причините. В такива моменти се стремим да помагаме на ръководството. Викаме пред партийното бюро недисциплинирани комунисти, а това прави впечатление на целия колектив. Излизаме с разяснения пред общото събрание на бригадата, отиваме на работните места, за да решим на място възникнал спор. Също така настояваме пред висшестоящите партийни и стопански органи да вземат мерки по редица нерешени въпроси, което създава увереност във всички труженици, че проблемите им са видени, разбрани и има кой да ги реши.

ЦВЕТАН ДАНАИЛОВ — ръководител на бригада за зеленчукопроизводство: — Дейността си започнах млад — на 23 години бях вече бригадир на зеленчукова бригада. За мен беше тежък момент, когато обединиха двете зеленчукови бригади и създадоха една крупна за тогавашните мащаби. Бригадата наброяваше 250 човека, но за 7—8 години намаля на 120, а площите се увеличиха. Този път на развитие е правилен, но лошото е, че вместо да се специализираме за 5—6 зеленчукови култури, все още отглеждаме 17—20. Това, разбира се, не е по наша вина, а поради неосъществената специализация в окръга и АПК. По-рано, когато работехме с много хора, звеневата структура беше едно миниатюрно копие на бригадата — всяко звено отглеждаше всички зеленчукови култури, всяко звено си произвеждаше разсад. В резултат на това не можехме да подберем най-добрите парници за различните разсади, не можехме и да съсредоточим отделното производство на по-голяма площ. Поради това и работният ден не се уплъ-

Digitized by Google

няваше рационално. Например през бритбенните кампании се случваше едно звено да започне сутрешна с бетонбетона на тъмати, да се прехвърли на пилера и да завърши вечерта на друг блок, който е на ладжаньт. Това налагаше реализиране на транспортни средства или пешеходна хода. Тя вървяха от едно място на друго загуба и губеха половината ден в преходи и организационни неуредици. Като ръководител на тази бригада аз разбрах, че ще загрижа дисциплината, ще повиша отговорността на колектива за производството, ще създам по-голяма стабилност в звената, ако въведем вътрешностопанска специализация. С помощта на ръководството специализирахме производството в звената, в резултат на което едно звено пее отглежда само на 1—5 зеленчукови култури. Установяме обаче, всяко произвеждано се поставя при най-подходящи условия, успешно се въвежда механизацията.

Повиши се и отговорността, защото отделното производство е само в едно звено и при провал няма на кого да се разчита за компенсация. Под бригадата организация на труда даде възможност да се изпълняват редовно нормите.

В работата си получавам голяма подкрепа от партийната група в бригадата. Всеки понеделник правим събрание на партийната група с участието на звеньовите и членовете на бригадния съвет. Пред тях излагам задачите, които ни предстоят. Това не са някакви дълги съвещания, които да отнемат времето в празни спорове или в повтаряне на ясни неща. Лесно изяснявам защо трябва да се проведат някои от най-важните, вземани мероприятия, след което съм сигурен, че те ще бъдат разяснени на кооператорите, че тревогата на ръководството ще стане тревога и на колектива. Тук може би трябва да спомена, че за разлика от условията на ТКЗС аз действувам по-свободно и оперативно. Всяка вечер не ми се поставят задачи и мога да осъществявам една по-перспективна програма.

РАДИ КИРИЛОВ — завеждащ кравеферма в с. Одърне: — Известна е народната мъдрост: „Сговорна дружина планина повдига". В наши дни, след 30 години социалистическо строителство, въпросите за единството, сплотеността, другарските взаимоотношения стават все по-актуални. Те се превръщат във фактор при решаването на задачите.

Като завеждащ кравефермата в Одърне имам близо 20-годишен стаж. Смятам, че в наши дни успешно могат да се изпълняват задачите, поставени от Партията, само при наличието на здрав, боен и дружен колектив, в който определено място има прекият ръководител. Кой друг, ако не той може най-добре, детайлно да разясни задачите пред колектива и пред всеки негов член. Голяма е ролята му за създаване на правилна организация, за подобряване условията на труда и почивката, за разгарянето на социалистическото съревнование, за по-висше производствена квалификация, за създаване обстановка всеки член да се чувства отговорен за съдбата на задачите и изпълнението на плана.

Решаването на тези задачи не винаги е било лесно, но главно поради моята настойчивост и непримиримост търсенето своевременно помощта от останалите стопански органи и особено от партийната организация успяхме да изградим дружен и сплотен колектив, той е едно голямо семейство, в което цари спокойствие, пред което стоят едни и същи цели и задачи, едни и същи злинения и тревоги.

За израстването на колектива значителна роля имат партийната група и клубният съвет, които в продължение на много години водят голяма бойна по форма и съдържание политическа работа. Членовете на колектива редовно се информират за вътрешните и международните събития, за икономическата политика на Партията; повишава се икономическото образование на колектива, организират се колективни посещения на кина и театри, на срещи с поднасяне на колективен подарък, и отделни вечери, честванания на дългогодишни животновъди, рождени дни и много други.

И в продължение на много години фермата се справя със своите задачи. Така бе и през 1974 година, когато в резултат на развитото се социалистическо съревнование, на поетите лични обещания под лозунга „Да няма изоставащи", на установените отношения на взаимопомощ, другарство, висока съзнателна дисциплина заехме първо място в АПК, като при план 357 000 лв. получихме обща продукция за 423 000 лв.

В нашия колектив няма текучество, радостно е и това, че няма желаещи да го напуснат дори когато навлязат в пенсионна възраст. В него работят доячи, които са надоили през своя производствен стаж над 1500 тона мляко. За привързаността към колектива ще ви разкажа един случай. **Преди 15 години** по препоръка на Комсомола колективът на фермата приде в своите редове Николай Любенов. Гледането на телетата го увлече, помагаха му ръководството и останалите животновъди и не след дълго той стана един от най-добрите телчари, печелил е и окръжни първенства. През 1974 г. реши заедно с другарката си да се установят в гр. Левски на нова работа. Но само след седмица се върна и отново пожела да работи с колектива, на който бе длъжен много. За израстването на колектива говорят още много примери. Разболее се някой или пък му се наложи да отсъствува, останалите поемат неговите задължения. Изостане ли някой с изпълнението на плана, всеки се интересува, иска да помогне.

Забелязал съм, че всяка трудова победа сплотява колектива, повишава неговия критерий, на най-добрите им се иска всички да работят като тях, да се множат успехите, за колектива да се говорят само хубави неща и да се сочи за пример. Така

Digitized by Google

беше, когато преминахме границата на 3000 литра среден млеконадой, така е и сега, когато надояваме средно от крава над 3000 литра мляко.

В моята пряка работа съм се стремял отблизо да опозная хората, техния характер, личния и семеен живот и в зависимост от това изграждам и подхода си към тях. Хората са различни и аз не забравям, че в никакъв случай не трябва да бъде уронвано тяхното достойнство. Стремял съм се своевременно да виждам появяващите се противоречия и бързо да ги отстранявам. Смятам, че за възпитанието на колектива определена роля играе личният пример на низовия ръководител. Не може да се иска от колектива да бъде дисциплиниран, а самият аз да проявявам недисциплинираност. Не може да се иска от членовете на колектива да бъдат внимателни, взаимно да си помагат, а самият аз да бъда груб и надменен, да парадирам с доверието, което ми е дадено като ръководител. Много бързо и по достойнство се оценява непринуденото държание, грижите, които се полагат не само за изпълнение на производствената програма, но и по решаването на редица социално-битови въпроси. Доверието е също важен момент. В това отношение не ми е пречело, нито пък е подбивало авторитета ми да възлагам отделни задачи на членовете на колектива. По този начин се повишава чувството за отговорност и се създават условия всеки член да участвува в управлението.

На събранията на първичната партийна организация се явявам като редови член. Многократно съм се отчитал по различни въпроси, а по други съм информирал партийната организация. По въпроси, чието решаване се забавя, съм търсил помощта на общинския партиен комитет. Неотдавна на събрание на партийната организация си направих подробен самоотчет. Още един път разбрах колко е важно сега ръководителят да работи не само като стопански, но и като политически деец, колко голяма е моята отговорност да давам личен пример не само в пряката си работа, но и в обществения и личния живот.

Финансовата ми независимост се простира в рамките на утвърдената планова задача за разходи на материали и фонд „Работна заплата". С бригадния фонд за материално стимулиране на практика не разполагаме. Пътят на неговото изразходване е много сложен и дълг. Общо взето обаче имам необходимата оперативна самостоятелност да решавам вътрешните проблеми на фермата.

ЙОРДАНКА СТОИМЕНОВА — секретарка на първична партийна организация в бригадата за промишлено зърнопроизводство в с. Тотлебен: — Нашата бригада е една от първите за комплексната механизация. Създадена е през 1964 г. Тогава в нея имаше само 6 комунисти, но две години по-късно разбрахме, че по-нататъшното развитие е немислимо и неделимо от здравото ядро на комунистите и изградихме първична партийна организация, в която сега членуват 18 комунисти. От дългогодишния си опит знаем, че комунистите са хората, които могат да ускоряват формирането на колектива като субект на управлението и да го активизират за изпълнението на задачите. Но не само това. Здравото партийно ядро е гаранция за моралната извисеност и единството на колектива, гаранция за отърсване постепенно от еснафството и дребното сметкаджийство. Дори ми се струва, че такава първична организация и колектив са по-безкомпромисни и от някои общински партийни комитети, където повече се обсъжда, умува и съобразява, преди да се пристъпи към решаване на въпросите.

Имахме следния случай: един от механизаторите бе натоварен да зарежда тракторите с горивно-смазочни материали. Работата му не бе от най-тежките — най-важното бе да закара с колесния трактор цистерната с гориво навреме по блоковете. Но той реши наред с производствените си задължения да развие прекомерно личното животновъдство. Това естествено му отнемаше много време в преките грижи за прасетата и по набавянето на фураж. Започна да закъснява на работа, да не доставя навреме горивото за машините. Случваше се в най-напрегнатите кампании тракторите да спират. Ръководството се мъчеше да му повлияе, но безрезултатно. Тогава целият колектив по своя инициатива на общо събрание го разкритикува и предложи на ръководството да не му налага наказание, а само да го премести на работа на верижен трактор. Мотивът бе оригинален и справедлив. Нека сам да почувствува какво значение има навременното доставяне на гориво за тракториста, когато работи на полето.

ХРИСТО ХИНОВ: — Ръководството на аграрно-промишления комплекс е наясно, че без добри, висококвалифицирани и оперативни низови ръководители работата не може да се върши. Каквито планове и концепции да изграждаме, ако няма кой да ги изпълнява, всичко остава празно пожелание. Постановлението на Министерския съвет за издигане ролята на прекия ръководител дойде навреме, в един период, когато, увлечени от големите идеи на концентрацията и специализацията, бяхме малко позабравили за тях. Мога да кажа определено, че то ни отвори очите в това отношение. И не случайно оттогава много пъти сме се занимавали с тия въпроси и сега в производствените единици изпращаме най-добрите си специалисти. На тях разчитаме да поемат конкретната работа и решават големите задачи на АПК. В селското стопанство низовият ръководител не е онази ръководна личност отпреди пет години. Той ръководи в много случаи производство, за което в миналото отговаряше управителен съвет, зам.-председатели, контролен съвет и различни спомагателни служби. Да си представиме разнообразието от задължения, които изникват пред та-

Digitized by Google

зи категория ръководители: материалната отговорност, работата със спомагателните бригади, личните проблеми на кооператорите! Всичко това идва като допълнение към голямата отговорност за огромното селскостопанско производство. Поради тази причина особено желание за заемането на тези длъжности не се проявява. Затова ръководството на комплекса особено цени готовността и себеотдайността на ония другари, които поемат тази работа и дълги години въпреки трудностите от обективен и субективен характер стоят твърдо на поста си. Стремим се като техни ръководители да не ги обременяваме с излишни заседания, да не ги затрупваме с инструкции, да не опекунствуваме над тях. Създали сме ред само един път седмично да бъдат викани от ръководствата на отрасловите предприятия за поставяне на задачи. Държим на моралните и материалните стимули, с които отличаваме всеки успех на ръководителите на низовите производствени звена.

КОСТА ПЛАНЧЕВ: — Като изхождат от постановката, че в голямата битка за изпълнението на конгресните решения, за висока обществена производителност на труда са нужни силни, сплотени и боеспособни трудови колективи — съветът на секретарите, общинските партийни комитети и първичните партийни организации насочват своите усилия към засилване политическата активност на комунистите и всички трудещи се в производствените единици, към сплотяване, повишаване боеспособността и дееспособността на трудовите колективи.

Сега партийните органи и организации по-добре разбират, че да се ръководи трудещият колектив не означава само грижи за производството. Това предполага и грижи за духовния живот — за израстване на колектива, грижи за бита, за условията на работа и т. н.

Множеството от първичните организации в материалното производство и особено тези в бригадите за промишлено зърнопроизводство в Обнова, Тотлебен, Одърне, Славяново; в животновъдството — Обнова и Згалево; ремонтното предприятие — Поруим и др., системно изучават обстановката, своевременно реагират и решават важните въпроси, заемайки ясно изразена партийна позиция. Това спомага да се укрепват връзките на тези организации с трудовите колективи и да нараства техният авторитет. Сега повече от всякога се акцентува върху регулирането диалога между първичната организация и колектива, без което не можем да постигнем добри резултати. Така например през миналата година кравефермата в Згалево беше на последно място в района по млекопадоя, колективът не работеше с ентусиазъм следствие редица трудности по снабдяването с фураж, недостатъци в организацията и др. Първичната организация анализира тези неблагополучия, направи вярна оценка за състоянието на колектива и проведе разговор с всеки работник. Завеждащата фермата Атанаска Колева се самоотчете пред партийната организация, набелязани бяха мерки за подобряване на работата и от началото на тази година кравефермата редовно изпълнява ежедневния си график.

За повишаване авангардната роля на комунистите и укрепването на първичните организации съветът на секретарите на общинските партийни комитети внедри инициативата „Съветът на секретарите — в първичните партийни организации", която успешно провежда втора година. Целият съвет периодично по предварително разработен график отива в общинските партийни комитети. Там провежда съвещание със секретарите на първичните организации от общината. Това му дава възможност по-отблизо, без да дублира или измества общинските партийни комитети, да следи развитието на партийните организации, да им оказва конкретна помощ по проблемите, които решават, да обменя положителния опит и го пренася в другите партийни организации. Чрез тази форма се извършва и своеобразна проверка за бойкостта и дееспособността на организациите, повишават се активността и инициативността на партийните бюра и комунистите.

Социалистическото съревнование между отделните производствени единици в комплекса през последните три години е превърнато в постоянен метод на работа и ръководство, придобило е състезателен характер, увличайки трудещите се в благородна надпревара в битката за изпълнение на насрещните планове. Учредените материални и духовни стимули активизират изоставащите да достигнат челниците, да запишат имената си в книгата на трудовата слава, да се постави ликът им в алеята на първенците, да получават почетната грамота или звание „Най-добър в професията", „Заслужил животновъд" и др.

От миналата година в съревнованието се приложи нов подход: „Рекордът на първенците — критерий за всички". Това дава възможност да бъдат награждавани не само първенците, а всички, които прекрачат рекорда.

Съветът на партийните секретари чрез общинските партийни комитети оценява резултатите от работата на партийните секретари за това, как те общуват с всеки човек, изслушват неговите болки, мнение, предложения, с какво допринасят да се създава атмосфера на доверие и оптимизъм, за безупречно решаване на задачите. Води на пряк отчет низовите ръководители (приема ежегодни оценки на ръководителите на бригадите за промишлено производство). разглежда тяхната работа не само като организатори на производството, но и като политически дейци — като възпитатели на трудовия колектив.

Ние благодарим на редакцията на „Партиен живот" не само за това, че ще популяризираме опита на нашите най-добри партийни и стопански ръководители, но и за това, че предварителната подготовка ни накара да огледаме още един път работата си в това направление, да осмислим положителния опит и набележим нови задачи.

Digitized by Google

«Партиен живот» коментира

Разговорът стана повод за връщане към минали примери, за размисли и оценки.

Кой е всъщност съвременният пряк ръководител в аграрно-промишления комплекс? Постановление № 2 на МС и ЦС на БПС от 2. I. 1974 г. определя поимонно длъжностите: ръководител на филиал, бригадир, бригадир механик и прочие. Изброяването обаче не може да отрази качественото състояние. Прекият ръководител в селското стопанство днес не е типизираната фигура, с вечната ожулена чанта през гърба и двуметровия пергел на рамото. Не е човекът, който вечер поема наряда, а сутрин обикаля по вратите да събира хората. Низовият ръководител не е бригадирът от по-старата генерация, първо, защото сега той е стопанин на десетки хиляди декари земя, и второ, защото най-често е специалист с висше или средно специално образование — човек способен да вземе управленчески решения от по-висш разряд. И това е една от главните причини още в общата част на постановление № 1 на ЦК на БКП, МС и ЦС на БПС от 2. I. 1974 г. да бъде записано: „...Да повишават правата и отговорността на прекия ръководител". Както се вижда, първо правата, защото при равни други условия те ще предопределят изпълнението. Носенето на отговорност е празна фраза, когато не е осигурена свобода на действието, когато не са създадени организационни, морални и материални условия, за да се прояви инициативата. Затова трябва да се предоставя на низовите ръководители да вземат непосредствено максимален брой оперативни решения. Както се казва в теорията на управленческия труд, никой висшестоящ орган не бива да взема решение, което може да вземе сама низовата организация. Специализацията и концентрацията на производството създадоха в някои ръководни кадри убеждението, че от тях произтича необходимостта за максимална концентрация и на управленческите решения. Тия разбирания, когато се превърнат в практика, неминуемо водят в различна степен до снижаване на отговорността, до прояви на бюрократизъм. Когато ръководителят се нагърбва във всичко, не бива да забравя, че един човек може да свърши работа за един. Когато се хвали, че без него не може нито ден, той сам квалифицира културата на управленческия си труд като надзирателски стил на ръководство.

В действителност много бе направено, за да се ликвидира дребнавото опекунство. Вярно е, че сега ежедневните наряди на бригадите и звената отпаднаха, че всеки ръководител си планира работата с по-голяма перспективност. Техниката чрез диспечерските пунктове внася дела си в осъвременяването на управленческия труд. Едновременно с това става ясно, че и най-добрата техника при лош стил може да даде обратни резултати, ако попадне в ръцете на председателя, който се вижда в ролята и на главен диспечер на АПК. Тогава бригадирът гледа да е поблизо до „Газката", нащрек е от гласа, който по няколко пъти на ден го вика за информация, пита за всяка подробност и постоянно нарежда кое как да стане.

Доколкото става дума за отговорността, често пъти се счита, че тя трябва да се поделя с низовия ръководител като ябълка: в зависимост от големината, в зависимост от сладостта. А отговорност има както пред висшестоящите органи, така също и пред колектива. При един случай управителният съвет на АПК приема да се дава премия за навременно извозване на оборския тор. Започва усилена работа, но когато установяват, че обемът на премията се изравнява с основното заплащане, намаляват я наполовина. Оскърбени, механизаторите отказват да извозват повече тор. Кой да поеме отговорността и да се яви пред колектива, за да мотивира решението. Ябълката се оказва много кисела и се предоставя изцяло на бригадира и партийния секретар. Его как прекият ръководител се използва за буфер между колектива и висшестоящото ръководство, авторитетът му се изчерпва за спасяването авторитета на някой управителен орган или личност, които нямат смелостта да излязат пред трудовия колектив, за да отчетат грешката или да дадат по-компетентно разяснение.

Производствените единици сега се различават съществено от тези преди пет години. Често пъти ги сравняваме по размери и производство с едно ТКЗС, но не бива да изпускаме предвид и още едно сравнение. В миналото за това производство се грижеше управителен съвет с председател и заместници, специалисти и десетки бригадири и звеноводи, сега един човек с двама или трима помощника. На пръв поглед всичко е хубаво, само че ръководителят на новата производствена единица от десетки хиляди декара няма вече самочувствието на бившия председател. Няма го, защото няма в много случаи възможностите, обезпечени от реалната сила на материалните средства. В т. 3 на Постановлението категорично е записано: „... предоставят се следните права... да награждава проявилите се

Digitized by Google

работници от звеното, което ръководи, като за целта му се предоставят съответни средства от фондовете на предприятието".

За кои фондове става дума? На първо място това е фондът за текущо премиране при срочно и качествено извършване на някои селскостопански операции. Той се формира като част от трудовото възнаграждение и половината му се предоставя за изразходване от преките ръководители. Независимо че вече е добил гражданствеността „фонд на бригадата", не навсякъде бригадирът може да го използва като лост за изпълнение на някои мероприятия. Най-често с тия средства ръководствата на АПК коригират някои трудови норми, независимо че прекият ръководител има законното право да удържа до 10 процента от премиите и да прави предложения за по-големи удръжки при некачествена работа или прояви на недисциплинираност. Част от фонд СБКМ по отношение на помощите и поощренията в социалистическото съревнование също така могат да се предоставят на преките ръководители. Но редица председатели и централни ръководства централизират изцяло тия средства под претекст за борба с разхищенията и интимните намерения за материалното обезпечаване на авторитета си...

Беше време, когато председателите на ТКЗС се обслужваха от леки коли „Волга". Сега ако ръководителят на бригадата за промишлено зърнопроизводство се вреди да ползва „Газка", получава я с лимит (понякога точно по месеци). Четиридесетте хиляди декари стопяват лимита някъде към средата на годината. Тогава на помощ идва прословутата изобретателност, която по-късно финансовите инспектори ще отбележат в ревизионните актове. Пословичен е вече случаят с оня бригаден ръководител, който сутрин нарежда да натоварят в камиона един варел, сяда в кабината и обикаля по блоковете. Ръководството на място се осъществява, празният варел цял ден подскача по прашните пътища, а шофьорът отчита в пътния лист возене на гориво за тракторите. Както се вижда, нуждата не само изменя, но и окарикатурява наредбите.

Постановление № 1 и № 2 от 1974 г. по своята всеобхватност на факторите са едно голямо признание за ролята на ръководните кадри на предприятията и клоновете в материалното производство. Най-отговорните ръководни органи в страната дадоха висока оценка, която задължава още повече, дадоха и насока за работа по-нататък в това направление. Следваше министерствата, комитетите, обединенията да се заловят за творческото им приложение съобразно основните насоки и срокове за изпълнение.

Какво стана на практика? С точка 8 от Постановление № 2 Комитетът по печата бе задължен да осигури отпечатването на материалите във връзка с приложението на постановлението до 15 февруари 1974 г. Напълно естествено изискване, като се има предвид, че увеличението на заплатите на тази категория трудещи се бе определено да стане от 1 април 1974 г. Единните щатни таблици обаче излязоха от печат на 16 април, а показателите и нормативите за категоризиране — на 30 април 1974 г. Колко телефонни запитвания са направени до висшестоящите органи, колко ведомствени тълкователни инструкции бяха написани, за да се компенсира това закъснение, трудно може да се каже...

Естествено, че този случай е вече история и ако се връщаме към него, то е, за да посочим, че той става първата брънка във веригата на мудността, която се проточва до днес. В точка 4 на Постановление № 1 е записано: „... В съответствие с основните положения във всички предприятия и клонове в материалното производство до 30 юни 1974 г. да се разработят и утвърдят по съответния ред длъжностни характеристики за преките ръководители." Досега обаче няма утвърдени характеристики за преките ръководители в селското стопанство, което дава възможности за субективизъм в тълкуването правата и задълженията на преките ръководители при голямото разнообразие на организационни форми и специфични производствени условия; възможности за създаване на някои места на синекурни длъжности и за изопачаване смисъла на постановленията. Те не могат да бъдат подменени с правилниците за вътрешния ред, които си изработва всеки комплекс, защото в тях се отразяват единствено достигнатите организационни отношения при специфичните условия, понякога характерни само за отделни стопанства. И още нещо. Интеграционните процеси в селското стопанство на сегашния етап протичат твърде бързо. В аграрно-промишлените комплекси се изменя организационната структура, създават се нови звена и нови длъжности, някои от които не са отбелязани в приложение № 14 на Постановление № 2.

Естествено е, че само с изработването и прилагането на длъжностните характеристики няма да се реши цялостно въпросът за изменения ролята на прекия ръководител, но по наше мнение от тях трябва да се започне.

Digitized by Google

МИСЛИ ОТ ТРИБУНАТА

Преди известно време се проведе среща на бюрото на окръжния комитет на БКП — Сливен с прекиите ръководители от материалното производство. В нейната работа участвува и обстойно изказване направи членът на Секретариата на ЦК на БКП и председател на ЦС на БПС **Мишо Мишев.**

Срещата бе открита и ръководена от кандидат-члена на ЦК на БКП и първи секретар на окръжния комитет на Партията **Величко Петров.**

Ето някои от изказванията:

— **За да се изпълни заръката на Партията,** днес е особено важно да се създават комплексни условия за работа на всяка производствена единица — заговори Веселин Димитров, ръководител на бригада от завод „Динамо" — Сливен.

След като съобщи, че поверенят му малък колектив редовно преизпълнява с над 120 процента трудовите си норми и дава само висококачествена продукция, той с тревога постави редица въпроси, от които зависи непрекъснатото повишаване на обществената производителност на труда. Какво според него сега най-вече затруднява работата на низовия ръководител?

— В много случаи поради нерешени проблеми от по-горе стоящите звена в завода и даже от обединението по ритмичното снабдяване с материали и резервни части се налага ние — бригадирите, майсторите, да се превръщаме в снабдители. Като се откъсваме от пряката си работа, губим ценно време. А опитът ни показва, че най-успешно изпълняваме насрещния си план, когато от първия до последния час на работния ден сме в колектива, непосредствено организираме и направляваме неговата производствена дейност, помагаме на по-ниско квалифицираните, контролираме качеството на всяко изделие. Нещо повече, липсата на ритмичност в снабдяването се отразява върху организацията и дисциплината в колектива.

Важно условие за непрекъснато повишаване авторитета и отговорността на прекия ръководител в производството е изискването той да бъде с най-висока квалификация.

— ... Но по моя преценка това, което сега се върши за повишаване квалификацията на майсторите, бригадирите, е съвсем недостатъчно — сподели Димитров. — Да вземем само факта, че те не получават редовно необходимата информация за новостите в производството. Сигурно обединението я има, но не е създадена стройна система тя да достига до нас.

Разбира се, никой не ще оспори правотата на тези негови думи. Защото в крайна сметка именно в малките колективи се решават проблемите на производителността на труда, на себестойността, на качеството и пр. А как низовият ръководител ще мобилизира своите другари за все по-голямо творчество и инициатива в работата, ако не познава световните постижения в отрасъла. Ето защо както ДСО, така и здравеите ръководства са длъжни да осигурят — да поднесат на низовия ръководител съответна редовна информация.

В този ред на мисли Веселин Димитров постави и още един важен проблем — за правата на низовия ръководител.

— Макар че след Постановлението на Централния комитет на БКП, Министерския съвет и ЦС на БПС ръководствата на предприятията все повече вземат мнението на прекия ръководител за назначаване, разместване и наказание на отделните членове от колектива, в тази насока още много може да се желае — продължи майсторът. — Аз считам, че прекият ръководител трябва да разполага с известни, макар и малки средства, за да може да награждава отделни членове от колектива за постигнати високи резултати. По този начин неговото влияние ще бъде по-действено. Той по-резултатно ще помага да се създава стремеж у всеки за догонване на по-високи трудови резултати.

И още нещо:

— Задълженията на прекия ръководител не се свеждат само до прякото организиране на производствения процес. Не по-малка е неговата отговорност за възпитанието на колектива. Стореното след излизане на Постановлението е съвсем малко. Засега подготовката на майсторите като възпитатели страда в много направления. От една страна, обучението се извършва за кратък период, без откъсване от производството и в много случаи в такова време, че много от тях не могат да слушат лекциите поради това, че са на работа. От друга — много от лекторите изнасят своите лекции на такъв език, че за голяма част от присъствуващите са неразбираеми. Ползата за нас от лекции с чисто теоретически характер е малка.

С право той предложи да се създаде стройна организация за педагогическа подготовка на прекия ръководител, за една системност и последователност, чрез която практически да се изясняват взаимоотношенията в колектива и неговите конкретни задължения.

Безспорно без цялостно решаване на

Digitized by Google

тези и редица други въпроси не биха се създали необходимите условия прекият ръководител да израства като организатор на производството и възпитател на колектива.

...Силно впечатление на присъствуващите направи и изказването на Димо Георгиев, секционен майстор в завод „Добри Желязков".

— Бързото внедряване на нови съоръжения, усвояването на съвременни технологии поставя пред нас големи изисквания. Та нима е проста работа днес доброто стопанисване и най-рационалното използване на тази сложна и скъпа техника. Колко голяма е нашата отговорност? Без да губим нито ден, трябва да научим работниците да боравят с нея, високоефективно да я използват. А това не е само технически проблем. Той е колкото професионален, толкова и политически, патриотичен, морален. Не разбирам ли пред всеки производственик неговата отговорност за съдбата на насрещния план, значението на личния му принос за изпълнението на грандиозната национална икономическа програма, не ще отговорим на високото партийно доверие към нас.

И той продължи:

— Но за да можеш да предадеш частица от себе си на хората, е необходимо те да виждат в теб образец на трудолюбие, на познание и дисциплинираност, към които да се стремят.

Да, това е въпрос, който властно поставя задачата за по-големи грижи от страна на партийните, административните и профсъюзните ръководства към майсторите. Защото не малко примери потвърждават, че все още недостатъчно се прави, за да бъдат те — низовите командири на производството — творци в своята работа. Да притежават много знания, умение да научат всичко от колектива, да работят с желание и високо майсторство.

Опитът красноречиво доказва колко вярно е това, че за да има в дадена бригада, смяна, секция ред и дисциплина, е вредно да се упражнява принуда, да се гледа на работниците само като на хора, длъжни да изпълняват заповеди и нареждания. Напротив! Всестранно подготвеният майстор счита, че във всички случаи най-мощното средство за постигане на успеха, разбира се, след като той е създал необходимата производствена организация — е възпитателната работа, убеждеността и вдъхновението на подчинените му.

— Майсторът е призван с личния си пример да покаже как трябва да се работи с младите хора, за да може те по-бързо да се наредят в общия строй на творците на материални блага. Но трудностите ни понякога идват от незнанието как да постъпим. И в такива случаи най-остро чувствуваме колко полезно би било постоянното ни взаимодействие с педагози, психолози, социолози, които да ни учат, да ни съветват кои форми, средства, методи са най-ефикасни.

... Единството и сплотеността на колектива — това беше проблемът, по който се изказа героят на социалистическия труд Руси Русев — бригадир в АПК „Петко Енев" — Нова Загора:

— Първостепенна поръка на Партията към нас е да направим всичко възможно, за да имаме здрави, дееспособни трудови колективи. Така ще постигнем най-пълно разгръщане творческата активност на всеки член от бригадата.

Какво още показва моят опит? — Това, че най-важно условие за сплотяване на колектива е да се вярва в хората, да им се гласува доверие. Не е формула често повтаряното днес „прекият ръководител е длъжен да се вслушва в мненията и предложенията на поверените му производственици". Не. Това е ключът за спечелване сърцата на опитни и „новаци". Начин да се създаде пълна убеденост у всички, да се предизвика у тях размисъл, амбиция, непрекъснато да повишават квалификацията си, да овладяват челния опит. Да се чувствуват лично отговорни за съдбата на плана.

Навярно мнозина си записаха и споделеният опит, че прекият ръководител има и голямото задължение да предпазва колектива от конфликти и търкания. Той, организаторът и възпитателят, трябва много бързо още в зародиш да разкрива евентуални най-малки симптоми за смущения, да взема мерки и навреме ликвидира избухването на нежелани ситуации, които биха се отразили пагубно на създавания с много труд благоприятен социално-психологически климат. А всичко това изисква такт и умение, топлота и сърдечност. В същото време да властвува високата принципиалност, когато се налага да се проявява нетърпимост към допусканите недостатъци. В такива условия всеки производственик ще милее за преуспяването на колектива, ще бъде готов на всичко, за да защити неговата чест.

Но сплотеността и единството на колектива не се изграждат само в труда. За това влияят и други не по-маловажни фактори, които също са пряка грижа за низовия ръководител. Първостепенен сред тях е той да воюва за създаването на подобри условия за работа и отдих на работниците, за битовото им устройване, за опазване на тяхното здраве и живот. И още нещо: винаги да знае, че хората в труда се опознават, а при взаимни мероприятия — излети, чествувания, рождени дни, колективни посещения, на кино, театър — се сприятеляват. А това означава убедено, с много творчество и инициатива, целенасочено да работи за претворяване в живота Декемврийската програма на Партията.

Когато човек слуша тези мъдри хора — редници на класата, не може да не се вълнува, да не види още колко много са длъжни към тях партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот" за Сливенски окръг

Digitized by Google

ПЪТИЩА, КОИТО СРОДЯВАТ

Очерк

— Като пътувахме от Плевен до Нефтохима, отначало ни се струваше далече, пък сега... — Бинка оглежда събуждащата се планина, из която криволичи пътят.

Пред нас мъжът ѝ Александър Гергицов и Йордан Симеонов тихичко си приказват. Дочувам само „охладителя... да го издигнем... с целулозния вариант ще е по-ярко... дано да успеем..." Техни си разговори, започнати навярно още вчера на връщане и продължили в мислите им цяла нощ...

— Добре, че утихна вятърът — казва Бинка, — а то вчера щеше да ни издуха, сутринта очите на момчетата бяха все в резервоарите — дали са на място. Още помнят онази история...

И аз я зная тази история, разказаха ми я година след като откриха Нефтохимическия комбинат и бригадата на героя на социалистическия труд Александър Гергицов продължаваше да издига огромните вместилища за суров нефт.

Редове от стар бележник: „Последната седмица, когато издигаха титул 14 — селективна очистка, си лягаха в 11 часа през нощта, за да станат в 3 сутринта. А през февруари 1969 година, когато бързаха с титул 51 и разгъваха пристигналите на рула резервоари от Съветския съюз, се случи бедата. Бурята ги събори, преди да са укрепени..."

— Пак така като сега пътувахме с рейса — продължава Бинка — и Йонко се взря и започна: „А бе, Сашо...", а друг изкрещя: „Къде са резервоарите?"

Видяхме поваленте грамади, изтръпнали наскачахме, едва дочакахме колата да спре и хукнахме. Беше направо страшно да се гледа огънатото желязо.

Втренчили се в Гергицов с някаква тъпа безнадеждност, той усещал как очакват от него поне една дума. Отърсил глава и макар да му идвало да се гръмне върху ламарината и да завие от яд и мъка, хванал „юздите" и спокойно казал:

— Ще ги вдигнем. Пригответе се...

И сега си спомнят онзи непосилен многодневен труд, напрежението, усукало нерви и мускули, сложната, никога не вършена, нийде не виждана работа, където само опитът, интуицията, инатът, ако щете, им помагали. И добрата усмивка на бригадира, и това, че отивал на най-тежкото...

Редове от един репортаж: „Гергицов, Минков и още един излизаха по ръба на мантела, широк само 10 милиметра. Горе вятърът люлееше ламарината, сякаш беше картонена. Трябваше да се постави една панела, да се подпре издигнатият резервоар... Ръцете отмаляваха, но нямаше време за губене..."

По-късно видях един полуразгърнат резервоар и едва тогава прецених ситуацията: подът — 50 метра в диаметър, стените 4000 кв. метра.

— Оттогава, когато правим резервоари, Сашо нарежда: закрепвайте по здраво, подпирайте. И сам отива да провери, преди да напуснем обекта...

Вече сме стигнали до новия строеж, мъжете хлътват във фургона и скоро се появяват неузнаваеми — Йордан, Захари, Величко, Велко с оксиженни маски и кожени дрехи, с по един сноп електроди в ръце, бригадирът и останалите в старите си ватенки. Бинкините модерни ботушки и палто отстъпват на стари пионерки, кожухче и дочени панталони.

Обектът леярната на Елпром — Гроян не може по мащаби да се сравнява с досегашните гиганти, откъдето започна биографията на Александър Гергицов и на неговата бригада, но това е един важен национален строеж, чийто пусков срок е още през тази година и където за пръв път у нас се монтират 5 индукционни пещи от Съветския съюз заедно с три поточни линии и разбира се, голяма част от български машини. И затова е напълно обяснимо присъствието на един такъв колектив, ръководен от герой на социалистическия труд. Биографията на една бригада не свършва с постигането на най-крупния ѝ успех. Тя едва тогава започва, ако хората в нея наистина са се посветили на една голяма цел

Digitized by Google

Редове от една биография: „Когато се изграждаше Софийската ТЕЦ, 25 момчета от с. Бяла вода, Плевенско, решиха да отидат бригадири. И до днес Александър Гергицов не може да си обясни защо тогава него избраха за отговорник, та той беше най-ниският, най-тънкият... Един му беше казал: „Ти умееш да говориш с хората..."

В Димитровград историята се повтори — изграждаха комбината с онзи необяснимо и неразбираем за мнозина ентусиазъм на голите и гладните, съзрели пред себе си широки хоризонти, а щом запуши първият комин на цеха за сярна киселина, Александър стана бригадир... „Защото, Гергицов, ти умееш да намираш общ език с всекиго..."

Но в просторния, невиждан дотогава в България цех, на него му беше тясно. Подруго е на скелите, с гърди ще срещаш вятъра, слънцето ще прогаря зъбите върху плещите ти, косата ще изрусява от дъждове и пекове, ръцете ще заякват от мразове. Не, кой каквото ще да казва, друго е по скелите!

Ех, каква беля щеше да му докара този стремеж! Потегли той към ТЕЦ „Марица — изток", а с него цялата бригада от цеха. Строители ще стават! „Добре де, ти вече си решил, ами защо не дойде да се посъветваш, да предупредиш, партийна дисциплина за тебе няма ли?" — го мъмриха в партийното бюро, а той едно си знаеше: „Разберете, тясно ми е в цеха, душата ми сякаш в шепа е стисната, изглежда по́ ме бива за строител..." Разбраха го и пуснаха с него неколцина.

И се отвориха пътища — накъдето щеш: след Марица—изток за АТЗ — Стара Загора, после за Медодобивния в Пирдоп, а след него за Нефтохимическия в Плевен, от него за Завода за картон край Никополи, до газопровода СССР—България, Девня, ГДР. И на всеки градеж от бригадата се рояха бригади — най-добрите, баш майсторите им ставаха ръководители. Двадесет бригадири е възпитал Александър Гергицов, а още колко млади хора намериха при него пътя си! Дойдат без определени намерения, просто да опитат късмета си, а остават. Други, твърдо решили да станат знатни, непременно знатни строители, се издигат по стълбицата на разрядите, подкрепяни от добрата дума и многогодишния опит на бригадира. И току-виж надминали го по майсторлък — сами му стават колеги. Но никога не го забравят. Не се ли случи същото с Йонко Минков? Той работеше в бригадата му в Пирдоп, стана бригадир в НХК и когато Гергицов пристигна тук, отстъпи:

— Не мога, бай Сашо, с много хора не всеки умее да се разбира, а на мен ми е по-славно да работя при тебе...

Та и до днес е негов заместник.

А майстор е Йонко, такъв майстор, че всеки би могъл да завиди — и машинен монтьор, и оксиженист, и в леятровката отличен!

В новата леярна всяка бригада си има периметри. Едни монтират индукционните пещи, други елинсталацията, хората на Гергицов са пръснати — по резервоарите, по монтажа на охладителите. Електроженистите са заварили отделните звена, сега е време да вдигнат металното тяло до мястото му. Горе вече е капнал един — не се вижда кой, кранът обгръща охладителя, бавно потегля нагоре. Гергицов хвърля бързо цигарата и подема с ръце. Очите му следят и крана, и тия, които помагат съоръжението да се насочи, където трябва. А след малко — ето го при резервоарите, бързо се вмъква вътре, обяснява нещо.

Такъв го помня и от другите ни срещи по строежите на Плевенски окръг. Невисок, стегнат, набит, с прошарена коса, младолико лице и зорки пъстри очи, с една полуусмивка на човек, разбиращ хорските слабости и сложност на характерите, но в никакъв случай не мекушав, безпринципен добряк.

...Момчето беше навело глава, през очилата не се виждаше съсредоточеният му поглед. Върхът на електрода клъзваше метала, синята струя обливаше повърхността, оставяше неравен тъмен шев. Един от мъжете приближи, огледа работата. Момчето, отхвърлило назад маската, гледаше въпросително. Беше луничаво, с издадено лице и избеляла сякаш от дълго пране коса.

— Калпазанин! Колко пъти ще ти казвам — така не се работи. Дръж спокойно ръкохватката, не като комат хляб, а като писалка. Ама много знаеш ти как се държи писалка...

— Ама... Какво му е на шева, малко изкривен, но нали е здрав!

— Изкривен?! Тук се иска гъвка работа, нежна и яка. И кой ли те е учил недоучил?!

Момчето огорчено посегна към ножицата...

— Чакай! — до двамината се беше приближил Гергицов. — Покажи да видя. Сега гледай — и той улови момчето за ръка. — Отпусни се, ама дръж здраво. Защо трепериш? Ама ти имаш температура... Чувай, отиваш в бараката, правиш си чай и оттам — на лекар. Разбрано.

И като отвеле настрана мъжа, който бе нахокал момчето, рече:

— Ти да не си се родил научен? Не може ли по-кротко, по човешки? Виждал, старае се, кой, ако не ние, ще му помогне?

...Припомних си тази случка, когато, насядали във фургона, се канехме да обядваме. Бинка беше вече наредила съдинките върху самоделната електрическа печка. На масата, покрита с мушама, бурканите с кисело мляко и компот. Тук са като у дома си — този фургон е и клуб, и трапезария, беше с тях в НХК, даже благодарение им стои, в Завода за картон, на газопровода. Само в Девня не го откараха, че е далеч. Но си е техен... Тук са у дома си и докато се хранят, могат да си поговорят.

По радиото предават откриването на ТЕЦ — Бобов дол и Бинка съобщава:

— И една жена герой направила, имаш си вече колежка, Сашо!

— Да е честито! Голяма жена ще да е тя, строител лесно се не става, пък отгоре на това герой!

Digitized by Google

И се отваря една безкрайно близка на всеки от тях тема за разговор — с гордостта от професията и мъжката сила, умението, че си достоен за тази професия и колектива...

— Да работиш на строеж и в бригада като нашата означава да се откажеш от много лични желания. При нас понамаляха младите, лошо е това, но пътуването, липсата на развлечения, напрежението някак не са им по сърце.

— При нас трудно се работи, защото неписаният ни кодекс гласи дисциплина, редовно явяване на работа, максимално натоварване. Не може — ден дошел, ден не.

— За да ръководи, човек трябва да има 105 качества — ми каза веднъж един партиен ръководител. Не знам как е със стотте, но смятам, че без пет не може: да обича работата и хората, да е самодисциплиниран, чувството му за обществен и партиен дълг да е много голямо, да е всеотдаен, да умее да гледа напред...

— Бай Сашо ни познава и душичките — кой най-добре ще свърши дадена работа, какво му е на сърцето, има ли пари, децата му здрави ли са.

— А как иначе? Един музикант, за да получи мелодия, не удря безразборно клавишите, та и аз като пианист се старая да има хармония в бригадата.

— Виждали ли сте как се подбират птици в ято? В нашата бригада е същото — с време в ятото ни се явява синхрон — един ако вземе оксижена, друг електрожена или ключа. Този, дето постъпва временно и мисли само ден да мине друг да дойде, не е за нас. Онзи, който се наложи с труда си, остава.

— Всички сме расли в бригадата

— Още ни е ял за едно момче, беше излязло от затвора, пратиха го при нас, приехме го. Нито дума за миналото. Гледаме от автобуса — право в кафенето, по ресторанти. На сутринта — махмурлия. А нашата работа е на високо, внимание е нужно, ще падне, ще се претрепе. Един път бай Сашо го заключи в бараката да изтрезнее. Викаме му: „Нямаш ли воля, стегни се, я какъв си мъж!" А той: „Не мога, вие сте от друг материал направени, не е за мен това напрежение..."

— За да тръгне човек по нашия път, трябва да се е родил с жаждата да гради — независимо какво — дали атомна електроцентрала или хлебозавод — все е нужно.

— Изглежда нас това ни свързва, когато казват, че бригадата ни е като едно семейство, не грешат — това родинство е по-силно от кръвното.

— Е, взехме и роднини да ставаме — Светлозар е кум на бай Сашовата дъщеря, бай Сашо — на Николай Коев.

— Помните ли в ГДР? По едно време с тези мустаци ни бяха взели за цял род. Даже Велико Чифлигарски се прехвърли още в самолета при нас.

— Най-хайдушки бяха мустаците на бай Сашо! Промениха го целия.

— А бе, какво да ви прави, ще речете, че се деля от вас — смее се добродушно бригадирът.

— Голяма работа падна там, ей! Като рекохме — немците са напреднала техническа нация, дайте да видим какво можем пък ние, за два месеца и половина свършихме това, което бе предвидено за четири: резервоарен парк и отоплителна централа.

— А на мен ми беше най-трудно на газопровода към Златна Панега. Като падаха дъждовете и напълниха изкопите, заварявам и все си мисля: „Ами ако шевовете не издържат, нали за първи път се залавяме с този целулозен вариант на заварка. Едва след пробата отдъхнах."

... Вече в залеза на краткия мартенски ден в автобуса започна напрегнат спор за спорта. Повишиха се гласове, чуха се викове. Гергицов, седнал на старото си място, се обърна, очите му изведнъж станаха строги, огледа кавгаджиите, разбра, че не са от неговите и се успокои, неудобно беше да им прави забележка пред бригадирите им. Но и спорещите млъкнаха.

— Искам нашата бригада да бъде за пример и по проценти, и по поведение, и по дисциплина — обясни Гергицов и продължи разговора си с Хюсеин Кемилов.

И вече в грала с последните фрази и мисълта за работата, която ги очаква на сутринта, единадесетте от бригадата си казват едно „до утре", изпратени от бащинския поглед на своя бригадир.

Захарина ЛАЛОВА

Digitized by Google

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

НАСТАВНИЧЕСТВОТО

ИВАН ЗАХАРИЕВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

Преди повече от десет години в СССР се зароди наставничеството на опитни майстори, бригадири, специалисти над новопостъпващи и други млади работници, строители, колхозници. То вече се превърна в популярно движение. Броят на наставниците е няколкостотин хиляди.

Превръщането на наставничеството в масово движение стана възможно главно поради подкрепата, която му оказват партийните комитети и организации, ЦК на КПСС. По решение на Президиума на Върховния съвет на СССР за проявена трудова доблест, за голяма работа по комунистическото възпитание и професионалната подготовка на младежите е присвоено званието „Герой на социалистическия труд" на четирима от най-изтъкнатите наставници. Решението обяви лично генералният секретар на ЦК на КПСС другарят Леонид Илич Брежнев на XVII конгрес на ВЛКСМ (1974 г.). В речта си другарят Брежнев заяви: „Сред работническата класа се зароди ново забележително движение — движението на наставниците над младите работници. Наставниците — това са кадрови работници, притежаващи високо майсторство, богат жизнен опит и бих казал талантливи педагози. Те доброволно, по призвание на душата си учат младежта на трудолюбие, майсторство, възпитават я в героичните традиции на нашата славна работническа класа . . .

Наставниците предават щафетата на труда от настоящето в бъдещето. И ние от цялата си душа приветствуваме представителите на славната работническа класа, които нежалейки сили и време, предават своя богат опит, своите знания на младата смяна, която влиза в трудовия живот. Хубаво е, че Комсомолът работи ръка за ръка с наставниците, всестранно поддържа това прекрасно начинание. Следва да пожелаем движението на наставниците да стане масово, да обхване всички краища на страната, всички заводи, фабрики, шахти, рудници, строежи, колхози и совхози. Това е забележително благородно дело, другари! Призоваваме ви да го поддържате!"

И действително още от неговото зараждане ЦК на ВЛКСМ и другите комсомолски комитети и организации полагат изключителни грижи за разпространението му.

За превръщането на наставничеството в движение свой принос имат и профсъюзните органи и стопанските ръководства.

По опита на СССР наставничеството се разпространи и в някои социалистически страни. По инициатива на окръжния комитет на Пар-

Digitized by Google

тията от четири години наставничеството намери последователи и в Михайловградски окръг. Това става при големите грижи и от страна на професионалните съюзи и Комсомола.

За неговото по-широко популяризиране на 30 октомври 1973 г. в Михайловград беше проведена национална среща. На нея михайловградчани споделиха своя опит. С изключителен интерес бе посрещнато изказването на Степан Витченко — един от първите наставници в СССР, с когото окръгът поддържа близки връзки от няколко години. След срещата Витченко посети редица окръзи, където разказа за своя опит. Сега в страната има хиляди наставници — майстори, бригадири, специалисти.

Добре се развива движението на наставниците в Сливенски окръг. Това е резултат на най-близката грижа на окръжния комитет и на другите партийни органи, на активността на професионалните съюзи, на низовите комсомолски звена, на положителното отношение на стопанските ръководства. Хубаво е, че тук се действува постъпателно, не се гонят количествени показатели. Другарите умело изучават съветския опит и творчески го прилагат.

Февруарският пленум (1974 г.) на ЦК на БКП, като оцени възпитателния характер на наставничеството, посочи, че то следва да се проучи и широко да се приложи и у нас.

Направеното досега е един положителен начален етап. За успешната дейност в бъдеще е много важно да се анализират резултатите в нашата страна и правилно да се разберат основните негови страни.

В настоящата статия ще се опитаме да разгледаме движението на наставниците преди всичко като фактор за възпитание на млади и неопитни работници и за тяхното приспособяване към производствената среда.

СЪЩНОСТ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА НАСТАВНИЧЕСТВОТО

Големите достойнства на наставническото движение се изразяват главно в следните направления: то е една постоянна форма за индивидуална политическа и възпитателна работа с новопостъпващите и неопитните работници, за изграждане у тях на високи морално-политически качества, на съзнателно, добросъвестно отношение към труда и дълбоко разбиране на неговото обществено значение и на тази основа те да се въвличат в социалистическото съревнование; за въздействие на младите работници да повишават своята квалификация и образование, да се включват в младежкото научно-техническо творчество и да отговарят на изискванията на съвременната научно-техническа революция. Следователно **наставничеството преди всичко е многостранен възпитателен процес**. Процес, при който най-добрите представители на съответния трудов колектив, на основата на своя производствен и житейски опит, учат новопостъпилите млади работници да овладеят трудовите, политическите и идейно-нравствените принципи на колектива, на работническата класа. То е една резултатна форма за възпитание, чрез която партийните и главно профсъюзните и комсомолските организации реализират част от своите възпитателни функции. Ето защо в това отношение то нито ги дублира, нито ги измества.

Наставничеството е също така израз на органическата връзка на различните поколения трудещи се, съществуваща в условията на социализма. То има съществена отлика от шефството, при което, както е известно, главното е, че „шефът" по правило се ограничава да учи своя „довереник" само на азбуката на професията, да се труди по-производително. А крайната цел на наставничеството е по-бързо да се формира освен квалифициран, още и образован и висококултурен млад

Digitized by Google

работник, пълноправен член на трудовия колектив, на работническата класа.

Естествено, за да може успешно да се осъществи тази цел, вниманието на наставничеството се насочва преди всичко към **трудовото възпитание** на новопостъпилия и на младия работник. Февруарският пленум на Централния комитет на Партията определи трудовото възпитание като централен проблем на идеологическата работа в производствения колектив. Известно е, че в тази област настъпват качествени изменения, които се диктуват от етапа в развитието на страната и динамизма на научно-техническия прогрес. В доклада на др. Александър Лилов пред пленума се казва: **„При тези условия едно само трудолюбие вече не достига. Нужно е системно, още от детските години и до края на трудовия живот, да се култивират и развиват такива качества за трудова дейност като високо професионално майсторство творчески подход, организираност, дисциплина и отговорност в труда, грижа за обществената собственост, любознателност и нитерес към науката и техниката“**[1]. А тъкмо такива качества липсват на младите и на новопостъпващите, идващи от училищната скамейка работници. И най-малко бива в началото на трудовата им дейност да се оставят сами. Дотогава като деца и юноши те са непрекъснато в колектив — детска градина, предучилищно обучение и училище, пионерски отряд и комсомолско дружество. И изведнъж в един от най-трудните и изключително важни моменти от живота — влизането в производството — да го срещне безразличие: ето инструментите, машината, действувай, както знаеш и можеш. И още — на неопитния и младия работник липсват не само трудовият навик и професионалното умение, а често и организираността в труда, самодисциплината, личната отговорност. Освен това той се среща с непознати хора, пред него се изправят традициите, изискванията, отговорностите на класата. От това как ще бъде посрещнат, как ще се отнесат към него изключително много зависи приобщаването му към новата среда, приспособяването му към производството. Ето защо се налага решителната помощ на по-опитния, на майстора в своята професия работник, на специалиста, на съответния колектив. Никога не бива да се омаловажава голямата роля във възпитателния процес на обкръжаващата обстановка.

Опитът показва, че наставничеството се осъществява в малкия колектив (бригада, звено) и индивидуално. Делата на Степан Витченко и други изтъкнати наставници убеждават, че истинско наставничество може да се осъществи само в колектив (бригада), който се оглавява от опитен във всяко отношение ръководител наставник. Като се опира на дългогодишния си опит, Витченко утвърждава, че успехът на наставничеството се основава на няколко принципа за възпитание:

— **системна възпитателна работа** с всеки начинаещ производственик, за да се формира неговата личност;

— **непрекъснатост на възпитателното въздействие** — за разлика от епизодичното шефство;

— **колективност на въздействието** — на наставника, на колектива, на комсомолската и на профсъюзната група;

— **всестранност на възпитанието** — младият работник не само да получава трудови навици, а да се формират у него и комунистически черти на характера, да се приобщава към активно участие в обществения живот, да повишава своето образование и култура.

В основата на наставничеството лежат и такива принципи и човешки добродетели като авторитет и себеотдаване, взаимно доверие и зачитане. Известно е например, че авторитетът и доверието играят изключително положителна роля във възпитателния процес. Ето защо

Digitized by Google

при наставничеството никога не бива да се допуска администриране. Администрирането би задушило неговия живец.

Освен това при наставничеството се осъществява единство на обществените интереси с интересите на трудовата личност. Например за да се повишава обществената производителност на труда, безусловно е необходимо трудещите се да притежават големи професионални умения. И самите работници са заинтересовани да получат по-бързо висока квалификация. Това ще им даде възможност не само да станат равностойни членове на своя трудов колектив, а и да имат по-високо трудово възнаграждение.

Опитът показва, че наставничеството с успех може да се разпространява и в промишлеността, и в строителството, и в селското стопанство, и в сферата на търговията и битовите услуги. Досега у нас то е приложено главно в промишлеността и частично в строителството и търговията. Прави чест на ЦК на профсъюза на работниците от селското стопанство, който в последните месеци полага по-конкретни грижи за неговото популяризиране и внедряване.

Една от съществените страни за успеха на наставничеството е правилно да се определи обектът на въздействие. А той е със сравнително широк диапазон. Това са преди всичко така наречените „трудни" юноши и младежи, които са напуснали училище, местещите се от цех на цех или от предприятие в предприятие, изобщо бягащите от общественополезен труд. **Не освобождаване от „трудните" млади хора, а тяхното възпитаване и превъзпитаване е една от основните задачи на движението на наставниците.** И още — това са младежите и девойките, завършили курсове и школи, специалните или общообразователните училища; това са идващите в промишлеността, в строителството от селското стопанство; завръщащите се от военна служба и т. н. Но не само „трудните", новопостъпващите и неопитните младежи и девойки могат да бъдат обект на наставниците. Съветският учен Я. Е. Стул — доктор на философските науки, въз основа на редица социологически изследвания посочва четири групи: първа — новопостъпващите работници; втора — системно неизпълняващите трудовите си норми; трета — нарушителите на дисциплината и комунистическия морал и четвърта — непълнолетните.

Всичко това налага диференциран подход към отделните групи хора, към всеки човек. В един случай може да се формира самостоятелна бригада само от „трудни" млади и неопитни работници, а в други — те да се приемат в съществуващите производствени звена. Ето какво разказа през 1973 г. Степан Витченко:

„Аз имах щастието да бъда между първите, които изпълняваха поръчението на партийната организация на цех № 8 в завод „Електросила" — да организирам и ето вече 11 години да ръководя една необикновена бригада. Необичайността на тази бригада се състои в това, че през всички тези години нейните членове не са били по-възрастни от 17 и половина — 18 години... Между тях имаше съвсем разюздени, в пълния смисъл на тази дума. Това са деца, които се изпращат от комисиите по въпросите на непълнолетните, деца от детските стаи на милицията... Ето сега почва призоваването на новия набор за армията. Нови седем момчета трябва да отидат да служат войници. А за техните места има цяла опашка от татковци и майки, които искат да настанят своите деца в нашата бригада. И така, от година на година... Върви този процес на трудово и идейно възпитание на нашите млади електросиловци... И през всичките тези години, освен един човек, от когото ние не сме се отървали, а когото сме настанили на лечение, нито един член на бригадата не я е напуснал. Ние нямаме текучество. Всички млади хора, минали през бригадата, са влезли в редовете на Ле-

Digitized by Google

ниския комсомол, 12 от тях вече са членове на нашата Ленинска партия. След като отслужат редовната си армейска служба, момчетата... отиват в други, „възрастни" бригади, а ние попълваме нашата бригада с все нови и нови младежи. Вярно е, че шест души от първите „випуски" на бригадата аз отново прибрах... Ние ги наричаме ветерани на бригадата. С тяхно участие е създаден съвет на ветераните на бригадата, макар че те са по на 23—24 години. И ето, опирайки се на тези момчета, ние организираме трудовото и идейното възпитание на все по-нови и нови поколения младежи, които идват да попълнят състава на нашата бригада."

Разглеждайки тези страни на наставничеството, следва да отбележим наличието на известна сходност с него на девиза на кремиковските комсомолци за овладяване на майсторството и постигане резултатите на челника в труда и ученето. Както е известно, др. Тодор Живков окачестви девиза като конкретен път за усъвършенствуване формите и методите за разпространяване и внедряване на челния опит и призова Комсомола да го поеме и превърне в могъщо движение за изпълнение на шестата петилетка и на насрещните планове. Дванадесетият конгрес на ДКМС реши кремиковският девиз да стане всемладежко движение.

Извършеното досега напълно потвърди правилността на девиза и целесъобразността от широкото му разпространение. За изпълнение на неговата цел — борба за достигане и обогатяване на най-добрите наши и световни завоевания, комсомолските организации и дружества развиват инициативи, проявяват творчество. Практиката доказа, че за осъществяването на девиза е необходимо да се сключват двустранни договори между младежите и първенците, чието майсторство те ще усвояват, да се организират школи за челен опит.

Във всичко това, естествено, се виждат и сходните черти на кремиковския девиз с наставничеството и особено в процеса на реализацията на договора. В този процес е налице проявлението на наставничеството в неговата специфично индивидуална форма. Разбира се, много има да се желае и да се направи това сходство и в съдържанието на работата. Именно по съдържанието си дейността за осъществяването на кремиковския девиз следва да бъде в най-плътна сходност с наставничеството. Преди всичко това означава да се засили всестранната възпитателна роля на челника по отношение на младежа, на когото придава своя опит и майсторство. В много случаи сега челниците не се изявяват и като възпитатели. Една от главните причини е, че при разработването на въпросите на девиза не се обърна нужното внимание на проблемите на възпитанието.

Според нашето дълбоко убеждение наставничеството е една конкретна форма за реализация на кремиковския девиз.

Също така в много случаи не се търси общото с наставничеството и в някои други наши национални инициативи, например на работа по собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина. Многина профсъюзни и други кадри разглеждат наставничеството като почин. Всъщност то не бива да се възприема като почин. По-скоро то улеснява реализацията на целите на споменатите наши почини и на други подобни, които ще се проявяват в бъдеще. Защото както вече беше отбелязано, то е една специфична система за комунистическо възпитание на основата на трудовото възпитание.

Работата на наставника с поверените му младежи задължително трябва да се съчетава с дейността на младежката и профсъюзната организация, със стопанското ръководство. Това особено се отнася до организирането на съревнование „Най-добър млад работник на завода"; на емоционални трудови ритуали — приемане в редовете на работническа-

Digitized by Google

та класа (след изпълнение на определени условия): при получаване на първа заплата и др. Също така и в конкретната грижа за повишаване образованието на младежите и девойките.

За да се увенчае с успех високоблагородната мисия на наставника, той трябва най-пълно да познава не само своя възпитаник, но и неговото семейство, извънпроизводствената среда, в която се движи, как се учи във вечерното или задочното училище.

Ето как някои от „трудните" възпитаници на Витченко отговарят на въпроса „Какво е за вас наставничеството"?:

Юра Гартвиг — „То извежда младия човек на пътя на живота, дава му криле, за да стане човек".

Николай Илин — „Бащински дом за възпитание и постоянно коригиране лошите дела на младите".

Александър Рижов — „Школа за изграждане на младите в процеса на труда".

Валентина Шапаева — „Първото звено, в което усещаш, че ставаш частица от класата".

Всъщност в тези отговори се съдържа и признанието за труда на наставника. А за него, естествено, най-голямата награда са хората, с които е работил той, да поемат успешно своя трудов и жизнен път.

НАСТАВНИЦИ, ОРГАНИЗАЦИЯ И РЪКОВОДСТВО НА НАСТАВНИЧЕСТВОТО

Решаващият фактор за успеха на движението е самият наставник, възпитателят учител. Той не се назначава. Той е измежду най-добрите работници, бригадири, майстори, специалисти. Това е човек, който по призвание е наставник възпитател. Ще посочим Найда Манчева, два пъти герой на социалистическия труд от текстилния завод „Осми март" — София, героя на социалистическия труд Стефан Стоев — бригадир на комплексна скоростна бригада във II рудоуправление на Родопския минен басейн, механизатора от ДЗС в Търговище, героя на социалистическия труд Величко Кършаков, Евгени Александров, стругар орденоносец от Завода за ремонт на селскостопански машини в с. Брусарци — Михайловградски окръг. Той е естествено изявил се, търсен и желан, който на основата на собственото си развитие, професионално майсторство и житейски опит има умение и желание да възпитава своя достойна смяна, личност с високи нравствени качества. Ето защо установяването на наставника е изключително отговорно дело. Това е резултат на съгласувано действие на ръководствата на партийната, комсомолската и профсъюзната организация, на стопанското (административното) ръководство в цеха, отдела, предприятието.

Към наставника се предявяват много високи изисквания. Той следва да отговаря на редица условия: да е предан на делото на социализма, да притежава нравствените черти на работническата класа, да има високи делови и професионални качества. Той не може да не бъде челник в своята работа. Наставникът е с по-високо образователно и общокултурно равнище, с известна педагогическа подготовка и умение да наставлява дадения младеж и девойка. Той притежава психически особености, които му дават възможност да бъде учител възпитател, а именно: лично обаяние, внимателно и тактично отношение към хората, отзивчивост към техните нужди, принципиалност и последователност доверие на основата на другарската взискателност и подкрепата, висока взискателност към себе си. Той е олицетворение на единството между думите и делата. Обича хората и особено живата работа с младежта.

Заедно с това обществените, стопанските и административните

Digitized by Google

ръководни органи и дейци винаги следва да имат предвид постановката в Програмата на БКП, че „От ръководителя все повече се иска не само да познава характера на производството, да бъде на висотата на техническите, икономическите и правните знания, но и да умее да възпитава хората, да се съобразява с механизма на действие на икономическите фактори в производството и други области на живота (социална психика, бит, културно-естетически интереси и др.), да изучава настроенията, предложенията и мненията на хората, които ръководи, да знае техните нужди и интереси и да умее да ги свързва с интересите на колектива и обществото"[1].

Досегашните резултати от развитието на движението на наставниците потвърждават, че то не бива да се оставя на самотек, но да не се превръща и в кампания. За него следва да полагат системни и конкретни грижи ръководствата на партийните организации, като главен показател и критерий е резултатът, а не количествените измерители. За оперативно ръководство могат да се изграждат съвети на наставниците (в цеха, предприятието и т. н.). Обикновено те се изграждат към партийните органи и се отчитат пред тях, но работят в най-тясна връзка с профкомитетите, комитетите на Комсомола и с администрацията. Тяхна задача е да разработват специфичните въпроси от дейността на наставниците и да бъдат в помощ на съответните партийни и обществени органи. Такива съвети следва да се изграждат само там и тогава, където и когато има реални условия и потребности от тях.

Възниква въпросът как да се постъпва, когато в дадени предприятия функционират съвети на майсторите, на бригадирите. От досегашната практика у нас — например в Сливен, Кремиковци и т. н., се вижда, че те не подхващат нравствено-възпитателните проблеми с младите работници. Очевидно ще е нужно да се обогатява съдържанието на тяхната дейност, да се търси обединяващото в работата им с движението на наставниците, а не непременно да се изграждат нови съвети.

За издигане ролята на наставниците, за укрепване на техния авторитет, за обогатяване опита и повишаване знанията им особено в областта на педагогиката и психологията, за тяхното поощряване е нужно да се осъществяват добре планирани и подготвени мероприятия. Може например да се правят прегледи конкурси за присъждане на звание „Най-добър наставник възпитател на млади работници". Много е важно в условията да се предвиждат високи изисквания както за личната дейност на наставника, така и за резултатите от трудовата и обществената дейност на възпитаника. Хубаво е да се присъждат и морални и материални награди.

Полезно е да се организира обучение на наставниците, което да се осъществява на основата на един по-дълготраен план. Това може да се съчетае с функциониращите факултети за обучение на майсторите и бригадирите, които професионалните съюзи изграждат към домовете на културата. Могат да се провеждат събори, срещи.

При организирането на обучението на наставниците следва да се има предвид и постановката, че ръководителите на производството във всички звена и на всички равнища трябва добре да овладяват основите на комунистическото възпитание. Да изучават обща, трудова и инженерна психология, естетика и етика, възрастова психология и особено психология на децата и младите хора, физиология.

Голяма роля за повишаване знанията и за укрепване авторитета на наставниците могат да изиграят и специализираните културно-просветни и педагогически учреждения. Нужно е те да бъдат търсени, а и те сами да проявяват инициативи, да поемат шефство. Голяма роля

[1] Програма на БКП, С., 1971, с. 103.

Digitized by Google

също така могат да играят и клубовете на орденоносците и първенците, средствата за масова информация и пропаганда.

Много е важно на основата на съответни административни разпоредби най-пълно да се зачита мнението на наставника при полагане изпит от младия работник за повишаване в разряд, при награждавания и наказания. По този начин реално ще се допринесе за издигане авторитета на майстора наставник възпитател.

Известно е, че слабо звено в организацията на устната агитация са активите на първичните партийни организации, индивидуалната политическа агитация. Едни от главните причини за това са, че често няма системност в работата на активите, че на включените в тях рядко се възлагат постоянни поръчения за политическа работа, неспистемно се контролира дейността им от партийните бюра, на партийни събрания. Умелото организиране на наставничеството създава условия да се превъзмогнат част от тези слабости. Правилно ще бъде бюрата на първичните партийни организации, партийните групи след внимателна преценка да възлагат на членовете на партийните активи и на други комунисти конкретни партийни поръчения за помощ и индивидуална политическа и възпитателна работа с млади и новопостъпващи работници.

Наставничеството създава и още по-подходяща обстановка за изпълнение партийните указания за превръщането на низовите стопански ръководители по производството (майстори, бригадири и т. н.) в политически дейци, организатори и възпитатели на колектива. А с това ще се окаже решително съдействие за изпълнение на приетите от Централния комитет на БКП и от Правителството документи за издигане ролята на низовите ръководители по производството. И от друга страна — самото активно участие на преките ръководители в политическата и възпитателната работа е фактор за повишаване ефективността на политическата агитация. Благодарение и на наставничеството партийните организации имат практическата възможност да отидат до всеки човек и следователно да повишат действеността на целия възпитателен процес в колектива. А това е една от главните задачи в преустройството на идеологическата работа, което дълбоко обоснова Февруарският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

БОГАТСТВОТО НА ЛЕНИНСКИЯ СТИЛ

Това беше един празник в живота на редакционния ни колектив. И същевременно една делова, професионално-творческа среща с главния редактор на сп. „Партийная жизнь". Съвсем непосредствено Михаил И. Халдеев ни запозна с някои процеси и явления на съзиданието в живота на братските съветски народи, на КПСС. Разказа за непрестанните грижи и все по-нарастващи изисквания днес да се пише по-добре, с по-голямо майсторство от вчера. За отговорността на партийния журналист да прониква в сложността на проблемите, за умението му да разкрива механизма на взаимодействието между различните фактори, богатството на социалистическия стил на работа...

— Кои са главните проблеми, които КПСС решава сега, и задачите на „Партийная жизнь" за реализирането им? — Беше първият ни въпрос, отправен към него.

Още с първите думи на своя отговор той, дълбоко логичен, ни срещна с гигантските темпове и мащаби на градеж в необятната страна. Разкри ни величието на

Digitized by Google

създателните делници на съветските хора. Зарядът на кипналото социалистическо строителство от Ленинград до Владивосток и от Камчатка до Ташкент са историческите решения на XXIV конгрес на КПСС. Това е атакуващият, преобразуващ ленински стил и методи на работа на Централния комитет, големият личен принос на Л. И. Брежнев.

— Главните усилия на народите на Съветския съюз са съсредоточени към успешното осъществяване на последната година от IX петилетка за достойно посрещане на XXV конгрес на Партията — заговори М. Халдеев. — Резултатите, постигнати през последните години, недвусмислено сочат, че разполагаме с огромни възможности за изпълнение плана по всички основни качествени показатели. Стабилно расте обемът на производството. Успешно се осъществява програмата за непрекъснато съвременно промишлено развитие, за капиталното строителство. Всеки един-два дни ние въвеждаме в действие крупно съвременно промишлено предприятие. Да... директивите, набелязани от XXIV конгрес, стават дела.

Слушахме го внимателно, съсредоточено. И едно вълнение на братска гордост, чувство на преклонение пред неспирните подвизи на съветските хора идваше направо от сърцата ни. Та кой ли етап от живота и дейността на партията на Ленин, на съветската страна няма своето величие и своята историческа значимост?

— Списанието ни вижда своята най-важна задача именно в това да оказва всестранно въздействие, помощ на партийните комитети и организации, на комунистите, трудовите колективи за осъществяване икономическата политика на Партията — продължи гостът. — Тази дейност пронизва всички направления, всички негови раздели. Към това са насочени специалните рубрики „По строежите на петилетката", „Ръководство на стопанството", „Комунистът — активен борец на Партията"... Чрез системен, непосредствен контакт с партийните комитети и организации, с трудовите колективи преди всичко на водещите строежи на петилетката, от които, така да се каже, зависи съдбата на цялата ни икономическа програма, ние изучаваме, анализираме, обобщаваме опита, обогатяваме читателите ни с най-ценното в подхода, стила и методите на работа при решаването на съответните проблеми. Където има недостатъци, проявяваме необходимата непримиримост, настойчивост пред онези фактори, от които зависи тяхното преодоляване. Така например два пъти посетихме строящото се най-крупно металургично предприятие в Европа „Стан — 3600": след първото посещение поместихме критичен материал в списанието, за дълбочено отразяващ причините за някои слабости на обекта. А след известно време вече показахме целия опит в тяхната работа, анализирахме предпоставките, осигурили усъвършенстването на стила и методите. По този начин ние обогатихме и нашия — на редакцията — собствен опит с по-действен подход. Защото да се подготви и публикува материал от крупните строежи е много трудно. Там проблемите имат комплексен характер. И съвсем естествено без комплексен подход — използване на различни видове средства, различните жанрове — успех не може да се постигне. Ето защо освен че в състава на отдела ни, занимаващ се с партийното ръководство на народното стопанство, има различни специалисти, в това число и по строителството, ние също така привличаме за сътрудници и квалифицирани журналисти от вестниците „Правда", „Известия", от съответния областен партиен комитет. Така достигаме до един обективен показ, до един задълбочен анализ на състоянието на партийната и стопанската дейност.

Ние се стремим да разкриваме, изследваме и показваме и положителните резултати, и нерешените проблеми. Статиите да имат конструктивен характер — ярко да изтъкват челния опит, ясно да сочат какво трябва да се направи при допуснати слабости.

Сетне Михаил И. Халдеев продължи:

— Разбира се, неделима страна от този наш подход е и подробното осветляване проблемите на партийното строителство. Нещо повече. Ние считаме, че разработката на въпросите на партийното строителство на теорията и опита ни в тази област винаги трябва да е в центъра на нашето внимание. Та как иначе? Още от момента на създаването на Партията от В. И. Ленин и на всички по-следващи етапи партийното строителство непрестанно се е обогатявало. За това през последните години изпълваме рубриката ни „Партийно строителство — теория, опит, проблеми" със задълбочено, съвременно осмисляне. Ще подчертая, че тази работа е много сложна, трудна. Ние още не сме удовлетворени от постигнатото от нас по тези проблеми. Все още голям е дългът на нашите обществоведи, на съответните институти и научни звена. А сам Централният комитет показва как трябва в съвременните условия теоретически да се поставят и разработват въпросите.

За тяхното успешно решаване сега се прави извънредно много. Имаме разработена от най-добрите ни научни сили дългосрочна програма — например за две години — за осветляване на актуалните проблеми на теорията на партийното строителство. В нейното осъществяване особено голямо поле за проявление ще имат младите научни кадри — партийни строители. И още нещо: преди тези проблеми като правило имаха индивидуално третиране, а сега особено много ще се използват колективните разработки чрез непосредствено взаимодействие и сътрудничество на двама-трима автори. В такъв план през тази и следващата година си поставяме за цел да поместим на страниците на списанието например 12 статии.

По-нататък с голям интерес посрещнахме разказа, че през последните три години списанието се стреми към комплексно осветляване на въпросите на партийното строителство. През идните две години целта е научно, задълбочено да се анализира

Digitized by Google

дейността в първичните партийни организации — не просто да се прави преглед на задачите, които се решават, а да се покаже как, с какви форми, средства, методи става това, да се разкрие методиката.

— С такава цел публикуваните от нас именно през последните три години материали ще бъдат издадени в сборник „Първичната партийна организация — форми и методи на работа" — обясни др. Халдеев. — Той ще съдържа около 60 статии. В 24 от тях ще е отразена разнообразната дейност на трудовите колективи, достигнали най-високи успехи — на най-добрите първични партийни организации от промишлеността, строителството, селското стопанство... По този начин всички ще могат да използват изключително ценния опит например на Московския завод „Динамо", където е създадена съвременна система на съревнование, отговаряща на изискванията през периода на развития социализъм. В нея за всеки работник има икономически обосновано социалистическо задължение, съставено заедно с икономистите. Това се отнася и за всяка бригада, участък, цех, а на тази основа и за предприятието. Разбира се, за онези, които не са привикнали задълбочено да се занимават с тези проблеми, системата е сравнително трудна. По-леко е в кабинетите да се напишат задълженията и се дадат на работниците. А трудното в системата е изискването всеки работник да знае какво той ще извърши през петилетката — през първата, втората, третата... година — по производителността, икономията на материали, качеството, какво той е длъжен, какъв ще бъде неговият принос. Именно този действително нов етап в социалистическото съревнование вече обобщаваме и показваме. Благодарение на него заводът изпълни основните показатели от плана му по директивите на XXIV конгрес още сега през м. май. По същия начин отразихме опита, показахме механизма на икономическото и социалното планиране и на Ленинградското обединение „Светлана" — пионер в най-успешното решаване на този проблем.

Тридесет и шест от статиите ще бъдат редакционни — наша консултация. Те представляват особена ценност с методическото, комплексното разглеждане дейността на първичните партийни организации: „Организация на работата на членовете на партийното бюро", „Текущо планиране", „Перспективно планиране", „Контрол над дейността на администрацията", „Подбор и разпределение на кадрите на предприятието"... Сега изниква и проблемът за издаване на аналогичен сборник — на основата на публикациите в сп. „Партийная жизнь" — за формите и методите на работа на районния, градския, областния комитет на Партията. В него да се разкрие методиката на работата на различните отдели, на бюрото на районния комитет — подготовката на въпросите за неговите заседания, за работата на пленума и т. н.

По-нататък в разговора ни Михаил И. Халдеев отговори още на редица поставени му въпроси: „За организацията на работата на редакцията с авторите от партийните комитети и организации", „Критерий за оценка на редакторския труд", „Методи за изучаване на читателското мнение"...

СЪВЕТСКАТА ТЕМА

Срещата ни с представителя на най-прогресивния печат, най-идейното, хуманно слово в света, породи творчески размисли по един изключително важен проблем — **съветската тема.**

Тя е неделим спътник в живота и дейността у нас на всеки комунист и трудов колектив, партиен и стопански деец. И разбира се, на всяка редакция, на всеки журналист. Нима ще се намери честен труженик, неубеден в нейната значимост? Че тя не е временна задача, ни само един актуален проблем, породен от определени потребности на развитието ни. Не. Това е неповторимата дружба и братство във взаимоотношенията на нашите страни, образец на взаимопомощ, каквато в историята не ще се намери.

Всички насоки, измерения, резултати на журналистическата ни дейност днес са неделими от съветската тема. Защото в нея се съдържа огненият заряд на вдъхновението, отразено е всемирноисторическото богатство и опит в изграждането на най-справедливото, жизнеспособно общество — социалистическото. Тя вплита в едно таланта, дарованието, вярата, мечтите, идейната убеденост — докосва перото до целеустремеността, до кристално чистия извор на комунистическите добродетели и нравственост. Това е истината за убеждеността, за дълга, за вярата — критерий за самореализацията на творческото „аз" на всеки журналист.

Ето защо срещата ни с Михаил И. Халдеев беше повод за равносметка, за анализ на досегашния ни опит в разработването на тази толкова значима тема. Поставяхме се да видим, разкрием още необятните хоризонти на нейното богатство по съдържание, на неизмеримото ѝ разнообразие по форма. А този самоанализ без съмнение ще бъде изключително благотворен за изпълнение изискването на Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1974 година за непрекъснато издигане професионално-творческото равнище на журналистическия труд.

Задълбоченият преглед, оценката, която направи гл. редактор на сп. „Партиен живот" др. Петко Русев, показа, че досегашният принос на нашата редакция в отразяването на съветската тема не е малък — с лични творчески материали на специални пратеници на редакцията, с често препечатвани от съветските издания статии системно осветляваме съветската действителност, популяризираме съветския начин на живот, най-новите процеси и явления, свързани с изпълнението на приетата от XXIV конгрес на КПСС историческа програма.

Digitized by Google

Главната цел на нашите срещи със съветските братя, на всички публикувани досега материали е, да черпим направо от извора опит за непрекъснато овладяване и творческо прилагане на ленинските принципи и норми на партиен живот, да сме в непосредствена връзка с възвишените духовни качества на съветския човек.

Разбирането и цененето на съветската тема именно като методология, като ленинизъм в действие с цялото неповторимо богатство на форми, методи, средства — ето това е безценното, оттук произтичат непрекъснато нарастващите изисквания за задълбочено отразяване на богатата съветска действителност.

БЛАГОДАТНА ПЕРСПЕКТИВА

По време на гостуването у нас на Михаил И. Халдеев бе договорено да засилваме тясната дружба и всестранно сътрудничество между списанието на ЦК на БКП „Партиен живот" и списанието на ЦК на КПСС „Партийная жизнь". В неповторима, изключително топла другарска атмосфера, в присъствието на заместник-завеждащия отдел „Организационен" на Централния комитет на Партията Любен Пирончев, на заместник-завеждащия отдел „Средства за масова информация" Димитър Георгиев, на съветника в посолството на СССР Александър Огурцов главните редактори на двете братски списания подписаха договор за сътрудничество и по-нататъшно сближение.

Предвидихме да обменяме материали за печат; съвместно да разработваме актуални проблеми на партийното строителство и да обобщаваме партийната практика особено по проблеми като: ленинското учение за Партията и повишаване ролята й в условията на развитото социалистическо общество; развитие на ленинските принципи на партийно ръководство на икономическото и културното строителство; ленинските норми на партиен живот; борбата на партиите за тържеството на марксизма-ленинизма и социалистическия интернационализъм срещу буржоазната идеология, десния и левия опортюнизъм; Партията и масовите организации; контролът и проверката на изпълнението; организация на работата на партийния комитет и неговия апарат; партийната организация — социално-икономическо планиране; издигане ролята на партийната организация и комуниста в дейността на Партията и т. н.

По тези и други проблеми ще се уточняват съвместни перспективни планове за обща разработка на статиите, материалите, които ще се публикуват в двете списания. В бъдеще те могат да бъдат издадени в сборници по партийно строителство.

Представители на двете списания и на съответствуващите институти и организации ще разработят съвместно темата за закономерностите в развитието на Партията.

Двете редакции ще обменят тематичните си планове, за да се информират по-добре за предстоящите публикации, да се обогатят и по-добре да се ориентират за най-интересното в опита на братската партия.

Новият подход ще намери израз и в тясното взаимодействие за усвояване на творчески контакти с други институти и органи на двете партии, които разработват и обогатяват партийното строителство, като Института по марксизъм-ленинизъм на ЦК на КПСС, Академията за обществени науки и социално управление на ЦК на БКП, отделни партийни комитети и др. Богатството на неизмерно нарастващото сътрудничество ще бъде многопланово, ще има комплексен обхват и насоченост. Двете списания ще си отправят взаимна покана на журналисти при особено важни събития в живота на съответната партия. Ще си съдействуват за участие в едностранни и многостранни творчески мероприятия по проблемите на партийното строителство.

СРЕЩА В РЕДАКЦИЯТА

Гост на колектива на списание „Партиен живот" по случай Деня на съветския печат 5 май бе кореспондентът на в. „Правда" в София Леонард Крайнов. На срещата разговор, преминала в приятелска обстановка, съветският журналист говори за сложния 63-годишен път на развитие на най-големия всекидневен политически вестник в света — „Правда", чийто еднократен тираж възлиза на 11 милиона екземпляра. В редакцията се получават средно по 1500 писма на ден. „Правда" се разпространява в 124 страни на планетата.

Леонард Крайнов се спря и на някои въпроси, свързани с действеността и ефективността на журналистическата работа, с професионалните качества на съвременния журналист, както и с извисяването на неговата партийна отговорност.

Главният редактор на списанието Пенко Русев запозна госта с основните направления на „Партиен живот" по осъществяване на рубриките, посветени на голямата тема на дружбата ни с СССР — „КПСС — теория и практика" и „В единен ритъм".

Digitized by Google

ОСНОВНИ ЗАКОНОМЕРНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

проф. КОСТАДИН БАЙЧИНСКИ

Международните съвещания на комунистическите и работническите партии от 1957, 1960 и 1969 год. потвърдиха, че не само преходът от капитализма към социализма е подчинен на общи закономерности, но такива закономерности са характерни и за развитието на всички комунистически партии.

Както е известно, марксистката философия определя закономерността като проявление на най-общи, съществени, необходими и повтарящи се връзки и зависимости между явленията на обективния свят. Закономерността обаче не разкрива конкретните форми и страни на взаимовръзките, както това правят законите. Те определят конкретните форми на движение на явленията, постоянните, трайните, повтарящите се връзки и закономерности. Обективно закономерността не съществува извън законите, които се явяват част, страна и момент от закономерността.

Комунистическата партия отразява не случайните, а трайните, съществените, продължителните обществени връзки и закономерности. съществените черти на обществения строй и изразява дълбоките прогресивни тенденции на социалното развитие. Обективна закономерност в развитието на световния революционен процес е нарастване ръководната роля на работническата класа както в борбата за събаряне на капитализма, така и в изграждането на социалистическото общество. Тази закономерност не се осъществява стихийно, а съзнателно и намира най-ярък израз в самосъзнанието на работническата класа, в създаването и развитието на революционната марксистка партия, в издигане на идейно-теоретическата зрелост, единството и боеспособността на пролетарския авангард.

От появата на научния комунизъм до наши дни освободителната борба на работническата класа мина през различни етапи и в работническото движение се оформиха политически партии с различна идеология, принципи и организационна структура. Сега в световното работническо движение съществуват и се борят помежду си две основни направления — революционно-марксисткото, комунистическото и социалдемократическото, опортюнистическото. Различни са идеологическите, организационните и тактическите основи, върху които се градят тези два типа политически партии. Историческата практика до-

Digitized by Google

каза и сега събитията в Китай отново потвърждават, че не всяка партия може да осъществи обективната закономерност за реализиране историческата мисия на работническата класа и да бъде вожд на масите. Тази роля може да изпълни само марксистко-ленинската партия, партия от нов тип, която се изгражда върху основите на ленинското учение за Партията и последователно прилага във вътрешнопартийните отношения и в своята ръководна политическа дейност ленинските принципи и норми. Тя определя своята политика, като се основава на обективните закономерности на обществеността развитие, на марксизма-ленинизма и опита на масите.

ЛЕНИНСКИТЕ ПРИНЦИПИ И НОРМИ — ОСНОВА НА РАЗВИТИЕТО НА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКИТЕ ПАРТИИ

Историческа заслуга на В. И. Ленин пред международния и руския пролетариат е, че той разработи в епохата на империализма и пролетарските революции, в епохата на световния преход от капитализма към социализма учението за революционната марксистка партия от нов тип. Световното комунистическо движение, борбата на комунистическите партии за социалистическо преобразуване на обществото доказа верността на ленинското учение за Партията, общозадължителната сила на ленинските принципи и норми на партиен живот.

Организационните принципи са тези теоретически положения за същността на Партията като класова, за нейната роля и място в обществото, за нейното изграждане като система от организации и органи. Това са възгледите на марксизма-ленинизма за организационните отношения в Партията, за тези отношения, които осигуряват нейната роля на ръководител на работническата класа и трудещите се.

Още в първите стъпки на Партията В. И. Ленин изтъква, че организационните принципи трябва да се конкретизират съобразно историческите задачи в определени правила, определени норми, от които партийните организации да се ръководят във всекидневната си практическа работа.

Своя най-ясен израз ленинските принципи и норми на партиен живот намират в Устава на Партията, строгото спазване на които е закон за всички партийни членове.

Нормите на партиен живот, като конкретизират и гълкуват основните организационни принципи, определят общозадължителните функции и правата на партийните органи и комунистите, осигуряват пълна съгласуваност в практическата дейност на партийните организации и единодействие на цялата партия.

Комунистическата партия е висша форма на класова организация на пролетариата, политически вожд и организатор на трудещите се в тяхната борба за събарянето на капитализма и победата на социализма. В борбата за спечелване на масите и тяхното сплотяване около пролетариата тя изработва и онези основни начала, които осигуряват нейната ръководна роля сред трудещите се, в системата на пролетарската диктатура, в изграждането на социалистическото общество. Принципите на партийното ръководство — това са онези основни организационни идеи, които имат решаващо значение за направляващата и ръководната роля на Партията, за изработване на научнообоснована политика, за нейното реализиране в живота. Най-важните принципи на партийното ръководство са: колективността, връзките с масите, правилният подбор на кадрите по техните политически и делови качества и системна проверка на изпълнението на партийните решения; единство на организаторската и идеологическата работа; установяване на правилни взаимоотношения и разграничаване функциите между

Digitized by Google

партийните и държавните органи, укрепване на доверието между Партията, класата и масите, между ръководители и ръководени.

Между организационните принципи, които лежат в основата на строежа на Комунистическата партия, и ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот има неразривна връзка и взаимна обусловеност. Взети заедно и неделимо, те съставляват ленинското учение за партия от нов тип, призвана да организира и води борбите на трудещите се за събарянето на капитализма и изграждането на комунистическото общество. Строгото спазване на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство е обективна необходимост за правилното развитие на всяка революционна марксистка партия. Ленинските принципи и норми на партиен живот се формират в неразривна връзка с идеологическите, организационните и тактическите основи на Партията. Те се определят от тези основи и в същото време ги изразяват и конкретизират в определени форми на организацията на Партията, на ръководещи правила на нейния вътрешнопартиен живот и методи в нейната ръководна дейност.

Има тясна зависимост между закономерностите в развитието на Комунистическата партия, основополагащи организационни принципи на нейното изграждане, принципите на партийното ръководство и нормите на партиен живот. Много често поради сложността на проблема в учебниците и статиите по партийно строителство не винаги се разкрива както различието между тези основни категории на партийното строителство, така и тяхната неразривна връзка и зависимост. Авторът на тази статия ще се опита да изкаже мисли и съображения по тези недостатъчно осветлени проблеми.

Преди всичко възникването на комунистическите партии и тяхното развитие е обективна закономерност, защото е израз на съществуващите антагонистични класови противоречия в буржоазното общество, на историческата необходимост да се ликвидира капиталистическият строй и капиталистическите производствени отношения. Тази закономерност е израз на обективно сложилото се социално положение на работническата класа като най-прогресивна и революционна класа и носител на новите социалистически обществени отношения и на нейната историческа мисия.

Основните обективни обстоятелства, които определят общите закономерности в развитието на всички комунистически партии са:

— обективният характер на световния революционен процес и сходните общи черти и цели на класовата борба на пролетариата, интернационалният характер на комунистическото движение, на неговата идеология, цели и идеали;

— растящата роля на субективния фактор в обществените процеси и на Комунистическата партия като главен компонент на субективния фактор за издигане съзнателността и организираността на масите както в усилията за победата на социалистическата революция, така и в изграждането на социалистическото общество;

— общите закономерности на прехода от капитализма към социализма и обективно нарастващата роля на Комунистическата партия в изграждане на социалистическото общество и усъвършенстване формите и методите на нейното политическо ръководство.

Развитието на комунистическите партии сочи тясната връзка между закономерностите в развитието на Партията и принципите и нормите на партийното строителство като неделими съставки на ленинското учение за Партията.

Една от най-общите закономерности в развитието на Комунистическата партия е тя да се развива като класова партия, да изразява коренните интереси на работническата класа, да се ръководи в своята

Digitized by Google

дейност и политика от принципите на марксизма-ленинизма. Класовият характер на Партията е тясно свързан с нейния социален състав и изисква в нейните редове да преобладава работническото ядро, т.е. най-добрите представители на индустриалния пролетариат, а също и предани хора на делото на социалистическата революция от другите класи, но преминали на идейните и политическите позиции на пролетариата.

Регулирането на социалния състав на Партията, строгото спазване на индивидуалния подбор при приемане на партийните членове е един от основните организационни принципи. Той се осъществява в тясна зависимост от класовата структура на обществото, от положението и ръста на работническата класа. Известно е, че в етапа на изграждане на развито социалистическо общество в България, като спазваме принципа за индивидуалния подбор и се стремим да утвърдим и издигнем ролята на работническото ядро в Партията, ние се съобразяваме същевременно и с необходимостта да се осигури ръководната роля на Партията във всички области на социалния живот. Закономерността за класовия характер на Партията се запазва и в развитото социалистическо общество, но се проявява конкретно. В резултат на социално-класовите изменения и сближаването на класите върху основата на целите и идеалите на работническата класа, Партията, като запазва класовия си характер, от авангард на класата се превръща в авангард на целия народ.

Или да вземем друга закономерност: укрепване единството на Партията върху принципите на марксизма-ленинизма и идейната убеденост на комунистите като основно, обективно изискване за осъществяване на нейната ръководна роля. Тази закономерност се определя от обективната необходимост да се издига непрекъснато ролята на Партията в системата на социално управление като сила, направляваща всички държавни органи и обществени организации, да се издига самодейността и авангардната роля на партийните организации и комунистите. Тази закономерност може да се осъществи само на основата на последователното прилагане на основополагащия принцип на партийното строителство — демократическия централизъм, ако съществува правилно съотношение на централизма и демокрацията във вътрешнопартийните отношения и се съчетават свободата на обсъжданията и критиката с укрепването на дисциплината. Осъществяването на основния организационен принцип — демократическия централизъм, е тясно свързано с принципите на партийно ръководство — колективността, разширяване и укрепване връзките с масите, проверката на изпълнението на взетите решения и пр. Най-общите, обективните закономерности в развитието на Партията се осъществяват чрез основните принципи на ръководство на вътрешния живот на Партията и нейната дейност. Организационните принципи са отражение на обективните закономерности, тяхно пречупване през историческата практика на освободителната борба на работническата класа. Принципите се определят от класовата същност на Партията, от нейните цели и задачи, от обективните закономерности на развитието на работническото движение и класовата борба.

Нормите на партиен живот са тясно свързани с принципите на партийното строителство и са тяхна конкретизация съобразно изменящите се обективни условия. Известно е например, че демократическият централизъм е общ организационен принцип за изграждането на всички марксистко-ленински партии. Начинът обаче, по който се осъществяват взаимоотношенията между централизма и демократизма в условията на нелегалност, на буржоазната демокрация и на развито социалистическо общество, са твърде различни. Всяка партия прилага

Digitized by Google

този принцип чрез такива норми, които най-добре отговарят на обективните условия за дадена страна и за условията, при които работи дадена партия.

Общите закономерности в развитието на комунистическите партии не се прилагат механично от отделните национални отряди. Именно закономерностите позволяват да се определи общозадължителното в дейността на всички братски партии, да се разбере обективният ход и основните тенденции на развитието и да се подходи творчески към организационната, идеологическата и масово-политическата работа. Така общите закономерности в развитието на комунистическите партии се проявяват в живота чрез тяхното конкретно спазване от отделните марксистко-ленински партии, чрез голямото разнообразие на формите и методите на тяхната работа, което в крайна сметка е израз на единството на интернационалното и националното, на общото и специфичното в дейността на всички марксистко-ленински партии.

Ако се наруши единството между обективните закономерности, принципите и нормите в развитието на Партията, се стига до различните разновидности на опортюнизма.

Историческата практика на световното комунистическо движение сочи, че борбата с възгледите на десните и левите опортюнисти за Партията е условие да се защити нейната класова и ленинска същност.

Докато десните ревизионисти под формата „усъвършенствуване" на нейната организационна структура се стремят да я превърнат в безформена, разлята организация, в дискусионен клуб (Гароди, Фишер), то левите ревизионисти се стремят да вместят Партията в сектантски и йерархически рамки, да принизят нейния самодеен характер и инициативата на партийните членове, да я откъснат от широките народни маси.

Ленинските принципи и норми, като запазват изцяло общозадължителния си характер, в условията на изграждането на социализма се видоизменят и обогатяват, защото расте ролята на субективния фактор, разширява се социалната база на Партията, израстват партийните кадри и тяхното умение да направляват и ръководят социалните процеси, социалистическите обществени отношения, създават по-благоприятни обективни условия за тяхното по-пълно проявление.

„Комунистическите и работническите партии се създадоха, оформиха и укрепнаха като партии от нов тип върху основата на ленинското учение за Партията. Ленинските политически, идеологически и организационни оръжия не са нито произволни, нито пък имат значение само за една партия, само за КПСС. Те са всеобщи и обективно обусловени, съдържат най-важните закономерности на формирането и развитието на марксистко-ленинската партия."[1]

В Програмата на БКП, приета на нейния X конгрес, се сочи, че ръководната роля на Партията, нейното правилно функциониране като самодейна политическа организация, като ръководна сила в целия обществен и държавен живот в най-голяма степен зависи от последователното спазване и развитие на ленинските принципи на партийно ръководство и норми на партиен живот.

РАЗВИТОТО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО ОБЩЕСТВО И ПРОЯВАТА НА ЗАКОНОМЕРНОСТИТЕ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ

Като ръководна сила на обществено-политическата организация на социализма, Комунистическата партия е органически включена в цялата система на социалистическите обществени отношения. Тя най-пълно въплъщава съществените черти на социалната природа на со-

[1] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП пред VIII конгрес на Партията, Изд. на БКП, 1962, с. 150.

Digitized by Google

циализма и в своята политика изразява основните цели и тенденции на неговото развитие. Комунистическата партия през всичките години на своята дейност се издигна и формира като цялостен обществен организъм, който е необходимо да се разглежда като система с присъщите й вътрешни закономерности на развитието.

1

Опитът на марксистко-ленинските партии в социалистическите страни потвърди, че **една от основните закономерности в освободителната борба на пролетариата е повишаване ръководната роля на Комунистическата партия**. Само начело с Комунистическата партия работническата класа може да направи целенасочена и организирана своята класова борба, да установи диктатура на пролетариата и да изгради социалистическото общество.

„Комунистическата партия — изтъква др. Т. Живков — никога и никому не е натрапвала своята ръководна роля. Тази своя роля тя завоюва с многолетната си самоотвержена борба за интересите на работническата класа, за интересите на всички потиснати и експлоатирани. Тази своя роля тя завоюва с правилността на своята политика, която отразява обективните тенденции на общественото развитие на страната.“[1]

Ръководната роля на марксистко-ленинската партия е обективно обусловена от историческата мисия на работническата класа, от природата на самия социализъм и от потребностите на строителството на новото социалистическо общество.

Обществото като цяло, отделните обществени процеси при социализма се явяват едновременно обект и на партийното ръководство, и на държавното и на общественото управление. Но както е известно, те се различават по своето конкретно съдържание, по своите форми и методи.

Затова анализът на спецификата на целите и принципите на партийното ръководство на обществото и разграничаването му от основните дейности на другите субекти на управление е една от важните задачи на теорията и практиката на партийното строителство.

Съдържанието, формите и методите на партийното ръководство се определят от природата на социализма, от присъщите му закони и принципи, от класово-политическата природа на самата партия, от нейното предназначение и задачи в социалистическото общество, т. е. от нейните функции. Именно в тях преди всичко се проявява същността на марксистко-ленинската партия, съдържанието и насоките на нейното общополитическо ръководство.

В развитото социалистическо общество Комунистическата партия изпълнява следните функции:

— представлява и изразява комунистическата идеология, която е идейна основа на функционирането и развитието на цялото социалистическо общество, творчески развива марксистко-ленинската теория и защищава чистотата на нейните принципи;

— изработва и осъществява генералната линия на развитие на обществото като цяло и отделните негови страни и участъци на всеки етап на движението към зрелия социализъм и комунизъм, определя пътищата и средствата за постигане на поставените цели;

— обединява, координира и направлява дейността на всички дър-

[1] Т. Живков, За по-нататъшното разгръщане на социалистическата демокрация. Реч пред Пленума на ЦК на БКП, 27 ноември 1968 г., с. 23—24.

Digitized by Google

жавни и обществени организации и учреждения и се грижи за усъвършенстване формите и методите на тяхната работа.

— осъществява подбора, разпределението и възпитанието на ръководните кадри на апарата на управление;

— контролира дейността на държавните и обществените организации за провеждане в живота на нейната политическа линия;

— ръководи формирането на социалистическото и комунистическото съзнание на широките народни маси, повишава тяхната организираност, трудова и политическа активност, привлича ги към широко участие в управлението на държавните и обществените дейности.

— поддържа и развива връзките с другите комунистически и работнически партии, води активна борба за укрепване на тяхното единство и сплотеност върху основата на принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм.[1]

Тези функции, оформили се обективно и развили се исторически в процеса на практиката на партийното ръководство, изразяват същността на Партията и нейната ръководна роля. Комунистическата партия е идейно-теоретическият, политическият и организационният ръководящ център на социалистическото общество. Нейните ръководни функции се основават на способността ѝ научно да анализира и предвижда хода на общественото развитие, да установява целите, да определя пътищата и средствата за тяхното достигане, да организира и възпитава хората, да ги води към набелязаните политически цели и комплексно да ръководи всички обществени процеси.

2

Друга основна закономерност в развитието на Комунистическата партия е, че тя, **за да запази класовия си характер, трябва така да формира своя социален състав, че ведущо място в него да имат най-добрите представители на работническата класа, да изгражда своята програма, стратегия и тактика, дейността на своите организации и вождове върху принципите на марксизма-ленинизма, върху последователни класови позиции.**

В. И. Ленин постоянно подчертаваше мисълта, че Комунистическата партия трябва да има ярко изразен класов характер. В наши дни тази постановка на В. И. Ленин има изключително значение в борбата с опортюнизма. Съвременните ревизионисти се стремят да докажат, че Партията не е класова организация, а организация само на единомишленици, че на работническата класа и при социализма са необходими няколко партии. С тези свои идеи опортюнистите се стремят да разбият единството на работническата класа. Като отричат нейния класов характер, по същество те отричат и принизяват нейната ръководна роля. В. И. Ленин изтъкваше сложността да се определи класовият характер на една партия. Този характер не зависи нито от субективните оценки на нейните лидери, нито само от социалния състав, нито само от отношението към текущите събития. Повечето социалдемократически партии на Запад имат в своя състав не малко работници, но тези партии са реформистки и провеждат буржоазно влияние сред работническата класа. Трябва да се отбележи, че в първите години след 9 септември 1944 г., когато БКП стана масова партия, в нейните редове работниците не бяха мнозинство, но от това характерът ѝ не се измени и тя си остана партия на българската работническа класа. Класовият характер на Партията се определя не само от социалния ѝ състав, а също така от нейната идеология, от програмните

[1] Вж. Коммунизм и управление общественными процессами, изд. Ленинградского университета, 1972, с. 144—145.

Digitized by Google

й цели и задачи, от нейната стратегия и тактика, от цялата насоченост на нейната политическа дейност, от позицията и поведението на най-изтъкнатите й вождове.

В. И. Ленин писа: „Разбира се, работническата партия в по-голямата си част се състои от работници, обаче дали Партията е действително политическа работническа партия или не, това зависи не само от това, дали тя се състои от работници, но и от това, кой я ръководи и какво е съдържанието на нейните действия и на нейната политическа тактика. Само това последното именно определя дали имаме пред себе си действително политическа партия на пролетариата."[1]

Борбата за запазване класовата пролетарска същност на Партията не означава, че в нейните редове не трябва да се приемат представители на другите слоеве от трудещите се. Явявайки се работническа по своя класов характер, по идеология и организация, по своите коренни задачи, Комунистическата партия винаги изразява интересите и на другите слоеве трудещи се. Тя приема в своите редове техни представители, преминали на идейните и политическите позиции на работническата класа.

При капитализма и в преходния период от капитализма към социализма Партията привлече в своите редове само тези представители на трудещите се, които преминаха на позициите на работническата класа. С победата на социализма в развитото социалистическо общество положението се измени. Марксистко-ленинската идеология на работническата класа става идеология на целия народ. Затвърди се моралното и идейно-политическото единство на всички трудещи се в изграждането на развитото социалистическо общество, стана историческа цел не само на работническата класа, но и на целия народ.

Цялата история на БКП сочи, че едно от основните условия непрестанно да се укрепва и расте ръководната роля на БКП е тя да се развива като партия на работническата класа.

Благодарение на този верен класов подход партията на тесните социалисти не се поддаде на влиянието на буржоазния национализъм и остана вярна на пролетарската солидарност. Тя оценява явленията не като се основава на временни ситуации и настроения, не търси леки политически успехи, а ръководейки се от марксистките принципи, вярно анализира обстановката и гради своята стратегия и тактика.

Работническата класа има ръководна роля в изграждането на социалистическото общество. В процеса на социалистическото строителство тя самата се изменя, изменя се структурата й, повишава се нейната обща и техническа култура, политическото й съзнание. В нейните редове се вливат много хора от селата и от различни дребнобуржоазни слоеве, у които още съществуват дребнособственическа психика и навици и понякога тесен професионален кръгозор и подход към проблемите на живота. Без постоянна и системна работа за политическото възпитание на всички нейни слоеве, за повишаване значението на професионалните съюзи в социалното управление не може да се издигне ръководната роля на класата. Само под ръководството на Комунистическата партия тя може да осъзнае и да изпълни своята историческа мисия, да се възпитава правилно в духа на социалистическия патриотизъм и интернационализъм, да сплотява около себе си всички трудещи се в борбата за пълна победа на социализма.

Ръководната роля на работническата класа се проявява преди всичко чрез дейността на Комунистическата партия. В социалния състав на Партията расте непрестанно абсолютно и относително броят на работниците — нейна естествена социална база. На Петия конгрес на

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 252—253.

Digitized by Google

Партията работниците съставляваха 27 на сто от общия брой на партийните членове, на VII конгрес — 36 на сто, а на X конгрес — 40,1 на сто.

И в развитото социалистическо общество ръководната роля в обществения живот, в производството принадлежи на работническата класа. Кои обективни причини обуславят това? Работническата класа е свързана с общонародната собственост и с решаващите отрасли на материалното производство — крупната промишленост, строителството, транспорта и др. Развитието на промишлеността създава най-благоприятни условия за научно-техническия прогрес, ускорява развитието на електрониката, приборостроенето, средствата за механизация и автоматизация. Индустриалният труд изисква по-висока квалификация, образование и културно равнище на всички изпълнителски кадри. Самият характер на промишленото производство възпитава такива качества като дисциплина, колективизъм, висока организираност. Работническата класа е носител на високи морални качества и добродетели — пролетарски интернационализъм и социалистически патриотизъм, честност, издръжливост, настойчивост, оптимизъм. Тя е носител на марксистко-ленинската идеология, на социалистическия морал.

Както неведнъж е подчертавано, съдбата на Партията зависи от нейния състав. Затова грижата за неговото подобряване не бива да намалява. В редовете на Партията следва да встъпват най-достойните представители на работническата класа, на селяните кооператори и на народната интелигенция.

Тази именно линия, която съответствува на мястото и ръководната роля на работническата класа в социалистическото общество, както посочи X конгрес на Партията, трябва да продължи и през следващия период.

3

Основна закономерност в развитието на Комунистическата партия в условията на социализма е израстването ѝ като масова партия, **разширяването на нейната социална база и постепенното ѝ превръщане от партия на работническата класа в партия на целия народ.**

Още в първите месеци след 9 септември 1944 г. БКП, опряна на революционната енергия на трудещите се, на тяхната твърда решителност да ликвидират остатъците от фашизма, на антифашисткото единство на народа разгърна огромна творческа дейност за издигане политическата организираност на работническата класа и масите.

Партията можеше да изпълни новите си исторически задачи, да разшири своето организирано политическо влияние само ако използва революционния подем на народа. Нужно бе да преодолее съществуващата в миналото затвореност на своята вътрешнопартийна дейност в рамките на малките партийни групи и малобройни кадри от закалени революционери, да изгради крепки, дееспособни, числено жизнеспособни партийни организации, които да бъдат комунистическото обединяващо ядро и движещата сила в предприятията, селата, учрежденията, учебните заведения, в дейността на младежките, профсъюзните организации и Отечествения фронт.

Много често Георги Димитров подчертаваше ленинското становище, че силата и влиянието на Партията зависят не само от количеството на партийните членове, но преди всичко от тяхното качество, от тяхната марксистко-ленинска подготовка, от тяхната преданост към делото на Партията и социализма, от тяхното умение да се свързват с масите, да ги активизират и ръководят за изпълнение на поставените от Партията и Правителството общонародни задачи.

Новите грандиозни задачи след победата на социалистическата ре-

Digitized by Google

волюция във връзка със строителството на Партията и държавата изискваха бързо да се преустройват основните кадри, минали суровата школа на нелегалната борба. Едновременно с това повелително се налагаше партийните организации да откриват способни и талантливи хора сред работническата класа, младежта, жените, да им помагат да растат в партийната и обществената работа, да се закаляват идейно-политически, да стават популярни, авторитетни и любими ръководители на трудещите се.

Количествените и качествените изменения в социалния състав на Партията отразяват дълбоките изменения в социалната структура на обществото, сближаването на класите и социалните слоеве на основата на победилите социалистически обществени отношения, на превръщащите се в убеждения идеи на марксизма-ленинизма, на целите и идеалите на Партията.

В Комунистическата партия са представени всички класи и социални групи на нашето общество. Тя е олицетворение на единството на всички поколения революционери и строители на социализма.

На V конгрес Българската комунистическа партия наброяваше 495 658 членове, а на своя X конгрес тя бе вече 700-хилядна партия. Всеки девети пълнолетен гражданин у нас е свързан с Партията не само идейно, а и организационно. Това още един път опровергава буржоазните теории за елитарния характер на БКП.

Изключително важно значение за по-нататъшното сближаване на Партията с народа, за издигане на нейния авторитет сред всички слоеве на трудещите се има нейната социална политика. Тя цели неотклонно да издига жизненото равнище на всички трудещи се, политически и идейно да сближава класите и различните слоеве, да трасира пътя към по-голяма социална еднородност на обществото. Грижата за човека, както е известно, винаги е била и ще бъде основно съдържание на политиката на Българската комунистическа партия.

Общонационалната програма за издигане жизненото равнище, приета на Декемврийския пленум на ЦК на БКП през 1972 г., е една от ярките прояви на закономерността, че Комунистическата партия все повече се превръща в партия на целия народ. Нейната политика е израз на жизнените интереси на всички класи и слоеве и се стреми по-бързо да преодолее социалните различия, да създаде условия за всестранно развитие на всеки гражданин на социалистическото общество.

Ефективността от политическата ръководна дейност на БКП, широката ѝ компетентност по всички въпроси от социалното управление се постига благодарение на непрекъснатия ръст на интелектуалния потенциал на Партията, на това, че тя обединява в своите редове в най-висока степен социално-активните и зрелите в политическо, професионално и културно отношение хора както от работническата класа, така и от селячеството и интелигенцията.

Ако на V конгрес с висше, полувисше и средно образование бяха само 11,5 на сто от партийните членове, а 75 на сто бяха с начално и прогимназиално, то на X конгрес на Партията с висше и средно образование са вече 40 на сто от партийните членове, с основно и незавършено средно — 38 на сто и с първоначално — 22 на сто. От специалистите с висше образование и полувисше образование, които съставляват приблизително 14 на сто от всички партийни членове, около 60 на сто работят в материалното производство — агрономи, инженери, икономисти, специалисти в селското стопанство. Още по-осезателни са тези промени в състава на партийните кадри: 75 на сто от секретарите на градските и районните комитети към X конгрес са с висше образование и 41 на сто със средно образование; от секретарите на заводски комитети 30 на сто са с висше образование и 36,5 на сто със

Digitized by Google

средно специално образование; от секретарите на учрежденските партийни комитети с висше образование са 75,7 на сто.[1]

Превръщането на БКП от партия на работническата класа в партия на целия народ съвсем не означава, че се изменя нейният класов характер, че намалява ръководната роля на работническата класа в обществото или се заменя марксистко-ленинската идеология с дребнобуржоазна, а комунистическият идеал — с някакво народничество или абстрактен хуманизъм. Програмата на Българската комунистическа партия решително отхвърля както тезата на догматиците и екстремистите, че ролята на работническата класа може да се замени от други социални слоеве — селячеството, младежта, студентството, така и тезата на десните опортюнисти за сливане или разтваряне на работническата класа в разните слоеве, за подменяне ръководната роля на Партията от някакъв технократически и духовен елит. Преобразуването на партията на работниците в партия на целия народ отразява растящото социално-политическо единство на всички класи и слоеве, грамадното разширяване социалната база на Партията, все по-активното участие на всички трудещи се във формирането и осъществяването на партийната политика, грижите на Партията за благосъстоянието на всички трудещи се, възприемането на марксистко-ленинската идеология от огромното мнозинство трудещи се, превръщането на историческите цели и идеали на Партията за изграждането на социализма и комунизма в идеали на целия народ.

В Отчетния доклад на ЦК пред X конгрес на Партията се подчертава, че „нарастването на социалното, идейното и морално-политическото единство на обществото зависи от степента, в която интересите на различните социални групи се сближават и сливат с коренните интереси на работническата класа. Тази именно закономерност обяснява защо Комунистическата партия на работническата класа, като стана постепенно партия на целия народ, не губи своя класов характер. Тя обяснява защо работническата класа запазва своята ръководна роля като класа и при изграждането на развито социалистическо общество, независимо че темповете на нейния количествен растеж намаляват.

От тази теоретическа позиция стават още по-ясни антинаучният и антимарксистки характер на ревизионистическите „теории", според които в условията на научно-техническата революция работническата класа вече преставала да бъде ръководна сила в социалистическата революция и в развитието на социалистическото общество.[1]

4

Укрепването на единството и сплотеността на партийните редове е друга основна закономерност в развитието на Партията. Тази закономерност се проявява главно чрез основополагащия принцип в нейното организационно изграждане — демократическия централизъм.

В този принцип хармонически се съчетават централизмът в ръководството с широкия демократизъм във вътрешнопартийния живот; строгата дисциплина, еднаква за всички партийни членове, с творчеството и самодейността на комунистите; свободното обсъждане на политиката на Партията и нейната практическа дейност със задължително-

[1] Данните за изменения в социалния състав на БКП са взети от Отчетния доклад на ЦК на БКП на V, VII и X конгрес — съответно с. 210—211, с. 81—83 и 102 и материали към X конгрес на БКП — с. 33—38.

[2] Т. Живков, Отчетен доклад на ЦК на БКП на X конгрес на Партията, с. 192—193.

Digitized by Google

то подчинение на партийните решения и тяхното неотклонно реализиране в живота.

Принципът на демократическия централизъм се прилага в конкретна историческа обстановка, в зависимост от което и съотношението между неговите две страни може да се мени. В условия на нелегалност, на война или особено остра класова борба временно се засилват някои страни на централизма. В комунистическите партии, които са на власт или действуват легално, вътрешнопартийната демокрация закономерно трябва да получава все по-широко развитие. Демократизмът и централизмът са две диалектически свързани и взаимно обусловени страни в живота на Партията и всяко тяхно разкъсване или противопоставяне нанася сериозна вреда на Партията и на нейната революционна дейност. Като анализира историческия опит в борбата на болшевиките с меншевиките, опита на световното комунистическо движение, В. И. Ленин доказа, че демократизъм, който се противопоставя или отрича централизма, неизбежно отслабва партийната дисциплина, създава условия за фракционност и разрушава рамките на партийността.

Не по-малко пагубно за революционната марксическа партия е едностранчивото увлечение по централизма и стесняването на вътрешнопартийната демокрация. При такъв подход централизмът губи своите демократични черти, става административен и бюрократичен. Броят на комунистите, които обсъждат и решават основните партийни въпроси, се затваря в тесен кръг, самоинициативата на партийните членове намалява и има опасност те да се превърнат в механични изпълнители на директиви и решения. Бюрократическият централизъм неизбежно откъсва ръководителите от масите, извращава методите на партийно ръководство, води до администриране и командуване, до сектантство и субективизъм в политиката и догматизъм в теорията и създава опасност Партията да намали и изгуби своята революционност.

Десните ревизионисти провъзгласяват принципа на плурализма, според който могат да съществуват и свободно да се „състезават" всички политически партии и сили в социалистическото общество под лозунга за развитието на „свободата" и „демокрацията" извън реално съществуващите класови отношения и необходимостта от борба срещу антисоциалистическите елементи. Ревизонистите противопоставят социалистическата държава и нейния апарат на обществените организации под лозунга за развитие на „самоуправлението". Това фактически нарушава принципа за единното държавно ръководство.

Догматиците и маоистите от своя страна подменят обективно действуващите закони на социализма с краен субективизъм. Като ликвидираха в ККП всякакъв демократизъм, всякаква изборност на партийните органи, колективност, критика и самокритика и утвърдиха полурелигиозния култ към отделна личност, маоистите фактически отрекоха принципа на демократическия централизъм, деформираха и ликвидираха Китайската комунистическа партия като марксистко-ленинска партия.

Партийната демокрация е преди всичко израз на пълното равенство на всички партийни членове пред Устава, еднаквото им задължение без всякакво изключение да се отчитат за своята дейност, да бъдат под контрола на Партията и социалистическото общество, свободно да бъдат подлагани на критика, да спазват ленинските принципи и норми на партиен живот. Партийната демокрация осигурява въвличането на все по-голям брой партийни членове в партийните дела, използването на ума, таланта, опита на масите при решаването на задачите на социалистическото строителство.

Развитието на социалистическото общество създава обективни ус-

Digitized by Google

ловия за все по-широко разгръщане на социалистическата демокрация. Между развитието на партийната и социалистическата демокрация има тясна диалектическа връзка и взаимна зависимост. Партията е най-висша форма на обществена организация. Комунистите са ръководно ядро в народните съвети, държавните органи и обществените организации. Колкото по-силно се разгръщат демокрацията, деловите обсъждания, критиката и самокритиката в Партията, толкова по-бързо ще се развива и процъфтява и социалистическата демокрация.

Творческото приложение на демократическия централизъм в много голяма степен зависи от вътрешнопартийните отношения, от отношенията между ръководните партийни органи и партийните организации, между ръководители и ръководени, между партийните дейци и партийните членове.

Марксистите ленинци са еднакво непримиримо както срещу прекомерното увеличаване ролята на ръководителите и поставянето им извън партийния контрол и критика, а така и срещу анархистичното отричане ролята на авторитетните партийни дейци, на техния талант, опит и влияние сред масите за успешната дейност на Партията. Ленин сочеше, че политическата зрелост на дадена комунистическа партия трябва да се оценява по това, доколко се е научила да свързва в едно цяло, в нещо неразделно водачите с класата и масите.

В Партията ръководните партийни органи и отделни ръководители имат широки пълномощия. Целият въпрос се свежда до това — какви трябва да бъдат взаимоотношенията между ръководители и ръководени, за да се разгръща партийната демокрация и да се издига партийната дисциплина. За да способствуват за укрепването на Партията и на връзките ѝ с масите, тези отношения в никой случай не бива да се свеждат само до това — по-горните органи да дават директиви, а по-низовите да ги изпълняват. Партийната демокрация изисква отношенията между ръководители и ръководени да бъдат отношения на взаимно доверие, на обмяна на опит, на общи усилия за тържеството на партийното дело.

Творческото приложение на демократическия централизъм в дейността на Партията е неразривно свързано с овладяването на ленинския стил и методи на ръководство, с повишаването на авангардната роля на комунистите и все по-широкото въвличане на трудещите се в управлението на държавата и производството.

След Априлския пленум Българската комунистическа партия разшири вътрешнопартийната демокрация и утвърди нови организационни форми — широки национални съвещания с партийния актив, всички комунисти редовно се информират за подготвяните от ЦК мероприятия, изучава се мнението и предложенията на трудещите се, широко се привличат комунистите в работата на партийния апарат на обществени начала, организират се делови срещи на първите партийни ръководители с комунистите и трудещите се от окръзите, предприятията, ТКЗС и ВУЗ. Развитието на колективността и вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, приемствеността и обновяването на ръководните кадри станаха норми на партийния живот и бяха затвърдени от партийния устав и партийната програма. Като прилага творчески демократическия централизъм, Партията винаги подчертава неделимостта на принципа на колективността от личната отговорност, на правата на партийните членове от техните задължения, на партийната демокрация от партийната дисциплина, на свободното обсъждане на партийните програми от единодействието и борбата за чистота на марксистко-ленинската идеология и принципи.

Продължава в следващия брой

Digitized by Google

„Нашата партия бе на висота. Тя съумя да прокара неизвестни дотогава пътища от капитализма към социализма. Тя съумя, като завоюва безграничното доверие на работническата класа, на всички трудещи се, да създаде развито социалистическо общество, общонародна държава, да изведе най-голямата в света страна на широкия път на комунистическото строителство.

Всичко това нашата партия постигна преди всичко благодарение на непоколебимата си вярност към марксизма-ленинизма."

Леонид Илич БРЕЖНЕВ

ИДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКИТЕ И ОРГАНИЗАЦИОННИТЕ ОСНОВИ НА МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКАТА ПАРТИЯ

проф. **ВАСИЛИЙ КАДЕЙКИН**, доктор на историческите науки

В многостранното и неизчерпаемо ленинско теоретично наследство учението за Партията от нов тип, за марксистко-ленинската партия е една от централните и най-ярките страници.

Разработвайки идеологическите и организационните основи на Партията, В. И. Ленин още от първите стъпки на революционната си дейност непоклонно отстояваше идеята на Карл Маркс и Фридрих Енгелс за това, че **за да победи в революцията и за да построи социалистическото общество, пролетариатът е длъжен да създаде самостоятелна политическа партия**, годна правилно да изразява основните интереси на работническата класа, нейната воля, нейните стремежи и цели.

Такава самостоятелна политическа партия е необходима на работническата класа като вожд и организатор на масите, като възпитател на народа.

От момента на своето зараждане световното работническо движение е изпробвало в борбата срещу експлоататорите различни форми за обединяване на силите си. Разкривайки този исторически опит, В. И. Ленин подчертаваше, че за да изпълнява ръководна роля в работническото движение, за Партията се оказаха непригодни заговорническите или анархистичните организации, заразени от сектантство и откъснати от масите, а така също разлятите, разпуснатите и търпящи опортюнисти в редовете си съглашателски социалдемократически партии на Втория интернационал.

Характеризирайки особеностите на пролетарската партия от нов тип, В. И. Ленин преди всичко подчертаваше, че **ролята на челен борец е способна да играе само партия, която е въоръжена с напредничава теория, че без революционна теория не може да има и революционно движение.**

Теоретическа база на партията от нов тип е **марксизмът-ленинизмът.** Верността към революционната теория е най-важната черта на съвременната работническа партия, на партията от нов тип.

Друга характерна черта на партията от нов тип е нейният **последователно класов и революционен характер.** Марксистко-ленинската партия е преди всичко революционна партия, която насочва дейността си към подготовка на пролетариата за завладяване **на държавната власт и при**

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

това, както подчертаваше В. И. Ленин, за завземането на властта във формата на диктатура на пролетариата.

Противоположно на буржоазната идея за „надкласова" партия, марксистите ленинци смятат за една от най-важните закономерности на възникването и на цялата дейност на политическите партии тяхната зависимост от определени класови сили, образуващи социалната база на партиите. Боеспособността на истински революционната работническа партия Ленин поставяше преди всичко в зависимост от развитието на революционността, съзнателността и организираността на работническата класа — „... класата, образуваща, отделяща, подхранваща партията".[1]

Борейки се за създаване на пролетарска партия от нов тип, Ленин решително разобличаваше опортюнистическата практика на партиите от II Интернационал, които постепенно се превръщаха в партии на социалните реформи и се вграждаха в политическата система на буржоазното общество, ограничаваха дейността си в рамките на легални, предимно парламентарни методи. Болшевиките показаха пример на умело съчетаване на легалните и нелегалните методи, на парламентарните и непарламентарните, на мирните и немирните средства на борба, гъвкаво ги използваха в зависимост от създаващата се ситуация. Болшевиките не се отказваха от борбата за реформи, но винаги подчиняваха тази борба на целите на революцията.

Сърцевина на ленинското учение е становището за авангардната, ръководната роля на марксистко-ленинската партия в класовата борба на пролетариата. С победата на революцията ръководната роля на Комунистическата партия не се изтрива.

В наши дни вече не само опитът на КПСС, но и практиката на другите комунистически и работнически партии, управляващи в социалистическите страни, потвърждава като неоспоримо истина факта, че ръководството на марксистко-ленинската партия е решаващо условие за заздравяването и развитието на политическата власт на работническата класа в интерес на построяването на социалистическото общество. При това в зависимост от придвижването на социалистическото общество напред ръководната роля на Комунистическата партия във всички области на живота непрестанно се повишава. И това не е някакво временно явление, а постоянна тенденция, закономерно действуваща през целия период на изграждане на социализма и комунизма.

Всякакви опити да се отслабва ръководната роля на Партията по начало разрушават антисоциалистическите стихии, със заплахата от реставрация на капиталистическите порядки.

Марксистите ленинци обаче не считат еднопартийността за задължителен принцип на социалистическото общество. В СССР еднопартийната система се утвърди исторически. В същото време сега в редица социалистически страни в зависимост от особеностите на тяхното обществено развитие има по няколко политически партии на трудещите се. Но и там ръководна и направляваща сила са марксистко-ленинските партии, активно сътрудничещи с другите партии в строителството на новия обществен строй.

Много важна черта на Партията от нов тип е и нейната висока организираност. В. И. Ленин, болшевиките отхвърляха опитите Партията да се превръща в дискусионен клуб, в някакъв конгломерат от фракции и групировки. Решаващо условие за силата на Партията Ленин и болшевиките считаха монолитното единство на нейните редове, недопустимостта на действия, насочени към подриване на нейното единство, към отслабване на дисциплината.

На идеите на марксизма и на неговата практическа линия, отбелязваше В. И. Ленин, отговаря „... марксистката централизирана партия ..."[2] Марксистко-ленинската партия на нашата епоха е единна и монолитна организация, построена на основата на демократическия централизъм, способна да сплоти работническата класа и трудещите се в революционната борба, непримирима към всякакъв вид опортюнизъм и разколничество.

За разлика от реформистките партии, които нямат що-годе устойчиви принципи на организация, партията от нов тип се изгражда върху ясни и твърди организационни принципи. Разобличавайки опортюнистите, В. И. Ленин показа, че силата на работническата класа е в единството на нейните програмни, тактически и организационни принципи и възгледи. Без това партията на работническата класа не може нормално да съществува и да действува като жив и боеви политически организъм, не може да внася социалистическо съзнание в редовете на работническата класа и на трудещите се, да ръководи борбата им за социализъм и комунизъм.

Организационните принципи на марксистко-ленинската партия имат обективен, научно обоснован и исторически закономерен характер. Те се определят от нуждите и закономерностите на общественото развитие, от условията на класовата борба, от целите и задачите на Партията, от същността на историческата мисия на работническата класа.

Какви са организационните принципи, върху които се изгражда истински класовата, революционната партия на работническата класа?

В. И. Ленин изхождаше от това, че марксистката партия е част от работническата класа, нейн член, съзнателен отряд.

Като авангард на работническата класа Партията включва в своите редове само най-напредничавите, съзнателните и революционно закалени представители на

[1] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 24, стр. 34.
[2] В. И. Ленин, Полн. собр. соч., т. 39, стр. 222.

Digitized by Google

класата. Заедно с работниците в Партията влизат и най-добрите представители на селяните и на другите слоеве на трудещите се, ако са преодолели буржоазните и дребнобуржоазните възгледи и са застанали на позициите на работническата класа. Истинските марксисти ленинци предпазват Партията от нахлуване в нейните редове на колебливи и неустойчиви елементи и последователно отхвърлят опортюнистическата позиция на „откритите врати в Партията за всички". В същото време те дават отпор и на сектантите и догматиците, които отричат възможността в Партията да бъдат приемани челни представители на непролетарските слоеве на трудещите се, дълбоко осъзнали величавото значение на революционната борба на пролетариата за обществения прогрес.

Силата и непобедимостта на Партията В. И. Ленин виждаше още в **единството и сплотеността на нейните редове.** При това единството той разбираше така, че **всички партийни членове, всички организации стоят на едни и същи идейни, тактически и организационни позиции** и поради това осъществяват единна линия.

Единството е несъвместимо с пребиваването в партийните редове на опортюнисти, които или открито се противопоставят на марксистко-ленинските принципи, или като ги признават само на думи, на дело се придържат към други възгледи. То е несъвместимо още и с пребиваването в Партията на съглашатели, които се стремят да примиряват комунистите с капиталистите.

В. И. Ленин отбелязваше, че **този, който се опитва да примирява истинските революционери марксисти с опортюнистите, сам става опортюнист.** Това се потвърждава от цялата история на западноевропейските партии на Втория интернационал, отнасящи се пренебрежително към единството на своите редове.

Комунистическата партия на Съветския съюз се създаваше и укрепваше в непримирима борба срещу буржоазната и дребнобуржоазната идеология и с ревизионистичните троцкистите, десните и левите опортюнисти, срещу социалшовинистите и националуклонистите — срещу всички противници на революционните марксически принципи.

Организираността и единството на Партията са немислими без **дисциплина,** опряна не на страха, не на методите на жестоко администриране, които лишават хората от увереност и инициативи и пораждат презастраховка и нечестност. Думата ни е за дисциплина, **опряна върху висока съзнателност и отговорност** на хората.

Съзнателната дисциплина се основава, проявява и подкрепя: **първо** в съзнателността на пролетарския авангард и неговата преданост на революцията, в издръжливостта му, саможертвата и героизма му; **второ** — в уменето му да се свързва, сближава и до известна степен да се слива с най-широките трудови **маси и на** първо място с пролетарските маси; **трето** — в правилността на политическото ръководство на Партията, в правилността на партийната стратегия и тактика.

За да може всяко партийно звено и всеки партиен член да действуват организирано и в една насока, Партията изгражда организациите и дейността си на основата на принципа на **демократическия централизъм.**

Леонид Илич Брежнев подчерта пред XXIV конгрес на КПСС: „Опитът потвърждава, че силата и дееспособността на Партията в голяма степен се определят от това, доколко последователно и правилно се прилага принципът на демократическия централизъм. За марксистко-ленинската партия са еднакво вредни както анархичната разпуснатост, представяна за демокрация, така и бюрократичната централизация, спъваща развитието на инициативата и активността на комунистите."[1]

Буржоазните фалшификатори, ревизионистите от дясно и от „ляво" водят бесни атаки срещу принципа на демократическия централизъм. Гароди например твърди, че принципът на демократическия централизъм съответствувал на механическия модел на Партията, а на нашия век бил съответствувал кибернетически модел и следователно Партията трябвало да се реорганизира на основата на методи, които съответствуват на сегашното автоматизирано производство. Конкретизирайки същността на този нов кибернетически модел, Гароди ратува за създаването на фракции и групи, за право на малцинството да не се подчинява на болшинството, независимо от приетите вече решения.

Тъй че всъщност Гароди издига не някакъв нов модел по проблемите на вътрешнопартийното строителство, а отстоява леко обновени и прикрити чрез съвременна терминология стари социалдемократически, ликвидаторски идеи.

Взети откъснато един от друг, нито централизмът, нито демократизмът съдействуват за правилното и успешното развитие на Партията.

Ето защо нашата партия решително отхвърля предлаганите от десните и „левите" опортюнисти принципи за изграждане на Партията (федерализмът или анархистичният автономизъм), които ще я превърнат или в разносортен и безформен конгломерат, в организация, приспособена само към парламентарни борби, или в сектантски групи на заговорници, нямащи корени сред масите и неспособни да влияят на революционните процеси на общественото развитие.

Според ленинското разбиране централизмът и демократизмът в Партията са в неразбиваемо единство. **Демократическият централизъм е бил и остава ненарушим принцип на организационния строеж и на дейността на марксистко-ленинската партия.** Партията, нейният Централен комитет

---

[1] Л. И. Брежнев, **Отчетен доклад на ЦК на КПСС пред XXIV конгрес, София, 1971, стр. 128—129.**

Digitized by Google

неотклонно и настойчиво внедряват в дейността си, в живота на цялото съветско общество демократическите принципи и преди всичко колективността в ръководството. В КПСС последователно се осъществяват изборността и подотчетността на ръководните органи, основните въпроси на дейността на Партията се обсъждат и решават на широка демократическа основа.

Демократическите принципи на партиен живот и дейност много ярко се проявяват в периодите на отчетно-изборните кампании. В събранията на първичните партийни организации на КПСС в навечерието на XXIV конгрес участвуваха 12,8 млн. комунисти — 90,3 на сто от целия партиен състав. В разискванията участвуваха повече от 3 млн. души. Политическата и организаторската работа, която се провежда във връзка с обмяната на партийните документи, много допринасят за по-нататъшното укрепване на Партията, за повишаване активността, дисциплината и организираността на комунистите.

В състава на партийните ръководни органи са избрани 3,8 млн. комунисти — всеки четвърти партиен член. Още по-голям брой работят като членове на различни обществени комисии, пропагандисти, лектори, политинформатори. Комунистите участвуват активно в живота и дейността на съветите, профсъюзите, ВЛКСМ и в други обществени организации.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация предполага едновременно с това укрепване на партийната дисциплина, повишаване на отговорността на комунистите и кадрите. От теоретична гледна точка въпросът за съотношението между демокрацията и дисциплината не е нов, той е достатъчно изяснен. Животът показва, че **колкото е по-висока вътрешнопартийната демокрация, толкова с по-голяма организираност трябва да се отличава дейността на партийните организации.** Ленинското указание за необходимостта от желязна партийна дисциплина има значение не само за периода на революцията, но и тогава, когато Партията начело на масите се бори за създаване на социалистическо общество, а така също и в условията на разгърнатото строителство на комунизма.

Демократическият централизъм сега е важен водораздел между революционните марксистко-ленински пролетарски, от една страна, и реформистките, псевдоработническите партии, от друга. Ако уставите на марксистко-ленинските партии непременно съдържат формулировки за демократическия централизъм като основен принцип на изграждане и организация на вътрешнопартийния живот, то в документите на социалдемократическите партии за него дори не се и споменава. Тоза от своя страна отразява кореннта противоположност на възгледите на революционните марксисти и на опортюнистите относно принципите и характера на пролетарската партия, на нейните цели и задачи.

И накрая, една от най-важните черти **на пролетарската партия от нов тип е** нейният интернационален характер. **Интернационализмът е вътрешно присъщ на Партията от ленински тип,** произтича от нейната природа и органически пронизва всички страни на нейния живот. Това е една от най-характерните черти на идеологията, стратегия, тактиката и дейността на революционната партия на работническата класа, един от най-важните принципи на нейното развитие.

Партията на болшевиките беше първата в историята политическа партия, построена на принципа на обединяване на пролетарските организации, в която работниците от всички национални национности се сляха в единна боева сила.

Тя винаги се е ръководила в своята дейност от това, че класовите интереси на пролетариата са общи, интернационални, че най-добрите представители на националните пролетарски отряди са длъжни да мислят не само за своята нация, а да поставят по-високо интересите на всички нации, тяхната обща свобода и равноправие. „Съзнателният работник — писа В. И. Ленин — чувствува и осъзнава себе си не само като член на руското марксическо семейство, той разбира, че е член и на международното семейство на марксистите."

Разработвайки идейно-политическите и организационните принципи на пролетарската партия от нов тип, В. И. Ленин се опираше на опита на международното работническо движение. Докато тези принципи отразяват общите, най-съществените закономерности на развитието на революционните партии на работническата класа, те са получили интернационално значение.

Мисълта за **интернационалното значение на изработените от В. И. Ленин идейно-политически и организационни принципи** преминава неизменно през всички документи на международното комунистическо и работническо движение. На международното съвещание на представителите на комунистическите и работническите партии, състояло се в Москва през 1969 г., първият секретар на ЦК на Унгарската социалистическа работническа партия др. Янош Кадар каза: „Няма ни една комунистическа и работническа партия, историята на която да не е неразривно свързана с историята на Комунистическата партия на Съветския съюз, с възникването на ленинизма, с дейността на Ленин, който разработи идеологическите и организационните основи на революционната партия на съвременната работническа класа, на партията от нов тип".

Огромният опит на КПСС по претворяването в живота на ленинските идейно-политически и организационни принципи, по ръководство на революционната борба, на строителството на социализма и комунизма, големият опит в развитието на самата партия в съответствие с изискванията на всеки нов исторически етап стана достояние на цялото световно революционно движение.

Digitized by Google

ЛИЧЕН ПЛАН ЗА РАБОТАТА НА ИНСТРУКТОРА

Разностранна и отговорна е работата на инструктора на партийния комитет. Той е длъжен да помага на комитета, на неговото бюро и секретарите в цялостната им политическа, идеологическа и организаторска работа за осъществяване на партийно ръководство на стопанското и културното строителство. Инструкторът най-подробно изучава живота и дейността на първичните партийни организации и трудовите колективи, намира се постоянно сред комунистите и безпартийните, внимателно се вслушва в тяхното мнение, в техните искания и прави всичко възможно за тяхното решаване. Като изучава хората в практическата им работа, инструкторът опознава силните и слабите им страни, прави редица предложения за правилното разпределение на кадрите. Но по-малка е ролята на инструктора в контрола за изпълнение на решенията на Партията и Правителството, на партийните комитети, в обобщаването и разпространението на положителния опит в дейността на първичните партийни организации.

С една дума инструкторът има много работа. И на първо място неговите усилия трябва да се насочат към оказване помощ на първичната организация за мобилизиране на трудещите се за изпълнение решенията на XXIV конгрес на Партията, за безусловно изпълнение на социалистическите обещания и предсрочно изпълнение на деветата петилетка. За да се справят успешно с всички тия задачи, всеки инструктор трябва да умее, колкото се може по-добре, да определи своята роля, степента на участие за достигането на общата цел. Възможност за това създава планирането на личната работа. Добре обмисленият план позволява да се отделя главното за определено време и да се съсредоточат усилията върху него, помага правилно да се съчетае текущата работа с перспективните проблеми.

Сега, когато районните и градските комитети на Партията, изпълнявайки изискванията на XXIV конгрес на КПСС, най-последователно усъвършенстват стила и методите на партийното ръководство, повишават ефективността на всекидневната дейност на партийния апарат, планирането в работата на инструктора придоби още по-голямо значение. Ако това планиране не е станало твърдо правило в дейността на всички комитети, то причината е вкоренената се от много години привързаност към текущото, да се работи само по поставени задачи. Като мотив служи също така неопитността на някои инструктори, разочарованието, предизвикано от първите неуспешни планове и недостатъчната организираност в работата. В много партийни комитети планирането в работата на инструкторите влезе здраво в практиката, наложи се във всяко едно отношение положително.

Практиката показва, че личният план на инструктора трябва, колкото се може по-добре, да бъде обвързан с перспективните и текущите планове на партийния комитет, на бюрото и отдела, да се включват проблеми, изискващи по-дълъг период за проучване и обобщаване. Точно такъв подход към съставянето на личния план позволява на инструктора да отдели главните, възловите въпроси, които решава районната или градската партийна организация и в изучаването на които той взема непосредствено участие. Означава ли това, че личният план на инструктора трябва винаги и при всички условия да се съставя за същия срок, за какъвто се съставя и перспективният план на партийния комитет? Не, не значи. Може да се направи план за месец, за тримесечие или за друг период, необходим за изучаването на една или група въпроси, за завършването на определен кръг проблеми. Л. В. Бицукова, инструкторка в отдел „Организационен" на Краснопресненския районен комитет на Партията в Москва, има например личен план за работа през цялата 1974 г. Този план предвижда осигуряването на необходимата подготовка за отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации, организация на изпълнението на решенията на районната партийна конференция, повишаване на обществената активност и отговорност на всеки комунист в светлината на изисканията на Майския (1972 г.) пленум на ЦК на КПСС; изучаване на такива въпроси като планирането в работата на първичните партийни организации, подготовка и провеждане на събранията на партийните групи, разпределение на комунистите, партийното ръководство на комсомолските организации. В плана се предвижда контрол върху хода на обучението на партийния, профсъюзния и комсомолския актив, отделяне на партийните организации, които по една или друга причина изискват по-голямо внимание. Естествено, в плана са записани и въпросите, които ще се разглеждат на заседание на бюрото на районния комитет, на пленумите и събранията на партийния актив. По такъв начин личният план — това е програма за действие на инструктора за цялата година.

---

[1] Статията е преведена от сп. „Партийная жизнь", кн. 23/1974.

Digitized by Google

На основата на него др. Бицукова планира работата си за всяко тримесечие. Поподробно разпределение на силите и времето си тя прави в седмичните си планове.

Следва да се отбележи, че съставянето на лични планове за работата на инструктора за цяла година още не е станало масово явление. Разбира се, че е и необходимо да се ускорява този процес. Прибързаността и необмислеността тук могат само да родят книжки скорозрелости, полза от които може да се постави под съмнение.

Повече опит е натрупан в съставянето на тримесечните и месечните планове. Те също така са свързани тясно с плановете на градските и районните комитети на Партията и техните отдели. Да вземем например плана за третото тримесечие на 1974 г. на С. М. Лапинин, инструктор от отдел „Пропаганда и агитация" на Куйбишевския районен комитет на Партията в Ленинград. Планът се състои от три раздела и предвижда подготовка на въпроси за заседанията на бюрото и пленума на районния комитет на Партията, участие в общорайонни мероприятия, работа в първичните партийни организации, контрол за изпълнение решенията на районния комитет на Партията и вишестоящите органи, организация на обучението на партийния актив; подобряване на масово-политическата работа сред населението. Всеки раздел на плана на свой ред включва в себе си няколко пункта, изпълнението на които е зафиксирано с точно определен срок. Но в плана има и такива въпроси, окончателното решаване на които не може да се свързва с конкретна дата. Например контролът за хода на разисквания в партийните събрания, на заседанията на партийните комитети и бюра по някои решения на районния комитет на КПСС. Очаквало се обсъждането да продължи през цялото тримесечие. Такава бележка стояла и в плана на др. Лапинин срещу пункта за работата на комисията с непълнолетните. В определени случаи е целесъобразно, както това прави др. Лапинин, да се посочва кого от актива, от извънщатните инструктори ще привлече за работа по изпълнение на набелязаните задачи.

Мнозинството инструктори на районните и градските комитети на Партията правят месечни планове. Месечните планове предвиждат в общи линии същите въпроси, както и тримесечните. Обаче за разлика от тримесечните в тях по-конкретно и по-пълно се определя работата на инструктора. Създава се възможност по-подробно да се разработят етапите на този или онзи пункт, по-точно да се заплануват по време посещенията на събранията на първичните партийни организации.

Месечен план прави например А. Н. Волостнов, инструктор в организационния отдел на Пестречинския районен комитет на Партията (Татарска АССР). Неговият план за октомври 1974 г. предвижда подготовка на въпросите за заседанията на бюрото на районния комитет, участие в дейността на извънщатната партийна комисия, обобщаване на материалите и подготовка на доклада за семинара със секретарите на първичните партийни организации, запознаване с документи на партийните организации. В плана са обозначени първичните партийни организации, които трябва да посети във връзка с провеждането на отчетно-изборните партийни събрания, а също така и във връзка с изучаване работата на цеховите партийни организации и занятията в системата на партийната просвета. Срещу всяка точка от плана се посочва точната дата за нейното изпълнение.

Може да се откроят две характерни схеми за изработване плановете за работа на инструкторите. По първата схема всички точки, включени в плана, се групират по проблеми в определени раздели. По втората — те се записват в хронологически ред. Макар това да няма принципиално значение, може да се счете, че първият вариант е за предпочитане; той позволява да се отделят най-съществените моменти и върху тях да се акцентира вниманието.

Колкото и успешно да се направят тримесечните или месечните планове, те не могат да обхванат всичко, с което трябва да се занимава инструкторът. Тази празнота се запълва от седмичните и всекидневните планове, в които детайлно се отразява така наречената текуща работа. Това са по съществено работни документи. В тях инструкторът отбелязва не само всички видове дейности, които ще извърши, но определя и времето за тяхното изпълнение. В тези планове в оперативен порядък се отчитат изменения в обстановката, указанията и срочните задачи, поставени от завеждащите отдели и секретарите на партийните комитети. За това способствуват и създадената организация за работата на апарата. Кратките ежеседмични съвещания, провеждани в много комитети, позволяват на инструкторите своевременно да се ориентират, да не допускат нарушение на трудовия ритъм.

Конкретното разпределение на работата за определен работен цикъл, за най-непосредствен период от време — седмица или ден, е безусловно полезно.

То може да се препоръча като начин, способ, който има голямо организиращо и дисциплиниращо значение. Всеки работник строи повседневната си дейност в съответствие със създадените се навици, умение, привички, самодисциплина. Един има навик да си записва задачите за следващия ден, а друг — всичко набелязано държи в паметта си. Затова — седмичен или дневен план — това е по-скоро личен въпрос на инструктора, откелкото точно определено изискване за организация на неговата работа.

Тримесечните и месечните планове, които правят инструкторите, обикновено се преглеждат от завеждащите отдели, от секретарите на районния, градския комитет на Партията. Съвместното обсъждане позволява да се уточнят отделните моменти

Digitized by Google

да се внасят необходимите корекции. Известна част от плана за работата на инструктора може да се включи в плана на отдела, а след това и в плана на бюрото. Завеждащият отдела получава ясна представа с какво конкретно ще се занимава всеки работник, по-лесно ще му бъде да координира тяхната дейност. На свой ред инструкторът още един път проверява вписал ли е той в своя план онези въпроси, с които е длъжен да се занимава, залегнали в плановете на отдела, на бюрото, на комитета.

Случва се плановете на инструкторите на партийния комитет по различни причини да не се изпълнят напълно. При това най-често се оспанят на факта, че животът, видите ли, поставил нови задачи и се налага решаването на по-рано набелязаните проблеми да се отлага за други срокове или въобще да се отписват. Но какво, това наистина става и не бива да си закриваме очите. Обаче това обстоятелство съвсем не омаловажава важността на планирането на работата на инструкторите. Личният план е проверено средство да се въведе ред в работата, да се организира така, че да не се тъче в текущото, за се изпълняват всекидневните изисквания, да не се изпускат предвид главните проблеми и задачи.

Опитът показва, че плодотворната дейност на инструкторите много зависи от стила на работа на партийния комитет, от обстановката, която съществува сред неговия апарат, от това, как ги ръководят секретарите, бюрото. Правилно постъпват ония партийни комитети, които полагат постоянни грижи за подобряване организацията на труда на работниците от апарата, за отстраняване на все още срещаните се понякога факти на нетъчнина родята и възможностите на инструкторите. Така например Карагандинският градски комитет на Компартията в Казахстан неотдавна обсъди специално въпроса за организацията на работата на инструкторите. Бяха приети различни мероприятия, установиха се определени дни за съвещания, за обучение на партийния актив. Инструкторите сега не губят време за телефонни обаждания, свързани със съобщения до актива, за излишна книжнина. Мерките, които осъществява градският комитет, способстват да се повишава самостоятелността на инструкторите. Създадоха се възможност най-пълно да съсредоточават вниманието си върху изпълнението на запланираните проблеми, още по-всеотдайно да използват работното си време.

Авторите на някои писма питат: какъв трябва да бъде личният творчески план на партийния работник? Считаме, че този въпрос трябва да се разгледа по-подробно.

Както е известно, сега в промишлените предприятия, в совхозите, колхозите, научните учреждения се утвърждават личните творчески планове на научните, инженерно-техническите работници, на конструкторите, проектантите и други специалисти в народното стопанство. В тях става дума за това, какво смятат да направят тези работници за повишаване на творческата си активност извън изпълнението на преките служебни задължения. Например инициатива за внедряване на нова техника и нова технология, участие в бригади за творческо съдружие с работници, в рационализаторската и изобретателската дейност, в обществено-политическия живот и т. н. Плановете за работата на инструкторите на партийните комитети, както се вижда, се отличават по съдържание от личните творчески планове на специалистите в народното стопанство. Между тях не бива да се поставя знак на равенство. Очевидно по-целесъобразно е да се ограничим с общоприетата формулировка. „Личен план за работата на инструктора". Тя достатъчно точно говори, че става дума за планирането на онаа част от общата работа, която предстои да извърши даден отговорен сътрудник на партийния апарат в течение на определено време.

Разгледахме някои въпроси на планирането на работата на инструкторите и накратко споделихме някои варианти на плановете. Все пак кой да се предпочете? Определен отговор на този въпрос не може да се даде. В своята дейност всеки градски, районен комитет на Партията има своя специфика, различните партийни комитети нямат еднакви възможности. Критическата оценка на собствената практика, задълбоченото изучаване доколко тя съответствува на изискванията на времето помагат в случая да се внасят изменения в организацията на труда на работниците за партийния апарат. Прекомерната регламентация в планирането на работата на инструкторите, разбира се, не дава никакви резултати. При това в рамките на един партиен комитет е по-целесъобразно да се планира работата на инструкторите като правило за един и същ общ за всички срок. Ако едни от тях набелязват задачите си, да речем, за месец, друг за тримесечие, трети само за седмица, то такъв безпорядък ще внесе немалко неудобства, ще затрудни координацията в работата на апарата.

Няма никакви документи — инструкции, решения, които да регламентират реда за съставяне планове за работата на партийния апарат. И това не е случайно: тесните рамки, строгото еднообразие, шаблонът при подобна работа биха могли само да убият творческата инициатива. Тук е важно да се имат предвид указанията на В. И. Ленин. Той, както е известно, решително се бореше против шаблона и формализма в работата, против опошляването на живото дело.

Като се поощрява и развива полезната инициатива, нужно е да се правят сравнения в методите и начините на работа с цел всеки партиен комитет, като отчита собствените си условия, да има възможност да използва най-приемливото за себе си, за работата на своя апарат.

Digitized by Google

ГРИЖИ ЗА ДВИЖЕНИЕТО НА ЖЕНИТЕ

ГЕОРГИ СИМЕОНОВ
секретар на ОК на БКП в Русе

В тринадесетвековната история на България приносът на българката за съхраняването на народа ни, за освобождението му от османското иго, от капитализма и фашизма, за изграждането на социалистическа духовна и материална култура е неоценим. Поколенията помнят светлия и героичен образ на баба Тонка Обретенова, майката на българските революционери, и нейната дъщеря Петрана Обретенова — участвували самоотвержено в борбата против османското робство. Те помнят масовото участие на жените от с. Красен и Тръстеник в селските бунтове, против десятъка (1900 година), бунтовете на войнишките жени и майки (1918 година) в с. Баниска, Ново село, Борисово, Русе, Тръстеник. Никога не ще се забравят светлите имена на партийните и ремсовите функционерки, работили в окръга и дали живота си в борбата против фашизма и капитализма — Вела Пискова, Мара Манева, Ана Вентура, Тинка Джейн и др.

Взела всичко ценно от миналото, Българската комунистическа партия още на своя Будапешки конгрес прокламира извоюването на социално и политическо равенство на жената като своя неотменна задача, като неделима част от борбата срещу буржоазния строй. Тя непрекъснато се грижеше за издигане на политическото съзнание на трудещите се жени и направляваше участието им в революционното движение.

В условията на социализма в основата на партийната политика по отношение на жените залегнаха думите на Георги Димитров: „Жените са огромна сила, когато те са организирани, политически съзнателни и активни. Целият опит учи, че без участието на жените не е мислимо нито едно голямо народополезно дело.“[1]

Тези завети на Георги Димитров бяха доразвити от Тодор Живков на Априлския пленум на ЦК на БКП (1956 г.) и особено на Юлския пленум на ЦК на БКП (1968 г.). Поставената от пленума задача — решително да се подобри и усъвършенствува работата сред жените, да се повиши тяхната роля в системата на социалното управление на нашето общество в съзвучие с изискванията на съвременния етап на развитие придобиха програмно значение.

Десетият конгрес на БКП отчете, че наред с издигане социалната роля на жената в обществото се повиши твърде много и нейната трудова ангажираност. Затова в Отчетния доклад, изнесен пред конгреса, се подчертава: „Наложително е на базата на цялостна научна концепция за мястото и ролята на жената в социалистическото общество

[1] Г. Димитров, Съч., т. 11, стр. 218.

Digitized by Google

да се започне осъществяването на широка програма от мероприятия, които да създават най-добри условия, за да може жената да изпълнява своите високоблагородни функции на майка, и заедно с това да участвува в трудовия процес, да расте професионално и духовно, да утвърждава своето място и роля в ръководството на обществото".

Тази постановка и решението на Политбюро на ЦК на БКП от 6. III. 1973 г. „За издигане ролята на жената в изграждането на развитото социалистическо общество" станаха насока за работата на ОК на БКП по този въпрос.

Пленумът на окръжния комитет, състоял се на 23. III. 1973 г., приеме работна програма, чрез която да се ускори създаването на необходимите условия за изпълнение на основните социални функции на жената като социалистическа труженичка в общественото производство, като активна участничка в обществено-политическия живот и като майка. На тази основа да се повишава нейната роля в изграждането на развитото социалистическо общество.

Пленумът определи няколко основни направления, по които трябва да работят партийните, държавните, стопанските и обществените ръководства: да се повишават грижите и контролът им за отглеждането и възпитанието на децата; да се ускори процесът на облекчаване домакинския труд, като се разшири промишлената кулинария, общественото хранене, битовото и търговското обслужване; да се разпространява положителният опит за рационална организация на труда в семейството, да се създават условия за още по-активно участие на жените в труда и обществено-политическия живот (охрана на труда, повишаване образованието и квалификацията, подготовката за ръководна работа в различните сектори на живота в окръга), като същевременно се увеличава абсолютното им свободно време и възможностите за тяхното развитие като съвременни личности.

Непосредствено след пленума на ОК на БКП по същите проблеми се проведе пленум на ГК на БКП в Бяла. Приети бяха практически мерки за разрешаване на най-наболелите въпроси. На съвместен пленум ГК на БКП в Русе и ОС на БПС разработиха проблемите по охраната на труда. Почти всички останали партийни комитети в окръга на заседания обсъдиха своята работа и приеха мероприятия.

За формиране на съвременно мислене и поведение, за правилно отношение към труда и бита на жените допринесе и отчетно-изборната кампания на съветите на жените. Практическото осъществяване на работната програма на ОК на БКП бе основният въпрос в разисквания. Жените поставяха остро нерешените проблеми. На събранията присъствуваха членове на бюрото на ОК на Партията и други отговорни партийни, държавни и стопански ръководители, които разясняваха как практически ще претворят програмата — всеки в своята област. Разговори и районни срещи проведоха партийните и стопанските ръководства в аграрно-промишлените комплекси — Две могили, Иваново и Сливо поле.

На партийни събрания и конференции периодически се прави оценка анализ на дейността с жените и особено на жените комунистки — членове на съветите и на комисиите по проблемите на работещите жени. Дава се оценка на отношението на партийните и стопанските ръководства за извършената работа по подобряване трудовите условия на жените.

По предложение на окръжния съвет на жените и с решение на ОК на БКП ежегодно се провеждат срещи с бюрото на ОК на БКП и ИК на ОНС с окръжния женактив. На тях те биват запознавани с проблемите, които се решават в окръга, с перспективите на неговото развитие, правят се предложения. Такива срещи през 1974 и 1975 година се проведоха и дават добри резултати.

Digitized by Google

Положително отражение в работата има утвърдената практика, на всички по-важни конференции, пленуми, съвещания и срещи с жените да присъствуват секретарите на ОК и ГК на БКП, членовете на бюрото и други държавни и стопански ръководители.

Обменен е положителен опит и с побратимените ни градове и райони: гр. Рига — ЛССР; Котовски район на МССР, Потсдамски окръг — ГДР, гр. Братислава — ЧССР, окръг Илфов — Румъния, в областта на повишаване квалификацията, преквалификацията и образованието на жените и по организацията на битовите услуги.

Постоянна грижа на партийните ръководства в окръга е подборът на съветите, бюрата и комисиите на жените.

От 36 председателки на женсъветите 26 са членове на БКП и 1 член на ДКМС; от 14 членки на бюрото на ОС на жените — 11 са членове на БКП; трите председателки на градските съвети на жените са членове на БКП. От 15-те председателки на комисии по проблемите на работещите жени към ОС на БПС 11 са членове на БКП.

Добре работят със съветите на жените и с комисиите по проблемите на работещите жени — ГК на БКП в Русе и Бяла, ЗПК в ДИП „В. Пискова", ЛВЗ „В. Коларов", завод „П. Караминчев", „Арда", общинският партиен комитет — Пирдово и др. Партийните и стопанските ръководства в тия комитети и предприятия са обсъждали и решавали проблеми, свързани с подобряване условията на работа на жените. В завод „В. Пискова" например е извършена реконструкция на багрилния цех, въведена е палетизация за материали и суровини в подготвителния участък; въведена е мебел и осветление, съгласно изискванията на ергономията, обзаведени са две стаи за лична хигиена на жената и една за отдих на бъдещите майки, дават се безплатно тонизиращи напитки за нощните смени, безплатни закуски на бременните, има щанд за полуфабрикати, организирано е разнасяне на закуските по работните места; 79 на сто от работниците са столуващи, а 230 души вземат храна за в къщи. В ЛВЗ „В. Коларов" партийният комитет е обсъждал участието на заводския профкомитет и комисията по проблемите на работещите жени в изпълнение на Декемврийската програма. Реализирани са редица предложения, направени от жените. В резултат на това партийните и стопанските ръководства са осигурили оборудването на съблекалня с баня за 400 жени, павилион за полуфабрикати и павилион за хранителни стоки. Разнасят се закуски по работните места, на подходящи места се назначават трудоустроени, осигурено е и изпирането на работното облекло, разширена е съществуващата и се извършва строителството на нова детска градина.

Окръжният комитет на Партията е считал и счита работата със жените като важен дял от партийната работа. Георги Димитров неведнъж е сочил, че ключът, който открива вратите към всички наши успехи, е в правилната работа с жените.

Какви са резултатите от работата по изпълнение решенията на пленума на ОК на БКП от 23. III. 1973 г.

В общественото производство на 100 трудоспособни жени 77,5 са включени в производството. Относителният дял на жените от общия брой на работниците и служещите е 54,7 на сто.

Всяка година расте броят на рационализаторките в окръга. Така например през 1972 г. от 4080 рационализатори 170 са жени, през 1973 г. от 5502 рационализатори 292 са жени, а през 1974 г. от 5999 рационализатори 371 са жени.

В челните редици на нашата трудова армия вървят и жените комунистки. Три са героини на социалистическия труд, 5 са наградени с орден „Г. Димитров" и др.

Подобряват се резултатите от работата по повишаване образованието и квалификацията на жените производственички. През 1974/75

Digitized by Google

г. в професионално-учебните центрове са обучени 1510 нови работници, от които 706 са жени. През същия период са повишили квалификацията си 4191 жени, а 724 са повишили образованието си.

Освен това в различни курсове към предприятията се обучават 1341 работници, от които 803 жени.

Съобразно перспективните планове на окръга тенденцията е да се обхващат занапред повече жени в професионално-учебните центрове.

Разработена е примерна методика по охрана на труда, която се експериментира в предприятията, където работят предимно жени — отрасъл лека промишленост, и по едно предприятие от останалите отрасли — Завода за печатни платки, Винзавода, Домостроителния комбинат, Търговия на едро, агропромишления комплекс — Иваново и Транспед. Експериментирането ще завърши през 1976 година. Въз основа на това в окръга ще се създаде движение за образцова охрана на труда — главно въз основа на реконструкцията и модернизацията на предприятията, на увеличаване средствата за охрана на труда. Така например през 1973 година при план 3 492 335 лева са изразходвани 3 564 232 лева, а през 1974 година са изразходвани над 4 милиона лева.

Всичко това допринесе да се засили обществено-политическата активност на жените, тяхното участие във всестранния живот на окръга.

Важна роля за подобряване партийното ръководство на движението на жените играе увеличаващият се брой на комунистките в окръжната партийна организация. От Десетия партиен конгрес досега процентът на жените в окръжната партийна организация е нараснал от 25,5 на 28,4 на сто. От членовете на ОК на Партията 28 са жени, а от членовете и кандидат-членовете на бюрото — 15,5 на сто. От членовете на ГК на БКП 30,4 на сто са жените, а от членовете на бюрата — 21,6 на сто; от членовете на общинските партийни комитети 20,5 на сто, на ЗПК — 29 на сто, на учрежденските партийни комитети — 26 на сто. От членовете на партийните бюра жените са 30,5 на сто, от секретарите на първичните организации — 29,6 на сто. Като политически сътрудници в ОК на БКП работят 13 на сто жени, в ГК на БКП — Русе — 31 на сто, в Бяла — 20 на сто. От председателките на съветите на жените 75 на сто са комунистки.

Стремежът на бюрото на ОК на БКП и на партийните комитети в окръга е да се издигат все повече жени на отговорна работа. Само през 1974 година бяха издигнати Здравка Цанкова — секретар на ГК на БКП в Русе, за заместник-председател на ОНС, Кина Женкова — за директор на педагогическия институт, Радка Димитрова — за директор на комбинат „Дунавска коприна", Ивлина Шахъпова — за секретар на общински партиен комитет. Жените на отговорна работа в окръга се справят добре с възложените им задачи. Проявяват се като политически ръководители на колективите, които ръководят.

ОК на Партията прие план-график за подготовката на резервни ръководни кадри за всички сектори на живота за периода 1973—1974—1990 година из средата на жените и младежта. Председателките на съветите на жените и др. активистки се обучават в семинари, курсове и в междуокръжната партийна школа, в която само през 1974 година се учиха 13 председателки на градски и общински съвети, а съгласно разработения план-график до 1990 година в АОНСУ, ЦУРК — филиал Русе, междуокръжната партийна школа ще бъдат обучени 243 активистки на движението на жените. Над 30 на сто от пропагандистите в окръга са жени.

Грижите на партийното и държавното ръководство на окръга по социалното развитие на жената даде благоприятно отражение и върху нейните функции като майка — продължителка на живота. Увеличи се значително раждаемостта. През 1972 година тя е 14 на хиляда, а през 1974 година — 16,24 на хиляда. Смъртността на децата намаля от 20,2

Digitized by Google

на хиляда през 1973 година на 18,2 през 1974 година. Окръгът е на първо място по здравеопазването в страната.

През януари т. г. бюрото на ГК на БКП в Русе обсъди работата с жените в града и прие конкретни решения, а под ръководството на окръжния комитет на БКП се проведе конференция на жените на тема: „Медико-социалпсихологически проблеми на раждаемостта в окръга". На базата на задълбочен анализ на постиженото бяха направени ценни предложения за рязко подобряване на раждаемостта в окръга, за да достигне 20—21 на хиляда.

Увеличи се броят на местата в детските градини. С много трудности, но и с голяма упоритост бяха преустроени вили на предприятията, изградиха се нови градини и ясли. Сега се строят 18 нови сгради. Вземат се всички необходими мерки, за да изпълним заплануваното в програмата — до края на тази година 90 на сто от децата до 6 години да бъдат приети в целодневни детски градини. Успешно се изпълнява и строителната програма за жилищата. Полагат се усилия всяка година да се подобряват услугите на населението.

В резултат на прегледа за закрила на майчинството в гр. Бяла през 1974 година бе открита една детска градина; през 1975 г. ще приемат първите си обитатели една детска градина и едва ясла, с което ще се осигури 100 на сто обхватът на децата през 1976 година. В изпълнение на Декемврийската програма се разширяват и битовите услуги — разкрити са нови пунктове за пране и химическо чистене, кулинарни магазини. В предприятията на гр. Бяла на всички бременни се дава безплатна закуска, устройват се на подходяща работа и т. н.

1975 — Международната година на жената, съвпада с два отговорни за нашия народ исторически момента — последната, решаващата година на петилетката и подготовката за XI конгрес на БКП. Това дава възможност да се мобилизират най-пълно творческите сили и активност на жените. Във връзка с това са набелязани редица мероприятия. Предвидена е среща с актива на жените от основните отрасли на материалното производство на тема: „Личният пример на всяка жена за по-нататъшното повишаване обществената производителност на труда". Ще се проведе окръжно съвещание за отчитане резултатите от прегледа за защита на майчинството, срещи с жените от окръга, участвували във Втората световна война, тематични вечери на тема: „Равенство, развитие, мир", „Гордея се, че съм българка" и други.

Гордост за женското движение в нашия окръг са наградените с почетния сребърен знак (филигран) на Комитета на българските жени 17 активистки от окръга. Между тях са Радка Минчева Гечева — активистка, член на бюрото на ОС на жените от 1968 г., която участвува в обсъждането и решаването на редица животрепящи въпроси, отнасящи се до жените, в организираните от ОС на жените мероприятия, дългогодишен лектор и пр.

Др. Хери Теохарова — участничка в движението на жените от 1932 г., политзатворничка, е членка на ръководството на жените в Русе от 1944 г. Ползва се с голям авторитет сред обществеността. Др. Порданка Костадинова е активистка на движението от 1944 г. досега. От 1968 г. е членка на бюрото на ОС на жените, лектор и пропагандист. Активно участвува в организирането и провеждането на мероприятията с жените.

Ние си даваме ясна сметка, че ни предстои да извършим още много във областта на партийното ръководство на движението на жените в окръга и че извършеното е само една добра основа.

Трудовите жени на Русенски окръг заслужават напълно тези грижи и внимание, защото и в класовите битки, и в борбата за изграждане на развитото социалистическо общество те са винаги в челните редици.

Digitized by Google

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

С ПРОБЛЕМИТЕ НА НОВАТА СТОПАНСКА СТРУКТУРА

След Априлския пленум на Централния комитет на Партията (1970 г.) в селското стопанство настъпиха нови, качествени изменения, създадоха се аграрно-промишлени комплекси, извършва се концентрация и специализация на селскостопанското производство, изграждат се нови производствени единици — специализирани бригади по зърнопроизводство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, животновъдство — преминава се към отраслов принцип на организация и управление. Средният размер на обработваемата земя в бригадите нарасна няколко пъти, увеличи се техниката, намаля броят на непосредствено заетите в селскостопанското производство: малък отряд механизатори обработва около 80—90 на сто от земята. Тази нова структура породи необходимостта в новоизградените производствени звена да се засили партийното ядро, да се подобри партийният контрол, да се издигне авангардната роля на комунистите — да се създадат първични партийни организации, които да бъдат политически ръководители, организатори и възпитатели на трудовите колективи.

* * *

Ролята на първичните партийни организации, изградени в производствени единици, е много важна, защото действуват непосредствено в трудовите колективи, които създават материални блага, практически влияят върху развитието на селскостопанското производство, всекидневно упражняват възпитателно въздействие върху селскостопанските труженици. От тях се изисква дълбоко да вникват в същността на икономическите и социалните процеси, явления и отношения в аграрно-промишлените комплекси; възниква остра необходимост комплексно да решават икономическите и социалните проблеми на село, да внедряват нови форми и методи на управление на селскостопанското производство. Те се занимават с въпроси, които засягат в еднаква степен всички комунистите са в течение на проблемите, които се решават в производственото звено. Това влияе положително на тяхната активност. **Активността им идва и от компетентността по въпросите, които обсъждат на събрания,** а това са предимно проблеми, отнасящи се до основните фактори за повишаване обществената производителност на труда: научно-техническите, социалните, организационните, икономическите и др.

Digitized by Google

Тези първични партийни организации са еднородни по състав, комунистите са с еднаква професия и образование, свързват ги еднакви интереси. А еднаквите интереси сближават хората по-силно, отколкото роднинските и кръвните връзки задължават. Сплотеността, единството между партийните членове от своя страна е задължително условие, неотменна предпоставка за боеспособността на първичната организация. Еднородният състав позволява по-лесно и подходящо да се организира и идейно-възпитателната работа сред комунистите.

* * *

Първичните партийни организации, изградени в производствените единици, доказаха своята жизненост преди всичко в бригадите за промишлено производство на растениевъдна продукция. Например в Плевенски окръг в отраслевите селскостопански предприятия на аграрно-промишлените комплекси са изградени 125 самостоятелни партийни организации, от тях 49 са в бригадите за промишлено производство.

В своята дейност те използват разнообразни организационни методи: изготвяне и приемане на решения, възлагане на партийни поръчения, контрол, проверка на изпълнението на решенията, подбор, обучение и разпределение на кадрите, изучаване, обобщаване и разпространяване на положителния опит, разгръщане инициативата на стопанските и обществените органи и организации. На събранията разглеждат въпроси от жизнено важно значение както за самата партийна организация, така и за целия трудов колектив. На тях обикновено докладват специалистите, механиците — онези, които са най-компетентни и носят стопанска отговорност. Това позволява да се взимат и оптимални решения. В плановете на партийните организации е записано кой, кога и по какъв въпрос ще докладва. Най-често разглеждат въпроси като: трудовата дисциплина, мястото и ролята на партийната организация за изпълнението на насрещния план, разясняват партийни и правителствени документи и пр.

За издигане авангардната роля на комунистите особено внимание отделят на партийните поръчения. Партийните бюра периодично отчитат как се изпълняват, а на много места самите комунисти докладват на събрание изпълнението. Това води до активизиране на партийните членове, те чувствуват задължение своевременно да изпълняват възложените им задачи, за да се явят пред своите другари с положителни резултати.

Комунистите в бригадите за промишлено производство със своя авторитет, с практическата си работа създават сред колектива делова, творческа обстановка, увличат след себе си и останалите селскостопански труженици. Например в партийната организация в Зимница, Ямболско, изучават и поемат почина на Георги Куцаров отначало 18 човека, от които 16 комунисти. Комунистите увлекли след себе си членовете на бригадата и сега няма нито един човек, който да не участвува в съревнованието и да не работи по почина на Г. Куцаров. Нещо повече, двама комунисти още през първата година са направили толкова икономии, че ако продължават така, вместо за три, за две години ще може да закупят нови трактори от икономии. Освен това станало е традиция всеки новодошел млад механизатор да се прикрепва първоначално към механизатор комунист, за да свиква на ред и стриктно спазване на трудовата и технологичната дисциплина. Всич-

Digitized by Google

ко това действува възпитателно, хората се учат и привикват на социалистическо отношение към труда, у тях се развива чувство на отговорност за изпълнението на производствените задачи.

* * *

Партийните организации в бригадите за промишлено производство са инициатори и вдъхновители на борбата за висока ефективност на селскостопанското производство. Те са насочили своята дейност към усъвършенствуване управлението и подобряване организацията на производството, повишаване производителността на труда на основата на пълното използване на механизацията и техниката, внедряване на по-прогресивни технологии, по-нататъшно засилване на социалистическото съревнование, подобряване техническия уровен и качеството на извършваната работа, борба за икономии на трудови и материални ресурси. Решаването на тези задачи те осъществяват на основата на всестранното подобряване на работата с комунистите чрез повишаване на идейно-политическото и професионалното равнище и икономическите знания на селскостопанските работници, специалисти и механизатори.

Важно значение за производствената дейност и за създаване на ефективна партийна структура има изградената вътрешнобригадна организация. За страната няма единна форма на вътрешнобригадна организация, нито пък могат да се взаимствуват организационни форми отпреди десетина години. Производителните сили и производствените отношения, характерни за условията на АПК днес, изискват нов подход, нови критерии. Най-често срещаните форми в тия бригади са звеневата и агрегатната структура.

При големите производствени единици, обхващащи по 40—50 х. дка, тя може да окаже решаващото си въздействие на производството и не бива да се подценява. Този извод са направили в младежката бригада за промишлено производство в АПК — Каварна. Там на 50 000 дка обработваема земя работят 4 звена, на които са закрепени определени групи култури. Звената нямат постоянни площи — това не е и необходимо. Всяка година им се определят задачите и тогава се преразпределят и прикрепват съответните площи и земеделски култури. Втората отличителна черта е скъсването в действителност със старите селищни граници, със старите представи за териториална организация. Сега звената обхващат тия производства и земи, които е необходимо, а не там, където живеят хората, и това им дава възможност да оперират по-лесно с работната сила и техниката съобразно производствените изисквания. Звената не са поставени на вътрешностопанска сметка, но ръководството на бригадата търси подходяща форма за нейното приложение в бъдеще. Въпреки това и в момента материалното и моралното стимулиране не се подценява. Всяко звено получава премия в натура и пари, ако изпълни плана в натурални показатели.

Тази вътрешнобригадна организация дава възможност да се изгражда и подходяща партийна структура. **Партийните групи са ядра на звената.** Чрез тях първичните организации бързо пренасят задачите до механизаторите, на място решават редица проблеми и конфликтни ситуации. За да се засилва значението й, се използват редица форми за активизиране: например партийните поръчения, които на много места се връчват на събрание на ПНО, в Каварна това става при тържествена обстановка в партийната група. Затова тя се оказва силна да ликвидира закъсяванията по време на прибирането на сла-

Digitized by Google

мата, да накара ръководството да подобри транспорта на обслужващия персонал, а така също и хората да започват работа сутрин от 6 ч., за да наваксат пропуснатото.

Ролята на партийните групи в първичните организации, изградени в производствените единици, се засилва. Към тях сега не може да се подхожда с остарели критерии, защото се измени твърде много ролята на самите първични организации. В миналото партийната група се формираше към отделно производство: към фермата, в ремонтната работилница, при механизаторите и пр. Сега с изграждането на една организация към производствената единица с еднородно, но огромно по мащаби производство, различните професии и дейности не са главна отличителна черта за партийните групи. Те обхващат комунисти с еднородни професии и задачи, а работата им е далече по-съизмерима. Успоредно с това отговорността нараства неимоверно много. По същество сега една партийна група работи в звено, което отговаря за производство от хиляди декари или производство, което преди десетина години са осигурявали стотици кооператори. Има още нещо. Не бива да се изпуска предвид, че бригадите за промишлено производство в страната са разнообразни. В редица райони у нас не може да се осъществи окрупняване на блоковете, така както е в Добруджа, поради теренни причини. Все още не е концентрирано и животновъдството, въпреки че на много места има организационно уедряване и партийната структура е изградена на производствен принцип. Тия особености не позволяват на комунистите да осъществяват производствения процес на едно място, да общуват постоянно — създават затруднения при провеждане на партийните събрания поради отдалечеността, не дават възможност на партийния секретар да бъде постоянно сред партийния състав, което налага да се повиши ролята на партийната група.

* * *

Усъвършенстването на социалистическото съревнование е една от главните грижи на първичните организации в бригадите за промишлено зърнопроизводство. Те поради професионалната им еднородност, тясната им връзка с производството, по-голямата им компетентност върху това производство се занимават по-отблизо със съревнованието. Навсякъде в бригадните станове под различни форми са показани световните постижения в производството, с което се занимават и те. Например в бригадния стан на младежката бригада в Каварна на лично място е поставено табло с данни за световните постижения в добивите и производителността на труда при производството на хлебно и фуражно зърно. Успоредно до него е и таблото със собствените им постижения и с обещанията за 1975 г. Тази нагледност засилва самочувствието на механизаторите, защото по редица показатели те вече надхвърлят световните постижения. По оригинален начин се отчита и ежедневното изпълнение на задачите. На специално табло се окачват табелки, на които се записват основните дейности, които са извършени предния ден от бригадата: оране, брануване, сеитба и пр. Под табелките се вписват имената на механизаторите, които са извършвали съответната работа, а срещу името на всеки се отбелязва колко процента е изпълнил нормата. Така ден след ден се обявява извършената работа от всеки механизатор, листчетата се подменят, събират се и в края на месеца се прави сбор на процентите през месеца. Естествено е да печели съревнованието онзи, който постигне най-висок сборен процент. **Главното предимство на тази система е**

Digitized by Google

ежедневната гласност, ежедневното непринудено заангажиране вниманието на всеки член на колектива, а оттам внасянето на състезателен елемент, подтикването към надпревара. Успоредно с индивидуалното съревнование партийната организация е взела решение да се съревновават помежду си и звената, за да се постигне сплотяване на най-малките колективи в името на една цел. Тази форма е показала своите предимства, тъй като може да се спази едно от главните изисквания — сравнимостта главно поради еднородния състав и еднаквите задачи, които имат звената. Чрез звеневото съревнование всеки механизатор се интересува не само от собствената си заработка, а се стреми да синхронизира своите действия с целия колектив, което е много важно при някои кампании като тази за прибирането на реколтата. Отчитането на съревнованието между звената се извършва по кампании — след пролетната сеитба, след първото окопаване, след брануването и пр. То се отличава малко от индивидуалното, защото не отчита просто извършения обем работа, а главно навременното и качественото извършване на всяка операция — главен залог за постигането на високи производствени резултати.

За укрепването на дисциплината използват разнообразни форми и средства. Преди всичко създават благоприятни условия за трудова и творческа изява, премахват всички предпоставки, които водят до нарушаване на реда и дисциплината. Например в аграрно-промишлените комплекси в Каварна и Шабла, за да не разкарват напразно тракторите, са съставени маршрутни графици, зареждането на машините с гориво се извършва на място със специално за целта определени цистерни, механизаторите се превозват със специална транспортна кола. Тази организация на работа задължава механизаторите да бъдат точни, да не закъсняват за работа, да не използват машините за придвижване от селището до работното място. Икономисва се и гориво.

Когато в бригадите има нарушения на трудовата дисциплина или други отрицателни прояви, партийните бюра свикват среща между отговорниците на партийната група, профгрупата, комсомолската група и от БЗНС и съвместно обсъждат мерките за отстраняването на недостатъците. Този начин на работа с хората дава положителни резултати. Все повече и повече намаляват нарушенията, а онези, които са викани пред представителите на различните органи и организации да дават обяснение за своите деяния, посочват им се слабостите и пропуските в работата, не само че тръгват в крак с колектива, но мнозина от тях се нареждат на челно място в производството.

Друго главно направление и условие за разгръщане на трудовата активност в бригадите за промишлено производство е постоянната, навременната и разнообразната информация за стопанската дейност. Трудещите се, които добре са запознати с плана, с конкретните задачи, проявяват по-голяма заинтересованост в труда, повече инициативи се раждат; стават по-взискателни към себе си и към заобикалящите ги, стремят се бързо да усвояват и внедряват новите форми на труд, новите почини. В аграрно-промишления комплекс в Стралджа например е изградена група, която има за задача да следи новостите в селскостопанското производство и да предлага за внедряване онези, които са подходящи за техните условия. Освен тяза специалистите са изработили лични творчески планове, в които са включили различни теми по проблеми от непосредствената им дейност.

За подобряване на стопанската работа много партийни организации са се насочили към икономическото обучение на трудещите се. Те организират и провеждат научни дискусии, залагат различни експерименти, в процеса на които стигат до положителни резултати, усъвър-

Digitized by Google

шенствуват формите и методите на партийната работа. В професионално-учебни центрове, в едноседмични курсове с откъсване от производството обучават и повишават квалификацията на механизаторите и другите селскостопански работници. Запознават ги със стопански, технически и социално-битови проблеми, с охраната на труда, положителния опит и пр.

В бригадните станове са обзаведени клубове, има стая за секретаря на партийната организация, а това е добра предпоставка за събиране и сплотяване на хората. В много бригади в страната, а в Толбухински окръг това е организирана система, масово-политическа работа се осъществява чрез клубовете за политическа работа с механизаторите (някъде носят и други имена). Те се ръководят от клубни съвети, които колективът избира измежду своите членове. Тази самоинициатива, направлявана от първичните организации, е създала разнообразни оригинални форми на работа. Чрез тях партийните бюра осъществяват политическата просвета, там се изнасят интересни лекции от специалисти и политически ръководители. В клубовете се създават библиотеки, стопанисват се телевизори, радиоапарати, магнетофони. Клубният съвет при бригадата за промишлено производство в АПК — Тервел възнамерява през следващата година да закупи прожекционен апарат за пълнометражни филми: игрални и документални, за повишаване професионалната и политическата подготовка на трудещите се. Спортни състезания, чествувания на кръгли годишнини, тържества за приемането на нов член на колектива или излизане в пенсия — всичко това се осъществява с помощта на клубните съвети. Клубът в Карапелит е утвърдил оригинален ритуал за откриването на жътвата. В определения ден всички комбайнери се събират в бригадния стан. Оттам потеглят в шествие с комбайните и отиват на блока. Комбайнерът първенец от предишната година ожънва сноп и го изправя пред ръководителя на бригадата. Той произнася кратко слово и открива жътвата. Пионери и девойки изнасят художествена програма, след което подаряват на всички комбайнери китка цвете с пожелание: „Докато увехне китката, да завърши жътвата!“ Ръководителите на много бригади са единодушни, че за сплотяването на колектива, който понякога обединява механизатори от различни села, голям дял имат клубовете със своята оригинална съдържателна работа.

* * *

Първичните партийни организации в бригадите за промишлено производство и териториалните партийни организации на два-три месеца организират съвместни събрания и обсъждат въпроси, които засягат не само селскостопанското производство, но и социално-битовите потребности на цялото население. На такива общи събрания в Горна Митрополия са разгледали приключването на стопанската година, хигиенизирането на селището, строителството. На тези събрания комунистите излизат с предложения към общинския партиен комитет и общинския народен съвет. Тези съвместни действия имат голямо значение и за развитието на селското стопанство, и за селището, и за трудовите колективи, и за цялото население. Те дават възможност на комунистите да държат под око жизнено важни проблеми от стопанския, обществения и културния живот на село, да внасят свой принос за тяхното благоприятно решаване.

Партийните организации в бригадите за промишлено производство, повишавайки своята роля в развитието на производството и обществения живот, не взимат върху себе си пълномощията и отговор-

Digitized by Google

ността на стопанските и обществените органи и организации. Провеждайки в живота политиката на Партията, те действуват — преди всичко чрез комунистите, контролират тяхната дейност, повишават инициативата и отговорността им за осъществяването на задачите. По такъв начин **ръководната роля на партийната организация над стопанските и обществените органи и организации се проявява не в дребнава опека, не в изместването и изземването на функциите им, а в разгръщането на тяхната инициатива и активност чрез комунистите, изпратени с партийни поръчения в тези организации**. Например в ръководствата на низовите отечественофронтовски организации в село Джинот, Ямболско, с поръчения са изпратени 8 комунисти, в с. Чарда — 3, в Зимница — 2, в комсомолските ръководства — 5. В продължение на една година партийната организация в Зимница е разглеждала на два пъти дейността на изпратените с поръчения комунисти в обществените организации.

● Една от основните задачи, които изникват сега пред съветите на партийните секретари, районните и общинските комитети, е **да се укрепва и развива боеспособността на всяка първична организация.** Известно е, че най-голям процент от комунистите са от редиците на механизаторите. Това е и най-активната членска маса, носителка на редица положителни черти, характерни за работническата класа. Възрастовият състав на комунистите механизатори е по-нисък в сравнение с останалите категории, работещи в селското стопанство. Със създаването на бригадите за промишлено производство на много места в тях съсредоточиха цялата механизация, включително и техниката, предназначена за други подотрасли. По такъв начин се събраха в една първична организация 30—40 комунисти — най-активният членски състав от едно или няколко села. Това доведе до снижаване равнището на работа в останалите партийни организации. Някъде считат, че в слабите териториални организации трябва да се изпращат механизатори комунисти с поръчения, на други места зачисляват механизаторите, които обслужват животновъдството, зеленчукопроизводството, трайните насаждения в съответните първични организации. На различни места вариантите на решение ще бъдат различни и специфични за конкретните условия, но във всички случаи не бива да се допуска отслабване на едни първични организации за сметка на други.

● Концентрацията и специализацията на производството разрушиха старите стопански граници, създадоха нови мащаби и представи за организация. Една бригада сега обхваща землищата на няколко села. Случва се обаче тия села да бъдат в състава на два общински партийни комитета. Естествено, че първичната организация ще се води на отчет към комитета, на чиято територия е ръководството на бригадата. Това от своя страна налага всички комунисти да се водят на отчет в този партиен комитет, независимо че по населено място живеят в района, който ръководи друг комитет. Безспорно най-важната е производствената дейност, но **не бива да се забравя, че задълженията на комуниста не свършват в рамките на осемчасовия работен ден, че трябва да се търсят форми за привличането им в работа и там, където живеят.**

● Създадените клубове към бригадите за промишлено производство вършат полезна масово-политическа работа. Едновременно с това в селото или града има редица обществени организации: спортни, читалищни и пр. Ако клубовете изземат специфичните функции на тези организации, те ще се изпразнят от съдържание, защото на село

Digitized by Google

най-младата част от активното население са механизаторите. Не бива да се допуска заради всеобхватната дейност на клубовете да заглъхнат читалищните хорове, да се разпаднат спортните тимове. **Съчетаване на дейността им може да се получи, когато всяко звено намери своите специфични форми на работа.**

● Една от съществените слабости на някои първични партийни организации в отрасловите производствени единици е **незадоволителната организационно-политическа работа, която водят.** Това се дължи, от една страна, на тесния профил, а от друга, на факта, че за партийни секретари на много места са издигнати селскостопански специалисти, които добре познават производствените проблеми и по-слабо партийните. Това поражда необходимостта от конкретна грижа за израстването им и като добри политически организатори и ръководители. Защото има опасност събранията да се превърнат в оперативки за поставяне на задачи и отчитане резултатите от отделните кампании, а поръченията да станат повторение на преките производствени задължения.

Йордан ХАДЖИЕВ
Петко СТАМОВ

БОРБАТА СРЕЩУ ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЯВЛЕНИЯ

От няколко години Кюстендилската градска партийна организация успешно осъществява инициативата на окръжния партиен комитет за повишаване личния принос на комунистите при изпълнение на задачите на шестата петилетка.

През 1974 година тази задача се решаваше под знака на проведения разговор с комунистите от материалното производство на тема: „Борбата с отрицателните явления сред комунистите в процеса на работата за увеличаване на обществената производителност на труда".

Защо избрахме тази тема?

Първо, за да осигурим излизането на авангардната роля на комунистите от нашите промишлени предприятия в борбата за изпълнение решенията на Националната партийна конференция. Второ, всеизвестно е, че отрицателните явления в нашия обществен живот подкопаватвярата на трудещите се в правото ни дело и особено ако носители на тези явления са комунисти. Въпросът за борбата срещу отрицателните явления намери място и в редица партийни документи особено след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 година. Той зае достойно място и в Програмата на Партията, приета от Десетия конгрес. В нея се подчертава, че „Партията ще води още по-безкомпромисна борба срещу отрицателните явления, грешките и недостатъците в нашия живот, трезво и принципно ще разкрива техните корени, своевременно ще взема мерки за отстраняването им".

При провеждането на този разговор ГК на БКП си поставя две основни цели: първо, да изпълни решението на Десетия конгрес на Партията за свързване на идеологическата работа на Партията с

Digitized by Google

проблемите, които животът поставя всекидневно в хода на социалистическото строителство; второ, като се отчита диалектическото взаимодействие между обществената среда и общественото съзнание, разговорът да помогне да се поведе ефикасна борба за постепенно изкореняване на отрицателните явления сред комунистите и трудовите колективи в областта на производството по отношение на времето, труда и материалните разходи.

За да се постигнат тези две основни цели, ГК на БКП трябваше да проучи формите за проявление на отрицателните явления в живота и дейността на комунистите от материалната сфера и да посочи пътищата за тяхното преодоляване в процеса на производството.

По време на разговора обект за проучване, анализ и обсъждане бяха следните отрицателни явления:

— равнодушие към решаването на производствените задачи; скептицизъм към възможностите на социалистическия строй; нежелание да се вършат неща, които не носят лична материална облага;

— нарушаване на трудовата, производствената и технологическата дисциплина, неуплътняване на работното време; разхищение на суровини, материали, горива и енергия;

— неизползване капацитета на машините и липса на стремеж към усъвършенствуване на наличната техника и рационализаторски предложения; нежелание да се усъвършенствува техническото равнище на производството;

— пасивно отношение към социалистическото съревнование; слаба заинтересованост към повишаване на производствената квалификация; неправилно отношение към опазването на социалистическата собственост и др.

Разговорът се проведе в два последователни етапа в системата на градската партийна организация.

Подготвителен етап. Чрез лекции и доклади, срещи и беседи се изясниха причините за съществуването на отрицателните явления в материалното производство в светлината на решенията на Десетия конгрес на БКП. Този етап беше етап на теоретическо изясняване и въвеждане на комунистите в сферата на въпросите, свързани с отрицателните явления в производствения процес. За провеждане на разговора във всяка първична организация бяха изградени оперативни групи начело с партийните секретари. Все за същата цел се проведоха и събрания в първичните партийни организации и групи, които приеха свои разработки за провеждането на разговора.

Вторият етап започна с осъществяването на строго диференцирана анкета по въпросите, свързани с отрицателните прояви на комунистите в процеса на производството. При попълването на изготвените анкетни карти, което ставаше анонимно, се набираха материали за отношението към производството на всеки комунист.

Освен чрез тази анкета набирането на материали за отрицателните прояви на всеки комунист поотделно ставаше и по други линии. За правилното провеждане на разговора под ръководството на ГК на БКП бяха свикани и съвещания за обмяна на положителния опит. Особена роля в това отношение изиграе съвещанието, състояло се в обувната фабрика „Ильо войвода". Неговата цел беше да се изясни механизмът на разговора. Стремежът на ГК на БКП беше да се покаже на всички партийни секретари от промишлеността как практически първичните организации в обувната фабрика провеждат разговора и как постъпват в тая насока при определяне на партийните поръчения. Това даде възможност да се внесе по-голяма ясност и конкретност. Комунистите от „Цутера" на фабриката получиха поръчения да повишат използваемостта на материала за добиване на ходила на

Digitized by Google

обувките с 10 на сто, а от „саяджийския" цех — използваемостта на лицевите кожи с 5 на сто, като се повиши използването на капацитета на машините с още 8 на сто. Този пример за целенасочено определяне на партийните поръчения от обувната фабрика беше разпространен и в останалите промишлени предприятия.

Графикът, подготвен от ГК на БКП за провеждане на разговора, който се отнася до всички първични партийни организации в материалното производство, даде възможност на комитета да изпрати в помощ на оперативните групи и свои пълномощници.

Набраният материал от анонимната анкета „Всеки за всички и всички за всеки" се обобщаваше от оперативната група по провеждането на разговора. На тая основа се изготвяха за всеки партиен член преценки, които се обсъждаха и приемаха на събрания на първичните партийни организации и партийните групи и се даваха и самите партийни поръчения за повишаване обществената производителност на труда.

Този, така да се каже, най-важен и отговорен етап от разговора в първичните организации се следеше и подпомагаше най-внимателно от работниците на ГК на БКП. Стремежът на комитета беше да не се допускат увлечения и пристрастие особено при изготвянето на преценките, за да се постигне необходимата обективност и целенасоченост при даването и на партийните поръчения. Трябва да отбележим, че събранията на първичните организации по приемането на преценките въз основа на анкетните листове минаваха много оживено. След прочитането на изготвената преценка най-напред се даваше думата на комуниста, чиято поведение и дейност се обсъждаше. След това се изказваха всички, които познаваха отблизо работата му.

Особеният начин на провеждане на разговора чрез анонимната анкета даде възможност на всички комунисти съвсем откровено да изтъкнат слабостите на своите другари по въпросите, свързани непосредствено с икономията на време и труд, като едни от основните фактори за увеличаване на обществената производителност на труда.

Разговорът помогна на първичните партийни организации да поставят в центъра на своята работа изпълнението на насрещните планове в светлината на изискванията на Националната партийна конференция.

Програмата, приета от ГК на БКП за икономии на суровини, материали и горива, по примера на трудещите се от град Пловдив бе изпълнена. Беше дадено обещание за 1974 година да бъде реализирана икономия в размер на 1340 х. лв., а бе постигната за 1450 х. лв. Особени успехи в борбата за икономии завоюваха колективите на фабрика „Марек", Заводът за кондензатори и др.

Ако през първото полугодие на 1974 година в Завода за кондензатори бяха направени икономии на материали за 303 х. лв., то през второто й полугодие, през което се провеждаше и разговорът, заводът направи икономии за 786 х. лв. Подобен пример имаме и във фабрика „Марек", която завърши първото полугодие с 345 х. лв. пререзход на суровини и материали, а в края на годината приключи с икономия от 232 х. лв.

Не по-лоши резултати бяха завоювани и по изпълнението на другите показатели. Планът за печалбата беше изпълнен 110 на сто, в сравнение с 1973 година беше постигнат ръст от 20 на сто. Планът по общия доход беше също преизпълнен и в сравнение с 1973 година беше постигнат ръст от 16 на сто.

Няма да бъде безинтересно да се отбележи, че общоградската промишленост през 1974 година в сравнение с 1973 година бележи ръст от 17 на сто. Това говори само по себе си за огромното напре-

Digitized by Google

жение на трудещите се от промишлените предприятия в града, за сложните и отговорни задачи, които са имали да решават първичните организации и комунистите от материалното производство. Обобщените данни от разговора показват, че близо 90 на сто от комунистите, заети в материалното производство, са участвували активно за осъществяване на практика решенията на Десетия конгрес на Партията и Националната партийна конференция за увеличаване на обществената производителност на труда. За личния пример на комунистите в борбата за повишаване на обществената производителност на труда сочи и такъв факт, че над 54 на сто от комунистите, заети в материалното производство, са завоювали показателите, необходими за излъчването им за първенци в социалистическото съревнование.

Гордост за градската партийна организация е, че производственият план на градската промишленост за 4-те години на шестата петилетка бе изпълнен предсрочно с 37 дни, а за 1974 година — със седемнадесет дни.

Благотворното влияние, което оказва проведеният разговор за повишаване на обществената производителност на труда, за издигане равнището на партийното ръководство на икономиката даде възможност на ГК на БКП, ръководейки се от Обръщението на ЦК за превръщане на 1975 година в година на високи трудови успехи, да поеме за 1975 г. напрегнато, но реално обещание — шестата петилетка да бъде изпълнена с 40 дни предсрочно, а планът за 1975 година с 25 дни.

Важността на решаването на тази задача през 1975 г. накара ГК на БКП да проведе и специален пленум. В приетите от него мероприятия на основата на досегашния опит на градската организация бяха разработени и въпросите, които се отнасят до по-нататъшното усъвършенстване на нашата работа с комунистите в първичните трудови колективи. Сега на основата на комплексните проверки, които се извършват от ГК във всички първични организации от промишлените предприятия, вниманието на първо време се насочва към издигане ролята на цеховите първични партийни организации и превръщането на партийните групи в център на нашата партийно-политическа работа. Укрепването на трудовата и технологичната дисциплина се осъществява посредством започналия преглед на работата на всяка производствена бригада. Прегледът ще завърши с поемането на конкретни задължения от работниците на всяко работно място по увеличаването на обществената производителност на труда.

Девизът, под който ще работят първичните организации през настоящата година, е: „За достойни комунистически дела в чест на XI конгрес на БКП". Затова през настоящата година освен прегледа по трудовата дисциплина ще се провежда отново разговор в партийните групи и първичните организации за работата на комунистите по изпълнение решенията на Десетия конгрес през последната година от петилетката и с какви дела ще посрещнат XI конгрес на Партията. В навечерието на конгреса ще се приемат предконгресни преценки на комунистите.

Задачата, която постави ЦК на БКП в своето Обръщение за превръщане на 1975 година в година на най-високи трудови постижения, е задача, която стои за изпълнение пред цялата градска партийна организация. Към нейното изпълнение се насочва сега дейността на всички заводски партийни комитети и първични организации, на всички комунисти.

Васил ЛЕСИЧКИ

първи секретар на ГК на БКП — Кюстендил

Digitized by Google

ТЪРЖЕСТВА И ПРОГРАМИ

Традиция у нас е вече, когато чествуваме големи, исторически събития, когато празнуваме забележителни дати или личности, наред с доклада, или както е прието да се казва, „наред с официалната част" да има и художествена програма — песни, декламации, изпълнения на ансамбли и пр. Можем да кажем спокойно, че в това отношение натрупахме огромен положителен опит, който превръща всяко тържество в незабравим празник. Празник на нашия съзидателен труд, на успехите, на героите на революцията и социализма. Такива тържества винаги оставят трайни следи, възпитават хората в комунистически дух.

И ако сега отново поставяме този въпрос, то е, защото напоследък тук или там намалява отговорността на партийни комитети или организации за качеството на програмите.

Всяка програма, няма значение по какъв повод се изнася, е средство за политическо въздействие и възпитание. Тя трябва да бъде наситена с класово-партийна страст, да отразява и възпява върховете на нашия възход. Не може заради „художествени стойности" да се пренебрегва или изоставя този основен момент. Ето къде партийните комитети и организации следва да засилят своя контрол, да престанат да се предоверяват на този или онзи. Ще бъде правилно, ако отделите „Пропаганда и агитация" специално изучат този въпрос и излязат с необходимите изводи. На тая основа да се въведе още по-здрав партиен порядък в тази област на идеологическото въздействие.

Както навсякъде, така и тука изкуството иска своите майстори. На някои места, щом осигурят една естрадна певица, считат, че тържеството е добро. Погрешно! Прави отрадно впечатление, че в окръзите вече имат солидни състави, които излизат с по-цялостни изпълнения. Това е правилно! На програмата следва да се гледа като на система, която да синхронизира различните видове жанрове, за да се получи едно цяло, което оставя хубави впечатления. За нас е важно слушателите да изпитат наслада, гордост, радост, оптимизъм, да излизат от салоните доволни. Казват — много тържества. Не е лошо! Има какво да чествуваме и това е наше достойнство. Това говори, че нашият живот е богат и многообразен. Не сме бедни и с таланти — толкова артистични и самодейни състави имаме по окръзи, предприятия, стопанства. Важното е добре да се програмира тяхната дейност, да се използват те по-пълно. Тук партийният контрол трябва да се засили върху режисьорската работа, върху сценария. Ако на тоя етап се вземат необходимите мерки, резултатите ще бъдат много добри.

По-голямо внимание трябва да се обърне на естетическата страна на въпроса. Напоследък започнаха да практикуват следното — певецът пее, а зад или около него се гърчат разни фигури. Нито има някаква връзка с темата, нито е красиво. Кой измисли безпринципното и безкритичното прилагане на тоя маниер? Гледат трудещите се, излезли от заводите и кооперативните поля, и се чудят какви са тия мятащи се фигури, облечени в черно, в червено или зелено трико. Много евтино се спекулира с естетическия вкус на хората.

Или външният вид и облеклото на изпълнителите. Тържествените програми изискват красота и култура в това отношение. Мамят се онези, които мислят, че с екстравагантния си вид ще изумят някого или ще си придадат по-голяма художествена ценност. Големите майстори на изкуството са били силни винаги със своята обикновеност, която именно е очертавала обаянието на техния образ. Не е правилно мнението, че тая сфера не подлежала на контрол, защото било въпрос на индивидуалност. Що значи индивидуалност? Силно, оригинално, талантливо изпълнение без всякакъв празен шум и крещящи цветове. Нима е толкова трудно да се постигне тая цел, когато навсякъде имаме широка мрежа от артистични, певчески и други колективи?

Не е трудно! Стига само на всяка прогама да се гледа като на отговорно партийно дело.

А. ОГНЯНОВ

Digitized by Google

КУБА ПРЕД ПЪРВИ КОНГРЕС

Зелената перла на океана — така някой е нарекъл Куба и не може по-точно да се каже. Захвърлен блестящ елмаз сред огромната синя водна шир — така тя изглежда от самолет, такава е и когато стъпиш на нейната щедра земя, върху която всичко вирее с изключение на хищни зверове и отровни влечуги и насекоми.

Всяка година в република Куба е посветена на голямо събитие и носи неговото име. 1975 година заема особено място в живота на страната. Тя се нарича година на Първия конгрес на Кубинската комунистическа партия. Това е обявено в пресата. Всеки ден партийният вестник „Грамма" излиза с това мото: то може да се прочете на огромните лозунги, табла, плакати, поставени на оживени места в Хавана, да се чуе от устата на всеки комунист, работник, студент, ученик, на всеки гражданин. Не само комунистите, целият народ живее под знака на подготовката на Първия конгрес на Комунистическата партия на Куба. Навсякъде — в провинциите, в районите, в градовете, в общините, в предприятията, в учрежденията, в учебните заведения, в институтите — се правят планове, в които се определя кой с какво ще допринесе в предконгресните месеци, седмици, дни за превръщане живота в своята република в по-богат, по-щастлив.

В промишления район Сент Фуегос (което означава стоте огньове) с гордост разказват, че вече работят по единичния план на партийната организация, профорганизацията и младежката организация, които са превърнали в истинско движение обещанието в чест на Първия конгрес всеки работник всяко предприятие да изпълнят своя годишен план един месец предсрочно — до 30 ноември, като всеки колектив е поел обещание за наднормен труд, по-високо качество, учение.

С право не само членовете на Партията, а и целият народ очакват конгреса като събитие с изключителна важност. Той ще завърши процеса на формиране боевия авангард на кубинския народ в борбата за социализъм, ще определи по-нататъшните задачи за построяване на социалистическото общество в Куба, ще набележи дългосрочна перспектива за развитието на страната: ще приеме Устав на Партията, ще направи изменения в конституцията, ще разработи първия петгодишен план 1976—1980 година.

В Завода за тонове в град Сент Фуегос сега има 17 първични партийни организации. Когато започнал да работи преди четири години, не е имало партийна организация. Имало революционен комитет — сега заводски партиен комитет. Секретарят разказва: „Нашите работници извършиха героизъм. Възстановихме изкупения от английската фирма завод и го пуснахме в експлоатация. Сега това е лесно да се каже, но тогава? Нямахме опит, нямахме квалифицирани кадри, специалистите — англичани, не само че не искат да обучат нашите работници, но им и влияят разложително. Помогнаха ни другарите от Съветския съюз, ГДР, от България. Тук се проявява интернационалната работническа солидарност... Когато изпълнихме обещанието пред правителството, събрахме работниците по цехове да посочат най-изявените, най-активните, най-авторитетните за членове на Партията. Те ги посочиха и не сбъркаха за нито един. Сега тези 17 първични партийни организации са ядрото, а комунистите — душата на над 1000 души колектив."

В чест на конгреса заводът е поел обещание да изпълни годишния план един месец предсрочно. Води се съревнование. Всеки месец се определя участъкът (цех, бригада) първенец и най-добрият производственик. Непосредствено преди конгреса ще се избере производственик, техник, администратор — за ударници на годината. А комунистите подготвят най-изявените работници и специалисти да станат членове на Партията — сега ще ги приема първичната партийна организация, а ще ги утвърждава градският комитет на Партията. Изучават методиката, разработена от ЦК за членството в Партията, запознават се с проектоустава.

Уверено се разгръща държавното строителство върху изпитаната в братските страни социалистическа основа. С когото и да се срещнете в страната, той няма да пропусне във важните събития да спомене и първите в Куба избори за органи на държавната власт — съветите, състоили се през миналата година в провинцията Матансас. Създаването на представителни органи на държавната власт, макар и само в една провинция, опитно, е изключително важен етап в развитието на революционния процес в страната. Проведените в провинцията избори са били не само тържествен празник за цялото население,

Digitized by Google

те са имали истински демократичен, народен характер. В тях са взели участие повече от 90 процента от избирателите. Това е неопровержимо доказателство за ентусиазма, за високата степен на политическа и гражданска зрелост на кубинските хора.

В партийните организации в провинцията Ляс Виляс и Матансас два пъти в месеца се провеждат политически занятия. Всеки член на Партията сам се подготвя по материали, изпратени от Централния комитет, а на събрания се обсъждат проблемите и на края на учебната година се провежда изпит — писмен и устен. Сега се изучават въпросите по работата и задачите на съветите, а през третото четиримесечие ще се занимават с проблема за характерните черти на Партията от нов тип.

След като се изучи опитът от изборите и работата на първите органи на народната власт — съветите в провинция Матансас, и им се даде оценка на Първия конгрес, Партията има намерение по-нататък да проведе избори за народни съвети в цялата страна.

В подготовката на Първия конгрес на Партията разгръщат широка дейност и масовите организации за все по-активно участие на трудещите се в управлението на държавата, в решаване задачите на социалистическото строителство — насочени към най-бързо създаване на материално-техническа база на социализма, за успешно развитие на икономиката. За това са допринесли твърде много Осмият конгрес на Профцентъра на трудещите се в Куба и миналият с голям успех в края на 1974 г. Втори конгрес на федерацията на кубинските жени, приел важни решения за по-нататъшното активно включване на жените в социалистическото строителство.

Той отбелязал, че 13 на сто от членовете на Партията са жени и оценил този процент като недостатъчен, а още по-малко — 6 на сто са жените в ръководствата на Партията — в партийните комитети, секретари на първични партийни организации. Тези проценти сега в подготовката на първия партиен конгрес бързо се увеличават. По-активно се включват жените и в производството. От миналата година например в партийната печатница в Хавана работят повече жени, отколкото мъже, това са млади момичета, завършили полиграфически техникум и изпратени там като квалифицирани работнички. Астела Естебес освен добра коректорка е и член на заводския комитет на младежкия съюз. А секретар на профкомитета е Клара Утрадо — също добра специалистка, получила квалификация в техникума. А в Завода за торове в Сент Фуегос работят 196 жени — 73 в производството, 40 специалисти — инженери, химици, техници, плановици, — а средната им възраст е около 25 години. Има комисия на жените. С нейна намеса в завода работата е организирана така, че жените майки работят с намален работен ден. На брега до морето (там всичко е на морския бряг) е обзаведен красив детски дом за 96 деца на работници от завода. За да бъде по-леко на жените, уредено е на семействата им да се дават жилища близо до тях — в един и същ квартал, а за младите работници има общежитие за 500 души.

Усъвършенствува се и ръководството на икономиката на основата на използването опита в стопанското строителство в братските социалистически страни и на първо място на Съветския съюз. Отделя се много голямо внимание на подобряване на планирането. Страната преминава от едногодишни планове към петгодишно планиране. Първият конгрес на Партията ще приеме плана за първата петилетка в социалистическа Куба — 1976—1980 г. В предприятията успешно вече се организира съревнование за повишаване производителността на труда, за уплътняване работното време, подобряване качеството на работата, укрепване дисциплината. Това става с прякото участие на профорганизациите, които определят и награди — стимули. Засега най-ценната награда е изпращане в социалистическа страна за обмяна на опит. Ще посочим само една обобщена цифра, за да се видят резултатите. От 1970 до 1973 г. обемът на промишленото производство е нараснал с 26 процента. Всяка година по-ефективно става прибирането на захарната тръстика. Това е много важно, защото захарната промишленост и в предстоящата първа петилетка, и през следващите години, както досега, ще играе определяща роля в икономическото развитие на Куба. Усилията на целия народ са насочени към постепенно прогресивно увеличаване производството на захар, повишаване равнището на механизация на рязането на захарната тръстика, а оттам и нарастване производителността на труда. По полетата на Куба вече гордо се носят съветски комбайни. Миналата година една пета от цялата тръстика е била орязана от тях. Тази година комбайните са вече повече от хиляда. Доскоро за орязване на тръстиката са били необходими около половин милион души. Те се набират не само от селските стопани, но по график отделят работници и служители и предприятията, учрежденията, институтите, училищата. Сега техният брой намалява на 350 хиляди, за да достигне към 1980 г. не повече от 50 хиляди души.

Партията и народът изключително много ценят труда на мачетерите. Той е почетен труд. За него се определят високи награди. Селия Ернандес е втората героиня на труда на република Куба за 1975 г. Тя е мачетера. За 44 дни отсекла рекордно количество тръстика. Първата мачетера, героиня на труда, е Лаудалина Перест — за 1974 г. И двете активно участвуват в женското движение, делегатки са на Втория конгрес на Федерацията на кубинските жени. Когато новата героиня получила високото отличие, на конгреса на жените тя разволнувано казала: „За мен тази награда означава задължение към революцията и народа". Тези нейни думи знае всяка жена в Куба. Портретът ѝ краси работните зали, червените кото-

Digitized by Google

ве в захарните фабрики и заводи, отпечатан е във всички централни и провинциални вестници. Телевизията изнася опита й пред зрителите. Радиото разказва за постиженията й.

Хустино Ламут, работник във фабрика в Хавана, е обявен за ударник не само защото преизпълнява показателите по съревнованието в своето предприятие, но и защото е най-добър мачетер. Това знаят всички в предприятието и го уважават. Докато той заедно с определената по график група е на полето и реже тръстика, техните норми изпълняват другарите им от бригадата и не роптаят, защото мачетери трябва да бъдат само онези, които умеят правилно и бързо да режат тръстиката.

Куба живее кипящ, напрегнат живот. Навсякъде се строи, всичко се подновява. В Хавана всеки ден, буквално всеки ден растат нови сгради, появяват се обширни красиви паркове, по новите широки прави улици политат блестящи автобуси родно производство, стоманена железопътна линия вече свързва шестте провинции. С влак можеш да обходиш цялата страна, което до тази година е било само перспектива. Но най-ярко впечатление прави желанието на целия народ да се учи. „Това е — каза ми един шофьор на лек автомобил, — и лично желание на всеки от нас, и обществено задължение пред революцията, която ни даде всичко..." Затова и успехите в областта на образованието са наистина изумителни. За краткия исторически срок на свободен живот е направена гигантска крачка напред.

Революцията заварва 18-годишния Хосе Луис неграмотен. Сега той е студент четвърта година в геоложки институт и знае чудесно руски език, без да е напускал нито за ден родината си. Член е на Партията. А неговият брат е вече инженер — завършил в Съветския съюз. Младият партизанин Хорхе не е знаел да пише и чете. Сега е хидромелиоратор, завършил висше образование в България. А жена му — 14-годишна партизанка, сега е преводачка във външното министерство. Като тях са хиляди млади хора, на които революцията е дала очите на знанието, направила ги е свободни, знаещи хора. И те с цялата си младежка енергия и пламък се стремят да й бъдат полезни. Те още помнят: до победата системата на образованието и възпитанието е носеха печата на социалната дискриминация. Привилегированото малцинство богаташи е имало собствени учебни заведения, а за народа по благоволението на господарите капиталистическата държава създавала съвсем недостатъчно училища, наричани „училища за бедните".

Сега в Куба се учи всеки четвърти човек. Задачата е: за възможното най-кратко време да се подготвят национални кадри във всички области на живота. Ще посочим само един показателен факт: след революцията в страната почти не останали лекари. Сега медицинската наука и здравното дело е на високо равнище, в голямата си част то се осъществява от добре подготвени местни, национални медицински кадри. За грамадните усилия на Партията и революционното правителство за решаване на проблемите на образователното дело свидетелстват и цифрите: през 1971 г. в университетите и институтите са се учили 30 800 души, а през учебната 1974—75 г. само в Хаванския университет в учебните и в подготвителните факултети се обучават 48 000 младежи. А колко интернати и полуинтернати, така наречените училища на полето, са създадени. В тях учениците отрано се насочват към любимата професия и се възпитават на любов към обществено-полезен труд — 3 часа на ден работят селскостопански работи или промишлено производство. Продукцията им е планувана. Те имат високо съзнание за отговорност. В университета студентите от по-горните курсове предават на началните; учениците от последните класове обучават по-малките. Това са млади хора, израсли в условията след революцията, в свободна страна, където сред хората се установява нов морал, нови нрави. Това поколение, идващо на смяна на своите бащи, които се бореха и извършиха революцията, расте със съзнанието, че е призвано да изпълни завета на бащите — да построи социалистическото общество в своята родина. Помагат му комунистите, онези, които стоят на предната линия на строителството. Партията се грижи и за тяхната подготовка и квалификация, и за тяхното образование. В партийните школи, създадени към всички комитети — централен, провинциални, районни, градски, преминават последователно кадрите от секретари на първични партийни организации до работещите в провинциалните партийни комитети. Курсовете са двегодишни, едногодишни, шестмесечни, тримесечни. Там освен партийно-политически знания комунистите получават знания и по общообразователни предмети и след това се подготвят и се явяват на изпити да завършат общото си образование.

Успехите на Куба във всички области на социалистическото строителство са убедително доказателство, че процесът на развитие в кубинската революция е постъпателен — напред и все напред. Той се гарантира и от обстановката на намаляване на международното напрежение. В тези условия колко несъстоятелна е политическата и икономическата блокада, наложена на Куба от империализма. Международния престиж на социалистическа Куба расте. Днес 85 страни в света поддържат дипломатически отношения с република Куба. Тя е равноправен член на голямото социалистическо семейство.

Първият конгрес на Комунистическата партия на Куба ще постави жалоните на социалистическото изграждане на зелената перла на океана.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

«ЗАЩИТНИЦИ»

В клон „Монтажна база" — София била създадена непормална обстановка за работа. Директорът Стефан Китанов допуснал сериозни слабости и нарушения. И за да се предпази от „зли" езици, се впуснал да уволнява по-старите работници. Да, точно тези, които малко или повече знаели неговите прегрешения.

Но трябвало да има и подкрепа. Действията в тая насока не закъсняват. Започнал да се обгражда с послушни хорица, мирни и тихи, приближени чему.

Намерили се обаче смелчаци и се оплакали в „Българската телевизия". В предаването „Гражданска трибуна" картината в „Монтажна база" — София блеснала пред милионите зрители.

Как реагирало партийното бюро, хората, които са призвани да направляват и дават партийна насока на процесите и явленията в упоменатото предприятие?

На следващия ден след телевизионното предаване по инициатива на Илия Ангелов, секретар на първичната партийна организация, и Любомир Наков, заместник-партиен секретар и председател на комисията за народен контрол, партийното бюро е свикано на спешно заседание. Но за какво? Да обмислят как да отстранят слабостите ли?... Не! Мислите са другаде. Да се защити критикуваният. И то как? Да се одобри изложение до Комитета за държавен контрол и Благоевски районен комитет на БКП, с което да се отхвърли критиката, направена по телевизията, а дадените сигнали да се окачествят като клеветнически.

Какво установяват Комитетът за държавен контрол и Благоевски районен комитет на БКП?

Те напълно потвърждават дадените сигнали. Ето констатациите им:

През последните години и най-вече през 1972 година от предприятието са напуснали 12 стари, добри работници. Някои от тях са необосновано наказвани, други премествани на неподходяща работа, лишавани от премии и т. н. С една дума, грубо е задушавана критиката.

Как Илия Ангелов и Любомир Наков посрещнали комисията, която дошла да извърши проверка. Вместо подкрепа, те застанали против проверяващата група, не им съдействували в работата. Свикали партийно събрание с една-единствена точка — да се одобри изложението, изпратено от партийното бюро, и се изготви ново до първия секретар на градския комитет на Партията. Техните предложения не са взети под внимание, не са отбелязани и в протокола. Навярно „случайно" са ги пропуснали?

С поведението и държанието си Ил. Ангелов и Л. Наков въздействували на отделни партийни членове. Те се стъписали и се въздържали да кажат мнението си, онова, което знаят, когато са били викани от лицата, които са извършили проверката.

Те, партийният секретар и неговият заместник, който е и председател на комисията за народен контрол, вместо да насочват усилията си да се повишава авангардната роля на първичната организация и комунистите, са допринесли за принизяване на нейната роля.

Защо двамата са стигнали до това положение?

Народната поговорка гласи: „Услуга за услуга".

Проверката не стреснала Ил. Ангелов и Л. Наков. След приключването й нарушенията не спират. Подготвят се да заминават командировка в чужбина. За ремонт на наше посолство е издадена заповед те заедно с други хора от предприятието да заминат за 60 дни. За ръководителя на групата е определен Л. Наков, а като техници са включени директорът и партийният секретар. Заминаването е осуетено, но скалъпването е налице.

И друго!

Тази тройка знае много добре, че извършването на горепосочената дейност е в грубо нарушение на законни разпоредби, но ясно, че за тях това е по-второстепенен въпрос. В желанието си за лични облаги те изоставят на по-заден план онова, което е основна задача на предприятието.

Бюрото на Благоевски районен комитет на БКП се занима със случая. То сне Илия Ангелов като партиен секретар и го изключи от Партията. Любомир Наков е наказан със „строго мъмрене с предупреждение". Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП потвърди наказанието на първия, а на втория видоизмени и го „изключи" от редовете на Партията.

Недоволни от това решение, двамата отправят молби до Централната контролно-

Digitized by Google

ревизионна комисия на БКП. В свое заседание нейното бюро в тяхно присъствие прецени извършеното и прие следното решение:

а) Потвърждава наказанието „изключване от Партията" на Илия Ангелов, наложено от Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП за нарушаване на партийните принципи и морал, за извършени фалшификации и издаване на документи с невярно съдържание, за използване на положението си като партиен секретар, за прикриване на нарушения и слабости на административното ръководство и за неискреност пред Партията

б) Потвърждава наказанието „изключване от Партията" на Любомир Наков, наложено от бюрото на Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП за грубо нарушение на партийната дисциплина — като член на партийното бюро и председател на Комисията за народен контрол при „Монтажна база" — клон София не е насочвал работата на комисията за разкриване и предотвратяване на нарушенията, извършени от директора. С дейността си е създал трудности при осъществяването на проверката в базата от комисията на Комитета за държавен контрол и районния комитет на БКП.

Димитър ДИМЧЕВ

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

ИЗУЧАВАНЕТО НА ДОКУМЕНТИТЕ

Райсният комитет на Партията във Видин и общинските комитети на БКП насочиха вниманието си изучаването на партийните документи да стане задължително условие за свързването на марксистко-ленинското обучение с проблемите на обществеото развитие. Приети бяха редица мероприятия.

Практика стана на специални занятия в системата на партийната просвета да се разглежда социално-икономическото развитие на района, общините, ТКЗС, отрасловите стопанства и специализирани предприятия на аграрно-промишления комплекс и отделните трудови колективи.

Всяка година през януари след отчетните сесии на общинските народни съвети, където се приемат планът и бюджетът, а също и след утвърждаването на насрещния план от общото събрание на аграрно-промишления комплекс на специални занятия в учебните звена тези въпроси да се разясняват от членовете на изпълнителните комитети, управителния съвет на АПК и специалистите.

Утвърдена беше и система на РК на БКП за атеистичното възпитание на трудещите се и младежта от района на АПК — Видин.

За да стигнат всички разработени документи до трудещите се в района и да станат тяхно дело, районният комитет на Партията осигури редовна и пълна информираност на пропагандистите, лекторите и докладчиците. Установена е практика след пленумите секретарите на комитета, председателят, заместник-председателите, главните специалисти на АПК да запознават пропагандистите с материалите, които са обсъдени на тях.

Подобни срещи организират общинските партийни комитети, където информират за своите решения и тези на управителния съвет на ТКЗС и особено за разглеждани проблеми на общинските събрания на комунистите.

На среща с всички пропагандисти, лектори и докладчици от районното дружество „Г. Кирков" председателят на АПК ги запозна с материалите на пленума за концентрация, специализация и внедряване на промишлени технологии в селскостопанското производство и перспективното развитие на района. На всички участници в срещата бяха дадени за използване в учебните звена и събрания на трудовите колективи материалите от пленума, схеми, документи, таблици и др.

За разясняването на тези документи бяха ангажирани 170 партийни и стопански ръководители и специалисти.

Как пропагандистите и другите ръководители от района на комплекса бяха запознати с проблемите на Националната партийна конференция?

С помощта на дома за политическа просвета към окръжния комитет на БКП организирахме семинар за запознаването на хората с материалите на Националната партийна конференция и основните фактори за повишаването обществената производителност на труда. Състояха се практически занятия във всички учебни звена, където бе разгледан този проблем. Районният комитет на БКП издаде материали в помощ на пропагандистите и лекторите под наслов „Пътища за повишаване на обществената производителност на труда в АПК — Видин".

Районният комитет на Партията подготви пленум по въпросите на обществената производителност на труда. Извършеното в учебните звена, в партийните и други организации, в трудовите колективи помогна да се обобщят направените над 260 предложения. Те бяха използвани в разработването на конкретна програма за

Digitized by Google

повишаване обществената производителност на труда в АПК. Всички материали от пленума ще бъдат предоставени да се ползват от пропагандистите и лекторите.

След излизането на важни партийни и правителствени документи РК на БКП откликва бързо, като използва различни форми, за да запознае актива и колективите на комплекса. Това е предпоставка бързо да се вземат мерки за решаването на задачите, които се поставят пред нас.

Вече четвърта година районният комитет на БКП издава бюлетин „В помощ на пропагандиста", свитъци, печатни материали с разработки за същността и перспективното развитие на АПК, за неговата производствена и материално-техническа база, данни за насрещните планове на колективите, отделните стопанства, предприятия и отрасли, материали за приложението на икономическия механизъм, обществената производителност на труда, въпроси за търговията, учебното дело, културата, изкуството и други.

За по-точна и по-конкретна информираност на трудовите колективи районният комитет на Партията е въвел практика чрез стопанските ръководители и специалисти всяко тримесечие да се обсъжда икономическият анализ за изпълнението на насрещния план на АПК.

Много полезна се оказа утвърдената система в района членовете на районния комитет на БКП и общинските партийни комитети, на управителния съвет на АПК и ТКЗС да отговарят за съответни учебни звена и трудови колективи, да ги информират за партийни документи и по редица интересуващи ги въпроси, да изнасят пред тях беседи и лекции.

Ефективността от изучаването на партийните документи и свързването на марксистко-ленинското обучение на трудещите се с проблемите на обществеността развитие зависи до голяма степен от подготовката на пропагандистките кадри, от умението им да отчитат възпитателното въздействие на обществената среда, на формиращия се социално-психологически климат в съответния колектив. Нашият макар и малък опит показва, че това най-добре става там, където ръководителите са пропагандисти, лектори и докладчици.

Мирон ВИТКОВ

кореспондент на сп. „Партиен живот" за Видинския окръг

ПРЕОДОЛЯВА СЕ ШАБЛОНЪТ

Наблюденията, разговорите, анализите на състоянието на младежката работа във ф-ка „Велур" — Ловеч ни убеждават, че тук се прави много да се преодолее шаблонът в мисленето, в погледа, в подхода към Комсомола и младежта. Наглед инициативите са същите, каквито ги има навсякъде. Новото е в подхода, в преодоляването на шаблона. Партийното ръководство е намерило най-сигурния път към младите сърца. То е съсредоточено към най-главното звено — комсомолското дружество.

— Комсомолските дружества не функционират в ограничена територия — разказва Първан Христов, секретар на заводския партиен комитет, — а в конкретната многолика атмосфера на колектива, в непосредствена близост до партийните организации. В заседания и разговори, с препоръки и съвети комунистите постоянно въздействуват върху дейността на Комсомола. Партийното бюро, комитетът и организациите осигуряват правилната посока на преустройството. Една от формите е изпращането на млади комунисти с поръчения за работа в комсомолските дружества. При нас почти всички новоприети комунисти са на комсомолска възраст. Те навлязоха в комсомолските ръководства. Всички секретари на ДКМС и членове на заводския комитет на Комсомола са комунисти. Повечето от секретарите на дружествата са членове на партийните бюра. За тях това е школа за политическо ръководство. Много бивши секретари на Комсомола и активисти са членове на профсъюзните и административните ръководства.

* * *

Кожарската професия е трудна. Обработката на кожите е свързана с редица химически процеси. Технологията е скрита за невъоръженото око. Грешките са почти непоправими. Нужни са много практика и знания.

Тази професия успешно се атакува от младите хора във фабриката. Да надникнем в работата на клуба по ТНТМ. Ще се спрем само на три теми. Първата е новост за кожарското производство в нашата страна. Тя се отнася за обработката на свинските кожи и получаването на хидрофобилизиран велур за облекло.

Интерес представлява и темата, която е свързана със създаването на инсталация за приготовление на хромови работни разтвори за дъбене на кожите, разтвор за циклиране, както и за приготвяне на маслени емулсии. Освен икономическия ефект тя ще доведе и до облекчаването на труда.

В клуба по ТНТМ успешно се разработва и технология за варосването на ярешките кожи с цел да се премахнат операциите подмазване и скубане, като се запази косъмната покривка.

На младежкото творчество са създадени условия за широк простор. Повечето от младежите са завършили кожарския техникум към предприятието. Това ги улеснява по-сигурно да навлизат в трудната професия. По този път мина и бившият комсомолски секретар инж. Ст. Джанков. Сега той е главен технолог на завода.

Младежите участвуват творчески в трудовия процес. Сключени са 6 договора между ръководството на предприятието

Digitized by Google

и съответните комсомолски колективи за разработка и внедряването на теми по техническия прогрес. Клубът по ТНТМ във фабрика „Велур" е на челно място в Седмия преглед по младежкото и техническото творчество.

* * *

Има какво да се види и при омъжените членове на ДКМС.

Нека за момент се принесем при майките. За тях Комсомолът организира вечер на „талантите" по готварство, където се показва и майсторство в производството. След наградите за най-добра торта се организира ревю за най-изящно изработени кожени изделия. Не са малко и проведените вечери на младото семейство, девойката, ревюта и други, които са предназначени за настоящите и бъдещите семейства.

Трудовите ритуали, състезанията конкурси и вечерите на любимата професия, многобройните политически, спортни и туристически мероприятия умело са вплетени във всекидневието на комсомолките. Добрият колектив, създаден в дружествата, кара омъжените да споделят: „Семейните задължения не ми пречат да бъда активна и полезна в ДКМС".

Иван МИЧЕВ

МАЙСТОРЪТ — В ЦЕНТЪРА НА ВНИМАНИЕТО

Мястото, което заемат майсторите, началниците на участъци, старшите работници и някои други в ръководството на производството, ги очертава като централни фигури. Затова партийните комитети и организации в Габрово за тях отделят специални грижи, обгръщат ги с внимание.

Под ръководството на партийния комитет и заводския профкомитет в комбинат „В. Коларов" бе организиран разговор на тема: „Какъв ръководител съм аз". В завод „Димитър Благоев" се състоя научно-практическа конференция на тема: „Майсторът — организатор и възпитател на колектива". В комбината „Г. Генев" бе проведена конференция „Ръководителят и колективът". На тези и други срещи низовите ръководители разговаряха откровено за постиженията и за трудностите, които срещат в своята работа. Работниците казаха своето мнение и оцениха дейността на прекия си ръководител. Всичко това помогна всеки да види допусканите слабости, да се подобрят стилът и методите на работа на отделните ръководни дейци.

Много от мероприятията за работа с низовите ръководители в чест на 30-годишнината от социалистическата революция в България бяха насочени за издигане ролята на майстора и като възпитател на колектива. Между майсторите в комбинат „В. Коларов" се води съревнование за най-добър организатор и възпитател на трудовия колектив. Почти във всички предприятия на окръга се работи по почина на знатния съветски майстор Витченко и много други. В организираните срещи майсторите споделят опита си как работят с отделните работници.

Създадените съвети на майсторите в основните предприятия допринасят по-добре да се изясняват задачите, за по-тясна връзка на отделните участъци и звена, за създаването на творческа обстановка и за обмяна на положителен опит.

В новото предприятия постоянно нарастват грижите за тяхната квалификация, за идейното им и духовно израстване. В специални курсове майсторите в комбинатите „В. Коларов" и „Г. Генев" бяха запознати с проблемите на социалната психология, с психологията на труда и др.

Направеното е много, но има още много да се желае, за да се издигне авторитетът на низовия ръководител, да стане той добър организатор на производството и възпитател на трудовия колектив.

Цонка КОВАЧЕВА

кореспондент на сп. „Партиен живот" за Габровски окръг

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

В писмо до редакцията окръжният комитет на БПФК в Плевен съобщава, че критиката в материала „Не става дума за малоетажни неща" (бр. 2/1975, стр. 91 на сп. „Партиен живот") е напълно основателна. Взети са мерки за по-доброто поддържане на паметника на героя партизанин Стоян Едрев — командир на ударна на 11-та БОЗ, убит на 19 юни 1944 г. по време на бойна акция край село Беглеж. От името на местната общественост са направени конкретни предложения до районния съвет на БПФК и до окръжния съвет за изкуство и култура не само за подходящото оформяне на площта около паметника с помощта на специалисти, но и за целесъобразното използване на това историческо място за класово партийното и патриотичното възпитание на трудещите се и на подрастващите.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ОБЩЕСТВЕНОТО НАСТРОЕНИЕ

Наньо Стефанов

Авторът разглежда някои проблеми на същността, формирането и изучаването на общественото настроение от философско-методологическа гледна точка. Той прави изследване на факторите, особеностите, механизмите, методите и средствата за формирането на обществените настроения в етапа на изграждане на развито социалистическо общество. Специална глава от книгата той отделя, за да обобщи практиката на партийните комитети и организации в Старозагорски окръг по изучаването на обществените настроения, като поставя и някои проблеми на това изучаване от философско-методологически аспект.

ИНТЕГРАЦИОННИ ПРОЦЕСИ В СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО НАРОДНО СТОПАНСТВО

Мария Максимова

В книгата се изследват широк кръг от проблеми, свързани с планомерното направляване на интеграционните процеси в социалистическото народно стопанство. Авторът разкрива условията, които пораждат интеграцията, нейната същност, насоки и форми. Той доказва необходимостта от разширяване на междуотрасловото планиране в многоотрасловите комплекси, изследва зависимостите, които стоят в основата на разработките за междуотрасловите връзки, разработва проблемите на икономическия механизъм. Трудът е предназначен за ръководни партийни и стопански кадри, за икономисти, в управленски и производствени звена, за научни работници, преподаватели, студенти и други.

ПРОБЛЕМИ НА УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ ИКОНОМИЧЕСКИЯ МЕХАНИЗЪМ В СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Васил Мишев
Петко Трифонов

Икономическият механизъм, като една от главните подсистеми на системата за социално управление, играе важна роля в нашето народно стопанство особено при изграждането на развито социалистическо общество. Професор В. Мишев и ст. н. с. I ст. П. Трифонов правят задълбочен анализ на елементите на икономическия механизъм, на приложението им в селското стопанство, разкриват главните направления за тяхното усъвършенстване. Те бележат насоки за усъвършенстване на изкупните цени, на нормативната и данъчната система, системата на изкупуване и пр., разглеждат въпросите за формирането на икономическия механизъм в Националния аграрно-промишлен комплекс (НАПК) у нас.

ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ

Методология на измерването

А. А. Румянцев

В монографията (превод от руски) се изследват теоретичните и методологичните проблеми по измерването на фактическата икономическа ефективност на научните изследвания, посочват се резервите за нейното повишаване. Обосновани са и са анализирани показателите за ефективност, които позволяват на автора да препоръча за практическо използване разгледаните методи за изчисляване и отчитане на фактическия ефект от научните изследвания. Книгата ще е полезна за сътрудниците на научноизследователските институти и проектантските организации, за инженерно-техническия персонал на промишлените предприятия и обединения.

СОЦИАЛИЗМЪТ И ЕНЕРГИЙНИЯТ ПРОБЛЕМ

Евгени Александров
Антон Гицов
Стамен Стоичков

Брошурата с пореден номер 1 от библиотека „Международна политика" на Партиздат разглежда важни аспекти на енергийната политика на социалистическите страни: тяхното отношение към петролната криза; каменните въглища като енергиен ресурс на социалистическата общност; производството на електроенергия — основа на материално-техническата база на комунизма; нови източници и перспективи. Като стигат до извода за успешното решаване въпросите на енергийно-горивния баланс в условията на социалистическата интеграция, авторите подчертават особено важната роля на взаимодействие със СССР в това отношение. Специално внимание те отделят на енергийното стопанство на НР България.

Digitized by Google

В. И. ЛЕНИН

ДЪРЖАВАТА И РЕВОЛЮЦИЯТА

В този си труд безсмъртният вожд на пролетариата разглежда ученнето на Маркс и Енгелс за държавата, защищава го от извращенията на опортюнистите, дълбоко и всестранно осветлява въпросите на историята и теорията на държавата и доразвива марксистката теория за държавата. В. И. Ленин анализира връзката на държавата с класовото общество и революцията, показва произхода, същността и признаците на държавата, определя отношението на революционния пролетариат към буржоазната държава, обосновава закономерността и неизбежността на политическото господство на работническата класа (диктатурата на пролетариата). В книгата В. И. Ленин нанася съкрушителен удар върху дребнобуржоазните, меншевишко-есеровските и анархистичните възгледи за държавата и идейно разгромява яростния представител на опортюнизма К. Кауцки. В. И. Ленин доразвива ученнето на Маркс и Енгелс за двете фази на комунистическото общество.

ЛЕТОПИС

ЗА ЖИВОТА И ДЕЙНОСТТА НА ДИМИТЪР БЛАГОЕВ 1904—1924

Том втори

Вторият том от „Летопис за живота и дейността на Димитър Благоев" обхваща периода от разцеплението на БРСДП през 1903 г. и създаването на тесносоциалистическата партия до последния ден от живота на Д. Благоев. Животът на Димитър Благоев през това време е тясно свързан с развитието на българското работническо и социалистическо движение. Неговите прояви на идеен и практически ръководител на Партията и Общия работнически синдикален съюз, на политическата и икономическата борба на българския пролетариат са найтясно вплетени в цялостния ход на борбата. Изложението във втория том на „Летописа" бележи изключително интензивната и ползотворна дейност на Благоев през тесносоциалистическия период, годините на Балканската и Световната империалистическа война. Великата октомврийска социалистическа революция и следвоенната революционна криза в България. В този том се разкрива логическото развитие и естествената еволюция на Димитър Благоев към ленинизма, огромният му интерес към хода на революцията и гражданската война в Русия, симпатиите му към болшевиките и дълбокото му убеждение в правотата на техните позиции. Израснала в страна, където пролетариатът е сравнително млад и малоброен, където обективните дребнобуржоазни условия подхранват немарксически и антимарксически тенденции в социалистическото движение, БРСДП (т. с.) благодаренне на здравите марксически основи, на които я изгражда Д. Благоев, става съоснователка на III Комунистически интернационал и се нарежда между найпоследователните на марксизма партии в световното работническо движение.

Digitized by Google

20700

Цена 0, 30 лева

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ

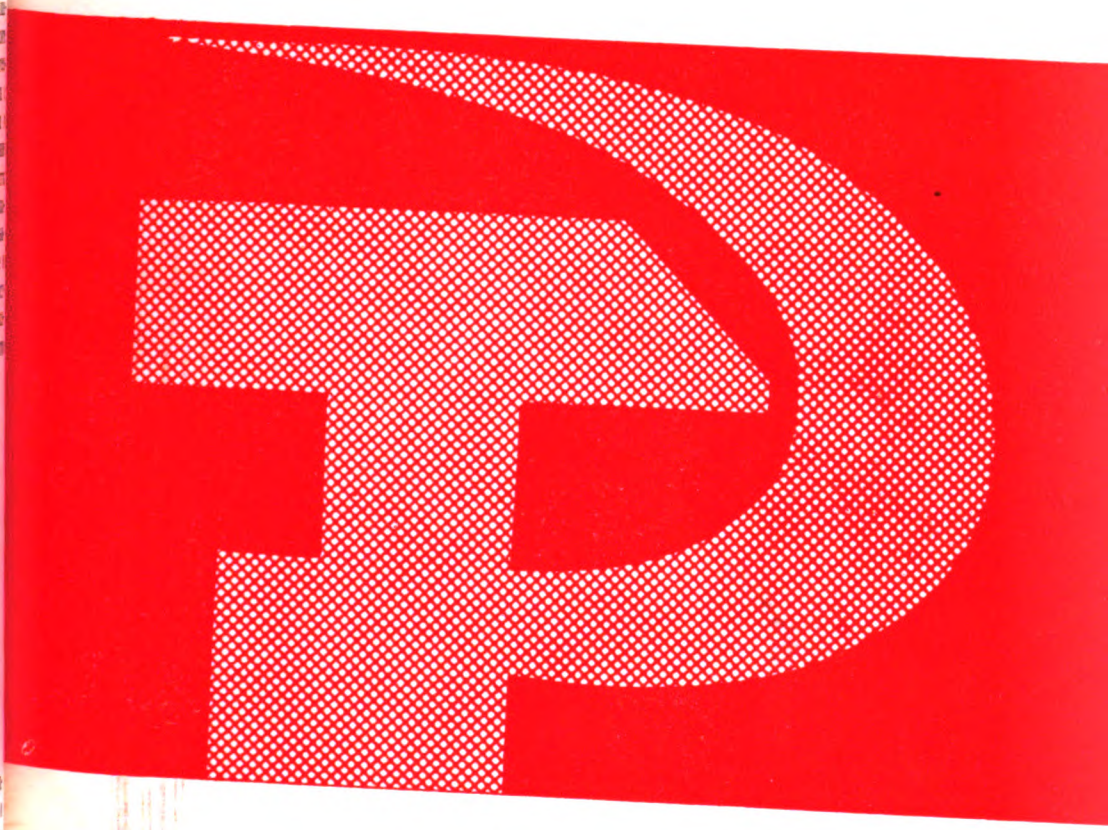

LIBRARY
AUG 6 1975
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

АРТИЕН ЖИВОТ

СОФИЯ, ЮНИ 1975 ГОДИНА 9

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

№ 9
1975
ЮНИ
☆
година
XIX

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

КЪМ XI КОНГРЕС — ВДЪХНОВЕНО, С ПО-ГОЛЯМ РАЗМАХ!

Февруарският пленум в действие

Л. Павлов — Проблеми на идеологическата работа 3
П. Карагяуров — Фактор за изпълнение на шестата петилетка 9
Я. Вакрилов — Икономическите знания и трудовите колективи 15
Д. Кралев — Смисъл на живота 21

... В ЕДИНЕН РИТЪМ

• — Срещата в Русе 25

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ, ПРОБЛЕМИ

К. Байчински — Основни закономерности в развитието на Партията 29

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Колченко — Вътрешнопартийната демокрация 40

МЕЖДУНАРОДНА ГОДИНА НА ЖЕНАТА

М. Ралчева — Полюс на достъпността 45

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

Д. Петков — Дейност, програмирана до 1980 година 50
И. Величков — Ефективно да се използва работната сила 56
Г. Колев — Мисли за действеността на партийната работа 63
А. Петров — Грижа за народното образование 68

ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

А. Лефтеров — С чувство за отговорност 73
С. Филипов — Силата на малкия колектив 77

Digitized by Google

РЕПЛИКА

П. Русев — Колективност и оперативност 79

КОМУНИСТЪТ

С. Воденичаров — Стъпала в делниците 80

ГЕРОИЧНА ЛЕТОПИС

С. Гацева — Особени белези: болшевик 83

КРИТИКА И КНИГОПИС

П. Трендафилова — С психологическо-педагогически подход 86

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

Д. Димчев — „Защо ме съдите?“ 90

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

Д. Кръстев — Политически ръководител 91
С. Желязков — Разяснителната дейност в трудовия колектив 93
К. Янушев — Образованието — партийно, общонародно дело 94

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

95

ВЕСТИ

85, 96

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

П. Русев (главен редактор), **М. Георгиев, К. Иванов, Н. Иванов, Д. Петков** (отговорен секретар), **Л. Пирончев, П. Радев** (отговорен секретар), **М. Ралчева, И. Рачев, Д. Станоев, П. Трендафилова, Г. Цонков, Щ. Чанкова**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП — Тел. номератор 84-01
Годишен абонамент 4,60 лева. — Отделна книжка 0,30 лева
Пор № 2508. Тираж 48 000 екз. Формат 70×108/16. Подписана за печат на 17. VI. 1975 г.

Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Digitized by Google

КЪМ XI КОНГРЕС –
ВДЪХНОВЕНО, С НО-ГОЛЕМИ РАЗМАХ!

Февруарският пленум
в действие

ПРОБЛЕМИ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

ЛЮБОМИР ПАВЛОВ
секретар на Софийския градски комитет на БКП

Февруарският пленум постави неотложната задача — още по-пълно да се отчита закономерната връзка между обществената среда и идеологическия процес. Решаването на тази задача без съмнение опира преди всичко до организацията и ръководството.

В цялостната си организаторска и идейно-възпитателна работа Софийската градска партийна организация се ръководи от високото изискване, залегнало в доклада на др. Тодор Живков пред Юлския пленум на ЦК на БКП, че „главният критерий за резултатността на работата на идеологическия фронт — това е степента на активността на масите в обществено-политическия, икономическия и културния живот, с други думи — това е степента на превръщане на идеите, на политическата линия и решенията на Партията в материална сила“[1]. Трудещите се от София откликнаха с конкретни трудови дела на решенията на Националната партийна конференция за повишаване на обществената производителност на труда, за разгаряне на социалистическото съревнование, за по-тясно свързване на науката с производството. Трудова София първа рапортува пред ЦК на БКП за предсрочно изпълнение на плана за четирите години на петилетката. Без съмнение идеологическата дейност има определен дял за големия политически и трудов подем през юбилейната 1974 г., който ние успешно използваме в предконгресната 1975 г. — за предсрочно изпълнение на шестата петилетка и за достойно посрещане на Единадесетия конгрес на Партията.

I

Един от основните въпроси на нашата идеологическа работа е ръководството на масово-политическата дейност за укрепването на трудовия колектив, за създаването на благоприятен социално-психологически климат в него, за успешното реализиране на политиката на

[1] Т. Живков, Избрани съчинения, т. 5, С., Партиздат, 1971, с. 324.

Digitized by Google

Партията. Особено ценна и необходима тук е помощта на психологическата и социологическата наука. Опитът на социално-психологическите лаборатории, на щатните социолози и психолози в по-големите софийски предприятия потвърди това. Сега този опит се проучва и обобщава и смятаме, че е възможно повече софийски предприятия да разполагат със свои психолози и социолози, със свои лаборатории и кабинети.

Февруарският пленум обърна сериозно внимание на ролята на ръководните кадри в идеологическия живот. Все още обаче има и такива, за които др. Тодор Живков заяви пред Десетия конгрес: „Трябва строго да се осъждат ония ръководители, които „не намират време" да отидат при хората, да поговорят с тях". Градският комитет на Партията реши всеки комунист на ръководна работа — от бригадира до министъра — да излиза по актуални въпроси пред колективи от столицата най-малко пет пъти в годината, за което районните комитети въвеждат необходимата отчетност.

С богатите форми и средства на масово-политическата работа партийните организации се стремят да подкрепят и популяризират в колективите новите начинания. Опитът показва, че дори и най-хубавите инициативи дават резултат, когато се разяснят, когато непрекъснато се обогатяват и усъвършенствуват. Например задачата за най-ефективно използване на работното време и на машините днес е особено актуална за всички колективи, които работят по собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина. Те са обект на идеологическо въздействие.

Изключително важно значение за успешното изпълнение на икономическата политика на Партията има непрекъснатото повишаване на икономическото образование на трудещите се. В тази насока ние умело използваме богатия опит на КПСС, който помага на обучаващите се да повишават своята обща, професионална и политическа подготовка. Широкото участие на трудещите се в системата за икономическото образование (почти сто хиляди души) отразява техните интереси, доказва, че е намерена правилна и резултатна форма, която без съмнение дава пряко, реално отражение върху по-бързото и качествено изпълнение на стопанските задачи. Стремим се да свържем икономическото образование по-тясно с професионалното израстване — тогава и интересът към икономическото образование, и ефектът от него е по-голям. В противен случай не е изключено след време и тук да се настанят формализмът и просветителският подход.

Непосредствена практическа задача пред нас е усъвършенствуването на системата за вътрешнопартийна информация и за политическата информираност на актива и на трудещите се. Все още работата в тази насока страда от сериозни недостатъци: информацията често закъснява; липсва ѝ необходимата острота и настъпателност, гъвкавост и оперативност; не е създадена нужната организация за системна работа с актива. Примерът, който ни дава Политбюро на ЦК на БКП и лично др. Тодор Живков в това отношение, предявява много сериозни изисквания и задължения към всеки партиен, държавен и обществен деец в София. Сега решително усъвършенствуваме системата за политическа информация в градската партийна организация. Цел и смисъл на усъвършенствуването ѝ е: партийните активисти, комунистите да бъдат най-информираните и осведомени хора, които авторитетно и компетентно да разпространяват информация за партийната политика, за актуалните въпроси на съвременността, за проблемите на столицата.

Февруарският пленум на ЦК на Партията отдели голямо внимание на необходимостта от мобилизиране на целия идеологически и културен фронт за настъпателна, гъвкава и убедителна идеологическа

Digitized by Google

борба срещу отрицателните и уродливи факти и явления в нашия живот. Критиката за наличието в столицата на безделници, на „мамини синчета", които по цял ден се шляят по улиците и кафенетата, без да носят никаква полза на обществото, говори, че в семейството и училището, в партийните и обществените организации, в различните държавни органи не е създадена необходимата обстановка на непримиримост към тунеядците и безделниците, към употребата на алкохол, към тютюнопушенето сред младежта от най-ранна възраст, към безвкусицата, подражателството по отношение на външния вид, на модата и поведението на някои млади хора. Тук наистина са нужни не на думи, а на дело системни координирани и всеобхватни усилия на партийните, обществените и държавните органи и организации.

II

Партийната просвета заема първостепенно място в системата на идеологическата работа. Софийската градска партийна организация натрупа значителен опит в усъвършенстването на системата за политическа просвета. В нея всяка година се учат около 150 000 комунисти и безпартийни, а заедно с участниците в системата на Комсомола и Професионалните съюзи — около 450 000 души. Това е едно огромно училище за политически знания, една изключително разнообразна и жадна за знания аудитория по заводи и учебни заведения, по строителни обекти и ТКЗС, по учреждения и институти. Структуроопределящи в партийната просвета са основните мироглед ни дисциплини. Утвърдената от бюрото система за подбор и подготовка на пропагандистите се осъществява успешно.

Чрез Института за пропаганда на марксизма-ленинизма и районните партийни кабинети градският и районните комитети на Партията все по-диференцирано и ефективно обучават основния идеологически актив на столицата, ръководните кадри на редица министерства и ведомства, голяма част от художествено-творческата интелигенция, пропагандистите. По-пълноценно се прилагат научните изследвания, внедрява се експериментирането на модели, използването на научно-технически средства.

Главното изискване на Десетия партиен конгрес и на Февруарския пленум за преустройството на идеологическия фронт, за тясното му свързване с живота, с теоретическата и практическата дейност на Партията с пълна сила се отнася и за пропагандистката дейност. Призивът на пропагандистите от Завода за телеграфна и телефонна техника за свързването на пропагандата с живота получи широко разпространение и подкрепа във всички райони на столицата. През годината бяха подготвени и проведени 60 заводски, учрежденски и общински, 10 районни и градска научно-практически конференции за свързването на пропагандата с живота. Те преминаха при голям интерес и на добро теоретическо и методическо равнище. Представител на Московския градски комитет на КПСС сподели пред градската конференция изключително ценния пропагандистки опит на КПСС.

В Отчетния доклад пред Десетия конгрес др. Тодор Живков подчерта, че марксистко-ленинските знания трябва широко да се разпространяват сред всички слоеве на народа, като се използват по-пълно възможностите на **лекциониата пропаганда.** Съобразявайки се с тази постановка и с опита на КПСС, бюрото на градския комитет на Партията утвърди „Система за организация и ръководство на лекционната пропаганда в София", която започва да дава добри резултати.

Наред с безспорните успехи в пропагандата на марксизма-ленинизма все още не сме отстранили някои от основните слабости, посочени от Десетия партиен конгрес и Февруарския пленум: отделни

Digitized by Google

дейци и партийни ръководства продължават да прилагат към политическата просвета остарелия аршин на количествения подход и просветителството, вместо да се заемат сериозно с подобряването на качествените показатели, характеризиращи ефективността от пропагандата. Не винаги се оценява равнището на теоретическата подготовка и на политическите знания на комунистите, ефектът от идеологическата дейност. Не се използва пълноценно огромният научен и идеологически потенциал, съсредоточен в столицата. Все още явленията на научно-техническата революция понякога се разглеждат ограничено, тясно професионално, извън тяхното място и роля в съвременната остра идеологическа борба на международната арена.

За по-нататъшното обогатяване на натрупания опит и за преодоляването на слабостите градският комитет работи за усъвършенстване на системата за политическа просвета в столичната партийна организация. Системата ще запази както трите степени, така и основните, структуроопределящите дисциплини за отделните степени и общо за политическото обучение. Главното внимание в процеса на усъвършенстването е насочено към осигуряването на по-голяма системност, последователност и задълбоченост при предаването и възприемането на знанията, към осъществяването на по-голяма диференциация и комплексност при изучаването на отделните дисциплини.

За да се повишава ефективността на политическата просвета, ние правим известни промени в нейната организация и ръководство. Преди всичко считаме за правилно да се възприеме една по-голяма структурна единица за организацията на политическата просвета. Сега това е първичната партийна организация, което създава съществени трудности. Въз основа опита на партийния университет и на неговите филиали ще се експериментира въвеждането на заводската, на учрежденската, на общинската организация като основа за организирането и провеждането на политическата просвета.

Много важно е да решим по-сполучливо и докрай въпроса за политическото обучение на различните слоеве от младежта. Подобряването на дейността на Комсомола, на училището и висшето учебно заведение, на всички обществени и държавни фактори за правилното мирогледно възпитание на младежта е безспорно. И заедно с това са налице сериозни слабости. Предвиждаме да се направи точен анализ за конкретната отговорност на всички фактори, които възпитават и трябва да възпитават младото поколение в комунистически дух. Специално внимание отделяме на училището, на преподаването на идеологическите дисциплини във висшите учебни заведения, както и на работата на партийните и комсомолските организации, които насочваме към конкретни действия по осъществяване изискванията на Тезисите на ЦК на БКП за работата с Комсомола и младежта, че „политическата дейност на Партията, на голяма част от комунистите трябва да протича именно сред младежта".

Възлов въпрос за нас е теоретическата и политическата подготовка и активизиране на огромната учителска армия, системното им информиране по актуалните въпроси, включването им в идеологическия процес. С не по-малка сила тази задача стои и за работата ни с преподавателите във висшите учебни заведения. Хората, които формират и възпитават подрастващото поколение, трябва да бъдат обект на непрекъснато идеологическо въздействие. Досегашният опит в марксистко-ленинското обучение на художествено-творческата интелигенция и на някои групи ръководни кадри по специални програми ни показва, че можем и трябва да го прилагаме по-широко и по-резултатно.

Особено важен дял от идеологическата работа на градската партийна организация и на обществените организации е класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се

Digitized by Google

и младежта, борбата против буржоазната идеология, маоизма, десния ревизионизъм и социалреформизма. Главното завоевание на столичната организация в това отношение е нейното единство и сплотеност около априлската линия на ЦК на БКП, всестранното политическо, икономическо и идеологическо плодотворно сътрудничество с Московската организация на КПСС.

Оценявайки високо изключително важната роля на творческите съюзи и културните институти, градският и районните комитети на Партията в София разглеждат художествената култура като един от важните фактори за комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Работата на градската партийна организация и на комунистите на културния фронт сега е насочена към по-нататъшното усъвършенстване на художествено-творческия процес и на разпространението на художествените ценности в столицата. През последните години бюрото на Софийския градски комитет на Партията прие решения за повишаване ролята на партийните организации в творческите съюзи и за по-нататъшното издигане на ролята на литературата, на музиката, театъра и на изобразителните изкуства в живота на столицата. Творческите проблеми заемат все по-централно място в дейността на повечето институти по създаване, съхранение и разпространение на художествената култура, а съвременната тема се превръща в една от главните, определящите теми в творческия процес и в неговото ръководство. Разширяват се формите за свързването на творците с трудовите колективи. Създадени са не малко вълнуващи художествени творби, получили народното признание и най-високи правителствени отличия.

Нови отговорни задачи постави пред нас Постановлението на ЦК на БКП и Министерския съвет за създаването на националния комплекс „Художествено творчество, културна дейност и средства за масова информация". За успешното изпълнение на постановлението и на решенията на IV пленум на Комитета за изкуство и култура е необходимо градският и районните съвети за изкуство и култура да получат по-големи реални права за координацията и ръководството на културния живот в София, права, които да отговарят на действителните мащаби и на значението на столичните културни институти.

III

Важен за нас е въпросът за по-високата ефективност и координация в дейността на ръководните органи на идеологическия фронт в столицата.

Многостранната идеологическа дейност на Софийската градска партийна организация след Десетия партиен конгрес и Февруарския пленум на ЦК на Партията показва, че вече са направени успешни крачки за изпълнение на основното изискване на пленума който подчерта, че ключът за извършването на прелом в идеологическата дейност за довеждане докрай на нейното преустройство е решителното и неразделимо свързване на идеологическата работа с живота, с главните проблеми, които Партията решава в областта на икономиката, политиката, социалната сфера, културата, международните отношения. Градският и районните комитети на Партията, партийните комитети и бюра много по-системно и компетентно се занимават с основните проблеми на идеологическата дейност. Но това е все още добро начало. Идеологическата работа не рядко продължава да бъде откъсната от конкретната обществена практика. Все още не е настъпил необходимият прелом в начина на мислене, в отношението към идеологическата дейност, все още тя не е станала дело на всеки ръководител, на всеки комунист. Понякога тя е твърде абстрактна и необвързана с проблемите на Со-

Digitized by Google

фия, на отделните райони, на заводите и институтите, на отделния човек. Далеч недостатъчно се занимава с въпросите, които възникват в напрегнатото ежедневие на комунистите и на цялото столично население. Ние вършим голяма по обем идеологическа работа, но не винаги знаем каква част от нея достига до нейния истински обект — до отделния човек, т. е. в каква степен изпълнява основното си предназначение.

В много случаи идеологическата работа не се обвързва достатъчно с необходимата организаторска дейност, която може да гарантира нейния успех. Интересни разработки и решения не се довеждат докрай, полезни системи и модели се изоставят и забравят, преди да са започнали да дават очаквания резултат. Сериозно се закъснява с теоретическите разработки, с експериментирането и практическото прилагане на нова организация на идеологическата и културната дейност в условията на петдневната работна седмица.

Изпълнението на задачите, които поставят пред нас Програмата на Партията, решенията на Десетия конгрес и Февруарският пленум на ЦК на Партията, предполага още по-активна дейност на всички партийни звена за утвърждаването на научния подход в ръководството на идеологическия процес в столицата, за подобряването на състоянието на възпитателната работа и на нейната ефективност.

Сложността на идеологическия процес, неговите особености, изискват още повече да се усъвършенстват методите на планирането. За изходна позиция в планирането ние приехме комплексния подход към проблемите на възпитанието, координацията на силите и средствата на партийните, държавните и обществените органи и организации. За целта ще утвърждаваме широко практиката на прогнозиране, моделиране и експериментиране на отделни проблеми след задълбочени и комплексни проучвания и изследвания; в градския и районните комитети на Партията и в големите партийни организации, в градските и районните държавни органи и обществените организации ще се разработват дългосрочни комплексни програми за идеологическата работа в рамките на петгодишните планове и освен това — перспективни планове през отчетните периоди — от конференция до конференция; по примера на някои висши учебни заведения — в предприятията, учрежденията, учебните заведения, общините и кварталите ще се разработват единни планове за идеологическата работа на партийните, стопанските и административните органи и на обществените организации. Така се осъществява едно от главните условия за повишаването на ефективността на идеологическата дейност — диференцираният подход при организацията и провеждането ѝ сред различните групи и слоеве на столичното население, в това число — особено сред различните групи на младежта, както и по местоживеене.

Бюрото на градския комитет на Партията прие специални документи за подобряване на работата с централните средства за масова информация и за повишаване ролята на партийните организации в редакциите; за характера на вестник „Вечерни новини" като орган на Софийския градски комитет на Партията и за работата на местния печат в столицата. Документ в този смисъл бе утвърден и от изпълнителния комитет на Столичния градски народен съвет. Ние смятаме, че една от главните насоки за изява на средствата за масова информация по отношение на столицата, в това число и в критичен аспект, трябва да бъде в мобилизирането и включването на цялата общественост, на всяко ведомство, на всеки човек в изпълнението на политическите, стопанските и служебните задачи, в дейността по поддържането, благоустрояването и изграждането на квартала, на района и града, за превръщането на София в образцов социалистически град.

Докато за координацията на идеологическата работа основната

Digitized by Google

роля принадлежи на градския и районните комитети на Партията, за високата ефективност на цялата идеологическа дейност отговорност носят всички партийни и обществени органи, организации и дейци, ръководствата и кадрите в държавните идеологически, научни и културни институти, първичните партийни организации.

Предстоящата година разкрива широки възможности за реален принос на идеологическата дейност за решаването на големите политически, стопански, научни, творчески и служебни задачи, за успешно изпълнение на Обещанието на софийските трудещи се пред Централния комитет на Партията да ускорим интензивното развитие на столичната икономика и повишим обществената производителност на труда на основата на реконструкцията и модернизацията на производствените мощности и по бързото внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, да превърнем 1975 г. в ударен финал на шестата петилетка, с нови трудови и политически дела да посрещнем достойно Единадесетия конгрес на Българската комунистическа партия.

ФАКТОР ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ШЕСТАТА ПЕТИЛЕТКА

ПЕТЪР КАРАГЯУРОВ
зав. сектор „Агитация" в отдел „Пропаганда и агитация"
на ЦК на БКП

Народното ни стопанство се развива по магистралите, определени от Десетия конгрес на Партията. За изминалите години от шестата петилетка са постигнати големи успехи в развитието на икономиката, науката и културата, повиши се жизненото равнище на трудещите се. Но предстои още много да се направи за изпълнение на всички планове, за достойна среща на Единадесетия конгрес. Главното е да се осигури непрекъсната работа на всеки участък на народното стопанство, да се повиши дисциплината и организираността във всеки трудов колектив. Свой дял в решаването на тези задачи има и **масово-политическата дейност,** която разгръщат партийните органи и организации. Опитът показва, че по-успешно върви работата там, където партийните организации са съумели правилно да използват всички агитационни форми, система от идейно-политическо въздействие за решаване на практическите задачи, за убеждаване на всекиго дълбоко да разбере целите и задачите на икономическата политика на Партията, пътищата и методите за претворяването ѝ в живота, за събуждане творческата инициатива на трудещите се, за широко разпространяване най-добрите образци в труда, където не забравят указанията на Февруарския пленум, че нашата икономическа програма трябва да бъде подплатена с широка партийно-организационна, политическа и идейно-възпитателна работа.

Настойчивата и конкретна масово-политическа работа в ред окръзи допринесе не само да се разбере необходимостта от рязко повишаване на обществената производителност на труда, но и да се мобилизират производствените колективи за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове по този показател. Характерно е, че се търсят и разкриват конкретните фактори, от които зависи бързото повишаване

Digitized by Google

на производителността на труда, намират своето място специалисти и производственици. Положителен в това отношение е примерът на много партийни организации в предприятията, които дадоха широка гласност на прегледа на обществената производителност на труда. На открити партийни събрания, на събрания на профсъюзните организации и на Комсомола, с нагледни материали, разговори в колективите проблемите на обществената производителност на труда се превърнаха в дълбоко убеждение на всеки комунист, на всеки съзнателен работник, на всеки комсомолец.

На редица места обаче при разясняването на тези проблеми се подхожда твърде ограничено, не се разкрива политическият смисъл на необходимостта да се увеличава обществената производителност на труда, не се показва, че нейното решаване е свързано с осъществяването на перспективните задачи на социалистическото строителство, че то е главният път за увеличаване производството на материални блага и по-пълно задоволяване потребностите на народа. Не се доказва достатъчно убедително, че само на тази основа са възможни стабилни цени на стоките и оттук повишаване на реалните доходи на населението, че само това е пътят за намаляване на работното време.

Успехът на всяко дело зависи от хората и естествено в центъра на масово-политическата работа трябва да бъдат конкретните труженици на петилетката. Важно е да се популяризира примерът на новаторите в производството, на колективите в челните предприятия, обединения, участъци, цехове и от опита на съветските първенци да се учат нашите трудови хора. А какво се получава?

Вече от доста време например се говори за метода на Злобин. Неговото изучаване, разясняване и прилагане би увеличило производителността на труда в строителството с десетки проценти, би допринесло за спестяването на много материали. Но малко са строителните колективи, които се заемат с неговото внедряване. Една от причините да не се въвежда по-рационално този прогресивен метод в строителството е, че агитаторите недостатъчно убедително разясняват неговата същност, не разкриват какви икономии от материали и труд ще се постигнат, какво ще спечели обществото и лично всеки работник. Партийните комитети и организации не разработват материали, отнасящи се общо за метода и конкретно за определения строителен обект, не информират партийните активи, които от своя страна да убеждават ръководителите и работниците в необходимостта от широкото и ефективното му въвеждане.

През настоящата година с особена сила стои задачата за реконструкция и модернизация на производството. Предвидено е относителният дял на средствата в това направление да достигне 34,3 на сто. Предстои бързо внедряване на научно-техническите постижения в производството, подобряване на техническата въоръженост, повишаване равнището на механизацията и автоматизацията и ускоряване модернизацията на действуващите производствени фондове. Заслужава положителна оценка ценната инициатива на колективите на Габровски окръг, разгърнали съревнование за ускоряване внедряването в производството на научно-техническите достижения и увеличаване на тази основа производителността на труда, подобряване качеството на продукцията. Първостепенна задача на масово-политическата работа на партийните организации тук е разпространението на положителните начинания в това отношение. Много партийни бюра и комитети организират агитационната работа така, че всеки работник да разбере същността на едно или друго полезно начинание, активно да го усвоява и да внедрява онова, което е приложимо в неговия участък на работа. Търсене на резерви за по-нататъшно повишаване производителността на труда, широко внедряване на научно-техническите дости-

digitized by Google

жения, повишаване качеството на продукцията, икономии във всичко — това са ключовите въпроси на стопанската работа, решаващи съдбата на плановете за тази година в Габровски окръг, които стоят на преден план и пред масово-политическата дейност на партийните организации. Тези проблеми са предмет на пленарни заседания, на теоретични конференции и съвещания. Обсъждат се въпроси за още по-ефективното използване на научно-техническата мисъл, на по-нататъшното издигане резултатността на научноизследователската, проектно-конструкторската и развойната дейност, проблемите на подготовката на кадрите, усъвършенстването на организацията на труда и управлението. Най-характерното е, че посредством конкретната, водена последователно и целенасочено, масово-политическа работа модернизацията и реконструкцията е станала дело на целите колективи, на всеки производственик.

Партийният комитет в завод „Шести септември" — София извършва многостранна масово-политическа работа по реконструкцията на завода. Агитаторите разясняват пътищата за съкращаване на сроковете с конкретни цифри и факти, разкриват бъдещото развитие на производството. На това дело са посветени и срещите на стопанските ръководители и специалисти с отделни производствени звена, където обсъждат как по-добре всеки да намери своето място при реконструкцията; и дописките във вестник „Роден електрокар"; и редовните предавания по местната радиоуредба; и нагледните материали, отразяващи конкретните резултати от извършващата се реконструкция и призоваващи към по-активното участие на специалистите и работниците в нея. Отстраняват се излишни съмнения и колебания към новата техника и технология, които понякога се промъкват у отделни хора.

Но проблемите на реконструкцията и модернизацията все още не стоят с необходимата значимост пред масово-политическата работа. В много предприятия, цехове и работни места не се разкриват обективният характер и дълбокият, жизнено-важният смисъл на модернизацията, на приложението на научно-техническите постижения, на по-пълното използване на наличната техника. За решаването на тези въпроси не се използват разнообразните средства на нагледната агитация за популяризиране рационализаторите и изобретателите — хората, които със своя неуморен труд дават принос за решаването на сложните проблеми на модернизацията.

Големите и отговорни задачи, поставени от Партията, за бързо извършване на реконструкцията и модернизацията по повишаване ефективността на производството налагат партийните организации да ги поставят с още по-голяма сила в центъра на масово-политическата работа.

От особена подкрепа със средствата на масово-политическата работа се нуждаят колективите на всяко предприятие, на всяко кооперативно стопанство, за да **изпълняват насрещните планове по всички показатели.** Тук е необходим диференциран подход. Например в добивните и суровинни отрасли не бива да се забравя, че от успеха на изпълнението на плана в тази сфера на промишлеността зависи осъществяването на насрещните планове в предприятията на обработващата промишленост. Правилно постъпват онези партийни комитети, които постоянно напомнят за това, инструктират и насочват актива, който води агитационно-пропагандистка работа.

Този проблем има и друг аспект. С осъществяването на Декемврийската програма на Партията все повече се повишават покупателните възможности на гражданите. Това изисква повече, по-разнообразни и по-качествени стоки. Вярно е, че в сравнение с предишните

задоволява пазарът с продукти, които допреди няколко години бяха дефицитни. Не може обаче да не се отбележим, че се увеличават изискванията към висококачествени и модерни произведения. Населението търси такива стоки, които ще допринесат за подобряването на неговите трудови и жизнени условия. Много по-големи усилия са необходими за производство и снабдяване на гражданите с хиляди дребни предмети и резервни части. Значителна част от тях могат да се произведат от отпадъчни материали. Все още обаче партийните комитети и организации не съсредоточават вниманието на колективите и на отделни производственици към изпълнението на показателите на плана в натура. Липсва системна и ефективно водена масово-политическа работа в тази насока. С оперативните данни по изпълнение на натуралните показатели не се запознават редовно активите на партийните организации. Това е една от причините агитаторите да не водят системна разяснителна дейност, да не подпомагат със своето слово реализирането на планираните производства. Този важен въпрос не е станал постоянен предмет на местната радиопропаганда и печат.

На трето място масово-политическата работа се насочва към създаване в колективите обстановка на непримиримост срещу разхитителите на народни блага, за строг режим на икономии във всички сфери на производството и живота. Всеизвестно е, че по-големият процент от себестойността на продукцията е резултат от вложените материали. През настоящата година размерът на материалните разходи ще възлезе на повече от 22 милиарда лева. Снижаването им само с един процент се равнява на 220 млн. лева национален доход, или това означава увеличаване на обществената производителност на труда с 1,5 на сто. Но това много важно обстоятелство недостатъчно се изтъква от масово-политическата дейност. Не във всяко предприятие, цех и бригада агитаторите оперират с конкретни цифри и примери. Дори не всички агитатори ги знаят. А как те ще ги разясняват? Тук особена роля би играла нагледната агитация. Заслужава да отбележим примера на Разградски окръг. Там в не малко предприятия с помощта на специалисти е изяснено на всеки работник какъв е неговият дял в борбата за икономии и с какво той ще допринесе за разрешаването на този извънредно важен въпрос. И още: опитът на първенците в икономичното изразходване на суровини, енергия, материали става бързо достояние на всички. Чрез нови, с голям политически резултат и икономически ефект нагледни средства бързо, в разстояние на часове съобщават на бригадите постигнатите от тях успехи в изпълнението на производствения план, за направените икономии и други резултати. Енергична масово-политическа работа се води за икономия на време особено при спиране на производствения процес поради неритмично снабдяване; срещу неспазване на трудовата и технологичната дисциплина. Тя разкрива причините за всяко нарушение, съдействува за тяхното премахване. С особена сила, като се използват средствата на сатирата, се бичуват безкомпромисно и неотстъпно мързеливите, прахосниците и бракоделците, онези, които искат без особени усилия да получават повече от обществото, да подбират такава работа, която би им донесла без напрежение по-голямо възнаграждение. Умелото направляване на местния печат и радио от партийните комитети и организации е допринесло те да станат незаменими средства за изпълнението на стопанските задачи и за мобилизирането и възпитаването на трудовите колективи.

Много важни са целеустремеността и взаимодействието на всички средства на масово-политическата работа за разгръщане и усъвършенствуване на социалистическото съревнование. Те спосообствуват съревнованието да се развива, да се засилва неговата действеност и масовост, да се утвърждават ленинските принципи на гласност, сравнимост

Digitized by Google

на резултатите на възможността практически да се повтори челният опит. Редица предприятия, цехове и бригади утвърждават свои инициативи, способствуващи за въвличането на работниците и кооператорите в съревнованието. Партийният комитет при текстилния комбинат „Първи май" във Варна е разработил концепция за организацията и ръководството на съревнованието, която осигурява гласност, сравнимост, съзнателност и другарска взаимопомощ в надпреварата. Въведено е ежедневно отчитане на производствените резултати, води се картотека за всеки работник.

В социалистическото съревнование особено значение има отдаването на почит и уважение към всеки труженик. То засилва мотивите за творчески труд. Съвършено правилно постъпват онези партийни, профсъюзни и стопански органи, които организират изпращането на поздравителни телеграми и писма, вписването имената на най-добрите в почетните книги и табла, връчване на значки, провеждане на портретни вечери на челниците, „говорящи вестници", юбилеи на ветерани, вечери на професията, на рационализатора, на висококачественика и т. н.

Но не бива да премълчаваме, че все още поради неконкретно партийно ръководство се допускат редица слабости, които стават пречка да участвуват в съревнованието всички трудещи се, причина да продължава да битува формализмът и шумотевицата, да не се осигурява добра информация за челните методи в труда и за резултатите от изпълнението на обещанията. Масово-политическата работа недостатъчно се е обърнала към духовните измерения на човека, към проблемите, които го вълнуват в процеса на съревнованието, трудностите, които той е принуден да преодолява, за да се изяви във най-възвишена форма. Недостатъчно се разкрива богатият душевен свят на първенците, техните подбуди за творчески труд.

Партийните комитети и организации не всякога си служат ефективно с формите и средствата на политическата агитация като важен фактор за повишаване значението на съревнованието и ролята му за възпитание, за разгръщането на критиката и самокритиката и особено на критика на недостатъците на стопанското ръководство и организирането на производството, в създаването на благоприятни условия за труд.

Партийните организации разполагат с необходимото, за да водят още по-активно целеустремена, масово-политическа работа сред трудещите се. Но ефективността на политическата агитация зависи от много условия и фактори. Твърде примитивно ще бъде, ако от нея се търси пълен ефект и тогава, когато липсват необходимите производствени условия. Не случайно Февруарският пленум на ЦК с особена сила и острота подчерта, че е наложително да се подобрява непосредствената трудова среда. Съвършено очевидно е, че от организацията на производството, от условията, в които производствениците се трудят, от бита и културата в предприятието зависи изключително много самочувствието на хората, желанието им да проявяват творчество и упоритост при изпълнението на собствените си задължения. Извънредно голямо значение в това отношение има **изпълнението на плана за социалното развитие на предприятието.** Напоследък тези проблеми все по-остро стоят на вниманието на партийните и стопанските ръководства. Така например доскоро в завод „Христо Ботев" — Варна се работеше с нископроизводителни машини, при силна запрашаемост на въздуха, при неподходящо осветление и др., които затрудняваха производствения процес. Всичко това се отразяваше неблагоприятно върху настроението на работниците, на тяхното самочувствие и увереност в перспективите на предприятието. Но партийното и стопанското ръководство се заеха за разработката и изпълнението на плана за

Digitized by Google

социалното развитие на завода. Извърши се реконструкция и модернизация на производството. Преустроиха и модернизираха производствените помещения според изискванията на промишлената естетика и ергономията. Положиха грижи за подобряване на социално-битовите условия: уреден е стол за хранене на работниците, открит е магазин за хранителни стоки, закусвалня и др. Тези и други социални придобивки, подобрените условия за труд оказаха силно въздействие върху целия трудов колектив. Сега той много по-успешно, срочно и качествено изпълнява своите производствени задължения. Опитът показва, че не винаги подобряването на трудовите условия и особено ритмичното снабдяване с полуфабрикати, суровини и материали, поддържането на машините и агрегатите е свързано със средства и особено с големи капиталовложения. В много случаи така е и с битовите условия, и с подобряването на обстановката в производствените помещения, в санитарните възли, поевтиняването и подобряването качеството на храната в столовете. Те успешно се решават там, където профорганизациите имат правилно отношение по тези въпроси, там където стопанските ръководства разглеждат производствената дейност в пряка и непосредствена връзка с грижата към хората, към техните ежедневни потребности. Но и масово-политическата работа от своя страна има особено място и значение там, където се подценява създаването на благоприятни условия за труд, където не се отделя необходимото внимание на плана за социалното развитие на колектива. Тя не може да не се съобразява с конкретните условия във всеки производствен колектив, с реалните възможности, с които той разполага за осъществяването на сложните проблеми, свързани с изпълнението на плана за социалното развитие. В тази връзка винаги трябва да се помни указанието на Февруарския пленум на ЦК, че изпълнението и преизпълнението на плана за годината и за цялата петилетка по всички показатели зависи твърде много от правилното изграждане и регулиране на вътрешноколективните отношения, от благоприятния социално-психологически климат в трудовите колективи. Създаването на ведра, творческа обстановка в колектива е едно от първостепенните задължения на масово-политическата работа. Това предполага партийните комитети и организации да насочват своите агитатори и активисти да изучават факторите, от които зависи добрата атмосфера в конкретния трудов колектив. Опитът показва, че другарската, оптимистична, творческа атмосфера зависи от много и разнообразни фактори. Те са твърде динамични, с овладяването и усвояването на едни възникват други. Правилно редица партийни комитети и организации конкретно изучават факторите, от които зависи благоприятният климат в съответния колектив. Въз основа на тези проучвания те изграждат и своята партийна и масово-политическа дейност. Партийният комитет в завод „Жеко Димитров" — Хасково е разработил и утвърдил цялостна програма за демографско и социално-психологическо изучаване на колектива. Прави успешни стъпки за научно ръководство на цялата партийна, в това число и на агитационната работа, като се ръководи от препоръката на Февруарския пленум, че навсякъде в страната трябва да бъде създадена обстановка, при която стопанските и административните ръководства да носят съответна отговорност както за изпълнение на икономическите задачи, така и за морално-политическата и психологическата атмосфера в трудовите колективи, за тяхната сплотеност, съзнателност и активност. В почти всички окръзи се утвърждават дните на срещи на партийни, държавни и стопански ръководители с трудовите колективи. Тези срещи протичат при висок интерес и допринасят за решаване на много въпроси, които вълнуват хората. Това неминуемо се отразява на атмосферата в колектива, а оттам и на производствената дейност. Все повече се

Digitized by Google

гат вечерите на първенците, празниците на ветерана или приемане в редовете на работническата класа с богат емоционален заряд. Те оставят трайни следи у хората, окрилят ги, показват им, че техният труд е високо ценен. Но тук не можем да не отбележим, че недостатъчно внимание отделят партийните организации на индивидуалната работа, на разговорите на комунистите с отделния човек, които не могат да се заменят с никакви събрания и колективни срещи. Те най-добре могат да разкрият какви трудности среща отделният производственик, от каква помощ се нуждае, какво го вълнува. В това отношение особена роля се пада на агитаторите комунисти, на майсторите и бригадирите. За да изпълняват успешно тези сложни поръчения, е необходимо постоянна и конкретна работа и със самите тях от страна на партийните комитети и организации.

Комплексно решаване на идейно-възпитателните задачи, координиране на всички усилия за по-пълно използване разнообразните средства на масово-политическата работа, умение да се съединят с живота, с практиката на социалистическото строителство, да се организират съобразно с индивидуалните особености на хората и в съчетание с общите интереси, това са пътищата, по които партийните комитети и организации ще осигурят засилено въздействие на масово-политическата работа върху изпълнението на социално-икономическата програма на Партията, залог за достойно посрещане на XI конгрес.

ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЗНАНИЯ И ТРУДОВИТЕ КОЛЕКТИВИ

ЯНКО ВАКРИЛОВ
инструктор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП

Икономическото образование като съставка на идеологическата работа има най-широки възможности непосредствено да реализира известното указание на В. И. Ленин, че „цялата пропаганда трябва да бъде изградена върху политическия опит на стопанското ръководство"[1]. Когато говорим за връзката му с практиката на социалистическото строителство, имаме предвид необходимостта то органически да се свърже с икономическата политика на Партията, с нейното конкретно реализиране в живота, в социалистическото строителство.

I

Свързването на икономическите знания с живота се извършва на две равнища.

На първо равнище: В центъра тук стои задълбоченото изучаване на научните основи на **икономическата политика на Партията**. Тя е марксизъм-ленинизъм в действие, концентриран израз на теорията като преобразуваща сила, висша форма на органическото единство на марксистко-ленинската икономическа теория и практиката на социа-

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 27, с. 398.

Digitized by Google

листическото строителство. Икономическите знания са не само предпоставка за правилното разбиране и осмисляне на тази политика, те са фактор от първостепенно значение за формирането на съзнание, за активно участие на трудещите се в изработването и реализирането ѝ в живота. В. И. Ленин посочваше: „Въпросът се състои в това, съзнателният работник да се чувствува не само стопанин на своя завод, а представител на страната, да чувствува върху себе си отговорност. Съзнателният работник трябва да знае, че той е представител на класата[1]. За да бъде икономическата пропаганда фактор за издигане на съзнанието на работниците до равнището да осмислят действията си като представители на класата, е необходимо тя плътно да се свърже с актуалните проблеми на политиката на Партията в областта на икономиката.

Икономическата политика на Партията намира конкретен израз в плана за социално-икономическото развитие на страната, при това не въобще, а във вид на темпове, пропорции, равнище на производството, показатели за повишаването на жизненото равнище на народа и т. н. **Затова няма по-важен, по-жизнен проблем за системата за икономическо образование на трудещите се от това да отразява и активно да съдействува за изпълнението на плана за социално-икономическото развитие на страната през 1975 г.** На практика това означава в центъра на пропагандата и овладяването на икономическите знания да се постави обръщението на Централния комитет да се превърне 1975 г. в година на ударен труд за изпълнение и преизпълнение на шестата петилетка, за достойна среща на Единадесетия конгрес на Партията.

На второ равнище свързването на икономическите знания с живота намира израз във връзката им **със задачите на трудовите колективи,** произтичащи от икономическата политика на Партията, от плана за социално-икономическото развитие. Това означава икономическото обучение да се води неразделно от трудовата и обществено-политическата дейност на членовете на колектива, непосредствено да съдействува за изпълнение и преизпълнение на насрещния план. Това означава органическото единство между теорията и практиката да намира реални измерения в поведението и дейността на отделния труженик.

Връзката и на двете равнища следва да се реализира както в идеологическата, мирогледната страна, така и в професионално-квалификационната, практическата функция на икономическото образование. Процесът на това обвързване има за свое главно съдържание идеологическото обогатяване на личността, което произтича от обстоятелството, че сърцевина на икономическото образование е неговата идеологическа страна. Засилването на идеологическата му функция именно налага още по-пълно и съзнателно овладяване от трудещите се на актуалните проблеми на икономическото развитие на страната и политиката на Партията. Това е най-важната предпоставка за свързване на икономическите знания с практиката на социалистическото строителство.

Повишаването на конкретната икономическа подготовка на кадрите се основава на връзката на икономическите знания със задачите на трудовите колективи, със задачите на отделния работник. Като цяло системата, осъществявайки единство на теорията и практиката, се превръща в един от основните фактори за издигане на икономическата култура на ръководните и изпълнителските кадри.

Digitized by Google

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 31, с. 377.

II

Важен етап в изпълнението на решенията на Десетия конгрес и на Февруарския пленум за по-плътна връзка на идеологическата дейност и по-специално на икономическото образование с практиката на социалистическото строителство бяха районните (градски) и окръжни научно-практически конференции за по-тясна връзка на пропагандата с живота. В тях участвуваха около 160 хил. души — идеологически работници, партийни, държавни и стопански дейци, научни работници. Осветлиха се теоретически важни страни на пропагандистката работа, обобщи се ценен опит в реализирането на принципа за органическо единство между теорията и практиката. Конференциите разкриха голямо, неподозирано богатство от положителен опит, който натрупаха идеологическите звена в годините след Десетия конгрес по свързването на пропагандата с живота. Може да се каже, че този опит в най-широки мащаби и конкретни форми, в най-голяма степен беше обобщен в икономическото направление на пропагандната дейност. И това е обяснимо, тъй като тази проблематика най-непосредствено опира като цяло до трудовите колективи, до отделните труженици. Този опит е една солидна база за решително издигане на ефективността на икономическата подготовка на ръководните и изпълнителските кадри.

Характерна черта на икономическото образование в редица заводи, АПК и ТКЗС е, че се осъществява в постоянна връзка с борбата на колективите за висока обществена производителност на труда. Ярък пример е опитът в хладилния завод „Антон Иванов" в София. Тук проблемът за модернизацията на завода е централен. Икономическото образование е фактор, който допринася всеки член на заводския колектив политически и икономически да осмисли извършващата се модернизация. Работниците като стопани задълбочено изучават икономическата ефективност от пълната модернизация на завода.

В редица предприятия е показателен фактът, че връзката на икономическите знания със задачите на трудовите колективи се проявява не само като осмисляне на теорията през призмата на практиката, но тя прераства в творчество и инициатива, придобива конструктивен характер. В редица звена се пораждат идеи и предложения, чиято реализация се отразява чувствително на изпълнението на насрещните планове, на подобряването на качествените показатели от стопанската дейност на предприятията. Така когато в учебното звено в ТПК „9-ти септември" в Оряхово с пропагандист Иван Кънев разглеждали темата „Повишаването на обществената производителност на труда — необходимо условие за по-ефективно производство", участниците, след като се запознали теоретически с проблема, направили сериозен анализ на икономическото състояние на своето предприятие. На две занятия по два часа анализирали как се решават следните проблеми: а) структурата на разход на труд за изработването на продукцията в цеха за трикотаж, за брезенти и общо за кооперацията; б) каква е подготовката и квалификацията на работниците и ръководните кадри; в) какво е положението с основните производствени фондове и перспективите за реконструкция и модернизация; г) състоянието на себестойността на продукцията по елементи на разходите и влиянието им върху печалбата. Те направили редица предложения, които първичната партийна организация обсъдила и оформила като нейни решения, а след това управителният съвет утвърдил съответните мероприятия. Тези решения послужили за нова нормировка на труда, за подобряване на трудовата дисциплина, за уплътняване на работното време, за въвеждането на нови прогресивни разходни норми на материали,

Digitized by Google

суровини, горива и енергия, за внедряване на нови технологии, за въвеждане на вътрешностопанска сметка в цеховете, за реконструкция на някои основни производствени фондове.

Типичен пример за творчество и инициатива, за поставяне в центъра на икономическото обучение на нерешените и остри проблеми в селскостопанското производство е школата в с. Расово, Михайловградски окръг с пропагандист Игнат Григоров[1]. След теоретическото изясняване на темата „Обществената производителност на труда в настоящия етап от нашето развитие" е бил направен анализ на състоянието на производителността на труда на свинефермите в с. Аспарухово, където е бил реализиран чист доход и изпълнена производствената програма и в с. Расово, където работили при големи загуби. Икономическият анализ помогнал участниците да излязат с конкретни предложения пред стопанското ръководство за подобряване на работата в двете свинеферми.

Друго направление на свързването на икономическото обучение с борбата за висока обществена производителност на труда е икономическото осмисляне на мероприятията по държавно-обществения преглед на производителността на труда. Както научно-практическите конференции, така и опитът в много предприятия показва, че едно от възловите звена в системата на икономическо обучение е то да се свърже по-плътно, непосредствено с прегледа на равнището на обществената производителност на труда, с разработката на инженерните проекти и другите мероприятия за ускореното й нарастване при изпълнението на насрещните планове. Икономическият анализ на ефективността от внедряването на инженерните проекти помага, от една страна, да се насочат усилията на техническата мисъл към по-крупни разработки, а от друга — формира убеденост и активност у работниците при внедряването им в производството. Интересен и полезен опит има в ДСО „Каменна промишленост и строителни изделия". Целенасочената икономическа подготовка на ръководните и изпълнителските кадри е била един от факторите за по-голяма мащабност и дълбочина на прегледа, за мобилизиране на техническата мисъл на специалистите и работниците. Тя е допринесла да се разработят 17 инженерни проекти за изделия и технологии, които заедно с останалите мероприятия са станали причина общата промишлена продукция по насрещния план за 1975 г. да се увеличи с 672 хил. лв., средната изработка на 1 лице от промишлено производствения персонал се предвижда по плана да нарасне с 1 на сто, себестойността на 100 лв. стокова продукция да се намали с 1 лв., обществената производителност на труда да нарасне с 3,1 на сто и да се увеличи печалбата с 1133 хил. лв. Икономическото образование на ръководните и изпълнителските кадри в обединението е съставна част на цялата съвкупност от стопанско-организационни и възпитателни мероприятия за изпълнението на шестата петилетка от предприятията и клоновете в неговата система един месец предсрочно.

Научно-практическите конференции показаха, че един от основните методи в реализирането на изискването за обвързване на икономическите знания със задачите на трудовите колективи е поставянето на участниците в учебните звена на практически задачи и провеждането на практически занятия, което е станало повсеместна практика, при това на качествено нова основа. По-голямата част от учебните звена ги провеждат не като формално събиране на материал за илюстрация на теорията, а като метод и форма за насочване на творческото мислене към конкретно приложение на теорията, към инициати-

[1] Всички звена за икономическа подготовка, за които става дума в статията, са изградени в системата на партийната просвета.

Digitized by Google

ва и активност в практическото решаване на стопанските задачи, към търсенето на резерви за изпълнение и преизпълнение на насрещните планове. Този качествено нов момент заслужава да намира все по-широка подкрепа, тъй като в него се съдържа най-важното в осъществяването на връзката на икономическите знания с живота — превръщането на знанията в действена сила за конкретни изменения в производството, а с това и за промени в социалната среда. Примери за такъв подход могат да се дадат много. Ще посочим само един. В завод „Народна мебел" — Кюстендил в учебното звено по политическа икономия е било проведено практическо занятие на тема: „Борба за висока обществена производителност на труда". Участниците проучили основните фактори за нейното повишаване в завода. Това подтикнало специалистите да предложат и да се внедри по-рационален начин на разкройване на материалите, в резултат на което обещанието за икономия на суровини и материали от 60 хил. лева за 1974 г. било изпълнено през м. ноември.

Както се вижда, обобщаването и внедряването на опита на най-добрите учебни звена крие огромни възможности за решително повишаване ефективността от икономическото обучение на трудещите се. Трябва обаче да отбележим, че този опит не се разпространява с нужните темпове и целенасоченост, че той често пъти стои в папките и материалите и не се прави достояние на всички пропагандисти. През първото тримесечие на 1975 год. бяха организирани цялостни проверки на състоянието на икономическата подготовка на трудещите се в Хасковски и Плевенски окръг и в София. Те показаха, както и научно-практическите конференции, че свързването на икономическите знания с практиката на социалистическото строителство в системата на партийната просвета е поставено на сравнително високо равнище. Обаче в голяма част от професионално-учебните центрове, курсовете за квалификация, звената за икономическа подготовка в комсомолската и профсъюзната просвета е принизена работата по осъществяване на плътна връзка с практиката на социалистическото строителство, със задачите на трудовите колективи. Необходимо е да проявят по-голяма активност държавно-стопанските, профсъюзните и комсомолските органи и организации за цялостното осмисляне и приложение в работата на учебните звена за икономическа подготовка, които те непосредствено ръководят, на положителния опит, натрупан в системата на партийната просвета. Той трябва да се популяризира и активно внедрява във всички форми за икономическата подготовка на трудещите се.

III

Научно-практическите конференции потвърдиха още веднъж старата и вечно млада истина, че в основата на успеха и на това дело е равнището на подготовката на пропагандистките кадри. Няма нито един случай на добре организирана работа по свързването на теорията с практиката в звено, което се ръководи от посредствен пропагандист. Най-добрите не само създават положителния опит, но в една или друга степен чертаят модела на бъдещата работа за по-плътно свързване на пропагандата на икономическите знания с живота. За да се осъществи тази връзка, е нужно пропагандистът да бъде високо културна личност, амбициозен, упорит, добре да познава икономиката на предприятието, да довежда докрай всяко начинание.

Както посочихме, сега главната задача е качественото функциониране на системата за икономическо образование на трудещите се. А това означава да се издига равнището на подготовката на пропагандистките кадри на равнището на изискванията за нейното успешно ре-

Digitized by Google

даме всестранно. Ще обърнем внимание само на някои страни от подбора и обучението на пропагандистките кадри, които имат по-непосредствено значение за осъществяването на по-плътна обвързаност на икономическите знания с живота.

На първо място стои задачата при подбора на пропагандистите за системата за икономическо образование да има твърда ориентация към специалистите икономисти с висше образование. Сега те са около 20 на сто от икономическите кадри с висше образование в страната. Възможностите са много по-големи и реално може да се постигне 75—95 на сто да бъдат икономисти с висше образование. Това би било изключително благоприятно условие. Най-малко в две насоки могат да се очакват положителни резултати. Ще се издигне идейно-теоретическото равнище на икономическото обучение и ще се свърже по-непосредствено икономическата работа в предприятията с икономическото образование на ръководните и изпълнителските кадри. Това би улеснило и би направило по-ефективна и системата за тяхната подготовка и обучение.

На второ място още по-големи грижи да се полагат за тяхната идейно-теоретическа подготовка по основните проблеми на икономическата теория и политиката на Партията, които имат голямо идейно-политическо значение. Особено значение сега има овладяването на повече знания по въпросите на логиката, методиката, педагогиката и социалната психология, социологията и риториката. Издигането на равнището на пропагандистката работа изисква пропагандистите широко да внедряват творческите планове при занятията. Те са в основата на тяхната дейност по свързването на икономическите знания с живота.

На трето място с голяма острота стои проблемът за оптималното съчетаване на общотеоретичната, фундаменталната и частно-икономическата подготовка на пропагандистките кадри. Без спазването на това изискване се изпада в две крайности. В случай, когато пропагандистът има предимно общо теоретическа подготовка, той осъществява единството на теорията и практиката главно в макромащаб, често пъти откъснато от задачите на трудовите колективи, т. е. това единство не се пречупва през призмата на живота в микросредата, в трудовия колектив. А понякога теорията не се свързва и с практиката в макромащаби и се изпада на позициите на чистото просветителство. В случай, когато не се познава добре теорията и политиката на Партията, а се разчита само на отраслово-икономическата подготовка или само на определен кръг икономически операции, връзката се свежда само до конкретните задачи в колектива, откъсната от богатството на социално-икономическата практика в макромащаб. Това в редица случаи води до практицизъм и технократизъм, изчезва идеологическата страна на икономическите знания, която е главната цел в масовото икономическо образование на трудещите се. Това се отразява отрицателно и на професионално-квалификационната, практическата функция на икономическото образование.

Пропагандистът следователно трябва не само ясно да вижда идеологическата и практическата функция на икономическата подготовка, но и да ги свърже органически.

Отраслово-икономическата подготовка на пропагандистите най-резултатно може да се провежда с активното участие на министерствата и ведомствата. С тяхна помощ по-добре и по-пълно те ще овладяват икономическата политика на Партията в съответните отрасли, подотрасли, както и проблемите и задачите на предприятията.

Усъвършенстването на работата във всички звена на системата за икономическо образование налага да се организира единно обучение на пропагандистите. Това ще се отрази положително както на равнището на тяхната идейно-теоретическа подготовка, така и на практическото овладяване на челния опит в пропагандистката работа. Затова

Digitized by Google

плановете за обучението в летните курсове следва да обхващат всички пропагандисти от системата за икономическа подготовка. А тяхното практическо реализиране изисква под ръководството на окръжните комитети на Партията активно да участвуват и държавно-стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства.

* * *

В процеса на икономическото обучение се натрупва богат по съдържание и форми опит по свързването на икономическите знания с обществената практика и задачите на трудовите колективи. По-нататъшното му осмисляне, разпространение и практическо овладяване е един от сигурните пътища за издигане на ефективността от икономическото образование на ръководните и изпълнителските кадри.

СМИСЪЛ НА ЖИВОТА

Изборът на професия е трайно и сериозно осмисляне на човешкото битие, щастливо продължение към юношеството и зрелостта на живота. Човек без професия или с много професии е подобен на пътник без път или на пътник с много пътища, а многото пътища разколебават вярата, отслабват волята, умножават съмнението, поляризират градивните намерения и творческата цел. Казват, за да се направи кладенец, трябва да се копае на едно място. Нашето време създаде условия за неограничено проявление на човешките способности, на индивидуалните възможности на всеки за процъфтяване на таланти и дарования.

Но изборът на една основна, главна професия, усъвършенствуването на тази професия, изгребването на всички нейни възможности, стремежът към една цел е не само желателно, но и необходимо, то е, което Маркс нарече „единство на целта".

Иван Факирев, стругар от цех 201 на Химкомбината в Димитровград (сега този цех е към Завода за химическо машиностроене) има професия, която обича, която той счита за щастливо решение в живота си, която осмисля дните му и която прави единна и неделима целта на неговите стремежи. Вече двадесет и две години Факирев работи в цех 201. От пръв поглед това не би направило впечатление. Но представата, че това е един и същи цех, едно и също работно място, един комбинат, един и същи град, сред почти едни и същи хора, с които заедно се променяте, подсказва сила на характера и безмерна любов към професията. Наистина това би смутило до невъзможна степен хората, които търсят приключения, странствувания, далечни пътувания, би ужасило онези, които считат всяка последна професия за недостойна и минават край нея като към вчерашна вест. Животът на стругаря и комуниста Иван Факирев, който толкова зими и пролети прекарва работния си ден на едно и също място, неговата досегашна практика на работник, учител на децата, възпитател на кръжочниците, на които той предава своята професия, на активист в първичната партийна организация, общественик в квартала убеждава по категоричен начин, че **човек може да прояви своята способност да създава и твори, да се самоосъществи като личност, да открива нови светове в един и същи завод, в един и същи град, на едно и също работно място, да извърши своя тих, незабележим подвиг, достоен за славата на онези, които покоряват дълбини и висини.**

Като работник стругар Факирев изпълнява и преизпълнява дневните норми, справя се с професионално майсторство с

трудовите си задължения, участвува в социалистическото съревнование и за тези скромни успехи името му е споменавано с добро на тържества и празници, неговата снимка се реди при другите от таблото на първенците на трудовата слава. Но онова, което го отличава от другите, което дава ярки, изключителни цветове на неговата дейност, е възпитателната му работа с пионерите — любители на стругарската професия.

За двадесет и две години Иван Факирев, работникът и гражданинът на Димитровград, е обучил и възпитал над 800 стругари. Та това са випуските на няколко техникума, на тройно повече университетски факултети. Първите пионери стругари са вече бащи на големи деца и имат зад себе си по десет и петнадесет години стаж в стругарството, а най-младата смяна, тази смяна, която се учи сега, е на петнадесет урока по стругарство.

Рождената година на това светло дело, на това класово, на това партийно начинание е 1954. Иван Факирев завежда първите пет-шест момчета от училищата „В. Левски", „Н. Вапцаров" и „Алеко Константинов" — всички от квартал „Толбухин" — в цех 201. Показва им сложните машини, обяснява им как работи стругът. Отначало съвсем случайно, почти неорганизирано, просто любителски момчетата идват в цеха, притеглени от благия характер на Факирев и от неговия все по-топъл и интересен разказ за чудния свят на машините, които режат метала, както ще каже по-късно Димитър Делчев „подобно на кашкавал". Децата виждат как пред очите им се реализират приказките, защото само в приказките и в цеха човекът побеждава най-твърдото и най-яркото — стоманата. Любознателността на децата, неограниченото им желание да надникнат в неизвестното, обичта на майстора към децата, желанието на Факирев да остави наследници на стругарската професия се срещат и сливат в един устрем, в едно желание, в един път, път, по който ще извървят осемстотин души и един майстор стругар, учител и най-добър наставник.

Образува се кръжок по стругарство. Участвуват петнадесет момчета. Ръководствата на трите училища съдействуват на инициативата. Партийният комитет при Химкомбината, стопанското ръководство приемат с разбиране инициативата на Факирев и му предоставят машини и материали за обучение на бъдещите стругари. И тогава и по-късно в кръжока постъпват предимно ученици от пети клас и до осми клас завършват, така да се каже, целия цикъл на обучение. Процесът на обучение протича предимно в неделните и почивни дни, когато машините са укротени, когато в цеха е тихо така тихо, че в дъждовно време се чува звънът на капчуците. Бащите са си отишли, идват синовете. Бъдещите стругари пристъпят в цеха с обич и със страхопочитание. Иван Факирев, отключил общия шкаф, където пазят изработеното от миналото занимание, приготвил нов материал. Тинско нетърпение. Пионерите знаят, че чичо им Иван ще бъде в цеха и ще ги очаква, нали са минали седмици, месеци, години, а той винаги идва преди тях и винаги ги очаква. Като че ли този човек няма домашни задължения и не му тежат грижи. И той като другите има своите съботни и неделни грижи, но обичта към децата, обич, която наистина няма измерения, дава сили и на него, и на семейството му да отдаде част от свободното си време на другите. Децата познават добродетелите на своя учител по стругарство, знаят, че той не се заседява над таблата или над картите, или да пие с часове с безразличие към всичко наоколо, че не се разпъва на лозе или на частна практика, както правят мнозина.

Децата пристигат, обличат работно облекло, шито за тях, вземат детайлите, които са оставили недообработени, и чакат новия урок. Факирев ги запознава с невидимия, но крайно интересен свят на металите и сплавите, обяснява тяхната якост, другите им свойства. Ръцете му докосват струга, разтягат, затягат, нагласят, а детските очи виждат как ръцете му галят машината и това усещане се превръща в неувяхваща обич към струга, към бормашината, към голямата фреза, към цеха, към завода. Пионерите ловят сръчните и отмерени движения на майстора, следят погледа му, опрян в детайла, който се върти и съска под резеца на ножа, и страшно им се иска да станат като него прочути стругари, комунисти като него.

Шест дни Факирев подобно на останалите работници произвежда и възпроизвежда материални блага, а седмия ден сам се заема с производството и възпроизводството на работници стругари, да помага на работническата класа да увеличава своя състав, да притегля към нея хора, достойни за нейната велика мисия. Иван Факирев по неговите думи и по признанието на заводското ръководство пък и на всички, които го познават, е произвел и произвежда съзнателни работници, които обичат и владеят своята професия. Неговите ученици работят във всички краища на страната. Шейсет процента от учениците му постъпват във висшите учебни заведения и в техникумите, петдесет процента от работниците на Завода за химическо машиностроене са били негови ученици. Негов ученик е Димитър Делчев, най-добър млад стругар за 1973, сега технолог в цех 201. Янко Атанасов завърши машинно инженерство, сега работи във Варна, Янко Янков също завърши машинно инженерство, и е на работа в завод „Дунав" — Оряхово, някогашният ученик стругар Пею Ташев стана инженер и е председател на клуба за научно и техническо творчество към Химкомбината, Вълкан Георгиев е един от най-добрите формовчици в страната. Димитър Делчев, негов възпитаник, често казва: „В завода ме доведе Иван Факирев и тогава за първи път видях струг. В началото ми беше трудно. Веднъж ключът едва не ми счупи ръката, но въпреки

И днес, когато ме запитат: с какво ти помогна Иван Факирев, аз от сърце отговарям: ориентира ме в живота, даде ми насока." Една статистика на градския народен съвет в Димитровград показва, че в града живеят заселници от 920 селища на страната. **Цялата страна съгради Димитровград, но на свой ред първият град на нашата нова химия връща на страната специалисти, част от които са и учениците на Иван Факирев.** Неговият труд е особен вид труд, плодовете на този труд зреят късно, зреят след години и това понякога не забелязват нетърпеливите. **Производствената и педагогическата практика на знатния стругар е една еманация на добродетелите на работническата класа — да създава материални блага, да подготвя свои достойни наследници — идейно убедени, нравствено устойчиви, политически активни, съдействуващи със всички сили за превръщането на политическите идеи на Партията в социалистическо битие.**

Иван Факирев не произвежда само работници, **той „произвежда" и комунисти.** Неговите ученици са и любознателни пионери, възторжени комсомолци, активни комунисти. Значителна част от младите комунисти в Завода за химическо машиностроене, в Химкомбината или са негови ученици, или са под благотворното идейно и нравствено въздействие на стругаря възпитател. Той учи своите питомци да обикнат великото дело на Партията, нейните градивни идеи, вдъхва им обич към социалистическото отечество. Лично той на мнозина е поръчителствувал за Партията. Сегашният партиен групов отговорник Димо Иванов, стругар в цеха, е също бивш ученик на Факирев. И се получава оптимистичният резултат, че двама негови ученици са му, така да се каже, началници: Димитър Делчев е технолог на цеха и често помага в работата на своя учител, а Димо Иванов е партиен отговорник на своя възпитател. Учителят, възпитателят гледа на този факт с радостни очи и с известна гордост, че началната скорост, която той е дал на своите ученици, ги е извела на височини в живота. „Моите ученици — казва Факирев — всички работят, мързеливи и неблагодарни хора не съм създал. Ако някъде мой ученик мързелува, ще ме е срам и за него, и за себе си."

Често пъти негови познати се удивляват и се питат откъде идва тази неизчерпаема любов на Факирев към децата, това търпение към техните лудории, това старание за тяхното възпитание, което не знае умора. Дали зад външно красивото не се крие някаква корист, та наистина кой ще отделя от свободното си време, за да възпитава чуждите деца? Или това става за сметка на възпитанието на собствените деца?

Своите деца той е възпитал. И дъщеричката, и синът му са добри ученици и активни комсомолци. Неговата енергия, стремежите му да облагородява всичко край себе си не стоят на единия бряг, те търсят други брегове и други територии. Комунистическите закачки, подмятанията, в които има и неразбиране, и неприкрит егоизъм: че трябва да си гледа стругарството, че много отсъствува, ходи на местни и национални съвещания, сборове на пионерите. Но той върви уверено по своя път с вярата, че прави добри дела, че го чакат още неоткрити и незавоювани територии. От първия кръжок до ден днешен той върши без прекъсване своята педагогическа работа. Неговата голяма награда са искрящите очи на пионерите, хонорарът му — успехите на неговите ученици, станали знатни стругари, формовчици на републиката, способни инженери и техници, високоразрядни работници. Тяхното щастие е и негово щастие и това чувство, което мнозина не разбират и още по-малко изпитват, се покрива с казаното от Дидро, че „Най-щастлив е оня човек, който прави щастливи много други хора". Родителите доверяват децата си на него и вярват в неговата способност да обърне с лице към труда и доброто възпитание дори и най-непослушните. Често го чуват да казва: **„Работата с пионерите за мен е смисъл на живота. Струва ми се не бих работил добре през шестте дни на седмицата, ако през седмия не съм край децата. Ако ми ги отнемат, все едно да посегнат на живота ми."**

Всяка любов се реализира, когато срещне взаимност. Децата също обичат своя учител по професия. Ако не са на занимания в цеха, те ще са събрани около него в блока „Еделвайс", където живее той, на стадиона, в малкия квартален парк или на излет в околностите на града. И на тази своеобразна пионерска команда пак той е командир. С това може да се обясни обстоятелството, че на летните лагери, където Факирев прекарва част от отпуската си, пионерите искат да отидат там, където е той, да бъдат в оня отряд, където той е ръководител. Тъй в пионерската команда от квартала, на летните пионерски лагери, на походите той набира неусетно и полека ученици за новия кръжок по стругарство.

Новият кръжок, новата учебна година, новите пътувания в чудния свят на техниката и химията започва сега с новата учебна година в пионерския завод към Химкомбината. Пионерският завод има също своя история, пъстра на успехи, открития, завоевания. Но основният камък в сградата на този завод за професионално ориентиране и трудово възпитание е кръжокът на Иван Факирев. Градският комитет на БКП, партийният комитет при Химкомбината, стопанското ръководство, комбинатският комитет на Комсомола, профкомитетът виждат и подкрепят инициативата за създаване на пионерски завод. Разрешено е да се ползва материална база, необходима за учебния процес. Целогодишната дейност на завода се организира от комбинатския комитет на Комсомола. През тази година в пионерския завод се обучават над сто пионери по химия, радиотехника, електротехника, стругарство и дървообработване. Починът на Факирев завладява

делец и моделчик, води кръжок по дървообработване. Може би към 200 души са взели неговия занаят и майсторството му в дървообработването. Включват се и от по-младата генерация. Радка Милкова ръководи групите по химия, Атанас Желязков преподава електротехника, Димитър Сидеров — радиотехника. Пет професии усвояват пионерите в своя пионерски завод. **Днес пионерите учат в лабораториите на майките, утре ще ги заместят в производството, една своеобразна щафета на професията, която води към съкровената идея на Партията — да осъществи трудовата адаптация на младото поколение и да създаде потомствени работнически фамилии.**

Пионерският завод си има свое ръководство от пионери. В началото на учебната година, която се открива тържествено и е събитие в Химкомбината, в Завода за химическо машиностроене, в трите училища в квартал „Толбухин", на градската комсомолска организация, се избира директор на завода, главен инженер, началник на личен състав, началници на смени, бригадири — всичките те са пионери. Иван Иванов, секретар на комбинатския комитет на БКП, казва, че поддържат пионерския завод с всички средства, защото се е наложил като тяхна специфична форма за професионалното ориентиране на учениците. Краят на учебната година в завода идва с изложба конкурс. Всеки ученик се готви за изложбата, стреми се да се представи най-добре. **Участието в изложбата, отличените работи в конкурсите предизвикват възторзи и нестихваща радост у участниците, стават повод за семейни тържества, за тържества на цели родове.** Секретарят на комбинатския комитет на Комсомола Гочо Желев, училищните ръководства, в профсъюзния дом на културата „Химик" виждат в пионерския завод истинско реализиране на партийния призив „Учение и труд, труд и учение".

Пионерският завод, който бе една по-висока степен, следващ етап от кръжока на Иван Факирев, получи и своя количествен ръст. Към Марбас, завод „Вулкан" също са създадени пионерски заводи. Нови обилни плодове дава някогашният кръжок по стругарство, родил се няколко години след създаването на Химкомбината в Димитровград, в онези далечни и близки години, когато се оформяше новата работническа класа, когато още не бе заглъхнало ехото от бригадирските кирки, когато не бяха разорани всички межди и Пеню Пенев не бе написал още „Дни на проверка".

Понякога, само понякога Факирев се натъжава и тази тъга я докарват онези родители, които имат друга нагласа към професията на стругарите, на работниците изобщо, които не искат да видят децата си в „омаслени дрехи". Погрешната представа на родителите за възможностите на децата им често води и до погрешното им ориентиране. Подобно разбиране е имал и един стругар от завода. Детето му обаче с желание да наследи професията на баща си се записва в кръжока на Факирев. На един конкурс изработеното от този ученик е класирано на първо място. Тогава, някои казват, че е подучено от Факирев, то казва на баща си: „Ако беше се учил като мене, и ти щеше да си най-добрият стругар в завода". Бащата с горда болка приема думите на момчето си и повече не са чути упреци за бъдещото ориентиране на сина му.

Починът на човека и комуниста Иван Факирев покълна и върза едър клас и този растеж бе възможен благодарение на благодатната почва, създадена в Химкомбината, в града на първите химици. Иван Факирев често споделя своя опит, споделя го пред земляци и пред чуждестранни гости, пред национални форуми и винаги намира дума за благодарност към Партията, която така незабелязано осмисли живота му и от беден и полугладен селянин, принуден да слугува у богатите, го направи стругар и педагог от висша категория.

Димитър КРАЛЕВ

Digitized by Google

...В ЕДИНЕН РИТЪМ

СРЕЩАТА В РУСЕ

Крепка дружба и тесни творчески връзки обединяват списанието на ЦК на КПСС „Агитатор" и сп. „Политическа агитация", издание на ЦК на БКП. Постоянните контакти между двете издания, които се изразяват в разнообразни форми, помагат по-пълно да се отразяват преимуществата на социалистическия строй, по-дълбоко да се разкриват достиженията в социалистическото и комунистическото строителство в нашите страни.

Една от действените форми на това сътрудничество е състоялата се в Русе в края на май т. г. двустранна научно-практическа конференция по актуални проблеми на политическата агитация, организирана от редакциите на двете списания. В работата ѝ взеха участие голяма група научни и партийни работници — представители на КПСС; български партийни работници — от отделите „Пропаганда и агитация" и „Средства за масова информация" на ЦК на БКП, секретари на окръжни и районни комитети на Партията, журналисти. В 5 доклада и 14 съобщения и изказвания бяха разработени теоретико-приложно различни страни от значението, функциите, задачите и партийното ръководство на политическата агитация.

За ролята и функциите на политическата агитация в системата на идеологическата дейност на Партията при съвременните условия говори Стоян МИХАЙЛОВ — заеждащ отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП.

В своя доклад той разкри

НАРАСТВАЩОТО ЗНАЧЕНИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

— Днес — подчерта докладчикът — се забелязва тенденция да нараства ролята на идеологическата работа, в това число и на политическата агитация, като боен сектор и отговорен участък на идеологическия фронт. Това е закономерен резултат от усложняването на задачите на социалистическото строителство, от по-нататъшното развитие на социалистическата демокрация, от укрепването и разширяването връзките на Партията с народа, от нарасналата политическа зрелост, образователно и културно равнище на трудещите се и младежта, от растящата урбанизация и прехода към петдневна работна седмица; от ред външни фактори, от международните условия, в които ние строим зрелия социализъм и в които се развива световната социалистическа система. Сега когато принципите на мирното съвместно съществуване се осъществяват в живота, на преден план в историческото съревнование и класовата борба на социализма и капитализма излиза идеологическият плацдарм. А това поставя нови, още по-отговорни задачи както пред целия идеологически фронт, така и пред политическата агитация. Тя трябва преди всичко много по-целеустремено, пълно и своевременно да въоръжава комунистите и всички трудещи се с точни идейно-теоретични и политически оценки и изводи, за да могат вярно да се ориентират в международната обстановка, правилно да разбират огромното значение и историческите последствия от разработената на XXIV конгрес на КПСС програма за мира, успешно претворявана в живота благодарение на колосалната работа, извършвана от ЦК на КПСС и съветското правителство, с активното участие на братските комунистически партии и социалистическите страни, от миролюбивите страни на целия свят. Политическата агитация трябва всестранно да използва новите благоприятни условия за най-широко разпространение правдата за реалния социализъм и мощното настъпление на марксистко-ленинското учение и комунистическите идеи за неотразими атаки на буржоазната идеология, антикомунизма и антисъветизма, за тотална критика и идеен разгром на „левия" ревизионизъм и особено маоизма, на десноопортюнистическите социал-реформистки възгледи и теории. Наред с това тя е призвана много по-целеустремено, активно и своевременно да противодействува на всички и всякакви опити за буржоазно идейно

Digitized by Google

проникване, на различните форми за идеологическа диверсия на империализма.

Другият проблем, на който се спря Стоян Михайлов, беше за

МЯСТОТО И ФУНКЦИИТЕ НА АГИТАЦИЯТА В СИСТЕМАТА НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

и по-специално на трите нейни функции — информационната, възпитателната, организаторската. Накратко те се свеждат до следното:

Популяризирайки и разяснявайки политическата линия, решенията и начинанията на Партията, осветлявайки и оценявайки актуалните факти и събития на вътрешния и международен живот, живота в даден район или предприятие, давайки отговор на повдигнатите от трудещите се въпроси и запознавайки населението с общонационалните и общопартийните или местни проблеми и задачи, агитацията по такъв начин осъществява своята **информационна функция.** И още — добре организираната агитационна дейност доставя на ръководните партийни органи от всички равнища богата и оперативна информация за общественото мнение и настроение, за въпросите, които вълнуват населението и трябва да получат съответен отклик или да намерят практическо решение. Така тя помага на Партията да бъде в постоянен контакт и жив диалог с масите. Именно този пряк контакт и жив диалог на Партията и нейните ръководни кадри с най-широките слоеве от населението, с всеки колектив и група, с отделния труженик придават на агитацията особено голяма сила и специфични предимства пред другите разновидности и форми на идеологическата работа.

В какво се изразява **възпитателната функция** на политическата агитация? Целта на разпространяваната информация не е просто осведомяване на хората. Тя винаги е насочена към едни или други необходими изменения в тяхното съзнание. Разяснявайки политиката, текущите събития и задачи, политическите знания и идеи, тя допринася за повишаване социалистическата и най-напред политическата съзнателност на трудещите се и младежта. Добре организираната и правилно насочвана агитационна дейност е мощен фактор за патриотично, класово-партийно и интернационално възпитание на народа, за формиране на социалистическо отношение към труда, за обогатяване нравственото съзнание и моралната устойчивост на личността. Наред с пропагандата тя способствува и за изработване на научен марксистко-ленински мироглед у масите. Особено силно влияние оказва на **общественото мнение** и настроение, на идейно-политическите, нравствените и други социални чувства на хората, на колективната психика, на ценностните ориентации, на традициите и други социално-психологически явления.

Основната цел на агитацията е да служи за провеждане политиката на Партията във всички сфери на социално-икономическия и духовен живот на обществото. Ето защо тя изпълнява и **организаторска функция,** която има първостепенно значение. С агитационната дейност ние винаги се стремим да оказваме благоприятно въздействие на поведението, трудовата и обществено-политическата активност на хората, да повишаваме тяхната готовност и да ги вдигаме на борба за практическо осъществяване политическата линия на Партията въобще и произтичащите от нея задачи за всеки трудов колектив, за отделната личност.

Бидейки тясно свързана със задачите на социалното управление и изцяло подчинена на тези задачи, политическата агитация помага да се осигури социално взаимодействие между членовете на обществото и дружна работа в трудовите колективи, да се разгръща социалистическото съревнование, давайки своевременно гласност на неговите резултати и популяризирайки опита на челниците в труда, да се води борба за съблюдаване законността и дисциплината, против нехайството, разхищението и други отрицателни явления.

Организаторската функция на агитационната дейност се реализира в единство и взаимодействие с цялата организаторска работа на Партията. Нещо повече, в практиката на първичната партийна организация често е трудно да се отдели и разграничи къде завършва агитацията и къде започва организаторската дейност. А там където задачите по разясняването и убеждаването на колективите са откъснати от задачите по организирането и мобилизирането на хората за практически действия, винаги в една или друга степен се намалява **ефективността** от въздействието както върху съзнанието, така и върху поведението на трудещите се.

След като отдели широко **място** на взаимодействието между пропагандата и агитацията, на качествата, които трябва да притежава, и на формите, в които да се осъществява днес, докладчикът посвети специално внимание на системния подход към идеологическата дейност, като разкри елементите на този подход. Накрая посочи, че

НЕПОСРЕДСТВЕНАТА И ГЛАВНА ЗАДАЧА

на агитационната дейност на партийните организации сега е с всички свои средства и форми да мобилизира трудовите колективи и целия народ за изпълнение и преизпълнение на социално-икономическия план на страната за 1975 г. и цялата шеста петилетка. Въпросите за рентабилността на икономиката, за максималното използване на работното време за увеличаване на сменността и използване на пълната мощ на техниката и основните фондове, за осигуряване на богата селскостопанска работа трябва да станат нейно основно съдържание. Така и политическата агитация ще даде важен принос в общите усилия на Партията и целия народ за достой-

Digitized by Google

на среща на XI конгрес на БКП, който ще стане един от жалоните по пътя на строителството на развито социалистическо общество в нашата родина.

На някои въпроси, свързани с повишаване

ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

беше посветен докладът на **М. П. ГАБДУЛИН** — главен редактор на сп. „Агитатор". Подчертавайки, че политическата агитация е активна форма за връзка на Партията с масите, действено средство за политическо ръководство, той изтъкна нейното голямо значение за икономическото, политическото, социалното и духовното развитие на обществото, на трудещите се. Ефективността й се определя от степента на постигане на определената цел. А нашата цел е комунистическите идеи да се превърнат в убеждение на хората, в техен мироглед, в обществена активност, във високо чувство за отговорност, във висока съзнателност, които са и ще бъдат могъща сила за нашето обществено-икономическо развитие. Показателите за ефективността са качествени и количествени. Те се определят чрез социологически изследвания, които напоследък се ползват нашироко в научната и партийната работа. Те са ценни, когато проникват дълбоко в същността на проблема.

М. П. Габдулин обоснова и критериите за ефективност на политическата агитация и по-специално на устната агитация и изложи съветския опит в тази област. Той подчерта, че устната агитация следва постоянно да се разширява и че решаващ фактор за нейната ефективност е тя да бъде правдива, компетентна, доказателствена, научна, актуална. В тази връзка голямо значение придобива въпросът за подготовката и майсторството на агитационния апарат — агитколективи, групи докладчици, групи политинформатори.

В докладите и съобщенията, направени от съветски и наши партийни и научни работници, беше отделено особено внимание на проблема за

ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Доклад на тема „Възпитателното въздействие на обществената среда и задачите на политическата агитация" изнесе отговорният редактор на сп. „Политическа агитация" **Стоян КРЪСТЕВ**. Той разгледа взаимното влияние и обусловеността на общественото съзнание и обществената среда и **задачите** в тази връзка на **политическата агитация** — да разкрива положителните елементи, характерните черти и тенденции на социалистическата обществена среда, да популяризира огромните предимства на социалистическия обществен строй, големите социални завоевания на трудещите се и по такъв начин да утвърждава социалистическите идеи и социалистическото съзнание сред широките маси. Особено голямо значение днес има популяризирането характера, съдържанието и преимуществата на социалистическия начин на живот, перспективите на комунистическото развитие на Съветския съюз, облика на съветския човек, неговата богата душевност. И още: да разкрива негативните тенденции в обществената среда, отрицателните явления и конкретните прояви на „малката правда" и с помощта на богатия арсенал от своите методи, форми и средства да се бори с тях. Политическата агитация е изключително важно средство за социален контрол и тази нейна функция трябва да се развива още по-цялостно от партийните организации, още по-пълно да се използва нейната роля за преодоляване и предотвратяване недостатъците и нарушенията, отрицателните черти и явления в обществената среда, в съзнанието и поведението на нашия съвременник.

Особено големи са задачите на политическата агитация в укрепване на трудовия колектив и засилване неговата роля за изпълнение на социално-политическите задачи и за правилното възпитание на неговите членове. Тук докладчикът акцентира върху необходимостта от идеологически критерии при оценката на дейността на всеки ръководител и трудещ се, от създаването на оптимален възпитателен микроклимат.

Голям интерес предизвика опитът в тази насока на Челябинския областен комитет на КПСС, който сподели **Михаил Фьодорович НЕНАШЕВ** — секретар на комитета. Той се спря обстойно, аргументирано на съдържанието и формите на политическата агитация в трудовия колектив. Съветските хора на съвременния етап се характеризират с висока съзнателност, грамотност, култура, информираност. Това улеснява и в същото време усложнява политическата агитация, поставя пред нея по-високи изисквания. Другарят Ненашев разказа за богатия опит на отделни организации и на цялата Челябинска област по формите на агитационна работа — срещи на ръководителите с колективите, „ленински петъци", дни на агитатора, на политинформатора и т. н.; за обучението на групите докладчици и политинформатори, за превръщането на наставниците в политически агитатори и възпитатели. (На този въпрос посвети изказването си и **Минчо Делев** — секретар на окръжния комитет на БКП в Сливен.)

За възпитателните функции на трудовия колектив и ролята на политическата агитация за изграждането на силни и боеспособни колективи се изказа и **Методи ВЛАДИМИРОВ** — секретар на окръжния комитет на БКП в Габрово. Той изнесе с какви активни форми на въздействие си служи политическата агитация в условията на автоматизираното производство, което намалява непосредствените контакти между работниците.

„Трудов колектив и трудово възпитание" — това бе темата на изказването на **Константин Григориевич КОРИТОВ** —

Digitized by Google

зам.-главен редактор на сп. „Агитатор". Той се спря на формите и методите на трудовото възпитание, като подчерта, че негова основна цел е активно да се включват производствениците в борбата за висока производителност на труда, за високи производствени резултати, за отлично качество. Главните насоки на организаторската функция на политическата агитация трябва да бъдат укрепване на социалистическата дисциплина и възпитаване на висока съзнателност, развитие на творческо отношение към труда, усъвършенствуване на социалистическото съревнование, на моралните и материалните стимули.

Интерес предизвика и докладът на **Стефан ЕНЧЕВ**, зав. сектор в отдел „Средства за масова информация" на ЦК на БКП, за ролята на средствата за масова информация за широка политическа агитация и информация на трудещите се. Взаимодействието й с другите форми и средства за агитационна работа.

За ролята на политическата агитация във формирането на общественото мнение дълбоко обосновано изказване направи професор **Александър Константинович УЛЕДОВ.** Той анализира средствата и методите, които трябва да подбере политическата агитация, за да организира общественото мнение. Наличието на обратна връзка между агитатора и аудиторията прави политическата агитация уникално средство за формиране на общественото мнение. Агитаторите са ежедневно сред масите, те са техни организатори и имат възможност да оказват постоянно влияние на общественото мнение. Затова е важно идеологическите работници да знаят закономерностите на формирането на общественото мнение, тенденциите на неговото развитие; перспективите на развитие на обществения живот; агитацията да обединява усилията си с другите форми на обществено въздействие.

Накрая професор Уледов направи предложение редакциите на двете списания да организират поместването на консултации по изучаване и формиране на общественото мнение за няколко години.

Участниците в конференцията внимателно изслушаха и изказването на **Петър КАРАГЯУРОВ** — зав. сектор „Политическа агитация" в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, отнасящо се до актуалните проблеми на политическата агитация по местоживеене.

На проблемите, които изникват пред идеологическата работа в условията на намаленото работно време и увеличената почивка на трудещите се посвети изказването си **Стоянка КРЪСТЕНОВА** — секретарка на окръжния комитет на БКП в Пазарджик.

Конференцията обсъди от различни аспекти и въпроса за

ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ

Катя ВАСИЛЕВА — зав. сектор в отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП, насочи вниманието на участниците върху теоретико-методическите основи на политическата агитация. Тя задълбочено и аргументирано посочи пътищата, по които следва да се издига научното равнище на политическата агитация и да се създаде теоретически обоснована методика.

Професор **Иван Тихонович ЛЕВИКИН** разгледа социално-психологическите аспекти на политическата агитация. Внимателно, крачка по крачка той насочи слушателите към необходимостта от анализ на обекта на въздействие и от отчитане на социално-психологическата ситуация, която определя пропорционалността на рационалното и емоционалното в политическата агитация.

„Актуални проблеми на партийното ръководство на политическата агитация". Това беше темата на доклада на **Тодор ГАНЧЕВ** — зам.-зав. отдел „Пропаганда и агитация" на ЦК на БКП. По този въпрос сподели опита на Гродненския областен комитет на Комунистическата партия на Белоруския секретарката на комитета **Евлокия ЕМЕЛЯНОВА. Маргарита КЕМАЛОВА** — секретарка на окръжния комитет на БКП във Велико Търново, разказа за ръководството на агитационната дейност от първичната партийна организация.

В конференцията участвуваха активно и други представители на съветската делегация и секретари на окръжни и районни комитети на БКП, които допринесоха за съвместното изясняване на теоретични проблеми и за правилни изводи от многогодишния опит в практическата работа по проблемите на политическата агитация.

Конференцията беше още една ярка проява на непрекъснато разширяващо се и задълбочаващо се идеологическо сътрудничество между КПСС и БКП.

Собствена информация

Digitized by Google

ОСНОВНИ ЗАКОНОМЕРНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА ПАРТИЯТА

проф. КОСТАДИН БАЙЧИНСКИ

5

Основният принцип на партийно ръководство — колективността, се реализира, като се повишава отговорността на партийните кадри и на всички комунисти за изпълнение на партийните решения. Това е друга закономерност в развитието на Комунистическата партия.

Силата на партийното ръководство е в неговата колективност. Тя създава максимални възможности изработената върху основата на марксистко-ленинската теория и опита на масите научнообоснована партийна политика успешно да се осъществява в живота и е най-голямата гаранция срещу едностранчивостта и субективизма в партийната политика. Ленинският принцип на колективността изгражда истинското единство и сплотеност на партийното ръководство, развива инициативата и активността на широките партийни маси. Важно условие за проява на колективността е разцветът на вътрешнопартийната демокрация, критиката и самокритиката, възпитанието на комунистите и безпартийните трудещи се в дух на творчество, новаторство и инициатива. Едновременно с това колективното ръководство е неделимо от строгата деловитост, системната организираност, навременната оперативност, от единството на плановете и тяхното изпълнение.

В ленинското разбиране за колективността неразделно са свързани активното участие на всички комунисти в изработването на партийните решения с борбата за тяхното изпълнение и високото чувство за лична отговорност. Развитието на колективността в никой случай не може да се сведе само до количеството на пленумите, заседанията, съвещанията, до броя на изказалите се. За нейното развитие трябва да се съди преди всичко по творческата атмосфера, съществуваща в работата на партийните органи — атмосфера, в която колективно, свободно и делово се

Продължава от миналия брой.

Digitized by Google

обсъждат проблемите при висока принципиалност, смела партийна критика без оглед на лицата, при пълно равноправие между членовете на ръководения колектив и зачитане мнението и критичните бележки на партийните организации и всички комунисти.

След Априлския пленум от 1956 г. Централният комитет на нашата партия поведе борба за ликвидиране на вредните последици от култа към личността и за развитие на колективността. Партийните конгреси се свикват редовно. Принципиалните проблеми на партийната политика се обсъждат колективно на пленумите на ЦК. Станаха неотменна практика всенародните обсъждания на перспективните и текущите народностопански планове, най-важните проблеми на държавното и стопанското ръководство. Правата на местните органи и обществените организации се разшириха. Засили се партийният и общественият контрол, всестранно се насърчават творческите инициативи на масите.

В. И. Ленин неведнъж подчертава неделимостта на най-важните страни в живота на Партията — дисциплината и демокрацията, колективността и личната отговорност.

Някои съдят за партийната дисциплина само по външните белези и по изпълнението на елементарните уставни задължения — присъствия на събрания, участие в партийната просвета, редовно плащане на членския внос и пр. Критерий за партийната дисциплина е как комунистът изпълнява своята авангардна роля, какъв пример дава на безпартийните, какво е участието му в производството и обществено-политическия живот, с каква настойчивост се бори за осъществяване на партийните решения, как воюва и брани делото на комунизма от всякакви врагове.

Партийната дисциплина е несъвместима с пасивността и безпринципността, с угодничеството и приспособленчеството, с примиренчеството, със слабостите и грешките. Най-ярко въплъщение на партийната дисциплина на комуниста е единството между неговите думи и дела.

В. И. Ленин сочи, че основа на съзнателната дисциплина са партийната демокрация, колективно изработената и научнообоснована, проверена от практиката партийна политика, доверието и подкрепата от страна на класата и масите, високата взискателност към комунистите.

Взискателността означава преди всичко проверка на хората по техните дела, съществуването на такава обстановка в Партията, при която нито едно неизпълнение на партийните решения не остава незабелязано, нито един член на Партията да не бъде застрахован от критика. Всеки опит да се нарушат ленинските принципи и норми на партийно ръководство или да се заобиколят и нарушат социалистическите закони да намери принципиална партийна оценка, да не остане безнаказан.

Партийният работник изпълнява партийните решения като политически деец, а не като командир или войник. Главното в неговата работа е организаторската и политическата дейност сред хората. Тази дейност е толкова по-резултатна, колкото по-задълбочено познава действителното състояние на работите в предприятието, аграрно-промишления комплекс, учреждението, колкото по-добре умее да използва опита и знанията на специалистите и всички комунисти, колкото по-тясно е свързан с масите. Програмата на Партията още веднъж подчерта необходимостта да се съчетава стопанската, организаторската и политическата работа. Всеки ръководител на предприятие, трудов колектив, всеки стопански и държавен деец да се чувствува отговорен не само за изпълнението на плана, но и за морално-политическото състояние на трудовия колектив. Всички ръководни партийни кадри да извършват широка масово-политическа работа, да разясняват партийната политика, да учат и да се учат от масите.

Digitized by Google

Някои комунисти на ръководна стопанска и държавна работа са склонни в името на принципа на единоначалието да прибягват до грубо администриране, да пренебрегват мнението на колектива. Никой не спори, че стопанското ръководство изисква единоначалие, твърда организаторска ръка. Но колкото, по израза на Ленин, твърдо ние трябва да стоим за укрепване на единоначалието, дисциплината и авторитета на ръководителите, толкова по-разнообразни трябва да бъдат формите и начините за контрол от долу, за да се парализира всяка сянка от възможност за изопачаване на съветската власт, за да се изтръгва повторно и неуморно плевелът на бюрократизма."[1]

Голямо зло за Партията и обществената работа са онези дейци, които се страхуват да поемат лична отговорност, стремят се въпросите, които те са длъжни да решават, да препратят към по-горни инстанции, във всички случаи да осигурят „съгласуване" или параф на по-отговорни ръководители.

Правилното възпитание на кадрите изисква безкомпромисна борба с формализма и бюрократичното отношение към работата, с робуването на силата на инерцията, с накърняването на общодържавните заради ведомствените и местническите интереси.

Десетият конгрес на Партията отново подчерта, че за последователното прилагане на колективността и правилното възпитание на кадрите е нужно да се съчетават доверието към тях със системния контрол върху тяхната дейност.

Не либерализмът и търпимостта към грешките и слабостите на кадрите, а своевременната критика и помощ са израз на действителна партийна грижа за тях.

Последователното прилагане принципа на колективността изисква да се издига ролята на първичните партийни организации в трудовите колективи и личния пример на комунистите. Чрез първичните партийни организации Комунистическата партия осигурява ежедневна връзка с трудовите колективи и най-различните социални слоеве, разяснява партийната политика, мобилизира ги за извършване на едни или други мероприятия и обществени инициативи.

6

Друга закономерност в живота на Комунистическата партия е по-нататъшното издигане научното равнище на партийното ръководство, на идейното и организационното единство на комунистите.

Цялата ръководна дейност и политиката на БКП, нейната стратегия и тактика винаги са се изграждали върху основата на марксизма-ленинизма. Научният характер на партийното ръководство произтича от класовата природа, от историческата роля и призванието на Комунистическата партия в прогресивното обществено развитие. Въоръжена с марксистко-ленинската наука, Партията определя основното направление на политиката на социалистическата държава на всеки етап от изграждането на социализма, обединява и координира дейността на държавните органи и масовите организации и с широка политическа и организаторска работа мобилизира трудещите се за изпълнение задачите за социалистическото преобразуване на обществото.

Победата на социалистическата революция и огромните успехи, които Партията постигна в социалистическото преобразуване на страната, са най-ярко потвърждение за правилността на партийното ръководство.

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 27, с. 267.

Digitized by Google

Но от самия характер на Партията и от верността ѝ към марксистко-ленинската теория не следва, че научният характер на партийното ръководство се осъществява автоматически.

Научността в своята ръководна дейност Българската комунистическа партия винаги е осъществявала чрез упорита работа за творческо развитие на марксистката теория, за научно изясняване на новите проблеми. Тя се е стремила да овладява нови форми и методи на ръководство, водила е борба против ненаучните схващания, сектантството, догматизма и субективизма.

Много важно условие Партията да изпълни своята ръководна роля е нейната идейна и политическа зрелост, нейното умение да прилага творчески общите закономерности на социализма към дадена конкретна обстановка.

Нашата партия прояви такова творческо отношение към марксистко-ленинската теория, разработвайки и практически осъществявайки народната демокрация като форма на пролетарската диктатура. У нас се родиха ТКЗС, а по-късно и аграрно-промишлените комплекси като форми и етапи на развитие на социалистическото селско стопанство. Своеобразен път в националното развитие получиха проблемите на социалистическата индустриализация и икономическата интеграция със СССР и другите социалистически страни. Ръководството на културния фронт бе съобразено с нашите национални традиции.

Върху Партията като ръководна сила на обществото лежи задължението и отговорността всеки въпрос да се решава с оглед интересите на цялото общество, в съответствие с марксистко-ленинските принципи и перспективите на страната. Това изисква Партията като цяло и отделните партийни организации да действуват като политически органи на ръководство.

На практика това означава партийните комитети и организации да дават вярна насока на съответните държавни, стопански и културни органи и организации, да ги укрепват с добре подготвени кадри, да контролират тяхната дейност, да развиват инициативата и повишават отговорността им.

В съвременните условия при нарасналите мащаби и качествени изменения в икономиката, с прехода към интензивните форми на развитие и борбата за технически прогрес и висока производителност на труда ролята на партийните органи и организации значително нарасна. Пред тях стоят нови задачи, свързани с необходимостта още по-дълбоко да вникват в същността на икономическите и социалните процеси, в мащабите на предприятието, аграрно-промишления комплекс, района и окръга, комплексно да решават икономическите и социалните задачи, да внедряват новите форми и методи на управление в производството.

Всичко това изисква по-високо ниво на организаторска и идейно-възпитателна работа на партийните организации и още по-точно разграничаване на функциите между партийните и стопанските органи.

Важен принос в творческото развитие на марксизма-ленинизма и в издигането на научното ръководство на обществото имат редица пленуми на ЦК на БКП: по селското стопанство (XII. 1973 г.), Октомврийският за развитие на науката (1971 г.), Септемврийският (1969 г.) за развитието на концентрацията и специализацията в промишлеността и усъвършенствуване работата на стопанските министерства и обединения, Декемврийският (1972 г.), който разработи цялостната национална комплексна програма за повишаване благосъстоянието на народа, Февруарският (1974 г.) за задачите и работата на идеологическия фронт.

Решенията на тези пленуми прогнозираха на научна основа глав-

Digitized by Google

ните насоки за по-нататъшното развитие на социалистическото общество в България.

Най-важно достижение на творческата марксистка мисъл у нас, на научното обобщаване опита на Партията бе програмата за изграждането на развитото социалистическо общество. Тя е плод и постижение на теоретическата мисъл и практическата дейност на Партията, използвайки творчески опита на КПСС и международното комунистическо движение.

Историческият опит потвърди, че нарастването на ръководната роля на Партията трябва да се изрази преди всичко в засилване на научността в ръководството на социалните процеси.

В. И. Ленин изискваше така да се организира цялата ръководна дейност, че науката да не остане мъртва буква или модна фраза, а да се превърне напълно в истински съставен елемент на нашата всекидневна практика.[1]

Научният подход има много страни, защото обект на партийното ръководство е обществото като цялостна система. Но независимо от сферата, в която се прилага, той има общи черти и основни изисквания.

Централният комитет на Партията и всички ръководни партийни органи се стремят да внесат по-голяма целенасоченост и перспективност в своята работа, да съсредоточат вниманието на пленумите върху основните проблеми и тяхното перспективно и комплексно решаване.

Всички окръжни и градски партийни организации утвърдиха нови форми на сътрудничество с научните сили и изградиха научни центрове, центрове за икономически анализ, консултативни и помощни органи към партийните комитети по проблемите на промишлеността, селското стопанство и културата. В такива съвети, комисии, научни центрове се групират специалисти, които са в състояние да осъществяват сложни комплексни проучвания на икономиката, обществените отношения, духовния живот и да дават ценни препоръки за партийното ръководство. Разбира се, има още много да се желае в тази насока и главно да се внесе по-голяма система в използването на научните кадри и специалистите. Налага се партийните комитети по-системно да попълват ръководните звена на държавния апарат, стопанските обединения, индустриалните предприятия и АПК, научните институти и ВУЗ с добри специалисти, с кадри, които търсят и се борят за внедряване на новото в науката и техниката.

Партийните комитети отделят все по-голямо внимание на работата на партийните организации в онези учреждения и звена, от които зависи развитието на науката, техниката и подготовката на кадрите — научноизследователските институти, ВУЗ, опитните станции, конструкторските бюра, лабораториите, бюрата за научна информация, специалните школи и курсове за усъвършенстване и квалификация на кадрите. В изучаването на социалните процеси и обществените явления, в анализа на различните страни на партийната работа все по-широко да се използват социалният експеримент, социалните и социологическите проучвания, по-системната организация на вътрешнопартийната и социалната информация.

Един от характерните моменти в издигане научността в партийното ръководство е, че партийните органи се стремят да решават основните, генералните, принципните проблеми на нашето икономическо, политическо, социално и културно развитие, да разработят основните насоки и форми, които да усъвършенстват цялостната система на управление на обществото. Научният подход намира израз в комплексните пер-

[1] В. И. Ленин, Соч., т. 45, с. 391.

Digitized by Google

спективни програми за развитие на решаващите области на социалистическото строителство — промишлеността, селското стопанство, науката, държавния апарат и работата на народните съвети, подготовката, квалификацията и възпитанието на кадрите, работата и ръководството на идеологическия фронт.

Сега заедно с усилията да се издига научното равнище на партийната работа трябва да се води упорита борба против две еднакво големи опасности — против консерватизма и против примитивизма и лъженоваторството.

Партията винаги трябва да държи сметка за политическия характер на своята ръководна дейност, за необходимостта от класов и научен подход, от познаване психологията на отделните социални слоеве. Когато работим за развитието на съвременната научно-техническа революция и усъвършенстуването на социалното управление, винаги трябва да виждаме техните две страни — организационно-техническата и социално-политическата. Всеки опит механично да се пренасят организационно-техническите методи за управление на производството върху социалните явления може да доведе до механицизъм, до подценяване на политическия и класовия подход и спецификата на партийната работа. И обратно — ако се забравят достиженията на съвременната наука за управление и някои частни методи на изследване, необходимостта от по широко използване на съвременната изчислителна техника, методите на прогнозиране, моделиране, експериментиране, може да се дойде до консерватизъм, до изоставане на партийното ръководство и партийната работа от съвременните научни изисквания. Някои едва ли не считат, че утвърдените традиционни форми в партийната работа, необходимостта от политическа работа сред масите, личният контакт на ръководителите с кадрите и хората могат да се заменят с автоматизираните системи за информация и управление. Някои смятат за възможно да се създадат изцяло автоматизирани системи за партийна информация, автоматизирани системи за отчет и подбор на кадрите, за регулиране социалния състав на Партията и т. н. Разбира се, едно е растящата необходимост да се използва изчислителната техника, съвременните методи на експериментиране, моделиране, прогнозиране и т. н., а друго е да се замени живата партийна работа с механично пренасяне на методи, с които се управляват преди всичко производството и технологическите процеси.

Заслужават голям отпор схващанията на тези, които отричат възможността да се приложат нови форми и методи в партийната работа, да се използват в известни рамки съвременната изчислителна и организационна техника в научната организация на работата на партийния апарат. Необходимо е също да се разкрива вредата от безперспективния практицизъм, от подценяването на комплексния подход, от формализма в отчитане на партийната дейност главно по количествени показатели, от робуването на стари форми.

Правилното разбиране на научния подход ще попречи на опитите да се подмени марксистко-ленинското учение за ръководната роля на Партията, класовия и политическия критерий при оценка на социалните явления с кибернетически увлечения, с механическо и нецелесъобразно прилагане на методите на моделиране в партийната работа, с механично пренасяне на системно-структурния метод и анализ, без да се държи сметка за нейната специфика.

Партийната работа е насочена преди всичко към ръководството на социалните процеси. Нейн обект са взаимоотношенията на класите, социалните слоеве, дейността на държавата и обществените организации, където особено голямо значение имат класовият, политическият подход, социално-психологическите методи, индивидуалният подход. Много

Digitized by Google

страни на социалните явления не е възможно нито да се формализират, нито да бъдат изучавани с помощта на съвременната изчислителна техника. Тя може да играе само помощна подчинена роля.

Въпросът е да не се абсолютизират съвременните технически средства и методи като единствени средства за издигане научното равнище на партийната работа. Не е нужно да се противопоставят традиционните на новите методи, а да се съчетават и взаимно обогатяват. Партийното събрание е например изпитана класическа форма на изява на колективната воля на партийните членове, за разгръщане на вътрешнопартийната демокрация, но редица социологически проучвания, наблюдения могат да доведат до усъвършенствуване неговата подготовка и организация.

Научната организация на работата на партийния апарат изисква да се усъвършенствува системата на информация, системата на отчет на кадрите, системата на проверката на изпълнението и т. н., като се използват съвременни научни методи на изследване, като постепенно се автоматизират някои процеси на обработка на необходимата информация. Използването на съвременни научни методи в партийната работа ще бъде ползотворно само ако строго се спазва ленинското учение за Партията, ако творчески се прилагат и развиват ленинските принципи и методи на ръководство.

За да може Партията да изпълни своята ръководна роля в социалистическото общество, тя трябва да запази своята класова природа, идейно-политическото и организационно единство. Без идейно-политическо и организационно единство не може да се издига ръководната роля на Партията.

В. И. Ленин сочеше, че когато се обособят опортюнистически групи и фракции, Партията не може да изработи единна политическа линия и не може да изпълни своята главна социална функция — да направлява и обединява дейността на държавните органи и обществените организации към единна цел. В такъв случай в социалистическото общество се създават благоприятни условия за стихийност: вътрешните и външните класови врагове имат по-добри възможности да се възползват от липсата на единна партийна дисциплина, да раздухват дребнобуржоазната стихия, националистически и антисъветски настроения.

Важна предпоставка за партийното единство е неуморната работа и борба на всички комунисти строго да се спазват партийните принципи и морал, непримиримостта към всякакви опити да се наруши партийната дисциплина и да се задушава принципиалната критика, да се защищават чужди на марксизма-ленинизма и партийната политика възгледи. Партийното единство изисква преемственост между различните поколения кадри, правилно да се съчетава големият политически опит, революционната закалка и добродетелите на ветераните с енергията, ентусиазма, новаторския дух и по-добрата специална подготовка на помладите. То е толкова по-крепко, колкото по-добре са изградени отношенията на политическо доверие и неразривни връзки между Партията, класата и масите, между ръководители и ръководени.

С изграждането на социалистическото общество се заздравяват и социалните, и идейните основи на партийното единство и се обогатяват средствата за неговото укрепване. По какви пътища протича този процес?

С победата на социализма социалният състав на Партията става по-еднороден. Издига се марксистко-ленинската съзнателност на комунистите. Съществуващите различия и борбата на мнения в Партията вече отразяват не както в преходния период главно класовата борба извън Партията и влиянието на дребнобуржоазната стихия върху нея, а са преди всичко израз на различния опит, различната политическа

Digitized by Google

зрелост, различната оценка на дадени явления. Тази борба на различни мнения става върху основата на марксизма-ленинизма и се свежда не до спорове за генералната линия, а до търсене на най-ефективните методи и форми за ръководство на стопанството, до целесъобразност на едни или други мероприятия, до слабости и грешки на отделни ръководители. Деловите разисквания, критичните и противоположни мнения, дискусиите по проблемите на науката, литературата и изкуството, на ръководството на икономиката и културата са израз на партийната демокрация. Те, ако се провеждат на марксистко-ленинска принципиална основа, не само не пречат, а са предпоставка за правилна партийна политика, за укрепване партийното единство.

Критиката и самокритиката придобиват все по-голямо значение като средство за повишаване равнището на организаторската и идейно-възпитателната работа. Това ясно е изразено и в неотдавнашното постановление на ЦК на КПСС „За състоянието на критиката и самокритиката в Тамбовската областна партийна организация". Задълбоченият и самокритичен анализ както на нашите достижения, така и на съществуващите проблеми и недостатъци — изтъква др. Л. И. Брежнев — са необходима предпоставка за по-нататъшното движение напред. Широкото развитие на принципиалната критика и самокритика е признак на здравото политическо състояние на партийната организация, признак на правилното разбиране от нейна страна на своя дълг пред Партията и народа.[1]

Нашата партия, крепка и единна, се бори за претворяване историческите решения на X конгрес за изграждане на развито социалистическо общество в България. Но тя не може да не държи сметка за неедакваата политическа зрелост и съзнателност на всички партийни членове, за противоречията и трудностите на нашето развитие и тяхното отражение в Партията, за някои изоставащи страни на общественото съзнание и наличие на дребнобуржоазна психология и навици в част от партийните членове, за активизирането на враждебната буржоазна пропаганда и империалистическата идеологическа диверсия, за опитите на отделни нечестни хора да проникнат в Партията или да използват своето партийно положение за лични кариеристични и користни цели.

Не може също да се забравя, че борбата между новото и старото, между творческия и бюрократичния подход, между новите потребности на партийната политика и някои вече остарели форми и методи на работа намират място в борбата между партийното обществено мнение и отделни консервативни и бюрократизирали се дейци и ръководители.

Всичко това ни задължава да не се самоуспокояваме и да продължаваме да работим за по-нататъшното укрепване на единството на Партията. Партийното единство може да се гради само върху основата на последователната борба на всички комунисти за строго спазване партийните принципи и последователно провеждане на партийната политика върху основата на висока политическа съзнателност и активност в борбата с всякакви прояви, чужди на нашата марксистка идеология.

7

Една от основните закономерности в дейността на Комунистическата партия е необходимостта от неразривна връзка с работническата класа и всички трудещи се.

В условията на изграждането на развито социалистическо общество и в духа на партийните традиции Десетият конгрес подчерта, че вза-

[1] В. „Правда", бр. 59 от 28 февруари 1975 г.

Digitized by Google

имоотношенията на доверие между ръководители и ръководени, между Партията и работническата класа; между работническата класа и народа са основна гаранция за правилното развитие и функциониране на нашата социалистическа обществена система.

Комунистическата партия в социалистическата обществена система изгражда правилни взаимоотношения между главните субекти и обекти на управление, между органите на социалистическата държава и народните маси, между ръководени и ръководители. Тя съдействува за най-широка размяна на информация в двете й главни направления — от ръководните органи към масите и от масите към органите на социално управление. Системната взаимна обмяна на информация и правилни взаимоотношения между главните субекти и обекти на управление дава възможност да се проверява верността на партийната политика, да се акумулира в нея колективният опит и разум на народа, държавните органи да получат съзнателната подкрепа на масите, да се внасят необходимите корекции в управленческите решения, а понякога и в отделните страни на партийната и държавната политика съобразно новите потребности на живота.

Постоянното укрепване на връзките на Партията с масите върху основата на засилващата се общност на основните интереси на всички трудещи се е един от главните принципи на партийното ръководство.

Значението на този принцип в бъдеще все повече ще нараства, защото успехът на строителството на зрялото социалистическо общество в най-голяма степен ще зависи от убеждеността на трудещите се в правилността на партийната политика и от тяхната политическа и трудова активност. Непрекъснато повишаващото се политическо, техническо и културно равнище на народа издига значението на колективния народен ум, на народния опит в изработването на партийната политика.

Разбира се, процесът, в който Партията на работническата класа става партия на целия народ, е продължителен и сложен. Той зависи както от обективните процеси на развитието на социалистическото общество, така и от целенасочената организаторска и идейно-възпитателна работа на Партията сред нейните членове и всички трудещи се.

Много важен фактор за укрепване връзките на Комунистическата партия с целия народ са нейните разнообразни инициативи, които развиват социалистическата демокрация и чрез които все по-активно всички слоеве на трудещите се участвуват в изработването и осъществяването на партийната политика. Колкото по-голям е делът на народа в изработване на партийната политика, в нейното осъществяване, в контрола върху всички органи на социално управление, толкова повече народът ще чувствува партийната политика като израз на своите коренни интереси и с още по-голяма енергия и ентусиазъм ще води борба за нейното осъществяване.

През последните години Партията последователно разгръща социалистическата демокрация, стреми се да издига ролята на представителните органи на властта — Народното събрание и Държавния съвет, да разширява правата и законодателната инициатива на редица обществени организации — Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола.

Връзките на Партията с народните маси ще продължават да се развиват и обогатяват. Основен метод на партийното ръководство на масите все повече ще става методът на убеждението и възпитанието.

Партията разглежда развитието на социалистическата демокрация като процес, който едновременно разширява правата и издига обществената отговорност и дисциплината на всички трудещи се.

Все по-тясното сближаване на Комунистическата партия с народа е резултат и на реализираните големи цели на нейната социална поли-

Digitized by Google

тика, като безплатни медицински грижи за цялото население, безплатно образование, обществено осигуряване, достъп на широките народни маси до културата, художествените ценности, спорта и т. н.

Развитият социализъм, неговите идеали и цели са несъвместими нито с отвлечения аскетизъм, нито с вредните тенденции на прагматизъм и потребителска психология в някои среди на нашето общество. Неговият идеал и практическо достижение е обществено активният, творчески мислещ и действуващ човек, който има достатъчно материални и духовни блага за всестранно развитие. Необходимо е той да ползва разумно тези блага за своето усъвършенствуване, за разцвета на своите способности, а не да се превръща в ненаситен потребител и ограничен еснаф, преклонящ се пред „култа на вещите". Оттук и огромните задачи, които стоят пред Партията и партийните организации в областта на нравственото възпитание на хората и преди всичко на подрастващото поколение. Такова възпитание се осъществява преди всичко в труда, в активната производствена и обществена дейност.

Върху основата на комплексния подход общонационалната програма, приета от Декемврийския пленум, разглежда в неразривно единство задачите в главните сфери на обществения живот — развитие на икономиката, усъвършенствуване социалистическите обществени отношения и разгръщането на социалистическата демокрация, грижите за задоволяване материалните и духовните потребности на хората и своевременно решаване най-важните социални проблеми, засягащи живота на всички трудещи се, формиране на по-зряла социална среда и създаване на по-благоприятни условия за комунистическото възпитание на народа и многостранното развитие на личността.

Комунистическата партия като ръководна сила в социалистическото общество е призвана своевременно да разкрива и да ликвидира проявите на бюдомственост и бюрократизъм, да поддържа социалистическите обичаи в труда и бита, да възпитава политически всички трудещи се за непрекъснатото укрепване на социално-политическото и идейното единство на народа.

Голямата отговорност на Партията пред народа повелява да се повишават изискванията към партийните организации и комунистите. Чрез тях Партията се свързва с трудещите се, узнава техните настроения и обществено мнение, формира политическата активност и се бори срещу отрицателните явления.

Трудещите се съдят за политиката на Партията не само по решенията на конгресите и пленумите, но и по моралния облик, поведението и дейността на тези, които са всекидневно с тях — партийните членове, комунистите.

Силата и боеспособността на първичните партийни организации, укрепването и разширяването на връзките на Партията с масите, претворяването на Програмата за изграждане на развито социалистическо общество в жива реалност изключително много зависят от авангардната роля на комунистите, от техните морално-политически качества, от тяхната системна организаторска и възпитателна работа сред народа. Поради това особено внимание в Програмата е отделено на необходимостта от развитието на критиката и самокритиката, от борба навреме да се откриват отрицателните явления в обществения живот, да се предотвратяват злоупотребите с властта, да се създава обществено мнение на непримиримост против егоизма, кариеризма, бюрократизма, възгордяването, бездушието, подлизурството и ходатайството, против нарушаването на комунистическия морал и норми на поведение, против проявите на буржоазно влияние и отживелиците въобще.

Партията укрепва и разширява връзките си с масите както чрез държавните и обществените организации, така и непосредствено.

Digitized by Google

Непосредствено тя общува и въздействува върху масите чрез всекидневната работа на партийните организации, личните връзки на комунистите с безпартийните, откритите партийни събрания, митингите и различните масови акции и т. н. Много важни канали за свързване на Партията с народа са средствата за масова информация — печатът, радиото, телевизията. Посредством тях Партията ежедневно се свързва с масите, разяснява им своята политика, възпитава ги, издига тяхната култура и ги организира за осъществяване на поставените задачи. Партията с хиляди нишки е свързана с народа и без постоянното укрепване и разширяване на тези връзки с масите, без тяхната политическа и трудова активност тя не може да живее и работи и да осъществява своите исторически задачи в ръководството на социалистическото строителство и изграждането на развито социалистическо общество.

Закономерност в развитието на Партията е и непрестанната работа за утвърждаване на ленинския стил, за усъвършенствуване формите и методите на работа с оглед те да отговарят на динамиката и изменията в социалистическото общество, на ръста на кадрите и новия духовен облик на народа.

Стилът на работа на марксистко-ленинските партии се характеризира с такива постоянни черти като единството на теорията и практиката, на политическата и организаторската работа; с високата идейност и партийна принципиалност; с научен подход; със съчетаване на колективността с личната отговорност за поръчаната работа; с опора на масите; с деловитост и конкретност; със системна проверка на изпълнението.

• • •

Анализът на основните закономерности в развитието на марксистко-ленинските партии и конкретното им проявление в дейността на БКП потвърждава техния общозадължителен характер, тяхното постоянно развитие и все по-пълно проявление. Анализът на историческия опит и съвременното развитие на марксистко-ленинските партии говори, че основните закономерности не са някакви колективни пожелания, нито налагани отвън правила и методи, както това не рядко се изобразява от идеолозите на антикомунизма, а трайни взаимоотношения между обществото, класата, Партията и комунистите, продиктувани от класовия характер на Партията, от обективните обществени условия, в които се проявява нейната ръководна дейност, и от развитието на обществото по пътя на социализма и комунизма. В развитото социалистическо общество тези закономерности се проявяват все по-пълно и по-дълбоко.

Digitized by Google

ВЪТРЕШНОПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ

к. и. н. **Н. И. КОЛЧЕНКО**
старши научен сътрудник в Института
по марксизъм-ленинизъм при ЦК на КПСС

Историческият опит и богатата съвременна практика показват, че вътрешнопартийната демокрация и организационно-партийната работа — това са две страни на едно и също нещо. Те са обединени от дълбока взаимна обусловеност. Вътрешнопартийната демокрация предполага и изисква съответно организационно „осигуряване". А успешната организационна работа в такава партия като Комунистическата е невъзможна вън от условията, които осигурява вътрешнопартийната демокрация.

Именно с това се обяснява и широко известният факт, че много основни принципи и норми на вътрешнопартийната демокрация едновременно са и основни принципи и норми на организационна работа. И наистина. Такива принципи като демократическия централизъм, колективността на ръководството и личната отговорност за възложената работа, единството на възгледите и действията, единната за всички дисциплина, критиката и самокритиката и такива норми като нормите, свързани с изборността и отчетността, с подчинението на малцинството на мнозинството, с правата и задълженията на комунистите, с функциите на местните и първичните партийни организации и други, от една страна, в своята съвкупност дават това, което напълно основателно наричаме демократически основи на нашата комунистическа партийна организация, а от друга — те са нерушими правила на организаторската дейност на Партията. Безспорно КПСС и нейният Централен комитет постоянно държат в центъра на своето внимание както въпросите на вътрешнопартийната демокрация, така и въпросите на организационната работа, грижливо ги изучават и задълбочено ги решават. Тези въпроси бяха обсъдени и от XXIV конгрес на КПСС. В документите на конгреса беше очертана ясна линия за по-нататъшно развитие на вътрешнопартийната демокрация и за повишаване равнището на организационната работа, като най-важни и задължителни условия за непрестанното укрепване на ръководната роля на КПСС в условията на развитото социалистическо общество. В годините след конгреса тази линия най-строго се отстоява.

Сега нашата партия наброява повече от 15 млн. комунисти. Те са обединени в над 387 хил. първични партийни организации. В КПСС има и повече от 390 хил. цехови партийни организации и около 515 хил. партийни групи. Работата им се ръководи от 2853 селски и 540 градски районни комитети, 791 градски, 10 окръжни, 148 областни, 6 краеви партийни комитети и 14 ЦК на компартиите в съюзните републики. Целият този доста сложен партиен механизъм може успешно да функционира само в условията на най-висока организираност на основата на крепко централизирано ръководство, органически съчетавано с най-широката инициатива и самоинициатива на местните и първичните партийни организации, на всички комунисти. А това се постига именно по пътя на неотстъпното осъществяване в живота на принципа на демократическия централизъм.

КПСС разглежда демократическия централизъм като ръководен принцип на своето организационно изграждане и на своята

Изказване пред заключителното заседание на Националната научно-практическа конференция на БКП в София по научността в партийната работа; отпечатваме го със съкращения.

Digitized by Google

дейност. Идеята за централизма, казано с думите на В. И. Ленин, определя най-добрия начин за решаване на цялата съвкупност от организационни въпроси. Схващан и осъществяван по демократически, както това изисква самата природа на работническата класа и нейната партия, централизмът става най-мощно и незаменимо средство за организационното укрепване на Партията, за умножаване на нейните сили.

Необикновено важната роля на демократическия централизъм в изграждането и дейността на нашата партия и на другите братски комунистически и работнически партии го прави обект на постоянни нападки от нашите неприятели — и на откровените антикомунисти от типа на Л. Шапиро, А. Майер, Е. Хувер и тем подобни, и на ревизионисти като Р. Гароди, Р. Росанда и т. н. Трябва да отбележим, че всички съвременни противници на демократическия централизъм без никакви угризения на съвестта и почти дословно преповтарят внушенията за него, характерни за меншевиките от началото на нашия век, за троцкистите, за десните социалдемократи от времето на двадесетте и тридесетте години.

И у едните, и у другите намираме едни и същи епитети, когато става дума за демократическия централизъм: „бюрократичен", „самодържавен", „чудовищен";

едни и същи твърдения — примерно, че демократическият централизъм уж превръщал Партията във фабрика, където Централният комитет е директор, а партийните членове — безволни „колелца" и „винтчета";

еднакви изисквания за особени привилегии на малцинството — за пълна автономия на местните организации, правото да не се подчиняват на центъра и на конгреса;

едни и същ стремеж дисциплината в Партията да се замени с анархистично своеволие;

и същият почти суеверен „ужас" само при споменаването за център и централизъм.

В най-добрия случай всичките тези стари „идеи" се прикриват с някаква „нова" терминология. Това е не само и не просто проява на творческо безсилие и безплодие. Това е преди всичко отражение на безпочвеността на позициите на враговете на марксизма-ленинизма, доказателство, че концепциите им решително противоречат на изискванията на реалния живот, на конкретната историческа практика, на закономерния ход на общественото развитие. Това в последна сметка е показател и за безполезността на техните усилия по такъв начин да отслабят организационните устои и организационната работа на комунистическите партии.

Демократическият централизъм, както и другите принципи на партийното строителство, характерни за Комунистическата партия, със своите корени проникват в най-дълбоките пластове на обществения живот, отразяват изискванията на обективните закономерности на историческото развитие. Демократическият централизъм като принцип на организационно изграждане на Партията от нов тип се обуславя от положението на работническата класа в обществото, от нейната всемирноисторическа мисия и от ролята на самата партия.

Разкривайки обективната обусловеност на демократическия централизъм, марксизмът-ленинизмът напълно отчита, че:

— работническата класа е свързана с едрото високо концентрирано и централизирано машинно производство;

— в условията на капитализма на нея противостои и срещу нея противодействува цялата мощ на икономически и политически централизиралия капитал;

— след завземането на властта пред работническата класа се поставя задачата да отблъсне опитите на вътрешните и външните контрареволюционни сили да възстановят стария експлоататорски строй;

— в условията на изграждането и развитието на социализма от работническата класа преди всичко се иска да организира управлението на съвременното едро и непрекъснато усложняващо се машинно производство;

— социализмът означава необикновено крепка и стройна организация на всички обществени отношения.

Всичко това изисква максимална концентрация на силите на работническата класа, такава концентрация, каквато е възможна само в рамките на организация, основаваща се на началата на централизма.

Такава именно концентрация на силите на работническата класа осъществява нейният политически авангард, нейната ръководна и направляваща сила — Комунистическата марксистко-ленинска партия. Тя е способна да изпълнява историческо си призвание само благодарение на това, че самата тя се изгражда като единна боева и по демократически централизирана организация.

Като подчерта жизненото значение на принципа на демократическия централизъм за Комунистическата партия, в Отчетния доклад на ЦК на КПСС пред XXIV конгрес на Партията другарят Л. И. Брежнев отбеляза: „Опитът потвърждава, че силата и дееспособността на Партията в голяма степен се определя от това, доколко последователно и правилно се прилага принципът на демократическия централизъм".[1] Изхождайки от тази оценка, конгресът посочи, че неотклонното спазване на ленинския принцип на демократическия централизъм трябва и занапред да бъде неотменим закон в живота на Партията като решаващо условие за нейната здравина и дееспособност.

Основавайки се на най-широката инициатива на комунистите във всички партийни дела, демократическият централизъм предвижда различни форми за тяхното уча-

[1] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, Партиздат, С., 1971, с. 134.

Digitized by Google

стие в изработването и провеждането на партийната политика. А това по правило е свързано с прилагането на редица средства на организационната работа в рамките на ленинските принципи на партийното строителство и нормите на партиен живот.

Проверена и сигурна форма за въвличане на членовете на Партията в определянето на нейната политика, в решаването на най-важните задачи, стоящи пред нея и страната, са например периодичните отчети и изборите на ръководните партийни органи. Именно с това на първо място се обяснява, че в течение на много години в отчетно-изборните събрания в КПСС участват над девет десети от всички членове и кандидат-членове на организациите, а в разискванията — една четвърт от присъстващите на събранията. Отчетните събрания и конференции са ефективна форма за демократичен контрол от страна на комунистите как избраните от тях партийни органи изпълняват волята на тези, които са ги избрали, как тези органи ползват дадените им от комунистите пълномощия за осъществяването на общопартийното дело. Едновременно тези събрания и конференции играят важна роля за повишаване равнището на организационната работа.

Голяма организаторска работа се разгръща във всички партийни звена още по време на подготовката и провеждането на отчетно-изборните кампании. При това тя винаги се ръководи и направлява от Централния комитет на нашата партия.

Отчетно-изборните кампании много допринасят да се повишава равнището на организаторската дейност и на вътрешнопартийния живот през следващия период. А самото равнище на организационната работа зависи до голяма степен от това, доколко дълбок анализ се прави при подготовката и провеждането на самите събрания и конференции, от това, какви мерки и предложения са подготвени за по-нататъшното подобряване на цялостната дейност: как и в какъв състав се избират новите ръководни партийни органи.

Редът на съставянето на изборните партийни органи сам по себе си е максимално демократичен. Тяхното избиране по принцип стана в определените от Устава на КПСС срокове, при пълна свобода за поставянето и обсъждането на кандидатурите, при неограничено право за отвод и критика на кандидатите и тайно гласуване. Личният състав на тези органи в КПСС постоянно се обновява и това се осъществява по такъв начин, че едновременно се осигурява пълна приемственост на ръководствата. Така с течение на времето през школата на изборния партиен актив преминават повече комунисти. Сега в тези партийни органи работят повече от 4 млн. комунисти.

От голямо значение е и обстоятелството, че през последните години в съответствие с изискванията на демократичната природа на Партията в състава на изборните партийни органи непрестанно расте броят на комунистите работници и колхозници. Така през 1974 г. работници и колхозници бяха половината от всички членове в комитетите и бюрата на партийните организации в промишлеността, колхозите и совхозите. Непрекъснато се подобрява съставът на партийните ръководства и по образователен ценз — общ и специален... През 1974 г. измежду членовете и кандидат-членовете на окръжните, градските и районните комитети повече от 48 на сто бяха с висше и 33 на сто със средно образование.

Всичко това благоприятствува в ръководните партийни органи да бъдат избирани политически зрели и добре подготвени дейци, изявени организатори.

Постоянно се подобрява качественият състав и на секретарите на районните, градските, окръжните, областните и краевите партийни комитети, на секретарите на централните комитети и компартиите в съюзните републики.

От важно значение е и това, че в изборните партийни органи рамо до рамо работят опитни комунисти с голям партиен стаж и млади членове на Партията, добри практици и знаещи специалисти, представители на най-различни професионални групи.

Непрестанното подобряване на състава на изборните партийни органи, съответстващо на демократичните традиции на марксистко-ленинската партия, е сигурна основа постоянно да се повишава равнището на организаторската работа. Значението на този факт трудно може да се надцени. Та нали заедно с нарастването на ръководната роля на КПСС в комунистическото строителство непрестанно се повишава и ролята на партийните комитети като органи на политическото и организационното ръководство.

Подобряването на качественият състав на изборните партийни органи допринася да се утвърждава научният подход в поставянето и решаването на целия комплекс от проблеми, свързани с развитието на икономиката, културата и вътрешнопартийния живот, да се осигурява необходимото единство на политическото и организационното ръководство, умело да се разграничават функциите с държавните и стопанските органи, да се осъществява строго партиен подход във всяко начинание, да се изкореняват всякакви прояви на администриране, бюрократизъм и технократизъм, да се провежда научнообоснована класова, партийна линия.

Най-важно условие за развитието на вътрешнопартийната демокрация, за усъвършенстване дейността на партийните организации и за всестранното повишаване на равнището на организационната работа е строгото спазване на принципа за колективност на ръководството и в цялата работа. Пример за непоколебимо спазване на този принцип е работата на Централния комитет на КПСС, на неговото Политбюро и Секретариат. Колективността в работата е характерна за партийните комитети на всички най-големи водещи местни партийни организации. Много активно и

Digitized by Google

творчески работят централните комитети на компартиите в съюзните републики, краевите и областните партийни комитети. При подготовката на въпросите, които се внасят за обсъждане и решаване от пленумите на комитетите, от заседанията на техните бюра, по правило се привлича широк актив.

Закон за нашата партия е органическото съчетаване на колективността с личната отговорност за възложената работа. Та колективността сама по себе си изисква лична отговорност. Без нея всяка работа е застрашена от проявите на онази „белградинична колегиалност", в която може да се удави всеки проблем и от която неедноократно предпазваше В. И Ленин. Думата ни е за отговорността за практическото изпълнение на колективно изработените и приети решения, която е една от най-важните страни на организационната работа. В нашата партия вече е насъбран голям положителен опит в това отношение. И най-главното: Партията разполага с много сигурно средство за поддържане такава отговорност — отговорността за възложената работа Такова средство е контролът и проверката на изпълнението. Практиката показва, че личната отговорност е толкова по-висока, колкото по-ясно и конкретно са поставени контролът и проверката на изпълнението.

Контролът и проверката на изпълнението са едни от най-важните черти на демократичния ред, ако, разбира се, имаме предвид не този „демократизъм", какъвто проповядват анархиствуващите елементи, а истинският, пролетарският, действеният демократизъм. Нашата партия, чейните организации неотстъпно стоят на ленински позиции и по този въпрос. Те се стремят да се повишава личната отговорност за възложената работа, да се усъвършенствува цялата система на контрол и проверка на изпълнението. На тези въпроси много голямо внимание отделиха декемврийските (1972, 1973 и 1974 г.) пленуми на ЦК на КПСС.

От изключително важно значение за контрола и проверката на изпълнението е правилото те така да се организират и провеждат, че да не се допуска никакво разкъсване между приемането на колективно изработеното решение и неговото изпълнение. Друго също така много важно правило е разумно да се съчетава проверката от горе с проверката от долу. „...Не да се стараем „сами" да вършим „всичко", като се пресилваме и не успяваме, заемайки се с 20 работи и несвършвайки нито една, а да проверяваме работата на десетките и стотиците помощници и да организираме проверката на тяхната работа от долу, т. е. от истинската маса..."[1] — учеше В. И. Ленин.

В организирането на контрола от долу голямо значение има правото на контрол над дейността на административните ръководства, което според Устава на КПСС е предоставено на основната маса първични партийни организации.

За дълбоката взаимна връзка между състоянието на вътрешнопартийните отношения и равнището на организационната работа свидетелствува и практиката в осъществяването и на такива принципи и норми, по които се развива вътрешнопартийната демокрация, като принципите за гласност, за свобода на обсъжданията, за критика и самокритика, за единна дисциплина и т. н.

В. И. Ленин отбелязваше, че „широкият демократичен принцип" наред с изборността включва в себе си и пълна гласност, като подчертаваше, че „без гласност би било смешно да се говори за демократизъм"[2] Следвайки ленинските завети, нашата партия се стреми работата на нейните организации, нейният живот да протича пред очите на всички комунисти, на целия народ. На това служи и стройната система на партийната информация. Широко се използва печатът, радиото, телевизията, информационните доклади и съобщения, писмата и обръщенията, докладите на отговорни партийни и държавни работници пред актива, пред комунистите и пред всички трудещи се.

През последните години се въвежда определен по-добър ред за информация и в местните партийни организации. Местните комитети системно информират комунистите за основните насоки в своята работа, разпращайки своите решения до първичните партийни организации или чрез печата. Информационни съобщения за работата на съответните комитети се правят и пред пленумите и събранията на партийния актив, на семинарите и на събранията на първичните партийни организации. Правят се и се разпращат прегледи, протоколи или информационни записки. Подобрява се и партийно-политическата информация, плаваща от долу — от градските и районните партийни комитети, от първичните партийни организации. Тя запознава съответните работници с това, което става по места, въоръжава ги с познания за живота в цялото негово многообразие. Разбира се, тези знания могат да бъдат пълни само при едно задължително условие, когато сведенията, взети от такъв важен източник, като информацията от долу, биват допълвани със сведения от още по-важен източник — от самия живот. Такива сведения партийните работници получават при личния си контакт с хората, при непосредственото изучаване на обстановката по места, в първичните партийни организации. Това е задължително условие за успех в организационната работа.

Вътрешнопартийната демокрация предполага в хода на обсъжданията комунистите свободно да изказват всякакви свои съображения и мнения, свободно да споделят становищата си по всеки въпрос. Но същата тази демокрация изисква обсъжда-

[1] В. И. Ленин, Собр. соч., т. 32, с. 378.
[2] В. И. Ленин, Собр .соч., т. 5, с. 500.

Digitized by Google

нията да не превръщат Партията в дискусионен клуб, а дискусиите пък да не се превръщат в безкрайни и безплодни разговори. В нашата партия всички обсъждания и дискусии се подчиняват на главното: организиране на плодотворна работа, насочена към практическо решаване на проблемите, които по различни причини стават предмет на обсъждания и дискусии.

Именно с оглед на тази цел вътрешнопартийната демокрация поставя определени рамки за всяка дискусия и обсъждания. Тези рамки се обуславят, на първо място, от принципните положения на Програмата и Устава на КПСС. Различните нюанси в мненията, различните гледни точки по едни или други въпроси, различните начини на решаване на отделните проблеми са допустими, ако тези нюанси и гледни точки не противоречат на принципните програмни и уставни положения, ако не излизат извън техните рамки. Партията не може да бъде равнодушна, когато становището на комуниста противоречи на партийния Устав. Партията в такива случаи се стреми такъв комунист добре да разбере своите заблуждения и да се откаже от тях или пък самата Партия се освобождава от него, ако той упорствува в отстояването на своите по същество антипартийни възгледи.

Рамките на дискусиите и обсъжданията се обуславят, на второ място, и от необходимостта в определен момент да се преминава от думи към дела, от демократична размяна на мнения към демократична практика, към активна организаторска работа. Когато се разкриват мненията, гледната точка на болшинството, когато това болшинство приема решение, обсъжданията се заменят с действия, с дружна колективна работа, насочена към осъществяване на приетата програма или решение.

КПСС активно използва критиката и самокритиката — това мощно средство за анализ на състоянието на нещата и за оценка на постигнатото, средство за борба с недостатъците, грешките и нарушенията на партийния живот, за възпитание на комунистите, за поддържане на демократичния ред в Партията и обществото.

„Широкото развитие на принципната критика и самокритика — подчерта пред XXIV конгрес на КПСС др. Л. И. Брежнев — е признак за политическо здраве на партийната организация, за правилно разбиране от нейна страна на дълга ѝ пред Партията, пред народа."[1] Всички партийни звена — от първичните и местните партийни организации до ЦК на КПСС, редовно правят отчети и обобщения на критичните бележки и предложения на комунистите, организират строг контрол по осъществяването им и как се поправят разкритите от комунистите недостатъци и грешки. За отбелязване е, че принципната критика спрямо тези, които допускат груби грешки в ръководството на стопанската и обществената работа, губят чувство за отговорност за възложената им работа, нарушават партийната и държавната дисциплина, по правило води до подобряване на политическата и организаторската работа.

Най-важно, неотменно изискване към вътрешнопартийната демокрация е поддържането на крепка, единна за всички партийна дисциплина. В. И. Ленин неедкратно подчертава, че за да може организаторската работа на работническата класа да се провежда правилно, успешно и победоносно, е необходимо вътре в нейната партия да се е утвърдила най-строга дисциплина!

При това думата е за дисциплина от особен род — такава, която е свойствена на демократичната природа на марксистко-ленинската партия; думата е за съзнателната дисциплина, за другарската дисциплина, която дава убеденост в правотата на революционното дело, вярност към комунистическия дълг, към доброволното приемане на Програмата и Устава на Партията, на съвместно изработените правила за поведение, работа и борба. Като укрепва дисциплината в своите редове, Партията постига още по-голяма организираност, създава благоприятни условия успешно да се решават стоящите пред нея задачи.

Всички мерки, насочени към развитието на вътрешнопартийната демокрация в КПСС, създават необходимите условия за нов подем на активността на комунистите, за развитието на тяхната творческа активност и едновременно с това — за повишаване на тяхната отговорност и взискателност към себе си и към другарите, за непрекъснато подобряване на цялата организаторска дейност.

Развитието на вътрешнопартийната демокрация и повишаването на равнището на организационната работа в КПСС са залог за последователно разширяване и задълбочаване на съветския социалистически демократизъм, най-важно условие за подобряването на политическото и организационното ръководство от страна на КПСС на цялата политическа система на съветското социалистическо общество.

По този път Партията мобилизира и концентрира мощните сили на съветския многонационален народ за революционно-преобразуваща дейност, за успешно осъществяване на великите задачи на строителството на комунизма.

[1] XXIV конгрес на КПСС, доклади и решения, с. 184.

Digitized by Google

МЕЖДУНАРОДНА ГОДИНА НА ЖЕНАТА

ПОЛЮС НА ДОСТЪПНОСТТА

Не, този ден съвсем не беше „чист", далеч бе от всякаква дестилация, през каквато понякога преминават нещата, преди да се поднесат на журналисти. Той бе, външно погледнато, един хаотичен ден, какъвто човек трябва да запази за себе си, но Денева не обича притворството. Тя е от хората, които потъват в своята делничност без задръжки, които вършат всичко, водени от вътрешен подтик, при който като награда за действието служи самото действие, самото извършване. Нищо повече. Добри думи тя ще каже на другите. А на нея?

... Заседанието на партийния комитет свърши и тя изтича до току-що спрелия пред фабриката автобус. И докато преминяше отново разискванията, и докато прехвърляше през ума си някои от репликите, озова се пред своя дом. Друг път, особено след заседание на комитета, тя оставаше до късно в кабинета си, този път си идваше необичайно рано и мъжът ѝ, срещайки я на входа, щеше да се вгледа в лицето ѝ; „Да не те боли глава?"

Главоболие наистина имаше. Заседанието мина вяло. Така тръгна още от първата точка — докладваха за стопанската сметка в един от цеховете. Формално, без вникване в същността на нещата. В заводския комитет са все млади хора — активни, енергични. Друг път другояче са се отнасяли към проблемите, но сега... Явно подготовката не беше добра, темата не бе стигнала до всекиго. Така продължиха обсъжданията и след това — имаше ги, но гласовете отекваха като в празна стая — сухо и метално. Не, такова заседание отдавна не бяха имали и секретарката с право се упрекваше и търсеше причините. Защото следващия път всичко трябваше да бъде другояче...

Изморена е, много е изморена. Преди заседанието беше на събрание на една от първичните организации. Приемаха преценки за работата на четирима комунисти. При двамата нещата вървяха гладко, без особености — това са хора, които рядко ще предизвикат някого с нещо. Работата си гледат, с околните са в добри отношения. Но това всъщност достатъчно ли е? И защо ги отминаваха с такова спокойствие? Секретарката взе думата.

— Комунистът трябва да бъде боец, той трябва да умее да води след себе си хора. Него следва да го разглеждаме не само като производственик, но и като другар, на когото можем да се опрем в трудна минута...

Вълнението ѝ се предаде сред редиците. Около третия вече се разгоряха спорове. Наистина се бяха занимавали с този човек и в партийната група, и в бюрото, а сега в преценката за „произшествието" не ставаше дума.

— Ако ние така ги пишем характерис-

Digitized by Google

тиките, заглаждайки всичко, избягвайки старателно минусите...

Тежък бе денят. Сутринта започна с едно наводнение в подземието на фабриката. То пък дъждове ли бяха напоследък, чудо ли .. Докато дойдат работници да изпомпат водата, докато се нормализира всичко... После пристигнаха гости за обмяна на опит, трябваше да им се отдели време, макар че планът на секретарката за деня предвиждаше други неща. След това всичко трябваше да бъде наваксано, но се явиха журналисти, хора от градския комитет и още — една психоложка.

Нея я отделяме от общия потоп на деня, защото визитата на младата научна работничка от Института по социално управление Соня Коцева заслужава внимание. Това бе момент от този ден — неочакван, но полезен.

В паузата между две задачи, които имаше да реши в два градски комитета, психоложката дойде във фабрика „Нататък" в Стара Загора и почука на вратите на партийната секретарка. Тоя можеше да свърши с учтиво запознаване и сбогуване, но жената зад бюрото го превърна в консултация. Нея я вълнуваха проблемите на управленческата дейност и тя зададе на момичето първия въпрос, повиквайки заместниците си.

Аудиторията бе нечлевна и затова — активна. Всяка подхвърлена мисъл биваше разгъвана и тълкувана. Отклоненията не липсваха. Диалогът имаше и своите горещи точки и когато момичето, умело сменяйки темата, заговори за някакви летци, чиято пригодност за труд по силата на предишната си служба е трябвало да преценява, някой спомена Фарадей (...„крила, обгорени с фантазия"). Катя, отговарящата за идеологическата работа в партийния комитет, смътно разчиташе заглавията на книгите, изброени от психоложката и записани набързо. Човекът до нея нещо спореше.

В това време секретарката Тодорка Денева — обектът на нашия незапочнат очерк, вече ставаше и сядаше, присрещаше до входа хора, които я търсеха, напомняше за предстоящото заседание на заводския комитет, посягаше към телефона. В този наплив съвсем не изпускаше разнородните вече фрази. Това успоредно изпълняване на няколко неща, тази многопрограмност бе повод да помоля психоложката за едно тълкуване на момента; за един бегъл анализ.

— По принцип биологичните системи са „машини", които решават едновременно няколко програми. Това обстоятелство ги прави силно адаптивни към заобикалящата ги среда...

Денева се усмихна на равните определения и сложи слушалката на мястото ѝ. Явно, като всеки човек, тя не обичаше да попада в уловки.

Между това, светлокосото момиче продължаваше:

— Колкото по-сложни са задачите за решаване, толкова многопрограмността е по-необходима. Нещо повече — взаимодействието на различните програми често оказва неочакван ефект върху решаването на нещата от главното направление...

Уточнен бе денят и часът на лекцията, която научната работничка Коцева ще изнесе пред работниците от фабриката. Записана бе и темата: „Психология на контакта между ръководител и колектив".

Малко преди да си тръгне, Соня каза, че възнамерявала да прави психограма на партийния секретар.

— Започнете сега! Непосредствено!

Това, естествено, не биха думи на Денева. Секретарката навярно се отегчаваше, но тя е търпелив човек — тридесетгодишната ѝ практика на организационна работничка я е сблъсквала с всякакви обстоятелства и тя леко отмахна глава: какво ли още я очакваше този ден!

Соня помълча, после почна бързо:

— Ако трябва да търсим доминиращото качество — организатор, чисто внимание е привлечено едновременно от много неща. Превключване на вниманието, обръщане от един обект към друг. Едно професионално значимо качество в случая.

Катя намекна, че това се придобива, че като студентка тя самата не е могла да раздвоява вниманието си, а сега може да разговаря с работник, да наблюдава трудовия процес и в същото време да улови думи, отнасящи се до технологията на производството, произнесени и в по-отдалечена част на цеха.

— Това качество, естествено, се разработва в процеса на трудовата дейност — продължава психоложката. — Човек, както казват, се обиграва.

Някой вмята, че не може да слуша например музика и да чете едновременно, поради което се смята за несъвършен.

— Музиката е фон — пояснява Соня.

— Но да се върнем към психограмата...

Денева се закашля леко и излиза.

Тогава Соня се отприщва напълно. Тя започва да рисува контурите на евентуалното писание за секретарката:

— Първо трябва да бъде изтъкната като човек, като гражданин въобще, след това като фактор в тази фабрика. Такъв характер, където и да е, ще е водещият. Тя например не би могла да бъде втори фактор в семейството. Всичко около нея не може да не се подчинява на нейния темперамент и дух...

— Но моята информация гласи — възразява Катя, — че мъжът ѝ особено много ѝ помага, че тя прекалено се съобразява с неговите изисквания, че го уважава и цени.

— Това не изключва вече казаното... Защото при всички случаи Денева непременно ще е — нека така да се изразя — не само големият ръководител във фабриката, но и малкият ръководител в семей-

Digitized by Google

ството. Важното е, че успява и в двете. Голяма партийна организация, четири деца, това само по себе си определя всичко.

Тодорка Денева се върна и незапочнатата още психограма бе отложена за поблагоприятен ден. Предстоеше по-подробно запознаване на внезапната гостенка със заводската секретарка. Психоложката бързаше за автобус, чакаха я слушатели от друг град, но тъй като след време отново щеше да се върне тук, Денева я помоли да се подготви за заводска аудитория. Именно за заводска. Защото, както поясни тя, наскоро имали някаква абстрактна лекция, „класика", която била поднесена при една нагласа за „съвременност". Разбира се, тези две неща биха могли взаимно да се проникват, но в споменатата лекция това не станало. Лекторът бил слушан само по силата на дисциплината.

— Да не злоупотребяваме с тази сила... — напомни учтиво секретарката.

Това накара момичето да се усмихне дяволито.

Така се и разделихме, узнавайки само, че любимият цвят на психоложката е червеният. Може би точно затова тя се стремеше към анализи на партийни секретари, консултираше ги, гостуваше им непринудено, както се влиза у приятели.

Вратата се затвори и Дора Денева побърза да ни каже, че партийните секретари вече трябва да са психолози и журналисти.

— Че вие май сте и двете неща едновременно. И колко още дейности акумулирате у себе си, за да имате опова излъчване, за което се говори на всяка крачка в завода.

По-късно, в края на нашата беседа, секретарката щеше да ме помоли да запазя за себе си „като фон" нашия дълъг и прекъсван много пъти разговор. Да разпитам другите за всичко, което ме интересува, без да я намесвам. (Разбира се, найдобре е в дадения случай да не се пише нищо, толкова много други теми има, толкова заслужили хора...). Тя така и не знаеше, че още преди да я видя, вече я познавах. Имах десетки мнения на работници и администратори от фабриката, на инструктори и секретари от градския комитет. („Разменяйки местата на информационните данни, оставям именно суперлативите от другите мнения за фон".)

В края на тези срещи една техничка задочничка ме бе повела към третия етаж на административната сграда:

— Така! Вляво от стълбите, в ъгъла! Това е нашият полюс на достъпността. За разлика от обратния, фигуриращ в моите науки, които ме занимават в момента. В партийния комитет всеки от фабриката се озовава по всяко време, за всичко!

„Нима това е увод? — ще възкликне Тодорка Денева, прочитайки всичко дотук. — И какви са тия зигзаги? Аз нали ви казах да не пишете за мен. Такива хора има!"

И ще я връхлетят отново нейните мисли за Соня. Не вече за психоложката, а за другата Соня — нейната приятелка, бившата партизанка Соня, чието име носи единствената дъщеря на Тодорка. Единствената, защото останалите й три деца са момчета: Любомир, Денчо и Здравко.

Децата... Това е друга тема. Всички те вече са избрали своя път в живота „по силата на вътрешния си зов". Сложността на избора... Но това е дълъг процес, а нашата секретарка не обича многословието. И все пак, какви са нейните четири деца — истинската украса, голямото богатство на една майка?

Любо, най-големият, завършва Висшето военноморско училище във Варна. Соня ще стане корабостроител (засега тя е студентка във Варненския машинно-електротехнически институт). Денчо е войник и се учи в школа за офицери, но той вече е избрал за свое поле на проявление електротехниката (приет е за студент във ВМЕИ — София и в бъдеще ще се занимава с електронноизчислителни машини). Малкият, Здравко е в електротехникум и следователно още при родителите си.

— Бедността на семейството с едно дете я разбирам осезаемо едва сега — ще изрече Тодорка и ще се почувствува горда. — Именно осезаемо. Защото само празните столове край масата ми говорят за тази бедност. Инак — ние сме така заедно, толкова споени... За Първи май Сончето не си бе дошла. Не ни бе пратила и телеграма и нещо ме притесняваше. Докато позвънят! Така се зарадвах, а тя чакала час и половина във варненската поща, за да ни чуе. Празнични дни у нас е така. Непременно да се чуем и видим. Инак, в делниците, бързаме всички. Ще ти кажа една подробност: те и четиримата са родени в понеделник. Така бях свикнала, приготвя всичко в къщи в неделя, изперя, изгладя, а през нощта изчезвам.

— Как избраха тези именно специалности: електричество и море. А вие на брега...

— На брега? Едва ли. Но морето си е море, привлече ги. Някога ги водехме лете. Безбрежността ги покори още тогава. Мислех, че това някогашно впечатление ги тласна сега към морето. Оказа се, че не е точно така.

— А именно?

— Питах ги. Отговориха, че не са виновни курортите, а моите песни.

Бях слушала вече един режисьор за песните на Тодорка. Някога. В Димитровград. Известната сред бригадирите самодейка. Момичето с плитките.

Сега тя пази една снимка на дъщеря си с плитки. Любимата й снимка. И Соня участвува в студентската самодейност — пее, свири. („Нали човек се повтаря чрез децата си, които го продължават и превъзхождат? И нали без тях той не е създал нищо уникално, колкото и големи да са успехите му? Нали чрез децата си ние искаме да осъществим нашите неосъществени

Digitized by Google

мечти, да поправим собствените си грешки. И не е ли в последна сметка стремежът към един идеал целта на всяко възпитание?")

Филмов деец, пак неин познат от бригадирските дни, разказваше как след пускането по екраните на филма „Димитровградци" получил сурова рецензия от Дора. Поръчала да му предадат: „Ако друг беше направил това, разбирам. Но ти? Нима забрави бригадирските огньове, палатките, от чиито покриви събирахме в шепи дъжда?"

Той се смутил, но после отвърнал: „Кажете на Дора, че филмът не е правен само от бригадири. Това не е автентичен документ, а художествена реализация на..."

Тодорка не искала да слуша обяснението. Тя мислено разговаряла с някогашния младеж с акордеон, със своя партньор в песните. С особена любов те пеели за морето, което не били виждали още и което за тях било мираж. Неговите вълни ги обхващали и извисявали. След песните почвали декламациите. („Ти помниш ли морето и машините"...)

Тодорка завещала на децата си своите мечти. Тя им ги е дала, но в същото време ги е оставила и за себе си. Пренесла е ранните си вълнения през всичко, за да ги има и днес. А колко е трудно понякога и възторзите, и удивлението си от света да опазиш. И гласовете на щурчетата, и онзи странен цвят на дъжд в шепите ти...

— Нашата партийна секретарка е романтичка — бе ми казала художничката на фабриката в някакъв спонтанен изблик. — Това е една богата душа, един човек с голяма доблест. Ако ме попитат какъв трябва да бъде партийният секретар, веднага бих посочила нея. С всичките й черти. Тя е преди всичко гражданка, патриотка, отзивчива, човечна.

Този колективен портрет, към който художничката бе прибавила своя щрих — се извайваше.

Един огняр бе дошъл в партийния комитет да получи своите карамфили, връчени му от Дора като на бивш фронтовак. Той бе отсъствувал от тържеството предния ден и сега си вземаше подаръка и цветята. Секретарката му каза малко думи, затрогващи и тихи. Човекът се развълнува и под смълчания свод на кабинета произнесе прочувствена реч. Вчерашното събрание продължаваше...

Серия от събития съпътствуваха тук юбилея на победата над фашизма. В основата на всичко са срещите със съветски хора.

Неотдавна тук е бил легендарният радист Владимир Чернов. Отишъл героят със семейството си в окръжния музей, а там — момиче от езиково училище, което било на екскурзоводски стаж, разказвало на гостите за някогашните събития в този край. Минавайки край портрета на Чернов, то с пригихнал глас съобщило, че Володя е „паднал тук наблизо със смъртта на храбрите".

Бившият радист се развълнувал повече от обикновен посетител, но замълчал. Той не искал да обиди момичето, допуснал, че това е неговата първа беседа и може би неговата първа грешка. Не искал екскурзоводката да се стъписа, още по-малко — да се изплаши. Нали радистите не са ги учили на това?

Споменаваме този факт, за да изтъкнем какви още хора са приятели на колектива на „Наталия".

Партийната секретарка не пропуска случая да кани във фабриката, когато това е възможно, повече такива хора: герои, изключителни личности. В дневника за тези посещения фигурира името на Валентина Терешкова. Тук са идвали също челници в труда от различни места, писатели, актьори, генерали, летци.

Тукашните работнички са на мнение, че тези срещи ги възпитават, въодушевяват, учат. И всяко гостуване се помни, защото е имало своята неповторимост.

Сега тук предстои ново посещение на съветски хора, които ще дойдат в Стара Загора от Куйбишев с влак на дружбата. Това събитие вълнуваше духовете. В партийния комитет предложения постъпваха едновременно от цеховете, от комсомолския комитет, от профкомитета. Хората искаха да посрещнат съветските гости тържествено, сърдечно, по начин, който ще ги впечатли и трогне.

Секретарката не бе поръчвала на никого нищо, имаше още много време и тази спонтанност на раздвижването и ентусиазма я радваше.

— Разбира се, ние при всички случаи ще ги посрещнем с хляб и сол, с открити сърца и с песни — казва Денева. — Както винаги сме посрещали и ще посрещаме нашите освободители и братя. Но на мен ми стига това очакване. Говорим за въздействуваща възпитателна работа. Според мен тя личи и в един такъв факт, какъвто са сега идеите за посрещането на гостите. Нещо наглед обикновено. Едни предлагат да подготвим живи картини, други — рецитал. Но не в това е работата. Разбира се, и най-фантастичната идея винаги ще има елементи на познатото. Значи ли това, че няма да търсим, да се вълнуваме?

Онова, което най-често се повтаря в изказванията за Тодорка: „Умее да работи с хората"; „Ще изслуша, ще разбере всекиго"; „Притежава талант на организатор, на масовик", „Нашата секретарка ли? О тя е храбра личност! Винаги ще се справи с всичко, защото може да убеждава, да води след себе си хора".

И още: „Денева може да отгатне настроението ви, да ви помогне, да ви вдъхне вяра в момент, когато сте отпуснали ръце; да ви накара да се разкайвате за грешката си, без да ви обижда и напътствува".

След обтегнат диалог край една от машините виновният за разправията осъмва със заявление за напускане на фабрика-

Digitized by Google

та. Дора узнава това и се запътва към „кипящия цех".

— Е? — пита тя.

— С мен никой не желае да работи! — отронва работникът.

— Аз желая! — и секретарката го е върнала към всичко без много думи, с един поглед, с един жест.

Човекът и сега е тук, на мястото си. Добър работник.

Не винаги обаче двете думи в решителен момент са достатъчни.

Самият онзи огняр, който ни трогна със словото си за войната, фронтовакът Михаил Христов, трудно навлязъл в работата си. Когато една сутрин трябвало да запали пещта, дълго се маял. В един от цеховете нямало пара и това ставало в последния ден на месеца, когато „секундата е злато". Бригадири, работници се нахвърлили върху пъшкащия огняр. И как не — повече от час ги бавел той. Това било прецедент. После намерили енергетика, парата тръгнала, но си тръгнал и огнярят. Бившият фронтовак не бил свикнал на провали. За него инцидентът с парата бил равнозначен на крах. И много бавно, и много търпеливо трябвало да му се възвръща стабилността.

— Това е страшно горд човек — усмихва се сега Тодорка Денева. — Той имаше друга професия, работеше другаде. Дойде тук след пенсионирането си. Един от онези хора, на които им се работи. Ентусиазиран, амбициозен, с чувство за самоуважение. Първата свада го стъписа и отчая. Да не повярва човек, така го беше смазял инцидентът.

Само преди час стъпките на огняря бяха откънтели по стълбището, той бе излязъл от партийния комитет въодушевен и горд със своите карамфили. И си го представях как е влизал тук някога унил, как бавно е слизал по стъпалата. Защото срещите му в тази стая не са били една и две.

— Твърдостта не се възвръща лесно... — каза замислена секретарката. — Всъщност тя трудно се губи, но станало ли е веднъж това...

Тази жена умее да разбира хората. И може би именно това вживяване в хорските грижи е нейната главна черта. Тя ги търси всичките тези сложности, не ги отбягва. И милее за всички, и разказва за тях с обич. Може с часове да ви говори за хората си от заводския комитет, за техните способности, за качествата им, да изтича към който искате цех и да спре пред всекиго. Тя така и прави — не може да отмине мълчаливо хората и ако няма време, достатъчна е и усмивката й. Но за усмивката на Тодорка Денева може да се напише стихотворение, затова аз мълча. Тази жена направо ви заразява и грабва. Ако пък сте край нея, когато двете отвесни черти на челото й са се слели, съветвам ви да изчакате.

Шофьор от Родопите влезе пийнал, очаквайки в партийния комитет да намери зад бюрото мъж. Жена му го бе напуснала отдавна, дошла на работа в „Наталия" и той се бе запътил да си я прибере. Работничката не склонила, казала, че тук й е добре, че ще гледа сама децата си и че в никакъв случай няма да се върне при него.

Шофьорът търсеше съдействие.

— Зная я жена ви — рече Дора. — Но никога не ще я посъветвам да се върне. Я се погледнете само! — и познатите черти се сляха.

— То се знае, вие, жените, се поддържате... — изфъфли пийналият.

Тук секретарката произнесе такава тирада за женската съдба, за готовността на майката да се жертвува за рожбите си, за хубавите качества на въпросната работничка, че гостът остана слисан. Той дълго се извиняваше и разкайваше за случилото се, но Дориното лице оставаше непроницаемо:

— Вие сте забравили децата и дома си. Вие просто не ги заслужавате тези три деца... Майката е длъжна да ги отгледа далеч от кошмара, който вие създавате...

Каза му сурови неща, а той не беше вече онзи уверен и свадлив човек от първите минути на влизането си. И се разкайваше, и уверяваше секретарката, че ще се промени.

От стаята на Денева хората излизат и окрилени, и трогнати, и смутени. Според случая. Нейната откровеност и прямота поставят нещата на мястото им, както и да са объркани те в първия миг. И дори когато нещо не свърши с добър край — казана е причината.

Ще видите как някой й носи цветя, как я канят на сватби и тържества, как раздавачът й подава куп писма, съдържащи не само служебни, а и строго частни неща. И се случва някоя от работничките, замислена на почивка или пък преселила се в друг град, да я попита точно както я пита синът й Любчо в последното си писмо: „Какво ново? Липата цъфна ли?"

Милка РАЛЧЕВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНИЯТ КОМИТЕТ

ДЕЙНОСТ, ПРОГРАМИРАНА ДО 1980 ГОДИНА

На 17 май окръжният комитет на Партията в Стара Загора проведе пленум, посветен на първичните партийни организации. В неговата работа участвуваха освен членовете на комитета секретари на райсиите, градските, общински, заводски и учрежденски комитети, стопански ръководители. На пленума присъствуна и се изказа заместник-завеждащият отдел „Организационен" на ЦК на БКП Любен Пирончев. Встъпително слово направи секретарят на комитета Минчо Табаков.

Окръжният комитет на Партията в Стара Загора направи още една крачка за обогатяване на научния подход в своята ръководна дейност. Проведеният пленум за развитието на първичните партийни организации до 1980 година е интересен преди всичко с метода на подготовката и с характера на приетите решения.

КАК БЕ ПОДГОТВЕН ПЛЕНУМЪТ?

В процеса на подготовката му окръжният комитет използва натрупания напоследък опит от партийните комитети. Цяла година в първичните партийни организации се водеше разговор по темата на пленума. С него се целеше, от една страна, да се издигне идейно-политическата подготовка на кадрите и комунистите, и от друга, да се извърши значителна организационна работа. Широко бяха разгледани от секретарите, членовете на партийните бюра и накрая от самите комунисти на семинари и просветни събрания важни проблеми от партийното строителство и специално основните въпроси на вътрешнопартийния живот и на ръководната им роля сред колективите. Едновременно с това на много организационни събрания, на пленуми и заседания на други комитети бяха решени някои въпроси за издигане ролята на основните партийни звена. С други думи още в процеса на подготовката на пленума размислите върху дейността на организациите и как да се измени тя в бъдеще в теоретически аспект, обхвана цялата партийна организация, а на много места прерасна в практически действия. Най-положителното е, че в този полезен разговор бяха въвлечени комунистите, че той доведе до осезателно подобряване на партийната работа още преди пленума.

По този начин заседанието на окръжния комитет стана завършващ етап на този разговор и същевременно направените от него обобщения ще внесат единство и целенасоченост, организираност и пълна

Digitized by Google

ориентация как в бъдеще при конкретните условия по-добре да се подеме работата за издигане ролята на политическите ядра на трудовите колективи.

Това бе първият важен момент в подготовката на пленума. Най-важното в него бе творческото прилагане на най-новия опит на партийните комитети през последно време.

ДВАТА ПОДХОДА ПРИ РАЗРАБОТКАТА НА ДОКУМЕНТИТЕ

Вторият и особено важен елемент с нов творчески принос в процеса на подготовката на пленума бе характерът на приетото решение и направената крачка за изменяне на доклада.

В началото бе разработен доклад и проекторешение по досегашния метод. Докладът анализираше състоянието на дейността на партийните организации и на тяхното ръководство. Наистина в него се правеше сериозна крачка за по-пълно комплексно обхващане на темата. Но основното му съдържание, акцентът бе поставен върху оценката на сегашното му състояние. Почти отсъствуваше обосновката на това, как да се измени и какъв характер да придобие дейността на организациите след пет-шест години. Анализът стигаше само до по-ясно формулиране на недостатъците и проблемите и бегло от това правеше изводи как да се отстранят те и накъде да се върви в бъдеще.

Разработеният проект за решение пък носеше твърде общ, директивен характер. В допълнение към аналитичните размишления в доклада той насочваше по кои направления да се изменят вътрешнопартийният живот и връзката на партийните организации с колективите. При разработката на решение от подобен род се изхождаше от позицията, че основната работа вече е извършена. Анализът щеше да ориентира първичните организации и другите звена в кои насоки да продължат и довършат работата. Не случайно, когато бе разработена програма, участниците в нейната подготовка констатираха: „Сега разбираме, че фактически трябва да започваме работата отсега нататък".

Така подготвеното решение по такъв широк по обхват проблем имаше поне три основни недостатъка:

Първо, не се изясняваха добре целите, които трябва да се постигнат с развитието на организациите. При по-старателно разработване на проекта може би този недостатък можеше да се избегне.

Вторият недостатък бе, че доколко отделни проблеми се поставяхя за разрешаване, разчиташе се на инициативата в бъдеще. Разбира се, от гледна точка на премахване на излишната регламентация, подобен недостатък не е фатален. Но от друга страна липсата на яснота и конкретност, още когато се приема решението, кога, какво и как да се реализира, е една от причините за инфлацията на решенията. Общите положения, директивните постановки, повтарящи известни принципи и норми от Устава и от партийни документи, често остават в папките, след време се забравят, защото на преден план идват нови проблеми с нови решения. По тази причина често решенията не се изпълняват ритмично или цялостно.

Третият недостатък бе, че не можеше да се види в самото решение комплексността на подхода, взаимната обвързаност и последователност на действията за издигане ролята на първичните организации и какво да бъде участието в тях на различните комитети.

Досегашната практика показва, че решения с общ характер, въпреки своята значителна полза, не могат да отговорят напълно на съвременните изисквания за научност, за комплексен подход.

Тези съображения подтикнаха комитета да направи опит да из-

Digitized by Google

мени подхода си към подготовката на решението и доклада в духа на изискванията на програмно-целевия и комплексен метод. Решено бе да се разработи програма за развитието на първичните партийни организации до 1980 година, а докладът да се преработи и да отдели значително място за нейната обосновка.

Програмата наистина даваше по-големи възможности да се изяснят основните цели и да се степенуват те, да се предвиди какво трябва да се извърши за постигането на дадената цел и кой и кога да го извърши. Така окръжният комитет, без да изчерпва всички действия, които ще се наложи да предприеме през шестгодишния период, още в началото предвиди онзи минимум от наблюдавани и дирижирани от него мерки, които гарантираха, че приетата програма ще се изпълни и набелязаните цели ще се реализират.

Така в разработената проектопрограма стана по-ясно към какво ще се стремят организациите, какви изменения да извършат в своята дейност, в каква последователност да подредят действията, как да затвърдят вече постигнатото. В нея политическото решение и сценарият за неговото изпълнение са слети в едно.

Този подход в разработката на програмата получи пълно одобрение в разисканията на пленума.

Налагаше се да се преустрои и докладът и преди всичко в него да се обосноват измененията, които програмата чертае.

Осъзнаването на тази необходимост беше налице, но в процеса на преработката му традицията си каза думата. Макар че докладът съдържаше известна обосновка на програмата, особено в първия раздел за социалния и качествения състав, основната му насока остана фиксирането на положителните и отрицателните страни в дейността на организациите сега, а не обрисуване и доказване на възможността и границите на измененията в един шестгодишен период. Той по своя подход се различава от програмата.

Взети заедно обаче докладът и програмата в голяма степен решават този основен въпрос. И все пак, ако докладът ярко обосноваваше именно бъдещите изменения на базата на една обобщена, кратка и ярка оценка на настоящето, той щеше да изиграе по-голяма роля, щеше да бъде по-ценен документ. Поради това и част от изказващите се на пленума недостатъчно ярко се откъснаха от отчета и размишленията върху сегашното състояние на нещата, за да видят по-релефно предстоящите задачи.

При всички случаи обаче направената крачка е твърде значителна и полезна от гледна точка на осъзнаване и практическо реализиране на един нов подход в подготовката на пленума.

КАКВО ПРЕДВИЖДА ПРОГРАМАТА?

Програмата, приета от пленума, има три раздела. Фактически те отговарят на трите цели, които окръжният комитет си поставя.

В първия раздел се предвижда как да се подобри социалният и качествен състав на окръжната и на всяка първична партийна организации в съответствие с изискванията на партийната Програма и Устава за издигане ръководната роля на Партията, с обществено-икономическите и социално-класовите изменения в окръга, като се отчитат преди всичко прогресивните тенденции и изменения в трудовите колективи.

За постигането на тази цел са предвидени задачи и мероприятия в две основни насоки: без да се форсира увеличаването на числения състав на окръжната организация, да се върши системна работа за

Digitized by Google

приемане на нови членове предимно из средата на работниците от водещите отрасли на икономиката и на прогресивните социални групи в колективите, свързани с прилагането на техническия прогрес, из средата на младежите и жените. За да се създаде по-добър ред в тази насока, предвижда се всяка първична организация да формира около себе си актив от безпартийни — комсомолски, профсъюзни и други дейци, челници в труда и пр., с който отблизо да поддържа връзка, да подпомага обучението му.

Втората насока е да се полагат грижи за издигане идейно-политическото равнище и възпитанието на всички комунисти, като основен път за издигане качествения състав на организациите, на тяхното влияние и роля в колективите. Едно от най-важните мероприятия е постепенно да се разширява броят на комунистите, които се учат в по-висши форми, като до 1980 година не по-малко от една пета до една четвърт от тях се обучават под грижите на градските, районните, общинските и заводските комитети, а секретарите и перспективните кадри се обучават в междуокръжната школа. Така целият актив може да получи по-голяма теоретическа подготовка и всяка организация да има достатъчно кадри, включително резервни.

Без да се впускаме в други подробности, искаме да допълним и решението да се изготвят планове за социалното развитие на всички колективи за седмата петилетка в духа на директивите, които ще приеме Единадесетият конгрес, а окръжният комитет да състави прогноза за измененията в социалния и качествен състав на окръжната организация до 1980 г. Въз основа на тези два документа всяка организация да обсъди предвиждания за промените в своя състав.

Реализирането на замислите, тяхната практическа проверка ще покаже кое от тях е правилно, кое може би е излишно и ще помогне да се обогати по-нататък подходът по тези проблеми.

Вторият раздел определя: „Първичните партийни организации със своята активност и инициатива, с непримиримостта си към недостатъците, с борбата за ускоряване на техническия прогрес, с неукротимото си чувство към новото да се развиват и утвърждават като политически ядра и първообраз на трудовите колективи."

Предвидените задачи и мероприятия за тяхното реализиране засягат, от една страна, вътрешнопартийния живот, а от друга страна, ръководната роля на организациите в колективите.

При по-добро прецизиране на основните цели би могло да се раздели вътрешнопартийният живот, в който влиза и грижата за подобряване на социалния и качествен състав, от ръководната дейност на организациите по отношение на колектива. Но въпреки това комплексността на подхода не се нарушава и при такова виждане на основните цели.

В областта на вътрешнопартийния живот главните насоки на измененията са: усвояване на политическия подход и издигане научността в работата на първичните партийни организации, разширяване и обогатяване на вътрешнопартийната демокрация, издигане отговорността и активността на комунистите в живота на организациите, развитие на отношенията между тях като първообраз и основа на ведрия социално-психически климат в колективите. По-интересните мерки в тази насока са следните: предвиждат се повече грижи за изучаване на партийното строителство и Устава и провеждането на организационни събрания за обсъждане доколко ленинските принципи и норми на партиен живот се спазват цялостно във всяка организация. Ще се утвърди навсякъде опитът за отчет на комунистите пред организацията и за индивидуален разговор и активизиране на пасивните комунисти. С оглед да се подобрят отношенията и издигне отговорността и принци-

Digitized by Google

пиалността, когато се разглеждат провинения на партийни членове и ръководители, ще се обсъжда и доколко комунистите, които са знаели или е трябвало да знаят за тях, са взели превантивни мерки, за да не бъдат допуснати.

Мероприятията и задачите по второто направление — издигане ръководната роля на организациите в колектива, предвиждат да се засили авторитетът и пряката им връзка с безпартийните и по-добре и целенасочено да се насочват другите органи за социално управление — ръководителите и обществените организации, от чиято дейност в значителна степен се формира, макар и чрез косвено въздействие, отношението на безпартийните към политиката на Партията. Няколко мерки в тази насока са особено интересни — грижите на партийните комитети за изучаване авторитета на организациите в колективите, засилване работата и контрола над стопанските и други дейци с оглед винаги да търсят и да се съобразяват с мнението на организацията, изучаване на общественото мнение, по-широкото допитване до безпартийните при приемане на някои партийни решения по основни въпроси, засягащи техните интереси, чрез провеждане на 3—4 открити партийни събрания годишно и предлагане на проекторешенията за предварителни дискусии от колектива.

Третият раздел фактически нарушава принципа на комплексността, тъй като съдържа задачите и мероприятията на партийните комитети за ръководството на първичните партийни организации. В него са предвидени действия по всички основни въпроси на ръководството на организациите, които могат да допринесат за издигане на тяхната ръководна роля в трудовите колективи.

От гледна точка на съдържанието на предвидената дейност най-важното е очертаното изменение в стила и метода, в подхода на партийния апарат. Основната му дейност ще се пренесе в първичните организации, като са очертани и нормативи и критерии за оценка на приноса на всеки партиен работник в зависимост от изменеиията, настъпили в подпомагаиите от него организации. Предвидени са различни мероприятия в помощ на организациите, целещи да се повиши подготовката на низовите кадри, да им се помогне с методически разработки, с формиране на опит и неговото разпространение, с практическа помощ, и то дълготрайна, контролирана и отчитана. Въобще набляга се на творческия подход в дейността на партийните работници в първичните организации. Набелязани са и известно количество контролни мероприятия, за да се следи системно изпълнението на програмата, да се коригира и конкретизира тя, да се прави оценка на работата на всички и се насочва по-нататък дейността.

НЯКОИ ВЪПРОСИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ПРОГРАМАТА

Разбира се, тя има пропуски и несъвършенства, породени от простата причина, че е първият опит да се програмира дългосрочно партийната дейност по такъв широк, по самата си същност комплексен проблем. Доколко досега има опит за програмиране по същия проблем (окръжен комитет на БКП в София) той обхващаше дейността до провеждане на пленума. Опитът от тази програма на Софийския окръжен комитет на Партията е използван в подготовката на пленума в Стара Загора. Тука обаче се програмира нещо по-друго, по-голямо и по-трудно.

В процеса на разискванията на пленума бе изяснено, че програмата може и трябва да се подобри и усъвършенствува, като по-добре се определят основните цели и подцели и задачите, като се конкрети-

Подарък на НБКМ-БКП

зират и обогатят някои мероприятия. Всичко това ще доведе до по-пълното прилагане духа на комплексния и програмно-целезия подход към едно партийно решение.

Поставените в програмата проблеми повдигат и някои други въпроси. Може ли и трябва ли например да се съставят програми и прогнози за измененията на социалния и качествения състав на първичните партийни организации. Струва ни се, за да може правилно да ориентира организациите и да ръководи по-добре процеса на регулиране на партийния състав, окръжният комитет би могъл да изготви прогноза за измененията в състава през един такъв период. Анализът на състоянието на окръжната организация, така добре направен в доклада, показва, че предстои в различните райони на окръга и по отношение на различните социални групи да се провежда ясна линия или на ограничение, или на засилване на приемането в Партията. Например въпреки че дълго време се мислеше, че в село трябва да се набира ново партийно попълнение предимно из редиците на механизаторите, това се оказа неправилно, тъй като сега една трета от механизаторите са партийни членове. Подобно е положението и сред техническата интелигенция. Същевременно в някои градове, в отделни предприятия броят на работниците е недостатъчен. Фактически окръжният комитет е събрал необходимата информация за такава прогноза и за уточняване къде да се разширява партийното влияние.

В програмата окръжният комитет е предвидил каква дейност да извърши в помощ на първичните организации. В значителен обем е определена и дейността на останалите партийни комитети. Естествено е основната работа да се извърши в първичните партийни организации и затова в програмата на много места е предписано какво те да предприемат за реализиране на една или друга цел и задача.

Възниква въпросът дали с програмата окръжният комитет не регламентира твърде много дейността на другите органи и особено на първичните партийни организации.

Разбира се, ако окръжният комитет иска да разработи и реализира цялостна програма, той не може да не препоръча един минимум от дейности и за другите органи, които да гарантират достигането на целта. В противен случай съществува опасност неговите решения да не се изпълнят. При това регламентацията, доколко тя се съдържа в програмата, насочва не към разглеждане на някакъв наложен отгоре въпрос, а задължава организациите според своите нужди да разглеждат и усъвършенстват своята дейност. Затова тази регламентация не нарушава самодейността и инициативата на първичните организации. Тя само внася по-голяма целенасоченост в цялата окръжна организация и подтиква по-инертните ръководства, ориентира ги. Същевременно може да се остави по-голямо поле за избор на мерки, форми и средства на подход от страна на другите комитети и на организациите при изпълнението на програмата. Така, без да се наруши единството, ще се внесе творчески елемент, по-голямо богатство в дейността. Програмата предвижда именно такъв подход.

Може ли с такава програма да се решат всички проблеми на първичната партийна организация? Дейността на партийните организации е толкова широка, че тя не би могла да се реши цялостно с една програма. Това обаче не е пречка тя да се програмира. Част от мероприятията в програмата на ОК на БКП в Стара Загора фактически предвиждат кои проблеми кога да се изучат и решат, за да се отговори на нуждите. Затова приемането на такава именно комплексна програма е за предпочитане пред изготвяне само на един перспективен план, който предвижда кои проблеми да се изучат и последователно решат. Тогава всеки проблем би се разглеждал по-скоро сам за себе си, без да може да се постигне тясна връзка и пълна комплек-

Digitized by Google

сност с останалите. Програмата позволява да се съпоставят проблемите и по-добре да се обвържат в едно цяло, да се степенуват в тяхната взаимна връзка и зависимост, да се оцени по-точно тяхната тежест и актуалност. Това съвсем не означава, че с приемането на програмата изучаването и решаването на отделните проблеми, повдигнати от живота, трябва да се пренебрегва. Напротив, то трябва да се извършва още по-последователно като звено от комплекса от проблеми и да се вижда мястото на всеки нов проблем в системата от проблеми като цяло. С това програмата само ще се допълва и обогатява, ще се вниква по-пълно в живота.

Колкото и да е богата програмата, тя не може да предвиди в детайли всички необходими мероприятия особено в следващите години. Там тя само маркира главното, решаващото. И от тази гледна точка тя не регламентира и не може да регламентира не само дейността на низовите звена, но дори и своята работа. Затова правилно е всяка година отделите на окръжния комитет и другите комитети и организации да правят преценка на извършеното през изминалото време и да планират какво да извършат през предстоящия период. Така ще обогатяват живота с мероприятия и ще коригират самото решение — програма. Главното е да се постигне поставената цел — да се издигне ролята и дейността на основната клетка на Партията на равнището, което ще изисква ръководната роля на Партията в съответния период на развитието на страната.

Димитър ПЕТКОВ

ЕФЕКТИВНО ДА СЕ ИЗПОЛЗВА РАБОТНАТА СИЛА

Проблемите за качеството на работната сила, за измененията в нейната квалификационно-професионална структура, ефективно функциониране и използване заемат важно място в икономическата и социалната политика на Партията. „Използването на тези фактори зависи в края на краищата от субективния фактор и по-конкретно от кадрите, от подготовката на ръководните и изпълнителските кадри, от тяхната съзнателност и отговорност" — се казва в доклада пред Националната партийна конференция.

Едно от важните задължения, които Националната партийна конференция постави пред партийните органи и организации, пред всеки комунист, е грижата за издигане културата на труда и ръководството и преди всичко „рационално, с най-малко изразходване на средства, сили и време най-ефективно да се използват ресурсите и възможностите на всеки труженик в колектива за постигане на най-добри резултати."[1] Това е най-същественият резерв, чиято величина зависи изключително от ентусиазма, творческата енергия и воля на трудещите се. За ефективното използване на работната сила, а с това и за повишаване обществената производителност на труда съществено допринася политическата и организаторската, насочващата и възпитателната дейност на партийните комитети и организации в трудовите колективи. Резултатна в това направление е дейността на окръжния комитет на Партията във Враца.

[1] Тодор Живков, Встъпително слово пред Националната партийна конференция, Партиздат, 1974, с. 66.

Digitized by Google

В годините на социалистическото строителство Врачански окръг — с подчертан преди селскостопански облик — се превръща все повече в крупен промишлен район на страната. Корпусите на АЕЦ „Козлодуй", Химкомбината, ЦХК „Мизия", ДЦК „Вилхелм Пик" и много други измениха панорамата на този край. Процесът на прогресивните промени в структурата на икономиката наложи и съответни изменения в отрасловата заетост на трудовите ресурси. През последните няколко години заетите в промишлеността от 23,12 на сто нарастват на 26,80 на сто, а в селското стопанство от 41,79 процента намаляват на 38,71. Новите отрасли в окръга налагат и редица нови професии, от които най-голямо увеличение бележат шлосерите, монтьорите, апаратчиците, електромонтьорите, настройчиците, стругарите, фрезистите. Расте също както абсолютният брой, така и относителният дял на специалистите. Но все повече се чувствува недостигът на квалифицирана работна сила. В края на третото тримесечие на 1974 година общо за окръга липсата на работна ръка възлиза на повече от 1600 души — предимно стругари, шлосери, монтьори, заварчици, тъкачки, предачки и др.

Отчитайки тези изменения и голямото значение на проблема за правилното разпределение, подготовка и използване на работната сила при повишаване обществената производителност на труда, окръжният комитет на БКП с помощта на инспекцията по труда извърши проверка в 50 промишлени предприятия на централно подчинение. Бюрото на окръжния комитет на Партията е направило задълбочен анализ на получените данни. Утвърдени са съответно и конкретни мероприятия. В едни от тях се задължават всички органи и организации да разгърнат целенасочена дейност за подобряване на трудовата дисциплина и отстраняване на нерегламентираните загуби на работно време, в други се посочват пътищата за намаляване текучеството на работната сила. И още: какво усъвършенствуване в конкретните условия може да има организацията на труда, производството и управлението; най-рационалният подход за повишаване професионално-техническата подготовка на работниците; за използване резервите на всяко работно място. Всички те са съобразени с характера на дейността на съответните органи и организации. Поставена е задача пред бюрата на градските и заводските партийни комитети да направят цялостна оценка на фактическото състояние и се реализират положителни изменения. Това да стане главно чрез аргументирано изясняване пред трудовите колективи на проблема за използването и квалификацията на работната сила, като се разгръща разнообразна организаторска работа — открити и закрити партийни събрания, издигане авангардната роля на комунистите, обсъждания в партийните групи. Конкретизирани са и задачите на директорите и другите стопански ръководители, на изпълкома на окръжния народен съвет и инспекцията по труда, на профсъюзните и комсомолските организации. По този начин окръжният комитет като политически орган насочва и координира дейността на всички органи и организации за успешно решаване на важните проблеми.

ТРУДОВАТА ДИСЦИПЛИНА

„В съвременното обществено производство — изтъква Л. Брежнев, — снабдено с най-модерна техника, ролята на трудовата дисциплина особено нарасна. Самата цена на престоите, недобросъвестността и грешките сега е съвсем друга. Едно е да речем половинчасов престой на човек с лопата и съвсем друго половинчасов престой на човек с мощен екскаватор, комбайн, кулокран. Това са съвсем различни

Digitized by Google

неща."[1] Колко много резерви за повишаване обществената производителност на труда има в екстензивното използване на работната сила показват и изследванията във Врачанския окръг. В повечето отрасли уплътняването на работното време е средно около 70 на сто. Причините — най-различни: разговори, пушене на цигари, закуски, излизане извън предприятието, ненавременно започване на работа и т. н. Допуснатите слабости при организацията на производството в някои предприятия — ЕКЗ „Г. Генов", ЗСП „Мизия", МЗ „Гарант" и др., са довели до неефективно използване на работната сила и на техниката в рамките на законно установеното работно време и са станали причина да се прибегне до полагане на извънреден труд. Това съществено се е отразило върху нивото на трудовата дисциплина.

В резултат на извършената политическа, организаторска и възпитателна работа от партийните ръководства, повишената взискателност към стопанските звена са постигнати значителни подобрения на дисциплината. Загубите от целодневни престои в сравнение с 1973 г. бележат намаление с 50 на сто. Намаление с 2,1 часа на един работник или с 29 процента се отчита и при текущите престои. Но по отношение на самоотлъчките е наложителна още по-действена възпитателна работа от партийните и другите обществени организации. Така например за деветмесечието на 1974 г. в ЧЛЗ „Веслец" в сравнение със същия период на предишните една-две години те са нарастнали 2 пъти. Сега след поредица от мероприятия — събрания, срещи, индивидуални разговори, подобряване условията на работа и повишаване на взискателността — е настъпило рязко подобрение.

И още редица примери убедително доказват, че подобряването на дисциплината много зависи от това, доколко партийните организации сполучливо осъществяват функциите си на политическо ръководство във всестранния живот на трудовите колективи, ефективно използват правото си на партиен контрол. Засилвайки контрола, партийните комитети и бюра в окръга чрез специални, задълбочени наблюдения в предприятията установяват не само размерите на престоите, но и конкретните причини, виновниците за тях — вземат действени мерки, търсят отговорност за неизползването на работното време.

Положителна е работата на градския комитет на Партията във Враца за по-рационално използване на работната сила чрез укрепване на трудовата дисциплина. През първото полугодие на 1974 г. бюрото е приело конкретни мероприятия за решителен прелом в това отношение. Вниманието е насочено към два въпроса: мерки за ликвидиране причините, създаващи условия за нарушаване на трудовата дисциплина; действен контрол по използване на работната сила в рамките на работния ден, съчетан с материални и морални стимули за съзнателните й санкции за нарушителите.

В този дух разработват мероприятия и заводските партийни комитети и бюра в почти всички предприятия.

Извършената преди няколко месеца съвместна проверка с органите на Комитета за държавен контрол на непосредствените резултати и истинското състояние на нещата, както и анализът на набелязаните мероприятия в предприятията е показал незадоволителни за градския комитет изменения. Само в седем от всичко 32 заводски партийни комитета и бюра са били приети оценки и е поставен за обсъждане въпросът за трудовата дисциплина. Това е наложило градският комитет да направи преценка пред разширен актив за ефективността от извършената работа и състоянието на дисциплината, да обърне внимание на някои ръководства.

---

[1] Л. И. Брежнев, Непоколебимо верни на великото дело на Ленин, реч в Ташкент, в. „Работническо дело", 25. IX. 1973 г.

Digitized by Google

Положителни са резултатите в ДЦК „В. Пик" и ДПТК „Вратица", където са въведени талонни системи за контролиране на трудовата дисциплина. В ЗМА „Дружба" и ЕКЗ „Г. Генов" по-голямо внимание се отделя на движението на работната сила през работно време. По предложение на партийните комитети и бюра е усъвършенствувана пропусковата система за контролиране своевременното явяване и напускане на работа. По-добре се реализират функциите и на местните органи за народен контрол. В тези предприятия санкциите и поощренията са обвързани с многофакторната система на заплащане на труда и резултатите са добри.

Социалистическата дисциплина на труда укрепва, когато ръководствата на трудовите колективи и особено преките ръководители умеят да поставят ясни и конкретни задачи, когато равнището на взискателността и контрола са на висота. Разбира се, голямо значение за максималното използване на работното време има и личният пример на майстора, бригадира, началника на цеха. Затова партийните комитети и бюра повишават грижите и изискванията към този челен отряд на работническата класа, подобряват политическата си работа. По този начин расте техният авторитет и отговорност в трудовия процес, оперативността, творчеството, инициативата. Главен критерий за оценка на дейността им е уменето да усъвършенствуват непрекъснато взаимоотношенията в малкия колектив, организираността на поверените им изпълнителски кадри. Резултатна е работата в това отношение на партийното и стопанското ръководство в Химкомбината, ТПК „Хр. Ботев", ДЦК „В. Пик" и др.

Извършена е добра дейност и по внедряване почина на седемте бригади от СТЗ „В. Коларов" за работа със собствен кодекс за образцова социалистическа дисциплина. По него работят шест бригади от ДЦК „В. Пик", шест бригади от ЕКЗ „Г. Генов", ДПЗХ „Балкан", Фуражен завод и др. Борбата за висока съзнателна дисциплина тук се съчетава с работата за трудово възпитание на работниците и служителите. Периодично се отчитат какви са резултатите от прякото приложение на почина. На оперативките преди започване на работа се обсъждат и въпросите за спазване на трудовите задължения, включени от производствениците в приетия кодекс, дава се обществена преценка за уплътняване на работното време, за качеството на произведената продукция. Това кара всеки член на колектива да се замисля как най-пълно да уплътнява работното си време, как да реализира всичко, каквото машината е способна да даде, как да повишава квалификацията си. От решаващо значение за постигнатите успехи в това отношение е грижата и работата на партийните организации за създаване на другарски отношения и взаимопомощ, да се чувствува отговорността на всеки пред колектива и грижата на колектива за всеки.

Голямо внимание градският комитет, партийните комитети и бюра отделят на авангардната роля на комунистите. Високата съзнателност и личният им пример намериха ярко изражение в бързия отклик на инициативата на найденкировци от Русе. Техният постоянен стремеж към по-големи постижения им позволи да проявят нов подход към използването на поверената им техника, готовност да работят на най-предните участъци, строго да спазват трудовата и технологичната дисциплина. А това въодушевява и увлича всички за най-полезотворно използване на работното време, за достигане проектните мощности на машините. За пример тук може да се посочи мобилизиращата роля на комунистите от ДПТК „Вратица" и Химкомбината. Затова и постиганите от тях успехи непрекъснато растат.

За издигане авангардната роля на комунистите съществено допринася и провежданият в градската организация преглед „Партийната

Digitized by Google

група — политическо ядро и организиращ фактор на низовия колектив". През това време в тях се води разговор по предварително изготвен тезис, всеки комунист отчита своята работа и получава оценка от другарите си.

На Националната партийна конференция се обърна внимание, че не е сложен окончателно край и на такава язва в нашия стопански живот, каквато е текучеството на работната сила. Работниците, които сменят работните си места в периода на приспособяване към новите производствени условия, имат по-ниска производителност на труда, недостатъчно използват машините, допускат повече технологически брак и влошават качеството на продукцията.

В анализа, който окръжният и градският партиен комитет правят на този проблем, се изтъква, че наличието на свободни места и липсата на работници води до увеличаване на движението и текучеството в редица предприятия. Критично се преценява също, че ръководствата на тези предприятия нямат действен подход към някои недобросъвестни работници, правят им много отстъпки, което влияе отрицателно върху целия колектив. Само в промишлеността на окръга за деветте месеца на миналата година са постъпили 7768 души и са напуснали 6989, от които по неуважителни причини 2121. Или текучеството е 6,8 на сто. Докато движението на работниците в сравнение с 1973 г. намалява с 2,2 процента, то текучеството нараства с 0,7 на сто. Сравнително висок е този процент в ЧЛЗ „Веслец", ЕКЗ „Г. Генов", „Безалкохолни напитки" и др. За тази трудност съществено влияние са оказали някои нерешени въпроси по условията и организацията на труда, битовото обслужване на работниците и неизпълнението на някои мероприятия от плана за социалното развитие на колективите. Ето защо към местните партийни комитети, бюра и организации сега се предявяват много по-големи изисквания: постоянно в центъра на вниманието им да бъде най-вече подобряването на социално-битовите условия; непосредствената работа с хората, системната грижа за новоприетите работници; вземане на отчет подаващите молби за напускане, действен партиен контрол над стопанските ръководства...

КВАЛИФИКАЦИЯТА И ОБРАЗОВАТЕЛНОТО РАВНИЩЕ

Не само теорията, но и нашият собствен опит убедително ни доказват, че равнището на производителността на труда пряко зависи от качеството на работната сила, от нейния образователен и професионално-квалификационен състав и структура. Ускоряването на техническия прогрес, внедряването на по-съвършена техника и технология създава само възможност за повишаване обществената производителност на труда. Но превръщането на тази възможност в действителност зависи от хората, на които е поверена техниката, от тяхното знание и умение да я ползват.

Затова партийните органи и организации като политически ръководители отделят на този въпрос специално внимание. Във Врачански окръг определено се чувствува недостигът на специалисти с висше образование. Относителният им дял е с 8 процента по-нисък от средния за страната, докато за специалистите с полувисше и средно специално образование той е по-висок (от средния за страната) съответно с 44 на сто и с 5 на сто. Ежегодно за промишлеността на окръга се разпределят над 600 специалисти със средно специално и висше образование и нови квалифицирани работници, но от тях около 40 процента постъпват на работа по разпределение. Причините? Анализът сочи, че е недостатъчен партийният контрол за спазване от ръководствата

Digitized by Google

на предприятията нормативните документи в това отношение. Не се търси отговорност от неявилите се, а някои ръководители освобождават специалистите от работа преди изтичане на срока за разпределение под най-различни предлози. Допуска се завършилите професионално-технически училища да се назначават на ученически места, а не според придобитата квалификация. Всичко това влияе отрицателно за ефективното използване на квалифицираната работна сила.

Да, образователното равнище и професионално-квалификационният състав на преобладаващата част от работниците в окръга не съответствува на внедряваната съвременна техника и технология. От общия брой на работниците в промишлените предприятия на централно подчинение с ниска квалификация са 33,7 на сто, със средна — 46,1 на сто и висококвалифицирани — 20,2 на сто. Приблизително такива са процентите за младите работници на възраст до 35 години. Тревожен е въпросът с ниската квалификация на работниците в машиностроенето и особено в ЗКЕ — Зверино, ЗИМ „Ф. Козовски", ЧЛЗ „Веслец" и МЗ „Изгрев" — Оряхово. Несъмнено ясно е къде трябва да се съсредоточат усилията на партийните комитети и организации, на съответните субекти на управление.

Постоянна тревога и дълг за тях трябва да бъдат следните данни: образователното равнище на повечето от работниците е основно — 65,46 на сто. От производствениците до 35-годишна възраст без средно образование са 72,9 на сто. В ЗПП „Криводол", фабриките „2-ри юни" и „М. Вихровски" няма нито един работник, завършил ПТУ или СПТУ.

Естествено, съпоставени с миналите години, посочените данни имат значителни подобрения, но те не задоволяват. Ако по-рано характерът на производството позволяваше 35 до 57 на сто от работещите да са неквалифицирани, 4 до 8 на сто — със средно образование и висока квалификация, то механизираното производство повелява вече приблизително 20 процента да бъдат квалифицирани работници, 40—60 процента със средно образование и 20—40 на сто специалисти с висше образование. Тази тенденция сега особено ясно се очертава в отделни заводи и цехове. По-нататъшното повишаване на механизацията и комплексната автоматизация на всички производствени процеси в това число и на всички спомагателни работи в предприятията от окръга ще изисква всестранно приложение на квалифицирания труд. Затова незадоволителното състояние и постоянно растящите изисквания към подготовката на работната сила определят голямата грижа и отговорност на партийните органи и организации.

В градските комитети Враца, Бяла Слатина, Кнежа има разработени и приети вече съответни системи за повишаване на производствената квалификация и образование на работниците и специалистите. За подобряване на работата и контрола по движението, развитието и израстването на специалистите с висше образование градският комитет на Партията във Враца е карготекирал болшинството от специалистите с техните характерни качества. Точно се отразяват поставените им поръчения и оценката за тяхното изпълнение. В някои заводски комитети по този начин се следи за развитието на изпълнителските кадри. Разбира се, не навсякъде работата с подлежащите на обучение и квалификация работници е организирана добре според новите изисквания.

За новите професии, породени от научно-техническия прогрес в окръга, най-голяма роля в повишаване квалификацията играе равнището на общото образование. Колкото е по-високо то, толкова по-бързо работникът достига високо майсторство. Изследванията показват, че един шлосер, подготвен в средно училище, увеличава сменната си

Digitized by Google

производителност с 50—60 на сто в сравнение с негов другар с основно образование. Че при еднакъв трудов стаж първият овладява новите видове работа два-три пъти по-бързо. Затова изискванията на научно-техническия прогрес, конкретните условия на производството предявиха повишено изискване и към съществуващата система за професионална подготовка на работниците.

Голяма е ролята и отговорността на партийните комитети, бюра и организации за усъвършенстване на съществуващите връзки между СПТУ, ПТУ и предприятията в светлината на речта на др. Т. Живков пред Националната среща на средношколците — първенци в ученето и труда, от 23 май 1974 година. Ръководствата на някои предприятия недостатъчно се интересуват и поддържат връзки с училищата, които подготвят кадри за тях. Още по-малко са контактите между учениците и работниците в предприятията. Това е наложило в бюрата на градските и заводските партийни комитети да се направи цялостна оценка по повишаване квалификацията и образователното равнище на изпълнителските кадри. За подобряване дейността в това отношение много са допринесли проведените срещи и обсъждания с директорите на промишлените предприятия. Именно след тях са утвърдени по-реални, действени планове за обучението през учебната 1974—1975 година.

Какво показват те? В окръга са разкрити 15 промишлено-учебни центрове. През миналата година в тях са обучавани 4534 души от предприятията на централно подчинение, 452 нови работници и 3270 за повишаване на квалификацията. В останалите предприятия, в различни курсове и школи са включени 5140 души. Общо за окръга в системата за подготовка са обхванати над 20 000 работници и специалисти, от които 6597 са жени. С приемането на насрещните планове за 1975 година броят на обучаващите е увеличен с повече от 2000 души. Но извършеното още не задоволява. Голям недостатък на разяснителната и възпитателната работа е, че създадените форми за квалификация нямат достатъчно популярност сред работниците.

Системни грижи и конкретна работа за организацията и провеждането на курсовете за квалификация полагат партийните бюра и организации в Завода за химическо машиностроене и Завода за резервни части — Враца, фабриките „9-ти септември" и „Пионер" — Бяла Слатина. Тук нередовното провеждане на занятията е изключение. Навреме се обезпечават необходимите учебни пособия и нагледни материали, изясняват се причините за всяко отсъствие. Под ръководството и по инициатива на партийните комитети и организации в колективите и отделните производствени единици периодически се обсъжда как отделният работник се учи и повишава своето професионално майсторство. Приемат се съответни преценки. Особено голяма е взискателността към обучаващите се комунисти и преките ръководители.

Партийните органи и организации отделят необходимото внимание за правилно използване моралното и материалното стимулиране на учащите се. Много полезни са срещите на партийния секретар и на партийното бюро с учащите се, на които се поставят конкретни въпроси и предложения за подобряване на обучението; срещите с дългогодишни майстори, вечерите на професията, конкурсите, способствуващи за усъвършенстване на професионалното майсторство.

Проверката, извършена от окръжния комитет на Партията и инспекцията по труда, показва, че все още някои стопански ръководители подценяват въпроса за подготовката на кадрите. Не винаги включването на работниците в различните форми на обучение става на базата на задълбочен анализ на тяхната професионална подготовка. Не навсякъде занятията се провеждат редовно. Има чести отсъствия. Не се проявява необходимата взискателност при изпитите. И в крайна сметка — резултатите не задоволяват.

Digitized by Google

Като осъществяват действено политическо ръководство и системен контрол, партийните комитети, бюра и организации сега по-конкретно работят за преодоляване на тези недостатъци. Със своята политическа и възпитателна работа те способствуват въпросът за подготовката, повишаването на квалификацията и образователното равнище на изпълнителските кадри да стане обществен въпрос. Проблемът за професионално-квалификационния състав на работната сила и използването на работното време да се разглежда като основен проблем на развитието на предприятията. Голяма част от заводските профкомитети внасят оценка в партийните комитети и бюра, на събрания на първичните партийни организации, как се изпълнява планът за социалното развитие на колективите и конкретно за повишаване на образователното и квалификационното равнище на кадрите. Така се е осъществило и задълбочено обсъждане на програмите за подготовката на необходимите кадри през 1975 година, за трудовото обезпечаване на новите производства. Сега, като внасят още по-голяма системност и перспектива в своята дейност, градските комитети разработват петгодишни програми за подготовката и квалификацията на необходимите кадри.

• • •

Анализът на някои страни от опита на окръжната партийна организация по подготовката и използването на работната сила показва, че за ефективното прилагане на този фактор в повишаване на обществената производителност на труда освен административните мерки необходимо е ясно изразен партиен подход и конкретна политическа работа. Наложителна е научна обоснованост и политически характер на прилаганите мерки, определяне ролята и мястото на всички фактори, органи и организации, имащи отношение към решаването на проблема, непосредствена разяснителна, възпитателна и организаторска работа. Големите и отговорни задачи, които се поставят за ускорено, интензивно развитие на икономиката, изискват най-пълно напрежение на всички сили, висока организираност, съзнателна дисциплина в трудовите колективи. „Тяхното изпълнение зависи от нас — се казва в Обръщението на ЦК на БКП, — от нашата работа и борба, от уменисто на всички да се трудят упорито и творчески, да се проявява чувство за дълг и отговорност в работата." Само напрегнатата, творческата организационна и практическа дейност на партийните органи и организации, на всички комунисти ще допринесат за най-пълно използване на субективния фактор — работната сила — във всенародното движение за висока обществена производителност на труда.

Иван ВЕЛИЧКОВ

МИСЛИ ЗА ДЕЙСТВЕНОСТТА НА ПАРТИЙНАТА РАБОТА

В един разговор директорът на Завода за металорежещи машини в София изрази загрижеността си, че планът за текущия месец може би няма да бъде изпълнен, защото през този месец са провели много събрания.

На общо организационно събрание в завода за металорежещи машини „Металик" — Пазарджик един комунист с болка сподели, че мно-

Digitized by Google

го от решенията, които взема партийната им организация, нямат тежест, мнозина нямат вяра, че онова, което се реши, ще се изпълни.

Партийният секретар на Завода за голямогабаритни металорежещи машини в Перник отбеляза, че много от въпросите, които се разглеждат в първичната организация, се регламентират от висшестоящи партийни органи.

Своеобразна критика и самокритика за ефективността на партийната работа!

• • •

Партийната работа не е самоцел. Тя не се провежда за себе си или за отчет, а е много важно средство за въздействие върху комунисти и безпартийни за повишаване на политическата и трудовата им активност, за организираното им въвличане в решаването на поставените от Партията задачи.

Юлският пленум на ЦК на БКП посочи, че партийното ръководство е толкова по-ефективно, колкото по-добре са усвоени закономерностите на развитието на социалистическото общество. Това означава, че партийната работа винаги следва да се ръководи от тези закономерности, да се съобразява със задачите, които се решават на определен етап от един по-малък или по-голям колектив.

Прието е да се счита, че след всяко събрание или съвещание политическата и трудовата активност на колектива ще се повишат, ще се вземат конкретни решения и мерки и това ще се отрази благоприятно върху изпълнението на производствените задачи. В конкретния случай обаче в Завода за металорежещи машини — София има съмнение, че ще се получи това. Нещо повече — проявява се опасение, че многото събрания могат да дадат обратен резултат, че те са пречка за изпълнението на месечната производствена програма. Понятно е, че тревогата на директора на завода произтича от обстоятелството, че това води понякога до отсъствие на работници от машините. Но в един завод, където се работи на две или три смени, това означава, че на някои общи събрания или конференции откъсването на отделни работници комунисти е неизбежно и нужно. Загубата ще бъде компенсирана неколкократно, ако събранието е наложително и добре подготвено, приеме ефективни решения и набележи мерки за осигуряване изпълнението им. Когато се свикват събрания или съвещания самоцелно, само за отчет пред висшестоящия орган, тогава те действително вместо полза, пречат в работата.

Тревогата на комуниста от ЗММ „Металик" говори за друга страна на формализма: виждат се проблемите, обсъждат се, вземат се по тях решения, но пó далеч от това не се отива. После пак констатации, пак изводи, събрания, решения и така, докато се появят първите съмнения у комунистите, че тревогата и усилията им едва ли ще доведат до желаната промяна. В резултат на съмнението и убеждението, че само се говори, без да се довеждат решенията докрай, спада политическата, а после и трудовата активност сред членовете на колектива.

Във всички заводи, макар те да са от един отрасъл и в един град, задачите и условията на работа са различни и поради това не е редно много често висшестоящите партийни органи да определят въпросите, които трябва да разглеждат организациите. Тук не става въпрос за разглеждането на решения за партийни конгреси, пленуми на ЦК на БКП, пленуми на окръжни комитети. Честото регламентиране дейността на организациите говори за шаблон в партийната работа и лишава първичните организации от възможността да разглеждат своевременно и задълбочено специфичните си проблеми.

В Завода за дървообработващи машини — Якоруда за една година

Digitized by Google

партийното бюро е свикало 23 заседания, на които са разгледани 27 въпроса от организационен характер, 6 от идеологически, 11 от производствен. За същия период са организирани 15 събрания, на които са обсъдени 8 организационни въпроси, 11 идеологически и 8 производствени. За една организация с около 25—26 членове, каквато е тази в завода, показателят „обем" в партийната работа може да се отчете преизпълнен. Въпреки това заводът не изпълнява производствената си програма. Анализът показа, че заседанията и особено събранията по производствените въпроси са били свиквани в месеца, за който планът е бил застрашен. Впрочем такава практика има и в други заводски партийни организации на ДСО „ЗММ". Към 15—20-то число на месеца или последния месец на тримесечието, когато се очертава неизпълнение на плана, партийната организация се вдига на крак, свиква се заседание, провежда се събрание, поставят се задачи пред профкомитета, пред комсомолската организация и много често въпреки тази тотална мобилизация задачата остава неизпълнена. На висшестоящите партийни органи се дава обяснение, че са били взети мерки, но особен положителен ефект не бил получен.

Характерът на производството в промишлеността и специално в машиностроенето задължава административното и партийното ръководство на завода да мислят отсега за програмата, която ще трябва да се изпълнява след 3—4 и повече месеца. Една машина, например Абрихт универсален АУ-400 в ЗДМ—Якоруда има цикъл 60 дни, един автоматичен струг АСР—200 в ЗММ „Машстрой" — Троян има цикъл 180 дни, една агрегатна машина в ЗММ—Русе — 250—300 дни. За производството на тези сложни машини е необходима голяма подготвителна работа — отрано да се заявят и навреме осигурят материали, съответната окомплектовка, кооперираните доставки и пр. Ако на 15—20-то число се свика събрание, за да се мобилизират силите на колектива да изпълни месечния план при положение, че е нарушен цикълът, за останалите 10—15 дни нищо особено не може да се постигне. Повече от очевидно е, че трябва да се обръща по-голямо внимание на перспективното планиране и въобще планирането в партийно-организационната работа. За производствената програма примерно за ноември и декември партийната организация следва да мисли и да приема мероприятия, да поставя поръчения, да упражнява правото си на контрол още през май и юли. В това отношение добре работи заводският партиен комитет в завода за окомплектовка на металорежещи машини „Берое" — Стара Загора. Комитетът се интересува и търси отговорност кога и как се сключват договори за доставка на материали, суровини и окомплектовка от текущата за следващата година, разглежда въпроса за екипировката на новите изделия и др. п. Още през януари тази година комитетът прие разгърната програма, която гарантира изпълнението на петгодишния план на завода на 31 август т. г.

В партийно-организационната дейност особено важно място заема въпросът за партийното решение. Кога и как се подготвя и взема решението, как се проверява изпълнението му зависи какъв ще бъде ефектът от партийната работа. Някои органи и организации обаче считат, че вземането на решение едва ли не е най-лесната работа. Бюрото на партийната организация в Завода за металорежещи машини — Сливен насрочи заседание, на което трябваше да се разгледа постановлението на ЦК на БКП и МС за повишаване правата и отговорността на непосредствените стопански ръководители и да се приемат съответни решения. Докладът беше готов, подработени бяха и съответни проекторешения. Оказа се обаче, че директорът на завода, който е и член на партийното бюро, не е запознат с основните изводи от доклада, много от които се отнасят лично до него. Той не знаеше нищо и за проекторешенията. Освен това директорът и други кому-

Digitized by Google

нисти, които трябваше да вземат участие в заседанието, отсъствуваха. Създаде се обстановка, при която трябваше да се обсъждат задочно стилът и методът на директора на завода и на неговите първи помощници и да се вземат съответни решения в духа на постановлението. И правилно, по предложение на висшестоящ партиен орган заседанието на бюрото беше отложено, с което се предотврати да се приеме едно решение, което положително щеше да има неблагоприятен ефект.

Преди 2 години заводският партиен комитет в Завода за дървообработващи машини — Пловдив направи проверка каква е ефективността на партийната работа в завода. Анализира се работата на всички първични организации, водиха се разговори с много комунисти. Направиха се интересни изводи, по-важни от които са, че за да бъде партийната работа ефективна, въпросите следва да се разглеждат и решават комплексно, подготовката и вземането на решения да се предхождат от богата информация по разглеждания въпрос, да се спазва колективността. Работата на монтажния цех както в ЗДМ—Пловдив, така и във всеки друг машиностроителен завод се определя до голяма степен от извършената дейност в механичните цехове. Тази дейност обаче в голяма степен зависи от състоянието на отливката, която се подава от леярния цех. Явно, изискването да се има предвид технологическият процес на продукцията е крайно належащо. По-късно, когато ЗПК в ЗДМ—Пловдив организира обществен преглед по използване на основните фондове, всички тези изводи се взеха предвид. Създадените по цехове комисии получиха богата информация за основните фондове и тяхното използване, а централната заводска комисия обобщи изводите и препоръките. В това бяха заангажирани голям брой комунисти и безпартийни специалисти. Решенията, които взе ЗПК, бяха действително изява на мнението на целия комитет — всички негови членове най-внимателно се занимаха с материалите и казаха своето становище. Сега, след направената проверка по ефективността, ЗПК разглежда въпросите много по-добре. Още в подготвителната фаза на важни решения се заангажира колкото се може по-широк кръг специалисти, в плановете на организациите все по-често се определя не само проблемът, който ще се обсъжда, но и съставът на работната група, която трябва да го подготви и внесе в определен срок. Има стремеж чрез разговори, анкети и изследвания да се получава най-пълна информация, като необходима предпоставка за вземане на оптимално решение. Всичко това дава положително отражение за изпълнение на производствената програма на завода. Въпреки немалкото трудности колективът на ЗДМ—Пловдив изпълнява насрещния си план и е един от водещите заводи в Пловдив и системата на ДСО „ЗММ".

Да се организира изпълнението на решението е друго важно изискване за ефективността в партийно-организационната дейност. Неизпълнението на решения е много сериозен недъг на редица партийни организации в ДСО „ЗММ". ЗПК в ЗММ „Машстрой" — Троян не един път прави констатацията, че има не малко случаи, когато партийни решения не се изпълняват. С какво се оправдава той за това състояние? С това, че допускат да се явяват неподготвени докладчици, че се вземат недобре обмислени решения, че с редица решения не се запознават тези, до които са адресирани.

В други случаи се вземат добре обосновани решения, свеждат се навреме до знанието на тези, за които се отнасят, но поради лоша партийна дисциплина или небрежност остават неизпълнени. ЗПК в ЗММ—София възложил на комунистите Д. Спасов и Д. Еленков задачата да отговарят пред комитета за работата на работническия курс в системата на партийната учебна година. След време комитетът направил извода, че двамата комунисти се „отнасят безотговорно към задълженията си" и не изпълняват партийното решение и взел друго ре-

Digitized by Google

шение: освобождава двамата комунисти от задължението им и на тяхно място изпраща други комунисти. ЗПК в този случай допусна вреден либерализъм, даде лош урок на комунистите в завода. Вместо да бъдат наказани двамата комунисти заради безотговорното си отношение към партийното решение, то с лека ръка се освобождават от партийно задължение. Изпълнението на партийното решение не е въпрос на добра воля, а уставно задължение.

Важна предпоставка за ефективността на партийната работа е проверката на изпълнението. Може партийният орган да вземе навреме и правилно решение, да го доведе навреме до знанието на изпълнителите и т. н., но ако не организира неговото изпълнение, то може да остане само в протокола. Пред трудовия колектив на ЗММ „Металик" — Пазарджик беше поставена изключително отговорната задача — да усвои производството на револверна бормашина с цифрово програмно управление РВ-001 по лиценз на френската фирма „ЖСП". Това е много сложна и високопроизводителна машина, която може да изпълнява пробивни, разстъргващи и резбонарезни операции по напълно автоматичен цикъл. Заводският партиен комитет правилно оцени голямата важност на задачата и затова 6 месеца преди това на специално заседание след щателно проучване разгледа въпроса за подготовката на производството на това изделие. Имаше се предвид преодоляването на много трудности, в това число и такива от психологически характер — част от специалистите се съмняваха дали имат необходимата техническа зрелост да решат такава сложна задача. Партийният комитет прие система от мероприятия, поставиха се конкретни поръчения на комунисти. Задачата обаче не беше изпълнена в срок. Причини: липсата на системна проверка на изпълнението, изместване главното внимание на административното и партийното ръководство от стратегическите задачи върху текущите производствени въпроси. Когато трябваше да се прави проверка как се изпълняват решенията на партийния комитет, оказа се, че вече няма време.

Учрежденският партиен комитет при управлението на ДСО „ЗММ" отделя необходимото внимание за повишаване ефективността на партийната работа. По негово решение през януари т. г. започна курс за издигане квалификацията на партийния актив. Една от първите лекции беше за повишаване ефективността на партийната работа. Лекцията, наситена с много и живи примери из дейността на цялата система на обединението, даде повод за много сериозен разговор по темата.

Партийната работа е ефективна, когато тя се провежда винаги и навсякъде, в работно и извънработно време, в завода и вън от него. В някои партийни членове съществува убеждението, че партийната дейност трябва да се провежда само извън работно време. Явно тук има неразбиране на същността на партийната работа. Заседанията на партийните комитети и бюра, партийните събрания, естествено, трябва да се провеждат след работно време. Но партийната работа не се състои само в заседания или събрания. Това че партийните членове веднъж месечно за по 2—3 часа вземат участие в партийно събрание. означава ли, че само тогава вършат партийна работа? Или нима техните партийни задължения ще се изчерпят и с изпълнението само на възложените им поръчения?

Комунистът и с личния си пример и поведение оказва въздействие върху останалите трудещи се, и със своята непримиримост към недостатъците. Нима ако комунистът вижда, че неговият колега се шляе през работно време, бездействува, не изпълнява задълженията, ще чака партийно събрание, за да му каже, че така не бива. Ако комунистът види, че някой злоупотребява със социалистическата собственост, нима няма да вземе веднага мерки, за да пресече това деяние.

Digitized by Google

Би ли могъл комунистът, ако чуе, че някой хули народната власт, създава настроения, да не реагира остро, да не разясни проблема?

Резултатите от партийната, от политическата работа не се получават автоматически. Девизът: изпълнен план — значи добра партийна работа и обратното — неизпълнен план — значи слаба партийна дейност, говори за примитивизъм и опростено разбиране същността на една деликатна област, каквато представлява партийната работа. Върху съзнанието на членовете на един колектив, върху тяхното възпитание, политическа и трудова активност оказва влияние не само партийната работа, провеждана в завода или учреждението. Не малък дял за това имат още много други фактори: като средствата за масова информация, литература, изкуство, семейна среда и пр. И друго — ефективността в партийната работа не може да се мери само по резултата, получен изключително в сферата на производството, която, естествено, играе първостепенна роля. Ефективността в партийно-организационната и политическата работа ще се мери и по подобрения стил и метод, по изменението на начина на мислене, разбиране и гълкуване на фактите и събитията и пр. А всичко това, естествено, ще оказва своето обратно въздействие за още по-успешното изпълнение на производствената програма, за издигане и укрепване авторитета и ръководната роля на Българската комунистическа партия.

Господин КОЛЕВ
парторг на ЦК на БКП
в ДСО „Заводи за металорежещи машини"

ГРИЖА ЗА НАРОДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

В духа на програмните задачи, които постави Десетият конгрес на Партията, окръжният комитет на БКП в Бургас осъществи система от мерки, за да се усъвършенствува партийното ръководство на народното образование.

Успешно се внедрява научен подход в партийната работа в тази насока. Това се изрази преди всичко в изучаването на научна основа на действителното положение, в умението да се избират и осъществяват такива решения и мерки, които да подобрят съответната дейност. Под ръководството на ОК на БКП и по пътя на научната методика се разработиха перспективите за развитието на учебното дело. На тази основа в съответствие със социално-икономическото развитие на окръга вече втора година успешно се внедрява програма за преустройството и развитието на народното образование, като нейното ефективно реализиране се осъществява под най-близкото ръководство на партийните и държавните органи и при активното участие на обществените организации и институти. Това създава благоприятни условия и възможности за изпълнение на поставената от Десетия конгрес задача за повишаване образованието и културата на народа и за ускорено преминаване към всеобщо средно образование на младото поколение.

Все по-успешно се съчетава комплексният с диференцирания подход в структурирането, ръководството и управлението на системата от видове и степени учебни заведения. Училищната мрежа в основни линии се приведе в съответствие с потребностите на окръга и страната от млади кадри за различните сфери.

За това говори например фактът, че за отрасъла машиностроене в окръга има 4 учебни заведения, от които един техникум за подготовка на средни технически кадри и 3 СПТУ за изпълнителски кадри. За системата на туризма един полувисш институт за средни ръководни кадри и 2 СПТУ за изпълнителски кадри. С оглед бързия темп на механизацията на селското стопанство две от четирите учебни заведения са за подготовка на механизатори. Във връзка с бурното развитие на тежката химия и корабостроенето се разкриха и успешно функционират специализирани учебни комплекси за подготовката на кадри за тях.

Във връзка с развитието на гр. Бургас като център на кабелостроенето се разкри специално СПТУ с такова кадрово профи-

Digitized by Google

лиране. По такъв начин се създадоха реални предпоставки за професионалното насочване и подготовка на основната част от учащите се към сферата на материалното производство и за осигуряване предимно на висококвалифицирани изпълнителски кадри.

Това съответствува на основната насоченост на партийната просветна политика в настоящия етап от развитието на нашето общество.

Успоредно със създаването на условия за изграждане на ЕСПУ се полагат максимални усилия за преустройство и усъвършенстване на професионалните учебни заведения, като една от основните форми за осигуряване всеобщо средно образование на младежите от окръга и насочването им към сферата на материалното производство — подготовката им като изпълнителски и средни ръководни кадри за икономиката. Повече от $^2/_3$ от средните учебни заведения в окръга са техникуми и СПТУ (средно професионално-технически училища). Тези проблеми са поставени в центъра на вниманието и грижите на цялата общественост. Те се обсъждат системно в ОК на БКП и ще бъдат предмет на задълбочено разглеждане в специална сесия на окръжния народен съвет в края на първото шестмесечие на 1975 година.

Като се отчете необходимостта да се повишава в качествено отношение компетентността на партийното ръководство на образованието, което сега е изключително важна сфера, към ОК на БКП се изгради научен съвет по проблемите на народното образование. Той е консултативен орган на бюрото на окръжния комитет на Партията. В него са включени изтъкнати научни педагогически дейци и местни просветни работници. Те оказват ценна помощ на ОК на БКП и ОНС, като осветляват от научно-педагогически и практически аспект партийното ръководство на учебното дело.

По предложение на ОК на БКП се сключиха договори с научноизследователския институт по образованието „Т. Самодумов" и с Централния институт за усъвършенстване на учителите — София. Това съдействува, за да се реализират успешно проблемите, залегнали в програмата за развитието на образованието. Създадоха се условия за внасяне на качествен подем в организацията, ръководството и управлението на извършващото се преустройство на учебно-възпитателния процес и внедряването на новото учебно съдържание.

Окръжният комитет на БКП прояви инициатива и успя да установи със съдействието на отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП и НИПО „Т. Самодумов" при МНП близки контакти с научни институти и изтъкнати педагогически дейци от Съветския съюз. В резултат на това станаха достояние на просветните работници от окръга постиженията на съветската педагогическа наука и учебно-възпитателната практика. За това особено много допринесе организираната в окръга през 1974 г. първа по рода си в страната Декада на съветската педагогическа наука и учебно-възпитателна практика, в която участвуваха едни от най-изтъкнатите съветски учени и педагози.

* * *

Този подход в работата на ОК на БКП по ръководството на учебното дело дава ползотворни резултати и допринася за осъществяване на качествен подем и успешно реализиране на приетата програма за изпълнение решенията на Десетия конгрес на БКП в областта на народното образование. Набелязаха се и вече се реализират допълнителни мерки за още по-действена работа на градските и общинските комитети на БКП в тази насока. Особено ефективна в това отношение е работата на ГК на БКП — Бургас за осъществяване на комплексен подход в партийно-политическото ръководство на извършващото се преустройство на народното образование на територията на града и района.

След Десетия партиен конгрес се проведе специален пленум на ГК на БКП в Бургас, който приеха цялостна програма за работата на градската партийна организация и училищните колективи за успешното осъществяване на реформата на образованието. Още в самата подготовка на пленума беше вложен качествено нов, научен подход в партийното ръководство на образованието. За това допринесе и компетентната помощ, която оказаха съответните научни институти с разработките си. Приетата от пленума програма, разработеният сценарий, самата организация на реализирането, както и периодическата оценка на изпълнението на заложените основни задачи създадоха необходимите предпоставки за осъществяване на значителен подем на учебното дело в града и района. Едновременно с това се съсредоточиха и наличните сили, за да се осигурява разрастването на мрежата за предучилищно възпитание и за качествено подобряване на обучението и възпитателната дейност във всички видове и степени на учебните заведения. Създадоха се базови, водещи учебни заведения и ЕСПУ. Укрепи се и правилно се разпредели партийното ядро във всички училища. Установи се диференциран подход в идеологическата работа с учащите се. Особено внимание и грижи се положиха за класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на учителите и учащите се в учебните заведения, подготвящи кадри за туризма, корабоплаването и химическата промишленост.

Посредством утвърдена система бюрото на ГК на БКП — Бургас последователно проучва, наблюдава и подпомага работата на базовите училища и на учителите новатори. Създават се възможности и условия, за да се утвърждава и издига още повече авангардната роля на учителите комунисти. За да се осигурява системна и целенасочена помощ от страна на първичните партийни организации в учебните

Digitized by Google

заведения и да се реализира комплексен подход в партийното ръководство на образованието, изгради се постоянно действуващ семинар с партийните секретари от училищата. Цялата общественост се включва в реализиране на програмата за преустройство на учебното дело. С такъв стил се стремят да работят и други партийни комитети в окръга.

Като политически ръководен орган, който отчита характерните особености на окръга и условията за възпитанието на младото поколение, ОК на БКП отделя изключително внимание на работата за усъвършенствуване управлението и организацията на комунистическото възпитание на учащите се, като се издига то в качествено. Особени грижи се положиха за изграждането на ефективна система за възпитателно въздействие върху младото поколение.

За тази цел в мероприятията на окръжния комитет се отделя подобаващо място за нарастващата роля на социалната среда и особено на семейството в издигане равнището на възпитателната работа сред подрастващите.

Окръжният комитет на Отечествения фронт в съответствие с това организира съвместно с ръководствата на всички учебни заведения широк разговор по отговорността на родителите за възпитанието на децата. Това несъмнено оказа положителен ефект и обедини усилията на местната общественост, училището и семейството в изпълнение на тази много отговорна задача.

Голяма роля за активизиране на възпитателната работа изигра Декадата по комунистическото възпитание на учащите се, организирана от ОК на БКП и ОНС с помощта на отдел „Наука и образование" на ЦК на БКП. Тя помогна да се осветлят още по-задълбочено не само научните основи, но и практическите аспекти на възпитателната работа. По такъв начин се създадоха благоприятни предпоставки за успешното организиране на окръжната научно-практическа конференция за комунистическото възпитание на учащите се, която поради актуалността на проблематиката си прерасна в национална. За това допринесе също така значителната организационно-политическа и научно-педагогическа дейност в определените базови, експериментални учебни заведения. Там се създадоха водещи звена и израснаха учители новатори, а това е от голямо значение, като се взема предвид мястото и ролята на тази изключително важна сфера за възпитанието и подготовката на подрастващите за живота.

В съответствие с изискванията, които постави Десетият конгрес за издигане ролята на училището като главен идеологически институт и за настъпателна повсеместна борба против идеологическата диверсия на империализма ОК на БКП насочи вниманието и усилията на партийните комитети, на първичните партийни организации в училищата и на просветните работници за засилване идеологизацията на учебния процес.

Извършената досега работа потвърди правилността на това решение и допринесе да се съсредоточи изцяло вниманието върху този важен идеологически проблем от страна на партийните органи и организации, както и на онези държавни и обществени органи, които се занимават с образованието, в т. ч. подготовката на учителските кадри. Този подход на ОК на БКП за непрекъснато издигане ролята на училището като идеологически институт не само създаде траен интерес у редица партийни органи (градски, общински и други комитети) към него, но и засили инициативността им. Техният стремеж е да усъвършенствуват както анализът, така и обобщенията в дейността си, като се опират не само и толкова на досегашния си опит и интуицията, а на науката и дълбокото познаване на конкретната обстановка. От своя страна първичните организации във всички видове и степени учебни заведения по-смело започнаха да прилагат аналитично-критичния метод при подготовката и провеждането на заседанията на партийните бюра, сбирките на партийните групи и на събранията на комунистите. Сега партийните органи и окръгът проявяват по-дълбоко разбиране и по-добър вкус към проблемите на народното образование, активно анализират и обобщават на всички равнища партийната работа в тази важна сфера — обучението и възпитанието на младото поколение, което спомага за повишаването на качеството и нейната действеност.

Ето например ГК на БКП в Айтос вече трета година осъществява системно организационно-политическото ръководство на работата на учителските колективи за засилване идеологизацията на учебния процес, за максимално използване на учебното съдържание и урока при формиране на комунистическия мироглед и особено на идейно-нравствените добродетели у учащите се. Още при програмирането на тази задача градският комитет на Партията в Айтос, насочван правилно от ОК на БКП, в своята практическа дейност осигури близко научно-методическо ръководство на работа на учителите от страна на НИИО „Т. Самодумов", ЦИУУ и от други научни институти в страната.

По такъв начин още на първия етап от дейността в тази насока теоретически много добре се изясниха пред просветните кадри всички страни на проблема за идеологизацията на учебния процес. На тази основа се заложи и изведе положителен опит в различните видове и степени учебни заведения. Посредством периодични консултации и с близкото ръководство от страна на научни работници в НИИО „Т. Самодумов", ЦИУУ се обобщава този опит, а в края на учебната 1974—75 година с него на специална конференция ще бъдат запознати всички учители от града и района.

Градският комитет на БКП в Айтос в резултат на компетентното и конкретното си ръководство успя да включи в решаването на този актуален проблем не само учителската, но и родителската обществе-

Digitized by Google

ност и Комсомола, като го превърна в дело на цялата общественост. А това допринесе да се установят по-близки и трайни връзки на комитета с просветните кадри, както и на обществените организации с учителските колективи.

Градският комитет на Партията в Айтос успешно изпълнява решението на Десетия конгрес и на Февруарския (1974 г.) пленум на ЦК на БКП за засилване идеологическото, класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на младото поколение.

* * *

Под ръководството на ОК на БКП все по-успешно и на широк фронт се води настъпателна борба против идеологическата диверсия на империализма, особено сред младото поколение. Това важно изискване става още по-належащо и поради обстоятелството, че нашият окръг се утвърди като един от важните центрове на международния туризъм и корабоплаването, като морска врата към света и граничен район. Ето защо тук и по-специално в Черноморското крайбрежие пребивават през курортния сезон голям брой граждани от Запада, които в една или друга степен са носители на буржоазната идеология и упадъчния морал. В пряк или косвен контакт с тях попада в течение на три или повече месеци и нашето подрастващо поколение. Учащите се от всички видове и степени на учебните заведения в окръга тогава биват във ваканционен период, а и поради намаляло организирано идеологическо въздействие на училището и на самите паралелкови колективи стават обект на целенасочено и умело завоалирано или непреднамерено буржоазно влияние. Като отчита трезво тази реална обстановка, градският комитет на БКП в Созопол се стреми не само да пресича вредното влияние върху учащите се, но и да ги включи в организираната настъпателна борба срещу попълзновенията на идеологическата диверсия. Тъй като в гр. Созопол редовно пребивават най-много от западните туристи и се констатира голямо разнообразие в приемите им на ерозиращо въздействие, вече втора година се осъществява системна и активна идеологическа работа с учащите се от града през лятната ваканция.

В резултат на постоянните грижи и координираните усилия на партийното и комсомолското ръководство в града успешно се програмира и се осъществява през лятната ваканция системна ежедневна идеологическа работа на пионерската организация сред всички ученици. Тя е в съответствие с възрастовите особености и културните потребности на децата, а заедно с това умело се съчетава с програмата за политическите и културно-масовите мероприятия в курортния район. И което е особено важно, ГК на БКП в Созопол, като оцени важността на този проблем, успя да въвлече в решаването на тази изключително отговорна идеологическа задача цялата общественост, в т. ч. комсомолската и отечественофронтовската организация.

Наред с това се утвърди полезна традиция за периодични контакти между отговорните партийни и държавни дейци с учителите и учащите се, която стана вече стил на политическата им работа. Членовете на бюрото на ОК на БКП, а по техния пример и секретарите на градските, общинските и други партийни комитети периодично излизат с лекции и беседи пред учащите се. Това има голямо значение, за да се осигурява редовна политическа информираност на учителите и учениците и да се запознават те с актуалните проблеми на окръга. В последно време на основата на по-добро диференциране се осъществява по-системна и задълбочена идеологическа дейност в учебните заведения, където се подготвят кадрите за туризма, общественото хранене и корабоплаването. Вече се заложи и предстои да се изведе ценен опит от досегашната работа.

В резултат на тази разностранна идеологическа дейност, в която активно участвуват и самите младежки организации, се повиши политическата и трудовата активност на учащите се и педагогическите колективи. Те се стремят да реагират на политическите събития от вътрешен и международен характер, както и да допринасят конкретно за успешното осъществяване на реформата в образователното дело.

* * *

Като отчита важната и нарастващата роля на учителските кадри за подготовката на активни и творчески личности, ОК на БКП полага през последните няколко години още по-системни грижи за тях и води на по-близък отчет кадровото комплектуване на учебните заведения.

Този проблем периодично се обсъжда не само от ОК, но и от градските, общинските и другите партийни комитети и организации, а заедно с това непрекъснато се засилва контролът за подобряване на работата на държавните органи и обществени организации с учителите. Всичко това допринася, за да се утвърждават и издигат на по-високо равнище авторитетът и влиянието на педагогическите кадри сред населението, особено сред родителите и техните деца.

В окръга вече стана традиция местните партийни и държавни органи периодически да се срещат с учителските колективи, да организират специални чествувания и тържества, посветени на техния високоблагороден труд и на постиженията им като преподаватели, възпитатели и обществени дейци. При нас навсякъде се полагат вече системни грижи за битовото устройване на учителските и преподавателските кадри, за успешното решаване на всички въпроси, от които зависи по-нататъшното подобряване на условията за техния труд и живот. Подобри се в последно време и работата по подбора, подготовката и идейно-нравственото израстване на просветните кадри.

Digitized by Google

Всичко това несъмнено съдействува, от една страна, за още по-тясното им приобщаване и дълговременно задържане в сферата на образованието в окръга, а от друга страна — да се увеличи многократно през последните няколко години съставът на редовните и висококвалифицирани учители, като се намали до минимум броят на нередовните преподаватели.

Инициативите и настойчивостта на ОК на БКП за успешното осъществяване на поставените от Десетия конгрес на Партията задачи в сферата на образователното дело, както и активната дейност на съответните партийни и държавни органи, на обществените организации допринасят за превръщане народното образование в дело на цялата общественост. В тази насока обаче от решаващо значение е компетентното ръководство на градските и общинските партийни комитети и особено непрекъснатите грижи на партийните организации в училищата за ускореното протичане на образователната реформа. Така че през последните години партийните и държавните органи по-системно и конкретно се занимават с учебното дело, стремят се с всички сили да се решават своевременно актуалните проблеми на учебните заведения. И за това особено много допринесе приемането и изпълнението от местния актив на перспективни мероприятия за развитието на учебното дело.

Всичко това отново потвърждава, че сега най-важното условие за ефективността на идеологическата работа е комплексният подход в нейната организация и провеждане. Да се осъществява такъв подход значи да се види в нея преди всичко сложната и динамичната система, която има определена структура и съдържание, голямо разнообразие на взаимно свързани форми, методи и средства на въздействие върху младото поколение и всички трудещи се; определен кръг от задачи за възпитанието на новия човек на развитото социалистическо общество, цялата съвкупност от принципи на организацията и ръководството на процеса на идейното влияние. Комплексният подход изисква по-нататък такава организация на идеологическата работа в училището, при която да се устрои едновременното и оптималното функциониране на всички компоненти на системата, да се осигури хармоничното развитие на всяка една от нейните страни.

Като осъществява ръководството на идеологическата работа, нашата Партия всякога е отделяла и отделя нарастващо внимание за развитието на марксистко-ленинската теория, за внедряването на комунистическата идеология в съзнанието на трудещите се, в т. ч. на подрастващите и на борбата с буржоазната и ревизионистическата идеология. При определяне на структурата и насочеността на тази работа ОК на БКП в Бургас се стреми да отчита, първо, цялата съвкупност от икономическите, социалните, духовните условия в тази или онази форма, пряко или опосредствувано влияещи на съзнанието и чувството на младия човек, на ефективността на идеологическото въздействие върху него. Второ, окръжният комитет и преди, но особено сега взема предвид необходимостта да се формира цялото многообразие от качествата на младия човек (светогледът, отношението към труда, нравствеността и т. н.), които в единство съставляват съдържанието на вътрешния свят на хармонично развиващата се личност в нашето общество.

Наред с успешното решаване на по-голямата част от основните проблеми в партийното ръководство на народното образование се открояват и някои слабости и пропуски. Досега все още не е решен докрай проблемът за осигуряване на ефективна координация в работата на различните институти и организации по комунистическото възпитание на учащите се. Поради това в някои сфери, като естетическото възпитание на учащите се, а до известна степен и нравствено-етичното, има определени неблагополучия. Налице е още известно увлечение у някои учащи се към пушенето. Има, макар и единични, случаи на подражателство на упадъчната западна мода.

Не е преодоляно напълно още бягството на някои учащи се от производителния труд, а у отделни ученици се появяват нотки на аполитичност и недостатъчно активно участие в обществено-политическия живот. Не е преодоляно още напълно влиянието на верския фанатизъм върху част от учениците от турски произход.

Има какво да се желае и направи още за активизиране на съвместната работа на училището, ученическите организации и семействата на учениците за комунистическо възпитание на младото подрастващо поколение.

Наложителна е още по-осезателна помощ за издигане авторитета, ролята и възпитателните функции на ученическите организации при решаването на тези задачи.

Възможности за преодоляване на тези пропуски и за още по-успешното изпълнение на поставените задачи от Десетия конгрес на Партията в тази насока има и те ще бъдат реализирани. За това говори и подетата системна и настойчива организационно-политическа работа на ОК на БКП, на градските и общинските партийни комитети и първичните партийни организации в учебните заведения за изпълнение на поставените задачи от Десетия конгрес и достойно посрещане на Единадесетия конгрес на Партията.

Ангел ПЕТРОВ

Digitized by Google

С ЧУВСТВО ЗА ОТГОВОРНОСТ

В рапорта на софийския завод за шивашка конфекция „Витоша" беше записано: „... Колективът изпълни насрещния план по обем за 1974 година с шест дни предсрочно... До края на годината ще произведем надпланова продукция за над четиристотин хиляди лева, ще бъдат преизпълнени и всички останали показатели..."

Резултатите потвърдиха, че казаните думи не са били празнословие, а дълбока вътрешна убеденост в силите и възможностите. И съвсем логично възниква мисълта, че този оптимистичен тон, тази стабилност могат да бъдат възможни само при добра организация на работата във всички звена на завода — бригади, участъци, цехове.

Годините на шестата петилетка са успешни за завода. Те очертават неговото прогресивно развитие, плод на по-съвършен стил и метод на работа с трудовите колективи, на укрепване авторитета и ролята на цеховите партийни организации. С интересен опит и добри резултати при изпълнението на насрещния план се откроява четвърти цех — за изработка на дамски облекла. Той е важно звено в цялостния производствен процес на предприятието. Ето каква е неговата характеристика: тук е концентрирана една шеста част от работниците; произвежда се 25 на сто от продукцията на предприятието; създава се една пета част от печалбата. Зад тези цифри се крие динамична и разностранна дейност.

По своята организационна структура цехът е предметно-затворено звено. От разкрояването на материала до готовото манто или костюм всички операции и процеси се извършват в него. И тук вече изпъква ролята на вътрешната организация. Как ще се мобилизират хората, как ще се постигне висока производителност на труда в отделните бригади, как ще се разкрият резервите — това е дело на партийната организация в цеха, на неговото ръководство, на усилията на целия колектив. Относителната самостоятелност на звеното създава база за изява на творчество, на организаторски талант и зрелост при решаване на проблемите. Но трудовият колектив в цеха, състоящ се от близо четиристотин човека, е многообразен комплекс от хора с различна степен на съзнателност, убеждения и настроения, квалификация и чувство за отговорност. И от съществуващото разнообразие трябва да се изгражда един хомогенен, боеви и способен да се справя с трудностите колектив. Такива са и основните задачи на първичната партийна организация в цеха, това е смисълът и съдържанието на цялата ѝ дейност. Най-релефно обаче равнището на трудовия колектив се очертава при изпълнението на насрещния план. В него се концентрират опитът, мъдростта и умът на колектива, стремлението му за творческа изява.

Digitized by Google

Характерно в работата на четвърти цех и цеховата партийна организация, в нейния подход за осъществяване на насрещния план е настъпателното движение напред. Тенденциите и темповете показват решително излизане от редиците на изоставащите и нареждане сред първите. През четвъртата година на петилетката се стигна до: изпълнение на плана по обем в стойност на 102,2 на сто и ръст спрямо предшествуващата година на 151,2 на сто; произведени надпланово шестнадесет хиляди облекла; нарастване на производителността на труда с 6,3 на сто; реализирана пет пъти по-висока печалба от плановата.

Логично е да се зададе въпросът — как се стигна до тези резултати?

Преди всичко прави впечатление единството и сплотеността, които съществуват в цеха. Те се проявяват в три главни измерения: между партийното и стопанското ръководство, в партийната организация и сред трудовия колектив. Между партийния секретар Елена Атанасова и началника на цеха Цветана Михайлова има единомислие и пълно разбиране по въпросите за организирането и мобилизирането на хората при практическата реализация на плана по обем и натура. Коренът на това единство трябва да се търси в зрелостта на хората, на които е поверена съдбата на цеха. Елена е вече шеста година партиен секретар, а участието й като член на бюрото на районния комитет на Партията й помага да израства като организационен работник. Цветана със своето обаяние на човек, с богатия си личен опит и близо тригодишната си работа като стопански ръководител се утвърди с умението да ръководи хората и да долавя главното, същественото при всеки етап на развитие.

Една от основните форми на партийния стил е ежемесечният отчет на стопанския ръководител пред партийното бюро и организацията. С кратки конкретни анализи се посочва положителното, което се утвърждава за по-нататъшно приложение и с чувство за отговорност се подлагат на критична оценка недостатъците, пропуските и нарушенията.

Важно начало за единодействието на партийната организация е нейният социален и качествен състав. От него зависи авторитетът и силата на влиянието й сред колектива. Повече от 40 на сто от комунистите в цеха са сравнително млади хора. Налице е едно добро съчетание на опита на изпитаните партийни членове и дързостта и творческото неспокойствие на младите комунисти. Близо половината от членовете на организацията са със средно образование, което спомага за утвърждаването им като хора с по-широки знания и с по-висока квалификация. Единството в партийната организация се чувствува особено силно при прякото участие на членовете й в изпълнението на стопанските задачи. Ето как изразяват комунистите своето отношение:

Ангел Варадинов: — Стараем се да подготвяме по отрано моделите. Предварителната подготовка на производството е важен фактор за крайните резултати.

Митка Вълканова: — Ръководството съумява реално да поставя задачите пред колектива. Благодарение на това ние сполучихме да изпълним и преизпълним насрещния производствен план.

Сава Филипова: — Искам да благодаря на партийната секретарка за това, че ме е съветвала да не отстъпвам пред трудностите... Машините трябва да бъдат в изправност и заплащането на техниците по поддържането в пряка зависимост от изпълнението на плана на цеха...

Зад всички мисли стои грижа за утрешния ден на цеха. Сред партийните членове е налице неспокойствие, а това е вече гаранция за успех. При разпределението на моделите и усвояването

Digitized by Google

им в редовно производство се подлагат на широко обсъждане възможностите и опитът на отделните бригади и доколко сполучливо и при висока производителност ще могат те да се справят с отделните операции. Стремежът е работата така да бъде разпределена, че на хората да се даде за изпълнение онова, което най-добре са усвоили и което отговаря на квалификацията им. Специализацията на бригадите и точното отчитане на равнището им е факторът, който осигурява постигането на оптимална резултатност от полагания труд. Строгото следене на дневния график и обслужването на машините при минимум разход на време, както и набелязването на ежедневни оперативни мерки за отстраняване на временните затруднения е предпоставката, водеща до все по-добрия ритъм в производството.

Насрещните планове са в неразривна връзка със социалистическото съревнование. С тях се изразява ново, творческо отношение към труда. Нагледно потвърждение на това са **организацията и ефектът от социалистическото съревнование в четвърти цех.** То е обхванало целия колектив и с масовостта си показва значимостта на инициативата на отделните хора при планомерното решаване на въпросите на обществената производителност на труда. Основните насоки на съревнованието в цеха са: борбата за рационализиране на производството, намаляване на материалните разходи и рязко повишаване качеството на продукцията. Досегашното развитие на съревнованието сочи категорични постижения: второ място в рационализаторското движение на завода и постигнат икономически ефект за миналата година 54 367 лева; при средно достижение за продукция първо качество за завода 97,8 на сто цехът е постигнал 99,7 на сто; а абсолютната сума на снижението на себестойността за годината е 267 хиляди лева.

Какви са факторите, довели до такова високо равнище на показателите от съревнованието?

Те могат да се търсят в много посоки. Но на първо място това **са все по-нарастващата авангардна роля на първичната организация,** примерът на комунистите и умението да се изгражда действена система на съревнованието. Още при създаването на критериите за оценка на съревнованието е подходено много конкретно. Освен за преизпълнението на количествените показатели на отделния участник може да бъде присъдено звание само ако е развил активна обществена дейност в звеното, където работи. Целта е кадрите да разгръщат всестрано своите сили и да изявяват способностите и таланта си. Наред с това в организационната основа на съревнованието е въведено договорното начало между бригадите, което довежда до по-голяма конкретност и системност. А с личните обещания и творческите планове се постига по-нататъшно детайлизиране на условията за съревнование. При отчитане на резултатите първенците се предлагат от самите бригади. Дава се възможност прогресивният опит да добие гласност. Предлагат се на обществена оценка качествата и с това по-реално се отчита приносът на всеки участник.

Личният пример на комунистите от цеха е един от главните фактори за разгаряне на творческа надпревара между бригадите и индивидуалните участници. Защото няма съревнование извън колектива и личният труд е неразделна част от колективния принос. В тримесечното отчитане сред първенците неотменно са имената на комунистите Цветана Янчева, Георги Прандачки, Любен Дънгърски Техният авторитет е изграден на основа на съзнателното им отношение към труда и на системното и стабилно постигане на високи резултати.

Утвърдена традиция е **непрекъснато да се търсят пътища за снижение на разходите на труд и материали.** Четвърти цех е известен сред заводския колектив със значителни рационализаторски предложения и ефективни организационно-технически мероприятия. В него

digital.nb.bg

е оформено ядро с участието преди всичко на комунисти, което обсъжда и разработва въпросите за рационалното използване на материалите и организацията на производството и труда. Усилията са насочени главно към намиране на най-късия технологичен път, въвеждане оптимално разкрояване на платовете, подобряване организацията на работните места. Честата смяна на моделите налага усъвършенстването на производството да бъде един непрекъсваем процес, а не да има епизодичен характер. Цеховият технико-икономически съвет с внимание и своевременно разглежда и дава път на разумните и ефективни предложения. Само в резултат на рационализаторското предложение на колектив с ръководител Ангел Варадинов за безрегулно изработване на мантата са икономисани за народното стопанство 14 088 лева, а общо за цеха през 1974 година — повече от хиляда броя горни дрехи. Разбира се, сега задачата на партийното бюро и цеховото ръководство е да масовизира още повече движението за икономии на всяко работно място като основен фактор за повишаване производителността на труда.

Борбата за високо качество като неразделна част от цялостната дейност по изпълнение на насрещния план е насока, в която се проявява зрелостта на трудовия колектив и цеховата партийна организация. Мащабността и сложността на тази задача изисква всеки комунист да бъде на своя пост, да увлича с примера си безпартийните и прецизно и отговорно да изпълнява задълженията си. Този проблем е бил непрестанно обект на грижите на партийната организация. Освен станалия традиция ден на качеството в ежедневието на цеха се прилагат различни форми, които способстват за изработката на елегантни облекла. Сериозното постижение — достигането на почти стопроцентова продукция първо качество, е реален израз на комплексната работа в това отношение. В цеха почти няма текучество, което позволява кадрите до висока степен на съвършенство да овладяват отделните операции. На хората им харесва психологическият климат в колектива, другарските отношения и те се задържат в него. А това е вече условие за стабилно качество. Цеховите технолози Елена Атанасова, Вера Гълъбова и Донка Шуманова познават в детайли всички работни операции и провежданият от тях строг и компетентен контрол за спазване на технологичната дисциплина е гаранция за качествената изработка на облеклата. Внедреното подлепване на облеклата, подобрената технология на гладенето, поддържането на машините и навременното отстраняване на повредите са мероприятия, които са дали чувствителен ефект за рязък прелом в качеството на продукцията. Оценявани комплексно, тези предпоставки са довели до липсата на рекламации на продукцията, изработена в цеха. Ето как се оценява приносът на комунистите за високо качество в отчетния доклад на партийното бюро за миналата година... „Голям дял за доброто качество имат комунистите от моделиерната и експерименталната група, които полагат усилия за създаване на модни, красиви, удобни и рентабилни облекла, точни кройки и качествено експериментиране. Заслуга имат и комунистите от кроялните, шивачните и гладачното отделения. Подобрена е и технологията на изработването на облеклата...“ По-нататъшното развиване на това **чувство за самоконтрол и самоанализ в първичната организация** ще я изведе на още по-добри позиции Непрестанните комплексни грижи за качеството несъмнено са гаранция, че честта на заводската марка винаги ще бъде защитена с достойнство и облеклата все повече ще задоволяват изискванията на населението и интереса на чуждестранните потребители.

В политическата и масова работа на партийната организация при цех четвърти на завод „Витоша“ по изпълнението на насрещния план има редица положителни страни. Редовното изпълнение на качестве-

Digitized by Google

ните и обемни показатели потвърждава, че е намерен верният път на ръководство от партийното бюро и заводския комитет. Наред с това обаче в дейността на колектива не всичко върви без сътресения и недостатъци. Първичната организация трябва да намери още по-действени пътища да въздействува планът по десетдневки да се изпълнява ритмично. Нека не се забравя инициативата на района за постигане на пълна ритмичност във всички звена и по всички показатели. Тя беше подкрепена и от колектива на цеха. А все още не са изключение случаите да се атакува изпълнението на плана в края на месеца за сметка на пренапрежение и полагане на извънреден труд. Нужна е по-голяма непримиримост към нарушителите на трудовата и технологичната дисциплина. Да се търси отговорност срещу тези, които не се съобразяват с възприетите норми за поведение. Предварителната подготовка на производството се нуждае от усъвършенствуване. По-навременно следва да се изработват разходните норми, да се създава пълна технологична документация и да се експериментират моделите в производствени условия. В тази насока партийната организация би трябвало да активизира всички свои членове. Досегашните резултати са добри, но те в пълна степен не могат да удовлетворят. Има какво да се направи още.

Засега положителното, ефективното в работата на първичната организация е преобладаващото и основното. То трябва да се поощрява и развива. И ако би могло да се синтезира **характерното по изпълнението на насрещния план** в цеха, правдиво трябва да се каже: **чувство за отговорност към поставените задачи, личен пример на комунистите, единомислие и единодействие в колектива, съревнование за високо качество и движение за икономии на материали, нарастваща роля на първичната партийна организация.** Тези черти я укрепват и утвърждават като самодейна политическа организация, способна да изпълнява с успех задачите по обществената производителност на труда.

Ангел ЛЕФТЕРОВ

СИЛАТА НА МАЛКИЯ КОЛЕКТИВ

Нашата практика показва, че обстановката в целия завод се формира най-вече от онези взаимоотношения, които се установяват в малкия колектив, където хората всекидневно са в личен контакт и непрестанно взаимно си въздействуват. Там най-вече се оформя и изявява така наречената официална страна на колектива, състояща се от многостранни служебно-производствени взаимодействия, и неофициалната — от чувства, постъпки, възгледи, настроения и пр., породени в общата работа.

Създаването на условия за другарство, топлота и сърдечност в отношенията между производствениците като предпоставка за тяхната активност в труда е една от грижите на партийните групи в нашия завод.

Търсейки причините за текучеството в отделни цехове, ние достигнахме и до неочаквани изводи. Не трудните условия, нощният труд, тежестта на професията подтикваха някои работници към по-лека работа. По-съществени се оказаха другарските взаимоотношения, думата и помощта на майстора, признанието на техния личен принос. Някои дългогодишни работници, обвързани с традициите на колектива, с професията и майсторството си, бяха решили да напуснат заради появилите се недружелюбни чувства, некоректни обноски особено с майсторите. До отделни комунисти в партийните групи са достигнали сигнали за тези нередности, но те не са реагирали поради предпазливост, недоглеждане, подценяване. Получило се е така, че един важен орган, какъвто е партийната група, бе станал бездеен. Щом ядрото комунисти не реагира срещу нездравите проявления, не упражнява контрол върху органите, от които зависи успехът, и не вземе своевременни мерки да се изгладят отношенията, те се развиват във вреда на колектива. Ако административният ръководител проявява пристрастие и субективизъм към някой работник, ако профгрупата очаква само задачите, които ще й „свалят“ от горе, ако комсомолската група не се грижи за възпи-

chitalishte.bg

таването и перспективите на младежите — в такава атмосфера ще има недоволство и неудовлетвореност. Именно тогава инициативата се стеснява, работникът се затваря в кръга само на своя интерес, а честната постъпка не рядко получава негативен резонанс.

Затова в процеса на проведения в завода задълбочен преглед на работата на първичните партийни организации ние насочихме бюрата и партийните групи да разглеждат всеки възникнал конфликт или недоразумение, което уврежда добрите отношения. Тази дейност даде добри резултати. Ето един пример, който нагледно показва как партийната група практически измени атмосферата в колектива. Бригадата за нестандартно оборудване дълго време не изпълняваше поставените й задачи главно поради наличието на недругарски обноски между отделните членове и разхлабената дисциплина. Предприетите административни мерки не помогнаха съществено. Обрат настъпи, когато партийният отговорник Димитър Нанев и комунистите Иван Стефанов, Иван Кънчев, Васил Парашкевов се заеха най напред да изгладят недоразуменията и да възстановят добрите отношения между отделните другари. След това предложиха и подготвиха малкия колектив съобразно специфичните условия по примера на василколаровци да си изработи свой кодекс на труда. Самите работници предложиха много инициативи. Доверието в собствените сили се възстанови. Партийната група съумя с най различни форми и средства да укрепи трудовата дисциплина и да създаде подходящ психологически климат. Сега за най-добрите работници се изпращат благодарствени писма до кварталите, където живеят, до училищата, където се учат техните деца, дават се различни морални и материални награди. Всичко това накара производствениците да влагат смисъл и съдържание в своята работа, да бъде тя високопроизводителна и качествена. А бригадата сега се сочи като една от най добрите в завода.

Подобна е работата и на партийните групи с отговорници Георги Македонски, Венета Калчева, Златка Димова. Тук у всеки член на колектива се формира чувството на стопанин, което развива творческата инициатива, увеличава личната енергия. В тези колективи партийните ядра проявяват находчивост и инициатива, мобилизират профсъюзните и комсомолските групи, подсказват, дават пример къде и за сметка на какво да се намалят загубите, да се правят икономии на суровини и материали, да се осигури по-добро качество на продукцията. Това нагледно може да се види от дейността на партийната група в нестандартно оборудване с отговорник Георги Македонски, при стругарите с отговорник Димитър Станев и други, където комунистите и целите колективи следват примера на героя на социалистическия труд Петър Брайков почините на Степан Витчечко, на василколаровци. Тук всеки работи със свой личен творчески план, в основата на който е залегнало използването на вътрешните резерви на всяко работно място. Последваха ги и други цехове, участъци, а след това и целият завод. Хубавото начинание на партийната група в цех 21 с ръководител Коста Кирилов за разработка на бригаден план за повишаване ръста на производителността на труда, за увеличаване обема на производството с най-малък брой работници сега намира всеобща подкрепа. Така комунистите в групите на дело поддържат всичко ново, прогресивно, организират конкретна, делова обмяна на опит, оказват помощ на изостаналите, съдействуват за правилно прилагане на поощренията.

В партийните групи на цех 22 и на цех 24 и с ръководител Неделчо Стоянов и на Райчо Арсов се утвърждават такива хубави традиции като шефската помощ на изостаналите, чествуване ветерани на труда, посещение на работници, поздравления на производственици по случай забележителни събития в техния живот.

Нашият опит недвусмислено сочи, че комплексното изпълнение на плана ни за социално-икономическо развитие на трудовия колектив много зависи от активността на самите комунисти. Затова в последните години в процеса на продължителния преглед за издигане ролята на партийната организация като първообраз и ядро на трудовия колектив ние поставихме ударението на мерките за активизиране на партийните членове. Всеки по-добре да почувствува своята отговорност, сам да проявява инициатива, на дело да поддържа всичко ново, прогресивно, да оказва конкретна помощ на изостаналите, да съдействува за правилно прилагане на поощренията. В резултат на това постигнахме общо издигане на принципиалността и взискателността.

Добра школа за политическо възпитание са партийните събрания. Те се провеждат според нуждите, един или два пъти месечно. През пързото 6-месечие на миналата година са обсъждани такива въпроси като: авангардната роля на комунистите в производството и възпитанието на трудовия колектив, повишаване идейно-политическото равнище на комунистите; как комунистите изпълняват уставните изисквания и партийните си поръчения; укрепване другарските взаимоотношения в колектива; състоянието на трудовата дисциплина в смяната; отчет на майстора на смяната и други. Много от тези събрания бяха открити.

В своята ежедневна работа партийните групи и техните отговорници търсят нови действени форми в политическата си работа с хората. Те проявяват все по-големи инициатива и творчество съобразно конкретните условия, търсят начини и средства за въздействие. В редица случаи сами определят съдържанието на политическата работа в съответния участък. Като се съобразяват с настроенията, с интереса към едни или други събития, с непосредствените задачи, подбират най подходящите, актуалните теми, които агитаторите умело разясняват. И по този начин съвсем есте-

Digitized by Google

ствено изпълняват своята роля на организатор на непосредствената групова и индивидуална политическа работа с хората. Съдействуват за активизиране на масово-политическата работа и в комсомолските дружества и профорганизациите. При обсъжданията и беседите се получава непринуден, задушевен разговор, всеки изказва своето мнение и изразява отношението си към проблемите, спори. Такава обстановка създават групите при ИТР, при администрацията и при ОТКК с отговорници Станка Паскалева, Кина Чолакова и Мария Костадинова.

Като масови форми на политическа агитация и възпитание, много партийни групи използват общите събрания, вечери, срещи на въпроси и отговори, тематични вечери, лектории, викторини, срещи с участници в съпротивата и други, а също и разнообразните средства на нагледната агитация като екран „Елпром". Радиоуредбата и страниците на в. „Елпромска искра" често отразяват хубавите им инициативи.

Нашият стремеж е да помагаме на партийните групи да проявяват по-голяма самостоятелност, да решават оперативно назрелите производствени и политически проблеми в участъка, в който работят. За тази цел всеки месец организираме срещи на членове на комитета с техните отговорници по различни въпроси на партийната работа.

Стефан ФИЛИПОВ
секретар на партийния комитет
на завод „Елпром" — Варна

РЕПЛИКА

КОЛЕКТИВНОСТ И ОПЕРАТИВНОСТ

Случаят, който ни подбуди да напишем тия редове, е много поучителен.

... Заседанието започна. Председателствуващият произнесе следното слово.

— Проектът за решение ви е раздаден. Моля Ви да съсредоточите вниманието си върху два момента: да ни посочите кои въпроси са пропуснати, а те заслужават внимание, и второ — конкретни предложения по отделните точки на проекта — кое и как да допълним, обогатим, кое е излишно и пр.

Настъпи мълчание. Папките в ръцете на присъствуващите шумяха. Слагаха се очила, проверяваха се бележки. И ето стана първият. И започна нашироко, обстоятелствено да характеризира задачите, които стоят пред партийните организации, необходимостта от сериозен прелом в стила и т. н., все в тоя дух. Общи разсъждения...

Председателствуващият го прекъсна.

— Ние сме грамотни хора и не е нужно да се агитираме. Дайте конкретни предложения.

— Не ме прекъсвайте. Оставете ме да се изкажа — отвърна му другарят.

— Ако ще говорите общи работи, които знаем, ако ще продължавате да ни агитирате, ще ви отнема думата. Ние сме се събрали да обсъдим един проект и да го направим по-съвършен...

— Шом не ме оставяте да се изкажа, отказвам се от думата — прекъсна го другарят. Сложи папката в чантата, а очилата в калъфа и зае сърдита поза.

Тази постъпка на ръководителя на заседанието после стана повод за оживени разисквания. Едни осъждаха, други одобряваха...

СПОРЕД НАС ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩИЯТ ПРАВИЛНО ПОСТЪПИ. Партията разполага с грамотни и опитни кадри. В своя доклад пред Националната конференция др. Тодор Живков ни постави задачата да воюваме против времеядството, да установяваме навсякъде компетентност, деловитост и простота в работата.

А това означава, че такава атмосфера трябва да се създаде най-напред при обсъжданията. КОЛЕКТИВНОСТТА НЕ Е ПРАЗНОДУМСТВО И ГУБЕНЕ НА ВРЕМЕ. А КУЛТУРНО МИСЛЕНЕ, ИЗРАЗЕНО В КОНКРЕТНИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОТНОШЕНИЯ И ПОЗИЦИИ. Всеки, който отива на заседание, да се готви, точно и ясно да предлага или отрича. Това е именно ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ. И тя хиляди пъти повече ще ни помогне да развиваме колективността, да вземаме научнообосновани решения, отколкото общите приказки за ланския сняг.

Борбата за този стил е свидетелство за зрелост — дали добре сме разбрали и прилагаме решенията на Националната партийна конференция.

Петко РУСЕВ

Digitized by Google

СТЪПАЛА В ДЕЛНИЦИТЕ

„Откъде да намеря монтьори"? — този въпрос занимаваше седмици наред директора на комбината. От обединението бяха категорични: реконструкцията да се извърши, без да намалява производството, строителните работи да се възложат на външен изпълнител, а монтажът на машините и съоръженията да направят техници и работници на предприятието. „Добре ме насадиха, още година не съм изкарал тук и залавяй се за проустройство — мислеше Георги Бачев и миг след това укорно се обърна към себе си. — А защо забравям, че преди година бях партиен секретар в комбината. Ще предложа да разговаряме в комитета."

На заседанието на комитета поканиха освен секретарите на първичните организации и техните заместници. Директорът изложи своето становище и заключи: „Главното сега е откъде да намерим хора за монтажа?"

— Щом машините са вносни, редно е обединението да осигури монтьори — чу се нетърпелив глас.

— То ни изпраща румънски специалисти. Другото оставят на нас — поясни секретарят на партийния комитет Иван Грозданов.

Главният инженер и други специалисти изразиха мнение, че за тая работа не могат да се привлекат монтьори отвън.

Мълчанието висна като похлупак в стаята. Решиш ли да го отместиш, трябва да кажеш нещо, което да води към изход. От стола бавно се надигна механикът на тъкачния цех Асен Христов, заместник-секретар на първичната организация в цеха.

— Мисля, че решение на този въпрос ще намерим с общи усилия.

Бавно си пое въздух и продължи:

— В комбината не са малко работниците по ремонта С началника на цеха замисляме да подобрим организацията на работата на нашата ремонтна бригада и сигурен съм, че ще освободим пет-шест човека. И от другаде като дадат по двама-трима, ще излезем от затрудненото положение.

Комитетът реши да се направи преглед на бригадите и да се подобри организацията на ремонта с цел да се освободят работници за монтажа. След десетина дни Христов съобщи, че осигуряват пет монтьора.

— Това е хубаво — рече му директорът, — но да не закъса работата при вас.

— Няма да пострада — отвърна механикът. И все пак гласът на съмнението не му даваше спокойствие.

• • •

От опит Асен Христов знае, че не винаги нещата завършват с очаквания резултат. Случва се поредица неуспешни опити да предхождат хубавото дело. Що мъки изживяха с главния механик Кирил Зулямски до създаването на машинката за плетене на мрежи за плодове. Имаше дни, когато им идваше всичко да захвърлят. Първи, втори, трети опит все без резултат. А на чертеж изглеждаше всичко добре направено. Зевзеци подхвърляха.

— Ние какво ви казвахме, тая лъжица не е за вашата уста!

Шегите ги засягаха, но отминаваха, сякаш недочули. Решиха да направят четвърти опит. Главният механик просто не искаше да остави работата недовършена. Щом машинката плете мрежи с големи отвори, ще прави и малки. Но Христов мислеше и за друго — сам беше дал дума на партийно събрание да опита силите си на рационализатор за създаването на така нужната на предприятието машинка. И успяха. Търговците одобриха мрежата. Двамата новатори мълчаливо си стиснаха ръце. После в работилницата бързо изработиха десет машинки. Те вършат хубава работа на комбината — от отпадъчна прежда се изработва годишно продукция за 36 000 лв.

Асен Христов забрави тревогите с машинката. Сега друго го тревожеше. Съмнението се беше загнездило в едно кътче на душата му и го караше да премисля за кой ли път нова организация на ремонта. Всеки ден оглеждаше поправените станове. На края на седмицата събра бригадата.

— Първо говорете вие, момчета — обърна се той към своите хора. — Как ви се струва новият начин на работа?

Digitized by Google

— Право да си кажем, доста е зорно — подхвърли един младеж.

— Така е, така е — потвърди друг.

— Да е толкова зорно не виждам, но че по-добре уплътняваме работното време, това е факт — доуточни механикът. — А сега ще ви кажа, че комисията по качеството на ремонта е дала по-високи оценки, отколкото преди. Излиза, че трима работника могат да извършат дневно преглед на два стана по-добре от четирима. Сами разбирате, че връщане назад няма.

След време на заседание на партийното бюро Христов даде отчет за състоянието на машинния парк. С отговорността на комунист, който разбира своя дълг към колектива и сам е изпитал не един и два пъти безпокойството от съмнението и несполуките, писа в отчета: „Освен че се прекратиха разтакаванията на монтьорите, новата организация на ремонта позволява на бригадирите да следят прегледа на два стана едновременно и да помагат там, където се изостава".

СТАРИЯТ МАЙСТОР

Години наред в комбината тясно място бе паропроизводството. Най-после се получиха двата дългоочаквани котела от завод „Георги Кирков" — София. Дойде време да се изпробват: производството на пара не надхвърли осем тона в час, а мощността е 12,5 т. Трудно спадаше натоварването под два тона, пък има моменти, когато не е нужна много пара. На туй отгоре шумът и вибрациите бяха непоносими. Хората от съседния квартал пропищяха.

Ръководството на комбината писа до завода производител, но отговор не получи.

— Няма откъде да чакаме помощ, бай Стоимене — обърна се главният енергетик Костадин Златанов към началника на паровото стопанство. — Сами трябва да търсим изход, като спазваме правилника за безопасност. Знаеш, работата с котлите е опасна.

Стоимен Гиздов не е вчерашен, навърши шестдесетте. Трудовата му пътека е много дълга — четиридесет години все се върти около парни котли. Едно време при частниците работеше за единия залък. После животът му тръгна в нова посока, както на милиони трудови хора у нас...

— Да опитаме — рече старият комунист с побеляла коса, но с енергична походка. — Мисля да започнем с подобряване на турболатора, може там да е причината.

Опитаха с един-два варианта, ала не сполучиха. Междувременно при едно запалване на котела бай Стоимен доста пообгоря. „Ще те вкарам в ред" — закани се старият човек, сякаш разговаряше с живо същество. Подир седмица над отвора за запалване се появи наблюдателно стъкло. Така опасността от обгаряне бе отстранена напълно. А към няколкото рационализации на Стоимен Гиздов се прибави още една.

Вниманието на майстора отново се върна към смущенията в горенето на котела. Командироваха го в Завода за горивна техника в Толбухин. Върна се и изработи турболатор с по-малко перки и някак си особено извити. Шест месеца го майсториха. Сложиха го и за учудване котелът се успокои, достигна проектната мощност, даже я надхвърли. Отдихът не беше дълъг. Изработиха турболатор за втория котел. Не щеш ли чудовището засвисти страшно. Заоглеждаха турболатора — не откриха грешка. Поставиха го на първия котел. Не щеш ли, чудовището засвисти, докато най-после опитното око на стария комунист се взря в перките, забеляза, че са обърнати. Момчетата оправиха грешката.

Успокоиха се котлите, успокои се и началникът на паровото стопанство. „Котлите работят и вдигат пара" — мисли си белокосият човек и в очите му забелязвам светли искрици, породени от чувството на изпълнен дълг. Тези искрици, не знам защо, ме карат да си припомням думите му: „Някой път ми прикипява, ама времето нали лекува, та пак ме засърбяват ръцете".

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА КОНТРОЛЬОРИТЕ

До Филип Гошев достигна сигналът, че специалист присвоявал инструменти и материали. Други можеха да отминат сигнала, та какво ли не приказват понякога хората. Но той нямаше право да си прави оглушки. И най-невероятното трябваше да подлежи на проверка. Ако излезе клевета, нищо не губи обвиненият, напротив, ще отпадне подозрението. Ала нещата се усложниха. Присвояванията излязоха наяве. Заводската комисия за народен контрол представи своето предложение пред бившия директор за дисциплинарно уволнение. Всичко вървеше натам. И току се появи заповед за напускане по взаимно съгласие.

— Е, каква излезе тая, Фильо? Ни лук ял, ни лук мирисал синът му майчин. На туй отгоре ни се и подигравал — говореше с болка възрастен работник, активен контрольор.

И без това нещо кипеше в душата на Гошев, малко ли му бяха грижите като заместник-началник на предачния цех. Като чу работническите думи, вълмото на негодуванието нарасна още повече. Не разбра кога попадна в директорския кабинет:

— Хубава английска политика изиграхте, другарю директор. Ние да бъдем лошите, а вие... — И напусна кабинета.

Не един и два пъти през тези шест години, откакто ръководи народните контрольори, се е готвил да отиде в партийния комитет и да каже: „Стига толкова! След всяка проверка месеци наред срещам сърдити погледи. Като че ли това, което правим, не е за общ интерес." Все още не е отишъл. Може би защото един вътрешен глас зазвучава като камбана: „Все някой

Digitized by Google

трябва да поставя пръст в раната". Пък има и друго. Душата му се изпълва с тиха радост, когато види, че неговите хора са помогнали да се опази имуществото, да се икономиса повече суровина, да се облекчат хората при храненето в стола, при превозването. Ей на́, дълго време в района бяха разхвърляни дървени каси, които изчезваха една по една. Комисията предложи да се ремонтират и продадат. В касата на комбината постъпиха около 800 лв.

— Знае как да подхване работата нашият председател. Така беше и при проверката по трудовата дисциплина, и по икономията на суровини и материали — такива думи изричат народните контрольори за Гошев. Но едва ли всички знаят, че неудовлетвореност изпълва председателя, когато не почувствува следа от проверката. Тогава само ще изрече: „Язък за барута!" Още няма контролна везна в стола за премерване на грамажа, не се отбелязва в листа количеството на порцията, нередовно се сверяват часовниците в работните зали с централния, състоянието на баните е нетърпимо.

Когато гледам разтегнатия акордеон в ръцете на младия комунист и слушам волния му глас, мисля за неговото широко и честно сърце и се чудя къде се крият струните в тая работническа душа, които зазвучават тревожно срещу онова, което спъва вървежа на колектива.

ОБЩОТО Е ПО-СКЪПО

От известно време храната в стола се влоши. Работниците подпитваха, а домакинът едно си знаеше.

— Малко месо ни дават.

— Нали имаме помощно стопанство за свинско месо — атакуваха хората.

— Имахме, но го закриха.

... Нейчо влезе, поздрави и приседна на края на дългата маса.

— Какво те носи насам, Нейчо? — едва забележима предразполагаща усмивка осени мургавото, насечено с едри бразди лице на директора.

— Не е за хубаво. Работниците недоволствуват от храната в стола. Просто се чудим защо бе закрито помощното стопанство. Вместо с остатъците от храната да се отглеждат прасета за целия колектив, сега се възползват отделни лица. Така не бива да продължава!

— Както казва народът, от много ум сглупихме — рече Бачев и приближи към началника на електротехниците и секретар на първичната организация на общокомбинатските звена. — Радвам се, че не отминаваш болките на хората.

След време помощното стопанство бе възстановено, но малцина научиха, че за това пръв при директора отиде Нейчо Русев. Когато прочетоха в доклада на градската партийна конференция, че първичната организация на общокомбинатските звена е провела само две събрания през отчетния период, макар че Русев не бе нещо секретар, почувствува да го облива топлина. Като редови член разбра своята вина. После дойде разговорът в партийния комитет — ще го предложат за секретар. Отказа, но комунистите го избраха. И дните му станаха по-неспокойни.

В цеха за работно облекло едната бригада обвиняваше: „Докога ще продължава това предпочитание при разпределението на материалите? И ние напъваме, а първенството е все при другите." В партийната група поразчоплиха работите, но оздравяване не настъпи. Тогава секретарят организира среща на цеховото ръководство с директора на комбината и секретаря на партийния комитет. Изрекоха се горчиви думи, но намаля и негодуванието, работниците се поуспокоиха и първенството в съревнованието промени своя адрес.

Да се върви в челната редица на колектива е трудно. Защото пръв се сблъскваш с пречките по пътя, а и хората след теб те оглеждат по-добре. Партийният комитет и първичните организации знаят това и помагат на комунистите при изпълнението на поръченията. Но може би най-добрата помощ идва от разговорите за собствените дела. Ей така, в своя среда да дадеш личен отчет за себе си, за своето място в колектива. А като чуеш и мнението на другите, разбираш още по-добре към какво да се стремиш в живота.

Славчо ВОДЕНИЧАРОВ

Digitized by Google

особени белези: болшевик

„Неговият пример на патриот и революционер интернационалист, на всеотдаен български комунист ще остане завинаги в сърцата на трудещите се."

Тодор ЖИВКОВ

Всичко е вече камък.

Светлината на прожекторите спира върху белия паметник.

Търсим разпиляното съзвучие на един образ.

Търсим да разберем пулсиращата вкаменена вена на мисълта, осенила това гордо, непроницаемо лице, моделирано в продължение на десетилетия. Лице, осъдено да бъде разрушено като всичко смъртно на този свят, но да не бъде победено.

* * *

Христо Боев сам избра своята висота.

Неясната страстна мечта на младия селски учител да стане истински болшевик, в страшните дни при Владая завладя веднъж и завинаги неспокойната му душа.

Българките очакваха с трепет завръщането на мъжете от фронта, а те се срамуваха да слязат от вагоните, за да не видят техните близки полуголите им тела. Влакът подминаваше родните гари и отнасяше войнишката мъка на следващите спирки, откъдето брадясалите измъчени мъже хукваха като луди през нивите, за да се промъкнат скришом в своите домове.

„Въстанието беше разгромено — ще напише много по-късно в своите спомени Христо Боев. — Нашият български октомври, чиито дух ни вдигна тогава на борба против царя и буржоазията, не успя. Защото все още не бяхме истински болшевики, въпреки че се наричахме и ни наричаха такива."

И поручик Боев, командир на въстаниците от 57 пехотен полк, ръководителят на въстаническите боеве край село Църква (сега Райко Даскалово), тръгна, скрит в каруцата на своя съселянин Андрей, към Свищов. Оттам с лодка през Дунав — към Питещ, към Москва. Към родината на всички комунисти в света.

Недостойни ще сме към вървелите в този живот преди нас, склоним ли да съдим времето, че не ни е орисало с тяхната орис: да светнем, когато мракът е най-гъст. Че не ни е преградило устрема към свободата с един тунел, като този на софийското гарнизонно стрелбище, където загина един от бойните другари на Боев — Цвятко Радойнов.

Времето отреди на Христо Боев друга орис.

Вестник „Правда" — 15 декември 1918 година:

„Московската и петроградската група на българските комунисти при РКП (б), намирайки за необходимо да развият максимален партийна и революционна дейност сред българите в Съветска Русия, Украйна, Крим, България и т. н., решиха да свикат конференция на българите комунисти. Конференцията се свиква в Москва на 15 януари 1919 година."

На тази конференция Христо Боев е избран за секретар на централното бюро на българските комунистически групи при РКП (б). Така в Първия московски интернационален отряд намира своето място и двадесет и три годишният българин от далечното плевенско село Одърне.

Редове от автобиографията на Христо Боев:

● В края на март 1919 година заминахме с Джоров от Москва за Одеса, за да бъдем по-близо до България. Пристъ-

Digitized by Sofiaroom

пи се към издаването на първия български комунистически вестник в Съветска Русия — „Комуна". Първият му брой излезе на 1 май 1919 година.

● От началото на октомври до края на 1919 година огняр на параход „Фердинанд" със задача да се създаде връзка с Цариград, Солун и Атина.

● През април 1920 година с рибарска лодка бе изпратен до изпълнителния комитет на Коминтерна първият делегат на ЦК на БКП (т. с.) Иван Недялков.

* * *

— С генерал-майор Христо Боев се учехме заедно в една група в генералщабната академия на Съветската армия, сега академия „Фрунзе". Това беше през 1920 година. Тогава той беше познат под името Димитриев. Доколкото си спомням, и по това време изчезваше някъде зад граница. Дори веднъж научихме, че е загинал... Той беше много скромен, но и много голям конспиратор. (Генерал-лейтенант Ал. Черепанов, носител на орден „Ленин" и орден „Георги Димитров".).

* * *

Времето отреди на Христо Боев тридесет години беззаветна служба в Червената армия. Тридесет години — опасност от смърт зад всеки ъгъл по неведомите пътища на тихите фронтове. В най-напрегнатите дни след победата на социалистическата революция в България — началник на канцеларията при председателя на републиката, сътрудник на Васил Коларов, заместник-министър на вътрешните работи, дипломат. Отредено му бе да преживее гърчещата мъка на старостта. Той опита всичко — пътища, мокри от светли и кървави сълзи, — но в душата му винаги беше видело. Осемдесетгодишен, вече пенсионер, разбра, че всички сме смъртни. Но не се смири със своето откритие, защото знаеше и другото: безсмъртието на човека е в неговото дело. Беше вече късно да жали за спастрените изводи в паметта — все някога светът ще стигне до тях. Времето, което му стигна за толкова други по-важни неща, времето този път му отпусна скъпернически часове — успя да напише само сто и четиридесет страници за своя живот. Между тях с особена сила обаче блестеше главното: „Родината на всички комунисти в света е Съветският съюз!"

Останалото всъщност дойде после. В равносметката, която направиха на гроба му през 1968 година неговите бойни другари:

● Цели петдесет години — от революционната 1918 година до последното издихание — той се бори и работи под червеното знаме на Партията. За справедливото дело на народа.

● Богат собственик в Китай, дребен търговец в Цариград, странствуващ чужденец във Виена, навсякъде в Европа и Азия смелият пратеник на Партията, талантливият чекист Христо Боев громеше враговете на младата съветска република, утвърждаваше комунистическите идеи.

Равносметка, която, ако бе чул приживе, би го изпълнила с острото, обидчиво чувство заради миналото време. Та той до последния си дъх беше боец — по дух и по сърце! Не че не беше мислил за смъртта — по-скоро не би знаел какво ще прави с нея, ако все пак един ден тя дойде. Толкова пъти вече беше вървял по ръба ѝ.

* * *

Хиляди разсъмвания и всяко утро, и всеки ден, изживени с мисълта, че може би идват за последен път. И в лодката, която през 1920 година го изхвърли на румънския бряг с делегатите на Втория конгрес на Коминтерна Георги Димитров и Васил Коларов. И по-рано, когато през май за кой ли път премина нелегално морето, но вече като делегат за конгреса на Партията и в качеството си на секретар на Централното бюро разговаря с Дядото за положението в Съветска Русия, за успешната борба на руските работници и селяни. За дейността на българските комунисти в защита на съветската власт. И по-късно, когато ще бъде изпращан с партийни поръчения в Цариград и Берлин, във Виена и в Токио. Все едно като какъв — много са ролите, криещи неговата истинска работа, — а все това еднакво събуждане с обичайната, почти невероятна шега, че още си жив...

Хиляди разсъмвания. И всяко от тях — набъбнало от ярости, сенки, топлина и хлад. След късите мигове на нощта, в която можеш да погалиш ръката на жена си — хладна като дъжда по далечните селски покриви, топла като цветята в мамината градина. Хиляди разсъмвания и все по-далеч зад тях оставаха безгрижните дни на 1916 година, когато младият социалист, един от основателите на тесняческата група в Одърне, се завърна от София офицер. И един бог знаеше, ако не бяха изстрелите при Радомир, как би протекъл животът на младия селянин с дарба на агроном. Но те не можеха да не бъдат — тези изстрели на фронта — и в душата на Боев. Той вече бе прозрял болшевишката правда: земята такава, каквато я виждаше в сънищата и мечтите си — облагородена, оплодена земя, — ще бъде само утопия, докато по окопите гинат истинските ѝ стопани. Тайнството на гергьовския дъжд беше отстъпило пред тайнството на червената революция. Времето на зелената възраст — пред дълга да заслужиш своето човешко име, да заслужиш

Digitized by Google

истинските златни пагони на народа си, вкопчен в исполинското сражение за света на правдата.

Останалото щеше да дойде после. Дърветата в градините на твоите съселяни и в твоята градина. Селският язовир. Безкрайните лозя. Всичко щеше да дойде после. Когато...

• • •

Всичко е вече камък.

Всичко ли?

Светлината търси белия паметник в центъра на едно село.

Просто би било, ако нямаше тая светлина. Бихме могли да си поговорим с човека от пиедестала за оная плътна тъга в душите ни, която не иска никакво друго възмездие освен нашите безсънни нощи.

И става неимоверно трудно и абсолютно задължително за нас, които днес издигаме паметници на вървелите преди нас — да разберем това, с което те са живели през всичките дълги години на своите изгреви и залези.

Боев написа в своята автобиография: „Победата на социализма и в нашата страна стана мой идеал, моя заветна мечта. Никога не правих компромиси с този мой идеал. Мечтата на юношеството ми днес е осъществена в Народна република България. Мечтая да доживея победата на социализма поне в Европа и Азия, ако не в целия свят."

• • •

Загледана в строгите отвесни гънки около устните му, когато миналата година откриваха паметника в Одърне, аз попитах околните как са запомнили този човек, за да стоят прави под лепкавия дъжд в продължение на повече от час, заслушани в многобройните приветствия от името на посолствата на социалистическите страни.

Тогава една от съселянките му каза:

— Всички знаем: голям разузнавач, голям комунист, носител на орден „Ленин". А у дома имаме едно цвете, Боев ни го донесе от странство. Тая година трябва да цъфне...

• • •

Светлината спира върху белия камък.

А сътворената от човека вселена живее. Високата вселена на беззаветната вярна служба за комунизма.

Останалото може да се вмести на един лист.

Име, презиме, фамилия...

Ръст среден, очи кафяви.

Професия: революционер.

Особени белези: болшевик като всички други смъртни и затова неотминат от безсмъртието.

Доказателство: неговото присъствие в душите ни.

Спаска ГАЦЕВА

ВЕСТИ

● Партийната организация на стопанско управление „Водстрой" в Русе обсъди как комунистите, комсомолците и безпартийните участвуват в изучаването и прилагането на техническите новости в строителството. Те се занимаха и с въпроса за разгръщането на масово движение на рационализаторите и изобретателите.

● Бюрото на окръжния комитет на БКП в Пазарджик се занима с въпроса за борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. Подчертано бе, че в първичните партийни организации през последните години е извършена голяма възпитателна работа, в резултат на което значително са намалели престъпленията и антиобщественото прояви.

На състоялата се неотдавна среща на бюрото на комитета и изпълнителния комитет на окръжния народен съвет с орденоносците и челниците в производството директорът на завод „Антон Иванов" в Пещера обяви, че колективът на предприятието е поел инициативата да съкрати с девет месеца срока за изпълнение на инженерния проект и предприятието да се превърне в еталон на тези от системата на държавното стопанско обединение „Стара планина". Добри Зашев, ръководител на смяна на ж. п. гара Септември, съобщи, че колективът на неговата смяна се задължава да намали престоя на вагоните при една товарна операция с два часа. По този начин само през тази година ще се осигурят на народното стопанство допълнително 3500 вагона за еднократно ползване.

Digitized by Google

С ПСИХОЛОГИЧЕСКО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПОДХОД

Първостепенно място в системата на идеологическата работа, както отбелязва и Февруарският пленум на ЦК на БКП от 1974 г., заема партийната просвета и съвсем конкретно партийната учебна година, която се утвърди като основна форма за идейно-теоретическата подготовка и израстване на комунистите и безпартийните. **„Главните усилия — се казва в доклада на др. Александър Лилов пред пленума — за издигане равнището на партийната учебна година трябва да бъдат насочени, от една страна, към задълбочено усвояване на основите на марксистко-ленинската теория, като се съблюдава необходимата системност и последователност, и от друга страна, този процес още по-умело да се съчетава със задълбоченото изучаване на проблемите, които произтичат от политическото, социално-икономическото и културното развитие на страната.“**

Изпълнението на тази задача зависи от много фактори, включително и от това, дали пропагандистът познава и разбира психологията на човека — обект на пропагандата, и в случая психологическите закономерности за усвояването на знанията, за превръщането им в убеждения на личността. Наред с това на пропагандиста са му нужни и познания за усъвършенстване **методиката на пропагандата** — педагогически знания. С други думи психологията помага на пропагандиста да разбере как човекът възприема знанията (информацията), как ги разбира и осмисля, на какви закони се подчинява дейността на паметта и мисленето, какъв е механизмът за превръщането на знанията в убеждения, за формирането на научния мироглед и т. н. А педагогиката, като се опира на психологическите закономерности, му дава най-ефективните методи и средства за влияние върху слушателите, въоръжава го с рационални начини за поднасяне на марксистко-ленинската теория на слушателите.

За важността от използването на елементи на педагогиката и психологията в партийната пропаганда В. И. Ленин говори още през 1905 година. „В политическата дейност на социалдемократическата партия винаги има и ще има известен елемент на педагогиката“ (В. И. Ленин, т. 10, с. 357). Или: „Полезно е агитаторът на събранията да взема под внимание освен „политическата“ и „педагогическата“ гледна точка, да се поставя в положението на своите слушатели“ (В. И. Ленин, т. 11, с. 177). Заедно с това великият вожд на пролетариата предупреждаваше, че е недопустимо да се смесва политиката с педагогиката, да се противопоставя педагогиката на политиката, да се подменя политическият, класовият подход към обществените явления и процеси.

Спазвайки този принцип, кандидатът на психологическите науки Борис Ц. Бадмаев в книгата си „Елементи на психологията и педагогиката в партийната пропаганда“ анализира от позициите на педагогиката и психологията процеса на партийната пропаганда (по-специално в системата на партийната просвета), на нейните основни принципи и методи. Авторът осветлява обстойно психологическите особености на възприемането и усвояването на словесната информация, особеностите във формирането на убедени личности. Той показва богат опит от практиката на преподаватели, лектори и пропагандисти. Книгата има точен адрес: предназначена е за пропагандисти, ръководители на школи и семинари, лектори, преподаватели в партийните школи и университети, за всички, които се занимават с партийната пропаганда.

Книгата има три раздела: „Процес на пропагандата“; „Принципи на пропагандата“; „Методика на пропагандата“.

Първият раздел започва с проблема за формирането в членовете на Партията и във всички трудещи се на научен марксистко-ленински мироглед, което авторът правилно определя като обща, социална цел

1974 Б. Ц. Бадмаев, Елементи на психологията и педагогиката в партийната пропаганда, Партиздат, 1974, с. 156.

Digitized by Google

на комунистическата пропагандa. Формирането на научен мироглед е преди всичко формиране на знания за закономерностите в развитието на обществото и природата и същевременно превръщането на тези знания в система от възгледи и убеждения на личността. В партийната просвета, както и в цялата идейно-възпитателна работа главно внимание се отделя на задачата слушателите да усвояват закономерностите на общественото развитие, да умеят с помощта на получените знания правилно да оценяват фактите и събитията, постоянно да се убеждават в истинността на тези знания и да си изграждат поведение, което съответствува на убежденията им. По такъв начин общата социална цел на партийната пропаганда намира конкретно въплъщение в педагогическата цел — усвояване от слушателите на обективните закономерности, открити от марксистко-ленинската наука.

За да бъдат слушателите активни и заинтересовани, пропагандистът трябва да познава не само своя предмет, но и психологията на усвояването на знанията. С оглед на това той организира целия процес на усвояване на знанията и формиране на убежденията, като в зависимост от особеностите на слушателите прилага различни методически похвати. Авторът дава задълбочен отговор, подкрепен с примери и факти, на въпроса, какво представлява процесът на формиране на научния мироглед от психологична гледна точка. „От гледна точка на психологията — изтъква Бадмаев — марксистко-ленинският мироглед на индивида се явява като качество на личността, което й дава възможност правилно да оценява явленията от действителността, да си изгражда съответно отношение към тях и да определя собственото си поведение: да приема или да отхвърля, да защищава или да критикува, да се съгласява или да опровергава" (с. 12—13).

По-нататък по въпроса за **възприемане словото на пропагандиста** авторът посочва, че за успешното формиране на научните знания и убеждения е важно да се знае добре психологията на слушателя, по-специално особеностите на възприемането и усвояването на информацията с обществено-политическо съдържание. Една от формите, които пропагандистът използва, за да предаде знанията на слушателите, е **лекцията.** Б. Бадмаев се спира много подробно на въпроса, с какво се характеризира дейността на слушателя по време на лекцията и от какво зависи нейният резултат. Той разглежда в тази насока както психологическите, така и педагогическите аспекти, като съсредоточава вниманието на общото педагогическо изискване: непременно да се помни, че аудиторията възприема научната информация с обществено-политическо съдържание на базата на по-рано формирани възгледи у слушателите, на основата на придобития социален опит и на непосредствените впечатления от съвременността.

Трайното усвояване — това е осмислено усвояване, е третият въпрос, на който се спира авторът в първия раздел на своята книга. Той доказва, че трайността на усвояването на знанията се намира в пряка зависимост от това, как си взаимодействуват при възприемането на словото на пропагандиста паметта и мисленето на слушателя. С оглед именно на това пропагандистът трябва старателно да обмисли метода на изложение на материала, умело да анализира фактите и явленията, логически да извежда от тях теоретическите постановки, а не да ги поднася в готов вид. Това педагогическо изискване е основано на признаването на психологическата закономерност; личните мирогледни убеждения на човека се формират в резултат на самостоятелната мисловна преработка на получените знания в процеса на прилагането им при оценката на социалната действителност. Затова от психологична гледна точка за формирането на убежденията по-ефективно е теоретичният материал да се излага не във вид на готови знания (разчита се на паметта), а във формата на логически извод от анализа на фактическия материал (разчита се на мисленето). В този случай слушателите са свидетели на живия мисловен процес на пропагандиста, следят логиката на мисълта му, като се убеждават нагледно, че науката се ражда от живота и получавайки знания, веднага се учат да ги прилагат.

Още по-ползотворно е такова изложение на учебния материал, което подтиква слушателите не само да следят мисълта на лектора, но и да мислят заедно с него, да станат съучастници в процеса на достигането до научната истина.

И трети вариант на изложение: пропагандистът се насочва изключително към самостоятелната мисловна дейност на слушателите. Той не само не дава готови изводи, но и не довежда разсъжденията си до изводите, а поднася само материала до изводите. Мисловната работа по конструирането на обобщенията се възлага изцяло на слушателите, а за пропагандиста остава функцията на организатор на тази работа.

В тази връзка Б. Бадмаев дава много полезен опит из пропагандистката практика за най-типичните начини на устно изложение: описателно илюстриращо изложение; схематично и конспективно изложение; повествователен начин на изложение с изводи; разсъждение и проблемно изложение. Много ценно е, че за всички тези начини авторът не само разказва, но и убедително показва техните положителни и слаби страни на основата на анализ на конкретни изложения на пропагандисти по различни дисциплини и проблеми. Особено широко е разгърнато едно занятие по партийно строителство, при което пропагандистът е приложил изложението „разсъждение" при на пръв поглед яснич за всички въпрос: „Първичната партийна организация — основа на Партията" (на с. 28, 29 и 30 са дадени извадки от стенограмата на това занятие).

Вторият раздел на книгата Б. Бадмаев е посветил на въпроса за принципите да-

Digitized by Google

пропагандата. Процесът на партийната пропаганда е педагогически процес на марксистко-ленинското възпитание и образование на трудещите се и затова се основава на определени принципи. Те са обусловени от целите на партийната пропаганда и от закономерностите на формирането на личността, на нейните знания и убеждения. Необходимо е пропагандистът да познава тези принципи, за да може правилно да подбере средствата и методите на пропагандата, които ще му позволят най-добре и най-бързо да постигне набелязаните цели.

Авторът нашироко изяснява същността на класическите принципи на партийната пропаганда: научност, партийност, правдивост. Те са тясно свързани помежду си, взаимно се допълват и взаимно се обуславят, защото са отражение на различни страни на една и съща реална действителност — единния процес на партийната пропаганда. Авторът разглежда тези принципи поотделно от гледна точка на психологията и педагогиката и на основата на богат опит доказва, че те на практика се реализират в конкретни методи и похвати на пропагандиста. Пропагандистът избира методите и похватите, като се ръководи от тези принципи. С това се осигуряват единството, целенасочеността и приемствеността в партийната просвета.

С дълбок анализ и жизнени примери Бадмаев доказва, че принципът за научността на пропагандата изисква научност на съдържанието и на формите на поднасянето на това съдържание. Аргументирайки принципа научност, той доказва, че „научните знания се характеризират с истинност, логичност, обобщеност, обективна необходимост. За да постигне научност, пропагандистът следва да използва съответни методи и авторът показва някои от тях, като се основава на примера при изучаване историята на КПСС, философията и политическата икономия. „Законите на науката — изтъква той на 39 страница — могат да се поднасят по различен начин. Ако ги превърнем в сбор от някакви непоклатими постановки, без да покажем с близък на слушателите жизнен материал как реално се проявяват тези закони, те няма да бъдат усвоени като научни знания, а ще бъдат заучени като катехизис."

В третия раздел — методика на пропагандата, авторът най-напред изяснява какво е съотношението между психологията, педагогиката и методиката. Той изтъква, че педагогиката като наука за общите закономерности на обучението и възпитанието дава най-общите препоръки за организацията на педагогическия процес, които важат и за процеса на пропагандата. Закономерностите, изразени в принципите и методите на педагогиката, на свой ред се базират на знанията за обективните закономерности на функционирането на психиката (възприятия, представи, мислене и т. н.), за закономерностите на развитието на човешката личност, които се изучават от психологията. Обаче нито педагогиката, нито психологията не влияят непосредствено върху действеността на пропагандата. Те влияят чрез методиката на пропагандата, чрез конкретните методи и похвати. Психологията и педагогиката не могат да заменят методиката. Те само я въоръжават с научна теория, дават ѝ научна основа. Психологическите закономерности, лежащи в основата на педагогическите изисквания, активно въздействуват върху избора на конкретната методика за изучаване на знанията.

Като познава и се съобразява с тези закономерности, пропагандистът използва не случайно попаднали му методи, а съзнателно, обосновано пристъпва към техния подбор, т. е. целта е не просто да пренесе едни или други утвърдили се методи, а да си изясни тяхната психологическа природа и педагогическата им основа. Това е по същество научният подход към методическата работа. Той дава възможност да се определят възможните пътища за създаване на по-ефективни методи на пропагандата, които биха били строго обосновани от гледна точка на психологията и педагогиката и със сигурност биха служили на практиката на пропагандата, биха отчитали насъщните ѝ нужди и изисквания.

Като разкрива **основните методи на пропагандата**, Бадмаев пояснява, че използването на различни методи на пропаганда не означава изменение на външните форми на дейността на пропагандиста, но и съответни промени във възприемането и усвояването на информацията от слушателите. В зависимост от това, с какъв метод си служи пропагандистът, ще бъдат различни и процесите (познавателни, емоционални, волеви) в психиката на слушателите. Авторът си поставя ограничена цел: да даде психологическо-педагогически анализ предимно на онези методи, които използва пропагандистът при изложение на материала. С оглед на това той ги разделя на: словесни, нагледни и практически методи. Това деление, разбира се, е условно, тъй като ефективността на пропагандата се осигурява чрез правилното съчетаване и взаимодействие на словото, на сетивния образ и на практическия опит. Ако думата (рационалното въздействие) съобщава знания и мобилизира мисленето на човека, образът активизира представите и чувствата (въздействува върху емоционалната сфера). Практическата дейност (опитът), като потвърждава тези знания и представи, формира необходимите качества на личността: убеденост в правотата на усвояваните идеи, готовност да се бори за тяхното тържество и т. н. (въздействие върху волевата сфера).

В практиката на пропагандата обикновено различните методи се използват комплексно, но от гледна точка на психологическо-педагогическия анализ те са различни. За това авторът се спира последователно на трите вида методи, като ги обогатява с много опит из практиката на пропагандиста. Той анализира **разказа** на пропагандиста като разпространен метод на устно изложение особено в нисшето звено на партийната пропаганда. Към разказа се предявяват специални педагогически из-

Digitized by Google

исквания: живост и нагледност (образност) на повествованието, емоционалност на изложението, достъпност при излагането на сложните теоретични въпроси. Може би най-важното в педагогическо отношение изискване към разказа е: той да навежда слушателите на самостоятелни изводи, а не да ги дава наготово.

Лекцията е предназначена за средното и особено за висшето звено на партийната просвета, където хората, без да им се разясняват елементарните въпроси и без особени затруднения могат да следят логиката на разсъжденията по сложните теоретични проблеми.

Правейки психологично-педагогически анализ, Б. Бадмаев определя няколко основни признаци, които характеризират лубавата лекция. Тя трябва да бъде компактна и целенасочена, освободена от второстепенни подробности, да има център. Издържаната лекция задълбочено разкрива основните понятия на темата и осъществява контакт между лектора и слушателите.

Беседата (събеседването) и **семинара** авторът условно ги нарича методи за взаимна устна размяна на мнения между слушателите и пропагандиста. Ако разказът и лекцията са монологични методи, то беседата и семинарът са диалогични методи. Главното им предназначение е слушателите по-задълбочено да осмислят материала по програмата, чут на лекцията или прочетен от книгата, да се научат да използват знанията си на практика, да ги превърнат в лични убеждения. Авторът не си поставя за цел да покаже методиката на беседата, тя е изяснена широко в литературата. Той анализира методиката на беседата само от гледна точка на психологията и обосновава някои педагогически изисквания към нея. Според него педагогическата цел на беседата е да формира у слушателите убеждения по основните въпроси на разглежданата тема. С оглед на това се изработва планът на беседата, предвиждат се главните и допълнителните въпроси, похватите за активизирането на слушателите, встъплението и заключението.

Психологическата предпоставка за успеха на беседата е заложена в самите въпроси, които пропагандистът поставя пред слушателите. Авторът ги формулира примерно така: едни от въпросите трябва да изискват да се обясни смисълът на дадени изказвания или теоретични постановки, чрез други е нужно да се разкрият причинно-следствените връзки между предметите, явленията и събитията. Трети пък трябва да спомогнат да се определи сходството и различията между предметите и явленията и чрез това да се изясни тяхната същност. Пропагандистът използва и въпроси, които изискват доказване, обосноваване на една или друга теоретична постановка.

Авторът разглежда семинара като общопризната форма на групови занятия в средното и висшето звено в системата на партийната просвета. Нашите пропагандисти могат да почерпят поука не само от постановката на проблема, но и от широкия, многостранен опит на съветската практика, който авторът излага и обобщава. Особено поучително е, че той посочва конкретни планове на доклади, стенограми на дискусии, семинарни занятия по отделни теми от различни учебни дисциплини.

Специално внимание авторът отделя и на ролята и значението на нагледните методи в партийната пропаганда. Той отбелязва, че връзката на пропагандата на марксизма-ленинизма със съвременните събития и задачи, връзката с професионалния опит на слушателите, илюстрирането на теорията с местен материал (от града, района и т. н.), анализът на реалната практика — всичко това има огромно значение за задълбочено усвояване на теорията. В книгата се изяснява психологическата същност на нагледността. Тя „се състои в сетивното възприемане на изучавания обект и във формирането въз основа на това на представи във вид на конкретно нагледни образи" (с. 123).

Авторът разглежда три групи практически методи, които се срещат в партийната пропаганда: практически методи, използвани преди изучаването на теорията, т. е. методи, изпреварващи (предшествуващи) теоретическото обяснение на пропагандиста (практиката като източник на знания); практически методи, прилагани в хода на изучаването на теорията, т. е. методи, съпътствуващи теоретическото обяснение за потвърждаване на теоретичните постановки (или за опровергаване на антинаучните възгледи). Тук практиката се явява като критерий на истината. И практически методи, използвани след изучаването на теорията, т. е. методи, затвърдяващи усвояването на теорията и насочени към прилагането ѝ в обществения живот (практиката като преобразуване на действителността въз основа на теорията).

За да бъде ефективна пропагандата, подчертава накрая авторът, всички методи на пропагандата се прилагат комплексно в тясно единство. Те взаимно се допълват и подготвят слушателя за активна и постоянна самостоятелна работа за повишаване на идейно-теоретическото си равнище. Методът на самостоятелното изучаване на литературата, като основен метод на партийната просвета, диктува своите изисквания към словесните, нагледните и практическите методи. Като използва тези методи, пропагандистът готви слушателите за задълбочена самоподготовка, стимулира я.

Със своята теоретическа разработка, с изнасянето и обобщаването на ценен съветски опит из областта на партийната пропаганда и по-специално на партийната просвета книгата „Елементи на психологията и педагогиката в партийната пропаганда" на Борис Ц. Бадмаев ще помогне на нашите пропагандисти, лектори, на работниците от домовете и кабинетите за политическа просвета да си изработят в тяхната дейност психологическо-педагогически подход към пропагандата.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНАТА КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННА КОМИСИЯ

«ЗАЩО МЕ СЪДИТЕ»?

Заседава бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП. Разглеждат се молби на наказани комунисти.

— Дошъл съм при Вас, защото защищавам сам себе си, а не баща си — гордо заяви Венцислав Кирилов Гребенаров, началник на „Договорно-правен отдел" в държавно стопанско обединение „Технокомплекс" в София.

От какво бе недоволен В. Гребенаров?

През 1959 година той е приет за член на БКП в медодобивния комбинат „Георги Дамянов" в Пирдоп, където е работил като юрисконсулт. Там е избран за член на заводския партиен комитет и е отговарял за организационната дейност. Дълги години е бил и ръководител на семинар в системата на партийната просвета.

Първичната партийна организация в държавно стопанско обединение „Технокомплекс" изключва от редовете на Партията В. Гребенаров за проявена неискреност.

Защо? Кои са причините, за да се стигне до това решение?

При приемането му в Партията той умишлено е скрил какво представлява баща му, а също, че е бил „орле".

Защо е таил миналото на баща си? Кой е Кирил Гребенаров?

До 9 септември 1944 г. той е военен съдия и е участвувал в изпращането на много смъртни и други тежки присъди срещу членове на БКП и РМС. Докъде е била омразата му към комунистите и верността към фашистката власт говори и фактът, че когато някои от съдиите са проявявали колебание, той гневно заявявал: „Милост към комунистическите разбойници е вредна..."

Като член на Военно-полевия съд в Пловдив е участвувал в разглеждането на 183 дела на комунисти и други прогресивни хора, като е подписал 10 смъртни присъди, 7 на доживотен строг тъмничен затвор, 6 на 15 години и пр.

Нима Венцислав Гребенаров мисли, че това ще бъде забравено?

По-старите комунисти, много честни хора в Сливен, Стара Загора и Хасково също помнят смъртните и други присъди, под които стои и подписът на К. Гребенаров. Низ от престъпни, мръсни деяния, които стигат до 27 юни 1944 г., когато за последен път подписва тежка присъда.

Да, Венцислав Гребенаров категорично отрича да е „знаел" нещо около дейността на баща си, който вярно е работил за укрепването на фашистката власт.

Могат ли да се приемат твърденията му за истина?

На 9 септември 1944 година В. Гребенаров е бил на 15 години. През периода 1941—1944 година баща му е бил поручик в състава на Военно-полевия съд. Всички процеси по закона за защита на държавата и наложените присъди са били публикувани. Нима петнадесетгодишният младеж нито веднаж не е „прочел", не е „чул" за дейността на баща си? — Не! Бихме приели по-скоро за истина другото. Още повече че във вярност към тогавашната власт са възпитавани и във фашистката организация, където е бил и той.

Наивно е да се мисли, че той едва сега научава какво е представлявал баща му.

При приемането му в Партията В. Гребенаров е бил на тридесет години и е работил като юрисконсулт. На нему са били известни изискванията на Устава на БКП. Той е знаел, че е невъзможно влизането му в Партията, ако разкрие произхода си. А там, в партийните редици, той виждал кариера, бъдеще...

Кое е помогнало на В. Гребенаров да се промъкне в БКП.

Вината е и в поръчителите. Те не са отразили миналото на баща му. Бюрото на първичната партийна организация и заводският комитет на БКП в медодобивния комбинат „Г. Дамянов" не са спазили Устава на Партията и инструкциите, които уреждат приемането на нови партийни членове. Те не са проучили задълбочено социалния му произход и дейността на баща му като военен съдия преди 9 септември 1944 година. Задоволили са се само със сведение, получено от районния комитет на БКП в София, в което се посочва, че баща му като съдия се ползвал с доверие пред фашистката власт.

Може би те са сметнали, че този сигнал е незначителен? Оставили го без последствие.

В събранието, когато е поставен въпрос за приемането на В. Гребенаров, да взети под внимание изключително сведенията за служебната му дейност. Никой не е говорил за социалния му произход.

Digitized by Google

Сигурно мнозина щяха да се замислят, ако партийното бюро прочетеше получеето сведение? Навярно някои са се страхували да сторят това? Да, защото са знаели, че може да претърпят провал.

Заводският комитет на БКП и бюрото на първичната организация са забравили, че нашата партия винаги е обръщала и обръща особено внимание за чистотата на своите редове. Прибързали са, грубо нарушили съответните изисквания при приемането на нови членове. И то за какво? Да влезе в редовете на БКП синът на този, на чиято съвест тежат много грехове.

Приели го в Партията. Гласували му пълно доверие. И най-важното — възложили му да отговаря за организационното укрепване на партийната организация в комбината. А сега той ръководи важен отдел в Държавно стопанско обединение.

Ако не беше притъпената бдителност, ако бе спазен Уставът на БКП, нямаше да се допусне горната груба грешка.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП изслуша молителя, справедливо прецени и прие следното решение:

1. Потвърждава наказанието „изключване от редовете на БКП" на Венцислав Кирилов Гребенаров, наложено му от Софийската градска контролно-ревизионна комисия на БКП, за чуждия му класов произход и за неискреност пред Партията — умишлено скриване проявите на баща си като член на Военно-полевия съд, който е участвувал и подписвал десетки смъртни присъди и стотици други тежки присъди по ЗЗД.

2. Обръща внимание на градския комитет на БКП в Пирдоп и заводския партиен комитет в медодобивния комбинат „Георги Дамянов" за нарушение на член 4, буква „Г" от Устава на Партията за приемане и утвърждаване на нови членове на БКП.

3. Да се потърси отговорност от поръчителите, които са помогнали за неправилното приемане в Партията на В. Гребенаров.

Димитър ДИМЧЕВ

БЕЛЕЖНИК НА КОРЕСПОНДЕНТА

ПОЛИТИЧЕСКИ РЪКОВОДИТЕЛ

Плодоносна бе юбилейната 1974 година за трудовия колектив на втора смяна във фабрика „Хр. Михайлов" в Михайловград. Произведена е надпланова продукция за 368 693 лв. Реализирани са икономии от материали за над 70 000 лв. Производствената програма е изпълнена с по-малко работници в сравнение с предишната година.

Успехите се дължат на съзнателния труд на колектива, който е създал обстановка на другарско сътрудничество и взаимна помощ. Активен фактор тука са: комунистите, ръководителя на смяната, бригадирките Латинка Георгиева, Виктория Дамянова, Кета Георгиева, Параскева Денкова и отговорниците на партийните групи Цветана Викторова, Иванка Вълчева и Елена Иванова.

Решаваща роля за сплотяването на хората се пада на първичната партийна организация и нейната секретарка Людмила Емануилова.

Цялата организаторска и политическа работа на комунистите е подчинена за изпълнение на задачите, които постави Десетият конгрес на БКП, Националната партийна конференция и Февруарският пленум на ЦК на Партията. Партийното бюро съумява да заангажира комунистите, стопанските ръководители, масовите организации и всички работници за осъществяването на набелязаните мероприятия и насрещния план.

Партийните групи в бригадата имат системна и целенасочена политическа работа за водене на социалистическото съревнование, за реализиране на икономии на материали, за укрепване на дисциплината и засилване на другарската взаимопомощ. Планът на смяната става достояние на всеки производственик, който поема обещание за неговото преизпълнение. Работи се по дневни производствени графици, които се отчитат всеки ден.

В основата на политическата работа стои опитът на челниците в производството. Изучавани и внедрени бяха постиженията на Латинка Георгиева, Виктория Дамянова, Мара Паунова, Цветана Викторова, Иван Георгиев и Олга Спасова. Това се извършва по бригади с участието на самите челници и дава положителен ефект.

Социалистическото съревнование се свързва с конкретните задачи за повишаването на обществената производителност на труда, с квалификацията на работниците и подобряване качеството на продукцията. Бригадата на Виктория Дамянова е на челно място в предприятието. Тя се съ-

Digitized by Google

ревноваваше с бригада от фабрика „Родина“ в Попово и излезе победител.

Голямо внимание тук се отделя на работата с първенците в производството, като опитът на най-изтъкнатите е картотекиран. Уточнени са последователите на челниците, които поемат обещание да достигнат постиженията на най-добрите. Системно се работи с изоставащите, които са главно новопостъпили, с недостатъчни знания млади работници. За тяхното обучение се грижат бригадирите.

Комунистите в смяната са начело в съревнованието. Средното изпълнение на трудовите норми на партийните членове за 1974 г. е 114 на сто. Много от тях са ударници и качественици. Те учат младите работници, с примера си увличат колектива, стремят се да създават атмосфера, която да допринася за повишаването на трудовата и обществената активност.

За 1974 г. са излъчени 9 най-изтъкнати първенци и 33 постоянни ударници. Седем от челниците са изпълнили плановете за шестата и сега работят за седмата петилетка.

Определена заслуга за сплотяването на колектива, за създаването на правилна организация на труда има ръководителката на смяната, дългогодишната челничка в производството, комунистката Латинка Георгиева. Тя се изявява не само като стопански ръководител, но и като политически деец и възпитател на хората.

Как подхожда първичната организация за осигуряването на партийно ръководство в производствената работа?

На всяко партийно събрание се прави кратка преценка на резултатите от съревнованието и работата на комунистите и колектива за изпълнение на насрещния план. Утвърдена е практиката партийните членове да дават лични отчети за своята производствена и политическа дейност. През третото тримесечие на м. г. бе организиран преглед на проблемността в работата на първичната организация и обмяната на положителния опит. Той започна с разговор в партийните групи и завърши с оценка на партийно събрание, което взема решение главно по въпросите за внедряване на челния опит, подобряване качеството и повишаване обществената производителност на труда.

На партийни събрания се разглеждат оценки за авангардната роля на партийните членове в производствената и обществено-политическата работа, отчетът и изпълнението на поръченията. Интересни мероприятия имат партийните групи. В началото на годината е организиран разговор на тема: „Взаимоотношенията на колектива и създаването на обстановка на нетърпимост към недостатъците“. След това стана разговор за личния принос на комунистите при изпълнение на насрещния план. В партийните групи е беседвано и по въпросите за личния дял на партийните членове за повишаване обществената производителност на труда, за икономии на суровини, материали и др.

Марксистко-ленинското обучение успешно се свързва със задачите на производството и социалното развитие на личността. В учебните звена се изучават икономическите проблеми на развитото социалистическо общество. Този материал се обогатява със задачите, поставени от Националната партийна конференция.

Първичната организация правилно използва правото си на партиен контрол върху дейността на стопанските ръководители. Системно те се отчитат на събрания, където се правят критични бележки и се дават препоръки за подобряване на работата. Повишената взискателност към комунистите способствува партийната организация да се утвърждава като ръководно политическо ядро на трудовия колектив.

Успешен е стартът на смяната и за решаващата година на шестата петилетка. Колективът активно участвува в разработването на насрещния план. Предложенията на работниците са насочени главно към по-нататъшното повишаване производителността на труда, подобряването качеството на продукцията и укрепването на дисциплината. Сто специалисти, низови стопански ръководители и най-квалифицираните работнички са приели и работят по свои творчески планове за развитието на техническия прогрес в производствения процес.

На Обръщението на ЦК на БКП откликнаха всички работници. Те поеха лични обещания за преизпълнението на плана, 8 колективни обезателства, сключени са договори за съревнование с бригадите от другата смяна.

Дейността на първичната партийна организация за 1975 г. е устроена така, че да се осигурява високоефективна организаторска и политическа работа сред колектива на смяната. Още в началото на годината тя прие план в чест на Единадесетия конгрес на БКП. В него са поставени четири основни проблема: подобряване качеството на продукцията; решително укрепване на трудовата дисциплина; свързването идеологическата работа с практическото решаване на задачите и повишаване авангардната роля на комунистите, пренасяне партийно-политическата работа в партийните групи.

При решаването на тези проблеми в годишния план са набелязани конкретни мероприятия. По въпроса за подобряване качеството на продукцията се предвижда през март да се прецени работата на партийно събрание. Преди това в партийните групи ще се обсъди състоянието на качеството на продукцията и дейността на партийните членове. В заседание на партийното бюро ще се разгледа информация за приноса на сменния профкомитет и дружествените бюра на ДКМС по този въпрос. Предвидено е партийното бюро да се срещне със специалистите и окачествителите в смяната по въпросите на качеството, ще се състои събрание на първичната организация с информация за изпълнението на качествените и икономическите показатели на насрещния план и за работата по подобряване качеството на продукцията.

Digitized by Google

Какво е записано по проблема за трудовата дисциплина?

През юни на партийно събрание ще се направи критичен анализ и ще се приемат мерки за засилване на контрола в това отношение. За подготовка на събранието ще станат срещи на партийното бюро с отговорниците на партийните групи и на профгрупите и секретарите на дружествата на ДКМС. Там ще се обсъдят предложенията, насочени към подобряване на трудовата дисциплина.

На група комунисти и партийния секретар е възложено да разработят мероприятия за работата на партийната организация, профорганизацията и дружествата на ДКМС, с което се цели да се засили дейността за укрепване на трудовата дисциплина.

Комунистите са приели план за по-тясно свързване на идеологическата работа със задачите на смяната. В него е записано онова, което трябва да се извършва за трудовото възпитание на колектива, за по-широка и конкретна масово-политическа работа в бригадите, за идейно-възпитателната дейност сред младежите и за подобряването работата в партийните учебни звена. Цялостна оценка за изпълнението му ще се направи на партийно събрание през август.

За повишаването авангардната роля на комунистите и пренасянето на партийно-политическата работа в партийните групи в годишния план е отбелязано през септември да се направи оценка на партийно събрание. Дотогава ще се състоят срещи на партийното бюро с отговорниците на партийните групи. Там ще се изслушват отчети за работата им, ще им се оказва близка помощ за израстването чм като ръководители на малките колективи. Предвидено е през юни в партийните групи да се състои разговор за авангардната роля на партийните членове. За целта на група комунисти е възложено да разработят примерен въпросник, а на партийното бюро да изготви план за организирането на ден на отговорника на партийната група. В сбирки на партийните групи ще се отчита организаторската, политическата и възпитателната работа в бригадите за изпълнението на стопанските задачи.

Завършек на упоритата дейност на комунистите ще бъде партийното събрание през октомври, на което ще се направи цялостна оценка за изпълнението на решенията и поръчванията в чест на Единадесетия конгрес на БКП.

Димитър КРЪСТЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот"
за Михайловградски окръг

РАЗЯСНИТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

На тази тема бе посветен пленумът на окръжния комитет на Партията в Сливен. В неговата работа участвува и **Александър Лилов**, член на Политбюро и секретар на ЦК на БКП.

Какво показа пленумът?

След Февруарския пленум на ЦК на БКП в окръжната партийна организация успешно се осъществява преустройството на идеологическата работа, като тя все повече се приближава до потребностите на хората. Така тя дава своя принос в решаването на стопанските задачи, в изграждането личността на строителя на социализма.

Масово-политическата работа в трудовия колектив се утвърждава като мощен фактор за осъществяването икономическата политика на Партията. През последните години тя е подчинена на борбата за повишаване обществената производителност на труда. Извършеното в тая насока е допринесло за ускоряване на реконструкцията и модернизацията на производството, което е един от основните фактори за интензивното развитие на икономиката. В предприятията, заводите и аграрно-промишлените комплекси по този проблем са организирани обществени прегледи, научно-практически конференции, конкурси, изложби и пр. Всичко това е помогнало по-пълно да се използват възможностите на кадрите и трудещите се. Особено силно е изявена масово-политическата работа сред рационализаторите и новаторите в производството. За 1974 г. те се нареждат на първо място в системата на научно-техническите дружества. Шестдесет и пет на сто от специалистите в окръга са включени в движението „С личен творчески план и принос в петилетката".

Разностранна е разяснителната дейност в трудовите колективи в борбата за икономии на суровини, материали и електроенергия. В резултат на извършеното резултатите през 1974 г. са много добри. По почина на пловдивските трудещи се в окръга работят над 34 890 работници и специалисти, които за миналата година реализираха икономии от суровини, материали и електроенергия в размер на 4664 х. лв. при обещано 3769 х. лв.

Популяризирането и внедряването на Саратовската система за бездефектна продукция в трудовите колективи има опре-

Digitized by Google

делен дял за подобряване качеството на продукцията, която бележи значителни успехи.

Голяма е ролята на масово-политическата и разяснителната работа за създаването на здрава трудова дисциплина, за най-рационалното използване на работното време, за утвърждаването на по-ефективна система за организация и ръководство на социалистическото съревнование. От две години в окръга то се организира, води и отчита по система, която е утвърдена от бюрото на окръжния комитет на БКП.

Подобряването на социално-психологическия климат в трудовия колектив е друга отговорна задача, която се решава успешно със средствата на масово-политическата дейност. В много от колективите на комбинатите: „С. Димитров" и „Г. Димитров", на заводите „Динамо", „Ленин" и други, е създаден добър социално-психологически климат, който съдействува да расте инициативата и творческото дръзновение на всеки работник и специалист. Много грижи се полагат за икономическото образование на трудещите се, за внедряването на новите работнически ритуали.

Значителен напредък бележи работата с низовия ръководител, като достойно се оценява високоотговорното място, което заемат преките ръководители. Окръжният комитет на БКП е проявявал непрестанна грижа за повишаване на образованието, квалификацията и политическата подготовка на майсторите, бригадирите, завеждащите смени и др. Сега тяхната дейност се свързва с челния съветски опит. По примера на знатния съветски майстор Степан Витченко в окръга е разгърнато масово движение на наставниците. Над 400 души знатни майстори са прегърнали идеята на наставничеството над новите работници за тяхната бърза производствена квалификация, както и над млади работници с лоша трудова дисциплина и поведение.

Умело се работи с героите и челниците на труда. За тях се полагат системни грижи за повишаване образованието и квалификацията им. Те активно са заангажирани в обществено-политическия живот на трудовия колектив.

Наред с постигнатото в отделни случаи и сега има шаблон и примитивизъм в политическата дейност, тя не се обогатява със силни аргументи и конкретни примери. Недостатъчно се работи от някои партийни, стопански и административни ръководства за утвърждаването авторитета на рационализаторите и новаторите. Наблюдават се и слаби страни по воденето и отчитането на съревнованието. Поради недостатъчна възпитателна работа в отделни колективи са налице отрицателни явления в труда и обществения живот.

Пленумът приеме конкретни решения, които ще бъдат в основата за разгръщането на по-действена масово-политическа и възпитателна работа сред трудовия колектив, за да могат хората от Сливенския край по-добре да изпълняват програмата на Партията за строителството на развитото социалистическо общество, за достойно посрещане на XI конгрес на Партията.

Стойко ЖЕЛЯЗКОВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Сливенски окръг

ОБРАЗОВАНИЕТО — ПАРТИЙНО, ОБЩОНАРОДНО ДЕЛО

Под този лозунг премина състоялият се разширен пленум на окръжния комитет на БКП в Толбухин.

Петко Петков — секретар на окръжния комитет на БКП, изнесе доклад за работата на окръжната партийна организация по изпълнение решенията на ЦК на БКП за реформа на образователната система и осъществяването на прехода към всенародно средно образование в окръга.

В него бяха анализирани постиженията, сегашното състояние и перспективите в развитието на учебното дело. Голямо внимание бе отделено на основните предпоставки за ускоряване темпа на реализацията на генералната линия в образованието — съкращаване на срока за преминаване към единното средно политехническо обучение. В доклада и в приетата програма конкретно са записани проблемите, които изискват усилията и практическите действия на окръжната партийна организация за изпълнението на отговорната задача.

Кирил ЯНУШЕВ
кореспондент на сп. „Партиен живот" за Толбухински окръг

Digitized by Google

ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ

АТАНАС СТАВРЕВ — Панагюрище: — **Задължително ли е партийните организации, създадени в състава на първичните, да свикват събрания не по-рядко от веднъж в месеца?**

— Тези партийни организации, както е известно, имат всички функции, права и задължения, освен правото да приемат и да изключват комунисти и да решават общи въпроси на предприятието, учреждението и пр. Следователно по редица най-различни проблеми те могат да вземат отношение, без да ги поставят на вниманието на цялата първична организация. А това означава, че в рамките на по-малкото звено, в което се намират, те водят свой организационен живот, независимо от този на първичната организация. В член 47 от Устава на БКП, където е определена периодичността на партийното събрание, се посочва задължението само на първичната организация да свиква такова не по-рядко от веднъж в месеца. Организациите в състава на първичните партийни организации свикват събрания, когато това е необходимо.

СТЕФАН ЦАЧЕВ — Плевен: — **Може ли на съвместно заседание бюрата на 2 първични организации, намиращи се в близки по характер служби, да вземат решения, задължителни за организациите?**

— Това би могло да стане по изключение, но почти само по въпросите, които имат временен характер, когато се касае за изпълнението на еднократни задачи и др. подобни. Допустимо е например във връзка с организиране честването на революционни празници, исторически дати, просветни мероприятия и други общи за колективите задачи.

ХРИСТО АНГЕЛОВ — Перник: — **За правилното провеждане на партийното събрание преди започването си то избира ръководство. Правилно ли е наред с другарите, за които е гласувано, в ръководството да заема място и партийният секретар?**

— Известно е, че събранието определя числения състав и избира ръководство, което след това заема мястото си. Очевидно невключените в него членове на организацията не бива да отиват и да остават при натоварените с тази задача другари. Има се предвид, че председателстващият според дневния ред и установената практика предоставя възможност на желаещите да докладват, да задават въпроси, да отговарят на такива и пр. както от мястото си, така и от трибуната (където се намира ръководството).

Digitized by Google

ВЕСТИ

● В с. Браничево, Шуменски окръг, се състоя среща за обмяна на опит в партийната работа, организирана от окръжния комитет на БКП. Участвуваха секретарите на общинските партийни комитети.

Секретарят на партийния комитет в Браничево Хюсеин Якубов сподели опита на партийното ръководство в животновъдството и тютюнопроизводството. Рагуб Ибрямов, секретар на общинския комитет на БКП в с. Развигорово, разказа за опита им в партийното строителство.

До 1973 г. животновъдството в Браничево бе губещ отрасъл. През миналата година планът е изпълнен по всички показатели. На държавата са предадени в повече 400 т мляко, 60 т месо и 4 т вълна. За първото тримесечие на тази година са добити в повече 100 т мляко. За две години млеконадоят от фуражна крава е повишен със 750 л.

Тези успехи са постигнати чрез подобреното хранене и гледане на животните, използването на новоразкрити резерви и подобрената партийна работа. В животновъдството с партийно поръчение са изпратени 22 комунисти. Членовете на партийния комитет оказват действена помощ при разрешаването на наболели въпроси. Всеки понеделник се организира производствено съвещание с участието на животновъдните бригади и специалистите. Преустроена е работата в съревнованието между доячите и фермите. На всяко десето число от месеца в Браничево се събират животновъдите от всички ферми. На площада тържествено се отчита съревнованието и се обявяват първенците. Под звуците на фанфари първенецът бригадир издига на пилона спечеленото знаме. На челниците от фермите се връчват флагчета. Портретите на най-добрите животновъди са поставени в алеята на първенците.

Какво сподели Рагуб Ибрямов?

В Развигорската община партийната работа е в близост до радостите и болките на хората, преустройва се съобразно изискванията на Десетия конгрес на БКП. Помислено е много за издигането авторитета на партийния секретар като решаваща фигура в живота на село и в производствените единици. На всеки секретар на първична организация е осигурен по един свободен ден в седмицата. Той е петък и е общ за всички партийни секретари. Освободени от производствени задачи, през този ден те приемат граждани, срещат се с колективите, поставят пред ръководителите въпросите, които са повдигнали кооператорите, контролират как се изпълняват набелязаните мерки.

За всеки партиен секретар в пълномощничеството, в административната сграда на стопанството или в читалището е осигурено място, където хората идват и споделят своите болки, съветват се, предлагат различни идеи.

● Окръжният комитет на БКП във Варна свика съвещание, на което бяха разгледани някои въпроси за обслужване на населението. Присъствуваха секретари на градските комитети на Партията, председатели на съвета на секретарите на общинските партийни комитети, отговорни работници от народните съвети, ръководители на предприятия и др.

Г. Станков, секретар на окръжния комитет на БКП, направи преглед как се изпълняват поръченията на избирателите, а също така поставените въпроси и дадените препоръки на годишно-отчетните събрания на първичната партийна организация.

● На свой пленум градският комитет на БКП в Михайловград разгледа как се преустройва идеологическата работа в духа на Десетия партиен конгрес, на Февруарския пленум на ЦК на БКП.

В решенията важно място е отделено за въздействието на обществената среда при организирането на идеологическата дейност. Предвижда се целенасочено да се повиши икономическото образование на изпълнителските и ръководните кадри. Пред обществено-политическите и културно-творческите организации стои задачата да се намерят ефективни форми и средства за задоволяване на духовните потребности на населението в условията на петдневна работна седмица. Всеки последен петък от месеца е определен за ден на политическата агитация, когато ръководните кадри ще се срещат с колективите, като ги запознават с най-актуалните въпроси от международния и вътрешния живот.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ВЛИЯНИЕТО НА ОКТОМВРИЙСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ, НА ЛЕНИНИЗМА ЗА РАЗВИТИЕТО НА АГРАРНО-СЕЛСКИЯ ВЪПРОС В БЪЛГАРИЯ 1919—1944

Петко Кунин

Целта на анализа, който се прави в настоящия труд, е да се разкрият процесите на проникване влиянието на Октомврийската революция, на ленинизма у нас, респективно на съветския опит, в разрешаване аграрно-селския въпрос, механизма на това проникване, етапите на превръщане ленинските идеи по аграрно-селския въпрос във фактор за привличане българското трудово селячество като съюзник на работническата класа в социалистическата революция. Като проследява аграрно-селския въпрос в България след Първата световна империалистическа война и Октомврийската социалистическа революция, авторът се спира върху периода на първите стъпки към болшевизацията на БКП и станалия прелом в отношението на Партията към борбата за селяните като съюзник на пролетариата в бурния период на 1923—1925 година. По-нататък авторът разглежда аграрно-селския въпрос през периода на временната и частична капиталистическа стабилизация у нас (1926—1929 г.) и по време на световната икономическа криза (1929—1934 г.). Накрая той проследява развитието на марксистко-ленинската мисъл върху проблема за характера на българския капитализъм и върху аграрно-селския въпрос в условията на монополистическия капитализъм.

УПРАВЛЕНИЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА КУЛТУРА

Стефан Ганев

Една от най-характерните черти на политиката на Българската комунистическа партия в областта на културата е системната грижа за създаване на социален климат, който да дава най-пълна възможност за художествено-творческа изява на дейците на изкуството и културата, да насочва творчеството им към големите проблеми на съвременното ни обществено развитие. Що е култура, социалистическа култура и по-специално художествена култура? Какви проблеми възникват, когато искаме да осигурим оптимално управление на културата в етапа на развитото социалистическо общество? Това е темата на книгата на доцент Стефан Ганев. Основен мотив на цялата разработка е новата, до голяма степен българска форма на обществено-държавно управление на културата.

РАЗОРЪЖАВАНЕТО

Огнян Кирилов

В нашата ядрена епоха разоръжаването се превърна в проблем от жизнено важно значение за всички хора на планетата. Авторът се е постарал да изясни мястото, значението и ролята на разоръжаването в съвременното международно развитие и да изложи пътищата и инструментите, които се използват за решаване на разглежданите проблеми, както и перспективите, които се очертават в тази област в резултат на общото историческо развитие на човечеството.

СЪВРЕМЕННАТА СОЦИАЛДЕМОКРАЦИЯ

Нора Ананиева

Книгата на Н. Ананиева е посветена на актуалния днес проблем за теорията и практиката на съвременната социалдемокрация, за отношенията ѝ към държавната власт и капитала, за диалога ѝ с комунистическите партии, за алтернативния път на нейното развитие.

ДВАДЕСЕТ ГОДИНИ В СЛУЖБА НА МИРА

Варшавският договор и проблемите на мира, сигурността и сътрудничеството

Димо Камбуров

Авторът разглежда въпросите около създаването, политическата програма и практиката на Варшавския договор — съюз на братски социалистически страни, страни на мира. Специално място той отделя на принципите, целите и задачите на организацията на Варшавския договор, на нейната структура, на отношението ѝ към Организацията на обединените нации, към проблема за европейската сигурност и разоръжаването, спира се и на съвещанията на политическия консултативен комитет и други.

Digitized by Google

ФРИДРИХ ЕНГЕЛС

ПРОИЗХОД НА СЕМЕЙСТВОТО, ЧАСТНАТА СОБСТВЕНОСТ И ДЪРЖАВАТА

Настоящото четвърто след Девети септември самостоятелно издание на книгата „Произход на семейството, частната собственост и държавата“ е подготвено въз основа на том 21 от Съчиненията на К. Маркс и Ф. Енгелс. В този труд на Енгелс се разглежда от научно-матерналистическо гледище историята на човечеството от най-древните епохи, разкриват се причините, довели до възникването на частната собственост, разделянето на обществото на антагонистични класи и появяването на държавата като оръдие на експлоататорските класи. В произведението за пръв път в марксистката литература се осветлява еволюцията на семейството от позициите на историческия материализъм. Но главен проблем в книгата е несъмнено въпросът за произхода и същността на държавата. В. И. Ленин определя този труд на Енгелс като „едно от основните съчинения на съвременния соцнализъм“. Произведението на Ф. Енгелс „Произход на семейството, частната собственост и държавата“ става известно на българския читател още при първите стъпки на социалистическото движение в страната. Първото издание на книгата на български под заглавие „Произхождението на фамилията, частната собственост и господарството“ излиза през 1893 г. в Сливен като превод от четвъртото немско издание.

СЪВЕТЪТ ЗА ИКОНОМИЧЕСКА ВЗАИМОПОМОЩ

Н. В. Фадеев

В предлаганата на българските читатели книга „Съветът за икономическа взаимопомощ“ от съветския автор Николай Василиевич Фадеев — един от най-изтъкнатите и дългогодишни функционери на СИВ, се разглеждат комплексно изграждането, развитието, целите, задачите и перспективите на първата по рода си международна икономическа организация на социалистическите страни. Авторът убедително показва обективната необходимост от братската взаимопомощ за излизане на новосъздадените социалистически страни от тежкото икономическо наследство, за заличаване раните от войната и за ускорено изграждане основите на социалистическото общество. В това отношение особена роля изигра безкористната помощ, която СССР оказа на останалите социалистически страни. Очертават се целите и принципите на организация на СИВ, които се отличават коренно от целите и задачите на международните икономически организации при капитализма. Значително място е отделено на организационната структура на СИВ и неговото сътрудничество с други международни организации. Н. В. Фадеев разглежда по-нататъшното развитие на сътрудничеството и икономическата интеграция между страните—членки на СИВ, различните форми на сътрудничество и интеграция.

20700

Цена 0,30 лева

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

PERIODICALS

Digitized by Google

PERIODICAL

Digitized by Google

Digitized by Google